asoscongress

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
KONYA - 1908

12.

ULUSLARARASI HUKUK SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON LAW

SEMPOZYUM ÖZET KİTAPÇIĞI
CONFERENCE ABSTRACTS

13-14 MAYIS
2026

asoscongress.com

12. Uluslararası Asos Congress Hukuk Sempozyumu Özet Kitabı

ISBN: 978-625-8545-59-3

Editörler
Prof. Dr. Berrin Akbulut

Prof. Dr. Mehmet Akçaal

Dr. Öğretim Üyesi Burcu Erdinç Tavil

Dr. Öğretim Üyesi Esra Tekin

Erişime Açıldığı Tarih:

08.07.2026

Asos Yayınevi

1.baskı

Adres: Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu Cad. No: 67/2-4/MERKEZ/ELAZIĞ

Telefon: 0532 643 75 23

Mail Adresi: asos@asosyayinlari.com

Web: www.asosyayinlari.com

İnstagram: https://www.instagram.com/asosyayinevi/

Facebook: https://www.facebook.com/asosyayinevi/

Twitter: https://twitter.com/Asosyayinevi

Sempozyum Onursal Başkanı

Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ (Selçuk Üniversitesi Rektörü)

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Berrin AKBULUT (Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı)

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Berrin AKBULUT (Selçuk University)

Prof. Dr. Mehmet AKÇAAL (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Bahar ÖCAL APAYDIN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. İbrahim ÜLKER (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. İdil TUNCER KAZANCI (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Adem YELMEN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Burcu ERDİNÇ TAVİL (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Cansu Büşra ÖLMEZ (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Esra TEKİN (Dicle Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hale AKDAĞ YÜKSEL (Antalya Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Hamide Merve GÜÇLÜ (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Hilal ALBAL ULAŞ (Ankara Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin TOKAT (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Meltem ERCAN ÖZLER (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Muharrem Emre ULUSOY (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Murat AÇIL (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz YOLAL (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Sevgi DURSUN ATEŞ (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Dr. Akansel Övünç GÜVEL (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Dr. Aydın Furkan KAYNAK (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Dr. Gökçe ALTINEL (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Dr. Nurtaç ENDES SELVİ (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Dr. Rabia TEPEKAYA (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Ahmet Can KUZUCUOĞLU (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Beşir Abidin HAMARAT (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Gülizar Feyza BAYRAK (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Muhammet Emin ORDU (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Muhammed Furkan SOYLU (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Özge PAŞAOĞLU (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Zeynep Sena ÖZAYDIN (Selçuk Üniversitesi)

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Antonio Salvatore Cristaldi (Università degli Studi di Enna Kore / İtalya)

Prof. Dr. Giovanna PALERMO (Università degli Studi della Campania 'Luigi Vanvitelli' / İtalya)

Prof. Maria Macarena GUERRERO LEBRON (Universdad de Sevilla / İspanya)

Prof. Dr. Osman İSFEN (FernUniversität in Hagen / Almanya)

Prof. Dr. Pascal Peluso (Università degli Studi Guglielmo Marconi / İtalya)

Prof. Dr. Pascal Pichonnaz (Universite de Fribourg / İsviçre)

Prof. Dr. Salvatore RANDAZZO (Università di LUM-Bari / İtalya)

Prof. Dr. Suzana KRALJIC (University of Maribor / Slovenya)

Doç. Dr. Chiara Favilli (Pisa University / İtalya)

Doç. Dr. Eda Şahin (Bath Spa University / İngiltere)

Doç. Dr. Ilaria Riva (Università degli Studi di Torino / İtalya)

Doç. Dr. Laura Mercedes Velazquez Arroyo (Universidad Nacional Autónoma de México / Meksika)

Doç. Dr. Mauro Tescaro (University of Verona / İtalya)

Doç. Dr. Roberta MARINI (Università degli Studi di Roma Tor Vergata / İtalya)

Doç. Dr. Stefano PORCELLI (Università degli Studi di Brescia / İtalya)

Dr. Abhishek Thommandru (Alliance University / Hindistan)

Dr. Elena de Carvalho Gomes (Universidade Federal de Minas Gerais / Brezilya)

Dr. Ghofran HILAL (University of Jordan / Ürdün)

Dr. Varda Mone (Alliance University / Hindistan)

Prof. Dr. A. Lale SİRMEN (Ankara Ufuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet KARAKOCALI (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet KILINÇ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali AKYILDIZ (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Cem BUDAK (İstanbul Ticaret Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali EKİN (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Kemal YILDIZ (Türk-Alman Üniversitesi)

Prof. Dr. Alper UYUMAZ (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Anıl ÇAMYAMAÇ (İzmir Bakırçay Üniversitesi)

Prof. Dr. Arzu OĞUZ (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Bahtiyar AKYILMAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Baki İlkay ENGİN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Başak BAŞOĞLU KAPANCI (Piri Reis Üniversitesi)

Prof. Dr. Berk KAPANCI (MEF Üniversitesi)

Prof. Dr. Berrin AKBULUT (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Beşir Fatih DOĞAN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Bilgin TİRYAKİOĞLU (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. N. Binnur TULUKCU (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Burcu SAVAŞ KUTSAL (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Cafer EMİNOĞLU (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Prof. Dr. Cem BAYGIN (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)

Prof. Dr. Cemile DEMİR GÖKYAYLA (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Prof. Dr. Cenker GÖKER (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Cevdet YAVUZ (İstanbul Medipol Üniversitesi)

Prof. Dr. Cihan OSMANAĞAOĞLU KARAHASANOĞLU (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Çetin ARSLAN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Devrim GÜNGÖR (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Doruk GÖNEN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Ebru CEYLAN (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Ece GÖZTEPE ÇELEBİ (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Ecehan YEŞİLOVA ARAS (İzmir Demokrasi Üniversitesi)

Prof. Dr. Ejder YILMAZ (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU (Ankara Medipol Üniversitesi)

Prof. Dr. Emre GÖKYAYLA (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Emrehan İNAL (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Enver BOZKURT (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Prof. Dr. Erdal YERDELEN (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Faruk ACAR (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Faruk TURHAN (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Prof. Dr. Fatih UŞAN (Ankara Medipol Üniversitesi)

Prof. Dr. Fatma Ebru GÜNDÜZ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Prof. Dr. Fikret EREN (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Fulya ERLÜLE (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Gökhan GÜNEYSU (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Güçlü AKYÜREK (MEF Üniversitesi)

Prof. Dr. Güneş OKUYUCU ERGÜN (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Hakan ALBAYRAK (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Haluk BURCUOĞLU (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Haluk EMİROĞLU (Ankara Medipol Üniversitesi)

Prof. Dr. Halûk Hâdi SÜMER (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Halûk Nami NOMER (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayrettin ÇAĞLAR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Hüseyin HATEMİ (İstanbul Galata Üniversitesi)

Prof. Dr. Hüseyin Melih ÇAKIR (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. İbrahim ERMENEK (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. İkbal Sibel SAFİ (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. İlhan ÜZÜLMEZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. İlke GÖÇMEN (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. İrem KARAKOÇ (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Kadir ARICI (Ankara Bilim Üniversitesi)

Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Levent AKIN (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Levent BÖRÜ (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. M. Fadıl YILDIRIM (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet AKÇAAL (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Hanifi BAYRAM (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet ÜNAL (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Mesut Serdar ÇEKİN (Türk-Alman Üniversitesi)

Prof. Dr. Musa AYGÜL (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat AYDOĞDU (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat BATI (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat DOĞAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat SEZGİNER (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat TOPUZ (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa İsmail KAYA (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Nuran KOYUNCU (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Prof. Dr. O. Gökhan ANTALYA (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuz Sadık AYDOS (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Olgun DEĞİRMENCİ (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Prof. Dr. Ömer KORKUT (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Öz SEÇER (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Özge AYAN (Celal Bayar Üniversitesi)

Prof. Dr. Özlem SÖĞÜTLÜ (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Prof. Dr. Ramazan YILDIRIM (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Rıza AYHAN (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Sanem Suphiye BAYKAL (Ankara TOBB ETÜ Üniversitesi)

Prof. Dr. Sema Taşpınar AYVAZ (Ankara TOBB ETÜ Üniversitesi)

Prof. Dr. Serkan ÇINARLI (İzmir Bakırçay Üniversitesi)

Prof. Dr. Sevgi Gül AKYILMAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Sezer ÇABRİ (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Sezgin Seymen ÇEBİ (Antalya Bilim Üniversitesi)

Prof. Dr. Sinan Sami AKKURT (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Süheyla Suzan GÖKALP (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Süleyman ÜSTÜN (Selcuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Şaban KAYIHAN (İstanbul Ticaret Üniversitesi)

Prof. Dr. Şafak NARBAY (Sakarya Üniversitesi)

Prof. Dr. Şebnem AKİPEK ÖCAL (TED Üniversitesi)

Prof. Dr. Tolga ŞİRİN (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Tuba BİRİNCİ UZUN (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. Turan ŞAHİN (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Vahit DOĞAN (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Yeliz BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU (İbn Haldun Üniversitesi)

Prof. Dr. Yusuf Mehmet ÖRNEK (Antalya Bilim Üniversitesi)

Prof. Dr. Yusuf KARAKOÇ (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Yüksel METİN (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Prof. Dr. Zafer KAHRAMAN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Ali Ersoy KONTACI (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Aydın Alber YÜCE (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Ayhan TEKİNSOY (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Bahadır DEMİR (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Belkıs Vural Çelenk (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Doç. Dr. Bilge AYTUĞAR (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Bilgehan YEŞİLOVA (Yaşar Üniversitesi)

Doç. Dr. Burçak YILDIZ (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Bülent ALGAN (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Cahit Ağaoğlu (Bolı Abant İzzet Baysal Üniversitesi)

Doç. Dr. Cemil GÜNER (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Çiğdem YATAĞAN ÖZKAN (TOBB Üniversitesi)

Doç. Dr. Damla GÜRPINAR (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Doç. Dr. Duygu HATİPOĞLU AYDIN (Hacetteoe Üniversitesi)

Doç. Dr. Ebru TÜZEMEN ATİK (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Eda MANAV ÖZDEMİR (T.C. Cumhurbaşkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü)

Doç. Dr. Efe DİRENİSA (Türk-Alman Üniversitesi)

Doç Dr. Elif YILMAZ FURTUNA (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Emre KÖROĞLU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Esra HAMAMCIOĞLU (Kadir Has Üniversitesi)

Doç. Dr. Eylem BAŞ BAYRAKTAROĞLU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Fahri Gökçen TANER (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Fatma Elif ÇELİK (Ufuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Gökhan ŞAHAN (Erciyes Üniversitesi)

Doç. Dr. Gülüm Bayraktaroğlu Özçelik (Bilkent Üniversitesi)

Doç. Dr. Hasan KAYIRGAN Hacettepe Üniversitesi)

Doç. Dr. Hayriye Bige AÇIMUZ (Koç Üniversitesi)

Doç. Dr. İbrahim ÜLKER (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. İsmail ATAMULU (Erciyes Üniversitesi)

Doç. Dr. İsmail YÜKSEL (Atılım Üniversitesi)

Doç. Dr. Kamile TÜRKOĞLU ÜSTÜN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Kazım Sedat SİRMEN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Kevser Begüm İSBİR (Polis Akademisi)

Doç. Dr. Kudret ASLAN (Ankara TOBB ETÜ Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehmet Bedii KAYA (Bilgi Üniversitesi)

Doç. Dr. Muhammed Emre TULAY (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehtap YÜCEL BODUR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehmet Bedii KAYA (Bilgi Üniversitesi)

Doç. Dr. Melikşah AYDIN (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Murat AKSAN (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Murat AYDIN (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Murat GÜREL (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Namık Kemal TOPÇU (İzmir Bakırçay Üniversitesi)

Doç. Dr. Neşe Baran Çelik (Dicle Üniversitesi)

Doç. Dr. Nilüfer BORAN GÜNEYSU (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Nurten İNCE AKMAN (Marmara Üniversitesi)

Doç. Dr. Orhan Ersun CİVAN (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Doç. Dr. Osman Duran (Erciyes Üniversitesi)

Doç. Dr. Özgür TAŞDEMİR (Yozgat Bozok Üniversitesi)

Doç. Dr. Özlem ÇELİK (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Salimya Ganiyeva (Atatürk Üniversitesi)

Doç. Dr. Seda ÖRSTEN ESİRGEN (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Selcen ERDAL (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Selin SERT SÜTÇÜ (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. Selman Sacit BOZ (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Serdar NART (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Doç. Dr. Şafak PARLAK BÖRÜ (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Tolga CANDAN (Türk-Alman Üniversitesi)

Doç. Dr. Ufuk TEKİN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Ünsal DÖNMEZ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Doç. Dr. Yaprak ÖNTAN (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Yılmaz YURTSEVEN (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. Zeynep MÜFTÜOĞLU (Atılım Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Adem YELMEN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Ziya ÇALIŞKAN (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Allı YEŞİLYURT DURAN (Erciyes Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ali TURAN (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Aslıhan Deniz BİLGEHAN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Aybike TUNÇ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Aybüke DEMİR YEŞİLBAĞ (Ufuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ayşe FIRAT ŞİMŞEK (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül ÇOBAN ATİK (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Azim Öncü (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Bahar Küpe (Atatürk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Bahar Şimşek (Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Berkant AKKUŞ (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Burcu ERDİNÇ TAVİL (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Burcu BAYTEMİR KONTACI (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Can Yöney (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Cansu BÜŞRA ÖLMEZ (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Cemal BAŞAR (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Çağıl SÜT GÖKER (Ankara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Didem ERDOĞAN (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Deniz UGAN ÇATALKAYA (Koç Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Duygu MERKİ (Başkent Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Duygu TAHAN ORHAN (Ankara Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Efser ERDEN TÜTÜNCÜ (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ekin Deniz İlhan (Özyeğin Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ferhat BÜYÜKAY (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Furkan KARARMAZ (Akdeniz Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hakan HASIRCI (İstanbul Yeditepe Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hale AKDAĞ YÜKSEL (Antalya Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Halim Alperen ÇITAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hamdi Deniz Ege GÖKTUNA (Özyeğin Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hamide Merve GÜÇLÜ (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hikmet TOKGÖZ (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hilal ALBAL ULAŞ (Ankara Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin TOKAT (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İlknur SERDAR (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Kerem ÖZ (Antalya Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet KODAKOĞLU (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Onursal CİN (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Meltem ERCAN ÖZLER (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Mert Duygun (Kocaeli Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mihri Sinem Bayram Dumludağ (Atatürk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Muharrem Emre ULUSOY (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Murat AÇIL (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Murat ERDOĞAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Mustafa UYANIK (Erciyes Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Müzeyyen Gözde ATASAYAN BİLAL (Piri Reis Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Nazlı ELBİR (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Neslihan AKÇA (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Neva Övünç ÖZTÜRK (Ankara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Oğuz YOLAL (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Omca ÖZDEMİR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Özgem Tuğçe GÜMÜŞ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Selmani OKUMUŞ (Yozgat Bozok Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Dr. Öğretim Üyesi Sevgi DURSUN ATEŞ (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Seyfullah Hasar (Dicle Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Şerife YILDIZ AKGÜL (Anadolu Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Şeyma SAĞDIÇ GÜVEN (Ankara Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Tuğba BAYRAKTAR (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Tuğba ÇİFTÇİ (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Volkan ASLAN (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Yağmur TEMİZ GÜL (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Yasin AYDOĞDU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zafer Ertunç ŞİRİN (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep DÖNMEZ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep HAZAR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

İçindekiler

Kanuni Temsilcinin Kamu Borçlarından Sorumluluğunda Ticaret Sicili İlanının Etkisi 29

1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi ve San Remo El Kitabı Çerçevesinde Transit Geçişin Korunması ve Savaş Zamanında Hürmüz Boğazı'nın Hukukî Rejimi 31

5.8.2025 Tarihli Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü Değişikliği Çerçevesinde Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru Yolunda Tedbir Kararı Verme Yetkisi 34

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Sigortacıya Tanınan Edim Yükümlülüğünden Kurtulma İmkânına İlişkin Bir Değerlendirme 37

7. Hukuk Dairesi 2024/2478 E. , 2025/1008 K. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 16. Hukuk Dairesi 2022/2358 E., 2024/779 (Aile Konutunun Davalı Eşin Maliki Olması Durumunda Diğer Eşin Aile Konutundan Çıkarılması Kararının Hukuki İncelenmesi) - 7. Hukuk Dairesi, 2024/2478 E., 2025/1008 K. Ankara Bölge Yargıtay 16. Hukuk Dairesi 2022/2358 E., 2024/779 (Davalı Eşin Aile Konutuna Sahip Olması Halinde Diğer Eşin Aile Konutundan Çıkarılması Kararının Hukuki Denetimi) 40

7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3. Maddesinin 15. Fıkrasının İptaline Yönelik Anayasa Mahkemesi Kararının İncelenmesi 43

AB Yeni Ürün Sorumluluğu Direktifi (2024/2853) Işığında Türk Hukukunda Ürün Sorumluluğunun Yeniden Düzenlenmesi 46

Aday Memurlukta İlişik Kesme Kararının Hukuki Niteliği 49

Ahlak Hukuken Dayatılabilir mi?: Bir Yasa Taslağı Üzerinden Değerlendirmeler 52

AIHM İçtihadında Konutun Korunmasından Korumanın Sınırlarına: Ayala Flores/İtalya Kararına Giden Sürecin Analizi 55

Aile Yılının Mevzuata Yansıması: 2025 Türk Sosyal Politika Reformlarının Normatif Analizi 58

Akıllı Sözleşmelerin Tasfiyesi Meselesi ve Bu Meseleye İlişkin Bazı Çözüm Önerileri 61

Akran Zorbalığında Okul İdaresinin Yükümlülüğü 64

Alman Anonim Şirketler Hukukunda Güncel Reform Önerisinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kapsamında Türk Hukuku Açısından Değerlendirilmesi 66

Alman Mahkeme Kararları Çerçevesinde Emojilerin Sözleşme Hukukunda İrade Beyanı Olarak Kabulü 69

Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nda İkinci Pay Sahipliği Hakları Direktifinin Uygulanmasına İlişkin Kanun (Das Gesetz Zur Umsetzung Der Zweiten Aktionärsrechterichtlinie-Arug Iı) Kapsamında Pay Sicilinde Yapılan Değişiklikler 72

Anayasa Mahkemesi'nin Hülya Şimşek Başvurusu Çerçevesinde Kapsam Dışı Personele İlişkin Değerlendirmeler 75

Anayasa Mahkemesinin Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılmasıyla İmtihanı: CMK M. 231'in Anayasa Mahkemesi Kararları Bağlamında Kritik Bir Analizi 78

Anayasa Mahkemesinin Siyasi Partilerin İsim, Amblem ve Rumuzlarının Siyasi Parti Sicilinden Terkin Edilmesine İlişkin E. 2025/7 (Değişik İş) ve K. 2025/9 Sayılı Kararı Çerçevesinde Siyasi Parti Özgürlüğü 81

Anayasa Mahkemesinin Üst Kademe Kamu Yöneticilerinin Atanma Usulüne İlişkin İçtihadı Çerçevesinde Vakıf Üniversitelerine Yapılan Rektör Atama Usulünün Değerlendirilmesi 84

Anayasa Mahkemesi'nin 22.07.2025 Tarihli Kararı (E. 2025/133, K. 2025/159) Işığında Türk Anayasa Yargısına Damga Vuran İçtihadı: Eylemli İçtüzük Değişikliği ve Bazı Öneriler 87

Anonim Şirketlerde Oydan Yoksunluğun Dolaylı Pay Sahipliği Yoluyla Dolanılması ve İbra Oylamasının Etki Edeceği Üçüncü Kişilerin Oy Kullanması Sorunu 90

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Yüklenicinin Temerrüdünün Üçüncü Kişilerin Hak Sahipliğine Etkisi: 2025 Tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı Işığında Bir Değerlendirme 93

Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü'nde Yüksek Riskli Yapay Zeka Sistemlerinde Sağlayıcıların (Provider) Yükümlülükleri 96

Avrupa Birliği'nde Hukukun Üstünlüğü İlkesinin Korunması ve Kullanılan Yöntemlerin Değerlendirilmesi 99

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin "Dilek Genç/Türkiye" Kararı Işığında İdari Yargıda "Tanık" Delilinin Gerekliliğini Yeniden Düşünmek 102

Avukatlar Arasında Doğrudan Doğruya Tebligatta Makbuzun Hukuki Niteliği ve İspat Kuvveti Bakımından Değerlendirme 105

Avukatlık Sözleşmesinde Ücrete İlişkin Düzenlemelerin Mahkeme Kararları Işığında Değerlendirilmesi 108

Aym ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Hukukunda Kanuni Faiz ve Munzam Zarar İlişkisine Dair Bir İnceleme 111

Aynı Hizmete Farklı Rejim: Uluslararası Sağlık Turizminde ve Yurt İçi Sağlık Hizmetlerinde Tanıtım ve Bilgilendirme Faaliyetlerinin Hukuki Çerçevesi 114

Ayrımcı Barajı Kaldıran Anayasa Mahkemesi Kararı: Toplu Sözleşme İkramiyesine Hak Kazanmada Tüm Sendikaların Üyeleri Eşittir 117

Azerbaycan ve Türk Hukukunda Ceza Koşulu Kurumunun Karşılaştırmalı Analizi 120

Banka Teminat Mektuplarında Depo Talebinin İcra Hukukundaki Yeri ve Sınırları 123

Bant Genişliğinin Daraltılmasının İnternet Erişiminin Engellenmesi Tedbirinin Sınırları Çerçevesinde İncelenmesi 126

Bilişim Sistemleri Aracılığıyla İşlenen Sahtecilik Suçları Bağlamında Elektronik İmza Kanunu'nda Düzenlenen Elektronik Sertifikalarda Sahtecilik Suçu 129

Bireysel Katılım Yatırımcısının Sürdürülebilir Ekosistemdeki Hukuki Statüsü 131

Borçlunun Hapsedilmesi: Roma ve İslam Hukuku Açısından Karşılaştırmalı Bir İnceleme 134

Bulunan Eşya Üzerinde Mülkiyetin Kazanılması (TMK m. 769-771) 137

Cebri İcra Kanunu Taslağına Göre İlamsız İcra Takibinde Aranan Belgeler ve Hukuk Muhakemeleri Kanununda Düzenlenen Belge Kavramına İlişkin Karşılaştırmalı Bir İnceleme 140

Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nda Usulsüz Tebligatın Re'sen Gözetilmesine İlişkin Hükmün Hukuki Niteliği ve Sonuçları (CIKT m. 44) 143

Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nın Paranın Nemalandırılmasına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi 146

Çevre Etiketi Bağlamında Yeşile Boyama Fiillerinin Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi 149

Çevre Temizlik Vergisi ve Etkinliği 152

Çevre ve İmar Kirliliğine Yönelik İdari Yaptırımların Hukuki Rejimi ve Yargısal Denetimi .. 155

Çevre Zararlarında Medeni Hukukun Koruma Kapasitesi 158

Ceza Hukukunda Eşitlik İlkesi 160

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 76. Maddesi Kapsamında Diğer Kişilerin Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alınmasına Katlanma Yükümlülüğü ve Tanıklıktan Çekinme Hakkı 163

Cezai Mirasçılıktan Çıkarma Şartlarının Hukuki Tartışmalar Çerçevesinde İncelenmesi 166

Cezalandırıcı Göç Rejimi ve ABD Göçmenlik ve Gümrük Muhafaza Dairesi Uygulamalarının Ceza Muhakemesi Boyutu 169

Cinsiyete Dayalı Ücret Ayrımcılığının İspatında Yeni Yaklaşımlar: Avrupa Birliği 2023/970 Sayılı Ücret Şeffaflığı Direktifi Işığında Türk İş Hukukunun Değerlendirilmesi 172

Çırakların Hizmet Tespiti Sorunu 175

CMK Zorunlu Müdafilik Sisteminde "Ödeme Öncesi Makbuz" Çıkmazı: Vergi Hukuku İlkeleri ve İdari Pratiklerin Çatışması 178

Çocuk Adalet Sisteminde Dönüşüm Arayışları: Suça Sürüklenen Çocuklara İlişkin Yaptırım Tartışmaları 181

Çocuk Suçluluğuyla Mücadelede İngiltere ve Galler'de Yerel Yönetim Modeli ile Türkiye'deki Merkezî Yapının Karşılaştırılması 184

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı Makamının Demokratik Meşruiyet Ekseninde Değerlendirilmesi 187

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi Altında Türkiye'de Seçim Sistemi Sorunu: Dar Bölge Modeli Bir Alternatif mi? 190

Danıştay'ın Yeni Tarihli Bir Kararı Üzerine Kamu İcra Hukukunda Süregelen Hacze İtiraz . 193

Değişmesi Gereken Bir Hukuki Düzenleme Olarak Türk Medeni Kanunu'nun 285. Maddesi: Babalık Karinesi 196

Denizde Seyrüsefer Sırasında Denize Düşen Konteynerlerden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk 199

Derin Öğrenme ve Meta-Sezgisel Optimizasyon Kullanarak Yapay Zeka Tabanlı Deepfake Dijital Delil Tespiti 202

Devlet Aklının Hukuki Zırhı: İstisna Hâli 205

Devre Tatil Sözleşmesinde 7392 Sayılı Kanun ile Getirilen Yeni Düzenlemelerin Değerlendirilmesi 208

Dijital Anayasacılık: Bibliyometrik Bir Analiz 210

Dijital Delillerin Tespitinde Noterlik Makamının Rolü ve E-Tespit Uygulamasının Hukuki Niteliği 213

Dijital Kışkırtma ve Cezai Sorumluluk: 'Ragebaiting' Eyleminin Suça Azmettirme ve Haksız Tahrik Bakımından Analizi 216

Dini Nikah Sırasında Vaat Edilen Mehirin Hukuki Niteliği ve Talep Edilebilirliği 219

E-Faturanın İlamsız Takipler ve İtirazın İptali Davası Bakımından İncelenmesi 222

Ebeveynlerinden Biri Tarafından Manipüle Edilen Çocuğun Görüşüne Başvurulması Onun Üstün Yararına Aykırı Kararlara Zemin Hazırlar mı? Ebeveyne Yabancılaşma Sendromu ve Velayetin Belirlenmesi 225

Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı 228

Ekonomik İdari İstikrarın İdare Hukukundaki Etkileri 230

Elektrikli Araç Şarj Üniteleri ve İstasyonlarının Kurulması ve İşletilmesine Yönelik Avrupa Birliği ve Türk Hukuklarındaki Güncel Düzenlemeler 233

Elektronik Ortamda Hyperlink, Framing ve Meta Tag Yoluyla Oluşan Haksız Rekabet Halleri 236

Emlak Vergisine Esas Değer Belirlemesinde İdarenin Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi: 7566 Sayılı Kanun Değişikliğinin Düşündürdükleri 239

Eş Zamanlı Seçimlerde Sürüklenme Etkisi (Coattail Effect) ve Yasama Organının Kurumsal Özerkliği 242

Evlerde ve Küçük Ölçekli İş Yerlerinde Yaptırılan Basit Onarım, Tamirat ve Temizlik İşlerinde Cezai Sorumluluk 245

Fransız İdare Hukukunda Devlet Ormanlarının Yönetim İşlemlerinin Hukuki Niteliği ve Donezan Kararı Işığında İdari Yargının Genişleyen Denetim Yetkisi 248

Genel İdari Usul Kanunu Bulunmayan Hukuk Sistemlerinde Otomatik İdari İşlem 251

Gerçek Olmayan Vekâletsiz İşgörmede Zamanaşımı 254

Göçmen Kaçakçılığı Suçunda Maddi Menfaat Elde Etme Amacı ve Olağan Ücret Karşılığında Yapılan Faaliyetler 256

Görevsiz Mahkemede Yapılan Sorgunun Dava Zamanaşımına Etkisi 259

Gözetimden Yönetime: Konkordato Komiserinin Anonim Şirketlerde Fiili Yöneticiye Dönüşümü, Yetki Çatışması ve Sorumluluk Rejimi 262

Güneş Radyasyon Yönetimi (Solar Radiation Management) Faaliyetlerinin Uluslararası Hukuk Çerçevesinde Değerlendirilmesi 265

Hakaret Suçu ve Önödeme 267

Hakaret Suçunda Suç Teşkil Etmeyen Fiil veya Olgular Bakımından İsnadın İspatının Mümkün Olup Olmadığı Sorunu 270

Hastanın Tüketici Sıfatı 273

HMK m. 150 Kapsamında Geç Bildirilen Mazeretin Dosyanın İşlemden Kaldırılmasına Etkisi 276

Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması (HAGB) Kurumunun Anayasal Sınırları: 10.07.2025 Tarihli İptal Kararı Kapsamında Bir Değerlendirme 279

Hukuki Kurumların Resepsiyon, Değişim ve Gelişim Süreçlerine Dair İdare Hukuku Kapsamlı Araştırmalarda Usul 282

İcra Dosyasına Haksız Yere Ödeme Durumunda Açılacak Sebepsiz Zenginleşme Davasında Taraf Sıfatı Sorunu 285

İcra Hukukunda Temel Hakların Yatay Etkisi: Alacaklı–Borçlu Dengesi 287

İcra ve İflâs Kanunu ile Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nın Maaş ve Ücretlerin Haczine İlişkin Düzenlemelerinin Karşılaştırmalı Analizi 290

İdare Hukuku Perspektifinden Alevi-Bektaşi İnancı ve Cemevleri Üzerine Bir İnceleme 293

İdareler Tarafından Araçsallaştırılan Kamulaştırmasız Elatma Olgusu Karşısında Anayasa Mahkemesi'nin Hukuki Duruşuna Dair Bir Değerlendirme 295

İdarenin Yapay Zeka Destekli Trafik Denetim Sistemleri Yoluyla Yaptırım Uygulamasının Hukuka Uygunluğu Üzerine Bir Değerlendirme 298

İdari Yargılama Usulü Kanunu Madde 28/2'nin Anayasaya Aykırılığı Üzerine Bir İnceleme . 301

İki Eşin de Devlet Memuru Olduğu Hallerde Çocuk İçin Verilen Aile Yardımı Ödeneği 304

İki Ortaklı Limited Şirketlerde Haklı Sebeple Ortaklıktan Çıkarma 306

İklim Değişikliği Bağlamında Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Klimaseniorinnen Kararı Sonrasında Devletin Yükümlülükleri 309

İklim Değişikliği Sürecinin İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğini Sağlama Yükümlülüğü Üzerindeki Etkileri 312

İktibas veya İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz Suçunun Manevi Unsuru Bakımından Ortaya Çıkan Sorunlar ve Çözüm Önerileri 314

İlamsız İcra Takibinde Ödeme Emrine İtiraza Karşı Başvuru Yollarından İstirdat Davasında Öngörülen Değişikliklerin Cebri İcra Kanun Taslağı Kapsamında Değerlendirilmesi. 317

İmar Hakkı Aktarımının Sağladığı İmkanlar ve Sebep Olabileceği Hukuki Sorunların Değerlendirilmesi 319

İnançlı İşlem Çerçevesinde Taşınmaz Mülkiyetinin Devri ve Hukuki Niteliği Sorunu 322

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesinin Toplanma Özgürlüğüne İlişkin Kararlarında Karşıt Gösterilere Dair Temel İlkeler 325

İnsan Tasavvurundan Hukuk Teorisine mi Hukuk Teorisinden İnsan Tasavvuruna mı? Erken Modern Düşüncede İnsan Doğası Varsayımlarının Eleştirel Bir İncelemesi 328

İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatına Eleştirel Bir Yaklaşım 331

İrade Sakatlığının Anlaşmalı Boşanma Protokollerine Etkisi 333

İş Sözleşmesinin Feshinde Yapay Zeka Kullanımına İlişkin Düzenleme İhtiyacı: Avrupa Birliği ve Türk Hukuku Karşılaştırması 336

İşçiler Arasındaki Kavga Nedeniyle Meydana Gelen İş Kazalarında İşverenin Sorumluluğunun Hukuki Dayanağı: TBK m. 66 mı, TBK m. 116 mı? 339

İşin Değerinin Tespitinde Toplu İş Sözleşmelerinin Rolü 342

İsrail'in 7 Ekim 2023'ten İtibaren Gazze'deki Saldırılarının 1989 Tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi Açısından Değerlendirilmesi 345

İşten Çıkış Kodunun Düzeltilmesi: Güncel Gelişmeler Işığında Bir Değerlendirme 348

İşten Çıkış Kodunun Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve İşçinin Lekelenmeme Hakkı Çerçevesinde Değerlendirilmesi 351

İstenmeden Dünyaya Gelen Çocuktan Dolayı Hekimin Hukuki Sorumluluğu 354

İstisnai Vatandaşlık Başvurularında Süreç İçinde Ergin Olan Çocukların Hukuki Statüsü: Başvuru Tarihi mi Karar Tarihi mi? 357

İşverenin Algoritmik İzleme ve Performans Değerlendirmesi: İşçinin Temel Hak ve Özgürlükleri Bağlamında Sorunlar ve Çözüm Arayışları 360

İşverenin Sözleşmeye Uymaması Sebebiyle İş Sözleşmesini Haklı Fesheden İşçinin Tazminat Talebi 363

İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesinin Genel Kurul Kararlarının Hukuki Denetiminde Rolü 366

İsviçre Borçlar Kanunu'nda Ayıba Dair Değişiklikler ve Düşünceler 369

İsviçre'de Küçüklerin Evliliklerinin Muteberliğine İlişkin 1 Ocak 2025 Tarihinde Yürürlüğe Giren Yasa Değişikliği ve Türk Hukukuyla Karşılaştırılması 372

İşyerinde Algoritmik Yönetim Karşısında Kolektif İşçi Koruması: Alman İşyeri Konseyi Modeli Işığında Türk Toplu İş Hukukunda Reform Perspektifi 375

İyi İdare İlkesi Bağlamında Sulh Müessesesi: Etkin ve Etkili Bir Uyuşmazlık Çözüm Mekanizmasının Yeniden İnşası 378

Kamu Görevlisi Hekimlere Rücu ve Mesleki Sorumluluk Kurulu 381

Kat Mülkiyeti Hukukunda Yönetici Atanması Konusunda Dava Şartı Arabuluculuk Yolunun İşlerliğinin Değerlendirilmesi 384

Kenevir Ekiminden Kaynaklanan Ceza Sorumluluğunun Belirlenmesinde Özellik Arz Eden Hususlar 387

Kesintisiz Suçlarda ve Kesintisiz Kabahatlerde Suçun veya Kabahatin Tamamlanma ve Bitme Anının Tespiti 390

Kiralanan Taşınmazların İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesine İlişkin "Cebri İcra Kanunu Taslağı" Hükümlerinin Değerlendirilmesi 393

Kişilik Hakkı Ekseninde Deepfake (Yapay Zeka Tabanlı Sahte Dijital İçerikler): Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Gelişmeler ve Türk Hukuku İçin Öneriler 396

Kişilik Hakkının Önleyici Korunması: Yapay Zekâ Tabanlı Müstehcen İçerik Üretimi Sorunu 399

Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunda Rıza Ehliyeti: Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 24.05.2023 Tarihli (E. 2021/253, K. 2023/298) Kararının İncelenmesi 402

Kollektif Ortalıkta Yönetim Yetkisiyle İlişkili Hukuki Meseleler 405

Komplikasyon Özelinde İdarenin Sorumluluğu 408

Konut ve Çatılı İş Yeri Kiralarında Alt Kiracının Gereksinim Nedeniyle Tahliyesi 411

Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Sözleşmelere Konulan Özel Fesih Bildirim Sürelerinin Geçerliliği Meselesi ve Tahliye Davalarına Etkisi 413

Kooperatiflerde Ortaklar Açısından Farklı Parasal Yükümlülüklere Yer Verilmesinin Yargıtay Kararları ve Anayasa Mahkemesi'nin 16.02.2023 Tarih ve E.2022/126, K.2023/29 Sayılı Kararı Çerçevesinde Değerlendirilmesi 416

Kozmetik Ürün Üreticisinin Hukuki Sorumluluğu 419

Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi: Gelir Vergisi Sistematiği ve Kanun Teklifi Üzerinden Bir Değerlendirme 422

Kullanmaları Gereken İlaç ve Tıbbi Cihaz Bedelleri Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Karşılanmayan Kamu Görevlilerinin Açacakları Davalarda Görevli Yargı Yeri Sorunu 425

Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkan Sağlama Suçundaki "Yer" Kavramı (TCK m. 228) 428

Kurgan Uygulaması Örneği Üzerinden Vergi Hukukunda Algoritmik Karar Verme Süreçleri ve Mükellefin Savunma Hakkı 431

Limited Şirketlerde Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı İçin Genel Kurul Kararı Alınmasının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu 434

Maduro Vakası: Milletlerarası Hukuk Merceğinden Bir Tahlil 437

Mecelle'nin "Şartla Bey'" Düzenlemeleri (M. 186-189) Karşısında İnfisahi Şartın "Hıyarat" Kurumu Üzerinden Değerlendirilmesi 440

Medeni Hal Temelli Ayrımcılık Yasağı ve Devletin Yükümlülükleri 443

Medeni Usul Hukukunda Delillerin Engellenmesi Kavramı 446

Milletlerarası Özel Hukukta Cinsiyet Değiştirme Taleplerine Uygulanacak Hukuk Üzerine Bir Değerlendirme 449

Milletlerarası Tahkim Kanunu Çerçevesinde İddia ve Savunmanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesinin Sınırlarının Tespitinde Hakemlerin Rolü 452

Miras Hukuku Bakımından Dijital Varlıkların Durumu 455

Miras Ortaklığının Paylı Hak Sahipliğine Dönüştürülmesi Davasında Haklı Sebep İtirazı 458

Miras Yoluyla İntikale Elverişlilik Bakımından Kripto Varlıklar 461

Mirasın Paylaşılmasına Hakim İlkelerin Bir İstisnası Olarak Tarım Arazilerinin Miras Yoluyla Geçişinde Uygulanacak Kurallar 464

Mirasın Paylaşılmasında Bütünlük Oluşturan veya Aile Belgeleri ile Özel Anı Değeri Olan Eşyaların Hukuki Durumu 467

Mobbingin Dijital Görünümü: Siber Mobbing 470

Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Mesuliyet Sigortası Sözleşmelerinde Değer Kaybının Teminat Kapsamından Çıkarılması Zarar Görene Karşı İleri Sürülebilir mi? 473

Münhasıran Otomatik İdari Karar Alma Süreçlerinin Ceza Muhakemesi İlkeleri Bakımından Uygulanabilirliği: AB Yapay Zekâ Tüzüğü ve AIHM İçtihadı Işığında Bir Değerlendirme 476

Mutad Mesken Kavramı ve Avrupa Birliği Hukukunda Uygulanması 479

Müterafik Kusurun Manevi Tazminata Etkisi 482

Nefret Söylemi İfade Özgürlüğünün "Kapsamında" mıdır? AİHM ve AYM Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme 484

Ölümcül Otonom Silah Sistemlerinde Anlamlı İnsan Kontrolünün Hukuki Niteliği 487

Önleme Araması Sırasında Elde Edilen Delillerin Ceza Muhakemesinde Hükme Esas Alınabilirliği 490

Osmanlı Aile Hukukunda Kâdının Takdir Yetkisi ve Çözüm Üretme Pratikleri 493

Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik ve Sonrası: Dördüncü Kuşak Haklar Üzerine Bir Değerlendirme 496

Pembe Vergi: Görünmeyen Bir Mali Yükün Hukuki Analizi 499

People's Charter (Halkın Şartı) ve Çartist Hareketin Hukuk Felsefesi Açısından Değerlendirilmesi 502

Postmortem Üreme Yoluyla Doğan Çocuğun Soybağı ve Mirasçılık Durumunun Türk Medeni Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi 505

Postpartum Dönem Ceza Sorumluluğu İçin Genel Hükümler Yeterli mi? Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Türk Ceza Hukukundaki Normatif Boşluğun Doldurulmasına Yönelik Öneriler 508

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı Kapsamında Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sportif Haklı Sebeple Feshi 512

Profesyonel Futbolcuların "Satışı" veya "Kiralanması" Mümkün müdür? 515

Rölativizm Doğal Hukukla Bağdaşır mı? Sofist ve Postmodern Rölativizme Alternatif Olarak Radbruch'un Epistemolojik Rölativizmi 518

Sadakat Yükümlülüğünün Sınırları Bağlamında Haksız Tahrik: Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararına Eleştirel Bir Yaklaşım (T.08.11.2023, E.2022/1-381, K.2023/576) 521

Sağlık Bakanlığı ve Personelinin Kişisel Verilere İlişkin Yükümlülükleri ile İdari Sorumlulukları 525

Sağlık Turizmi Bağlamında Doğum Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması 528

Sahte Belge Düzenleme ve Kullanma Suçlarında Suçun Failinin Tespiti 531

Saklı Pay Kavramı ve Saklı Payın Gerekli Olup Olmadığı Sorunu 534

Seri Muhakeme Usulünde Mahkemenin Rolüne İlişkin Değerlendirme 537

Sermaye Şirketi Ortak ve Yöneticilerinin Şirketin Kredi Sözleşmesinden Doğan Borçlarını Üstlenmeleri veya Bu Borçlara Kefil Olmaları Durumunda Yapılan İşlemlerin Hukuki Niteliğinin Tespiti: Alman Hukuku ve Türk Hukuku Yargı Kararları Işığında Bir Değerlendirme 540

Siber Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin İnsan Hakları Üzerindeki Olası Etkileri 543

Şili'nin Hükümet Sistemi: Yasama ve Yürütme İlişkileri 546

Şirketler Topluluğu Hukukunda Payların Satın Alınmasında Ayrılma Akçesinin Belirlenmesi: TTK m. 202/II Hükmünün Değerlendirilmesi 549

Siyasi Tanınma Sorununun Gölgesinde Türkiye'den KKTC'ye Kablolu Elektrik Bağlantısının İklim Rejimi ve İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi 552

Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Fiili Çalışmaya Dayalı Olmadığı Anlaşılan Sigortalılık Sürelerinin İptalinde Hak Düşürücü Süre Kavramı ve Bu Bağlamda 5510 Sayılı Kanun'un 96. Maddesi Kapsamında Yersiz Ödeme 555

Sosyal Güvenlik Mevzuatında Gündemdeki Değişikliklerin Değerlendirilmesi 558

Sosyal Medya Etkileyicileri Tarafından Üretilen Sosyal Medya İçeriklerinin Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi 561

Sosyal Medya Hesaplarına İlişkin Fikri Mülkiyet Haklarının Miras Yoluyla İntikali 563

Sosyal Medya Paylaşımları ve Telif Hakkı: Dijital İçerik Üretimi Bağlamında Bir Değerlendirme 566

Sözleşme Serbestisi ile Usuli Kesinlik İlkeleri Işığında Milletlerarası Usul Hukukunda Sulh Sözleşmeleri 569

Sürekli Gece Çalışmasının İşverenin Yönetim Hakkı, Haklı Nedenle Fesih ve Ayrımcılık Yasağı Bakımından Değerlendirilmesi 571

Tahkim Anlaşmasının Üçüncü Kişilere Teşmili 574

Tahkim ve Yetkili Mahkeme Şartının Birlikte Yer Aldığı Sözleşmelerin Tahkim İradesinin Varlığı ve Geçerliliği Bakımından Değerlendirilmesi 577

Tahkimde Özet Karar (Summary Disposal) ve Türk Hukukundaki Yeri 580

Tahkimde Taraf Uzmanı ile Hakem Heyetinin Atadığı Bilirkişi Arasındaki Çelişkinin Giderilmesi 583

Tapu Kütüğüne "Davalıdır" Kaydı Düşülen Taşınmaz Anonim/Limited Şirkete Sermaye Olarak Getirilebilir mi? 586

Tasarısız Halk Teşebbüsü Yoluyla Çay Kanunu Taslağı: Rize İli Özelinde Yarı Doğrudan Demokrasi Uygulaması 589

Taşınmaz Satış Kazancı İstisnasının Kaldırılmasına İlişkin Geçiş Dönemi Hükümlerinin Hukuki Güvenlik İlkesi Bağlamında Değerlendirilmesi 592

Tıbbi İhmal İddiasına Dayalı Davalarda Yaşam Hakkının Usul Boyutu: Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında "Etkili Soruşturma" Standardının Analizi ve 4483 Sayılı Kanunun Anayasallık Sorunu 595

Ticaret Unvanı ve Alan Adı Kullanımı Yoluyla Marka Hakkına Tecavüz ve Sessiz Kalma Suretiyle Hak Kaybına İlişkin Bir Karar Analizi 598

Trafik Sigortasında Sorumluluğun Yeniden Dağılımı: Sürücüden Sürüş Asistan Sistemlerine Geçiş ve Sigortacının Rücu Hakkına Etkisi 601

Türk Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararlarında Yargılama Usulüne İlişkin Olmayan Konuların Adil Yargılanma Hakkı Bakımından Denetimi: İdari Davalar Özelinde Bir İnceleme 604

Türk Anayasa Mahkemesinin Norm Denetimi Kararlarında Uluslararası Hukuk Kurallarının Kullanılması 607

Türk Ceza Hukuku Bağlamında Yüz Kızartıcı Suç Kavramı 609

Türk Hukuku ve Uluslararası Özel Hukukta İstinabe Kurumu: Dijital Deliller Işığında Hukuki Çerçeve 612

Türk Hukukunda Çalışan Buluşlarından Kaynaklanan Patent Uyuşmazlıklarında Zorunlu Tahkim Öngören Hükümlerin Değerlendirilmesi 615

Türk Hukukunda Hükmün Açıklanmasının Geriye Bırakılması Kurumunun Anayasaya Uygunluğunun Değerlendirilmesi 618

Türk Hukukunda Kadının Soyadı Meselesi ve Alman Hukuku ile Karşılaştırılması 621

Türk Hukukunda Müzakerenin Proaktif İşlevi: Yabancı Unsurlu Uyuşmazlıklarda Hukuk Seçimi, Yetki ve Tahkim Anlaşmaları Bağlamında Bir İnceleme 624

Türk Hukukunda Ticaret Unvanı ve Marka Haklarının Çatışması: Tescil Engelleri ve Tecavüz Halleri 627

Türk İdare Hukukunda Yargısal Denetimin Görünmez Sınırı: Hükümet Tasarrufunun Yeni Yüzü mü, Anayasa M. 125/4'ün Gereği mi? 630

Türk İş ve Sosyal Güvenlik Hukukunda Yarım Çalışma Hakkı ve Yarım Çalışma Ödeneği ... 633

Türk Medeni Kanunu'nda Kaynak Kavramı, Kapsamı ve Kaynak Hakkı 635

Türk Ticaret Kanunu m. 21/2 Çerçevesinde İtiraz Edilmeyen ve Ticari Deftere Kaydedilen Faturanın Malın Teslimine İlişkin İspat Yüküne Etkisi 638

Türk ve Azerbaycan Tüketici Hukuku'nda Mesafeli Sözleşmelerin Düzenlenmesi 641

Türk Vergi Yargılamasında Duruşma: Sorunlar ve Çözüm Önerileri 644

Türk-Alman Ceza Kanunları Karşılaştırmalı Olarak "Konut Dokunulmazlığının İhlali Suçu" ile Korunan Hukuksal Yarar ve Bunun Suçun (Maddi) Konusuna Yansımaları 647

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kırılganlık Kavramı 650

Uluslararası Akreditif İşlemlerinde Teyit Bankasının Ödeme Taahhüdünden Çekilmesi: Tedarik Ülkesindeki Siyasi Karışıklıklar Bir Meşruiyet Zemini Olabilir mi? 653

Uluslararası Çocuk Kaçırmalarda Çocuğun Dinlenmesinin İadenin Reddine Etkisi 656

Uluslararası Göç Hukukunda Kırılgan Grup Olarak "Erkekler" 659

Uluslararası Havayolu Taşımacılığında Taşıyıcının Manevi Tazminat Sorumluluğu 662

Uluslararası Hukukta Savaş Suçları: Tarihsel Gelişim, Normatif Çerçeve ve Uygulama 665

Uluslararası Hukukta ve Türk Hukukunda Kripto Paranın Vergilendirilmesi 668

Uluslararası Koruma Başvurusu ve İdari Yargı Denetimi 671

Üniter Devlette Yatay İçtihat Çelişkileri: Bölge Adliye Mahkemeleri Arasındaki İçtihat Farklılaşmasının AIHM Kararları ve ABD "Circuit Split" Sistemi Perspektifinde Analizi 674

Unutursun İçin Yana Yana… Orman Yangınlarından Her Yaz Silinen Kurumsal Hafıza 677

Üreme Haklarının Kullanımında Fiili İmkansızlık 680

Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamalarında Çocuğun Yüksek Yararı İlkesi: Türk ve İsviçre Hukukunda Karşılaştırmalı Bir İnceleme 683

Ürün Sorumluluğunda Sorumluluktan Kurtulma Sebepleri 686

Uzaktan Çalışma Sözleşmesinin Hukuki Niteliği 689

Uzaktan Kumanda Edilen Gemilerde Taşıyanın Gemiyi Denize Elverişli Halde Bulundurma Sorumluluğu 692

Uzun Süreli Yaşlı Bakım Sigortası ve Türkiye'de Uygulanabilirliği 695

Vade Farkı ve Faiz İlişkisi: Vade Farkının Anapara Faizi veya Temerrüt Faizi Niteliğindeki Görünüm Biçimleri ve Bu Hukuki Nitelendirmenin Sonuçları 698

Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisinin Hesap Verme Yükümlülüğü: Hukuki Dayanak, Kapsam ve Sınırlar 701

Velayet Hakkı Kapsamında Çocuğun Emeğinden Doğan Gelirler Üzerinde Hak Sahipliği 704

Vergi Hukukunda Tarh ve Tahsil Zamanaşımında Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri 707

Vergi Usul Kanunu Kapsamındaki Kaçakçılık Suçlarında Etkin Pişmanlık Düzenlemesinin Hukuki Niteliği, Uygulama Sorunları ve Zincirleme Suç İlişkisi 710

W.E.B. Du Bois'nın Çift Bilinçlilik Kavramı ve Amerikan Anayasası Eleştirisi 713

Yaban Hayvanlarının Yaşam Alanı Hakları 716

Yabancı Devletlerin Sınır Aşan İtibar Davaları: BGH'nin Fas v. Die Zeit / Süddeutsche Zeitung Kararı Bağlamında Milletlerarası Özel Hukuk Sorunları 718

Yabancı Resmi Belgelerin Tasdikine Alternatif Bir Usul: E-Apostil 721

Yabancı Unsurlu Kefalet Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk 723

Yapay Zeka Tarafından Oluşturulan Görsel ve Metinlerin Marka Olarak Tescil Edilebilirliğinin Marka Hukuku Bakımından Değerlendirmesi 725

Yapay Zeka Temelli Sosyal Politika Uygulamalarında "Dijital Dışlanma" Riski ve Hukuki Çözüm Önerileri 728

Yardım Nafakası Talebinin Bir Koşulu Olarak "Yoksulluğa Düşme" Kavramı 731

Yargıtay Kararları Işığında Çocukların Cinsel İstismarı Suçunda Haksızlık Hatası 734

Yeni Nesil Psikolojik Taciz Olarak "Siber Mobbing" ve İş Hukukundaki Yeri 737

Yönetim Kurulunun Bilgi Sistemleri Yönetimine İlişkin Yükümlülükleri ve VII-128.10 Sayılı Tebliğ'in Getirdiği Yenilikler 740

Zina Sebebine Dayalı Boşanma Davasında İspat 743

Zincirleme Suçta "Bir Suç İşleme Kararı" 745

Askıda Hükümsüzlük Yaptırımının Özel Hukukun Sosyo-Ekonomik Eleştirisi Bağlamında Değerlendirilmesi 748

Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenin Doğrudan Sigortacıya Karşı Açacağı Davada Görevli Mahkemenin Tespiti Sorunu 751

Navigating Energy Investment Arbitration in the Wake of the ICJ Advisory Opinion on Climate Change..... 754

Makale ID= 215

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6912-5301

Kanuni Temsilcinin Kamu Borçlarından Sorumluluğunda Ticaret Sicili İlanının Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Kader Melis Topçu

Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kanuni temsilcilerin kamu alacaklarından sorumluluğu 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 10. maddesinde ve 6183 sayılı Kanun'un mükerrer 35. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeler uyarınca belli şartların gerçekleşmesi koşuluyla kanuni temsilci, kendisine ait olmasa da temsilcisi olduğu şirketin kamu borçlarını ödemek zorundadır. Kanuni temsilcinin, temsilcisi olduğu şirketin kamu borçlarından sorumlu olduğu dönemin tespiti oldukça önemlidir. Kamu alacaklıları özellikle de vergi idaresi, sorumlu olunan dönemin tespiti bakımından ticaret sicili kayıtlarını esas almakta ve bu nedenle temsilcilik görevi sona ermesine rağmen tescil ve ilan yapılmayan durumlarda, kanuni temsilcileri ödenmeyen kamu borçlarından sorumlu tutmaktadır. Danıştayın bu konudak kararları ise yeknesak olmayıp; sorumlu olunan dönemin tespiti bakımından tescil ve ilanı zorunlu gören kararlar olmakla birlikte aksi yönde verilen kararlar da bulunmaktadır. Türk Medeni Kanunu'nun 7. maddesi uyarınca siciller aksine bir hüküm bulunmadıkça belgeledikleri olguların doğruluğuna karine oluşturmaktadır. Bu nedenle resmi bir sicil olduğu için ticaret sicillerinde de sicile güven ilkesi söz konusudur ve üçüncü kişilerin güveni korunmaktadır. Ancak söz konusu bu güven, yetkisiz temsilcinin şirket adına işlem yaptığı durumlarda geçerli olmaktadır. Ayrıca kamu alacaklıları üçüncü kişi konumunda da değildir. Aksi yöndeki bir kabul, Türk Ticaret Kanunu'nun 24/2 maddesinde yer verilen ve sicilin Bakanlığın gözetim ve denetiminde olduğunu belirten düzenlemeyle de uyuşmayacaktır. Şirket temsilciği görevi sona eren bir kişi bakımından sorumlu olunan dönemin tespitinde tescil ve ilanın esas alınması Ticaret Sicil Yönetmeliği ile de bağdaşmamaktadır. Zira anılan Yönetmelik'in 22. maddesinde kimlerin ticaret tescil işlemine başvuru yapacağı belirtilmiş olup kanuni temsilcilik sıfatı sona eren kişinin değişiklik başvurusu yapma yetkisi bulunmamaktadır. Bu bağlamda değişiklik başvurusu yapma yetkisi bulunmayan ve şirketle hukuki ve maddi bağı kalmayan kişilerin kamu borcundan sorumlu tutulması, yeni kanuni temsilcileri haksız bir şekilde sorumluluktan kurtaracak ve bu durum da hakkaniyetsiz sonuçlara sebep olacaktır. Bu nedenle kamu idarelerinin daha kolaycı bir yaklaşımla temsilcilik görevi sona eren kanuni temsilcileri şirket borçlarından sorumlu tutmaması ve tescil ve ilan yapılmasa bile gerçek durumu esas alarak işlem yapması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Kanuni Temsilci, Ticaret Sicili, Kamu Borcu, Sicile Güven İlkesi.

The Impact of Trade Registry Announcements on the Legal Representative's Liability for Public Debts

Abstract

Legal representatives' liability for public receivables is regulated under Article 10 of Tax Procedure Law No. 213 and repeated Article 35 of Law No. 6183. Under these provisions, if certain conditions are met, a legal representative may be required to pay the public debts of the company he or she represents, even though those debts do not personally belong to that representative. In this context, determining the period for which the legal representative is liable for the company's public debts is highly important. Public creditors, especially the tax administration, mainly rely on trade registry records when identifying the relevant liability period. For this reason, even where the representative duty has actually ended, legal representatives may still be held liable for unpaid public debts if the termination has not been registered and announced. The Council of State has not adopted a uniform approach on this issue. Although some of its decisions require registration and announcement in determining the liability period, there are also decisions taking the opposite view. Under Article 7 of the Turkish Civil Code, unless otherwise provided by law, registries create a presumption that the facts they record are correct. Therefore, because the trade registry is an official registry, the principle of reliance on the registry also applies there, and the trust of third parties is protected. However, this protection applies in cases where an unauthorized representative acts on behalf of the company. Moreover, public creditors are not in the position of third parties. Accepting the contrary would also conflict with Article 24/2 of the Turkish Commercial Code, which states that the registry is under the supervision and control of the Ministry. Basing the determination of the liability period on registration and announcement for a person whose authority as company representative has already ended is also inconsistent with the Trade Registry Regulation. Article 22 of that Regulation specifies who is entitled to apply for trade registry transactions, and a person whose status as legal representative has ended has no authority to apply for registration of that change. In this respect, holding such persons liable for public debts, even though they have no authority to apply for the change and no longer have any legal or factual connection with the company, would unfairly release the new legal representatives from liability and would lead to unjust results. For this reason, public authorities should not adopt an overly formal or convenient approach by holding former legal representatives liable for company debts. Even if registration and announcement have not been made, they should act on the basis of the actual situation.

Keywords: Tax, Legal Representative, Commercial Registry, Public Debt, the Principle of Reliance on the Registry.

Makale ID= 231

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000- 0001-8103-9457

1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi ve San Remo El Kitabı Çerçevesinde Transit Geçişin Korunması ve Savaş Zamanında Hürmüz Boğazı'nın Hukukî Rejimi

Öğr. Gör. Deniz Doğan

İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hürmüz Boğazı'nın savaş dönemlerinde hangi hukukî rejime tabi olduğu ve özellikle İran'ın boğazı genel ve süresiz biçimde kapatma yetkisinin bulunup bulunmadığı uluslararası hukuk ve özellikle uluslararası deniz hukuku çerçevesinde güncel bir tartışma konusudur. Bu bağlamda çalışmanın konusu, Hürmüz Boğazı'nda barış zamanında geçerli olan geçiş rejiminin silahlı çatışma hâlinde de korunup korunmadığı ve kıyı devletlerinin güvenlik gerekçesiyle bu rejimi hangi ölçüde sınırlayabileceğidir. Bu husus, 1982 tarihli "Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi"nin boğazlara ilişkin III. Bölümü ile "Denizde Silahlı Çatışmalara Uygulanacak Uluslararası Hukuk Hakkında San Remo El Kitabı"nın 27-30. paragrafları kapsamında değerlendirilmekte ve bu normatif inceleme, doktrindeki yorumlar ve devlet uygulamalarına ilişkin tartışmalarla tamamlanmaktadır. Böylece çalışma, boğazın hukukî statüsünü yalnızca metinsel düzeyde değil, jeostratejik işlevi ve uluslararası deniz ulaştırması üzerindeki etkileri bakımından da ele almaktadır. Bildiride ilk olarak uluslararası boğaz kavramı, zararsız geçiş ve transit geçiş rejimleri arasındaki farklar ortaya konulmaktadır. Ardından Hürmüz Boğazı'nın, Basra Körfezi'ni Umman Körfezi ve Hint Okyanusu'na bağlayan, enerji taşımacılığı ve uluslararası ticaret bakımından hayati öneme sahip bir su yolu olarak "Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi" madde 37 anlamında uluslararası seyrüseferde kullanılan boğaz niteliği taşıyıp taşımadığı incelenmektedir. Bu inceleme, boğazda uygulanacak asli rejimin askıya alınamaz zararsız geçiş mi yoksa gemiler ve uçaklar için sürekli ve süratli geçiş imkânı tanıyan transit geçiş rejimi mi olduğunun tespiti açısından önemlidir. Bu bağlamda kıyı devletlerinin seyrüsefer güvenliği, çevrenin korunması ve somut tehlikelerin önlenmesi amacıyla hangi düzenlemeleri yapabilecekleri değerlendirilmekte, ancak bu düzenleme yetkisinin geçişi askıya alma veya fiilen ortadan kaldırma sonucunu doğuramayacağı ileri sürülmektedir. Çalışmanın ulaştığı temel sonuç, savaş hâlinin tek başına Hürmüz Boğazı'nı uluslararası trafiğe kapatmak için yeterli bir hukukî dayanak oluşturmadığıdır. San Remo El Kitabı'nın yaklaşımı, barış zamanındaki transit geçiş rejiminin silahlı çatışma sırasında tümüyle sona ermediğini teyit etmektedir. Bununla birlikte çalışma, İran'ın "Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi"ne taraf olmaması, Umman'ın bazı çekince ve deklarasyonları ile transit geçişin teamül hukuku niteliğine ilişkin süregelen görüş

ayrılıkları nedeniyle meselenin tamamen tartışmasız olmadığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bildiri, Hürmüz Boğazı'nın savaş zamanında dahi millî boğaz gibi kapatılamayacağını, ancak savaş gemileri, üst uçuş serbestisi ve teamül hukuku bakımından bazı gri alanların varlığını koruduğunu ileri sürmektedir. Bu yönüyle çalışma, deniz ulaştırma güvenliği ile kıyı devleti yetkileri arasındaki dengenin savaş şartlarında nasıl yorumlanması gerektiğine ilişkin güncel tartışmalara katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hürmüz Boğazı, Transit Geçiş Hakkı, Uluslararası Deniz Hukuku, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, San Remo El Kitabı.

The Protection of Transit Passage Within the Framework of the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea and San Remo Manual, and the Legal Regime of the Strait of Hormuz in Time of War

Abstract

The legal regime to which the Strait of Hormuz is subject during periods of war, and in particular whether Iran has the authority to close the Strait in a general and indefinite manner, is a current matter of debate within the framework of international law, and especially international maritime law. In this context, the study addresses whether the regime of passage applicable in the Strait of Hormuz in peacetime is also preserved in the event of armed conflict, and to what extent coastal States may limit this regime on security grounds. This issue is examined within the scope of Part III of the 1982 "United Nations Convention on the Law of the Sea" concerning straits, together with paragraphs 27-30 of the "San Remo Manual on International Law Applicable to Armed Conflicts at Sea", and this normative examination is supplemented by doctrinal interpretations and debates relating to State practice. In this way, the study addresses the legal status of the Strait not only at the textual level, but also in terms of its geostrategic function and its effects on international maritime transport. The paper first sets out the concept of an international strait and the differences between the regimes of innocent passage and transit passage. It then examines whether the Strait of Hormuz, as a waterway connecting the Persian Gulf to the Gulf of Oman and the Indian Ocean and having vital importance in terms of energy transportation and international trade, has the character of a strait used for international navigation within the meaning of article 37 of the "United Nations Convention on the Law of the Sea". This examination is important in terms of determining whether the principal regime applicable in the Strait is non-suspendable innocent passage or the regime of transit passage, which grants ships and aircraft the possibility of continuous and expeditious passage. In this context, it is emphasized which regulations coastal States may adopt for the purpose of the safety of navigation, the protection of the environment, and the prevention of specific dangers, and that this regulatory authority may not lead to the suspension of passage or its effective elimination. The main finding of the paper is that the existence of war alone does not constitute a sufficient legal basis for closing the Strait of Hormuz to international traffic. The approach adopted in the San Remo Manual confirms that the regime of transit passage applicable in peacetime does not come to a complete end during armed

conflict. Nevertheless, the study also demonstrates that the matter is not entirely free from controversy because Iran is not a party to the “United Nations Convention on the Law of the Sea” Oman has made certain reservations and declarations, and disagreements continue regarding the customary international law character of the regime of transit passage. As a result, the paper argues that the Strait of Hormuz cannot be closed as if it were a “national strait” even in time of war, although certain grey areas continue to exist with regard to warships, freedom of overflight, and customary international law.

Keywords: Strait of Hormuz, Right of Transit Passage, International Law of the Sea, United Nations Convention on the Law of the Sea, San Remo Manual.

Makale ID= 139

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5773-1483

5.8.2025 Tarihli Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü Değişikliği Çerçevesinde Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru Yolunda Tedbir Kararı Verme Yetkisi

Dr. Öğretim Üyesi Meriç Karagözler

İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Uluslararası insan hakları hukukunda geçici hukuki korumanın bir türü niteliğinde tedbir kararı verme yetkisi, telafisi imkânsız bir zararın meydana gelme olasılığına karşılık mahkemelere tanınan, önemli bir yetkidir. Bireysel başvuru yolundaki tedbir kararlarının başlıca işlevleri, esas hakkındaki kararların etkililiğini ve başvurucuların temel hak ve özgürlüklerini korumaktır. Bu doğrultuda Türk Anayasa Mahkemesi (AYM) de tedbir kararı verebilmektedir. Kaynağını 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un md. 49/5 hükmünden alan söz konusu yetkinin ayrıntıları, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 73. maddesinde düzenlenmiştir. 6216 sayılı Kanun'un 49. maddesinin 5. fıkrasına göre; "Bölümler, esas inceleme aşamasında, başvurucunun temel haklarının korunması için zorunlu gördükleri tedbirlere resen veya başvurucunun talebi üzerine karar verebilir. Tedbire karar verilmesi hâlinde, esas hakkındaki kararın en geç altı ay içinde verilmesi gerekir. Aksi takdirde tedbir kararı kendiliğinden kalkar." Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 73. maddesi ise 5.8.2025 tarihinde değiştirilerek AYM'nin tedbir kararı verme yetkisinin kapsamı, büyük ölçüde genişletilmiştir. Şöyle ki; söz konusu değişiklikten önce "başvurucunun yaşamına ya da maddi veya manevi bütünlüğüne yönelik ciddi bir tehlike bulunduğunun anlaşılması üzerine" tedbir kararına hükmedilebilmekteydi. Pek çok hakkı kapsam dışı bırakarak başvuruculların mağduriyetine yol açan bu düzenleme, sıklıkla eleştirilmekteydi. Kanunda bulunmayan bir sınırlamanın İçtüzükle getirilmesi, bireysel başvuru hakkının Anayasa'nın 13. maddesindeki kanunilik koşuluna aykırı bir biçimde sınırlanması gibi hususlar, eleştirilerin dayandığı başlıca gerekçelerdi. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 73. maddesinin 1. fıkrasındaki değişiklikle birlikte, AYM, başvurucunun temel haklarına yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı durumunda tedbir kararı verme yetkisiyle donatılmıştır. Ancak özellikle, başvurucunun yaşamına ya da maddi veya manevi varlığına yönelik ciddi bir tehlike olduğunda, tedbir kararı verilebileceği ifade edilmiştir. Bu düzenleme biçimine göre; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Anayasa'nın ortak koruma alanındaki herhangi bir hakkın ihlali iddiasını içeren başvurularda tedbir kararı verilmesi mümkündür. Yaşam hakkının ya da maddi veya manevi varlığın korunması söz konusu olduğunda ise Mahkeme'nin, tedbir talebinin kabulü yönünde hak lehine bir tutum alması, bu bağlamda, tehlikenin ispatı gibi hususlarda esneklik göstermesi

beklenmektedir. Ayrıca anılan değişiklikle, 73. maddenin 3. fıkrasına "Tedbir kararı, Bölüm Başkanları tarafından uygun görülen hâllerde elektronik yöntemlerle toplantı yapılarak da verilebilir." şeklindeki cümlenin eklenmesi, kararların hızlı ve kolay verilmesini sağlayabilecektir. Çalışmamızın amacı, 73. maddedeki tüm değişiklikleri tedbir kurumundan beklenen işlevi de dikkate alarak değerlendirmektir. Yapılan değerlendirmelerde doktrindeki görüşler ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve Anayasa Mahkemesi'nin ilgili kararlarından yararlanılmıştır. Sonuç itibariyle, ilgili İçtüzük düzenlemesi, 6216 sayılı Kanunla uyumlu hâle getirilmiş olup anayasaya aykırılık da giderilmiştir. Bundan böyle AYM, konu bakımından yetkisi dâhilindeki herhangi bir hak nedeniyle tedbir kararı verebilecektir. Dolayısıyla tedbirlerin sayı ve çeşidinin artması, olasıdır. Başvuruculların hak arama özgürlüğü lehindeki söz konusu değişiklik, konuyla ilgili AİHM içtihadı ile uyum sağlanmış olması bakımından da olumlu bir adımdır. Zira AİHM, daha çok, yaşam hakkı, işkence yasağı, kişi özgürlüğü ve güvenliği gibi Sözleşmesel haklarla bağlantılı olarak tedbir kararlarına hükmetmekte ise de tedbir kararı verme yetkisi açısından herhangi bir hak sınırlaması bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Başvuru, Geçici Hukuki Koruma, Tedbir, Temel Hak ve Özgürlükler, Hak İhlali.

The Constitutional Court's Authority to Decide Interim Measures in Individual Applications Within the Framework of the Amendment to the Internal Regulations of the Constitutional Court Dated 5.8.2025

Abstract

In international human rights law, the authority to decide interim measures, a type of provisional legal protection, is a significant power of courts to avert the risk of irreparable damage. They are protecting the effectiveness of decisions on the merits and fundamental rights and freedoms. The relevant authority under Article 49/5 of the Law No. 6216, are elaborated in Article 73 of the Internal Regulations of the Constitutional Court. Pursuant to Article 49/5: "During the examination on the merits, the Sections may, either ex officio or upon the applicant's request, decide such interim measures as they consider essential for the protection of the applicant's fundamental rights. Where an interim measure is decided, the decision on the merits shall be taken within six months at the latest; otherwise, the measure shall automatically lapse." Article 73 was amended on 5.8.2025, expanding this authority. Previously, measures could be decided only "upon it being understood that there existed a serious risk to the applicant's life or to his/her physical or moral integrity." This rule, excluding many rights and causing victimisation, was being criticized frequently. Since, it brought a limitation not prescribed by the Law and the right to individual application was limited, contrary to legality under the Article 13 of the Constitution. Due to the amendment to Article 73/1, the Court could decide measures where there exists a serious risk to the applicant's fundamental rights. It specifies, particularly, these measures may be decided where there is a serious risk to the life or to material/moral integrity. Therefore, it is possible to decide measures in applications alleging a violation of any right

falling within the joint sphere of protection of the Constitution and the European Convention on Human Rights. In cases, concerning aforementioned rights, the Court is expected to adopt a rights-protective approach in favour of measures and display flexibility on matters, including the proof of risk. A sentence was added to Article 73/3, as “Interim measures may also be decided through meetings conducted by electronic means where deemed appropriate by the Presidents of the Sections.” It can provide such decisions to be made quickly and practically. The aim of this study is assessing amendments to Article 73, taking into account the functions of measures. Reference has been made to doctrines and case-law of the European Court of Human Rights (ECtHR) and the Constitutional Court. In conclusion, the relevant provision now complies with Law No. 6216 and its unconstitutionality has been eliminated. Henceforth, the Court could decide measures in respect of any right falling within its ratione materiae jurisdiction. Accordingly, an increase in the number and variety of measures appears likely. This amendment, in favour of applicants’ right of access to justice, also constitutes a positive step to comply with the case-law of the ECtHR. Since, it has predominantly decided measures in connection with rights, including the right to life, the prohibition of torture, and the right to liberty and security. However, there is no limitation on the rights for which measures may be decided.

Keywords: Individual Application, Interim Legal Protection, Interim Measure, Fundamental Rights and Freedoms, Violation of Right.

Makale ID= 260

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9773-3435

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Sigortacıya Tanınan Edim Yükümlülüğünden Kurtulma İmkânına İlişkin Bir Değerlendirme

Arş. Gör. Merve İrem Yener

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Özel sigortalarda, sigortacı ve sigorta ettiren arasında gerek sözleşmenin kurulması aşamasında gerek ise sözleşme kurulduktan sonra riziko faktörleri ve rizikonun durumu bakımından bir bilgi asimetrisi söz konusudur. Bunun temel sebebi, sigorta ettirenin genellikle sigortalı menfaat veya rizikoya ilişkin durumlar hakkında daha fazla bilgiye sahip olmasına karşılık sigortacının bu imkândan yoksun olmasıdır. Hatta çoğu hâlde, sigorta ettiren sadece bilgi sahibi olmakla kalmayıp rizikonun durumunu etkileme imkânına da sahiptir. Bu durum, sigortacının bilgi ihtiyacını gidermek için sigorta ettirenin işbirliğine ihtiyaç duymasının ötesinde haksız taleplerin giderilmesi ihtimalini de arttırır. Bu yüzden sigortacı, hem sözleşme kurulurken hem kurulduktan sonraki süreçte ve özelikle edimini yerine getirirken sigorta ettirenin işbirliğine muhtaç olduğu gibi, subjektif rizikoya karşı korunmaya da ihtiyaç duyar. Sigorta ettireni sigortacıyla işbirliği yapmaya zorlayan ve sigortacının haksız talepleri giderme ihtimalini azaltan mekanizmalardan birisi de sigorta ettirene kanunla davranış normları yüklenmesidir. Sigorta ettirene kanunî külfetler yüklenmek suretiyle sigortacı ile sigorta ettiren arasında işbirliği sağlanması 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) ile getirilmiş bir yenilik değildir. Nitekim 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda da sigorta ettirene çeşitli davranış normları yüklenmekteydi; ancak 6762 sayılı kanunun kara sigortalarına ilişkin hükümleri sigortacıya edim yükümlülüğünden kurtulma imkânı tanınması bakımından eksik kalmaktaydı. Bu durum, sigorta ettirenlerin kanunî külfetlere uygun davranmaya yeterince teşvik edilemediği ve sigortacıların menfaatinin gereği gibi korunamadığından bahisle eleştirilmekteydi. TTK'da sigorta ettirene bir çok külfet yüklenmesinin yanı sıra bu külfetlerin ihlâl edilmesi durumunda sigortacının edim yükümlülüğünden kurtulabileceği de düzenlenerek söz konusu eksiklik giderilmiştir. Edim yükümlülüğünden kurtulma, kurtulma miktarına ilişkin düzenlemelere göre ikiye ayrılabilir. Sigortacı, TTK m. 1439.2, 1445.5, 1445.7, 1497.1, 1498.1 ve 1499.1 uyarınca edim yükümlülüğünden "ödenen primle ödenmesi gereken prim oranına göre" kurtulabilmektedir. TTK m. 1446.2, 1447.2, 1448.2, 1471.2 uyarınca edim yükümlülüğünden kurtulma oranı "kusurun ağırlığı"na göre; TTK m. 1439.2 ve TTK m. 1445.5'e göre ise "ihmalin derecesi"ne göre belirlenmektedir. Edim yükümlülüğünden kusurun ağırlığına göre kurtulma, "dar anlamda oranlama" olarak adlandırılabilir. "Ödenen primle ödenmesi gereken

prim oranına göre" kurtulmada da oranlama gerçekleştirildiğinden edim yükümlülüğünden kurtulmanın bu türü de geniş anlamda oranlamadır. Edim yükümlülüğünden kurtulma, tespit edebildiğimiz kadarıyla Türk hukukunda yeterince incelenmemiştir. Oysa oranlama sisteminin benimsenmesi, hem bu iki tür sistemin kendi iç işleyişleri hem de birbirleri ile ilişkileri bakımından ortaya çıkan bazı meselelerin ele alınmasını gerekli kılar. Örneğin, kusurun ağırlığı belirlenirken hangi ölçütlerden faydalanılabileceğinin belirlenmesi önem arz ettiği gibi; kusur dışındaki unsurların edim yükümlülüğünden kurtulma miktarı belirlenirken göz önünde bulundurulmasının mümkün olup olmadığı sorusu da cevaplanmalıdır. Tartışmalı diğer bazı meseleler arasında, edim yükümlülüğünden kurtulma miktarı belirlenirken bir başlangıç oranının kabul edilmesinin yerinde olup olmayacağı, sabit edim yükümlülüğünden kurtulma oranları kararlaştırılmasına veya edim yükümlülüğünden kısmen kurtulma imkânı tanınan hâllerde edim yükümlülüğünden tamamen kurtulmaya cevaz verilip verilemeyeceği yer alır. Birden fazla külfetin ihlâl edilmesi veya kanunî bir külfetin ihlâl edilmesinin yanı sıra rizikoya sebebiyet verilmesi durumunda benimsenmesi gereken rejimin belirlenmesi de önem arz etmektedir. Bu çalışmada, başta açıklanan konular olmak üzere kanunî külfetler ihlâl edildiğinde sigortacının başvurabileceği edim yükümlülüğünden kurtulma imkânına ilişkin seçilmiş sorunlar Alman hukukunda savunulan görüşlerden de yararlanılmak suretiyle değerlendirilecektir. Sözleşmesel külfetler ihlâl edildiğinde edim yükümlülüğünden kurtulma ise çalışmanın kapsamı dışındadır.

Anahtar Kelimeler: Özel Sigorta, Kanunî Külfetler, Edim Yükümlülüğünden Tamamen Kurtulma, Ödenen Primle Ödenmesi Gereken Prim Oranına Göre Edim Yükümlülüğünden Kurtulma, Oranlama.

An Evaluation of the Insurer's Right to Be Released from the Obligation to Perform Under the Turkish Commercial Code No. 6102

Abstract

In private insurance, there exists an information asymmetry between the insurer and the policyholder both at the stage of the conclusion of the contract and thereafter, with regard to risk factors and the condition of the risk. The main reason is that the policyholder generally possesses more information concerning the insured interest or the risk, whereas the insurer lacks access to such information. In many cases, the policyholder not only has knowledge but also has the ability to influence the state of the risk. This situation increases the likelihood of unjust claims and goes beyond merely creating a need for the insurer to rely on the cooperation of the policyholder. For this reason, the insurer depends on the cooperation of the policyholder both at the time of the conclusion of the contract and thereafter, particularly when performing its obligation, and also requires protection against subjective risk. One of the mechanisms that obliges the policyholder to cooperate and reduces the likelihood of unjust claims is the imposition of statutory duties on the policyholder. The establishment of cooperation through statutory obligations is not an innovation introduced by the Turkish Commercial Code No. 6102 (TCC). The former Turkish Commercial Code No. 6762 also imposed various duties of

conduct; however, its provisions relating to non-life insurance were insufficient in granting the insurer the possibility of being released from its obligation to perform. This deficiency was criticized on the grounds that policyholders were not sufficiently encouraged to comply with statutory duties and that the interests of insurers were not adequately protected. The TCC has remedied this shortcoming by regulating both numerous duties imposed on the policyholder and the insurer's possibility of being released from its obligation to perform in the event of a breach of such duties. Release from the obligation to perform may be divided into two categories: reduction based on the ratio of the premium paid to the premium due, and proportional reduction. To the best of our knowledge, this issue has not been sufficiently examined in Turkish law. The adoption of a proportional system necessitates the examination of various issues arising within these systems and in relation to each other. It is important to determine the criteria for assessing the severity of fault and whether factors other than fault may be considered when determining the amount of release. Other debated issues include whether an initial baseline rate should be adopted, whether fixed rates of release may be agreed upon, and whether complete release may be allowed where only partial release is envisaged. It is also necessary to determine the applicable regime where multiple duties are breached or where, in addition to the breach of a statutory duty, the occurrence of the risk is caused. This study examines selected issues concerning the insurer's possibility of being released from its obligation to perform in the event of breaches of statutory duties, drawing on views advocated in German law. Release in cases of breach of contractual duties falls outside the scope of this study.

Keywords: Private Insurance, Statutory Duties, Complete Release From Liability, Reduction of Liability Based on the Ratio of the Premium Paid to the Premium Due, Proportional Reduction.

Makale ID= 162

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4121-7014

7. Hukuk Dairesi 2024/2478 E. , 2025/1008 K. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 16. Hukuk Dairesi 2022/2358 E., 2024/779 (Aile Konutunun Davalı Eşin Maliki Olması Durumunda Diğer Eşin Aile Konutundan Çıkarılması Kararının Hukuki İncelenmesi) - 7. Hukuk Dairesi, 2024/2478 E., 2025/1008 K. Ankara Bölge Yargıtay 16. Hukuk Dairesi 2022/2358 E., 2024/779 (Davalı Eşin Aile Konutuna Sahip Olması Halinde Diğer Eşin Aile Konutundan Çıkarılması Kararının Hukuki Denetimi)

Prof. Dr. Hayrunnisa Özdemir

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Yüksek Temyiz Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi, eşlerden birinin ailesinin büyükleri tarafından aile evi olarak tahsis edilen bir konutun, uzaklaştırma kararı ve ardından gelen boşanma davası sonrasında davalı eş ve çocuğun bu konutta ikamet edemeyeceğini ve konutun boşaltılması gerektiğini vurguladı. Bu kararın gerekçesi, aile evini tahsis eden ve oradan çıkarılan eşin ailesinin konutu boşaltması gerektiğidir; aksi takdirde, orada ikamet eden gelin yasadışı işgalci olarak kabul edilecek ve yasadışı işgal nedeniyle tazminat talep edilecektir. Ayrıca, aile evinin sahibi, kalan eşin konuta müdahale etmesini önlemek için dava açmıştır. Bölge Temyiz Mahkemesi bu durumu kabul etmiş ve Yüksek Mahkeme de bunu onaylamıştır. Ancak, bana göre ilgili karar hukuka aykırıdır. Çünkü aile evinin kurulmasının amacı, ülkemizde özellikle kadın ve çocukların korunmasını sağlamaktır. Burada korunması amaçlanan şey, ailenin ve özellikle çocuğun en iyi çıkarlarıdır. Eşler tarafından ortaklaşa seçilen bir konutun aile evi olarak nitelendirilebilmesi için, eşler tarafından yaşam merkezi olarak belirlenmiş olması gerekir. Ayrıca, eşlerden birinin bu konutla ilgili gerçek veya kişisel bir hakkı olmalı ve konutun aileye tahsis edilmiş olması ve ailenin bu yere taşınmış olması da gereklidir. Aile evi şerhini evlilik devam ederken koyarız. Burada asıl amaç ailenin korunmasıdır. Şerh sadece evlilik süresince geçerlidir. Evlilik sona erdikten sonra, mülk asıl sahiplerine geri döner. Bana göre, yüksek mahkemenin bu kararı onaylaması yanlıştır. Çünkü mülk başkasına ait olabilir, ancak bu onun aile evi olduğu gerçeğini değiştirmez. Dahası, mülkün tapu sicilinde "aile evi" şerhine sahip olması, üçüncü şahısların iyi niyetini ortadan kaldırır. Söz konusu mülkte "aile evi şerhine" sahip olmayabileceği gerçeği, onun bir aile evi olduğu gerçeğini değiştirmez. Çünkü şerh kanundan kaynaklanır. Bu nedenle, tapu sicilinde şerh olmasa bile, evlilik devam ettiği sürece ilgili konut "aile evi" olarak kabul edilir. Bununla birlikte, davacının eşini konuttan

çıkarmak, maddenin amacına aykırıdır. Sonuç olarak, boşanma davası açılırsa, kural olarak, Türk Medeni Kanunu'nun 194. maddesi kapsamındaki hukuki koruma, boşanma kararı kesinleşene kadar devam etmelidir.

Anahtar Kelimeler: Aile Konutu, El Atmanın Önlenmesi, Ecri Misil, Aile Konutunun 3. Kişilere Ait Olması.

7th Civil Chamber, 2024/2478 E., 2025/1008 K. Ankara Regional Court of Appeals, 16th Civil Chamber 2022/2358 E., 2024/779 (Legal Review of the Decision to Evoke the Other Spouse from the Family Home When the Defendant Spouse Owns the Family Home)

Abstract

The 7th Civil Chamber of the Supreme Court of Appeals emphasized that in cases where a dwelling designated as a family home is provided by the elder members of the other spouse's family, the defendant spouse and child cannot reside in that dwelling following a restraining order and subsequent divorce proceedings, and the dwelling must be vacated. The reasoning behind this decision is that the family of the spouse who provided the family home and was removed from it must vacate the dwelling; otherwise, the daughter-in-law residing there will be considered an unlawful occupant, and compensation for unlawful occupation will be demanded. Furthermore, the owner of the family home has filed a lawsuit to prevent the remaining spouse from interfering with the dwelling. The Regional Court of Appeals accepted this situation, and the Supreme Court upheld it. However, in my opinion, the relevant decision is contrary to law. Because the purpose of establishing a family home is to ensure the protection of spouses, especially women and children in our country. What is intended to be protected here is the best interests of the family and, in particular, the child. For a residence chosen jointly by the spouses to qualify as a family home, it must be designated by the spouses as a center of life. In addition, one of the spouses must have a real or personal right related to this residence, and it is also required that the residence be allocated for the family and that they have moved into this place. The family home annotation is placed while the marriage is still ongoing. The protection of the family is the primary purpose here. The annotation is valid only for the duration of the marriage. After the marriage ends, the property will revert to its original owners. In my opinion, the high court was wrong to uphold this decision. Because the property may belong to someone else, but that doesn't change the fact that it's a family home. Furthermore, the property has a "family home" annotation in the land registry. This annotation negates the good faith of third parties. The property may not have this "family home annotation," but that doesn't change the fact that it's a family home. Because the annotation arises from the law. Therefore, even if there is no annotation in the land registry, as long as the marriage continues, the relevant dwelling is considered a "family home". Nevertheless, evicting the plaintiff's spouse from the dwelling is contrary to the purpose of the article. In conclusion, if a divorce case is filed, as a rule, the legal protection under Article 194 of the Turkish Civil Code should continue until the divorce decree becomes final.

Keywords: Family Home, Prevention of Interference, Unjust Enrichment, Family Home Belonging to Third Parties.

Makale ID= 258

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3687-3842

7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3. Maddesinin 15. Fıkrasının İptaline Yönelik Anayasa Mahkemesi Kararının İncelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Özge Doğan Gökada

Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu (İMK) ile getirilen zorunlu arabuluculuk kurumu, gerek Kanun'un hazırlık aşamasında gerek Kanun yürürlüğe konulduktan sonra birçok soruna ve tartışmaya neden olmuştur. Konuyla ilgili ortaya çıkan sorunlardan biri de işçinin mahkemeye başvurmadan önce arabulucuk aşamasında asıl işveren alt işveren ilişkisini tespit etmesini zorunlu kılan İMK'nın 3. maddesinin 15. fıkrasından kaynaklanmaktadır. İlgili düzenlemenin, Anayasa'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36. maddesine aykırılığı gerekçesiyle iptali talep edilmiştir. İptal talebine konu olan düzenlemeye göre "Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde işe iade talebiyle arabulucuya başvurulduğunda, anlaşmanın gerçekleşebilmesi için işverenlerin arabuluculuk görüşmelerine birlikte katılmaları ve iradelerinin birbirine uygun olması aranır" (İMK m. 3/15). Yine İMK'da "kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması" dava şartı olarak düzenlenmiştir (İMK m. 3/1). Hem alt işveren ve asıl işverenin arabuluculuk görüşmelerine birlikte katılması gerektiği hem de arabuluculuk aşamasının bir dava şartı olarak düzenlenmesi birlikte düşünüldüğünde, işçinin işe iade ve işçilik alacakları talebiyle açacağı davalarda asıl işveren alt işveren ilişkisini arabulucuya başvurmadan önce tespit edebilmesi gerekmektedir. Aksi halde iş mahkemesinde asıl işveren alt işveren ilişkisinin varlığı tespit edildiğinde arabulucuya başvuru şartı gerçekleşmemiş olacağından davanın usulden reddi gerekecektir (İMK m. 3/2). Anayasa Mahkemesi iptal talebine konu olan hükmün, hak arama özgürlüğüne bir sınırlama getirdiği belirlemesini yapmış ve hükmü Anayasanın 13. maddesinde düzenlenen temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında göz önünde bulundurulması gereken ölçülülük ilkesine uygun olup olmadığı yönünden denetlemiştir. Ölçülülük ilkesi, elverişlilik, gereklilik ve orantılılık alt ilkelerinden oluşmaktadır. Kararda, asıl işveren ve alt işverenin arabuluculuk aşamasına birlikte katılmaları gerektiği düzenlenmesi, elverişlilik ve gereklilik ilkelerine uygun bulunurken, orantılılık ilkesinin ihlal edildiği belirlemesi yapılmıştır. Asıl işveren ve alt işveren arasında kurulan hukuki ilişkiden işçinin her durumda haberdar olması beklenememekte, bu ilişki bazen yargılama aşamasında tespit edilmektedir. Anayasa Mahkemesi kararında, işçinin tarafı olmadığı alt işverenlik ilişkisini dava açmadan önce tespit etmesini beklemenin işçiye

katlanamayacağı bir külfet yüklediğini ve yargılamada ortaya çıkabilecek taraf sıfatı sorununun oluşmasının önlenmesi konusundaki kamusal yarar ile işçinin hak arama hürriyetini kullanmasındaki bireysel yararı arasında kurulması gereken makul dengenin işçi aleyhine bozulduğunu ifade etmiştir. Bu gerekçeyle İMK'nın 3. maddesinin 15. fıkrası 03.06.2025 tarihinde verilen Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edilmiştir (E: 2024/157, K: 2025/121). Bu çalışmanın amacı, İMK'nın iptal edilen hükmünün Anayasa'ya aykırılığının Anayasa Mahkemesi kararından yola çıkılarak incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: İş Mahkemeleri Kanunu, Zorunlu Arabuluculuk, Alt İşverenlik, Anayasa Mahkemesi, İptal Kararı.

An Analysis of the Constitutional Court Decision on the Annulment of Article 3, Paragraph 15 of the Labor Courts Code No. 7036

Abstract

The institution of mandatory mediation, introduced by the Labor Courts Code (LCC) No. 7036, has sparked significant legal controversies and academic debates since its drafting stage and throughout its implementation. A critical issue arising from this framework originates from Article 3, Paragraph 15 of the LCC, which compelled employees to identify the complex principal employer-subcontractor relationship at the mediation stage as a prerequisite for judicial recourse. This specific provision was challenged before the Constitutional Court on the grounds that it violated Article 36 of the Constitution, which safeguards the freedom to claim rights and the right to a fair trial. According to the contested provision, in cases involving a principal employer-subcontractor relationship, both employers were required to participate in mediation negotiations simultaneously, and their consensus was mandatory for any settlement to be valid (LCC Art. 3/15). When read in conjunction with Article 3/1, which stipulates that applying to a mediator is a condition precedent (procedural prerequisite) for lawsuits regarding reinstatement or labor receivables, a significant legal barrier emerged. Specifically, an employee was effectively required to correctly identify and involve both employers before even initiating the mediation process. Failure to do so would result in the procedural dismissal of the subsequent lawsuit under Article 3/2 of the LCC, as the mandatory mediation condition would be deemed unfulfilled. In its landmark ruling, the Constitutional Court characterized this provision as a formal restriction on the freedom to claim rights. The Court scrutinized the measure under the principle of proportionality as enshrined in Article 13 of the Constitution, which requires any limitation of fundamental rights to be scrutinized through the sub-criteria of suitability, necessity, and proportionality. While the Court acknowledged that joint participation might serve the objectives of suitability and necessity in certain contexts, it ultimately ruled that the provision violated the principle of proportionality. The Court reasoned that an employee, who is not a party to the commercial and legal agreements between a principal employer and a subcontractor, cannot reasonably be expected to have full knowledge of such internal arrangements prior to the discovery phase of a trial. Requiring the employee to definitively identify this relationship at the pre-litigation stage imposes an unbearable and

disproportionate burden. Consequently, the Court found that the reasonable balance between the public interest in preventing issues related to party status (locus standi) and the individual's interest in exercising their constitutional right to legal remedies was disrupted to the detriment of the employee. Therefore, Article 3, Paragraph 15 of the LCC was annulled by the Constitutional Court's decision dated June 3, 2025 (Merit No: 2024/157, Decision No: 2025/121). This study aims to analyze the legal implications of this annulment and its impact on labor law litigation.

Keywords: Labor Courts Code, Mandatory Mediation, Subcontracting, Constitutional Court, Annulment Decision.

Makale ID= 268

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8674-3221

AB Yeni Ürün Sorumluluğu Direktifi (2024/2853) Işığında Türk Hukukunda Ürün Sorumluluğunun Yeniden Düzenlenmesi

Doç. Dr. Nurten İnce Akman

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Avrupa Birliği'nin 85/374 sayılı Ürün Sorumluluğu Direktifi, aradan geçen yaklaşık kırk yıllık süreçte yaşanan teknolojik ve ekonomik dönüşümler karşısında yetersiz kalmaya başlamıştır. Özellikle dijitalleşme, yapay zekâ teknolojilerinin gelişimi ve çevrimiçi platformların yaygınlaşması, ürün kavramının kapsamını genişletmiş; buna bağlı olarak ürün sorumluluğu rejiminin de yeniden ele alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu ihtiyaç doğrultusunda kabul edilen 2024/2853 sayılı yeni Direktif, modern üretim ve tüketim ilişkilerine uyum sağlayan daha kapsayıcı ve işlevsel bir sorumluluk sistemi kurmayı amaçlamaktadır. Yeni Direktif ile getirilen en önemli yeniliklerden biri, ürün kavramının genişletilerek yazılım ve yapay zekâ sistemlerini de kapsayacak şekilde yeniden tanımlanmasıdır. Bunun yanı sıra ürün güvenliğinin yalnızca piyasaya arz anında değil, ürünün tüm yaşam döngüsü boyunca değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Ayrıca, önceki düzenlemede zarar gören üzerinde bulunan ağır ispat yükü hafifletilmiş; belirli durumlarda zarar gören lehine karineler öngörülerek, özellikle teknik açıdan karmaşık ürünlerde ortaya çıkan ispat güçlüklerinin giderilmesi hedeflenmiştir. Bununla birlikte, sorumluluğun kapsamı genişletilerek yalnızca üreticiler değil, tedarik zincirinde yer alan diğer ekonomik aktörler de sorumluluk rejimi içine dahil edilmiştir. Türk hukuku bakımından ise 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu'nun, her ne kadar görece yeni bir düzenleme olmasına rağmen, büyük ölçüde eski 85/374 sayılı Direktif esas alınarak hazırlandığı görülmektedir. Ancak kanunun hazırlık sürecinin uzun sürmesi ve bu süreçte yaşanan teknolojik gelişmelerin yeterince dikkate alınmaması, ortaya çıkan düzenlemenin güncelliğini zayıflatmıştır. Nitekim ürün sorumluluğunun "uygunsuzluk" kavramı etrafında şekillendirilmesi, bu sorumluluğun tarihsel gelişimi ve amacıyla tam anlamıyla örtüşmemektedir. Ayrıca kanunda zarar gören lehine herhangi bir ispat kolaylığı veya karineye yer verilmemiş olması, özellikle karmaşık teknolojik ürünlerden kaynaklanan zararların tazmini bakımından önemli bir eksiklik teşkil etmektedir. Yeni AB Direktifi'nin zarar gören lehine açık karineler öngörmesi, iki sistem arasındaki koruma düzeyinin daha da farklılaşmasına yol açmıştır. Sonuç olarak, Türk ürün sorumluluğu rejiminin, dijitalleşen ve

karmaşıklaşan üretim ilişkileri karşısında etkinliğini sürdürebilmesi için güncellenmesi kaçınılmaz görünmektedir. Bu kapsamda, ürün tanımının genişletilmesi, ispat yüküne ilişkin dengeleyici mekanizmaların getirilmesi ve sorumluluğun kapsamının yeniden belirlenmesi gerekmektedir. Avrupa Birliği'nde gerçekleştirilen reformlar, bu yönde yapılacak düzenlemeler için önemli bir referans noktası oluşturmaktadır. Aksi hâlde mevcut sistem, hem zarar görenlerin etkin korunmasını sağlayamayacak hem de uygulamada hukuki belirsizliklere yol açmaya devam edecektir.Bu çalışma, Avrupa Birliği hukukunda kabul edilen yeni Direktif kapsamında öngörülen değişiklikleri inceleyerek, Türk hukukunda ürün sorumluluğu rejiminin güncellenmesine yönelik somut reform önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ürün Sorumluluğu, Kusursuz Sorumluluk, Ürün Sorumluluğu Direktifi, Türk Hukuku.

The Reform of Product Liability in Turkish Law in Light of the EU's New Product Liability Directive (2024/2853)

Abstract

The European Union's Product Liability Directive 85/374 has begun to prove inadequate in the face of the technological and economic transformations that have taken place over the past four decades. In particular, digitalization, the development of artificial intelligence technologies, and the proliferation of online platforms have expanded the scope of the concept of a "product," thereby necessitating a reevaluation of the product liability regime. Adopted to address this need, the new Directive 2024/2853 aims to establish a more comprehensive and functional liability system that aligns with modern production and consumption relationships. One of the most significant innovations introduced by the new Directive is the redefinition of the concept of a product to include software and artificial intelligence systems. Additionally, it has been acknowledged that product safety must be assessed not only at the time of placing the product on the market but throughout the entire product lifecycle. Furthermore, the heavy burden of proof previously placed on the injured party has been alleviated; presumptions in favor of the injured party have been established in certain cases, aiming to address the difficulties in proving liability, particularly for technically complex products. Additionally, the scope of liability has been expanded to include not only manufacturers but also other economic actors in the supply chain within the liability regime. From the perspective of Turkish law, it is evident that the Product Safety and Technical Regulations Law No. 7223, despite being a relatively new regulation, was largely drafted based on the former Directive 85/374. However, the lengthy preparation process of the law and the failure to sufficiently account for technological advancements during this period have undermined the relevance of the resulting regulation. Indeed, the framing of product liability around the concept of "non-conformity" does not fully align with the historical development and purpose of this liability. Furthermore, the failure to include any burden of proof relief or presumptions in favor of the injured party constitutes a significant shortcoming, particularly regarding the compensation for damages arising from complex technological products. The new EU Directive's provision of explicit presumptions in

favor of the injured party has led to an even greater divergence in the level of protection between the two systems. Consequently, it appears inevitable that the Turkish product liability regime must be updated to maintain its effectiveness in the face of increasingly digitalized and complex production relationships. In this context, it is necessary to expand the definition of a product, introduce balancing mechanisms regarding the burden of proof, and redefine the scope of liability. The reforms implemented in the European Union serve as an important reference point for regulations to be enacted in this direction. Otherwise, the current system will neither ensure the effective protection of those who have suffered harm nor function effectively in practice. This study aims to develop concrete reform proposals for updating the product liability regime under Turkish law by examining the changes envisaged under the new Directive adopted under European Union law.

Keywords: Product Liability, Strict Liability, Product Liability Directive, Turkish Law.

Makale ID= 173

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0001-2147-6943

Aday Memurlukta İlişik Kesme Kararının Hukuki Niteliği

Arş. Gör. Yaren Tekeli

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Çalışma, aday memurların adaylık sürecine ilişkin değerlendirme sonucunda görevleriyle ilişiklerinin kesilmesine dair kararın hukuki niteliğini, 19 Mart 2026 tarihli Memurların Yetiştirilmeleri ve Eğitimleri Hakkında Genel Yönetmelik çerçevesinde incelemektedir. Aday memurluk, baştan itibaren sınırlı, disiplinle çevrelenmiş ve şartlara bağlı bir statü rejimi içinde kurgulanmıştır. Aday memurun görev ve yetkileri, devlet memurlarına kıyasla daraltılmıştır. Bazı görevleri üstlenmesi mümkün olmadığı gibi izin ve hak kullanımı bakımından da sınırlayıcı kurallara tabidir. Bu yönüyle aday memur, tam statüye sahip bir devlet memurundan farklıdır; katı bir rejime bağlı şartlı bir statü içinde yer almaktadır. İlişik kesme kararı, aday memurun tabi tutulduğu temel eğitim, hazırlayıcı eğitim ve staj dönemlerinin herhangi birinde başarısız olması halinde gündeme gelmektedir. Aday memurun herhangi bir aşamada başarısız olması halinde statüsü sona ermekte ve belirli bir süre devlet memurluğuna yeniden alınmaması da söz konusu olmaktadır. Bu yönüyle ilişik kesme kararı, ileriye etkili sonuçlar doğuran bir işlem niteliği de kazanmaktadır. Bu durum, kararın hukuki niteliğinin belirlenmesi bakımından temel bir sorun ortaya çıkarmaktadır. Görevle ilişiğin kesilmesi kararı bir performans değerlendirmesiyle açıklanamayacak şekilde etki doğurmaktadır. Disiplin hukuku anlamında bir yaptırım olarak nitelendirilmesi de mümkün değildir. Zira ortada kusur isnadı bulunmadığı gibi, tipik bir disiplin fiiline de dayanılmamaktadır. Buna rağmen ortaya çıkan sonuç, disiplin yaptırımlarına yaklaşan bir ağırlık taşımaktadır. Disiplin hukukunda ağır sonuçlar, kural olarak tipik fiil ve kusur unsuru ile temellendirilirken; değerlendirme işlemleri çoğunlukla statüden çıkaran ve özellikle geleceğe etkili yasaklayıcı sonuçlar doğurmamaktadır. İncelenen karar ise her iki kategorinin de sınırlarını aşan bir yapı sergilemektedir. Sorun, kusur isnadına dayanmayan bir sürecin disiplin yaptırımlarına yaklaşan sonuçlar doğurmasıdır. Çalışmada, söz konusu kararın statü hukukuna özgü, kendine has bir ara nitelik taşıdığı ileri sürülmektedir. Bu nitelik, yalnızca sınıflandırma güçlüğünden değil, sürecin dayandığı unsurlar ile doğurduğu sonuçlar arasındaki uyumsuzluktan da kaynaklanmaktadır. Kusur isnadına dayanmayan bir değerlendirme sürecinin disiplin yaptırımlarına yaklaşan sonuçlar üretmesi, klasik idari işlem kategorilerinin yetersizliğini ortaya koymaktadır. Yeni Yönetmelik ile aday memurluk

rejiminde önemli bir dönüşüm gözlemlenmektedir. Yeni düzenleme ile süreç daha merkezi, standartlaştırılmış ve ölçülebilir bir yapıya kavuşturulmuştur. Hukuki nitelik bakımından doğrudan bir değişiklikten söz edilmese de biçimi ve etkisi belirgin şekilde farklılaşmaktadır. Standartlaştırılmış değerlendirme mekanizmaları, ilişik kesmeyi bireysel performans değerlendirmesinin sonucu olmaktan çıkararak kurumsal bir eleme mekanizması haline getirmektedir. Bu standartlaştırılma, görünüşte idarenin takdir alanını daraltan bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak kararın doğurduğu sonuçların ağırlığı dikkate alındığında, yargısal denetim ihtiyacının aksine güçlendiği görülmektedir. Kusur isnadı bulunmaksızın ağır sonuç doğuran işlemlerin, disiplin hukukuna kıyasla daha sınırlı güvencelere tabi olması idari işlem türleri arasında belirgin bir güvence asimetrisi yaratmaktadır. Netice itibarıyla ilişik kesme kararı, mevcut teorik kategorilerle tam olarak açıklanamayan, statü hukukuna özgü ara nitelikte bir idari işlem olarak ortaya çıkmaktadır. Mesele yalnızca kavramsal bir sınıflandırma sorunu da değildir. Disiplin yaptırımlarına yaklaşan sonuçlar doğuran, buna karşılık disiplin hukukunun sağladığı güvencelere tabi olmayan (örneğin idari itiraz yolunun düzenlenmemiş olması gibi), bir işlem türü söz konusudur. Bu nedenle söz konusu kararın, ölçülülük, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri çerçevesinde daha sıkı bir yargısal denetime tabi tutulması gerektiği kanaatine varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aday Memur, İlişik Kesme, Hazırlayıcı Eğitim, Disiplin Hukuku, Takdir Yetkisi, Statü Hukuku.

The Legal Nature of the Decision to Terminate Service During Probationary Civil Service

Abstract

This study examines the legal nature of the decision to terminate the service of probationary civil servants following the evaluation of their candidacy process, within the framework of the Regulation on the Training and Education of Civil Servants dated 19 March 2026. Probationary civil service is structured as a limited and conditional status regime. Compared to tenured civil servants, probationary officials are subject to restricted duties, powers, and rights. Their position reflects a rigid and contingent legal status rather than a full-fledged public service relationship. The decision to terminate service arises when the probationary civil servant fails at any stage of the training or internship process. Such failure results not only in the termination of status but may also lead to a temporary prohibition from re-entry into civil service. The decision therefore produces forward-looking and exclusionary effects. This raises a fundamental issue regarding its legal characterization. The consequences of termination exceed what can be explained as a mere performance evaluation. At the same time, the decision cannot be classified as a disciplinary sanction, as it does not rely on fault attribution or a typified disciplinary offence. Nevertheless, it produces effects comparable in severity to disciplinary measures. This dual structure reveals a tension between the basis of the decision and its consequences. While disciplinary law links severe outcomes to fault and typified conduct, evaluation processes typically do not result in exclusion from status or generate prohibitive

future effects. The decision to terminate service falls outside both categories. The core issue lies in the production of sanction-like consequences through a process that lacks fault attribution. The study argues that this decision possesses a sui generis, intermediate character specific to status law. This characterization reflects not only the difficulty of classification but also the inconsistency between the elements of the process and its outcomes. The inadequacy of classical categories of administrative acts becomes apparent in this context. The new Regulation introduces a more centralized and standardized evaluation system. Although it does not explicitly alter the legal nature of the decision, it transforms its function. Termination is no longer merely the result of individual performance assessment but operates as an institutional filtering mechanism. While standardization appears to limit administrative discretion, the severity of the consequences strengthens the need for judicial review. The absence of fault-based safeguards, combined with exclusionary outcomes, creates an asymmetry when compared to disciplinary law. Ultimately, the decision to terminate service emerges as an administrative act of an intermediate nature that cannot be fully explained within existing theoretical categories. It produces consequences similar to disciplinary sanctions without being subject to corresponding procedural guarantees. For this reason, it should be subjected to stricter judicial scrutiny in light of the principles of proportionality, legal certainty, and the rule of law.

Keywords: Probationary Civil Servant, Termination of Service, Preparatory Training, Disciplinary Law, Administrative Discretion, Status Law.

Makale ID= 26

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3154-0387

Ahlak Hukuken Dayatılabilir mi?: Bir Yasa Taslağı Üzerinden Değerlendirmeler

Arş. Gör. Dr. Gökçe Altınel

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Ahlak Hukuken Dayatılabilir mi? Bir yasa taslağı üzerine değerlendirmeler Bu bildiri, H.L.A. Hart'ın Hukuk, Ahlak ve Özgürlük adlı eserinde ortaya koyduğu "hukuk–ahlak ayrımı" ve bireysel özgürlük anlayışını, Türk Ceza Kanunu'nun 225. maddesine eklenmesi öngörülüp kamuoyuna yansıyan ve daha sonra taslaktan çıkarılan "doğuştan gelen biyolojik cinsiyete ve genel ahlaka aykırı tutum ve davranış" ifadesi bağlamında inceleme yapmayı amaçlamaktadır. Bu bildirinin amacı, Çağdaş hukuk sistemlerinde ahlaki değerlerin hukuk normlarına ne ölçüde yansıtılabileceği sorusuna felsefi ve hukuki bir perspektiften yanıt aramaktadır. Bu yönüyle, yalnızca normatif hukuk kurallarının değil, aynı zamanda bu kuralların dayandığı değerler sisteminin de eleştirel bir analizini içermekte; hukuk felsefesi, insan hakları ve anayasal özgürlükler arasındaki ilişkiyi güncel bir örnek üzerinden tartışmaktadır. İlk olarak, Hart'ın ve bir karşıt görüş olarak Lord Devlin'in görüşleri incelenecek; bu iki düşünürün "ahlakın hukuken uygulanabilirliği" konusundaki temel argümanları karşılaştırılacaktır. Sonrasında, Türk Ceza Kanunu'nun 225. maddesindeki mevcut düzenleme ve taslak değişiklik metni önerisi hukuk felsefesi perspektifinden değerlendirilecektir. Son olarak, güncel yargı kararları, akademik makaleler ve insan hakları hukukuna ilişkin belgeler üzerinden, "genel ahlak" kavramının uygulamadaki sınırları tartışılacaktır. Bu araştırmada normatif analiz, karşılaştırmalı hukuk yöntemi ve kavramsal çözümleme teknikleri bir arada kullanılacaktır. Kuramsal Çerçevenin Oluşturulması, Hart, Devlin ve çağdaş hukuk filozoflarının metinlerinin okunması, temel kavramların belirlenmesi bildirinin temel çerçevesini oluşturacaktır. Hukuk dogmatiği ve hukuk felsefesi alanında çalışan araştırmacılar için güncel ve teorik bir katkı sunmak hedeflemektedir. "Genel ahlak" kavramının hukuki düzenlemelerde nasıl kullanıldığına dair eleştirel bir bakış kazandırarak, bireysel özgürlüklerin korunması konusundaki farkındalığı artırmak amaçlanmaktadır. Ayrıca, Hart ve Devlin tartışmasının Türkiye bağlamında somut bir örnek üzerinden yeniden değerlendirilmesi, hukuk ve toplum ilişkisine dair yeni akademik tartışmalara zemin hazırlayacaktır. Hukukun ahlak ile olan ilişkisinin açıklanması ve farklı görüşlerin ortaya konması, tartışmaların sağlıklı yürütülebilmesi için bir zemin yaratabileceği ve hem akademik hem de toplumsal düzeyde bilinçlenme sağlayabileceği düşünülmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Hayasızca hareketler" başlığı altındaki 225'inci maddesinde öngörülen değişiklik sonrası eklenmesi önerilen fıkrada , "doğuştan gelen biyolojik cinsiyete ve genel ahlaka aykırı tutum ve davranışta bulunan ya da bulunmayı alenen teşvik eden, öven veya özendiren kişinin bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı" belirtilmekteydi. Bu bağlamda Yeni düzenleme taslağında yer alan “doğuştan gelen biyolojik cinsiyete ve genel ahlaka aykırı tutum ve davranışta bulunan ya da bulunmayı alenen teşvik eden, öven veya özendiren...” ifadesi, hukuk düzeninin ahlaka dayalı bir sınır koyma çabasını açık biçimde yansıtmaktadır. Burada “genel ahlak” kavramı hukuki bir normdan ziyade, toplumsal değer yargılarına dayanan muğlak bir ölçüt olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür ifadeler, Hart’ın ele aldığı özgürlük yaklaşımı ve bu görüş karşısında fikir beyan eden Lord Devlin’in “toplumun ahlaki dokusunu koruma” anlayışıyla çatışmasıyla doğrudan benzeşmektedir. Kamuoyu tartışmasına katkı sağlamak adına bu konuya benzer bir şekilde hukuk felsefecileri arasında tartışılan hukuk, ahlak ve özgürlük arasında nasıl bir bağlantı kurulabileceği ve ahlakın hukuken dayatımının kabul edilir olup olmadığını incelemek hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hukuk, Ahlak, Özgürlük, Ceza Hukuku, Hukuk Felsefesi.

Is Morality Legally Enforceable?: A Critical Assessment

Abstract

The Legal Enforceability of Morality: A Critical Assessment This paper examines the relationship between law, morality, and individual liberty through the lens of H.L.A. Hart’s theory of the separation between law and morality, as articulated in Law, Liberty and Morality. The analysis is situated within the context of a proposed—but later withdrawn—amendment to Article 225 of the Turkish Penal Code concerning “indecent acts.” The draft provision sought to criminalize conduct deemed contrary to “innate biological sex and public morality,” thereby raising fundamental questions about the extent to which moral values may legitimately be incorporated into modern legal systems. The study aims to provide a philosophical and legal response to the enduring question of whether and to what degree morality may be reflected in binding legal norms. In doing so, it moves beyond a purely doctrinal reading of criminal law and critically interrogates the value structures underlying legal regulation. The paper situates the debate at the intersection of legal philosophy, human rights law, and constitutional freedoms, using the Turkish draft amendment as a contemporary case study. The theoretical framework is built through a comparative examination of Hart’s liberal position and the opposing view advanced by Lord Devlin, who defended the state’s authority to preserve society’s moral fabric. Their competing arguments on the enforceability of morality are analyzed to illuminate the normative tensions embedded in the proposed amendment. Following this theoretical discussion, the current wording of Article 225 and the draft reform are evaluated from the perspective of legal philosophy. Particular attention is given to the concept of “public morality,” which appears in the draft as a decisive but inherently indeterminate standard grounded more in social value judgments than in clearly defined legal

norms. The study argues that such vague formulations risk expanding the punitive reach of criminal law in ways that may conflict with principles of individual freedom and legal certainty. To assess these concerns, the research employs normative analysis, comparative legal methodology, and conceptual examination, drawing on contemporary case law, academic literature, and human rights instruments. Ultimately, the paper seeks to contribute both theoretically and practically to scholarship in legal dogmatics and legal philosophy. By offering a critical perspective on the legal use of "public morality," it aims to enhance awareness of the need to safeguard individual liberties. Reassessing the Hart–Devlin debate within the Turkish context is expected to stimulate further academic discussion on the proper boundaries between law and morality and to foster more informed public deliberation on the legitimacy of morally grounded criminal prohibitions.

Keywords: Law, Morality, Liberty, Criminal Law, Legal Philosophy.

Makale ID= 72

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0910-5832

AIHM İçtihadında Konutun Korunmasından Korumanın Sınırlarına: Ayala Flores/İtalya Kararına Giden Sürecin Analizi

Dr. Feyza Ölçek

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Özet

Bu bildiri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi kapsamında geliştirdiği konuta saygı hakkı içtihadının son dönemde geçirdiği dönüşümü, özellikle Ayala Flores/İtalya kararı ekseninde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın çıkış noktasını, Mahkeme'nin "konut" kavramını iç hukuk sınıflandırmalarından bağımsız, yani özerk biçimde yorumlaması oluşturmaktadır. AİHM'e göre bir yerin "konut" sayılıp sayılmayacağı, o yerin ulusal hukuk bakımından hukuka uygun biçimde edinilip edinilmediğinden ziyade, başvurucunun o yerle kurduğu yeterli ve süreklilik arz eden fiilî bağa bağlıdır. Bu yaklaşım, hukuka aykırı şekilde inşa edilmiş ya da işgal edilmiş mekânların dahi belirli koşullar altında Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında korunabilmesine imkân tanımaktadır. Bununla birlikte Mahkeme içtihadı, tanımsal aşamada sağlanan bu geniş koruma alanının, özellikle yıkım ve tahliye davalarında, uygulama aşamasında daraltılabildiğini göstermektedir. AİHM, konuta yönelik müdahaleleri değerlendirirken Sözleşme'nin 8(2) maddesi kapsamında geliştirdiği üç aşamalı test çerçevesinde hareket etmekte; müdahalenin yasayla öngörülmüş olup olmadığı, meşru bir amaç güdüp gütmediği ve demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı hususlarını incelemektedir. Bu bağlamda özellikle "gereklilik" unsuru, müdahalenin bir zorlayıcı toplumsal ihtiyaca karşılık gelip gelmediği ve izlenen amaçla orantılı olup olmadığı soruları üzerinden şekillenmektedir. Bununla birlikte Mahkeme, yalnızca maddi bir denge kurmakla yetinmemekte; aynı zamanda bireyin müdahaleye karşı etkili usulî güvencelere sahip olup olmadığını da değerlendirmektedir. Bu nedenle, özellikle konuttan çıkarma ve yıkım gibi ağır sonuçlar doğuran müdahalelerde, yalnızca formel bir yasal dayanağın varlığı yeterli görülmemekte; aynı zamanda söz konusu yasal çerçevenin keyfî uygulamalara karşı koruyucu nitelikte olup olmadığı ve bireyin durumuna özgü bir değerlendirme yapılmasına imkân tanıyıp tanımadığı da önem kazanmaktadır. Bildiri, bu çerçevenin AİHM içtihadında nasıl somutlaştığını, farklı dönemlere ait kararlar üzerinden analiz etmektedir. Özellikle Yordanova/Bulgaristan, Winterstein/Fransa ve Ivanova ve

Cherkezov/Bulgaristan kararlarında Mahkeme'nin, hukuka aykırılığı tek başına belirleyici kabul etmediği; buna karşılık başvurucuların uzun süreli yerleşimini, kırılganlık durumlarını, alternatif barınma imkânlarının bulunup bulunmadığını ve evsiz kalma riskini dikkate alan yoğun bir orantılılık denetimi benimsediği görülmektedir. Bu kararlar, ulusal makamların yalnızca planlama hukukuna dayanarak otomatik müdahalelerde bulunamayacağını; her somut olayda bireysel koşulların gerçek anlamda tartılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Buna karşılık daha yeni tarihli kararlar ve özellikle Ayala Flores/İtalya kararı, Mahkeme'nin planlama rejimi, çevresel koruma ve bilinçli hukuka aykırılık gibi unsurlara çok daha fazla ağırlık verdiği daha dar bir yaklaşımın güçlendiğine işaret etmektedir. Mahkeme bu kararda, konutun varlığını kabul etmekle birlikte, değerlendirmesinin merkezine giderek "hukuka aykırı yapılaşma ile planlama ve çevresel düzenlemelerin korunması" arasındaki ilişkiyi yerleştirmektedir. Bu durum, AİHM içtihadında konutun özerk olarak tanınması ile bu tanımanın uygulamada sınırlandırılması arasında ortaya çıkan yapısal gerilimi görünür kılmaktadır. Sonuç olarak, AİHM içtihadında konuta saygı hakkı, özellikle hukuka aykırı yapılaşma bağlamında, tanımsal olarak kapsayıcı ancak uygulamada sınırlayıcı bir yapıya bürünmekte; böylece hak giderek kamusal düzen, planlama politikaları ve çevresel koruma gerekleri lehine yeniden dengelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel Hayat, Konut Hakkı, Hukuka Aykırılık, Yıkım, Tahliye, Orantılılık.

From the Protection of the Home in the ECTHR's Case Law to the Limits of Protection: An Analysis of the Path Leading to Ayala Flores v. Italy

Abstract

This paper examines the recent transformation in the European Court of Human Rights' (ECtHR) case law on the right to respect for the home under Article 8 of the European Convention on Human Rights, with particular focus on Ayala Flores v. Italy. The point of departure of the study is the Court's long-standing approach of interpreting the notion of "home" autonomously, that is, independently from classifications under domestic law. According to the Court, whether a place qualifies as a "home" depends not on its lawfulness under national law, but on the existence of sufficient and continuous factual links between the applicant and the place. This approach enables even unlawfully constructed or occupied premises, under certain conditions, to fall within the scope of Article 8 protection. At the same time, the Court's case law shows that this broad protection at the definitional stage may be significantly narrowed at the stage of application, particularly in cases involving demolition and eviction. In assessing interferences, the ECtHR applies the three-step test under Article 8(2), examining whether the interference is in accordance with the law, pursues a legitimate aim, and is necessary in a democratic society. The latter requirement is shaped by the notion of a pressing social need and entails an assessment of proportionality. Importantly, the Court's review is not limited to substantive balancing but also emphasises the existence of effective procedural safeguards. Thus, the mere existence of a formal legal basis is insufficient; the Court also examines whether the legal framework protects against arbitrariness and allows for an

individualised assessment of the applicant's circumstances. The paper analyses how this framework has been applied across different strands of the Court's jurisprudence. In particular, Yordanova v. Bulgaria, Winterstein v. France, and Ivanova and Cherkezov v. Bulgaria demonstrate a more demanding proportionality review, in which unlawfulness was not treated as decisive. Instead, the Court attached weight to factors such as long-term residence, vulnerability, the availability of alternative accommodation, and the risk of homelessness, requiring domestic authorities to genuinely assess individual circumstances. By contrast, more recent judgments, and especially Ayala Flores v. Italy, indicate a shift towards a narrower approach, with increased emphasis on the planning regime, environmental protection, and conscious unlawfulness. While long-term residence and personal vulnerability are not entirely disregarded, the Court increasingly centres its analysis on the relationship between unlawful construction and the enforcement of planning and environmental regulations. In conclusion, the paper argues that the ECtHR's case law reveals a structural tension between the autonomous and inclusive definition of "home" and the restrictive tendencies at the stage of application. In the context of unlawful constructions, the right to respect for the home is evolving into a formally expansive but substantively constrained right, increasingly rebalanced in favour of public interests such as planning order and environmental protection.

Keywords: Private Life, Right to Home, Unlawfulness, Demolition, Eviction, Proportionality.

Makale ID= 242

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5371-2886

Aile Yılının Mevzuata Yansıması: 2025 Türk Sosyal Politika Reformlarının Normatif Analizi

Dr. Mehmet Rauf Karslı

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Özet

On İkinci Kalkınma Planı'nda (2024-2028), Anayasa'nın 41. maddesinde yer alan devletin pozitif yükümlülükleriyle uyumlu bir biçimde temel bir kamu politikası olarak tanımlanmıştır. Bu stratejik vizyon doğrultusunda, 2025 yılı Cumhurbaşkanlığı tensipleriyle "Aile Yılı" ilan edilerek, sosyal devlet ilkesinin kurumsal kapasitesinin artırılması hedeflenmiştir. Bu çalışma, "Aile Yılı" vizyonuyla ivme kazanan güncel mevzuat değişikliklerini, yasal boşlukları doldurmaya yönelik idari adımları ve Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) gündeminde yer alan kapsamlı reform paketlerini kamu yönetimi rasyonalitesi ve hukuk devleti ilkeleri üzerinden derinlemesine analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında öncelikle, kamu personel rejiminde iş ve aile yaşamı uyumunu sağlamak amacıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Ek 43. maddesi tahtında 2016 yılında ihdas edilen ancak uygulama yönetmeliğinin eksikliği nedeniyle uzun yıllar atıl kalan "yarım zamanlı çalışma" hakkı incelenmektedir. Bu hakkın nihayet 18.07.2025 tarihli Yönetmelik ile hukuki ve fiili işlerlik kazanması, Aile Yılı'nın mevzuata yansımasının en somut adımlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra, 633 sayılı KHK ve ilgili mevzuat kapsamında yürütülen doğum yardımı programlarının, salt muhtaçlık şartına bağlı olmaktan çıkarılarak kademelendirilmesi ve güncellenmesi, idarenin sosyal refahı tabana yayma ve hak temelli sosyal hizmet anlayışına geçiş stratejisinin önemli bir göstergesidir. Araştırmanın temel odak noktasını, mevzuat yapım sürecinde olan ve Düzce Milletvekili Ercan Öztürk ile Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal öncülüğünde 69 milletvekilinin imzasıyla TBMM Başkanlığına sunulan "Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3566 - Esas)" oluşturmaktadır. Söz konusu yasa teklifi ile, kadın çalışanların doğum sonrası ücretli izin sürelerinin mevcut 8 haftadan 16 haftaya (toplamda 24 haftaya) çıkarılması ve babalık izni sürelerinin artırılması öngörülmektedir. Bu durum, ebeveyn-çocuk bağlanma sürecini destekleyen ve çocuğun üstün yararını gözeten kritik bir adımdır. Aynı teklifte, Sosyal ve Ekonomik Destek (SED) hizmetinin idari bir düzenleyici işlem olan yönetmelik düzeyinden çıkarılarak doğrudan kanuni güvenceye kavuşturulması, sosyal yardımların öngörülebilirliği ve idarenin bağlı yetkisi bağlamında önemli bir hukuki gelişmedir. Ayrıca çalışmada, dijitalleşmenin ve yeni medya araçlarının aile kurumu ile özellikle çocuklar üzerindeki muhtemel risklerini bertaraf etmek amacıyla, sosyal

ağ sağlayıcılara getirilen 15 yaş altı kullanıcı kısıtlamaları ve ebeveyn kontrol araçları sağlama yükümlülüğü ele alınmaktadır. Bu durum, devletin çevrimiçi güvenlik bağlamındaki "koruyucu regülasyon" yetkisinin sınırlarını yeniden çizdiğini göstermektedir. Nitel araştırma desenlerinden derinlemesine mevzuat analizi yönteminin kullanıldığı bu çalışmada ulaşılan temel bulgu şudur: Yasal düzenlemelerin sahadaki başarısı, kağıt üzerindeki normatif metinlerden ziyade, idarenin bu hakları ikincil mevzuatla ivedilikle destekleme refleksi ve dijital denetim kapasitesiyle doğrudan orantılıdır. Sonuç olarak, aile odaklı proaktif sosyal hizmet modellerinin sürdürülebilirliği için soyut politika temennileri terk edilmeli; çerçeve yasal normlar, uygulayıcıların takdir yetkisini sınırlayan ve hizmet standartlarını kesin hatlarla çizen bağlayıcı yönetmelik zincirleriyle acilen tahkim edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Doğum İzni, Doğum Yardımı, Yarım Zamanlı Çalışma, Sosyal ve Ekonomik Destek, Koruyucu Aile.

The Reflection of the Year of the Family in Legislation: A Normative Analysis of the 2025 Turkish Social Policy Reforms

Abstract

Positioned as a central public policy pillar within the Twelfth Development Plan (2024–2028) and safeguarded through positive state obligations under Article 41 of the Constitution, the family institution's role has been further consolidated by the designation of 2025 as the “Year of the Family.” This Presidential decree seeks to operationalize constitutional commitments through concrete administrative and legislative actions. This study examines the legislative amendments accelerated by this vision, the administrative measures addressing longstanding legal gaps, and comprehensive reform packages currently deliberated by the Grand National Assembly of Turkey (TBMM), analyzing them through the framework of administrative rationality and the rule of law. The study first evaluates the right to part-time work within the public personnel regime. Introduced in 2016 via Additional Article 43 of the Civil Servants Law No. 657 to promote work-family balance, the provision remained inoperative for years due to the lack of secondary legislation. Its effective legal activation through the Regulation dated 18 July 2025 constitutes a tangible example of the administration’s transition from normative commitment to institutional implementation. Concurrently, the restructuring of maternity assistance programs under Decree Law No. 633—by removing strict dependence on indigence criteria—marks a shift from charity-based welfare toward a rights-oriented and decentralized social service model. The research's primary legal axis concerns the Draft Law on the Amendment of the Social Services Law and Certain Laws (2/3566) currently before the TBMM. By proposing the extension of paid post-natal leave for female employees to sixteen weeks (totaling twenty-four weeks) and expanding paternity leave, these measures significantly reinforce parent-child attachment within labor and social policy legislation. Furthermore, elevating the Social and Economic Support (SED) service from a regulatory administrative arrangement to a statutory guarantee limits administrative discretion, enhances legal predictability, and strengthens the principle of legality. Additionally, the study evaluates

regulatory obligations imposed on social network providers concerning users under fifteen, mandating parental control mechanisms to mitigate the risks of digitalization. This illustrates the state's evolving protective regulatory authority over family integrity within digital public spaces. Employing qualitative legislative analysis, the study concludes that the effectiveness of family-oriented legal reforms depends less on proliferating normative texts than on the administration's capacity to promptly support primary legislation with coherent secondary regulations and digital oversight mechanisms. Ultimately, the sustainability of proactive, family-centered social policies requires transitioning from declaratory objectives toward enforceable regulatory frameworks that constrain discretionary practices and establish precise implementation standards.

Keywords: Maternity Leave, Birth Allowance, Part-Time Employment, Social and Economic Assistance, Foster Care.

Makale ID= 259

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1184-0043

Akıllı Sözleşmelerin Tasfiyesi Meselesi ve Bu Meseleye İlişkin Bazı Çözüm Önerileri

Arş. Gör. Dr. Yiğit Çelik

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Teknolojik gelişmeler, klasik sözleşme hukuku teamüllerini sarsan "akıllı sözleşme" kavramını literatüre dahil etmiştir. Akıllı sözleşmeler, bilgisayar kodları aracılığıyla sözleşme şartlarının müzakeresini, tarafların yükümlülüklerini ve hatta edimlerin ifa edilmesini otomatik olarak icra eden, dış müdahaleye kapalı, deterministik ve dijital yapılardır. Ancak bu sözleşmenin teknik değişmezliği, hukuki bir uyuşmazlığın ortaya çıkması durumunda özellikle sözleşmenin kesin hükümsüz veya irade sakatlığı sebebiyle iptal edilebilir olduğu hallerde büyük bir problemi beraberinde getirmektedir. Temeldeki sözleşme irade sakatlığı hallerince iptal edilebilir veya örneğin TBK m. 27 hükmüne göre kesin hükümsüz olsa dahi harekete geçen sistem durdurulamamakta ve sözleşmede kararlaştırılan edimin ifası bahsedilen bilgisayar programı tarafından otomatik olarak gerçekleştirilmektedir. Blokzincir dışındaki geleneksel sistemlerde, hatalı bir işlem yapıldığında banka gibi bir aracı kurum bu işlemi henüz gerçekleşmeden geri alabilme imkanına sahiptir. Ancak blokzincir teknolojisinde merkezi bir otorite bulunmadığı için borçlunun özel anahtarı ve rızası olmadan işlemi geri döndürmek imkansızdır. Akıllı sözleşmelerin tasfiyesi dışında, kripto paraların çalınması, yok edilmesi, kötüye kullanılması vs. durumlarda, kripto para sahiplerinin iradeleri dışında gayri maddi varlıklarına müdahale edildiğinde de söz konusu hak sahiplerinin ne ölçüde bir korumadan yararlanabileceği açıklığa kavuşturulmalıdır. Yukarıda bahsedilen geçersizlik hallerinin yanı sıra akıllı sözleşmeyi oluşturan kodlarda yaşanan bir yazılım hatası sebebiyle sebepsiz bir malvarlığı devrinin gerçekleşmesi de mümkündür. Ayrıca özellikle tüketici hukukunda yer alan cayma hakkı, akıllı sözleşmelerin determinist yapısıyla çelişir. Tüketici bu hakkını kullanarak sözleşmeden caymak istediğinde, ödediği bedel çoktan satıcıya aktarılmış olabilir. Tüm bunların yanında sözleşme kurulduktan sonra dışsal bir faktör nedeniyle ifa imkânsız hale gelebilir veya edimin ifası taraflardan biri için katlanılamaz derecede ağırlaşabilir. Bahsedilen tüm bu durumlarda akıllı sözleşmeler bu tür sosyal, ekonomik ya da hukuki değişimleri algılayamadığı için otomatik bir biçimde işini yapmaya devam etseler de gerçekleştirilen ifanın geri alınması, yani sözleşmenin tasfiye edilmesi bir gerekliliktir. Bu tebliğ, akıllı sözleşmelerin meydana çıkardığı deterministik sürecin nasıl durdurulacağı ve gerekirse sözleşmenin nasıl tasfiye edileceği meselesine odaklanmaktadır. Akıllı sözleşmelerde bahsedilen bu tasfiye aşamasında geleneksel sözleşmelere nazaran birtakım önemli zorluklar bulunmaktadır. İlk olarak akıllı sözleşmelerin

yukarıda bahsedilen dış müdahalelere kapalı yapısı sebebiyle bu sözleşmelerde başlayan bir sürecin durdurulması veya kolayca geri alınması mümkün değildir. Ayrıca geleneksel sözleşmelerin aksine blokzincir tabanlı sistemlerde tarafların kimlikleri belli değildir. Genellikle tarafların kimlikleri sadece bir bilgisayar kodu ile tanımlanır. Bu durumda bir sebepsiz zenginleşme sebepli bir iade veya istihkak davası (kripto paraların tartışmalı hukuki niteliğine göre değerlendirilecek) söz konusu olduğunda, zenginleşen tarafın gerçek kimliği bilinmediği için alacaklının elinde bir hukuki çare bulunup bulunmadığı tartışmalıdır. Taraf teşkili sağlansa dahi banka hesaplarındaki kaydi paraların yürürlükteki hukuk kuralları gereği kolaylıkla haczi mümkünken, kripto paralar merkezi bir kurum tarafından yönetilmediği için haczedilmeleri de bazı problemleri ve soru işaretlerini beraberinde getirmektedir. Bu durumda bir işlemin geri döndürülebilmesi için borçlunun kendi "özel anahtarını" kullanması ve iş birliği yapması şarttır. Borçlu bunu reddederse, geleneksel hukuki yollarla parayı geri almak teknik olarak oldukça zordur. Ancak bu zorluğunun yanında blokzincir teknolojisinin niteliği gereği, bir adresten diğer bir adrese bir kripto paranın aktarıldığı olgusu geri döndürülemez ve silinemez bir biçimde kayıt altına alınmış olmaktadır. Bu sebeple akıllı sözleşmelerin tasfiyesine ilişkin öğretide çözüm önerileri getirilmesinde ve kanun koyucunun bu doğrultuda yeni yasal düzenlemeler yapmasında fayda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Sözleşmeler, Blokzincir, Kripto Para, Tasfiye, Sebepsiz Zenginleşme.

The Issue of Liquidation of Smart Contracts and Proposed Legal Solutions

Abstract

Technological advancements have introduced the concept of "smart contracts" into the literature, challenging the conventions of classical contract law. Smart contracts are deterministic and digital structures, closed to external interference, that automatically execute the negotiation of contractual terms, the obligations of the parties, and even the performance of acts through computer code. However, the technical immutability of these contracts presents a significant problem in the event of a legal dispute, particularly in cases where the contract is void ab initio or voidable due to a defect in consent. Even if the underlying contract is annulability due to defects in consent or is absolutely null and void pursuant to, for example, TBK Art. 27, the activated system cannot be halted, and the performance of the agreed-upon act is carried out automatically by the aforementioned computer program. In traditional systems, when an erroneous transaction occurs, an intermediary such as a bank has the capacity to reverse the transaction before it is finalized. Conversely, since there is no central authority in blockchain technology, it is impossible to reverse a transaction without the debtor's private key and consent. In addition to the grounds for invalidity mentioned above, it is also possible for an unreasonable transfer of assets to occur due to a software error in the code comprising the smart contract. Furthermore, the right of withdrawal, particularly prevalent in consumer law, contradicts the deterministic nature of smart contracts. By the time a consumer attempts to withdraw the contract, the paid consideration may have already been transferred to the seller.

Moreover, following the formation of the contract, performance may become impossible due to external factors, or the fulfillment of the obligation may become excessively burdensome for one of the parties. In all such cases, although smart contracts continue to operate automatically as they cannot perceive these social, economic, or legal shifts, the restitution of the performance, namely, the liquidation of the contract becomes a necessity. The liquidation phase in smart contracts presents several significant challenges compared to traditional contracts. Firstly, due to the aforementioned structure closed to external interference, it is not possible to reverse a process once initiated. Furthermore, the identities of the parties in blockchain-based systems are often unknown; they are typically identified only by a computer-generated address. In such instances, if a claim for restitution based on unjust enrichment, it is contentious whether the creditor possesses a legal remedy since the true identity of the enriched party remains anonymous. Even if the party that has become wealthy is identified, whilst funds held in bank accounts can be easily seized under current legal provisions, the seizure of cryptocurrencies raises certain issues and questions. Consequently, for a transaction to be reversed, the debtor must utilize their private key and cooperate. If the debtor refuses to cooperate, it is technically difficult to recover the cryptocurrencies through traditional legal channels. Therefore, it is beneficial for the doctrine to propose solutions regarding the liquidation of smart contracts and for the legislator to enact new legal regulations accordingly.

Keywords: Smart Contracts, Blockchain, Cryptocurrency, Liquidation, Unjust Enrichment.

Makale ID= 214

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0002-8601-9468

Akran Zorbalığında Okul İdaresinin Yükümlülüğü

Tuğçe Keskin

Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Akran zorbalığı, bir veya daha çok öğrencinin kendilerinden daha güçsüz ve kendisini koruyamayacak konumda bulunan öğrencileri kasıtlı ve sürekli şekilde rahatsız ettiği saldırganlık türü olarak tanımlanmaktadır. Bu durum, öğrencilerin anaokulundan başlayarak eğitim süreci boyunca yaşadığı, akademik başarılarının yanı sıra fiziksel ve psikolojik gelişimlerini olumsuz etkileyen bir sorundur. Zorbalığa maruz kalan öğrenciler, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı, yaşam hakkı ve eğitim hakkı gibi anayasal temel haklarının yanı sıra Türk Medeni Kanunu'nda güvence altına alınan kişilik haklarının ihlali riskiyle de karşı karşıya kalmaktadır. Fiziksel şiddet, hakaret, lakap takma, sosyal ilişkilere zarar verme gibi davranışların yanı sıra dijitalleşme ile zorbalığın siber ortama taşınması, öğrenciler açısından yeni riskler barındırmaktadır. Siber zorbalık, fail öğrencilere anonim hesaplar kullanma, zorbalık içeriklerini geniş kitlelere yayma ve zaman ile mekân sınırlamalarını ortadan kaldırma imkânı sunduğundan; bu süreçte mağdur öğrencilerin kişisel verileri hukuka aykırı şekilde paylaşılabilmekte, özel hayat ve mahremiyet hakları ihlal edilebilmektedir. Okullarda akran zorbalığının giderek yaygınlaşması ve anayasal haklar üzerinde doğrudan bir sorun teşkil etmesi karşısında okul idaresinin gözetim, koruma ve önleme yükümlülüğünün bulunduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte, okul idaresinin sorumluluğu açısından doktrinde ve yargı kararlarında devlet okulu ile özel okul farklı değerlendirmelere tabi tutulmaktadır. Meydana gelebilecek zararlar açısından ise, sorumluluk ve sorumluluğun sınırı; okul içinde, eğitim-öğretim faaliyetleri kapsamında okul dışında, okul çevresinde veya okula ulaşım sırasında meydana gelebilecek durumlara göre değişiklik göstermektedir. Bu çalışma, akran zorbalığı sonucunda ortaya çıkan hak ihlalleriyle birlikte, okul idaresinin hukuki yükümlülüklerinin kapsam ve sınırlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Normatif hukuk yöntemleri kullanılarak, ilgili mevzuat hükümleri, yargı kararları ve doktrindeki görüşler analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, okul idaresinin yalnızca akran zorbalığına müdahale etmekle kalmayıp, aynı zamanda önleyici ve koruyucu tedbirler alma yükümlülüğünün de bulunduğunu göstermektedir. Çalışmanın sonucunda, akran zorbalığı bağlamında okul idaresinin bu tedbirleri almaması ve riskleri öngörerek önceden müdahale etmemesi durumunda hizmet kusurunun ortaya çıkabileceği anlaşılmış, öğrencilerin temel

haklarının korunmasına ve güvenli, destekleyici bir eğitim ortamının oluşturulmasında okul idaresinin eylemlerinin hayati önem taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akran Zorbalığı, Siber Zorbalık, İdarenin Yükümlülüğü, Hizmet Kusuru.

Legal Responsibility of School Administration in Peer Bullying

Abstract

Peer bullying is defined as a type of aggression in which one or more students deliberately and continuously harass students who are weaker or unable to defend themselves. This phenomenon occurs throughout the educational process, beginning in preschool, and negatively affects students' academic performance as well as their physical and psychological development. Students subjected to bullying face risks of violation not only of their constitutional fundamental rights, such as the right to protect and develop their material and moral integrity, the right to life, and the right to education, but also of personal rights protected under the Turkish Civil Code. Physical violence, insults, name-calling, and behaviors that harm social relationships, along with the digitalization of bullying and its shift into the cyber realm, present new risks for students. Cyberbullying enables perpetrators to use anonymous accounts, spread harmful content to wide audiences, and eliminate the limitations of time and place; in this process, victims' personal data may be unlawfully shared, and their rights to privacy and personal life may be violated. The increasing prevalence of peer bullying in schools, along with its direct impact on constitutional rights, highlights the school administration's duty to supervise, protect, and prevent such incidents. However, in terms of legal responsibility, doctrinal and judicial assessments differ between public and private schools. Furthermore, regarding potential damages, the scope of responsibility depends on where the incident occurs—within the school, outside but during educational activities, in the school environment, or while commuting to school. This study aims to examine the scope and limits of the legal obligations of school administration in relation to the rights violations resulting from peer bullying. Using normative legal methods, relevant legislation, judicial decisions, and doctrinal views were analyzed. The findings indicate that school administration is not only responsible for responding to bullying incidents but also obligated to take preventive and protective measures. The study concludes that failure to implement these measures or to anticipate and intervene in advance may constitute administrative negligence. Accordingly, school administration's actions are critical for safeguarding students' fundamental rights and ensuring a safe and supportive educational environment.

Keywords: Peer Bullying, Cyberbullying, Administrative Duty, Administrative Negligence.

Makale ID= 282

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9239-7257

Alman Anonim Şirketler Hukukunda Güncel Reform Önerisinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kapsamında Türk Hukuku Açısından Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Kemalettin Ahmet Aksoy

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Küreselleşme, dijitalleşme, iklim krizi ve paydaş odaklı yönetim anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerin gözden geçirilmesini gündeme getirmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin üzerinden geçen sürede kanunda yapılan birçok değişikliğe rağmen değişiklik beklentisi devam etmektedir. Hâl böyle olmakla birlikte şirketler hukukundaki bu sürekli değişim talebi, Türk hukukuna özgü değildir. Bu bağlamda Alman hukukundaki güncel reform tartışmaları, Türk anonim şirketler hukuku açısından önem arz etmektedir. İşletme ve Şirketler Hukuku Bilimsel Derneği (Wissenschaftliche Vereinigung für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht e.V.) bünyesinde oluşturulan çalışma grubu, Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nun (APOK/AktG) 2025 yılında altmışıncı yılını doldurması vesilesiyle, anonim şirketler hukukunun güncel ihtiyaçlar karşısındaki durumunu kapsamlı biçimde değerlendirmiş ve reform önerileri getirmiştir. Hemen belirtelim ki söz konusu değerlendirme, bir kanun taslağı niteliğinde değildir. Bununla birlikte çalışma grubu, anonim şirketler hukukunun temel sistematiğini muhafaza eden, yapıyı koruyan ve köklü kanun değişikliği veya yeni bir kanun yerine ihtiyaç duyulan alanlarda ölçülü ve sistem içinde değişiklikler öneren yaklaşımı benimsemiştir. Bir başka ifadeyle reform ihtiyacının hangi saiklerle ortaya çıktığını ve bu ihtiyaca hangi yöntemle cevap verilmesinin uygun olacağını tespit eden akademik niteliği haiz reform önerisi ortaya çıkmıştır. Bu tebliğde Alman reform önerisi, Türk hukuku bakımından doğrudan aktarılacak bir model değil; sistem içi ve ölçülü reform imkânlarını ortaya koyan bir çerçeve olarak değerlendirilerek, Türk anonim şirketler hukukuna katkı sağlayacak bir araç olarak ele alınacaktır. Tebliğde Alman reform önerilerinin kurumsal sosyal sorumluluk(KSS) ve sürdürülebilirlik kapsamında yoğunlaşan başlıca yönleri üzerinde durulacaktır. Bu çerçevede ilk olarak, son yıllarda öğretide giderek gündeme gelen "corporate purpose"(kurumsal amaç) tartışmasının, şirketler hukukunda normatif olarak düzenlenmesinin gerekip gerekmediği incelenecektir. Alman çalışma grubu, şirketlerin salt kâr elde etme amacını aşan sosyal veya çevresel bir yönelime sahip olabileceğini kabul etmekle birlikte, en azından mevcut şartlarda kurumsal amaç kavramının kanunda ayrıca kodifiye

edilmesini uygun bulmazken, benzer şekilde, anonim şirketler hukukunda soyut ve genel bir "Gemeinwohl"(Genel Refah) yükümlülüğünün kabulüne de ihtiyatla yaklaşmaktadır. Buna karşılık, APOK m. 76'da yönetim kurulunun şirketi sevk ve idare ederken çevresel ve toplumsal etkileri karar alma sürecinde dikkate almasının, şirketler hukuku bakımından daha görünür ve açık bir temele kavuşturulmasına yönelik reform öneri değerlendirilmeye değerdir. Ayrıca işadamı kararı kuralı (business judgment rule) bağlamında ise APOK m. 93 bakımından karar seçeneklerinin çevresel ve toplumsal etkilerinin değerlendirilip değerlendirilmeyeceği sorunu tartışılacaktır. Ayrıca genel kurulun sürdürülebilirlik alanındaki rolü, özellikle iklim planı oylaması (Say-on-Climate) benzeri bağlayıcı olmayan tavsiye kararları üzerinden incelenecek; bununla bağlantılı olarak ayrı bir Fayda Şirketi/Sosyal Şirket (benefit corporation) benzeri yeni bir şirket türü oluşturulmasına yönelik ihtiyatlı yaklaşım da değerlendirilecektir. Kanaatimizce Alman hukukundaki güncel tartışmalar, Türk anonim şirketler hukuku açısından karşılaştırmalı bir kaynak niteliğini haizdir. Bu açıdan Alman anonim şirketler hukukundaki güncel reform tartışmalarının incelenmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, söz konusu tartışmaları Türk anonim şirketler hukuku öğretisine özgün bir karşılaştırmalı katkı olarak sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu, Reform, Anonim Şirket, Türk Ticaret Kanunu.

Evaluation of the German Corporate Law Reform Proposal from a Turkish Law Perspective, Focusing on Corporate Social Responsibility

Abstract

Global developments, digitalization, the climate crisis, and a renewed focus on stakeholders necessitate the reform of corporate regulations. Although the Turkish Commercial Code has been amended numerous times since its enactment, further reform is still anticipated. In this respect, the current reform debates in German law are also relevant for Turkish company law. To mark the 60th anniversary of the German Stock Corporation Act in 2025, a working group consisting of legal scholars (Wissenschaftliche Vereinigung für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht e.V.) evaluated the German Stock Corporation Act in terms of its conformity with current requirements and offered reforms. This is not an official draft law. The group chose to keep the core legal system, while suggesting targeted amendments instead of writing a totally new law. This proposal simply explains why reforms are needed and how to make them accordingly. This paper does not view the German proposal as a direct model for Turkey. Instead, it considers it a useful guide for amendments to Turkish corporate law. The paper focuses on corporate social responsibility (CSR) and the sustainability aspect of the German law reform ideas. First, we will look at whether "corporate purpose" should be separately regulated. The working group agrees that companies may aim for more than just profit. However, they do not think the law should foresee a specific "corporate purpose" or a broad duty to "public welfare" right now. However, they suggest updating Article 76 of the German Stock Corporation Act to make sure boards of directors clearly consider environmental and social impacts while running the company. We will also discuss the "business judgment rule" (Article 93) and whether boards can or should take environmental and social effects into consideration before making business decisions. Finally, we will focus on the shareholders' role in sustainability, including non-binding "Say-on-Climate" resolutions of the general assembly,

and the question of whether to create a new "benefit corporation" company type. These German reform debates are a valuable comparative resource for Turkish corporate law. This study aims to use these debates to bring a novel, comparative perspective to Turkish corporate law studies.

Keywords: Corporate Social Responsibility, German Stock Corporation Act, Reform, Joint Stock Company, Turkish Commercial Code.

Makale ID= 263

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9741-598X

Alman Mahkeme Kararları Çerçevesinde Emojilerin Sözleşme Hukukunda İrade Beyanı Olarak Kabulü

Dr. Öğretim Üyesi Nurten Kemer

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Dijital çağın gelişimiyle ortaya çıkan emojiler, zamanla yalnızca kişisel yazışmaların bir parçası olmaktan çıkmış, hukuki işlemlerde irade beyanı aracı olarak kullanılmaya başlamıştır. Bu durum, sözleşme hukuku çerçevesinde emojilerin gerçek anlamda bir irade beyanı olarak kabul edilip edilemeyeceği sorununu ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma ile emojilerin sözleşme hukuku kapsamında bağlayıcı bir irade beyanı olarak kabul edilme şartlarının ne olduğu, Alman Medeni Kanunu (BGB) ve Alman doktrini çerçevesindeki hukuki niteliği, sözleşmelerde şekil şartı karşısındaki durumu Alman mahkemelerinin güncel kararlarıyla tartışılacaktır. Hukuki açıdan bir emojinin geçerli bir irade beyanı teşkil edebilmesi için "hukuki bağlanma iradesi" (Rechtsbindungswille) taşıması gerekmektedir. İrade beyanlarının yorumunda, dürüstlük kuralı uyarınca objektif bir alıcının ne anlaması gerektiği (BGB §133, §157) belirleyici bir noktadır. Örneğin, Münih İstinaf Mahkemesi'nin (OLG München)'nin 11.11.2024 tarihli, 19 U 200/24 sayılı kararı, emojilerde yorumun önemini ortaya koymaktadır. Bir lüks otomobilin teslimat süresinin uzatılması teklifine alıcının "yüzünü buruşturan" emoji ile yanıt verdiği olayda mahkeme, bunun sinirlilik, gerginlik veya hoşnutsuzluk ifade ettiğini belirterek, teslimat süresinin uzatılmasına "onay" şeklinde yorumlanamayacağına hükmetmiştir. Bu karar ile emojilerin içerdiği irade beyanının yorumunda teknik standartlar (Unicode) ve uyuşmazlık konusu olan somut olay özelinde objektif bir alıcının ne anlaması gerektiği hususları dikkate alınarak titizlikle bir inceleme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Şekil şartı öngörülen sözleşmeler bakımından emojilerin yeterli olup olmadığı tespit edilmelidir. Örneğin, kanuni yazılı şekil şartının (BGB §126) arandığı taşınmaz satışı gibi işlemlerde, emojiler ıslak imza eksikliği nedeniyle hukuki sonuç doğurmaz. Taraflarca kararlaştırılan iradi yazılı şekil şartı (BGB §127) söz konusu olduğunda ise, mesajlaşma servisleri üzerinden gönderilen emojilerin bu şartı karşılayıp karşılamadığı doktrinde tartışmalıdır. Bazı görüşler elektronik kayıtların ispat gücünü yeterli bulurken, diğer bazı görüşler ise mesajların silinebilir olması ve ispat imkansızlığının bulunması nedeniyle şekil şartının gerçekleşmediğinin kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Emojinin tam olarak bir irade beyanı sayılmadığı durumlarda ise taraflar arasında sözleşme öncesi kusur (culpa in contrahendo) sorumluluğu gündeme gelebilir. Zira sözleşme öncesi taraflar arasında geçen görüşmeler sonucu kullanılan emojiler, karşı taraf

açısından sözleşmenin kurulacağına dair haklı bir güven oluşturabilir. Eğer sözleşme kurulmazsa, emoji gönderen taraf, dürüstlük kuralına aykırı davranarak yarattığı bu yanıltıcı güven nedeniyle karşı tarafın uğradığı zararları tazmin etmekle yükümlü tutulabilir. Sonuç olarak emojilerin irade beyanı olarak yorumlanmasında tarafların bağlanma iradesi objektif/makul/orta zekalı bir kişi kriter alınarak incelenmeli, şekil şartı gerektiren sözleşmelerde hukuki bir sonuç doğurmayacağı kabul edilmeli ve irade beyanı olarak sayılmadığı hallerde ise sözleşme öncesi sorumluluk kapsamında karşı tarafın zararı varsa tazmin edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Emoji, Sözleşme Hukuku, İrade Beyanı.

The Acceptance of Emojis as Declarations of Intent in Contract Law Within the Framework of German Court Decisions

Abstract

With the development of the digital age, emojis have evolved from being merely a part of personal communication to becoming tools used for declarations of intent in legal transactions. This development raises the question of whether emojis can be considered genuine declarations of intent within the framework of contract law. This study examines the conditions under which emojis may be regarded as binding declarations of intent in contract law, their legal nature within the framework of the German Civil Code (BGB) and German legal doctrine, and their position in relation to formal requirements in contracts, with reference to recent German court decisions. From a legal perspective, for an emoji to constitute a valid declaration of intent, it must reflect an intention to be legally bound (Rechtsbindungswille). In the interpretation of declarations of intent, the decisive factor is what a reasonable recipient would understand in good faith (BGB §§ 133, 157). For example, the decision of the Munich Higher Regional Court (OLG München) dated 11 November 2024 (Case No. 19 U 200/24) highlights the importance of interpretation in the context of emojis. In a case where a buyer responded with a “grimacing face” emoji to an offer to extend the delivery period of a luxury automobile, the court held that this emoji expressed irritation, tension, or dissatisfaction and could not be interpreted as consent to the extension. This decision emphasizes that the interpretation of emojis requires careful consideration of technical standards (such as Unicode) as well as what a reasonable recipient would understand in the specific circumstances of the case. It must also be determined whether emojis are sufficient in contracts that are subject to formal requirements. For instance, in transactions requiring statutory written form (BGB § 126), such as real estate sales, emojis do not produce legal effect due to the absence of a handwritten signature. In cases where a contractual written form requirement agreed upon by the parties (BGB § 127) exists, it remains controversial in legal doctrine whether emojis sent via messaging services satisfy this requirement. Some scholars consider electronic records to have sufficient evidentiary value, while others argue that the possibility of message deletion and evidentiary difficulties prevent the fulfillment of the formal requirement. In situations where an emoji does not qualify as a declaration of intent, pre-contractual liability (culpa in contrahendo) may arise between the

parties. Emojis used during pre-contractual negotiations may create a justified expectation on the part of the other party that a contract will be concluded. If the contract is not ultimately formed, the party who sent the emoji may be held liable for damages due to acting contrary to the principle of good faith by creating such misleading reliance. In conclusion, when interpreting emojis as declarations of intent, the parties' intention to be legally bound should be assessed based on the standard of a reasonable person. Emojis should be considered insufficient in contracts requiring formal validity, and in cases where they do not constitute declarations of intent, any resulting damage should be compensated within the scope of pre-contractual liability.

Keywords: Emoji, Contract Law, Declaration of Intent.

Makale ID= 25

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8339-0646

Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nda İkinci Pay Sahipliği Hakları Direktifinin Uygulanmasına İlişkin Kanun (Das Gesetz Zur Umsetzung Der Zweiten Aktionärsrechterichtlinie-Arug Iı) Kapsamında Pay Sicilinde Yapılan Değişiklikler

Arş. Gör. Dr. Zehra Yaman

Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Teknolojik gelişmelerle birlikte yatırımcılar, farklı ülkelerdeki yatırım seçeneklerine yönelmektedir. Bu durum, şirket ile pay sahipleri arasındaki iletişim sürecinde birden fazla aracı kuruluşun yer almasını zorunlu kılmaktadır. Sistemde çok sayıda aktörün (aracı kurumun) bulunması ise sermaye piyasalarının küresel niteliğinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, aracı sayısının artması şirket ile pay sahipleri arasındaki bilgi akışını zorlaştırmaktadır. Bu sorunun çözümüne yönelik olarak Avrupa Birliği'nde çeşitli düzenlemeler (Shareholder Rights Directive II/SRD II gibi) yapılmış ve küresel yatırım ortamında şirketler ile pay sahipleri arasındaki iletişim/bilgi akışı belirli standartlara bağlanmıştır. Söz konusu düzenlemeler sayesinde, bir yandan şirketler pay sahiplerini tanıma imkânı elde ederken (Know Your Shareholder), diğer yandan pay sahiplerinin ortaklığa katılımı güçlendirilmiştir. Bu yönüyle, ilgili düzenlemeler küresel yatırım sistemi açısından önemli bir dönüşümü ifade etmektedir. Söz konusu dönüşüm, Avrupa Birliği düzenlemelerine paralel olarak Alman hukukunda da kendini göstermiştir. "İkinci Pay Sahipliği Hakları Direktifinin Uygulanmasına İlişkin Kanun (Das Gesetz zur Umsetzung der zweiten Aktionärsrechterichtlinie-ARUG II)1, 1 Ocak 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden birisi de nama yazılı payların, senede bağlanmış olup olmadıklarından bağımsız olarak; pay sahibinin adı, soyadı, doğum tarihi, adresi ve elektronik posta adresi ile pay adedi veya numarası ve nominal değerli paylarda bu tutarın kaydedildiği pay siciliyle ilgilidir. Pay sicili AlmPOK m. 67'de düzenlenmektedir. Bu hükmün devamına, özellikle payları borsada işlem gören şirketler için düzenlemeler getiren AlmPOK. m. 67a-67f hükümleri eklenmiştir. İlgili düzenlemeler içerik bakımından, nama yazılı paylara ilişkin pay sicilini düzenleyen AlmPOK. m. 67 ile yakın bir bağlantı içinde olduklarından, sistematik olarak bu hükmün ardına eklenmiştir. Verilerin elektronik ortamda iletilmesine dayanan bir sistemin benimsendiği yeni düzenlemeler, pay sahipliği haklarının kullanımını ve pay sahiplerinin ortaklığa katılımını kolaylaştırmak için şirket ve pay sahipleri arasındaki

iletişim olanaklarını geliştirmeye yönelmektedir. Örneğin, aracılar; payları borsaya kote şirketten pay sahiplerine ve pay sahiplerinden payları borsaya kote şirkete belirli bilgileri iletmekle yükümlü tutulmuştur. Burada hem şirketin kendi pay sahipliği yapısını bilmesi hem de pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi açısından bu hakları kullanan kişilerin yetkili olup olmadığının güvence altına alınması amaçlanmaktadır. Bu anlamda şirketlere, pay sahiplerini tespit etmek amacıyla aracı kurumlardan bilgi alma hakkı tanınmıştır. Diğer tarafta getirilen düzenlemeler bilgilerin pay sahibine doğru iletilmesinin temelini de oluşturmaktadır (AlmPOK. m. 67b). İlgili düzenlemelerle şirket ile pay sahipleri arasındaki bilgi alışverişinin karşılıklı olmasının sağlandığını söylemek mümkündür. Söz konusu hükümler şunlardır; -AlmPOK. m. 67a "Şirkete İlişkin Olaylara Dair Bilgilerin Bildirilmesi; Tanımlar" -AlmPOK. m. 67b "Bilgilerin Aracılar Tarafından Pay Sahiplerine İletilmesi" -AlmPOK. m. 67c "Bilgilerin Aracılar Tarafından Şirkete İletilmesi; Pay Sahipliğinin İspatı" -AlmPOK. m. 67d "Şirketin Aracılara Karşı Bilgi Edinme Talebi" -AlmPOK. m. 67e "Pay Sahiplerinin Kişisel Verilerinin İşlenmesi ve Düzeltilmesi" -AlmPOK. m. 67f "Giderler, Düzenleme Yetkisi". İlgili hükümler AB ve Alman hukuku ekseninde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu, Pay Sicili, Nama Yazılı Pay Senedi.

Changes to the Share Register Under the Law on the Implementation of the Second Shareholder Rights Directive (Das Gesetz Zur Umsetzung Der Zweiten Aktionärsrechterichtlinie-Arug Iı) in German Stock Corporation Act

Abstract

With technological advancements, investors are increasingly turning to investment options in different countries. This situation necessitates the involvement of multiple intermediary institutions in the communication process between companies and shareholders. The presence of numerous actors (intermediaries) in the system stems from the global nature of capital markets. However, the growing number of intermediaries complicates the flow of information between companies and shareholders. To address this issue, various regulations have been implemented in the European Union (such as the Shareholder Rights Directive II/SRD II), and communication and information flow between companies and shareholders in the global investment environment have been standardized. Thanks to these regulations, on the one hand, companies have gained the ability to identify their shareholders (Know Your Shareholder), while on the other hand, shareholder participation in the company has been strengthened. In this regard, these regulations represent a significant transformation within the global investment system. This transformation has also manifested itself in German law in parallel with European Union regulations. The "Law on the Implementation of the Second Shareholder Rights Directive (Das Gesetz zur Umsetzung der zweiten Aktionärsrechterichtlinie-ARUG II)" entered into force on January 1, 2020. This law also introduced amendments to the Stock Corporation Act (Aktiengesetz). One of these changes concerns the share register, where, regardless of whether registered shares are attached to a certificate, the shareholder's first name, last name,

date of birth, address, and email address, along with the number of shares or the share number and, in the case of par value shares, the amount, are recorded. The share register is regulated in §67 of the German Stock Corporation Act. The provisions of German Stock Corporation Act §67a-67f, which introduce regulations specifically for companies whose shares are traded on the stock exchange, have been added to the continuation of the provision. In terms of content, these provisions are closely related to §67, which governs the share register for registered shares, and are therefore systematically placed after it. The new regulations, which are based on a system relying on the electronic transmission of data, aim to improve communication between companies and shareholders in order to facilitate the exercise of shareholder rights and the participation of shareholders in the partnership. For example, intermediaries are required to transmit certain information from the publicly traded company to its shareholders and from the shareholders to the publicly traded company. The aim here is to ensure that the company is aware of its own shareholder structure and to guarantee that individuals exercising shareholder rights are authorized to do so. In this regard, companies have been granted the right to obtain information from brokerage firms for the purpose of identifying shareholders. The regulations introduced also form the basis for ensuring that information is accurately conveyed to shareholders. (§ 67b of the German Stock Corporation Act). It can be said that these regulations ensure a reciprocal exchange of information between the company and its shareholders. The provisions in question are as follows; -AktG §67a "Transmission of Information Concerning Company Events; Definitions ", -AktG §67b “Communication of Information to Shareholders by Intermediaries”, -AktG §67c “Transmission of Information to the Company by Intermediaries; Proof of Share Ownership”, -AktG §67d “Company's Right to Request Information from Intermediaries” -AktG § 67e “Processing and Correction of Shareholders' Personal Data”, -AktG § 67f “Expenses, Regulatory Authority”. The relevant provisions will be examined within the framework of both EU and German law.

Keywords: German Stock Corporation Act, Joint Stock Company, Share Register, Registered Share.

Makale ID= 142

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6439-1969

Anayasa Mahkemesi'nin Hülya Şimşek Başvurusu Çerçevesinde Kapsam Dışı Personele İlişkin Değerlendirmeler

Dr. Öğretim Üyesi Merve Arbak

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sendika hakkı, Anayasa'nın 51. maddesi kapsamında güvence altına alınan temel bir anayasal haktır. Sendika hakkı yalnızca sendikaya üye olma özgürlüğünü değil; toplu iş sözleşmesinin sağladığı haklardan fiilen yararlanmayı da kapsamaktadır. Ne var ki uygulamada bazı işçiler, özellikle üst düzey yöneticiler ya da "beyaz yakalı" olarak nitelendirilen işçiler, toplu iş sözleşmesi taraflarının iradesiyle kapsam dışında bırakılmaktadır. Böylece sendika üyesi olmalarına ya da dayanışma aidatı ödemelerine karşın söz konusu sözleşme hükümlerinden yararlanamamaktadır. Yargıtay içtihatlarında ise toplu iş sözleşmesiyle bağlı olma ile sözleşmenin kapsamına dahil olma kavramlarının birbirinden ayrıldığı ve kapsam dışı bırakma uygulamasının belirli koşullar altında geçerli sayıldığı görülmektedir. Bu noktada Anayasa Mahkemesi'nin Hülya Şimşek başvurusuna (2022/18821 başvuru numaralı 20/03/2025 tarihli karar) ilişkin kararı, söz konusu uygulamanın anayasal sınırlarını belirlemesi bakımından önemli bir içtihat niteliği taşımaktadır. Başvuruya konu olayda, madencilik iş kolunda muhasebe şefi olarak görev yapan başvurucu, "beyaz yakalı çalışan" nitelendirmesiyle kapsam dışı personel kapsamına alınmıştır. Bu nedenle işyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlandırılmamıştır. Başvurucu, sendika üyesi olmasına rağmen yalnızca unvanı ve iş niteliği gerekçesiyle kapsam dışı bırakılmasının sendika hakkını ihlal ettiğini ileri sürerek bireysel başvuru yoluna başvurmuştur. Anayasa Mahkemesi, başvuruyu sendika hakkının kapsamı çerçevesinde incelemiş ve sendika üyesi olan bir işçinin yeterli, somut ve objektif bir gerekçe ortaya konulmaksızın toplu iş sözleşmesi hükümleri dışında bırakılmasının, Anayasa'nın 51. maddesini ihlal ettiği sonucuna varmıştır. Mahkeme, salt "beyaz yakalı" olmanın kapsam dışı bırakmayı meşrulaştıracak yeterli bir gerekçe oluşturmadığını açıkça ortaya koymuştur. Kapsam dışı bırakma uygulamasının meşru, ölçülü ve somut temellere dayanması gerektiğini vurgulamıştır. Mahkeme ayrıca devletin bu alandaki pozitif yükümlülüklerine de dikkat çekerek, yargı mercilerinin sendika hakkına müdahale niteliği taşıyan uygulamaları etkin biçimde denetlemesi gerektiğini ifade etmiştir. Kararın bu açıklamalar ışığında değerlendirilmesi, bazı önemli tespitleri zorunlu kılmaktadır. Tebliğin ilk bölümünde, sendika hakkı ve toplu iş sözleşmesinden yararlanma hakkının normatif çerçevesi, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu hükümleri ve Anayasa'nın ilgili

maddeleri çerçevesinde ele alınacaktır. Tebliğin devamında, kapsam dışı personel uygulamasının hukuki niteliği ve Yargıtay içtihatlarındaki yansımaları incelenecek; ardından Anayasa Mahkemesi'nin Hülya Şimşek kararının bu uygulamaya getirdiği anayasal sınırlar tartışılacaktır. Son olarak, kararın derece mahkemeleri ve işverenler bakımından doğurduğu pratik sonuçlar değerlendirilecek; kapsam dışı bırakma hükmünün geçerliliğinin ilgili işçinin onayına bağlanması gerektiğine ilişkin öneriler ortaya konulacaktır. Söz konusu karar, yalnızca bireysel başvurucu açısından değil; benzer durumda bulunan tüm işçiler bakımından da emsal niteliği taşımaktadır. Bu kararla birlikte derece mahkemelerinin ve işverenlerin, kapsam dışı personel uygulamasını anayasal ölçütlerle uyumlu, titiz ve gerekçeli bir incelemeye tabi tutması bir zorunluluk haline gelmektedir. Karar, çalışma hayatında sendika hakkının etkin korunmasına katkı sağlayan önemli bir içtihat olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sendika Hakkı, Kapsam Dışı Personel, Toplu İş Sözleşmesinden Yararlanma, Sendikal Özgürlük, Anayasal Güvence.

Assessments On Out-Of-Scope Personnel Within the Framework of the Constitutional Court's Hülya Şimşek Application

Abstract

The right to unionise is a fundamental constitutional right protected under Article 51 of the Turkish Constitution, encompassing not only the freedom to become a trade union member, but also the effective enjoyment of the rights arising from collective bargaining agreements. In practice, however, certain employees — particularly senior managers or those designated as "white-collar" workers — are excluded from collective bargaining agreements by the mutual will of the contracting parties and are thus deprived of the benefits thereunder, despite being trade union members or paying solidarity contributions. In the case law of the Court of Cassation, a distinction is drawn between being bound by a collective bargaining agreement and falling within its scope of application, and exclusion from coverage has been upheld as valid under certain conditions. In this regard, the Constitutional Court's decision concerning the application of Hülya Şimşek (Application No. 2022/18821, dated 20/03/2025) constitutes significant precedent in defining the constitutional limits of such exclusionary practices. In the case at hand, the applicant, employed as a chief accountant in the mining sector, was classified as "out-of-scope personnel" on the grounds that she was a "white-collar employee" and was accordingly denied the benefits of the applicable collective bargaining agreement. Despite holding trade union membership, the applicant lodged an individual application before the Constitutional Court, arguing that her exclusion solely on the basis of her title and job description violated her right to unionise. The Constitutional Court examined the application within the framework of the right to unionise and concluded that excluding a trade union member from collective bargaining benefits without adequate, concrete and objective justification constitutes a violation of Article 51 of the Constitution. The Court held that "white-collar" status alone does not constitute sufficient grounds for exclusion and emphasised that any such exclusion must rest upon legitimate, proportionate and concrete foundations. The

Court further underlined the State's positive obligations in this domain, affirming that judicial authorities are required to effectively scrutinise practices interfering with the right to unionise. The paper is structured as follows. The first section addresses the normative framework of the right to unionise and the right to benefit from collective bargaining agreements under Law No. 6356 and the Constitution. The paper then examines the legal nature of the out-of-scope personnel practice and its treatment in Court of Cassation case law, followed by a discussion of the constitutional limits imposed by the Hülya Şimşek decision. Finally, the practical implications for lower courts and employers are assessed, and it is proposed that the validity of exclusionary provisions be made contingent upon the individual consent of the employee concerned.The decision carries precedential value beyond the individual applicant, extending to all employees in similar circumstances. It renders constitutionally compliant, rigorous and reasoned scrutiny of out-of-scope determinations an imperative for both courts and employers, and should be regarded as a significant contribution to the effective protection of the right to unionise in labour relations.

Keywords: Right to Unionise, Out-Of-Scope Personnel, Benefiting from Collective Bargaining Agreements, Trade Union Freedom, Constitutional Protection.

Makale ID= 101

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6990-8274

Anayasa Mahkemesinin Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılmasıyla İmtihanı: CMK M. 231'in Anayasa Mahkemesi Kararları Bağlamında Kritik Bir Analizi

Dr. Öğretim Üyesi Neslihan Can Yavuz

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) m. 231'de düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kurumu onarıcı adaletin Türk Ceza Hukuku Reformu'nda tezahürlerinden biri olmuştur. Maddedeki şartları taşıyan bir sanık hakkında mahkûmiyet hükmünün açıklanmasının geri bırakılması ve sanığın denetim süresi zarfında yükümlülüklerini yerine getirmesi ve kasten suç işlememesi halinde hakkında düşme kararı verilebilmesi cezanın acı verme mahiyetinden sanığı azade tutmaktadır. Fakat maddede HAGB'nin uygulanabileceği hallere dair kural olarak bir suç tipi sınırlamasına gidilmeyip eşik ceza sisteminin benimsenmesi, özellikle yaşam hakkı gibi önemli hukuki değerleri ihlal eden sanıklar bakımından ceza hukukunun caydırıcılık vazifesine ket vurmaktadır. Bir taraftan da toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ve ifade özgürlüğü ile ilgili suç tipleri bakımından da sanıklar hakkında HAGB kararı verilmesi, bu hak ve özgürlüklerin kullanımı noktasında sanık ve toplumun geri kalanı bakımından caydırıcı etki uyandırmaktadır. Caydırıcılık meselesi dışında, 2006 yılında 5560 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle CMK m. 231/12'nin AYM tarafından iptal edilmesine kadarki süreçte HAGB kararına karşı itiraz kanun yoluna başvurulmaktaydı. Fakat HAGB'nin nihai bir karar olmaması sebebiyle itiraz kanun yoluna tabi tutulmasının bu kararın etkili bir denetim muhakemesine tabi tutulmasına engel olduğuna da işaret edilmişti. Bunların yanında, HAGB kararı verilmesi halinde müsaderenin uygulanıp uygulanmayacağına dair kanunda 2024 yılında 7499 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğe kadar bir açıklık bulunmaması sanığın mülkiyet hakkı üzerinde de ihlallere yol açmaydı. İşte bu gerekçelerle söz konusu kurum müteaddit defa Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) norm denetimi ve bireysel başvuru kararlarına konu olmuş ve norm denetimi incelemelerinin bir kısmında CMK m. 231 kapsamındaki birtakım hükümleri inceleyerek iptal etmiş ve bireysel başvuru kararlarında da ihlal sonucuna varmıştır. Bu kararların ardından kanun koyucu HAGB kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurma, HAGB'nin müsadereye engel olmaması gibi CMK m. 231'de birtakım değişiklikler yapmıştır. Fakat bu değişiklikler, işkence ve kötü muamele yasağı ile bağdaşmayan fiillerden yargılanan kamu görevlisi yahut aile içi şiddet fiillerinden yargılanan sanıkların caydırılmasına hizmet etmeye yetmemektedir. Bu çalışma kapsamında öncelikle

HAGB kurumunun onarıcı adalet düşüncesi ile bağdaşırlığı Anglo-Sakson Hukuku'ndan yararlanarak incelenecektir. Ardından AYM'nin 01.06.2023 tarihli E.2022/120, K.2023/107 sayılı ve 10.07.2025 tarihli E.2024/98, K.2025/149 sayılı norm denetimi kararları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması (HAGB), Anayasa Mahkemesi, İşkence ve Kötü Muamele Yasağı, Caydırıcılık, Müsadere.

The Constitutional Court's Challenge with Deferred Pronouncement of the Judgment: A Critical Analysis of Article 231 of the Code of Criminal Procedure in the Context of Constitutional Court Decisions

Abstract

The institution of deferred pronouncement of the judgment (DPJ), regulated under Article 231 of the Code of Criminal Procedure numbered 5271 (CCP), constitutes one of the manifestations of restorative justice within the Turkish Criminal Law Reform. DPJ for a defendant who satisfies the conditions set forth in the provision, and the possibility of rendering a decision of dismissal upon the defendant's compliance with obligations during the probationary period and abstention from committing an intentional crime, relieves the defendant from the punitive nature of the sanction. However, the absence of a categorical limitation based on the type of offense for the application of DPJ, and the adoption of a threshold penalty system, undermines the deterrent function of criminal law, particularly with respect to offenders who violate fundamental legal values such as the right to life. On the other hand, the application of DPJ to offenses concerning the right to assembly and demonstration and freedom of expression creates a chilling effect both on defendants and on society at large regarding the exercise of these rights and freedoms. Beyond the issue of deterrence, it is also argued that subjecting DPJ decisions to the objection (appeal) procedure, rather than to a more comprehensive appellate review, due to their non-final nature, hinders effective judicial scrutiny. Furthermore, the lack of clarity in the law as to whether confiscation measures may be applied in cases where a DPJ decision is rendered leads to violations of the defendant's right to property. For these reasons, the institution in question has repeatedly been subject to both norm review and individual application decisions of the Constitutional Court. In certain norm review proceedings, the Court annulled specific provisions within the scope of article 231 of the CCP, and in its individual application decisions, it has found violations. Following these decisions, the legislator introduced several amendments to article 231, including enabling recourse to appellate review against DPJ decisions and clarifying that DPJ does not preclude confiscation. Nevertheless, these amendments remain insufficient to ensure deterrence, particularly with regard to public servants tried for acts incompatible with the prohibition of torture and ill-treatment, as well as defendants prosecuted for acts of domestic violence. Within the scope of this study, the compatibility of the DPJ institution with the concept of restorative justice will first be examined with reference to Anglo-Saxon legal systems. Subsequently, the Constitutional Court's norm review decisions dated 01.06.2023 (E.2022/120, K.2023/107) and 10.07.2025 (E.2024/98, K.2025/149) will be analyzed. Finally, the findings of eighty-three individual application decisions in which the Court found violations will be subjected to critical analysis, and

proposals will be developed on how the DPJ institution can be improved on the basis of human rights and the deterrent function of criminal law.

Keywords: Deferred Pronouncement of the Judgment (DPJ), Constitutional Court, Prohibition of Torture and İll-Treatment, Deterrance, Confiscation.

Makale ID= 227

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1350-1317

Anayasa Mahkemesinin Siyasi Partilerin İsim, Amblem ve Rumuzlarının Siyasi Parti Sicilinden Terkin Edilmesine İlişkin E. 2025/7 (Değişik İş) ve K. 2025/9 Sayılı Kararı Çerçevesinde Siyasi Parti Özgürlüğü

Dr. Öğretim Üyesi Sinem Şirin Işık

İstanbul Okan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Siyasi partiler, çağdaş demokrasilerin vazgeçilmez unsurları olarak kabul edilmektedir; bu nedenle anayasalarda siyasi parti özgürlüğünü güvence altına alan hükümlere ve demokratik rejimin sürekliliği için siyasi parti rejimine ilişkin kurallara ayrıntılı biçimde yer verilmektedir. Siyasi partilerin program, tüzük, faaliyet ve gelir denetimi ise diğer tüzel kişilerden farklı olarak bu konuda özel olarak yetkilendirilmiş Anayasa Mahkemesi tarafından yürütülmektedir. Siyasi hayatın dinamik yapısı karşısında seçme hakkı ile siyasi parti özgürlüğünün, gelişen demokrasi anlayışına uygun biçimde korunması gerekmektedir. Mahkeme kararları da güncel dinamik siyasi hayatın yarattığı hukuki sorunlara bu gereklilik çerçevesinde çözüm sunmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin, kapatılmış veya siyasi parti siciline kayıtlı partilerin isim, amblem ve rumuzlarının aynen ya da iltibasa yol açacak biçimde kullanılmasına ilişkin güncel bir kararı, siyasi partiler hukuku bakımından yeni bir tartışma doğurmuştur. Parti isimleri, amblemleri, renkleri ve sembolleri, kurumsal kimliğin temel unsurlarını oluşturmakta ve seçmenle parti arasında bağ kurulmasında önemli işlev görmektedir. Bu unsurlar, siyasi parti özgürlüğünün bir parçasıdır. Kurumsal kimliğin bu araçlarının aynen veya iltibasa yol açacak şekilde kullanılmasının sicilden terkin yaptırımına bağlanması ise siyasi parti özgürlüğünün sınırlandırılması sonucunu doğurmaktadır. Söz konusu sınırlandırmanın temel amacı, bir yandan kapatılan partilerin görünürlük elde ederek devamlılık kazanmasının ve dolayısıyla kapatma kararının etkisinin ortadan kaldırılmasının önlenmesidir. Öte yandan sicile kayıtlı partilerin benzerlik taşıyan isim, amblem ve rumuzlarının -özellikle oy verme anında- karıştırılmasının ve seçmen iradesinin sakatlanmasının engellenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 104. maddesinin üçüncü fıkrası, Anayasa Mahkemesine sicile kayıt önceliğine göre partilerin isim, amblem ve rumuzlarının hükümsüzlüğüne ve sicilden terkinine karar verme yetkisi tanımaktadır. Mahkemenin yakın tarihli E. 2025/7 (Değişik İşler) ve K. 2025/9 sayılı Kararında, Cumhuriyet Halk Partisi'nin, Cumhuriyetçi Millet Partisi'nin isim ve ambleminin iltibasa yol açtığı gerekçesiyle sicilden terkin talebi, esasa girilmeksizin oyçokluğuyla reddedilmiştir. Kararda, siyasi partilerin önceden izin almaksızın, kuruluş belgelerinin İçişleri Bakanlığına teslimiyle tüzel kişilik

kazandığı vurgulanmıştır. Bununla birlikte Mahkeme, isim ve amblem benzerliğine ilişkin incelemenin ancak siyasi parti siciline kayıt önceliği esas alınarak yapılabileceğini belirtmiş; sicilde kayıtlı olmayan bir parti hakkında hükümsüzlük ve terkin kararı verilemeyeceğine hükmetmiştir. Bu tür uyuşmazlıklar hakkında Kanun'un 96 ve 104'üncü maddelerinin özel hüküm niteliği taşıdığına karar vermiştir. Oysa ilgili hükümler, İçişleri Bakanlığı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının bir siyasi partinin sicile kaydedilmesine ilişkin görevlerini, Başsavcılığın ilgili siyasi parti ile ilgili inceleme görevini, yani iç işleyiş kurallarını düzenlemektedir. Bu çalışmada, Anayasa Mahkemesi'nin güncel kararı çerçevesinde, siyasi partilerin bildirimle kurulup tüzel kişilik kazanmaları güvencesi karşısında isim ve amblem benzerliği nedeniyle terkin talebinin incelenmesinin sicile kayıt şartına bağlanması arasındaki çelişki incelenecektir. İçişleri Bakanlığı ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının görev sınırları ve Mahkemenin genel hüküm–özel hüküm ayrımına dayalı yorum yöntemi, terkin yaptırımının amacı ve siyasi parti özgürlüğü ışığında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Siyasi Parti Özgürlüğü, Anayasa Mahkemesi, İsim ve Amblem Benzerliği, İltibas, Siyasi Parti Sicilinden Terkin Yaptırımı.

Freedom of Political Parties within the Framework of the Constitutional Court's Decision No. E. 2025/7 (Amended Case) and K. 2025/9 Regarding the Removal of Political Parties' Names, Emblems and Symbols from the Political Party Registry

Abstract

Political parties are essential components of modern democracies; consequently, constitutions include comprehensive provisions to safeguard political party freedom and regulate the political party system to ensure democratic continuity. The Constitutional Court, uniquely authorized for this purpose, supervises the programs, bylaws, activities, and finances of political parties, distinguishing them from other legal entities. Given the dynamic nature of political life, the right to vote and political party freedom require protection aligned with the evolving concept of democracy. Judicial decisions address legal challenges arising from contemporary political developments within this framework. A recent Constitutional Court decision regarding the use of names, emblems, and symbols of dissolved parties or those registered in the political party registry—whether identical or likely to cause confusion—has sparked renewed debate in political party law. Party names, emblems are fundamental to institutional identity and play a critical role in connecting voters. These elements are integral to political party freedom. Imposing deregistration as a sanction for using these identifiers in a confusing or identical manner restricts political party freedom. The primary objectives of this restriction are to prevent dissolved parties from regaining visibility and continuity, thereby upholding dissolution decisions, and to avoid confusion among voters, especially during elections, by distinguishing between similar party identifiers. Accordingly, Article 104/3 of the Political Parties Law authorizes the Constitutional Court to invalidate and deregister party names and emblems based on the priority of registration. In its recent decision, the Court rejected by majority vote, the

Republican People's Party's request for removal from the registry of the Republican Nation Party on the grounds that its name and emblem cause confusion, without addressing the merits. The Decision emphasized that political parties acquire legal personality upon submission of their founding documents to the Ministry of Interior, without requiring prior authorization. However, the Court stated that examination regarding name and emblem similarity can only be conducted based on which party was registered first; and ruled that a decision of nullity and removal cannot be issued regarding a party not registered in the registry. It was decided that Articles 96 and 104 of the Law constitute special provisions regarding such disputes. However, the relevant provisions regulate the duties of the Ministry of Interior and the Chief Public Prosecutor's Office concerning the registration of a political party in the registry, and the Public Prosecutor's Office's duty to examine the relevant political party, namely the internal operational rules. This study examines the contradiction between the guarantee that political parties are established by notification and acquire legal personality, and the requirement that the examination of a removal request based on name and emblem similarity be contingent upon registration in the registry, within the framework of the Court's recent decision. The jurisdictional boundaries of the Ministry of Interior and the Office of the Chief Public Prosecutor, and the Court's interpretative method based on the distinction between general provisions and special provisions, will be evaluated in light of the purpose of the removal from registry sanction and political party freedom.

Keywords: Freedom of Political Party, Constitutional Court, Similarity of Names and Emblems, Confusion, Sanction of Removal from the Political Party Registry.

Makale ID= 46

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8339-6383

Anayasa Mahkemesinin Üst Kademe Kamu Yöneticilerinin Atanma Usulüne İlişkin İçtihadı Çerçevesinde Vakıf Üniversitelerine Yapılan Rektör Atama Usulünün Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Hikmet Öztunç

Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Üniversitelerin sevk ve idaresinde bulunan rektörler üst kademe yöneticisi olup, bunların atanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde Anayasa'nın 130. ve 104/9. maddeleri birlikte ele alınmalıdır. Anayasa'nın 130/6. maddesine göre, kanunun belirlediği usul ve esaslara göre rektörler Cumhurbaşkanınca seçilir ve atanır. Anayasa'nın 104/9. maddesine göre ise Cumhurbaşkanı, üst kademe kamu yöneticilerini atar ve görevlerine son verir. Anayasal yetkiye binaen 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yürürlüğe girmiştir. Anayasa Mahkemesi, 3 sayılı Kararnamenin 2. maddesinde zikredilen "(II) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanı onayı ile atama yapılır" hükmünü Anayasa'nın 104/9. maddesine aykırı bularak iptal etmiştir. Kararda, ilgili madde uyarınca üst kademe yöneticilerin atanması konusunda Cumhurbaşkanının tek başına yetkili kılındığı, atama yetkisinin bir başka makamın onayına tabi tutulamayacağı gibi bir başka makamın teklifine de bağlı tutulamayacağı belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararında, kararname hükmünde yer alan teklif mekanizmasının bağlayıcılığı noktasında bir değerlendirme yapmamıştır. Esasen, Anayasa'nın 104/9. maddesi gereğince atama yetkisi Cumhurbaşkanında olsa da teklif mekanizmasını engelleyen bir içeriğe sahip değildir. Nihayetinde, teklif üzerine onay işlemi Cumhurbaşkanı tarafından yapılmakta ve onay işlemi olmadıkça teklif hukuken bir geçerlilik kazanmamaktadır. Münhasırlık çizgisini sert bir şekilde çizen içtihadın, bilhassa özerkliğine özel önem atfedilen kurumlara atanacak üst kademe yönetici adaylarının belirlenmesi noktasında çoğulculuğu, katılımcılığı ve şeffaflığı esas alan demokratik yönetim anlayışıyla uyumluluğu şüphelidir. Söz konusu içtihat, vakıf üniversitelerinde uygulanan rektör atama usulünün anayasaya uygunluğunu da tartışmaya açmaktadır. 2547 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca vakıf üniversitesi rektörleri, mütevelli heyetinin teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır. Vakıf üniversitelerinin vakıflar tarafından kurulması ve mütevelli heyetinin kurumsal iradeyi temsil eden konumu dikkate alındığında, rektör adayı belirleme sürecinde mütevelli heyetinin rol üstlenmesi, vakıf üniversitelerinin kuruluş misyonlarını gerçekleştirme ve sürdürme araçlarından biri olarak kabul edilebilir. Bununla birlikte, mütevelli heyetinin rektör seçimi için kaç aday göstereceğine ilişkin olarak mevzuatta açık ve bağlayıcı

bir düzenleme bulunmamaktadır. Uygulamada ise çoğunlukla tek aday belirlenerek Cumhurbaşkanına teklif edilmektedir. Bu durum, Anayasa Mahkemesinin üst kademe yöneticilerinin atanmasına ilişkin içtihadında benimsediği "münhasır yetki" yaklaşımı tartışmayı derinleştirmektedir. Anayasa Mahkemesi, önceki kararlarında Anayasa'nın 130/6. maddesinde yer alan ve rektörlerin Cumhurbaşkanınca seçilip atanacağına ilişkin düzenlemeye atıfta bulunarak, Cumhurbaşkanınca rektörlerin herhangi bir kurumun göstereceği adaylar üzerinden mi yoksa doğrudan mı atanacağına ilişkin olarak Anayasada herhangi bir hükme yer verilmediğini; konuyla ilgili kanuni düzenlemelerin Cumhurbaşkanının seçme yetkisinin amacına uygun kullanımını engellememesi gerektiği gibi üniversitelerin bilimsel özerkliklerini de zedelemeyecek nitelikte olması gerektiğini belirtmiştir. Yüksek Mahkemenin, rektörlerin seçimi konusunda üniversite özerkliğinin yanı sıra kendilerine özgü niteliklerinden dolayı ayrıksı kurallara tabi tutulan vakıf üniversitelerinin yönetsel yapısına uygun bu yaklaşımının aksine, Anayasa'nın 104/9. maddesine yönelik içtihadı farklı bir yön izlemektedir. Söz konusu içtihat, rektör seçim sürecine ilişkin teklif mekanizmasının gerekliliğine yönelik tartışmaları bir adım ileri götürmekte, teklif mekanizmasına yer verilmemesini anayasal bir zorunluluk olarak ele alınmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi içtihadının rektör atamaları yönünden üniversite özerkliğini teminat altına alan Anayasa'nın 130. maddesine uygun bir yorum olmadığını, vakıf üniversitelerinin kendine özgü yönetsel yapısını ve kuruluş amaçlarını gerçekleştirmeye elverişli bir yaklaşım olmadığını belirtmek gerekir. Dolayısıyla, teklif mekanizmasının bertaraf edilmesi yerine, aday sayısının çoğulcu bir şekilde belirlenmesi hem anayasal yetkinin etkin kullanımı hem de üniversite özerkliği arasında daha dengeli bir çözüm olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Vakıf Üniversitesi, Rektör, Üst Kademe Yöneticileri, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Anayasa Mahkemesi.

Evaluation of the Procedure for the Appointment of Rectors to Foundation Universities Within the Framework of the Constitutional Court's Jurisprudence on the Appointment of Senior Public Executives

Abstract

Rectors, who are responsible for the administration and management of universities, are senior public executives, and the procedures and principles regarding their appointment must be evaluated together under Articles 130 and 104/9 of the Constitution. According to Article 130/6 of the Constitution, rectors are selected and appointed by the President in accordance with the procedures and principles set forth by law. Pursuant to Article 104/9 of the Constitution, the President appoints and dismisses senior public executives. Based on this constitutional authority, Presidential Decree No. 3 was enacted. The Constitutional Court annulled the provision in Article 2 of Presidential Decree No. 3 stating that "appointments to the cadres, positions, and offices listed in Schedule (II) shall be made with the approval of the President," on the grounds that it was contrary to Article 104/9 of the Constitution. In its decision, the Court held that, under the relevant provision, the President is solely authorized to appoint senior public

executives, and that this authority cannot be made subject either to the approval or to the proposal of another authority. In its decision, the Constitutional Court did not make an assessment regarding the binding nature of the proposal mechanism set forth in the decree. In fact, although the authority to appoint rests with the President pursuant to Article 104/9 of the Constitution, this provision does not contain any rule that precludes a proposal mechanism. Ultimately, the act of approval is carried out by the President upon a proposal, and without such approval, the proposal does not acquire any legal validity. The jurisprudence, which draws a strict line of exclusivity, raises doubts as to its compatibility with a democratic governance approach based on pluralism, participation, and transparency, particularly in the determination of candidates for senior executive positions in institutions to which special importance is attached in terms of autonomy. This jurisprudence also brings into question the constitutionality of the rector appointment procedure applied in foundation universities. Pursuant to Article 13 of Law No. 2547, rectors of foundation universities are appointed by the President upon the proposal of the board of trustees. Considering that foundation universities are established by foundations and that the board of trustees represents the institutional will, the involvement of the board of trustees in the process of determining rector candidates may be regarded as one of the instruments for realizing and sustaining the founding missions of these universities. However, there is no clear and binding regulation in the legislation regarding how many candidates the board of trustees should propose for the selection of a rector. In practice, a single candidate is generally determined and proposed to the President. This situation deepens the debate in light of the “exclusive authority” approach adopted in the Constitutional Court’s jurisprudence on the appointment of senior public executives.

Keywords: Foundation University, Rector, Senior Public Executives, Presidential Decree, Constitutional Court.

Makale ID= 218

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6911-4124

Anayasa Mahkemesi'nin 22.07.2025 Tarihli Kararı (E. 2025/133, K. 2025/159) Işığında Türk Anayasa Yargısına Damga Vuran İçtihadı: Eylemli İçtüzük Değişikliği ve Bazı Öneriler

Barkın Özyurt

İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Doktora Öğrencisi

Özet

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'nin eylemli içtüzük değişikliği içtihadı, 22.07.2025 tarihinde verdiği 2025/133 Esas ve 2025/159 Karar numaralı kararıyla bir kez daha anayasa hukuku gündemine gelmiştir. Bu içtihat şüphesiz, Anayasa Mahkemesi'nin göreve başladığı 1962 yılından beri; ancak özellikle 1982 Anayasası döneminde anayasa hukuku gündemini işgal etmiş, etmeye de devam etmektedir. Zira Mahkeme, eylemli içtüzük değişikliği olarak nitelendirdiği sair parlamento kararlarını anayasaya uygunluk bakımından denetleme yetkisini ne 1961 ne de 1982 Anayasası'ndan almaktadır. Doğrudan kendi geliştirdiği bir doktrinle bu kararların anayasallık denetimini yapma yetkisini kendisinde gören Anayasa Mahkemesi, bu konuda ilk karar verdiği 27.02.1968 tarihinden son kararını verdiği 22.07.2025 tarihine kadar bu içtihadını dalgalı bir seyirle sürdürmüştür. Mahkeme, zaman zaman daha aktivist zaman zaman ise daha çekimser bir yaklaşım göstermektedir. Fakat nihayetinde bu içtihadından vazgeçmemektedir. Mahkeme'nin diğer içtihatları haricinde bu içtihadının Türk Anayasa Yargısı'na damga vurmasının sebebi, içtihada konu olan Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarının etki ve sonuçlarından kaynaklanmaktadır. Tarihsel olarak bakıldığında, Mahkemece incelenen kararlar, konuları itibarıyla Türk Siyasal Tarihi içerisinde son derece sansasyonel ve tartışmalı kararlardır. Mahkeme'nin ilgili kararlarından sonra karara konu olan meseleler, hem hukuk hem de siyaset alanında oldukça önemli sonuçlar doğurmuştur. Örneğin 2007 yılındaki 367 Krizi'ne ilişkin kararın dolaylı olarak Türkiye'de hükümet sistemi değişikliğine gidilmesine yol açtığını düşünenler vardır. Nitekim bu kararların etki ve sonuçları sebebiyle Anayasa Mahkemesi, çeşitli çevrelerce eleştirilmiştir. Tarihsel olarak incelendiğinde bu eleştiriler üç noktada yoğunlaşmaktadır: Yargısal aktivizm yapmak, milli iradeye karşı hareket etmek ve 1980 Darbesi'nin oluşturduğu statükoyu ve bunun elitlerini koruyucu davranmak. İşte bu tebliğ, Türk Anayasa Mahkemesi'nin halen açık ve kesin şekilde bir standarda oturmamış olan eylemli içtüzük değişikliği içtihadını, 22.07.2025 tarihli son kararı ışığında tarihsel olarak ortaya koyarak özetlemeye ve hem içtihadın varlığının değerlendirilmesine hem de ortaya çıkan hukuki sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaya hasredilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak, parlamento kararı ve eylemli içtüzük değişikliği

kavramları açıklanacaktır. Akabinde içtihadın tarih içerisindeki seyrine ve son karara gelene kadar Türk Anayasa Yargısı gündeminde önemli sonuçlar doğuran kararlara kısaca yer verilecektir. Bu seyir açıklanırken Mahkeme'nin zaman zaman değişiklik gösteren tutumuna ve karar argümantasyonlarındaki bazı muğlaklıklara dikkat çekilecektir. Üçüncü olarak Mahkeme'nin bu içtihadına ilişkin olarak verdiği son karar olan 2025/133 Esas ve 2025/159 Karar numaralı karar ele alınacaktır. Tebliğin dördüncü ve son bölümünde ise, bizce yerinde görülen bu içtihadın, Mahkeme'nin işlevi açısından neden gerekli ve önemli olduğu açıklanacaktır. Bununla birlikte, bu içtihatla ilgili ortaya çıkan sorunları bertaraf etmek için tarafımızca bazı normatif ve davranışsal öneriler getirilerek tebliğ tamamlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eylemli İçtüzük Değişikliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararlarının Denetimi, Türk Anayasa Mahkemesi, Türk Anayasa Yargısı, 367 Krizi.

In the Light of the Court's Decision Dated July 22, 2025 (Case No. 2025/133, Decision No. 2025/159) the Constitutional Court's Jurisprudence That Left Its Mark on Turkish Constitutional Adjudication: de Facto Amendment of the Rules of Procedure of the Grand National Assembly of Türkiye and Some Suggestions

Abstract

The jurisprudence of the Constitutional Court of the Republic of Türkiye on the de facto amendment of the rules of procedure of the Grand National Assembly of Türkiye has once again come to the agenda of constitutional law with its decision dated 22 July 2025 (Case No.2025/133, Decision No.2025/159). Undoubtedly, this jurisprudence continues to set the Turkish constitutional law agenda since 1962, when the Court has begun its work, and especially during the 1982 Constitution period, because the Court doesn't not derive its authority to review some parliamentary resolutions, which it considered de facto amendment of the rules of procedure of the parliament in terms of constitutionality, from either the 1961 or 1982 Constitutions. The Constitutional Court, which sees itself as having the authority to review the constitutionality of these decisions with a doctrine it has directly developed, has maintained this jurisprudence with fluctuating approach, sometimes being more activist and sometimes more abstaining, from 27.02.1968, its first decision, until 22.07.2025, its last decision. However, finally, it didn't give up on this jurisprudence. The reason this jurisprudence unlike other jurisprudences, has left its mark on Turkish Constitutional Adjudication stems from the impact and consequences of the GNAT's resolutions that were the subject of the jurisprudence. Historically, the resolutions examined by the Court are, by their nature, extremely sensational and controversial decisions within Turkish political history. After the relevant decisions of the Court, the issues subject to the decision had very important consequences in both the field of law and politics. For example, it might be argued that the decision regarding the 367 Crisis in 2007 indirectly led to a change in the governmental system in Türkiye. Thus, the Court has been criticized by various circles due to the effects and consequences of these decisions. When examined historically, these criticisms focus on three points: engaging in judicial activism,

acting against the national will, and protecting the status quo created by the 1980 Coup and its elites. This communiqué is dedicated to summarizing this jurisprudence of the Court which hasn't yet reached a clear and definite standard, by revealing it in the light of its latest decision and to both evaluate the existence of jurisprudence and offer solutions to the legal problems that have arisen. In this context, the communiqué will first explain the concepts of parliamentary resolutions and de facto amendments to the rules of procedure. Subsequently, the historical development of jurisprudence and the decisions that have had significant consequences on the agenda of the Turkish Constitutional Adjudication up to the latest decision will be briefly handled. While handling this, attention will be drawn to the attitude of the Court, which changes from time to time, and some ambiguities in decision argumentations. Thirdly, the latest decision will be examined. The fourth section of this communiqué will explain why this jurisprudence is necessary and important for the Court's function. Furthermore, the communiqué will conclude with some normative and behavioral suggestions brought by us to address the problems arising from this jurisprudence.

Keywords: De Facto Amendment of the Rules of Procedure of the Grand National Assembly of Türkiye, Review of the Resolutions of the Grand National Assembly of Türkiye, Turkish Constitutional Court, Turkish Constitutional Adjudication, 367 Crisis.

Makale ID= 264

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6892-2632

Anonim Şirketlerde Oydan Yoksunluğun Dolaylı Pay Sahipliği Yoluyla Dolanılması ve İbra Oylamasının Etki Edeceği Üçüncü Kişilerin Oy Kullanması Sorunu

Arş. Gör. Beşir Abidin Hamarat

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Anonim şirketlerde oydan yoksunluk, pay sahibinin genel kurulda kendi menfaatiyle şirket menfaatinin çatıştığı durumlarda oy hakkını kullanamamasını ifade eden istisnai bir kısıtlamadır. TTK m. 436/2 hükmünde yönetim kurulu üyeleri ve yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişilerin ibrasında bu kısıtlama, yönetim kurulu üyelerinin kendi paylarından doğan oy haklarıyla sınırlı tutulmuştur. Ancak bu yasak, uygulamada kimi zaman, dolaylı pay sahipliği yoluyla dolanılmaktadır. Hâl böyle olunca kanuni düzenlenmenin etkinliği tartışmaya açık hâle gelmiştir. Konu hakkında üzerinde durulması gereken ilk sorun, bir yönetim kurulu üyesinin, hâkimiyeti altındaki bir başka pay sahibi sermaye şirketi aracılığıyla kendi ibrasında olumlu oy kullanılmasını sağlaması durumunda, bu davranışın TTK m. 436/2 hükmünün dolanılması sayılıp sayılmayacağıdır. Bu noktada öğretide farklı görüşlerle karşılaşılmaktadır. Lafzi yorumu benimseyen görüşe göre, anılan hüküm yalnızca üyenin kendi paylarını kapsamakta olup, hâkimiyeti altındaki şirketleri içermemektedir. Bu görüş kapsamında, istisnaların dar yorumlanması ilkesi dikkate alınarak yorum yoluyla yeni yasak halleri yaratılmamalıdır. TTK m. 436/2 hükmünün amacını dikkate alan karşı görüşe göre ise, bu davranış oydan yoksunluk kuralını işlevsiz kılacaktır. Bu nedenle düzenlemenin asıl amacı olan, diğer ortaklar ile azınlık pay sahiplerinin korunması düşüncesi dikkate alınarak oydan yoksunluk kuralı çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Öte yandan bu düşünceye göre, söz konusu davranış dürüstlük kuralı ile de örtüşmemektedir. Üzerinde durulması gereken ikinci sorun ise, ibra oylamasında üçüncü kişilerin oy kullanıp kullanamayacağıdır. İbra kararının hukuki sonuçları yalnızca ibra edilen yönetim kurulu üyesini değil, üyeyle yakın ekonomik veya hukuki bağı bulunan üçüncü kişileri de etkileyebilmektedir. Bu durumda söz konusu kişilerin pay sahibi sıfatıyla ibra oylamasına katılmasının mümkün olup olmadığının tespiti gerekir. Bir görüşe göre, pay sahipliği hakkı kural olarak serbestçe kullanılabilir. Zira üçüncü kişi konumundaki pay sahiplerini ibra oylamasından men edecek açık bir kanuni dayanak bulunmamaktadır. Karşı görüşe göre ise, ibra kararının sonuçlarından doğrudan yararlanan ya da bu sonuçlardan olumsuz etkilenecek olan kişilerin oylamaya katılması, menfaat çatışması yasağına ve dürüstlük kuralına aykırı düşmektedir. Oy hakkına dair Yargıtay kararlarında da, Kanun'un lafzı ön planda tutulmakla birlikte, kimi zaman pay sahipliğinin veya tüzel kişiliğin

suistimal edildiği konularda amacının da dikkate alındığı görülmektedir. Söz konusu tartışmalardan ve kararlardan hareketle bu çalışmada, TTK m. 436/2 hükmünün lafzı ve amacı dikkate alınarak, mevcut sorunun tespiti ve Alman ile İsviçre hukuklarındaki karşılaştırmalı düzenlemeler ışığında mevcut kanuni düzenlemelerin nasıl yorumlanması gerektiği hususu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Genel Kurul, Oydan Yoksunluk, İbra, Dolaylı Pay Sahipliği.

Circumventing Voting Exclusion Through Indirect Shareholding in Joint Stock Companies and the Problem of Voting Rights of Third Parties Affected by Discharge Resolutions

Abstract

In joint stock companies, voting exclusion is an exceptional restriction that prevents a shareholder from exercising voting rights at the general assembly when the shareholder's personal interests conflict with those of the company. Under Article 436(2) of the Turkish Commercial Code ("TCC"), this restriction applies to the discharge of board members and persons with signatory authority in management, and is limited to the voting rights arising from the shares held by the board members themselves. In practice, however, this prohibition is sometimes circumvented through indirect shareholding, which raises serious questions about the effectiveness of the current legal framework. The first issue that needs to be addressed is whether a board member who uses a company under his control to cast a vote in favour of his own discharge is acting in violation of Article 436(2) of the TCC. Academic opinion is divided on this point. Those who favour a literal reading of the provision argue that it covers only the member's own shares and does not extend to companies under his control. This view also holds that, since exceptions must be construed narrowly, new prohibited conduct should not be created through interpretation. The opposing view, which focuses on the purpose of Article 436(2), argues that allowing such conduct would make the voting exclusion rule meaningless. It is therefore argued that the matter should be evaluated within the scope of the voting exclusion rule, keeping in mind the core aim of the provision - that is, protecting other shareholders and minority interests. This view also holds that such conduct is incompatible with the principle of good faith. The second issue is whether third parties may vote in discharge resolutions. The legal effects of a discharge resolution may go beyond the discharged board member and affect third parties who have close economic or legal ties with that member. In such cases, it is necessary to determine whether those persons may take part in the discharge vote as shareholders. One view holds that shareholder rights are generally exercisable without restriction, since there is no explicit legal basis for excluding third-party shareholders from a discharge vote. The opposing view argues, however, that allowing persons who stand to directly benefit from, or be negatively affected by, a discharge resolution to participate in the vote is contrary to the prohibition on conflicts of interest and the principle of good faith. It is also worth noting that in Court of Cassation decisions on voting rights, while the literal text of the law is given priority, the purpose of the relevant provisions has sometimes been considered in cases involving the abuse of shareholder status or legal personality. Building on these debates and decisions, this study examines -in light of the text and purpose of Article 436(2) of the TCC-

the nature of the existing problems and how the current legal framework should be interpreted, with reference to comparable regulations under German and Swiss law.

Keywords: Joint Stock Company, General Assembly, Voting Exclusion, Discharge, Indirect Shareholding.

Makale ID= 295

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0004-3784-5805

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Yüklenicinin Temerrüdünün Üçüncü Kişilerin Hak Sahipliğine Etkisi: 2025 Tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı Işığında Bir Değerlendirme

Elif Kiriş Kurter

Bakırçay Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi, Türk özel hukukunda uygulamada oldukça yaygın olan ve farklı şekillerde kurulabilen sözleşme türlerinden biridir. Bu sözleşmelerden özellikle incelenen türünde, arsa sahibi maliki olduğu taşınmazın tamamını veya belirli bir kısmını, sözleşmenin kurulması anında yükleniciye devretmektedir. Yüklenici ise kendisine devredilen bu arsa paylarını üçüncü kişilere devretme imkânına ve yetkisine sahiptir. Ancak yüklenici, arsa sahibine karşı üstlendiği edimleri henüz tam ve gereği gibi ifa etmemiş olmasına rağmen üçüncü kişilere devir yapabilmekte ve bu durumun ardından yüklenicinin temerrüde düşmesi sık karşılaşılan bir ihtimal olarak ortaya çıkmaktadır. Böyle durumlarda, özellikle yükleniciden bağımsız bölüm veya taşınmaz edinen üçüncü kişilerin hukuki durumunun nasıl değerlendirileceği hususunda doktrin ve yargı kararları açısından farklı görüşler benimsenmiştir. 16.05.2025 tarih, 2024/1, 2025/2, sayılı Yargıtay İçtihatları Birleştirme Kararı öncesi dönemde Yargıtay, yükleniciden bağımsız bölüm edinen üçüncü kişilerin kural olarak iyi niyetli kabul edilemeyeceğini yerleşik bir içtihat olarak benimsemekteydi. Bu yaklaşım, eşya hukukunun temelini oluşturan açıklık ilkesi ile tapu siciline güven ilkesine açıkça aykırılık teşkil etmekte, sicile duyulan kamusal güveni zedelemekte ve üçüncü kişilerin hukuki güvenliğini olumsuz etkilemekteydi. Üstelik, tapu siciline yapılan tescilin hiçbir şekilde şarta bağlı olamayacağı genel ilkesine rağmen, yüklenicinin edimini tam olarak yerine getirmesi şartına bağlanan bu uygulama, üçüncü kişi lehine yapılan tescili fiilen bozucu şarta bağlı hale getirmekte ve eşya hukuku ilkeleriyle bağdaşmayan sonuçlar doğurmaktaydı. YİBBK sonrasında ise Yargıtay'da önemli bir içtihat değişikliğine gidilmiş ve üçüncü kişinin kazanımının korunmasında iyi niyet ilkesi temel esas olarak kabul edilmiştir. Buna göre, ancak üçüncü kişinin kötü niyetli olduğunun ispat edilmesi halinde kazanımının korunmayacağı yönünde bir yaklaşım benimsenmiştir. Yargıtay'ın güncel kararlarının incelenmesi neticesinde anlaşılmaktadır ki, iyi niyetin değerlendirilmesinde tapu siciline yansıyan kayıtlar öncelikli ve temel esas alınmakta, sicil dışı hususlar ise kural olarak üçüncü kişilere karşı ileri sürülememektedir. Bu çalışma kapsamında, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenicinin temerrüdü ve sonuçları açıklanarak, yüklenicinin temerrüdü sebebiyle arsa maliki

tarafından sözleşmeden dönme hakkını kullanılmasının yükleniciden taşınmaz devralan üçüncü kişilerin haklarına etkisi doktrin görüşleri ve yargı kararları doğrultusunda değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Yüklenicinin Temerrüdü, Üçüncü Kişilerin Korunması, İyi Niyet İlkesi, Tapu Siciline Güven.

The Effect of the Contractor's Default in Construction Contracts in Exchange for Land Share on Third Parties' Ownership Rights: An Evaluation in Light of the 2025 Court of Cassation Jurisprudential Unification Decision

Abstract

A construction contract in exchange for a land share is one of the most commonly applied contract types in Turkish private law and can be established in various forms in practice. In the specific type of contract examined here, the landowner transfers the entirety or a specific portion of the immovable property he owns to the contractor at the moment the contract is formed. The contractor, in turn, has the authority and opportunity to transfer the land shares so acquired to third parties. However, it is a frequently encountered possibility that the contractor may transfer these shares to third parties even though he has not yet fully and properly performed the obligations undertaken toward the landowner, and subsequently fall into default. In such cases, significant differences of opinion have emerged in legal doctrine and case law regarding how the legal status of third parties who acquire independent units or immovable property from the contractor should be evaluated. In the period prior to the Court of Cassation's Jurisprudential Unification Decision dated 16 May 2025 and numbered 2024/1 E., 2025/2 K., the Court of Cassation had adopted a settled jurisprudence according to which third parties acquiring independent units from the contractor could not, as a rule, be considered in good faith. This approach was in clear conflict with the principle of publicity, which constitutes the foundation of property law, and the principle of reliance on the land registry. It undermined public confidence in the land registry and adversely affected the legal security of third parties. Moreover, despite the general principle that registration in the land registry cannot be made subject to any condition whatsoever, this practice — which linked the registration to the full performance of the contractor's obligation — effectively rendered the registration made in favor of the third party subject to a resolutory condition in practice, producing results incompatible with the fundamental principles of property law. Following the YİBBK, however, the Court of Cassation underwent a significant shift in its jurisprudence and adopted the principle of good faith as the fundamental basis for protecting the third party's acquisition. Accordingly, it has been accepted that the third party's acquisition will not be protected only if it is proven that the third party acted in bad faith. An examination of the Court of Cassation's recent decisions reveals that, in assessing good faith, the records reflected in the land registry are taken as the primary basis, while matters outside the registry cannot, as a rule, be asserted against third parties. Within the scope of this study, the contractor's default and its consequences in construction contracts in exchange for land share will be explained. Subsequently, the effect of

the landowner's exercise of the right of rescission due to the contractor's default on the rights of third parties who acquired the immovable property from the contractor will be evaluated in light of doctrinal views and judicial decisions.

Keywords: Construction Contract in Exchange for Land Share, Contractor's Default, Third Party Protection, Good Faith Principle, Land Registry Reliance.

Makale ID= 49

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3575-3470

Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü'nde Yüksek Riskli Yapay Zeka Sistemlerinde Sağlayıcıların (Provider) Yükümlülükleri

Dr. Öğretim Üyesi Barış C. Cantürk

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü ("Tüzük"); yaklaşımı, getirdiği düzenlemeler ve kapsamı ile yapay zeka alanında en önemli düzenlemelerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Tüzük, sadece Avrupa Birliği ("AB") açısından değil, gerek AB'nin ekonomik ekosisteminde yer alan şirketler, gerek Brüksel etkisiyle bu düzenlemeyi kendisine rehber edinen ülkeler açısından oldukça kritik bir konumu haizdir. Gerçekten, ülkemiz açısından da hem yukarıda bahsi geçen sebeplerden, hem de halihazırda mecliste süren ve Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü'nü örnek alan yasa çalışması sebebiyle Tüzük'ü ve getirdiği yapıları anlamak önemlidir. Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü, düzenlemenin merkezine risk temelli yaklaşımı almaktadır. Bu çerçevede, yapay zeka sistemleri; (i) yasaklanan yapay zeka sistemleri, (ii) yüksek riskli yapay zeka sistemleri, (iii) sınırlı riskli yapay zeka sistemleri ve (iv) minimum riskli yapay zeka sistemleri olarak dört kategoride düzenlenmektedir. Yüksek riskli yapay zeka sistemlerinde yükümlülüklerin en önemli öznesi olarak ise sağlayıcı (provider) belirlenmiştir. Bu bağlamda, Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü, yüksek riskli yapay zeka sistemleri için genel olarak yerine getirilmesi gereken yükümlülükleri 8 ila 15. madde arasında detaylı şekilde belirlemiştir. Ancak yüksek riskli yapay zeka sistemlerinin sağlayıcılarının yükümlülükleri bunlarla sınırlı değildir. Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü'nün 16. maddesi, mezkur sağlayıcılar için kalite yönetim sisteminden kayıt zorunluluğuna, belgelemeden uygunluk değerlendirmesine kadar birçok yükümlülük getirmektedir. Her ne kadar Tüzük'ün çeşitli maddelerinin ve yükümlülüklerin uygulanması izin uzun geçiş süreçleri öngörülse de, yükümlülüklerinin girift ve ağır yapısı, bunların yerine getirilmesi için uzun bir zaman ve bunu sağlayabilmek için dikkatli bir planlama gerektirmektedir. İşte bu çalışma, Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü'nün önemli düzenleme alanlarından biri olan yüksek riskli yapay zeka sistemlerinde yükümlülüklerin merkezindeki aktör olan sağlayıcının yükümlülüklerini ele almaktadır. Zira, ilk paragrafta da ifade edildiği üzere, bu yükümlülüklere uyum, salt AB merkezli aktörler açısından değil, AB ekonomik coğrafyasında faaliyet gösteren tüm gerçek ve tüzel kişiler için zorunludur. Bu bağlamda; öncelikle Avrupa Birliği Yapay Zeka Tüzüğü'nün genel risk yaklaşımı ve yüksek riskli yapay zeka sistemlerini nasıl tanımladığı sunulacaktır. Ardından, kısaca bu sistemlerde sağlayıcı kavramı tanıtılacaktır. Bu minvalde özellikle,

sağlayıcı kavramının hangi senaryolarda nasıl anlaşılacağı gibi kritik hususlar irdelenecektir. Takip eden kısımda ise, sağlayıcının yerine getirmesi gereken yükümlülükler incelenecektir. Bu yükümlülüklerin bir liste olarak verilmesi yerine, bunların hem detayları ve uygulamaya yansımaları ele alınacak hem de farklı büyüklüklerdeki ya da konumlardaki sağlayıcılar açısından bunlara olan uyum kriterleri, bunun gerçekleştirilebilme ihtimal ve maliyetleri tartışılacaktır. Özellikle "Yapay Zekaya Dair Digital Omnibus" ile getirilmek istenen sadeleştirme/kolaylaştırma reel-yaklaşımları da ilgili kısımlarda ele alınacaktır. Nihayet çalışma, bahse konu yükümlülükleri ve sağlayıcılara yönelik önerileri özetleyen bir sonuç bölümü ile bitirilecektir.

Anahtar Kelimeler: AB Yapay Zeka Tüzüğü, Yüksek Riskli Yapay Zeka, Sağlayıcı, Yapay Zeka.

Obligations of Providers of High-Risk Artificial Intelligence Systems Under the European Union Artificial Intelligence Act

Abstract

The European Union Artificial Intelligence Act (the "AI Act") emerges as one of the most significant regulations in the field of artificial intelligence through its regulatory approach, substantive provisions, and broad scope. Indeed, the AI Act holds a highly critical position not only for the European Union (the "EU") but also for the companies operating within the EU's economic ecosystem and the countries that adopt this regulation as a guideline, as a result of the Brussels Effect. From Türkiye's perspective, understanding the AI Act and the regulatory architecture it establishes is equally important, both for the aforementioned reasons and in light of the ongoing legislative efforts currently under consideration by the Turkish Grand National Assembly, which draws heavily on the AI Act as a model. The AI Act adopts a risk-based approach at the core of its regulatory framework. In this context, artificial intelligence systems are categorized under four groups: (i) prohibited AI systems, (ii) high-risk AI systems, (iii) limited-risk AI systems, and (iv) minimal-risk AI systems. For high-risk AI systems, the provider is designated as the primary subject of the obligations. In this regard, the AI Act sets out the general obligations for high-risk AI systems between Art. 8 and Art. 15. However, the obligations of providers of high-risk AI systems are not limited to these provisions alone. Art. 16 of the AI Act introduces several obligations on the said providers, ranging from establishing a quality management system to registration requirements, and from drawing up documentation to conformity assessments. Although relatively lengthy transitional periods are envisaged for the implementation of various articles and obligations under the Act, the complex and demanding nature of these requirements necessitates significant preparation time as well as careful and strategic planning for their effective implementation. Accordingly, this study examines the obligations of providers, who constitute the central regulatory subject within the framework governing high-risk AI systems under the AI Act. As revealed in the first paragraph, compliance with these obligations is compulsory not exclusively for EU-based entities, but for all natural and legal persons conducting operations within the European economic sphere. In

this context, the AI Act's risk-based approach and its definition of high-risk AI systems will be presented first. Then, the concept of the provider within the scope of these systems will be briefly introduced. In this context, critical nuances, particularly the contextual interpretation of the "provider" concept in different scenarios, will be meticulously analyzed. Subsequently, the obligations to be fulfilled by the provider will be examined. Rather than merely listing these obligations, both their details and practical implications will be revealed. Furthermore, the compliance parameters, feasibility, and associated economic implications for providers across varying scales and market positions will be evaluated. Specifically, the realistic approach of the "Digital Omnibus on AI" aims to simplify these obligations will be critically evaluated in the pertinent sections. Finally, the study will conclude with a section summarizing the aforementioned obligations and recommendations for providers.

Keywords: EU AI Act, High-Risk AI Systems, Provider, Artificial Intelligence.

Makale ID= 230

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7528-5966

Avrupa Birliği'nde Hukukun Üstünlüğü İlkesinin Korunması ve Kullanılan Yöntemlerin Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Merve Ağzıtemiz

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Avrupa Birliği'nde (AB) hukukun üstünlüğü, yalnızca siyasal bir amaç değil, Birlik hukuk düzeninin işlerliğini mümkün kılan kurucu bir değerdir. Avrupa Birliği Antlaşması'nın 2. maddesinde AB'nin değerleri arasında açıkça sayılan bu ilke; hukuki belirlilik, keyfiliğin önlenmesi, etkili yargısal koruma, bağımsız ve tarafsız mahkemeler önünde denetim, kuvvetler ayrılığı ve hukuk önünde eşitlik gibi farklı unsurlarla somut hale bürünmektedir. Dokunduğu bu hassas alanlar nedeniyle hukukun üstünlüğü ilkesinin zedelenmesi, yalnızca üye devletlerdeki hukuki yapı ve dengeyi değil, AB hukukunun yeknesak uygulanışını doğrudan etkileme potansiyeli taşımaktadır. Bu tebliğin amacı, AB'de hukukun üstünlüğü ilkesinin korunması için kullanılan başlıca yöntemleri normatif ve kurumsal boyutlarıyla ortaya koymaktır. Çalışmada, AB'nin bu alanda geliştirdiği araçlar, bir tarafta önleyici diğer tarafta ise yaptırım mekanizmaları olarak iki ana grupta ele alınacaktır. Önleyici nitelikteki yöntemler arasında yıllık Hukukun Üstünlüğü Raporu etrafında şekillenen izleme döngüsü, Avrupa Sömestri kapsamındaki ülkeye özgü tavsiyeler, adalet sistemlerine ilişkin karşılaştırmalı veriler sunan AB Adalet Skor Tahtası ve yapısal reformları destekleyen teknik-mali araçlar bulunmaktadır. Buna karşılık yaptırım veya üye devletler üzerinde baskı doğurma potansiyeli taşıyan mekanizmalar arasında ihlal davası prosedürü, bütçe koşulluluğu rejimi ve Avrupa Birliği Antlaşması'nın 7. maddesi kapsamında işletilebilen süreç (7. madde prosedürü) öne çıkmaktadır. Örnek olarak 7. madde prosedürü, Kurucu Antlaşma'da yer bulması sebebiyle, Birlik değerlerinin ciddi biçimde ihlali riskine ya da bu ihlalin ağır ve süreklilik gösteren bir hâl almasına karşı öngörülmüş görünür bir hukuki araçtır. Bununla birlikte, bu mekanizmanın gerekliliklerı olan belirli oylama eşikleri ve belirgin siyasal niteliği, uygulamadaki hukuki etkinliğini sınırlayabilmektedir. Bu sebeple AB hukuk pratiğinde, erken uyarı ve düzenli izleme işlevi gören araçlarla yargısal ve mali baskı mekanizmalarının birlikte işletildiği çok katmanlı hukuki bir koruma modeli ortaya çıkmıştır. Polonya örneği de bu modelin hem müdahale kapasitesini hem de sınırlarını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Nitekim Komisyon, Polonya açısından 2016'da başlatılan bir süreci 2024 yılında sonlandırmış olsa da bu alandaki tartışmalar, hukukun üstünlüğü ilkesinin korunmasının, yalnızca usuli bir mekanizma değil, süreklilik gerektiren yapısal bir mesele olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu tebliğde,

Avrupa Birliği'nde hukukun üstünlüğünün korunmasının tek bir araca bırakılmadığı; izleme, diyalog, yargısal denetim, mali koşulluluk ve siyasal yaptırım imkânlarının birlikte değerlendirildiği karma bir modele dayandığı gösterilmeye çalışılacaktır. Bu çerçevede, hukuki araçların diğerleriyle birlikte uygulanma potansiyelleri örnekler üzerinden değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Hukukun Üstünlüğü, İhlal Davası, 7. Madde Prosedürü.

The Protection of the Rule of Law in the European Union and the Evaluation of the Methods Used

Abstract

In the European Union (EU), the rule of law is not merely a political objective, but a constitutive value that makes the functioning of the Union's legal order possible. Explicitly listed among the values of the EU in Article 2 of the Treaty on European Union, this principle takes concrete form through various elements such as legal certainty, the prohibition of arbitrariness, effective judicial protection, review by independent and impartial courts, the separation of powers, and equality before the law. Because it touches upon these sensitive areas, any weakening of the rule of law has the potential to affect not only the legal structure and constitutional balance within the Member States, but also the uniform application of EU law. The aim of this paper is to set out the principal methods used to protect the rule of law in the EU from both normative and institutional perspectives. In this respect, the instruments developed by the EU in this field will be examined under two main categories: preventive mechanisms, on the one hand, and sanction-based mechanisms, on the other. Preventive methods include the monitoring cycle shaped around the annual Rule of Law Report, the country-specific recommendations issued within the framework of the European Semester, the EU Justice Scoreboard, which provides comparative data on justice systems, and the technical and financial instruments designed to support structural reforms. By contrast, mechanisms capable of producing sanctions or exerting pressure on Member States include the infringement procedure, the budgetary conditionality regime, and the process that may be activated under Article 7 of the Treaty on European Union (the Article 7 procedure). By way of example, the Article 7 procedure is a visible legal instrument, provided for in the founding Treaties, to address a clear risk of a serious breach of the Union's values or the existence of a serious and persistent breach thereof. At the same time, however, the specific voting thresholds required by this mechanism, together with its distinctly political nature, may limit its legal effectiveness in practice. For this reason, EU legal practice has given rise to a multilayered model of legal protection in which instruments serving early warning and regular monitoring functions operate alongside judicial and financial pressure mechanisms. The case of Poland is particularly noteworthy in demonstrating both the intervention capacity and the limits of this model. Indeed, although the Commission brought to an end in 2024 a process initiated in relation to Poland in 2016, the debates in this field show that safeguarding the rule of law is not merely a procedural mechanism, but a structural issue requiring continuity. In conclusion, this paper seeks to demonstrate that the protection of the rule of law in the European Union has not been left to a single instrument; rather, it is based on a composite model in which monitoring, dialogue, judicial review, financial conditionality, and

the possibility of political sanctions are considered together. Within this framework, the potential of these instruments to operate in conjunction with one another will be assessed through concrete examples.

Keywords: European Union, Rule of Law, Infringement Procedure, Article 7 Procedures.

Makale ID= 319

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5617-9690

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin "Dilek Genç/Türkiye" Kararı Işığında İdari Yargıda "Tanık" Delilinin Gerekliliğini Yeniden Düşünmek

Dr. Öğretim Üyesi Serdar Yılmaz

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk idari yargılama usulünde tanık dinlenmesinin mümkün olmadığı, öteden beri içtihat edilmektedir. Bu yerleşik içtihat; idari yargıda "yazılı yargılama usulü"nün uygulanması ve incelemenin "evrak üzerinden" yapılması, "duruşma"nın istisnai bir müessese olması ve "duruşma"da yalnızca "taraflar"a söz verileceğinin hüküm altına alınması, İYUK'ta tanık deliline ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği gibi, HMK'ya atıfta da bulunulmaması yolundaki gerekçelere dayandırılmaktadır. Buna karşılık, idari yargılama usulüne hâkim olan "resen tahkik" ilkesinin, idari yargıda tanık dinlenmesine imkân tanıdığını ileri süren doktriner görüşler de bulunmaktadır. Diğer yandan, tanıklık müessesesinin, idari davaların niteliğiyle bağdaşmadığı ve idari yargı yetkisinin kapsam ve sınırlarını aşan sonuçlara yol açabileceği mülahazasıyla, idari yargıda tanık delilinin tatbik kabiliyeti bulunmadığının serdedildiğine de rastlanmaktadır. Konuya ilişkin karşılaştırmalı hukuk verileri incelendiğinde ise; örneğin, Almanya ve İspanya idari yargı sisteminde tanık delilinin uygulama bulduğu gözlemlenmektedir. Bu itibarla, idari rejimi benimseyen çeşitli ülkelerde tanık deliline başvurulabilmesine karşın, ülkemiz idari yargı yerlerinde tanık dinlenemeyeceği yönünde müstakar içtihat ve yaygın bir kabul mevcuttur. Mamafih, AİHM'nin yakın bir tarihte vermiş olduğu "Dilek Genç/Türkiye" Kararı (B.N.:74601/14–78295/14, T.:21/01/2025), bu içtihat ve kabulün sorgulanmasını; yani, idari yargıda tanık dinlenmesi olanağı ve gerekliliğinin yeniden düşünülmesini elzem kılmaktadır. Karara konu olaydaki uyuşmazlık; bir müzikholün kapanış saatlerine uyulmadığı gerekçesiyle, polis memurlarınca düzenlenen tutanaklara istinaden belediye tarafından verilen "idari para cezaları"na karşı açılan iptal davalarından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda, müzikholün ilgili saatlerde temizlik ve bakım amacıyla açık olduğunu öne süren davacının, polis tutanaklarına karşı tanık dinletme talebinin idari yargı yerlerince dikkate alınmaması üzerine başvurduğu Anayasa Mahkemesi de, "kabul edilemezlik" kararı vermiş bulunmaktadır. Bunun üzerine, AİHM ise; anılan "idari para cezası"nı, AİHS'nin m.6 hükmünde düzenlenen "adil yargılanma hakkı" açısından, "cezai alanda yöneltilen isnat" şeklinde niteleyip, "cezai alan"a özgü olarak güvenceye kavuşturulan tanık dinletme olanağının burada uygulanması gerektiğini saptamaktadır. Somut davadaki iç hukuk yargılamalarının "adil yargılanma hakkı"nın gerekliliklerini karşılamadığına kanaat

getirdiği durumun, “idari para cezaları”nın temelini oluşturan, belirleyici olmasa bile yegâne delil konumundaki polis tutanaklarına karşı başvurucunun etkili biçimde itiraz etme imkânından yoksun kalmasını sonuçladığını belirten AİHM; AİHS m.6/1 ve m.6/3-(d) hükümlerinin ihlal edildiğine hükmetmektedir. AİHM’nin, “idari para cezası” zımnında verdiği bu karar, “Engel vd./Hollanda” Kararı ile ortaya konulmuş olan “Engel Kriterleri” doktrinini hatırlatarak, “cezai alanda yöneltilen isnat” kavramının geniş yorumlanması gereğinin altını çizmekle; tanık delilinin kullanılması gerekliliği yönünde sergilenen yaklaşımın, esasen, diğer “idari yaptırım” türlerine (örneğin, “disiplin cezaları”na), hatta “cezai alan”daki başkaca idari işlemlere teşmiline de olanak tanımaktadır. Açıkçası, AİHM’nin “Dilek Genç/Türkiye” Kararı, idari yargının görev alanına giren ve maddi anlamda “cezai alan”a dâhil olan “idari işlemler”e karşı açılan “iptal davaları”nda tanık dinlenmesini gerektirmekte ve Türk idari yargılama usulündeki ispat vasıtaları anlayışında köklü bir paradigma değişikliğini zorunlu kılmaktadır. İşte bu çalışmada/bildiride; anılan kararla ortaya çıkan yeni hukuki durumdan hareketle, “idari yargıda tanık dinlenebilir mi?” sorusuna, pozitif hukukumuz açısından cevap aranmaktadır. Bu bağlamda, idari yargılama sürecinde tanık deliline başvurulması olanağı ve gerekliliği açıklanırken, aksi yöndeki müstakar içtihadın, -AİHM kararının doğrudan etkisiyle- kanun değişikliğine gidilmeksizin aşılabileceği vurgulanmaktadır. Lakin uygulamaya dair muhtemel tereddütlerin giderilmesini teminen, tanıklık müessesesine ilişkin yargılama usulü kurallarının İYUK’ta yapılacak değişiklikle açıklığa kavuşturulmasının isabetli olacağına işaret edilmekte ve neticede, “adil yargılanma hakkı”nın yaşama geçirilmesi için geliştirilen çözüm önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İdari Yargı, Delil, İspat, Tanık, Adil Yargılanma Hakkı.

Rethinking the Necessity of “Witness” Evidence in Administrative Judiciary in the Light of the European Court of Human Rights’ “Dilek Genç/Türkiye” Judgment

Abstract

In Turkish administrative judicial procedural law, it has long been established judicial precedent that the examination of a witness is not possible. This entrenched jurisprudence is based on several justifications: The application of a “written procedural method” in administrative judiciary, where examinations are conducted “based on documents”; the understanding that “hearing” is an exceptional institution, and that “only the parties” are granted the right to speak during a “hearing”; and the absence of any regulation concerning witness evidence in the Administrative Judicial Procedure Law (İYUK), and also no cross-reference to the Civil Procedure Law (HMK). Conversely, some doctrinal views argue that the “ex officio investigation” principle should allow witness examination. Others claim witness testimony is incompatible with administrative cases, potentially exceeding administrative jurisdiction. When examining comparative law data on this subject, it is noted that, for instance, in the Germany and Spain administrative judiciary systems, witness evidence finds practical application. Therefore, despite the possibility of resorting to witness evidence in various

countries adopting an administrative regime, a stable precedent and widespread acceptance exist in Turkish administrative courts that witnesses cannot be heard. However, the recent "Dilek Genç/Türkiye" Judgment (App.No.:74601/14–78295/14, D.:21/01/2025) of the ECtHR necessitates a re-evaluation of this precedent and acceptance, making it essential to reconsider the possibility and necessity of hearing witnesses in administrative judiciary. The case involved annulment actions against municipal "administrative fines" issued for a music hall's failure to comply with closing hours, based on police reports. The applicant's request to examine witnesses against these reports was disregarded by administrative courts and the Constitutional Court ("inadmissibility" decision). The ECtHR deemed the "administrative fine" an "accusation in the criminal sphere" under Art.6 of the ECHR on the "right to a fair trial". It ruled that the opportunity for witness examination, guaranteed for the "criminal sphere", must apply here. The Court found that domestic proceedings failed to meet "right to a fair trial" requirements, as the applicant was denied an effective chance to challenge the police reports - the sole basis for the fines. Consequently, a violation of Art.6/1 and Art.6/3-(d) of the ECHR was identified. This decision, especially concerning "administrative fines", aligns with the "Engel Criteria", stressing a broad interpretation of "accusation in the criminal sphere". This approach implies extending witness evidence to other "administrative sanctions" (e.g., "disciplinary penalties") and administrative acts within the "criminal sphere". The ECtHR's "Dilek Genç/Türkiye" Judgment therefore mandates hearing witnesses in "annulment actions" against "administrative acts" falling within the "criminal sphere" and administrative judiciary. This demands a fundamental paradigm shift in the understanding of means of proof in Turkish administrative judicial procedural law. This study/paper, stemming from this new judgment, investigates whether a witness can be heard in administrative judiciary under current Turkish law. It argues that the contrary jurisprudence can be overcome without legislative amendment. Nevertheless, to eliminate implementation uncertainties, it suggests clarifying judicial procedural rules concerning the institution of witness testimony through an amendment to the İYUK and aims to propose solutions to realize the "right to a fair trial".

Keywords: Administrative Judiciary, Evidence, Proof, Witness, Right to a Fair Trial.

Makale ID= 129

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9030-7660

Avukatlar Arasında Doğrudan Doğruya Tebligatta Makbuzun Hukuki Niteliği ve İspat Kuvveti Bakımından Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Nagihan Mazlum

Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Tebligat hukuku, yargılamanın düzenli ve güvenilir biçimde yürütülmesinin temel güvencelerinden birini oluşturmaktadır. Zira tarafların, kendilerini ilgilendiren usul işlemlerinden haberdar edilmeleri, savunma haklarını kullanabilmeleri ve kanunda öngörülen süreler içinde gerekli usulî adımları atabilmeleri, kural olarak geçerli bir tebligatın varlığına bağlıdır. Tebligat aynı zamanda, bu bildirimin ne zaman, kime, hangi içerikle ve hangi usulle yapıldığının sonradan denetlenebilir şekilde ortaya konulmasını gerektiren şekli bir usul işlemidir. Bu sebeple tebligat hukukunda asıl önemli olan, bildirimin yalnızca fiilen yapılması değil, hukuken sonuç doğuracak biçimde belgelendirilebilmesidir. Tebligat Kanunu'nun 38. maddesi, vekil aracılığıyla takip edilen işlerde avukatların birbirlerine doğrudan doğruya tebligat yapabilmelerine imkân tanımıştır. Hükümde bu tebligatın "makbuz mukabilinde" yapılacağının belirtilmiş olması, makbuzu söz konusu usulün merkezî unsuru hâline getirmektedir. Bu noktada makbuzun hukuki niteliğinin açıklığa kavuşturulması gerekir. Tebligat Kanunu'nun 38. maddesi kapsamında makbuz, tebliğ mazbatası yerine geçmiştir. Zira söz konusu belge, doğrudan tebligatın yapıldığını, muhatabını, tebliğ olunan evrakı ve tebliğ tarihini tevsik eden içeriğe sahiptir. Ancak makbuz tebliğ mazbatası gibi resmî belge niteliği taşımamaktadır. Konunun ikinci ağırlık noktasını, makbuzun ispat kuvveti oluşturmaktadır. Bu noktada özellikle makbuzun HMK anlamında yalnızca bir "belge" mi, yoksa "senet" niteliği de taşıyan bir yazılı delil mi olduğu sorusu önem kazanmaktadır. HMK m. 199 uyarınca uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metinler belge olarak kabul edilmektedir. Bu anlamda makbuz, en azından tebligatın yapıldığını, hangi evrakın teslim edildiğini, teslim alan kişiyi ve tarihi göstermeye elverişli yazılı bir veri olması sebebiyle kuşkusuz belge niteliğindedir. Ne var ki makbuzun hukuki değeri bununla sınırlı değildir. HMK m. 200'de öngörülen senetle ispat kuralı dikkate alındığında, bir belgenin yalnızca yazılı bilgi taşıması değil, aynı zamanda belirli bir irade açıklamasını veya hukuki sonucu ispata elverişli olması da önem taşımaktadır. Doğrudan tebligatta düzenlenen makbuz, muhatap vekilin belirli

bir evrakı belirli bir tarihte teslim aldığını doğrulayan imzalı bir kayıt niteliği taşıdığı ölçüde, salt bir açıklama belgesi olmanın ötesine geçmektedir. Bununla birlikte burada klasik anlamda bir borç ikrarı veya bir hukuki işlem senedinden değil, usulî bir teslim ve bildirim olgusunu tevsik eden özel bir yazılı delilden söz edilmektedir. Dolayısıyla makbuzun HMK sistematiği içindeki yeri, kategorik olarak "senet" kavramı ile açıklanamayacak; ancak imza, isnat kabiliyeti ve içerdiği beyan sebebiyle sıradan bir belgeden daha güçlü bir ispat değeri taşıdığı kabul edilecektir. Öyle ki makbuz tebliğ mazbatasının yerini almakta; tebligatın varlığı, zamanı, kapsamı ve muhatabı bakımından temel ispat aracı işlevi görmektedir. Bu durum özellikle kanun yoluna başvuru, cevap süresi, itiraz süresi veya başka usulî sürelerin başlangıcının belirlenmesinde büyük önem taşımaktadır. Çünkü doğrudan tebligatta ayrıca bir resmî nitelikteki tebliğ mazbatası bulunmadığından, mahkeme önünde tebligatın gerçekleşip gerçekleşmediği ve hangi tarihte gerçekleştiği çoğu zaman makbuz üzerinden değerlendirilecektir. Böylece çalışma, Tebligat Kanunu m. 38 kapsamında makbuzun hukuki niteliğini, ispat değerini ve uygulamadaki sorunlarını sistematik biçimde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğrudan Doğruya Tebligat, Makbuzun Hukuki Niteliği, İspat Kuvveti, Tebliğ Mazbatası, Belge ve Senet Ayrımı.

An Evaluation of the Legal Nature and Evidentiary Force of the Receipt in Direct Service Between Attorneys

Abstract

The law of service constitutes one of the fundamental guarantees for the orderly and reliable conduct of proceedings. Indeed, the parties' being informed of procedural acts concerning them, being able to exercise their rights of defence, and being able to take the necessary procedural steps within the periods prescribed by law depend, as a rule, on the existence of valid service. For this reason, what is truly important in the law of service is not merely that the notification has been made in fact, but that it can be documented in a manner capable of producing legal consequences. Article 38 of the Notification Law, the receipt has taken the place of the certificate of service. For the document in question has content certifying that direct notification was made, its addressee, the document served, and the date of service. However, unlike the certificate of service, the receipt does not have the character of an official document. The second focal point of the subject is the evidentiary force of the receipt. At this point, the question gains particular importance whether the receipt, within the meaning of the Code of Civil Procedure, is merely a "document" or also a written piece of evidence bearing the character of a "deed." Pursuant to Article 199 of the Code of Civil Procedure, written or printed texts capable of proving the facts in dispute are accepted as documents. To the extent that the receipt issued in direct service constitutes a signed record confirming that the addressee's attorney received a certain document on a certain date, it goes beyond being merely an explanatory document. Nevertheless, what is at issue here is not a debt acknowledgment in the classical sense or a deed of legal transaction, but a special written piece of evidence certifying a procedural act of

delivery and notification. Therefore, the place of the receipt within the systematic framework of the Code of Civil Procedure cannot be explained categorically through the concept of a “deed”; however, it must be accepted that, by reason of the signature, its capacity for attribution, and the statement it contains, it carries a stronger evidentiary value than an ordinary document. Indeed, the receipt takes the place of the certificate of service and functions as the principal means of proof with regard to the existence, timing, scope, and addressee of the service. This situation is of particular importance in determining the commencement of time limits for appeal, the period for submission of a reply, the period for objection, or other procedural time limits. For, since in direct service there is no separate certificate of service having an official character, whether the service was actually effected and on which date it was effected will, in most cases, be assessed before the court on the basis of the receipt. Thus, this study aims to set forth systematically, within the scope of Article 38 of the Notification Law, the legal nature of the receipt, its evidentiary value, and the problems arising in practice.

Keywords: Direct Service, the Legal Nature of the Receipt, Evidentiary Force, Certificate of Service, the Distinction Between Document and Instrument.

Makale ID= 79

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1776-3285

Avukatlık Sözleşmesinde Ücrete İlişkin Düzenlemelerin Mahkeme Kararları Işığında Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Başak Görgeç

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

1136 sayılı Avukatlık Kanunu (AK), avukatlık sözleşmesine ilişkin düzenlemeleri içerir. Avukatlık sözleşmesi, kanunda düzenlemiş olması nedeni ile isimli bir sözleşme olarak kabul edilmekle birlikte bu sözleşmenin vekalet sözleşmesinin özel bir çeşidi olduğu da ifade edilir. Dolayısıyla avukatlık sözleşmesine ilişkin uyuşmazlıklarda ilk başvurulacak kanun Avukatlık Kanunu olsa da 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) vekalet sözleşmesine ilişkin hükümleri de gündeme gelebilir. Yine avukatlık sözleşmesinin bir sözleşme olması nedeni ile TBK'nın genel hükümlerine tabi olduğu da inkar edilemez. Avukatlık sözleşmesinde, vekalet sözleşmesinden farklı olarak tarafların bir ücret belirlemiş olması, zorunludur. Avukatlık Kanunu gereğince bu ücretin asgari ve azami sınırları bulunur. Avukatlık sözleşmesinde belirlenecek asgari ücret, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinden az olamazken azami ücret, malvarlığı içerir davalarda dava konusunun değerinin %25'ini geçemez. Taraflar bu sınırlara uymak kaydıyla ücreti serbestçe belirleyebilirler. Ancak bazı ihtimallerde sözleşmede belirlenen bedel, TBK'nın sözleşmenin geçerliliğine ilişkin hükümlerine aykırılık teşkil edebilir. Bu durumlarda ücret anlaşmasının geçersiz olduğu, avukatın isteyebileceği ücretin ise AK m. 164/4'e göre belirleneceği kabul edilir. Ücretin, para dışındaki mal ya da hakka ilişkin bir dava açısından belirlendiği durumlarda, bu mal ya da hakkın belli bir yüzdesinin aynen avukata verilmesi şeklinde anlaşmalar da geçersizdir. Ancak aynen değil de dava konusunun değerinin belli bir yüzdesinin Türk lirası karşılığının ücret olarak ödeneceği hususundaki anlaşmalar içeren sözleşmeler AK m. 164/2 uyarınca geçerlidir. Yargıtay kararlarına bakıldığında, tarafların ücret konusunda anlaşmalarının belirli olmasına fazlasıyla önem verilmekte olduğu görülür. Yargıtay, ücretin belirlenmesi açısından hesaplama yoluyla bulunabilecek ücret belirlemelerini dahi belirlilik unsuruna aykırı bularak sözleşmenin geçersizliğine hükmetmektedir. Ücret hususunda sözleşmede yer verilen belirlemelerin de oldukça önemli olduğu görülür. Taraflar, avukatın avukatlık sözleşmesine esas teşkil eden dava konusu müvekkil lehine sonuçlanması halinde ücrete hak kazanacağına ilişkin hükümlere yer verebilir. Bu tip bir düzenleme, sözleşmenin TBK'ya aykırılığı sonucunu doğurur. Zira avukatlık sözleşmesi, sonuç vaadi içermeyen bir sözleşmedir ve avukatın ücret elde edebilmesi, lehe sonuç alabilmesine bağlanamaz. Ancak tarafların yaptığı sözleşmede avukatın bir miktar

ücrete hak kazanacağı, eğer başarılı olursa ek bir miktara daha hak kazanabileceği şeklindeki belirlemeleri geçerli kabul edilir. AK m. 163 uyarınca bu tip anlaşmaların yapılması mümkündür. Bu noktada avukata başarı karşılığında daha fazla ödeme yapılacağı taahhüdü bulunup bunun TBK anlamında bir şarta bağlı sözleşme olduğu ifade edilir. Tebliğde, avukatlık sözleşmesinde ücretin nasıl belirlenebileceği hususuna kısaca değinilmesinin ardından şarta bağlı ücret hususuna ilişkin doktrindeki görüşler ve mahkeme kararları incelenecek olup şarta bağlı ücret unsurundan kaynaklanan sorunların çözümüne katkıda bulunmak istenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avukatlık Sözleşmesi, Avukatlık Ücreti, Ücretin Hukuka Aykırı Olarak Belirlenmesinin Sonuçları, Şarta Bağlı Ücret, Başarı Şartlı Ücret.

An Evaluation of Provisions Regarding Fees in Attorney-Client Agreements in Light of Court Decisions

Abstract

The Legal Profession Act No. 1136 (LPA) contains provisions regarding attorney-client agreements. Although the attorney-client agreement is recognized as a specific type of contract, it also constitutes a special form of an agency agreement. Therefore, while LPA is the primary law to be consulted in disputes regarding attorney-client agreements, the provisions of the Turkish Code of Obligations (TCO) No. 6098 may also apply. Unlike a general agency agreement, an attorney-client agreement requires the parties to agree upon a fee. Pursuant to the LPA, there are minimum and maximum limits for this fee that the parties may freely determine the fee. However, the amount specified in the agreement may conflict with the TCO regarding the validity of the contract. In such cases, the fee agreement is deemed invalid, and the fee is determined in accordance with Article 164/4 of the LPA. In cases where the fee is determined in relation to a claim involving property or rights other than money, agreements stipulating that a specific percentage of such property or rights be transferred directly to the attorney are also invalid. Conversely, contracts containing agreements that stipulate a certain percentage of the value of the subject matter of the case, converted into Turkish lira, be paid as fees are valid under Article 164/2 of the LPA. A review of Supreme Court decisions reveals that great importance is placed on the specificity of the parties' agreements regarding fees. The parties may include provisions the attorney is entitled to a fee only if the matter results in a favorable outcome for the client. This arrangement results in contract being deemed contrary to the TCO. This is because attorney-client contract doesnot contain a promise of a specific outcome, the entitlement to fee cannot be contingent upon achieving a favorable result. However, provisions being entitled to a certain amount of fees and may be to an additional amount if successful are considered valid. Under Article 163 of the LPA, such agreements are permissible. In this context, the commitment to pay the attorney a higher fee in exchange for success constitutes a conditional contract under the TCO. The paper will first briefly address how fees may be determined in an attorney-client agreement, followed by an examination of scholarly opinions and court decisions regarding contingent fees, with the aim of contributing to the resolution of issues arising from the contingent fee element.

Keywords: Attorney-Client Agreement, Attorney's Fee, Consequences of Unlawfully Determining the Fee, Contingent Fee, Fees Based on Success.

Makale ID= 91

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1172-0068 (Dağlar Ekşi)
0000-0001-6503-1930 (Mustafa Bilgin)

Aym ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Hukukunda Kanuni Faiz ve Munzam Zarar İlişkisine Dair Bir İnceleme

Dr. Öğretim Üyesi Dağlar Ekşi, Arş. Gör. Mustafa Bilgin

Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

3095 sayılı Faiz Kanunu'nun 1. maddesi ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca, sözleşmeyle belirlenmeyen hâllerde uygulanacak yasal faiz oranı yıllık %12 olarak öngörülmüş; Cumhurbaşkanı'na bu oranı %10'una kadar indirme veya bir katına kadar artırma yetkisi tanınmıştır. Bu düzenleme, kanun koyucunun faiz oranlarının belirlenmesinde sınırlı bir esneklik benimsediğini göstermektedir. Nitekim 8485 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 01.06.2024 tarihinden itibaren yasal faiz oranı %24 olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, söz konusu oranın özellikle son yıllarda yüksek seyreden enflasyon karşısında reel anlamda yetersiz kaldığı görülmektedir. 2021–2025 dönemine ilişkin enflasyon verileri, yasal faiz oranının sistematik biçimde enflasyonun altında kaldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, negatif reel faiz olgusunu doğurarak borçlunun temerrüt hâlinde dahi ekonomik açıdan avantajlı konuma geçmesine neden olmakta; dolayısıyla borcun ifasının ertelenmesini rasyonel bir tercih hâline getirmektedir. Böylece mevcut yasal çerçeve, alacaklı aleyhine işleyen bir piyasa aksaklığına yol açmaktadır. Bu aksaklığı giderebilecek normatif araçlardan biri, TBK m. 122'de düzenlenen munzam (aşkın) zarar müessesesidir. Anılan hüküm uyarınca alacaklı, temerrüt faizini aşan bir zarara uğradığını ispat ettiği takdirde, borçlu kusursuzluğunu kanıtlayamadığı sürece bu zararı da tazmin etmekle yükümlüdür. Uygulamada bu zarar çoğunlukla enflasyon ile yasal faiz oranı arasındaki fark üzerinden somutlaşmaktadır. Bununla birlikte öğretide ve yargı içtihatlarında temel tartışma, munzam zararın ispat yöntemine ilişkindir. Bir görüş, enflasyon verilerine dayanılarak soyut ispatın yeterli olduğunu ileri sürerken; karşı görüş, alacaklının parayı zamanında elde etmiş olsaydı nasıl değerlendireceğini somut olarak ortaya koymasını zorunlu görmektedir. Yargıtay içtihatları incelendiğinde, munzam zararın ispatına ilişkin yeknesak bir yaklaşımın bulunmadığı, kararların dönemsel olarak farklı yönelimler sergilediği görülmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin 2024/24 esas sayılı Ano İnşaat kararı öncesinde Yargıtay'ın ağırlıklı olarak somut zarar ispatını aradığı; ancak yüksek enflasyon dönemlerinde bu yükü hafifleten istisnai kararlar verdiği dikkat çekmektedir. Anayasa Mahkemesi ise söz konusu kararında, somut zarar ispatı yükümlülüğünün alacaklıya aşırı ve ölçüsüz bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet

hakkının ihlal edildiğine hükmetmiştir. Bu karar sonrasında Yargıtay'ın giderek soyut ispat yaklaşımına yöneldiği gözlemlenmekle birlikte, uygulamada hâlen içtihat birliğinin sağlanamadığı anlaşılmaktadır. Anayasa Mahkemesi ayrıca, 3095 sayılı Kanun'un 1. maddesini sözleşmeden kaynaklanmayan borç ilişkileri bakımından iptal ederek, mevcut sistemin alacaklıyı enflasyon karşısında koruyacak etkili bir mekanizma sunmadığını ve bu durumun mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkını ihlal ettiğini tespit etmiştir. Karşı oyda ise TBK m. 122 hükmünün bu boşluğu doldurabilecek nitelikte olduğu ileri sürülmüştür. Bu çalışma, Ano İnşaat kararı ışığında munzam zararın ispatında benimsenmesi gereken yöntemi değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Kanaatimizce, Anayasa Mahkemesi'nin tespitleri isabetli olup, mevcut içtihat farklılıkları hukuki belirlilik ilkesini zedelemektedir. Ayrıca iptal kararıyla ortaya çıkan normatif boşluğun giderilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, kira hukukunda olduğu gibi TÜFE'ye endeksli ve ekonomik koşullara duyarlı esnek bir faiz mekanizmasının geliştirilmesinin, negatif reel faiz sorununa çözüm potansiyeli taşıyıp taşımadığı tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Munzam Zarar, Kanuni Faiz, Enflasyon, Somut İspat, Soyut İspat.

An Analysis of the Relationship Between Statutory Interest and Excess Damages in Turkish Law in Light of Constitutional Court and Court of Cassation Decisions

Abstract

Pursuant to Article 1 of Law No. 3095 on Interest, in conjunction with the Turkish Code of Obligations No. 6098 and the Turkish Commercial Code No. 6102, the statutory interest rate applicable in the absence of a contractual provision was set at 12% per annum. The President is authorized to reduce this rate by up to 10% or increase it up to twofold, reflecting limited flexibility. Accordingly, by Presidential Decree No. 8485, the statutory interest rate was increased to 24% as of 1 June 2024. Despite this adjustment, the rate has remained insufficient in real terms, particularly in light of persistently high inflation. Inflation data for the period between 2021 and 2025 indicate that statutory interest has consistently remained below inflation. This disparity has resulted in negative real interest rates, placing debtors in an economically advantageous position even in cases of default. Consequently, delaying performance may become a rational strategy, leading to a structural imbalance operating to the detriment of creditors. Within this context, Article 122 of the Turkish Code of Obligations, which regulates additional (excess) damages, constitutes a key corrective mechanism. Under this provision, a creditor who proves that the damage suffered exceeds default interest is entitled to compensation unless the debtor establishes absence of fault. In practice, such damage is often measured by the gap between inflation and statutory interest. However, the main controversy in doctrine and case law concerns the method of proof. While one view accepts abstract proof based on inflation, the opposing view requires creditors to demonstrate concretely how they would have used the funds if received on time. The case law of the Court of Cassation reveals a lack of uniformity, with decisions reflecting shifting approaches. Prior to the Constitutional

Court’s Ano İnşaat decision (Application No. 2024/24), the prevailing tendency was to require concrete proof, with occasional deviations during high inflation. The Constitutional Court held that imposing such a burden constitutes a disproportionate interference with the creditor’s right to property. Following this ruling, the Court of Cassation has moved toward accepting abstract proof, although full consistency has not yet been achieved. Moreover, the Constitutional Court annulled Article 1 of Law No. 3095 regarding non-contractual obligations, finding that the system fails to protect creditors effectively against inflation, thereby violating both the right to property and the right to an effective remedy. The dissenting opinion argued that Article 122 is sufficient to address this issue. In light of the Ano İnşaat decision, this study evaluates the appropriate method for proving additional damages. It argues that the Constitutional Court’s reasoning is persuasive, that divergences in judicial practice undermine legal certainty, and that the normative gap must be addressed. In this context, it explores whether a flexible, CPI-indexed interest mechanism, similar to that used in lease law, could provide a viable solution to negative real interest.

Keywords: Excess Damage, Statutory Interest, Inflation, Concrete Proof, Abstract Proof.

Makale ID= 9

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2615-5698

Aynı Hizmete Farklı Rejim: Uluslararası Sağlık Turizminde ve Yurt İçi Sağlık Hizmetlerinde Tanıtım ve Bilgilendirme Faaliyetlerinin Hukuki Çerçevesi

Dr. Öğretim Üyesi Dilşah Buşra Kartal

Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sağlık hizmetleri, bireyin yaşam hakkı, bedensel ve ruhsal bütünlüğü ve kamu sağlığı ile doğrudan ilgili olması nedeniyle hukuki açıdan özel öneme sahiptir. Sağlık hizmeti alanların, sağlık meslek mensuplarına kıyasla ciddi bir bilgi eksikliğinin bulunması; yanlış teşhis ve müdahalelerin telafisi güç zararlara yol açabilmesi; bu alandaki hataların kamu sağlığını da olumsuz etkileyebilmesi, sağlık hizmetlerinin sunumunun sıkı bir rejime tabi tutulmasını gerekli kılmaktadır. Kanun koyucu da sağlık hizmetlerinin sunumuna ilişkin çeşitli sınırlamalar ve yükümlülükler öngörmüştür. Sağlık alanında reklam yasağı da bunlardan biridir. Başta 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun (TŞSTİDK) m.24, m.40, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu (SHTK) Ek m.11/V, 12.11.2025 tarihli ve 33075 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Sağlık Hizmetlerinde Tanıtım ve Bilgilendirme Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik (SHTBFHY) m.5/I hükümleri olmak üzere sağlık alanındaki birçok mevzuatta açıkça veya örtülü olarak reklam yapılması yasaklanmıştır. Ancak SHTK Ek m.11/V'te tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinin belirli şartlarla hukuka uygun olduğu da düzenlenmiştir. Hükme göre, "adres ve iletişim bilgileri, çalışma gün ve saatleri, hasta kabul edilen uzmanlık dalları, çalıştırılan sağlık meslek mensuplarının mesleki ve akademik ünvanları ve hizmet verilen sağlık alanıyla ilgili sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikteki bilgiler" tanıtım ve bilgilendirme niteliğinde olup hukuka uygundur. SHTBFHY m.5 vd. hükümlerinde de tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinin hukuka uygun olması için aranan şartlar ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler incelendiğinde kanun koyucunun yurt içi sağlık hizmetlerine ve uluslararası sağlık turizmine ilişkin tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri konusunda farklı bir tutum sergilediği göze çarpmaktadır. 26.4.2025 tarihli ve 32882 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Uluslararası Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Hakkında Yönetmelik m.4/ı'ya göre, uluslararası sağlık turizmi, "sağlık amaçlı yurt dışından ülkemize geçici bir süreliğine gelen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan veya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmakla birlikte yurt dışında ikamet eden gerçek kişilerin aldıkları her türlü sağlık hizmeti ile aracılık hizmetleri" şeklinde tanımlanmaktadır. Bu hüküm de dikkate alındığında sağlıkta tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinin hukuka uygunluğunun; tanıtım ve bilgilendirme faaliyetinin muhatabına göre farklı şekilde düzenlendiği açıkça görülmektedir.

SHTBFHY m.5-7 yurt içinde sağlık hizmetlerine ilişkin tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri bakımından son derece sınırlayıcı düzenlemeler içerirken, SHTBFHY m.8 uluslararası sağlık turizmi alanında tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerini daha esnek şekilde hüküm altına almaktadır. Örneğin, tanıtım ve bilgilendirme amaçlı paylaşımlarda hasta veya yakınlarının teşekkür veya memnuniyet ifadelerine yer verilen paylaşımlar yapılması; görsel içerikli paylaşımların yorum, beğeni, yeniden paylaşım gibi kullanıcı etkileşimlerine açık olması yasaktır(SHTBFHY m.5/e; m.7/ğ). Uluslararası sağlık turizmi alanında ise Türkçe hariç diğer resmi dillerde ve hedef kitle Türkiye'de yaşayan kişiler olmayacak şekilde tedavi gören hastaların hikâyelerine, hasta yorumlarına veya teşekkür mahiyetindeki ifadelere yer verilebilmektedir(SHTBFHY m.8/a,c,ç). Benzer şekilde, yurt içinde sağlık hizmetlerine ilişkin olarak sosyal medya platformlarına ve arama motorlarına ücretli sponsorlu veya öne çıkarma amacıyla kaydolunamaz(SHTBFHY m.5/i). Uluslararası sağlık turizmi alanında ise sponsorlu tanıtım ve bilgilendirme faaliyetinde bulunulabileceği gibi sponsorlu görsel içerik de paylaşılabilir (SHTBFHY m.8/a,d,g). Bu çalışmada da yurt içi sağlık hizmetleri ve uluslararası sağlık turizmi alanlarında tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri arasındaki farklar, reklam yasağının amacı ve hukuki tutarlılık açısından değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Reklam Hukuku, Reklam Yasağı, Sağlık Hukuku, Sağlık Turizmi.

Different Regimes for the Same Service: The Legal Framework of Promotion and Information Activities Between International Health Tourism and Domestic Health Services

Abstract

Health services are of legal significance due to being directly related to the right to life, physical and mental integrity and public health. The significant information asymmetry between patients and health professionals, the risk of irreparable harm resulting from malpractice and the potential for errors in this field to adversely affect public health make it necessary for the health services to be subject to a strict regulatory regime. Accordingly, the legislator has introduced various restrictions. One of these is the prohibition of advertising in the health sector. The prohibition of overt and covert advertising is regulated in various regulations, especially Art. 24 and 40 of Law No. 1219 named Practice of Medicine and Its Branches, Add. Art. 11/V of Law. No. 3359 named Main Code on Health Services (MCHS) and Art. 5/I of the Regulation on Promotional and Informational Activities in Health Services (Regulation). However, Add. Art. 11/V of MCHS also stipulates that promotional and informational activities may be lawful under certain conditions. According to this provision, "address and contact information, working days and hours, medical specialties in which patients are admitted, the professional and academic titles of employed health professionals and information of a preventive and health-promoting nature related to the health services provided" qualify as promotion and information and are lawful. Art. 5 et seq. of the Regulation further regulate in detail, the conditions required for such activities to be considered lawful. The Art. 4/ı of the Regulation on International Health Tourism and the Health of Tourists defines international health tourism

as follows: “all health services and intermediary services received by natural persons who temporarily come to our country from abroad for health purposes, who are not citizens of the Republic of Türkiye or who are citizens of the Republic of Türkiye but reside abroad.” Taken into account also this provision, it becomes clear that the lawfulness of promotional and informational activities is regulated differently depending on the adressee of such activities. Art. 5-7 of the Regulation contain restrictive provisions regarding the promotional and informational activities of the domestic health services. On the other hand, Art. 8 of the Regulation governs same activities in the field of international health tourism in a more flexible manner. For instance, promotional and informational posts are prohibited to include expressions of gratitude by patients or their relatives and to allow visual content to be open to user interactions such as comments, likes or reshares (Art. 5/e, 7/ğ). By contrast, international health tourism posts are allowed to include patients’ stories, reviews or expressions of gratitude (Art. 8/a, c, ç). Similarly, with respect to domestic health services, it is prohibited to register on social media platforms and search engines for paid sponsored and promoted content (Art. 5/i). However, in the field of international health tourism, sponsored promotional and informational activities and visual contents are allowed (Art. 8/a, d, g). In this study, differences between promotional and informational activities in domestic health services and international health tourism are examined in light of the purpose of the advertising prohibition and legal coherence.

Keywords: Advertising Law, Advertising Ban, Health Law, Health Tourism.

Makale ID= 75

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7157-7881

Ayrımcı Barajı Kaldıran Anayasa Mahkemesi Kararı: Toplu Sözleşme İkramiyesine Hak Kazanmada Tüm Sendikaların Üyeleri Eşittir

Arş. Gör. Dr. Seda Özkan

Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Bu bildirinin amacı, sendika hakkının kalbinde yer alan toplu sözleşme hakkının gereği olarak toplu sözleşme ikramiyesi ödenmesinde yüzde iki barajının altında kalan sendikalara ve dolayısıyla ilgili sendika üyelerine dönük ayrımcılığın Anayasa Mahkemesi tarafından ortadan kaldırılmasını ele almaktır. Bildiride, öncelikle Anayasa Mahkemesinin 18/1/2024 tarihli, 2023/12 esas ve 2024/12 karar sayılı iptal kararı incelenecek ve hemen akabinde anılan iptal kararına istinaden yasama organınca yapılan düzenleme değerlendirilecektir. 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4'üncü ek maddesinin 2'nci fıkrasıyla toplu sözleşme ikramiyesi ödenecek sendika üyeleri, yalnız kamu görevlileri sendikasının kurulu olduğu hizmet kolunda sendika üyesi olabilecek toplam kamu görevlisi sayısının en az yüzde ikisini üye kaydeden kamu görevlileri sendikalarına üye olan kamu görevlileri ile sınırlandırılmıştır. Anılan fıkra her ne kadar açık bir biçimde toplu sözleşme ikramiyesine hak kazanmak için yüzde iki barajını aşan sendikalara üye olmayı zorunlu kılmamışsa da bu ikramiyenin yalnız ilgili tanıma uyan sendikalara üye olanlara ödeneceğinin öngörülmüş olması, bu sendikalara üye olmaya dönük olarak örtülü bir zorlamayı barındırmaktadır. Mahkeme, yukarıdaki gerekçelere istinaden Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine ve 51'inci maddesinde düzenlenen sendika hakkına aykırı bulduğu fıkrayı iptal ederken Anayasa'nın 51'inci maddesinin, sendika hakkının yalnız pozitif yönü olan sendikaya üye olmayı değil negatif yönü olan sendikaya üye olmamayı da güvence altına aldığını vurgulamıştır. Buradan çıkan sonuç, yüzde iki barajını aşan sendikaların daha çok üyeye sahip olmalarına istinaden üyelerinin haklarını daha güçlü savunabileceği değildir. Her ne kadar üye sayısının çok olması, sendikaların toplu sözleşme yapmada elini güçlendirse de bu durum, sendikaları daha da güçlü kılacak olan rekabet etme yetisinden yoksun bırakmamalıdır. Daha açık bir anlatımla, üyelerinin haklarını korumada daha güçlü sendikaların varlığı, bu sendikaların birbirleriyle rekabet edebilir olmalarına da bağlıdır. Bu açıdan yüzde iki barajı, salt üye sayısı çok olduğu için üyelerinin haklarını daha iyi koruyabilecek sendikalar ortaya çıkarmamakta, aksine toplu sözleşme ikramiyesinden yararlanmak amacıyla belli bir sendikada toplanmaya zorlamakta ve böylece birden fazla güçlü sendikayı değil gücün toplandığı bir tek sendikayı hedeflemektedir. Dolayısıyla yüzde iki barajının getirdiği sorunun esas temeli, üye sayısı az

olan sendikaların ve üye sayısı az olan sendikalara üye kamu çalışanlarının, sendika hakkını kullanmak bağlamında ayrımcı muamele gördüğüdür. Sendika hakkı, Anayasa Mahkemesi ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi içtihadında da belirtildiği üzere salt sendika kurabilmek veya sendikaya üye olabilmek yahut olamamak ile sınırlı olmayıp ayrıca sendikal faaliyetlere katılımı ve sendikal haklardan yararlanmayı da içermektedir. Bu bakımdan yüzde iki barajını aşamadığı için toplu sözleşme ikramiyesine hak kazanamayan sendikaların üyeleri, sendikal haklardan yararlanma hususunda yüzde iki barajını aşan sendikaların üyelerine kıyasla sendika haklarını hakkın özüne uygun biçimde kullanamamaktadır. Kamu çalışanlarının başat sosyal hakkı olan sendika hakkının kullanımındaki ayrımcı düzenlemeyi ortadan kaldıran Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra yüzde iki yerine yüzde bir barajı getirilmesi amacıyla 2/2290 esas numaralı kanun teklifine madde eklenmesi için önerge verilmişse de bu madde kabul görmemiştir. Böylece kanun teklifi, baraj olmaksızın her sendika üyesi kamu çalışanının toplu sözleşme ikramiyesi alma hakkına kavuşacağı şekilde yasalaşmıştır. Nitekim baraj olmaksızın düzenlenen hüküm ancak bu hâliyle Anayasa'ya, Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararlarına, nihayet ilgili ILO Sözleşmelerine uygun olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sendikal Haklar, Kamu Görevlileri Sendikası, Toplu Sözleşme Hakkı, Toplu Sözleşme İkramiyesi, Ayrımcılık Yasağı.

The Constitutional Court Removes Discrimination Barrier: All Public Sector Trade Unions' Members Are Equal in Receiving Benefits from Collective Bargaining Perquisite

Abstract

The purpose of this study is to address the Constitutional Court's decision to eliminate discrimination against public sector trade unions and their members who fall below the two percent threshold for collective bargaining perquisite, as required by the right to collective bargaining, which lies at the heart of the right to trade union. The study will first examine the Constitutional Court's annulment decision and thereafter, the regulation enacted by the legislative body based on the aforementioned annulment decision will be evaluated. The collective bargaining perquisite will be paid only to trade union members who are public employees registered with public employee unions that have at least two percent of the total number of public employees eligible for union membership in the public sector where the public employee union is established. The fact that the perquisite is only payable to members of public sector trade unions that meet the relevant defination contains an implicit form of coercion towards joining these unions. When issuing its annulment decision, the Constitutional Court emphasised that it guarantees not only the positive aspect of the right to trade union, namely joining the trade union, but also the negative aspect, namely not joining the trade union. The ability of trade unions to protect their members' rights depends on their ability to compete with each other. In this respect, the two percent threshold does not create stronger trade unions; rather, it forces trade unions to consolidate their power in order to benefit from the right to collective bargaining perquisite. This results in power being concentrated in a single trade

union, rather than being spread across multiple strong trade unions. The fundamental issue arising from the two percent threshold is that trade unions with few members, and their members, face discriminatory treatment when exercising their right to trade union. According to the case law of both the Constitutional Court and the European Court of Human Rights, the right to trade union encompasses not only the ability to establish or join the trade union, but also participation in trade union activities and enjoyment of trade union rights. Consequently, members of trade unions that cannot qualify for collective bargaining perquisite due to failing to meet the two percent threshold are unable to exercise their trade union rights in a manner consistent with the essence of this right compared to members of qualifying unions. Following the Constitutional Court's decision to annul discriminatory regulations concerning the right to trade union membership, a fundamental social right for public employees, an amendment was proposed to reduce the membership the threshold from two percent to one percent. However, this amendment was not accepted. Consequently, the bill came into effect recognising the right of every public employee who is a trade union member to receive the collective bargaining perquisite without a threshold. This amendment is now consistent with the Constitution, the decisions of the Constitutional Court, the Council of State, and the relevant ILO Conventions.

Keywords: Trade Union Rights, Public Sector Trade Union, Right to Collective Bargaining, Collective Bargaining Perquisite, Prohibition of Discrimination.

Makale ID= 112

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0006-9667-6831

Azerbaycan ve Türk Hukukunda Ceza Koşulu Kurumunun Karşılaştırmalı Analizi

Ellada Asadova

Bakü Devlet Üniversitesi, Doktora Öğrencisi

Özet

Bu makale Azerbaycan ve Türk hukukunda ceza koşulu kurumunun teorik temellerinin karşılaştırmalı analizine ayrılmıştır. Sözleşme borçlarının ifasını güvence altına alan ceza koşulu (stipulatio poenae) kurumu, medeni hukukun klasik mekanizmalarından biri olarak ortaya çıkmakta ve tarafların sözleşme özgürlüğü ilkesi çerçevesinde hukuki koruma dengesini belirlemektedir. Karşılaştırmalı yaklaşım, kurumun teorik temellerini, hukuki mahiyetini ve normatif çerçevesini inceleyerek, iki hukuk sistemindeki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymaktadır. Araştırmada öncelikle, ceza koşulu kurumunun ortaya çıkış tarihine değinilmekte, hukuki mahiyeti ele alınmakta ve her iki ülkenin hukuk sisteminde normatif düzenlemesi incelenmektedir. Azerbaycan Cumhuriyeti Medeni Kanunu'nda borçların ifasının teminat yollarından biri olarak ceza koşulu, kanun veya sözleşme ile belirlenen, borçlunun yükümlülüğü yerine getirmediği veya gereği gibi yerine getirmediği, bunun yanında ifanın geciktiği hallerde alacaklıya ödemek zorunda olduğu para miktarı olarak kabul edilmektedir. Sözleşme tarafları ceza koşulu ile ilgili hükmü sözleşmeye dahil etmekle, yükümlülüğün ihlali halinde karşı tarafı belirli bir malvarlığı sorumluluğu altına sokmakta ve bununla da yükümlülüklerin zamanında ifasına ulaşmaya çalışmaktadır. Ceza koşulunun temel amacı tarafları yükümlülükleri zamanında ve doğru şekilde yerine getirmeye teşvik etmektir, çünkü taraflar yükümlülüğün yerine getirilmemesi veya gereği gibi yerine getirilmemesi halinde ek mali yükle karşılaşacaklarını bilmektedir. Bunun yanında, ceza koşulu tazminat ve ceza karakteri taşımaktadır. Tazminat fonksiyonuna göre yükümlülüğün ihlali halinde alacaklının menfaati de ihlal edilmiş olur ve ceza koşulunun ödenmesiyle ihlal edilen menfaat telafi edilmiş olur. Ceza fonksiyonuna göre ise ceza koşulu borçlu üzerinde baskı yaratarak asli yükümlülüğün yerine getirilmesini güçlendirmek ve güvence altına almak amacını taşır. Bu şu demektir ki, borçlu yükümlülüğü yerine getirmediği veya gereği gibi yerine getirmediği için alacaklıya önceden kararlaştırılmış ceza koşulunu ödemek zorunda olacağı için kendi yükümlülüğünü tam ve gereği gibi yerine getirmek için çaba gösterecektir. Taraflar ceza koşulunun miktarını belirlemekte serbest olsalar da, Medeni Kanun'da mahkeme tarafından ceza koşulu miktarının "orantısız derecede yüksek" olduğu hallerde azaltılması imkânları da öngörülmekte ve araştırma çerçevesinde dikkate alınması gereken ölçütler açıklanmaktadır.

Türk Borçlar Kanunu'nda da ceza koşulu tarafları yükümlülüklerini zamanında ve doğru şekilde yerine getirmeye teşvik eden ek mekanizma olarak görülmekte, hukuk literatüründe ceza koşulunun hukuki mahiyeti ile ilgili olarak yaygın tazminat, ceza, karma ve sigorta fonksiyonları incelenmektedir. Türk hukukunda da hâkime aşırı yüksek olduğunu düşündüğü ceza koşulunu azaltma yetkisi verilmektedir. Karşılaştırmalı yaklaşım göstermektedir ki, her iki hukuk sistemi kurumun mahiyetini benzer şekilde belirlemektedir. Farklılıklar ise daha çok normatif çerçevede ve mahkemenin müdahale imkânlarında ortaya çıkmaktadır. Azerbaycan hukukunda mahkemenin ceza koşulunun miktarını azaltma yetkisi daha sınırlı şekilde öngörülürken, Türk hukukunda hâkim belirli hallerde daha geniş takdir yetkisine sahiptir. Böylelikle, araştırma ceza koşulu kurumunun karşılaştırmalı incelenmesinin teorik önemini vurgulayarak, sözleşme hukukunun gelişimine, tarafların haklarının daha etkin korunmasına ve iki hukuk sistemi arasında uyum imkânlarının belirlenmesine hizmet etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ceza Koşulu, Borçların İfası, Sözleşme, Ceza Koşulunun Azaltılması.

Comparative Analysis of the Penalty Clause Institution in Azerbaijani and Turkish Law

Abstract

This article is devoted to the comparative analysis of the theoretical foundations of penalty clauses in Azerbaijani and Turkish law. The penalty clause (stipulatio poenae), which secures the performance of contractual obligations, is one of the classical mechanisms of civil law and, within the principle of freedom of contract, establishes the balance of legal protection between the parties. The comparative approach examines the theoretical basis, legal nature, and normative framework of the institution, identifying similarities and differences between the two legal systems. The study first considers the historical emergence of the penalty clause, then addresses its legal nature, and finally analyzes its regulation in both jurisdictions. In the Civil Code of the Republic of Azerbaijan, the penalty clause is defined as a monetary amount determined by law or contract, which the debtor must pay to the creditor if the obligation is not performed, is performed improperly, or is delayed. By including such a clause, the parties impose property liability on the debtor in case of breach, thereby encouraging timely performance. The main purpose is to motivate the parties to fulfill obligations correctly and on time, since failure results in an additional financial burden. The penalty clause has compensatory and punitive functions. From the compensatory perspective, breach of obligation violates the creditor's interest, and payment of the penalty restores it. From the punitive perspective, the clause exerts pressure on the debtor, reinforcing the performance of the principal obligation. Knowing that non-performance will trigger payment of a pre-agreed penalty, the debtor is incentivized to fulfill obligations properly. Although parties are free to determine the amount, the Civil Code allows courts to reduce penalties considered "disproportionately high," with criteria explained in the study. In the Turkish Code of Obligations, the penalty clause is likewise regarded as an auxiliary mechanism encouraging proper performance. Turkish scholarship discusses compensatory, punitive, mixed, and

insurance-related functions. Turkish law also grants judges authority to reduce penalties deemed excessive. The comparative analysis shows that both systems conceptualize the institution similarly. Differences arise mainly in the normative framework and judicial intervention. In Azerbaijani law, the court's authority to reduce penalties is more limited, while in Turkish law judges enjoy broader discretion. Thus, the study highlights the theoretical importance of comparative examination of penalty clauses, contributing to the development of contract law, more effective protection of parties' rights, and the identification of possible harmonization between the two legal systems.

Keywords: Penalty Clause, Performance of Obligations, Contract, Reduction of Penalty Clause.

Makale ID= 152

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6116-520X

Banka Teminat Mektuplarında Depo Talebinin İcra Hukukundaki Yeri ve Sınırları

Dr. Bünyamin Kartal

Özet

Banka teminat mektuplarının hukuki niteliği, doktrinde tartışmalı olmakla birlikte, ağırlıklı olarak garanti sözleşmesi niteliğinde olduğu kabul edilmektedir. Banka teminat mektuplarında banka, lehtarın borcunu ifa etmemesi halinde muhataba belirli bir bedeli ödemeyi taahhüt etmekte; bu taahhüt, temel borç ilişkisinden bağımsız ve asli nitelikte bir yükümlülük doğurmaktadır. Öğretide ve yargı kararlarında da banka teminat mektuplarının, üçüncü kişinin fiilini taahhüt niteliğinde bağımsız bir garanti sözleşmesi olduğu ve bankanın yükümlülüğünün temel borç ilişkisinin geçerliliğine bağlı olmadığı kabul edilmektedir. Bu çerçevede banka, muhatabın ilk talebi üzerine ve kural olarak temel ilişkiyi incelemeksizin ödeme yapmakla yükümlü olup, bu durum teminat mektuplarının bağımsızlık ilkesinin bir sonucunu oluşturmaktadır. Bu sebeplerle çalışmamızda banka teminat mektuplarının hukuki niteliğinin garanti sözleşmesi olduğu kabul edilerek değerlendirme yapılacaktır. Banka, garanti sözleşmesi kapsamında üstlendiği bağımsız ödeme taahhüdü nedeniyle, risk gerçekleşmeden önce dahi ileride doğabilecek ödeme yükümlülüğünü güvence altına almak amacıyla teminat mektubu bedelinin depo edilmesini talep edebilmektedir. Bu depo talebi, klasik anlamda mevcut ve muaccel bir alacak talebi olmayıp, bankanın garanti sözleşmesi kapsamında üstlendiği riskten kaynaklanan muhtemel ödeme yükümlülüğünün teminat altına alınması talebidir. Nitekim doktrinde depo talebinin, bankanın garanti sözleşmesinden doğan bağımsız sorumluluğunun doğal bir sonucu olduğu ve bu talebin bir ifa talebi değil, teminat sağlama yükümlülüğü niteliği taşıdığı kabul edilmektedir. Banka teminat mektuplarında depo talebinin icra hukuku bakımından hangi yollarla ileri sürülebileceği konusunda çeşitli tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Özellikle henüz nakde çevrilmemiş gayrinakdi teminat mektubu bedellerinin ilamsız icra takibine konu edilip edilemeyeceği, depo talebinin ipotekle teminat altına alınmış alacaklar kapsamında ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takipte ileri sürülüp sürülemeyeceği ve nihayet bu tür talepler bakımından ihtiyati haciz kararı verilip verilemeyeceği hususları, uygulamada ve öğretide görüş ayrılıklarına yol açmaktadır. Gayrinakdi teminat mektubu bedelleri henüz bankaca ödenmediğinden ve muaccel hale gelmediğinden, bu tür taleplerin ilamsız icra takibine konu edilemeyeceği ileri sürülmekle birlikte bu risklere ilişkin depo talebinin teminat alacağı mahiyetinde olduğundan bahisle ilamsız icra takibine konu olabileceği de kabul edilmektedir. Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında, bankanın nakdi kredi alacağının tahsili amacıyla ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla başlattığı takiplerde, aynı zamanda henüz

nakde dönüşmemiş teminat mektubu bedellerinin depo edilmesinin de talep edilebileceği kabul edilmektedir. Buna karşılık, bankanın herhangi bir nakdi alacağı bulunmaksızın yalnızca teminat mektubu bedelinin depo edilmesi amacıyla ipoteğin paraya çevrilmesi yoluna başvurması, Yargıtay tarafından kabul edilmemektedir. Depo talebinin icra hukuku bakımından sınırlarının belirlenmesinde bir diğer önemli tartışma alanı ise ihtiyati haciz kurumudur. İcra ve İflas Kanunu'nun 257. maddesi uyarınca ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için mevcut ve muaccel bir para alacağının varlığı şarttır. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 27.12.2017 tarihli kararı ile teminat mektubundan doğan riskin geciktirici şarta bağlı olduğu kabul edilmiş ve şarta bağlı alacaklar bakımından ihtiyati haciz yoluna başvurulamayacağı karara bağlanmıştır. Kararda, depo talebinin hukuki niteliğinin bir "ifa talebi" değil, teminat sağlama yükümlülüğü olduğuna da işaret edilmiştir. Bu çalışmada teminat mektupları ve depo talebinin, ilamsız takip, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takip ve ihtiyati haciz bakımından sınırları belirlenerek icra hukuku sistematiği içerisinde bütüncül bir değerlendirme yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Teminat Mektubu, Depo Talebi, İlamsız Takip, İpoteğin Paraya Çevrilmesi, İhtiyati Haciz.

The Place and Limits of the Deposit Demand in Enforcement Law Regarding Bank Guarantee Letters

Abstract

Although the legal nature of bank guarantee letters remains controversial in legal doctrine, the prevailing view characterizes them as independent guarantee agreements. Under such letters, the bank undertakes to pay a specified amount to the beneficiary if the principal fails to perform its obligation. This undertaking creates an independent obligation separate from the underlying contractual relationship. Accordingly, the bank's obligation is not contingent upon the validity of the underlying relationship, and the bank is generally required to make payment upon the beneficiary's first demand without examining the underlying dispute. This reflects the principle of independence governing bank guarantee letters. Due to this independent payment undertaking, banks may request the deposit of the guarantee amount to secure potential future payment obligations, even before the risk materializes. Such a deposit demand does not constitute a claim for an existing and due receivable. Rather, it aims to secure a potential payment obligation arising from the risk undertaken by the bank. For this reason, the deposit demand is generally considered not as a claim for performance but as an obligation to provide security. The deposit demand in bank guarantee letters gives rise to important discussions concerning the procedural avenues available under enforcement law. In particular, debates arise as to whether non-cash guarantee letter amounts that have not yet been converted into cash may be subject to enforcement proceedings without judgment, whether such claims may be asserted through foreclosure of a mortgage, and whether precautionary attachment orders may be granted. Since non-cash guarantee letter amounts have not yet been paid by the bank and therefore have not become due, it is argued that they cannot be subject to enforcement

proceedings without judgment. However, another view suggests that such claims may still be pursued as security claims. According to the established case law of the Court of Cassation, in enforcement proceedings initiated through foreclosure of a mortgage for the collection of cash credit receivables, it is also permissible to request the deposit of guarantee letter amounts that have not yet been converted into cash. However, the Court of Cassation does not accept the initiation of foreclosure proceedings solely for depositing the guarantee letter amount in the absence of any cash credit receivable. Another key issue concerns precautionary attachment. Pursuant to Article 257 of the Enforcement and Bankruptcy Law, the existence of a present and due monetary claim is required for a precautionary attachment order. In its decision dated 27 December 2017, the General Assembly for the Unification of Judgments of the Court of Cassation held that the risk arising from a bank guarantee letter is subject to a suspensive condition and ruled that precautionary attachment cannot be granted for conditional claims. This study provides a comprehensive assessment of the limits of deposit demands arising from bank guarantee letters within enforcement law, particularly in relation to enforcement proceedings without judgment, foreclosure of mortgages, and precautionary attachment.

Keywords: Bank Guarantee Letter, Deposit Demand, Enforcement Proceedings Without Judgement, Foreclosure Proceedings, Precautionary Attachment.

Makale ID= 261

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0009-1834-8527

Bant Genişliğinin Daraltılmasının İnternet Erişiminin Engellenmesi Tedbirinin Sınırları Çerçevesinde İncelenmesi

Emin Berk Kavak

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Günümüzde en yaygın iletişim ve haberleşme aracı internettir.İnternet kullanımının yaygınlaşması kötü niyetli kişilerin bireylerin kişisel haklarını ihlal etmelerini ve suç işlemelerini kolaylaştıran bir zemin hazırlamaktadır. Bu yüzden ülkemizde yapılan yasal düzenlemeler ile suç teşkil eden içeriklerin yer aldığı internet sitelerinden çıkarılması çıkarılamadıklarında internet sitelerine ulaşmanın engellenmesi veya zorlaştırılması gibi düzenlemeler yer almaktadır. İçeriğin çıkarılması diğer bir adıyla içeriğe erişimin engellenmesiyle suç teşkil eden içeriğin yer aldığı internet sitesine erişim tamamen engellenmemekte, yalnızca suç teşkil eden içeriğe ulaşılması engellenmektedir. Bu tedbir içerik sağlayıcısının iş birliği ile gerçekleştirilmektedir. İçerik sağlayıcıları iş birliğine yanaşmadığı taktirde ilgili internet sitesine erişimin tamamen engellenmesi gündeme gelmektedir. Konuya ilişkin yasal düzenlemeler 5651 Sayılı Kanun'un sekizinci maddesi ve devamı maddelerde düzenlenmiştir. İçeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesinin düzenlediği maddede yer alan katalog suçlar hakkında uygulanması mümkündür. Bu tedbirlerin uygulanabilmesi için soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde mahkeme kararı gerekmektedir. 5651 sayılı Kanun'a eklenen ek dördüncü maddeyle Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılarının adli veya idari makamların taleplerini yerine getirmesi için Türkiye'de temsilci belirleme yükümlülüğü getirilmiştir. Aynı maddenin beşinci fıkrasında sayılan katalog suçlara ilişkin olarak faillere ulaşmak amacıyla gerekli bilgiler Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından sosyal ağ sağlayıcısının Türkiye'deki temsilcisinden talep edilebilmektedir. Bu talebin yerine getirilmemesi halinde Ankara Sulh Ceza Hakimliği'nce sosyal ağ sağlayıcısının internet trafiğinin bant genişliği yüzde doksan oranında daraltılabilmektedir. Bant genişliği, internete bağlanan cihazla internet sitesinin sunucusu arasındaki yolun veri iletim kapasitesi olarak somutlaştırılabilir. Bant genişliğinin daraltılması ise ülke içerisinden geçen yoldan, internet sitesine veri akışının sınırlandırılmasıdır. Bant genişliğinin daraltılması tedbiri içeriğin erişimin engellenmesinden farklı olarak ilgili internet sitesine ulaşmayı tamamen engellememekte sadece zorlaştırmaktadır. Ancak kanunda öngörülen yüzden doksan oranındaki daraltma fiiliyatta

internet sitesine erişimi neredeyse imkânsız hale getirmektedir. Bu yönüyle söz konusu düzenleme, erişimin engellenmesinin farklı bir görünümü olarak değerlendirilebilir. Özellikle erişimin engellenmesini düzenleyen maddedeki katalog suçlar arasında bulunmayan ancak bant daraltmasını düzenleyen maddedeki katalog suçlar arasında bulunan "Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" suçunun kapsamı genişletilerek keyfi uygulamalara sebebiyet vermektedir. Ayrıca, erişimin engellenmesine soruşturmada hâkim, kovuşturmada mahkeme karar verirken bant daraltmasına yalnızca Ankara Sulh Ceza Hakimliği'nin karar verebilmesi tedbirin uygulanmasını kolaylaştırmaktadır. Sulh Ceza Hakimliği, sosyal ağ sağlayıcısının temsilcisinin talebi yerine getirip getirmediğini incelemekte ancak Cumhuriyet savcısının veya mahkemenin belge talebinin hukuka uygunluğunu denetlememektedir. Bu da keyfiliğe yol açabilmektedir. Bu keyfiyet 1982 Anayasası'nda güvence altına alınan haberleşme hürriyeti ile düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetini ihlal edebilmektedir. Bu keyfiyetin ise nasıl önlenebileceği çalışmamızın konusunu oluşturacaktır. 1982 Anayasası'na göre temel hak ve hürriyetler; yalnızca kanunla, özlerine dokunmadan ve belirli şartlar altında sınırlandırılabilir ancak bu sınırlamaların ölçülülük ilkesine uygun olması gerekmektedir. Literatürde daha çok erişimin engellenmesi tedbirinin temel hak ve hürriyetlere olan etkisi incelenmiş olup hukukumuza yeni dahil olan bant daraltması tedbirinin temel hak ve hürriyetlere olan etkisi yeterince incelenmemiştir. Bu çerçevede bant daraltması tedbirinin, erişimin engellenmesi tedbirinin sınırlarını aşarak 1982 Anayasası'na aykırı şekilde temel hak ve özgürlükleri ihlal edip etmediğinin, ihlal durumunda bu tedbirin hangi sınırlar içinde uygulanmasının 1982 Anayasası'na uygun olacağının öğretideki görüşler ve yargı kararları ile tartışılması gerekliliği hasıl olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Erişimin Engellenmesi, Bant Genişliğinin Daraltılması, Haberleşme Hürriyeti, Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti, Ölçülülük İlkesi.

An Examination of Bandwidth Throttling Within the Framework of the Limits of the Measure of Blocking Access to the Internet

Abstract

Today, the internet serves as the primary means of communication while also facilitating violations of individual rights and criminal acts. In Turkey, this is regulated under Articles 8 and following of Law No. 5651, which provide mechanisms for the removal of unlawful content and, when necessary, the restriction or blocking of access. Content removal targets only the unlawful material and does not aim to block an entire website. It is generally implemented through the cooperation of content providers; if cooperation fails, full access blocking may be applied. These measures apply exclusively to catalogue offences and require judicial authorization at different procedural stages. Article 4 of Law No. 5651 obliges foreign social network providers with over one million daily accesses from Turkey to appoint a local representative. Judicial authorities may request information to identify perpetrators, and non-compliance may result in bandwidth reduction of up to ninety percent by decision of the Ankara Criminal Judgeship of Peace. Although bandwidth reduction is not formally considered an

access block, it effectively renders websites practically inaccessible and thus constitutes a de facto restriction. A significant concern is the inclusion of the offence of "publicly disseminating misleading information," which is not listed among the catalogue offences under Article 8, thereby creating potential for arbitrary application. Furthermore, unlike access blocking, bandwidth reduction is subject to limited judicial review. The competent authority only assesses whether the request has been complied with, not its legality. This restricted oversight increases the risk of arbitrary interference with fundamental rights, particularly the freedoms of communication and expression guaranteed under the Constitution. Since restrictions on fundamental rights must comply with the principle of proportionality, it is important to evaluate the limits of bandwidth reduction and the conditions under which it may be applied in conformity with constitutional guarantees. Current regulations clearly define the scope of catalogue offences and judicial oversight mechanisms, but additional safeguards are needed to prevent arbitrary decisions in practice. In summary, internet regulation in Turkey is achieved through mechanisms such as content removal, access blocking, and bandwidth reduction. While content removal focuses on unlawful material, access blocking and bandwidth throttling may restrict access at the site level when necessary. The limited review of bandwidth reduction and its potential application to non-catalogue offences raise significant concerns regarding fundamental rights. Therefore, ensuring proportionality and limiting discretionary use are critical for the protection of constitutional rights and the rule of law.

Keywords: Blocking of Access, Bandwidth Throttling, Freedom of Communication, Freedom of Expression and Dissemination of Thought, Principle of Proportionality.

Makale ID= 255

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6026-2796

Bilişim Sistemleri Aracılığıyla İşlenen Sahtecilik Suçları Bağlamında Elektronik İmza Kanunu'nda Düzenlenen Elektronik Sertifikalarda Sahtecilik Suçu

Dr. Öğretim Üyesi Şeyma Sert

Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bilişim sistemlerinin gelişmesi ve internetin tüm dünyada hızla yaygınlaşması, bankacılık, ticaret, kamu hizmetleri gibi alanlarda köklü değişikliklere yol açmış ve verilen hizmetlerin sunum şekilleri, geleneksel kalıpların ötesine geçerek daha hızlı ve pratik bir hâle gelmiştir. 23.1.2004 tarih ve 25355 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu da bilişim teknolojilerinde ortaya çıkan bu gelişmelerin bir sonucu olarak elektronik ortamda gerçekleştirilen işlemlerde güvenliğin sağlanması, elektronik imzanın hukuki ve teknik yönleriyle kullanımına ilişkin esasların düzenlenmesi amacıyla kabul edilmiştir. Elektronik İmza Kanunu m. 16'da imza oluşturma verilerinin izinsiz kullanımı ve m. 17'de elektronik sertifikalarda sahtecilik suçları düzenlenmiştir. Bu çalışmada da Elektronik İmza Kanunu m. 17'de düzenlenen elektronik sertifikalarda sahtecilik suçu, korunan hukuksal değer, tipiklik, hukuka aykırılık ve suçun özel görünüş şekilleri ile yaptırım açısından incelenmektedir. Elektronik sertifikalarda sahtecilik suçu, kısmen ya da tamamen sahte elektronik sertifika oluşturma ya da geçerli şekilde oluşturulan elektronik sertifikaları taklit ya da tahrif etme ile bu elektronik sertifikaları bu niteliklerini bilerek kullanma fiillerinden oluşmakta olup suçun cezası, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adlî para cezasıdır. Bu fiillerin elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı çalışanlar tarafından işlenmesi hâlinde ise suçun cezası yarısına kadar artırılmaktadır. Elektronik sertifikalar, Elektronik İmza Kanunu'na göre, kimlik doğrulama, inkâr edilemezlik ve işlem güvenliğinin sağlanması gibi hususları yerine getirmektedir. Dolayısıyla sertifika üzerinde sahtecilik yapılmasıyla dijital kamu düzeni tehdit edilmiş olmaktadır. Ülkemizde UYAP işlemleri, kamu kurumlarının Elektronik Bilgi Yönetim Sistemleri ve E-Devlet işlemlerinde yaygın olarak kullanılması sebebiyle elektronik imzaların sertifikaları üzerinde yapılacak sahtecilik, birçok alanda güvensizlik oluşmasına yol açmaktadır. Bu çalışmada elektronik sertifikada sahtecilik suçu, suç genel teorisi kapsamında incelenmekte ve elektronik sertifikanın hukuki niteliğinin açıkça tanımlanmaması sebebiyle TCK'da düzenlenen resmî ve özel belgede sahtecilik suçlarında yer alan belge kavramı kapsamında yer alıp almadığı, bu suç kapsamında nitelikli hâl düzenlenmesine ihtiyaç bulunup

bulunmadığı ve benzer suçlarla içtima ilişkisi hususlarında bazı öneriler getirilmeye çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Elektronik İmza, Bilişim Sistemleri, Sahtecilik.

The Crime of Forgery Involving Electronic Certificates Regulated by the Electronic Signature Law in the Context of Forgery Crimes Committed Through Information Systems

Abstract

The development of information systems and the rapid global spread of the Internet have led to fundamental changes in sectors such as banking, commerce, and public services, transforming the way services are delivered—moving beyond traditional models to become faster and more practical. Law No. 5070 on Electronic Signatures, published in the Official Gazette No. 25355 dated January 23, 2004, was enacted as a result of these developments in information technology to ensure security in transactions conducted in electronic environments and to establish the principles governing the legal and technical aspects of electronic signature usage. Article 16 of the Electronic Signature Law addresses the unauthorized use of signature creation data, while Article 17 addresses the crime of forgery in electronic certificates. This study examines the crime of forgery in electronic certificates, as regulated in Article 17 of the Electronic Signature Law, in terms of the protected legal interest, typicality, illegality, specific forms of the crime, and sanctions. The crime of forgery of electronic certificates consists of acts such as creating a partially or entirely fake electronic certificate, or counterfeiting or altering validly created electronic certificates, and knowingly using such electronic certificates with full awareness of their fraudulent nature. The penalty for this crime is imprisonment for a term of two to five years and a fine of no less than one hundred days. If these offenses are committed by employees of an electronic certificate service provider, the penalty for the crime may be increased by up to half. According to the Electronic Signature Law, electronic certificates fulfill requirements such as identity verification, non-repudiation, and transaction security. Therefore, forgery of a certificate constitutes a threat to the digital public order. In our country, since UYAP transactions are widely used in public institutions' Electronic Information Management Systems and e-Government processes, forgery of electronic signature certificates leads to a lack of trust in many areas. In this study, the crime of forgery of an electronic certificate is examined within the framework of general criminal theory. Given that the legal nature of an electronic certificate is not clearly defined, the study explores whether it falls under the concept of "document" as defined in the Turkish Penal Code regarding the crimes of forgery of official and private documents, whether there is a need to establish an aggravated form of this offense, and regarding the issue of concurrence with similar offenses.

Keywords: Digital Signature, İnformation Systems, Forgery.

Makale ID= 83

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8402-5181

Bireysel Katılım Yatırımcısının Sürdürülebilir Ekosistemdeki Hukuki Statüsü

Dr. Öğretim Üyesi Ruveyda Gülmisal Akkale Çelebi

Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi

Özet

Yeşil dönüşüm amacıyla desteklenen sürdürülebilir projeler, geleneksel olarak kurumsal yatırımcılar, kalkınma bankaları veya devlet fonları tarafından desteklenirken, son dönemde bireysel katılım yatırımcılarının da sürece dahil olmasıyla, bu alanda yoğunlaşan girişimciler için gereken sermayenin sağlanabildiği görülmektedir. Sürdürülebilirlik ilkeleri ile bireysel katılım yatırımcıları arasındaki ilişki, özellikle yeşil girişimcilerin sermayeye ulaşması bağlamında incelenmeli ve bu ekosistemde mevzuatta bireysel katılım yatırımcısı, uygulamada ise melek yatırımcı olarak adlandırılan sermaye sahiplerinin hukuki statüsünün değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bireysel katılım yatırımcısı, girişimcilere maddi olarak sermaye sağlamanın yanı sıra tecrübe paylaşımı ve ticari hayatın gerçekliği ile yeni tanışan fikir sahibi girişimcilere sağladığı katkı dikkate alındığında, yalnızca sermaye sağlayan taraflardan ayrı bir konumda bulunmaktadır. Özellikle yenilenebilir enerji, döngüsel ekonomi ve ekolojik tarım gibi alanlarda destek sağlayan melek yatırımcılar hem sermaye sağlayan hem de girişimci ile aralarındaki sözleşmeye göre projelerin sahibi olarak ikili rol üstlenebilmektedir. Hukuki açıdan bakıldığında, bu rollerin dağılımı ve sorumluluk sınırlarının belirlenmesi gerekmektedir. Mevzu hukuk, profesyonel olmayan bireysel yatırımcıları korumak için şeffaflık ve açıklama gerektiren uygulamalara sahipken, sürdürülebilir girişimlerin kuruluş aşamasındaki zorluklar ve yüksek riskli doğası bu amaçlara ulaşmakla çelişebilmektedir. Bu durum, bireysel katılım yatırımcısının, desteklediği girişimin ve sürdürülebilir projenin finansmanına erişimin kolaylaştırılması arasında bir denge kurulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, bireysel katılım yatırımcısının taraf olduğu yeşil dönüşüm odaklı girişimlerde bu faydanın sağlanıp sağlanmadığının denetleme yükümlülüğünün kimde olduğunu tespit edebilmek ve bireysel katılım yatırımcısının süreçteki rolünü hukuki sorumluluğu bakımından değerlendirebilmektir. Bireysel katılım yatırımcısının yeşil girişimlerde yalnızca sermaye sahibi olarak mı yoksa sürdürülebilirlik taahhütlerinin gerçekleştirilmesinde de aktif olarak sorumlu tutulabilecek bir hukuki statüde bulunup bulunmadığı incelemeye değer bir konudur. Avrupa Birliği mevzuatı, yeşil olarak nitelendirilen yatırımlar için belirli kriterler sunarak bu gri alanların netleştirilmesi amacına kısmen çözüm sunabilmektedir, ancak bireysel katılım yatırımcısının bu sürecin hangi tarafında ve nasıl değerlendirileceği hususunda açık bir görüş

sağlanmamıştır. Girişimin sonradan sürdürülebilirlik taahhütlerinden sapması veya "greenwashing" yapması durumunda, bireysel katılım yatırımcısının alabileceği önlemler veya önlem alması gerekiyor ve almıyorsa hukuki sorumluluğu değerlendirilmelidir. Sürdürülebilir projelere yatırım yapmakla bireysel katılım yatırımcısı yalnızca bir sermayedar değil, aynı zamanda yeşil dönüşüme katkı sunan ya da en azından bu amacı taşıyan bir paydaş olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu rolün tanımlanması, bireysel katılım yatırımcısının sürdürülebilirliğe katkısı, bu yönde teşvik edilmesi, yeşil yatırım fırsatlarının ve projelerin gerçeklikten uzaklaşmaması amacıyla sermaye sahipleri ve müstakbel yatırımcılar için öngörülebilir bir sonucun sunulması amaçlanmaktadır. Konuya ilişkin değerlendirme, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve katılımcılık ilkeleri esas alınarak gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Katılım Yatırımcısı, Melek Yatırımcı, Sürdürülebilirlik, Yeşil Dönüşüm, Girişimcilik.

The Legal Status of the Angel Investor in a Sustainable Ecosystem

Abstract

While sustainable projects supporting the green transition have traditionally been backed by institutional investors, development banks, or government funds, the recent involvement of angel investors has enabled entrepreneurs in this field to secure the capital they need. The relationship between sustainability principles and angel investors must be examined, particularly in the context of green entrepreneurs' access to capital, and this requires an assessment of the legal status of capital providers within this ecosystem. When considering the contributions an angel investor provides, beyond merely supplying capital to entrepreneurs, such as sharing experience and offering insights into the realities of business life to idea-driven entrepreneurs just entering the field, they occupy a distinct position from those who merely provide capital. Angel investors who provide support in fields such as renewable energy, the circular economy, and ecological agriculture can assume a dual role: they act both as capital providers and, depending on the terms of their agreement with the entrepreneur, as project owners. From a legal perspective, the distribution of these roles and the definition of liability boundaries must be established. While the law requires transparency and disclosure to protect non-professional individual investors, the challenges faced by sustainable startups during their formation phase and their inherently high-risk nature may conflict with these objectives. This situation necessitates striking a balance among the individual investor, the startup they support, and the facilitation of access to financing for sustainable projects. The purpose of this study is to determine who is responsible for ensuring this benefit is provided in green transition-oriented ventures involving angel investors, and to assess the role of the angel investor in this process from a legal liability perspective. Whether the angel investor in green startups holds a legal status that makes them actively responsible for fulfilling sustainability commitments, or merely acts as a capital provider, is a matter worthy of examination. European Union legislation partially addresses the goal of clarifying these gray areas by providing specific criteria for investments classified as "green." However, it has not established a clear position regarding

which side of the process the angel investor occupies or how they should be evaluated. If the initiative subsequently deviates from its sustainability commitments or engages in "greenwashing," the measures that an angel investor can or should take must be assessed. If they fail to do so, their legal liability should be evaluated. By investing in sustainable projects, the angel investor emerges not merely as a capital provider but also as a stakeholder contributing to the green transition, or at least one who shares this objective. The aim of defining this emerging role is to ensure that angel investors' contributions to sustainability are recognized, that they are encouraged in this direction, and that green investment opportunities and projects remain grounded in reality, thereby providing a predictable outcome for capital owners and prospective investors. The assessment of this issue was conducted in accordance with the principles of transparency, accountability, and participation.

Keywords: Individual Participation Investor, Angel Investor, Sustainability, Green Transition, Entrepreneurship.

Makale ID= 39

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4297-1959

Borçlunun Hapsedilmesi: Roma ve İslam Hukuku Açısından Karşılaştırmalı Bir İnceleme

Dr. Öğretim Üyesi Recep Bağbancı

Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Borçlunun hapsedilmesi, hukuk tarihinde hem sosyal düzenin korunması hem de alacaklıların haklarının güvence altına alınması amacıyla kullanılan tedbirlerden biridir. Bu çalışma, Roma hukuku ile İslam hukukunda borç için hapis kurumunu tarihsel gelişim, normatif temeller ve uygulama biçimleri bakımından karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Araştırmanın temel problemi, her iki hukuk sisteminde borçlunun şahsına yönelen icra yöntemlerinin hangi saiklerle ortaya çıktığı ve zaman içerisinde nasıl bir dönüşüm geçirdiğidir. Roma hukukunun erken döneminde, özellikle On İki Levha Kanunu devrinde, borçlunun şahsı doğrudan icra konusu yapılmıştır. Nexum sözleşmesi ve legis actio gibi usuller, borçlunun borcunu ödememesi hâlinde hapsedilmesine, zincire vurulmasına ve hatta köle olarak satılmasına imkân tanımaktaydı. Bu yaklaşım, alacaklının tatmini ve toplumsal düzenin korunması amacını taşımakla birlikte, borçlunun hürriyeti üzerinde ağır sonuçlar doğurmaktaydı. MÖ 326 tarihli Lex Poetelia Papiria ile birlikte borç köleliği uygulaması kaldırılmış; klasik ve imparatorluk dönemlerinde ise Venditio Bonorum ve Cessio Bonorum gibi usullerle icra ağırlıklı olarak borçlunun malvarlığına yönelmiştir. Böylece Roma hukukunda şahsî icradan malvarlığına yönelen icraya doğru tarihsel bir dönüşüm gerçekleşmiştir. İslam hukukunda ise borç için hapis meselesi Kur'ân-ı Kerim ve Sünnet çerçevesinde değerlendirilmiştir. Ödeme gücü olmayan borçlunun hapsedilemeyeceği hususunda fakihler arasında icmâ bulunmaktadır. "Darda olan borçluya mühlet verilmesi" ilkesine dayanan bu yaklaşım, adalet ve merhamet ilkelerini merkeze almaktadır. Buna karşılık ödeme gücü bulunduğu hâlde borcunu ödemekten kaçınan borçlunun hapsedilebileceği çoğunluk tarafından kabul edilmiştir. Bununla birlikte mezhepler arasında, hapsin hangi borç türleri için uygulanabileceği ve süresinin ne olacağı hususunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Özellikle borcun kaynağı (akit, nafaka, kamu borçları vb.) ve borçlunun mali durumu belirleyici kriterler olarak değerlendirilmiştir. Roma hukukunda tarihsel gelişim çizgisi, İslam hukukunda ise doktrinel ve mezhepsel tartışmalar analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, Roma hukukunda borçlunun şahsına yönelen ağır yaptırımların zamanla ekonomik ve pragmatik gerekçelerle malvarlığına yönelen icra usullerine dönüştüğünü; İslam hukukunda ise baştan itibaren ödeme gücü olmayan borçlunun hapsedilmesinin yasaklandığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Islam Hukuku, Roma Hukuku, İcra Hukuku, Borçlunun Hapsedilmesi, Hapis.

Imprisonment of Debtors: A Comparative Study from the Perspective of Roman and Islamic Law

Abstract

The imprisonment of debtors is one of the measures historically employed in legal systems to preserve social order and to safeguard the rights of creditors. This study comparatively examines the institution of imprisonment for debt in Roman and Islamic law, focusing on its historical development, normative foundations, and practical implementation. The central research question concerns the underlying motivations for personal enforcement mechanisms and the manner in which these mechanisms evolved within each legal tradition. In early Roman law, particularly during the period of the Twelve Tables, enforcement measures directly targeted the debtor's person. Legal mechanisms such as nexum and legis actio per manus iniectionem allowed creditors to imprison, chain, and even sell debtors into slavery if the debt remained unpaid. These measures aimed to secure creditor satisfaction and maintain social order but imposed severe restrictions on personal liberty. With the enactment of the Lex Poetelia Papiria (326 BCE), debt bondage was abolished. In the classical and imperial periods, enforcement gradually shifted toward the debtor's property through mechanisms such as venditio bonorum, cessio bonorum, and pignus ex causa iudicati captum. This transformation reflects a historical evolution from personal execution to property-based enforcement. In Islamic law, the issue of imprisonment for debt was evaluated within the framework of the Qur'an and Sunnah. There is a consensus among jurists that a debtor who genuinely lacks the means to pay cannot be imprisoned. This principle is grounded in the Qur'anic injunction granting respite to the debtor in distress and reflects a normative commitment to justice and compassion. However, a debtor who possesses the financial capacity yet deliberately refuses to pay may be imprisoned according to the majority of jurists. Differences among legal schools concern the types of debts warranting imprisonment and the duration of detention. Factors such as the origin of the debt (contractual obligations, maintenance, public dues) and the debtor's financial condition play a decisive role in legal assessments. Employing a comparative legal-historical methodology, the study demonstrates that Roman law gradually abandoned harsh personal sanctions for pragmatic and economic reasons, ultimately favoring property-based enforcement. Islamic law, by contrast, normatively restricted imprisonment from the outset, prohibiting detention of insolvent debtors while permitting coercive measures against willful defaulters. In conclusion, both legal systems ultimately converged on a model prioritizing property over personal liberty in debt enforcement. Yet the paths they followed differ significantly: Roman law reached this outcome through historical evolution, whereas Islamic law established it as a principled normative rule. This comparative analysis provides valuable insight into the intellectual and historical foundations of modern enforcement law.

Keywords: Islamic Law, Roman Law, Enforcement Law, Imprisonment of Debtors, Imprisonment.

Makale ID= 206

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4293-2749

Bulunan Eşya Üzerinde Mülkiyetin Kazanılması (TMK m. 769-771)

Doç. Dr. Emre Köroğlu

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bir taşınırın mülkiyeti devren kazanılabileceği gibi aslen de kazanılabilir. Taşınırın mülkiyetinin bir kişiden başka bir kişiye geçtiği durumlarda devren kazanma söz konusu iken, daha önce üzerinde hiçbir kişinin mülkiyetinin bulunmadığı taşınır bir malın üzerinde mülkiyet hakkının kazanıldığı veya devre yönelik bir hukuki işlemin bulunmamasına rağmen bir kişinin mülkiyet hakkını kaybettiği, buna karşılık olarak da başka bir kişinin mülkiyet hakkını kazandığı durumlarda ise aslen kazanma söz konusudur. Taşınır mülkiyetinin aslen kazanılmasını sağlayan haller sahiplenme, işleme, karışma, birleşme, definenin mülkiyetinin kazanılması, kazandırıcı zamanaşımı ve bulunan eşyanın mülkiyetinin kazanılmasıdır. Bu çalışma kapsamında, bulunan eşya üzerinde mülkiyetin kazanılması incelenmiştir. Bu konunun ele alınmasının temel nedeni, söz konusu meselenin daha önce yeterince kapsamlı bir şekilde incelenmemiş olmasıdır. Nitekim bulunan eşya üzerinde mülkiyetin kazanılmasına ilişkin teorik çerçevenin bütüncül biçimde ortaya konulması hem doktrine hem de uygulamaya katkı sağlayacaktır. Bulunan eşya üzerinde mülkiyetin kazanılması TMK m. 769 ile 771 arasında düzenlenmiştir. Kaybedilmiş bir eşyayı bulan kişi, bu durumu eşyanın sahibine, eşyanın sahibini bilmediği durumlarda ise eşya değerli ise kolluk kuvvetlerine, köylerde muhtara haber vermekle yükümlüdür. Eşyanın değerinin az olduğu durumlarda ise ya kolluk kuvvetlerine haber vermeli ya da gerekli araştırmaları yaparak gerekirse durumu uygun bir şekilde ilan etmelidir (TMK m. 769/ f. 1-2). Eşya oturulan bir evde veya işyerinde ya da kamu hizmeti görülen yerde bulunmuşsa, bulan kişi bu eşyayı o yerin sahibine veya kiracıya ya da kamu hizmeti görülen yerde denetim ve gözetim ile görevli olanlara teslim etmek zorundadır (TMK m. 769/ f. 3). Bu takdirde o yerin sahibi, kiracı veya kurum, o şeyi bulan sayılır (TMK m. 771/ f. 3) Eşyayı bulan kişi eşyayı özenle korumalıdır. Ancak eşyanın korunmasının aşırı gideri gerektirdiği veya çabuk bozulabilir bir nitelik taşıdığı ya da kolluk kuvvetleri veya kamu kurumu tarafından bir yıldan fazla saklandığı durumlarda, bulunan eşyanın satılması mümkündür. Eşyanın satışı, gerektiğinde önceden ilân edilerek açık artırma yoluyla yapılır ve elde edilen satış bedeli, bulunan eşyanın yerine geçer (TMK m. 770). Bulunan eşyanın maliki, ilân veya kolluk kuvvetlerine ya da muhtara bildirme tarihinden başlayarak beş yıl içinde ortaya çıkmazsa; eşyayı bulan kişi eşyanın mülkiyetini kazanır. Bununla birlikte malikinin ortaya

çıkması sebebiyle bulunan şey geri verilirse, eşyayı bulan kişi yaptığı giderlerin ödenmesini ve uygun bir ödül verilmesini talep edebilme imkanına sahiptir (TMK m. 771/ f. 1-2).

Anahtar Kelimeler: Eşya, Taşınır Eşya, Aslen Kazanma, Mülkiyet, Bulunan Eşya.

Acquisition of Ownership of Found Property (TCC Art. 769-771)

Abstract

Ownership of a movable property may be acquired either by transfer or by original acquisition. Acquisition by transfer arises where ownership of a movable property passes from one person to another. By contrast, original acquisition occurs where ownership is established over a movable property that previously belonged to no one, or where, in the absence of a juridical act intended to effect a transfer, one person loses ownership while another acquires it. The circumstances that give rise to original acquisition of ownership of movable property include appropriation, processing, commingling, merger, acquisition of ownership of treasure, acquisitive prescription, and acquisition of ownership of found property. This study examines the acquisition of ownership of found property. The primary reason for focusing on this subject is that it has not previously been addressed in a sufficiently comprehensive manner. Indeed, presenting the theoretical framework of acquiring ownership of found property in a holistic way will contribute to both legal doctrine and practice. The acquisition of ownership of found property is governed by Articles 769 to 771 of the Turkish Civil Code. A person who finds a lost item (finder) is under an obligation to notify the owner thereof; if the owner is unknown and the item is of value, the finder must notify the competent law enforcement authorities or, in villages, the village head. Where the item is of minor value, the finder must either notify the authorities or undertake the necessary inquiries and, where appropriate, make a public announcement (TCC Art. 769/ par. 1–2). If the item is found in a residence, a workplace, or a place where public services are provided, the finder is obliged to deliver the item to the owner or tenant of such premises, or to the persons charged with supervision and control in places where public services are rendered (Art. 769/ par. 3). In such cases, the owner, tenant, or the relevant institution shall be deemed to be the finder (TCC Art. 771/ par. 3). The finder must take reasonable care to preserve the item. However, if preserving the item entails excessive expense, if it is perishable, or if it has been held by law enforcement or a public authority for more than one year, the item may be sold. The sale of the item is conducted through an auction, with prior notice if necessary, and the proceeds of the sale substitute for the item (TCC Art. 770). If the owner of the found property does not come forward within five years from the date of the public notice or the report to law enforcement or the village head, the finder acquires ownership of the property. However, if the property is returned because the owner comes forward, the finder is entitled to claim reimbursement for expenses incurred and a reasonable reward (TCC, Art. 771/par. 1–2).

Keywords: Property, Movable Property, Acquisition by Possession, Ownership, Found Property.

Makale ID= 189

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3087-6789

Cebri İcra Kanunu Taslağına Göre İlamsız İcra Takibinde Aranan Belgeler ve Hukuk Muhakemeleri Kanununda Düzenlenen Belge Kavramına İlişkin Karşılaştırmalı Bir İnceleme

Dr. Öğretim Üyesi Nagehan Okumuş

Erzincan Binali Yildirim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Mevcut İcra ve İflas Kanunu'nu yürürlükten kaldırarak yerini almak üzere hazırlanan Cebrî İcra Kanunu Taslağı (CİK Taslağı), 14.08.2025 tarihinde kamuoyu ile paylaşılmıştır. CİK Taslağı ile ilamsız icra takipleri bakımından getirilen en önemli değişikliklerden biri, bu takip yolunu başlatabilmek için bir belgeye dayanılması gerekliliğidir. Mevcut ilamsız icra sistemimizin temelini teşkil eden özelliklerden biri, alacaklının elinde hiçbir belge olmasa bile ilamsız icra yoluna başvurabilmesi, takip talebinde alacağın sebebinin gösterilmesinin yeterli bulunmasıdır. Bu düzenleme CİK Taslağı ile değişikliğe tabi tutulmakta, ilamsız icra takibinin mutlaka bir belgeye dayanması gerektiği kabul edilerek bu konuda hangi belgelerin kullanılabileceği hususu düzenlenmektedir. CİK Taslağı m. 79/2'ye göre, "Elinde takip konusu para veya teminat alacağı hakkında resmî dairelerin ya da yetkili makamların düzenledikleri yahut onayladıkları bir belge veyahut sözleşmeler dahil, alacağın doğum sebebini ispata elverişli senet ya da iki tarafı da tacir olan icra takiplerinde itiraz edilmemiş fatura bulunmayan alacaklı ilamsız icra yoluna başvuramaz". Taslağın bu hükmünde düzenlenenler dışında bir belgeyle ilamsız icra takibi başlatılamayacaktır. Bu düzenleme ile bir taraftan borçlu, dayanaksız ve kötü niyetli takiplere karşı korunmakta diğer taraftan alacaklının ilamsız takibe başvurması zorlaştırılmaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 199'a göre, "Uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu Kanuna göre belgedir". HMK'da yer alan düzenlemede belge kavramının kapsamının geniş tutulduğu ve özellikle her iki düzenleme karşılaştırıldığında CİK Taslağında elektronik belgelere yer verilmediği görülmektedir. Bu çalışmada CİK Taslağına göre ilamsız icra takibinde alacaklının elinde bulunması gereken belgeler ve HMK'da düzenlenen belge kavramının karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda ilk olarak CİK Taslağında yer alan düzenleme amacı bakımından ele alınarak madde metninde yer alan belgeler incelenmektedir. Daha sonra HMK'da yer alan belge kavramı ele alınarak her iki düzenleme karşılaştırılmaktadır. Bu çerçevede CİK Taslağındaki düzenlemede belge kavramının kapsamının dar tutulması, özellikle elektronik belgelere yer verilmemesinin bir

eksiklik olduğu Taslakta yer alan belge türlerinin HMK ile uyumlu biçimde düzenlenmesinin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cebri İcra Kanunu Taslağı, İcra ve İflas Kanunu, İlamsız Takip, Belge.

A Comparative Study on the Documents Required in Non-Judicial Enforcement Proceedings Under the Draft Compulsory Enforcement Law and the Concept of Document as Regulated in the Code of Civil Procedure

Abstract

The Draft Compulsory Enforcement Law (Draft Compulsory Enforcement Code), prepared to repeal and replace the current Enforcement and Bankruptcy Law, was made public on 14 August 2025. One of the most significant changes introduced by the Draft with respect to non-judgment enforcement proceedings is the requirement that such proceedings must be based on a document. Under the current system of non-judgment enforcement, one of its defining features is that the creditor may initiate proceedings even in the absence of any document, it being sufficient to indicate the cause of the claim in the request for enforcement. This approach is altered by the Draft, which stipulates that non-judgment enforcement proceedings must necessarily rely on a document and further regulates which types of documents may serve as a basis. Pursuant to Article 79/2 of the Draft, "a creditor who does not possess, with respect to the monetary or security claim subject to enforcement, a document issued or approved by official authorities or competent bodies, or, including contracts, a written instrument capable of proving the origin of the claim, or, in enforcement proceedings between merchants, an invoice that has not been objected to, may not initiate non-judgment enforcement proceedings." Accordingly, it will not be possible to commence such proceedings on the basis of documents other than those specified in this provision. While this regulation aims to protect the debtor against unfounded and bad-faith enforcement proceedings, it simultaneously makes it more difficult for creditors to resort to non-judgment enforcement. According to Article 199 of the Code of Civil Procedure, "written or printed texts, instruments, drawings, plans, sketches, photographs, films, audio or visual recordings, as well as electronic data and similar information carriers capable of proving the facts in dispute shall be deemed documents under this Law." It is evident that the concept of "document" under the Code of Civil Procedure is defined broadly; in particular, when the two regulations are compared, it becomes apparent that electronic documents are not included within the scope of the Draft Compulsory Enforcement Law. This study aims to comparatively examine the documents that must be in the possession of the creditor in order to initiate non-judgment enforcement proceedings under the Draft, and the concept of "document" as regulated in the Code of Civil Procedure. Within this framework, the regulation set forth in the Draft will first be analyzed in terms of its purpose, followed by an examination of the types of documents enumerated in the provision. Subsequently, the concept of "document" under the Code of Civil Procedure will be addressed, and the two regimes will be compared. In this context, it is argued that the scope of the concept of "document" in the Draft is unduly narrow, and that the exclusion of electronic documents, in particular, constitutes

a shortcoming. It is therefore submitted that the categories of documents set out in the Draft should be aligned with the broader approach adopted in the Code of Civil Procedure.

Keywords: The Draft Compulsory Enforcement Law, Enforcement and Bankruptcy Law, Non-Judgment Enforcement, Document.

Makale ID= 20

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1372-9397

Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nda Usulsüz Tebligatın Re'sen Gözetilmesine İlişkin Hükmün Hukuki Niteliği ve Sonuçları (CIKT m. 44)

Dr. Öğretim Üyesi Ozan Tok

Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

CİKT m. 44 hükmüne gereği icra ve iflâs müdürleri tebligatları Tebligat Kanunu'na göre yapar. İlgili hükmün ikinci cümlesine göreyse icra ve iflâs müdürleri, yapılan tebligatların usulüne uygun olup olmadığını re'sen gözetir. Böylece taslakta icra ve iflâs dairelerine, usulsüz tebligatı re'sen dikkate alarak usulsüzlüğü giderici işlem yapma yetkisi verilmektedir. İcra ve iflâs müdürleri tebligatı çıkaran merci olduğuna göre usulüne uygun tebligat yapma zorunluluğu tabiatı itibariyle Tebligat Kanunu'ndan kaynaklanmaktadır. Bu husus 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun uygulamasında da geçerlidir. CİKT m. 44 hükmüyle getirilen yenilik, icra ve iflâs müdürlüklerine tebligatın usulsüzlüğünü re'sen değerlendirme ve usulsüzlüğü giderici işlem tesis etme yetkisinin verilmesidir. İcra ve iflâs müdürlüğü, usulsüz tebligatı tespit etmekle yetinmeyerek usulsüzlüğü giderici icra işlemleri tesis etmekle yükümlüdür. İcra ve iflâs müdürlüğü, usulsüz tebligat şeklindeki icra işlemini geçmişe etkili olarak ortadan kaldıracak ya da düzeltecektir. Buna göre icra ve iflâs müdürünce tebligatın re'sen gözetilmesi, hukuki nitelik olarak icra işleminin geri alınmasıdır. İcra ve iflâs müdürlüklerinin usulsüzlüğü giderici kararları iki tipte olabilir. İlk olarak icra ve iflâs dairesi Tebligat Kanunu hükümlerine göre yeniden tebligat yapabilir. Özellikle tebligatın yok hükmünde kabul edildiği veya Teb.K m. 32/1 hükmünün uygulanmasının mümkün olmadığı hallerde, dairenin yeniden tebligat yapması zorunludur. Buna karşılık icra ve iflâs dairesi gerek muhatabın kendisine yönelik tutanağa geçmiş beyanından; gerekse de dosya kapsamındaki muhatabın yaptığı taraf takip işlerinden usulsüz tebliğin öğrenildiği tarihi tespit edebilir. Bu durumda usulsüzlüğü giderici işlem, öğrenme tarihinin tebliğ tarihi olarak düzeltilmelidir (Teb.K m. 32). İlgili hükmün uygulanmasında ortaya çıkan temel sorunlardan biri, usulsüz tebligatın hangi aşamaya kadar dikkate alınabileceğidir. Bu konu, icra işleminin hangi zamana kadar geri alınabileceği ile alakalıdır. Bir icra işlemi ancak ilgili işleme yönelik şikâyet süresinin içerisinde geri alınabilir. Yargıtay içtihadına göre ise usulsüz tebliğ, kamu düzenine ilişkin bir aykırılık meydana getirmediğinden yedi günlük şikâyet süresine tabidir. Bu durumda icra ve iflâs dairesi usulsüz tebligatı, tebliğden itibaren yedi gün içinde dikkate alarak usulsüzlüğü giderici işlemleri yapabilir. Usulsüz tebligatın bu süreden sonra dikkate alınması, geri alma rejimine aykırı olur; ayrıca hukuki güvenlik ilkesini de ihlal eder. Bir başka konu ise usulsüz tebliğ halinde ilgililerin

doğrudan şikâyet yoluna müracaat edip edemeyeceği sorunudur. Taslakta tebligatın usulsüz olduğunu düşünen ilgilinin usulsüzlüğün giderilmesi için icra ve iflâs dairesine müracaatı zorunlu tutulmamıştır. Diğer taraftan icra işlemine karşı şikâyet yoluna müracaat imkânı, anayasal hukuki çareye erişim hakkının bir gereğidir (AY m.36). Bu sebeple usulsüz tebligatı tespit eden ilgili, icra ve iflâs dairesinin kararını beklemeden doğrudan şikâyet yoluna müracaat edebilir (CİKT m. 22). Şayet ilgililer usulsüz tebliğ işlemine karşı şikâyet yoluna müracaat etmişse, tebligatın usulsüzlüğüne ilişkin denetim icra mahkemesince yapılır. Bu durumda şikâyet konusu işlem üzerinde icra ve iflâs müdürü tasarruf edemez ve şikâyet süresi içinde bile olsa usulsüzlüğü re'sen dikkate alamaz. Bildiride taslakla icra ve iflâs dairesine verilen usulsüz tebligatı re'sen dikkate alma yetkisinin sonuçları, hükmün hukuki niteliği üzerinden değerlendirilecektir. Ayrıca ilgili hükmün tatbikinde uygulamada sorun çıkarabilecek noktalar üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cebrî İcra Kanunu Taslağı, Usulsüz Tebligat, İcra İşlemi, Şikâyet, Geri Alma.

The Legal Qualification and Consequences of the Ex Officio Review of Improper Service of Process Under the Draft Enforcement Code (Article 44)

Abstract

Article 44 of the Draft Enforcement Code requires enforcement and bankruptcy offices to effect service of process in accordance with the Law on Service of Process and to examine ex officio whether such service has been duly effected. By expressly imposing this duty, the Draft Code authorizes enforcement and bankruptcy offices to identify improper service of process and to adopt remedial enforcement measures without requiring an application by the parties. The novelty introduced by Article 44 concerns the explicit recognition of the power and duty of enforcement and bankruptcy offices to assess the impropriety of service ex officio and to remedy such impropriety through autonomous enforcement acts. Enforcement and bankruptcy offices are not merely entitled to establish the existence of improper service of process; they are also under a duty to eliminate the resulting procedural defect. In this respect, the office may either annul or correct the enforcement act constituted by improper service of process with retroactive effect. From a legal-technical perspective, the ex officio review of service of process therefore constitutes the revocation of an enforcement act, rather than the performance of a new and independent enforcement measure. Remedial measures adopted by enforcement and bankruptcy offices may take two forms. First, the office may re-effect service of process in strict compliance with the Law on Service of Process. This is mandatory in cases where the service is deemed null and void or where the corrective mechanism provided under Article 32 of the Law on Service of Process is inapplicable. Alternatively, where the date on which the addressee became aware of the enforcement proceeding can be reliably established—either through recorded statements or procedural acts performed by the addressee—the impropriety may be remedied by correcting the date of service to the date of actual knowledge pursuant to Article 32. A central issue arising from the application of Article 44 concerns the temporal

limits of ex officio intervention. An enforcement act may only be revoked within the statutory time limit prescribed for filing a complaint against that act. According to the jurisprudence of Yargıtay, improper service of process does not constitute a violation of public order and is therefore subject to the seven-day complaint period. Consequently, enforcement and bankruptcy offices may take improper service into account ex officio only within seven days from the date of service. Any intervention beyond this period would contravene the revocation regime governing enforcement acts and undermine the principle of legal certainty. With respect to legal remedies, the legislation does not require an interested party to first apply to the enforcement and bankruptcy office for rectification. The right to lodge a complaint against an enforcement act constitutes an essential element of the constitutional right of access to justice. Accordingly, an interested party may directly file a complaint without awaiting a decision by the enforcement and bankruptcy office. Where such a complaint has been lodged, jurisdiction to review the alleged impropriety rests exclusively with the enforcement court, thereby precluding the enforcement officer from taking the impropriety into account.

Keywords: Draft Enforcement Code, Improper Service of Process, Enforcement Acts, Complaint, Revocation.

Makale ID= 298

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6755-066X

Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nın Paranın Nemalandırılmasına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Fikret Sami Tiyek

Çankırı Karatekin Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun yerine geçmek üzere hazırlanan ve 14 Ağustos 2025 tarihinde Adalet Bakanlığı tarafından kamuoyunun bilgisine sunulan Cebrî İcra Kanunu Taslağı, çeşitli yenilikler ve farklılıkları bünyesinde barındırmaktadır. Bu tebliğin konusu, Taslağın bütününün yorumlanmasından ziyade, paranın nemalandırılmasına ilişkin başta 12. madde hükmünün ve ilgili diğer hükümlerinin değerlendirilmesidir. İcra ve iflas hukukuna ilişkin düzenlemelerin, toplumun sosyal ve ekonomik yapısıyla doğrudan ilgili olması ile temel hak ve özgürlüklere müdahale anlamını taşıyabilecek nitelikte olması sebebiyle dikkatle ele alınması gerekmektedir. Dolayısıyla, güncel koşulların bu düzenlemelerin yapılmasında etkisinin olacağı şüphesizdir. Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nın 12 ve diğer bazı maddelerinde kendisine işaret edilen "paranın nemalandırılması" konusu da teori ve uygulama açısından önem arz etmektedir. Nitekim, madde gerekçesinde ilgili kimselerin mülkiyet hakkının azami ölçüde korunması amacıyla ihdas edildiği belirtilen paranın nemalandırılmasına ilişkin 12. maddeyle icra ve iflas dairelerine yatırılan veya bu dairelerce tahsil edilen paraların nemalandırılacağına ve kanunda belirtilen kesintiler yapıldıktan sonra kalanının, nemalarıyla birlikte banka aracılığıyla hak sahiplerine ödeneceğine işaret edilmiştir. Nemalandırma işleminin ne şekilde gerçekleştirileceği konusunda ise açık bir belirleme yapılmamış, Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelik hükümleri çerçevesinde düzenleneceği ifade edilmiştir. 2004 sayılı Kanunda düzenlenmeyen ve bir yenilik olduğu madde gerekçesinde ifade edilen bu hüküm, esasında meşru bir amaca hizmet edebilecek ve olumlu karşılanabilecek bir niteliktedir. Her ne kadar 2004 sayılı Kanunda paraların nemalandırılmasına ilişkin farklı maddelerde (m.88/a ve m.134) hüküm bulunsa da, Cebrî İcra Kanunu Taslağında 12. maddede müstakil bir düzenlemede ve birçok maddede (örneğin; m.73/III, m.125/II, m.186/II, m.245/IV, m.251/III, m.258/IV, m.260/III, m.361/I-II, m.367/IV, m.469/V, m.478/IV) kendisine yer bulduğu görülmektedir. Ancak, Taslak metninde paraların nemalandırılmasına ilişkin sayılan maddelerin çoğu, esasında 12. maddede belirtilen çerçeveyi aşmamakta ve özel bir hüküm getirmemektedir. Nitekim, paraların nemalandırılmasına ilişkin esasların, çıkartılacak Yönetmeliğe bırakılması, bazı tereddütlere yol açmaktadır. Özellikle güncel yargı kararlarına

bakıldığında, ekonomik koşullarda kısa zaman içinde büyük değişimlerin yaşandığı rahatlıkla görülebilmektedir. Nitekim, munzam zarara ilişkin yargı kararları da alacaklıların temerrüt faizini aşan zararının bulunduğu ve bu konu çerçevesinde bir çok tespit içermektedir. İcra organları nezdinde tutulan paraların her ne sebeple olursa olsun nemalandırılmasına ilişkin olarak da Taslakta bazı hükümlere yer verilmesi düşünülebilirdi. Bu kapsamda ve Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak Yönetmelikte yer alması gerektiğini düşündüğümüz somut öneriler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları, paraların hangi mecra nezdinde nemalandırılacağının net şekilde belirlenmesi ve yoruma ihtiyaç bırakmayacak ölçüde tespit edilmesi; paranın nemalandırılması yöntemi bakımından alacaklı, borçlu ve 3. kişilerin varsa taleplerinin dikkate alınması, hatta bu konuda itiraz edilebilmesine yönelik çeşitli mekanizmaların işletilebilmesi; nemalandırma yapılacak tarihlerin icra organlarının insiyatifine bırakılmadan, somut düzenlemeler çerçevesinde belirlenmesi; kanunilik ilkesi ve mülkiyet hakkına ölçüsüz müdahalenin engellenmesi adına bazı somut adımların atılması şeklinde sayılabilir.

Anahtar Kelimeler: İcra ve İflas Hukuku, Cebrî İcra Kanunu Taslağı, Paraların Nemalandırılması, Munzam Zarar.

An Assessment of the Provisions Regarding the Accrual of Interest on Money in the Draft Compulsory Enforcement Act

Abstract

The Draft Compulsory Enforcement Act, prepared to replace the Act No. 2004 and made public by the Ministry of Justice on August 14, 2025, incorporates various innovations and differences. The focus of on evaluating the provisions regarding the accrual of interest on money, particularly Article 12 and related provisions. Regulations pertaining to enforcement and bankruptcy law must be handled with care, as they are directly related to the social and economic structure of society and may potentially constitute an interference with fundamental rights and freedoms. The issue of "interest on funds," referred to in Article 12 and certain other articles of the Draft Enforcement and Bankruptcy Code, is also significant from both theoretical and practical perspectives. Indeed, Article 12, which pertains to the interest accrual of funds and is stated in the article's rationale to have been established to protect the property rights of the relevant parties to the greatest extent possible, indicates that funds deposited with or collected by enforcement and bankruptcy offices will accrue interest, and that the remaining amount after the deductions specified in the law are made will be paid to the rightful owners, along with the accrued interest, through a bank. However, no explicit provisions have been made regarding how the interest accrual process will be carried out; it is stated that this will be regulated in accordance with the provisions of a regulation to be issued by the Ministry of Justice. 2004 Law contains provisions regarding the interest on funds in different articles (Art. 88/a and Art. 134), the Draft Enforcement Code includes a separate regulation in Article 12 and references to interest in numerous articles (e.g., Art. 73/III, Art. 125/II, Art. 186/II, Art. 245/IV, Art. 251/III, Art. 258/IV, Art. 260/III, Art. 361/I-II, Art. 367/IV, Art. 469/V, Art. 478/IV).

However, most of the provisions listed in the draft text regarding the accrual of interest on funds do not, in essence, exceed the framework outlined in Article 12 and do not introduce any special provisions. In particular, when examining current judicial decisions, it is readily apparent that significant changes in economic conditions can occur within a short period of time. It might have been appropriate to include certain provisions in the Draft regarding the interest accrual on funds held by enforcement authorities, regardless of the reason. In this context, there are specific proposals we believe should be included in the Regulation to be issued by the Ministry of Justice. Some of these include clearly defining the specific institution through which funds will be invested and ensuring this is established in a manner that leaves no room for interpretation; taking into account the requests of creditors, debtors, and third parties regarding the method of investment, and even establishing various mechanisms to allow for objections in this regard; the dates for interest accrual should be determined within a concrete regulatory framework rather than left to the discretion of enforcement authorities; and taking specific steps to ensure compliance with the principle of legality and to prevent excessive interference with property rights.

Keywords: Enforcement and Bankruptcy Law, Draft Law on Compulsory Enforcement, Interest on Deposits, Consequential Damages.

Makale ID= 148

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4068-7295

Çevre Etiketi Bağlamında Yeşile Boyama Fiillerinin Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Günce Artantaş

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Yeşile boyama (Greenwashing), bir şirketin veya kurumun çevre dostu olmadığı halde pazarlama ve iletişim stratejileriyle iklime duyarlı ve çevreci bir imaj oluşturma çabası olarak tanımlanmaktadır. Çevresel etiketleme ise (Ecolabelling), sürdürülebilir üretim ve tüketimi teşvik etmek amacıyla geliştirilen bir belgelendirme sistemidir. Tüketicilerin çevre dostu ürünleri tercih edebilmesini sağlayan bu sistem, şirketlere rekabet avantajı sunarken, yanlış veya yanıltıcı kullanım durumlarında hukuki ve cezai sorumluluk doğurabilmektedir. Yanlış veya yanıltıcı çevre etiketi kullanımı, ürün veya hizmetin gerçekte sahip olmadığı çevresel faydaları varmış gibi göstererek tüketiciyi yanıltması nedeniyle yeşile boyama kapsamına girmektedir. Bu çalışmada, çevre etiketi bağlamında yeşile boyama fiilleri Türk ve karşılaştırmalı ceza hukuku açısından değerlendirilecektir. Türk hukukunda Çevre Etiketi Yönetmeliği'nin 24. maddesi, çevre etiketini izinsiz veya taklit ederek kullananlar ile başvuru esnasında sahte belge kullanan kişiler hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulmasını öngörmektedir. Yanlış veya yanıltıcı çevre etiketi kullanımı, tüketiciye ve çevreye zarar verilmesi ve haksız rekabetle sonuçlanabilmektedir. Çevre etiketi aldıkları takdirde bundan çeşitli ekonomik kazançlar sağlayabileceğini düşünen kişi ve kuruluşların, izinsiz veya taklit ederek çevre etiketi kullanmaları dolandırıcılık suçunun işlenmesine vücut verebilmektedir. Bu noktada ürünün çevre dostu olmadığı halde çevre etiketi kullanılarak daha pahalıya satılması, tüketicilerin zararına olarak ekonomik menfaat sağlandığı anlamına gelmektedir. Çevre etiketi, resmi makamlar tarafından verilen bir yeterlik belgesi teşkil ettiğinden bu şekilde işlenen dolandırıcılık suçunun niteliği üzerinde durulmalıdır. Ayrıca Türk Ticaret Kanunu'nun 55. ve 62. maddelerinde düzenlenen haksız rekabet suçu da yeşile boyama fiillerine uygulanabilir niteliktedir. Karşılaştırmalı hukuk açısından konu ele alındığında, İtalyan hukukunda bu türden fiiller, İtalyan Ceza Kanunu'nun 515. maddesinde düzenlenen ticari faaliyetin icrası sırasında dolandırıcılık suçu ile 517. maddesinde düzenlenen yanıltıcı işaretler taşıyan sınai ürünlerin satışa arzı suçu teşkil edebilmektedir. İspanyol Ceza Kanunu'nun 282. maddesi çerçevesinde sahte çevre etiketi kullanımı, "ürün hakkında gerçeğe aykırı iddialarda bulunulduğu veya doğru olmayan özellikler beyan edildiği" anlamına gelmektedir. Alman hukukunda konu, temel olarak Haksız Rekabete Karşı Kanun ile

düzenlenmekte ve bu tür fiiller genellikle hukuki ve idari yaptırımlarla önlenmeye çalışılmaktadır. Fransız hukuku ise bahsedilen diğer hukuk sistemlerinden ayrışmaktadır. 2021 tarihli İklim ve Dayanıklılık Yasası ile Tüketici Kanunu'nun 121-2 ve 132-2. maddeleri değiştirilerek aldatıcı ticari uygulama tanımına açıkça "ürün veya hizmetin çevresel etkisine ilişkin yanıltıcı iddialar" ve "reklam verenin çevresel taahhütlerine ilişkin yanıltıcı iddialar" eklenmiştir. Böylece Fransız hukukunda yeşile boyama fiilleri ayrıca bir suç teşkil etmemekle birlikte, tüketici hukukundaki aldatıcı ticari uygulamalara ilişkin cezai hükümlerin kapsamı çevresel iddialar bakımından özel olarak genişletilmiş ve bu fiillerin müeyyidesi ağırlaştırılmıştır. Bu itibarla Türk hukukunun cezai koruma sağlayan mevcut düzenlemelerinin İtalyan, İspanyol ve Alman hukukuyla benzerlik taşıdığı görülmektedir. Ancak özellikle AB mevzuatındaki gelişmeler göz önüne alındığında, Fransız hukukunda olduğu gibi yeşile boyama fiillerine özgü ve daha kapsamlı ceza normlarının öngörülmesi ihtiyacının doğabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Etiketi (Ecolabel), Yeşile Boyama (Greenwashing), Dolandırıcılık, Haksız Rekabet, AB Hukuku.

Greenwashing in the Context of Ecolabels: A Criminal Law Perspective

Abstract

Greenwashing refers to the attempt by a company or institution to project a climate-conscious and environmentally friendly image through marketing and communication strategies despite not actually being environmentally friendly. Ecolabelling, by contrast, is a certification system designed to promote sustainable production and consumption. Although it helps consumers choose environmentally friendly products and gives companies a competitive advantage, its false or misleading use may trigger legal and criminal liability. False or misleading ecolabels fall within the scope of greenwashing because they deceive consumers by suggesting that a product or service has environmental benefits it does not in fact possess. This study examines greenwashing through ecolabels from the perspective of Turkish and comparative criminal law. In Turkish law, Article 24 of the Regulation on Ecolabels provides that a criminal complaint shall be filed with the Public Prosecutor's Office against persons who use an ecolabel without authorization or by imitation, as well as against those who use forged documents during the application process. The use of false or misleading ecolabels may harm consumers and the environment and may also create unfair competition. Where individuals or entities, believing they may obtain economic benefits from acquiring an ecolabel, use such a label without authorization or by imitation, this conduct may constitute fraud. Since an ecolabel is a certificate of qualification issued by public authorities, the specific nature of fraud committed in this way should be taken into account. In addition, the unfair competition provisions in Articles 55 and 62 of the Turkish Commercial Code may also apply to acts of greenwashing. In comparative law, such acts may constitute, under Italian law, fraud in the course of commercial activity under Article 515 of the Italian Penal Code and the offering for sale of industrial products bearing misleading signs under Article 517. Under Article 282 of the Spanish Penal Code, use

of a false ecolabel involves making false claims about a product or declaring untrue characteristics. In German law, the issue is mainly governed by the Act Against Unfair Competition, with such conduct generally addressed through civil and administrative sanctions. French law differs from these systems. With the 2021 Climate and Resilience Law, Articles 121-2 and 132-2 of the Consumer Code were amended to expressly include within the definition of misleading commercial practices both “misleading claims relating to the environmental impact of a product or service” and “misleading claims relating to the advertiser’s environmental commitments.” Thus, while greenwashing is not a separate crime under French law, the scope of the criminal provisions concerning misleading commercial practices in consumer law has been specifically expanded for environmental claims, and the sanctions have been aggravated. In this respect, the current criminal law protection in Turkish law appears similar to that in Italian, Spanish, and German law. However, especially in light of developments in EU legislation, there may be a need for more specific and comprehensive criminal norms addressing greenwashing, as in French law.

Keywords: Ecolabel, Greenwashing, Fraud, Unfair Competition, European Union Law.

Makale ID= 262

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3282-383X

Çevre Temizlik Vergisi ve Etkinliği

Arş. Gör. Dr. Ayşe Hondur

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Çevre Temizlik Vergisi (ÇTV), Türk vergi sistemi içerisinde çevresel saiklerle ihdas edilmiş tek vergi olmakla birlikte, gerek hukuki niteliği gerekse yapısal özellikleri ve uygulama sonuçları itibarıyla doktrinde yoğun tartışmalara konu olmaktadır. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na dayanan bu vergi, teorik olarak çevre hukukunun temel ilkelerinden biri olan "kirleten öder" ilkesi doğrultusunda çevresel dışsallıkların içselleştirilmesini amaçlamaktadır. Ne var ki ilgili maddenin mevcut normatif çerçevesi ve uygulama şekli dikkate alındığında, söz konusu amacın gerçekleştirilmesinde sınırlı bir etkinliğe sahip olduğu görülmektedir. ÇTV'nin hukuki niteliği, klasik vergi teorisi bakımından tartışmalıdır. Bu verginin vergi ve harç özelliklerini bünyesinde barındıran melez bir yapıya sahip olması, eleştirilerin temelini oluşturmaktadır. Bunun yanında verginin anayasal temelleri de ayrıca değerlendirilmelidir. Anayasa'nın 73'üncü maddesinde düzenlenen vergilerin kanuniliği ilkesi çerçevesinde değerlendirme yapılması durumunda ÇTV'nin bu ilkeye aykırılığı ileri sürülmektedir. Her ne kadar yerel yönetimlerin mali özerkliği kapsamında belirli düzenleme yapma yetkisine sahip olduğu kabul edilse de, bu yetkinin sınırlarının belirsizliği, kanunilik ilkesi bakımından anayasal tartışmalara neden olmaktadır. ÇTV, yapısal özellikleri bakımından da eleştiriye açıktır. Konutlar ve işyerleri için farklı uygulamaların varlığı, sistemde bir bütünlük ve eşitlik sorunu oluşturmaktadır. Ayrıca su tüketimi ile atık üretimi arasında doğrudan bir ilişki kurulamaması, verginin çevresel temellendirmesini zayıflatmaktadır. Çevre vergilerinin temel işlevi, kamu gelirlerini artırmanın yanında davranışları yönlendirerek daha sürdürülebilir tercihlere sevk etmektir. Mevcut uygulamalar, ÇTV'nin yönlendirici ve caydırıcı fonksiyonunun büyük ölçüde zayıf kaldığını göstermektedir. Bu zayıf etkilerin nedeni olarak vergi oranlarının düşük düzeyde belirlenmesi, muafiyet ve istisnaların kapsamının genişliği ile elde edilen gelirlerin çevresel projelere yeterince yönlendirilmemesi sayılabilir. Uluslararası uygulamalarda ise kirlilik miktarına duyarlı, artan oranlı ve davranışları yönlendiren vergi düzenlemelerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Verginin çevresel etkinliğinin artırılabilmesi için matrahın doğrudan kirlilik ve atık üretimi ile ilişkilendirilmesi, oran yapısının davranışları yönlendirici biçimde yeniden tasarlanması ve elde edilen gelirlerin çevresel amaçlara özgülenmesi gerekmektedir. Ayrıca vergilendirme yetkisinin anayasal sınırları çerçevesinde daha açık ve belirli şekilde düzenlenmesi, hem hukuki güvenlik hem de anayasal meşruiyet

açısından önem arz etmektedir. Bu çerçevede, ÇTV'nin yeniden yapılandırılması, sadece mali bir reform değil, aynı zamanda çevre politikalarının etkinliğini artırmaya yönelik zorunlu bir dönüşüm olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Temizlik Vergisi, Kirleten Öder, Vergilerin Fiskal ve Ekstra Fiskal Amacı.

The Environmental Cleaning Tax and Its Effectiveness

Abstract

The Environmental Cleaning Tax (ÇTV), although being the only tax introduced within the Turkish tax system on environmental grounds, has been the subject of extensive debate in the doctrine due to both its legal nature and its structural characteristics, as well as its practical outcomes. Based on Law No. 2464 on Municipal Revenues, the tax is theoretically designed to internalize environmental externalities in line with the "polluter pays" principle, one of the fundamental principles of environmental law. However, considering the current normative framework of the relevant provision of Law No. 2464 and its mode of implementation, it appears that the tax has limited effectiveness in achieving this objective. The legal characterization of the ÇTV is controversial within classical tax theory, as it exhibits a hybrid structure incorporating elements of both tax and fee. Moreover, its constitutional basis also requires careful examination. Under Article 73 of the Constitution, which enshrines the principle of legality of taxation, certain aspects of the ÇTV raise concerns regarding compliance with this principle. Although local governments are recognized as having certain regulatory powers within the scope of fiscal autonomy, the ambiguity regarding the limits of such authority gives rise to constitutional debates in terms of the principle of legality. The ÇTV is also open to criticism in terms of its structural design. The existence of different regimes for residential properties and commercial establishments creates issues of coherence and equality within the system. Furthermore, the inability to establish a direct link between water consumption and waste generation weakens the environmental justification of the tax. Environmental taxes are intended not only to generate public revenue but also to influence behavior by encouraging more environmentally sustainable choices. However, current practices indicate that the regulatory and deterrent functions of the ÇTV remain largely ineffective. This limited impact may be attributed to the low level of tax rates, the broad scope of exemptions and exceptions, and the insufficient allocation of revenues to environmental projects. Enhancing its effectiveness requires linking the tax base directly to pollution and waste generation, redesigning the rate structure to encourage behavioral change, and earmarking revenues for environmental purposes. Furthermore, a clearer and more precise regulation of taxation powers within constitutional limits is essential both for legal certainty and for constitutional legitimacy. In this respect, the restructuring of the ÇTV should be considered not merely as a fiscal reform, but also as a necessary transformation for improving the effectiveness of environmental policies.

Keywords: Environmental Cleaning Tax, Polluter Pays Principle, Fiscal and Extra-Fiscal Functions of Taxation.

Makale ID= 186

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0008-7689-414X

Çevre ve İmar Kirliliğine Yönelik İdari Yaptırımların Hukuki Rejimi ve Yargısal Denetimi

Selahattin Erdem Kuru

İzmir Bakırçay Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler başlığı altında 56. maddesi ile güvence altına önemli bir hak olmakla birlikte, devlete ve vatandaşlara çevrenin geliştirilmesi, çevre sağlığının korunması ve çevre kirliğini önlemek bakımından pozitif ve negatif yükümlülükler yüklemektedir. Günümüzde hızla artan kentleşme, sanayileşme ve nüfus yoğunluğu, yaşam alanlarında hem çevresel dokuda bozulmalara hem de plansız yapılaşma sonucu olarak imar kirliliğinin meydana gelmesine neden olmaktadır. Kamu düzeninin ayrılmaz ve vazgeçilmez birer parçası olan çevre ve imar düzeninin korunması, idarenin düzenleme ve kolluk faaliyetlerinin kapsamında yer almaktadır. İdarenin bu bozulan düzeni yeniden tesis etmek, hukuka aykırılıkları ortadan kaldırmak ve bunlara karşı caydırıcılık amacıyla kullandığı en etkin araçlar ise idari yaptırımlardır. Bu bildirinin temel amacı, çevre ve imar mevzuatı kapsamında idare tarafından uygulanan yaptırımların hukuki niteliğini, uygulama şartlarını ve yargısal denetim mekanizmalarını genel bir incelemeye tabi tutmaktır. Çalışmada öncelikle, idari yaptırım kavramı; kanunilik, ölçülülük, belirlilik ve "non bis in idem" (aynı fiilden dolayı iki kez yargılanmama) gibi temel hukuk ilkeleri çerçevesinde ele alınmaktadır. İmar kirliliği bağlamında, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 32. ve 42. maddeleri ekseninde ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılaşmalara karşı uygulanan "yapı tatil tutanağı düzenlenmesi", "idari para cezası tesisi" ve "yıkım kararı alınması" yaptırımları incelenmektedir. Özellikle idari para cezalarının hesaplanmasında idarenin takdir yetkisinin sınırları ve yıkım kararlarının Anayasa ile güvence altına alınan mülkiyet hakkı karşısındaki konumu değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, çevre kirliliği bağlamında 2872 sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde tesis edilen yaptırımlar ele alınmakta; "kirleten öder" prensibi doğrultusunda uygulanan ağır idari para cezaları ile çevreye zarar verme tehlikesi barındıran yahut Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) yükümlülüklerine aykırı hareket edenler hakkında uygulanan "faaliyetin durdurulması" yaptırımları analiz edilmektedir. Çalışmanın yargısal denetim bölümünde, Danıştay içtihatları çerçevesinde idarenin yaptırım uygularken yetki, şekil, sebep, konu ve maksat unsurlarında sıklıkla düştükleri hukuki sakatlıklar incelenecektir. İdarenin eksik inceleme ve yetersiz tespit

tutanaklarına dayalı olarak tesis ettiği yaptırımların idari yargıdaki durumu, örnek kararlar üzerinden gösterilmektedir. Sonuç olarak bildiri; çevre ve imar kirliliğinin önlenmesinde idari yaptırımların salt cezalandırıcı birer işlem olmaktan çıkıp, caydırıcı ve düzeltici bir fonksiyona tam anlamıyla sahip olabilmesi için mevzuatta ve idari pratikte neler yapılabileceğine dair çözüm önerileri sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: İdari Yaptırım, İmar Kirliliği, Çevre Kirliliği, İdari Para Cezası, Yargısal Denetim.

The Legal Regime and Judicial Review of Administrative Sanctions Concerning Environmental and Zoning Pollution

Abstract

The right to live in a healthy and balanced environment is a fundamental right guaranteed under Article 56 of the Constitution of the Republic of Türkiye, specifically categorized under the heading of Social and Economic Rights and Duties. This constitutional provision imposes both positive and negative obligations upon the State and its citizens regarding the improvement of the environment, the protection of environmental health, and the prevention of environmental pollution. In the contemporary era, rapid urbanization, industrialization, and increasing population density have led to both the degradation of the environmental fabric and the emergence of zoning pollution as a consequence of unplanned construction. The preservation of environmental and zoning order, which constitutes an inseparable and indispensable element of public order, falls within the scope of the administration's regulatory and law enforcement functions. Administrative sanctions serve as the most effective instruments employed by the administration to restore disturbed order, eliminate illegalities, and ensure deterrence. The primary objective of this paper is to conduct a comprehensive legal analysis of the administrative sanctions applied within the framework of environmental and zoning legislation, their legal nature, application requirements, and judicial review mechanisms. Initially, the concept of administrative sanctions is examined through the lens of fundamental legal principles, such as legality, proportionality, certainty and Non bis in idem (the prohibition against double jeopardy). In the context of zoning pollution, the sanctions of "issuing a construction stop-work minute", "imposition of administrative fines," and "rendering demolition orders" are analyzed in accordance with Articles 32 and 42 of the Zoning Law No. 3194, specifically targeting constructions without permits or those in violation of existing permits and their annexes. Furthermore, the limits of the administration's discretionary power in calculating administrative fines and the standing of demolition orders against the right to property, which is constitutionally protected, are evaluated. Concurrently, sanctions established under the Environmental Law No. 2872 are addressed. This includes an analysis of heavy administrative fines applied in line with the "polluter pays" principle, as well as the "suspension of activities" imposed on those who pose a threat of environmental damage or act in violation of Environmental Impact Assessment (EIA) obligations. In the section concerning judicial review, legal defects frequently encountered in the elements of jurisdiction, form, cause, subject

matter, and purpose—as reflected in the precedents of the Council of State —are scrutinized. The status of sanctions established by the administration based on incomplete investigations or insufficient detection reports is demonstrated through exemplary court rulings. In conclusion, this paper aims to provide policy recommendations for both legislation and administrative practice to ensure that administrative sanctions transition from being merely punitive measures to fully functional deterrent and corrective tools in preventing environmental and zoning pollution.

Keywords: Administrative Sanction, Zoning Pollution, Environmental Pollution, Administrative Fine, Judicial Review.

Makale ID= 36

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7123-3499

Çevre Zararlarında Medeni Hukukun Koruma Kapasitesi

Dr. Öğretim Üyesi Buket Günay Alkan

İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sanayileşme, kentleşme, iklim değişiklikleri ve teknolojinin günden güne gelişmesi gibi etmenler günümüzde çevre zararlarının insanoğlu için önemli bir konu olmasına sebep olmuştur. Farklı açılardan tasniflere tâbi tutulan çevre zararı kavramı mevzuatta tanımlanmamıştır. Temel olarak insana, diğer canlılara, kültürel ve doğal varlıklara verilen zararlar ile hava, su, toprağın kirletilmesi ve canlıların yaşadıkları ortamın bozulması çevre zararı kavramı içerisinde değerlendirilmektedir. Türk Hukukunda çevre zararlarından sorumluluğu düzenleyen 2872 sayılı Çevre Kanunu m.28 bulunmaktadır. Çevreyi kirletenlerin ve çevreye zarar verenlerin sebep oldukları kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı kusur şartı aranmadan sorumlu olacakları hükümde ifade edilmiştir. Oldukça geniş kapsamlı ve anlamı muğlak olan söz konusu hüküm ayrıca genel hükümlere göre tazminat sorumluluğunun saklı olduğunu belirtmiştir. Çevre zararları bakımından Çevre Kanunu'nun yaptırım rejimi, idari ve cezai yaptırımları da içerir şekildedir. Zira çevre zararlarının önlenmesi ve giderilmesi hukukun farklı alanlarını ilgilendiren bir konudur. Biz çalışmamızda oldukça yaygın ve geniş kapsamlı olarak ortaya çıkabilen çevre zararlarında medeni hukukun önleyici ve koruyucu bir fonksiyon üstlenip üstlenemediğini tartışmayı amaçlıyoruz. Medeni hukukun çevre zararlarında koruma kapasitesini değerlendirmeyi amaçladığımız bu çalışmada, üç aşamalı bir değerlendirme yapmayı planlıyoruz. İlk olarak, çevre zararının medeni hukuk bakımından da zarar kavramına dâhil olup olmadığı, yani zararın medeni hukuk bakımdan nitelendirilmesi; ardından sorumluluğun ne şekilde, hangi hukuki dayanakla söz konusu olabileceği ve niteliği ile son olarak, tazminat yaptırımının mümkün olup olmayacağı özellikle nedensellik bağı bakımından değerlendirilerek ele alınacaktır. Bu amaçla, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.49, m.71 kapsamında ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m.730 çerçevesinde bir değerlendirme yapılacaktır. Medeni Hukukun çevre sorunlarında koruyucu ve/veya önleyici bir rol üstlenip üstlenemediğinin, bu alandaki sorunların ve çözüm önerilerinin tespit edilmesinin amaçlandığı çalışmamızda mevzuatımızdaki düzenlemeler ve yargı kararlarından örneklerin yanı sıra çevre hukukuna ilişkin ülkemize göre çok daha sistematik ve sektörel bazlı çevre hukuku mevzuatına sahip Alman Hukuku'ndaki yargı uygulamaları ve doktrin çalışmalarından faydalanılacaktır. Böylelikle hukukumuz bakımından mevzuattaki eksiklikler ve uygulamada

ortaya çıkan problemlere çözüm önerisi getirilerek medeni hukukun çevre zararları bakımından koruma kapasitesinin artırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çevre Zararı, Medeni Hukuk, Tazminat.

The Capacity of Civil Law to Protect Against Environmental Damage

Abstract

Factors such as industrialisation, urbanisation, climate change and the advancement of technology have made environmental damage a significant issue for humankind today. Concept of environmental damage is not defined in legislation. Fundamentally, damage caused to living beings, cultural and natural assets, pollution of air, water and soil and the degradation of the environment in which living beings live, are considered within the concept of environmental damage. Article 28 of the Environmental Law No. 2872 regulates liability for environmental damage under Turkish law. The provision states those who pollute the environment shall be liable for the damages without the requirement of fault. This provision, which is quite broad and ambiguous in meaning, also states that liability for compensation is reserved in accordance with general provisions. The sanctions regime of the Environmental Law regarding environmental damage includes administrative and criminal sanctions. This is because the prevention and remediation of environmental damage is a matter that concerns different areas of law. In our study, we aim to discuss whether civil law can assume a preventive and protective function in cases of environmental damage, which can be quite extensive. In this study, we plan to conduct a three-stage assessment. First, we will examine whether environmental damage is included in the concept of damage under civil law, i.e., the characterisation of damage under civil law; then, we will assess how liability may arise, on what legal basis; and finally, we will evaluate whether compensation sanctions are possible. Then an assessment will be made within the scope of Articles 49 and 71 of the Turkish Code of Obligations No. 6098 and Article 730 of the Turkish Civil Code No. 4721. In this study, which aims to identify whether civil law can play a protective and/or preventive role in environmental issues, and to identify problems and proposed solutions in this area. In addition to examples from our legislation and court decisions, we will draw on judicial practices and doctrinal studies from German law, which has a much more systematic and sector-based environmental law legislation than our country. Thus, it is intended to propose solutions to the shortcomings in our legislation and the problems arising in practice, thereby increasing the capacity of civil law to protect against environmental damage.

Keywords: Environmental Damage, Civil Law, Compensation.

Makale ID= 121

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0427-432X

Ceza Hukukunda Eşitlik İlkesi

Dr. Öğretim Üyesi Dilaver Nişancı

Ankara Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Ceza hukuku, devletin cezalandırma yetkisinin en yoğun biçimde kullanıldığı alan olduğu için, eşitlik ilkesi bu alanda hem normatif hem de uygulamaya ilişkin belirleyici bir işlev görür. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10. maddesi eşitlik ve ayrımcılık yasağını genel bir ilke olarak düzenlerken; 13. madde temel hakların ölçülü sınırlanmasını, 38. madde ise suç ve cezalarda kanunilik ve lehe kanunun uygulanmasını güvence altına almaktadır. Bu hükümler, ceza hukukunda eşitliğin yalnızca "aynı durumda olanlara aynı muamele" değil, farklı durumdaki bireylerin "durumlarının gerektirdiği uygun işlem" e tabi tutulması gerektiğini de ifade eder. Uluslararası düzlemde AİHS m.14 ve 12 No'lu Ek Protokol, ayrımcılık yasağının kapsamını genişletirken; Adil Yargılanma Hakkı başlıklı 6. maddesi ve Kanunsuz Ceza Olmaz başlıklı 7. maddesi ise ceza adaletinin yürütülmesinde eşitliğin usulî yönünü korur. AİHM'in Thlimmenos/Yunanistan kararı, eşitlik ilkesinin yalnızca benzer durumları aynı şekilde değerlendirmeyi değil, ilgili farklılıkları dikkate alma yükümlülüğünü de içerdiğini ortaya koyarak ceza hukukunda maddi eşitlik yaklaşımını pekiştirir. Eşitlik ilkesi bir taraftan kanun koyma aşamasından, cezanın belirlenmesi ve infaz aşamasına kadar olan süreci ilgilendirmekte; diğer taraftan da kırılgan grupların özel olarak korunmasını gerektirmektedir. Bu çalışmada, eşitlik ilkesi; kanun koyucu aşaması (belirlilik ve orantılılık), soruşturma–kovuşturma aşaması (tarafsızlık, silahların eşitliği, tutuklama ve ölçülülük) ve cezanın belirlenmesi ve infaz aşaması (bireyselleştirme, gelirle bağlantılı para cezaları, infazda ayrımcılık yasağı) olmak üzere üç ana başlıkta incelenmektedir. Müteakiben ceza hukukunda kırılgan grupların (çocuklar, engelliler, göçmenler, kadınlar, LGBTİ+ ve azınlıklar) korunabilmesi ve eşitliğin fiilen sağlanması için devletin üstlenmesi gereken pozitif yükümlülükleri ele almaktadır. Karşılaştırmalı hukuk bağlamında Almanya ve ABD örnekleri üzerinden yola çıkmak suretiyle, Türkiye'nin sahip olduğu güçlü normatif çerçeveye (Anayasa m.10, m.13, m.38; TCK m.20, m.61; CMK m.100 vd.) karşın; uygulamada seçicilik, tutuklama standartlarında tutarsızlık ve infazda farklılıklar gibi zorlukların getirdiği olumsuzluklar ortaya konmaktadır. Sonuç olarak da eşitliğin; kanunilik, adil yargılanma ve bireyselleştirme ile birlikte işleyen maddi bir adalet taahhüdü olduğu ve gerçek anlamda sağlanabilmesi için, bir taraftan aynı durumda olanlara aynı muamelenin, diğer taraftan da farklı durumdakilere durumlarının gerektirdiği uygun muamelenin uygulanması gerektiğinin altı çizilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eşitlik İlkesi, Ayrımcılık Yasağı, Adil Yargılanma Hakkı, Kırılgan Gruplar, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.

The Principle of Equality in Criminal Law

Abstract

Since criminal law is the area where the state's power to punish is exercised most intensively, the principle of equality plays a decisive role in this field, both normatively and practically. Article 10 of the Constitution of the Republic of Turkey regulates equality and the prohibition of discrimination as a general principle; Article 13 guarantees the proportionate limitation of fundamental rights, and Article 38 ensures legality in crimes and punishments and the application of the law more favorable to the accused. These provisions express that equality in criminal law means not only "the same treatment for those in the same situation", but also that individuals in different situations should be subject to "appropriate treatment as required by their circumstances." On the international level, Article 14 and Protocol No. 12 of the ECHR expand the scope of the prohibition of discrimination, while Article 6, entitled "Right to a Fair Trial", and Article 7, entitled "No Punishment Without Law", protect the procedural aspect of equality in the administration of criminal justice. The European Court of Human Rights' Thlimmenos/Greece decision reinforces the substantive equality approach in criminal law by demonstrating that the principle of equality includes not only the obligation to evaluate similar situations in the same way, but also the obligation to take relevant differences into account. The principle of equality concerns the entire process, from the legislative stage to the determination and execution of punishment; it also necessitates the special protection of vulnerable groups. This study examines the principle of equality under three main headings: the legislative stage (certainty and proportionality), the investigation-prosecution stage (impartiality, equality of arms, detention and proportionality), and the determination and execution of punishment (individualization, income-related fines, prohibition of discrimination in execution). Subsequently, it addresses the positive obligations that the state must undertake to protect vulnerable groups (children, people with disabilities, migrants, women, LGBT+ and minorities) and to ensure equality in practice in criminal law. Using Germany and the USA as examples within the context of comparative law, this study highlights the negative consequences arising from difficulties in application, such as selectivity in practice, inconsistencies in arrest standards, and differences in execution, despite Turkey's strong normative framework (Constitution Articles 10, 13, 38; Turkish Penal Code Articles 20, 61; Code of Criminal Procedure Articles 100 et al.). Ultimately, it emphasizes that equality is a commitment to substantive justice that operates alongside legality, fair trial, and individualization, and that its true realization requires, on the one hand, the same treatment for those in the same situation, and on the other hand, appropriate treatment for those in different situations, according to their circumstances.

Keywords: Principle of Equality, Prohibition of Discrimination, Right to a Fair Trial, Vulnerable Groups, European Convention on Human Rights.

Makale ID= 233

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8469-2638

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 76. Maddesi Kapsamında Diğer Kişilerin Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alınmasına Katlanma Yükümlülüğü ve Tanıklıktan Çekinme Hakkı

Arş. Gör. Rabia Gökçe Koyuncu

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Ceza muhakemesinde maddi gerçeğe ulaşma amacı, suç delillerinin eksiksiz toplanmasını ve olayın tüm yönleriyle aydınlatılmasını zorunlu kılar. Bu süreçte başvurulan beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması, bireyin vücut bütünlüğüne müdahale teşkil eden, koruma tedbiri niteliğinde bir işlemdir. Söz konusu işlemin hukuki niteliği; bir yandan kamusal savunma mekanizması olan delil elde etme yetkisine dayanırken, diğer yandan Anayasa ile güvence altına alınan vücut dokunulmazlığı ve özel hayatın gizliliği haklarının sınırlarını belirler. Bu müdahaleler sonucunda elde edilen biyolojik ve fiziksel bulgular, teknik ve bilimsel veriler sunarak maddi gerçeğe ulaşmada önemli bir katkı sağlamaktadır. Türk hukukunda beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması işlemiyle delil elde edilmesinin koşulları, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (m. 75-81) ve 25832 sayılı Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik hükümleriyle detaylıca düzenlenmiştir. Kanun koyucu, müdahalenin kapsamını şüpheli/sanık ve "diğer kişiler" ayrımı üzerinden şekillendirmiştir. CMK m. 76 kapsamında düzenlenen diğer kişilerin (mağdur, tanık veya suçla ilgisi olmayan üçüncü kişiler) beden muayenesi ve vücudundan örnek alınması, kural olarak rızaya tabi olsa da; suçun ispatı için zorunlu görüldüğü hallerde, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde savcı kararıyla rıza aranmaksızın gerçekleştirilebilmektedir. Bu durum, üçüncü kişilerin maddi gerçeklik uğruna belirli bir "katlanma yükümlülüğü" altına girmesine neden olmaktadır. Ancak bu yükümlülüğün en önemli istisnası, CMK m. 76/4 hükmünde yer alan tanıklıktan çekinme hakkıdır. Kanun, sanığın yakınları gibi tanıklıktan çekinme hakkı bulunan kişilere mutlak bir koruma kalkanı sunarak, rızaları olmaksızın bu işlemlere tabi tutulmalarını açıkça yasaklamıştır. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 76. maddesinde düzenlenen diğer kişiler üzerinde beden muayenesi ve vücuttan örnek alınmasının şartları bakımından, tanıklıktan çekinme hakkına sahip olmayan diğer kişilerin bu işleme katlanma yükümlülüğünün varlığı ve sınırlarına ilişkin olarak bir belirleme bulunmamaktadır. Bu çalışma; beden muayenesi kurumunun genel esaslarını ele alırken, özellikle tanıklıktan çekinme hakkı olanlar ile bu haktan mahrum kalan "diğer kişiler"

arasındaki hukuki statü farkını ve bu farkın doğurduğu hak ihlali risklerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu analizde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ve Anayasa Mahkemesi kararları da konuyla bağdaştığı ölçüde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Beden Muayenesi, Vücuttan Örnek Alınması, Tanık, Katlanma Yükümlülüğü, Tanıklıktan Çekinme Hakkı.

Physical Examination and the Taking of Samples from the Body of Other Persons Under Article 76 of the Criminal Procedure Code: The Obligation of Endurance and the Privilege of Declining to Testify

Abstract

In the criminal justice system, the objective of attaining the material truth necessitates the exhaustive collection of evidence and the full clarification of the incident in all its aspects. In this process, physical examination and the taking of samples from the body are protective measures that constitute an interference with an individual's physical integrity. The legal nature of these procedures is based on the authority to obtain evidence as a public defense mechanism, while simultaneously defining the constitutional boundaries of the right to physical integrity and the privacy of private life. The biological and physical findings obtained through these interventions provide technical and scientific data, making a significant contribution to reaching the material truth. Under Turkish law, the conditions for obtaining evidence through physical examination and the taking of samples from the body are regulated in detail by the Criminal Procedure Code (CPC) No. 5271 (Articles 75-81) and the Regulation on Physical Examination, Genetic Investigation, and Physical Identification in Criminal Procedure (No. 25832). The legislator has structured the scope of the intervention through a distinction between the suspect/accused and "other persons." While the examination of other persons (victims, witnesses, or third parties with no connection to the crime) and the taking of samples from the body under Article 76 of the CPC are generally subject to consent, these procedures may be performed without consent by a judicial warrant—or, in urgent cases, by a prosecutorial order—where deemed mandatory for the proof of a crime. This situation subjects third parties to a certain "obligation of endurance" for the sake of material truth. However, the most significant exception to this obligation is the right to decline to testify under Article 76/4 of the CPC. The Code provides an absolute shield of protection for individuals entitled to decline to testify, such as the relatives of the accused, by explicitly prohibiting such procedures without their consent. Regarding "other persons" who do not possess the right to decline to testify, there is a lack of determination in Article 76 of the CPC concerning the existence and the limits of the obligation of endurance to such procedures. This study aims to analyze the general principles of the institution of physical examination, while evaluating the difference in legal status between those entitled to the right to decline to testify and the "other persons" deprived of this right, along with the resulting risks of human rights violations. In this analysis, the decisions of the European Court of Human Rights and the Constitutional Court will be examined to the extent they relate to the subject.

Keywords: Physical Examination, Taking of Samples from the Body, Witness, Obligation of Endurance, Right to Decline to Testify.

Makale ID= 188

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2969-8700

Cezai Mirasçılıktan Çıkarma Şartlarının Hukuki Tartışmalar Çerçevesinde İncelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Cemile Turgut

Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf niteliği taşıyan mirasçılıktan çıkarma kurumu, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 510 ila 513. maddeleri arasında düzenlenmiştir (ZGB Art. 477-479). Mirasçılıktan çıkarma, mirasbırakanın kanunda öngörülen sebeplerden birine dayanarak tek taraflı irade beyanı ile gerçekleştirdiği bir ölüme bağlı tasarruf sonucunda, saklı paylı mirasçının miras hakkından kısmen veya tamamen mahrum bırakılmasıdır. Koruyucu mirasçılıktan çıkarma (MK m. 513/1) ve cezai mirasçılıktan çıkarma (TMK m. 510) olarak iki farklı türdedir. Koruyucu mirasçılıktan çıkarmanın amacı, aciz hâlindeki altsoyun çocuklarının korunmasıdır. Bu doğrultuda aciz hâlde bulunan altsoyun saklı payının tamamının alacaklıların eline geçmesi engellenmekte, saklı payın yarısının ise bu altsoyun çocuklarına özgülenmesi temin edilmektedir. Cezai mirasçılıktan çıkarmanın amacı ise saklı paylı mirasçının mirasbırakan ile arasındaki aile bağlarını ağır şekilde zedeleyen kusurlu davranışı nedeniyle onu bir nevi cezalandırmak ve mirasbırakanın tasarruf özgürlüğünü korumaktır. Buna göre Kanun'un 510. maddesi uyarınca, "saklı paylı mirasçının mirasbırakana veya mirasbırakanın yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemesi" ya da "mirasbırakana veya onun aile bireylerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini ciddi biçimde ihlal etmesi" halinde, mirasbırakanın mirasçıyı mirasçılıktan çıkarması mümkündür. O halde mirasçılıktan cezai çıkarma için kanunda düzenlenen çıkarma sebeplerinin birinin gerçekleşmesi ve çıkarmanın ölüme bağlı tasarruf şeklinde yapılması gerekmektedir. Türk Medeni Kanun'un 510. maddesinde sınırlı sayıda sayılan çıkarma sebepleri, doktrin ve yargı kararlarında pek çok tartışmayı beraberinde getirmektedir. Örneğin, hükümde öngörülen mirasçının mirasbırakana veya onun yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemesi sebebinde, hangi fiillerin "ağır suç" niteliği taşıyacağı, ceza hukukunda hafif sayılan bir suçun veya kabahatlerin bu kapsamda yer alıp almayacağı, kimlerin mirasbırakanın "yakını" veya "aile üyesi" olarak değerlendirileceği ve mirasçının, suç işlediği kişinin mirasbırakının yakını olduğunu bilmemesi durumunda çıkarmanın geçerliliği gibi hususlar bunlardan bazılarıdır. Bunun yanı sıra mirasçının aile hukukundan doğan ödevleri "önemli ölçüde ihlal" etmesinden ne anlaşılması gerektiği, mirasçının farklı bir siyasi/dini görüşü benimsemesi veya tercih ettiği mesleğin mirasbırakanın beklentileriyle çelişmesi, mirasbırakanın kısıtlanması için dava açması gibi olgular da farklı yargı kararlarına konu olmuştur. Çalışmanın amacı, cezai mirasçılıktan çıkarma kurumunun

hukuki niteliği tespit edilerek geçerlilik şartlarını yukarıda değinilen tartışmalar kapsamında açıklamaktır. Buna göre öncelikle suçun ağırlığı ölçütünün medeni hukuk esaslarına ve fiilen aile bağlarını koparma potansiyeline göre belirlenmesi gerektiği ortaya konulacak ardından mirasçının aile hukukundan doğan ödevlerini önemli derece ihlal etmesi halinde, hangi objektif ve subjektif ölçütlerin esas alınması gerektiği incelenecektir. Bunun yanında gelecekte mirasçı olabilecek kişilerin de mirasçılıktan çıkarılabileceği meselesi ile mirasçının şuçu işlediği kişinin mirasbırakının yakını olduğunu bilmemesi halinde çıkarmanın geçerliliğinin etkilenmemesi gerektiğine yönelik tespitler sunulacaktır. Son olarak mirasbırakının çıkarma tasarrufundan sonra mirasçıyı affetmesinin hukuki sonuçlarına ve çıkarma sebebi oluşturan olayda mirasbırakanın da kusurlu olmasının etkisine ilişkin tartışma ve açıklamalara yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mirasçılıktan Çıkarma, Cezai Mirasçılıktan Çıkarma, Saklı Pay, Ölüme Bağlı Tasarruf, Mirasbırakan.

An Examination of the Conditions of Punitive Disinheritance Within the Framework of Legal Debates

Abstract

The concept of disinheritance, which constitutes a testamentary disposition in the substantive sense, is regulated under Articles 510 to 513 of the Turkish Civil Code No. 4721 (ZGB Art 477-479). Disinheritance refers to the deprivation, either partially or entirely, of a forced heir from their inheritance rights as a result of unilateral declaration of intent by the testator based on one of the grounds prescribed by law. Disinheritance exists in two distinct forms: Protective disinheritance (Art. 513/1 TCC) and punitive disinheritance (Art. 510 TCC). The purpose of protective disinheritance is to safeguard the children of a descendant who is in a state of insolvency. Accordingly, it prevents the entirety of the insolvent descendant's reserved share from passing to their creditors and ensures that half of this reserved share is allocated to the children of that descendant. By contrast, the purpose of punitive disinheritance is to, in a sense, sanction the forced heir for culpable conduct that seriously damages the family relationship between the heir and the testator, while also preserving the testator's freedom of testation. Pursuant to Article 510 of the Code, the testator may disinherit a forced heir if the heir "has committed a serious crime against the testator or against a person closely related to the testator" or "has seriously violated obligations arising from family law toward the testator or members of the testator's family." Therefore, punitive disinheritance requires both the existence of one of the statutory grounds for disinheritance and the execution of such disinheritance through a testamentary disposition. The grounds for disinheritance exhaustively enumerated in Article 510 of the Turkish Civil Code have given rise to significant debates in legal doctrine and judicial decisions. In particular, questions arise as to which acts qualify as a "serious crime" against the testator or the testator's relatives, whether minor offences or administrative infractions may fall within this scope, who may be regarded as a "relative," and whether disinheritance remains valid if the heir was unaware of the victim's close relationship with the testator. Judicial decisions have also examined what constitutes a "serious breach" of family law obligations and

whether circumstances such as adopting different political or religious views, pursuing an undesired profession, or initiating legal proceedings to restrict the testator's legal capacity may fall within this scope. This study aims to determine the legal nature of punitive disinheritance and to examine the conditions of its validity within the framework of existing debates. It argues that the seriousness of the offence should be assessed according to civil law principles and the act's potential to sever family ties, and analyses the objective and subjective criteria for determining a serious breach of family law obligations by the heir. The study also addresses the disinheritance of potential heirs, the effect of the heir's lack of awareness of the victim's relationship with the testator, and the legal consequences of the testator's forgiveness and fault.

Keywords: Disinheritance, Punitive Disinheritance, Forced Heirship, Testamentary Dispositions, Testator.

Makale ID= 16

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7747-8331

Cezalandırıcı Göç Rejimi ve ABD Göçmenlik ve Gümrük Muhafaza Dairesi Uygulamalarının Ceza Muhakemesi Boyutu

Dr. Arzu Balan

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Amerika Birleşik Devletleri'nde göç hukuku alanında faaliyet gösteren ABD Göçmenlik ve Gümrük Muhafaza Dairesi (Immigration and Customs Enforcement – ICE) birimlerinin uygulamaları, literatürde crimmigration olarak adlandırılan olgu kapsamında ele alınmaktadır. Crimmigration kavramı yerine "kriminalize edilen göç" veya "cezalandırıcı göç" terimlerinin kullanılması da mümkündür. Bu çalışma, söz konusu olguyu, idare hukuku, ceza hukuku ve göçmenlik hukukunun iç içe geçmesiyle ortaya çıkan özgün bir kontrol sistemi çerçevesinde incelemektedir. Bu bağlamda cezalandırıcı göç rejimi, kendine özgü normları, kurumları ve yaptırım teknikleriyle birlikte, ceza adalet sisteminden biçimsel olarak ayrışmış bağımsız bir yaptırım rejimini ifade etmektedir. ICE'ın güvenlikleştirme paradigması içinde kurulmuş olması, göçmenlik alanında yürütülen idari işlemlerin fiilen cezalandırıcı sonuçlar üretmesine ve ceza muhakemesine özgü tedbirlerin idari bir görünüm altında uygulanmasına yol açmıştır. Yakalama, özgürlükten yoksun bırakma, gözaltı ve gözetim gibi tedbirler, suç isnadına dayalı bir muhakeme sürecinden bağımsız olarak devreye sokulmakta; buna karşın ceza muhakemesinin sağladığı usuli güvenceler bu alana taşınmamaktadır. Böylece cezai sonuçlar doğuran, ancak ceza muhakemesinin öznesini ve güvencelerini tanımayan hibrit bir uygulama alanı ortaya çıkmaktadır. Cezalandırıcı göç rejimi, yalnızca idari ve cezai alanların teknik bir kesişiminden ibaret değildir; aynı zamanda egemenliğin icra biçimindeki dönüşümün bir tezahürüdür. Özgürlükten yoksun bırakma tedbirlerinin "idari" olarak nitelendirilmesi, müdahalenin maddi niteliğini değiştirmemekte; aksine cezalandırma yetkisinin ceza hukukunun kusur, isnat ve orantılılık ilkelerinden ayrıştırılarak yönetsel araçlara devredildiğini göstermektedir. Bu durum, yaptırımın niteliği ile uygulandığı usul arasındaki klasik bağın kopmasına yol açmakta; "ceza" ile "idari tedbir" arasındaki ayrım, maddi ölçütler yerine normatif etiketlemeye dayanmaktadır. İdari gözetim ve sınır dışı süreçlerinde uygulanan uzun süreli alıkoyma ve kapalı merkezlerde tutma pratikleri, maddi anlamda ceza karakteri taşımalarına rağmen anayasal ceza güvencelerinin dışında konumlandırılmaktadır. Kanunilik, ölçülülük, masumiyet karinesi ve hâkim güvencesi gibi ceza muhakemesinin kurucu ilkeleri, idari işlem formu altında ya sınırlı biçimde uygulanmakta ya da bütünüyle devre dışı bırakılmaktadır. Bürokratik hiyerarşiler, özelleştirilmiş gözaltı rejimleri ve etkisiz denetim

mekanizmaları ise sorumluluğun kurumsal yapı içinde dağılmasına neden olmakta; özgürlükten yoksun bırakma yetkisi fiilen zayıf bir yargısal denetime tâbi kalmaktadır. Çalışma, cezalandırıcı göç rejiminin ceza muhakemesi hukukunda kurumsallaşmış ve kalıcı bir yönetsel teknik hâline geldiğini ileri sürmektedir. Bu yapının, mevcut küresel yönetim merkezlerinin etkisiyle farklı hukuk düzenlerine sirayet eden ve yaygınlaşma eğilimi gösteren bir model niteliği kazandığı savunulmaktadır. Uygulama aşamalarının giderek geniş bir coğrafyada görünürlük kazanması, söz konusu rejimin kuramsal temellerinin yeniden ve eleştirel biçimde tartışılmasını zorunlu kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Cezalandırılan Göç, Suç Kontrolü, Kriminoloji, İdari-Ceza Hukuku.

Crimmigration and the Criminal Procedure Dimension of U.S. Immigration and Customs Enforcement Practices

Abstract

The practices of U.S. Immigration and Customs Enforcement (ICE) are examined in the literature under the concept commonly referred to as crimmigration. This term can alternatively be replaced with expressions like “criminalized migration” or “punitive migration”. This study analyzes the phenomenon within the framework of a distinctive control regime that emerges from the intersection of administrative law, criminal law, and immigration law. In this context, the punitive migration regime denotes an autonomous sanctioning framework that, while formally distinct from the criminal justice system, operates through its own norms, institutions, and techniques of enforcement. ICE’s establishment within a securitization paradigm has led administrative immigration measures to produce de facto punitive consequences and has facilitated the deployment of criminal procedural techniques under an administrative guise. Measures such as apprehension, deprivation of liberty, detention, and surveillance are implemented independently of a criminal charge or a process grounded in culpability. At the same time, the procedural safeguards characteristic of criminal proceedings are not extended to this domain. The result is a hybrid field of practice that generates penal effects while denying individuals the status and protections afforded to defendants in criminal adjudication. The punitive migration regime cannot be reduced to a mere technical overlap between administrative and criminal spheres; rather, it reflects a transformation in the modalities through which state power is exercised. The classification of liberty-depriving measures as “administrative” does not alter their substantive character. Instead, it indicates that the authority to punish has been detached from the foundational principles of criminal law—such as culpability, attribution, and proportionality—and relocated to administrative enforcement mechanisms. This shift disrupts the traditional nexus between the nature of a sanction and the procedure governing its imposition, rendering the distinction between “punishment” and “administrative measure” dependent on formal labeling rather than substantive criteria. Prolonged detention and confinement in closed facilities during immigration supervision and removal proceedings exemplify this dynamic. Although such practices bear a materially punitive character, they are positioned outside the constitutional guarantees associated with

criminal procedure. Core principles—including legality, proportionality, the presumption of innocence, and meaningful judicial oversight—are either applied in a limited manner or excluded altogether when measures are framed as administrative acts. Bureaucratic hierarchies, privatized detention regimes, and weak oversight mechanisms further diffuse responsibility within the institutional structure, leaving the power to deprive individuals of liberty subject to attenuated judicial scrutiny. This study argues that the punitive migration regime has become institutionalized as a durable administrative technique within criminal procedural law. It further contends that, under the influence of prevailing global governance centers, this model has begun to diffuse across jurisdictions, acquiring a transnational character. The growing visibility and normalization of its operational stages across diverse legal systems necessitate a renewed and critical engagement with its theoretical foundations.

Keywords: Crimmigration, Migration, Crime Control, Criminology, Administrative–criminal Law.

Makale ID= 266

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0213-0987

Cinsiyete Dayalı Ücret Ayrımcılığının İspatında Yeni Yaklaşımlar: Avrupa Birliği 2023/970 Sayılı Ücret Şeffaflığı Direktifi Işığında Türk İş Hukukunun Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Deniz Alkış Cemiloğlu

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Cinsiyete dayalı ücret ayrımcılığı, eşit değerde iş karşılığında kadın ve erkek işçilere farklı ücret ödenmesi şeklinde ortaya çıkan ve çalışma hayatının kronikleşmiş sorunlarından biridir. Eşit işe eşit ücret ilkesi, ulusal ve uluslararası normlarla güvence altına alınmış olsa da özellikle ücret belirleme süreçlerinin şeffaf olmaması bu ilkenin hayata geçirilmesini güçleştirmektedir. Ücret bilgilerine erişimin sınırlı olması ve kimi durumlarda ücret gizliliğini öngören sözleşmesel düzenlemelerin bulunması, çalışanların ücretler arasında karşılaştırma yapmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle cinsiyete dayalı ücret farklılıklarını önüne geçmeyi amaçlayan yaptırımların da etkinliğini sınırlanmaktadır. Bu çerçevede Avrupa Birliği'nin 2023/970 sayılı Ücret Şeffaflığı Direktifi, işçinin cinsiyete dayalı ücret farklılığına ilişkin emareleri ortaya koyması hâlinde, işverenin ayrımcılık bulunmadığını ispat etmekle yükümlü olduğu bir ispat kolaylığı öngörmektedir. Bununla birlikte, Direktifin ispata ilişkin getirdiği asıl dikkat çekici yenilik, ücret şeffaflığı, bilgiye erişim ve raporlama yükümlülükleri ile ücretlere ilişkin verilerin kayıt altına alınmasını zorunlu kılarak, çalışanların karşılaştırma yapabilmesini mümkün kılan bilgi altyapısını güçlendirmesidir. Nitekim bu yükümlülüklere uyulmaması hâlinde, ispat yükünün işverene yüklenmesi ve mahkemelere işverenin kontrolündeki delillerin açıklanmasını emretme yetkisi tanınması da ispat faaliyetini doğrudan etkileyen önemli mekanizmalardır. Türk hukuku bakımından, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 5. maddesinde ayrımcılığın ispatına ilişkin olarak işçiye emare ispatı imkânı tanınmış; işçinin ayrımcılık ihtimalinin varlığını güçlü biçimde gösteren bir durumu ortaya koyması hâlinde işverenin aksini ispat etmesi öngörülmüştür. Bununla birlikte, iş hukukunda özellikle ücret farklılıklarının ortaya konulmasına yönelik, bilgiye erişimi ve karşılaştırma imkânını sistematik biçimde sağlayan özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu noktada, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan delil ibrazı ve delillerin engellenmesine ilişkin hükümler, işçinin işverenin elindeki belgelere ulaşabilmesi bakımından önemli araçlar sunmaktadır. Ancak delillerin çoğu zaman karşı tarafın elinde bulunması ve mevcut usul yapısının bu delillere erişimi her durumda etkin biçimde sağlamaya elverişli olmaması, bu mekanizmaların ücret farklılıklarının ortaya konulmasına yönelik uyuşmazlıklarda sınırlı bir işlev gördüğünü göstermektedir. Bu çerçevede,

ücret ayrımcılığına ilişkin ispat zorluğunun, ispatı mümkün kılan bilgiye erişim ve karşılaştırma imkânının sınırlılığı ile yakından ilişkili olduğu; bu nedenle söz konusu alanın, bu imkânları güçlendiren bir yaklaşım doğrultusunda yeniden ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyete Dayalı Ücret Ayrımcılığı, Eşit İşe Eşit Ücret, İspat Zorluğu, Ücret Şeffaflığı.

New Approaches to Proof of Gender-Based Pay Discrimination: An Assessment of Turkish Labor Law in Light of the Pay Transparency Directive (EU) 2023/970

Abstract

Gender-based wage discrimination, which manifests as the payment of different wages to female and male workers for work of equal value, is one of the chronic challenges of employment. Although the principle of equal pay for equal work is guaranteed by national and international regulations, the lack of transparency in particularly wage-setting processes makes it difficult to fulfill this principle. Limited access to wage information and, in some cases, contractual provisions mandating wage confidentiality make it difficult for workers to compare wages. For this reason, the effectiveness of sanctions aimed at preventing gender-based wage disparities is also restricted. In this context, the European Union's Wage Transparency Directive 2023/970 establishes a mechanism for ease of proof, under which the employer is required to demonstrate the absence of discrimination if the employee presents evidence of a gender-based wage gap. In addition, the most notable innovation introduced by the Directive regarding the burden of proof is that it strengthens the information infrastructure enabling employees to make comparisons by mandating wage transparency, access to information, reporting obligations, and the recording of wage-related data. Indeed, failure to comply with these obligations results in the burden of proof shifting to the employer and grants courts the authority to order the disclosure of evidence under the employer's control—mechanisms that directly impact the proof process. Under Turkish law, Article 5 of the Labor Code No. 4857 grants the employee the opportunity to provide prima facie evidence regarding the proof of discrimination; it is stipulated that if the employee presents a situation strongly indicating the likelihood of discrimination, the employer must prove otherwise. However, there is no specific provision in labor law that systematically ensures access to information and the ability to make comparisons, particularly regarding the demonstration of wage disparities. In this regard, the provisions on the production of evidence and the obstruction of evidence in the Code of Civil Procedure No. 6100 provide important tools for the employee to access documents held by the employer. However, since evidence is often in the possession of the opposing party and the current procedural framework is not always conducive to effectively ensuring access to such evidence in every situation, this indicates that these mechanisms play a limited role in disputes regarding the demonstration of wage disparities. In this context, it is concluded that the difficulty of proving wage discrimination is closely linked to the limited access to information

and the limited ability to make comparisons that would enable such proof; therefore, this area must be re-examined in line with an approach that strengthens these capabilities.

Keywords: Gender-Based Pay Discrimination, Equal Pay for Equal Work, Burden of Proof, Pay Transparency.

Makale ID= 241

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9730-3427

Çırakların Hizmet Tespiti Sorunu

Arş. Gör. Mehmet Şükrü Yıldız

Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Çıraklık, hukuki anlamı itibarıyla çıraklık sözleşmesi ile bir meslek alanında mesleğin gerektirdiği bilgi ve beceriyi kazanmak amacıyla çalışılmasını ifade etmektedir. Çırak ve işçi statüsünün ayırt edilmesi, bireysel iş hukuku ve sosyal güvenlik hukuku bakımından kritik öneme sahiptir. Sözleşmenin asli edim yükümlülüklerinin tasnifi, çırak ve işçi statüsünün ayırt edilmesi bakımından temel ölçüttür. İşçi bakımından sözleşmenin esaslı unsuru ücret karşılığında işin görülmesi iken çıraklar bakımından bir meslek ya da sanatın öğrenilmesidir. Kuşkusuz bu temel ayrıma ilişkin sınırlar, yargı kararları ile şekillenmektedir. Bir hukuki ilişkinin çıraklık sözleşmesi mi iş sözleşmesi mi olduğunun tespiti fiilî ilişkinin ortaya koyulmasıyla mümkün olacaktır. Çırakların hizmet tespitine ilişkin sorunlar çeşitli açılardan incelenebilir. İlk olarak çıraklık işe giriş bildirgesi verilmeyen durumlarda bildirge verilmeyen dönem için hizmet tespiti talebinde bulunulmasının mümkün olup olmadığı meselesi ele alınmalıdır. Bu ihtimalde sigortalı, çırak olarak çalıştığı dönemlerin bildirilmemesi nedeniyle hizmet tespiti davası açmak istemektedir. Hizmet tespit davasının konusu, Kuruma bildirilmeyen sigortalı çalışmalardır. Bu davanın davacı tarafı temelde sigortalıdır. Hizmet tespit davası açılmasının temel amacı, sigortalı hizmetlerinin tespitiyle ilgili döneme ilişkin aylık kazanç toplamı ile prim ödeme gün sayılarının hüküm altına alınmasıdır. Bu tespitler de esasen uzun vadeli sigorta kollarından sağlanan edimlere hak kazanmayı kolaylaştırmaktadır. Sigortalının hizmet tespit talebi esnasında sigortalılık niteliğini haiz olması gerekmemekle birlikte bazı sigorta kollarından yararlanan sigortalıların bu davayı açıp açamayacakları hususunda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Tartışma, 5510 sayılı Kanun'un 5. maddesinin b bendinde düzenlenen kısmi sigortalılardan biri olan çıraklar açısından da geçerlidir. Çıraklar, ilgili hüküm gereği iş kazası meslek hastalığı, hastalık ve -bakmakla yükümlü olunan kişi sıfatını haiz değillerse- genel sağlık sigortasından yararlanabilmektedir. Çırakların uzun vadeli sigorta kolları kapsamında olmaması, hizmet tespit davası yönünden davayı açmakta hukuki yararının bulunmadığı şeklinde yorumlanabilir. Nitekim tespit edebildiğimiz kadarıyla yargı kararlarında da bu sonuca ulaşılmıştır. Doktrinde bu görüşe katılan yazarlar olduğu gibi hizmet tespitinin sadece uzun vadeli sigorta kolları bakımından önem arz etmediği, kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortasından sağlanan çeşitli edimler yönünden de bu belirlemenin yapılmasında "hukuki yararın" bulunabileceği belirtilmektedir. Çırakların hizmet tespitine

ilişkin incelenmesi gereken diğer bir sorun ise çırak ve işçi statüsünün ayırt edilmesi hususuna ilişkindir. Bu noktada çırak olarak çalıştırılan kişinin gerçekte işçi sıfatını haiz olduğu iddiasında bulunması, yararlanacağı sigorta kolları bakımından belirleyicidir. Sigortalının uzun vadeli sigorta kollarından sağlanan edimlerden yararlanabilmesi için gerçek hukuki ilişkide işçi sıfatını haiz olduğunun tespiti gerekir. Birçok hizmet tespit davasında sigortalı, çıraklık işe giriş bildirgesi verilen döneme ilişkin çalışmasının gerçek hukuki ilişkide m. 4/1-a kapsamında değerlendirilmesi talebinde bulunmaktadır. Söz konusu durum, özellikle emekliliğe ilişkin yasal düzenlemelerin esnetildiği dönemlerde kamuoyunu da meşgul etmektedir. Çırak olarak çalıştırılan kişinin işçi sıfatını haiz olduğu gerekçesiyle ilgili dönemlere ilişkin aylık kazanç toplamı ile prim ödeme gün sayılarının tespitini istemeleri, sorunun hizmet tespit davasının unsurları yönünden incelenmesini gerektirmektedir. Hizmet tespit davasının hak düşürücü süreye tabi olması, yargı uygulamasının hak düşürücü sürenin belirlenmesinde çeşitli esneklikler getirmesi, çıraklık işe giriş bildirgesi verilip verilmemesinin önem arz edip etmediği, dava konusu dönem içinde işverenin 4-a işe giriş bildirgesi verip vermediği gibi hususlar çırakların hizmet tespiti sorunu bağlamında incelenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Çırak, İşçi, Hizmet Tespit Davası, İşe Giriş Bildirgesi, Kısa Vadeli Sigorta Kolları.

The Issue of Service Determination for Apprentices

Abstract

In legal terms, apprenticeship refers to work carried out under an apprenticeship contract with the aim of acquiring the knowledge and skills required for a profession. Distinguishing between an apprentice and an employee is crucial in terms of labour and social security law. The main criterion is the primary obligation arising from the contract. For employees, the essential element is performing work in return for wages, whereas for apprentices it is learning a trade. The limits of this distinction are shaped by judicial decisions. Whether a relationship constitutes an apprenticeship or an employment contract can only be determined by examining its factual nature. The issue of service determination for apprentices may be evaluated from different perspectives. First, it should be considered whether an action for the determination of service can be brought for periods during which an apprenticeship commencement declaration was not issued. In such cases, the insured person seeks recognition of unreported periods of work as an apprentice. The subject matter of such an action is insured employment not reported to the Institution, and the claimant is generally the insured person. The main purpose is to establish the total monthly earnings and the number of contribution days for the relevant period. These findings enable entitlement to benefits under long-term insurance schemes. Although the insured person does not need to have insured status at the time of filing the action, it is debatable whether persons benefiting from certain insurance branches may bring such a claim. This issue is also relevant for apprentices, who are partially insured under Article 5(b) of Law No. 5510. Under this provision, apprentices benefit from occupational accident and disease insurance, sickness insurance, and, if applicable, general health insurance. Since they are not covered by

long-term insurance schemes, it may be argued that they lack a legal interest in bringing such an action. Judicial decisions generally support this view. However, some scholars argue that service determination may also be relevant for short-term insurance benefits and general health insurance, thus creating a legal interest. Another important issue concerns the distinction between apprentice and employee status. A claim that an apprentice actually has employee status directly affects the insurance schemes from which they can benefit. To benefit from long-term insurance, it must be proven that the person was in fact an employee. In many cases, individuals request that their work during the apprenticeship period be evaluated under Article 4(1)(a) based on the actual nature of the relationship. This issue has attracted public attention, especially during periods when retirement regulations have been relaxed. Claims that apprentices should be treated as employees for determining earnings and contribution days require examining the elements of such actions. Key issues include cut-off periods, judicial flexibility in their application, the legal effect of apprenticeship notifications, and whether the employer issued a Section 4/a employment notification.

Keywords: Apprentice, Employee, Action for the Determination of Service, Employment Notification, Short-Term Insurance Branches.

Makale ID= 236

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4317-3297

CMK Zorunlu Müdafilik Sisteminde "Ödeme Öncesi Makbuz" Çıkmazı: Vergi Hukuku İlkeleri ve İdari Pratiklerin Çatışması

Dr. Deniz Aktaş

Serbest Avukat

Özet

Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) md.150 gereği kamu hizmeti ifa eden "zorunlu müdafiler"in, ücretlerini tahsil edebilmeleri için yerine getirmeleri istenen "önceden serbest meslek makbuzu kesme" zorunluluğunun vergi hukuku bakımından sonuçları bulunmaktadır. Genel avukatlık sözleşmelerinden farklı olarak, zorunlu müdafi sisteminde ücretin miktarı ve ödeme zamanı tamamen kamu idaresinin kontrolündedir. Ücretin ödenebilmesi için istenilen belgeler arasında serbest meslek makbuzu da yer almaktadır. Makbuzun kesilmesiyle Katma Değer Vergisi (KDV) ve Gelir Vergisi (GV) yükümlülüklerinin doğduğu kabul edilse de bu yaklaşım, ödemenin aylar sonra yapıldığı CMK sisteminde avukatı "almadığı paranın vergisini finanse eden" konumuna düşürmektedir. Avukatların bu konumdan çıkabilmesi için, zorunlu müdafi ücret ödemelerinin serbest meslek faaliyetinin klasik "tahsil esası" (GVK md. 67) çerçevesinden çıkarılarak, 6183 sayılı Kanun'un kapsamına girmese de bir tür kamu alacağı olarak değerlendirilmelidir. Adalet Bakanlığı'nın zorunlu müdafi ücret ödemelerini süresinde gerçekleştirmemesi karşısında vergi idaresinin özelgelere yansıyan katı tutumu, zorunlu müdafi uygulamasının sürdürülebilirliğine ket vurmaktadır. Üstelik her iki tarafın tutumu hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesi, mülkiyet hakkı, vergilemede kanunilik, yıllık bütçe ilkesi gibi Anayasa hükümleri bakımından tartışmalı uygulamalara mahal vermektedir. Bu sorunun ve beraberinde getirdiği tartışmaların bertaraf edilmesi adına, ücret ödemelerinin vergilendirilmesinin ilgili vergi kanunlarında özel olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Sorunun çözümü adına her iki tarafın taleplerini de gözeten iki öneri ortaya konmaktadır. Birincisi, ücret ödemesi yapılırken Katma Değer Vergisi'nin ve Gelir Vergisi'nin Adalet Bakanlığı veya Cumhuriyet Başsavcılığı'nca kesilmesi ve Gelir İdaresi Başkanlığı'na aktarılması, kaynaktan kesme uygulamasına geçilmesi halinde bu ödemeler için makbuz kesme ve vergi beyannamelerine bu ücreti ekleme zorunluluğunun açıkça kaldırılması kanun koyucu için bir alternatif düzenleme önerisidir. İkinci alternatifse, ücretin ödendiği dönemde makbuz kesme ve döneminde vergi beyannamelerine bu ücret kalemini ekleme zorunluluğu olsa da ücretin vergi dışı bırakılması ve indirime konu edilememesinin yanı sıra gerekirse ücret hesaplama kriterlerinin yeniden düzenlenmesidir. Sonuç olarak, avukatların CMK zorunlu

müdafi görevlerinin yanı sıra vergi yükümlülüğü doğması halinde sorumluluğunun kamu kurumlarına yüklenmesi ya da vergi borcu yüklemeden ancak ödemeye bağlı olarak şekli ödevleri yerine getirmesinin istenmesi seçenekleriyle konunun müdafi ve idare bakımından taleplerini hakkaniyet çerçevesinde karşılayacak şekilde, devlet bütçesinden çıkan paranın izinin mali idarece takibi korunmakta ve avukatların mesleki sorumluluğunun yanı sıra yüklenen vergi ödevlerini hafifleterek çözüme kavuşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu Müdafilik Ücreti, Tahsil Esası, Mülkiyet Hakkı, Vergilendirmede Adalet, Kaynakta Vergileme.

The Deadlock of "Pre-Payment Invoicing" in the CMK Mandatory Defense System: Conflict Between Tax Law Principles and Administrative Practices

Abstract

The requirement for "mandatory defense lawyers," performing public service under Article 150 of the Criminal Procedure Code (CMK), to issue a "self-employment invoice in advance" for fee collection entails significant tax law consequences. Unlike private legal contracts, the amount and timing of payments in the mandatory defense system are entirely controlled by the public administration. Although issuing an invoice triggers Value Added Tax (VAT) and Income Tax (IT) liabilities, delayed payments force lawyers to "finance the tax of unreceived income" for months. To extricate lawyers from this position, mandatory defense fees should be removed from the classical "collection principle" (Income Tax Law, Art. 67) and evaluated as a type of public receivable, even if they fall outside the scope of Law No. 6183. The rigid stance of the tax administration, reflected in rulings despite the Ministry of Justice's failure to make timely payments, hinders the system's sustainability. Furthermore, the conduct of both parties leads to controversial practices regarding Constitutional principles such as legal certainty, predictability, the right to property, the legality of taxation, and the annual budget principle. To resolve these issues, the taxation of these payments must be specifically regulated within the relevant tax codes. Two proposals are presented to address the demands of both parties. The first is a regulatory proposal for the legislator: VAT and IT should be withheld by the Ministry of Justice or the Chief Public Prosecutor's Office at the time of payment and transferred to the Revenue Administration. Transitioning to such a withholding-at-source practice should explicitly abolish the obligation to issue invoices and report these fees in tax returns. The second alternative suggests that while the obligation to issue an invoice remains at the time of payment, the fee should be exempted from taxation or rendered non-deductible, alongside restructuring the fee calculation criteria if necessary. Consequently, it is proposed that lawyers' professional responsibilities be met while alleviating their tax burdens by either assigning tax liability to public institutions or requiring the fulfillment of formal duties only upon payment. This approach aims to resolve the matter equitably, satisfying the demands of both the defense and the administration, while ensuring that the fiscal administration maintains the traceability of state funds.

Keywords: Mandatory Defense Fees, Collection Principle, Right to Property, Equity in Taxation, Taxation at Source.

Makale ID= 276

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1394-8311

Çocuk Adalet Sisteminde Dönüşüm Arayışları: Suça Sürüklenen Çocuklara İlişkin Yaptırım Tartışmaları

Öğr. Gör. Tuğçe Özen Çalışkan

Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

"Suça sürüklenen çocuk" kavramı; kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiasıyla hakkında soruşturma veya kovuşturma yürütülen ya da işlediği fiil nedeniyle hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen çocuğu ifade etmektedir. Son dönemde kamuoyunda geniş yankı uyandıran olaylar, özellikle suça sürüklenen çocuk tarafından işlenen suçlar bağlamında ceza politikalarının yeniden tartışılmasına yol açmıştır. Bu gelişmelerle birlikte, suça sürüklenen çocuklara uygulanacak yaptırımların ağırlaştırılması yönündeki talepler hem toplumsal düzlemde hem de hukuk çevrelerinde daha görünür hale gelmiştir. Artan suç oranları ve kamuoyunda oluşan güvenlik kaygıları, çocuklara özgü ceza adalet sisteminin temel ilkeleri ile cezaların caydırıcılığı arasındaki dengeyi yeniden gündeme taşımaktadır. Nitekim, kamuoyunda infial yaratan olaylar sonrasında yürütme organı tarafından yapılan açıklamalarda, suça sürüklenen çocuklara ilişkin mevcut hukuki çerçevenin gözden geçirilebileceği ve yaptırım sisteminde değişiklik yapılabileceği ifade edilmektedir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 31. maddesinde yaş küçüklüğü, kusur yeteneğini ortadan kaldıran veya azaltan bir neden olarak düzenlenmiş; bu kapsamda çocukların cezai sorumluluğu, gelişim düzeyleri dikkate alınarak üç farklı yaş grubuna göre kademelendirilmiştir. Bu düzenleme, ceza hukukunun temel ilkelerinden biri olan kusur ilkesi ile uyumlu bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Kusur yeteneği ile ceza sorumluluğu arasında neden-sonuç ilişkisi bulunur. Kusur yeteneği olmayanların ceza sorumlulukları da yoktur. Kusur yeteneğinin azalmış olması halinde ise ceza sorumluluğu da kısmi bir şekilde uygulanır. Çocuk ceza adalet sisteminde temel amaç, cezalandırmadan ziyade çocuğun korunması ve yeniden topluma kazandırılmasıdır. Bu doğrultuda, çocuklar bakımından uygulanan yargılama usulleri ve yaptırımlar, "çocuğun üstün yararı" ilkesi ekseninde yetişkinlerden farklı ve daha koruyucu bir nitelik taşımaktadır. Çocuğun, mümkün olduğunca ceza adalet sisteminin dışında tutulması; sisteme dâhil olması hâlinde ise kovuşturma ve cezalandırma tedbirlerine ancak son çare olarak başvurulması gerektiği kabul edilmektedir. Mevzuat ve uygulamanın da söz konusu anlayışı şüpheye yer bırakmayacak şekilde yansıtması gerektiği savunulmaktadır. Bu çalışma kapsamında, suça sürüklenen çocuk kavramı ile çocukların cezai sorumluluğu meselesi, güncel tartışmalar

ışığında ceza hukuku perspektifinden ele alınacak; özellikle ceza artırımı yönündeki önerilerin hukuki dayanakları ve sınırları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Adaleti, Suça Sürüklenen Çocuk, Ceza Sorumluluğu, Kusur Yeteneği, Güvenlik Tedbiri.

Seeking Transformation in the Juvenile Justice System: Discussions on Sanction for Juvenille Offender

Abstract

The concept of a " juvenile offender " refers to a child who is under investigation or prosecution for allegedly committing an act defined as a crime in the law, or against whom a security measure has been imposed due to the act committed. Recent events that have garnered widespread public attention have led to a renewed debate on penal policies, particularly in the context of crimes committed by juvenile offender. Along with these developments, demands for harsher penalties for juvenile offender have become more visible both at the societal level and within legal circles. Rising crime rates and public security concerns are bringing the balance between the fundamental principles of a child-specific criminal justice system and the deterrent effect of punishments back to the forefront. Indeed, following the events that caused public outrage, statements made by the executive branch indicate that the current legal framework concerning juvenile offender may be reviewed and changes may be made to the sanctions system. Article 31 of the Turkish Penal Code No. 5237 regulates the age of minority as a reason that eliminates or reduces the capacity for culpability; within this scope, juvenile offender is graded according to three different age groups, taking into account their developmental levels. This regulation demonstrates an approach consistent with the principle of culpability, one of the fundamental principles of criminal law. There is a cause-and-effect relationship between capacity for culpability and criminal responsibility. Those who lack the capacity for culpability also lack criminal responsibility. If the capacity for culpability is diminished, criminal responsibility is applied only partially. The primary aim in the juvenile criminal justice system is the protection and reintegration of the child into society, rather than punishment. Accordingly, the judicial procedures and sanctions applied to children are different and more protective than those applied to adults, based on the principle of "the best interests of the child." It is accepted that children should be kept outside the criminal justice system as much as possible; and if they are included in the system, prosecution and punishment measures should only be resorted to as a last resort. It is argued that legislation and practice should reflect this understanding without any doubt. This study will examine the concept of juvenile offender and the issue of children's criminal responsibility from a criminal law perspective in light of current debates; in particular, the legal basis and limitations of proposals for increased penalties will be evaluated.

Keywords: Juvenile Justice, Juvenile Offender, Criminal Responsibility, Capacity of Being Culpable, Security Measure.

Makale ID= 204

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1250-8325[1]
0000-0002-7095-7030[2]

Çocuk Suçluluğuyla Mücadelede İngiltere ve Galler'de Yerel Yönetim Modeli ile Türkiye'deki Merkezî Yapının Karşılaştırılması

Dr. Öğretim Üyesi Zeliha Kılıçparlar[1], Dr. Öğretim Üyesi Funda Kaya Bozok[2]

[1]Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi
[2]Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Çocuk suçluluğu, farklı ülkelerin kendine özgü sosyal, hukuki ve idari yapılar çerçevesinde mücadele ettiği evrensel bir sorundur. Bu bildiri, çocuk suçluluğuna yönelik iki farklı kurumsal modeli, İngiltere ve Galler'in yerel yönetim odaklı yapısı ile Türkiye'nin merkezî sistemini karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir. Çalışmanın amacı, çocukların adalet sistemi ile muhatap olma seviyesini düşürme, rehabilitasyon süreçlerini etkinleştirme ve tekerrürü önleme hedeflerine ulaşmada kurumsal yapılanmanın rolünü ortaya koymaktır. İngiltere ve Galler'de 1998 tarihli Suç ve Düzensizlik Yasası (Crime and Disorder Act) ile kurulan çocuk/gençlik adalet sistemi, sorumluluğu önemli ölçüde yerel düzeyde yapılandırmaktadır. Bu modelin temelinde, her yerel otoritenin kurmakla yükümlü olduğu ve kolluk, denetimli serbestlik, sosyal hizmetler, sağlık ve eğitim gibi farklı disiplinlerden uzmanları bünyesinde barındıran çok çeşitli Gençlik Suçluluğu Ekipleri (Youth Offending Teams - YOTs) bulunmaktadır. Bu yapı, suça sürüklenen çocuğun ihtiyaçlarının yerel düzeyde, bütüncül bir yaklaşımla ve kurumlar arası işbirliği içinde değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Charlie Taylor tarafından 2016'da sunulan reform önerileri, bu yerel yapının daha da güçlendirilerek hizmetlerin yerel ihtiyaçlara göre şekillendirilmesi ve finansmanın doğrudan yerel birimlere aktarılması yönündeki eğilimi pekiştirmiştir. Gençlik Adalet Kurulu (Youth Justice Board - YJB) ise sistemi ulusal düzeyde izleyerek ve standartlar geliştirerek denetleyici bir rol üstlenir. Türkiye'de ise çocuk adalet sistemi, Adalet Bakanlığı'na bağlı kurumlar aracılığıyla yürütülen daha merkezî bir nitelik taşımaktadır. 2005 yılında yapılan reformlarla kurulan denetimli serbestlik sistemi, ülke genelinde standart hizmetler sunmayı amaçlasa da , uygulamalar merkezden yönetilmektedir. Sosyal inceleme raporları, koruyucu-destekleyici tedbirler ve rehabilitasyon programları gibi mekanizmalar mevcut olmakla birlikte , kurumlar arası koordinasyonun ve yerel düzeyde bütünleşik hizmet sunumunun sağlanmasında yapısal zorluklar yaşandığı tespit edilmektedir. Bu durum, çocuğun ihtiyaç duyduğu farklı hizmetlere (eğitim, sağlık, sosyal destek) erişiminde parçalı bir yapıya neden olabilmektedir. Sonuç olarak, İngiltere ve Galler modeli, çocuk

suçluluğuyla mücadeleyi yerel yönetimlerin öncülüğünde bir çocuk refahı meselesi olarak ele alırken; Türkiye modeli, konuyu ceza adaleti sistemi içinde merkezî bir yaklaşımla çözme eğilimindedir. İngiltere ve Galler'deki yerel ve esnek yapı, önleyici ve onarıcı adalet uygulamalarının daha etkin kullanılmasına zemin hazırlamaktadır. Bu karşılaştırmalı analiz, Türkiye'deki çocuk adalet sisteminin etkinliğini artırmak amacıyla, yerel dinamikleri ve kurumlar arası işbirliğini güçlendiren politika arayışlarına akademik bir perspektif sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Adaleti, Yerel Yönetimler, Merkezî Yönetim, Suç Önleme, Gençlik Suçluluğu Ekipleri (Yots).

Comparison of the Local Government Model in England and Wales and the Centralized Structure in Turkey in the Fight Against Juvenile Delinquency

Abstract

Juvenile delinquency is a universal problem that different countries combat within their own unique social, legal, and administrative structures. This paper provides a comparative analysis of two different institutional models addressing juvenile delinquency: the local government-focused structure of England and Wales and Turkey's centralized system. The aim of the study is to reveal the role of institutional structure in achieving the goals of reducing the level of children's involvement with the justice system, activating rehabilitation processes, and preventing recidivism. The child/youth justice system established in England and Wales by the Crime and Disorder Act 1998 structures responsibility largely at the local level. At the heart of this model are the diverse Youth Offending Teams (YOTs), which each local authority is required to establish and which include specialists from different disciplines such as law enforcement, probation, social services, health, and education. This structure allows for the needs of children involved in crime to be assessed at the local level, using a holistic approach and inter-agency cooperation. Reform proposals presented by Charlie Taylor in 2016 reinforced the trend towards strengthening this local structure, tailoring services to local needs, and transferring funding directly to local units. The Youth Justice Board (YJB) plays a supervisory role by monitoring the system at the national level and developing standards. In Turkey, the juvenile justice system is more centralized in nature, administered through institutions affiliated with the Ministry of Justice. Although the probation system established through reforms in 2005 aims to provide standardized services nationwide, its implementation is managed centrally. Although mechanisms such as social investigation reports, protective and supportive measures, and rehabilitation programs are in place, structural difficulties have been identified in ensuring inter-agency coordination and integrated service delivery at the local level. This situation can lead to a fragmented structure in accessing the different services (education, health, social support) that children need. In conclusion, while the England and Wales model addresses juvenile delinquency as a child welfare issue led by local authorities, the Turkish model tends to resolve the issue through a centralized approach within the criminal justice system. The local and flexible structure in England and Wales paves the way for more effective use of preventive

and restorative justice practices. This comparative analysis aims to provide an academic perspective on policy searches that strengthen local dynamics and inter-institutional cooperation in order to increase the effectiveness of the juvenile justice system in Turkey.

Keywords: Juvenile Justice, Local Governments, Central Government, Crime Prevention, Youth Offender Teams (Yots).

Makale ID= 135

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3994-2313

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı Makamının Demokratik Meşruiyet Ekseninde Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Gülden Çınarlı Özbilenler

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

2017 yılında kabul edilen 6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunu sonrasında Türkiye'de yürütme organı monist bir yapıda olacak şekilde yeniden kurgulanmıştır. "Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi" olarak adlandırılan bu yeni sistemde ilk kez düzenlenen Cumhurbaşkanı yardımcılığı makamına gelecek kimse veya kimseler, 1982 Anayasası'nın 106'ncı maddesi uyarınca, Cumhurbaşkanı tarafından atanmakta ve Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması veya Cumhurbaşkanının geçici yokluğu hâllerinde Cumhurbaşkanına vekâlet ederek ona ait anayasal yetkileri kullanabilmektedir. Bu durum, doğrudan halk tarafından seçilmeyen bir anayasal aktörün belirli koşullarda yürütme yetkisinin tamamını kullanabilmesi bakımından demokratik meşruiyet tartışmasını gündeme getirmektedir. Çalışmamızda, cumhurbaşkanı yardımcılığı makamını demokratik meşruiyet ekseninde bütüncül bir yaklaşımla incelemek amaçlanmaktadır. Bu yapılırken, öncelikle doğrudan halk tarafından seçilmeyen bir kimsenin, belirli durumlarda yürütme yetkisinin tamamını kullanabilmesinin konu bağlamında temellendirilmesinin mümkün olup olmadığı tartışılacaktır. Bu kapsamda; ilk aşamada Cumhurbaşkanı yardımcılığının anayasal statüsü ortaya konulacak, ardından özellikle Cumhurbaşkanına vekâlet bağlamında kazandığı yetkiler analiz edilecektir. Devamında 1982 Anayasası'nın 106'ncı maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 17'nci maddesi arasındaki ilişkinin, bu makamın görev ve yetkileri bakımından bir normatif gerilim yaratıp yaratmadığı değerlendirilecektir. Çalışmada ayrıca demokratik meşruiyet kavramı, yürütme organı bakımından teorik çerçevede ele alınarak Türkiye'deki düzenlemeler bu çerçevede analiz edilecektir. Bu kapsamda; Cumhurbaşkanı yardımcısının atanma usulü, sahip olduğu anayasal yetkiler ve tâbi olduğu denetim mekanizmaları birlikte ele alınırken yürütme organı içinde ortaya çıkan meşruiyet sorununun kurumsal boyutları tartışma konusu yapılacaktır. Karşılaştırmalı anayasa hukuku açısından Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere başkan yardımcılarının seçimle belirlendiği sistemlere değinilerek, demokratik meşruiyet ile yürütmenin devamlılığı arasındaki ilişkinin farklı anayasal modellerde nasıl kurulduğu ortaya konulacaktır. Ayrıca karşılaştırmalı hukuk ve Türk hukuk tarihindeki örnekler üzerinden seçilmemiş yürütme aktörlerinin konumu ile Cumhurbaşkanı yardımcılığı makamı arasındaki benzerlik ve farklılıklar değerlendirilecektir. Sonuç olarak çalışma, Cumhurbaşkanı

yardımcılığı makamının anayasal statüsü, yetkileri ve denetim mekanizmalarını birlikte ele aldığımızda, mevcut düzenlemelerin yürütme organı içinde demokratik meşruiyet bakımından tartışmalı bir alan yarattığı iddiasını ileri sürmektedir. Bu bağlamda sorunu yalnızca atanma usulüne indirgeyerek değerlendirmemekte; demokratik yetkilendirme ile anayasal yetki arasındaki uyumsuzluğun kurumsal düzeyde yarattığı etkileri, karşılaştırmalı hukuktan da faydalanarak analiz etmeye odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Demokratik Meşruiyet, Cumhurbaşkanına Vekâlet.

Evaluation of the Office of the Vice President in Türkiye Within the Framework of Democratic Legitimacy

Abstract

Following the adoption of Constitutional Amendment Law No. 6771 in 2017, the executive branch in Türkiye was restructured in a monist form. Within this new system, referred to as the "Presidential Government System," the office of the Vice Presidency was introduced for the first time. Pursuant to Article 106 of the 1982 Constitution, the Vice President or Vice Presidents are appointed by the President and, in cases of vacancy in the Presidency or the temporary absence of the President, may act on behalf of the President and exercise the constitutional powers vested in that office. This situation gives rise to debates on democratic legitimacy, insofar as a constitutional actor who is not directly elected by the people may, under certain conditions, exercise the entirety of executive power. This study aims to examine the office of the Vice Presidency from a holistic perspective within the axis of democratic legitimacy. In doing so, it first discusses whether it is possible to normatively justify, within the context of the subject matter, the exercise of the entirety of executive power by a person who is not directly elected by the people under certain circumstances. In this framework, the constitutional status of the Vice Presidency will first be set out, followed by an analysis of the powers it acquires, particularly in the context of acting on behalf of the President. Subsequently, the study evaluates whether the relationship between Article 106 of the 1982 Constitution and Article 17 of Presidential Decree No. 1 gives rise to a normative tension regarding the duties and powers of this office. The study also addresses the concept of democratic legitimacy within a theoretical framework specific to the executive branch and analyzes the Turkish constitutional arrangement accordingly. In this context, the method of appointment of the Vice President, the constitutional powers vested in the office, and the oversight mechanisms to which it is subject are examined together, while the institutional dimensions of the legitimacy problem arising within the executive branch are discussed. From the perspective of comparative constitutional law, systems in which vice presidents are elected—particularly that of the United States—are considered, in order to demonstrate how the relationship between democratic legitimacy and the continuity of executive power is structured in different constitutional models. Furthermore, through examples drawn from comparative law and Turkish constitutional history, the similarities and differences between unelected executive actors and the office of the Vice Presidency are evaluated. In conclusion, the study argues that, when the constitutional status,

powers, and oversight mechanisms of the Vice Presidency are considered together, the current framework creates a contested area in terms of democratic legitimacy within the executive branch. In this respect, the issue is not reduced solely to the method of appointment; rather, the analysis focuses on the institutional effects of the misalignment between democratic authorization and constitutional power, drawing also on comparative law.

Keywords: Vice Presidency, Democratic Legitimacy, Acting on Behalf of the President.

Makale ID= 17

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7713-8273

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi Altında Türkiye'de Seçim Sistemi Sorunu: Dar Bölge Modeli Bir Alternatif mi?

Dr. Öğretim Üyesi Nurullah Görgen

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türkiye'de milletvekili seçimleri uzun yıllardır barajlı D'Hondt nispi temsil sistemi çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bu sistem, özellikle 1990'lı yıllardan itibaren "temsilde adalet ile yönetimde istikrar arasında denge" sağlama amacıyla savunulmuş ve güçlü hükûmetler üretme kapasitesi, yüksek seçim barajının meşrulaştırılmasında temel gerekçe olarak sunulmuştur. Ancak 2017 Anayasa değişikliği ile yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi sonrasında bu argümanın normatif ve işlevsel dayanaklarını önemli ölçüde yitirdiği ileri sürülebilir. Zira parlamentonun yasama, temsiliyet, yürütmeyi denetleme ve devlet ile toplum arasında bağ kurma şeklinde özetlenebilecek temel işlevlerini etkin biçimde yerine getirmekte zorlandığı gözlemlenmektedir. Bu zayıflama, bütçe yetkisinin sınırlanması, yasama alanında yürütmenin artan etkisi (Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve veto yetkisi), denetim araçlarının daraltılması, teknolojik gelişmeler ve sosyal medyanın yaygınlaşması ile sivil toplumun güçlenmesi gibi çeşitli faktörlerle ilişkilendirilebilir. Yürütmenin güçlenmesi, yasama ve yürütme seçimlerinin eş zamanlı yapılması ve güçlü parti disipliniyle karakterize edilen parti sistemi, mevcut seçim sistemiyle birleşerek parlamentonun yürütme karşısındaki konumunu daha da zayıflatmıştır. Türkiye'de parti sistemi, disiplinli bir yapıya sahiptir. Türkiye'de milletvekili adaylarının büyük ölçüde parti liderleri tarafından belirlenmesi, milletvekillerinin siyasal kariyerlerini seçmenden ziyade parti yönetimine bağımlı hâle getirmektedir. Yasama ve yürütmenin çoğunlukla aynı siyasi partiye mensup olması ise parlamenterlerin denetim işlevi yerine yürütmeye uyumlu davranmalarına yol açmaktadır. Yeniden seçilme kaygısının temsil işlevinin önüne geçmesi, parlamentonun hem denetim kapasitesini hem de toplumla kurduğu bağı aşındırmaktadır. Bu bağlamda, 2017 sonrası başkanlık sistemi altında mevcut seçim sisteminin sürdürülmesi, normatif ve işlevsel açıdan faydalı olmayacağı kanaatindeyiz. Bu çalışma, 2017 sonrası anayasal ve siyasal bağlam dikkate alındığında, dar bölgeli çoğunluk sisteminin Türkiye açısından özellikle yasama organının işlevselliğini artırma potansiyeli bakımından daha uygun bir alternatif sunduğunu ileri sürmektedir. Bu sistem, seçmen ile milletvekili arasında doğrudan bir temsil ilişkisi kurarak hesap verebilirliği artırır ve milletvekillerinin seçim çevrelerine karşı sorumluluklarını

güçlendirir. Yeniden seçilme olasılığının seçmen desteğine bağlı olması, parti disiplinini dolaylı biçimde yumuşatabilir ve milletvekillerinin parti liderliğine bağımlılığını azaltabilir. Böylece parlamenterler, yasama faaliyetlerinde yürütmenin taleplerini otomatik olarak takip etmek yerine seçmen beklentilerini daha fazla dikkate alabilirler. Bu yapısal dönüşüm, parlamentonun yürütmeyi denetleme işlevinin güçlenmesine de katkı sağlayabilir. Ayrıca dar bölgeli sistem, milletvekillerini seçim çevreleriyle sürekli temas hâlinde olmaya zorlayarak, parlamentonun devlet ile toplum arasında aracılık eden bir kurum olarak yeniden işlev kazanmasını mümkün kılar. Seçim sonuçları sonrasında siyasal sorumluluğun daha net biçimde ortaya çıkması, seçmenlerin bireysel milletvekilleri ve partiler üzerinde doğrudan ödüllendirme ve cezalandırma mekanizmalarını işletmelerine imkân tanır. Son olarak, basit ve anlaşılır bir seçim mekanizmasına sahip olması, dar bölgeli sistemin seçmenlerin siyasal sürece katılımını ve siyasal ilgi düzeyini artırarak demokratik meşruiyetin güçlenmesine katkıda bulunmasını sağlayabilir. Son olarak, dar bölgeli sisteme yöneltilen eleştiriler bu çalışmada ele alınacaktır. Özellikle, Türkiye'de temsilde adaletsizlik yaratma potansiyeline sahip olduğu; kazananın her şeyi aldığı bu modelin, çok partili yapıda oyların önemli bir kısmını dışarıda bırakarak küçük partileri sistem dışına itebileceği vurgulanacaktır. Ayrıca, bu sistemin siyasal rekabeti daraltması, bölgesel kutuplaşmayı artırması, aday belirleme süreçlerini merkezileştirerek parti içi demokrasiyi zayıflatması ve güçlü yürütme karşısında parlamentonun konumunu daha da aşındırması gibi eleştiriler Türkiye bağlamında tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Seçim Sistemi, Dar Bölgeli Seçim Modeli, Parlamento, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi, Türkiye.

The Problem of the Electoral System in Türkiye Under the Presidential Government System: Is the Single-Member District Model An Alternative?

Abstract

Parliamentary elections in Türkiye have long been conducted under the D'Hondt proportional representation system with an electoral threshold. Since the 1990s, this system has been justified as a means of ensuring a "balance between fair representation and governmental stability," with its capacity to produce strong governments serving as the principal rationale for maintaining a high electoral threshold. However, following the 2017 constitutional amendments and the introduction of the Presidential Government System, this justification has arguably lost much of its normative and functional basis. Parliament appears increasingly unable to perform its core functions effectively—namely legislation, representation, executive oversight, and acting as a link between the state and society. This weakening can be attributed to several interrelated factors. These include the limitation of parliament's budgetary authority, the expanding influence of the executive in the legislative sphere through presidential decrees and veto powers, and the restriction of oversight mechanisms. Broader structural developments, such as technological change, the spread of social media, and the rise of civil society actors, have also reshaped political accountability. At the same time, the strengthening of the executive, the synchronization of presidential and parliamentary elections, and a highly disciplined party

system have, in combination with the current electoral model, further weakened parliament's position vis-à-vis the executive. The Turkish party system is characterized by strong centralization. Parliamentary candidates are largely determined by party leadership, rendering members of parliament dependent on party elites rather than voters. Moreover, the frequent alignment of the legislative and executive branches within the same political party incentivizes parliamentarians to act in accordance with executive preferences rather than fulfilling their oversight function. The prioritization of re-election concerns over representative responsibilities erodes both parliament's accountability capacity and its connection with society. In this context, maintaining the current electoral system under the post-2017 presidential framework appears neither normatively desirable nor functionally effective. Against this background, this study argues that a single-member district plurality system offers a more suitable alternative for Türkiye, particularly in terms of enhancing legislative functionality. By establishing a direct relationship between voters and representatives, such a system strengthens accountability and reinforces MPs' responsibility toward their constituencies. Since re-election depends more directly on voter support, party discipline may be indirectly softened, reducing MPs' dependence on party leadership. This may encourage parliamentarians to respond more to voter expectations rather than automatically aligning with executive demands, thereby strengthening parliamentary oversight. Finally, the criticisms directed at the single-member district system will be addressed in this study. In particular, it will be emphasized that it has the potential to create disproportionality in representation in Türkiye; that this winner-takes-all model may exclude a significant portion of votes in a multiparty system and push smaller parties out of the system. Moreover, criticisms such as narrowing political competition, increasing regional polarization, centralizing candidate selection processes and thereby weakening intra-party democracy, and further eroding the position of parliament vis-à-vis a strong executive will be discussed in the context of Türkiye.

Keywords: Electoral System, Single-Member District Model, Parliament, Presidential Government System, Türkiye.

Makale ID= 232

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9972-4727

Danıştay'ın Yeni Tarihli Bir Kararı Üzerine Kamu İcra Hukukunda Süregelen Hacze İtiraz

Dr. Öğretim Üyesi Arzu Laloğlu

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Vergi işlemlerine karşı dava açma süresi İYUK madde 7/1 gereği 30 gündür. Bu süre vergi mahkemelerinde genel dava açma süresi olup kanunlarda farklı dava açma süreleri öngörülebilmektedir. Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da (AATUHK) ödeme emrine itiraz, ihtiyati hacze itiraz gibi davalar bakımından özel bir dava açma süresi öngörülmüş ve bu işlemlerin ilgiliye tebliğinden itibaren 15 gün olarak belirlenmiştir. Haciz işlemine ise dava açılabileceğine ve bunun süresine ilişkin AATUHK'da bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak Anayasa'nın idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğuna dair 125'inci maddesi hükmünden ve kesin ve icra edilebilir idari işlemlere karşı iptal davası açılabilmesinden yola çıkılarak alacaklı kamu idaresi tarafından uygulanan haciz işlemine de dava açılabileceği kabul edilmektedir. Bu durumda kendisine haciz uygulanan kamu borçlusu hacizde hazır bulunması halinde hacizden, hazır bulunmuyorsa haczin tebliğinden itibaren genel dava açma süresi olan 30 gün içinde vergi mahkemesinde dava açabilmektedir. Bununla birlikte, Danıştay geçmişten bu yana haciz işleminin yapılmasından veya tebliğinden itibaren 30 günlük süre geçmiş olsa bile devam eden-süregelen haczin kaldırılmasına ilişkin vergi mahkemesinde dava açılabileceğine yönelik kararlar vermekteydi . Danıştay bu kanaatini gerekçesi haciz devam ettiği müddetçe kamu borçlusunun mülkiyet hakkına müdahalenin devam etmesi oluşturmaktadır. Bu kabule göre haciz nedeniyle mülkiyet hakkına müdahale devam ettiğinden, bu müdahalenin hukuka uygunluğunun her zaman dava edilmesi mümkündür. Ancak Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu (VDDK) bu konuda kafa karışıklığı doğuracak türden yeni tarihli bir karar vermiştir . Kararda süregelen hacze bu haciz devam ettiği müddetçe dava açılabileceği belirtilmiş, diğer bir deyişle, Danıştay'ın vergi dairelerinin bu konudaki tutumu Danıştay VVDK tarafından da kabul edilmiştir. Ancak aynı kararda süregelen haczin konu olduğu dava süre aşımından reddedilmiştir. Danıştay'ın hem süregelen hacze haciz devam ettiği müddetçe dava açılabileceğini belirtmesi, hem de sonrasında konusu süregelen haczin kaldırılması olan davayı süre aşımından reddetmesi kafa karışıklığına sebep olmuştur. Bu kafa karışıklığını gidermek adına çalışmamızda esas olarak süregelen hacze hangi sürede dava açılabileceği sorusuna cevap aranmaktadır. Bunun yanında süregelen hacze itirazın temel

hak ve hürriyetlerle bağlantısına da değinilecektir. Bu sorunlara çözüm getirmek için kanuni düzenlemeler, doktrin görüşleri ve diğer yargı kararları da dikkate alınarak karar tahlil edilecek ve süregelen hacze dava açılması durumunda izlenmesi gereken usul değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Danıştay, Dava Açma Süresi, Vergi Davası, Süregelen Haciz, Hacze İtiraz.

Filling a Lawsuit to Ongoing Attachment in Public Enforcement Law in Light of the Recent Decision of the Council of State

Abstract

The time limit for filing a lawsuit in tax proceedings is regulated as 30 days in the Administrative Procedure Law. In the Law on the Collection Procedure of Public Receivables (AATUHK), a special period is generally stipulated for situations such as objections as 15 days from the date of notification. However, there is no provision in the AATUHK regarding whether a lawsuit can be filed and a time limit for a lawsuit concerning attachment procedures. However, since it is possible to file an annulment lawsuit against definitive and enforceable administrative actions, it is accepted that a lawsuit can also be filed against the attachment procedure applied by the collection office of the public creditor administration for the collection of public receivables. Since AATUHK does not regulate a specific time limit for a lawsuit against attachment proceedings, it is accepted that objections can be filed in the tax court within 30 days, the general time limit for filing a lawsuit in tax cases, from the date of the attachment or from the date of notification of the attachment if the public debtor is not present at the seizure location. However, the Turkish Council of State (TCS) has historically ruled that even if the 30-day period has passed since the attachment or notification, a lawsuit can be filed in the tax court to release of the ongoing attachment. The reasoning behind this decision is that as long as the attachment continues, the interference with the public debtor's property rights continues, and therefore, it is necessary to determine whether this interference continues lawfully. However, the General Assembly of the Tax Litigation Chambers of the Turkish Council of State (VDDK) has recently issued a decision that is likely to cause confusion on this matter. The decision states that a lawsuit can be filed against an ongoing attachment as long as the attachment continues; in other words, the Council of State's stance on this matter regarding tax offices has also been accepted by the VDDK. However, in the same decision, the lawsuit concerning the ongoing attachment was dismissed due to the expiration of the time limitations. The fact that the TCS tax chambers and VDDK both holds that a lawsuit can be filed against an ongoing attachment as long as the attachment continues and then dismisses the lawsuit seeking to releaseof this attachment due to the expiration of the time limitations has caused confusion. Therefore, it is necessary to clarify what the TCS's decision means. In this study, we will first summarize the TCS's decision and examine its key points. Subsequently, this decision will be analyzed, and the procedure to be followed when filing a lawsuit against an ongoing attachment will be determined.

Keywords: Turkish Council of State, Lawsuit Filing Period, Tax Lawsuit, Ongoing Attachment, Objection to Attachment.

Makale ID= 106

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9101-6096

Değişmesi Gereken Bir Hukuki Düzenleme Olarak Türk Medeni Kanunu'nun 285. Maddesi: Babalık Karinesi

Dr. Öğretim Üyesi Özlem Sarı Fidan

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Türk Medeni Kanunu'nun 285. maddesinde yer alan ve "Babalık Karinesi" başlığını taşıyan düzenleme ile evlilik devam ederken veya evlilik sona erdikten sonra üç yüz gün içinde doğan çocuğun babasının koca olduğu karine olarak kabul edilmektedir. Babalık karinesi, çocuğun anası ile evliliği sayesinde kocanın başka herhangi bir hukuki işleme gerek olmaksızın doğrudan baba olarak kabul edilmesini sağlamaktadır. Bu karine, TMK m. 185/III'te yer alan ve eşlerin sadakat yükümlülüğünün evlilik süresince devam edeceğine ilişkin temel esasa dayanmaktadır. Bu doğrultuda sadakat yükümlülüğünün süresi yönünden bir değerlendirme yapıldığında karinenin sorunsuz bir şekilde işleyeceği düşünülebilir. Gerçekten de evlilik devam ederken doğan bir çocuğun babasının koca olması genel hayat tecrübelerine uygundur ve evlilik içinde doğan çocuklarda çoğu zaman biyolojik babalık ve hukuki babalık örtüşmektedir. Fakat evliliğin sona erdiği süreçte karinenin amaçladığı işlevi yerine getirebilmesi bu kadar mümkün değildir. Zira ülkemizde boşanma sürecinin oldukça uzun bir zaman aldığı ve toplumdaki evlilik kurumuna bakış açısının da geçmişe göre farklılaştığı göz önünde bulundurulduğunda, karinenin bu şekilde kalması ve evliliği sona erdiren her durumda uygulanması çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Nitekim aralarında biyolojik bir bağ bulunmadığı halde (eski) koca ile çocuk arasında kanun gereği kendiliğinden kurulan soybağı, hem koca yönünden bir külfet oluştururken hem de bu soybağı mahkeme yoluyla ortadan kaldırılmadıkça gerçek babanın çocuğu tanımasını engellemektedir. Avrupa ülkeleri ve ABD'nin bu hususta düzenlemelerine bakıldığında, babalık karinesinin oldukça sınırlandırıldığı ve biyolojik babaya belirli şartlar altında soybağının tespiti konusunda yetkiler verildiği görülmektedir. Evliliğin kocanın ölümü sebebiyle sona erdiği durumlarda, ölümden itibaren üç yüz gün içinde doğan bir çocuğun babasının ölen koca olması yüksek ihtimaldir. Zira olağan bir şekilde devam eden bir evlilikte, kadının başka birinden hamile kaldığı varsayılamaz. Ancak boşanmadan ve evliliğin iptalinden sonra doğan çocuklarda ise karinenin işlediğini kabul etmek ve eski kocanın biyolojik olarak da baba olduğunu düşünmek bu derece doğru değildir. Zira boşanma davasının açılması ile birlikte eşlerin kanun gereğince ayrı yaşama hakları doğmaktadır. Her ne kadar bu süreçte de eşlerin üçüncü kişilerle olan ilişkilerinde sadakat yükümlülüklerinin devam ettiği kabul edilse de birbirlerine karşı cinsel bir birliktelikte

bulunma yükümlülükleri kalmamaktadır. Özellikle çekişmeli boşanma davalarının yıllarca sonuçlanamadığı göz önünde bulundurulduğunda, eşlerin boşanma davası açıldıktan sonraki dönemde cinsel birliktelik yaşadıklarının ve bu süreçte ana rahmine düşen bir çocuğun babasının boşanılan koca olduğunun varsayılmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığı düşünülmektedir. Kanaatimizce TMK m. 285'te yapılacak bir değişiklikle babalık karinesi, diğer ülkelerin hukuki düzenlemelerine benzer şekilde, evlilik devam ederken ve evliliğin yalnızca ölüm sebebiyle sona ermesinden itibaren üç yüz gün içinde doğan çocuklar için geçerli kabul edilmelidir. Evliliğin boşanma ya da iptal sebebiyle sona erdiği hâllerde ise karinenin uygulanmaması uygun olacaktır. Babalık karinesinin boşanma ve evliliğin iptali sonrası uygulanmaması sebebiyle eski kocanın biyolojik baba olmasına rağmen hukuki olarak baba sayılamaması eleştirilebilir. Ancak bu, eski kocanın biyolojik baba olmamasından daha zayıf bir ihtimaldir. Ayrıca böyle bir durumda eski kocanın çocuğu tanıması ya da babalık davası açılarak baba ile çocuk arasında soybağının kurulması her hâlükârda mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Babalık Karinesi, Babalığın Tespiti, Soybağı, Soybağının Kurulması, Sadakat Yükümlülüğü.

Article 285 of the Turkish Civil Code As a Legal Provision Requiring Reform: The Presumption of Paternity

Abstract

Article 285 of the Turkish Civil Code establishes the presumption of paternity, whereby the husband is presumed to be the father of a child born during the marriage or within three hundred days of its dissolution. This presumption is based on the principle set out in Article 185(III) of the Turkish Civil Code, which provides that the loyalty obligation between spouses continues throughout the marriage. In this regard, when assessing the duration of the duty of fidelity, the presumption appears to operate without issue. Indeed, the fact that the husband is the father of a child born during the marriage is consistent with general life experience, and in the case of children born within a marriage, biological paternity and legal paternity often coincide. However, given that divorces in our country take a considerable amount of time to be finalised and that societal attitudes towards marriage have shifted, maintaining the presumption in its current form gives rise to various problems. Notably, the legal filiation established directly between the husband and a child who is not biologically his constitutes a burden on the husband; moreover, unless this filiation is annulled through judicial proceedings, it is not possible for the biological father to formally recognize the child. A review of the regulations in European countries and the US reveals that the presumption of paternity is significantly restricted, and that the biological father is granted authority to establish the parent-child relationship under certain conditions. It is likely that the father of a child born within three hundred days of the husband's death is the deceased husband. This is because, in a marriage proceeding in the ordinary course, it cannot be assumed that the wife became pregnant by another man. However, in the case of children born after divorce or the annulment of the marriage, it is not so likely to accept that the presumption applies and to consider the former husband to be the biological

father as well. This is because, upon the filing of a divorce case, the spouses acquire the legal right to live separately. Although it is accepted that the spouses' duty of fidelity towards third parties continues during this process, their obligation to engage in sexual relations with one another ceases. Particularly given that divorce proceedings can often take years to conclude, it is considered inconsistent with the normal course of life to presume that the spouses have engaged in sexual relations following the filing of the divorce case and that the father of a child conceived during this period is the husband from whom the divorce is being sought.Through an amendment to Article 285 of the Turkish Civil Code, the presumption of paternity should be deemed applicable, as in the legal systems of many other countries, to children born whilst the marriage is ongoing and within three hundred days of the marriage ending solely due to the death of the husband. In cases where the marriage ends due to divorce or annulment, the presumption should not apply. The fact that the former husband cannot be legally recognised as the father, despite being the biological father, due to the limitation of the presumption of paternity is open to criticism. However, in our view, this possibility is less likely than the former husband not being the biological father. Furthermore, in such a situation, it is always possible for the former husband to acknowledge the child or for a paternity case to be brought to establish a legal parent-child relationship.

Keywords: Presumption of Paternity, Determination of Paternity, Filiation, Establishment of Filiation, Loyalty Obligation.

Makale ID= 209

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4963-4090

Denizde Seyrüsefer Sırasında Denize Düşen Konteynerlerden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk

Dr. Öğretim Üyesi Melisa Konfidan

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD) tarafından yayınlanan deniz ticaretinin değerlendirilmesine ilişkin 2024 tarihli rapora göre, günümüzde milletlerarası ticaretin hacim itibarıyla yüzde sekseninden fazlası deniz ticaretiyle gerçekleşmektedir. Küresel ekonominin işleyişini etkileyen bir alan olarak önemini koruyan deniz ticareti faaliyetlerden birisi ise deniz yolu ile konteyner taşımacılığıdır. Deniz ticareti alanında sıklıkla ortaya çıkan uyuşmazlıklardan birisi yük hasarlarıdır. Bu tür hadiselerde, deniz yolu ile taşınan konteynerin zıyaı veya hasarından taşıyanın sorumlu olup olmadığı değerlendirilmektedir. Konteyner taşımacılığının son elli yıl içerisinde artması, avantajlarıyla birlikte yeni riskleri de beraberinde getirmiştir. Son yıllarda deniz yolu ile konteyner taşınması sırasında ortaya çıkabilecek ve olağan dışı olarak nitelendirilebilecek bir hukuki sorun, seyrüsefer sırasında konteynerlerin denize düşmesidir. Dünya Denizcilik Konseyi'nin denizde kaybolan konteynerlerin yıllık sayısına ilişkin yaptığı çalışmada, 2024 yılı itibarıyla deniz yoluyla taşınan yıllık yaklaşık 250 milyon konteyner içinden tahmini olarak 576 konteyner denize düşerek kaybolduğu belirtilmiştir. Bu sayının 2013 yılında 5578 olarak kaydedildiği dikkate alındığında, konunun milletlerarası alanda da ele alınması ihtiyacının ne kadar yerinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, Milletlerarası Denizcilik Örgütü'nün (International Maritime Organisation, IMO) Yük ve Konteyner Taşımacılığı Alt Komitesi'nin (Sub-Committee on Carriage of Cargoes and Containers) 30.06.2025 tarihinde gerçekleşen oturumunda konteyner kayıplarının azaltılması ve önlenmesi için alınacak tedbirler kararlaştırılmıştır. Bunlar arasında Denizde Can Emniyeti Milletlerarası Sözleşmesi (International Convention for the Safety of Life at Sea, SOLAS) Bölüm (V)'e eklenen ve 01.01.2026 itibarıyla yürürlüğe giren, "konteynerin kaybına ilişkin bilgilerin ayrıntılı olarak IMO'ya bildirim yükümlülüğü" yer almaktadır. Milletlerarası sözleşme ile konteynerlerin denize düşmesine ilişkin ayrıntılı bildirim yükümlülüğünün öngörülmesi önem taşıyan bir gelişme olup, konunun hukuki sorumluluk bakımından ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Konteynerlerin hasarından kaynaklanan sorumluluğa ilişkin sıklıkla rastlanan hukuki uyuşmazlıklarda olayın gerçekleşmesi sırasında hasarlanan konteyner

genellikle fiziken ulaşılabilir durumdadır. Hasara uğrayan konteyner, taşıyanın zilyetliğinde veya gemiye yüklenmek üzere yükleme limanında veya gemiden tahliye edildikten sonra tahliye limanında incelenmek üzere hazır tutuluyor olabilir. Oysa denizde seyrüsefer sırasında konteyner denize düştüğünde, bulunamadığı takdirde, çoğunlukla denizde kaybolmaktadır. Ayırıcı bu unsur, zararın tespit edilmesinin, zarar sırasında konteynerin ve içindeki eşyanın durumunun belirlenmesinin çoğunlukla mümkün olmamasına sebep olmaktadır. Ek olarak gemilerin güvertelerine yüklenmiş olan konteynerler bazen parametrik yalpadan veya konteynerin döner kilidinin bozuk olmasından denize düşebileceği gibi hatalı istif, hatalı ağırlık beyanı ve kötü hava şartları sebebiyle de denize düşebilmektedir. Bazı durumlarda ise konteynerin denize düşmesinin sebebi tam olarak anlaşılamamaktadır. Çalışmamızda, deniz ticareti hukuku ve sigorta hukuku kapsamında denize düşen konteynerlerden kaynaklanan hukuki sorumluluk, İngiliz ve Türk hukuklarında benimsenen prensipler doğrultusunda çeşitli vakalar analiz edilerek incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Konteyner, Deniz Yolu ile Eşya Taşınması, Denizde Kaybolan Konteynerler, Deniz Ticareti Hukuku, Taşıyan.

Legal Liability Arising from the Loss of Containers at Sea During Sea Voyage

Abstract

According to the United Nations Conference on Trade and Development's review of maritime transport 2024, more than eighty per cent of international trade by volume is currently carried by sea. Among these maritime activities that continue to hold significance as a driving force in the functioning of the global economy, container shipping occupies particularly prominent position. Cargo claims represent one of the most frequently encountered disputes in maritime trade. In such cases, the question to be determined is whether the carrier bears liability due to the loss or damage to a container carried by sea. The rapid growth of container shipping over the past five decades has brought with it not only significant advantages but also new types of risks. Among the legal problems that may arise during container transport and that may be regarded as exceptional in nature is the loss of containers overboard during navigation. A study conducted by the World Shipping Council on the annual number of containers lost at sea indicates that, as of 2024, an estimated 576 containers were lost at sea out of approximately 250 million containers transported annually by sea. Considering that this number was recorded as 5578 in 2013, the need for international attention to this issue is evident. In this regard, at the session held on 30.06.2025 under the Sub-Committee on Carriage of Cargoes and Containers of the International Maritime Organization (IMO), measures to reduce and prevent the loss of containers at sea were deliberated and determined. Among these measures is the mandatory reporting obligation, introduced through amendments to Chapter V of the International Convention for the Safety of Life at Sea, entered into force on 01.01.2026, which requires the submission of detailed information concerning container losses to the IMO. The detailed reporting obligation provided under an international convention regarding loss of containers overboard during sea voyage is a significant development and highlights the need to address

the issue from a legal liability perspective. In general cargo claims arising from container damage, the subject matter of the dispute remains physically accessible. The damaged container is either within the carrier's possession or awaiting loading at the loading port or available for inspection at the discharge port following delivery. However, in case a container is lost overboard during the sea voyage, it cannot be recovered. This distinguishing factor renders it frequently impossible to ascertain the extent of the loss and to determine the condition of the container and its contents at the time the loss occurred. Furthermore, containers stowed on the deck of a ship may be lost overboard because of parametric rolling or defective twist locks, as well as due to improper stowage, misdeclared gross mass, or adverse weather conditions. In certain cases, the precise cause of the container falling overboard cannot be determined with any degree of certainty. In this study, legal liability arising from containers lost at sea is examined within the framework of maritime law and insurance law, through analysis of several incidents considering the principles adopted under English and Turkish law.

Keywords: Container, Carriage of Goods by Sea, Containers Lost at Sea, Maritime Law, Carrier.

Makale ID= 77

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3056-1226[1]

Derin Öğrenme ve Meta-Sezgisel Optimizasyon Kullanarak Yapay Zeka Tabanlı Deepfake Dijital Delil Tespiti

Dr. Ali Berkol[1], Araştırmacı Saime Duygu Kahraman Akgül[2]

[1]Aselsan-Ulak, [2]ÖSAK

Özet

Son yıllarda üretici yapay zekâ ve derin öğrenme teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, görsel ve işitsel içeriklerin son derece gerçekçi biçimde üretilebilmesini mümkün hâle getirmiştir. Özellikle derin öğrenme tabanlı üretim modelleri kullanılarak oluşturulan deepfake içerikler, bireylerin yüz ve ses özelliklerini yüksek doğrulukla taklit edebilmekte ve gerçeğe oldukça yakın sahte video ve ses kayıtlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum, dijital delillerin güvenilirliği, doğruluğu ve bütünlüğü açısından hukuk sistemleri için önemli riskler doğurmaktadır. Günümüzde ceza ve hukuk yargılamalarında video ve ses kayıtlarının delil olarak giderek daha fazla kullanılmaya başlanması, bu tür içeriklerin manipülasyona açık olması durumunda adil yargılanma hakkı ve delil değerlendirme süreçleri bakımından ciddi sorunlara yol açabilmektedir. Bu çalışma, mahkemelerde sunulabilecek dijital görüntü ve video kayıtlarının güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla yapay zekâ tabanlı bir deepfake tespit yaklaşımı önermektedir. Önerilen yöntemde, video verileri öncelikle karelere ayrılmakta ve yüz bölgeleri otomatik yüz tespit algoritmaları ile belirlenmektedir. Ardından konvolüsyonel sinir ağları (Convolutional Neural Networks – CNN) kullanılarak görüntülerden derin özellikler çıkarılmakta ve gerçek ile manipüle edilmiş içerikler arasındaki karakteristik farklılıklar analiz edilmektedir. Deepfake üretim süreçlerinde ortaya çıkan piksel düzeyindeki anomaliler, yüz geometrisindeki tutarsızlıklar ve zamansal uyumsuzluklar gibi özellikler model tarafından öğrenilerek sınıflandırma sürecinde kullanılmaktadır. Ayrıca, model performansını artırmak amacıyla Genetik Algoritma (Genetic Algorithm – GA) ve Parçacık Sürü Optimizasyonu (Particle Swarm Optimization – PSO) gibi meta-sezgisel optimizasyon yöntemleri kullanılarak hiperparametre ayarı ve özellik seçimi gerçekleştirilmektedir. Bu yönüyle önerilen yaklaşım, derin öğrenme ile meta-sezgisel optimizasyon tekniklerini birleştiren hibrit bir tespit çerçevesi sunmaktadır. Çalışmanın hukuki boyutunda ise deepfake teknolojilerinin delil hukuku üzerindeki etkileri somut bir çerçevede ele alınmaktadır. Özellikle dijital delillerin doğruluğu (authenticity), bütünlüğü (integrity) ve güvenilirliği (reliability) gibi temel unsurların deepfake içerikler tarafından doğrudan tehdit edildiği görülmektedir. Ceza yargılaması bağlamında Ceza

Muhakemesi Kanunu (CMK) kapsamında delillerin serbestçe değerlendirilmesi ilkesi ve hâkimin takdir yetkisi, sahte dijital içeriklerin varlığı durumunda daha karmaşık hale gelmektedir. Benzer şekilde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) çerçevesinde elektronik belgelerin delil niteliği, ispat yükü ve bilirkişi incelemesi gibi müesseseler, deepfake içeriklerin yaygınlaşmasıyla birlikte yeniden değerlendirilmesi gereken alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda önerilen yapay zekâ tabanlı sistem, yargılama süreçlerinde karar verici bir mekanizma olarak değil, dijital adli bilişim ve bilirkişi incelemelerini destekleyen teknik bir araç olarak konumlandırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deepfake Tespiti, Dijital Delil Doğrulama, Derin Öğrenme, Meta-Sezgisel Optimizasyon, Yapay Zekâ Tabanlı Görüntü Analizi.

AI-Based Deepfake Evidence Detection Using Deep Learning and Metaheuristic Optimization

Abstract

Recent advances in generative artificial intelligence and deep learning technologies have made it possible to produce highly realistic visual and auditory content. In particular, deepfake content generated using deep learning–based generative models can imitate individuals' facial and vocal characteristics with high accuracy, leading to the creation of synthetic videos and audio recordings that closely resemble real ones. This situation poses significant risks for legal systems in terms of the reliability, authenticity, and integrity of digital evidence. As video and audio recordings are increasingly used as evidence in both criminal and civil proceedings, the susceptibility of such content to manipulation may result in serious challenges with respect to the right to a fair trial and the evaluation of evidence. This study proposes an artificial intelligence–based deepfake detection approach to assess the reliability of digital images and video recordings that may be presented in courts. In the proposed method, video data are first decomposed into frames, and facial regions are identified using automatic face detection algorithms. Subsequently, deep features are extracted from images using Convolutional Neural Networks (CNNs), and characteristic differences between authentic and manipulated content are analyzed. The model learns to identify artifacts arising from deepfake generation processes, such as pixel-level anomalies, inconsistencies in facial geometry, and temporal irregularities, and utilizes these features during the classification process. In addition, metaheuristic optimization methods such as Genetic Algorithms (GA) and Particle Swarm Optimization (PSO) are employed for hyperparameter tuning and feature selection in order to improve model performance. In this respect, the proposed approach presents a hybrid detection framework that combines deep learning techniques with metaheuristic optimization. From a legal perspective, the study examines the impact of deepfake technologies on evidentiary law within a concrete framework. In particular, it is observed that fundamental aspects of digital evidence -such as authenticity, integrity, and reliability- are directly threatened by deepfake content. In the context of criminal proceedings, the principle of free evaluation of evidence and the discretionary power of judges under the Turkish Criminal Procedure Law (CMK) become more complex in the presence of manipulated digital content. Similarly, within the framework of the Code of Civil Procedure (HMK), issues such as the evidentiary value of electronic documents, burden of proof, and expert examination emerge as areas requiring reconsideration with the increasing prevalence of deepfake content. In this context, the proposed AI-based system is positioned not

as a decision-making authority in judicial processes, but as a technical tool supporting digital forensics and expert examination.

Keywords: Deepfake Detection, Digital Evidence Verification, Deep Learning, Metaheuristic Optimization, AI-Based Image Analysis.

Makale ID= 104

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8886-2793

Devlet Aklının Hukuki Zırhı: İstisna Hâli

Dr. Öğretim Üyesi Rıza Adıgüzel

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Devlet ve hukuk arasındaki ilişkiyi temellendirmek söz konusu olduğunda devlet kuramında hesaplaşılması gereken iki kavram ön plana çıkmaktadır: Devlet aklı ve istisna hâli. Her iki kavram da farklı tanımlamalara ve değerlendirmelere konu edilmiş olsa da bu farklı tanım ve değerlendirmelerde ortak olan birtakım özellikler de bulmak mümkündür. Örneğin İtalyanca aslı "ragione di stato" olan devlet aklı kavramı, genel hatlarıyla devletin varlığına ve çıkarlarına ilişkin bir tehdit ortaya çıktığında devletin bu tehditle hukuk dışına çıkarak mücadele edebileceği şeklinde tanımlanmaktadır. İstisna hâli ise kamu güvenliği ve kamu düzeni tehdit altında olduğunda ve bu tehdit devletin olağan hukuk düzeni içerisinde bertaraf edilemediğinde başvurulan olağanüstü yönetim biçimi olarak açıklanabilir. Bu tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere her iki kavram da devletin olağan hukuk düzeninin dışında anlam kazanmaktadır. Bununla birlikte bu iki kavramı birbirinden ayıran çok önemli bir nüans vardır. Devlet aklı kavramında devlet hukuk dışına çıkma hakkını hukuki bir normdan değil, bizzat egemen olma özelliğinden almaktadır. Devlet aklı egemenliğe içkin olduğundan devletin hukuk düzeni dışına çıkmak için herhangi bir hukuki prosedürü işletmesine gerek yoktur. Kısacası meşruiyet devlet ya da egemenlik kavramlarına içkindir. İstisna hâli söz konusu olduğunda ise devletin olağan hukuk düzeni dışına çıkması kaynağını yine olağan dönem hukuki düzenlemelerinden almaktadır. Bu nedenle istisna hâlinin varlığı için istisna hâlinin ilanı ve onayı gibi birtakım hukuki ve idari prosedürlerin tamamlanması gerekmektedir. Bu durumda akıllara şöyle bir soru gelebilir: Devlet aklı egemenliğe içkinse ve devlet kendini savunma hakkını bizzat devlet olma özelliğinden alıyorsa istisna hâlinin varlığı ve gerekliliği nasıl açıklanabilir? Bu soruya "meşruiyet" kavramı merkeze alınarak cevap verilebilir. Devlet aklı kavramı tanımı itibariyle meşruiyet kaygısı olmayan bir düşünceyi ifade etmektedir. Devlet aklı kavramının sık sık Machiavelli ile birlikte anılmasının temel nedeni de budur. Bununla birlikte devlet, modern siyasi iktidar tipi olarak, diğer siyasi iktidar tiplerinde olduğu gibi yasa ile uygulama arasında sürekli bir ilişki kurarak kendisini meşrulaştırmak zorundadır. İstisna hâli de tam olarak burada devreye girmektedir. İstisna hâli ile devlet, hukuk dışına çıkma hakkını yine hukuka dayandırarak meşrulaştırmaktadır. Kısaca "istisna hâli devlet aklının hukuki zırhıdır" da denebilir. Bu çalışmada istisna hâli ile devlet aklı arasındaki ilişki ortaya konularak istisna halinin devlet aklının hukuki görünümü olduğu iddiası savunulacaktır. Bu çerçevede çalışmada

ilk olarak devlet aklı ve istisna hâli kavramları açıklanacak ve bu kavramların kuramdaki farklı görünümlerinden bahsedilecektir. Özellikle istisna hâli faslında Carl Schmitt ve Giorgio Agamben'in özgün istisna hâli kuramları üzerinde durulacaktır. Son olarak istisna hâlini devlet aklının hukuki görünümü yapan nedenler tartışılarak çalışma bitirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Devlet Aklı, İstisna Hali, Meşruiyet.

The Legal Armour of Reason of State: State of Exception

Abstract

When examining the relationship between the state and the law, two key concepts stand out in political theory: Reason of state and the state of exception. Although these concepts have been defined and interpreted in different ways, they share certain common features. Broadly speaking, "reason of state" (ragione di stato) refers to the state's capacity to respond to threats against its existence or interests by acting beyond legal constraints. The state of exception, by contrast, denotes an extraordinary mode of governance invoked when public order or safety is endangered and such threats cannot be managed within the normal legal framework. Both concepts, as these definitions suggest, derive their significance from a position outside the ordinary legal order. Yet there is a crucial difference between them. In the case of reason of state, the state's authority to act beyond the law does not stem from any legal rule but from the very nature of sovereignty itself. Because this authority is inherent in sovereignty, the state is not required to follow formal legal procedures to move outside the legal order. In other words, its legitimacy is assumed to reside within the concept of sovereignty. In contrast, the state of exception remains tied to the legal system even as it suspends it. The authority to depart from ordinary law originates in the legal framework governing normal times. For this reason, declaring a state of exception typically requires the fulfilment of specific legal and administrative procedures, such as formal proclamation and approval. This distinction raises an important question: If the right of self-preservation is already inherent in sovereignty, why is a state of exception necessary? The answer lies in the notion of legitimacy. Reason of state, by its nature, is largely indifferent to questions of legitimacy, which is why it is often associated with Machiavellian thought. However, the modern state, like all forms of political power, must continuously justify itself by maintaining a connection between legal norms and political practice. At this point, the state of exception becomes essential. It allows the state to legitimise its departure from the law by anchoring that departure within the law itself. In this sense, the state of exception can be understood as the "legal armour" of the reason of state. This study explores the relationship between these two concepts and argues that the state of exception represents the legal manifestation of reason of state. It first outlines their meanings and theoretical variations, with particular emphasis on the approaches of Carl Schmitt and Giorgio Agamben. It concludes by explaining why the state of exception should be seen as the legal form through which reason of state operates.

Keywords: Reason of State, State of Exception, Legitimacy.

Makale ID= 130

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1618-0128

Devre Tatil Sözleşmesinde 7392 Sayılı Kanun ile Getirilen Yeni Düzenlemelerin Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Ebru Ceylan

İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Devre tatil sözleşmesi, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m.50 hükmünde düzenlenmiştir. 7392 sayılı Kanun ile m. 50 hükmünde ve daha sonra ilgili Yönetmelikte tüketicileri koruyan önemli düzenlemeler yapılmıştır. Devre tatil sözleşmesi, bir yıldan uzun süre için kurulan ve tüketiciye bu süre zarfında birden fazla dönem için bir veya daha fazla sayıda gecelik konaklama imkânı veren sözleşmedir. Devre tatil sözleşmesi ile tüketiciye sağlanan hak şahsi veya ayni bir hak olabilir. Devre tatil satışının finansal kiralama ile de yapılabilmesi ; devre mülk hakkı veren sözleşmeler hariç olmak üzere, tüketicilerle mülkiyet payına bağlı ayni hak sağlayan devre tatil sözleşmesi kurulmasının yasaklanması ;kooperatif veya ticaret şirketi ortaklığı ya da dernek veya vakıf üyeliği suretiyle devre tatil hakkının tanınmaması ; devre tatile konu mal üzerinde ayni hak sahibi olmayanların devre tatil satışı yapmasının yasaklanması TKHK m. 50/II hükmünde getirilen tüketicinin menfaatine olan yeni düzenlemelerdir. Cayma hakkı süresi bitmeden satıcı veya sağlayıcının tüketiciden ödeme istemesi yasaktır. TKHK m. 50/VI hükmünde bu yasağa rağmen, tüketiciden herhangi bir bedel alınması durumunda alınan bedelin tüketiciye derhâl iade edileceği ve eğer tüketiciyi borç altına sokan bir belge alındıysa bu belgenin tüketici yönünden geçersiz olduğu kuralı yeni getirilen tüketiciyi koruyan bir düzenlemedir. TKHK m. 50/VIII hükmüne göre ön ödemeli devre tatil sözleşmesi kurulmasının yasaklanması isabetli bir yeni düzenlemedir, çünkü tüketicilere sadece tamamen bitmiş tesislerin satışının yapılması ile sonradan haksızlığa uğraması engellenmiş olacaktır. Ayrıca TKHK m. 50/IX hükmüne göre on yıldan fazla süreyle devre tatil sözleşmesinin kurulmasının yasaklanması ve tüketicinin tatil hakkını belirli bir dönem için kullanmayacağını tatilin başlayacağı tarihten en az doksan gün önce bildirmesi halinde o dönem için tüketiciden bedel talep edilmemesi bu maddeyle ilgili diğer yeni düzenlemelerdir. Kanımızca devre tatil sözleşmelerindeki yeni düzenlemeler sayesinde tüketiciler daha kapsamlı korunabilecektir. Çalışmamızda tüketicilerin menfaati bakımından bu konu değerlendirilmiştir. Devre tatil sözleşmeleriyle ilgili tüketicilerin menfaatlerinin ihlal edildiği Yargıtay kararları çalışmamızda incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tüketici, Satıcı, Sağlayıcı, Devre Tatil, Hizmet, Cayma Hakkı.

Evaluation of the New Regulations Introduced by Law No. 7392 on Timeshare Contracts

Abstract

Timeshare contracts are regulated in article 50 of Law No. 6502 on Consumer Protection. Law No. 7392 introduced significant regulations protecting consumers in article 50 and subsequently in the relevant Regulation. A timeshare contract is a contract established for a period longer than one year, granting the consumer the opportunity for one or more overnight stays during multiple periods within that timeframe. The right granted to the consumer through a timeshare contract can be a personal or real right. The following are new regulations in favor of the consumer introduced in article 50/II of the Consumer Protection Law: allowing timeshare sales through financial leasing; prohibiting the establishment of timeshare contracts granting real rights based on ownership shares with consumers, except for contracts granting timeshare rights; not granting timeshare rights through cooperative or commercial company partnerships or membership in associations or foundations; and prohibiting those who do not possess real rights over the property subject to timeshare sales. It is prohibited for sellers or providers to demand payment from consumers before the expiration of the withdrawal period. article 50/VI of the Consumer Protection Law (CPL) stipulates that if any payment is received from the consumer despite this prohibition, the amount received must be immediately refunded, and any document obtained that obligates the consumer to debt is considered invalid. This is a new regulation protecting consumers. Article 50/VIII of the CPL, which prohibits the establishment of prepaid timeshare contracts, is a sound new regulation because it prevents consumers from being unfairly treated later by ensuring that only fully completed facilities are sold. Furthermore, article 50/IX of the CPL, which prohibits the establishment of timeshare contracts for periods exceeding ten years and stipulates that if the consumer notifies the CPL at least ninety days before the start date of their vacation that they will not be using their vacation rights for a specific period, no payment will be demanded from the consumer for that period, are other new regulations related to this article. In our opinion, consumers will be better protected thanks to these new regulations in timeshare contracts. This issue has been evaluated in our study from the perspective of consumer interests. This study examines Supreme Court rulings that found consumer insterests to be violated in relation to timeshare contracts.

Keywords: Consumer, Seller, Supplier, Timeshare, Service, Right of Withdrawal.

Makale ID= 284

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3934-3719

Dijital Anayasacılık: Bibliyometrik Bir Analiz

Dr. Figen Keskin

Pamukkale Üniversitesi Acıpayam Meslek Yüksekokulu

Özet

Bu çalışmanın amacı, dijital anayasacılık alanında bibliyometrik bir analiz ortaya koymaktır. Dijital anayasacılık, dijital devrimle birlikte modern anayasacılığın aktörlerinin ve ilişkilerinin dijital evrende yeniden şekillenişini inceleyen bir alandır. Hukuk devletinin temel çerçevesini belirleyen anayasacılık konusundaki yeni çalışmalar, dijitalleşmeyle birlikte anayasacılığın içine girdiği düşünülen dönüşümü "dijital anayasacılık" tartışmaları üzerinden sürdürmektedir. Metodolojik açıdan başvurulan bibliyometrik analiz, büyük bir veri aralığını kolaylıkla incelemek için başvurulan meta-analiz yöntemidir. Bilimsel alanın eğilimlilerini, kategorilerini, farklılıklarını görerek alanın entelektüel haritasını geniş perspektifte ortaya sermeyi sağlamaktadır. Bu kapsamda 1999-2025 yılları arasında Web of Science ve Scopus veri tabanlarından elde edilen "dijital anayasacılık" konusundaki bilimsel çalışmaların entelektüel haritasının çıkarılması hedeflenmektedir. Dijitalleşme, anayasacığın temel ilkelerinin uygulama seyrini değiştirmiştir. Modern anayasacılığın temel iki unsuru, devletin erkleri arasındaki denge yani kuvvetler ayrılığı ilkesi ve temel hak ve hürriyetlerin korunmasıdır. Siyasal iktidarın güç dengesinin nasıl şekilleneceği de dijital anayasacılık tartışmalarının odağındadır. Dijital teknoloji anayasal haklar konusunda özgürlükleri genişletirken aynı zamanda hak ihlallerini de kolaylaştırmaktadır. Bu atmosferde ulus devletlerin anayasal kurumları ile küresel dijitalleşmeyi yöneten özel aktörler arasındaki ilişki ve temel hak ve hürriyetler konusunda ortaya çıkan fırsatlar ve tehditler, devletlerin başvurduğu yasal düzenlemeler ve yasal düzenlemelerin bağlayıcılığı literatürde yeni yaklaşımları ortaya çıkarmaktadır. Dijital anayasacılık kavramı üzerinden yürütülen bu tartışmalara ait mevcut literatür, henüz kavram konusunda netleşmiş sınırları belirli bir teorik tablo ortaya koyamamaktadır. Bu nedenle araştırma, gelecekteki dijital anayasacılık konusundaki bilimsel araştırmalara rehberlik etmeyi de hedeflemektedir. Bibliyometrik metodoloji aşamasında, dijital dönüşümle birlikte öne çıkan aktörler ve anayasal ilkeler temel alınarak kategoriler oluşturulmuştur. Dijital ortamlarda; siyasal iktidar ve internet yönetimi, özel şirketler ve ulus devletler arasındaki ilişki, temel hak ve hürriyetler, ifade hürriyeti, internet sansürü, özel hayatın gizliliği, kişisel verilerin korunması, hak ihlali, kuvvetler ayrılığı ilkesi, demokrasi gibi temel anayasal ilkeler üzerinden

kategoriler oluşturulmuştur. Sonuçlara bakıldığında (1) dijital anayasacılık çalışmaları konusundaki yazar, kurum, ülke, anahtar kelime birliği ve temalar gibi parametreler belirlenmiş, (2) dijital anayasacılık literatüründe anayasal güçler dengesinin ve siyasal iktidarın dönüşümü, (3) temel hak ve hürriyetle ile hak ihlalleri ve (4) yeni yasal düzenlemeler açısından literatürün haritası ortaya konmuştur. Dijital anayasacılık literatürünün genişlemesine ilişkin gelecekteki çalışmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dijital Anayasacılık, Bibliyometrik Analiz, Anayasal Kurumlar, Siyasal İktidar, Temel Hak ve Hürriyetler.

Digital Constitutionalism: A Bibliometric Analysis

Abstract

The aim of this study is to present a bibliometric analysis in the field of digital constitutionalism. Digital constitutionalism is a field that examines how the actors and relationships of modern constitutionalism have been reshaped in the digital universe with the digital revolution. New studies on constitutionalism, which defines the basic framework of the rule of law, continue the transformation that constitutionalism is thought to have undergone with digitalization through the discussions of "digital constitutionalism". The bibliometric analysis employed methodologically is a meta-analysis method used to easily examine a large range of data. It allows for the presentation of the intellectual map of the field from a broad perspective by seeing the trends, categories, and differences of the scientific field. In this context, the aim is to create an intellectual map of scientific studies on "digital constitutionalism" obtained from the Web of Science and Scopus databases between 1999 and 2025. Digitalization has changed the course of application of the fundamental principles of constitutionalism. The two fundamental elements of modern constitutionalism are the balance between the branches of state, that is, the principle of separation of powers, and the protection of fundamental rights and freedoms. The question of how the balance of power in political affairs will be shaped is also at the heart of discussions on digital constitutionalism. While digital technology expands freedoms regarding constitutional rights, it also facilitates rights violations. In this atmosphere, the relationship between the constitutional institutions of nation-states and private actors managing global digitalization, the opportunities and threats arising in terms of fundamental rights and freedoms, and the legal regulations resorted to by states and the binding nature of these legal regulations are giving rise to new approaches in the literature. The existing literature on these discussions conducted through the concept of digital constitutionalism has not yet been able to provide a clearly defined theoretical framework regarding the concept. Therefore, this research also aims to guide future scientific research on digital constitutionalism. In the bibliometric methodology stage, categories were created based on the actors and constitutional principles that have come to the fore with digital transformation. Categories were created based on fundamental constitutional principles such as political power and internet governance, the relationship between private companies and nation-states, fundamental rights and freedoms, freedom of expression, internet censorship, privacy, protection of personal data, rights violation, the principle of separation of powers, and democracy in digital environments. When the results are examined, parameters such as (1) author, institution, country, keyword convergence and themes in digital constitutionalism studies have been determined, (2) the transformation of the balance of constitutional powers and political power in the digital constitutionalism literature, (3)

fundamental rights and freedoms and rights violations and (4) the literature map has been revealed in terms of new legal regulations. Suggestions for future studies on expanding the digital constitutionalism literature have been presented.

Keywords: Digital Constitutionalism, Bibliometric Analysis, Constitutional Institutions, Political Power, Fundamental Rights and Freedoms.

Makale ID= 171

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0004-1528-0348

Dijital Delillerin Tespitinde Noterlik Makamının Rolü ve E-Tespit Uygulamasının Hukuki Niteliği

Avukat Hilal Kılınçer Yılmaz

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Özet

Günümüz dijitalleşen dünyasında sosyal medya ve internet mecraları, hukuki uyuşmazlıkların ana odağı haline gelmiştir. İnternet ortamındaki verilerin dinamik yapısı, bu içeriklerin saniyeler içinde silinebilmesi veya değiştirilebilmesi klasik ispat araçlarının güvenilirliğini sarsmaktadır. Bu gereksinim doğrultusunda, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 198/A maddesi ile hukuk sistemimize kazandırılan "Elektronik Ortamda Verilerin Tespiti" (E-Tespit) hizmeti, dijital delillerin resmî bir statü kazanmasını sağlayan mekanizmalardan biridir. 1 Mart 2016 itibarıyla Türkiye Noterler Birliği tarafından kullanıma sunulan bu sistem; bir verinin belirli bir zaman dilimindeki halinin yetkili bir makam tarafından kayıt altına alınmasını sağlar. E-tespit mekanizması, kullanıcının TNB e-Tespit Portalı üzerinden ilgili URL adresini ve görüntüleme talebini iletmesiyle başlar. Sistem, veriyi doğrudan TNB'nin elektronik arşivine kaydederek müdahale riskini ortadan kaldırır. Ardından, ilgili noter tarafından düzenlenen resmi tespit tutanağı; tarih, saat ve içerik bilgilerini içerecek şekilde mühürlenerek kesinlik kazanır. Bu yöntem, ekran görüntüsü (screenshot) gibi manipülasyona açık ve mahkemelerce tek başına zayıf görülen yöntemlere kıyasla, verinin tespiti anındaki gerçekliğini sarsılmaz bir hukuki güvenceye kavuşturur. Uygulama; hakaret, telif ihlalleri, marka tecavüzleri ve haksız rekabet gibi uyuşmazlıklarda kritik bir ispat aracıdır. E-tespit tutanaklarının hukuk yargılamasındaki yeri incelendiğinde, bu belgelerin 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) kapsamında "kesin delil" teşkil edip etmediği hususu doktrin ve uygulamada önem arz etmektedir. HMK uyarınca kesin deliller; senet, yemin ve kesin hüküm olarak sınırlı sayıda (numerus clausus) sayılmıştır. E-tespit tutanağı, bir noterlik işlemi olması hasebiyle resmi bir belge niteliği taşısa da, bu belgelerin ispat gücü noktasında HMK m. 204 ve m. 210 hükümleri dikkate alınmalıdır. HMK m. 210 uyarınca, güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir ve bu verilerin inkarı halinde mahkemece ilgili madde prosedürüne göre inceleme yapılır. Ancak e-tespit tutanaklarının, Noterlik Kanunu'nun 82. ve devamı maddelerinde düzenlenen "düzenleme" veya "onaylama" biçimindeki senetlerle karıştırılmaması gerekir.Bir belgenin HMK anlamında senet sayılabilmesi için temel şart,

tarafların bir hukuki işlem iradesinin bulunması ve bu iradenin belgelendirilmesidir. Oysa e-tespit işleminde noter, bir hukuki işlemi değil; yalnızca internet ortamındaki fiili bir durumu (paylaşım, mesaj, görsel vb.) gözlemleyerek kayda geçirmektedir. Noter, içeriğin kim tarafından oluşturulduğunu veya maddi hukuk bakımından geçerliliğini tasdik etmez; sadece ilgili içeriğin belirli bir zaman dilimindeki mevcudiyetini tespit eder.Bu bağlamda e-tespit tutanakları, mahiyeti itibarıyla tarafların iradesini yansıtan bir hukuki işlem belgesi (senet) olmadığından, münhasır bir kesin delil teşkil etmez. Belge, içeriği itibarıyla takdiri delil niteliğinde olup, aksi her türlü delille ispatlanabilir. Ancak dijital verilerin manipülasyona açık ve uçucu doğası karşısında, e-tespit tutanakları dijital verinin tespiti anındaki halini koruma altına alarak yargılamada yüksek ispat gücüne sahip bir araç vazifesi görür.

Anahtar Kelimeler: E-Tespit, Dijital Delil, Noterlik Kanunu, Resmi Belge, İspat Gücü.

The Role of the Notary Authority in the Determination of Digital Evidence and the Legal Nature of the E-Detection Practice

Abstract

The Legal Nature and Evidentiary Value of E-Determination (E-Tespit) Reports in Civil Litigation In today's digitalizing world, social media and internet platforms have become the focal point of legal disputes. The dynamic nature of online data -where content can be deleted or altered within seconds- undermines the reliability of traditional means of proof. To address this need, the "Determination of Data in Electronic Environment" (E-Determination), introduced into our legal system via Article 198/A of the Notary Law No. 1512, serves as a mechanism that grants official status to digital evidence. Launched by the Union of Notaries of Türkiye (TNB) on March 1, 2016, this system ensures that the state of a specific datum at a given timeframe is recorded by an authorized body. The e-determination process begins when a user submits the relevant URL and viewing request through the TNB E-Determination Portal. The system records the data directly into the TNB electronic archive, thereby eliminating the risk of tampering. Subsequently, an official report issued by the notary -including the date, time, and content details- is sealed, granting it official certainty. Compared to methods such as screenshots, which are prone to manipulation and often deemed "weak evidence" by courts, this method provides an unshakeable legal guarantee regarding the authenticity of the data at the time of determination. In practice, it serves as a critical evidentiary tool in disputes involving defamation, copyright infringement, trademark violations, and unfair competition. When examining the standing of e-determination reports within civil litigation, whether these documents constitute "conclusive evidence" (kesin delil) under the Code of Civil Procedure No. 6100 (HMK) is a significant matter in both doctrine and practice. Under the HMK, conclusive evidence is listed as a limited number (numerus clausus), consisting of deeds (instruments), oaths, and res judicata. While an e-determination report possesses the character of an official document by virtue of being a notarial act, Articles 204 and 210 of the HMK must be considered regarding its evidentiary weight. Pursuant to Article 210 of the HMK, electronic data created with a secure electronic signature carries the status of a deed (senet); in the event such data is

contested, the court conducts an examination according to the procedure specified in the relevant article. However, e-determination reports should not be confused with deeds executed in "authentic" (issued) or "authenticated" (certified) forms as regulated under Articles 82 et seq. of the Notary Law. The fundamental requirement for a document to be considered a deed (senet) in the sense of the HMK is the existence of the parties' will to engage in a legal transaction and the official certification of this will. In an e-determination process, however, the notary does not certify a legal transaction, but merely observes and records a factual situation (posts, messages, visuals, etc.) in the internet environment. The notary does not certify who created the content or its validity under substantive law; they only determine the existence of the relevant content at a specific point in time. In this context, since e-determination reports do not reflect the parties' will and do not constitute a legal transaction instrument, they do not inherently qualify as exclusive conclusive evidence. By nature, the content of the report constitutes discretionary evidence (takdiri delil), the contrary of which can be proven by any form of evidence. Nonetheless, given the volatile and manipulable nature of digital data, e-determination reports safeguard the state of digital data at the moment of capture, serving as a high-probative tool in litigation. Consequently, while not a deed of legal transaction, e-determination remains one of the most reliable mechanisms of modern procedural law for preserving digital evidence against the passage of time.

Keywords: E-Determination/Electronic Determination, Digital Evidence, Notary Law, Public Instrument, Evidentiary Value.

Makale ID= 131

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8796-2186[1]
0000-0001- 6481-1580[2]

Dijital Kışkırtma ve Cezai Sorumluluk: 'Ragebaiting' Eyleminin Suça Azmettirme ve Haksız Tahrik Bakımından Analizi

Prof. Dr. Erdal Yerdelen[1], Dr. Öğretim Üyesi Burak Taş[2]

[1]Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi
[2]Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sosyal medya dinamiklerinin etkileşim ekonomisi üzerine kurulması, kullanıcıların duygusal tepkilerini manipüle etmeyi amaçlayan yeni içerik stratejilerini doğurmuştur. Bunların başında gelen 'ragebaiting' (öfke yemi-tuzağı), bireyleri öfkelendirerek etkileşim sağlama amacı güder. İnternet çağının iletişim modelleri, bilginin doğruluğundan ziyade yayılma hızını ve yarattığı etkiyi öncelemektedir. Algoritmaların yüksek etkileşimli içerikleri ödüllendirmesi, içerik üreticilerini, kullanıcıları kasten öfkelendirecek paylaşımlar yapmaya itebilmektedir. Literatürde ragebaiting olarak adlandırılan bu olgu, sadece sosyolojik bir fenomen değil, aynı zamanda ceza hukukunu ilgilendiren sonuçlar doğuran bir eylem biçimidir. Ragebaiting, genellikle bir hakaret (TCK m. 125), tehdit (m. 106) veya halkı kin veya düşmanlığa tahrik (m. 216), iftira (m. 267), halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (m. 217/A) suçlarının gündeme gelme potansiyelini barındırır. Hukuk düzeninin cevaplaması gereken temel soru şudur: Kendi şahsına karşı suç işlenmesi için zemin hazırlayan bu kişi, ortaya çıkan suçtan ne derece sorumludur ve bu tuzağa düşen failin cezai sorumluluğu ne olmalıdır? Bu çalışma, ragebaiting eyleminin Türk Ceza Kanunu (TCK) sistematiğindeki yerini tartışmaktadır. Çalışmada, söz konusu eylemin TCK m. 38 bağlamında suça azmettirme mi, yoksa buna tepki olarak işlenen suçlarda TCK m. 29 bağlamında haksız tahrik teşkil eden bir fiil mi olduğu incelenmiştir. Azmettirme açısından bakıldığında azmettirmenin başkasına belirli bir suçu işlettirme yönünden failde suç işleme fikri uyandırması gerekir. Bunun da belirli bir iştirak iradesi ile gerçekleşmesi gerekir. Bu kapsamda ragebait eyleminin azmettirme fiili ile örtüşüp örtüşmediği oldukça sorunludur. Haksız tahrik yönünden ise sorun daha da derinleşmektedir. Ragebait yapan kişi (fail), kışkırtıcı paylaşımıyla karşı tarafı suç işlemeye sevk eder. Bazen bunu bir suç işleyerek gerçekleştirir. Ancak en önemli sorun ragebait yapan kişinin fiilinin haksızlık teşkil etmeden de öfke yemine düşen kişinin suç işlemesine sebebiyet vermesi halidir. Nitekim bu durumda haksız tahrik kurumunun uygulanma şartları sağlanmış olmayacaktır. Bu genellikle toplumun sinir uçlarına dokunan, şiddeti teşvik etmeyen ve ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilen fiillerden oluşmaktadır. TCK sistematiğinde ise bu anomaliye cevap veren bir düzenleme bulunmamaktadır. Sonuç olarak

ragebait fiilinin Türk ceza adalet sistemini meşgul eden yapay bir suç fabrikasına dönüştüğü görülmektedir. İçerik üreticisinin temel amacı zaten kişileri öfkelendirerek hukuki sınırları aşmalarını sağlamak olduğundan, burada klasik anlamda korunmaya değer bir hukuki değer bulunmamaktadır. Failin bizzat kendi kurguladığı bir tahrik mekanizması üzerinden adalet sistemini ticari bir tahsilat aracına çevirmesi hukukun açıkça kötüye kullanımıdır. Bu nedenle bu konuda radikal reformların yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Ragebait, Azmettirme, Haksız Tahrik, Hakkın Kötüye Kullanılması.

Digital Provocation and Criminal Liability: An Analysis of ‘ragebaiting’ in Terms of Incitement to Crime and Unjustified Provocation

Abstract

Social media dynamics being built upon the engagement economy have produced new content strategies aimed at manipulating users’ emotional responses. At the forefront of these is ‘ragebaiting’ (anger-inducing bait), which aims to generate engagement by provoking individuals into anger. Internet communication models prioritize the speed and impact of information dissemination over its accuracy. Algorithms rewarding high-engagement content incentivize content creators to share posts designed to deliberately anger users. This phenomenon, referred to as ragebaiting in the literature, is not merely a sociological phenomenon but also a form of conduct that produces results relevant to criminal law. Ragebaiting typically carries the potential to give rise to offenses such as insult (TPC Article 125), threat (Article 106), inciting the public to hatred or hostility (Article 216), defamation (Article 267), or publicly disseminating misleading information (Article 217/A). The fundamental question the legal order must answer is: To what extent is the person who prepares the ground for committing an offense against themselves responsible for the resulting offense, and what should be the criminal liability of the perpetrator who falls into this trap? This study discusses the position of ragebaiting conduct within the systematic framework of the Turkish Penal Code (TPC). It examines whether the said conduct constitutes instigation to crime within the context of TPC Article 38, or whether, as a reaction to it, offenses committed in response constitute an unjust provocation constituting an act within the context of TPC Article 29. From the perspective of instigation, instigation requires directing another to commit a specific crime by instilling the idea of committing a crime in the perpetrator, and this must be realized through a specific intent to participate. In this context, it is quite problematic whether ragebait conduct overlaps with the act of instigation. From the perspective of unjust provocation, the problem becomes even more profound. The ragebait perpetrator provokes the other party to commit an offense through provocative sharing. Sometimes they do this by committing an offense themselves. However, the most significant issue is when the ragebait perpetrator’s conduct causes the person who takes the bait to commit an offense without constituting unjust provocation itself. Indeed, in this case, the conditions for applying the unjust provocation institution would not be met. This usually consists of acts that touch society’s nerves, do not

encourage violence, and are evaluated within the scope of freedom of expression. Meanwhile, in the TPC systematic, there is no regulation to respond to this anomaly. As a result, it is seen that the ragebait act has turned the Turkish criminal justice system into an artificial crime factory that occupies it. Since the content producer's fundamental aim is already to provoke people to exceed legal boundaries, there is no legally valuable legal protection in the classical sense here. The perpetrator's conversion of the justice system into a commercial collection tool through a persecution mechanism they themselves created is an obvious abuse of law. Therefore, radical reforms need to be made on this issue.

Keywords: Social Media, Ragebait, Instigation, Unjust Provocation, Abuse of Rights.

Makale ID= 273

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2843-1481

Dini Nikah Sırasında Vaat Edilen Mehirin Hukuki Niteliği ve Talep Edilebilirliği

Dr. Öğretim Üyesi Ekin Şentürk

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk Medeni Kanunu uyarınca geçerli bir evlilik, ancak yetkili bir evlendirme memuru önünde gerçekleştirilebilir, kanunun evliliğin sona ermesine bağladığı taleplerin ileri sürülebilmesi için de öncelikle geçerli bir evlilik yapılmış olması gerekir. Dini nikah ya da halk arasındaki adıyla imam nikahı, hukuk düzeninin tanıdığı evliliğin hüküm ve sonuçlarını doğurmaz. Ne var ki dini nikah da toplum nezdinde geniş kitlelerce itibar görmekte ve resmi nikah beraberinde veya ondan ayrı olarak gerçekleştirilmektedir. Dini nikah sırasında erkek eşin kadın eş lehine vaat ettiği mehir de bu dini nikahın sona ermesi halinde kadına vermeyi taahhüt ettiği bir tür boşanma güvencesi gibi düşünülmektedir. Bu çalışma, Türk hukukunda dini nikâh sırasında kararlaştırılan mehirin hukuki niteliğini, özellikle borçlar hukuku perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Türk hukuk doktrininde mehirin hukuki niteliğine ilişkin ileri sürülen görüşler sistematik biçimde incelenmiş; ardından Yargıtay'ın özellikle İçtihadı Birleştirme Kararı ile 2. Hukuk Dairesi ve Hukuk Genel Kurulu kararları doğrultusunda geliştirdiği yaklaşım analiz edilmiş, mehirin taşınmaz devri içeren görünümleri ve senede bağlanmasının hukuki sonuçları da Türk Borçlar Hukuku çerçevesinde değerlendirilmiştir. Neticede Türk hukukunda mehirin kanundan doğan bir borç kaynağı olmadığı, ancak taraflar arasında geçerli bir hukuki işlem kurulması halinde sözleşmesel bir borç doğurabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu halde doğacak borçlar ise İslam Hukukunda mehirin amacı ve sonuçları ile paralellik göstermeyebilir. Doktrinde ve yargı uygulamasında baskın yaklaşım, mehr-i muaccel tasarrufunun bağışlama; mehr-i müeccel tasarrufunun ise bağışlama sözü verme olarak nitelendirilmesi yönündedir. Bu nitelendirme, dini nikah akdi sırasında tarafların mutabık olduğu mehirin geçerliliğini ve talep edilebilirliğini Türk Borçlar Kanunu ile getirilen şekil şartlarına tabi kılmaktadır. Özellikle mehr-i müeccelin yazılı şekle tabi olması ve taşınmaz devri içeren mehir taahhütlerinde resmi şekil zorunluluğu aranması uygulamada belirleyici rol oynamaktadır. Sonuç olarak Türk hukukunda mehir, boşanmanın kanunda zikredilmeyen bir maddi sonucu yahut bağımsız bir aile hukuku kurumu olarak değil, tarafların iradeleriyle kurulan ve hukuki sonuçlarını borçlar hukuku içinde doğuran bir kazandırma taahhüdü olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle mehir uyuşmazlıklarının çözümünde belirleyici olan husus, mehir kavramının kendisi değil, söz

konusu taahhüdün hangi borçlar hukuku işlemine karşılık geldiğinin doğru şekilde tespit edilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Mehir, Dini Nikâh, Bağışlama, Bağışlama Sözü Verme.

The Legal Characterization and Enforceability of the Mahr Promised in the Course of a Religious Marriage

Abstract

Under the Turkish Civil Code, a valid marriage may only be concluded before a competent marriage officer, and, for claims tied by law to the dissolution of marriage to be asserted, the existence of a valid marriage is a prerequisite. A religious marriage (imam marriage), as it is commonly known, does not give rise to the legal effects and consequences recognized by the legal order. Nevertheless, religious marriage continues to enjoy broad social recognition and is often concluded either alongside or independently of a civil marriage. The dower (mahr) promised by the husband in favor of the wife during such a religious ceremony is commonly perceived as a form of financial assurance payable to the wife upon the termination of the union. This study aims to examine the legal nature of mahr stipulated in the context of a religious marriage under Turkish law, particularly from the perspective of the law of obligations. The various doctrinal views advanced in Turkish legal scholarship concerning the legal characterization of mahr are systematically analyzed. Subsequently, the approach developed by the Court of Cassation (Yargıtay)—notably through its Unification of Jurisprudence decision, as well as the case law of the Second Civil Chamber and the General Assembly of Civil Chambers—is examined. In addition, manifestations of mahr involving the transfer of immovable property and the legal consequences of embodying such undertakings in written instruments are assessed within the framework of Turkish Code of Obligations. The study concludes that mahr does not constitute a source of obligation arising directly from statute under Turkish law; however, it may give rise to a contractual obligation where a valid legal transaction is established between the parties. In such cases, the resulting obligations may not necessarily align with the purposes and effects attributed to mahr under Islamic law. The prevailing view in both doctrine and judicial practice characterizes mehr-i muaccel as a donation (gift), and mehr-i müeccel as a promise of donation. This characterization subjects the validity and enforceability of mahr agreed upon during a religious marriage to the formal requirements prescribed by the Turkish law of obligations. In particular, the requirement of written form for mehr-i müeccel and the necessity of official form in cases involving the transfer of immovable property play a decisive role in practice. In conclusion, under Turkish law, mahr should not be regarded as a material consequence of divorce not explicitly provided for by statute, nor as an autonomous institution of family law. Rather, it should be understood as a promise of gratuitous disposition established by the parties' mutual consent, producing its legal effects within the domain of the law of obligations. Accordingly, in resolving disputes concerning mahr, the decisive issue is not the concept of mahr per se, but the correct legal classification of the underlying transaction within the framework of the law of obligations.

Keywords: Mahr, Religious Marriage, Donation, Promise of Donation.

Makale ID= 97

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0009-0334-0274

E-Faturanın İlamsız Takipler ve İtirazın İptali Davası Bakımından İncelenmesi

Mustafa Sak

Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Teknoloji alanındaki ilerlemeler ve dijitalleşme, hayatın her alanında olduğu gibi ticari hayatı da etkileyerek ticari işletmesi kapsamında iş yapan tacirlerin düzenlemek durumunda oldukları faturaların, elektronik ortamda düzenlenebilmesine imkan tanır hale gelmiştir. Bu bakımdan "e-fatura" da elektronik ortamda düzenlenebilen fatura türlerinden biri olup çalışmamız esasen bu kavramın etrafında şekillenmektedir. Söz konusu çalışmada, e-faturalar ile fiziki faturalar arasındaki farklılıklar tespit edilerek, bu farklılıkların TTK m.21/2 hükmünde yer alan karine şartları, ilamsız takipler ve itirazın iptali davaları bakımından ne gibi sonuçlar doğurduğunun ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmamızda yöntem olarak, konuyla ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde öğreti görüşleri ile Yargıtay'ın bu hususta vermiş olduğu kararlar mukayeseli bir incelemeye tabi tutulmuştur. E-faturanın merkezi bir platform üzerinden iletilmesi ve belirli uygulamalar yardımıyla oluşturulması, fiziki faturalarda sıklıkla karşılaşılan faturanın tebliği ve iletimi ile şekil şartları konusundaki uyuşmazlıkları asgariye indirmektedir. Bu yönüyle e-faturalar, TTK m.21/2 hükmünde yer alan karinenin hüküm ve sonuçlarını doğurabilmesi bakımından fiziki faturalara göre alacaklı lehine daha elverişli koşular oluşturmakta ve ispat kolaylığı bakımından daha uygun bir zemin sağlamaktadır. Bununla birlikte çalışmamızda, bu karinenin; tacirler, tacir olmayanlar ve tüketiciler bakımından doğurduğu sonuçlar incelenerek tespit edilen eksiklikler tartışılmıştır. Esasen e-fatura ile fiziki fatura arasında hukuki nitelik itibariyle bir fark bulunmamakla birlikte, bu iki fatura türü arasında, yapısal ve işleyişe yönelik farklılıklar bulunmaktadır. Söz konusu farklılıkların ise, olası bir uyuşmazlıkta yargısal denetimin kapsamını tayin edeceği kuşkusuzdur. Zira fiziki fatura ile e-faturanın yapılarının ve işleyiş şekillerinin farklı olması, bunlar üzerinde yapılacak olan incelemenin aynı koşullar dahilinde yapılmasını imkansız kılmakta ve teknik farklılıkların dikkate alınarak bir inceleme yapılmasını gerektirmektedir. Buna karşılık bu faturalar arasındaki, özellikle tebliğ ve iletim hususlarındaki teknik farklılıkların, yargı pratiğinde henüz tam anlamıyla bir karşılık bulmadığı görülmektedir. Zira yargı mercilerinin e-faturaları da halen fiziki fatura mantığıyla inceleme eğiliminde oldukları dikkat çekmektedir. Ancak yargılamanın e-fatura ile fiziki fatura arasındaki farklılıkların gözetilmeksizin yürütülmesi, yargılamaya hakim olan ilkelerden (taraflarca getirilme ilkesi ve usul ekonomisi ilkesi gibi) uzaklaşılmasına ve yargılamanın sıhhatinin zedelenmesine neden olmaktadır. Bu bakımdan çalışmamızda, e-

fatura ile fiziki fatura arasındaki ortaya konulmuş, bu farklılıkların TTK m.21/2 hükmündeki karine için aranan şartları nasıl şekillendirdiği incelenmiş ve ortaya çıkan sonuçlar ilamsız takipler ve itirazın iptali davaları bakımından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: E-Fatura, Fatura, İlamsız Takip, Ticari Defterler, İtirazın İptali Davası.

An Analysis of E-Invoices in Respect of Enforcement Proceedings without Judgment and Actions for Annulment of Objection

Abstract

Advances in technology and digitalization have impacted commercial life, just as they have every other aspect of life, making it possible for merchants conducting business to issue invoices electronically. In this regard, the "e-invoice" is one of the types of invoices that can be issued electronically, and our study is primarily structured around this concept. In this study, the differences between e-invoices and physical invoices are identified, and the aim is to determine what consequences these differences entail regarding the presumption conditions set forth in Article 21/2 of the Turkish Commercial Code, as well as in summary proceedings and actions for the annulment of objections. In our study, we employed a comparative analysis of the relevant statutory provisions, scholarly opinions, and the decisions rendered by the Supreme Court on this matter. The transmission of e-invoices via a centralized platform and their creation using specific applications minimizes disputes regarding the service of invoices, their transmission, and formal requirements—issues frequently encountered with paper invoices. In this regard, e-invoices create more favorable conditions for the creditor compared to physical invoices in terms of triggering the provisions and consequences of the presumption set forth in Article 21/2 of the Turkish Commercial Code, and they provide a more suitable foundation in terms of ease of proof. In our study, we examined the consequences of this presumption for merchants, non-merchants, and consumers, and discussed the shortcomings identified. Although there is essentially no legal distinction between an e-invoice and a paper invoice, there are structural and operational differences between these two types of invoices. It is beyond doubt that these differences will determine the scope of judicial review in the event of a dispute. Since the structures and operational mechanisms of physical invoices and e-invoices differ, it is impossible to conduct an examination of them under the same conditions; rather, an examination must be conducted by taking these technical differences into account. However, it is observed that the technical differences between these invoices—particularly regarding notification and transmission—have not yet found a full counterpart in judicial practice. Indeed, it is noteworthy that judicial authorities still tend to examine e-invoices through the lens of physical invoices. However, conducting the proceedings without taking into account the differences between e-invoices and paper invoices leads to a departure from the principles governing the proceedings—such as the principle of party presentation and the principle of procedural economy—and undermines the integrity of the proceedings. In this regard, our study examines how the established differences between e-invoices and paper invoices shape the conditions required for the presumption under Article 21(2) of the Turkish Commercial Code,

and evaluates the resulting findings in the context of summary enforcement proceedings and actions to set aside objections.

Keywords: E-Invoice, Invoice, Enforcement Proceedings Without Judgment, Commercial Books, Action for Annulment of Objection.

Makale ID= 289

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7181-3813

Ebeveynlerinden Biri Tarafından Manipüle Edilen Çocuğun Görüşüne Başvurulması Onun Üstün Yararına Aykırı Kararlara Zemin Hazırlar mı? Ebeveyne Yabancılaşma Sendromu ve Velayetin Belirlenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Mine Kaçmaz Adak

Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Boşanma ve ayrılık, yalnız eşler arasındaki bağı ilgilendiren hukuki süreçler olmanın ötesinde çocuklar açısından da derin etkileri ve ciddi sonuçları olan durumlardır. Nitekim boşanma ve ayrılığın çocuğa ilişkin etkileri dikkate alınarak söz konusu durumlarda çocuğun korunmasına yönelik birtakım tedbirlerin alınması ve düzenlemelerin yapılması öngörülmüştür. Bu tedbirler alınırken ve düzenlemeler yapılırken takip edilecek pusulayı ise çocuk hukukuna hakim temel ilkelerden biri olan çocuğun üstün yararı oluşturmaktadır. Bu ilke uyarınca menfaat çatışmasının söz konusu olduğu durumlarda çocuğun lehine olan eylem ve işlem şekline üstünlük tanınmakta ve çocuğun menfaati her türlü kişisel menfaatin üzerinde tutulmaktadır. Bu aşamada çocuk hukukunda geçerli olan ilkelerden bir diğerini teşkil eden ve aynı zamanda çocuğun üstün yararı ilkesinin bir uzantısı olarak da değerlendirilebilecek olan çocuğun görüşlerinin dikkate alınması ve katılım hakkı da dikkate alınmaktadır. Ancak özellikle çekişmeli boşanma davalarında "Ebeveyne Yabancılaşma Sendromu" olarak adlandırılan durum, çocuğun görüşünün dikkate alınmasını paradoksal bir biçimde onun üstün yararını tehlikeye düşürecek bir araca dönüştürebilmektedir. Zira anılan durumda ebeveynlerden biri çocuğu manipüle etmek suretiyle diğeri hakkında çarpıtılmış bir algı yaratmakta ve çocuğun ondan soğumasına, onu haklı bir sebep olmaksızın reddetmesine neden olmaktadır. Bu da çocuğun ortaya koyduğu iradenin her zaman onun üstün yararı ile uyum içinde olmayabileceğini göstermektedir. Çocuğun iradesini yönlendirmeye yönelik bu tür davranışların aynı zamanda velayetin kötüye kullanılması olarak nitelendirilmesi de mümkündür. Zira velayet hakkı çocuk üzerinde mutlak bir hakimiyet anlamı taşımamakta olup çocuğun bakımını, eğitimini, bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve toplumsal gelişimini sağlamaya yönelik yetki ve yükümlülükler bütünüdür. Çocuğun özellikle de ruhsal gelişimi tehlikeye düşürülecek şekilde diğer ebeveyniyle bağının koparılmaya çalışılması bu yükümlülüğün ihlali anlamına gelir. Böyle bir tespitin yapılması halinde ise, buna yönelik önlemlerin alınması gerekliliği ortaya çıkar. Bu kapsamda öncelikli olarak anne baba hakkında danışmanlık, çocuk hakkında ise sağlık tedbirinin uygulanmasına hükmedilebilir. Bu tedbirlerin yetersiz kalması olasılığında ise, velayetin yeniden düzenlenmesi yoluna gidilebilir. Bunlar

dışında eğer şartlar dikkate alındığında mümkün görülüyorsa, birlikte velayet modelinin uygulanması da bir seçenek olarak değerlendirilebilir. Sonuç itibariyle çocuğun katılım hakkı, onun ebeveynlerinden birine yabancılaşmasının aracı haline getirilmemelidir. Mahkemelerin bu noktada çocuğun görünürdeki beyanının ötesine geçen derinlemesine bir inceleme yapması ve gerçek anlamda çocuğun üstün yararı neyi gerektiriyorsa onu tesis etmeye çalışması gerekmektedir. Bu çalışma da çocuğun görüşüne arka planı araştırılmaksızın mutlak surette itibar edilmesinin onun ebeveynleriyle ilişki kurma hakkını ve gerçek anlamdaki üstün yararını nasıl riske attığına dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca sözü edilen durumlarda velayete ilişkin düzenlemeler yapılırken nasıl bir yol izlenebileceği konusunda öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyne Yabancılaşma Sendromu, Velayet, Çocuğun Üstün Yararı, Katılım Hakkı, Velayetin Kötüye Kullanılması.

Does Seeking the Opinion of a Child Manipulated by One of Their Parents Lay the Groundwork for Decisions Contrary to the Child's Best Interests? Parental Alienation Syndrome and the Determination of Custody

Abstract

Divorce and separation are not merely legal processes concerning the bond between spouses; they are processes that also have profound effects and serious consequences for children. Indeed, given the effects of divorce and separation on children, certain measures and regulations aimed at protecting the child are required in such situations. The guiding principle in implementing these measures and regulations is the best interests of the child, one of the fundamental principles of child law. In accordance with this principle, in situations where there is a conflict of interests, priority is given to actions and procedures that benefit the child, and the child's interests are held above any personal interests. At this stage, another principle applicable in child law—which can also be regarded as an extension of the principle of the child's best interests—is the consideration of the child's views and the right to participation. However, particularly in contentious divorce cases, the situation known as "Parental Alienation Syndrome" can paradoxically transform the consideration of the child's views into a tool that jeopardizes the child's best interests. For in such cases, one parent manipulates the child to create a distorted perception of the other parent, causing the child to grow distant from them and reject them without just cause. This means that the will expressed by the child is not always in harmony with their best interests. Such behavior aimed at manipulating a child's will may also be characterized as an abuse of parental authority. This is because the right of parental authority does not imply absolute control over the child; rather, it constitutes a set of rights and obligations aimed at ensuring the child's care, education, and physical, mental, emotional, moral, and social development. Attempting to sever the child's bond with the other parent in a manner that jeopardizes the child's emotional development constitutes a breach of this obligation. If such a determination is made, it becomes necessary to take appropriate measures. In this context, the court may order counseling for the parents and the implementation of health-related measures for the child. If these measures prove insufficient, the custody arrangement

may be reconsidered. Additionally, if circumstances permit, the joint custody model may also be considered as an option. Ultimately, the child's right to participation should not be used as a means to alienate the child from one of their parents. Courts must conduct a thorough examination that goes beyond the child's apparent statements and strive to establish whatever is truly in the child's best interest. In this context, the aim of this study is to highlight how a child's right to maintain a relationship with both parents and their true best interests are at risk of being violated if the child's opinion is given absolute weight without investigating the underlying context, and to offer recommendations on the approach that should be followed when making custody arrangements.

Keywords: Parental Alienation Syndrome, Custody, Best Interests of the Child, Right to Participation, Abuse of Custody.

Makale ID= 150

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0005-3845-0116

Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı

Bengisu Sıla Kaya

Trabzon Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

4271 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) tarafından eşler arasındaki yasal mal rejimi olarak kabul edilen edinilmiş mallara katılma rejimi, evliliğin ölümle sona ermesi durumunda sağ kalan eşin hukuki statüsünü ve malvarlığı üzerindeki haklarını belirlemede merkezi bir rol oynamaktadır. Bu rejim, sağ kalan eşin hem mal rejimi tasfiyesinden kaynaklanan alacak haklarını hem de mirasçılık sıfatından doğan miras payını aynı anda gündeme getirmesi nedeniyle karmaşaya ve hukuki sorunlara yol açabilmektedir. Bu çalışmada, edinilmiş mallara katılma rejiminin ölümle sona ermesi hâlinde, sağ kalan eşin yasal mirasçılık sıfatı ile mal rejiminden kaynaklanan katılma alacağı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın öncelikli odak noktalarından biri, mal rejimi tasfiyesinin mirasın paylaşımından önce gerçekleştirilmesi ilkesidir. Bu ilke, terekenin kapsamının doğru bir şekilde belirlenmesi ve sağ kalan eşin miras payının hesaplanması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Katılma alacağının, miras bırakanın borcu olarak terekeye dâhil edilmesi ve bu borcun mirasçılar tarafından ödenmesi gerekliliği, mirasın tasfiyesi sürecini doğrudan etkilemektedir. Bu bakımdan, sağ kalan eşin hem katılma alacağına sahip bir alacaklı hem de mirasçı sıfatını haiz olması, özellikle terekenin yetersiz kaldığı veya mirasçıların alacaklı eşe karşı sorumluluğunun belirlenmesi gereken hâllerde hukuki tartışmaları beraberinde getirmektedir. Bir diğer önemli husus ise sağ kalan eşin aile konutu ve ev eşyası üzerindeki özel haklarıdır. Türk Medeni Kanunu m. 240 ve m. 652 hükümleri, sağ kalan eşin önceki yaşam standardını sürdürebilmesini sağlamak amacı ile, ölen eşe ait olup birlikte yaşadıkları konut ve ev eşyası üzerinde mülkiyet veya intifa hakkı talep edebilmesine imkân tanımaktadır. Bu haklar, sağ kalan eşin mağduriyetini önlemeyi hedeflemektedir. Özellikle aile konutunun değeri ile katılma alacağı ve miras payı arasındaki dengenin kurulması, uygulamada sıklıkla karşılaşılan önemli sorunlardan biridir. Bu çalışmada, edinilmiş mallara katılma rejimi kapsamında sağ kalan eşin mirasçılığı, doktrindeki görüş ayrılıkları ve Yargıtay içtihatları çerçevesinde tartışılacak, katılma alacağı ile miras payı arasındaki ilişkinin uygulamada doğurduğu sorunlar ortaya konularak bu sorunlara yönelik çözümler önerilecektir.

Anahtar Kelimeler: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Sağ Kalan Eş, Mal Rejimi Tasfiyesi.

Inheritance Rights of the Surviving Spouse Under the Regime of Participation in Acquired Property

Abstract

The regime of participation in acquired property, recognized as the statutory matrimonial property regime between spouses under the Turkish Civil Code No. 4721 (TCC), plays a central role in determining the legal status of the surviving spouse and their rights over the estate in the event that the marriage is terminated by death. This regime may give rise to complexity and legal issues, as it simultaneously brings into consideration both the surviving spouse's claims arising from the liquidation of the matrimonial property regime and their inheritance share stemming from their status as a legal heir. This study aims to examine the relationship between the surviving spouse's status as a legal heir and their claim to participation in acquired property in cases where the matrimonial property regime ends due to death. One of the focal points of the study is the principle that the liquidation of the matrimonial property regime must be carried out prior to the distribution of the inheritance. This principle is of great importance for the accurate determination of the scope of the estate and for the proper calculation of the surviving spouse's share of inheritance. The inclusion of the participation claim as a debt of the deceased within the estate, and the requirement that this debt be satisfied by the heirs, directly affects the process of estate liquidation. In this respect, the fact that the surviving spouse holds both the status of creditor for the participation claim and that of heir gives rise to legal debates, particularly in cases where the estate is insufficient or where the liability of the heirs toward the creditor spouse must be determined. Another important issue concerns the special rights of the surviving spouse over the family residence and household goods. Articles 240 and 652 of the TCC provide the surviving spouse with the opportunity to request ownership or usufruct rights over the residence and household goods belonging to the deceased spouse and used jointly, in order to enable the continuation of their previous standard of living. These rights aim to prevent the surviving spouse from suffering hardship. In particular, the balance between the value of the family residence, the participation claim, and the inheritance share is among the issues frequently encountered in practice. In this study, the inheritance rights of the surviving spouse within the scope of the regime of participation in acquired property shall be examined in light of the doctrinal divergences of opinion and the jurisprudence of the Court of Cassation; the practical issues arising from the relationship between the participation claim and the inheritance share shall be identified, and solutions to these issues shall be proposed.

Keywords: Regime of Participation in Acquired Property, Surviving Spouse, Liquidation of Matrimonial Property Regime.

Makale ID= 64

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4943-4534

Ekonomik İdari İstikrarın İdare Hukukundaki Etkileri

Dr. Öğretim Üyesi Seyithan Kaya

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Ekonomik istikrar ile idari istikrar arasındaki karşılıklı etkileşim, çağdaş hukuk devletlerinde yalnızca makroekonomik göstergelerin güvenilirliği açısından değil, aynı zamanda hukuki güvenliğin sağlanması, hukukun üstünlüğünün işlerliği ve bireylerin devlete duyduğu güvenin güçlendirilmesi bakımından da temel bir öneme sahiptir. Ekonomik hayatın istikrarlı bir şekilde sürdürülebilmesi, doğrudan idarenin aldığı kararların sürekliliği, tutarlılığı ve hukuka uygunluğu ile ilişkilidir. Bu noktada "ekonomik idari istikrar" kavramı, yalnızca mali politikaların sürekliliğine indirgenemeyecek kadar kapsamlı olup, idare hukukunun en temel ilkeleriyle, özellikle hukuki güvenlik, idari istikrar, öngörülebilirlik, eşitlik, makullük ve ölçülülük ilkeleriyle doğrudan bağlantılıdır. Bu bildirinin amacı, ekonomik idari istikrarın idare hukukundaki etkilerini bütüncül bir perspektifle incelemektir. Çalışma kapsamında öncelikle "ekonomik idari istikrar" kavramı ile "idari istikrar" kavramlarının ilişkisi açıklanacaktır. Devamında idarenin istikrarlı davranmasının ekonomik aktörler açısından neden zorunlu olduğu, hukuki güvenlik ilkesinin zedelenmesinin yatırım kararları ve piyasa düzeni üzerinde nasıl olumsuz etkiler doğurabileceği ve idari yargının ekonomik istikrarın güçlendirilmesindeki rolü tartışılacaktır. Ayrıca ekonomik kriz dönemlerinde idarenin aldığı olağanüstü tedbirlerin istikrar üzerindeki etkileri de değerlendirilecek; hukuk devleti ilkesinin kriz yönetimi bağlamında nasıl korunabileceği sorgulanacaktır. Metodolojik açıdan çalışma, karşılaştırmalı hukuk yöntemine dayalı olarak Avrupa Birliği ve Türk idare hukuku uygulamalarını birlikte değerlendirecek, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarını inceleyecek ve literatürden yararlanacaktır. Böylece, teorik bir çerçeve ile uygulamaya dair somut örnekler bir arada ele alınacak, ekonomik idari istikrarın hukuk sistemi içerisindeki yeri daha somut biçimde ortaya konulacaktır. Çalışmanın temel tezi, ekonomik istikrarın yalnızca mali araçlarla sağlanamayacağıdır. Ani mevzuat değişiklikleri, geriye yürümezlik ilkesine aykırı düzenlemeler, idari işlemlerin keyfi şekilde geri alınması veya idari istikrarı zedeleyen uygulamalar ekonomik güveni doğrudan sarsmakta ve yatırım ortamını kırılgan hale getirmektedir. Bu nedenle, idari yargının denetim işlevi yalnızca bireysel hakların korunması bakımından değil, aynı zamanda piyasanın istikrarının sağlanması bakımından da kurumsal bir güvence olarak görülmelidir. Sonuç olarak, ekonomik idari istikrarın güçlendirilmesi yalnızca

ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği için değil, aynı zamanda hukuk devletinin işlerliği, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve yatırımcı güveninin artırılması için de zorunludur. İdare hukuku, bu istikrarın kurumsal ve hukuki altyapısını tesis eden en önemli disiplinlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İdari İstikrar, Ekonomik İstikrar, Hukuki Güvenlik, Yargısal Denetim, Öngörülebilirlik.

The Effects of Economic Administrative Stability in Administrative Law

Abstract

The reciprocal interaction between economic stability and administrative stability is of fundamental importance in contemporary rule-of-law states, not only in terms of the reliability of macroeconomic indicators but also with regard to ensuring legal certainty, maintaining the effective functioning of the rule of law, and strengthening individuals' trust in the state. The sustainable functioning of economic life is directly linked to the continuity, consistency, and legality of administrative decisions. In this respect, the concept of "economic administrative stability" is too comprehensive to be reduced merely to the continuity of fiscal policies; rather, it is intrinsically connected to the fundamental principles of administrative law, particularly legal certainty, administrative stability, predictability, equality, reasonableness, and proportionality. The aim of this paper is to examine the effects of economic administrative stability within administrative law from a holistic perspective. Within this framework, the relationship between the concepts of "economic administrative stability" and "administrative stability" will first be clarified. Subsequently, the study will discuss why stable administrative conduct is indispensable for economic actors, how the erosion of the principle of legal certainty may adversely affect investment decisions and market order, and the role of administrative adjudication in strengthening economic stability. In addition, the impact of extraordinary measures adopted by the administration during periods of economic crisis on stability will be evaluated, and the manner in which the principle of the rule of law can be preserved in the context of crisis management will be examined. From a methodological standpoint, the study adopts a comparative law approach by jointly evaluating the practices of European Union and Turkish administrative law, analyzing the case law of the Council of State and the Constitutional Court, and drawing upon the relevant literature. In this way, a theoretical framework and concrete practical examples are addressed together, thereby providing a more tangible account of the place of economic administrative stability within the legal system. The central thesis of the study is that economic stability cannot be achieved solely through fiscal instruments. Sudden legislative changes, regulations that violate the principle of non-retroactivity, the arbitrary withdrawal of administrative acts, or practices that undermine administrative stability directly erode economic confidence and render the investment environment fragile. Therefore, the supervisory function of administrative adjudication should be regarded not only as a safeguard for the protection of individual rights but also as an institutional guarantee for ensuring market stability. In conclusion, strengthening economic administrative stability is essential not only for the sustainability of economic growth but also for the effective functioning of the rule of law, the protection of fundamental rights and freedoms, and the enhancement of investor confidence. Administrative law thus emerges as one

of the principal disciplines that establishes the institutional and legal framework of such stability.

Keywords: Administrative Stability, Economic Stability, Legal Certainty, Judicial Review, Predictability.

Makale ID= 157

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7523-2074

Elektrikli Araç Şarj Üniteleri ve İstasyonlarının Kurulması ve İşletilmesine Yönelik Avrupa Birliği ve Türk Hukuklarındaki Güncel Düzenlemeler

Arş. Gör. Gökhan Ünlen

Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Fosil yakıtların artan bir biçimde kullanılması pek çok sorunu beraberinde getirmektedir. Küresel ısınma ve iklim değişiklikleri bir yana enerji arz güvenliği ve sürdürülebilir küresel ekonomi gibi konularda da günümüzde çok sayıda kriz yaşanmaktadır. Bu sorunlar otomotiv sektöründe de etkisini göstermekte ve çevresel etkisi az olan alternatif yakıtlarla çalışan araçlar üretilmektedir. Elektrikli araçlar da bu ihtiyaca karşılık olarak piyasada yerini sağlamlaştırmaya çalışmaktadır. İlk ortaya çıkışları 19. yüzyılın başlangıcına uzansa da yaygınlaşması 21. yüzyılda olmuştur. Özellikle Çin ve ABD'nin yüksek Pazar payına sahip oldukları bu alanda Avrupa Birliği (AB) hukuki düzenlemeler konusunda önde gelmektedir. Nitekim 12 Aralık 2015 tarihli Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferası'nda iklim değişikliğine ilişkin ilk bağlayıcı anlaşma niteliğinde olan Paris Anlaşması'nın imzalanmasının ardından bu konudaki yol haritası, Avrupa kıtası için AB tarafından "Avrupa Yeşil Mutabakatı" ile çizilmiştir. Bu Mutabakat'la Avrupa'nın 2050'ye kadar sera gazı emisyonlarının net olarak sıfırlandığı kıta olması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda "55'e Uyum Paketi" 2023/1804 sayılı Alternatif Yakıt Altyapısı Tüzüğü, 2023/851 sayılı Yeni Batarya ve Batarya Akıtları Tüzüğü gibi çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu düzenlemelerde elektrikli araçlara ve şarj ağı altyapısına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler öngörülmüştür. Dünyadakine paralel olarak Türkiye'de de elektrikli araçlar revaçtadır. 2025 yılında satılan yeni otomobillerde tamamen elektrikli araçların oranı %17 olurken Türkiye bu alanda Avrupa ülkeleri arasında dördüncü büyük Pazar konumuna gelmiştir. Bu gelişmeler beraberinde sistemli ve yaygın bir şarj istasyonu altyapısını gerektirmektedir. Nitekim şarj üniteleri ve istasyonlarının kurulması, şarj ağı ve buna bağlı istasyonların işletilmesi ile şarj hizmetinin sunulmasına ilişkin esaslar 2022 tarihli Şarj Hizmeti Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Bu düzenleme uyarınca şarj ağı hizmeti sunmak "Şarj Ağı İşletmeci Lisansı" almayı gerektirir. İlgili Yönetmelik dışında Otopark Yönetmeliği'nde de 2021'de yapılan değişiklikle elektrik araçlara yönelik park yeri zorunlulukları getirilmiştir. İlgili düzenlemelere konuyla ilgili Bakanlıklarca çıkarılan genelgeleri eklemek mümkündür. Ülkemizde elektrikli araçlara ve altyapısına yönelik düzenlemeler öngörülse de özellikle kullanıcıların menzil, acil yardım ve servis hizmetleri gibi konularda olumsuzluklar

yaşamaması adına, Avrupa Birliği'ndekine benzer bir şekilde yakıt sistemlerinden, altyapı ile şarj ağlarının yaygınlığına ve atık yönetimiyle geri dönüşüm aşamalarına kadar ayrıntılı mevzuat ve saha çalışmaları yapılmalıdır. Bu yolla fosil yakıtlara olan dışa bağımlılık azalacağı gibi çevre dostu, daha düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir ulaşım sektörü hedefine de ulaşılabilir. Bu çalışmada bu doğrultuda 23 Mart 2026'da Resmi Gazete'de yayımlanan Şarj Hizmeti Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in şarj istasyonlarının kurulumu ile lisans sistemi, ödeme yöntemleri ve park yeri işgali gibi konularda getirdiği yenilikler de ele alınarak bunların, uygulamanın sorunlarını çözmede yeterli olup olmayacağı değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sırasında çeşitli değişiklik önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Elektrikli Araçlar, Şarj Hizmeti Yönetmeliği, Paris Anlaşması, Avrupa Yeşil Mutabakatı, Elektrikli Araç Şarj İstasyonları.

Current Regulations in European Union and Turkish Law on the Installation and Operation of Electric Vehicle Charging Units and Stations

Abstract

The increasing use of fossil fuels brings about numerous problems. Aside from global warming and climate change, many crises are currently experienced in areas such as energy supply security and the sustainable global economy. These issues also impact the automotive sector, leading to the production of vehicles powered by alternative fuels with lower environmental impact. Electric vehicles are solidifying their place in the market in response to this need. Originating in the early 19th century, they only achieved widespread use in the 21st century. While China and the USA hold high Market shares in this field, the European Union (EU) leads in terms of legal regulations. Indeed, following the signing of the Paris Agreement—the first binding agreement on climate change at the United Nations Climate Change Conference on December 12, 2015—the roadmap for the European continent was drawn by the EU through the "European Green Deal." This Deal aims for Europe to become a continent with net-zero greenhouse gas emissions by 2050. In line with this objective, various regulations such as the "Fit for 55" package, the Alternative Fuels Infrastructure Regulation 2023/1804, and the New Battery and Waste Batteries Regulation 2023/851 have been enacted. These regulations provide detailed provisions regarding electric vehicles and charging network infrastructure. Parallel to global trends, electric vehicles are also in high demand in Türkiye. In 2025, the share of fully electric vehicles among new car sales reached 17%, making Türkiye the fourth largest Market in this field among European countries. These developments necessitate a systematic and widespread charging station infrastructure. Accordingly, the principles regarding the installation of charging units and stations, the operation of charging networks and affiliated stations, and the provision of charging services were regulated by the Charging Service Regulation of 2022. Pursuant to this regulation, providing charging network services requires obtaining a "Charging Network Operator License." In addition to the relevant Regulation, an amendment made to the Parking Lot Regulation in 2021 introduced parking space requirements for electric vehicles. Circulars issued by the relevant Ministries on the subject can also be added

to these regulations. Although regulations for electric vehicles and their infrastructure are envisaged in our country, detailed legislation and field studies—ranging from fuel systems to the prevalence of infrastructure and charging networks, and from waste management to recycling stages—should be carried out in a manner similar to the European Union, specifically to ensure that users do not experience negative issues regarding range, emergency assistance, and service facilities. In this way, external dependence on fossil fuels will decrease, and the goal of a carbon-friendly, lower-cost, and sustainable transportation sector can be achieved. Accordingly, this study evaluates the innovations introduced by the Regulation Amending the Charging Service Regulation, published in the Official Gazette on March 23, 2026, regarding issues such as the installation of charging stations, the licensing system, payment methods, and parking space occupation, and assesses whether these will be sufficient to solve practical problems. During this evaluation, various proposals for amendments are presented.

Keywords: Electric Vehicles, Charging Service Regulation, Paris Agreement, European Green Deal, Electric Vehicle Charging Stations.

Makale ID= 160

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5863-4298

Elektronik Ortamda Hyperlink, Framing ve Meta Tag Yoluyla Oluşan Haksız Rekabet Halleri

Seda Güller

Maltepe Üniversitesi, Doktora Öğrencisi

Özet

Dijitalleşmenin etkisiyle ticari faaliyetlerin önemli ölçüde internet ortamına taşınması, rekabet ilişkilerinin yapısında değişikliklere yol açmakta olup bu değişiklikler haksız rekabetin yeni görünüm biçimleri bakımından değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada, elektronik ortamda hyperlink, framing ve meta tag kullanımı suretiyle ortaya çıkan haksız rekabet halleri Türk hukuku çerçevesinde incelenmektedir. Çalışma, söz konusu kullanım biçimlerinin hangi koşullarda haksız rekabete vücut verdiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda hyperlink, web sayfaları arasında bağlantı kurulmasını sağlayan yapı; framing, bir internet sitesine ait içeriğin başka bir internet sitesi bünyesinde çerçevelenerek sunulması yöntemi; meta tag ise arama motoru sonuçlarını etkileyen yönlendirici anahtar kelimeler olarak tanımlanmaktadır. Anılan kullanım biçimleri, kural olarak hukuka uygun olmakla birlikte, dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanıldıklarında haksız rekabete vücut verebilmektedir. Çalışmada başta 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu olmak üzere Türk Medeni Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve Sınai Mülkiyet Kanunu hükümleri esas alınmakta; konuya ilişkin doktrin görüşleri ile yargı kararları birlikte değerlendirilerek elektronik ortama özgü haksız rekabet halleri somutlaştırılmaktadır. Bu kapsamda yapılan incelemede, hyperlink kullanımı bakımından surface link ve deep link ayrımı üzerinde durulmakta; özellikle ana sayfanın devre dışı bırakılması suretiyle alt sayfalara doğrudan erişim sağlanmasının ekonomik menfaatleri zedeleyebileceği ve kullanıcıları yanıltabileceği kabul edilmektedir. Bununla birlikte inline (hotlink) uygulamaları da üçüncü kişilere ait içeriklerin kaynağının gizlenerek sunulması ve bu suretle gerçeğe aykırı bir izlenim oluşturulması bakımından ele alınmaktadır. Framing yöntemi bakımından, bir internet sitesine ait içeriğin başka bir site bünyesinde sunulması, içerik kaynağına ilişkin belirsizlik yaratmakta ve kullanıcı nezdinde iltibasa yol açabilmektedir. Bu durum, haksız rekabet hükümleri yanında, karıştırılma ihtimali yönünden Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında da değerlendirilmektedir. İçeriğin eser niteliği taşıması halinde ise Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri de uygulama alanı bulmaktadır. Meta tag kullanımı bakımından ise, arama motoru sonuçlarını etkilemek amacıyla rakip işletmelere ait marka veya işaretlerin anahtar kelime olarak kullanılması, tüketicilerin

yönlendirilmesine yol açmakta; bu durum hem haksız rekabet hem de marka hakkına tecavüz kapsamında değerlendirilmektedir. Sonuç olarak hyperlink, framing ve meta tag kullanımı kural olarak hukuka uygun olmakla birlikte, kullanım biçimlerinin dürüstlük kuralına aykırı, aldatıcı veya karıştırılmaya elverişli nitelik taşıması halinde haksız rekabete vücut verdiği kabul edilmektedir. Bu çerçevede, başkasının emeğinden izinsiz yararlanma, ticari itibardan haksız yararlanma ve tüketicilerin yanıltılarak belirli mal veya hizmetlere yönlendirilmesi, Türk Ticaret Kanunu'nun 54 ve 55. maddeleri kapsamında haksız rekabet teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Haksız Rekabet, Hyperlink, Framing, Meta Tag, Elektronik Ortamda Rekabet.

Unfair Competition Arising from Hyperlinks, Framing and Meta Tags in the Electronic Environment

Abstract

The shift of commercial activities to the internet, driven by digitalisation, has led to changes in the structure of competitive relationships, necessitating an assessment of these changes in terms of new forms of unfair competition. This study examines cases of unfair competition arising from the use of hyperlinks, framing and meta tags in the electronic environment within the framework of Turkish law. The study aims to identify the conditions under which these forms of use constitute unfair competition. In this context, a hyperlink is defined as a structure enabling links between web pages; framing is the method of presenting content belonging to one website within the framework of another website; and a meta tag is defined as a directive keyword that influences search engine results. Whilst these forms of use are generally lawful, they may constitute unfair competition if used in a manner contrary to the principle of good faith. The study is based primarily on the provisions of the Turkish Commercial Code No. 6102, as well as the Turkish Civil Code, the Turkish Code of Obligations, the Law on Intellectual and Artistic Works, and the Industrial Property Law; by evaluating relevant doctrinal views and judicial decisions together, instances of unfair competition specific to the electronic environment are concretised. In this context, the analysis focuses on the distinction between surface links and deep links in the use of hyperlinks; in particular, it is acknowledged that providing direct access to subpages by bypassing the homepage may harm economic interests and mislead users. Furthermore, inline (hotlink) applications are also addressed in terms of presenting content belonging to third parties whilst concealing its source, thereby creating a misleading impression. With regard to the framing method, the presentation of content belonging to one website within another site creates uncertainty regarding the source of the content and may lead to confusion among users. This situation is assessed not only under unfair competition provisions but also under the Industrial Property Code in terms of the likelihood of confusion. Where the content constitutes a work, the provisions of the Law on Intellectual and Artistic Works also apply. As regards the use of meta tags, the use of trademarks or signs belonging to rival businesses as keywords with the aim of influencing search engine results leads to the misdirection of consumers; this situation is assessed both under unfair competition

and as an infringement of trademark rights. Consequently, whilst the use of hyperlinks, framing and meta tags is generally lawful, it is accepted that such use constitutes unfair competition if the manner of use is contrary to the principle of good faith, deceptive or likely to cause confusion. In this context, the unauthorised use of another's work, the unfair exploitation of commercial reputation, and the misleading of consumers to direct them towards specific goods or services constitute unfair competition under Articles 54 and 55 of the Turkish Commercial Code.

Keywords: Unfair Competition, Hyperlink, Framing, Meta Tag, Competition in the Electronic Environment.

Makale ID= 196

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5942-0056

Emlak Vergisine Esas Değer Belirlemesinde İdarenin Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi: 7566 Sayılı Kanun Değişikliğinin Düşündürdükleri

Arş. Gör. Dr. Cihan Yaylak

Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Emlak vergisine esas değerlerin belirlenmesi süreci, arsa ve arazi takdir komisyonları aracılığıyla yürütülmekte olup, bu süreç idarenin teknik nitelikli takdir yetkisinin en yoğun biçimde kullanıldığı alanlardan birini oluşturmaktadır. Bu çalışma, özellikle 7566 sayılı Kanun değişikliği sonrasında ortaya çıkan uygulama ve sonuçlar ışığında, söz konusu takdir yetkisinin sınırlarını ve bu yetkinin yargısal denetime tabiiyetini idare hukuku perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Son dönemde gerçekleştirilen değer güncellemeleri ile birlikte, emlak vergisi matrahında gözlenen yüksek oranlı artışlar ve bu artışların değerli konut vergisi gibi ek mali yükümlülüklerle etkileşimi, takdir komisyonu kararlarının yalnızca teknik bir değer belirleme işlemi olmaktan çıkarak, geniş kapsamlı hukuki ve ekonomik sonuçlar doğuran idari işlemler haline geldiğini göstermektedir. Çalışmada yöntem olarak, öncelikle takdir komisyonu kararlarının hukuki niteliği idari işlem teorisi çerçevesinde ele alınmakta; ardından bu kararlar idari işlemin unsurları (yetki, şekil, sebep, konu ve amaç) bakımından sistematik biçimde incelenmektedir. Bu bağlamda, idarenin kullandığı takdir yetkisinin serbest takdirden ziyade teknik takdir niteliği taşıdığı ve bu nedenle klasik yaklaşımdan farklı olarak daha yoğun bir yargısal denetime tabi tutulması gerektiği ileri sürülmektedir. Ayrıca, ölçülülük, eşitlik, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri ışığında, özellikle son değer artışlarının yarattığı hukuki sorunlar değerlendirilmekte; idarenin takdir yetkisinin bu ilkelerle sınırlandırılması gerektiği ortaya konulmaktadır. Bunun yanında, idari yargılama hukuku bakımından söz konusu kararların dava konusu edilebilirliği, yargısal denetimin kapsamı, bilirkişi incelemesinin belirleyici rolü ve yürütmenin durdurulması müessesesinin uygulanabilirliği gibi meseleler de analiz edilmektedir. Bu çerçevede, takdir komisyonu kararlarının geniş bir mükellef kitlesini etkileyen yapısı dikkate alındığında, klasik bireysel işlem yaklaşımının yargısal denetim bakımından yetersiz kalabileceği ve daha yoğun bir denetim modelinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Çalışmanın ulaştığı temel sonuç, 7566 sayılı Kanun değişikliğinin doğrudan takdir komisyonlarının kurumsal yapısını köklü biçimde değiştirmemekle birlikte, bu komisyonların belirlediği değerlerin mali ve hukuki etkisini önemli ölçüde genişlettiğidir. Bu durum, söz konusu işlemlerin yargısal denetiminde daha derinlikli bir incelemeyi zorunlu kılmakta; özellikle kullanılan verilerin şeffaflığı, kararların yeterli gerekçeye dayanması ve ölçülülük

ilkesinin etkin biçimde uygulanması gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Bu yaklaşım, hem mülkiyet hakkının korunması hem de idarenin takdir yetkisinin hukuk devleti ilkesi çerçevesinde sınırlandırılması bakımından belirleyici niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Takdir Komisyonu, Takdir Yetkisi, Emlak Vergisi, Ölçülülük İlkesi, Yargısal Denetim.

Administrative Discretion and Judicial Review in the Determination of Property Tax Values: Reflections on the Amendments Introduced by Law No. 7566

Abstract

The process of determining the values forming the basis of property tax is carried out through land valuation commissions, and this process constitutes one of the areas in which the administration exercises its technical discretionary power most intensively. This study aims to examine the limits of such discretion and its subjection to judicial review from the perspective of administrative law, particularly in light of the practices and consequences that have emerged following the amendments introduced by Law No. 7566. Recent updates in property values, together with the significant increases observed in the tax base and their interaction with additional financial obligations such as the tax on high-value residential properties, demonstrate that valuation commission decisions have evolved beyond merely technical determinations of value into administrative acts producing wide-ranging legal and economic consequences. Methodologically, the study first addresses the legal nature of valuation commission decisions within the framework of administrative act theory, and subsequently examines these decisions systematically in terms of the elements of administrative acts (competence, form, cause, subject, and purpose). In this context, it is argued that the discretion exercised by the administration should be characterized not as broad discretion but as technical discretion, and therefore, unlike the classical approach, should be subject to a more intensive level of judicial review. Furthermore, in light of the principles of proportionality, equality, legal certainty, and predictability, the legal issues arising from recent value increases are assessed, and it is demonstrated that administrative discretion must be constrained by these principles. In addition, from the perspective of administrative procedural law, issues such as the justiciability of these decisions, the scope and intensity of judicial review, the decisive role of expert examination, and the applicability of interim relief (stay of execution) are also analyzed. In this regard, considering the fact that valuation commission decisions affect a broad group of taxpayers, it is emphasized that the classical approach of individual administrative acts may be insufficient for judicial review, and that a more intensive model of review is required. The main conclusion of the study is that, although Law No. 7566 does not fundamentally alter the institutional structure of valuation commissions, it significantly expands the financial and legal impact of the values determined by these commissions. This development necessitates a more in-depth judicial scrutiny of such administrative acts, particularly in terms of transparency of the data used, adequate reasoning of decisions, and the effective application of the principle of

proportionality. Such an approach is essential both for the protection of property rights and for ensuring that administrative discretion remains within the limits of the rule of law.

Keywords: Valuation Commissions, Administrative Discretion, Property Tax, Proportionality, Judicial Review.

Makale ID= 312

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1557-0818

Eş Zamanlı Seçimlerde Sürüklenme Etkisi (Coattail Effect) ve Yasama Organının Kurumsal Özerkliği

Dr. Öğretim Üyesi Gülnihal Ahter Yakacak

İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu çalışma, çok partili başkanlık sistemlerinde eş zamanlı seçimlerin doğurduğu sürüklenme etkisinin (coattail effect), yasama organının kurumsal özerkliği üzerindeki etkilerini ve bu etkinin kuvvetler ayrılığı ilkesi bakımından doğurduğu yapısal riskleri karşılaştırmalı anayasa hukuku ve siyaset bilimi perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Modern başkanlık sistemlerinde seçim zamanlaması çoğu zaman teknik bir tasarım tercihi olarak değerlendirilmekte; ancak bu çalışma, seçimlerin eş zamanlı yapılmasının yalnızca prosedürel bir tercih değil, doğrudan kurumsal dengeyi şekillendiren bir unsur olduğunu ileri sürmektedir. Çalışmanın temel araştırma sorusu şu şekilde formüle edilmektedir: Eş zamanlı seçimlerde yoğun biçimde ortaya çıkan sürüklenme etkisi, yasama organının biçimsel bağımsızlığını korurken içerik itibarıyla yürütmenin uzantısına dönüşmesine yol açmakta mıdır? Bu soru, klasik kuvvetler ayrılığı teorisinin yalnızca organların ayrı seçilmesine dayalı biçimsel yaklaşımının yeterli olup olmadığına dair daha geniş bir tartışmayı da tetiklemektedir. Çalışmada sürüklenme etkisi, yalnızca seçmen davranışına indirgenebilecek bir "seçim psikolojisi" olgusu olarak değil, kurumsal tasarımın doğrudan ürettiği yapısal bir sonuç olarak ele alınmaktadır. Bu çerçevede söz konusu etki üç düzeyde analiz edilmektedir. İlk olarak davranışsal düzeyde, seçmenin başkanlık tercihini yasama tercihine bağlaması ve yürütme lehine blok oy verme eğiliminin güçlenmesi söz konusudur. İkinci olarak kurumsal düzeyde, yasama organı bağımsız bir meşruiyet kaynağı olmaktan uzaklaşmakta ve giderek yürütmenin popülaritesine eklemlenen bir yapıya dönüşmektedir. Son olarak anayasal düzeyde ise kuvvetler ayrılığı ilkesinin yalnızca organların ayrı seçilmesine indirgenemeyeceği; bu ilkenin ancak birbirinden bağımsız iradelerin varlığı ve karşılıklı denetim kapasitesi ile anlam kazandığı dikkate alındığında, söz konusu etkinin anayasal denge üzerinde bir aşınma yarattığı görülmektedir. Bu bağlamda Türkiye örneği, özellikle 2017 anayasa değişikliği sonrası sistemde eş zamanlı seçimlerin etkisi bakımından analiz edilerek karşılaştırmalı çerçeveye dahil edilmektedir. Metodolojik olarak çalışma, nitel ve nicel araştırma yöntemlerini birlikte kullanan karma bir tasarıma dayanmaktadır. Karşılaştırmalı olarak incelenen bu çalışmada, eş zamanlı seçimlerin yürütüldüğü ülkeler ve Türkiye örnekleri üzerinden seçim sonuçları, parti sistemleri ve yasama-yürütme ilişkileri incelenmiştir. Analitik çerçevede, Ferejohn–Calvert'in doğrudan

etki modeli ile Golder'in kısa kuyruk (short coattail) ve uzun kuyruk (long coattail) hipotezleri birlikte kullanılarak sürüklenme etkisinin yoğunluğu ve yayılma biçimleri ölçülmüştür. Elde edilen bulgular, sürüklenme etkisinin yüksek yoğunlukta gözlendiği sistemlerde yasama organının yürütme karşısındaki denetim ve denge işlevini fiilen kaybettiğini ortaya koymaktadır. Özellikle Brezilya'da sürüklenme etkisinin koalisyon ortaklarına yayılması ve Uruguay'da yüksek yoğunluklu eş zamanlı seçim uygulaması, yasama organının yürütmeden bağımsız bir siyasal irade üretme kapasitesinin zayıfladığını göstermektedir. Bu durum, kuvvetler ayrılığının anayasal düzeyde korunmasına rağmen pratikte "işlevsizleşmiş bir ayrılık" modeline işaret etmektedir. Tebliğimizde elde edilen bulgular ışığında kurumsal dengeyi güçlendirmeye yönelik üç temel öneri geliştirilmektedir: yasama organının bir bölümünün başkanlık seçim döngüsünden bağımsız şekilde yenilenmesini sağlayacak kısmi yenilenme mekanizmalarının benimsenmesi, yasama komisyonlarının ve yürütme üzerindeki denetim araçlarının etkinleştirilmesi ve üst düzey kamu atamalarında çoğulcu temsil ile denge mekanizmalarının anayasal güvence altına alınması. Bu çerçevede çalışma, eş zamanlı seçimlerin demokratik meşruiyeti artırıcı yönüne rağmen çok partili başkanlık sistemlerinde kurumsal dengeyi zayıflatabilecek yapısal sonuçlar doğurduğunu ortaya koymakta; seçim zamanlamasının anayasal tasarımın merkezî bir unsuru olarak yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Böylece sürüklenme etkisi, yalnızca seçmen davranışına ilişkin bir olgu olarak değil, anayasal tasarım ve kuvvetler ayrılığı teorisi bağlamında yeniden konumlandırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürüklenme Etkisi, Eş Zamanlı Seçimler, Çok Partili Başkanlık Sistemi, Seçim Döngüsü, Kurumsal Denge.

The Coattail Effect in Concurrent Elections and the Institutional Autonomy of the Legislature

Abstract

This study aims to examine the effects of the coattail effect generated by concurrent elections in multiparty presidential systems on the institutional autonomy of the legislature, as well as the structural risks this effect poses for the principle of separation of powers, from the perspective of comparative constitutional law and political science. In modern presidential systems, the timing of elections is often regarded as a technical design choice; however, this study argues that holding elections concurrently is not merely a procedural preference but a factor that directly shapes institutional balance. In this study, the coattail effect is not treated merely as a "voter behavior" or "electoral psychology" phenomenon, but as a structural outcome directly produced by institutional design. Within this framework, the effect is analyzed at three levels. First, at the behavioral level, voters tend to align their legislative preferences with their presidential choices, leading to an increase in bloc voting in favor of the executive. Second, at the institutional level, the legislature ceases to function as an independent source of legitimacy and gradually becomes integrated into the popularity of the executive. Finally, at the constitutional level, the effect results in an erosion of the separation of powers, given that this

principle cannot be reduced to the mere separate election of institutions but gains meaning through the existence of independent wills and effective mechanisms of mutual control. In this context, the case of Turkey is also included in the comparative framework, particularly in light of the post-2017 constitutional amendment and the effects of concurrent elections. Methodologically, the study adopts a mixed-methods design combining qualitative and quantitative approaches. Through a comparative analysis, election results, party systems, and executive–legislative relations are examined in countries where concurrent elections are implemented, alongside the case of Turkey. The analytical framework draws on Ferejohn and Calvert's direct effect model, as well as Golder's short coattail and long coattail hypotheses, in order to measure the intensity and diffusion of the coattail effect. The findings demonstrate that in systems where the coattail effect operates with high intensity, the legislature effectively loses its oversight and balancing function vis-à-vis the executive. In particular, the diffusion of the coattail effect to coalition partners in Brazil and the high-intensity implementation of concurrent elections in Uruguay illustrate the weakening of the legislature's capacity to generate an autonomous political will independent of the executive. In light of these findings, the study develops three main proposals to strengthen institutional balance: the adoption of partial renewal mechanisms that ensure a segment of the legislature is elected independently of the presidential electoral cycle; the strengthening of parliamentary committee systems and oversight tools vis-à-vis the executive; and the constitutional guarantee of pluralistic representation and balance mechanisms in high-level public appointments. In this respect, the study concludes that, despite their potential to enhance democratic legitimacy, concurrent elections may produce structural consequences that weaken institutional balance in multiparty presidential systems.

Keywords: Coattail Effect, Concurrent Elections, Multiparty Presidentialism, Electoral Cycle, Institutional Balance.

Makale ID= 71

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0003-6469-286X

Evlerde ve Küçük Ölçekli İş Yerlerinde Yaptırılan Basit Onarım, Tamirat ve Temizlik İşlerinde Cezai Sorumluluk

Kübra Koç

İnönü Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Hukuk sistemimizde iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin kamusal denetim ve normatif düzenlemeler, temel olarak 4857 sayılı İş Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çerçevesinde şekillenmektedir. Ancak mezkûr kanunların istisna hükmü teşkil eden maddeleri (4/1-e ve 2/2-c), ev hizmetlerinde çalışanları bu koruyucu şemsiyenin dışında bırakmaktadır. Bu durum, bireylerin özel konutlarında veya küçük ölçekli iş yerlerinde yaptırdıkları temizlik, tadilat ve onarım işleri sırasında meydana gelen müessif kazaların hukuki mahiyetinin, Türk Borçlar Kanunu (TBK) ve Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) genel hükümleri dairesinde çözümlenmesini zorunlu kılmaktadır. Cezai sorumluluğun, özellikle taksirle öldürme (TCK m. 85) ve yaralama (TCK m. 89) suçları bağlamında tayini, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin "hizmet sözleşmesi" mi yoksa "eser sözleşmesi" mi olduğu ayrımıyla doğrudan ilintilidir. Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında vurgulandığı üzere; dışarıdan çağrılan tamirci, usta veya boyacı gibi kişilerin, belli bir sonucu (eser) bağımsız bir edimle meydana getirmeyi taahhüt ettikleri durumlarda bir eser sözleşmesi mevcuttur. Bu ilişkide iş sahibi, yüklenici üzerinde doğrudan bir denetim ve gözetim yetkisine sahip olmadığı gibi, yüklenicinin teknik uzmanlığına dayanan işin icrası sırasında alınması gereken güvenlik önlemlerinden de sorumlu tutulamaz. Zira yüklenicinin bağımsızlığı, riskin de yüklenici üzerinde kalması sonucunu doğurmaktadır. Buna karşın, ev hizmetleri gibi süreklilik arz eden ve iş sahibinin emir-talimat yetkisi altında yürütülen faaliyetlerde bir hizmet sözleşmesi söz konusudur. Bu durumda iş sahibinin, TBK m. 417 uyarınca işçinin sağlığını koruma ve iş yerindeki tehlikeleri bertaraf etme ödevi bulunmaktadır. Ancak bu ödev, hayatın olağan akışı ve "güven ilkesi" çerçevesinde iki kritik parametre ile sınırlandırılmıştır: Birincisi, işin ehil ve uzman bir kişiye tevdi edilip edilmediği; ikincisi ise işin icrasına engel teşkil eden ve iş sahibi tarafından bilinmesine rağmen gizlenen/bildirilmeyen bir kusurun varlığıdır. Sonuç olarak; uzmanlık gerektiren bir işi (örneğin klima tamiri, dış cephe temizliği veya tesisat onarımı) ehil bir kişiye bırakan konut sahibinin, işin tekniğinden kaynaklanan risklerden ötürü cezai bir sorumluluğu bulunmamaktadır. İş sahibinin taksir düzeyinde sorumlu tutulabilmesi için, ya işi yapanın ehliyetsizliğini bilmesine rağmen işi ona tevdi etmesi ya da çalışma alanındaki yapısal bir arızayı (elektrik kaçağı, balkon parmaklığı gevşekliği vb.) bildirmeyerek illiyet bağının oluşmasına sebebiyet vermesi

gerekmektedir. Yargıtay, uzman kişinin kendi güvenliğini sağlama konusundaki asli kusurunu, iş sahibinin sorumluluğunu kaldıran veya asgariye indiren bir unsur olarak değerlendirmekte, cezai müeyyidenin şahsiliği ilkesini bu alanda titizlikle tahkim etmektedir. Bu tebliğ kapsamında mevzubahis konu detaylı bir irdelemeye tabi tutulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Taksirle Öldürme, Ev Hizmetleri, Basit Onarım, İş Sahibi, Güven İlkesi.

Criminal Liability for Simple Repair, Maintenance and Cleaning Work Carried Out in Homes and Small-Scale Businesses

Abstract

In our legal system, public oversight and normative regulations regarding occupational health and safety are primarily shaped within the framework of the Labor Law No. 4857 and the Occupational Health and Safety Law No. 6331. However, the exception clauses (Articles 4/1-e and 2/2-c) of these laws exclude those working in domestic services from this protective umbrella. This situation necessitates that the legal nature of unfortunate accidents occurring during cleaning, renovation, and repair work carried out in private residences or small-scale workplaces be resolved within the general provisions of the Turkish Code of Obligations (TBK) and the Turkish Penal Code (TCK). The determination of criminal liability, especially in the context of negligent homicide (TCK Article 85) and wounding (TCK Article 89), is directly related to the distinction between whether the legal relationship between the parties is a "service contract" or a "contract for work." As emphasized in the established jurisprudence of the Supreme Court; A contract for work exists when individuals called in from outside, such as repairmen, craftsmen, or painters, undertake to produce a specific result (work) through independent action. In this relationship, the employer does not have direct control or supervision over the contractor, nor can they be held responsible for the safety measures that should be taken during the execution of the work, which is based on the contractor's technical expertise. This is because the contractor's independence results in the risk remaining with the contractor. In contrast, a service contract exists in activities that are continuous and carried out under the employer's orders and instructions, such as domestic services. In this case, the employer has a duty, pursuant to Article 417 of the Turkish Code of Obligations, to protect the worker's health and eliminate hazards in the workplace. However, this duty is limited by two critical parameters within the framework of the ordinary course of life and the "principle of trust": Firstly, whether the work has been entrusted to a competent and expert person; and secondly, the existence of a defect that hinders the execution of the work and is known to but concealed/not reported by the employer. In conclusion; A homeowner who entrusts a specialized job (such as air conditioning repair, exterior cleaning, or plumbing repair) to a qualified individual is not liable for risks arising from the technical aspects of the work. For the homeowner to be held liable for negligence, they must either have knowingly entrusted the work to the worker despite their incompetence, or have caused a causal link by failing to report a structural defect in the work area (electrical leakage, loose balcony railing, etc.). The Supreme Court considers the expert's primary fault in ensuring their own safety as a factor that eliminates or minimizes the homeowner's liability, meticulously reinforcing the principle of the

individuality of criminal sanctions in this area. This circular aims to subject this issue to a detailed examination.

Keywords: Manslaughter by Negligence, Domestic Services, Simple Repairs, Employer, Principle of Trust.

Makale ID= 225

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6650-2685

Fransız İdare Hukukunda Devlet Ormanlarının Yönetim İşlemlerinin Hukuki Niteliği ve Donezan Kararı Işığında İdari Yargının Genişleyen Denetim Yetkisi

Dr. Öğretim Üyesi Ezgi Avcıoğlu Aksoy

İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, Fransız hukukunda devlet ormanlarının (forêts domaniales) tarihsel süreçte değişen hukuki statüsünü ve bu statü değişiminin idari yargı denetimi üzerindeki etkilerini incelemektir. Özellikle, devletin özel mülkiyeti (domaine privé de l'État) olarak kabul edilen ve bu nedenle idari yargı denetiminin dışında tutulan orman yönetimi işlemlerinin, modern kamu hukuku ilkeleri ve çevresel normlar ışığında nasıl bir "kamu hizmeti" faaliyetine dönüştüğünü ve idari yargının denetim alanına nasıl dahil edildiğini ortaya koymaktır. Çalışmada, Fransız idare hukuku doktrini ve yargı içtihatları üzerinden hukuki analiz yapılmıştır. 19. yüzyılın başından beri Fransız hukukunda devlete ait ormanlar, kural olarak devletin özel mülkiyeti kapsamında değerlendirilmektedir. Öğretideki bu görüş pozitif hukuka da taşınmış, Kamu Kurumları Mülkiyet Genel Kanunu'nun (Code général de la propriété des personnes publiques) L. 2212-1. maddesinde orman rejimine tabi kamu kurumlarına ait ormanlar ve ağaçlık alanlar özel mülkiyet kapsamına giren mallar arasında düzenlenmiştir. Bu yapı nedeniyle, devlete ait ormanların yönetim ve işletme işlemleri uzun süre idari yargının denetimi dışında kalan, özel mülkiyete dair özel yönetim işlemleri olarak kabul edilmiştir. Söz konusu işlemlerin özel hukuka tabi olmasının bir sonucu olarak, yalnızca doğrudan zarar gören kişiler (örneğin komşular veya sözleşme tarafları) adli yargıya başvurabilmiş, çevre koruma derneklerinin kamu yararı adına genel bir hukuka aykırılık iddiasıyla dava açmasının önü kapalı kalmıştır. İdari yargıcın, kural olarak özel hukuka tabi olan bir hukuk rejiminin (özel mülk yönetiminin) içinden belirli bir kararı koparıp idare hukuku rejimine tabi tutmasını sağlayan hukuki mekanizma "ayrılabilir işlem" (acte détachable) kuramıdır. Orman hukukunda bu kuram önceleri yalnızca, Fransız Orman Kanunu'nda (odun satış ihaleleri veya özel kesim izinleri gibi) açıkça kamu hukuku usulü öngören yasal dayanakların bulunduğu istisnai işlemlere uygulanmaktaydı. Ancak Fransız Danıştayı'nın, 13 Mart 2009 tarihli emsal kararıyla bu kuramın sınırlarının genişletildiği görülmektedir. Mahkeme, orman açma (déboisement) iznini veren bakanlık kararının kanuni bir dayanağı olmamasına ve sadece 1967 tarihli iç işleyişe dair bir genelgeye dayanmasına rağmen, işlemin içeriği (critère matériel) gereği idari bir işlem olduğuna hükmetmiştir. Karara göre devlet (bakanlık), bu izni verirken sıradan bir arazi sahibi gibi kendi çıkarlarını yönetmekle kalmamış; ormanların korunması, ekosistemin savunulması

ve genel kamu yararının tesisi amacıyla kamu gücü ayrıcalıklarını (prérogatives de puissance publique) kullanan bir kamu otoritesi vasfıyla hareket etmiştir. Bu içtihat değişimiyle devlete ait ormanlarda alınan kararların sadece ekonomik mülkiyet boyutunda değil, çevre koruma ve biyoçeşitlilik normları ışığında esas yönünden denetlenebilmesine olanak tanınmıştır. Bu kapsamda Fransız idari yargısında; devleti ve orman idaresini, aldıkları kararlarda mülkiyet çıkarlarının ötesine geçerek, biyolojik çeşitliliği ve orman ekosistemini korumak şeklindeki kamu hizmeti görevini yerine getirmeye hukuken zorlayan güçlü bir mekanizmaya evrilme yolunda önemli bir süreç başlamıştır. Son tahlilde, Fransız orman yönetiminde; kapalı bir özel mülkiyet rejimi anlayışından, idari yargıcın çevresel normlar ışığında denetleyebildiği şeffaf bir kamu hukuku rejimine geçildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İdarenin Özel Malları, Kamu Gücü Ayrıcalıkları, Ayrılabilir İşlem, Devlet Ormanı, Orman Yönetimi.

The Legal Nature of Administrative Transactions Concerning the Management of State Forests in French Administrative Law and the Expanding Review Powers of Administrative Courts in Light of the Donezan Decision

Abstract

The objective of this study is to examine the evolving legal status of state forests in French law over time and the impacts of this status change on administrative judicial review. Specifically, it aims to demonstrate how forest management transactions —traditionally considered the private property of the state and thus excluded from administrative judicial review—have transformed into a "public service" activity" in light of modern public law principles and environmental norms, and how they have been integrated into the scope of administrative judicial review. Since the beginning of the 19th century, state-owned forests in French law have generally been evaluated within the scope of the state's private property. This doctrinal view has also been incorporated into positive law; Article L. 2212-1 of the General Code of the Property of Public Entities categorizes forests and wooded areas belonging to public institutions subject to the forest regime among assets falling under private property. Due to this structure, the management and operation acts of state forests were long accepted as private management acts concerning private property, remaining outside the oversight of administrative courts. As a result of these acts being subject to private law, only directly aggrieved parties (e.g., neighbors or contract parties) could apply to judicial (civil) courts, while environmental protection associations were barred from filing lawsuits alleging a general illegality in the interest of the public good. The legal mechanism that allows an administrative judge to extract a specific decision from a legal regime generally subject to private law (management of private property) and subject it to the regime of administrative law is the theory of the "severable act". In forest law, this theory was previously applied only to exceptional acts where the French Forest Code explicitly provided a legal basis for public law procedures, such as timber sale tenders or special felling permits. However, the French Council of State, with its landmark decision dated March

13, 2009, expanded the boundaries of this theory. Despite the ministerial decision granting permission for deforestation lacking a statutory basis and relying solely on a 1967 circular regarding internal operations, the Court ruled that the act was administrative in nature due to its material criterion. According to the decision, in granting this permission, the state (the ministry) did not merely manage its own interests like an ordinary landowner ; rather, it acted as a public authority utilizing prerogatives of public power for the purposes of forest conservation, ecosystem defense, and the establishment of the general public interest. This shift in jurisprudence allowed decisions taken regarding state-owned forests to be reviewed on their merits, not just in terms of economic ownership, but also in light of environmental protection and biodiversity norms. In this context, a significant process has begun within French administrative justice toward evolving into a powerful mechanism that legally compels the state and forest administration to fulfill their public service duty of protecting biodiversity and the forest ecosystem, moving beyond mere property interests in their decisions.

Keywords: Private Property of the Administration, Prerogatives of Public Power, Severable Act, State Forest, Forest Management.

Makale ID= 310

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1238-5791

Genel İdari Usul Kanunu Bulunmayan Hukuk Sistemlerinde Otomatik İdari İşlem

Dr. Aykut Purde

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kamu yönetiminde otomatik karar alma sistemlerinin yaygınlaşması, algoritmik yönetişimi düzenleyen hukuki çerçeveleri inceleyen kapsamlı bir karşılaştırmalı literatürün oluşmasına zemin hazırlamıştır. Ne var ki bu literatür, büyük ölçüde sorgulanmamış ortak bir varsayım üzerine kuruludur: söz konusu çalışmalar, idari alanda tekdüze usul güvenceleri öngören kodifiye edilmiş ve yatay nitelikte bir genel idari usul kanununa sahip hukuk sistemlerini esas almaktadır. 1946 tarihli ABD İdari Usul Kanunu ile tam otomatik idari işlemlere ilişkin § 35a hükmünü bünyesinde barındıran Alman Verwaltungsverfahrensgesetz'i (VwVfG) bu paradigmanın somut örnekleridir. Her iki sistemde de yasama organı, otomatik idari işlemler için açık bir yasal dayanak oluşturmuştur veya oluşturması beklenmektedir. Mahkemeler ise yapay zekâ yönetişimine ilişkin soruları belirli bir usul kanunu çerçevesinde yorumlamaktadır. Bu makale, söz konusu varsayımın geçerli olmadığı hukuk sistemlerinde ne olduğunu sorgulamaktadır. Türkiye bu bağlamda paradigmatik bir örnek sunmaktadır: köklü bir doktrinel geleneğe sahip olmakla birlikte genel bir idari usul kanunundan yoksun olan Türk idare hukuku düzeninde, bireysel idari işlemlere ilişkin usul güvenceleri sektörel mevzuat, dağınık anayasal hükümler ve yargısal içtihat aracılığıyla parçalı biçimde şekillenmektedir. Türk kamu makamlarının vergi tarhiyatı, sosyal yardım tahsisi, göç kontrolü veya kamu ihalesi gibi alanlarda bağlayıcı idari kararlar üretmek amacıyla otomatik sistemlere başvurduğu durumlarda, meşru otomasyonun koşullarını belirleyen genel bir yasal çerçeve mevcut değildir. Bu usul boşluğu (sorunu) tesadüfi değildir, yapısaldır. Genel bir usul kanununun yokluğunda anayasal ilkeler, sistematik biçimde kuramlaştırılmamış özgün ve güçlendirilmiş bir düzenleyici işlev üstlenmektedir. Türk Anayasa Mahkemesi ve Danıştay içtihadıyla şekillenen hukuk devleti ilkesi ve kanunilik ilkesi, yalnızca takdir yetkisini sınırlayan arka plan normları olarak değil, idari otomasyona yönelik doğrudan ve yargısal olarak uygulanabilir birer güvence olarak işlev görmektedir. Bu anayasal ikame mekanizması, yapay zekâ yönetişimi için usul kanununa dayalı sistemlerden yapısal olarak farklı bir hukuki mimari ortaya koymakta, hesap verebilirlik, yasama-yürütme-yargı ilişkisi bakımından önemli sonuçlar doğurmaktadır. Makalede otomatik karar alma süreçlerinin anayasal ilkelerle sınırlandırılması ile bu ilkelerin, idari usul kanunu olan Türkiye gibi ülkelerle idari usul kanunu olmayan ülkelerde otomatik karar alma süreçlerindeki rolü üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Otomatik İdari Karar Alma, İdari Usul, Hukuk Devleti İlkesi, Kanunilik İlkesi, Algoritmik Yönetişim.

Automated Administrative Action in Legal Systems Without a General Administrative Procedure Act

Abstract

The proliferation of automated decision-making systems in public administration has laid the groundwork for an extensive comparative literature examining the legal frameworks governing algorithmic governance. Yet this literature rests, in large part, on a shared and largely unexamined assumption: the studies in question take as their baseline legal systems that possess a codified, horizontal general administrative procedure act prescribing uniform procedural safeguards across the administrative domain. The United States Administrative Procedure Act of 1946 and the German Verwaltungsverfahrensgesetz (VwVfG) -which contains § 35a governing fully automated administrative acts- are paradigmatic illustrations of this model. In both systems, the legislature has created, or is expected to create, an explicit statutory basis for automated administrative action, and courts interpret questions of AI governance within the framework of a specific procedural statute. This article asks what happens in legal systems where that assumption does not hold. Turkey offers a paradigmatic case in point: in the Turkish administrative law order -which possesses a well-established doctrinal tradition yet lacks a general administrative procedure act- the procedural safeguards applicable to individual administrative acts take shape in a fragmented manner through sectoral legislation, scattered constitutional provisions, and judicial precedent. Where Turkish public authorities resort to automated systems to produce binding administrative decisions in areas such as tax assessment, social benefit allocation, immigration control, or public procurement, there is no general statutory framework defining the conditions for lawful automation. This procedural gap is not incidental; it is structural. In the absence of a general procedure act, constitutional principles assume a distinctive and enhanced regulatory function that has not been systematically theorized. The rule of law and the principle of legality -as shaped by the jurisprudence of the Turkish Constitutional Court and the Council of State- operate not merely as background norms constraining discretion, but as directly and judicially enforceable guarantees against administrative automation. This constitutional substitution mechanism produces a legal architecture structurally distinct from statute-based systems for AI governance, with significant implications for accountability and for the relationship among the legislative, executive, and judicial branches. The article examines the constitutional constraint of automated decision-making processes and the role played by constitutional principles in jurisdictions with and without a general administrative procedure act- with Turkey serving as a central comparative reference.

Keywords: Automated Administrative Decision-Making, Administrative Procedure, Rule of Law, Legality Principle, Algorithmic Governance.

Makale ID= 89

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0377-084X

Gerçek Olmayan Vekâletsiz İşgörmede Zamanaşımı

Dr. Öğretim Üyesi Elif Bolat Türkdoğan

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Gerçek olmayan vekâletsiz işgörme, TBK m. 530'da düzenlenmiştir. İşgörenin, bir başkasının işini haksız ve kötüniyetli olarak kendi menfaatine görmesine "gerçek olmayan vekâletsiz işgörme" denir. Bu tür vekâletsiz işgörme, "iş gaspı" veya "işgörenin kendi işini görme" olarak da adlandırılmaktadır. Dolayısıyla işgörende başkasının işini kendi işi olarak görme, başkasının işini gasp etme iradesi mevcuttur. Gerçek olmayan vekâletsiz işgörmenin unsurları; bir işin görülmesi, işgörenin başkasına ait işi kendi işi olarak görmesi, işgörenin başkasına ait işi vekâleti olmadan görmesi ve işgörenin kötüniyetli olmasıdır. İşgören, kendisine veya üçüncü kişiye yarar sağlamak amacıyla başkasının hukuk alanına müdahale ettiğini biliyorsa veya bilmesi gerekiyorsa kötüniyetlidir. Gerçek olmayan vekâletsiz işgörmenin haksız fiil niteliğinde olduğu kabul edilmektedir. Bu nedenle, doktrindeki çoğunluk görüşe göre, elde edilen kazancın geri verilmesi talebine, TBK m. 72/I'de düzenlenen 2 yıllık haksız fiil zamanaşımının uygulanması gerektiği savunulmaktadır. Kanaatimizce, gerçek olmayan vekâletsiz işgörmede TBK m. 146'da düzenlenen 10 yıllık zamanaşımı süresi uygulanmalıdır. Zira, gerçek olmayan vekâletsiz işgörme ile haksız fiil arasında farklılıklar mevcuttur. TBK m. 530'a göre, işgörenin temel borcu, elde ettiği faydaları geri verme borcudur. İşsahibi, kendi menfaatine yapılmamış olsa bile, işgörmeden doğan bütün menfaatlerin kendisine devrini talep edebilmektedir. Bu talep hakkı, davacının zararı ile (yani, malvarlığında meydana gelen azalma ile) sınırlı değildir. Dolayısıyla davacı, TBK m. 530'a dayanarak, işgörenden zararını aşan menfaatleri de talep etmek imkânına sahiptir. Bu şekilde, başkasının hakkını kendi menfaatine kullanan kişi, kendi özel imkânları ile iş sahibinin elde edemeyeceği bir kâr elde etmiş olsa da bunu geri vermek zorundadır. Bu açıdan, gerçek olmayan vekâletsiz işgörme, haksız fiilden doğan talep haklarına kıyasla daha avantajlıdır. Ayrıca, başkasının işini gören iyiniyetli ve gerçek vekâletsiz işgörene karşı 10 yıllık zamanaşımı süresi uygulanırken, başkasının işini haksız ve kötüniyetli olarak kendi menfaatine gören işgörene 2 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması adalet ve eşitlik ilkelerine aykırıdır. Bu hususta açık bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır. Hem gerçek vekâletsiz işgörmede hem de gerçek olmayan vekâletsiz işgörmede 10 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanarak adalet ve eşitliğin sağlanması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Vekâletsiz İşgörme, Zamanaşımı, İşgören, Kötüniyet, Haksız Fiil.

The Statute of Limitations in Fictitious Agency Without Authority

Abstract

Fictitious agency without authority is regulated under Article 530 of the Turkish Civil Code. When an agent performs another person's work unlawfully and in bad faith for his own benefit, this is referred to as "fictitious agency without authority". This type of agency without authority is also known as "misappropriation of work" or "an agent performing his own work." Therefore, the agent possesses the intent to treat another's business as his own and to appropriate it. The elements of fictitious agency without authority are: the performance of a business act, the agent's treatment of another's business as his own, the agent's performance of another's business without authorization, and the agent's bad faith. The agent is deemed to act in bad faith if he knows or should have known that he is interfering with another's legal sphere for the purpose of benefiting himself or a third party. It is generally accepted that fictitious agency without authority constitutes a tort. Therefore, according to the prevailing view in legal doctrine, it is argued that the two-year statute of limitations for torts, as set forth in Article 72/I of the Turkish Civil Code, should apply to claims for the return of profits obtained. In our view, the 10-year statute of limitations set forth in Article 146 of the Turkish Civil Code should apply to the fictitious agency without authority. This is because there are differences between the fictitious agency without authority and a tort. Under Article 530 of the Turkish Civil Code, the agent's primary obligation is to return the benefits received. The employer may demand the transfer of all benefits arising from the employment, even if they were not provided for the employer's benefit. This right to claim is not limited to the plaintiff's actual loss (i.e., the decrease in their assets). Consequently, the plaintiff may, relying on Article 530 of the Turkish Civil Code, demand benefits from the agent that exceed the amount of their actual loss. In this way, a person who uses another's right for his own benefit must return any profit he has obtained—even if such profit was achieved through his own special means and could not have been obtained by the employer. From this perspective, fictitious agency without authority is more advantageous than claims arising from tort. Furthermore, while a 10-year statute of limitations applies to a bona fide and genuine agent acting without authority, applying a 2-year statute of limitations to an agent who acts without authority in bad faith and for their own benefit violates the principles of justice and equality. Clear legislation is needed in this regard. To ensure justice and equality, a 10-year statute of limitations should be applied in both genuine and fictitious agency without authority.

Keywords: Agency Without Authority, Statute of Limitations, Agent, Bad Faith, Tort.

Makale ID= 44

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7722-019X

Göçmen Kaçakçılığı Suçunda Maddi Menfaat Elde Etme Amacı ve Olağan Ücret Karşılığında Yapılan Faaliyetler

Arş. Gör. Dr. Ülkü Aydemir Kurt

Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 79. maddesinde düzenlenen göçmen kaçakçılığı suçu açısından tipikliğin gerçekleşmesi için failin doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddi menfaat elde etmek amacıyla hareket etmiş olması aranmaktadır. Buradaki maddi menfaat, failin ya da onun tayin ettiği üçüncü bir kişinin malvarlığına herhangi bir şekilde sağlanan olumlu katkıyı ifade etmektedir. Bu anlamda para, taşınır veya taşınmaz bir mal ya da başka herhangi bir ekonomik çıkar bu kapsamda kabul edilecektir. Suçun oluşması için maddi menfaatin elde edilmiş ya da edilememiş olması önemli değildir. Failin bu amaçla hareket etmiş olması yeterlidir. İlgili yasal tanımda, amaçlanan menfaatin haksız olması gerektiğine yönelik bir ifade mevcut değildir. Bu çalışma, maddi menfaat kavramının kapsamını, kaçak göçmenlere yönelik olarak yapılan taşıma veya barındırma faaliyetlerinin olağan ve piyasa koşullarına uygun bir ücret karşılığında gerçekleştirilmesi halinde suçun oluşup oluşmayacağı meselesi çerçevesinde ele almaktadır. Öğretide her ne kadar göçmenlere yardım etmek amacıyla hareket eden kişilerin onlardan yalnızca yardım nedeniyle yapılan masrafları karşılamak için menfaat temin etmeleri suç kapsamında kabul edilmemektedir. Buna karşılık ilgili yasal tanımda, amaçlanan menfaatin haksız olması gerektiğine yönelik bir ifade mevcut olmadığından, olağan ve piyasa koşullarına uygun bir ücret karşılığında yapılan faaliyetler bundan ayrı değerlendirilmektedir. Bu sebeple sözgelimi evini, yasal olmayan yollardan ülkede bulunan kişilere bu durumu bilerek rayiç bedel üzerinden kiralayan kimsenin göçmen kaçakçılığı suçundan cezalandırılması gerektiği kabul edilmektedir. Bu çalışmada bu yorumun yerindeliği çeşitli açılardan sorgulanmaktadır. Bu kapsamda ilk olarak göçmenlere olağan ücret karşılığı sunulan hizmetlerin bu suçta korunan hukuksal değeri ihlal edip etmediğine dikkat çekilmektedir. Bu bağlamda konuya ilişkin olan uluslararası sözleşmeler ile karşılaştırmalı hukuk da yol göstericidir. Bunun yanında ilgili yasal tanımda yer alarak hareket unsurunu nitelendiren "yasal olmayan yollardan" ifadesinin maddi menfaat elde amacının yorumlanması açısından arz ettiği anlama dikkat çekilmektedir. Ayrıca 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun "idari para cezası" başlıklı 102. maddesi karşısında menfaat sağlanarak yapılan her türlü hizmeti bu suç kapsamında kabul etmenin yerindeliği sorgulanmaktadır. Son olarak bu konunun manevi unsurun ispatı açısından arz ettiği önem de dikkate değerdir. Tüm

bu değerlendirmeler ışığında, göçmen kaçakçılığı suçunda maddi menfaat haksız menfaat olarak anlaşılması ve kaçak göçmenlere olağan ve piyasa koşullarına uygun bir ücret karşılığında yapılan faaliyetlerin bu kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göçmen Kaçakçılığı Suçu, Maddi Menfaat, Olağan Ücret Karşılığında Yapılan Faaliyet.

The Purpose of Obtaining Material Benefit in the Crime of Migrant Smuggling and Activities Conducted in Exchange for Ordinary Fees

Abstract

For the realization of the elements of the crime of migrant smuggling regulated in Article 79 of the Turkish Penal Code No. 5237, it is required that the perpetrator acts with the purpose of obtaining material benefit. The material benefit here refers to any positive contribution provided to the assets of the perpetrator or a third party designated by them. In this sense, money, movable or immovable property, or any other economic advantage will be accepted within this scope. In the relevant legal definition, there is no expression indicating that the intended benefit must be unlawful. This study addresses the scope of the concept of material benefit within the framework of the issue of whether the crime is constituted when transportation or accommodation activities directed toward illegal migrants are carried out in exchange for an ordinary fee consistent with market conditions. Although in legal doctrine it is not accepted within the scope of the crime for persons acting with the purpose of assisting migrants to obtain benefit from them merely to cover expenses incurred due to the assistance, in contrast, since there is no expression in the relevant legal definition indicating that the intended benefit must be unlawful, activities conducted in exchange for an ordinary fee consistent with market conditions are evaluated separately from this. For this reason, for example, it is accepted that a person who knowingly rents their house to persons present in the country through illegal means at the current market price should be punished for the crime of migrant smuggling. This study questions the appropriateness of this interpretation from various perspectives. In this context, attention is first drawn to whether services provided to migrants for ordinary fees violate the legal interest protected by this offense. In this regard, international conventions related to the matter as well as comparative law are also instructive. Furthermore, attention is drawn to the meaning that the phrase "through illegal means," which appears in the relevant legal definition and qualifies the actus reus element, presents in terms of interpreting the purpose of obtaining material benefit. Additionally, the appropriateness of considering all types of services provided for profit within the scope of this offense is questioned in light of Article 102 titled "administrative monetary penalty" of Law No. 6458 on Foreigners and International Protection. Finally, the significance this matter presents in terms of proving the mens rea element is also noteworthy. In light of all these assessments, it is concluded that in the crime of migrant smuggling, material benefit should be understood as unlawful benefit, and activities carried out

for ordinary compensation in accordance with market conditions for illegal migrants should not be evaluated within this scope.

Keywords: Crime of Migrant Smuggling, Material Benefit, Activity Carried Out for Ordinary Compensation.

Makale ID= 154

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2112-5094

Görevsiz Mahkemede Yapılan Sorgunun Dava Zamanaşımına Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Irmak Koruculu

Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Dava zamanaşımı, suçun işlenmesinden itibaren belirli bir sürenin geçmesiyle devletin cezalandırma yetkisinin ortadan kalkmasını ifade eder. Bu yönüyle yalnızca usule ilişkin bir kurum olmayıp, ceza hukukunun amaçlarıyla doğrudan bağlantılıdır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda zamanaşımı süreleri suçun ağırlığına göre belirlenmiş ve bu sürelerin başlangıcı ile hesaplanma yöntemi açıkça düzenlenmiştir. Zamanaşımı süresi kural olarak suçun işlendiği tarihten itibaren işlemeye başlamakla birlikte, kanunda öngörülen bazı hallerde bu sürenin durması veya kesilmesi söz konusu olmaktadır. Zamanaşımını kesen haller arasında, şüpheli veya sanığın savcı huzurunda ifadesinin alınması ya da hâkim tarafından sorguya çekilmesi önemli bir yer tutar. Bu tür bir işlem gerçekleştirildiğinde, o ana kadar geçen süre "silinmekte" ve zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlamaktadır. Çalışmanın odak noktasını, görevsizlik kararı verilen dosyalarda gerçekleştirilen sorgu işleminin zamanaşımını kesip kesmeyeceği sorunu oluşturmaktadır. Bu noktada özellikle 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Ceza Muhakemesi Kanunu ile önceki uygulama arasında belirgin bir ayrım ortaya çıkmıştır. 2005 öncesi dönemde, görevsiz mahkeme tarafından usulüne uygun şekilde yapılan sorgunun zamanaşımını kestiği kabul edilmekteydi. Buna karşılık, görevsizlik kararı sonrasında görevli mahkeme tarafından yapılan sorgu kesme nedeni sayılmamaktaydı. Ancak yeni düzenlemeyle birlikte, görevsiz mahkemece yapılan işlemlerin kural olarak hükümsüz sayılması yaklaşımı benimsenmiştir. Bu değişim, zamanaşımını kesen sorgunun hangi işlem olduğu sorusuna da yeni bir yanıt getirmiştir. Buna göre, 2005 sonrası dönemde zamanaşımını kesen esas işlem, görevli mahkeme tarafından yapılan sorgudur. Öğretide de ağırlıklı görüş bu yönde şekillenmiştir. Yargıtay içtihatları da bu ayrımı açık biçimde yansıtmaktadır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve daire kararlarında, suç tarihine göre farklı değerlendirmeler yapılmakta; 2005 öncesi işlemler bakımından eski yaklaşım korunurken, sonraki dönemde görevli mahkemenin yaptığı sorgunun esas alındığı görülmektedir. Sonuç olarak, görevsizlik kararı verilen dosyalarda zamanaşımını kesen sorgunun tespiti, suç tarihine bağlı olarak değişmekte; bu durum uygulamada dikkatli bir değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda çalışma, hem normatif düzenlemeler hem de yargı kararları ışığında, zamanaşımı kurumunun dinamik ve yoruma açık yapısını ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, dava zamanaşımını kesen hallerden

biri olan “sorgu” kavramı, özellikle görevsizlik kararı verilen dosyalar bakımından ele alınmakta ve uygulamadaki tartışmalar yargı kararları ışığında değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dava Zamanaşımı, Zamanaşımını Kesen Haller, Sorgu, Görevsizlik Kararı, Davanın Düşmesi.

The Impact of Interrogation by a Court Lacking Jurisdiction on Criminal Statute of Limitations

Abstract

The statute of limitations in criminal law refers to the extinction of the State’s authority to prosecute and punish an offense upon the lapse of a certain period following its commission. In this respect, it is not merely a procedural institution but is directly related to the fundamental purposes of criminal law. Under the Turkish Penal Code No. 5237, limitation periods are determined according to the gravity of the offense, and both their commencement and method of calculation are explicitly regulated. As a rule, the limitation period begins to run from the date on which the offense is committed; however, in certain circumstances provided by law, this period may be suspended or interrupted. Among the grounds interrupting the limitation period, the taking of a statement from the suspect or accused by the public prosecutor, or their interrogation by a judge, plays a significant role. Once such an act is carried out, the time elapsed up to that point is eliminated, and the limitation period begins to run anew. This study focuses on whether an interrogation conducted in cases where a decision of lack of jurisdiction has been rendered interrupts the statute of limitations. In this regard, a clear distinction has emerged between the period before and after the entry into force of the Code of Criminal Procedure on 1 June 2005. Prior to 2005, it was accepted that an interrogation duly conducted by a court lacking jurisdiction would interrupt the limitation period, whereas an interrogation conducted by the competent court following a decision of lack of jurisdiction was not considered an interrupting act. However, under the new legal framework, procedural acts carried out by a court lacking jurisdiction are, as a rule, deemed null and void. This shift has led to a reconsideration of which interrogation constitutes an interrupting act. Accordingly, in the post-2005 period, the interrogation conducted by the competent court is regarded as the decisive act interrupting the limitation period. The prevailing view in legal doctrine is in line with this interpretation. The case law of the Court of Cassation also reflects this distinction. Depending on the date of the offense, different approaches are adopted: while the earlier approach is maintained for acts prior to 2005, in the subsequent period the interrogation conducted by the competent court is taken as the basis. In conclusion, the determination of which interrogation interrupts the statute of limitations in cases involving decisions of lack of jurisdiction varies depending on the date of the offense, requiring careful assessment in practice. In this context, the study demonstrates the dynamic and interpretative nature of the statute of limitations through an analysis of both statutory provisions and judicial decisions.

Keywords: Statute of Limitations, Circumstances Interrupting the Statute of Limitations, Interrogation, Decision of Lack of Jurisdiction, Dismissal of the Case.

Makale ID= 303

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0336-3048

Gözetimden Yönetime: Konkordato Komiserinin Anonim Şirketlerde Fiili Yöneticiye Dönüşümü, Yetki Çatışması ve Sorumluluk Rejimi

Dr. Öğretim Üyesi Damla Songur

Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Konkordato talebi üzerine mühlet kararı verilmiş bir anonim şirkette, yönetim kurulu likidite sağlamak için fabrikanın satış koşullarını planlarken (İİK md. 297/2 ve md. 295), konkordato komiserinin bu işlemi yönlendirmesi ve koşullarını fiilen belirlemesi, kararın yönetim kuruluna mı yoksa komiserin fiili müdahalesine mi ait olduğunu belirsizleştirmektedir. Bu tür durumlarda, konkordato komiserinin gözetim fonksiyonunu aşarak şirket yönetimi üzerinde belirleyici etkiye sahip bir aktöre dönüşmesi riski somut biçimde ortaya çıkmaktadır. Konkordato, ekonomik sistemi korumak amacıyla borçlunun mali durumunun iyileştirilmesini hedefleyen bir yeniden yapılandırma mekanizmasıdır. Böylece borçlunun faaliyetlerine devam etmesi ve işletmenin yaşatılması için çalışılır. Ancak bunun için, borçlunun olduğu kadar alacaklıların da menfaatinin gözetilmesi ve borçlunun işlem ve eylemlerine nezaret edilmesi (İİK md. 290/2) gerekmektedir. Bu yetki, mahkemeye yardımcı olmak üzere atanan konkordato komiserine aittir. Ancak görev ve sorumluluk bağlamında önem taşıyan "nezaret" kavramı, borçlunun faaliyetlerinin denetlenmesi, gözetimi ve gerektiğinde müdahale edilmesini ifade etmesine rağmen, müdahalenin sınırlarının nasıl belirleneceği fiili durumda muğlaktır. Esasında hukuken mahkeme tarafından ayrıca bir yetki tanınmadığı sürece, komiserin yönetim komiseri sıfatıyla hareket etmesi ve işletme yönetimini üstlenmesi mümkün değildir. Ancak uygulamada konkordato komiserinin yalnızca sürece nezaret eden bir aktör olmanın ötesine geçerek şirket yönetimi üzerinde belirleyici bir etki kurması ve bazı durumlarda karar alma süreçlerini fiilen yönlendirmesi söz konusu olabilmektedir. Bu durumlar, konkordato komiserinin "fiili yönetici" (de facto director) konumuna yaklaştığını göstermekte ve yönetim kurulu ile komiser arasında açıkça öngörülmemiş bir yetki kaymasının meydana gelip gelmediği sorusunu gündeme getirmektedir. Nitekim özellikle stratejik nitelikteki kararlar bakımından (önemli varlık devri, finansman yapısının değiştirilmesi, kritik sözleşmelerin sona erdirilmesi gibi), komiserin aktif müdahalesi, yönetim kurulunun asli fonksiyonlarını zayıflatmakta ve şirket yönetiminin fiilen komiser eliyle yürütülmesi sonucunu doğurabilmektedir. Bu bağlamda, mevcut sorumluluk rejiminin sınırlarını zorlayan bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede, yönetim kurulunun Türk Ticaret Kanunu m. 369 kapsamında öngörülen özen ve sadakat yükümlülüğü ile konkordato komiserinin gözetim ve müdahale yetkisi (İİK md. 290 vd.) arasındaki ilişki özel

bir önem kazanmaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin, komiserin yönlendirmesi altında hareket etmeleri hâlinde dahi bağımsız değerlendirme yükümlülüklerinin devam edip etmediği; komiserin müdahalelerinin yönetim kurulunun sorumluluğunu ortadan kaldırıp kaldırmayacağı ve komiserin fiilen yönetim fonksiyonunu üstlenmesi hâlinde doğrudan sorumluluğunun gündeme gelip gelmeyeceği tartışmalıdır. Bu çalışma, konkordato komiserinin gözetim yetkisinin sınırlarını aşarak fiili yöneticiye evrilmesi riskini, İİK hükümleri kapsamında "nezaret" kavramının anlamı ve sınırları ile komiserin görevleri ve borçlunun tasarruf yetkisi bağlamında ve anonim şirketler hukuku ve kurumsal yönetim ilkeleri ışığında incelemekte; böylece yetki ve sorumluluk dengesi bakımından Türk hukukundaki durumu tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konkordato Komiseri, Anonim Şirket, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisi, Fiili Yönetici, Sorumluluk.

From Supervision to Management: The Transformation of the Concordat Commissioner İnto a de Facto Director in Joint-Stock Companies, Conflict of Authority and the Liability Regime

Abstract

In a joint stock company for which a concordat period has been granted upon request, while the board of directors plans the terms of the sale of the factory in order to provide liquidity (Art. 297/2 and Art. 295 of the Enforcement and Bankruptcy Law), the concordat commissioner's direction of this process and the de facto determination of its conditions blur whether the decision should be attributed to the board of directors or to the commissioner's factual intervention. In such cases, the risk that the concordat commissioner exceeds their supervisory function and transforms into an actor exercising a decisive influence over corporate management becomes concretely apparent. A concordat is a restructuring mechanism aimed at improving the debtor's financial situation in order to preserve the economic system. Accordingly, it seeks to ensure the continuation of the debtor's activities and the survival of the enterprise. However, this requires not only the protection of the debtor's interests but also those of the creditors, as well as the supervision of the debtor's acts and transactions (Art. 290/2 of the Enforcement and Bankruptcy Law). This authority belongs to the concordat commissioner appointed to assist the court. In this context, the concept of "supervision" (nezaret), which is of particular importance in terms of duties and responsibilities, refers to the monitoring and oversight of the debtor's activities and, where necessary, intervention. Nevertheless, despite this conceptual scope, the limits of such intervention remain ambiguous in practice. As a matter of law, unless an additional authorization is expressly granted by the court, the commissioner cannot act as a managerial commissioner or assume the management of the enterprise. However, in practice, the concordat commissioner may go beyond being a mere supervisory actor and exert a decisive influence over corporate management, at times effectively directing decision-making processes. Such situations indicate that the concordat commissioner approaches the position of a "de facto director." They also raise the question of whether an implicit and unregulated shift of authority occurs between the board of directors and the

commissioner. Indeed, particularly with respect to strategic decisions (such as the transfer of significant assets, restructuring of financing, or termination of critical contracts), the commissioner's active intervention may weaken the core functions of the board and lead to the de facto management of the company by the commissioner. In this respect, a scenario emerges that challenges the boundaries of the existing liability regime. Within this framework, the relationship between the board of directors' duty of care and loyalty under Article 369 of the Turkish Commercial Code and the concordat commissioner's powers of supervision and intervention (Art. 290 et seq. of the Enforcement and Bankruptcy Law) gains particular importance. It remains debatable whether board members continue to be bound by their duty of independent assessment even when acting under the commissioner's guidance; whether the commissioner's interventions eliminate or mitigate the board's liability; and whether the commissioner may incur direct liability when effectively assuming managerial functions. This study examines the risk that the concordat commissioner, by exceeding the limits of their supervisory authority, evolves into a de facto director, within the framework of the concept of "supervision" under the Enforcement and Bankruptcy Law, the duties of the commissioner, and the debtor's power of disposition, in light of joint stock company law and corporate governance principles. In doing so, it discusses the balance of authority and liability under Turkish law.

Keywords: Concordat Commissioner, Joint-Stock Company, Management Authority in Joint-Stock Companies, de Facto Director, Liability.

Makale ID= 137

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9360-9098

Güneş Radyasyon Yönetimi (Solar Radiation Management) Faaliyetlerinin Uluslararası Hukuk Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Tuğrul Çakır

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin getirmiş olduğu olumsuz sonuçlarla mücadele maksadıyla son yıllarda getirilen önerilerden birisi iklim mühendisliğidir. Bu kapsamda geliştirilen iki farklı mühendislik yönteminden birisi dünyanın daha az güneş radyasyonuna maruz kalmasını hedefleyen Güneş Radyasyon Yönetimidir. Bu faaliyetler hali hazırda araştırma/geliştirme aşamasında olsa da bu faaliyetlerin yürütülmesi hem bu aşamada hem de icra aşamasına geçilmesi halinde uluslararası hukuk uygulaması açısından bazı soru işaretlerini beraberinde getirmektedir. Bu kapsamda ortaya çıkan sorunlar arasında yer alan sınıraşan potansiyel zarar riski ciddi anlamda hukuki ve etik tartışmaların ana konusunu oluşturmaktadır. Bununla birlikte, bu faaliyetlerin uluslararası hukukta yasaklanan faaliyetler arasında yer almadığını da hatırlatmamız gerekir. Hali hazırda, Güneş Radyasyon Yönetimi faaliyetlerini doğrudan düzenleyen uluslararası bir antlaşma bulunmamaktadır. Bu nedenle, iklim değişikliği (İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi vb.) ve çevrenin korunmasına ilişkin uluslararası antlaşmalar (Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi vb.) bu faaliyetler kapsamında dolaylı bir şekilde uygulama alanı bulmaktadır. Bu faaliyetler aynı zamanda uluslararası çevre hukukunda ortaya çıkmış teamül niteliğine sahip kurallara (örneğin sınıraşan zarara yol açmama yükümlülüğü) da tabidir. Bağlayıcı kaynakların dışında aynı zamanda doğrudan bu faaliyetlere ilişkin bir çerçeve oluşturmak maksadıyla hazırlanmış bir takım bağlayıcı olmayan metinler de söz konusudur. Oxford İlkeleri ve Asilomar İlkeleri'nin içerisinde yer aldığı bu niteliğe sahip kaynakların çevre hukuku ilkelerini bu faaliyetler özelinde somutlaştırma çabası içerisinde olduğunun ve daha sonradan hazırlanması muhtemel kapsamlı bir antlaşmanın zeminini oluşturduğunun altı çizilmelidir. Bu faaliyetlerin oluşturduğu zarar riski uluslararası hukuki çerçeveyi destekleyici olarak ulusal düzenlemelerin de önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Güneş Radyasyon Yönetimi faaliyetlerinin uluslararası alanda yeterli bir çerçeveye sahip olup olmadığını ve bu kapsamda ortaya çıkan eksikliklerin hangi sorunları beraberinde getirdiğini incelemeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda, zikredilen faaliyetler özelinde daha iyi bir yönetişim ortaya koymak maksadıyla hem uluslararası hem de ulusal düzeyde bu faaliyetlerin denetlenmesine ilişkin bir takım önerilerde bulunulacaktır. Bu çalışma bulunduğumuz aşamada bağlayıcı

olmayan metinlerin önemine vurgu yapmakta ve bu kapsamda elde edilen deneyimlerin uzun vadede kapsamlı bir antlaşmanın yapılması sürecinde oynadığı role dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Hukuk, Güneş Radyasyon Yönetimi, İklim Değişikliği, Çevrenin Korunması.

Assessment of the International Legal Framework for Solar Radiation Management

Abstract

Faced with the harmful impacts of global warming and climate change, geoengineering has emerged in recent years as a solution. Among the two engineering methods developed in this context is solar radiation management, which aims to reduce Earth's exposure to solar radiation. Although these activities are currently in the research and development phase, their implementation raises some issues in international law. The potential risk of transboundary harm, which is among the problems encountered in this context, is a major subject of legal and ethical debate. Nevertheless, it should be noted that these activities are not explicitly prohibited by international law. To date, no international treaty directly regulates solar radiation management activities. Consequently, international treaties relating to climate change (the United Nations Framework Convention on Climate Change, etc.) and environmental protection (the Convention on Biological Diversity, etc.) apply indirectly to this type of activities. These activities are also subject to customary rules established in international environmental law (the obligation not to cause transboundary harm, etc.). In addition to binding sources, several non-binding instruments have been developed in order to establish a framework for these activities. It should be emphasized that these sources, particularly the Oxford Principles and the Asilomar Principles, aim to implement environmental law principles specifically for these activities and to lay the groundwork for a comprehensive agreement that could be developed in the future. The potential risks associated with these activities also underscores the importance of national regulations as a complement to the international legal framework. The goal of this study is to examine whether there is an adequate international framework for solar radiation management activities and what problems arise from the shortcomings of this framework. In this context, several recommendations will be made regarding the supervision of these activities at the international and national levels, with the goal of establishing better governance specific to these activities. This study underlines the importance of non-binding instrument at this stage and draws attention to the role that experiences gained in this context may inform the development of a future comprehensive treaty.

Keywords: International Law, Solar Radiation Management, Climate Change, Protection of the Environment.

Makale ID= 252

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7866-8789

Hakaret Suçu ve Önödeme

Arş. Gör. Kaan Polat

İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Teknolojinin gelişimiyle birlikte son on yıldır sosyal medya platformları üzerinden azımsanamayacak kadar çok sayıda hakaret suçu işlenmektedir. Sözde mağdur, kışkırtıcı paylaşımlar yapmak suretiyle kendi aleyhine hakaret edilmesini sağlamakta ve akabinde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu m.253/f.1/b.(a) uyarınca uzlaştırma sürecinin işletilip kendi lehine bir menfaat elde etmeyi amaçlamaktaydı. Kanun koyucu, uzlaştırma dosyalarının birçoğunun sosyal medya üzerinden işlenen hakaret suçuna ilişkin olması nedeniyle gelir elde etmek amacıyla uzlaştırma kurumunun kötüye kullanılmasının önüne geçmek istemiştir. Bunun üzerine 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'nun 15. maddesine göre önödeme düzenlemesine "Hakaret (125 inci maddenin ikinci fıkrası, üçüncü fıkrasının (b) ve (c) bentleri ve dördüncü fıkrası)" bendi eklenmiştir. Buna göre hakaretin; hakaret suçunun temel hâlinden birini oluşturan "sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle" ve hakaret suçunun nitelikli hâllerinden bir kısmını oluşturan "b) Dini, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı, c) Kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle" işlenmesi hâlleri önödeme kapsamına alınmıştır. Fakat hakaret suçunun nitelikli hâlinin dahi önödeme kapsamına alınmasına rağmen temel hâlini oluşturan "Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran" fıkrasının kapsam dışı bırakılması eleştirilere sebep olmuştur. Bu düzenlemeye göre hakaret suçunun yüz yüze veya gıyapta işlenmesi uzlaştırmaya, sesli-yazılı-görüntülü iletiyle işlenmesi önödemeye tabidir. Söz konusu düzenlemenin Anayasa'nın başta "Kanun önünde eşitlik" olmak üzere birçok ilkeye aykırı olduğu gerekçesiyle hem somut hem soyut norm denetimine başvurulmuştur. Anayasa Mahkemesi, E. 2024/197, K. 2025/86, 27/3/2025 sayılı kararı uyarınca düzenlemeyi Anayasa'ya aykırı bulmuş ve iptal etmiştir. Bunun üzerine kanun koyucu, 7571 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 16. maddesiyle hakaret suçunun kamu görevlisine karşı işlenmesi hariç olmak üzere, hakaret suçunun tüm hâllerini önödeme kapsamına almıştır. Böylelikle hakaret suçunun neredeyse tamamı, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 75. maddesinde yer alan önödeme kurumuna dâhil edilmiş ve hakaret suçunun

uzlaştırmaya tabi şekli kalmamıştır. Her ne kadar ilk bakışta hakaret suçunun büyük ölçüde önödeme kapsamına alınması olumlu bir adım olarak görülse de esasında onarıcı adalet anlayışından uzaklaşan bir yöntem tercih edilmiştir. "Şerefe Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenen hakaretin işlenmesi hâlinde, hakaret edilen mağdurun doğrudan göz ardı edilmesi suretiyle devlet-fail ilişkisine odaklanılması doğru bir yaklaşım olmamıştır. Bu düzenlemeye göre fail, kural olarak devlete belli bir miktar ödeyerek dilediği kişiye hakaret edebilecektir. Çalışmamızda hakaret suçu ve önödeme ilişkisi açıklandıktan sonra, uzlaştırma kurumunun kötüye kullanılmasının da önüne geçilmek koşuluyla hakaret suçu açısından tekrar onarıcı adalet anlayışına dönülüp dönülmemesi gerektiği değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hakaret, Önödeme, Uzlaştırma, Eşitlik İlkesi, Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemi.

The Offence of Insult and Prepayment

Abstract

With the advancement of technology, a significant number of offences of insult have been committed via social media platforms over the last decade. The so-called victim intended to provoke insults against themselves by making provocative posts, subsequently aiming to derive a benefit in their favor by initiating the conciliation process pursuant to Article 253/1-b(a) of the Code of Criminal Procedure No. 5271. The legislator has sought to prevent abuse of the institution of conciliation for generating income, given that many conciliation files concern offences of insult committed via social media. Pursuant to Article 15 of Law No. 7531 on Amendments to Certain Laws, the provision "Insult (second paragraph of Article 125, subparagraphs (b) and (c) of the third paragraph, and the fourth paragraph)" was added to the prepayment mechanism. Cases included are insult committed "through audio, written, or visual communication" which constitutes one of the basic forms of the offense, and insult committed in certain qualified forms: "(b) due to expression, alteration, or attempt to disseminate religious, political, social, or philosophical beliefs, thoughts, and convictions; and (c) by referring to values considered sacred according to the person's religion". Although certain qualified forms are included, the exclusion of the basic form—defined as "attributing to a person a concrete act or fact capable of harming their honor, dignity and reputation, or attacking a person's honor, dignity and reputation by way of insult"—has drawn criticism. Under this regulation, insults committed face-to-face or in absentia are subject to conciliation, whereas those via audio, written, or visual communication are subject to prepayment. On the grounds that this regulation violates constitutional principles, especially the principle of "Equality before the law" concrete and abstract norm review mechanisms were invoked before the Constitutional Court. By its decision dated 27 March 2025 (E. 2024/197, K. 2025/86), the Court found the regulation unconstitutional and annulled it, emphasizing the importance of protecting both the legal framework and the individual rights of victims. Subsequently, with Article 16 of Law No. 7571 on Amendments to the Turkish Criminal Code and Certain Laws, the legislator brought all forms of insult—except those committed against a public official—within the scope of

prepayment. Almost all forms of the offence are now incorporated into Article 75 of the Turkish Criminal Code No. 5237, leaving no form subject to conciliation. Although this may appear positive at first glance, it departs from the understanding of restorative justice. In cases where insult—regulated under "Offences Against Honor"—is committed, focusing on the relationship between the state and the perpetrator while disregarding the victim constitutes an improper approach. Under this regulation, the perpetrator can, as a rule, insult anyone by paying a certain amount to the state. In our study, after explaining the relationship between the offence of insult and prepayment, it will be evaluated whether a return to the restorative justice approach is necessary, provided that abuse of the conciliation institution is prevented and the rights of victims are adequately considered.

Keywords: Insult, Principle of Equality, Prepayment, Conciliation, Principle of Equality, Alternative Dispute Resolution.

Makale ID= 256

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4665-6737

Hakaret Suçunda Suç Teşkil Etmeyen Fiil veya Olgular Bakımından İsnadın İspatının Mümkün Olup Olmadığı Sorunu

Doç. Dr. Yaprak Öntan

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinde yer alan genel hakaret suçunda isnadın ispatı, Kanun'un 127. maddesinde düzenlenmiştir. Esasında, hakaret suçuna vücut veren somut fiil veya olgu isnatları ile sövme bakımından kural olarak ispat mümkün değildir. Ancak Türk ceza hukukunda kesin ispat yasağı ve mutlak ispat imkanının dışında kalan üçüncü bir sistem olarak karma sistem kabul edilmiş olduğundan, bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden kişi, belli şartların varlığı halinde ispat hakkından yararlanabilmektedir. Türk Ceza Kanunu'nda yer alan isnadın ispatına ilişkin düzenleme, başta hukuki niteliği ve Anayasa'nın "İspat hakkı" başlıklı 39. maddesine uygunluğu olmak üzere birçok açıdan doktrinde tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmalardan en önemlilerinden biri de suç teşkil etmeyen fiillerin isnadında ispat hakkının olup olmadığıdır. Türk Ceza Kanunu'nun 127/1. maddesinde, suç teşkil eden fillerin isnadıyla ilgili olarak açıkça; "İsnat edilen ve suç oluşturan fiilin ispat edilmiş olması halinde kişiye ceza verilmez. Bu suç nedeniyle hakaret edilen hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı verilmesi halinde, isnat ispatlanmış sayılır." şeklindeki düzenlemeye yer verilmiştir. Buna karşılık, fıkranın devamında yer alan "Bunun dışındaki hallerde isnadın ispat isteminin kabulü, ancak isnat olunan fiilin doğru olup olmadığının anlaşılmasında kamu yararı bulunmasına veya şikayetçinin ispata razı olmasına bağlıdır." şeklindeki üçüncü cümlede yer alan "bunun dışındaki haller"in neler olduğu belirsizlik arz etmektedir. Bu ibareyle, suç teşkil etmeyen fiillerin isnadının ifade edildiği ileri sürülmüştür. Ancak "bunun dışındaki haller"in kesinleşmiş mahkûmiyet hükmü verilemeyen hallere veya ilgili hükmün Anayasa'nın 39. maddesiyle birlikte değerlendirilmesi halinde, "kamu görev ve hizmetinde bulunanlar" dışındaki kişilere yönelik isnatlara karşılık geldiğinin değerlendirilmesi de mümkündür. Bu hususta yapılacak olan belirleme, suç teşkil etmeyen fiil ya da olguların isnadında ispat hakkının kullanılmasının mümkün olup olmadığını ortaya koyacaktır. Yapılan tespitler buna ek olarak, ceza muhakemesi açısından söz konusu olabilecek, isnadın ispatında nisbi muhakeme yoluna başvurulup başvurulamayacağı tartışması açısından da belirleyici olacaktır. Bu tebliğde, isnadın ispatına ilişkin Türk Ceza Kanunu'ndaki düzenleme, Anayasa'ya uygunluğu da tartışılmak suretiyle, doktrindeki farklı görüşler ve yargı

kararları ışığında değerlendirilecek, ifade özgürlüğü, haber verme hakkı ve eleştiri hakkı açısından nasıl bir düzenlemeye yer verilmiş olması gerektiği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hakaret Suçu, İsnadın İspatı, İspat Hakkı, Suç Teşkil Etmeyen Fiillerin İsnadı, İfade Özgürlüğü.

The Issue of Whether Proof of Accusation is Possible for Non-Criminal Acts or Facts in the Context of the Crime of Insult

Abstract

The proof of accusation, regarding the general offense of insult -stipulated under Article 125 of the Turkish Penal Code No. 5237-, is regulated with Article 127 of the Code. In fact, proof is generally not admissible for the allegations of a concrete act or fact or swearing, which constitute the crime of insult. However, since Turkish criminal law accepts a mixed system as a third one, different than the systems of absolute prohibition of proving and the absolute right to prove, a person who accuses someone of a concrete act or fact that could danger their honor, reputation, and dignity can benefit from the right to prove under certain conditions. The regulation in the Turkish Penal Code regarding the proof of accusation has been the subject of debate in legal doctrine from many perspectives, primarily concerning its legal nature and its compliance with Article 39 of the Constitution, entitled "Right to Prove". One of the most significant of these debates is whether there is a right to prove the accusations of non-criminal acts. Article 127/1 of the Turkish Penal Code, regarding the accusation of criminal acts, explicitly states that: "In case the alleged criminal act is proven, no punishment shall be given to the person. If a final conviction verdict is given against the person who has been insulted, the accusation shall be deemed proven." However, the third sentence of the paragraph, which reads, "In other cases, the acceptance of the request for proving the accusation depends only on whether there is a public interest in understanding whether the alleged act is true or not, or on the complainant's consent to it," leaves the definition of "other cases" unclear. It has been argued that this phrase refers to the accusation of non-criminal acts. However, it is also possible to interpret the phrase "in other cases" as referring to cases where a final conviction cannot be issued, or, when considered together with Article 39 of the Constitution, to accusations against individuals other than "those in public duty and service." The determination made in this regard will reveal whether right to prove is possible regarding the accusation of acts or facts that do not constitute a crime. Furthermore, these will be decisive in the discussion of whether correlative judgment can be benefited from while proving an accusation, in terms of criminal procedure. In this paper, the regulation in the Turkish Penal Code regarding the proof of an accusation will be evaluated in light of different opinions in the doctrine and judicial decisions, including a discussion of its constitutionality, and how the regulation should be structured in terms of freedom of expression, the right to impart information, and the right to criticize will be debated.

Keywords: Crime of Insult, Proof of Accusation, Right to Prove, Accusation of Non-Criminal Acts, Freedom of Expression.

Makale ID= 117

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9032-1507

Hastanın Tüketici Sıfatı

Dr. Öğretim Üyesi Burcu Zengin Özküçükparlak

Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sağlık hizmetlerinden doğan hukuki ilişkilerin niteliği, özellikle son yıllarda yeniden değerlendirilmesi gereken bir alan haline gelmiştir. Sağlık hizmetlerinin giderek kurumsallaşması, özel sağlık kuruluşlarının artışı ve hasta haklarına yönelik farkındalığın yükselmesi, bu ilişkilerin klasik borçlar hukuku çerçevesi dışında da ele alınmasını gerekli kılmaktadır. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile birlikte "tüketici işlemi" kavramı önemli ölçüde genişletilmiş ve hizmet sözleşmeleri de açıkça bu kapsamda düzenlenmiştir. Bu gelişme, hasta ile özel hastane arasında kurulan hukuki ilişkinin tüketici hukuku bağlamında değerlendirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Çalışmanın temel amacı, tam hastaneye kabul sözleşmesi çerçevesinde hastanın tüketici sıfatının hukuki dayanaklarını ve bu sıfatın doğurduğu sonuçları incelemektir. Bu bağlamda öncelikle, TKHK m. 3 kapsamında tüketici ve tüketici işlemi kavramları ele alınmakta; sağlık hizmetinin "hizmet" niteliği taşıyıp taşımadığı ve hastanenin "sağlayıcı" sıfatı tartışılmaktadır. Ayrıca, sağlık hizmetinin kendine özgü yapısının, klasik tüketici işlemlerinden ne ölçüde ayrıldığı da değerlendirme konusu yapılmaktadır. Ardından, özel hastaneler ile vakıf üniversitesi hastaneleri bakımından farklılaşan hukuki rejim ve bu farklılığın görevli yargı yolu üzerindeki etkileri incelenmektedir. Öte yandan, devlet hastanelerinde sunulan sağlık hizmetlerinin 6502 sayılı Kanun kapsamında "tüketici işlemi" olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği meselesi de karşılaştırmalı olarak ele alınmakta ve doktrindeki görüşler ile yargı kararları ışığında değerlendirilmektedir. Tam hastaneye kabul sözleşmesinin tüketici işlemi olarak nitelendirilmesinin en önemli sonuçları hem maddi hukuk hem de usul hukuku bakımından ortaya çıkmaktadır. Maddi hukuk bakımından, hastanın ayıplı hizmet hükümlerine dayanarak seçimlik haklarını kullanabilmesi mümkün hale gelmektedir. Bununla birlikte, sağlık hizmetinin niteliği gereği bu hakların uygulanabilirliği sınırlı olup, özellikle hizmetin yeniden görülmesi ve maddi-manevi tazminat talepleri ön plana çıkmaktadır. Usul hukuku bakımından ise, uyuşmazlıkların tüketici mahkemelerinde görülmesi, belirli parasal sınırlar dahilinde tüketici hakem heyetlerinin görevli olması ve dava şartı olarak arabuluculuğa başvurulmasının zorunlu hale gelmesi gibi önemli sonuçlar söz konusudur. Hastanın tüketici sıfatının kabulü, sağlık hizmetlerinden doğan

sorumluluğun değerlendirilmesinde yeni bir perspektif sunmakta; ancak sağlık hizmetinin kendine özgü yapısı, tüketici hukukuna ait kavram ve kurumların doğrudan uygulanmasında dikkatli olunmasını gerektirmektedir. Bu nedenle hasta-hastane ilişkisinin yalnızca tüketici hukuku çerçevesinde değil, aynı zamanda genel hükümler ve tıp hukuku ilkeleri ışığında birlikte değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hasta, Tüketici Sıfatı, Hastaneye Kabul Sözleşmesi, Ayıplı Hizmet, Sağlık Hizmeti.

The Consumer Status of the Patient

Abstract

The legal nature of relationships arising from healthcare services has become an area that requires reconsideration, particularly in recent years. The increasing institutionalization of healthcare services, the expansion of private healthcare providers, and the growing awareness of patient rights necessitate that these relationships be examined beyond the traditional framework of the law of obligations. With the enactment of the Consumer Protection Act No. 6502, the concept of "consumer transaction" has been significantly broadened, and service contracts have been explicitly included within its scope. This development has made it necessary to evaluate the legal relationship established between the patient and the private hospital within the context of consumer law. The main aim of this study is to examine the legal basis of the patient's status as a consumer and the consequences arising from this status within the framework of the full hospital admission contract. In this context, first, the concepts of consumer and consumer transaction under Article 3 of the Consumer Protection Act are analyzed; it is also discussed whether healthcare services qualify as a "service" and whether the hospital holds the status of a "provider." Furthermore, the extent to which the specific nature of healthcare services differentiates them from typical consumer transactions is also evaluated. Subsequently, the differing legal regimes applicable to private hospitals and foundation university hospitals, as well as the effects of this distinction on the competent jurisdiction, are examined. Moreover, the issue of whether healthcare services provided by public hospitals can be classified as a "consumer transaction" under the Consumer Protection Act No. 6502 is comparatively analyzed in light of doctrinal views and judicial decisions. The classification of the full hospital admission contract as a consumer transaction gives rise to significant consequences in terms of both substantive and procedural law. From the perspective of substantive law, it becomes possible for the patient to exercise optional rights based on the provisions concerning defective services. However, due to the nature of healthcare services, the applicability of these rights is limited; in practice, the re-performance of the service and claims for pecuniary and non-pecuniary damages come to the forefront. From a procedural law perspective, important consequences include the jurisdiction of consumer courts, the competence of consumer arbitration committees within certain monetary limits, and, under specific conditions, the obligation to resort to mediation as a prerequisite for litigation. Recognizing the patient as a consumer offers a new perspective in the assessment of liability arising from healthcare services. However, the specific characteristics of healthcare services require a cautious approach in the direct application of consumer law concepts and institutions.

Therefore, it is concluded that the patient–hospital relationship should be evaluated not only within the framework of consumer law but also in conjunction with general legal provisions and the principles of medical law.

Keywords: Patient, Consumer Status, Hospital Admission Contract, Defective Service, Healthcare Services.

Makale ID= 127

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4162-9054

HMK m. 150 Kapsamında Geç Bildirilen Mazeretin Dosyanın İşlemden Kaldırılmasına Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Mikail Bora Kaplan

Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Tarafların duruşmaya katılması zorunlu değildir. Ancak yargılamanın düzenli bir şekilde yürütülebilmesi için bazı durumlarda tarafların duruşmaya katılmamalarına birtakım sonuçlar bağlanmıştır. Bunlardan birisi de Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 150'nci maddesinde yer almaktadır. Buna göre usûlüne uygun davet edilen tarafların duruşmaya gelmemesi ya da taraflardan birinin mazeretsiz olarak duruşmaya katılmaması ve gelen tarafın davayı takip etmeyeceğini bildirmesi hâlinde dosya işlemden kaldırılır. Geçerli bir özrü olmaksızın duruşmaya gelmeyen taraf, yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemez. Bu çalışmada, mazeret bildiriminin duruşma günü ve saatinden sonra yapılmasının Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 150'nci maddesi uyarınca dosyanın işlemden kaldırılmasına etkisi, hukukî dinlenilme hakkı ve güncel yargı kararları çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmada ilk olarak dosyanın işlemden kaldırılabilmesi için ön koşul olan tarafların usûlüne uygun olarak duruşmaya davet edilmesi zorunluluğu ele alınmış; duruşma gününün UYAP üzerinden öğrenilmesi veya masrafın sonradan yatırılması şartına bağlı bildirimlerin geçersizliği vurgulanmıştır. Ardından mazeret kavramı ve mazeretin duruşma günü ve saatinden sonra sunulması ihtimali ele alınmıştır. Belirtmek gerekir ki mazeretin kural olarak duruşma tarihinden önce bildirilmesi ve mahkemece değerlendirilmesi gerekir. Duruşma tarihinden önce sunulan mazeretin, çeşitli nedenlerle mahkemeye sonradan ulaşması hâlinde de geçerli sayılabileceği uygulamada kabul edilmektedir. Ancak mazeretin duruşma tarihinden önce sunulmasının mümkün olmadığı ve mazeretin duruşma günü de devam ettiği durumlar da söz konusu olabilir. Yargı kararlarında, celse öncesinde sunulan mazeretlerin çoğunlukla dikkate alınmadığı görülmektedir. Bu durum duruşma gününde mazereti olan taraflar bakımından hak kaybına sebep olabilir. Zira işlemden kaldırılan bir dava, bu tarihten itibaren üç ay içinde yenilenmediği takdirde, sürenin sona erdiği gün itibarıyla açılmamış sayılır. Bunun yanında, işlemden kaldırıldıktan sonra yenilenen bir dava, ilk yenilemeden sonra bir defadan fazla takipsiz bırakılamaz; aksi hâlde dava yeniden açılmamış sayılır. Özellikle basit yargılama usûlüne tâbi davalarda dosyanın yalnızca bir kez yenilenebilmesi dikkate alındığında, dosyanın işlemden kaldırılmasının taraflar bakımından son derece ciddi sonuçlar doğuran bir kurum olduğu açıktır. Bu sebeple mazeretin duruşma tarihinden önce sunulmasının mümkün olmadığı ve duruşma günü de devam ettiği hâllerde, katı

bir şekilcilikle yaklaşılmaması, mazeretin sonradan ileri sürülmesine imkân tanınması gerekir. Aksi yöndeki katı şekilci yaklaşım, hukukî dinlenilme hakkını zedeleyerek taraflar bakımından ciddi hak kayıplarına yol açabilir. Hâkim, tarafın geçerli bir mazeretinin bulunduğunu kabul ettiği takdirde, dosyanın işlemden kaldırılmasını gerektiren şartların oluşmadığı sonucuna varmalı ve bu durumu ortaya koyan bir ara karar vermelidir.

Anahtar Kelimeler: Dosyanın İşlemden Kaldırılması, Duruşmaya Katılmama, Mazeret Dilekçesi, Davanın Açılmamış Sayılması, Hukukî Dinlenilme Hakkı.

The Impact of a Late-Notified Excuse Under Article 150 of the Code of Civil Procedure on the Removal of the File from the Docket

Abstract

Attendance at the court hearing is not required for the parties. However, some legal consequences are applied when the parties do not attend the court hearing, to ensure proper conduct of the proceedings. One of these consequences is regulated in Article 150 of the Code of Civil Procedure. Accordingly, if the parties are duly invited but do not attend the court hearing, or if one party does not attend the court hearing without a justifiable excuse and the attending party declares that the case will not be pursued, the file is removed from the docket (dosyanın işlemden kaldırılması). A party who does not attend the court hearing without a justifiable excuse cannot object to the procedural acts carried out in their absence. This study examines the effect of submitting a justifiable excuse after the hearing under Article 150 of the Code of Civil Procedure within the framework of the right to be heard and recent court decisions. First, it is explained that the parties must be duly invited to the court hearing as a prerequisite this decision. Notifications relying on learning the hearing date through UYAP or on later payment of expenses are not valid. Then, the concept of a justifiable excuse and the possibility of submitting it after the hearing are discussed. As a rule, a justifiable excuse is expected to be submitted before the court hearing and to be evaluated by the court. In practice, an excuse that is submitted before the hearing but reaches the court later due to reasons beyond the control of the party may still be accepted as valid. However, in some situations, it is not possible to submit the excuse before the court hearing, and the excuse may continue on the day of the hearing. In many court decisions, excuses that are submitted after the hearing session are not accepted. This situation may cause a loss of rights for the parties who have a justifiable excuse on the day of the hearing. If a case is removed from the docket and the renewal of the case is not requested within three months, the case is deemed not to have been filed at the end of this period. In addition, after the renewal of the case, the case cannot be left unattended more than once; otherwise, it is again deemed not to have been filed. In simple trial procedure, where renewal is allowed only once, removal of the file from the docket leads to serious consequences for the parties. For this reason, when the excuse cannot be submitted before the hearing and continues on the hearing day, a strict formalistic approach should be avoided. Late submission should be allowed. Otherwise, the right to be heard may be harmed and serious loss of rights may occur. If a justifiable excuse is accepted by the judge, it should be concluded that the

conditions for the removal of the file from the docket are not met, and an interim decision should be given accordingly.

Keywords: Removal of the File from the Docket, Failure to Attend the Court Hearing, Justifiable Excuse, Case Deemed Not to Have Been Filed, the Right to Be Heard.

Makale ID= 151

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3842-8745

Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması (HAGB) Kurumunun Anayasal Sınırları: 10.07.2025 Tarihli İptal Kararı Kapsamında Bir Değerlendirme

Arş. Gör. Uğur Aşkın

İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB), ceza muhakemesi hukukunda sanık hakkında kurulan mahkûmiyet hükmünün belirli şartlar altında hukuki sonuç doğurmamasını sağlayan bir kurum olarak uzun süredir uygulanmaktaydı. Bu yönüyle hem bireysel hem de toplumsal fayda sağlamayı hedefleyen bir ceza politikası aracı olarak kabul edilmekle birlikte, özellikle temel hak ve özgürlükler üzerindeki etkileri bakımından önemli eleştirilere konu olmuştur. Anayasa Mahkemesi'nin 10.07.2025 tarihli ve E.2024/98, K.2025/149 sayılı kararı, HAGB kurumunun anayasal sınırlarını yeniden tartışmaya açmıştır. Mahkeme, daha önceki iptal kararında ortaya koyduğu gerekçeleri büyük ölçüde korumuş; ancak özellikle kamu görevlilerinin görevleri kapsamında gerçekleştirdiği ve işkence, eziyet veya kötü muamele niteliği taşıyan fiiller bakımından HAGB'nin uygulanmasını engelleyen açık bir yasal düzenlemenin bulunmamasını belirleyici bir aykırılık sebebi olarak değerlendirmiştir. Bu değerlendirme, devletin bireylerin maddi ve manevi varlığını koruma yükümlülüğü çerçevesinde etkili soruşturma ve orantılı yaptırım uygulama zorunluluğunu esas almaktadır. Karar, HAGB kurumunun sadece sanık lehine bir kolaylaştırma aracı olarak değerlendirilemeyeceğini; aynı zamanda mağdur hakları, caydırıcılık ilkesi ve kamu güveni bakımından da ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Her ne kadar önceki yasal değişikliklerle kanun yolu denetiminin genişletilmesi ve sanığın rızasına ilişkin tartışmalı hususların giderilmesi yönünde adımlar atılmışsa da, bu düzenlemelerin "cezasızlık" riskini ortadan kaldırmada yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. Özellikle kamu gücünü kullanan kişilerin ağır hak ihlallerinde HAGB'den yararlanabilmesi, hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmayan sonuçlar doğurabilmektedir. Bu çerçevede, iptal kararından sonra yapılacak yeni düzenlemelerde bazı temel ilkelerin gözetilmesi zorunludur. İlk olarak, kamu görevlilerinin görevlerinden kaynaklanan ve Anayasa'nın 17. Maddesi kapsamındaki suçlar bakımından HAGB uygulanamayacağı açık ve kesin bir biçimde düzenlenmelidir. İkinci olarak, mağdurun zararının giderilmesine ilişkin hükümler yalnızca maddi değil, aynı zamanda manevi zararları da kapsayacak şekilde güçlendirilmeli, kurumun uygulanmasına ilişkin mağdurun muvafakatinin gerekliliği şartı aranmalıdır. Üçüncü olarak, HAGB kararlarının istinafa tabi

tutulmasıyla şekil ve esas bakımından denetlenmekle birlikte, sanığın kanun yolundan ve adil yargılanma hakkının diğer güvencelerinden feragat etmesini gerektirir bir hükme de yer verilmesi gerekir. Son olarak, kurumun uygulanma alanı daraltılarak keyfiliğin önüne geçilmeli ve hangi suçlar bakımından uygulanabileceği daha net kriterlere bağlanmalıdır. Sonuç itibarıyla, söz konusu iptal kararı HAGB kurumunun mevcut haliyle anayasal gereklilikleri karşılamadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, kanun koyucu açısından ya kurumun tamamen kaldırılması ya da anayasal güvencelerle uyumlu, sınırlı ve istisnai bir mekanizma olarak yeniden düzenlenmesi gerekliliğini gündeme getirmektedir. Çalışmamızda HAGB'nin kanun koyucu tarafından yeniden düzenlenmesi halinde, Anayasa mahkemesi kararı doğrultusunda dikkate alınacak hususlar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması, İptal Kararı, Cezasızlık Sorunu, Pozitif Yükümlülükler, Ceza Politikası.

The Constitutional Limits of the Suspension of the Pronouncement of the Judgment: An Evaluation in Light of the Annulment Decision Dated 10 July 2025

Abstract

The suspension of the pronouncement of judgment (HAGB) has long been applied in criminal procedure law as a mechanism allowing a conviction imposed on the defendant to produce no legal consequences under certain conditions. In this respect, it has been regarded as a criminal policy instrument aimed at serving both individual and societal interests. Nevertheless, it has been subject to substantial criticism, particularly regarding its impact on fundamental rights and freedoms. The decision of the Constitutional Court dated 10 July 2025 (E.2024/98, K.2025/149) has reopened the debate on the constitutional limits of the HAGB institution. While largely preserving the reasoning set forth in its previous annulment decision, the Court identified the absence of an explicit legal provision preventing the application of HAGB in cases where public officials commit acts amounting to torture, ill-treatment, or degrading treatment as the decisive ground for unconstitutionality. This assessment is grounded in the State's obligation to protect individuals' physical and moral integrity by ensuring effective investigations and the imposition of proportionate sanctions. The decision makes clear that HAGB cannot be viewed solely as a mechanism operating in favor of the defendant; it must also be assessed in terms of victims' rights, the principle of deterrence, and public confidence in the justice system. Although previous legislative amendments aimed to expand appellate review and address controversial aspects related to the defendant's consent, these measures have proven insufficient to eliminate the risk of impunity. In particular, allowing public officials to benefit from HAGB in cases involving serious human rights violations leads to outcomes incompatible with the rule of law. In this context, it is essential that certain fundamental principles be taken into account in any future legislative reform following the annulment decision. First, it must be clearly and unequivocally stipulated that HAGB shall not apply to offenses committed by public officials within the scope of Article 17 of the Constitution. Second, provisions concerning the

compensation of harm should be strengthened to cover not only material but also moral damages, and the victim's consent should be introduced as a prerequisite for the application of HAGB. Third, although HAGB decisions are subject to appellate review in terms of both form and substance, the legal framework should also include safeguards preventing any implicit waiver by the defendant of the right to appeal and other fair trial guarantees. Finally, the scope of application of HAGB should be narrowed, and clearer criteria should be established regarding the types of offenses for which it may be applied, in order to prevent arbitrary practices. In conclusion, the annulment decision demonstrates that the current structure of HAGB fails to meet constitutional requirements. This situation necessitates that the legislature either abolish the institution entirely or reconstruct it as a limited and exceptional mechanism in compliance with constitutional guarantees. This study examines the issues that should be taken into consideration, in line with the Constitutional Court's decision, in the event that HAGB is re-regulated by the legislature.

Keywords: Suspension of the Pronouncement of the Judgment, Annulment Decision, Impunity Issue, Positive Obligations, Criminal Policy.

Makale ID= 315

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7770-9056

Hukuki Kurumların Resepsiyon, Değişim ve Gelişim Süreçlerine Dair İdare Hukuku Kapsamlı Araştırmalarda Usul

Dr. Metin Bulut

Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Çalışmanın Amacı: Türk hukuk tarihinden örneklerle (1) Hukuki kurumların araştırılması ve açıklanmasında özel hukuk alanına kıyasla idare hukukunda tespit edilebilecek farklı ve alanın gerekliliklerine özgü metodolojik yaklaşımın genel kapsamı ile dayandırılabileceği temel ilkeleri belirlemek, (2) hukuki kurumların yetersizliğini ve fonksiyonel sorunlarını kendi döneminin ihtiyaçları bağlamında tahlil etmek, kurumsal reform programlarının ve değişikliklerin hangi etkenler çerçevesinde planlanarak harekete geçirildiğini tespit etmek, (3) Kurumsal gelişim tarihini pozitif hukuk bağlamının ötesinde süreklilik, hukuk zihniyeti ile sosyo-ekonomik, politik ve kültürel dinamikler bağlamında açıklığa kavuşturmak (4) İdare hukuku işleyişine adapte edilen veya bir resepsiyon hareketi olarak Türk hukukuna intikal ettirilen kurumların tarihsel ve toplumsal koşullar gereğince aldığı özgün biçimlerin neler olabileceğini vurgulamak çalışmanın başlıca amaçlarını oluşturmaktadır. Çalışmanın Yöntemi: - Türkiye Cumhuriyeti'nde yerleşik idare hukuku kurumlarının genel Türk tarihi içindeki konumlanmasını araştırarak tutarlı bir süreklilik hattı oluşturmak için tarihsel arka plan bilgisi oluşturmak, - Tarihsel etkenlerin ve değişim dinamiklerinin idare hukuku kurumlarını etkileme düzeyini incelemek, - Ulusal ve karşılaştırmalı hukuk literatürünü taramak, hukuk öğretisindeki yaklaşımları belirlemek ve ulusal ve uluslararası veri tabanlarını gözden geçirmek suretiyle idare hukuku kurumlarının değişim ve yenileşme eğilimlerine ayna tutmak çalışmanın yöntemi kısmında göz önünde bulundurulacak ana unsurlardır. Çalışmanın Sonuçları: - İdare hukuku alanında aktarımı yapılan modern kurumlar, genel toplumsal değişim ve siyasal dönemeçler ile yenilik hareketlerinden bağımsız ele alınabilecek özerk tarihselliğe sahip dağınık olgular kümesi niteliğinde değildir. -İdare hukukunda teşekkül etmiş kurumlar, tarihsel koşulların ve toplumsal-siyasal dönüşüm gerekliliklerinin tesiri altında biçim kazanarak modern tarihteki yerini alır. Kamu hukuku kurumlarının gelişim ve değişim istikameti bu nedenle genel dönüşüm hareketlerinin izlerini yansıtan öğelerle doludur. - İdare hukuku alanında yaşanan kurumsal değişim ve gelişim çizgisi, devlet işlevlerinin yeniden tanımlanması ile hukuk politikasının farklı uygarlık çevreleriyle geçirdiği çok yönlü etkileşim sürecine tabi bir inşa ve fikri sentez ürünü olarak tezahür eder. - Yenileşme ve modernleşme döneminde benimsenen hukuki kurumların dönemin hukuksal ihtiyaç ve gerekliliklerine bağdaşan hizmetlere karşılık olarak

ülke hukuk sisteminin bir parçası haline getirildiği uygulamalardan elde edilen gösterge niteliğindeki kanıtlarla ortaya konulabilmektedir. - Kurumsal değişimler yeni bir hukuk zihniyeti inşa edilmesinde, pozitif hukuk muhteviyatının kurucu değerlerinin oluşturulmasında ve devlet-birey ilişkilerinin alabileceği yeni hukuksal formasyonun şekillendirilmesinde temel olarak köklü ve kapsamlı hukuk hareketlerinin mevcudiyetine göndermede bulunurlar.

Anahtar Kelimeler: İdare Hukukunda Resepsiyon, Hukuksal Zihniyet, Kurum ve Kuralların Sürekliliği.

Methodology in Comprehensive Research on the Processes of Reception, Transformation, and Development of Legal Institutions Within the Scope of Administrative Law

Abstract

Purpose of the Study: Using examples from the history of Turkish law, (1) To identify the fundamental principles upon which the general scope of a methodological approach—distinct from that of private law and tailored to the specific requirements of administrative law—can be based in the study and explanation of legal institutions; (2) to analyze the inadequacies and functional problems of legal institutions within the context of the needs of their respective eras; to identify the factors within which institutional reform programs and changes were planned and implemented, (3) to clarify the history of institutional development beyond the context of positive law, in terms of continuity, legal mentality, and socio-economic, political, and cultural dynamics (4) One of the primary objectives of this study is to highlight the unique forms that institutions—whether adapted to the functioning of administrative law or incorporated into Turkish law as part of a process of legal reception—may have taken due to historical and social conditions. Methodology of the Study: - To establish a historical context in order to identify a coherent line of continuity by examining the position of administrative law institutions established in the Republic of Turkey within the broader framework of Turkish history, - To examine the extent to which historical factors and dynamics of change have influenced administrative law institutions, - The primary elements to be considered in the methodology section of this study include reviewing national and comparative legal literature, identifying approaches in legal scholarship, and examining national and international databases to reflect on the trends of change and renewal in administrative law institutions. Findings of the Study: - The modern institutions in the field of administrative law do not constitute a scattered set of phenomena possessing an autonomous historical trajectory that can be considered independently of general social change, political turning points, and reform movements. - Institutions established within administrative law take shape under the influence of historical conditions and the necessities of socio-political transformation, thereby securing their place in modern history. The trajectory of development and change in public law institutions is therefore replete with elements reflecting the traces of broader transformation movements. - The trajectory of institutional change and development in administrative law manifests as a product of construction and intellectual synthesis, shaped by the redefinition of state functions and the

multifaceted interaction process that legal policy undergoes with diverse civilizational contexts. - It can be demonstrated with indicative evidence obtained from practices that legal institutions adopted during the period of renewal and modernization were integrated into the country's legal system in response to services compatible with the legal needs and requirements of the period. - Institutional changes, in constructing a new legal mentality, in establishing the constitutive values of positive law, and in shaping the new legal formation that state-individual relations can take, fundamentally refer to the existence of profound and comprehensive legal movements.

Keywords: Reception in Administrative Law, Legal Mentality, Continuity of Institutions and Rules.

Makale ID= 279

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5298-5804

İcra Dosyasına Haksız Yere Ödeme Durumunda Açılacak Sebepsiz Zenginleşme Davasında Taraf Sıfatı Sorunu

Dr. Öğretim Üyesi Bersun Sarıgül Ata

Yozgat Bozok Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İcra takibinde borçlu olmayan üçüncü kişinin haciz tehdidi altında icra dosyasına ihtirazi kayıtla ödeme yapması sonrası haksız yere yapılan ödemenin tahsili amacıyla açacağı davada husumetin kime yönetileceği hususu bir sorun olarak yargı kararlarına yansımaktadır. Buna göre öncelikle açılacak davanın hukuki dayanağının tespiti önem kazanmaktadır. Haksız ödenen paranın iadesi hususu gündeme geldiğinde ilk akla gelen istirdat davası olmaktadır. Ancak üçüncü kişinin icra dosyasının tarafı olmaması sebebiyle İcra İflas Kanunu madde 72'de belirtilen istirdat davası yerine Türk Borçlar Kanunu madde 77 ve devamı hükümlerine dayalı sebepsiz zenginleşme davası açılması gerektiği düşünülmektedir. Sebepsiz zenginleşme ise bir kişinin haklı bir sebep olmaksızın başkasının mal varlığı veya emeği aleyhine zenginleşmesi olarak tanımlanmaktadır. Bir görüşe göre üçüncü kişi tarafından yapılan ödeme sonucunda borçlu borcundan kurtulduğu için zenginleşen taraf olduğu ve açılacak bu davada davalı taraf sıfatını alması gerektiği savunulmaktadır. Zira üçlü kişiyi yaptığı ödemeyle icra dosyasındaki takip borçlusunun borcunu ödemekte borçlunun mal varlığında aktif bir artış olmasa da pasiflerinin azalması da bir zenginleşme unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu görüşe göre alacaklı, mevcut bir icra dosyasına dayanarak yapılan işlem sonrasında alacağına kavuşması nedeniyle meşru bir sebebe dayalı olarak mal varlığında artış olmaktadır. Bu durum da zenginleşme sebepsiz olmadığı sonucuna varılmakta olup takip borçlusunun davalı sıfatı alması gerektiğini savunulmaktadır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun verdiği 2022 tarihli emsal kararı sonrasında istikrar kazanmaya başlayan diğer görüşe göre ise ihtirazi kayıtlı yapılan ödemede üçüncü kişinin mal varlığından çıkan paranın takip alacaklısının mal varlığına girdiği ve alacaklının borçla ilgisi olmayan üçüncü kişiden tahsilat yapması sonucu sebepsiz bir şekilde zenginleştiği bu nedenle açılacak davada davalı taraf sıfatının takip alacaklısına ait olduğu savunulmaktadır. Ayrıca bu görüş ödemenin haciz baskısı altında ve ihtirazi kayıtla yapılmış olmasına önem vermektedir. Zira ödemenin üçüncü kişinin bağımsız iradesi olmadan yapılması nedeniyle hukuki bir sebebe bağlanamayacağı bu hususun da sebepsiz zenginleşme yaratacağı görüşü vurgulanmıştır. Bu iki görüş arasında iki temel ayrım ortaya çıkmaktadır. Bu ayrımlar, ödemenin niteliği ve zenginleşme illiyet bağına ilişkin farklı yorumlardan kaynaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sebepsiz Zenginleşme, Sıfat Sorunu, Alacaklı, Borçlu, Fazla Yapılan Ödeme.

The Issue of Party Status in An Unjust Enrichment Lawsuit Filed Following An Unjustified Payment in An Enforcement Case

Abstract

In enforcement proceedings, when a third party who is not the debtor makes a payment to the enforcement file with a reservation of rights under the threat of seizure, the question of against whom the claim should be directed in the subsequent lawsuit filed to recover the unjustly paid amount has emerged as an issue in judicial decisions. Accordingly, determining the legal basis for the lawsuit to be filed takes on particular importance. When the issue of recovering the wrongfully paid amount arises, the first option that comes to mind is a restitution lawsuit. However, since the third party is not a party to the enforcement case, it is considered necessary to file an action for unjust enrichment based on the provisions of Article 77 and following of the Turkish Code of Obligations, rather than the restitution action specified in Article 72 of the Enforcement and Bankruptcy Code. Unjust enrichment is defined as the enrichment of a person without a valid cause at the expense of another's property or labor. According to one view, since the debtor is relieved of the debt as a result of the payment made by the third party, the debtor is the party that has been enriched and should be the defendant in this action. This is because, although the debtor's assets may not increase actively, the reduction in liabilities resulting from the third party's payment constitutes an element of enrichment. According to this view, the creditor experiences a legitimate increase in assets due to recovering their claim following a transaction based on an existing enforcement file. This situation leads to the conclusion that the enrichment is not without cause, and it is argued that the debtor in the enforcement proceedings should assume the status of defendant. Following the landmark decision issued by the Supreme Court's General Assembly of Civil Chambers , the other view—which began to gain traction following the Supreme Court's 2022 precedent-setting decision—argues that in a payment made with a reservation of rights, the funds transferred from the third party's assets into the enforcement creditor's assets constitute unjust enrichment, as the creditor has collected from a third party unrelated to the debt. Therefore, it is contended that the defendant status in the resulting lawsuit belongs to the enforcement creditor. Furthermore, this view emphasizes that the payment was made under the pressure of attachment and with a reservation of rights. It is emphasized that since the payment was made without the third party's independent will, it cannot be linked to a legal cause, and this circumstance also constitutes unjust enrichment. Two fundamental distinctions emerge between these two views. These distinctions stem from differing interpretations regarding the nature of the payment and the causal link to the enrichment.

Keywords: Unjust Enrichment, Issue of Status, Creditor, Debtor, Overpayment.

Makale ID= 221

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3243-356X

İcra Hukukunda Temel Hakların Yatay Etkisi: Alacaklı–Borçlu Dengesi

Dr. Öğretim Üyesi İsmet Mazlum

Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İcra ve iflas hukuku, geleneksel anlayışta alacaklının maddi hukuktan doğan talep hakkını fiilen gerçekleştirmeye yarayan teknik bir takip hukuku olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte çağdaş anayasal hukuk anlayışı, icra hukukunun yalnızca alacaklının tatminini sağlayan nötr bir cebrî icra mekanizmasından ibaret olmadığını; aynı zamanda borçlunun malvarlığına, ekonomik bütünlüğüne ve kimi zaman asgarî yaşam koşullarına doğrudan müdahale eden bir kamu gücü alanı olduğunu ortaya koymaktadır. Tam da bu sebeple icra hukukunun yalnızca alacaklının menfaati esas alınarak açıklanması yeterli değildir. Aksine bu alanın, alacaklı ile borçlu arasında temel haklar düzleminde kurulması gereken anayasal bir denge çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim icra hukukunda temel hakların yatay etkisi meselesi, alacaklı–borçlu ilişkisi bağlamında özel bir önem taşımaktadır. Her ne kadar takip ilişkisinin özünde iki özel kişi arasındaki menfaat çatışması bulunsa da, bu çatışma devletin cebir yetkisi aracılığıyla çözümlenmektedir. Bu yönüyle icra hukuku, hem özel hukuk ilişkilerinin devamı hem de kamu gücü müdahalesinin görünüm biçimi niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla bu hibrit yapı, mülkiyet hakkı, adil yargılanma hakkı, insan onuru ve sosyal devlet ilkesi gibi anayasal değerlerin icra hukukuna ilişkin normların yorumunda doğrudan belirleyici olmasını gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede çalışmada ilk olarak alacaklının alacağına kavuşma hakkının anayasal temeli ele alınacaktır. Zira alacak hakkı, modern anayasal içtihatta mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmekte; icra edilebilir nitelikteki yargı kararlarının uzun süre yerine getirilmemesi, yalnızca usulî bir aksaklık olarak değil, aynı zamanda mülkiyet hakkı ile kararın icrası hakkının ihlali olarak kabul edilmektedir. Böylece devletin yalnızca hüküm kurmakla yetinmeyip, hükmün etkili ve makul sürede icrasını sağlayacak mekanizmaları işletme yükümlülüğü altında bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık anayasal denge yalnızca alacaklının korunmasıyla kurulamaz. Bu nedenle çalışmada ikinci olarak borçlunun korunmasının anayasal boyutu incelenecektir. Borçlu, cebrî icra sürecinde yalnızca borcunu yerine getirmeyen kişi olarak değil; mülkiyet hakkına, insan onuruna ve asgarî yaşam koşullarına sahip anayasal bir özne olarak değerlendirilmelidir. Nitekim haczedilmezlik kuralları, sosyal güvenlik gelirlerinin korunması ve meskeniyet gibi kurumlar, borçlunun ekonomik ve sosyal varlığını sürdürebilmesi bakımından anayasal güvence işlevi görmektedir. Bu itibarla borçlunun korunması, alacaklının hakkını tümüyle bertaraf eden bir ayrıcalık değil;

taraf menfaatlerini ölçülülük ilkesi çerçevesinde bağdaştıran bir denge aracıdır. Bunun yanı sıra adil yargılanma hakkının icra hukukundaki görünüm biçimleri de ayrıca değerlendirilecektir. Her ne kadar icra hukuku çoğu zaman yargılama sonrasına ait teknik bir aşama gibi algılansa da, tebligatın usulüne uygun yapılması, borçlunun takipten haberdar edilmesi, itiraz ve şikâyet yollarının etkili biçimde işletilmesi gibi hususlar adil yargılanma hakkının somut yansımalarını oluşturmaktadır. Bu nedenle icra hukukunda usulî adalet, yalnızca şekli geçerlilik üzerinden değil, işlemlerin taraflar üzerindeki gerçek etkisi de dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Sonuç olarak bu tebliğde, icra hukukunun yeniden yorumunda esas alınması gereken modelin, alacaklının hakkını etkisizleştirmeyen; buna karşılık borçluyu ekonomik ve sosyal bakımdan zedelemeyen, temel haklara duyarlı bir denge modeli olduğu savunulacaktır. Bu bağlamda icra hukukunun geleceğinin, yalnızca etkinlik ve sürat ekseninde değil; mülkiyet hakkı, insan onuru, sosyal devlet ilkesi ve usulî adalet arasında ölçülü bir denge kuran anayasal bir yorum temelinde şekillendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılacaktır. Nitekim Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nda da bu yaklaşımın izleri açık biçimde görülmektedir. Taslağın 22 ila 30. maddelerinde etkili başvuru ve usulî koruma, 157 ila 164. maddelerinde ölçülülük ve asgarî geçim güvencesi, 120 ila 124. maddelerinde ise aile konutu ile eşin usulî korunmasına ilişkin düzenlemeler, cebrî icra hukukunun temel haklara duyarlı biçimde yeniden yapılandırılmasına yönelik eğilimi somut olarak yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İcra ve İflas Hukuku, Yatay Etki, Alacaklı, Borçlu.

The Horizontal Effect of Fundamental Rights in Enforcement Law: The Creditor–Debtor Balance

Abstract

Enforcement and bankruptcy law has traditionally been regarded as a technical branch of procedural law aimed at ensuring the actual realization of the creditor's claim arising from substantive law. However, contemporary constitutional legal thought demonstrates that enforcement law is not merely a neutral mechanism of compulsory execution designed to satisfy the creditor; rather, it also constitutes an area of public power that directly interferes with the debtor's assets, economic integrity, and, at times, minimum living conditions. Precisely for this reason, it is insufficient to explain enforcement law solely on the basis of the creditor's interests. On the contrary, this field must be evaluated within the framework of a constitutional balance that should be established between the creditor and the debtor on the plane of fundamental rights. Indeed, the issue of the horizontal effect of fundamental rights in enforcement law assumes particular importance in the context of the creditor–debtor relationship. Although the enforcement relationship is, in essence, based on a conflict of interests between two private parties, this conflict is resolved through the coercive power of the state. In this respect, enforcement law bears a dual character: it is both the continuation of a private-law relationship and a manifestation of public authority intervention. Accordingly, this hybrid structure necessitates that constitutional values such as the right to property, the right to a fair trial, human dignity, and the principle of the social state play a directly determinative role in the

interpretation of norms relating to enforcement law. Within this framework, the study will first examine the constitutional foundation of the creditor's right to obtain satisfaction of the claim. For the right to claim is regarded in modern constitutional jurisprudence as falling within the scope of the right to property; therefore, the prolonged non-enforcement of judicial decisions capable of execution is considered not merely a procedural deficiency, but also a violation of both the right to property and the right to enforcement of judgments. This, in turn, reveals that the state is under an obligation not merely to render judgments, but also to operate mechanisms capable of securing their effective enforcement within a reasonable time. By contrast, a constitutional balance cannot be established solely through the protection of the creditor. For this reason, the study will secondly address the constitutional dimension of the protection of the debtor. The debtor must be regarded, in the process of compulsory execution, not merely as a person who has failed to perform a debt, but as a constitutional subject endowed with the right to property, human dignity, and minimum living conditions. In this respect, institutions such as rules on non-seizable property, the protection of social security income, and the safeguard of the debtor's dwelling function as constitutional guarantees enabling the debtor to maintain his or her economic and social existence. Accordingly, the protection of the debtor is not a privilege that entirely nullifies the creditor's right; rather, it is a means of balancing the interests of the parties within the framework of the principle of proportionality. In addition, the manifestations of the right to a fair trial within enforcement law will also be examined separately. Although enforcement law is often perceived as a merely technical stage subsequent to adjudication, such matters as the proper service of process, the debtor's being informed of the enforcement proceedings, and the effective operation of objection and complaint mechanisms constitute concrete reflections of the right to a fair trial. Therefore, procedural justice in enforcement law must be assessed not only in terms of formal validity, but also in light of the actual effects of enforcement measures upon the parties. In conclusion, this paper argues that the model to be adopted in the reinterpretation of enforcement law should be one that does not render the creditor's right ineffective, yet at the same time does not economically or socially undermine the debtor, and that remains sensitive to fundamental rights. In this context, it is concluded that the future of enforcement law should be shaped not solely along the axes of efficiency and speed, but on the basis of a constitutional interpretation that establishes a proportionate balance between the right to property, human dignity, the principle of the social state, and procedural justice. Indeed, traces of this approach can clearly be observed in the Draft Compulsory Enforcement Code. The provisions set out in Articles 22 to 30 concerning effective remedies and procedural protection, in Articles 157 to 164 concerning proportionality and the protection of minimum subsistence, and in Articles 120 to 124 concerning the family home and the procedural protection of the spouse concretely reflect a tendency toward restructuring compulsory enforcement law in a manner sensitive to fundamental rights.

Keywords: Enforcement And Bankruptcy Law, The Horizontal Effect, Creditor, Debtor.

Makale ID= 202

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0002-0752-5128

İcra ve İflâs Kanunu ile Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nın Maaş ve Ücretlerin Haczine İlişkin Düzenlemelerinin Karşılaştırmalı Analizi

Emre Akyıldız

Marmara Üniversitesi, Doktora Öğrencisi

Özet

1932 yılından bu yana yürürlükte bulunan İcra ve İflâs Kanunu'nun köklü bir biçimde değiştirilmesi ihtiyacı ve yeni bir kanunun ortaya çıkma ihtimali; Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nın Adalet Bakanlığı tarafından kamuoyunun görüşüne sunulmasıyla oldukça artmıştır. Taslak, içerdiği kapsamlı yenilik ve değişiklikler nedeniyle geniş bir tartışma zemini yaratmıştır. Reform niteliğinde görülebilecek alanlardan biri de maaş ve ücretlerin haczine ilişkin öngörülen düzenlemelerdir. Taslak m.162/f.1'de, İİK m.83/f.1'in kapsamını büyük ölçüde korumuştur. Bununla birlikte tekaüt maaşları kapsam dışında bırakılmış, "gelir" kavramı ücret ekseninde düzenlemeye dahil edilmiştir. Borçlu ve ailesinin geçimi için gerekli miktarın icra organı tarafından belirlenerek haczedilecek tutardan indirilmesine ilişkin kural korunmuştur. Haczolunacak miktara ilişkin olarak Taslak, yürürlükteki sabit oran sistemini terk ederek kademeli kesinti usulünü benimsemiştir. Asgari ücret ve katları esas alınmak suretiyle belirlenen oranlar çerçevesinde haciz uygulanması öngörülmüş; üzerinde kesinti yapılması ise icra müdürünün takdirine bırakılmıştır. Böylece mevcut sistemde yeterince korunmadığı eleştirilen asgari ücretliler bakımından daha güçlü bir koruma sağlanması amaçlanmıştır. Taslak m.162/f.2'de birden fazla haczin olduğu hallerde sıra prensibi korunurken, m.162/f.3'te asgari ücretin katlarına göre haczedilebilecek miktarların Adalet Bakanlığı tarafından belirleneceği düzenlenmektedir. Taslak m.162/f.4'te ise haczin devamı sırasında başta borçlunun ekonomik koşulları olmak üzere haczedilebilen miktara ilişkin koşulların değişmesi hâlinde, haczin, bu yeni duruma uygun hâle getirileceğini tespit edilmektedir. Maaş ve ücret haczinde usulü düzenleyen İİK m.355 ile bu hükme aykırılığın sonuçlarını belirleyen m.356, Taslak'ta m.163 altında büyük ölçüde benzer bir sistematikle birleştirilmiştir. Söz konusu maddede kanuni muhatabın; borçlunun maaş veya ücret miktarını bir hafta içinde bildirmek ve borç sona erinceye kadar belirlenen oran üzerinden kesinti yapmakla yükümlü olduğuna yer verilmiştir. Ayrıca borçlunun mali durumunda veya iş ilişkisinde meydana gelen değişikliklerin de derhal icra dairesine bildirilmesi zorunlu tutulmuştur. Bu yükümlülüklere aykırı davrananların karşılaşacakları hukuki sorumluluk İİK m.356'ya benzer şekilde yer almıştır. Taslak m.163, İİK'da yer almayan yeni hükümlere de yer vermiştir. İlk fıkrada icra dairesi hesabına intikal eden paranın, en geç üç gün içerisinde alacaklının banka hesabına gönderilmesi

hakkında düzenleyici süre belirlenmiştir. Ayrıca m.163/f.4'te borçlunun bakiye maaş ve ücretinin haczedilemeyeceği ifade edilmiştir. Nafaka alacaklarına ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilerek İİK'da yer almayan yeni bir hükme de yer verilmiştir. Buna göre borçlunun maaş ve ücretine önceden konulmuş bir haciz bulunduğunda birikmiş nafaka alacağının sıraya alınacağı, ancak takip talebi tarihinden itibaren işleyecek nafaka miktarının sıraya alınmaksızın öncelikli olarak kesileceği öngörülmüştür. Maaş ve ücret haczine ilişkin Taslak düzenlemeleri bütüncül olarak değerlendirildiğinde, İİK sistematiğinin büyük ölçüde korunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, özellikle haczedilebilecek tutarın belirlenmesi bakımından sabit oran sisteminin terk edilerek kademeli kesinti usulünün benimsenmesi gibi dikkat çekici yenilikler de göze çarpmaktadır. Bu çalışmanın amacı, tespit edilen sorunlar çerçevesinde İİK ile Taslak'ta maaş ve ücret haczine ilişkin hükümlerin karşılaştırmalı analizini yapmak ve bu kapsamda öngörülen yenilik ve değişiklikleri ortaya koymaktır. Henüz yasalaşmamış olan Taslak metninin mevcut hâliyle taşıdığı eksikliklerin belirlenmesi hedeflenmektedir. İki ana başlık altında sunulması planlanan tebliğin ilk bölümünde maaş ve ücret haczi, kısmen haczedilebilen hak ve alacaklar çerçevesinde ele alınacak; ikinci bölümde ise usule ilişkin değerlendirmelere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Cebri İcrâ Kanunu Taslağı, Maaş Haczi, Ücret Haczi, Maaş ve Ücretlerin Haczinde Usul.

Comparative Analysis of the Provisions on the Attachment of Wages and Salaries in the Enforcement and Bankruptcy Law and the Draft Enforcement Law

Abstract

The need for a fundamental reform of the Enforcement and Bankruptcy Law, in force since 1932, and the possibility of enacting a new law have significantly increased following the submission of the Draft Enforcement Law by the Ministry of Justice. Owing to the extensive innovations and amendments it contains, the Draft has generated broad academic and practical debate. One of the areas that can be considered reformative concerns the regulation of the attachment of wages and salaries. Article 162(1) of the Draft largely preserves the scope of Article 83(1) of the current law. The rule requiring that the amount necessary for the subsistence of the debtor and their family be determined by the enforcement authority and deducted from the attachable portion is also maintained. With regard to the attachable amount, the Draft abandons the current fixed-rate system and adopts a progressive deduction method, which is also found in comparative law. Under this system, attachment is to be carried out according to rates determined based on the minimum wage and its multiples, while deductions exceeding these rates are left to the discretion of the enforcement officer. Article 162(2) preserves the principle of priority in cases involving multiple attachments, while Article 162(3) provides that the attachable amounts, determined according to multiples of the minimum wage, will be set by the Ministry of Justice. Furthermore, Article 162(4) stipulates that, if the conditions affecting the attachable amount—particularly the debtor's financial situation—change during the

continuation of the attachment, the attachment shall be adjusted accordingly. Articles 355 and 356 of the current law, which regulate the procedure for wage attachment and the consequences of non-compliance, are largely consolidated under Article 163 of the Draft within a similar systematic framework. Article 163 of the Draft also introduces new provisions not found in the current law. It sets a time limit requiring that funds received by the enforcement office be transferred to the creditor's bank account within three days. Additionally, it stipulates that the remaining portion of the debtor's wages or salary cannot be subject to further attachment. A specific provision is also introduced regarding maintenance claims: if a prior attachment exists on the debtor's wages, accrued maintenance claims are not included in the order of priority, whereas maintenance after the initiation of proceedings is to be deducted with priority, without being subject to such order. Overall, while the Draft largely preserves the systematic structure of the current law, it introduces notable innovations, particularly the replacement of the fixed-rate system with a progressive deduction model. This study aims to conduct a comparative analysis of the provisions on wage and salary attachment under the current law and the Draft, to identify the innovations introduced, and to highlight the deficiencies of the Draft in its current, non-enacted form. The paper is structured in two main parts: the first examines wage attachment within the framework of partially attachable claims, and the second focuses on procedural aspects.

Keywords: Draft Enforcement Law, Attachment of Salaries, Attachment of Wages, Procedure for the Attachment of Salaries and Wages.

Makale ID= 207

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3849-3504

İdare Hukuku Perspektifinden Alevi-Bektaşi İnancı ve Cemevleri Üzerine Bir İnceleme

Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül Çoban Atik

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

22.1.2026 gününde İmar Hukukunda sıklıkla kullanılan Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nde yapılan bir değişiklik ile cemevleri kültürel tesis olarak tanımlanmıştır. Bu değişiklik Alevi inancına mensup kişilerce tepkiyle karşılanmış, inançlarının devlet tarafından bir dini inanç olarak tanınmaması biçiminde anlaşılmıştır. Bu vaka vesilesiyle, Alevilik Bektaşilik inancı ile cemevlerini idare hukuku bakımından incelemek istedim. Alevi vatandaşların geçmişten bugüne, din eğitimi, ibadethanelerinin durumu ve genel olarak inançlarının tanınması olarak özetlenebilecek birtakım talepleri dile getirdikleri bilinmektedir. Bu taleplere yönelik olarak zaman içinde ulusal ve uluslararası içtihatların da etkisiyle birtakım düzenlemeler yapılmışsa da özellikle 2022 yılı ve sonrasında Alevi Bektaşi inancı ve cemevleriyle ilgili mevzuatta çeşitli düzenlemeler yapılmış, Alevi vatandaşları hem devlet düzeyinde temsil edebilecek hem de onlara muhatap konumunda olacak Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığı kurulmuştur. Bu çalışmada, Alevi vatandaşların dini inançlarının gereğini yerine getirebilmeleri için kamusal hizmetler ele alınmış, bu amaçla kurulmuş idari birim, devletin cemevlerine elektrik, su gibi hizmetlerde mali desteği, cemevlerinin imar mevzuatı ve yerel yönetimler mevzuatlarındaki durumu, Milli Eğitim Bakanlığı ilk ve orta öğretim kurumlarında verilen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin müfredatı ve bu dersin zorunlu olup olmadığı incelenmiştir. Çalışma konusu ile ilgili yürürlükteki mevzuatta yer alan kurallar ve bunların sonuçları, idareyi etkileyen anayasal ilkelerden eşitlik ilkesi ile din ve vicdan hürriyeti bakımından, Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Danıştay kararları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu inceleme sonucunda, kanunkoyucu ve idarenin Alevi Bektaşi inancını bir dini inanış mı yoksa kültürel bir öge mi olduğu konusunda tereddüt yaşadığı anlaşılmaktadır. Aleviliğin dini bir olgu olduğunu tümüyle reddetmediği ama tümüyle de kabul etmediği görülmektedir. Son olarak belirtmek gerekir ki; bu çalışma, konuyu sadece idare hukuku ve buna ilişkin mevzuat çerçevesinde ele almakta, ilgisi dahilinde temel hak ve hürriyetler ve yargısal içtihatlar ışığında konuya yaklaşmaktadır. Alevi Bektaşi inancının içeriği, İslam dininden bağımsız bir din olup olmadığı, bu inancın öğretileri gibi konular uzmanlık alanım ve bu çalışmanın konusu dışında kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İdare Hukuku, Alevilik ve Cemevleri, Din ve Vicdan Hürriyeti.

An Examination of the Alevi-Bektashi Faith and Cemevis from the Perspective of Administration Law

Abstract

On 22 January 2026, an amendment to Spatial Plans formation Regulation defined cemevis as cultural facilities. Members of the Alevi faith have reacted negatively to this amendment, as they believe it implies that their religious beliefs are not recognised by the state. On the occasion of this case, I wanted to examine the Alevi-Bektashi faith and cemevis from the perspective of administrative law. It is known that Alevi citizens have, from the past to the present, voiced certain demands regarding religious education, the status of their places of worship, and, more broadly, the recognition of their faith. In response to these demands, and influenced by national and international juristic decisions, certain regulations have been implemented over time. In particular, various amendments have been made to legislation concerning the Alevi-Bektaşi faith and cemevis since 2022. The Alevi-Bektaşi Culture and Cemevi Directorate, affiliated with the Ministry of Culture and Tourism, has been established to both represent Alevi citizens at the state level and serve as a point of contact for them. This study examines public services to enable Alevi citizens to fulfill their religious obligations, specifically examining the administrative unit established for this purpose, the state's financial support for services such as electricity and water provided to cemevis, the legal status of cemevis under zoning and local government regulations, the curriculum of the "Religious Culture and Ethics" course taught in elementary, middle, and high schools, and whether this course is mandatory. The rules set forth in the applicable legislation regarding the subject of this study and their implications have been evaluated in light of the decisions of the Constitutional Court, the European Court of Human Rights, and the Council of State, with particular regard to the principle of equality and the freedom of religion and conscience, which are constitutional principles that influence administrative practice. As a result of this review, it is understood that the legislature and the administration have no clear opinion on whether Alevism is a religious belief or a cultural identity. While not entirely rejecting the notion that Alevism is a religious phenomenon, it also does not fully accept it. Finally, it should be noted that this study addresses the subject solely within the framework of administrative law and related legislation, approaching the topic in light of fundamental rights and freedoms and judicial precedents. Topics such as the nature of the Alevi-Bektashi faith, whether it constitutes a religion independent of Islam, and the doctrines of this faith are outside the scope of my expertise and the subject of this study.

Keywords: Administration Law, Alevism and Cemevis, Freedom of Religion and Conscience.

Makale ID= 275

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5867-2382

İdareler Tarafından Araçsallaştırılan Kamulaştırmasız Elatma Olgusu Karşısında Anayasa Mahkemesi'nin Hukuki Duruşuna Dair Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Münevver Kübra Bakırcı

Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kamulaştırmasız elatma, özel mülkiyete konu olan taşınmazlara idare tarafından elatılması anlamına gelmektedir. Tanımda verdiğimiz elatma ifadesi, malikin hukuka aykırı şekilde mülkiyet hakkından mahrum kalması anlamına gelmektedir. Bu mahrum kalma sonucu, idarenin taşınmazı hukuka aykırı şekilde fiilen kamu hizmetine özgülemesi şeklinde gerçekleşebileceği gibi idari işlemlerin gereğinin yapılmaması suretiyle de gerçekleşebilmektedir. İlk hal fiili elatma şeklinde isimlendirilmekte ve bu eylemin hukuka niteliği hususunda görüş birliği bulunmaktadır. İkinci hal ise hukuki elatma olarak isimlendirilmekte ve bu haliyle elatmanın hukuki olduğuna dair bir izlenim yaratılmaktadır. Bu tür bir elatmanın bir mülkiyet hakkı ihlali teşkil edip etmediği uzun yıllar tartışılmıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 15.12.2010 T. kararı, hukuki elatma olgusuna dair yeni bir bakış açısını teorik dayanaklarıyla ortaya koymuştur. Kişinin taşınmazını tamamen veya kısmen kullanmasına eylemli olarak engel olunması ile imar uygulaması sonucu kişinin taşınmazını kullanamaz hale getirilmesi arasında sonuç itibariyle bir fark bulunmadığı vurgulanmıştır. Ancak Yargıtay HGK kararındaki hak temelli bu yaklaşım, bir içtihat düzeyine ulaşamadan adli ve idari yargı kolunda farklı kararların verilmesi, nihayetinde Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu tür uygulamaları idari işlem/idari eylem olarak nitelendirmesi ile etkisiz kılınmak istenmiştir. Ancak AHİM kararları ışığında Anayasa Mahkemesi'nin hem norm denetimi hem de bireysel başvuru üzerine verdiği kararlarla YHGK tarafından ortaya konulan yaklaşım tekrar gündemimize girmiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi'nin Kamulaştırma Kanunu geçici madde 6 ile ilgili 1.11.2012 tarihli kararı, aynı Kanunun ek madde 1 düzenlemesi ile ilgili 20.12.2018 ve 16.01.2025 tarihli norm denetimi kapsamında verdiği kararları mercek altında alınacaktır. Bu üç kararın en göze çarpan ortak noktası, kanunda öngörülen hükümlerin, mülkiyet hakkına ilişkin Anayasa'nın 46. maddesindeki güvenceleri etkisiz kıldığı, Anayasa'nın sözüne açıkça aykırı olan kamulaştırmasız elatma uygulamasını olağanlaştırıp hukukileştirdiği ve kamulaştırmasız elatmayı kamulaştırmaya alternatif olarak başvurulabilecek bir hukuksal araç olarak kabul ettiği izlenimine vurgu yapmalarıdır. Bu çalışma ile amacımız yukarıda belirttiğimiz AYM kararlarına yansıyan hukuki açısından hareketle taşınmaz mülkiyetinden yoksun kalınması sonucunu doğuran idarenin bütün

işlemler/eylemlerinin anayasal güvenceleri sağlayacak bir mülkiyet rejimine tabi olma gerekliliğini vurgulamaktır. Çalışmada içtihat ve literatür analiz yöntemi kullanılarak insan hakları bakış açısıyla kamulaştırmasız elatma kavramına dair bir kavramsal çerçeve çizilecek ve bir model önerisinde bulunulacaktır. Malikin, taşınmazı üzerindeki mülkiyet hakkının sona ermesi neticesini doğuran temel sınırlandırıcı araç Anayasa m. 46'daki kamulaştırmadır. Ancak Türk Hukuku'nda özel mülkiyete konu taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkından yoksun kalma sonucunu doğuran, mesela 3194 sayılı İmar Kanunu'nun m. 18'deki arazi ve arsa düzenlemesi ile düzenleme ortaklık payı uygulaması, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Kanunu'nun 17/b ve c. bentlerindeki trampa ve imar haklarının aktarımı gibi müesseseler de bulunmaktadır. Gerek kamulaştırma gerekse de mülkiyetten yoksun kalma sonucu doğuran diğer bütün sınırlandırma araçları, hem Anayasa'nın 13. maddesindeki hem de ilkesel bir ölçü/güvence olarak kabul edilebilecek Anayasa'nın 46. maddesindeki güvenceleri sağlamalıdır. Taşınmaz mülkiyet hakkına ilişkin bu anayasal güvenceleri sağlamayan idarenin her türlü müdahalesi, hukuka aykırı kabul edilmeli ve kamulaştırmasız elatma olarak nitelendirilmelidir. Bu kavramsal çerçeve ışığında hukuk devleti ilkesi ile hiçbir şekilde bağdaşmayan bu olgunun ortaya çıkmasını önleyici ve ortaya çıkması halinde de telafi edici mekanizmalar değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Medeni Hukuk, Mülkiyet Hakkı, Kamulaştırma, Kamulaştırmasız Elatma, Anayasa Mahkemesi.

An Assessment of the Constitutional Court's Legal Approach to de Facto Expropriation As Instrumentalized by Administrative Authorities

Abstract

The seizure without expropriation refers to the interference by administrative authorities with immovable property. The term interference is used to indicate the unlawful deprivation of the owner's property right. This deprivation may occur through the administration's de facto dedication of the immovable for public service, or the failure to fulfill the requirements of administrative acts. The former case is referred to as de facto interference, and there is a consensus regarding its nature. The latter is termed regulatory interference, which creates an impression that the interference is lawful. Whether it constitutes a violation of property rights has been a subject of debate for many years. The decision of the General Assembly of the Supreme Court (GASC- 15.12.2010), established a new perspective on the phenomenon of regulatory interference. It was emphasized that there is no consequential difference between the de facto prevention from using of an immovable property, and the rendering of such property unusable because of zoning implications. However, this rights-based approach in the Supreme Court's decision was undermined by jurisdictions, and ultimately by the Court of Jurisdictional Disputes characterizing such practices as administrative acts/actions. However, the approach put forward by the GASC has once again entered our agenda through the Constitutional Court's decisions in the light of the decisions of ECtHR. Within this framework, the Constitutional Court's decision (1.11.2012) concerning Provisional Article 6 of the Expropriation Law, as well

as its decisions on 20.12.2018 and 16.01.2025 regarding Additional Article 1 of the same Law, will be examined closely. The most striking common feature of these decisions is their emphasis on the impression that the legal provisions deactivate the safeguards in 46 of the Constitution concerning the right to property, normalize and legalize the practice of seizure without expropriation and accept it as a legal instrument that may be used as an alternative to formal expropriation. This study aims to emphasize that all administrative acts/actions resulting in the deprivation of ownership of immovable property must be subject to a property regime that secures constitutional guarantees. In this study, a new conceptual framework will be developed concerning the seizure without expropriation from rights-based perspective through the method of case law and literature analysis, and a model proposal will be put forward. The principal legal instrument that results in the extinction of right to immovable property is expropriation in the Constitution. Nevertheless, Turkish law also recognizes other legal mechanisms that may lead to the deprivation of ownership of immovable property (18 Law No 3194, 17 Law No 2863). Both expropriation and all other restrictive mechanisms must comply with the safeguards not only in 13 of the Constitution, but also in 46. Any intervention by the administration that fails to secure these guarantees relating to the right to immovable property should be deemed unlawful and characterized as seizure without expropriation. Within this conceptual framework will be evaluated both preventive mechanisms designed to avert the emergence of this phenomenon and remedial mechanisms to address it where it nevertheless occurs.

Keywords: Civil Law, Property Right, Expropriation, de Facto Expropriation, Constitutional Court.

Makale ID= 311

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4718-0278

İdarenin Yapay Zeka Destekli Trafik Denetim Sistemleri Yoluyla Yaptırım Uygulamasının Hukuka Uygunluğu Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Emre Soyer

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kamu yönetiminde dijitalleşme süreçlerinin hız kazanmasıyla birlikte, yapay zeka temelli sistemlerin idari karar alma ve denetim faaliyetlerinde kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Türkiye'de Emniyet Genel Müdürlüğü ile Savunma Sanayii Başkanlığı koordinasyonuyla geliştirilen yapay zeka destekli Mobil Hız Tespit Sistemi, bu dönüşümün somut ve güncel bir örneğini sunmaktadır. Haziran 2024'ten itibaren Ankara, İzmir, Bursa, Balıkesir ve Niğde'de pilot olarak devreye alınan sistem; herhangi bir operatör gerektirmeksizin araç plakasını, cinsini ve hızını okuyarak tespit ettiği ihlalleri anında PolNet ağı üzerinden trafik ekiplerine iletmektedir. İlk dokuz günde 6.551 hız ihlali kaydetmiştir. İnsan müdahalesini asgari düzeye indiren bu model, idarenin yapay zeka aracılığıyla yaptırım uygulanmasının hukuki sınırlarını tartışmayı zorunlu kılmaktadır. Bu çalışma, söz konusu sistemler aracılığıyla tesis edilen idari yaptırımların hukuka uygunluğunu idare hukukunun temel ilkeleri çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, idari işlemin beş unsuru ekseninde kurgulanmaktadır. Yetki boyutunda, bu unsurun insan iradesine dayanma zorunluluğu ile tam otomatik tespit mekanizmaları arasındaki gerilim irdelenmekte; mevcut trafik mevzuatının yapay zeka temelli tespiti açıkça düzenlememesinin yetki sakatlıkları açısından ciddi riskler doğurduğu ileri sürülmektedir. Şekil ve usul unsurları bağlamında, sistemin kapalılığı bir idari usul sorunu olarak hukuki güvenlik ve belirlilik güvencelerine aykırılık oluşturmaktadır. Savunma hakkı açısından, algoritmanın işleyişini anlamadan itiraz etmek zorunda kalan vatandaş için masumiyet karinesi ve ispat yükü dengeleri fiilen işlevsizleşmektedir. Sebep ve konu unsurları yönünden ortaya çıkacak tartışmaların birlikte ele alınması gerekmektedir. Özellikle takdir yetkisi boyutunda idare mahkemelerinin algoritmik kararları denetleme kapasitesi ile uzmanlık mekanizmasının bu süreçteki rolü sorgulanmaktadır. Ayrıca kişisel verilerin korunması çerçevesinde, tüm araçları sürekli izleyen sistemin plaka ve görüntü verilerini işlemesinin ölçülülük ve veri minimizasyonu ilkeleriyle bağdaşıp bağdaşmadığı değerlendirilmektedir. Amaç unsuru yönünden, sistemin trafik güvenliğini artırma gibi kamu yararı amacı taşıdığını kabul etmekle birlikte, hukukilik değerlendirmesinde yetki, zorunlu insan denetimi ve etkili yargısal denetim mekanizmalarına bağlı olması gerektiğini savunmaktadır. Yüksek riskli yapay zeka sistemlerinde insan denetimini zorunlu kılan AB Yapay Zeka düzenlemeleri ile AİHM'in

içtihatları bu gerekliliği desteklemektedir. Pilot uygulamanın genişletilmesi öncesinde, algoritmik denetlenebilirliği, insan onayı zorunluluğunu ve dijitalleştirilmiş itiraz usullerini düzenleyen özel bir yasal çerçevenin oluşturulması önerilerinde bulunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, İdari Yaptırım, Otomatik Trafik Denetimi, Algoritmik Hesap Verebilirlik, Savunma Hakkı.

The Legality of Administrative Sanctions Imposed Through AI-Driven Mobile Speed Detection Systems: An Evaluation Under Turkish Administrative Law

Abstract

The acceleration of digitalization in public administration has led to the widespread use of artificial intelligence (AI)-based systems in administrative decision-making and supervisory activities. In Turkey, the AI-assisted Mobile Speed Detection System, developed in coordination between the General Directorate of Security and the Presidency of Defence Industries, constitutes a concrete and recent example of this transformation. Introduced on a pilot basis as of June 2024 in Ankara, İzmir, Bursa, Balıkesir, and Niğde, the system operates with minimal human intervention, automatically detecting vehicle license plates, types, and speeds, and instantly transmitting identified violations to traffic units via the PolNet network. Within its first nine days of operation, the system recorded 6,551 speed violations. This model, which minimizes human involvement, necessitates a legal reassessment of the limits of administrative sanctioning through AI. This study aims to examine the legality of administrative sanctions imposed through such systems within the framework of the fundamental principles of administrative law. The analysis is structured around the five classical elements of an administrative act: competence, form, procedure, legal grounds (cause), and subject (object). With regard to competence, the study explores the tension between the requirement that administrative acts be based on human will and the emergence of fully automated detection mechanisms. It is argued that the absence of explicit regulation in current traffic legislation concerning AI-based detection creates significant risks of defects of competence. In terms of form and procedure, the opacity of the system constitutes a procedural problem, potentially violating the principles of legal certainty and foreseeability. Concerning the right to defense, individuals are compelled to challenge sanctions without understanding the functioning of the algorithm, which in practice weakens the presumption of innocence and disrupts the balance of the burden of proof. Issues related to legal grounds and subject are addressed jointly, particularly in connection with the exercise of administrative discretion and the capacity of administrative courts to effectively review algorithmic decisions, as well as the role of expert mechanisms in this process. Furthermore, within the framework of personal data protection, the study evaluates whether the continuous monitoring of all vehicles and the processing of license plate and image data are compatible with the principles of proportionality and data minimization. Although the study acknowledges that the system pursues a legitimate public interest, namely enhancing traffic safety, it argues that its legality must be contingent upon clear legal authorization, mandatory human oversight, and effective judicial review. In this respect, the European Union’s AI regulatory framework, which requires human oversight for high-risk

AI systems, as well as the case law of the European Court of Human Rights, support this necessity. Prior to the expansion of the pilot implementation, the study proposes the establishment of a specific legal framework regulating algorithmic auditability, mandatory human validation, and digitized objection procedures.

Keywords: Artificial Intelligence, Administrative Sanctions, Automated Traffic Enforcement, Algorithmic Accountability, Right to Defense.

Makale ID= 69

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7501-4085

İdari Yargılama Usulü Kanunu Madde 28/2'nin Anayasaya Aykırılığı Üzerine Bir İnceleme

Arş. Gör. Dr. Esin Yüğrük Yücekaya

Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun (İYUK'un) 28. maddesinin 2. fıkrasında, idari yargıda görülen davaların davacı lehine sonuçlanması halinde, davacının mahkeme kararını doğrudan icraya koymasını engelleyen bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre, idari yargıda konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda, davalı idarenin davayı kaybetmesi halinde, davacının hükmedilen miktarı idareden tahsil edebilmesi; ayrıca idari yargıda dava türleri bakımından bir ayrım yapılmaksızın, davayı kaybeden idareden alınacak vekâlet ücreti ile yargılama giderlerinin tahsili, öncelikle davacının veya vekilinin idareye başvuruda bulunmasına ve bu başvuru üzerine 30 günlük bekleme süresine bağlanmıştır. Ancak bu şartlar yerine getirildikten sonra genel hükümlere göre, yani İcra ve İflas Kanunu hükümleri çerçevesinde, ödeme yapmayan idareye karşı, icra yoluna gidilebileceği düzenlenmiştir. Nitekim yargı kararlarında da, İYUK m. 28/2'de yer alan düzenleme uyarınca idareye başvuru yapılması "takip şartı" olarak kabul edilmiştir. Anılan hüküm, İYUK'ta 2012 yılında yapılan değişiklikle getirilmiş olup, bu tarihten önce idareye başvurulması ve belirli bir süre beklenmesi yönünde genel bir kural öngörülmemiştir. Dolayısıyla davaları lehine sonuçlanan davacılar, bahsi geçen değişiklikten önce, idareye karşı doğrudan icra takibine başvurabilmişlerdir. Kanun değişikliğinin gerekçesinde, mahkemece hüküm altına alınan alacakların tahsili için vatandaşların idareye karşı vakit kaybetmeksizin ilâmlı icra takibi yoluna başvurduğu; bu durumun idarelerin icra gideri ödeme külfetiyle karşı karşıya kalmasına yol açtığı ve icra dairelerinin iş yükünü artırdığı vurgulanmıştır. Nitekim icra dairelerinin iş yükünün azalması ve idarelerin icra gideri ödemesinin önüne geçilmesi amacıyla ilgili düzenlemenin getirildiği belirtilmiştir. Ancak idari yargıdaki davanın tarafları arasında bu düzenlemeyle ciddi ölçüde bir eşitsizlik yaratılmış olduğu dikkate alındığında; bu gerekçelerin düzenlemeyi temellendirmekte yetersiz kaldığı, hatta tutarsızlık içerdiği anlaşılmaktadır. Şöyle ki; dava lehine sonuçlanması halinde idarenin, davacıya doğrudan icra takibinde bulunmasını engelleyen herhangi bir hüküm düzenlenmemiştir. Yani idare, mahkeme kararı kendine tebliğ edilir edilmez yahut UYAP üzerinden kararı edinir edinmez (karar davacıya henüz tebliğ edilmemiş olsa dahi) vekâlet ücretinin ödenmesi amacıyla davacıya bir bildirimde bulunmaksızın yahut bir bekleme süresi ile sınırlı olmaksızın icra dairesine başvurabilmektedir. Bu durum, davayı kaybeden davacı,

vekâlet ücretini ödemeye hazır ve istekli olsa dahi, idarenin "icra vekâlet ücreti" kazanabilmek amacıyla hemen icra takibi başlatmasına yol açmakta; sonuç olarak "davacı" hakkaniyete aykırı olarak icra harç ve masrafları ile icra vekâlet ücreti ödemek zorunda bırakılmaktadır. Hakkın kötüye kullanılmasına böylesine kolaylık sağlayan, mahkeme kararlarının yerine getirilmesi noktasında taraflar açısından eşitlik ilkesine aykırı sonuçlar doğuran ve davacıya ağır külfet yükleyen eksik nitelikteki bu düzenlenme, birey menfaati ile kamu menfaati arasındaki adil dengeyi, makul olmayan ölçüde, birey aleyhine bozmaktadır. Diğer yandan, idareye başvuru şartını öngören İYUK m. 28/2, adli yargı mahkemelerince hükmedilen kararların icrasında geçerli değildir. Yani adli yargıda görülen bir davada, idarenin davayı kaybetmesi halinde, kişiler idareye başvurmak zorunda olmaksızın, "kural olarak" doğrudan icra takibi başlatıp alacağını tahsil edebilir. İdare, bu durumda da yine icra masrafları ile icra vekâlet ücreti ödemek durumunda kalmakta; -idari yargı kararlarının icrasında olduğu gibi- bu meblağlar da genel itibariyle aynı kamu kaynağından (bütçeden) karşılanmaktadır. Bu çalışmada, taraflar arasında ve yargı düzenleri bakımından ortaya çıkan bu ikiliğin; hukuk devleti, eşitlik ilkesi, hak arama özgürlüğü, adalete erişim ve mahkeme kararlarının yerine getirilmesi bağlamında Anayasaya uygunluğu değerlendirilecek ve yasama organınca gerçekleştirilmesi gereken düzenlemeler tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İdari Yargı, Vekâlet Ücreti, Yargılama Giderleri, İdareye Başvuru Şartı, İlâmlı İcra Takibi.

An Examination of the Unconstitutionality of Article 28/2 of the Code of Administrative Judicial Procedure

Abstract

Article 28/2 of the Code of Administrative Judicial Procedure (CAJP) provides a regulation preventing the claimant from initiating direct enforcement proceedings when a case before the administrative courts is decided in the claimant's favor. According to the relevant provision, in cases involving the payment of a specified amount, the collection of the adjudicated sum, as well as the attorney's fees and litigation costs awarded in all types of cases, is made subject to the claimant or their counsel applying to the administration and to a subsequent 30-day waiting period following such application. However, once these conditions are fulfilled, enforcement proceedings may be initiated against the administration that fails to make payment, in accordance with the general provisions, namely the provisions of the Execution and Bankruptcy Code. Indeed, judicial decisions have also recognized that, under Article 28/2 of CAJP, applying to the administration constitutes a 'prerequisite for enforcement. In the legislative rationale, it was stated that the provision was introduced to reduce the workload of enforcement offices and to prevent administrations from incurring enforcement costs. However, considering that this provision creates a significant imbalance between the parties in administrative cases, it is apparent that the legislative rationale is insufficient to justify the regulation and even contains inconsistencies. Indeed, where the case is decided in favor of the administration, there is no provision preventing the administration from initiating direct enforcement proceedings

against the claimant. That is, the administration may, as soon as the court judgment is served on it or accessed via the UYAP system, apply to the enforcement office to collect attorney's fees without notifying the claimant and without being subject to any waiting period. This situation results in the administration immediately initiating enforcement proceedings to collect the 'enforcement attorney's fee,' even if the losing claimant is willing and ready to pay the attorney's fees. Consequently, the claimant is compelled, in a manner contrary to equity, to bear the enforcement costs and attorney's fees. The relevant provision facilitates the abuse of rights, produces results contrary to the principle of equality between the parties in the enforcement of court judgments, and imposes a heavy burden on the claimant. On the other hand, Article 28/2 of CAJP, which requires prior application to the administration, does not apply to the enforcement of civil court judgments; thus, if the administration loses a civil case, individuals may directly initiate enforcement proceedings and collect their claims without such application. In this case, the administration again has to bear the enforcement costs and attorney's fees; as with the enforcement of administrative court judgments, these amounts are generally covered from the same public fund. This study will examine the constitutionality of this duality between the parties and judicial systems in terms of the rule of law, the principle of equality, the freedom to seek legal remedies, access to justice, and the enforcement of court judgments, and will discuss the legislative measures that should be undertaken by the legislature.

Keywords: Administrative Jurisdiction, Attorney's Fee, Litigation Costs, Requirement to Apply to the Administration, Enforcement Proceedings Based On a Court Judgment.

Makale ID= 6

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0000-4340-1291

İki Eşin de Devlet Memuru Olduğu Hallerde Çocuk İçin Verilen Aile Yardımı Ödeneği

Yağmur Nisa Aksu

İstanbul Aydın Üniversitesi**,** Doktora Öğrencisi

Özet

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu (DMK) m. 202-206'da aile yardımı ödeneği düzenlenmiştir. DMK m. 203/2 uyarınca her iki eşin de devlet memuru olduğu hallerde bu ödenek yalnızca erkek eşe verilir. Devlet memuru eşlerin boşanması halinde ise DMK m. 202/4 uyarınca boşanma kararını veren aile mahkemesi hakiminin çocuk için verilen aile yardımı ödeneğinin hangi eşe ne oranda verileceğini kararda belirtmesi gerekir. Her iki eşin de devlet memuru olduğu hallerde bu ödeneğin yalnızca erkek eşe verileceğini düzenleyen kanun hükmünün 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Anayasa) m. 10'da düzenlenen eşitlik ilkesine uygunluğu tartışmaya değerdir. Zira Anayasa m. 10/1 uyarınca herkes kanunlar önünde eşittir. Ancak ilgili kanun hükmünde aynı kanuna tabi olarak çalışan ve her ikisi de aile yardımı ödeneğinden yararlanma hakkına sahip olan eşlerden, erkek eş tercih edilmiştir. Bir başka ifadeyle erkek eş ile aynı nitelikleri haiz olan kadın eş aile yardımı ödeneğinden mahrum bırakılmıştır. Bu mahrumiyet de Anayasa m. 10/2'de düzenlenen kadın-erkek eşitliğinin uygulanabilirliğini sorgulatmaktadır. Her iki eşin de devlet memuru olduğu hallerde bu ödeneğin yalnızca erkek eşe verileceğini düzenleyen kanun hükmünde yer alan tam ifade "koca"dır. Eşler arasında boşanma davasının devam etmesi evlilik birliğinin sona erdiği anlamına gelmez. Bu çerçevede erkek eş "koca" sıfatını taşımaya devam eder. Bu sebeple boşanma davası devam ederken çocuk için öngörülen aile yardımı ödeneği erkek eşe verilir. Ancak uygulamada geçici velayet hakkı büyük oranda kadın eşe verilmektedir. Geçici velayet hakkını haiz, devlet memuru kadın eş bu ödenekten yararlanamamaktadır. Çocuk için verilen aile yardımı ödeneğinin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda değil DMK'da düzenlenmiş olması uygulamada bazı sorunlara sebep olmaktadır. Zira aile mahkemesi hakimleri idare hukukunun bir parçası olan DMK'da yer alan çocuk için verilen aile yardımı ödeneğine dair karar vermekte tereddüt yaşamaktadır. Boşanma kararını veren aile mahkemesi hakiminin, çocuk için verilen aile yardımı ödeneğine ilişkin karar vermemesi de uygulamada boşanma sonrası bu ödenekten yararlanılmasına ilişkin sorunlara neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile Yardımı Ödeneği, Anayasaya Uygunluk, Boşanma, Devlet Memuru, Velayet Hakkı.

The Family Assistance Allowance for Children in Cases Where Both Spouses are Civil Servants

Abstract

The Family Assistance Allowance is regulated under Articles 202-206 of the Civil Servants Law No. 657 (CSL). According to Article 203/2 of the CSL, in cases where both spouses are civil servants, this allowance is only paid to the male spouse. In the event of divorce between civil servant spouses, Article 202/4 of the CSL stipulates that the family court judge issuing the divorce decree must specify in the decision how the family assistance allowance for the child will be distributed between the spouses and to what extent. The provision that, in cases where both spouses are civil servants, the allowance will be given only to the male spouse, raises questions regarding its compliance with the principle of equality in Article 10 of the Constitution of the Republic of Turkey (Constitution). Article 10/1 of the Constitution states that "everyone is equal before the law." However, the legal provision in question gives preference to the male spouse, even though both spouses are subject to the same law and both have the right to benefit from the family assistance allowance. In other words, the female spouse, who possesses the same qualifications as the male spouse, is deprived of this allowance. This deprivation raises questions about the applicability of gender equality under Article 10/2 of the Constitution. The term used in the legal provision for the male spouse is "husband." Even if divorce proceedings are ongoing, this does not mean the marital union has ended. Therefore, the male spouse continues to hold the title of "husband," and, for this reason, the family assistance allowance intended for the child is paid to the male spouse during the ongoing divorce proceedings. However, in practice, temporary custody is largely granted to the female spouse. A female civil servant who holds temporary custody rights is unable to benefit from this allowance. The fact that the family assistance allowance for children is regulated under the CSL and not the Turkish Civil Code (TCC) creates practical issues. Judges in family courts, who are primarily concerned with civil law, may experience hesitations in making decisions regarding the family assistance allowance under administrative law. The failure of family court judges to make decisions about the family assistance allowance may result in issues concerning access to this allowance after divorce.

Keywords: Family Assistance Allowance, Constitutionality, Divorce, Civil Servant, Custody Rights.

Makale ID= 216

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9822-6718

İki Ortaklı Limited Şirketlerde Haklı Sebeple Ortaklıktan Çıkarma

Dr. Öğretim Üyesi Ezgi Başak Demirayak Ünal

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Limited şirketlerde ortaklıktan çıkarmaya ilişkin TTK m. 640 uyarınca bir ortağın, şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplerle genel kurul kararı ile (m. 640/1) ya da haklı sebeplerin varlığı halinde mahkeme kararı ile (m. 640/3) ortaklıktan çıkarılması mümkündür. TTK m. 616 hükmü uyarınca bir ortağın şirket sözleşmesinde çıkarma sebeplerinin öngörülmesi durumunda bu sebeplerle şirketten çıkarılmasına (m. 616/2-f) veya haklı sebeplerin varlığı halinde çıkarma talebiyle mahkemeye başvurulmasına (m. 616/1-h) karar verilmesi, genel kurulun devredilemez yetkileri arasında yer almaktadır. Her iki çıkarma hali bakımından aranan genel kurul kararı, TTK m. 621 anlamında önemli kararlar arasında yer aldığından aynı hüküm uyarınca ancak genel kurul toplantısında temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması halinde alınabilir. Anılan hükümde öngörülen yetersayı, bir yandan doktrinde toplantı ve karar yetersayıları bakımından farklı görüşlerin ortaya çıkmasına yol açarken öte yandan ortaklıktan çıkarma kurumunun özellikle ortakların eşit oranda pay sahibi olduğu iki ortaklı limited şirketler bakımından uygulanabilirliğine ilişkin tartışmaları beraberinde getirmiştir. Öyle ki doktrinde iki ortaklı limited şirketlerde haklı nedenle çıkarma talebiyle mahkemeye başvurulabilmesi için genel kurul kararının aranmaması gerektiği yönünde görüşler ortaya konulmuştur. Aynı hususta Yargıtay'ın da nitelikli çoğunlukla alınmış genel kurul kararının varlığını, haklı nedenle fesih davaları bakımından dava şartı olarak değerlendirdiği ve böylelikle iki ortaklı limited şirketler bakımından bu çoğunluğun sağlanamayacağından bahisle haklı nedenle çıkarmanın bu şirketler bakımından uygulanamayacağına yönelik içtihatları dikkati çekmektedir. Anayasa Mahkemesi, 25/12/2025 tarih ve E. 2025/128, K. 2025/273 sayılı kararı ile yukarıda açıkladığımız tartışma ve sorunları beraberinde getiren limited şirketlerde haklı sebeple ortaklıktan çıkarmaya ilişkin TTK m. 616/1-h bendi ile TTK m. 621/1-h bendinin iki ortaklı limited şirketler bakımından iptaline karar vermiştir. Bu karar neticesinde iki ortaklı limited şirketler bakımından haklı nedenle çıkarma davası artık genel kurul kararı aranmaksızın açılabilecektir. Bu durumda anılan hükümlerin yalnızca iki ortaklı limited şirketler bakımından iptal edilmesi neticesinde limited

şirketlerde haklı sebeple ortaklıktan çıkarma bakımından iki farklı uygulama söz konusu olacaktır. Çalışmada Anayasa Mahkemesi'nin anılan iptal kararının gerekçesi ile karşı oy yazıları değerlendirilerek limited şirketlerde haklı sebeple ortaklıktan çıkarma bakımından karar öncesi uygulanan ve sonrasında uygulanması beklenen sistem karşılaştırmalı olarak ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Ortaklıktan Çıkarma, Haklı Sebep, Genel Kurul, Önemli Karar

Expulsion of Partner Based to Just Reason in Limited Liability Companies with Two Partners

Abstract

According to TCC Art. 640 regarding expulsion from partnership in limited liability companies, a partner can be expelled from the partnership based on a resolution of the general assembly due to the reasons provided in the articles of the company (Art. 640/1) or based on a court decision based on just reasons (Art 640/3). Deciding on the expulsion of the partners from the partnership due to reasons provided in the articles of the company (Art. 616/2-f) or on the application to the court expulsion based on just reason (Art. 616/1-h) are stipulated under inalienable powers of the general assembly in Art 616 TCC. Since the required general assembly resolution for both expulsion cases is stated under important resolutions in the sense of TCC Art. 621, shall be taken with at least two-thirds of the votes represented and the absolute majority of the share capital having voting rights. The quorum stipulated in the mentioned provision has led to different opinions regarding the meeting and resolution quorums in legal doctrine in one hand and on the other hand to discussions on the applicability of the institution of expulsion partnership in particularly limited liability companies with two partners with equal shares. Indeed, opinions have been asserted in legal doctrine suggesting that in limited liability companies with two partners, a general assembly resolution should not be required to file a lawsuit for expulsion based on just reason. The decisions of the Court of Cassation are remarkable, considering the existence of a general assembly resolution taken by a qualified majority as a prerequisite for expulsion cases based on just reason and emphasizing that this majority cannot be achieved in limited liability companies with two partners and therefore expulsion based on just reason is not applicable to such companies. The Constitutional Court annulled the controversial Art. 616/1-h and Art. 621/1-h of the Turkish Commercial Code concerning the expulsion of a partner from a limited liability company relying on just reason with respect to limited liability companies with two partners in its judgement dated 25/12/2025 and numbered E. 2025/128, K. 2025/273. As a result of this judgement, expulsion case based on just result for limited liability companies with two members shall now be filed without a general assembly resolution. In this case, since the aforementioned provisions are only annulled with respect to limited companies with two partners, there will be two different applications regarding expulsion from a partnership for just cause in limited companies. This paper will evaluate the reasoning behind the aforementioned annulment judgement of the Constitutional

Court and the dissenting opinions, and will comparatively present the system applied before and expected to be applied after the decision regarding expulsion from limited liability companies for just reason.

Keywords: Limited Liability Companies, Expulsion from Partnership, Just Reason, General Assembly, Important Resolutions.

Makale ID= 47

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7612-4566

İklim Değişikliği Bağlamında Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Klimaseniorinnen Kararı Sonrasında Devletin Yükümlülükleri

Dr. Öğretim Üyesi Ayla Kaya Çalışkan

Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İklim değişikliği, son yıllarda insan hakları hukuku bağlamında giderek daha fazla tartışılan bir mesele haline gelmiştir. Özellikle özel ve aile hayatına saygı hakkı, çevresel etkilerin bireylerin sağlık, yaşam koşulları ve refahı üzerindeki sonuçları bakımından yorum alanı genişleyen bir norm olarak öne çıkmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 2024 tarihli Verein KlimaSeniorinnen Schweiz v. Switzerland kararı, iklim değişikliği bağlamında özel ve aile hayatını koruma hakkının kapsamı ile devletin yükümlülükleri arasındaki ilişkiye dair önemli değerlendirmeler içermektedir. Bu çalışma, iklim krizi bağlamında özel ve aile hayatına saygı hakkının devlet açısından ne tür yükümlülükler doğurduğunu incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede öncelikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin çevresel riskler karşısında geliştirdiği yerleşik içtihat ve düzenleyici çerçeve oluşturma yükümlülüğü ele alınacak; ardından bu yaklaşımın iklim değişikliği bağlamında nasıl uygulandığı analiz edilecektir. Bu kapsamda, ulusal düzeyde bir düzenleyici çerçeve oluşturulması, bu çerçeve içinde ölçülebilir ve denetlenebilir sera gazı azaltım hedeflerinin belirlenmesi ve bu hedeflerin bilimsel veriler ışığında geliştirilmesi gibi unsurların devletin yükümlülüklerinin kapsamı bakımından nasıl temellendirildiği tartışılacaktır. Bu bağlamda, Verein KlimaSeniorinnen Schweiz v. Switzerland kararının, Mahkemenin çevresel risklere ilişkin önceki yaklaşımı ile ne ölçüde süreklilik gösterdiği ve iklim değişikliği bağlamında pozitif yükümlülüklerin kapsamını hangi ölçüde somutlaştırdığı da incelenmektedir. Çalışmada ayrıca Uluslararası Adalet Divanı'nın 2025 tarihli İklim Değişikliği Bağlamında Devletlerin Yükümlülüklerine İlişkin Danışma Görüşü ile Amerikalılar Arası İnsan Hakları Mahkemesi'nin 2025 tarihli Danışma Görüşündeki iklim değişikliğine ilişkin yaklaşımı ele alınmaktadır. Divan, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin, yaşam, sağlık, aile ve özel hayatına saygı da dahil olmak üzere insan haklarının etkin şekilde kullanılmasını engelleyebileceğini kabul etmiş; devletlerin kendi kapasiteleri doğrultusunda uygun önlemleri alması hususunda gerekli özeni gösterme yükümlülüklerinin bulunduğunu belirtmiştir. Amerikalılar Arası İnsan Hakları Mahkemesi ise sağlıklı iklim hakkını bağımsız bir hak olarak tanıyarak, iklim değişikliğinin özel ve aile hayatına saygı da dahil olmak üzere maddi haklar üzerindeki etkilerini önlemeye yönelik devlet yükümlülüklerini

ayrıntılı biçimde ortaya koymuştur. Bu kapsamda, devletlerin özellikle bilimsel veriye dayalı politika geliştirme, zarar riskini azaltma ve etkili düzenleyici mekanizmalar kurma yönündeki sorumluluklarının farklı yargı organları tarafından nasıl ele alındığı incelenmektedir. Bu değerlendirmeler ışığında çalışmada, özel ve aile hayatına saygı hakkının, iklim değişikliği bağlamında devlet bakımından doğurduğu düzenleyici ve önleyici yükümlülüklerin kapsamı ele alınmaktadır. Özellikle Verein KlimaSeniorinnen Schweiz v. Switzerland kararının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin çevre içtihadı ile büyük ölçüde uyumlu olmakla birlikte, bu yükümlülükleri iklim bağlamında daha sistematik ve somut şekilde ortaya koyduğu ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Iklim Değişikliği, Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı, Pozitif Yükümlülükler, Klimaseniorinnen Kararı, Devletin Özen Yükümlülüğü.

Respect for Private and Family Life in the Context of Climate Change: State Obligations After the European Court of Human Rights' Klimaseniorinnen Judgment

Abstract

Climate change has increasingly become a subject of debate within human rights law in recent years. In this context, the right to respect for private and family life has emerged as a norm whose scope of interpretation has expanded in light of the environmental impacts on individuals' health, living conditions, and well-being. The European Court of Human Rights' 2024 judgment in Verein KlimaSeniorinnen Schweiz v. Switzerland contains significant assessments regarding the relationship between climate change, the scope of the right to respect for private and family life and the obligations of the State. This study aims to examine the types of obligations that arise for States under the right to respect for private and family life in the context of the climate crisis. It first considers the The European Court of Human Rights' established case law concerning environmental risks and the obligation to establish an appropriate regulatory framework and then analyses how this approach has been applied in the context of climate change. In particular, the study discusses how elements such as the establishment of a national regulatory framework, the adoption of measurable and reviewable greenhouse gas reduction targets within that framework, and the development of these targets on the basis of scientific evidence are grounded within the scope of State obligations. It also examines the extent to which the Verein KlimaSeniorinnen Schweiz v. Switzerland judgment demonstrates continuity with the Court's previous environmental case law, while at the same time clarifying and specifying the scope of positive obligations in the climate context. The study further refers to the International Court of Justice's 2025 Advisory Opinion on the Obligations of States in respect of Climate Change and the Inter-American Court of Human Rights' 2025 Advisory Opinion addressing climate change. The ICJ acknowledged that the adverse effects of climate change may hinder the effective enjoyment of various human rights, including the rights to life, health, family life, and respect for private life, and emphasized that States have a obliagiton to act with due diligence in adopting appropriate measures in accordance with their

capacities. The Inter-American Court, for its part, recognized the right to a healthy climate as an autonomous right and set out in detail States' obligations to prevent the adverse effects of climate change on substantive rights, including the right to respect for private and family life. In this context, the study analyses how different international judicial bodies address State responsibilities, particularly with regard to science-based policymaking, risk reduction, and the establishment of effective regulatory mechanisms. In light of these considerations, the study examines the scope of the regulatory and preventive obligations arising for States under the right to respect for private and family life in the context of climate change. In particular, it argues that while the Verein KlimaSeniorinnen Schweiz v. Switzerland judgment largely maintains continuity with the European Court of Human Rights' environmental jurisprudence, it articulates these obligations in the climate context in a more systematic and concrete manner.

Keywords: Climate Change, Right to Respect for Private and Family Life, Positive Obligations, Klimaseniorinnen Judgment, Due Diligence.

Makale ID= 23

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4629-4633

İklim Değişikliği Sürecinin İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğini Sağlama Yükümlülüğü Üzerindeki Etkileri

Dr. Öğretim Üyesi Melis Kutlu

İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İklim değişikliği, çalışma ortamında birtakım olumsuz etkilere sebep olabilmektedir. Öyle ki bu etkiler kimi zaman hâlihazırda mevcut olan iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin risklerin yoğunlaşmasına sebep olurken kimi zaman da yeni iş sağlığı ve güvenliği risklerini oluşturmaktadır. Söz konusu riskler ise çalışanların gerek fiziki gerekse mental sağlığını doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir. Dolayısıyla, iklim değişikliğinin çalışma ortamı üzerindeki tehditlerinin anlaşılması, konuya ilişkin risklerin değerlendirilmesi ve bunların önüne geçilmesine ilişkin politikaların oluşturulması bakımından önemlidir. Çalışanların iklim değişikliğinin getirebileceği riskler karşısında korunması elzem olup bu konuda işverenlere birtakım sorumluluklar düşmektedir. Bunların yerine getirilmesi "insana yakışır işlerin" olduğu toplumlara "adil geçiş sürecini" de hızlandıracaktır. Her ne kadar 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu m. 4/1 ile işverenin iş sağlığı ve güvenliğini sağlamaya ilişkin genel yükümlülüğü düzenlenmekteyse de ilgili Kanun kapsamında iklim değişikliği özelinde herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Kanaatimizce iş sağılığı ve güvenliği mevzuatının mevcut hâli, çalışanın iklim değişikliğine karşı korunması bakımından yeterli düzenlemeyi içermemektedir. Bu bakımdan işverenin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümlülüğünün iklim değişikliğinin tehlikelerini önleyici tedbirlerle uyumlaştırılması ihtiyacı doğmaktadır. Bu ihtiyaç karşısında, iklim değişikliğinin beraberinde getirdiği tehlikelerin risk değerlendirmesi kapsamına dahil edilmesi, çalışanların bu tehlikeler hakkında bilgilendirilmesi, çalışanlara bu tehlikeleri bertaraf edici araç ve gereçlerin sağlanması, iş sağlığı ve güvenliği organizasyonunun gözden geçirilmesi gibi birtakım tedbirlerin alınması gerekmektedir. Yine çalışma sürelerinin düzenlenmesi, esnek çalışma biçimlerinin uygulanması, işin durdurulması ve çalışmaktan kaçınma hakkına ilişkin düzenlemelerin iklim değişikliği süreci dikkate alınarak yeniden değerlendirilmesi de bu konuda alınabilecek tedbirlere örnek verilebilir. Paris İklim Anlaşması tarafı olan Türkiye'de, 7552 sayılı İklim Kanunu'nun 09.07.2025 tarihinde yürürlüğe girmiş olması da konumuzun önemini artırmaktadır. Çalışmamızda iklim değişikliğinin iş sağlığı ve güvenliği bakımından yarattığı riskler, işverenin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümlülüğüne ilişkin yasal düzenlemelerin çalışanın iklim değişikliğine

karşı korunması yönünden yetersizliği ve konuya ilişkin eksikliklerin giderilmesine yönelik çözüm önerileri, ILO raporlarındaki verilerden de faydalanılarak ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, İş Sağlığı ve Güvenliği, İnsana Yakışır İş, İklim Kanunu.

The Impact of Climate Change Process on the Employer's Obligation to Ensure Occupational Health and Safety

Abstract

Climate change can cause a number of adverse effects in the workplace. These effects sometimes intensify existing OHS (occupational health and safety) risks, while at other times creating new OHS risks. These risks directly or indirectly affect the physical and mental health of employees. Therefore, understanding the threats of climate change to the workplace is important in terms of assessing the risks involved and developing policies to prevent them. It's essential to protect employees from the risks that climate change may pose, and employers have certain responsibilities in this regard. The fulfillment of these obligations will also accelerate the "just transition process" in societies where "decent work" is practiced. Although Art. 4/1 of the OHS Code No. 6331 regulates the employer's general obligation to ensure occupational health and safety, there's no specific regulation regarding climate change within the scope of the relevant Code. In our opinion, the current OHS legislation doesn't contain sufficient regulations to protect employees against climate change. In this regard, there's a need to align the employer's obligation to ensure OHS with preventive measures against the dangers of climate change. In light of this need, it's necessary to take certain measures, such as including the risks posed by climate change in the scope of risk assessment, informing employees about these risks, providing employees with tools and equipment to mitigate these risks, and reviewing OHS organization. Other measures that can be taken in this regard include regulating working hours, implementing flexible working arrangements, and reassessing regulations concerning the right to stop work and avoid working, taking into account the climate change process. In Türkiye, a party to the Paris Climate Agreement, the Climate Code No. 7552 which entered into force on July 9, 2025, also increases the importance of the issue. This study will address the risks posed by climate change in terms of OHS, the inadequacy of legal regulations regarding the employer's obligation to ensure OHS in terms of protecting employees against climate change, and proposed solutions to address the shortcomings in this area, drawing on data from ILO reports.'

Keywords: Climate Change, Occupational Health and Safety, Decent Work, Climate Code.

Makale ID= 174

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6555-5603

İktibas veya İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz Suçunun Manevi Unsuru Bakımından Ortaya Çıkan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Arş. Gör. Dr. Nurullah Kantarcı

Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Marka hakkına tecavüz suçu 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 30. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu hükmün 1. fıkrasına göre "başkasına ait marka hakkına iktibas veya iltibas suretiyle tecavüz ederek mal üreten veya hizmet sunan, satışa arz eden veya satan, ithal ya da ihraç eden, ticari amaçla satın alan, bulunduran, nakleden veya depolayan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacaktır". Marka hakkına tecavüz suçunun taksirli şekli kanunda açıkça düzenlenmediğinden bu suç yalnızca kasten işlenebilen bir suç tipidir. Dolayısıyla suçun oluşabilmesi için failin ürettiği, sattığı veya satışa arz ettiği, ithal ya da ihraç ettiği, ticari amaçla satın aldığı, bulundurduğu, naklettiği veya depoladığı ürünlerin taklit olduğunu bilmesi gerekmektedir. Ancak Yargıtay kararları incelendiğinde durumun farklı olduğu görülmektedir. Yargıtay'ın istikrarlı kararlarına göre, ürünün sahte olduğunu bilebilecek durumda olan veya bilmesi gereken kişilerin de bu suç kapsamında cezalandırılması gerekmektedir. Yüksek Mahkeme, basiretli bir tacirin sattığı malların sahte olduğunu bilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yargıtay bu yaklaşımıyla manevi unsurun tespiti bakımından adeta bir kast karinesi yaratmakta ve suçun taksirle işlenen hallerini de cezalandırılabilir hale getirmektedir. Ayrıca uygulamada 6769 sayılı Kanun'un 29/1-c hükmünden hareketle de markanın taklit edildiğini bilmesi gerektiği halde markayı satan kişinin, marka hakkına tecavüz suçu sebebiyle sorumlu tutulması gerektiği yönünde kararlar verilmektedir. Söz konusu hükme göre, markanın taklit olduğunu bildiği veya bilmesi gerektiği halde taklit ürünleri satmak, dağıtmak, ithal etmek, ihraç etmek, ticari amaçla elde bulundurmak veya bu ürüne dair sözleşme yapmak için öneride bulunmak gibi eylemler marka hakkına tecavüz olarak kabul edilmektedir. Ancak ifade etmek gerekir ki kanunun 29. maddesi hukuki sorumluluk gerektiren hallere ilişkindir ve kastın tespiti bakımından bu maddede yer alan "bilmesi gerektiği hal" kavramının 30. maddede düzenlenen cezai sorumluluğa teşmil edilmesi kanunilik ilkesine aykırılık teşkil edecektir. Kanaatimizce marka hakkına tecavüz suçunun manevi unsuru bakımından bir kast karinesi yaratılmamalı ve sorun ceza hukukunun genel prensiplerine göre çözümlenmelidir. Buna göre taklit ürün satan veya satışa arz eden kişilerin kastının tespitinde, satılan ürünün faturasının olup olmadığı, ürünün orjinaliyle fiyat

dengesizliğinin bulunup bulunmadığı, ürünün orjinaline göre kalitesinin düşük olup olmadığı, ürünün kutusu, garanti belgesi gibi eklerinin olup olmadığı gibi objektif deliller göz önünde bulundurularak failin kastının veya en azından olası kastının tespit edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Marka, Marka Hakkına Tecavüz, İktibas, İltibas, Kast Karinesi.

Problems Arising Regarding the Mental Element of the Crime of Trademark Infringement Through Imitation or Confusion and Proposed Solutions

Abstract

The crime of trademark infringement is regulated under Article 30 of the Industrial Property Code (SMK) No. 6769. According to the first paragraph of the aforementioned provision: “any person who produces goods or provides services, offers for sale or sells, imports or exports, purchases for commercial purposes, possesses, transports or stores by infringing a trademark right belonging to another through imitation or confusion shall be sentenced to imprisonment from one to three years and a judicial fine of up to twenty thousand days”. Since the negligent form of the crime of trademark infringement is not explicitly regulated by law, this offense is a type of crime that can only be committed intentionally. Therefore, for the crime to occur, the perpetrator must know that the products they produce, sell or offer for sale, import or export, purchase for commercial purposes, possess, transport or store are counterfeit. However, when the decisions of the Court of Cassation are examined, it is observed that the situation is different. According to the consistent decisions of the Court of Cassation, persons who are in a position to know or should know that the product is counterfeit must also be punished within the scope of this crime. The High Court states that a prudent merchant should know that the goods they sell are counterfeit. With this approach, the Court of Cassation creates a virtual "presumption of intent" regarding the determination of the mental element and renders instances of the crime committed through negligence punishable. Furthermore, in practice, based on Article 29/1-c of Law No. 6769, decisions are rendered stating that a person who sells a trademark while they "should have known" it was counterfeit must be held responsible for the crime of trademark infringement. According to this provision, acts such as selling, distributing, importing, exporting, possessing for commercial purposes, or offering to conclude contracts regarding such products are considered trademark infringement, where the person knows or should have known that the trademark is counterfeit. However, it must be stated that Article 29 of the law pertains to cases requiring civil liability, and including the concept of "should have known" from this article into the criminal liability regulated in Article 30 for the determination of intent would constitute a violation of the principle of legality. In our opinion, a presumption of intent should not be created regarding the mental element of the crime of trademark infringement, and the problem should be resolved according to the general principles of criminal law. Accordingly, in determining the intent of persons who sell or offer counterfeit products for sale, objective evidence such as whether the product has an invoice, whether there is a price discrepancy compared to the original, whether its quality is inferior to the original, and whether

it includes accessories such as packaging or a warranty certificate should be taken into consideration, and the perpetrator's intent—or at least eventual intent—must be established.

Keywords: Trademark, Trademark Infringement, Imitation, Confusion, Presumption of Intent.

Makale ID= 195

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1327-8760

İlamsız İcra Takibinde Ödeme Emrine İtiraza Karşı Başvuru Yollarından İstirdat Davasında Öngörülen Değişikliklerin Cebri İcra Kanun Taslağı Kapsamında Değerlendirilmesi.

Dr. Öğretim Üyesi Bedriye Tuğçe Balaban

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İlamsız icra takibine itiraz etmemiş veya itirazının kaldırılmış olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan şahıs, ödediği tarihten itibaren bir sene içinde, umumi hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını isteyebilir (İİK m. 72/ VII). Bu çerçevede açılacak dava istirdat davasıdır. Dava, takibi yapan icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabileceği gibi, davalının yerleşim yeri mahkemesinde de açılabilir. Davacı istirdat davasında yalnız paranın verilmesi lazım gelmediğini ispata mecburdur (İİKm. 72/ VIII). İstirdat davasının açılabilmesi için, paranın icra takibinin kesinleşmesi üzerine cebri icra tehdidi altında ödenmesi gerekir. Ödeme, borçlunun ödeme emrine itiraz etmemiş veya itiraz etmiş olup da itirazının kesin olarak kaldırılmış olması yüzünden yapılmış olmalıdır. Gerek nakden gerekse borçlunun malları haczedilip satılarak başka bir deyişle cebri icra tehdidi altında bu paranın ödenmesi gerekir. Borçlunun cebri icra tehdidi altında ödemek zorunda kaldığı bu para aslında borçlunun maddi hukuk bakımından borçlu olmadığı bir para olmalıdır. Örneğin borçlu, alacaklıya gerçekten borçlu olmayabileceği gibi, söz konusu borç, daha evvelden itfa edilmiş de olabilir. Bu davanın açılabileceği bir başka örnek hal, borcu doğuran sözleşmenin, hata hile ikrah sebebiyle geçersizliği olabilir. Cebri İcra Kanun Taslağın'da 100. maddede düzenlenen istirdat davasına ilişkin hükümde, İİK m. 72'de yer alan istirdat davasına çeşitli değişiklikler öngörülmektedir. İlk olarak dava açma süresi, 1 yıldan iki yıla çıkarılarak, TBK m. 82'de yer alan sebepsiz zenginleşme davası bakımından öngörülen zamanaşımı süresiyle yeknesaklık oluşturulduğu görülmektedir. Bu da süreler bakımından hukuki bir bütünlük sağlayıcı nitelikte bir değişiklik olarak değerlendirilebilir. Dava açılma süresinin borcun tamamen ödendiği tarihten itibaren başlaması, kısmi ödemeler bakımından bazı sorunlara yol açılabilecek gibi görünmektedir. Zira bu halde alacaklının, borç tamamen ödeninceye kadar bu davanın açılması tehlikesiyle karşı karşıya kalma ihtimali olabilecektir. TBK'da Sebepsiz zenginleşme davası bakımından düzenlenen ispat kolaylığı, Cebri İcra Kanun Taslağı'nın 100. maddesiyle istirdat davası bakımından da korunmuş olup, sadece paranın ödenmesi gerekmediğinin ispatlanması yeterli sayılarak, bu paranın borçlu olduğu sanılarak ödendiğinin ispatlanması gibi bir şart düzenlenmemiştir. Son olarak Cebri İcra

Kanun Taslağı ile itirazın kaldırılması yolu ilga edildiğinden artık genel haciz yoluyla ilamsız takipte istirdat davasının açılabilmesi ancak takibe hiç itiraz edilmemiş olması veyahut yetki itirazının reddi gibi bir sebeple takibin kesinleşmesi hallerinde söz konusu olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İstirdat Davası, Zamanaşımı, İcra ve İflas Kanunu, Cebri İcra Kanun Taslağı, İlamsız Takip.

An Assessment of the Proposed Amendments to the Action for Restitution As a Remedy Against Objections to Payment Orders in Non-Judicial Enforcement Proceedings Under the Draft Code on Compulsory Enforcement

Abstract

A person who is compelled to pay a sum that he or she does not actually owe—due to failing to object to a non-judicial enforcement proceeding or having such objection set aside—may, within one year from the date of payment, request restitution under the general provisions (Enforcement and Bankruptcy Code, Art. 72/VII). This action, known as an action for restitution (istirdat davası), may be brought either before the court where the enforcement office is located or the defendant's domicile. The claimant is only required to prove that the payment was not due (Art. 72/VIII). For admissibility, the payment must have been made under the threat of compulsory enforcement following the finalization of the proceedings, either due to a failure to object or the definitive dismissal of an objection. The payment may occur directly or through the seizure and sale of assets. Substantively, the paid amount must not have been owed—for example, because no debt existed, the debt had been extinguished, or the underlying contract was invalid due to mistake, fraud, or duress. Article 100 of the Draft Enforcement Code introduces several amendments. Notably, it extends the limitation period from one to two years, aligning it with unjust enrichment claims under the Turkish Code of Obligations, thereby enhancing legal consistency. However, calculating this period from the date of full payment may create difficulties in cases of partial payment, as the creditor remains exposed to a restitution claim until the debt is fully discharged. The draft preserves the evidentiary facilitation recognized in unjust enrichment claims, requiring only proof that the payment was not due. Finally, as the draft abolishes the procedure for setting aside objections, restitution actions in non-judicial enforcement proceedings will only be possible where no objection has been raised or where the proceedings have become final for reasons such as the rejection of an objection to jurisdiction.

Keywords: Action for Restitution, Prescription, Enforcement and Bankruptcy Code, Draft Enforcement Code, Enforcement Proceedings Without Judgment.

Makale ID= 294

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4867-2629

İmar Hakkı Aktarımının Sağladığı İmkanlar ve Sebep Olabileceği Hukuki Sorunların Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Emrah Kulaklı

İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Günümüzde maliklerin arsa ve arazi kullanımında yaşadıkları kısıtlamalar, taşınmaz mülkiyetinin sağladığı haklardan yararlanılması bakımından önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kısıtlamaların genel olarak sebepleri, başta imar planı ile umumi ve kamuya tahsis edilen sosyal donatı alanlarında yapılaşma hakkının verilememesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte özellikle imar planları ile umumi ve kamuya tahsis edilen bu tür özel mülkiyete tabi alanlar, aynı zamanda idare bakımından kamulaştırılması gereken alanlar olarak ciddi bir maliyet yükü getirmektedir. İmar hakkı aktarımı müessesesi en genel manada, imar hakkının kullanılamadığı gönderici olarak belirlenmiş bölgelerde bulunan taşınmazlardaki imar haklarının; kanundaki ifadesi ile emsale esas inşaat hakkının, taşınmazın mevcut kullanımı değiştirilmeksizin ondan ayrılarak alıcı olarak belirlenmiş bölgelerdeki taşınmazlarda kullanılmak üzere aktarılmasına imkan sağlamaktadır. Bu sayede taşınmazın kamulaştırılması, trampa veya takası gibi imar mevzuatından yer alan geleneksel araçlara ilave olarak imar hakkı aktarımı, taşınmaz malikinin imar hakkından kalıcı biçimde kısmen veya tamamen vazgeçmesi karşılığında idare tarafından gelişme alanı olarak belirlenen alanlarda kullanılmak üzere imar hakkının taşınmazından bağımsız olarak kendisi veya üçüncü bir kişiye ait bir başka arsaya taşınabilmesi, nakde çevrilebilmesi ve hatta menkul kıymet olarak değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Muhtelif ülkelerde uzun yıllardan beri farklı şekillerde uygulanan imar hakkı aktarımı müessesesi Türk Hukuk Sistemi'ne ilk olarak 2004 yılında, 5226 sayılı Kanun ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda yapılan değişiklik ile "yapılanma haklarının devri" kavramı ile dahil olmuştur. Halihazırda ise imar hakkı aktarımı, 5/12/2024 tarih ve 7534 sayılı kanunun kabulü ile birlikte 3194 sayılı İmar Kanunu m. 5'te tanımlanarak yerini almıştır. Ayrıca Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik'in 38/A – 38/B – 38/C maddelerinin 11/9/2025 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte imar hakkı aktarımının uygulama esasları da belirlenmiştir. İmar hakkı aktarımının taşınmaz malikinin mülkiyet hakkının fiilen korunması için etkin ve alternatif bir yöntem ortaya koyduğu, aynı zamanda kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma davaları ile oluşan kamunun mali yükünü de önemli ölçüde azalttığı, hatta bu bağlamda güncel bir hukuki tartışma olarak kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma davalarında ödenen bedellerin ülkemizdeki enflasyonist sebeplerle

gerçek değerin altında kaldığı gerekçesi ile talep edilen munzam zarar tartışmalarını da sona erdireceği göz önüne alındığında, gerek taşınmaz maliki ve gerekse kamu idareleri bakımından olumlu bir düzenleme olduğu değerlendirilmektedir. Ancak şehircilik ilkeleri ve planlama esasları bakımından ele alındığında, emsal yoğunluğunun oluşacağı belirli bölgelerde yaşanabilecek altyapı ve sosyal donatı sorunlarının doğuracağı mekânsal eşitsizlikler, fiyat değerlemelerinde yaşanabilecek değişkenlikler, idarelerin farklı yaklaşım ve uygulamaları gibi durumlar da riskli birtakım hususları teşkil etmektedir. Bu durum ise gerek kamu hukuku ilkeleri ve gerekse özel hukuk ilişkileri bakımından birtakım sorunları da beraberinde getirebilecektir. Çalışmamızda, imar hakkı aktarımı hakkındaki yürürlükteki mevzuat bağlamında amaç ve sürecin işleyişi ortaya koyulacak, ardından farklı ülkelerdeki birtakım uygulamalar hakkında genel mukayeseli hukuk araştırmalarına yer verilecek, ardından ise kamu hukuku ilkeleri ve özel hukuk ilişkileri bakımından olumlu ve riskli yönleri hakkında değerlendirmelerde bulunularak uygulama yöntemi hakkında önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İmar Hakkı Aktarımı, Mülkiyeti Hakkı, İmar Planı, Yapılaşma İmkanı.

Evaluation of the Possibilities Provided by Transfer of Development Rights and Legal Problems It May Cause

Abstract

The restrictions encountered by landowners in the use of land and real estate constitute a significant problem in terms of benefiting from the rights inherent in property ownership. The primary source of these restrictions is, in particular, the inability to grant development rights within areas allocated to public use and social infrastructure under zoning (development) plans. Such privately owned areas designated for public use under zoning plans simultaneously impose a substantial financial burden on the administration, as they must, in principle, be expropriated. The mechanism of transfer of development rights, in its most general sense, enables the transfer of development rights -more specifically, the construction right taken as the basis for the floor area ratio, as referred to in the law- from immovable properties located in “sending areas,” where such rights cannot be utilized, to immovable properties in designated “receiving areas,” without altering the existing use of the sending property. Accordingly, in addition to traditional instruments under zoning law such as expropriation, exchange or land swap, the transfer of development rights mechanism allows the owner, in consideration of partially or fully relinquishing development rights permanently, to detach such rights from the property and transfer them -independently of the immovable itself- to another parcel designated as a development area; to be converted into cash and even to be treated as securities. The transfer of development rights has been formally incorporated into the legal framework by being defined under Article 5 of the Zoning Law. Furthermore, the articles 38/A–38/B–38/C of the Regulation on Land and Parcel Arrangements, the procedural and operational principles governing transfer of development rights have also been established. Considering that the transfer of development rights constitutes an effective and alternative method for the de facto protection of the property rights of the immovable owner, significantly reduces the financial

burden on the public arising from expropriation and unlawful confiscation without expropriation (de facto expropriation) cases, and may even, in this context, put an end to ongoing debates on additional damages (further loss exceeding default interest) claimed on the grounds that the compensation paid in expropriation and constructive taking cases falls below its real value due to inflationary conditions in our country, it is evaluated as a favorable regulation both for immovable owners and public administrations. However, when assessed from the perspective of urban planning principles and planning fundamentals, issues such as spatial inequalities that may arise from infrastructure and social infrastructure deficiencies in certain areas where FAR density will be concentrated, fluctuations in price valuations, and differing approaches and practices of administrations constitute certain risk factors. In this study, the purpose and functioning of the process of transfer of development rights will be set out within the framework of the applicable legislation; subsequently, a general comparative law analysis of certain practices in different countries will be presented; and thereafter, evaluations will be made regarding its advantages and potential risks from the perspectives of public law principles and private law relations, followed by proposals concerning its method of implementation.

Keywords: Transfer of Development Rights, Right to Property, Zoning Plan, Development Rights.

Makale ID= 143

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1376-4256

İnançlı İşlem Çerçevesinde Taşınmaz Mülkiyetinin Devri ve Hukuki Niteliği Sorunu

Av. Arb. Berna Yılmaz

İstanbul Barosu

Özet

Ekonomik hayatın giderek karmaşıklaşan gereksinimleri ve kanunda öngörülen teminat araçlarının uygulamada yetersiz kalabilen yönleri, tarafları daha esnek ve işlevsel teminat yöntemleri aramaya sevk etmiştir. Bu çerçevede, inanç anlaşması ile mülkiyet devri unsurunu bir arada barındıran teminat amaçlı inançlı işlemler, özellikle ticari ilişkilerde yaygın bir uygulama alanı bulmuştur. İnançlı işlem, bir hakkın belirli ve önceden kararlaştırılmış bir amaca özgülenerek devredilmesini ve bu amacın gerçekleşmesiyle birlikte devralan tarafından tekrar devredene iade edilmesini öngören, esas itibarıyla taraflar arasındaki güven ilişkisine dayanan sui generis bir hukuki işlem türüdür. Bu yönüyle inançlı işlemler, klasik borç ilişkilerinden ayrılmakta ve kendine özgü bir yapı sergilemektedir. Taşınmaz mülkiyetinin inançlı işlem kapsamında devri ise, özellikle alacaklının alacağını güvence altına alma amacıyla tercih edilen bir yöntem olarak dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, bu tür işlemlerin hukuki niteliği öğretide tartışmalı olup, ayni hak devri ile borçlandırıcı işlem arasındaki ilişkinin nasıl nitelendirileceği hususunda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bazı yazarlar bu işlemleri geçerli bir teminat aracı olarak kabul ederken, bazıları ise muvazaa veya kanuna karşı hile teşkil edebileceği gerekçesiyle eleştirmektedir. İnançlı işlemler ile muvazaa arasındaki ayrım da bu noktada büyük önem taşımaktadır. Zira inançlı işlemde taraflar arasında gerçek bir hukuki ilişki ve korunmaya değer meşru bir amaç bulunurken, muvazaada tarafların üçüncü kişileri aldatma kastı ön plandadır. Bu ayrım, işlemin geçerliliği, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilirliği ve özellikle ispat hukuku bakımından belirleyici sonuçlar doğurmaktadır. İnançlı işlemlerde tarafların gerçek iradelerinin tespiti ve inanç sözleşmesinin varlığının ortaya konulması, çoğu zaman yazılı delil şartına bağlanmakta ve bu durum uygulamada çeşitli güçlükler yaratmaktadır. Türk hukukunda inançlı işlemleri açıkça düzenleyen bir kanun hükmünün bulunmaması, uygulamada ciddi belirsizliklere yol açmaktadır. Bu boşluk büyük ölçüde yargı kararları ile doldurulmaya çalışılmakta; özellikle Yargıtay içtihatlarında inançlı işlemlerin belirli koşullar altında geçerli kabul edildiği görülmektedir. Ancak söz konusu içtihatların her somut olaya aynı şekilde uygulanamaması, hukuki öngörülebilirlik ve güvenlik ilkeleri bakımından sorun teşkil etmektedir. Bu çalışmada, öncelikle inançlı işlemin kavramsal çerçevesi ve unsurları ele alınacak, ardından taşınmaz mülkiyetinin inançlı devrinin hukuki niteliğine ilişkin doktrindeki görüşler karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Devamında, inançlı

işlem ile muvazaa arasındaki ayrım analiz edilecek ve teminat amacıyla gerçekleştirilen mülkiyet devirleri, rehin ve ipotek gibi klasik teminat kurumlarıyla karşılaştırılacaktır. Ayrıca, Yargıtay içtihatları ışığında işlemin geçerliliği, inanç sözleşmesinin ispatı, mülkiyetin geri devri ve muvazaa iddialarının değerlendirilmesi gibi hususlar ele alınacaktır. Bunun yanı sıra lex commissoria yasağı kapsamında ortaya çıkan sorunlar da incelenerek, mevcut düzenleme eksikliğinin taraf menfaatleri üzerindeki etkileri değerlendirilecek ve uygulamadaki belirsizliklerin giderilmesine yönelik çeşitli çözüm önerileri ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnançlı İşlem, Teminat Amaçlı Mülkiyet Devri, Muvazaa, Lex Commissoria Yasağı, Tapu İptal ve Tescil.

The Transfer of Real Estate Ownership Within the Framework of Fiduciary Transactions and the Issue of Legal Nature

Abstract

The increasingly complex demands of economic life, together with the limitations of legally prescribed security instruments, have led parties to seek more flexible and functional methods of securing obligations. In this context, fiduciary transactions established for security purposescombining a trust agreement with the transfer of ownership—have become widespread, particularly in commercial practice. A fiduciary transaction is a sui generis legal act based on a relationship of trust between the parties, whereby a right is transferred for a specific and predetermined purpose, with the understanding that it will be re-transferred once that purpose has been fulfilled. In this respect, fiduciary transactions differ from classical contractual relationships and display a distinctive legal structure. The transfer of ownership of immovable property within the framework of a fiduciary transaction is particularly notable as a method used to secure a creditor's claim. However, the legal nature of such transactions remains controversial in legal doctrine. Divergent views exist as to how the relationship between the transfer of a real right and the underlying obligational agreement should be characterized. While some scholars recognize these transactions as valid security mechanisms, others argue that they may constitute sham transactions or represent a circumvention of the law. The distinction between fiduciary transactions and sham (simulated) transactions is therefore of critical importance. In fiduciary transactions, there is a genuine legal relationship and a legitimate, protectable purpose between the parties. In contrast, sham transactions are primarily aimed at deceiving third parties. This distinction has significant implications for the validity of the transaction, its enforceability against third parties, and particularly the law of evidence. In practice, establishing the true intent of the parties and proving the existence of a fiduciary agreement is often subject to the requirement of written evidence, which can create practical difficulties. The absence of explicit statutory provisions regulating fiduciary transactions in Turkish law leads to considerable uncertainty in practice. This gap has largely been addressed through judicial decisions, particularly those of the Court of Cassation, which generally accept the validity of fiduciary transactions under certain conditions. However, the lack of consistent application of these precedents across different cases raises concerns regarding legal certainty

and predictability. This study first outlines the conceptual framework and essential elements of fiduciary transactions, then examines doctrinal views on the legal nature of fiduciary transfers of immovable property. It further analyzes the distinction between fiduciary and sham transactions and compares fiduciary transfers made for security purposes with traditional security devices such as pledge and mortgage. Finally, in light of Court of Cassation case law, issues such as validity, proof of the fiduciary agreement, re-transfer of ownership, and allegations of sham are discussed. The study also addresses problems arising from the prohibition of lex commissoria and evaluates the impact of the lack of statutory regulation on the interests of the parties, concluding with proposals aimed at resolving practical uncertainties.

Keywords: Fiduciary Transaction, Security-Based Transfer of Ownership, Simulation, Lex Commissoria Prohibition, Registration and Annulment of Title.

Makale ID= 120

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7123-3109

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesinin Toplanma Özgürlüğüne İlişkin Kararlarında Karşıt Gösterilere Dair Temel İlkeler

Dr. Öğretim Üyesi Pınar Dikmen

Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

Özet

İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 11. maddesinde koruma altına alınmış olan "toplanma özgürlüğü"nün özgül bir boyutunu da "karşıt gösteriler" (counter-demonstrations) oluşturmaktadır. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesinin ortaya koyduğu kararlardan, toplanma özgürlüğünün, barışçıl olduğu müddetçe karşıt gösterileri de koruduğu görülmektedir. Mahkeme, aynı mekân ve zamanda, birbirine zıt ve muhalif görüşleri savunan grupların menfaatlerinin dengelenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Karşıt gösteri kavramı, prensip olarak, iki farklı toplanma kategorisini ve bu cihetle iki farklı hak öznesini kapsamaktadır. Bildiri'de, "öncül gösteriler" olarak nitelendirdiğimiz ilk kategoriye ait hak özneleri, toplanma özgürlüğünden yararlanmaları durumunda, savundukları görüşe karşıt gösterilerin ortaya çıkmasını tetikleme ihtimali olan/tetikleyen ilksel hak özneleridir. Mahkemenin 11. madde ile ilgili verdiği kararlarda sıklıkla vurguladığı üzere, bir toplanma, konusunu oluşturan fikir ya da talep nedeniyle toplumdaki diğer bireyleri rahatsız edebilecek hatta incitebilecek potansiyele sahip olsa da Sözleşme'nin korumasından yararlanır. Bir gösterinin, toplumun diğer kesimlerini rahatsız etme ya da karşıt gösterileri tetikleme potansiyeli barındırması, barışçıl bir gösterinin yasaklanması için yeterli değildir. En önemlisi, taraf devletler, karşıt göstericilerin varlığı karşısında, öncül göstericilerin haklarını etkili şekilde kullanabilmelerini sağlama yükümlülüğü altındadırlar. Bu yükümlülük, öncül göstericilerin toplumda popüler olmayan bir görüşü savunmaları durumunda özellikle önem arz etmektedir. Bildiri'de "karşıt gösteriler" olarak adlandırdığımız ikinci kategoriye ait hak özneleri ise, eş-mekânsal ve eş-zamansal olarak öncül göstericilere muhalif bir karşıt gösteri düzenlemeyi talep etmektedirler. Mahkeme kararlarına göre, barışçıl olduğu müddetçe karşıt göstericiler de Sözleşme'nin korumasından yararlanır. Karşıt göstericilerin kullandığı yöntemler "tahrik edici" olabilir ancak bu yöntemler, şiddet içeren bir çatışmaya dönüşmediği ya da öncül göstericilerin haklarını etkili bir şekilde kullanmalarını engelleyecek bir seviyeye ulaşmadığı sürece engellenemez; karşıt toplanmaların engellenmesi için taraf devletlerin ikna edici gerekçeleri olması gerekir. Bu ikili nitelendirmeden hareket ederek Bildiri'de, her iki kategorideki hak öznesinin yarışan haklarının İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi tarafından nasıl dengelendiği ortaya konulmuştur. Genel olarak ulaşılan sonuç, Mahkemenin, demokratik toplumu oluşturan; çoğulculuk, hoşgörü ve

açık görüşlülük ilkeleri çerçevesinde; karşıt görüşleri savunan göstericilerin barışçıl şekilde karşı karşıya gelmesinin, kamusal tartışmaların gelişimine ve farklı görüşlerin etkileşimine sunduğu katkıya önem veriyor olduğudur. Öncül ve karşıt gösterilerin varlığına, her bir gösteri kategorisindeki hak öznesinin toplanma özgürlüğünü etkili bir şekilde kullanmasına, taraf devletlerce uygun koşulların yaratılması ve buna uygun tedbirler alınması şartıyla, saygı duyulmalıdır. Bu iki hak öznesi arasındaki çatışmanın toplantıyı barışçıl olmaktan çıkarabileceği veyahut karşıt grupların karşı karşıya gelmesinin, kamu düzeninin sağlanması gibi, toplanma özgürlüğüne müdahaleyi haklı kılabilecek meşru bir nedene yol açabileceği öne sürülüyorsa, bu iddianın mutlaka somut gerekçelerle ortaya konulması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Karşıt Gösteriler, Toplanma Özgürlüğü, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hakkı.

Basic Principles on Counter-Demonstrations in the European Court of Human Rights' Decisions Regarding Freedom of Assembly

Abstract

Counter-demonstrations constitute a specific dimension of the "freedom of assembly" protected under Article 11 of the European Convention on Human Rights. The case law of the European Court of Human Rights shows that freedom of assembly, as long as it remains peaceful, also protects counter-demonstrations. The Court has stated that the interests of groups defending opposing views at the same place and time must be balanced. In principle, the concept of counter-demonstration encompasses two categories of assembly and, accordingly, two different rights-holders. In this paper, the rights-holders in the first category, referred to as "primary demonstrators," are the initial rights-holders whose exercise of freedom of assembly is likely to trigger, or does trigger, counter-demonstrations against the views they defend. As the Court has frequently emphasized in its case law under Article 11, an assembly enjoys the protection of the Convention even if, because of the idea or demand forming its subject matter, it has the potential to disturb or even offend others. The fact that a demonstration may disturb others or trigger counter-demonstrations is not sufficient to justify the prohibition of a peaceful assembly. Most importantly, Contracting States are under an obligation to ensure that primary demonstrators are able to exercise their rights effectively in the presence of counter-demonstrators. This obligation is especially important where the primary demonstrators defend a view that is unpopular in society. The rights-holders in the second category, referred to in this paper as "counter-demonstrators," are those who seek to organize, at the same place and time, a counter-demonstration opposing the primary demonstrators. According to the Court's case law, counter-demonstrators also enjoy the protection of the Convention, provided that they remain peaceful. The methods used by counter-demonstrators may be "provocative"; however, unless those methods escalate into violent confrontation or reach a level that prevents the primary demonstrators from effectively exercising their rights, they cannot be restricted. The restriction of counter-assemblies requires convincing reasons on the part of the Contracting States. On the basis of this dual characterization, the paper examines how the European Court

of Human Rights balances the competing rights of both categories. The general conclusion is that, within the framework of pluralism, tolerance, and broadmindedness, the Court attaches importance to the contribution made by the peaceful coexistence or confrontation of demonstrators defending opposing views to public debate and the interaction of differing opinions. The existence of both primary and counter-demonstrations must be respected, provided that Contracting States create appropriate conditions and take suitable measures to ensure the effective exercise of freedom of assembly by each category of rights-holders. If it is claimed that a clash between these two rights-holders could deprive the assembly of its peaceful character, or that confrontation between opposing groups could justify an interference with freedom of assembly, that argument must necessarily be supported by concrete reasons.

Keywords: Counter-Demonstrations, Freedom of Assembly, the Right to Hold Meetings and Demonstration Marches.

Makale ID= 309

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8368-2638

İnsan Tasavvurundan Hukuk Teorisine mi Hukuk Teorisinden İnsan Tasavvuruna mı? Erken Modern Düşüncede İnsan Doğası Varsayımlarının Eleştirel Bir İncelemesi

Dr. Öğretim Üyesi Fatih Güneş

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Erken modern siyaset ve hukuk düşüncesi, geleneksel okumalarda genellikle insan tasavvurunu başlangıç, hukuki düzeni ise sonuç olarak gören bir yorum üzerinden ele alınmaktadır. Bu yaygın yoruma göre dönemin filozofları, öncelikle evrensel bir insan doğası varsayımı geliştirmiş; ardından bu temel üzerinden devletin, hukuki düzenin ve siyasal otoritenin meşruiyetini inşa etmişlerdir. Bu klasik yaklaşımda, doğa durumu ve insan doğası teorileri, hukuk kuramlarının objektif ve açıklayıcı başlangıç noktası olarak kabul edilmektedir. Ancak bu yorum, çoğu zaman dayandığı metodolojik ve ideolojik öncüller sorgulanmaksızın peşinen benimsenmektedir. Bu tebliğ, söz konusu yerleşik nedensellik algısını tersyüz etmeyi ve "insan tasavvurundan hukuk teorisine" doğru ilerlediği varsayılan tek yönlü ilişkinin eleştirel bir değerlendirmesini yapmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın merkezinde şu temel araştırma sorusu yer almaktadır: Erken modern siyaset teorilerinde sunulan insan doğası tasvirleri gerçekten hukuki düzenin kurucu temeli midir, yoksa filozofların önceden zihinlerinde kurguladıkları siyasal bir düzeni rasyonelleştirmek ve meşrulaştırmak amacıyla ürettikleri varsayımsal araçlar mıdır? Bu soruya yanıt ararken, siyasal düşünce tarihine yöneltilen eleştirel yaklaşımlardan beslenilebilir. Kimi düşünürlere göre, erken modern dönemdeki hukuk ve siyaset metinleri zamansız ve evrensel doğrular üretme çabası olarak değerlendirilmemelidir. Aksine, bu eserlerin yazıldıkları dönemin siyasi ve ekonomik tartışmalarına verilmiş somut yanıtlar olduğu dikkate alınmalıdır. Kimi düşünürler ise dönemin filozoflarının çizdiği 'insan doğası' tasvirlerinin de tarafsız veya bilimsel tespitler olmadığını, bu tasvirlerin aslında belirli bir mülkiyet anlayışını, toplumsal yapıyı veya iktidar biçimini haklı çıkarmak üzere özel olarak kurgulandığına dikkat çekmektedir. Özetle, filozofların sunduğu insan doğası anlatılarının objektif veriler olmaktan ziyade, baştan hedefledikleri hukuki ve siyasal düzeni meşrulaştırmak için kullanılan teorik araçlar olduğu yönünde güçlü bir eleştirel yaklaşım söz konusudur. Bu tebliğ, söz konusu eleştirel yaklaşımları merkeze alarak dönemin en etkili sözleşmeci düşünürleri olan Hobbes ve Locke'un kuramlarını incelemeyi hedeflemektedir. İnceleme kapsamında, bu düşünürlerin insanın doğasına ilişkin görüşlerinin aslında hedefledikleri hukuki ve siyasal mimariye ulaşmak için geriye dönük bir yaklaşımla tasarlandığı iddiası analiz edilmektedir. Hobbes'un bencil doğası nedeniyle sürekli bir savaş ve kaos içinde olan güvenlik

arayışındaki insan tasavvurunun mutlakiyetçi bir egemenlik ve pozitif hukuk teorisini temellendirmek için nasıl elzem olduğu; Locke'un rasyonel ve emek-mülkiyet eksenli insan doğası varsayımının, sınırlı devleti ve doğal haklar doktrinini güvence altına almak üzere nasıl kurgulandığı tartışılmaktadır. Sonuç olarak bu tebliğ, Hobbes ve Locke özelinde insan doğası teorilerinin hukuk ve devlet kuramlarının kurucu başlangıç noktası olmaktan ziyade, tam da bu kuramların normatif ve siyasal iddialarına malzeme taşımak üzere sonradan icat edilmiş varsayımlar olarak işlev gördüğünü ileri sürmektedir. Hukuk teorileri ile insan tasavvuru arasındaki ilişkinin yaygın bilinenin aksine "hukuk teorisinden insan tasavvuruna" doğru işlediğini savunan bu perspektif, erken modern siyaset düşüncesinin kavramsal mimarisini ve bu bağlamda gelişen hukuka ilişkin antropolojik temelleri çok daha eleştirel bir gözle yeniden düşünmeyi gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnsan Doğası, Doğa Durumu, Thomas Hobbes, John Locke, Erken Modern Dönem Düşüncesinin Eleştirisi.

From Conceptions of the Human to Legal Theory or from Legal Theory to Conceptions of the Human? A Critical Examination of Assumptions About Human Nature in Early Modern Thought

Abstract

Early modern political and legal thought is often interpreted through a framework that treats conceptions of the human as the starting point and the legal order as the outcome. According to this widespread interpretation, philosophers of the period first formulated assumptions about a universal human nature and subsequently built the legitimacy of the state, legal order, and political authority upon this foundation. Within this classical view, theories of the state of nature and human nature are regarded as the objective and explanatory starting points of legal theory. Yet this interpretation is frequently accepted without questioning the methodological and ideological assumptions on which it rests. This paper seeks to challenge this established causal narrative and critically evaluate the presumed one-directional relationship thought to proceed "from conceptions of the human to legal theory." The central research question is as follows: Are the depictions of human nature presented in early modern political theory genuinely the constitutive foundations of the legal order, or are they hypothetical constructs designed to rationalize and legitimize a political order already envisioned by philosophers? To address this question, the paper draws on critical approaches within the history of political thought. Some scholars argue that early modern political and legal texts should not be understood as attempts to formulate timeless truths, but rather as responses to the political and economic debates of their historical contexts. Others emphasize that the portrayals of "human nature" advanced by philosophers were not neutral or scientific observations; instead, they were shaped in ways that justified particular conceptions of property, social order, or political authority. From this perspective, accounts of human nature function less as objective descriptions than as theoretical devices used to legitimize a specific legal and political arrangement. Building on these insights, the paper examines the theories of Thomas Hobbes and John Locke, two central figures of early

modern contractarian thought. It analyzes the claim that their views on human nature were formulated in ways that support the legal and political structures they sought to defend. Hobbes's depiction of self-interested individuals living in insecurity and conflict is considered in relation to his justification of absolute sovereignty and positive law. Locke's account of rational individuals grounded in labor and property is examined in connection with his defense of limited government and natural rights. The paper argues that, in the cases of Hobbes and Locke, theories of human nature function not as the original foundations of legal theory but as assumptions that help justify their normative and political claims. This perspective suggests that the relationship between legal theory and conceptions of the human operates not from human conceptions to legal theory, but rather from legal theory to conceptions of the human.

Keywords: Human Nature, the State of Nature, Thomas Hobbes, John Locke, a Critique of Early Modern Thought.

Makale ID= 305

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0554-4528

İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatına Eleştirel Bir Yaklaşım

Öğr. Gör. Mücahit Türkmen

Yozgat Bozok Üniversitesi Yerköy Meslek Yüksekokulu

Özet

İnsansız hava araçları günümüzde hobi olarak kullanılmanın ötesine geçmiş; afet yönetimi, dağıtım hizmetleri, doğanın korunması, film yapımı ve yayıncılık, kontrol ve denetleme gibi pek çok sektörün vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. İnsansız hava aracı sayısındaki ve sivil kullanım alanındaki bu artışla birlikte gerçekleşen teknolojik gelişmelere uyum sağlamak amacıyla insansız hava aracı kullanımına ilişkin olarak Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı yürürlüğe konulmuştur. Ne var ki talimatın mevcut hali birçok husus bakımından eleştirilere açıktır. Bu bağlamda bildiride ilk olarak, sivil insansız hava aracı kullanımına ilişkin kuralların mülkiyet hakkı başta olmak üzere kişilerin temel hak ve hürriyetlerine ve mali yükümlülüklere doğrudan etkide bulunması karşısında düzenlemenin yasama organı tarafından yapılacak bir kanuni düzenleme yerine idare tarafından adsız düzenleyici işlemle yapılması hukuki belirlilik ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bununla birlikte söz konusu talimatın Resmî Gazete yerine Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinde yayınlanması, talimatların üçüncü kişiler bakımından bağlayıcılığı ve geçerliliğini tartışmalı hale getirmektedir. Çalışmamızda üzerine durulacak diğer bir husus, talimat metnindeki terminolojik tutarsızlıklar ve kavram karmaşasıdır. Talimatta yer alan tanımlardaki maddi hata ve eksiklikler, maddelerde yapılan atıfların belirsiz olması, uygulayıcılar bakımından sakıncalar doğurabilmektedir. İnsansız hava aracı işletilmesinden doğan sorumluluğa ilişkin olarak İHA işleticisi/sahibi kavramlarının 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'ndaki işleten kavramıyla uyumlu değildir. Daha açık bir ifadeyle kanunla öngörülen kusursuz sorumluluk rejiminin alt norm niteliğinde olan talimatla farklılaştırılmış durumdadır. Bu durum sorumluların tespit edilmesi ve sigorta hukuku bakımından ciddi sorunlar meydana getirebilecek düzeydedir. Sonuç olarak, teknolojik gelişmelerin hukuki düzenlemelere konu edilmesi amacıyla hazırlanan İnsansız Hava Aracı Talimatı, mevcut haliyle kanunilik ve hukuki belirlilik ilkelerinden uzaklaşmış durumdadır. Bu bildiride, yukarıda özetlenen sorunların çözümüne ilişkin olarak, insansız hava aracı sistemlerine ilişkin temel esasların Türk Sivil Havacılık Kanunu'nda yapılacak bir değişiklikle belirlenmesi, talimatta İHA işletilmesinden doğan sorumluluğun Türk Sivil Havacılık Kanunu ile uyumlu hale getirilmesi, talimatın kendi içerisinde tutarlı olması yönünde çözüm önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnsansız Hava Aracı, İHA, İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı.

A Critical Approach to Instruction on Unmanned Aerial Vehicle Systems

Abstract

Unmanned aerial vehicles (UAVs) have moved beyond mere hobby use; they have become an indispensable part of many sectors, including disaster management, delivery services, nature conservation, film production and broadcasting, and monitoring and inspection. To keep pace with the technological advancements accompanying this increase in the number of UAVs and their civilian applications, the General Directorate of Civil Aviation (SHGM) has enacted the Unmanned Aerial Vehicle Systems Regulation regarding UAV use. However, the directive in its current form is open to criticism on several grounds. In this context, the report first notes that since the rules governing civilian UAV use directly impact fundamental rights and freedoms—particularly property rights—as well as financial obligations, the regulation's adoption through an unnamed administrative act by the administration rather than through legislative legislation by the legislative body is inconsistent with the principle of legal certainty. Furthermore, the fact that the directive in question was published on the SHGM's website rather than in the Official Gazette raises questions regarding the binding nature and validity of the directive for third parties. Another issue to be addressed in our study is the terminological inconsistencies and conceptual confusion in the text of the directive. Material errors and omissions in the definitions contained in the directive, as well as the ambiguity of the references made in the articles, may give rise to difficulties for those implementing the directive. Regarding liability arising from the operation of UAVs, the concept of "UAV owner" is not consistent with the concept of "operator" as defined in the Turkish Civil Aviation Law No. 2920. To put it more clearly, the directive, which serves as a subordinate regulation to the law, diverges from the strict liability regime established by the law. This situation could lead to serious issues regarding the identification of liable parties and insurance law. Consequently, the Unmanned Aerial Vehicle Directive, prepared to address technological advancements within legal frameworks, currently deviates from the principles of legality and legal certainty. In this paper, regarding the resolution of the issues summarized above, solutions are proposed to establish the fundamental principles of UAV systems through an amendment to the Turkish Civil Aviation Law, to align the liability arising from UAV operation in the directive with the Turkish Civil Aviation Law, and to ensure the directive's internal consistency.

Keywords: Unmanned Aerial Vehicle, UAV, Instruction on Unmanned Aircraft Systems.

Makale ID= 12

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0005-4759-7099

İrade Sakatlığının Anlaşmalı Boşanma Protokollerine Etkisi

Arş. Gör. Samet Şahin

Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk Medeni Kanunu m.166/3 hükmünde düzenlenen anlaşmalı boşanma kurumu, evlilik birliğinin temelinden sarsıldığı karinesine dayanarak, eşlerin özgür iradeleriyle evliliği sonlandırmalarına imkân tanır. Bu sürecin geçerliliği, eşlerin boşanmanın mali sonuçları ve çocukların durumu üzerinde uzlaşarak hazırladıkları ve uygulamada "anlaşmalı boşanma protokolü" olarak adlandırılan metnin varlığına bağlıdır. Protokol üzerindeki irade beyanlarının sağlıklı bir şekilde var olması gerekmektedir. Bu nedenle hata, hile veya korkutma gibi irade sakatlığı hallerinin varlığı, anlaşmanın geleceği konusunda önemli hukuki tartışmaları beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda öncelikle boşanma anlaşmasının hukuki niteliği üzerinde durmak gerekmektedir. Öğretide bu anlaşmaların “aile hukuku sözleşmesi, “borçlar hukuku sözleşmesi” veya yalnızca “talep beyanı” olduğu yönünde farklı görüşler bulunsa da; kanaatimizce bu metinler, hâkimin onayı ile tamamlanan “resmi şekle tabi bir sözleşme” olarak nitelendirilmelidir. Tıpkı noterlerin belirli sözleşmelere resmiyet kazandırması gibi, boşanma davalarında da hâkim, tarafların irade beyanlarını onaylayarak anlaşmaya geçerlilik şeklini kazandıran resmi makam konumundadır. Bu niteleme, irade sakatlığı iddiasının ileri sürülme yöntemini sürecin aşamalarına göre farklılaştırmaktadır. Hâkim onayından önceki evrede, anlaşma henüz resmi şekil şartını tamamlamadığından kesin hükümsüzdür durumdadır. Bu nedenle taraflar irade sakatlığına dayanarak veya dayanmaksızın anlaşmayı kabul etmediklerini bildirebilirler; yeter ki bu durum hakkın kötüye kullanılması anlamına gelmesin veya söz konusu metin tahvil yoluyla başka bir sözleşme olarak kabul edilemesin. Bu yönüyle görüşümüz öğretide yer alan “talep beyanı” görüşüyle benzeşmektedir. Ancak hâkimin onayı ile anlaşma mahkeme hükmünün bir parçası haline geldiğinden, onay sonrası fakat kesinleşme öncesi aşamada tek taraflı dönme mümkün olmayıp, irade sakatlığı iddiası ancak istinaf veya temyiz kanun yolları ile ileri sürülebilir. Kararın kesinleşmesinden sonra irade sakatlığının ortaya çıkması halinde ise başvurulacak tek hukuki yol “yargılamanın iadesi”dir. HMK m.375 uyarınca irade sakatlığı halleri yargılamanın iadesi sebebi sayılmalıdır. Ancak bu aşamada boşanma hükmünün bütünüyle ortadan kaldırılması, tarafların yeniden evli sayılması gibi hukuk sistemimize aykırı ciddi sonuçlara yol açabilir. Taraflardan birinin sonradan başka bir

kimseyle evlenmesi halinde ise kabul edilmesi mümkün olmayan bir sonuç ortaya çıkabilir. Bu durumda kısmen yargılamanın iadesinin uygulanabileceği düşünülse de boşanma anlaşması hükmün ayrılmaz bir parçası olup bunların ayrılması mümkün değildir. Bu nedenle kanaatimizce burada yalnızca TBK m.39/2 hükmü uyarınca tazminat talebinde bulunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Anlaşmalı Boşanma, İrade Sakatlığı, Boşanma Protokolü, İptal Hakkı, Yargılamanın İadesi.

The Impact of Vitiated Consent on Consensual Divorce Protocols

Abstract

The institution of consensual divorce, regulated under Article 166/3 of the Turkish Civil Code, is based on the legal presumption that the marriage union has been shaken to its foundations, allowing spouses to terminate their marriage through their free will. The validity of this process depends on the existence of a text—referred to in practice as the "consensual divorce protocol"—prepared by the spouses by reaching an agreement on the financial consequences of the divorce and the custody of the children. It is essential that the declarations of intent within this protocol are made soundly. Therefore, the presence of vitiated consent, such as error, fraud, or duress, brings about significant legal debates regarding the future of the agreement. In this context, it is first necessary to emphasize the legal nature of the divorce agreement. Although there are differing views in the doctrine suggesting that these agreements are "family law contracts," "obligations law contracts," or merely "declarations of claim," it is our opinion that these texts should be characterized as contracts subject to official form, which are perfected upon the judge's approval. Just as notaries grant official status to certain contracts, the judge in divorce cases acts as the official authority who grants the agreement its form of validity by approving the parties' declarations of intent. This characterization differentiates the method of asserting a claim of vitiated consent based on the stages of the process. Since the agreement has not yet satisfied the official form requirement, it is in a state of absolute nullity. Consequently, the parties may declare that they do not accept the agreement—with or without relying on vitiated consent—provided that this does not constitute an abuse of right or that the text cannot be upheld as another contract through conversion. In this regard, our view aligns with the "declaration of claim" theory in the doctrine. Once the agreement becomes an integral part of the court judgment upon approval, unilateral rescission is no longer possible. At this stage, claims of vitiated consent can only be asserted through legal remedies. If vitiated consent emerges after the decision has become final, the sole legal recourse is the renewal of proceedings. Pursuant to Article 375 of the Code of Civil Procedure, instances of vitiated consent should be considered grounds for the renewal of proceedings. However, at this stage, vacating the divorce decree entirely could lead to serious consequences incompatible with our legal system, such as the parties being legally reinstated as married. If one of the parties has subsequently married another person, an unacceptable outcome would arise.In such cases, although it might be considered that a partial renewal of proceedings could be applied, the divorce agreement is an inseparable part of the ruling and cannot be severed. Therefore, in our

opinion, the only available remedy in this situation is a claim for compensation pursuant to Article 39/2 of the Turkish Code of Obligations.

Keywords: Consensual Divorce, Vitiated Consent, Marital Settlement Agreement, Right of Rescission, Renewal of Proceedings.

Makale ID= 318

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-2589-0305[1]
0000-0003-3183-0325[2]

İş Sözleşmesinin Feshinde Yapay Zeka Kullanımına İlişkin Düzenleme İhtiyacı: Avrupa Birliği ve Türk Hukuku Karşılaştırması

Prof. Dr. Yeliz Bozkurt Gümrükçüoğlu[1], Doç. Dr. A. Eda Manav Özdemir[2]

[1]İbn Haldun Üniversitesi
[2]Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı

Özet

Yapay zekâ hayatımızın her alanında olduğu gibi iş hukuku alanında da yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Dijitalleşmeye birlikte çalışma hayatında işe alım süreçlerinde, iş sözleşmesinin devamında ve iş sözleşmesinin sona ermesinde yapay zekâdan yararlanılmaktadır. Bu bağlamda işyerlerinde yapay zekâ sistemlerinin artan kullanımı, özellikle işe alım, performans değerlendirme ve iş sözleşmesinin sona erdirilmesine ilişkin karar süreçlerinde iş ilişkilerini önemli ölçüde dönüştürmektedir. İş ilişkileri bağlamında yapay zekâ sistemleri, işverenler tarafından işe alım süreçlerinde, iş sözleşmesinin sürdürülmesinde ve sona erdirilmesinde; verimliliği artırmak, rekabet avantajı elde etmek, işletmesel kararlar almak, işçilerin faaliyetlerini izlemek ve performanslarını değerlendirmek gibi çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Yapay zekâ tabanlı araçlar verimliliği artırmakta, maliyetleri düşürmekte ve veri temelli yönetim imkânları sunmaktadır. Bununla birlikte, bu teknolojilerin iş ilişkilerine entegrasyonu, özellikle iş sözleşmesinin feshi bağlamında önemli hukuki ve etik sorunları da beraberinde getirmektedir. Yapay zekâ kullanımı, iş sözleşmesinin feshinde iki farklı şekilde gündeme gelebilir. Bunlardan ilki, yapay zekanın, üretim süreçlerinde esaslı teknolojik değişikliklere yol açarak bazı iş pozisyonlarını gereksiz hâle getirmesidir. Bu durum geçerli bir fesih nedeni olarak kabul edilebilir. Ayrıca mevzuat ve yargı içtihatları, fesih kararlarının gerçek bir işletmesel ihtiyaca dayanması, teknolojinin fiilen uygulanmış olması ve iş pozisyonunun gerçekten ortadan kalktığının somut delillerle ispat edilmesini zorunlu kılmaktadır. Yapay zekanın iş sözleşmesinin feshi açısından gündeme gelebileceği ikinci durum, feshe ilişkin kararın verilmesinde kullanımıdır. Ancak bu gibi amaçlarla yapay zekâ kullanımına ilişkin olarak Avrupa Birliği tarafından kabul edilen Yapay Zekâ Tüzüğü de insan denetimi, şeffaflık ve algoritmik ayrımcılığın önlenmesi gibi sıkı yükümlülükler öngörmektedir. Zira yapay zekanın verimlilik, zaman tasarrufu gibi bazı avantajları olmasına karşın; kişisel verilerin korunması, ayrımcılık yasağı ve iş güvencesi bakımından ciddi riskleri bulunmaktadır. Nitekim yapay zekâ sistemleri geçmiş verilere dayandığından, mevcut önyargıları yeniden üretebilmekte ve eşitlik ilkesini zedeleyebilmektedir. Bu bağlamda, yapay

zekânın iş sözleşmesinin sona erdirilmesinde tamamlayıcı mı yoksa ikame edici mi olduğu belirleyici öneme sahiptir. YZ yalnızca destekleyici bir araç niteliğindeyse fesih hukuka aykırı sayılabilecekken, gerçek bir işlevsel ikame söz konusuysa belirli şartlar altında fesih geçerli kabul edilebilecektir. Ayrıca Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) kapsamında özellikle otomatik karar verme ve profillemeye ilişkin güvenceler (m. 22) ile veri işleme ilkeleri (m. 5) aracılığıyla tamamlayıcı bir koruma rejimi oluşturmaktadır. Ülkemizde yapay zekâya ilişkin açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, Türkiye'de yapay zekâya ilişkin düzenleyici çalışmalar hız kazanmıştır. Avrupa Birliği Yapay Zekâ Tüzüğü doğrudan bağlayıcı olmamakla birlikte, Türk hukuku açısından önemli bir referans niteliği taşımaktadır. Bu doğrultuda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Dönüşüm Ofisi tarafından hazırlanan 2021-2025 Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi, yapay zekâ sistemlerinde şeffaflık, güvenlik, tarafsızlık ve hesap verebilirlik gibi temel ilkeleri benimseyerek AB yaklaşımıyla paralellik göstermektedir. Çalışmamızda yapay zekanın iş sözleşmesinin feshinde nasıl kullanılabileceği, fesih sebepleri üzerinde ne gibi etkiler doğuracağı, avantajlı ve riskli yönleri ele alınacaktır. Yapay zekânın iş ilişkilerinin sona erdirilmesinde kullanımının adalet, ölçülülük ve işçinin korunması ilkeleri çerçevesinde düzenlenmesi konusunda öneriler getirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Performans Değerlendirmesi, Fesihte Yapay Zeka, Yapay Zeka Tüzüğü.

The Need for Regulation on the Use of Artificial Intelligence in the Termination of Labour Contracts: A Comparative Analysis of European Union and Turkish Law

Abstract

Just as artificial intelligence permeates every aspect of our lives, it is also extensively utilised in the field of labour law. Along with digitalisation, artificial intelligence systems are employed in recruitment processes, in the continuation of the labour contract, and in its termination. The increasing use of AI systems in workplaces significantly transforms employment relationships, particularly in decision-making processes related to recruitment, performance evaluation, and termination. Employers use these systems to increase efficiency, gain competitive advantage, make managerial decisions, and monitor and evaluate employees' performance. While AI-based tools reduce costs and provide data-driven management opportunities, their integration into employment relationships also brings about significant legal and ethical issues, particularly in the context of termination of labour contracts. Artificial intelligence may arise in the termination of labour contracts in two ways. First, AI may lead to substantial technological changes in production processes, rendering certain job positions redundant, which may constitute a valid reason for termination. Legislation and judicial case law require that such decisions be based on genuine operational necessity, that the technology has actually been implemented, and that the elimination of the job position be proven with concrete evidence. Second, AI may be used in making the termination decision itself. The Artificial Intelligence Act adopted by the European Union imposes strict obligations for such uses, including human

oversight, transparency, and measures to prevent algorithmic discrimination. Although AI offers advantages such as efficiency and time savings, it poses serious risks regarding the protection of personal data, the prohibition of discrimination, and job security. Since AI systems are based on past data, they may reproduce existing biases and undermine the principle of equality. Whether AI is complementary or substitutive in termination is of decisive importance: if AI is merely a supportive tool, termination may be considered unlawful, whereas genuine functional substitution may render termination valid under certain conditions. The GDPR provides a complementary protection regime through safeguards on automated decision-making and profiling (Art. 22) and data processing principles (Art. 5). Although Türkiye has no explicit AI regulation, regulatory efforts have gained momentum. While the EU Artificial Intelligence Act is not directly binding, it serves as an important reference for Turkish law. The National Artificial Intelligence Strategy (2021–2025), prepared by the Ministry of Industry and Technology and Digital Transformation Office of the Presidency, adopts core principles of transparency, security, impartiality, and accountability, in line with the EU approach. This study examines how AI can be used in the termination of labour contracts, its effects on grounds for termination, and its advantages and risks. Recommendations will be made on the regulation of AI use in employment termination within the framework of justice, proportionality, and the protection of the employee.

Keywords: Artificial Intelligence, Performance Evaluation, Artificial Intelligence in Termination, Artificial Intelligence Act.

Makale ID= 116

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8678-6259

İşçiler Arasındaki Kavga Nedeniyle Meydana Gelen İş Kazalarında İşverenin Sorumluluğunun Hukuki Dayanağı: TBK m. 66 mı, TBK m. 116 mı?

Doç. Dr. Nurcihan Özdoğan

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu çalışmada, işverenin üstlendiği iş kapsamında çalışan iki işçi arasında çıkan kavga sonucu meydana gelen zararlar bakımından işverenin hukuki sorumluluğunun hangi normatif temele dayandırılması gerektiği incelenmiş olup, son güncel içtihatlar ile yargı uygulamasında tartışma, özellikle Türk Borçlar Kanunu'nun 66. maddesinde düzenlenen adam çalıştıranın sorumluluğu ile 116. maddede düzenlenen ifa yardımcısının fiilinden sorumluluk hükümleri arasında yoğunlaşmaktadır. İlk olarak, olayın iş kazası niteliği ele alınmaktadır. 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca işyerinde veya işveren tarafından görevlendirme kapsamında meydana gelen olayların iş kazası sayıldığı açıktır. Bu bağlamda, işyerinde iki işçi arasında çıkan kavga da iş kazası olarak nitelendirilebilir. Ancak olayın iş kazası sayılması, işverenin özel hukuk anlamındaki tazminat sorumluluğunun hangi hükme dayanacağını kendiliğinden belirlememektedir. Bu nedenle sorumluluğun hukuki dayanağının ayrıca tespit edilmesi gerekmektedir. Çalışmada ikinci olarak TBK m. 66 kapsamında sorumluluk incelenmiştir. Yargıtay'ın özellikle önceki dönem kararlarında, işçilerin birbirlerine verdikleri zararlarda işverenin kusursuz sorumluluğuna gidildiği görülmektedir. Zira işverene kusur atfedilemeyen durumlarda işverenin kusursuz sorumluluğu araştırılırken bunun hangi norma dayanacağının tespiti önem taşımaktadır. Üçüncü olarak, TBK m. 116 kapsamında sorumluluk ele alınmıştır. İşçi ile işveren arasındaki ilişkinin sözleşmeye dayalı olması nedeniyle, zarar gören işçinin işverene karşı ileri süreceği taleplerin esasen akdi sorumluluk çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Nitekim Yargıtay'ın güncel kararlarında da, TBK m. 66'nın uygulanabilmesi için zarar görenin üçüncü kişi olması gerektiği, işçinin ise bu kapsamda değerlendirilemeyeceği ifade edilmektedir. Bu durumda sorumluluğun TBK m. 116 kapsamında ele alınması gerektiği kabul edilmektedir. Bu noktada TBK m. 417 hükmü ayrıca önem taşımaktadır. İşverenin işçiyi koruma borcu kapsamında işyerinde düzeni sağlama, gözetim yükümlülüğünü yerine getirme ve gerekli önlemleri alma yükümlülüğü bulunmaktadır. İşçiler arasında çıkan kavga, bu borcun ihlali olarak değerlendirilebilir ve bu durumda sorumluluk sözleşmeye aykırılık niteliği kazanır. Sonuç olarak kanaatimizce, sözleşme ilişkisi bulunan işçi ile işveren arasındaki uyuşmazlıklarda öncelikle akdi sorumluluk rejiminin uygulanmasının daha isabetlidir. TBK m. 66'nın ise esasen üçüncü kişilere verilen zararlar

bakımından tipik bir düzenlemedir. Bununla birlikte, somut olayın özelliklerine göre iki sorumluluk rejimi arasında bir yarışıma da söz konusu olabilecektir. Ancak somut olayda TBK m. 66 ve m. 116 hükümlerinden hangisinin uygulanacağı noktasında belirleyici kriter, kavgaya karışan ve zarar veren işçi, işverenin iş sağlığı ve güvenliği veya organizasyon konusundaki bir yetkisini kullanan (örneğin ustabaşı, şef vb.) bir ifa yardımcısı ise TBK m. 116 önceliklidir. Ancak eşit statüdeki iki işçinin kavgasında, zarar veren işçi teknik anlamda bir ifa yardımcısı değilse, sorumluluk TBK m. 66 kapsamında değerlendirilir.

Anahtar Kelimeler: İşverenin Hukuki Sorumluluğu, İşverenin Kusursuz Sorumluluğu, İş Kazası, İşçinin Korunması Borcu.

The Legal Basis of Employer Liability in Occupational Accidents Arising from Fights Between Employees: Article 66 or Article 116 of the Turkish Code of Obligations?

Abstract

This paper examines the legal basis of the employer's liability for damages arising from a fight between two employees in the course of employment. In light of recent case law and judicial practice, the debate has increasingly focused on whether such liability should be grounded in Article66 of the Turkish Code of Obligations, which regulates the liability of an employer for acts of employees, or in Article116, which governs liability for the acts of auxiliaries in the performance of an obligation. The analysis begins by addressing the qualification of the incident as an occupational accident. Pursuant to Article13 of Law No. 5510, incidents occurring at the workplace or during the performance of duties assigned by the employer are deemed occupational accidents. Within this framework, a fight between employees at the workplace may be classified as such. However, the characterization of the event as an occupational accident does not automatically determine the legal basis of the employer's civil liability. Therefore, the normative foundation of liability must be identified separately. The study then considers liability under Article 66 of the Turkish Code of Obligations. Earlier case law of the Court of Cassation demonstrates a tendency to impose strict liability on employers for damages caused by employees to one another, without requiring proof of fault. In cases where no fault can be attributed to the employer, identifying the appropriate legal basis of strict liability becomes particularly important. Subsequently, liability under Article116 is examined. Given the contractual nature of the relationship between the employer and the employee, it is argued that claims brought by the injured employee should primarily be assessed within the framework of contractual liability. Recent decisions of the Court of Cassation support this approach, emphasizing that Article66 applies only where the injured party qualifies as a third party, whereas an employee cannot be considered as such. Accordingly, liability should, in principle, be based on Article116. In this context, Article417 of the Turkish Code of Obligations is also of particular relevance. This provision imposes on the employer a duty to protect the employee, including the obligation to maintain workplace order, ensure proper supervision, and take all necessary preventive measures. A fight between employees may therefore constitute a breach

of this duty, giving rise to contractual liability. In conclusion, it is submitted that in disputes between an employer and an employee bound by a contractual relationship, priority should be given to the regime of contractual liability. Article66, by contrast, is primarily intended for damages caused to third parties. Nevertheless, depending on the specific circumstances of the case, a concurrence of liability regimes may arise. The decisive criterion lies in the status of the employee who caused the damage: if that employee acts as an auxiliary exercising organizational or supervisory authority on behalf of the employer, Article116 should prevail. However, in cases involving a fight between employees of equal status, where the damaging employee does not qualify as an auxiliary in the technical sense, liability should be assessed under Article66.

Keywords: Employer's Civil Liability, Employer's Strict Liability, Occupational Accident, Obligation of the Employer to Protect the Employee.

Makale ID= 118

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3752-5885

İşin Değerinin Tespitinde Toplu İş Sözleşmelerinin Rolü

Arş. Gör. Ercan Uzun

İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Ücret, işverence işçiye iş görme ediminin karşılığı olarak ödenen bir parasal tutar olsa da ücret miktarının belirlenmesi esas meselelerin başında gelmektedir. Aynı işverenlere bağlı çalışılmasına rağmen eşit veya eşit değerde işi gerçekleştiren işçilerin farklı ücretlendirildiği günümüzde sıkça yaşanılan durumlardandır. İş sözleşmesi görüşmelerinde üzerinde anlaşılan ücret miktarının tam olarak neyin karşılığı olduğu da ayrı bir sorundur. Temel ücretin işin değerine karşılık gelmesi, işçinin niteliklerinin ise ücreti artıran unsur olarak dikkate alınması gerekmektedir. Nihayetinde bu durum da işin değerinin belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. İşin değeri kavramı, İş Kanunu'nun 5. maddesi ile çalışma hayatının içerisinde yer alan ve açıklanmaya muhtaç bir kavramdır. İlgili düzenlemenin asli amacı, aynı veya eşit değerde iş için cinsiyet nedeniyle farklı ücret kararlaştırılmasının önüne geçmektir. Hukukumuzda eşit iş, aynı iş, benzer iş, eşit değerde iş kavramları hakkında açıklamalarda bulunan ve bu muğlaklığı giderecek olan düzenlemeler bulunmamaktadır. Dolayısıyla işin değerinin tespiti ve işyerinde adil ve şeffaf bir ücret düzeni kurabilmesi için işveren zorlanmalıdır. İşyeri ve işletmeler, büyüklükleri ve hedefleri doğrultusunda çeşitli iş değerlendirme sistemlerini kullanabilmektedir. Küçük, daha az iş çeşitliliği ve işçi sayısı olan işletmeler derecelendirme gibi yöntemleri seçerken; iş çeşitliliğinin fazla olduğu yerlerde ise faktör karşılaştırma ve puanlandırma yöntemleri tercih edilmektedir. Değerlendirme yöntemleri işin, çeşitli yönlerden değerlendirilerek işyerinde diğer işlere göre hiyerarşisine dair çıkarımda bulunmasını sağlar. Sonuç itibariyle bir işin değerlendirilmesiyle başlayan süreç, işyerindeki tüm işlerin birbirlerine göre göreceli değerinin saptanması ile tamamlanacaktır. Toplu iş sözleşmesi ile ilk kez tanışan işyerlerinde genel tartışmalar, ücret zam oranları ve ücret ekleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Haliyle sistem, işverenin önceden subjektif değerlendirmesi sonucu düzenlenmiş iş hiyerarşisi üzerine kurulmaktadır. Ücretin belirlenme yöntemi ve iş tanımları şeklindeki yeni başlıklar altında toplu iş sözleşmesi şekillendirilmelidir. İşin değeri, işin analiz edilmesi ve iş tanımlarının yapılması ile anlam kazanacaktır. İşin tanımı ile işin türü, işin ifası için gerekli nitelikler, işin çıktısının ne olduğu gibi konular, işçiler de sürece dahil edilerek açıklığa kavuşacaktır. İşçi ve işveren temsilcilerinin bir araya geldiği bu dönemde işin değerinin belirlenmesine dair ayrıntılı çalışmaların yapılması ücret adaletinin sağlanmasındaki en doğal yollardan biri olacaktır. Tarafların meşakkatli bir süreç sonunda yapacağı değerlendirme, diğer

toplu sözleşme dönemlerinin dahi ana omurgasını oluşturacaktır. Tarafların üzerinde anlaştığı iş değerlendirme yöntemi ile hiyerarşi ortaya çıkacak ve eşit değere sahip olan işlerin eşit veya benzer derecede ücretlendirilmesi sağlanacaktır. Örneğin, hukukumuzda kamu sektöründe hizmet sınıfları yaptıkları işin türüne göre ayrılırken ücreti belirleyen, katsayı ve göstergeler olmuştur. Tablolar incelendiğinde bir hiyerarşi olduğu ve farklı iş türlerinin aynı ücretlendirildiği sonucuna varılabilse de bu durum, objektif ve sorgulanabilir bir iş değerlendirme sistemi sonucunda oluştuğu manasına gelmemektedir. İş değerlendirme sistemi kullanılmadan toplu iş sözleşmelerinde ücret gruplarının oluşturulmasının bir sonucu da aynı ücret grubunda bulunan işlerin eşit değerde olduğu sonucunun çıkmasına neden olacaktır. Objektif ve sorgulanabilir iş değerlendirme sistemi özel ve kamu sektörü ayırt etmeksizin ücret adaletinin ve şeffaflığının sağlanması için ön koşul olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle çalışmamızda işin değerinin tespitine toplu iş sözleşmelerinin etkisi ve ideal bir sürecin nasıl gerçekleştirilebileceği üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eşit Değerde İş, İşin Değeri, Toplu İş Sözleşmesi, İş Değerlendirme Sistemi, Ücret.

The Role of Collective Bargaining Agreements in the Determination of the Value of Work

Abstract

Although wages constitute a monetary amount paid by the employer to the employee in consideration for the performance of labor, the determination of the wage level remains a primary issue. It is a frequently encountered phenomenon in the contemporary era that employees performing equal work or work of equal value are remunerated differently, despite being employed by the same employer. The precise consideration for which the agreed remuneration stands in employment contract negotiations also constitutes a distinct issue. It is imperative that the base wage corresponds to the value of the work, while the individual qualifications of the employee should be regarded as wage-augmenting factors. Ultimately, this state of affairs necessitates the determination of the value of work. The concept of the "value of work" is a notion integrated into labor life through Article 5 of the Turkish Labor Code; however, it remains a concept necessitating further clarification. The fundamental purpose of the aforementioned provision is to preclude the determination of differential remuneration based on gender for the same work or work of equal value. Within our legal framework, there is a lack of regulatory provisions that offer definitions for the concepts of equal work, identical work, similar work, or work of equal value, which would serve to eliminate this ambiguity. Evaluation methodologies facilitate the derivation of a hierarchy relative to other positions within the workplace by assessing the work from various dimensions. Consequently, the process initiated with the evaluation of an individual job concludes with the determination of the relative value of all positions in the workplace in relation to one another. In workplaces introduced to collective bargaining agreements for the first time, general negotiations tend to focus on wage increase rates and supplementary benefits. Consequently, the system is

predicated upon a job hierarchy previously established through the employer's subjective evaluation. The collective bargaining agreement should be structured around new frameworks, such as wage determination methodologies and job descriptions. The value of work will acquire its significance through job analysis and the formulation of job descriptions. Through job descriptions, matters such as the nature of the work, the qualifications requisite for its performance, and the character of the work output will be elucidated by incorporating employees into the process. Conducting comprehensive studies regarding the determination of the value of work during this period, in which employee and employer representatives convene, shall constitute one of the most inherent means of ensuring remuneration equity. The evaluation to be undertaken by the parties at the conclusion of such a laborious process will serve as the primary framework for even the subsequent collective bargaining periods. The job evaluation method agreed upon by the parties will establish a hierarchy and ensure that work of equal value is remunerated at equal or similar levels. Consequently, this study will focus on the impact of collective bargaining agreements on the determination of the value of work and the methodology for implementing an ideal process.

Keywords: Work of Equal Value, Value of Work, Collective Bargaining Agreement, Job Evaluation System, Remuneration.

Makale ID= 161

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0317-6389

İsrail'in 7 Ekim 2023'ten İtibaren Gazze'deki Saldırılarının 1989 Tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi Açısından Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Süleyman Dost

Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İsrail'in de taraf olduğu 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS), çocukların yaşamı, güvenliği ve gelişimi için devletlere kapsamlı yükümlülükler getirmektedir. 7 Ekim 2023 sonrasında İsrail'in Gazze'ye saldırıları, uluslararası toplumda özellikle sivillerin ve çocukların korunması bağlamında ciddi tartışmalara yol açmıştır. Birleşmiş Milletler'in onayladığı resmi rakamlara göre saldırılarda bugüne kadar, yirmi binden fazla çocuk ölmüştür. Uluslararası hukukta, silahlı çatışma hallerinde olsa bile, en azından asgari temel insan haklarının korunması gerektiği konusunda görüş birliği vardır. İsrail'in Gazze'deki saldırıları, uluslararası veya uluslararası olmayan silahlı çatışma sayılsa bile, sivil-askeri hedef konusunda ayırt etme yükümlülüğü ile birlikte ÇHS'deki temel hakların korunması yükümlülüğü söz konusudur. Bu kapsamda öncelikle ÇHS'nin 6. maddesinde düzenlenen yaşama ve gelişme hakkına göre taraf devletler, çocuğun hayatta kalmasını ve gelişmesini mümkün olan en geniş ölçüde güvence altına almakla yükümlüdür. Gazze'de yoğun bombardımanlar sonucunda çok sayıda çocuğun hayatını kaybetmesi veya ağır şekilde yaralanması, bu hakkın ciddi biçimde ihlal edildiğini göstermektedir. ÇHS'nin 9. maddesi, çocuğun ailesiyle birlikte yaşama hakkını güvence altına almaktadır. Gazze'de gerçekleşen saldırılar sonucunda birçok çocuğun ebeveynlerini kaybetmesi veya zorunlu yer değiştirme sebepleriyle ailelerinden ayrılması, bu hakkın fiilen ortadan kalkmasına yol açmaktadır. Sözleşmenin 16. maddesi çocuğun özel hayatına, ailesine, konutuna ve iletişimine saygı gösterilmesini öngörmektedir. Gazze'de konutların ve sivil altyapının yaygın bir biçimde yıkılması ve insanların sürekli yer değiştirmeye zorlanması, çocukların güvenli yaşam alanı, özel hayat ve konut dokunulmazlığı bakımından ağır ihlallerle karşı karşıya kaldıklarını göstermektedir. ÇHS'nin 19. maddesi devletlere, çocukları her türlü fiziksel veya zihinsel şiddet, saldırı, ihmal ve istismardan koruma yükümlülüğü getirmektedir. Gazze'deki saldırı ve bombardımanlarda, yaralanma, psikolojik travma ve sürekli korku ortamı, çocukların hem fiziksel hem de ruhsal bütünlüğünü ciddi şekilde zedelemektedir. Sözleşmenin 23. maddesi engelli çocukların haklarını düzenlemektedir. Gazze'de sağlık sisteminin ağır biçimde zarar görmesi ve rehabilitasyon hizmetlerinin sınırlanması, engelli çocukların bakım ve destek hizmetlerine erişimini büyük ölçüde zorlaştırmaktadır. Ayrıca saldırılarda çok sayıda çocuk, engelli hale gelmiştir. 24. maddede

düzenlenen sağlık hakkı, çocukların mümkün olan en yüksek sağlık standardına ulaşabilmesini ve sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesini öngörmektedir. Gazze'de hastanelerin zarar görmesi, ilaç ve tıbbi malzeme eksikliği ile sağlık sisteminin çökme noktasına gelmesi, çocukların sağlık hizmetlerine erişimini ciddi biçimde sınırlamaktadır. Yaralı çocukların tedavi edilememesi veya kronik hastalığı olan çocukların gerekli bakım ve ilaçlara ulaşamaması bu hakkın ihlal edildiğini göstermektedir. Sözleşmenin 28. maddesi eğitim hakkını güvence altına almaktadır. Söz konusu saldırılarda Gazze'de birçok okulun yıkılması veya yerinden edilmiş siviller için barınma alanı olarak kullanılması, çocukların eğitim faaliyetlerine devam etmesini büyük ölçüde imkânsız hale getirmiştir. 35. maddede, çocukların kaçırılması, satılması ve fuhşa sürüklenmesine karşı korunma hakkı düzenlenmiştir. Gazze'deki saldırılarda ebeveynlerini kaybeden veya ailelerinden ayrılan çocuklar, insan ticareti ve diğer istismar biçimlerinin, açık ve savunmasız konusu haline gelmiştir. Son olarak 37. madde, çocukların işkenceye, zalimane muameleye ve hukuka aykırı şekilde özgürlüklerinden yoksun bırakılmasına karşı korunmasını öngörmektedir. Saldırılarda bu hakkın da ciddi şekilde ihlal edildiği görülmektedir. İşbu bildiride İsrail'in 7 Ekim 2023'ten itibaren Gazze'de yaptığı saldırıları, 1989 tarihli ÇHS'de güvence altına alınan yaşama ve gelişme hakkı başta olmak üzere temel haklar açısından inceleme konusu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hakları Sözleşmesi, İsrail, Gazze, Temel Haklar, Yaşama ve Gelişme Hakkı.

An Assessment of Israel's Attacks on Gaza Since October 7, 2023, From the Perspective of the 1989 Convention on the Rights of the Child

Abstract

The 1989 United Nations Convention on the Rights of the Child (CRC), to which Israel is also a party, imposes obligations on states for the life, safety, and development of children. According to official figures, in Israel's attacks on Gaza after October 7, 2023, more than twenty thousand children have died in the attacks. In international law, there is a consensus that even in cases of armed conflict, at least minimum fundamental human rights must be protected. Even if Israel's attacks on Gaza are considered an international or non-international armed conflict, there is an obligation to distinguish between civilian and military targets, along with the obligation to protect fundamental rights under the CRC. In this context, according to the right to life and development regulated in Article 6 of the CRC, States parties are obliged to guarantee the survival and development of the child. The loss of life or serious injury of numerous children as a result of intense bombardments in Gaza demonstrates a serious violation of this right. Article 9 of the CRC guarantees the right of the child to live with their family. The attacks in Gaza, which have resulted in many children losing their parents or being separated from their families due to forced displacement, effectively eliminate this right. Article 16 of the Convention stipulates respect for the child's private life, family, home, and correspondence. The widespread destruction of homes and the forced displacement of people in Gaza show that children are facing serious violations of their this right. Article 19 of the CRC imposes an

obligation on States to protect children from all forms of physical or mental violence, assault, neglect, and abuse. The attacks in Gaza have severely damaged the physical and mental well-being of children, resulting in injuries, psychological trauma, and a constant atmosphere of fear. Article 23 of the Convention regulates the rights of children with disabilities. The severe damage to the health system in Gaza greatly hinder children with disabilities' access to care and support services. Article 24 regulates the right to health. The damage to hospitals in Gaza and the shortage of medicines and medical supplies, severely limit children's right to health regulated Article 24. Article 28 of the Convention guarantees the right to education. The destruction of many schools in Gaza during these attacks, has made it largely impossible for children to continue their education. Article 35 regulates the right of children to protection against abduction, sale, and forced prostitution. As a result of the attacks, children in Gaza have become targets of human trafficking. Finally, Article 37 provides for the protection of children against torture and cruel treatment. This right has also been seriously violated in the attacks. This declaration will examine Israel's attacks on Gaza since October 7, 2023, in terms of fundamental rights, particularly the right to life and development, guaranteed by the 1989 Convention on the Rights of the Child.

Keywords: Convention On the Rights of the Child, Israel, Gaza, Fundamental Rights, Right to Life and Development.

Makale ID= 306

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6773-4744

İşten Çıkış Kodunun Düzeltilmesi: Güncel Gelişmeler Işığında Bir Değerlendirme

Arş. Gör. Şeymanur Simge Kas Uyumaz

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 8. maddesinin ilk fıkrası gereği işverenler, Kanunun 4/1 (a) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişileri, sigortalılık başlangıç tarihinden önce, sigortalı işe giriş bildirgesi ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmekle yükümlü kılınmıştır. Sigortalılığın başlangıcında olduğu gibi sona ermesi halinin de işveren tarafından Kuruma bildirilmesi gerekmekte olup Kanunun 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca bu bildirim en geç on gün içinde yapılmalıdır. Sigortalılığın sona erdiğine ilişkin bildirim, işten ayrılış bildirgesi aracılığıyla yapılmaktadır. Bu bildirgede sigortalının işten ayrılış nedeni, iş sözleşmesinin sona erme nedenini yansıtan işten çıkış kodu ile gösterilmektedir. İşten çıkış kodları Sosyal Güvenlik Kurumu Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce çıkarılan 2013/11 Sayılı Sigortalılık İşlemleri Hakkında Genelgede düzenlenmiştir. İşten çıkış kodunun gerçeğe uygun şekilde belirlenmesi, işçinin haklarının korunması ve iş yargılaması bakımından büyük önem taşımaktadır. Nitekim işçinin işsizlik ödeneğine hak kazanabilmesi, işten çıkış nedeninin, 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 51. maddesinde öngörülen hallerden birine uygun olmasına bağlıdır. Bu nedenle işten çıkış kodunun kasten veya hatalı olarak yanlış bildirilmesi işçinin işsizlik ödeneğinden yararlanamamasına neden olabilecektir. Öte yandan işten çıkış kodu, iş yargılamasında önemli bir delil niteliği taşımakta olup, kodun işveren tarafından ileri sürülen fesih sebebiyle ve sunulan belgelerle çelişmesi işveren aleyhine sonuçlara yol açabilecektir. İş yargılamasına ve işsizlik ödeneğine etkisi dikkate alındığında, işten çıkış kodunun gerçeğe uygun şekilde bildirilmesi ve yanlış bildirimlerin gecikmeksizin düzeltilmesi doğabilecek hak ihlallerinin önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. İşten ayrılış bildirgesinin verilmesini takip eden on gün içinde işverenlerin e-sigorta yoluyla sistem üzerinden işten ayrılış nedenine ilişkin değişiklik yapabilmesi mümkündür. İşten ayrılış bildirgesi verilme süresinin geçmesinden sonra işverence yapılan düzeltme taleplerinde ise işverenin değişiklik gerekçesini somut belgelerle ortaya koyması ve bu belgelerin herhangi bir şüphe veya tereddüde yol açmaması halinde Kurum tarafından düzeltme işlemleri yapılabilmektedir. Ayrıca, 11.03.2025 tarihli ve 2025/8 Sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Genelgesi ile 2013/11 Sayılı Genelgede yapılan değişiklikte sigortalılığın; kıdem tazminatı veya ihbar tazminatı ödenmeyecek şekilde işten ayrılış nedeni

bildirilerek sona ermesi akabinde arabuluculuk anlaşma belgesi veya mahkeme kararı ile işçiye, kıdem tazminatı veya ihbar tazminatı ödenmesine yönelik karar verilmesi durumunda sigortalı işten ayrılış nedeni, sigortalı veya işverenin ilam niteliğindeki arabuluculuk anlaşma belgesi veya mahkeme kararı ile Kuruma müracaatı üzerine ilgili mahkeme veya arabuluculuk kararına uygun olan işten ayrılış nedeni ile değiştirileceği ibaresi eklenmiştir. Bu çalışma kapsamında 2025/8 Sayılı Genelge ile yapılan değişiklik değerlendirilerek yanlış bildirilen işten çıkış kodunun hangi usul ve esaslar çerçevesinde düzeltilebileceği hususu uygulama ve yargı kararları ışığında incelenecek; ayrıca işten çıkış kodunun düzeltilmesi için Türkiye İş Kurumuna başvuru yapılması ve işten çıkış kodunun düzeltilmesi davası açılması hallerine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: İşten Ayrılış Bildirgesi, İşten Çıkış Kodu, İşsizlik Ödeneği, İş Yargılaması, Fesih Sebebi.

Correcting the Termination Code: An Assessment in Light of Recent Developments

Abstract

Pursuant to Article 8(1) of the Social Insurance and General Health Insurance Law No. 5510, employers must notify the Social Security Institution of individuals deemed insured under Article 4/1(a) by submitting an insured employee registration form prior to the commencement of coverage. As with the commencement of coverage, its termination must also be reported by the employer; pursuant to Article 9(3), this notification must be made within ten days at the latest. Notification of termination is made through the notice of termination of employment, in which the reason for the employee's departure is indicated by an exit code reflecting the ground for termination of the employment contract. Exit codes are regulated in Circular No. 2013/11 on Insurance Procedures, issued by the General Directorate of Pension Services of the Social Security Institution. The accurate determination of the exit code is of critical importance for the protection of employees' rights and in the context of labor litigation. Eligibility for unemployment benefits depends on the termination reason aligning with one of the circumstances listed in Article 51 of the Unemployment Insurance Act No. 4447. Accordingly, the intentional or erroneous misreporting of the termination code may result in the employee being unable to benefit from unemployment benefits. Moreover, the termination code constitutes an important evidentiary element in labor disputes; any inconsistency between the reason asserted by the employer and the supporting documentation may lead to adverse consequences for the employer. Given its implications for both unemployment benefits and litigation, the accurate reporting of the termination code and the prompt correction of errors are essential to prevent potential rights violations. Employers may amend the reason for termination through the e-insurance system within ten days following the submission of the termination notice. For correction requests made after this period, the employer must substantiate the requested change with concrete documentation, and the Institution will process the correction only where such documentation does not give rise to doubt. Furthermore, pursuant to Social

Security Institution Circular No. 2025/8 dated March 11, 2025, which amends Circular No. 2013/11, where employment is terminated with a code precluding entitlement to severance or notice pay but such entitlements are subsequently granted by a court decision or a mediation agreement, the termination code shall be revised to reflect the actual ground upon application to the Institution by the employee or employer, supported by the relevant decision or agreement having the force of a judgment. Within this framework, this study evaluates the amendments introduced by Circular No. 2025/8 and examines the procedures and principles governing the correction of incorrectly reported termination codes in light of administrative practice and judicial decisions, including applications to the Turkish Employment Agency and related judicial remedies.

Keywords: Notice of Termination, Termination Code, Unemployment Benefits, Labor Dispute, Reason for Termination.

Makale ID= 133

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9262-3608

İşten Çıkış Kodunun Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve İşçinin Lekelenmeme Hakkı Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Asiye Şahin Emir

İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4/1-(a) maddesi uyarınca sigortalı sayılan çalışanların sigortalılık ilişkisi, hizmet akdinin sona ermesiyle birlikte kendiliğinden son bulmaktadır. Sigortalılığı sona eren çalışanların işten ayrılışlarının, aynı Kanunun 9/1-(a) maddesi gereğince işveren tarafından Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmesi yasal bir yükümlülük olarak öngörülmüştür. Anılan yükümlülük, "Sigortalı İşten Ayrılış Bildirgesi"nin düzenlenmesi yoluyla yerine getirilmektedir. İş ilişkisinin sona erme sebebini ortaya koyan ve işçi ile işveren bakımından doğabilecek hak ve yükümlülükleri doğrudan etkileyen işten çıkış kodu da bu bildirgede yer almaktadır. İşten çıkış kodu, belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiye ilişkin bilgi içermesi ve işçinin mesleki geçmişi ile iş ilişkisinin sona erme sebebine dair değerlendirmeleri yansıtması sebebiyle "kişisel veri" niteliğini haizdir. Özellikle İş Kanunu'nun 25/II maddesinde düzenlenen ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırılık halleri kapsamında iş sözleşmesinin işveren tarafından feshi durumunda, Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilen işten çıkış kodu ayrı bir önem kazanmaktadır. Anılan maddede sayılan fiillere karşılık gelen çıkış kodları, 2013/11 sayılı Sigortalılık İşlemleri Hakkında Genelgesi'nde 42 ilâ 50 numaraları arasında münferiden düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu kodların, işçinin kusuruna ve kimi zaman ahlaki niteliklerine ilişkin değerlendirmeler içermesi nedeniyle, kişisel verilerin korunması ilkeleri, masumiyet karinesi ve lekelenmeme hakkı bağlamında önemli ve çok boyutlu hukuki sonuçlar doğurduğu açıktır. İş sözleşmesinin "hakaret (Kod-43)", "cinsel taciz (Kod-44)", "uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımı (Kod-45)" ya da "hırsızlık (Kod-46)" gibi işçinin davranış ve ahlaki bütünlüğüne ilişkin ağır isnatlar içeren sebeplerle feshedilmesi hâlinde, bu durumun işçinin sonraki dönemde yeni bir iş ilişkisi kurmasını önemli ölçüde güçleştireceği açıktır. Söz konusu çıkış kodları, işçinin güvenilirliği ve mesleki itibarı üzerinde olumsuz bir algı yaratma potansiyeline sahiptir. Bu çerçevede potansiyel işveren, ayrılış kodunda tanımlanan fiillerin kendi işyerinde de tekrarlanabileceği endişesiyle başvuruya ihtiyatlı ve hatta önyargılı yaklaşabilmekte; böylelikle işçinin çalışma hakkı, mesleki itibarı ve ekonomik geleceği üzerinde dolaylı fakat ağır sonuçlar doğabilmektedir. İşten çıkış kodlarının bu şekilde kullanımı, işçinin şeref ve itibarını zedeleme potansiyeli taşıdığı gibi, kişilik haklarının ihlaline de yol açabilecek niteliktedir. İşten çıkış kodlarının hukuka aykırı veya

ölçüsüz biçimde kullanımı, Anayasa ile güvence altına alınan çalışma hakkı ve çalışma özgürlüğü üzerinde sınırlayıcı ve hatta fiilen engelleyici sonuçlar doğurabilmekte; işçinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile doğrudan temas eden bir müdahale niteliği kazanabilmektedir. İşveren tarafından işten ayrılış kodunun, kastî olarak yahut kusur sonucu hatalı biçimde belirlenerek iş sözleşmesinin gerçek fesih nedenini yansıtmayacak şekilde bildirilmesi, işçinin yalnızca şeref ve itibarını zedelemekle kalmayıp, aynı zamanda anayasal güvence altındaki lekelenmeme hakkının ihlali sonucunu da doğurabilecektir. Danıştay 2024 yılında verdiği kararda, işten ayrılış bildirgesinde işten çıkış koduna yer verilmesinin, Anayasası'nın 20. maddesinde güvence altına alınan kişisel verilerin korunması hakkı ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümleriyle bağdaşmadığını; ayrıca açık ve belirli bir kanuni dayanak bulunmaksızın çalışma hak ve özgürlüğünü ölçüsüz biçimde sınırlaması nedeniyle Anayasa'nın 13., 48. ve 49. maddelerine aykırılık teşkil ettiğini hüküm altına almıştır. Çalışmada işten çıkış kodunun Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve işçinin lekelenmeme hakkı çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşten Çıkış Kodu, Lekelenmeme Hakkı, Masumiyet Karinesi, Kişisel Verilerin Korunması.

Evaluating the Employment Termination Code Within the Framework of Personal Data Protection Law and the Employee's Right Not to Be Stigmatized

Abstract

Employees insured under Article 4/1-(a) of the Social Insurance and General Health Insurance Law automatically lose their insured status when their employment contract ends. Under Article 9/1-(a) of the same Law, employers must notify the Social Security Institution of such terminations through a "Statement of Insured Employment Termination," which includes a termination code. This code specifies the reason for termination, defines the parties' rights and obligations, and constitutes "personal data" as it relates to an identifiable individual's employment history and conditions of departure. Its significance is particularly pronounced in cases where the employer terminates the contract due to violations of the rules of morality and good faith under Article 25/II of the Labor Law. The codes corresponding to the acts listed in this article are individually enumerated from numbers 42 to 50 in Circular No. 2013/11. Given that these codes involve evaluations of an employee's fault and occasionally their moral character they entail significant legal consequences regarding the protection of personal data, the presumption of innocence, and the fundamental right not to be stigmatized. In situations where the employment contract is terminated for reasons involving grave allegations regarding the employee's conduct or moral integrity such as "insult" (Code 43), "sexual harassment" (Code 44), "use of drugs or stimulants" (Code 45), or "theft" (Code 46) it is evident that such circumstances will severely impede the employee's ability to secure future employment. These termination codes have the potential to create a negative perception of the employee's trustworthiness and professional reputation. Within this framework, a prospective employer

may approach an application with caution or even prejudice, fearing that the conduct described in the termination code might recur in their own workplace. Consequently, the use of such codes can lead to indirect yet substantial repercussions for the employee's right to work, professional standing, and economic stability. In this regard, employment termination codes not only have the potential to damage the employee's honor and reputation but may also constitute an infringement of personal rights. The unlawful or disproportionate use of employment termination codes may restrict or even effectively obstruct the right to work and freedom of employment as protected under the Constitution. It directly interferes with the employee's right to protect and develop their material and moral well-being. If the employer records the termination code incorrectly—whether intentionally or by mistake—so that it does not reflect the true reason for dismissal, it harms the employee's honor and reputation and violates their right not to be stigmatized. In its 2024 decision, the Council of State stated that including the employment termination code in the termination notice violates the right to the protection of personal data under Article 20 of the Constitution. It also found that, since this practice restricts the right to work without a clear legal basis, it is contrary to Articles 13, 48, and 49 of the Constitution. The study aims to evaluate the termination code within the framework of the Personal Data Protection Law and the employee's right to not be defamed.

Keywords: Employment Termination Code, Right Not to Be Stigmatized, Presumption of Innocence, Personal Data Protection.

Makale ID= 168

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8339-2086

İstenmeden Dünyaya Gelen Çocuktan Dolayı Hekimin Hukuki Sorumluluğu

Arş. Gör. Tahir Sarıdoğan

Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Tıp bilimindeki teknolojik gelişmeler, üreme sağlığına yönelik müdahalelerin ve aile planlaması yöntemlerinin kapsamını genişletirken, bu süreçlerde yaşanan tıbbi uygulama hataları "istenmeyen çocuk" kavramı etrafında karmaşık hukuki tartışmaları beraberinde getirmiştir. Bu çalışmanın temel amacı, ebeveynlerin aile planlaması çerçevesindeki tercihleri dışında, hekimin hatası veya ihmali sonucu gerçekleşen doğumların hukuki niteliğini ve hekimin bu durumdaki hukuki sorumluluğunu, tazminat yükümlülüğünü ve bu süreçte korunan hukuki menfaatleri incelemektir. Çalışmanın ilk aşamasında çocuk, hasta ve hekim kavramları tanımlanarak hukuki zemin oluşturulmuştur. İstenmeden dünyaya gelen bir çocuktan ve hekimin sorumluluğundan bahsedilebilmesi için doktrinde üç temel şartın bir arada gerçekleşmesi aranmaktadır. Bunlar sırasıyla dünyaya gelmesi ebeveynler tarafından istenmeyen bir ceninin varlığı, bu durumun hekimin bir hatası sonucu gerçekleşmesi ve nihayetinde tam ve sağ bir doğumun vuku bulmasıdır. Ceninin yaşama hakkı ile kadının kendi bedeni üzerinde karar verme hakkı arasındaki denge, Türk hukukunda anayasal ilkeler ve kürtaja ilişkin yasal düzenlemeler çerçevesinde ele alınmaktadır. Hekimin hatası; hatalı sterilizasyon operasyonları, gebeliğin yanlış teşhis edilmesi veya genetik anomalilerin bildirilmemesi sonucu ailenin yasal kürtaj süresini kaçırması şeklinde tezahür edebilir. Özellikle "aydınlatılmış onam" kavramı bu süreçte kritik bir rol oynamaktadır; zira hekimin operasyonun risklerini veya cenindeki olası sağlık sorunlarını aileye açıkça bildirmemesi, yargı kararlarında özen borcuna aykırılığın temel göstergesi olarak sayılmaktadır. Bu konudaki temel tartışma noktalarından biri "zarar" kavramı üzerine odaklanmaktadır. Hukuki ve insani değerler ışığında bir çocuğun varlığının kendisi bir zarar olarak nitelendirilemez; ancak çocuğun doğumuna bağlı olarak ailenin katlanmak zorunda kaldığı ekonomik külfet (beslenme, giyim, barınma, eğitim ve sağlık giderleri) tazmini gereken maddi bir zarardır. Alman Federal Mahkemesi'nin 1980 tarihli emsal kararında da (BGH, NJW 1980, 1452 vd.) vurgulandığı üzere, çocuk ile bakım giderleri hukuken birbirinden ayrı değerlendirilmelidir. Bu kapsamda, hekimin kusuru neticesinde doğan sağlıklı bir çocuk için kural olarak on sekiz yaşına kadar; engelli bir çocuk için ise yaşam boyu sürecek olan özel bakım, tedavi ve eğitim masraflarının tazmin edilmesi gerektiği kabul edilmelidir. Ayrıca, doktrinde bu sürecin ebeveynlerin iç huzurunda ve hayat planlarında yarattığı sarsıntı nedeniyle manevi tazminat taleplerinin de

hukuka uygun olduğu değerlendirilmektedir. Hekimin sorumluluğu, uygun illiyet bağı ve mesleki standartlar çerçevesinde sınırlandırılmalı; tazminat miktarında ise ebeveynlerin kendi kusurları veya bilgilendirme sonrası tercihleri gibi faktörler hakkaniyete uygun şekilde gözetilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Hekimin Sorumluluğu, İstenmeyen Çocuk, Engelli Çocuk, Aydınlatılmış Onam, Tıbbi Uygulama Hatası.

Legal Liability of the Physician for the Birth of An Unwanted Child

Abstract

Technological advances in medical science have expanded the scope of interventions related to reproductive health and family planning methods, while medical malpractice occurring in these processes has given rise to complex legal debates centered on the concept of the "unwanted child." The primary aim of this study is to examine the legal nature of births that occur contrary to the parents' family planning preferences because of a physician's fault or negligence, as well as the physician's legal liability in such cases, the obligation to pay compensation, and the legal interests protected within this framework. In the first stage of the study, the concepts of child, patient, and physician are defined to establish a legal framework. According to legal doctrine, three fundamental conditions must be cumulatively satisfied to speak of an unwanted child and the physician's liability arising therefrom. These are, respectively: the existence of a fetus whose birth was not desired by the parents; the occurrence of this situation because of a medical error; and ultimately the full and live birth of the child. The balance between the fetus's right to life and the woman's right to bodily self-determination is addressed in Turkish law within the framework of constitutional principles and statutory regulations concerning abortion. Medical fault may manifest in various forms, such as unsuccessful sterilization procedures, misdiagnosis of pregnancy, or the failure to inform the family of genetic anomalies, thereby causing them to miss the legally permitted period for abortion. In this context, the concept of informed consent plays a critical role, since a physician's failure to clearly disclose the risks of an operation or potential health problems affecting the fetus is regarded in judicial decisions as a primary indicator of a breach of the duty of care. One of the central points of debate in this field concerns the concept of "damage." Considering legal and humanitarian values, the existence of a child cannot be characterized as damage; however, the economic burden that the family must bear because of the child's birth (including expenses for nutrition, clothing, housing, education, and healthcare) constitutes compensable pecuniary damage. As emphasized in the landmark 1980 decision of the German Federal Court of Justice (BGH, NJW 1980, 1452 ff.), the child and the costs of maintenance must be assessed separately in legal terms. Accordingly, it should be accepted that, as a rule, the maintenance costs of a healthy child should be compensated for until the age of eighteen, whereas in the case of a child with disabilities, the costs of special care, treatment, and education that extend throughout the child's lifetime should be compensated. Furthermore, legal doctrine considers claims for non-pecuniary damages to be justified due to the disruption caused to the parents' inner peace and life plans. The physician's liability should be limited within the framework of adequate causation and professional standards, while factors such as the parents' contributory fault or

their choices following proper disclosure should be considered in determining the amount of compensation in accordance with equity.

Keywords: Physician's Liability, Unwanted Child, Child with Disabilities, Informed Consent, Medical Malpractice.

Makale ID= 63

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5470-9723

İstisnai Vatandaşlık Başvurularında Süreç İçinde Ergin Olan Çocukların Hukuki Statüsü: Başvuru Tarihi mi Karar Tarihi mi?

Dr. Öğretim Üyesi Bahar Küpe

Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca, istisnai haller kapsamında Türk vatandaşlığının kazanılması mümkündür. Bu kapsamda istisnai vatandaşlık başvurularında, başvuru sahibi ebeveyni ile birlikte ergin olmayan çocukların da ebeveynlerine bağlı olarak Türk vatandaşlığını kazanabildikleri görülmektedir. Ancak uygulamada, başvuru tarihinde ergin olmayan çocukların vatandaşlık başvuru süreci devam ederken ergin hâle gelmeleri durumunda, söz konusu kişilerin ebeveynlerine bağlı olarak vatandaşlık kazanıp kazanamayacakları hususu tartışmalı bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada temel mesele, erginlik şartının değerlendirilmesinde hangi zaman diliminin esas alınacağıdır. Diğer bir ifadeyle, çocuğun ergin olup olmadığı başvuru tarihi itibarıyla mı yoksa yetkili makamın karar verdiği tarih itibarıyla mı belirlenmelidir. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün sıkça sorulan sorular sayfasında, Türk vatandaşlığını kazanma başvurusu sırasında yaşı küçük olmakla birlikte, işlemlerin devamı sırasında reşit olan çocukların durumunun ne olacağı sorusuna, Müdürlüğün zaman içerisinde verdiği yanıtın değiştiği tespit edilmiştir. Sayfanın güncel halinde, Müdürlük, anne ve babalarına bağlı olarak vatandaşlık durumları incelenen küçüklerin, başvuru süreci tamamlanmadan reşit hale gelmeleri durumunda, kişisel statülerinin değiştiğini ve artık bu kişilerin ergin birey sıfatıyla işlem görmeleri gerektiğini kabul ettiği görülmektedir. Ancak Müdürlüğün daha önce aynı soruya anne ve babalarına bağlı olarak vatandaşlık durumları incelenen küçük çocukların, vatandaşlık işlemleri sonuçlanmadan reşit olmaları halinde, müracaat makamlarına bilgi verilerek adlarına vatandaşlık dosyasının düzenlenmesi gerektiği, şeklinde cevap verdiği anlaşılmaktadır. İdarenin bu anlayış değişikliğine, yargının ilk tepkisi başvuru sahipleri lehine olmuşken, 2024 yılının sonlarında Ankara 10. Bölge İdare Mahkemesi, yerleşik içtihadı tersine çevirerek, değişikliğin yasal dayanağını ele almadan benzer talepleri reddetmiştir. Çalışmada, istisnai vatandaşlık başvurularında süreç içinde ergin olan çocukların hukuki statüsü; idari uygulama, yargı kararları ve doktrindeki görüşler çerçevesinde incelenmiştir. Bu kapsamda, erginlik şartının değerlendirilmesinde başvuru tarihinin esas alınmasının daha isabetli olduğu ileri sürülebilir. Zira karar tarihinin esas alınması, idari işlemlerin sonuçlandırılma süresine bağlı

olarak başvuru sahiplerinin hak kaybına uğramasına yol açabilmekte ve aynı hukuki durumda bulunan kişiler arasında farklı sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle, istisnai vatandaşlık başvurularında erginlik şartının belirlenmesinde başvuru tarihinin esas alınmasının hukuki güvenlik, öngörülebilirlik ve hakkaniyet ilkeleriyle daha uyumlu bir çözüm sunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İstisnai Vatandaşlık, Ebeveyne Bağlı Vatandaşlık, Erginlik, Başvuru Tarihi, Karar Tarihi.

Legal Status of Children Who Reach Majority During the Process of Exceptional Citizenship Applications: Is It the Date of Application or the Date of Decision?

Abstract

Under Article 12 of the Turkish Citizenship Law No. 5901, it is possible to acquire Turkish citizenship in exceptional circumstances. In this context, it is seen that in exceptional citizenship applications, the applicant's parents and their minor children can also acquire Turkish citizenship based on their parents' citizenship. However, in practice, a contentious issue arises regarding whether children who are minors at the time of application can acquire citizenship based on their parents' affiliation if they reach the age of majority while the citizenship application process is ongoing. At this point, the fundamental issue is which time period should be taken as the basis for assessing the condition of majority. In other words, should the child's age of majority be determined based on the date of application or the date of the competent authority's decision? On the Frequently Asked Questions page of the General Directorate of Population and Citizenship Affairs, it has been observed that the Directorate’s response to the question regarding the status of children who were underage at the time of applying for Turkish citizenship but reached the age of majority during the proceedings has changed over time. In the current version of the page, it is seen that the Directorate, when examining the citizenship status of minors based on their parents, assumes that their personal status remains valid upon reaching the age of majority after the completion of the application process, and that these individuals are then processed as adults. However, it appears that the Directorate previously responded to the same question by stating that if young children whose citizenship status is being examined based on their parents reach the age of majority before their citizenship procedures are completed, the relevant authorities should be informed and a citizenship file should be prepared in their name. While the judiciary’s initial response to this shift in the administration’s approach had been in favor of the applicants, in late 2024, the Ankara 10th Regional Administrative Court, overturning established case law, rejected similar claims without addressing the legal basis of the change. The study examines the legal status of children who reach the age of majority during the process of applying for exceptional citizenship, within the framework of administrative practice, judicial decisions, and doctrinal opinions. In this context, it can be argued that it is more appropriate to use the date of application as the basis for assessing the condition of majority. Since the decision date is taken as the basis, this may lead to applicants suffering a loss of rights depending on the duration of administrative proceedings and may result in different outcomes for persons in the same legal situation. Therefore, it has been concluded that using the application date as the basis for determining the

age requirement in exceptional citizenship applications offers a solution that is more consistent with the principles of legal certainty, predictability and fairness.

Keywords: Exceptional Citizenship, Citizenship Based on Parents, Age of Majority, Date of Application, Date of Decision.

Makale ID= 247

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7730-1851

İşverenin Algoritmik İzleme ve Performans Değerlendirmesi: İşçinin Temel Hak ve Özgürlükleri Bağlamında Sorunlar ve Çözüm Arayışları

Dr. Öğretim Üyesi Hande Heper

Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İş hukuku, tarihsel olarak teknolojik gelişmelerle yakın ve dinamik bir etkileşim içinde gelişim göstermiştir. Sanayi devrimleriyle paralel ilerleyen bu alan, günümüzde yapay zekâ teknolojilerinin etkisiyle yeni bir dönüşüm sürecine girmiştir. Yapay zekâ temelli uygulamalar, özellikle çalışma yaşamında işverenlerin insan kaynakları süreçlerinden başlayarak işin organizasyonu, denetimi ve performans ölçümü alanlarında yaygın biçimde kullanılmaktadır. Bu gelişme, işin verimliliğini artırma amacı taşımakla birlikte, işçilerin yoğun ve sürekli bir gözetim altına alınması, kişisel verilerinin geniş ölçekte işlenmesi ve ayrımcılık risklerinin artması gibi önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Çalışmamızın konusu olan işçinin denetlenmesi ve performansının ölçülmesinin teknolojinin kullanılmasıyla gerçekleşmesi olgusu yeni olmamakla birlikte, günümüzde yapay zekâ destekli teknolojiler bu süreci niteliksel olarak farklılaştırmıştır. Geleneksel denetim araçlarının ötesine geçilerek, mobil, giyilebilir ve gömülü cihazlar aracılığıyla işçilerin yalnızca işyeri içindeki faaliyetleri değil, iş dışındaki yaşamları da izlenebilir hâle gelmiştir. Klavye kullanımı, ekran süresi, iletişim içerikleri gibi verilerin yanı sıra, bireyin fiziksel ve psikolojik durumuna ilişkin veriler ile müşteri görüşleri de analiz edilerek performans değerlendirmeleri yapılabilmektedir. Ancak bu süreçlerde hangi verilerin toplandığı, nasıl işlendiği ve hangi kriterlere göre değerlendirildiği hususlarının şeffaf olmaması, işçilerin temel hak ve özgürlükleri bakımından ciddi yeni riskler doğurmaktadır. Bu ve benzer risklerin genel olarak bertaraf edilebilmesi amacıyla, günümüzde uluslararası veya bölgesel sözleşmeler kabul edilmektedir. İşgücünün yapay zekaya adaptasyonuna ilişkin insan odaklı bir yaklaşımı öngören 2018 tarihli Avrupa İçin Yapay Zeka Belgesi, yapay zeka teknolojisinin Avrupa toplumlarının değerlerine uygun olarak gelişmesi amacıyla yapay zeka geliştirici ve tasarımcıların uyması gereken etik ilkeleri içeren 2019 tarihli İnsan Merkezli Yapay Zekaya Olan Güvenin Güçlendirilmesi Belgesi, yine otomatik kararlar karşısında kararın hangi ölçütlere göre alındığının açıklanmasını talep hakkı ile bu kararlara tabi olmama hakkını düzenleyen AB Genel Veri Koruma Tüzüğü bunlara örnek olarak gösterilebilecektir. 2024 yılında ise hem Avrupa Konseyi'nin Yapay Zekâ, İnsan Hakları, Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğüne İlişkin Çerçeve Sözleşmesi hem de yapay zekâ kullanımını risk kategorilerine ayıran ve "istihdam, işçi yönetimi ve serbest mesleklere erişim"i yüksek riskli alan olarak

belirleyen Avrupa Birliği'nin Yapay Zekâ Yasası (Artificial Intelligence Act) kabul edilmiştir. Yine AB Parlamentosu tarafından, 17.12.2025'te yapay zekanın ve algoritmaların işyerinde kullanımına ilişkin -öneriler de içeren- 2025/2080 (INL) sayılı bir karar/önerge yayınlamıştır. Sonuç olarak algoritmik denetim ve performans değerlendirme sistemlerinin, işçilerin kişisel verileri, özel yaşamları ve sağlıkları üzerinde doğurabileceği etkiler dikkate alınarak, insan onuruna yaraşır çalışma ilkesi çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Bu kapsamda, uluslararası ve bölgesel sözleşmeler de dikkate alınarak, işçilerin denetlenmesi ve performanslarının değerlendirilmesi açısından otomatik karar alma süreçlerinin şeffaflığı ve bunların insan müdahalesine açık olması, bu sistemlerden kaynaklanacak sistemik ayrımcılık hallerinin tanınması, verilerin korunması açısından kolektif anlayışın ve sosyal diyalog mekanizmalarının gelişmesi gibi çözüm yollarının iş hukukumuz açısından tartışılması önem kazanmaktadır. Çalışmamızda bu tespit ve öneriler ayrıntılı olarak sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Işverenin Algoritmik Yönetimi, Algoritmik İzleme ve Performans Değerlendirmesi, İşçinin Temel Hak ve Özgürlükleri, AB Yapay Zekâ Yasası.

Algorithmic Monitoring and Performance Evaluation by the Employer: Problems and Search for Solutions in the Context of Employee's Fundamental Rights and Freedoms

Abstract

Labour law has historically evolved in close and dynamic interaction with technological developments. Advancing in parallel with the industrial revolutions, this field has now entered a new phase of transformation under the influence of artificial intelligence (AI) technologies. AI-based applications are increasingly used in working life, particularly in areas ranging from human resources processes to the organization of work, supervision, and performance measurement. While this development aims to enhance efficiency, it also gives rise to significant concerns, such as the intensification of continuous surveillance over employees, the large-scale processing of personal data, and heightened risks of discrimination. Although the use of technology in monitoring employees and evaluating their performance is not a novel phenomenon, AI-supported technologies have qualitatively transformed this process. Moving beyond traditional supervisory tools, mobile, wearable, and embedded devices now enable the monitoring not only of employees' activities within the workplace but also of aspects of their lives outside of work. In addition to data such as keyboard usage, screen time, and communication content, information regarding an individual's physical and psychological condition may also be analysed to assess performance. However, the lack of transparency regarding which data are collected, how they are processed, and according to which criteria evaluations are made creates serious new risks for employees' fundamental rights and freedoms. In order to mitigate such risks, various international and regional instruments have been adopted. For instance, the 2018 Artificial Intelligence for Europe Communication, which envisages a human-centred approach to the adaptation of the workforce to AI; the 2019 Ethics Guidelines for Trustworthy AI, which sets out ethical principles for AI developers and designers

in line with European values; and the EU General Data Protection Regulation (GDPR), which establishes, inter alia, the right to obtain an explanation of automated decisions and the right not to be subject to such decisions, may be cited as examples. In 2024, both the Council of Europe's Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law and the European Union's Artificial Intelligence Act, which classifies AI uses according to risk categories and identifies "employment, worker management and access to self-employment" as a high-risk area, were adopted. Furthermore, on 17 December 2025, the European Parliament issued Resolution 2025/2080 (INL), containing recommendations on the use of AI and algorithms in the workplace. In conclusion, algorithmic monitoring and performance evaluation systems must be addressed within the framework of the principle of decent work, taking into account their potential effects on employees' personal data, private lives, and health. In this context, and in light of international and regional instruments, it is crucial—also from the perspective of our labour law—to discuss solutions such as ensuring the transparency of automated decision-making processes in the monitoring and evaluation of employees, maintaining the possibility of meaningful human intervention, recognising instances of systemic discrimination arising from these systems, and fostering a collective approach to data protection alongside the development of social dialogue mechanisms. These assessments and proposals are elaborated in detail in this study.

Keywords: Employer's Algorithmic Management, Algorithmic Monitoring and Performance Evaluation, Employee's Fundamental Rights and Freedoms, EU Artificial Intelligence Act.

Makale ID= 80

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9077-9710

İşverenin Sözleşmeye Uymaması Sebebiyle İş Sözleşmesini Haklı Fesheden İşçinin Tazminat Talebi

Dr. Öğretim Üyesi Ebru Erener Yılmaz

Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Haklı sebeple fesih, işçinin gerek belirli gerekse belirsiz süreli iş sözleşmelerini sona erdirmek için başvurabileceği bir yoldur. Bu hakkın kullanılabilmesi için İş Kanunu'nun 24. maddesinde sayılan nedenlerin veya Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 435. maddesi uyarınca haklı sebep teşkil eden bir durumun gerçekleşmesi şarttır. İş ilişkisinin temelini oluşturan güven ilişkisinin sarsıldığı bu hallerde, sözleşmenin temelinin ortadan kalktığı ve artık taraflardan bu ilişkiyi sürdürmelerinin beklenemeyeceği kabul edilir. Kanun koyucu bu tür durumların taraflar üzerindeki ağır etkisini dikkate alarak, mağdur tarafa herhangi bir bildirim süresine uymaksızın iş sözleşmesini derhal ve tek taraflı olarak feshetme yetkisi tanımıştır. İş Kanunu kapsamındaki işçiler için haklı fesih, ihbar süresi beklemeksizin ayrılma ve kıdem tazminatına hak kazanma gibi avantajlar sunsa da, feshin işverenin sözleşmeye uymamasından kaynaklandığı durumlarda tablo değişmektedir. İşçi, işverenin sözleşmeye aykırı davranışları nedeniyle adeta feshe zorlanmakta; ancak teknik olarak fesheden taraf olduğu için ihbar tazminatı ve iş güvencesi haklarından mahrum kalmaktadır. TBK kapsamındaki işçiler için durum daha kritiktir; zira bu işçiler kıdem tazminatına dahi hak kazanamamaktadır. Bu hak kayıpları, iş sözleşmesini işverenin sözleşmeye uymaması nedeniyle fesheden işçi lehine özel bir tazminat talebinin gerekliliğini doğurmuştur. Türk Hukukunda, iş sözleşmesini karşı tarafın sözleşmeye uymaması nedeniyle haklı fesheden tarafın tazminat talebini düzenleyen iki hüküm bulunmaktadır. Bunlar İş Kanunu'nun m. 26/2 hükmü ile TBK'nın m. 437/1 hükmüdür. Anılan hükümlere uygulamada sıklıkla başvurulmasa da öğreti görüşleri ve mevcut yargı kararları, özellikle tazminatın kapsamının tespiti bakımından önemli noktalara işaret etmektedir. Bu kapsamda tazminatın belirlenmesinde fark teorisi esas alınmakta; işçinin malvarlığının, ihlal gerçekleşmeseydi içinde bulunacağı farazi durum ile fesihten sonraki mevcut durumu arasındaki farkın giderilmesi amaçlanmaktadır. Hesaplamada belirsiz süreli sözleşmelerde ihbar süresi, belirli süreli sözleşmelerde ise bakiye süre dikkate alınarak bir zaman sınırı çizilmektedir. Zararın belirlenmesinde işçinin mahrum kaldığı ücret ve diğer hakların yanı sıra, iş güvencesinden yararlanamama veya TBK kapsamındaki işçiler için kıdem tazminatından mahrum kalma gibi hususların da tazminat kapsamına dahil edilip edilemeyeceği, çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Bu çerçevede bildiride, öncelikle işçinin İş K. m. 26/2 ve m. 437/1

kapsamında tazminat talep edebilmesi için gerekli olan şartlar ele alınacak; ardından anılan hükümler kapsamında tazminatın kapsamına dahil edilebilecek alacak kalemleri değerlendirilecektir. Özellikle TBK kapsamındaki işçiler açısından kıdem tazminatının bir zarar kalemi olarak talep edilebilirliği; belirsiz süreli iş sözleşmeleri bakımından ihbar tazminatı ve iş güvencesi tazminatının akıbeti; belirli süreli iş sözleşmelerinde ise bakiye süre tutarındaki alacağın tazminat hesabındaki yeri ve niteliği, öğreti görüşleri ve yargı kararları ışığında tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş Sözleşmesi, Haklı Sebeple Fesih, Sözleşmeye Uyulmaması, Tazminat, Bakiye Süre Ücreti.

Compensation Claim of An Employee Who Terminates the Employment Contract for Just Cause Due to Employer's Breach of Contract

Abstract

Termination for just cause is a legal remedy available to employees to end both fixed-term and indefinite-term employment contracts. For such a termination to occur, the grounds specified in Article 24 of the Labor Law or a situation that can be considered a "just cause" under Article 435 of the Turkish Code of Obligations (TCO) must exist. Just causes are circumstances that, when arising in an employment relationship based on mutual trust, undermine the very foundation of the contract to the extent that the parties can no longer be expected to maintain it. Considering the severity of the impact on the party entitled to terminate, the law grants the right to terminate the employment contract immediately without any notice period. Although termination for just cause offers advantages such as resigning without a notice period and qualifying for severance pay for employees, the scenario changes when the termination stems from the employer's breach of contractual obligations. In such instances, the employee is effectively forced into termination due to the employer's conduct in breach of contract; however, since they are technically the terminating party, they are deprived of notice pay and job security rights. The situation is even more critical for employees under the TCO, as they are not even entitled to severance pay. These losses of rights have necessitated a special claim for compensation in favor of the employee who terminates the employment contract due to the employer's breach of contract. In Turkish Law, there are two provisions regulating the compensation claim of a party who terminates an employment contract for just cause due to the other party's breach: Article 26/2 of the Labor Law and Article 437/1 of the TCO. Although these provisions are not frequently invoked in practice, doctrinal views and existing judicial decisions point to significant issues, particularly regarding the determination of the scope of compensation. In this context, the difference theory is taken as a basis for determining compensation; it aims to compensate for the difference between the hypothetical state of the employee's assets had the breach not occurred and their current state after the termination. In the calculation, a time limit is drawn by considering the notice period for indefinite-term contracts and the remainder of the term for fixed-term contracts. This study focuses on whether factors such as the loss of wages and other rights, as well as the inability to benefit from job

security or the deprivation of severance pay for TCO-covered employees, can be included in the scope of compensation. Within this framework, the paper will first address the requirements for employees to claim compensation under Art. 26/2 of the Labor Law and Art. 437/1 of the TCO and subsequently evaluate the types of receivables that can be included in the scope of compensation. In particular, whether severance pay can be claimed as a loss item for TCO-covered employees, the fate of notice pay and job security compensation for indefinite-term contracts, and the status and nature of the amount for the remainder of the term in fixed-term contracts will be discussed in light of doctrinal opinions and judicial decisions.

Keywords: Employment Contract, Termination for Just Cause, Breach of Contract, Compensation, Wages for the Remaining Term.

Makale ID= 235

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0923-3460

İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesinin Genel Kurul Kararlarının Hukuki Denetiminde Rolü

Arş. Gör. Mustafa İsmail Çalış

İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İsviçre hukukunda anonim şirket genel kurul kararlarının hukuki denetimi mahkemeler eliyle yapılmaktadır. Özellikle eşit işlem ilkesine (OR Art. 706/2-(3)), nesnellik ilkesine (OR Art. 706/2-(1-2)), dürüstlük kuralına ve hakkın kötüye kullanılması yasağına (ZGB Art. 2) aykırılık teşkil eden genel kurul kararları iptal edilebilirlik yaptırımına tabi tutulmaktadır. Bu esaslar aynı zamanda anonim şirket genel kurulunda geçerli olan çoğunluk ilkesinin sınırlarını oluşturmaktadır. Bu sınırların esnek ve genel nitelik arz etmeleri hâkimin somut olayın koşullarını göz önünde bulundurmasını ve kapsamlı bir menfaat dengelemesini gerektirmektedir. Bu bağlamda genel kurul kararının hukuki denetiminde hâkimin, genel kurulun iradesine ne denli müdahalede bulunacağı önem arz eder. Hâkimin bu denetimde izleyeceği yol ve uygulayacağı kriterlere göre çoğunluğun iradesine üstünlük tanınabileceği gibi azınlığın korunması ön planda tutulabilir. İsviçre Federal Mahkemesi, uzunca bir süre genel kurul kararlarının hukuki denetiminin merkezine eşit işlem ilkesini almıştır. Eşit işlem yükümlülüğü, dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağına göre lex specialis kabul edilmiştir (BGE 99 II 55). Bu nedenle mahkeme, eşit işlem ilkesine aykırılık tespit ettiği takdirde ayrıca ZGB Art. 2 anlamında genel bir denetime ihtiyaç bulunmadığını vurgulamıştır. Federal mahkemenin bu yaklaşımı, ZGB Art. 2 esaslarının azınlığın korunmasındaki fiili rolünü oldukça azaltmıştır. Zira eşit işlem ilkesine aykırılık denetimi salt şekli bakımdan yapılmıştır. Azınlığın menfaatlerinin yalnızca şirket menfaati ile karşılaştırılarak dengelemeye tabi tutulması, şirket menfaati bakımından haklı gösterilen eşit işlem ilkesine aykırılıkların hukuka uygun bulunmasına neden olmuştur. Bu düşünce, her ne kadar şirket menfaatinin korunduğu anlamına gelse de çoğunluğun özel menfaatlerinin şirket menfaatleriyle örtüşüyormuş gibi gösterildiği hallerde azınlık bakımından adaletsiz sonuçlara yol açabilmektedir. Federal Mahkeme ilerleyen süreçte bu içtihadından dönse de (BGE 102 II 265) çoğunluğun iradesine üstünlük tanıyan yaklaşımını sürdürmüştür. Bu anlamda genel kurul kararının ancak makul ekonomik mülahazalarla haklı çıkarılamadığı, azınlığın menfaatlerini açıkça zedelediği ve çoğunluğun özel menfaatlerinin haksız yere ön planda tutulduğu hallerde hakkın kötüye kullanılmasından söz edilebileceği defaatle belirtilmiştir (BGE 4A_205/2008; 82 II 148). Federal Mahkemenin bu katı ve çoğunluk lehine olan tutumu, azınlık haklarının etkin biçimde

korunmasını engellediği gerekçesiyle öğretide eleştirilmiştir. Çoğunluğun şirket lehine meşru bir amaca ulaşmaya çalışırken dahi azınlığa aşırı veya gereksiz yere zarar vermemesi gerektiği savunulmuştur. Bu doğrultuda, kökeni eşya hukukuna dayanan "hakların sakınılarak kullanılması ilkesi"nin (Gebot der schonenden Rechtsausübung) şirketler hukukuna entegre edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu ilke, hedeflenen meşru amaca ulaşmak için birden fazla yol bulunuyorsa, çoğunluğun, azınlığın menfaatlerini en az zedeleyen yöntemi seçmekle yükümlü olduğunu ifade eder. Eleştiriler karşısında Federal Mahkeme, zamanla içtihatlarında değişikliğe giderek bu ilkeyi tanımıştır. 2018 yılında verdiği bir kararında (4A_531/2017) ise bu ilkeyi somut biçimde uygulayarak genel kurul kararlarının denetiminde geçerli bir ölçüt olarak kabul etmiştir. Bu ilke, özellikle çoğunluk kararlarının şirket menfaatiyle kural olarak çelişmediği sermaye artırımı kararlarında hakkın kötüye kullanılması yasağına aykırılığın tespitinde işlev görmektedir. Bu bildiride, İsviçre hukukunda tarihi gelişim ışığında hakların sakınılarak kullanılması ilkesinin genel kurul kararlarının yargısal denetiminde üstlendiği işlev yanında öğreti ve yargı uygulamasının bu ilkenin uygulama alanı bulması için gerekli gördüğü ölçütler ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket Genel Kurulu, İptal Edilebilirlik, Dürüstlük Kuralı, Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, Hakların Sakınılarak Kullanılması.

The Role of the Principle of the Restrained Exercise of Rights in the Judicial Review of General Assembly Resolutions Under Swiss Corporate Law

Abstract

In Swiss law, the judicial review of general meeting resolutions of joint-stock companies is carried out by the courts. Resolutions that violate the principle of equal treatment (CO Art. 706 para. 2 no. 3), the principle of objectivity (CO Art. 706 para. 2 nos. 1–2), the principle of good faith, and the prohibition of abuse of rights (CC Art. 2) are subject to annulment. These principles also define the limits of the majority rule in the general meeting. Due to their flexible nature, they require the judge to consider the circumstances of the specific case and to conduct a balancing of interests. In this context, the extent of judicial intervention is crucial. Depending on the criteria applied, priority may be given either to the will of the majority or to the protection of minority shareholders. For a long time, the Swiss Federal Supreme Court placed the principle of equal treatment at the center of judicial review. It considered this principle as lex specialis in relation to the principle of good faith and the prohibition of abuse of rights (BGE 99 II 55), thereby excluding the need for an additional review under CC Art. 2. This approach significantly limited the role of CC Art. 2 in minority protection. Since equal treatment was assessed primarily in formal terms, minority interests were balanced only against the company's interest. As a result, unequal treatment justified by reference to the company's interest was often considered lawful, even where the majority's private interests were effectively privileged. Although the Federal Supreme Court later moved away from this strict position (BGE 102 II 265), it largely maintained a majority-oriented approach. It held that an abuse of rights exists only where a resolution lacks reasonable economic justification, clearly harms minority

interests, and unjustifiably favors the majority (BGE 4A_205/2008; 82 II 148). This restrictive approach has been criticized for insufficient minority protection. It is argued that even when pursuing legitimate corporate objectives, the majority must avoid excessive harm to minority shareholders. In this respect, the principle of the “restrained exercise of rights” (Gebot der schonenden Rechtsausübung) has been proposed. According to this principle, where several equally effective means are available, the majority must choose the one least detrimental to minority interests. The Federal Supreme Court has gradually adopted this approach and explicitly applied it in a 2018 decision (4A_531/2017), recognizing it as a standard in the judicial review of general meeting resolutions, particularly in capital increase cases. This paper examines, in light of its historical development, the function of this principle in judicial review and the criteria developed in doctrine and case law for its application.

Keywords: General Meeting of a Joint-Stock Company, Annulability, Principle of Good Faith, Prohibition of Abuse of Rights, Principle of Restrained Exercise of Rights.

Makale ID= 302

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7984-0333

İsviçre Borçlar Kanunu'nda Ayıba Dair Değişiklikler ve Düşünceler

Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Kiomers Ganbari

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İsviçre Borçlar Kanunu'nda (OR), 01.01.2026 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren düzenlemelerle taşınmaz satışı ve taşınmaz eser imali konularında ayıbın bildirimi, onarım hakkı ve zamanaşımı konularında kapsamlı düzenlemeler öngörülmüştür. Bu tebliğde ilk olarak mezkur düzenlemelerden gizli ve açık ayıplarda ayıp bildirim sürelerinin yeniden ele alınması hususu incelenmektedir. Bu çerçevede hem taşınmaz satışında hem de taşınmaz eser imalinde açık ayıplar, gözden geçirme neticesinde fark edildikten sonra 60 gün içerisinde satıcı veya yükleniciye bildirilmelidir. Yeni düzenlemeye göre süre sözleşmeyle kısaltılamaz (Art. 219a Abs. 1, Art. 367 Abs. 1bis, Art. 370 Abs. 4). Ayrıca taşınmazın ayıplı olmasına sebep olan husus onunla kaynaşmış bir taşınırdan kaynaklanıyorsa bu durumda da öngörülen süre sözleşme ile kısaltılamamaktadır (Art. 201 Abs. 4, Art. 367 Abs. 1bis, Art. 370 Abs. 4). Keza eser imalinde, bir mimar ya da mühendis tarafından hazırlanan eserlerdeki ayıplar da aynı kapsamdadır (Art. 367 Abs. 1bis, Art. 370 Abs. 4). Henüz veya satıştan en fazla iki yıl önce inşa edilmiş bir taşınmazın satışında alıcı, eser sözleşmesinde olduğu gibi onarım hakkına sahiptir (Art. 219a Abs. 2). Buna göre taşınmaz eserin onarım hakkından önceden feragat edilmesi de mümkün değildir (Art. 368 Abs. 2bis). Taşınmaz satışında ayıptan sorumlulukta zamanaşımına dair Art. 219 Abs. 3 hükmü yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni düzenlemeye göre ise, taşınmaz satışında mülkiyetin geçmesinden itibaren talepler beş yıl sonra zamanaşımına uğrayacaktır. Ancak önceki düzenlemeden farklı olarak, zamanaşımı süresi alıcı aleyhine değiştirilememektedir (Art. 219a Abs. 3). Eserin ayıplı olması halinde iş sahibinin taleplerinin tabi olduğu zamanaşımı süresinde satış sözleşmesine yapılan atıf kaldırılmış ve bu hususta iki yıllık bir zamanaşımı süresi belirlenmiştir (Art. 371 Abs. 1 Satz 1). Ancak taşınmazla kaynaşmış bir taşınır eserdeki ayıpların sebep olduğu ayıplar ile taşınmaz eserlerdeki ayıplarda, işsahibinin yüklenici ile mimar ve mühendislere karşı taleplerinin tabi olduğu zamanaşımı süresi beş yıldır (Art. 371 Abs. 1 Satz 2, Art. 371 Abs. 2). İşsahibinin karşı taleplerinin tabi olduğu zamanaşımı süresinin kısaltılması da mümkün değildir (Art. 371 Abs. 3). Görüldüğü üzere değişikliklerin kapsamına taşınmaz ve taşınmaz bileşenleri dahildir. Ayıba ilişkin gözden geçirme külfeti açısından mevcut hükümlerde herhangi bir değişiklik yoktur. Bununla birlikte ayıbın bildirim süresi açısından esaslı bir değişiklik söz konusudur. Öncelikle, inceleme konusu revizyonun hangi ihtiyacı karşılamak amacıyla ortaya konulduğu sorusunun cevaplanması

gerekmektedir. İkinci olarak da incelenen kanun değişikliğinin metodolojisinin nasıl oluşturulacağının tartışılması gerekir. Kanaatimizce, metodolojik olarak kanun hükümlerinde bu tip kısmi değişiklikler yapılmasının yerindeliği tartışılmalıdır. Bu çerçevede, İsviçre kanun koyucusunun taşınır ve taşınmaz mallar açısından ayrım yapması da tenkite açıktır. Ayrıca karşılaştırmalı hukukta onarım hakkının öneminin arttığı da gözlemlenmektedir. Son olarak onarım ve ayıbın bildirimine dair sürelerin emredici hukuk kuralı biçiminde düzenlenmesinin sözleşme serbestisinin daralan sınırlarını daha da geriye çektiği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Taşınmaz, Ayıp, Kanun Değişikliği Metodolojisi.

Amendments and Views on Defects in the Swiss Code of Obligations

Abstract

The Swiss Code of Obligations (OR), through amendments entering into force on 01.01.2026, introduces comprehensive provisions regarding defect reporting, the rectification and prescription periods in the areas of purchasing immovable property and construction contracts for works. This paper first examines the new provisions under these amendments. In this context, defect reporting both in the sale of immovable property and works must be reported to the seller or contractor within 60 days of their discovery upon inspection. Under the new regulation, this period cannot be reduced (Art. 219a Abs. 1, Art. 367 Abs. 1bis, Art. 370 Abs. 4). Where a defect in an immovable is caused by a movable that has become an integral part of it, the period may not be contractually shortened. (Art. 201 Abs. 4, Art. 367 Abs. 1bis, Art. 370 Abs. 4). Defects in works prepared by an architect or engineer fall within the same scope in work contracts (Art. 367 Abs. 1bis, Art. 370 Abs. 4). In the sale of an immovable that has been newly constructed or constructed no more than two years prior to the sale, the buyer holds the right to rectification, as in a work contract (Art. 219a Abs. 2). Accordingly, limiting or excluding the right to rectification of a work is not permissible (Art. 368 Abs. 2bis). Art. 219 Abs. 3, which governed the prescriptive period for defects has been repealed. Under the new regulation, claims arising from the sale of immovable property shall prescribe five years after the transfer of ownership. Unlike the previous regime, however, the period may not be altered (Art. 219a Abs. 3). The reference to the sales contract in the prescriptive period applicable to the customer's claims in the event of a defective work has been removed, and a two-year prescriptive period has been established in this regard (Art. 371 Abs. 1 Satz 1). However, for defects caused by a defective movable work that has become an integral part of an immovable, as well as for defects in works, the prescriptive period applicable to the customer's claims is five years (Art. 371 Abs. 1 Satz 2, Art. 371 Abs. 2). The prescriptive period for the customer's claims may not be shortened. (Art. 371 Abs. 3). These amendments cover immovable property and its components. While the existing rules on the notice of defects remain unchanged, defect reporting has been substantially revised. It is necessary to identify the needs underlying the revision and to examine its methodological approach. The appropriateness of such partial statutory amendments should be questioned from a methodological perspective. The distinction between movable and immovable property is also open to criticism. Moreover, the importance

of the right to rectification has increased in comparative law. Finally, new mandatory rules limit the freedom of contract.

Keywords: Immovable Property, Defect, Legislative Amendment Methodology.

Makale ID= 92

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5271-1689

İsviçre'de Küçüklerin Evliliklerinin Muteberliğine İlişkin 1 Ocak 2025 Tarihinde Yürürlüğe Giren Yasa Değişikliği ve Türk Hukukuyla Karşılaştırılması

Dr. Öğretim Üyesi Damla Özden Çelt

Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İsviçre hukukunda 1 Temmuz 2013 yılında yürürlüğe giren "Zorla Evliliklere Karşı Önlemler Hakkında Federal Yasa (Bundesgesetz über Massnahmen gegen Zwangsheiraten) ile İsviçre Medeni Kanunu'nda (ZGB) korkutma yoluyla evlenme hali süreli geçersizlik sebepleri arasından çıkarılarak süresiz geçersizlik sebepleri arasına alınmıştır (ZGB Art.105/(5)). Aynı maddenin 6. bendinde ise küçüğün üstün menfaati gerektirmedikçe küçük yaşta yapılan evliliğe ilişkin süresiz olarak evliliğin geçersizliğinin ileri sürülebileceği kabul edilmiştir. 14 Haziran 2024'te kabul edilen ve 1 Ocak 2025'te yürürlüğe giren düzenleme ile söz konusu 6. bent yürürlükten kaldırılmış ve yerine küçük yaşta yapılan evliliklere ilişkin olarak yine mutlak butlan sebepleri içinde ZGB Art.105/a düzenlemesi getirilmiştir. İlgili hüküm uyarınca eşlerden birinin evlilik anında reşit olmaması ve geçersizlik davasının açıldığı tarihte henüz 25 yaşını doldurmamış olması halinde mahkeme evliliğin geçersizliğine hükmeder. Ancak kişi hali hazırda ergin olmasa bile evliliğin devamının onun menfaatine olduğu ve evliliğin özgür iradesine dayandığı anlaşılırsa veya küçük bu arada ergin olmuşsa ve evlilik yine özgür iradesine dayanıyor ve evliliğin sürmesini istiyorsa evlilik geçerli kalır. Bu davanın eşlerin yerleşim yeri kanton mahkemelerinde resen ve ilgili herkes tarafından açılabileceği ise ZGB Art. 106'da öngörülmüş, reşit olmama sebebiyle açılabilecek butlan davası ilgili kişinin 25 yaşını doldurmasıyla sınırlandırılmıştır. Söz konusu dava her ne kadar her ilgilinin dava açabilmesi yönüyle mutlak butlanın özelliklerini taşısa da bu imkânı reşit olmayan eşe dahi 25 yaşını doldurunca ya kadar sağlaması bir diğer ifadeyle süreye bağlaması sebebiyle nispi butlana benzer. Nitekim İsviçre kanun koyucusu süresiz (unbefristete) ve süreli (befristete) geçersizlik terimleri yerine 1999 öncesinde ve Türk hukukunda da olduğu gibi mutlak (absolute) ve nispi (relative) geçersizlik terimlerini yeniden tercih etmiştir. Türk hukukunda ise olağan evlenme yaşının altında ve mahkeme kararı olmaksızın yapılan evlilikler ne mutlak ne de nispi butlan sebepleri arasında sayılmıştır. İlgili hükümsüzlük hallerinin tahdidi olduğu düşünüldüğünde öğretide ağırlıklı olarak evlenme yaşı altında evlenen eşin ayırt etme gücünü haiz olmadığından hareketle evliliğin geçersiz sayılabileceği savunulmuş, uygulamada ise söz konusu evliliklerin yok hükmünde sayıldığı kararlara rastlanmıştır. Çalışmanın amacı, İsviçre hukukunda küçüklerin zorla evlendirilmesini önlemek amacıyla getirilen yeni düzenlemeyi, Türk

hukukundaki mevcut yaklaşım ile karşılaştırmalı olarak incelemek ve Türk hukuku bakımından çözüm önerileri geliştirmektir.

Anahtar Kelimeler: Zorla Evlendirilme, Evliliğin Mutlak Butlanı, Küçüklerin Evlendirilmesi.

The Legislative Amendment Regarding the Validity of Minors' Marriages in Switzerland, Which Came into Force on 1 January 2025, and a Comparison with Turkish Law

Abstract

Under Swiss law, with the entry into force on 01.07.2013 of the "Federal Act on Measures against Forced Marriages (Bundesgesetz über Massnahmen gegen Zwangsheiraten)", marriage entered into through intimidation was removed from the list of grounds for annulment subject to a time limit in the Swiss Civil Code (ZGB) and included among the grounds for annulment not subject to a time limit (ZGB Art. 105(5)). Furthermore, paragraph 6 of the same article provides that the nullity of a marriage entered at a young age may be invoked on a permanent basis, unless the best interests of the minor require otherwise. Under the new regulation adopted in 2024, the paragraph 6 was repealed and replaced by Article 105/a of the Civil Code, which establishes grounds for absolute nullity in relation to marriages contracted at a young age. Pursuant to the relevant provision, if one of the spouses was not of legal age at the time of the marriage and has not yet reached the age of 25 on the date the action for annulment is brought, the court shall declare the marriage void. However, the marriage remains valid if it is established that the continuation of the marriage is in the person's best interests and is based on their free will, even if they are not yet of age, or if the minor has since come of age and the marriage is still based on their free will and they wish for the marriage to continue. Article 106 of the Swiss Civil Code provides that an action in this case may be brought ex officio by the cantonal courts of the spouses' place of residence or by any interested party; however, an action for annulment on the grounds of minority is limited to cases where the person concerned has reached the age of 25. The Swiss legislator has reverted to the terminology of absolute and relative invalidity, as employed prior to 1999 and still used in Turkish law, instead of the expressions "annulment subject to a time limit" and "annulment not subject to a time limit". However, under Turkish law, marriages contracted by persons below the legal age of marriage and without a court order are not classified as grounds for either absolute or relative nullity. Given that the number of valid grounds for annulment is limited, legal literature has predominantly argued that a marriage may be deemed invalid on the grounds that a spouse who married below the legal age lacked the capacity to enter into the marriage contract; however, in practice, there are also court rulings in which such marriages have been deemed null and void. The purpose of this study is to examine, in a comparative manner, the new legislation introduced under Swiss law to prevent the forced marriage of minors, in light of the current approach under Turkish law, and to develop recommendations for solutions.

Keywords: Forced Marriage, Absolute Nullity of Marriage, Child Marriage.

Makale ID= 219

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1558-7054

İşyerinde Algoritmik Yönetim Karşısında Kolektif İşçi Koruması: Alman İşyeri Konseyi Modeli Işığında Türk Toplu İş Hukukunda Reform Perspektifi

Arş. Gör. Şeyma Zehiroğlu

Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hukukî Sorun ve Çalışmanın Amacı Algoritmik sistemler, performans değerlendirmesi ve iş akdinin feshi gibi kritik kararları giderek daha fazla belirler hale gelmiştir. Bu dönüşüm, işverenin karar verme yetkisinin algoritmik mekanizmalara fiilen devredilmesi anlamına gelmekte; hukuki sorumluluk ve öngörülebilirlik açısından ciddi sorunlar doğurmaktadır. Bireysel başvuru yolları bu sorunları karşılamakta yetersiz kalmaktadır; zira meselenin yapısal niteliği, kolektif bir hukuki müdahaleyi zorunlu kılmaktadır. Bu çalışma, algoritmik yönetimi Türk toplu iş hukuku bakımından bir yapısal sorun olarak ele almakta; mevcut normatif çerçevenin yeterliliğini analitik bir perspektiften değerlendirerek somut reform önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Türk Hukukunun Yapısal Sınırları 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, işyeri düzeyinde özerk ve kalıcı bir temsil organı öngörmediğinden algoritmik araçların işyerine uygulanması, herhangi bir ön denetime tabi tutulmaksızın işverenin yönetim hakkı kapsamında değerlendirilmektedir. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun bireysel hak odaklı yapısı ise bu alanda kolektif bir denge işlevi görememektedir. Konuya ilişkin Yargıtay içtihadı incelendiğinde, teknolojik gözetimden kaynaklanan uyuşmazlıkların büyük ölçüde bireysel kişilik hakkı çerçevesinde ele alındığı görülmektedir; sorunun kolektif boyutu ise henüz yeterince tartışılmamaktadır. Karşılaştırmalı Yöntem: Alman Modeli Referans Çerçeve Olarak Bildiri, Alman ve Türk sistemlerini karşılaştırmalı hukuk yöntemiyle ele almaktadır. Betriebsverfassungsgesetz (Alman İşyeri Anayasası Kanunu — BetrVG) § 87 f. 1 No. 6 uyarınca, işçilerin davranışlarını veya performansını izlemeye yönelik teknik araçların işyerine kurulması ve uygulanması Betriebsrat'ın (İşyeri Konseyi) onayına bağlıdır. Bundesarbeitsgericht (Alman Federal İş Mahkemesi — BAG), işverenin sistemi fiilen gözetim amacıyla kullanıp kullanmadığına bakılmaksızın bu koruyucu çerçeveyi yapay zekâ araçlarına da uygulamaktadır. Nitekim BAG, 08.03.2022 tarihli Microsoft Office 365 kararında söz konusu uygulamanın işçilerin davranış ve performansının merkezi olarak denetlenmesine imkân tanıdığını tespit etmiş; bu gerekçeyle işletmeler üstü düzenleme yapılmasının zorunlu olduğuna ve Gesamtbetriebsrat'ın (Genel İşyeri Konseyi) yetkili bulunduğuna hükmetmiştir (BAG, 08.03.2022 - 1 ABR 20/21). Alman modelinin özü, önleyici (ex ante) bir koruma anlayışına dayanmaktadır: işveren, teknolojiyi

uygulamaya koymadan önce işyeri temsilciliğini sürece dahil etmek zorundadır. ABD'de ise National Labor Relations Board eksenli denetim ağırlıklı olarak ihlal gerçekleştikten sonra devreye girmekte; önceden müzakere yükümlülüğü oldukça sınırlı kalmaktadır. Türk İş Hukukunda İşyerinde Algoritmik Yönetimin Düzenlenmesine İlişkin Reform Önerileri Çalışma, algoritmik yönetimin Türk iş hukukundaki normatif ve kurumsal boşluğunu gidermek için dört reform bileşeni önermektedir. İlk bileşen, toplu iş sözleşmesinin bir düzenleme aracı olarak işlevselleştirilmesidir. Hangi algoritmik sistemlerin kullanılacağı, hangi verilerin işleneceği ve itiraz mekanizmalarının nasıl yapılandırılacağı sözleşme düzeyinde belirlenebilir. İkinci bileşen, sendikasız işyerlerindeki temsil boşluğuna yöneliktir. Alman Betriebsrat modelinden ilham alınarak oluşturulacak işyeri kurulları, algoritmik sistemler devreye alınmadan önce bilgilendirilmeli; görüş bildirme ve işverenden açıklama talep etme yetkileriyle donatılmalıdır. Üçüncü olarak, AB Yapay Zekâ Tüzüğü'nün 26. maddesi esas alınarak işverenlere algoritmik sistemleri devreye almadan önce etki değerlendirmesi yapma ve belgeleme yükümlülüğü getirilebilir. Son olarak, algoritmaya dayalı fesihlerde mahkemelerin 4857 sayılı İş Kanunu'nun 18. maddesini yorumlarken feshin son çare olarak tercih edilip edilmediğini ve işçinin değerlendirme kriterleri hakkında önceden bilgilendirilip bilgilendirilmediğini denetlemesi; işverenin algoritmik sistemin işleyişini mahkemeye açıklayamaması hâlinde ise geçerli neden koşulunun karşılanmadığının kabul edilmesi önerilmektedir. Sonuç Algoritmik yönetim, veri koruma hukukunun ötesinde yapısal bir kolektif hak sorunudur. Bildiri, mevcut normatif çerçevenin sınırlarını ortaya koyarak çok katmanlı reform önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Algoritmik Yönetim, Yapay Zekâ ve İş Hukuku, Toplu İş Hukuku, İşyeri Temsili, Karşılaştırmalı İş Hukuku.

Collective Worker Protection Against Algorithmic Management in the Workplace: A Reform Perspective in Turkish Collective Labour Law in Light of the German Works Council Model

Abstract

Legal Problem and Objective of the Paper Algorithmic systems have increasingly come to determine critical decisions such as performance evaluation and the termination of employment contracts. This transformation effectively entails the delegation of the employer’s decision-making authority to algorithmic mechanisms, giving rise to serious concerns in terms of legal accountability and foreseeability. Individual remedies prove inadequate to address these challenges, as the structural nature of the issue necessitates a collective legal intervention. This study approaches algorithmic management as a structural problem within Turkish collective labour law; it aims to assess the adequacy of the existing normative framework from an analytical perspective and to develop concrete reform proposals. Structural Limitations of Turkish Law As the Law No. 6356 on Trade Unions and Collective Labour Agreements does not provide for an autonomous and permanent representative body at the workplace level, the implementation of algorithmic tools in the workplace is assessed within the scope of the

employer's managerial prerogative, without being subject to any prior oversight. Meanwhile, the individual rights–oriented structure of the Law No. 6698 on the Protection of Personal Data is unable to perform a collective balancing function in this field. An analysis of the case law of the Court of Cassation of Turkey reveals that disputes arising from technological surveillance are largely addressed within the framework of individual personality rights, while the collective dimension of the issue has not yet been sufficiently explored. Comparative Method: The German Model as a Reference Framework The paper adopts a comparative legal approach to examine the German and Turkish systems. Pursuant to § 87(1) no. 6 of the Works Constitution Act (BetrVG), the introduction and implementation of technical devices designed to monitor employees' conduct or performance in the workplace are subject to the consent of the Works Council. The Federal Labour Court of Germany (BAG) extends this protective framework to artificial intelligence tools, regardless of whether the employer actually uses the system for monitoring purposes in practice. In its decision of 8 March 2022 concerning Microsoft Office 365, the BAG found that the application enabled centralized monitoring of employees' conduct and performance (BAG, 08.03.2022 - 1 ABR 20/21). On this basis, it held that regulation at the supra-establishment level was necessary and that the Central Works Council had jurisdiction. At the core of the German model lies a preventive (ex ante) approach to protection: the employer is required to involve workplace representation before implementing the technology. By contrast, in the United States, oversight by the National Labor Relations Board is predominantly reactive, coming into play after a violation has occurred, while the obligation to negotiate in advance remains very limited. Reform Proposals for the Regulation of Algorithmic Management in Turkish Labour Law The study proposes four interrelated reform components to address the normative and institutional gap concerning algorithmic management in Turkish labour law. The first component consists of operationalizing the collective bargaining agreement as a regulatory instrument. Issues such as which algorithmic systems may be used, which categories of data may be processed, and how objection mechanisms should be structured can be determined at the level of the collective agreement. The second component targets the representation gap in non-unionized workplaces. Inspired by the Works Council model, workplace councils to be established in this context should be informed prior to the deployment of algorithmic systems and be endowed with powers to issue opinions and to request explanations from the employer. The third component draws on Article 26 of the EU Artificial Intelligence Regulation, proposing the introduction of an obligation for employers to conduct and document impact assessments before deploying algorithmic systems. Finally, in cases of dismissal based on algorithmic decision-making, it is proposed that courts, when interpreting Article 18 of the Labour Law No. 4857, should examine whether termination was genuinely used as a measure of last resort and whether the employee had been duly informed in advance about the evaluation criteria. Furthermore, where the employer is unable to explain the functioning of the algorithmic system before the court, it should be presumed that the requirement of a valid reason for termination has not been satisfied. Conclusion Algorithmic management constitutes a structural issue of collective rights that extends beyond the scope of data protection law. By revealing the limitations of the existing normative framework, this paper seeks to develop multi-layered reform proposals.

Keywords: Algorithmic Management, Artificial Intelligence and Labour Law, Collective Labour Law, Workplace Representation, Comparative Labour Law.

Makale ID= 76

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4788-2234

İyi İdare İlkesi Bağlamında Sulh Müessesesi: Etkin ve Etkili Bir Uyuşmazlık Çözüm Mekanizmasının Yeniden İnşası

Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Aslı Alçın

Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Yargı süreçlerinin uzunluğu, maliyeti ve yargı organlarının artan iş yüküne karşılık alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri; tarafların uyuşmazlığı daha hızlı, daha düşük maliyetle ve çoğu zaman daha tatmin edici biçimde çözebilmelerine imkan tanımaktadır. Söz konusu yöntemler ayrıca taraflar arasında diyalog ve müzakereyi teşvik ederek ilişkilerin korunmasına ve toplumsal barışın güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizmaları, yalnızca yargı sisteminin yükünü hafifleten teknik araçlar olarak değil, aynı zamanda daha uzlaşmacı ve çözüm odaklı bir hukuk kültürünün oluşmasına hizmet eden kurumsal mekanizmalar olarak değerlendirilmektedir. İdarenin taraf olduğu uyuşmazlıklar bakımından da benzer bir yaklaşımın giderek önem kazandığı görülmektedir. Zira idarenin faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan uyuşmazlıkların her durumda yargı yoluyla çözümlenmesi, bireylerin haklarına ulaşmasını geciktirebilmekte ve kamu hizmetlerinin etkin yürütülmesini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle çağdaş idare hukuku anlayışı, bireylerin haklarının korunmasını yalnızca yargısal denetim mekanizmalarına bırakmayan uyuşmazlıkların idare içinde de çözümünü mümkün kılan araçların geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Türk idare hukukunda idarenin taraf olduğu uyuşmazlıkların dava yoluna başvurulmadan uzlaşma yoluyla çözülebilmesine imkan tanıyan sulh müessesesi de bu doğrultuda önemli bir yargı dışı çözüm mekanizması olarak karşımıza çıkmaktadır. Sulh, teorik olarak yalnızca uyuşmazlıkların daha hızlı ve düşük maliyetle çözümlenmesini sağlayan bir araç değildir. Aynı zamanda idarenin bireyle kurduğu ilişkinin niteliğine ilişkin daha geniş bir yönetim anlayışını da yansıtır. Bu noktada iyi idare ilkesi, sulh müessesesinin teorik temelini anlamak bakımından önemli bir çerçeve sunmaktadır. İyi idare ilkesi, idarenin yalnızca hukuka uygun hareket etmesini değil; aynı zamanda bireylerin hak ve menfaatlerini gözeten, sorunlara çözüm üretmeye çalışan, şeffaf ve yurttaş odaklı bir yönetim anlayışı benimsemesi gerekliliğini ifade etmektedir. İyi idare temelli bir sistemde idarenin, açıkça sorumluluğunun bulunduğu durumlarda uyuşmazlığın çözümünü -doğrudan ve öncelikle- yargı sürecine bırakmak yerine, çözüm üretmeye yönelik aktif bir tutum sergilemesi beklenmektedir. Bu nedenle sulh müessesesi, idarenin bireyin zararını ciddiyetle ele alan, uyuşmazlığı uzlaşma yoluyla çözmeye çalışan ve uyuşmazlıkları mümkün olduğunca barışçıl yollarla gidermeyi hedefleyen bir yönetim yaklaşımının kurumsal

araçlarından biri olarak değerlendirilebilir. Ne var ki uygulamada sulh müessesesinin beklenen ölçüde etkin şekilde işletilemediği görülmektedir. Kurumsal kapasite eksiklikleri, kamu görevlilerinin inisiyatif almaktan kaçınmaları ve mali sorumluluk endişeleri ile idare pratiğinde uzlaşma kültürünün yeterince yerleşmemiş olması bu mekanizmanın işlerliğine önemli ölçüde ket vurmaktadır. Bu çalışmada sulh müessesesi öncelikle iyi idare ilkesi çerçevesinde ele alınmakta, söz konusu müessesenin yalnızca yargı yükünü azaltmaya yönelik teknik bir araç olarak değil, aynı zamanda iyi idare ilkesinin somutlaşmasına hizmet eden kurumsal bir mekanizma olarak düşünülmesi ve tasarlanması gerektiği ileri sürülmektedir. Ardından uygulamada karşılaşılan yapısal sorunlar üzerinden, sulh müessesesinin etkin ve verimli şekilde işlemesini sağlayacak hukuki ve kurumsal düzenlemelerin tesis edilmesine ilişkin çeşitli çözüm önerileri ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri, Sulh, İyi İdare, İyi Yönetişim, Uzlaşma Kültürü.

Conciliation in the Context of the Principle of Good Administration: Reconstructing An Effective Dispute Resolution Mechanism

Abstract

In response to the length and cost of judicial proceedings and the increasing workload of judicial bodies, alternative dispute resolution methods enable parties to resolve disputes more quickly, at lower cost, and often in a more satisfactory manner. These methods also contribute to the preservation of relationships and the strengthening of social peace by encouraging dialogue and negotiation between the parties. In this context, alternative dispute resolution mechanisms are viewed not merely as technical tools to alleviate the burden on the judicial system, but also as institutional mechanisms that foster the development of a more conciliatory and solution-oriented legal culture. A similar approach is increasingly gaining importance in disputes involving the administration. This is because resolving disputes arising from the administration's activities exclusively through judicial channels in every instance may delay individuals' access to their rights and negatively impact the effective delivery of public services. Consequently, the contemporary understanding of administrative law necessitates the development of tools that enable the resolution of disputes within the administrative framework itself, rather than relying solely on judicial oversight mechanisms to protect individuals' rights. Within this context, the institution of conciliation in Turkish administrative law—which allows disputes involving the administration to be resolved through mutual agreement without resorting to litigation—emerges as an important non-judicial dispute resolution mechanism. Conciliation should not be viewed merely as a procedural tool that enables disputes to be resolved more quickly and at lower cost. Rather, it reflects a broader administrative philosophy concerning the nature of the relationship between the administration and the individual. In this regard, the principle of good administration provides an important framework for understanding the theoretical basis of conciliation. The principle of good administration requires not only that the administration act in accordance with the law, but also that it adopt a transparent, citizen-

centered approach that safeguards individual rights and seeks solutions to problems. In such a system, the administration is expected to actively resolve disputes, particularly where its responsibility is clear, rather than leaving them primarily to the judicial process. For this reason, the institution of conciliation may be regarded as one of the institutional tools of an administrative approach that takes individuals' harm seriously, seeks to resolve disputes through reconciliation, and prioritizes peaceful solutions wherever possible. However, in practice, it is observed that the conciliation institution is not being operated as effectively as expected. In this study, the conciliation institution is primarily examined within the framework of the principle of good administration, and it is argued that this institution should be conceived and designed not merely as a technical tool aimed at reducing the judicial workload, but also as an institutional mechanism that serves to concretize the principle of good administration. Subsequently, based on the structural issues observed in practice, the study proposes various solutions for establishing the legal and institutional frameworks necessary for the effective functioning of the conciliation mechanism.

Keywords: Alternative Dispute Resolution Methods, Conciliation, Good Administration, Good Governance, Culture of Conciliation.

Makale ID= 30

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0003-9465-1065

Kamu Görevlisi Hekimlere Rücu ve Mesleki Sorumluluk Kurulu

Durmuş Tolunay Ceviz

İzmir Bakırçay Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Kamu sağlık hizmetleri kapsamında icra edilen tıbbi müdahaleler sonucunda ortaya çıkan zararların tazmini, idare hukuku ile sağlık hukukunun kesişim noktasında yer alan önemli ve çok boyutlu bir sorundur. Özellikle idarenin ödediği tazminatları kamu görevlisi hekimlere rücu etme sürecinde hangi usul ve esaslara tabi olduğu meselesi, son yıllarda gerçekleştirilen mevzuat değişiklikleriyle birlikte yeniden şekillenmiş ve daha karmaşık bir yapı kazanmıştır. Temelde defansif tıbbın önlenmesi amacıyla düzenlenen bu yeniliklerin çerçevesinde Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun kurulması, rücu mekanizmasının işleyişi bakımından yeni ve belirleyici bir kurumsal aşama oluşturmuştur. Bu çalışmanın temel amacı, Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun hukuki niteliğini, görev ve yetkilerini ile idarenin hekime rücu sürecindeki fonksiyonunu kapsamlı biçimde incelemektir. Çalışmada normatif hukuk yöntemi esas alınmış; anayasal hükümler, ilgili özel mevzuat ve yönetmelik düzenlemeleri sistematik biçimde analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra öğretideki farklı görüşler ışığında uygulamada karşılaşılan sorun alanları da ayrıntılı olarak ortaya konulmuştur. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun rücu sürecinde bir filtre mekanizması işlevi gördüğü ve hekimlerin doğrudan maruz kaldığı mali sorumluluk riskini sınırlandırıcı bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. Ancak kurul kararlarının hukuki bağlayıcılığı ve kusur değerlendirmesinde esas alınan ölçütler bakımından uygulamada ciddi belirsizliklerin sürdüğü görülmektedir. Nitekim güncel düzenlemelere göre Kurul'dan rücu izni alınmasının zorunlu kılınması, bu iznin yalnızca kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının varlığı hâlinde verilebiliyor olması ve hekimlere yönelik ceza soruşturması izninin de aynı Kurul tarafından veriliyor olması hususları bir arada değerlendirildiğinde, Anayasa'nın emrettiği rücu yükümlülüğünün baştan itibaren fiilen işlevsiz kılınabileceği tehlikesi belirgin biçimde ortaya çıkmaktadır. Ayrıca kamu görevlileri arasındaki eşitliğin de bozulması tehlikesi ayrıca gündeme gelebilmektedir. Bu tehlikelerin somutlaşması hem kamu yararı hem de bireysel haklar açısından ağır sonuçlar doğurabilir. Zira rücu mekanizması yalnızca bir mali denge aracı olmayıp aynı zamanda kamu görevlilerinin hizmet kusuruna karşı hesap verebilirliğini sağlayan anayasal bir güvencedir. Söz konusu güvencenin usul engelleri aracılığıyla anlamsız hâle getirilmesi hem hukuk devleti ilkesiyle hem de idarenin mali disiplin yükümlülüğüyle bağdaşmaz. Sonuç olarak mevcut düzenleme, idarenin rücu yetkisini tamamen ortadan kaldırmamakla birlikte bu yetkinin kullanılmasını belirli usulî ve

maddî koşullara bağlayarak daha sınırlı ve kontrollü bir yapıya kavuşturmaktadır. Bu durum, kamu görevlisi hekimler lehine görece daha güvenceli bir sorumluluk rejimi tesis etmekle birlikte, zarar görenlerin etkin tazmin hakkını ve idarenin mali disiplin ilkesini zedelememek adına dengeli bir sistem kurulmasını da zorunlu kılmaktadır. Nihayetinde Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun uygulama pratiği ve gelişen yargı içtihadı, rücu mekanizmasının gerçek anlamda işlevsel bir denetim aracına dönüşüp dönüşmeyeceğini ya da yalnızca sembolik bir görünümde kalıp kalmayacağını belirleyecek temel unsur olmaya devam edecektir.

Anahtar Kelimeler: Hekim, Rücu, Tazminat, Sorumluluk, Kamu Hizmeti.

Recourse Against Civil Servant Physicians and the Professional Liability Board

Abstract

The compensation of damages arising from medical interventions carried out within the scope of public health services is a significant and multidimensional issue situated at the intersection of administrative law and health law. In example, recent legislative changes have changed the mechanism by which the administration seeks recourse against civil servant physicians for indemnities it has paid, giving it a more complicated structure. The creation of the Professional Liability Board has formed a new and significant institutional stage in the operation of the recourse mechanism within the scope of these changes, which were mainly implemented to avoid defensive medicine. The primary objective of this study is to comprehensively examine the legal nature, duties, and powers of the Professional Liability Board, as well as its function in the administration's recourse process against physicians. The study adopts a normative legal methodology; constitutional provisions, relevant special legislation, and regulatory arrangements have been systematically analyzed. Additionally, problem areas encountered in practice have been elaborated upon in light of differing views in legal scholarship. The findings of the study reveal that the Professional Liability Board serves as a filtering mechanism in the recourse process and assumes a role in limiting the direct financial liability risk faced by physicians. However, significant ambiguities persist in practice regarding the legal binding force of board decisions and the criteria applied in fault assessments. Indeed, when considered together — the mandatory requirement to obtain recourse authorization from the Board, the condition that such authorization may only be granted upon the existence of a finalized conviction, and the fact that permission to conduct criminal investigations against physicians is also granted by the same Board — the risk that the recourse obligation mandated by the Constitution may be rendered effectively inoperative from the outset becomes clearly apparent. Furthermore, the risk of undermining equality among civil servants may also arise as a separate concern. The materialization of these risks may produce grave consequences for both the public interest and individual rights. This is because the recourse mechanism is not merely an instrument of financial equilibrium, but also a constitutional guarantee ensuring the accountability of civil servants for service-related faults. Rendering this guarantee meaningless through procedural barriers is incompatible with both the principle of the rule of law and the

administration's obligation of fiscal discipline. In conclusion, while the current regulation does not entirely eliminate the administration's right of recourse, it transforms the exercise of that right into a more limited and controlled structure by subjecting it to specific procedural and substantive conditions. Although this creates a relatively more secure liability regime for physicians, it also calls for the development of a balanced system that does not jeopardize the administration's fiscal discipline principle or the right of injured parties to adequate compensation. In the end, whether the recourse mechanism truly becomes a functioning instrument of monitoring or stays purely symbolic in appearance will depend on how the Professional Liability Board is applied in practice and how judicial precedent develops.

Keywords: Physician, Recourse, Compensation, Liability, Public Service.

Makale ID= 220

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0108-0802

Kat Mülkiyeti Hukukunda Yönetici Atanması Konusunda Dava Şartı Arabuluculuk Yolunun İşlerliğinin Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Ahmet Can Kuzucuoğlu

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kat mülkiyeti hukukunda, yönetici seçimi oldukça önem taşıyan bir iştir. Gerek klasik kat mülkiyetinde, gerek toplu yapılarda kat malikleri kurulu tarafından yönetici seçiminin yapılması esastır. Bu konuya ilişkin olarak kanunda özel bir karar yeter sayısı da öngörülmektedir. Aranan yeter sayının sağlanamadığı durumlarda, yöneticinin seçilememesi durumu ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, kat malikleri kurulunun hiç toplanamadığı ve yönetici seçemediği durumlara da rastlanabilir. Bu durumlarda yönetimin nasıl gerçekleştirileceği, kat malikleri için önemli bir sorundur. Oluşan bu yönetim boşluğunun giderilmesi için de, kanun koyucu, yöneticinin mahkeme tarafından atanabileceğini düzenlemektedir. Kat Mülkiyeti Kanunu (KMK) m. 34/6 hükmü uyarınca, kat maliklerinden birinin başvurusu ile sulh hukuk mahkemesi tarafından yönetici atanabilir. Atanan yönetici ile seçilen yönetici arasında yetki bağlamında bir farklılık bulunmamaktadır. Yönetici atanması talebi, çekişmesiz yargı işi kapsamında ele alınabilir. Böylelikle sulh hukuk mahkemesine yapılan taleplerde esas olarak bir hasım gösterilmesi gerekmemektedir. Öte yandan, 7445 sayılı Kanun ile 6325 sayılı Arabuluculuk Kanunu (HUAK) m. 18/B hükmünde kat mülkiyetinden kaynaklanan uyuşmazlıkların da dava şartı arabuluculuğa tabi olduğu düzenlemesi ihdas edilmiştir. Bu düzenleme, 01.09.2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Böylece, kanun koyucunun, kat mülkiyetinden doğan uyuşmazlıklar bakımından herhangi bir ayrım yapmaksızın, arabuluculuk yolunu dava şartı hâline getirdiği görülmektedir. Halbuki, HUAK m. 1/2 hükmünde, arabuluculuk yolunun ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanacağı açıkça belirtilerek 'taraflar' ifadesi kullanılmaktadır. Yönetici atanması davalarının hasımsız olarak açılabilmesinden hareketle, arabuluculuk sürecinde hangi taraflar arasında bir çözüme varılabileceği tartışmaya açıktır. Öte yandan, yönetici atanması konusunda sulh mahkemesinin görevli olmasının ve yöneticinin kat malikleri kurulu toplantısında seçilmesi gerektiği değerlendirildiğinde, arabuluculuk toplantısında yönetici ataması hususunda nasıl karar verilebileceği de üzerinde ayrıca durulması gereken bir durumdur. Konuyu toplu yapılar nezdinde değerlendirdiğimizde, meselenin izahı daha da zorlaşmaktadır. Toplu yapılarda, özel bir düzenleme bulunmadığından dolayı, KMK m. 34/6 hükmü kıyasen

uygulama alanı bulabilecek ve toplu yapı yöneticisi de mahkeme kararıyla atanabilecektir. Sonuç olarak, klasik kat mülkiyeti ve toplu yapılarda, yönetici atanması taleplerinde, dava şartı arabuluculuk yönteminin uygulanmasının hem maddi hukuk hem de usul hukuku boyutuyla isabetli olmadığı düşüncesindeyiz. HUAK m. 18/B hükmünde, kat mülkiyetinden doğan hangi uyuşmazlıkların arabuluculuğa tabi olacağının açık bir şekilde belirlenmesi gerektiği kanaatini taşımaktayız.

Anahtar Kelimeler: Kat Mülkiyeti, Yönetici Seçimi, Yönetici Atanması, Arabuluculuk, Mahkeme Kararı.

Evaluation of the Effectiveness of Mediation as a Prerequisite for Litigation Regarding the Appointment of a Manager in Condominium Law

Abstract

In the law of condominium ownership, the election of a manager is a matter of considerable importance. Whether in traditional condominiums or in residential complex, it is a fundamental principle that the manager is elected by the owners' committee. The law also stipulates a specific quorum for decisions on this matter. Where the required quorum cannot be met, a situation arises where a manager can not be elected. On the other hand, there may also be instances where the owners' committee fails to convene at all and is unable to elect a manager. In such cases, how management is to be carried out constitutes a significant issue for the owners. To address this resulting management vacuum, the legislator has provided for the appointment of a manager by the court. Pursuant to Article 34/6 of the Condominium Law (KMK), a manager may be appointed by the civil court upon the application of one of the co-owners. There is no difference in terms of authority between an appointed manager and an elected manager. Consequently, the request for the appointment of a manager may be treated as a non-contentious judicial matter. There is no need to name an opposing party in applications made to the Supreme Court (Yargıtay). Furthermore, Law No. 7445 has introduced a provision under Article 18/B of the Mediation Law No. 6325 (HUAK), stipulating that disputes arising from condominium ownership are also subject to mediation as a prerequisite for litigation. This provision entered into force on 1 September 2023. It is thus evident that the legislature has made mediation a prerequisite for litigation in disputes arising from condominium ownership, without making any distinction. However, Article 1(2) of the HUAK explicitly states that the mediation process applies only to the resolution of private law disputes arising from acts or transactions over which the parties may freely dispose, and uses the term 'parties'. Given that actions for the appointment of a manager may be brought without a defendant, it is open to debate as to which parties could reach a settlement. Furthermore, considering that the conciliation court has jurisdiction over the appointment of a manager and that the manager must be elected at a meeting of the owners' assembly, the manner in which a decision regarding the appointment of a manager could be reached at a mediation meeting is also a matter requiring further consideration. Furthermore, when assessing the matter in the context of multi-unit buildings, the issue becomes even more complex. In multi-unit buildings, in the absence of specific regulations, Article 34(6) of the Condominium Law can be applied by analogy, and the manager of a multi-unit building may also be appointed by court order. In conclusion, in both traditional condominium ownership and collective properties, we believe that the requirement for mediation as a prerequisite for legal action in requests for the appointment of a manager is

inappropriate from both a substantive and procedural law perspective. Article 18/B does not clearly specify which disputes arising from condominium ownership are subject to mediation.

Keywords: Condominium, Election of a Manager, Appointment of a Manager, Mediation, Order of the Court.

Makale ID= 307

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1680-1043

Kenevir Ekiminden Kaynaklanan Ceza Sorumluluğunun Belirlenmesinde Özellik Arz Eden Hususlar

Dr. Öğretim Üyesi Asena Kamer Usluadam Dizikaya

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kenevir ekiminden kaynaklanan ceza sorumluluğu 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun'un 23. maddesinde farklı suç tipleri altında düzenlenmiş; m. 23/4 ile izin belgesi almadan veya izin belgesine gösterilen alan dışında kenevir ekimi suçu, m. 23/5 ile esrar elde etmek amacıyla kenevir ekimi suçu, m. 23/5 ikinci cümlede ise kişisel kullanım için esrar elde etmek amacıyla kenevir ekimi suçu düzenlenmiştir. Esrar, hint kenevirinden elde edilen bir uyuşturucu maddedir ve özellikle esrar elde etmek amacıyla kenevir ekimi suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 188'de düzenlenen uyuşturucu madde imal ve ticareti ile m. 191'de düzenlenen kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçlarıyla kimi zaman kesişmektedir. Bu durum, uygulamada suçların içtimaı ve ceza sorumluluğunun tespiti bakımından çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Çalışmada ele alınan kenevir ekiminden kaynaklanan cezai sorumluluğun tespitinde özellik arz eden hususların başında ekim fiilinin kapsamının belirlenmesi gelmektedir. 2313 sayılı Kanun m. 23/5 gereğince ekim yapmadan toprağa ekimden hasada kadarki sürecin anlaşılması gerektiği belirtilmişse de hasadın hangi aşamada bittiği hususu, ekim suçları ile uyuşturucu madde ticareti ve kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçları arasındaki sınırın çizilmesinde belirleyici olması bakımından izaha muhtaçtır. Yargıtay uygulamasında sökme, koparma veya kurumaya bırakma gibi fiillerin ekim kapsamında değerlendirilmemesi, benzer haksızlık içeriğine sahip hallerde farklı suç tiplerinden sorumluluğa gidilmesine ve orantısız sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Esrar elde etmek özel kastının tespiti de kenevir ekimine ilişkin cezai sorumluluğun tespitinde özellik arz eden hususlardan biridir. Bu bağlamda çalışmada, Yargıtay'ın kastın tespiti konusunda yararlandığı ekim yapılan yer, ekim şekli, ekim sayısı gibi kriterleri somut olaylar bağlamında incelenmektedir. Çalışmada ayrıca hint keneviri ekiminin Türk Ceza Kanunu'nun 188. maddesi kapsamında "uyuşturucu madde imali" olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorunu ele alınmaktadır. Bu çerçevede kanunda açıkça tanımlanmayan imal kavramı, öğreti ve uluslararası sözleşmeler ışığında yorumlanarak kenevir ekimi suçuyla ilişkisi ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kenevir, Esrar, Kullanmak için Uyuşturucu Madde Bulundurma, Uyuşturucu Madde Ticareti.

Specific Issues in Determining Criminal Liability Stemming from Cannabis Cultivation

Abstract

Criminal liability arising from cannabis cultivation is regulated under various offense types in Article 23 of the Law No. 2313 on Control of Narcotic Drugs; the offense of cannabis cultivation without obtaining a permit or outside the designated areas specified in the permit is regulated under Art. 23/4, while the offense of cannabis cultivation for the purpose of obtaining marijuana is regulated under Art. 23/5, and the offense of cannabis cultivation for the purpose of obtaining marijuana for personal use is regulated in the second sentence of Art. 23/5. Marijuana is a narcotic substance obtained from Indian hemp, and particularly the offense of cannabis cultivation for the purpose of obtaining marijuana occasionally intersects with the offenses of manufacturing and trading of narcotic substances regulated in Art. 188 of the Turkish Penal Code No. 5237, and the offenses of purchasing, receiving, or possessing narcotic or psychotropic substances for personal use, or using narcotic or psychotropic substances regulated in Art. 191. This situation brings about various problems in practice regarding the joinder of offenses and the determination of criminal liability. In determining the criminal liability arising from cannabis cultivation addressed in this study, the foremost specific issue is the determination of the scope of the act of 'cultivation.' Although it is stated that cultivation should be understood as the entire process from planting in the soil to harvesting pursuant to Article 23/5 of Law No. 2313, the point at which the harvest concludes requires explanation, as it is decisive in drawing the boundary between cultivation offenses and the offenses of drug trafficking or possession of narcotic substances for personal use. In the practice of the Supreme Court of Appeals the exclusion of acts such as uprooting, picking, or leaving to dry from the scope of 'cultivation' may lead to liability under different offense types for cases with similar unjust content, thereby resulting in disproportionate outcomes. The determination of the specific intent to obtain marijuana is another specific issue in determining criminal liability regarding cannabis cultivation. In this context, the study examines criteria utilized by the the Supreme Court of Appeal for the determination of intent, such as the location of cultivation, the method of cultivation, and the quantity of plants, within the framework of concrete cases. Furthermore, the study addresses the question of whether the cultivation of cannabis can be considered as “manufacturing of narcotic substances” within the scope of Article 188 of the Turkish Penal Code. Within this framework, the concept of “manufacturing”, which is not explicitly defined in the law, is interpreted in light of legal doctrine and international conventions to reveal its relationship with the offense of cannabis cultivation.

Keywords: Cannabis, Marijuana, Possession of Narcotic Substances for Personal Use, Drug Trafficking.

Makale ID= 185

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002 5763-0324

Kesintisiz Suçlarda ve Kesintisiz Kabahatlerde Suçun veya Kabahatin Tamamlanma ve Bitme Anının Tespiti

Dr. Öğretim Üyesi Hakan Kaşka

Afyon Kocatepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kesintisiz suç kavramı, suç teşkil eden tipik fiilin tamamlanma ve işlenmeye devam etme hâli dolayısıyla bitme anının farklı olduğu suçu ifade edecek şekilde ceza hukuku literatüründe, mevzuatında ve uygulamasında kullanılmaktadır. Bu tür suçlarda, ani suçlardan farklı olarak, tipiklikte belirtilen hareketin işlenmesiyle suç tamamlanmakla birlikte, hareket âdeta işlenmeye devam ettiği suç bitmesinden bahsedilememektedir. Ceza hukukunda suçun bitmesine bağlanan, sözgelimi zaman bakımından uygulama, yer bakımından uygulama, dava zamanaşımı, teşebbüs, iştirak ve içtima gibi hukuki sonuçlar dolayısıyla bu suçlarda suçun tamamlanma ve bitme anının tespiti önem arz etmektedir. Kesintisiz suçlarda, suçun tamamlanma anı tipikliğin gerçekleştiği andır. Bununla birlikte bu konuda ilginç birer örneği, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu'ndaki yoklama kaçağı, bakaya, saklı, firar durumlarına ilişkin suçlar oluşturmaktadır. Hakikaten bu suçlarda kanun koyucu, suçun tamamlanma anı bakımından dört ay, dört aydan sonra bir yıl, bir yıl, altı gün gibi süre belirlemesi yapmıştır. Örneğin Askerî Ceza Kanunu m. 66/1'in a) bendine göre kıt'asından veya görevi icabı bulunmak zorunda olduğu yerden izinsiz olarak altı günden fazla uzaklaşan askerî şahıs firar suçu dolayısıyla cezalandırılacaktır. Öyleyse suç, altıncı günün hitamıyla birlikte tamamlanacak, ancak fiilî veya hukuki kesintinin gerçekleştiği tarihte bitecektir. Kesintisiz suçlarda, suçun bitme anı bakımından ise öğretide fiili ve hukuki kesinti ayrımı yapılmaktadır. Buna göre ilgili suç özelinde kesinti, failin iradesiyle veya failin iradesi dışında bir hâl dolayısıyla fiilen gerçekleşmişse fiilî kesinti; failin ilgili suç özelinde hareketini devam ettirmesine hukuki bir işlem dolayısıyla imkân kalmamışsa hukuki kesinti söz konusudur. Örnek verilmesi gerekirse kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunda, mağdurun kendi imkânları ile kaçması fiilî kesintiyken, fail hakkında bu suç dolayısıyla düzenlenen iddianamenin mahkeme tarafından kabul edilmesi ise hukuki kesintidir. Kesintisiz kabahatlerde de kabahatin tamamlanma anı bakımından durum kesintisiz suçlardaki gibi olduğu hâlde, bu tür kabahatlerde kabahatin bitme anı bakımından kanun koyucu hukuki kesintiyi kabul etmiştir. Hakikaten 5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 15/2'ye göre kesintisiz kabahatlerde, bu nedenle idari yaptırım kararı verilinceye kadar kesinti gerçekleşmez. Bu itibarla kesintisiz kabahatlerde,

bu andan önce suçun bitmesi de söz konusu olmayacaktır. Çalışmada kesintisiz suçlardaki ve kesintisiz kabahatlerdeki bunların tamamlanma ve bitme anına ilişkin hususlar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kesintisiz Suç, Kesintisiz Kabahat, Fiilî Kesinti, Hukuki Kesinti.

Determination of the Moment of Completion and Termination of Continuous Offenses and Continuous Misdemeanors

Abstract

The concept of continuous offense (continuing offense) is utilized in criminal law literature, legislation, and practice to denote crimes where the moment of completion and the moment of termination differ due to the ongoing nature of the typical act constituting the crime. In such offenses, unlike instantaneous crimes, although the crime is completed upon the execution of the act specified in the legal definition (typicality), one cannot yet speak of the termination of the crime as the act continues to be perpetrated. The determination of the moments of completion and termination in these offenses is of paramount importance due to the legal consequences attached to the termination of a crime, such as the application of laws in terms of time and place, the statute of limitations, attempt, participation, and joinder of offenses. In continuous offenses, the moment of completion is when the legal requirements of the offense are met. Nevertheless, crimes related to draft evasion, remaining as a "bakaya" (failing to report for duty), or desertion under the Military Penal Code No. 1632 constitute interesting examples in this regard. Indeed, for these offenses, the legislator has determined specific periods for the moment of completion, such as four months, one year after four months, or six days. For instance, according to Article 66/1(a) of the Military Penal Code, a military person who remains away from their unit or required place of duty without leave for more than six days shall be punished for the crime of desertion. Therefore, the crime is completed at the end of the sixth day but will only terminate on the date when a factual or legal interruption occurs. Regarding the moment of termination in continuous offenses, the doctrine distinguishes between factual interruption and legal interruption. Accordingly, if the interruption occurs through the perpetrator's will or due to a circumstance beyond their will, it is a factual interruption; if it becomes legally impossible for the perpetrator to continue the act due to a legal procedure, it is a legal interruption. For example, in the crime of deprivation of liberty, the victim's escape by their own means constitutes a factual interruption, whereas the court's acceptance of an indictment issued against the perpetrator for this crime constitutes a legal interruption. While the moment of completion for continuous misdemeanors is similar to that of continuous offenses, the legislator has specifically adopted the concept of legal interruption regarding their termination. Indeed, according to Article 15/2 of the Misdemeanors Law No. 5326, in continuous misdemeanors, an interruption does not occur until an administrative sanction decision is rendered. Consequently, the termination of the misdemeanor cannot be mentioned before this point. This study will examine the issues concerning the moments of completion and termination in both continuous offenses and continuous misdemeanors.

Keywords: Continuous Offense, Continuous Misdemeanor, Factual Interruption, Legal Interruption.

Makale ID= 153

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5840-6562

Kiralanan Taşınmazların İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesine İlişkin "Cebri İcra Kanunu Taslağı" Hükümlerinin Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Ferhat Çelik

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu (İİK)'nun yürürlükten kaldırılarak bu alanda yeni bir kanunun kabul edilmesi amacıyla hazırlanan "Cebrî İcra Kanunu Taslağı"nda kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin olarak önemli değişiklikler yapılması öngörülmektedir (bkz. m. 138-147). Mevcut Kanun'da olduğu gibi kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesi, kira bedelinin ödenmemesi ya da tahliye taahhüdü veya kira sözleşmesi süresinin sona ermesi nedenlerine dayanılarak istenebilir. Taslakta mevcut durumdan farklı olarak, kira bedelinin ödenmemesi sebebiyle ilamsız tahliye yoluna başvurulabilmesi için yazılı bir kira sözleşmesinin varlığı aranmaktadır (m. 138). Kiracının tahliyesi gibi önemli bir sonucun ilamsız olarak elde edilmesinin şartlarının zorlaştırılması, menfaat dengesinin korunması bakımından önem arz etmektedir. Taslaktaki birçok düzenlemede olduğu gibi bu bölümde de taşınmazın aile konutu niteliğine sahip olmasına ayrı sonuçlar bağlanmış ve ailenin korunması amacına uygun bazı hükümlere yer verilmiştir (bkz. m. 139/f. 2, m. 144/f. 2). Ödeme veya tahliye emrine itiraz edilmesi veya itiraz edilmemesi durumunda icra mahkemesinin görevine giren hususlar, sulh hukuk mahkemesinin görev alanına dahil edilmiştir. Süresi içinde ödeme veya tahliye emrine karşı yapılan itiraz üzerine, mevcut durumun aksine itirazın kaldırılması yolu değil de, Taslağın bütünüyle uyumlu olarak, sulh hukuk mahkemesinde itirazın iptali ve tahliye için dava açılması imkânı düzenlenmiştir. Bu doğrultuda kira sözleşmesine ve bu sözleşmedeki imzaya itiraz ile diğer itiraz sebepleri ayrımı kaldırılmıştır. Taslakta, ödeme veya tahliye emrine itiraz edilmesi veya edilmemesi üzerine süresi içinde sulh hukuk mahkemesinden tahliyenin istenmemesi hâlinde, artık aynı sebep bakımından genel hükümlere göre de tahliyenin talep edilemeyeceği belirtilmektedir (m. 140-141, 145-146). Bunun, taraflar arasında menfaat dengesinin korunması ve hak arama hürriyeti bakımından ağır bir yaptırım olduğu kanaatindeyiz. Kanaatimizce bu kısmın, mevcut düzenlemeye (İİK m. 269/f. 3) benzer olarak, "artık aynı sebeple ilamsız icra yoluyla tahliye talep edilemez" şeklinde değiştirilmesi daha isabetli olur. Bu bildiride, kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin olarak Cebri İcra Kanunu Taslağı ile yapılmak istenen değişikliklerin, mevcut İcra ve İflas Kanunu'ndaki hükümlerle karşılaştırılarak ele alınması ve konuyla ilgili görüş ve önerilerin sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İcra Hukuku, Kira Sözleşmesi, Cebri İcra Kanunu Taslağı, İlamsız İcra, İlamsız Tahliye.

Evaluation of the Provisions of the "Draft Law on Compulsory Execution" Regarding the Eviction of Leased Real Property Through Execution without a Judgment

Abstract

The "Draft Law on Compulsory Execution," prepared with the aim of repealing the Execution and Bankruptcy Law (EBL) No. 2004 and enacting a new law in this field, proposes significant amendments regarding the eviction of leased real property through execution without a judgment (Art. 138-147). As in the current law, the eviction of leased real property through execution without a judgment may be requested based on the non-payment of rent, the expiration of an eviction commitment, or the expiration of the lease term. Unlike the current law, the draft requires the existence of a written lease agreement in order to initiate eviction without a judgment due to non-payment of rent (Art. 138). Making the conditions for obtaining such a significant outcome as the tenant's eviction without a judgment more stringent is important for protecting the balance of interests. As with many provisions in the draft, this section also attaches specific legal consequences to the real property being a family home and includes certain provisions consistent with the aim of protecting the family (Art. 139/2, Art. 144/2). Matters falling within the jurisdiction of the execution court under circumstances where an objection is filed or not filed against the payment or eviction order have been included within the jurisdiction of the civil court of peace. Upon an objection filed within the prescribed time against the payment or eviction order, the draft -unlike the current law- provides not for the lifting of the objection, but, in line with its overall structure, for the possibility of bringing an action in the civil court of peace for the annulment of the objection and eviction. Accordingly, the distinction between objections to the lease agreement and the signature on the agreement, and other grounds for objection, has been eliminated. The draft states that if an objection is filed or not filed against a payment or eviction order, and eviction is not requested from the civil court of peace within the prescribed time, eviction can no longer be requested under the general provisions for the same reason (Art. 140-141, 145-146). We consider that this constitutes a severe sanction in terms of protecting the balance of interests between the parties and the right to legal remedies. In our view, it would be more appropriate to amend this provision, similarly to the current regulation (EBL Art. 269/3), to state that "eviction can no longer be requested through execution without a judgment for the same reason". This paper aims to examine the proposed amendments concerning the eviction of leased real property through execution without a judgment under the Draft Law on Compulsory Execution, comparing them with the provisions of the current Execution and Bankruptcy Law, and to present opinions and suggestions on the subject.

Keywords: Law of Execution, Lease Agreement, Draft Law on Compulsory Execution, Execution Proceedings without a Judgment, Eviction without a Judgment.

Makale ID= 128

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9843-6034

Kişilik Hakkı Ekseninde Deepfake (Yapay Zeka Tabanlı Sahte Dijital İçerikler): Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Gelişmeler ve Türk Hukuku İçin Öneriler

Doç. Dr. Şafak Parlak Börü

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Deepfake teknolojisi, derin öğrenme temelli modeller aracılığıyla, gerçek kişilere ait görsel, işitsel veya davranışsal verilerin yüksek doğrulukla sentezlenmesi suretiyle, gerçekte hiç gerçekleşmemiş bir olayı veya beyanı varmış gibi gösteren sentetik dijital içerikleri ifade eder. Deepfake teknolojisinin kökenine bakıldığında, Hollywood filmleri gibi belirli ve sınırlı kullanım alanlarıyla başladığı, sonrasında çeşitli sektörlerde çok sayıda alana yayıldığı görülmektedir. Örneğin; sanatçı Randy Travis felç geçirdikten sonra kendi sesini klonlayan deepfake teknolojisini kullanarak yeni şarkı yayınlayabilmiştir. Malaria No More kampanyası, ünlü futbolcu David Beckham'ın dokuz farklı dilde halka seslendiği deepfake videolarını kullanarak, hayır kurumunun mesajının daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Ancak pek çok teknoloji gibi, deepfake teknolojisinin de faydalı ve hukuka uygun kullanım alanlarının dışına çıkılarak, zararlı ve hukuka aykırı kullanım alanları yaratılmasında rol oynamaya başladığı görülmektedir. Bu teknoloji, eğitim, sağlık ve eğlence gibi alanlarda önemli fırsatlar sunmakla birlikte; özellikle dezenformasyon, dolandırıcılık, kişilik hakları, kişisel veri ihlalleri başta olmak üzere çeşitli hukuki ihlaller açısından ciddi riskler barındırmaktadır. Nitekim deepfake içeriklerin, bireylerin gördükleri ve duydukları bilgilere olan güveni sarsarak toplumsal düzeyde gerçeklik krizine yol açabileceği dahi ifade edilmektedir. Bu nedenle gerek uluslararası gerekse ulusal düzeyde hukukun ivedilikle ele alması gereken temel meselelerden biri haline gelmiştir. Türk özel hukuku bakımından deepfake teknolojisi başta özellikle kişilik haklarının korunması olmak üzere, yine kişisel verilerin korunması ve telif hukuku çerçevesinde yaratabileceği sorunlar bakımından ele alınıp değerlendirilmektedir. Somut olarak deepfake teknolojisini konu alan bir yasal düzenleme halihazırda bulunmamaktadır. Bununla birlikte, TBMM'ye sunulan bazı kanun tekliflerinde, deepfake içerikler hususunda 5651 sayılı Kanun'da değişiklik yapılması suretiyle birtakım düzenlemeler getirilmesinin; bu düzenlemeler yoluyla yapay zeka algoritmaları aracılığıyla oluşturulan ve gerçek olmayan içeriklerin toplumda yarattığı ve yaratabileceği olumsuzlukların önlenmesinin amaçlandığı görülmektedir. Bu çerçevede kişilik hakkına veya kamu güvenliğine aykırı deepfake içeriklere dair kısa sürede erişim engelleme ve içerik kaldırma; yaratılan içerikten içerik sağlayıcının ve yapay zeka sistem geliştiricilerinin müteselsilen sorumlu kılınması gibi hukuki çare ve yaptırımların ele alındığı

görülmektedir. Yine yapay zeka sistemleri aracılığıyla görsel, işitsel veya metinsel içeriklerin sahte biçimde üretilmesi (deepfake) halinde, bu içeriklerin 'Yapay zeka tarafından üretilmiştir' ibaresi ile açık, anlaşılır ve silinemez biçimde etiketlenmesi; buna uyulmaması halinde içeriğin niteliğine göre hapis veya para cezası gibi yaptırımların devreye sokulmasının öngörüldüğü görülmektedir. Konunun ağırlıklı olarak kişilik haklarının korunması boyutuyla ele alındığı yabancı hukuk düzenlemelerine bakıldığında; Avrupa hukukunun kişilik hakları ve özel hayatın korunmasına öncelik verdiği, ABD hukukunun ise ifade özgürlüğünü daha geniş yorumladığı dile getirilebilir. Türk hukukunun ise, henüz deepfake'e özgü özel bir düzenleme içermemekle birlikte, Avrupa hukukuna daha yakın bir koruma yaklaşımına sahip olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, teknik tespit zorlukları ve içeriklerin hızlı yayılımı mevcut hukuki mekanizmaların etkinliğini sınırlamaktadır. Sonuç olarak, deepfake teknolojisi yalnızca ulusal hukuk sistemleri içinde değil, karşılaştırmalı hukuk bağlamında da tartışmalar doğurmaktadır. Bu alanda etkili bir koruma sağlanabilmesi için uluslararası standartların geliştirilmesi, platform sorumluluğunun artırılması ve özellikle şeffaflık yükümlülüklerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Yine dijital kişilik hakkı gibi yeni kavramların geliştirilmesiyle, deepfake teknolojisinin doğurduğu hukuki sorunlara daha kapsamlı çözümler sunulup sunulamayacağı sorgulanabilir. Tebliğimizde konunun burada yer verdiğimiz yönleriyle Türk hukuku ve karşılaştırmalı hukuk çerçevesinde ve yine barındırdığı risklere ilişkin sunulabilecek öneriler ışığında ele alınması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deepfake, Sahte Dijital İçerik, Yapay Zeka, Kişilik Hakkının Korunması, Derin Öğrenme.

Deepfake (Artificial Intelligence-Based Fake Digital Content) in the Context of Personality Rights: Developments in Light of Comparative Law and Recommendations for Turkish Law

Abstract

Deepfake technology refers to synthetic digital content generated through deep learning-based models that can accurately synthesize visual, auditory, or behavioral data of real individuals. This allows the creation of scenarios or statements that never actually occurred, making it appear as if they did. It began with specific cases such as Hollywood films, and later spread to many different fields across various sectors. For example, after the artist Randy Travis suffered a stroke, he was able to release a new song by using deepfake technology that cloned his own voice. The Malaria No More campaign used deepfake videos in which David Beckham addressed the public in nine different languages, enabling the charity's message to reach a wider audience. While this technology offers significant opportunities in fields such as education, healthcare, and entertainment, it also poses serious risks in terms of various legal violations, particularly disinformation, fraud, personality rights, and personal data breaches. For this reason, it has become one of the fundamental issues that law must urgently address at both the international and national levels. In terms of Turkish private law, deepfake technology is being examined and evaluated primarily with regard to the protection of personal rights, as well as

the issues it may create within the framework of personal data protection and copyright law. There is currently no legal regulation that directly addresses deepfake technology. However, it is observed that some legislative proposals submitted to the Turkish Grand National Assembly aim to introduce certain regulations regarding deepfake content by amending Law No. 5651. In this context, it is observed that legal remedies and sanctions are addressed, such as promptly blocking access to and removing deepfake content that violates personal rights or public safety, as well as holding content providers and AI system developers jointly liable. Similarly, it is envisaged that such content be labeled clearly, understandably, and indelibly with the statement 'produced by artificial intelligence'; and if this requirement is not met, sanctions such as imprisonment or fines may be imposed, depending on the nature of the content. When examining foreign legal frameworks, which primarily address the issue from the perspective of protecting personality rights, it can be noted that European law prioritizes the protection of personality rights and privacy, whereas U.S. law interprets freedom of expression more broadly. While Turkish law does not yet contain specific regulations tailored to deepfakes, it can be said to adopt a protection approach closer to that of European law. However, technical detection challenges and the rapid dissemination of content limit the effectiveness of existing legal mechanisms. Deepfake technology is sparking debates not only within national legal systems but also in the context of comparative law. To ensure effective protection in this area, it is necessary to develop international standards, increase platform liability, and, in particular, promote transparency obligations. Our paper aims to address the subject from the perspectives outlined here within the framework of Turkish law and comparative law, and in light of potential recommendations regarding the risks it entails.

Keywords: Deepfake, Fake Digital Content, Artificial Intelligence, Protection of Personality Rights, Deep Learning.

Makale ID= 248

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6274-7175

Kişilik Hakkının Önleyici Korunması: Yapay Zekâ Tabanlı Müstehcen İçerik Üretimi Sorunu

Arş. Gör. Dr. Hüseyin Bahadır Çolak

Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu bildiri, kişilerin rızası dışında müstehcen görüntülerinin üretimine imkân sağlayan ve "nudifier" uygulamaları olarak da bilinen yapay zekâ uygulamaları karşısında kişilik hakkının önleyici bir şekilde korunmasına yönelik mevcut ve olası hukuki imkânları tartışmaktadır. Avrupa Parlamentosu tarafından yakın zamanda yayınlanan bir raporda atıf yapılan verilere göre 2023 yılında dolaşımda olan yapay zekâ ürünü görsellerin %90'dan fazlası cinsel içeriklidir.(1) Ayrıca sosyal medya platformu X'in yapay zeka aracı olan Grok tarafından 11 günlük bir periyot içinde üretilen 20.000 içerikten oluşan bir örneklem incelendiğinde, bunların %65'inin cinsel içerikli olduğu ve aynı süre zarfında toplam cinsel içerikli paylaşım sayısına yönelik tahminin 3.000.000 civarında olduğu görülmüştür.(2) Bu içeriklerin içeriğe konu kişilerin rızası bulunmaksızın üretimi özellikle kişilik hakkı bağlamında hukuki tartışmaların odağında bulunmaktadır. Sorunun temelinde, kişinin görüntüsü üzerindeki hakkın kişilik hakkının bir parçası olması ve bu görüntünün rıza hilafına kullanımının kural olarak kişilik hakkını ihlal etmesi yatmaktadır. Birçok kıta Avrupası hukuk sisteminde olduğu gibi hukukumuzda da bu şekilde bir kişilik hakkı ihlali karşısında öngörülen başlıca hukuki imkânlar; ihlal tehlikesinin önlenmesi, ihlalin durdurulması, tespiti, tazminat talebi ve menfaat devri yaptırımlarıdır. Ancak bu imkânlar çoğunlukla ihlalin gerçekleşmesinden sonra devreye girmekte ve ex-post bir güvence sağlamaktadır. İhlal tehlikesinin önlenmesi ise ancak bireysel, somut ve güncel bir tehlikenin varlığı halinde talep edilebilmektedir. İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Hakkında Kanun ve Siber Güvenlik Kanunu gibi düzenlemelerde de benzer bir tercih ile karşılaşılmaktadır. Ne var ki, yapay zekâ teknolojisindeki ilerlemeler anılan nitelikteki içeriklerin oldukça kolay bir şekilde ve kısa bir sürede üretimine olanak sağlamaktadır. Öyle ki, kişinin yüzüne ait net bir fotoğrafın varlığı halinde bu içerikler dakikalar içinde oluşturulabilmektedir. İçeriklerin üretimindeki kolaylık ve yukarıda paylaşılan istatistikler birlikte değerlendirildiğinde, bu tür yapay zekâ uygulamalarının kişilik hakkı ihlallerine yönelik içkin ve ciddi bir risk taşıdığı açıktır. Bu durum ise kişilik hakkının korunmasına yönelik mevcut düzenlemelerin söz konusu problem karşısında yeterliliğinin sorgulanmasını gerekli kılmaktadır. Nitekim Yapay Zekâ Tüzüğü (AI Act) kapsamında yüksek riskli yapay zekâ

sistemlerine ilişkin özel düzenlemeler getirmiş olan Avrupa Parlamentosu yakın zamanda aldığı bir karar ile bu olguyu göz önünde bulundurarak özellikle müstehcen içeriklerin üretimine imkân sağlayan yapay zekâ uygulamalarının bütünüyle yasaklanmasına ilişkin tasarıyı gündeme almıştır. Bu mutlak yasak önerisi, yapay zekanın belirli bir kullanım biçimini baştan engelleyerek kişiliğin henüz somut bir ihlal gerçekleşmeden önce korunmasını amaçlamaktadır. Bu bildiride, anılan sorun bağlamında hukukumuzdaki mevcut düzenlemelerin kişilik hakkının korunması konusundaki etkinliği ve bu hususta diğer hukuk sistemlerindeki benzer düzenlemelerden ne şekilde faydalanılabileceği değerlendirilmektedir. --- (1) Bu rapor ve verilerin kaynağı olan rapor için sırasıyla bkz. Avrupa Parlamentosu Araştırma Servisi (EPRS), Women in the age of AI-enabled disinformation, Mart 2026 (https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/782670/EPRS_BRI(2026)782670_EN.pdf, Erişim Tarihi 22.03.2026); Security Hero, 2023 State of Deepfakes (https://www.securityhero.io/state-of-deepfakes/#welcome, Erişim Tarihi: 22.03.2026) (2) Center for Countering Digital Hate, Grok floods X with sexualized images of women and children, 22.01.2026 (https://counterhate.com/research/grok-floods-x-with-sexualized-images/, Erişim Tarihi: 22.03.2026)

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Kişilik Hakkı, Deepfake, AI.

Preventive Protection of Personality Rights: The Problem of AI-Generated Obscene Content

Abstract

This presentation discusses existing and potential legal mechanisms for the preventive protection of personality rights against artificial intelligence tools suitable for the generation of obscene content without individuals' consent — also known as "nudifier" tools. According to data cited in a recent report published by the European Parliament, more than 90% of AI-generated images in circulation in 2023 were sexually explicit. (1) Moreover, an analysis of a sample of 20,000 AI-generated content by Grok in an 11-day period revealed that 65% of these were sexually explicit, and the estimated total number during the same period was around 3,000,000. (2) Production of such obscene content without consent of the individuals depicted is at the center of legal debates, particularly in the context of personality rights, since one's image constitutes an integral part of personality, and its use without consent, in principle, amounts to an infringement of personality rights. As in many continental European jurisdictions, principal legal remedies available under Turkish law against violation of personality rights include actions for prevention of potential infringement, ceasing and/or declaration of infringement, compensation for damages, and transfer of monetary interests. However, these remedies are predominantly reactive in nature and provide ex-post protection, as they can typically be asserted only after the violation has occurred. Prevention of potential infringement, on the other hand, may only be sought where there is an individual, actual, and imminent risk. A similar approach is observed in legislative instruments such as the Law on Regulation of Publications on the Internet and Combating Crimes Committed by Means of Such

Publications, as well as the Cybersecurity Act. However, advances in AI technology now enable rapid and effortless production of such content. Where a clear facial photograph of a person is available, the image can be generated within minutes. When ease of production is considered alongside the statistics, it becomes evident that these AI applications pose an inherent and serious risk to personality rights. Thus, it is necessary to reassess the efficacy of existing legal frameworks designed to protect personality rights. In this regard, the European Parliament, which has already introduced rules for high-risk AI systems under the AI Act, has recently taken these facts into account and proposed to completely ban AI applications suitable for generation of obscene content. This aims to protect personality by preventing a particular use of AI from the outset, thereby ensuring safeguards even before any actual infringement occurs. This presentation evaluates the effectiveness of current legal framework under Turkish law in protecting personality rights in this context and explores how similar regulations in other legal systems may influence potential solutions. ---- (1)For the report and data sources, see. EPRS, Women in the age of AI-enabled disinformation, March 2026 (https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/782670/EPRS_BRI(2026)782670_EN.pdf, Accessed: 22.03.2026); Security Hero, 2023 State of Deepfakes (https://www.securityhero.io/state-of-deepfakes/#welcome, Accessed: 22.03.2026) (2)Center for Countering Digital Hate, Grok floods X with sexualized images of women and children, 22.01.2026 (https://counterhate.com/research/grok-floods-x-with-sexualized-images/, Accessed: 22.03.2026)

Keywords: Artificial Intelligence, Personality Rights, Deepfake, AI.

Makale ID= 144

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5851-4755

Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunda Rıza Ehliyeti: Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 24.05.2023 Tarihli (E. 2021/253, K. 2023/298) Kararının İncelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Büşra Demiral Bakırman

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunda ilgilinin rızasının, tipikliğe engel bir hal mi yoksa bir hukuka uygunluk nedeni mi olduğu yönünde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerden hangisinin kabul edildiği gerek rıza ehliyeti gerekse de rızanın varlığında hataya düşülmesi gibi hallerde önem taşımaktadır. Türk hukuk öğretisi ve uygulamasındaki yaygın görüş bu suçta ilgilinin rızasını bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul etmektedir. İlgilinin hürriyetinden yoksun kalmaya yönelik rızasının fiili hukuka uygun hale getirebilmesi için geçerli bir rıza açıklamasının olması gerekmektedir. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu bakımından rıza ehliyeti konusunda özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Ceza hukukunda, rıza ehliyeti yaşının kanunlarda özel olarak belirlendiği haller dışında anlama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğine sahip her kişinin rızaya ehil olduğu kabul edilmektedir. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu bakımından değerlendirildiğinde de algılama yeteneği gelişmiş küçüklerin verdiği rıza üzerine işlenen fiilin hukuka aykırı olmayacağını kabul etmek gerekir. Bu çalışmada incelenmesi amaçlanan Yargıtay kararına konu olan olayda, suça sürüklenen çocuk ile olay sırasında on beş yaşını tamamlamamış olan mağdur, mağdurun okulu önünde buluşup gezmek için yakındaki başka bir şehre gitmiş ve mağdurun akşam saatlerinde eve dönmemesi sebebiyle ağabeyi tarafından yapılan ihbar üzerine suça sürüklenen çocuğun babası tarafından bulunarak polis merkezine teslim edilmişlerdir. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan yapılan yargılamada yerel mahkeme tarafından beraat kararı verilmiştir. Yargıtay 8. Ceza Dairesi tarafından yapılan temyiz incelemesinde mağdurun yaşının on beş yaşından küçük olmasından bahisle rızasının hukuken geçerli olmadığı ve suça sürüklenen çocuğun kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan cezalandırılması gerektiği kanaatine varılarak bozma kararı verilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan itiraz üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise olayda kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun unsurlarının oluşup oluşmadığını, ilgilinin rızası kapsamında rıza ehliyetini ve suça sürüklenen çocuğun Türk Ceza Kanunu'nun 30'uncu maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen hata hükmünden yararlanması imkânının bulunup bulunmadığını incelemiştir. Çalışmamız kapsamında ilgili merciin bu suç bakımından rıza ehliyeti meselesini cinsel suçlardaki düzenlemeye paralel bir

biçimde çözüme kavuşturması ve bu suçta bir hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edilen ilgilinin rızası konusunda düşülen hatayı değerlendirmek yerine, haksızlık hatası kapsamında değerlendirme yaparak suça sürüklenen çocuk hakkında ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi yönündeki kanaati karar inceleme metoduna uygun olarak analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma, İlgilinin Rızası, Rıza Ehliyeti, Hata, Çocuğun Alıkonulması.

Capacity to Consent in the Crime of Deprivation of Liberty: An Analysis of the Criminal General Assembly of the Court of Cassation's Decision Dated 24 May 2023 (E. 2022/46, K. 2023/303)

Abstract

There are divergent views as to whether the consent of the person concerned in the crime of deprivation of liberty constitutes a ground precluding the fulfilment of the actus reus (typicality) or a ground of justification. The preference for either approach bears significance, particularly with respect to the capacity to consent and cases involving mistake as to the existence of consent. The prevailing view in Turkish legal doctrine and judicial practice treats the victim's consent in this offence as a ground of justification. For consent to render the act lawful, it must be validly given by a person with the requisite capacity. There is no specific statutory regulation governing the capacity to consent in the context of the crime of deprivation of liberty. In criminal law, save for situations where the age of consent is explicitly determined by statute, any person capable of understanding and directing their behaviour is deemed to have the capacity to consent. Accordingly, in the context of this crime, it should be accepted that an act committed based on the consent of a minor with sufficient cognitive maturity does not constitute unlawfulness. In the case underlying the decision examined in this study, the child pushed to crime and the victim, who had not yet reached the age of fifteen at the time of the incident, met in front of the victim's school and went to a nearby city to spend time together. When the victim did not return home in the evening, a report was made by the victim's older brother, and both individuals were subsequently found by the father of the child pushed to crime and taken to the police station. In the proceedings for the offence of deprivation of liberty, the first-instance court rendered a decision of acquittal. Upon appeal, the 8th Criminal Chamber of the Court of Cassation held that, due to the victim being under fifteen years of age, their consent was not legally valid and that the child pushed to crime should be convicted, thus overturning the acquittal. Following an objection by the Office of the Chief Public Prosecutor of the Court of Cassation, the Criminal General Assembly examined whether the elements of the offence were fulfilled, the issue of capacity to consent within the framework of the victim's consent, and whether the child pushed to crime could benefit from the mistake provision set out in Article 30(4) of the Turkish Criminal Code. This study analyses, in accordance with the methodology of case analysis, the Assembly's approach of resolving the issue of capacity to consent in this offence in parallel with the regulation applicable to sexual offences, and its decision to classify the mistake not as one concerning a ground of justification but rather as a mistake of

unlawfulness, ultimately concluding that no punishment should be imposed on the child pushed to crime.

Keywords: Deprivation of Liberty, Consent of the Person Concerned, Capacity to Consent, Mistake, Deprivation of a Child's Liberty.

Makale ID= 100

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8828-4575

Kollektif Ortalıkta Yönetim Yetkisiyle İlişkili Hukuki Meseleler

Doç. Dr. Barış Kaya

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Şahıs ortaklıklarının en belirgin türü sayılabilecek olan kollektif ortaklık, karşılıklı güven, işbirliği, ortaklığın borçlarından ötürü kişisel sorumluluk gibi kişisel birleşmenin en önemli unsularını bir araya getirmektedir. Kollektif ortaklıkta ortakların sorumluluğu, ortaklığın sorumluluğundan ayrı ve sınırsız olduğundan dikkatli bir idareyi gerektirmektedir. Ortaklık ile ilişkiye girecek kişiler açısından, ortaklığın tüzel kişiliği kadar ortak olan gerçek kişilerin kişilikleri de önem taşır. Bu meyanda, kollektif ortaklığın yönetimi söz konusu olduğunda ya da kollektif ortaklığı yönetme yetkisinden bahsedildiğinde, kural olarak, tüm ortakların dahil olduğu bir yapı anlaşılmaktadır. Ancak TTK'da kollektif ortaklığı yönetme yetkisinin, ortaklık sözleşmesi ya da ortaklar kurulu kararı ile belirli ortaklara devredebilmesi düzenlenmiştir. Bunun neticesinde, yönetici ortak veya ortakların kollektif ortaklığı yönetme yetkileri ve görevleri doğmaktadır. Bu kapsamda yönetici ortakların hangi tür kararları alabilecekleri, yönetme yetkilerinin sınırı, ortaklığın olağan işleri kapsamında veya ortaklığın maruz kalacağı olağanüstü durumlarda alınacak kararların neler olabileceği soruları akla gelmektedir. Türk Ticaret Kanunu'nda, kollektif ortaklığın düzenlendiği hükümlerde, olağan ortaklık faaliyetleri ve olağanüstü ortaklık faaliyetlerinden neyin anlaşılması gerektiğine ilişkin, genel kanaat verici ifadeler bulunmaktadır. Ancak her durumda, söz konusu faaliyetlerin neleri içereceğini şüpheye yer vermeyecek şekilde tespit etmek imkânı bulunmamaktadır. Ayrıca doktrinde olağan iş, olağanüstü iş ayrımına bir de temel iş kriteri eklenmektedir. Bu durumda, her üç iş ve işlem türü kapsamına girecek iş ve işlemler bağlamında uygulamada yorum farklılıklarının çıkması kaçınılmazdır. Bunların yanısıra yönetici ortağın hukuki sorumluluğunun belirlenmesinde hangi kriterin gözetileceği önem taşımakta ve birtakım tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Bu konuda kollektif ortaklığa ilişkin Türk Ticaret Kanunu hükümleri içerisinde özel bir düzenleme bulunmadığından Türk Borçlar Kanunu'nun adi ortaklığa ilişkin hükümlerine başvurulmaktadır. Bu bağlamda özellikle ücret alan-almayan yönetici ortağın sorumluluğu bakımından Türk Borçlar Kanunu madde 628'de yapılan ayrım, kaçınılmaz olarak kapsamlı bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Sorumluluk rejimi açısından öngörülmüş olan bu farklılığın isabetli olduğu konusunda doktrinde görüş birliği olduğu da söylenemez. Sorumluluk rejimi kapsamında farklı görüşlerin ileri sürüldüğü bir başka konu ise, yönetici

ortakların, iç ve dış ilişki kapsamındaki sorumluluğun farklı ölçütlere tabi tutulmasıdır. Yönetici ortaklar, aynı iş ve işlem nedeniyle ortaklık ve diğer ortaklara karşı kendi vasıflarının ön plana alındığı sübjektif ölçüte göre sorumlu tutulurlarken üçüncü kişilere karşı, basiretli tacir olarak hareket etme zorunluluğu kapsamında, objektif ölçüte göre sorumlu tutulmaktadırlar. Bu sonucun, yönetici ortakların tazmin sorumlulukları bakımından adaletsiz bir görüntü sergilediği eleştirileri yapılmaktadır. Bu bağlamda yönetici ortakların sorumluluğu bakımından iç ilişki-dış ilişki ayrımına son verilerek her iki durumda da objektif ölçütün kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kollektif Ortaklık, Adi Ortaklık, Objektif Ölçüt, Subjektif Ölçüt.

Legal Issues Related to Management Authority in Collective Partnerships

Abstract

Collective partnerships, considered the most prominent type of partnership, bring together the most important elements of personal association, such as mutual trust and cooperation. Since the liability of the partners in a collective partnership is separate from and unlimited from the liability of the partnership, it requires careful management. For those who will enter into a relationship with the partnership, the personalities of the individual partners are as important as the legal personality of the partnership. In this context, when it comes to the management of a collective partnership or the authority to manage a collective partnership, it is generally understood as a structure involving all partners. However, the Turkish Commercial Code (TTK) stipulates that the authority to manage a collective partnership can be delegated to specific partners through the partnership agreement or a resolution of the partners' meeting. As a result, the management partner(s) have the authority and duties to manage the collective partnership. In this context, questions arise regarding what types of decisions the managing partners can make, the limits of their management authority, and what decisions can be made within the scope of the partnership's ordinary business or in extraordinary circumstances the partnership may face. The Turkish Commercial Code contains general statements regarding what constitutes ordinary and extraordinary partnership activities in the provisions regulating collective partnerships. However, it is not always possible to definitively determine what these activities encompass. Furthermore, in legal doctrine, a fundamental business criterion is added to the distinction between ordinary and extraordinary business. In this case, differences in interpretation are inevitable in practice regarding the types of business and transactions that fall under all three categories. In addition, the criterion to be considered in determining the legal responsibility of the managing partner is of significant importance and gives rise to certain debates. Since there is no specific regulation within the Turkish Commercial Code regarding collective partnerships, the provisions of the Turkish Code of Obligations concerning ordinary partnerships are applied. In this context, the distinction made in Article 628 of the Turkish Code of Obligations regarding the responsibility of managing partners who receive or do not receive compensation inevitably requires a comprehensive evaluation. It cannot be said that there is a consensus in legal doctrine regarding the accuracy of this difference in the liability regime.

Another point of contention within the liability regime concerns the differing criteria applied to the liability of managing partners in internal and external relations. While managing partners are held liable to the partnership and other partners for the same business transaction based on a subjective criterion that prioritizes their own qualifications, they are held liable to third parties based on an objective criterion, stemming from their obligation to act as prudent merchants. This outcome is criticized for creating an unfair situation regarding the liability of managing partners. In this context, it is proposed that the distinction between internal and external relations be eliminated and that an objective criterion be used in both cases of managing partners' liability.

Keywords: Collective Partnership, General Partnership, Objective Criterion, Subjective Criterion.

Makale ID= 115

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0647-2976

Komplikasyon Özelinde İdarenin Sorumluluğu

Dr. Öğretim Üyesi Gözde Ülker

Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sağlık hizmetleri idarenin riskli faaliyetlerindendir. Bu riskler kullanılan tıbbi teçhizattan kaynaklanabileceği gibi, tıbbi uygulamalardan ya da ilaçlardan da doğabilmektedir. Sağlık hizmetinin sunumunda kullanılan araç ve gereçler nedeniyle kaza niteliğinde ortaya çıkan zararlarda idarenin risk ilkesi gereğince kusursuz sorumluluğu bulunduğu ifade edilebilir. Örneğin, tüm önlemler alınmış olmasına rağmen askeri mühimmatın bilinmeyen bir nedenle patlamasında olduğu gibi hastanedeki oksijen tüpünün bilinmeyen bir nedenle patlamasında da kusursuz sorumluluk çerçevesinde risk ilkesinin uygulanacağını söyleyebiliriz. Buna karşılık, tıbbi uygulamalar ya da ilaçlar neticesinde ortaya çıkan riskler ise komplikasyon kavramı içinde değerlendirilmekte ve idarenin sorumluluğu olmadığı kabul edilmektedir. Örneğin, kalp ameliyatı sırasında, enjeksiyon ya da zorunlu aşılama sonrasında hekimin ve idarenin bir kusuru olmadığı halde hastada bu müdahalelere bağlı olarak komplikasyon oluşmuş ve hasta zarar görmüş ise idarenin kusur ve kusursuz sorumluluğu olmadığı telakki edilmektedir. Komplikasyon, hastaya tıp bilimince kabul edilen ilke ve kurallara göre müdahale yapılmasına ve her türlü önlem alınmasına rağmen ortaya çıkan ikincil nitelikte olumsuz sağlık durumu olarak ifade edilebilir. Tıp biliminin gereklerine uygun hareket edildiği için malpraktisten ayrılan (dolayısıyla bu ihtimalde idarenin kusur sorumluluğunun söz konusu olamayacağı) komplikasyon, esasında öngörülebilen ancak hasta tarafından izin verilen risk olarak hem tedavi edici sağlık hizmetlerinde hem de koruyucu sağlık hizmetlerinde karşımıza çıkmaktadır. Tedavi edici sağlık hizmetlerinde, bireyler kendi sağlıkları için tıbbi müdahalelere rıza göstermekte ve birtakım ilaçların etkilerine izin vermektedir. Bu kapsamda komplikasyon nedeniyle ortaya çıkan zararları hasta kendi sağlığı için üstlendiğinden idarenin bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Ancak, önceden hiç öngörülememiş bir komplikasyon tedavi esnasında ortaya çıkar ve artık tıp bilimince bu türden bir komplikasyonun da olabileceği kabul edilirse, o hastanın zararının kusursuz sorumluluk ilkesince karşılanabilmesi ihtimali önem taşımaktadır. Zira hiç öngörülmeyen bir risk bu hastada gerçekleşerek diğer bireyler açısından da öngörülebilir olmaktadır. Koruyucu sağlık hizmetlerinde ise amaç bireyin sağlığıyla birlikte temelinde toplum sağlığının korunması olduğu için bu kapsamdaki tıbbi müdahaleler nedeniyle ortaya çıkan komplikasyondan doğan zararlarda Danıştay kararlarının aksine idarenin risk ilkesi gereğince kusursuz sorumluluğunun kabulü gerektiği kanaatindeyiz. Bununla birlikte,

komplikasyona, hasta tarafından izin verilmesi için söz konusu izne dair bilgilendirmenin doğru ve usulüne uygun yapılması, bir başka ifadeyle aydınlatılmış onamın hukuka uygun bir şekilde alınmış olması gerekmektedir. Usulüne uygun alınmayan onamın olduğu durumlarda idarenin hizmet kusuru vardır. Bu durumda komplikasyon nedeniyle zarar doğduğunda idari yargı yerinde kusur sorumluluğu gereğince hastanın sadece manevi zararlarının tazmin edilmesine karar verilmektedir. Bu ihtimalde maddi zararların da karşılanması gerektiği kanaatindeyiz. Bu bildiride sağlık hizmetlerindeki risklerden biri olan komplikasyon kavramının esasında somut olayın özelliklerine göre idarenin kusur veya kusursuz sorumluluğuna yol açabileceğinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, kusur sorumluluğu açısından usulüne uygun alınmış bir aydınlatılmış onam olmadığı durumlarda komplikasyon nedeniyle ortaya çıkan hem maddi hem de manevi zararların karşılanması gerekliliği meselesi incelenecektir. Kusursuz sorumluluk açısından ise komplikasyonun, tedavi edici sağlık hizmetleri ile koruyucu sağlık hizmetleri açısından farklı ele alınması ve koruyucu sağlık hizmetleri neticesinde oluşan zararlarda idarenin kusursuz sorumluluğunun kabul edilebileceği hususları incelenecek diğer bir meseledir.

Anahtar Kelimeler: Komplikasyon, İdarenin Sorumluluğu, Sağlık Hizmetleri, Aydınlatılmış Onam, Risk İlkesi.

Administrative Liability in the Context of Complications

Abstract

Healthcare services are among the inherently risky activities of the administration. These risks may arise from medical equipment used, as well as from medical practices or pharmaceuticals. It can be stated that, in cases where damage occurs in the nature of an accident due to the tools and equipment used in the provision of healthcare services, the administration bears strict liability in accordance with the risk principle. For example, we can say that the principle of risk within the framework of strict liability would apply in the explosion of an oxygen cylinder in a hospital due to an unknown cause, just as it would in the explosion of military ammunition despite all precautions having been taken. In contrast, risks arising from medical practices or pharmaceuticals are evaluated within the concept of complication, and it is generally accepted that the administration is not liable for such cases. For example, if a complication occurs in a patient during heart surgery, after an injection, or following mandatory vaccination—and the patient suffers harm as a result of these interventions, even though neither the physician nor the administration is at fault—it is generally accepted that the administration bears neither fault-based nor strict liability. A complication can be defined as a secondary adverse health condition that occurs despite medical intervention being carried out in accordance with the principles and rules accepted by medical science and despite all necessary precautions having been taken. At this point, complication differs from malpractice; it represents a foreseeable risk that is accepted by the patient. Complications may arise in both curative and preventive healthcare services. In curative healthcare services, individuals consent to medical interventions for their own health and accept the effects of certain medications. Therefore, damages arising from complications

are considered risks undertaken by the patient, and the administration is not held liable. However, if a previously unforeseeable complication arises during treatment and is later recognized by medical science as a possible complication, it becomes significant that the damage suffered by that patient may be compensated under the principle of strict liability. This is because a risk that was previously unforeseeable becomes foreseeable for others once it materializes in a specific case. From that point onward, other individuals will give their consent with awareness of this risk. In preventive healthcare services, the primary aim is to protect public health alongside individual health. Therefore, contrary to the case law of the Council of State, it is argued that damages arising from complications in such interventions should be compensated under the administration's strict liability based on the principle of risk. However, for the patient to consent to a complication, the information provided regarding such consent must be accurate and given in accordance with proper procedure; in other words, informed consent must be obtained lawfully. In cases where consent has not been properly obtained, the administration is considered to have a service fault. In such situations, when damage arises due to a complication, administrative courts rule that only non-pecuniary damages (moral damages) should be compensated, based on the administration's fault liability. In our view, in this case, compensation for material damages should also be provided. This paper aims to demonstrate that the concept of complications, as one of the risks inherent in healthcare services, may, depending on the specific circumstances of the case, give rise to either fault-based or strict liability on the part of the administration. In this context, with regard to fault liability, the issue of whether both pecuniary and non-pecuniary damages arising from complications should be compensated in cases where informed consent has not been properly obtained will first be examined. As for strict liability, another issue to be analyzed is the need to treat complications differently in the context of curative healthcare services and preventive healthcare services, and the possibility of recognizing the administration's strict liability for damages arising from preventive healthcare services.

Keywords: Complication, Administrative Liability, Healthcare Services, Informed Consent, Principle of Risk.

Makale ID= 32

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6232-7928

Konut ve Çatılı İş Yeri Kiralarında Alt Kiracının Gereksinim Nedeniyle Tahliyesi

Dr. Öğretim Üyesi Aziz Erman Bayram

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Alt kira, kiralananın kullanımının bir bedel karşılığında üçüncü bir kişiye bırakılmasıdır. Alt kira sözleşmesinde asıl kira sözleşmesinin kiracısı, alt kira sözleşmesinin kiraya vereni; alt kira sözleşmesiyle kiralananın kullanımı kendisine bırakılan üçüncü kişi ise alt kiracıdır. Konut ve çatılı iş yeri kiralarında kiraya verenin sözleşmeyi kendisinden kaynaklanan nedenlerle sona erdirme hakkı, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda sayılan nedenlerle sınırlı olup bunlardan biri de konut veya iş yeri gereksinimi nedeniyle kiralananın kullanılması zorunluluğudur (TBK m. 350/I, b. 1). Türk Borçlar Kanunu'nda gereksinim nedeniyle "alt kira sözleşmesinin" sona erdirilmesi konusunda açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu nedenle hukukumuzda özellikle asıl kiraya verenin, kiralanana olan gereksinimi nedeniyle kira sözleşmesini sona erdirerek alt kiracının kiralanandan tahliyesini sağlayıp sağlayamayacağı meselesi açık değildir. Bu çalışmada konut ve çatılı iş yeri kiralarında alt kiracının kiralanandan kiralanana olan gereksinim nedeniyle tahliye edilmesi konusu, öğretideki çeşitli görüşler ve yargı kararları ışığında incelenmektedir. Alt kira sözleşmesi, TBK m. 299 anlamında bağımsız bir kira sözleşmesidir. Dolayısıyla alt kiraya verenin kiralananı kullanma zorunluluğu varsa o, alt kira sözleşmesini dava yoluyla sona erdirebilir (TBK m. 350/I, b. 1). Buna karşılık asıl kiraya verenle alt kiracı arasında herhangi bir sözleşme ilişkisi bulunmadığından asıl kiraya veren, gereksinim nedeniyle alt kira sözleşmesini sona erdiremez. Ancak asıl kiraya veren, gereksinim nedeniyle asıl kiracıya karşı dava açabilir ve asıl kira sözleşmesini sona erdirebilir. Alt kira sözleşmesinin varlığı, asıl kira sözleşmesinin varlığına bağlı olduğundan asıl kira sözleşmesinin kiraya veren tarafından sona erdirilmesi, alt kira sözleşmesinin de kendiliğinden sona ermesi sonucunu doğurur. Sonuç olarak konut ve çatılı iş yeri kirasının alt kiracısı, hem kendi kiraya vereninin hem de asıl kira sözleşmesindeki kiraya verenin kiralanana olan gereksinimi nedeniyle kiralananı geri vermek zorunda kalabilir. Alt kira sözleşmesinin sona ermesi üzerine alt kiracı, kiralananı kural olarak asıl kiraya verene değil alt kiraya verene geri vermekle yükümlüdür. Ancak asıl kiraya veren, kiralananın malikiyse kiralananın geri verilmesini mülkiyet hakkına dayanarak doğrudan alt kiracıdan isteyebilir.

Anahtar Kelimeler: Kira Sözleşmesi, Konut ve Çatılı İş Yeri Kirası, Alt Kira, Alt Kiracının Tahliyesi, Gereksinim Nedeniyle Tahliye.

Eviction of the Sub-Tenant Due to Housing or Workplace Need in Residential and Roofed Workplace Leases

Abstract

A sub-lease is an arrangement whereby the use of the leased property is granted to a third party for consideration. In a sub-lease, the tenant under the principal lease acts as the sub-lessor, while the third party granted use of the property is the sub-tenant. In residential and roofed workplace leases, the lessor's right to terminate the lease for reasons attributable to the lessor is limited under the Turkish Code of Obligations, one of which is the compulsory need to use the leased property for housing or workplace purposes (TCO Art. 350/1(1)). The Turkish Code of Obligations contains no explicit provision on the termination of a sub-lease due to such need. Therefore, it remains unclear in Turkish law whether the principal lessor may, by terminating the principal lease on the ground of need, obtain the eviction of the sub-tenant from the leased property. This study examines the eviction of the sub-tenant due to such need in residential and roofed workplace leases in light of doctrinal opinions and judicial decisions. A sub-lease constitutes an independent lease within the meaning of TCO Art. 299. Accordingly, if the sub-lessor has a compulsory need to use the leased property, the sub-lease may be terminated through an action brought by the sub-lessor (TCO Art. 350/1(1)). By contrast, the principal lessor cannot directly terminate the sub-lease, since no privity of contract exists between the principal lessor and the sub-tenant. However, the principal lessor may bring an action against the principal tenant and terminate the principal lease on the ground of need. Due to the derivative nature of the sub-lease, its existence depends on the principal lease. Therefore, judicial termination of the principal lease by the principal lessor results in the automatic termination of the sub-lease. Consequently, a sub-tenant may be required to vacate the leased property due to the compulsory need of either the sub-lessor or the principal lessor. Upon termination of the sub-lease, the sub-tenant is, as a rule, obliged to return the leased property to the sub-lessor rather than to the principal lessor. However, if the principal lessor is also the owner of the property, the return of the property may be demanded directly from the sub-tenant on the basis of the right of ownership.

Keywords: Lease Agreement, Residential and Roofed Workplace Lease, Sub-Lease, Eviction of the Sub-Tenant, Housing or Workplace Need.

Makale ID= 211

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3460-1587

Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Sözleşmelere Konulan Özel Fesih Bildirim Sürelerinin Geçerliliği Meselesi ve Tahliye Davalarına Etkisi

Arş. Gör. Dr. Eyüp İpek

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Konut ve çatılı iş yeri kiralarını düzenleyen TBK m. 339-356 hükümlerinin nisbi emredici olduğu, kiracının korunması amacıyla getirildiği ve kiracı aleyhine değiştirilemeyeceği doktrin ve yargı içtihatlarıyla kabul edilmektedir. Buna rağmen uygulamada, Kanun hükümlerini kiracı aleyhine değiştiren sözleşme hükümlerine rastlanılmaktadır. Genellikle bu tarz hükümler matbu sözleşme formlarında yer almakta ve taraflar dahi hükmün ne manaya geldiğini anlamadan matbu sözleşme formunu imzalamaktadır. Uygulamada sıklıkla karşılaşılan bu tür hükümlerinden biri, belirli süreli kira sözleşmeleri için öngörülen özel fesih bildirim süreleridir. Adi kira ve ürün kiralarının aksine belirli süreli akdedilen konut ve çatılı işyeri kira sözleşmeleri, kararlaştırılan sürenin dolmasıyla kendiliğinden sona ermez. Sözleşme ancak taraflardan birinin yapacağı fesih bildirimiyle veya kiraya veren tarafından açılacak dava neticesinde sona erdirilebilir. Sözleşmeyi fesih bildirimi yoluyla sona erdirme hakkı asıl olarak kiracıya tanınmıştır. Kiracı, belirli süreli kira sözleşmelerini, sözleşme süresinin bitiminden en az on beş gün önce kiraya verene yapacağı yazılı fesih bildiriminde bulunmak suretiyle hiçbir gerekçe belirtmeksizin sona erdirebilir. Kiracı bu hakkını kullanmadığı sürece belirli süreli kira sözleşmesi aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır. Kiracıya tanınan kanuni fesih hakkı, kiraya verene on yıllık uzama süresinin sonunda tanınmıştı. Kiraya veren, ancak on yıllık uzama yılından sonraki her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla sözleşmeye son verebilir. Uygulamada, belirli süreli akdedilen kira sözleşmelerinde kanunda öngörülen fesih bildirim sürelerinden farklı sürelerin kararlaştırıldığı görülmektedir. Kiracı, kanunun tanıdığı on beş günlük süre yerine otuz gün veya bir ay gibi daha uzun fesih bildirim sürelerine tâbi kılınmaktadır. Bu durum elbette kiracının aleyhinedir. Kiraya veren ise kanunen tâbi olduğu üç aylık süre yerine otuz gün veya bir ay gibi daha kısa fesih bildirim süreleri elde etmektedir. Bu durum yine kiracının aleyhinedir. Zira kiraya verenin üç aylık bildirim süresini kaçırması, sözleşmenin uzamasını isteyen kiracının yararınadır. Sonuç olarak, Kanun'un kiracıya tanıdığı süreden daha uzun, kiraya verene tanıdığı süreden daha kısa fesih bildirim süresi öngören sözleşme hükümleri geçersizdir. Buna rağmen yargı kararlarında bu geçersizlik hiç dikkate alınmamakta ve hatta fesih bildirim süresi olarak kararlaştırılan bu süreler, TBK m. 350'de düzenlenen tahliye davasının bir ön koşulu gibi kabul edilerek süresinde bildirim

yapılmadan açılan tahliye davaları reddedilmektedir. Hâlbuki matbu hazırlanan kira sözleşmelerinde yer alan bu hükümler, TBK m. 347/1 hükmünün tekrarından ibarettir; tahliye davalarının ön koşulu olarak nitelendirilemez. Tahliye davasının hangi sürede açılacağı TBK m. 350 ve devamında açıkça düzenlenmiştir. Sözleşmede tahliye davasının açılması ihtar koşuluna bağlanmadığı müddetçe TBK m. 347/1 hükmünün tekrarından ibaret olan sürelerin tahliye davalarına etki etmemesi gerekir. Maalesef üst yargı organları, fesih bildirim sürelerini sanki tahliye davası için kararlaştırılmış ihtar koşulu gibi yorumlamaktadır. Amacı aşan bu yoruma ve istikrar kazanmış yargı içtihatlarına katılmadığımızı açıkça ifade ederiz.

Anahtar Kelimeler: Kira Sözleşmesi, Bildirim Yoluyla Sona Erme, Fesih Bildirim Süresi, Özel İhtar Şartı, Tahliye Davası.

The Issue of the Validity of Special Termination Notice Periods Included in Contracts in Residential and Roofed Workplace Leases and Their Effect on Eviction Lawsuits

Abstract

The provisions of Articles 339-356 of the Turkish Code of Obligations (TBK), governing residential and roofed workplace leases, are consistently recognized in doctrine and case law as relatively mandatory rules enacted to protect the tenant and therefore not subject to derogation to the tenant's detriment. Nevertheless, in practice, contractual clauses that modify these provisions against the tenant are frequently encountered. Such clauses are typically included in standard form agreements, which parties often sign without fully understanding their implications. A common example concerns contractual notice periods for termination in fixed-term lease agreements. Unlike ordinary and usufructuary leases, fixed-term residential and roofed workplace leases do not automatically terminate upon the expiry of the agreed term. The contract may only be terminated by a notice of termination or by a court decision rendered upon the lessor's action. The right to terminate by notice is primarily granted to the tenant. The tenant may terminate a fixed-term lease without stating any reason by giving written notice at least fifteen days prior to the end of the contractual term. Unless this right is exercised, the lease is deemed extended for one year under the same conditions. The lessor, however, is granted a statutory right of termination only after a ten-year extension period and may terminate the contract by giving notice at least three months prior to the end of each subsequent extension year. In practice, lease agreements often stipulate notice periods differing from those prescribed by law. Tenants are subjected to longer notice periods, such as thirty days or one month instead of fifteen days, which is clearly to their detriment. Conversely, lessors are granted shorter notice periods, such as thirty days or one month instead of three months, again to the detriment of the tenant. This is because the lessor's failure to comply with the statutory three-month period benefits the tenant who prefers continuation of the lease. In conclusion, contractual provisions imposing longer notice periods on the tenant or shorter periods on the lessor than those prescribed by law are invalid. Despite this, judicial decisions often disregard such invalidity and even treat these contractual periods as a precondition for eviction actions under Article 350 of the TBK, resulting in the dismissal of actions filed without compliance. However, such clauses merely reiterate Article 347(1) of the TBK and cannot be regarded as a prerequisite for eviction actions. The time limits for filing eviction lawsuits are explicitly regulated under

Article 350 et seq. of the TBK. Unless the contract expressly conditions eviction on prior notice, these clauses should not affect eviction proceedings. We respectfully disagree with this expansive interpretation and the established judicial practice.

Keywords: Lease Agreement, Termination by Notice, Notice Period for Termination, Special Notice Requirement, Eviction Lawsuit.

Makale ID= 246

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4943-8156

Kooperatiflerde Ortaklar Açısından Farklı Parasal Yükümlülüklere Yer Verilmesinin Yargıtay Kararları ve Anayasa Mahkemesi'nin 16.02.2023 Tarih ve E.2022/126, K.2023/29 Sayılı Kararı Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Aytekin Çelik

KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kooperatiflerin temel ilkelerinden birisi de eşitlik ilkesidir. Söz konusu ilke KoopK m. 23'te "hak ve vecibelerde eşitlik" başlığı altında düzenlenmiştir. Uygulamada özellikle yapı kooperatiflerinde farklı parasal yükümlülüklere tabi olan ortaklık türlerine yer verilebilmektedir. Söz konusu ortaklık türü genellikle peşin ödemeli ortaklık şeklinde adlandırılmakta ve bu ortaklık sisteminde ortaklardan peşin bir ödeme alınmasından sonra parasal yükümlülüklerin sona ereceği hususunda kooperatif tarafından bir güvence verilmektedir. Aynı şekilde yapı kooperatifleri tarafından inşa edilen konut ve işyerlerinin etaplar halinde tamamlanacağı bazı durumlarda da tapuları devredilen ortaklara geçici maliyet bedelini ödeyerek devam eden parasal yükümlülüklerden kurtulma imkânı tanınmaktadır. Yargıtay'ın kooperatiflerde ortaklar açısından farklı parasal yükümlülüklerin öngörüldüğü durumlara ilişkin olarak verdiği kararlarında iki farklı yaklaşımının ortaya konulduğu görülmektedir. Yargıtay, peşin ödemeli ortaklık oluşturulmasından kaynaklanan uyuşmazlıklarda esas itibarıyla bu durumun eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiğini kabul etmekle birlikte genel kurul kararıyla eşitlik ilkesinin uygulanmasından vazgeçilebileceği yönünde kararlar vermektedir. Buna karşılık Yargıtay'ın kooperatifler tarafından inşa edilen konut ve işyerlerinin etaplar halinde tamamlandığı ve uygulamada etap kooperatifçiliği olarak ifade edilen kooperatiflere ilişkin olarak verdiği kararlarında ise ana sözleşmedeki düzenlemeye göre geçici maliyet bedelini ödeyen ortakların parasal yükümlülüklerinin sona erdirilmesi eşitlik ilkesine aykırı olarak kabul edilmektedir. Özelikle etap kooperatifçiliği olarak adlandırılan kooperatiflerde ana sözleşmeye farklı parasal yükümlülüklere sahip ortaklık yapısı oluşturulması konusunda düzenleme yapılmasına izin verilmesine rağmen Yargıtay kararlarında söz konusu uygulamanın eşitlik ilkesine aykırı olarak kabul edilmesi uygulamada ortaklar ile kooperatifler arasında ciddi anlaşmazlıkların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Ortaya çıkan bu anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulması amacıyla 10.06.2022 tarihli 7410 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle Kooperatifler Kanunu'na Geçici 11. madde eklenmiştir. Söz konusu düzenlemede ana sözleşmedeki düzenleme çerçevesinde tapularını devralan ortakların parasal yükümlülüklerinin sona ereceği belirtilmiştir. Ancak söz konusu düzenlemenin

Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla açılan iptal davasında Anayasa Mahkemesi, bu uygulamanın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle KoopK Geçici m. 11'in iptaline karar vermiştir. Etap kooperatifçiliğine ilişkin olarak Yargıtay tarafından verilen kararlar ve Anayasa Mahkemesi'nin söz konusu iptal kararı sonrasında kooperatiflerde farklı parasal yükümlülüklere tabi ortaklık oluşturulması konusunda peşin bedeli ortaklık ve etap kooperatifçiliğine ilişkin olarak iki farklı yaklaşım ortaya çıkmıştır. Peşin bedeli ortaklık konusunda bu konuda genel kurul tarafından verilmiş bir yetkinin bulunup bulunmadığı araştırılmakta, genel kurul tarafından verilmiş bir yetki varsa peşin bedeli ortaklık kabul edilmektedir. Etap kooperatifçiliğinde ise genel kurul tarafından verilmiş bir yetkinin bulunup bulunmadığına bakılmaksızın geçici maliyet bedelini ödeyen ortakların parasal yükümlülüklerinin kooperatif tarafından sona erdirilmesinin geçerli olmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Kooperatiflerde ortaklara açısından farklı parasal yükümlülüklere yer verilen her iki durumda farklı sonuçlara ulaşılması kanaatimizce isabetli bir yaklaşım değildir. Yargıtay, peşin bedelli ortaklık oluşturulmasında ölçü olarak, bu konuda genel kurulun iradesinin bulunup bulunmadığını esas almaktadır. Ancak aynı ölçünün etap kooperatiflerinde dikkate alınmadığı görülmektedir. Etap kooperatiflerinde de ortaklar arasında farklı parasal yükümlülüklere yer verilmesi, ana sözleşmede yer alan düzenlemeden kaynaklanmaktadır. Yargıtay'ın peşin bedelli ortaklık konusunda aradığı genel kurul iradesi, etap kooperatiflerinde de bulunmaktadır. Dolayısıyla Yargıtay'ın genel kurul tarafından verilen yetki çerçevesinde oluşturulan peşin bedelli ortaklığı eşitlik ilkesine aykırı görmeyen kararları ile etap kooperatiflerinde geçici maliyet bedellerini ödeyen ortakların ana sözleşmedeki düzenleme çerçevesinde parasal yükümlülüklerinin sona ermesini eşitlik ilkesine aykırı gören kararları kanaatimizce birbiriyle çelişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Eşitlik İlkesi, Peşin Bedelli Üyelik, Etap Kooperatifçiliği, Parasal Yükümlülük.

An Assessment of the Imposition of Different Financial Obligations on Members in Cooperatives in Light of Supreme Court Decisions and the Constitutional Court's Decision No. 2022/126, 2023/29 Dated February 16, 2023

Abstract

It is evident that the Supreme Court has adopted two distinct approaches in its rulings regarding situations where different financial obligations are imposed on members of cooperatives. In disputes arising from the formation of partnerships requiring advance payments, the Supreme Court generally acknowledges that this situation constitutes a violation of the principle of equality; however, it has issued rulings stating that the application of the principle of equality may be waived by a general assembly decision. In contrast, in its rulings regarding cooperatives where residential and commercial properties are completed in phases—referred to in practice as "phase-based cooperatives"—the Court of Cassation holds that terminating the financial obligations of members who have paid the provisional cost amount, as stipulated in the articles

of association, is deemed contrary to the principle of equality. Although regulations permit the establishment of a partnership structure with varying financial obligations in the articles of association of cooperatives—particularly those referred to as “stage cooperatives”—the Supreme Court’s rulings have deemed such practices contrary to the principle of equality. This has led to serious disputes arising in practice between members and cooperatives. To resolve these disputes, a Transitional Article 11 was added to the Cooperatives Law via Article 2 of Law No. 7410 dated June 10, 2022. The regulation in question stipulated that the financial obligations of members who acquired title deeds under the provisions of the articles of association would cease. However, in an annulment case filed on the grounds that the regulation was unconstitutional, the Constitutional Court ruled to annul Transitional Article 11 of the Cooperatives Law, citing that the practice violated the principle of equality. In our view, it is not an appropriate approach to arrive at different outcomes in both situations where different financial obligations are imposed on members in cooperatives. The Supreme Court bases its assessment of the formation of a membership-by-payment-in-kind on whether the general assembly has expressed its will in this regard. However, it is observed that the same criterion is not applied in phased cooperatives. In phased cooperatives as well, the provision of different financial obligations among members stems from the provisions in the articles of association. Therefore, the general assembly’s will sought by the Supreme Court regarding paid-in-advance membership also exists in phased cooperatives. Consequently, in our view, the Supreme Court’s decisions—which do not deem pre-paid membership established within the authority granted by the general assembly to be contrary to the principle of equality, and those which deem the termination of financial obligations for members who have paid interim cost installments in phased cooperatives, as provided in the articles of association, to be contrary to the principle of equality—are contradictory.

Keywords: Principle of Equality, Membership with Advance Payment, Phased Cooperative Membership, Financial Obligation.

Makale ID= 94

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8372-1935

Kozmetik Ürün Üreticisinin Hukuki Sorumluluğu

Dr. Öğretim Üyesi Pınar Aktaş Avci

Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kozmetik ürünler, modern tüketim toplumunda bireylerin günlük yaşamının vazgeçilmez unsurlarından biri hâline gelmiş ve küresel ölçekte önemli bir ekonomik pazar oluşturmuştur. Bu ürünlerin yaygın ve yoğun kullanımı, kozmetik ürünlerden kaynaklanabilecek ölüm, yaralanma ve çeşitli maddi zararların ortaya çıkma ihtimalini de beraberinde getirmektedir. Bu durum, kozmetik ürün üreticisinin hukuki sorumluluğunun kapsamı ve sınırlarının belirlenmesini, hem tüketicinin korunması hem de ürün güvenliğinin sağlanması bakımından güncel ve önemli bir hukuki sorun hâline getirmektedir. Ürün sorumluluğu hukukunda üreticinin sorumluluğu, klasik kusur sorumluluğu anlayışından uzaklaşarak risk esasına dayanan kusursuz sorumluluk rejimi içerisinde ele alınmaktadır. Bu kapsamda sorumluluğun doğumu için piyasaya arz edilen ürünün hatalı olması, bu hatadan kaynaklanan bir zararın meydana gelmesi ve hata ile zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması temel koşullar olarak kabul edilmektedir. Kozmetik ürün üreticisinin sorumluluğu, Avrupa Birliği hukukunda çok katmanlı bir düzenleme sistemine dayanmaktadır. Bu çerçevede başta 9 Aralık 2026'dan itibaren yürürlüğe girecek olan 2024/2853 sayılı Direktif ile değiştirilmiş olan 85/374/AT sayılı Üreticinin Sorumluluğu Direktifi ile ürün sorumluluğuna ilişkin genel esaslar belirlenmekte; 1223/2009 sayılı Kozmetik Ürünler Tüzüğü ile ürün güvenliği, içerik denetimi, etiketleme ve piyasaya arz koşulları düzenlenmektedir. Bunun yanında 2023/988 sayılı Genel Ürün Güvenliği Tüzüğü, üreticinin piyasaya arz sonrası gözetim ve müdahale yükümlülüklerini tamamlayıcı nitelikte hükümler içermektedir. Türk hukukunda ise bu sistem, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Türk Borçlar Kanunu ve Kozmetik Yönetmeliği hükümleri ile karşılık bulmaktadır. Ürün sorumluluğu doktrininde kabul edilen hata türleri, üreticinin tehlikeyi önleme ve bertaraf etme yükümlülüğü ile bağlantılı olarak ele alınmakta; yapı-bileşim (tasarım) hatası ,fabrikasyon hatası, uyarma hatası, gelişim hatası ve ürün gözleme hatası kozmetik ürünler bakımından incelenmektedir. Bu çerçevede özellikle gelişim hatası, ürün piyasaya sürüldüğü sırada mevcut bilimsel bilgi düzeyiyle tespit edilemeyen riskler nedeniyle ürün sorumluluğu hukukunun en tartışmalı alanlarından birini oluşturmaktadır. Üreticinin sorumluluktan kurtulmasına imkân veren hâller ile ürünün piyasaya arzından sonra devam eden ürün gözleme yükümlülüğü de değerlendirilmekte; özellikle gelişim hatası ile bu yükümlülük arasındaki ilişki ortaya konulmaktadır. Hatalı kozmetik ürünlerden doğan zararlar bakımından

üreticinin sorumluluğu, yalnızca tüketicilerle sınırlı olmayıp, hatalı ürünün tehlike çevresi içerisinde yer alan üçüncü kişileri de kapsamaktadır. Maddi ve manevi zararların tazmini Türk Borçlar Kanunu'nun genel hükümleri çerçevesinde ele alınmakta ve kusursuz sorumluluk hâllerinde manevi tazminat talebi doktrindeki görüşler ışığında değerlendirilmektedir. Kozmetik sektörüne özgü ürün sorumluluğu rejiminde özellikle gelişim hatası ve ürün gözleme yükümlülüğü bağlamında ortaya çıkan sorunlar, tüketicinin etkin biçimde korunması bakımından önemini korumaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kozmetik Ürünler, Ürün Sorumluluğu, Üreticinin Sorumluluğu, Ürün Gözleme Yükümlülüğü, Tüketici Hukuku.

Legal Liability of Cosmetic Product Manufacturers

Abstract

Cosmetic products have become an integral part of everyday life in modern consumer society and now represent a significant global market. However, their widespread and intensive use also brings with it the risk of death, personal injury, and various forms of material damage. Against this background, defining the scope and limits of the legal liability of cosmetic product manufacturers has become an increasingly important legal issue, particularly from the perspectives of consumer protection and product safety. In contemporary product liability law, manufacturer liability has gradually moved away from the traditional fault-based approach and is now primarily understood within a strict liability framework grounded in risk allocation. Accordingly, liability arises where a product placed on the market is defective, causes damage, and there is a causal link between the defect and the damage. Within European Union law, the liability of cosmetic product manufacturers is shaped by a multi-layered regulatory framework. The general principles of product liability are set out in Directive 85/374/EEC, as amended by Directive (EU) 2024/2853, which will become fully applicable as of 9 December 2026. At the same time, Regulation (EC) No 1223/2009 on cosmetic products specifically governs issues such as product safety, composition, labelling, and conditions for placing products on the market. This framework is further complemented by Regulation (EU) 2023/988 on general product safety, which introduces obligations relating to post-market surveillance and risk management. In Turkish law, a comparable structure can be observed through the Law on the Protection of the Consumer, the Turkish Code of Obligations, and the Cosmetics Regulation. In product liability doctrine, different types of defects are typically examined in connection with the manufacturer's obligation to prevent and mitigate risks. In this respect, design defects, manufacturing defects, failure to warn, development risks, and post-market monitoring defects are particularly relevant in the context of cosmetic products. Among these, development risk remains one of the most debated issues, as it concerns risks that could not have been identified on the basis of the scientific and technical knowledge available at the time the product was placed on the market. The conditions under which a manufacturer may be exempt from liability, as well as the continuing obligation to monitor products after they have been placed on the market, also play a crucial role in this framework. This is especially evident in the relationship

between development risks and post-market monitoring obligations. Moreover, liability for damage caused by defective cosmetic products is not confined to consumers but may also extend to third parties within the product's risk sphere. Compensation for both material and non-pecuniary damage is assessed under the general provisions of the Turkish Code of Obligations, including the question of whether non-pecuniary damages are available under strict liability. Overall, the specific risks associated with cosmetic products continue to raise important challenges, particularly in relation to development risks and post-market monitoring, highlighting the need for an effective system of consumer protection.

Keywords: Cosmetic Products, Product Liability, Producer Liability, Post-Market Surveillance, Consumer Law.

Makale ID= 253

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9496-4833

Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi: Gelir Vergisi Sistematiği ve Kanun Teklifi Üzerinden Bir Değerlendirme

Arş. Gör. Enes İncel

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kripto varlıkların yaygınlaşması, vergi hukukunun bu yeni alana ne ölçüde uyum sağlayabildiği sorusunu gündeme getirmiştir. Kripto varlıklardan elde edilen kazancın vergilendirilebilmesi için öncelikle bu kazancın 213 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda öngörülen gelir unsurlarından biri kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna karşın kripto varlıkların kendine özgü yapısı, mevcut kanuni tanımların belirlediği kavramsal sınırlarla tam olarak örtüşmemektedir. Bu tasnif belirsizliği, özellikle klasik anlamda bir borç verme veya kâr payı ilişkisi barındırmayan staking ve merkeziyetsiz finans (DeFi) uygulamalarından sağlanan getirilerde daha da belirginleşmektedir. TBMM'ye sunulan güncel kanun teklifi ise bu tartışmayı farklı bir boyuta taşımaktadır. Teklifle 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu kapsamında kripto varlıkların satış tutarı veya transfer edildiği andaki rayiç değeri üzerinden onbinde üç oranında bir işlem vergisi ihdas edilmekte; aynı zamanda kripto varlıklarla ilgili olarak gerçekleştirilen işlemlerden elde edilen kazanç ve iratlar üzerinden işlem yapılan platformlar tarafından takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla %10 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması öngörülmektedir. Teklifin 3. maddesiyle 193 Gelir Vergisi Kanunu (GVK) m.70'te yapılan değişiklikler incelendiğinde, kripto varlıkların gayrimenkul sermaye iradı kapsamına dahil edilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Dijital ve merkeziyetsiz varlıkların özü itibarıyla kanunda belirlenen mal veya hakların kiraya verilmesinden elde edilen gayrimenkul sermaye iradı kategorisine dahil edilmesi, kanunun sistematik bütünlüğü ile tam olarak bağdaşmamaktadır. Teklif üzerinde bir diğer tartışma noktası, işlem vergisi ile gelir vergisi tevkifatının bir arada uygulanmasından doğmaktadır. İşlem vergisi kazanç üzerinden değil işlem tutarı üzerinden hesaplandığından zarar eden bir yatırımcı bile bu vergiyle muhatap olmak durumunda kalmaktadır. Bu durum, vergilendirmenin ödeme gücüyle orantılı olması gerektiği ilkesiyle bağdaşıp bağdaşmadığı sorusunu gündeme getirmektedir. Teklifte, merkezi kripto varlık hizmet sağlayıcıları (CEX) üzerinden gerçekleştirilen işlemler ile merkeziyetsiz ağlardaki (DEX) işlemler arasında öngörülen beyan farklılığı, bu alanın vergilendirilmesinde önemli bir tartışma alanı doğurmaktadır. Teklifte yer alan mükerrer m.94 düzenlemesi, tevkifat mekanizmasını ve vergi sorumluluğunu Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi, merkezi kripto varlık platformları (CEX) üzerine inşa etmektedir. Buna karşılık; merkeziyetsiz ağlar (DEX), soğuk cüzdanlar ve

akıllı sözleşmeler aracılığıyla doğrudan eşler arası (peer-to-peer) gerçekleştirilen işlemlerden elde edilen kazanç ve iratların vergilendirilmesi mükellefin beyanına tabi kılınmaktadır. Oysa blokzincir ağlarının yapısı göz önüne alındığında, aracı bir kurumun bulunmadığı bu işlemlerin vergi idaresi tarafından fiilen nasıl takip edileceği ve denetim altına alınacağı belirsizdir. Bu belirsizlik, kripto varlıklardan elde edilen kazanç ve iratların vergilendirilmesinde vergi yükünün yalnızca merkezi platformlarda işlem yapan yatırımcıların üzerinde kalmasına yol açacak ve aynı mahiyetteki kazançlar arasında eşitsizlik yaratacak bir düzenlemedir. Sonuç olarak, kanun koyucunun kripto varlıkların vergi hukuku bakımından hukuki niteliğini açıkça belirlemeden doğrudan tevkifat ve işlem vergisi gibi mekanizmalara yönelmesi, sağlam ve kalıcı bir hukuki zemin sunmamaktadır. GVK'nin Geçici 67. maddesi ile yerleşen stopaj esaslı vergilemenin bu alana da uygulanması, gelirin niteliğine göre vergilendirme yaklaşımını geri plana itmektedir. Mevcut teklif, sistemdeki boşlukları vergi tekniğiyle telafi etmeye çalışan bir yapı sergilemekte ve bu yönüyle ilerleyen dönemde yeni tartışmaların ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Bu nedenle, vergi hukuku ilkeleri ve kanunilik çerçevesinde kripto varlıkların mevcut sistem içindeki yeri açık biçimde ortaya konulmalı ve bu alana özgü, daha tutarlı ve kendi içinde bütünlük taşıyan bir vergilendirme yaklaşımı benimsenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlıklar, Vergileme, Tevkifat.

Taxation of Crypto Assets: An Assessment Based on the Income Tax System and the Draft Law

Abstract

The growing prevalence of crypto assets has brought to the forefront the question of whether tax law can adequately adapt to this emerging field. In order to tax income derived from crypto assets, such income must first be classified within one of the income categories defined under the Income Tax Law. However, due to their unique characteristics, crypto assets do not fully align with the conceptual framework established by existing legal definitions. This classificatory uncertainty is particularly evident in returns derived from staking and decentralized finance (DeFi) applications, which do not involve a traditional lending relationship or profit distribution. The draft law submitted to the Turkish Grand National Assembly adds a new dimension to this discussion. It proposes the introduction of a transaction tax under the Expenditure Taxes Law at a rate of 0.3‰, calculated on either the sale value of crypto assets or their market value at the time of transfer. In addition, it introduces a 10% withholding tax on income derived from crypto asset transactions, to be applied quarterly by intermediary platforms. Amendments to Article 70 of the Income Tax Law suggest that crypto assets are being brought within the scope of immovable property income. However, categorizing inherently digital and decentralized assets under a regime designed for income derived from leasing tangible property or specific rights does not appear compatible with the systematic structure of the law. Another major issue arises from the combined application of both transaction tax and withholding tax. Since the transaction tax is calculated on the transaction value rather than actual gains, investors who incur losses may still be taxed. This

raises concerns regarding compliance with the principle that taxation should reflect the taxpayer's ability to pay. The draft law also creates a distinction between transactions conducted through centralized crypto asset service providers (CEX) and those carried out on decentralized networks (DEX). While centralized platforms are subject to withholding obligations, income derived from decentralized, peer-to-peer transactions is left to self-reporting. Given the pseudonymous nature of blockchain systems, it remains unclear how such transactions can be effectively monitored by the tax administration. This creates a risk of unequal tax burdens, placing centralized platform users at a relative disadvantage. In conclusion, the legislator's approach of introducing withholding and transaction-based taxation mechanisms without clearly defining the legal nature of crypto assets does not provide a stable legal framework. Extending the withholding-based model of Provisional Article 67 to this area weakens the principle of taxation based on the nature of income. The proposal appears to rely on technical solutions to address structural gaps, which may lead to further legal disputes. Therefore, the legal status of crypto assets within the tax system should be clearly defined, or alternatively, a coherent and self-contained taxation model tailored specifically to these assets should be developed.

Keywords: Crypto Assets, Taxation, Withholding Tax.

Makale ID= 293

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1894-9065

Kullanmaları Gereken İlaç ve Tıbbi Cihaz Bedelleri Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Karşılanmayan Kamu Görevlilerinin Açacakları Davalarda Görevli Yargı Yeri Sorunu

Arş. Gör. Dr. Ahmet Talha Tetik

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

2006 yılında sosyal güvenlik alanında yapılan hukuki reformlar çerçevesinde 31.05.2006 tarihinde kabul edilen 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile birlikte farklı kanunlar ile düzenlenen sosyal güvenlik sistemleri tek çatı altında toplanmıştır. Bu kapsamda 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu, 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu, 2926 sayılı mülga Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu kapsamındaki kişiler, geçici maddelerle korunan birtakım haklar haricinde, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutulmuştur. Bir başka ifadeyle sosyal sigortalı (SSK) olarak ifade edilen hizmet akdine göre ücretle çalışanlar, "Bağ-Kur'lu" olarak ifade edilen kendi hesabına çalışanlar, "Tarım Bağ-Kur'luları" olarak ifade edilen tarım işlerinde ücretle çalışanlar, "Tarım Sigortalıları" olarak ifade edilen tarım işlerinde ücretle çalışanlar ile "Emekli Sandığı İştirakçileri"olarak ifade edilen devlet memurları ve diğer kamu görevlileri için öngörülmüş olan beş farklı sosyal güvenlik rejimi, hak ve yükümlülükler açısından tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplanmıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi'nin 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapan memur ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi tutan hükümlerin iptaline karar vermesi nedeniyle 17.04.2008 tarihinde kabul edilen 5754 sayılı Kanun'la 5510 sayılı Kanun'a geçici 1. ve 4. maddeler eklenmiştir. Söz konusu maddelerle 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun'un 4/1-c. maddesi kapsamında olan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, 5434 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı hususu düzenlenmiştir. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri" başlıklı 101. maddesindeki "Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür" hükmüyle çıkacak uyuşmazlıklarla ilgili görevli yargı yeri adli yargıda iş mahkemeleri olarak kabul edilmiştir. Diğer sigortalılar açısından bu şekilde bir

problem ortaya çıkmamış olsa da 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapan memur ve diğer kamu görevlilerinin sosyal güvenlik işlemleri ve konumuz açısından önem arz eden ilaç ve tıbbi cihaz geri ödeme bedelleri açısından açılacak davalarda görevli yargı yeri hususu, uygulamada ciddi problemlere neden olmuştur. Üstelik yargı kararlarına bakıldığında söz konusu kanuni değişikliklerin üzerinden yaklaşık yirmi yıl geçmesine rağmen problemin devam ettiği görülmektedir. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin konuya dair vermiş olduğu birçok kararda da belirtildiği üzere esasen dikkat edilmesi gereken husus, kamu görevlisi statüsüne girme tarihidir. 5510 sayılı Kanun'a eklenen geçici 1. ve 4. madde hükümlerine göre 01.10.2008'den önce kamu görevlisi statüsüne girmiş olanlara ilişkin uyuşmazlıklar idari yargıda; 01.10.2008 tarihinden sonra bu statüye girmiş olanlara ilişkin uyuşmazlıklar adli yargıda görülecektir. Ancak bu durum, aynı konuya dair çıkan uyuşmazlıkların farklı yargı kollarında görülmesine ve zikredilen karışıklık nedeniyle acil ilaç ihtiyaçlarında dahi uzun yıllar boyunca sırf görevli yargı yerinin tespitini beklemesine yol açmıştır.

Anahtar Kelimeler: İdari Yargı, İlaç Hukuku, Görev, Sosyal Güvenlik Hukuku, Sağlık Hukuku.

The Issue of Jurisdiction in Lawsuits Filed by Public Officials Whose Costs for Necessary Medications and Medical Devices Are Not Covered by the Social Security Institution the Issue of Jurisdiction in Lawsuits Filed by Public Officials Whose Costs for Necessary Medications and Medical Devices Are Not Covered by the Social Security Institution

Abstract

As part of the legal reforms in the field of social security in 2006, the Social Insurance and General Health Insurance Law No. 5510, adopted on May 31, 2006, consolidated the social security systems previously regulated by various laws under a single legal framework. In this context, wage-earning employees working under an employment contract—referred to as "Social Security Insureds" (SSK)—self-employed individuals—referred to as "Bağ-Kur Members"—and wage-earning agricultural workers—referred to as "Agricultural Bağ -Kur members" (those employed in agricultural work), "Agricultural Insured Persons" (those employed in agricultural work), and "Pension Fund Participants" (civil servants and other public officials) have been consolidated under a single social security system in terms of rights and obligations. However, because the Turkish Constitutional Court ruled to annul the provisions that subjected public officials and other public servants employed under the provisions of Law No. 5434 on the Social Security Institution of the Republic of Turkey to the same system as other insured persons, Law No. 5754, adopted on April 17, 2008, added Transitional Articles 1 and 4 to Law No. 5510. These provisions stipulate that, for civil servants and other public officials who were subject to Article 4/1-c of Law No. 5510 prior to the effective date of Law No. 5754 (October 1, 2008), the provisions of Law No. 5434 shall apply. Under Article 101 of the Social Insurance and General Health Insurance Law No. 5510, titled

“Venue for the Resolution of Disputes,” the provision stating, “Unless otherwise provided in this Law, disputes arising from the application of the provisions of this Law shall be heard in labor courts,” the competent judicial authority for such disputes has been established as labor courts within the judicial justice. While such a problem has not arisen for other insured individuals, the issue of the competent court for lawsuits regarding social security procedures and, particularly relevant to our subject, reimbursement amounts for medications and medical devices—involving public officials and other public servants subject to the provisions of Law No. 5434 on the Social Security Institution of the Republic of Turkey—has caused serious problems in practice. Moreover, a review of judicial decisions reveals that the problem persists despite approximately twenty years having passed since the aforementioned legislative changes. As noted in numerous decisions issued by the Court of Jurisdictional Disputes on this matter, the key factor to consider is the date of entry into public official status. Pursuant to the provisions of the Transitional Articles 1 and 4 added to Law No. 5510, disputes concerning those who acquired public servant status prior to October 1, 2008, will be heard in administrative courts; disputes concerning those who acquired this status after October 1, 2008, will be heard in judicial justice. However, this situation has led to disputes over the same matter being heard in different branches of the judiciary and, due to the aforementioned confusion, even urgent cases involving medication have had to wait for years simply to determine the competent court.

Keywords: Administrative Jurisdiction, Pharmaceutical Law, Competence, Social Security Law, Health Law.

Makale ID= 178

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3423-3921

Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkan Sağlama Suçundaki "Yer" Kavramı (TCK m. 228)

Arş. Gör. Dr. Alp Tolgahan Serttaş

Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kumar Türk Dil Kurumu sözlüğünce "Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu" olarak tanımlanmaktadır. Kumardan ne anlaşılması gerektiği ise TCK m. 228/6'da "Kumar, kazanç amacıyla icra edilen ve kar ve zararın talihe bağlı olduğu oyunlar" olarak tanımlanmıştır. Kanun koyucu, kumar oynanmasının ve bu oynama neticesinde ortaya çıkabilecek bağımlılığın bireyleri ve haneleri zor duruma düşüreceğini kabul ederek kumara ilişkin hemen her türlü eylemi yasaklama yoluna gitmiştir. Bu amaçla, kumar oynanmasını 5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 34 ile cezalandırırken, kumar oynanması amacıyla yer ve imkan sağlama fiillerini ise 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 228 ile yasaklama yoluna gitmiştir. İnceleme konumuzu oluşturan Türk Ceza Kanunu m. 228'de düzenlenen "Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama" suçunu kanun koyucu yedinci bölümde genel ahlaka karşı suçlar arasında düzenlemiş bulunmaktadır. İfade etmek gerekir ki, TCK m. 228'de düzenlenen söz konusu suçun oluşabilmesi için yer ve imkan sağlama fiillerinin birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Kumar oynanması için yer sağlama fiilinden anlaşılması gereken; kumar oynanması için uygun ortamın sağlanması iken, kumar oynanması için imkan sağlanması fiilinden anlaşılması gereken; kumar oynanması için gerekli araç gereçlerin temini, polis baskınına karşı önlem almak, kişilerin kumar oynayabilmesi için gerekli ödünç sermayeyi hazırlamak olarak örneklendirilebilir. Çalışmamızda suçun fiil unsurunu oluşturan kumar oynanması için yer temini eylemi incelenecek olup "yer" kavramından ne anlaşılması gerektiği, meselenin uygulamada ne şekilde çözümlendiği, hangi durumların yer sağma hangi durumların ise imkan sağlama olarak değerlendirilmesi gerektiği açıklanmaya çalışılacaktır. Yine belirtelim ki, kumarın oynanabilme seçenekleri günümüzde sürekli artmaktadır. Geçmişte bir masanın başında fiziksel olarak bulunan kişiler tarafından oynanabilen kumar, günümüzde bilgisayarlar, mobil telefonlar aracılığıyla da oynanabilmektedir. Kumarın oynanabilmesi için çeşitli uygulamaların, internet sitelerinin hazırlanması, kişilerin kumar alışkanlığı edinebilmesi için ilk defa üyelik oluşturanlara çeşitli kredilerin tanınması suçun fiil unsuru açıklanırken yer sağlama olarak mı yoksa imkan sağlama olarak mı değerlendirilmesi gerektiği noktasında tartışma yaratabilmektedir. Bu amaçla çalışmamızda öncelikle suç tipine yer verilecek olmakla birlikte çalışmanın odak noktası suçun fiil unsuru olacaktır. Bu sayede kumarın klasik veya

online olarak oynanması halinde hangi durumların "yer sağlama" olarak değerlendirileceği çalışmada açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kumar, Kumar için Yer Sağlama, İmkan Sağlama, Kumar Kabahati, Sanal Kumar.

The Concept of "Place" in the Crime of Providing a Place and Facility for Gambling (Turkish Penal Code Article 228)

Abstract

According to the Turkish Language Association's dictionary, "gambling" is defined as "a game of chance played by staking money." As for what constitutes gambling, Article 228/6 of the Turkish Penal Code defines it as "games played for the purpose of profit, where profit and loss depend on chance." Recognizing that gambling and the resulting addiction can place individuals and households in difficult situations, the legislature has chosen to prohibit virtually every type of gambling-related activity. To this end, while penalizing the act of gambling under Article 34 of the Offenses Act No. 5326, the legislature has prohibited the acts of providing a place or means for gambling under Article 228 of the Turkish Penal Code No. 5237. The offense of "providing a place and means for gambling," regulated under Article 228 of the Turkish Penal Code, which forms the subject of our examination, has been classified by the legislature in the seventh section among offenses against public morality. It should be noted that for the offense regulated under Article 228 of the Turkish Penal Code to be established, the acts of providing a place and means must occur together. The act of providing a place for gambling refers to creating a suitable environment for gambling, while the act of providing the means for gambling can be exemplified by supplying the necessary equipment, taking precautions against police raids, and preparing the necessary loan capital for individuals to gamble. In this study, we will examine the act of providing a venue for gambling, which constitutes the actus reus of the crime. We will attempt to clarify what is meant by the concept of "venue," how this issue is resolved in practice, and under which circumstances the act should be classified as "providing a venue" versus "providing the means." It should also be noted that the options for gambling are constantly increasing today. While gambling used to be played by people physically present at a table in the past, today it can also be played via computers and mobile phones. The development of various applications and websites to facilitate gambling, as well as the granting of various credits to first-time members to encourage gambling habits, can create debate regarding whether these actions should be evaluated as "providing a venue" or "providing an opportunity" when explaining the actus reus of the crime. For this purpose, while our study will first address the type of crime, the primary focus will be on the actus reus of the crime. Consequently, the study will seek to clarify which circumstances, whether gambling is played in a traditional or online setting, should be evaluated as "providing a venue."

Keywords: Gambling, Providing a Venue for Gambling, Facilitating Gambling, the Offense of Gambling, Online Gambling.

Makale ID= 124

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9654-0463

Kurgan Uygulaması Örneği Üzerinden Vergi Hukukunda Algoritmik Karar Verme Süreçleri ve Mükellefin Savunma Hakkı

Arş. Gör. Dr. Ezgi Sevinçhan Kurun

Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Günümüzde vergi idarelerinin artan finansman ihtiyacı ve denetim kapasitesini artırma gayesi, yapay zeka destekli risk analiz sistemlerinin kullanımına ivme kazandırmıştır. Türk vergi hukukunda sahte belgeyle mücadele amacıyla devreye alınan ve anlık (cari) veriyle çalışan KURGAN sistemi, bahsi geçen teknolojik dönüşümün en somut adımlarından biridir. Sistemin erken uyarı mekanizmasıyla gereksiz sayılabilecek incelemeleri önleme ve kamu kaynaklarını verimli kullanma hedefi her ne kadar idari etkinlik ilkesi bakımından olumlu bir adım olsa da veri toplama, işleme ve algoritmik karar verme süreçleri, mükellef hakları bağlamında çeşitli kavramsal ve hukuki tartışmaları beraberinde getirmektedir. Çalışmanın amacı, KURGAN uygulaması özelinde dijital vergi denetim mekanizmalarının; hukuk devleti, belirlilik, kanunilik ilkeleri ve özellikle savunma hakkı ile olan uyumunun normatif bir çerçevede değerlendirilmesidir. Bu doğrultuda konu; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi standartları ile Avrupa Birliği Yapay Zeka Yasası (AI Act) çerçevesinde ele alınmaktadır. Çalışmanın kavramsal tartışma zeminini, idarenin asimetrik veri işleme kapasitesi karşısında mükellefin silahların eşitliği ilkesinden yoksun bırakılması ve algoritmik kara kutu (black box) meselesi oluşturmaktadır. Profilleme ölçütlerinin şeffaflıktan uzak olması, idari işlemlerin gerekçeli olma zorunluluğuna ilişkin temel hukuk kuralını ihlal etmekte ve açıklanabilir yapay zeka (Explainable AI) güvencesini hukuki bir gerekliliğe dönüştürmektedir. Çalışmada bunun yanı sıra, Avrupa Birliği regülasyonlarında yüksek riskli sistemler için öngörülen insan gözetimi (human-in-the-loop) şartının vergi denetim süreçlerindeki yansımalarına da yer verilmektedir. Zira kriterleri belirsiz bir algoritmanın doğrudan riskli mükellef tasnifi yapmasının, kişilerin ticari itibarına, mülkiyet hakkına ve masumiyet karinesine yönelik ölçüsüz bir müdahale teşkil etme olasılığı mevcuttur. Çalışma kapsamında, salt otomasyona dayalı ve şeffaflıktan uzak dijital denetim mekanizmalarının hukuk devleti ilkesiyle uyumu sorgulanmaktadır. Olası uyuşmazlıklarda dijital denetim işlemlerinin yargıya taşınması halinde, vergi mahkemelerinin algoritma ölçütlerini veya kaynak kodlarını inceleme yönündeki muhtemel taleplerinin, yargısal denetimin sınırlarını ne yönde şekillendireceği ele alınmaktadır. Bu bağlamda,

uygulamanın hukuki meşruiyet zeminine oturabilmesi adına, Vergi Usul Kanunu'nda tüzel kişileri de kapsayacak biçimde veri işleme sınırlarını netleştiren, algoritmik kararların gerekçelendirilmesini zorunlu kılan ve nihai idari işlemde insan müdahalesini teminat altına alan yasal düzenlemelere duyulan ihtiyaç üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kurgan Sistemi, Algoritmik Karar Verme, Savunma Hakkı, Açıklanabilir Yapay Zeka, Vergi Yargılaması.

Algorithmic Decision-Making Processes in Tax Law and the Right to Defense: The Case of the Kurgan System

Abstract

The increasing financing needs of tax administrations and their objective to enhance audit capacities have accelerated the use of artificial intelligence-supported risk analysis systems. The KURGAN system, introduced in Turkish tax law to combat forged documents and operating on real-time data, represents one of the most concrete steps of this technological transformation. Although the system's objective of preventing potentially unnecessary audits through an early warning mechanism and ensuring the efficient use of public resources is a positive step in terms of the principle of administrative efficiency, the processes of data collection, processing, and algorithmic decision-making raise various conceptual and legal debates in the context of taxpayer rights. The purpose of this study is to evaluate the compatibility of digital tax audit mechanisms with the principles of the rule of law, legal certainty, legality, and particularly the right to defense within a normative framework, with a specific focus on the KURGAN system. Accordingly, the subject is examined within the framework of the provisions of the Tax Procedure Law No. 213, the Personal Data Protection Law No. 6698, the standards of the European Convention on Human Rights, and the European Union Artificial Intelligence Act (AI Act). The conceptual basis of the study is centered on the deprivation of the taxpayer's "equality of arms" principle in the face of the administration's asymmetric data processing capacity and the algorithmic "black box" problem. The lack of transparency in profiling criteria violates the fundamental legal rule requiring the statement of reasons for administrative acts, thereby transforming the safeguard of "Explainable AI" into a legal necessity. Furthermore, the study addresses the implications of the "human-in-the-loop" requirement, mandated for high-risk systems under European Union regulations, on tax audit processes. Indeed, the direct classification of a taxpayer as "high-risk" by an algorithm with opaque criteria poses the potential for a disproportionate interference with individuals' commercial reputation, the right to property, and the presumption of innocence. Within the scope of the study, the compatibility of purely automation-based and non-transparent digital audit mechanisms with the principle of the rule of law is questioned. In the event that digital audit acts are brought before the judiciary in potential disputes, the study examines how the anticipated requests by tax courts to review algorithm criteria or source codes will shape the boundaries of judicial review. In this context, to establish the legal legitimacy of the system, emphasis is placed on the need for legislative amendments within the Tax Procedure Law that

clarify the limits of data processing to include legal entities, mandate the justification of algorithmic decisions, and guarantee human intervention in the final administrative act.

Keywords: The Kurgan System, Algorithmic Decision-Making, Right to Defense, Explainable Ai, Tax Litigation.

Makale ID= 285

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4463-3806

Limited Şirketlerde Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı İçin Genel Kurul Kararı Alınmasının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu

Doç. Dr. Ebru Tüzemen Atik

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 408/2-f hükmünde, anonim şirketlerde önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı yetkisi, genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Limited şirketlerde ise genel kurulunun devredilmez yetkilerini düzenleyen TTK m. 616 hükmünde önemli miktarda şirket varlığının devrine ilişkin bir hükmün bulunmadığı gibi, limited şirkete uygulanacak anonim şirket hükümlerinin belirlendiği TTK m. 644 hükmünde de bu hususta bir atıf yer almamıştır. Buna karşılık TTK m. 643 hükmünde tasfiye usulü ile tasfiyede şirket organlarının yetkileri hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanacağı düzenlenmiş olup, tasfiye hâlinde önemli miktardaki aktiflerin toptan satışı için genel kurul kararı alınması gerektiğini düzenleyen TTK m. 538/2 hükmü limited şirketlerde uygulanma alanı bulacaktır. Hâl böyle olunca tasfiye hâlinde olmayan limited şirketlerde önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı yetkisinin kime ait olacağı hususu kanuni düzenlemeler çerçevesinde belirsizdir. Öğretide, konu hakkında farklı görüşlerle karşılaşmak mümkündür. Bir görüşe göre, burada kanun koyucunun bilinçli bir tercihi söz konusu olup, bu hâlde karar verme yetkisi müdüre/müdürler kuruluna aittir. Aksi görüşe göre ise, tasfiye hâlindeki limited şirketler için getirilen TTK m. 538/2 hükmünün, tasfiye hâlinde olmayan limited şirketler hakkında kıyasen uygulanması mümkündür. 6102 sayılı TTK döneminde Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin kararları da bu yönde olmuştur. Son olarak Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 5 Mart 2025 tarihli kararında, tasfiye hâlinde olmayan limited şirketlerde de önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı için genel kurul kararı aranması gerektiğine oyçokluğuyla karar verilmiştir. Limited şirketin faaliyeti ve akıbeti açısından belirleyici olabilecek bir hususta karar verme yetkisinin hangi organa ait olduğunun tereddütten uzak bir biçimde ve kanunla belirlenmesi önem teşkil etmektedir. Ancak mevcut kanuni düzenlemedeki belirsizlik, uygulamada da tereddütlere neden olmakta ve kimi zaman işlem güvenliği açısından da olumsuz neticelere sebebiyet verebilmektedir. Bu kapsamda mehaz düzenlemeler ve kanunun amacı dikkate alınarak konunun özel olarak ele alınmasında fayda bulunmaktadır. Açıklanan esaslar dahilinde bu çalışmada, tasfiye hâlinde olmayan limited şirketlerde önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı için genel kurul kararı alınmasının

gerekli olup olmadığı sorunu hakkında, olan ve olması gereken hukuk bakımından tespit ve değerlendirilmelerde bulunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Önemli Miktarda Şirket Varlığı, Satış Kararı, Genel Kurul, Devredilemez Görev ve Yetki.

The Issue of Whether a General Assembly Resolution Is Required for the Bulk Sale of a Significant Portion of a Limited Liability Company's Assets

Abstract

Under Article 408/2-f of the Turkish Commercial Code No. 6102 (TCC), the authority to sell a significant portion of a joint-stock company's assets in bulk is listed among the general assembly's non-transferable duties and powers. In limited liability companies, however, Article 616 of the TCC, which regulates the general assembly's non-transferable powers, contains no provision regarding the transfer of a significant portion of the company's assets; nor does Article 644 of the TCC, which specifies the provisions of the TCC applicable to limited liability companies, include any reference to this matter. In contrast, Article 643 of the TCC provides that the provisions applicable to joint-stock companies regarding liquidation procedures and the powers of corporate bodies during liquidation shall apply. Consequently, Article 538/2 of the TCC, which requires a general assembly resolution for the bulk sale of a significant portion of assets during liquidation, will apply to limited liability companies. Under these circumstances, the question of who holds the authority to sell a significant portion of the company's assets in bulk in limited liability companies that are not in liquidation remains unclear under the legal framework. In legal doctrine, one may encounter differing views on this matter. According to one view, this reflects a deliberate choice by the legislature, in which case the authority to make decisions rests with the manager or the board of managers. According to the opposing view, however, the provision of Article 538/2 of the Turkish Commercial Code (TCC), introduced for limited liability companies in liquidation, may be applied by analogy to limited liability companies not in liquidation. The decisions of the 11th Civil Chamber of the Court of Cassation during the period of the TCC No. 6102 also supported this view. Finally, in its decision dated March 5, 2025, the General Assembly of the Court of Cassation ruled by a majority that a general assembly resolution is required for the bulk sale of a significant portion of the company's assets even in limited liability companies not in liquidation. It is crucial that the authority to make decisions on matters that could be decisive for the operations and fate of a limited liability company be clearly defined by law, leaving no room for doubt. However, the ambiguity in the current legal framework leads to uncertainty in practice and can sometimes result in adverse consequences regarding the security of transactions. In this context, it is beneficial to address the issue specifically, taking into account the relevant regulations and the purpose of the law. Within the framework of the principles outlined, this study examines and evaluates, from the perspective of existing and ideal legal standards, whether a general assembly resolution is required for the bulk sale of a significant portion of a limited liability company's assets when the company is not in liquidation.

Keywords: Limited Liability Company, Significant Company Assets, Decision to Sell, General Assembly, Non-Delegable Duties and Powers.

Makale ID= 10

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0009-6768-5597

Maduro Vakası: Milletlerarası Hukuk Merceğinden Bir Tahlil

Arş. Gör. Mahmud Esad Ay

Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Nicolás Maduro zorla nakil yöntemiyle (Rendition) ABD'ye getirilmiştir. Müdahale ABD tarafından S2-11-Cr.205 künyeli iddianameye dayanan bir "kolluk operasyonu", ezcümle bir tutuklama müzekkeresi infazı olarak nitelendirilmektedir. İddianamede Maduro devlet başkanı olarak değil, "kokain 'silahıyla' ABD'ye saldıran bir narko-terörizm örgütünün lideri" olarak vasıflandırılmaktadır. Anılan eylemlerin egemenlik yetkisi dahilinde (Acta Iure Imperii) sayılamayacağından bahisle Devlet Dokunulmazlığı kapsamında da mütâlaa edilmediği görülmektedir. Kezâ bu yorum Maduro hükümetinin tanınmamasıyla da desteklenmektedir. Gelgelelim iç hukuk mülâhazalarının Milletlerarası Hukuk yükümlülüklerine karşı mâzeret oluşturamayacağı teâmül hukukuyla sabittir. Yine Devlet Başkanı Dokunulmazlığı kuralı da umûmiyetle siyasî sâikler güden tanıma müessesesinden bağımsız bir Milletlerarası Hukuk kuralıdır. Nitekim The Arrest Warrant Davası'nda Devlet Dokunulmazlığının (Ratione Personae), geçerliliğini görev süresince mutlak olarak koruduğu vurgulanmıştır. Neticede ABD'nin Maduro'ya ilişkin tek yanlı iradesiyle Devlet Dokunulmazlığı kuralına muâfiyet yaratılamayacaktır. Zira Maduro hükümeti, ülkesi üzerinde etkin kontrolü hâiz ve bu hükümet de BM nezdinde akreditedir. BM'ye akredite bir devlet başkanının dokunulmazlığının, bir başka üye devlet nezdinde hükümsüz olması; argumentum ad absurdum ve UNHQ Agreement Art. 4 Sec. 12 düzenlemesi ışığında da hukuk mantığıyla bağdaşmayacaktır. Hülâsa görevdeki bir devlet başkanının diğer bir devletin mahkemesinde yargıya muhatap kılınması mümkün değildir. Öte yandan Par in Parem Non Habet Imperium (Eşitin Eşit Üzerinde Egemenliği Yoktur) ilkesi uyarıncaysa devletlerin birbirlerinin egemenlik alanları üzerinde esasen yetkisi yoktur. Yetkinin, Koruma İlkesi ve benzeri teorilere göre ülke dışına taşınabileceği yaklaşımıysa S/RES/138 (1960) kararı karşısında nâmeşrudur. İlaveten; ABD kokaini bir silahlı saldırı vasıtası sayarak müdahalesine İsteksiz Devlet Teorisi'yle meşrûiyet kazandırmayı hedeflerse de bu yaklaşım, teorinin tatbiki için ilk şart olan "silahlı saldırı"nın sübut bulmaması karşısında isabetsiz olacaktır. Zira A/RES/3314 (XXIX) ve bunu tasdikleyen Nikaragua kararı göz önüne alındığında mezkûr durum "silahlı saldırı" terimiyle nitelendirilemeyecektir. Dolayısıyla ABD'nin kendi mercilerince çıkarılan müzekkereyi Venezuela üzerinde infaz

ettiğini iddia etmesi, başka bir egemen devlet üzerinde kamu gücü kullandığını ikrârdır ki; bu, BM Şartı m.2(4)'ün açık bir ihlâlidir.

Anahtar Kelimeler: Maduro, Venezuela'ya ABD Müdahalesi, Devlet Başkanı Dokunulmazlığı, Tanıma, Egemen Eşitliği İlkesi.

The Maduro Case: An Analysis Through the Lens of International Law

Abstract

Nicolás Maduro was brought to the United States via rendition. This intervention is characterized by the US as a law enforcement operation based on indictment S2-11-Cr.205; essentially an arrest warrant execution. Within this indictment, Maduro is designated not in the capacity of a head of state, but rather as the leader of a narcoterrorism organization attacking the US with the weapon of cocaine. Premised on the notion that said actions cannot be classified as acts within sovereign authority, acta iure imperii, they are apparently not considered within the ambit of State Immunity. Likewise, this interpretation is further supported by the nonrecognition of the Maduro government. Nevertheless, it is firmly established in customary international law that domestic legal considerations can never constitute a valid justification against the fulfillment of binding obligations under International Law. Furthermore, the rule of Head of State Immunity is a principle of International Law which remains independent of the institution of recognition, which is generally driven by political motives. Indeed, in the Arrest Warrant Case, it was strongly emphasized that State Immunity, ratione personae, maintains its absolute validity throughout the entire duration of the term in office. Consequently, an exemption to the fundamental rule of State Immunity cannot be created by the unilateral will of the US regarding Maduro. This is because the Maduro government currently possesses effective control over its national territory, and this government is formally accredited to the United Nations. The proposition that the immunity of a UN accredited head of state could be rendered null and void before another member state would be entirely incompatible with legal logic, considered in light of both argumentum ad absurdum and the explicit provision of UNHQ Agreement Article 4 Section 12. In summary, it is not legally possible for an incumbent head of state to be subjected to jurisdiction within the courts of another sovereign state. On the other hand, pursuant to the core principle of par in parem non habet imperium, states fundamentally lack jurisdiction over one another's sovereign domains. The jurisprudential approach suggesting that jurisdiction can be extended extraterritorially according to the Protective Principle and analogous theories remains illegitimate in the face of resolution S/RES/138. Additionally, legitimizing intervention through the Unwilling State Theory by deeming cocaine an armed attack is inaccurate without establishing an armed attack. Considering A/RES/3314 and the Nicaragua judgment, this situation cannot be an armed attack. Therefore, the assertion by the US that it executed a warrant issued by its own authorities on Venezuelan territory constitutes an admission of exercising public authority over another sovereign state, which is a clear violation of Article 2(4) of the UN Charter.

Keywords: Maduro, Us Intervention in Venezuela, Head of State Immunity, Recognition, Principle of Sovereign Equality.

Makale ID= 66

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3946-7789

Mecelle'nin "Şartla Bey'" Düzenlemeleri (M. 186-189) Karşısında İnfisahi Şartın "Hıyarat" Kurumu Üzerinden Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Hüseyin Ömer Adagideli

Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk borçlar hukuku sistematiğinde sözleşmelerin geçerliliği ve sonuç doğurması sıklıkla şartlara bağlanabilmekte olup, bu şartlar kural olarak geciktirici (ta'liki) ve bozucu (infisahi) şart olarak iki temel kategoriye ayrılmaktadır. İslam eşya ve borçlar hukukunun kanunlaştırılmış hali olan Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin sistematiği incelendiğinde ise, şart kavramının klasik fıkıh doktrinine uygun olarak "ta'liki" ve "takyidi" olmak üzere ikiye ayrıldığı görülmektedir. Nitekim Mecelle'nin 186 ila 189. maddeleri arasında düzenlenen "şartla bey'" hükümleri ile dönemin temel Mecelle şerhleri incelendiğinde, bey' (satım) akdinde ta'liki şartın geçerli olmadığı açıkça vurgulanmaktadır. İlk bakışta Mecelle sistematiğinde modern anlamda bir "infisahi şart" kurumunun yer almadığı, akdin bağlayıcılığının doğrudan bu tür bir şarta bağlanamayacağı izlenimi uyanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, görünürde sadece ta'liki ve takyidi şartlara yer veren Mecelle sistematiğinde, modern hukukumuzdaki infisahi (bozucu) şart kavramının hukuki ve işlevsel karşılığını tespit etmektir. Bu doğrultuda çalışma, Ali Haydar Efendi'nin "Dürerü'l-Hükkâm Şerhu Mecelleti'l-Ahkâm" ve Atıf Bey'in "Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye Şerhi" adlı temel eserleri merkeze alınarak nitel ve karşılaştırmalı bir yöntemle kurgulanmıştır. Yapılan doktriner incelemeler neticesinde, bey' akdinin bağlayıcılığını ortadan kaldıran ve taraflara fesih yetkisi veren, Mecelle'nin 300 ila 355. maddeleri arasında düzenlenen "Hıyarat" (Muhayyerlikler) kurumunun, modern borçlar hukukundaki infisahi şart ile işlevsel olarak büyük bir örtüşme sağladığı saptanmıştır. Özellikle hıyar-ı şart ve hıyar-ı ayb gibi müesseseler, satım sözleşmesinde taraflardan birine veya her ikisine akdi onama yahut feshetme hakkı tanıyarak bağlayıcı bir akdi geriye dönük olarak ortadan kaldırabilme vasıflarıyla fıkıh hukuku dogmatiği içerisinde bozucu şartın fonksiyonlarını icra etmektedir. Bu durum, hukuki kurumların isimlendirmeleri ve kavramsal yapıları farklılık gösterse dahi ticari hayatın pratik ihtiyaçlarına cevap veren hukuki çözümlerin tarihi süreç içerisinde belirgin bir devamlılık sergilediğini açıkça ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, fıkıh âlimleri için kendi terminolojileri içerisinde doğal ve anlaşılır olan bu kurumsal yapı, Mecelle'nin diline ve kavramsal sistematiğine uzak olan günümüz hukukçuları açısından bir boşluk gibi algılanabilmektedir. Bu tebliğ ile hıyarat ve infisahi şart kurumları arasında kurulan kavramsal köprü sayesinde, İslam-Osmanlı borçlar hukuku ile modern Türk borçlar

hukuku dogmatiğinin doğru eşleştirilmesi hedeflenmiş ve günümüz hukukçuları için meselenin özünü kavratacak aydınlatıcı bir perspektif sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mecelle, Şartla Bey', Ta'liki Şart, İnfisahi Şart, Hıyarat.

Evaluation of the Resolutory Condition Through the Institution of "Hıyarat" in the Face of the "Conditional Sale" Provisions of the Mecelle (Art. 186-189)

Abstract

In the systematic structure of Turkish obligations law, the validity and effects of contracts can frequently be made subject to conditions, which are primarily divided into two basic categories: suspensive (ta'liki) and resolutory (infisahi) conditions. When the systematic structure of the Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye, the codified version of Islamic property and obligations law, is examined, it is seen that the concept of condition is divided into two as "ta'liki" and "takyidi" in accordance with classical fiqh doctrine. Indeed, when the provisions on "conditional sale (bey')" regulated between Articles 186 and 189 of the Mecelle and the main commentaries of the period are examined, it is clearly emphasized that a suspensive condition is not valid in a sales contract. At first glance, it seems that the Mecelle systematic does not include a "resolutory condition" institution in the modern sense, giving the impression that the binding nature of a contract cannot be directly tied to such a condition. The aim of this study is to determine the legal and functional equivalent of the "resolutory condition" concept of our modern law within the Mecelle systematic, which seemingly only includes suspensive and restrictive conditions. Accordingly, the study is structured with a qualitative and comparative method, centering on fundamental works such as Ali Haydar Efendi's "Dürerü'l-Hükkâm Şerhu Mecelleti'l-Ahkâm" and Atıf Bey's "Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye Şerhi". As a result of the doctrinal examinations, it has been determined that the institution of "Hıyarat" (Options), regulated between Articles 300 and 355 of the Mecelle, which eliminates the binding nature of the sales contract and grants the parties termination authority, bears a great functional overlap with the resolutory condition in modern obligations law. In particular, mechanisms such as the option of condition (hıyar-ı şart) and the option of defect (hıyar-ı ayb) perform the functions of a resolutory condition within the dogmatics of Islamic jurisprudence by granting one or both parties the right to ratify or terminate the contract, with the ability to retroactively annul a binding contract. Consequently, this institutional structure, which is natural and understandable for fiqh scholars within their own terminology, can be perceived as a gap by today's jurists who are unfamiliar with the language and conceptual systematic of the Mecelle. Through the conceptual bridge established between the institutions of options and resolutory conditions with this paper, it is aimed to correctly match the dogmatics of Ottoman-Islamic obligations law with modern Turkish obligations law, presenting an illuminating perspective that will help today's jurists grasp the essence of the issue.

Keywords: Mecelle, Conditional Sale, Suspensive Condition, Resolutory Condition, Options (Hıyarat).

Makale ID= 238

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7131-5136

Medeni Hal Temelli Ayrımcılık Yasağı ve Devletin Yükümlülükleri

Dr. Öğretim Üyesi Nazmiye Güveyi

Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Irk, dil, din, cinsiyet ve engellilik gibi sebepler yanında, kişinin medeni hali de ayrımcılık yasağı kapsamında yer alan önemli bir ayrımcılık temelidir. Öyle ki ayrımcılık yasağı, diğer temeller gibi, kişinin medeni hali sebebiyle ayrımcılığa tabi tutulmasını yasaklamaktadır. Medeni hal niteliği itibariyle, kişilerin hayat standartları ve toplumsal statüleri yanında, hukuk mecrasına da sirayet eden önemli bir etkendir. Ayrımcılık yasağı özelinde ise kişinin evli, bekar, boşanmış ya da dul olup olmaması bakımından medeni halin, ayrımcılık temeli olarak karşımıza çıkması mümkündür. Pozitif hukuka bakıldığında, medeni hal temelinin ayrımcılık yasağı kapsamında, TİHEK Kanunu m. 3/1'de olduğu gibi, açıkça sayılma ya da Anayasa m. 10 ve AİHS m. 14 hükümlerindeki gibi, zımnen varlık gösterdiği anlaşılmaktadır. Çalışmada medeni hal, ayrımcılık riski yaratabilen bir faktör olarak, insan hakları perspektifiyle irdelenmektedir. Çalışmanın amacı, medeni halin ayrımcılık yasağı kapsamındaki uygulama alanının tespit edilmesi ve devletin konuya dair yükümlüklerinin belirlenmesidir. Bu amaçla, başta AİHS olmak üzere, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve denetim mekanizmaları irdelenmekte akabinde ise ulusal mevzuat kapsamında, Anayasa ve TİHEK Kanunu ve uygulamaları üzerinde durulmaktadır. Böylelikle içtihadi yöntem yardımıyla, medeni hal temelinde ayrımcılık yasağının uygulamaya ne şekilde yansıdığının ortaya konulabilmesi hedeflenmektedir. Çalışmada medeni halin ayrımcılığa yol açabilecek bir temel olarak kullanılmasının ayrımcılık yasağının ve ayrılmaz bir parçası olan eşitlik ilkesinin korumasını menfi yönde etkilediği görülmektedir. Ayrıca medeni halin tek başına ayrımcılık temeli olarak gerçekleşmesi yanında, cinsiyet, ırk gibi diğer ayrımcılık temelleriyle birlikte, çoklu ve kesişen ayrımcılığa neden olabildiği de içtihatlardan anlaşılmaktadır. Uygulamada evlilik, farklı muameleyi meşru kılacak bir sebep olarak kabul edilebilmektedir. Evliliğin kişilere özel bir koruma imkânı sağladığını ve özel haklarla desteklendiğini Anayasa m. 41 ve AİHS m. 12'de görmek mümkündür. Bu bakımdan evliliği korumak üzere evlilere yönelik muamele farklılığının haklı ve meşru bir gerekçe olarak ele alınabilmesi de söz konusudur. Yine Anayasa m. 10'da harp ve vazife şehitlerinin dullarına yönelik alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmeyeceği düzenlenmektedir. Böylece medeni hal temelinde evlilik kapsamındaki farklı muamelelerin, nesnel ve makul bir gerekçe çerçevesinde temellendirilmesi koşuluyla yasak olarak kabul edilemeyeceğini vurgulamak gerekir. Ayrıca farklı muameleyle

ulaşılmak istenen amaç ve kullanılan araç arasında ölçülülüğün olması da göz önünde bulundurulmaktadır. Bu nedenle medeni hal bağlamında ayrımcı uygulamanın meşruluğunun, amaç ile araç arasında ölçülülük bakımından her somut olayda ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Gerek kamu hizmetlerinden faydalanmada gerekse özel hukuk ilişkileri kapsamında ayrımcılık yasağının medeni hal temelinde gerçekleşmesi mümkündür. Medeni hal temelinde ayrımcılığa yol açacak farklı tutumların önlenmesi, giderilmesi gerekmektedir. Çalışma, medeni hal temelinde ayrımcılığa maruz kalanlar ile anılan ayrımcılığı uygulama ihtimali olanlar için belirsizlikleri gidermek üzere katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda devletin konuya dair yükümlülükleri önemlidir. Devletin tüm bireylerin insan haklarından faydalanması konusunda ayrımcılık yasağına uygun davranması gerekir. Demokratik, insan haklarına saygılı bir hukuk devletinin medeni hal temelinde ayrımcılık yapmamasıyla birlikte ayrımcılık girişimlerine karşı kişileri koruması beklenir. Bu kapsamda üçüncü kişilerin ayrımcılık yasağını medeni hal temelinde gerçekleştirmeleri bakımından devletin önleyici ve giderici yükümlülükleri vardır. Nitekim devletin kişilerin medeni hal temelinde ayrımcılığa maruz kalmasını önleyen caydırıcı hukuki düzenlemelerin çıkarılması, medeni hal temelinde ayrımcı uygulamaların soruşturulması ve mağduriyetin giderilmesi kapsamında pozitif yükümlülükleri söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Ayrımcılık, Ayrımcılık Yasağı, Ayrımcılık Temelleri, Medeni Hal, Devletin Yükümlülükleri.

Prohibition of Discrimination Based on Marital Status and the Obligations of the State

Abstract

In addition to factors such as race, language, and disability, a person's marital status is also a significant ground for discrimination under the prohibition of discrimination. The prohibition of discrimination, like other grounds, prohibits discrimination based on a person's marital status. Marital status, by its very nature, is a significant factor affecting not only individuals' living standards and social status but also the legal sphere. It is understood that the ground of marital status exists either explicitly as a ground for discrimination under the prohibition of discrimination, as in Article 3/1 of the Turkish Human Rights and Equality Law, or implicitly, as in Article 10 of the Constitution and Article 14 of the ECHR. This study examines marital status as a factor that can create a risk of discrimination from a human rights perspective. The aim of the study is to determine the scope of application of marital status under the prohibition of discrimination and to identify the state's obligations in this regard. To this end, international human rights conventions to which Turkey is a party, and their monitoring mechanisms are examined, followed by a focus on national legislation, specifically the Constitution and the Turkish Human Rights and Equality Commission Law and its applications. Case law indicates that marital status, when used alone as a basis for discrimination, can also lead to multiple and overlapping forms of discrimination when combined with other grounds. Article 41 of the Constitution and Article 12 of the ECHR demonstrate that marriage provides individuals with

special protection and is supported by special rights. Differential treatment of married individuals for the purpose of protecting marriage can be considered a justified and legitimate reason. Article 10 of the Constitution stipulates that measures taken for the widows of war and duty martyrs do not constitute a violation of the principle of equality. Therefore, it must be emphasized that differential treatment based on marital status cannot be considered prohibited, provided it is justified within an objective and reasonable framework. The proportionality between the aim sought through differential treatment and the means used must also be considered. The prohibition of discrimination based on marital status can be implemented both in accessing public services and within the scope of private law relations. Discriminatory attitudes that lead to discrimination based on marital status must be prevented and eliminated. In this context, the obligations of the state are important. The state must act in accordance with the prohibition of discrimination. A state governed by the rule of law, that is respectful of human rights, is expected not only to refrain from discrimination based on marital status but also to protect individuals against attempts at discrimination. The state has preventive and compensatory obligations regarding the application of the prohibition of discrimination based on marital status by third parties. Indeed, the state has positive obligations to enact deterrent legislation to prevent individuals from being subjected to discrimination based on marital status, to investigate discriminatory practices based on marital status, and to remedy the harm suffered.

Keywords: Discrimination, Prohibition of Discrimination, Grounds of Discrimination, Marital Status, State Obligations.

Makale ID= 210

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6097-1296

Medeni Usul Hukukunda Delillerin Engellenmesi Kavramı

Prof. Dr. Hakan Albayrak

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu çalışmada medeni usul hukukunda kritik bir öneme sahip olan ancak Türk hukukunda yeterince incelenmemiş "delillerin engellenmesi" (spoliation of evidence) kavramı teorik ve karşılaştırmalı hukuk perspektiflerinden incelenmiştir. Delillerin engellenmesi, ispat yükü altında olmayan tarafın, karşı tarafın delil sunmasını kasıtlı veya ihmali davranışlarıyla imkânsız hale getirmesi veya önemli ölçüde zorlaştırması olarak tanımlanmaktadır. Çalışmanın temel amacı, maddi gerçeğe ulaşma çabasının taraflardan birinin manipülasyonuyla perdelendiği durumlarda hukukun nasıl bir tepki vermesi gerektiğini belirlemek ve bu konudaki yasal boşluğu dolduracak bir çözüm sunmaktır. Kavramın kökenleri Roma hukukundaki "furtum tabularum" (belge hırsızlığı) terimine kadar uzanmaktadır. İngiliz hukukunda "omnia praesumuntur contra spoliatorem" (her şey hırsızın aleyhine olmalıdır) ilkesiyle şekillenen bu kurum, Alman ve İsviçre hukuk sistemlerinde "Beweisvereitelung" adıyla geniş bir uygulama alanı bulmuştur. Alman hukukunda dürüstlük kuralı (BGB § 242) ve mahkemenin delilleri serbestçe değerlendirmesi yetkisi (ZPO § 286) üzerinden temellendirilen bu kavram; bir kişinin imza incelemesini zorlaştırmak için imzasını değiştirmesi veya bir hekimin tıbbi kayıtları ibraz etmemesi gibi somut örneklerle yargı pratiğinde yerleşmiştir. Türk hukukuna bakıldığında, delillerin engellenmesinin ceza hukukunda (TCK m. 281) düzenlenmiş olmasına rağmen, medeni usul hukuku bağlamında genel bir hükmün bulunmadığını ve bu kavramın yargı kararlarına henüz yeterince yansımadığı görülmektedir. Mevcut HMK sistemindeki belge ibrazı (m. 220) veya keşif (m. 291) gibi delil türlerine yönelik özel yaptırımlar, ağır şartları nedeniyle çoğu zaman maddi gerçeğe ulaşmakta yetersiz kalmaktadır. Doktrinde bu boşluğun HMK m. 220/3'ün kıyasen uygulanması veya adil yargılanma hakkı ve silahların eşitliği gibi temel ilkelerle doldurulabileceği savunulsa da, bu çalışmada daha sistematik bir yaklaşım önerilmiştir. Delillerin engellenmesinin kabulü için şartlar üç ana başlıkta toplanmaktadır. Objektif şartlar olarak; karşı tarafın delil sunmasının imkânsızlaşması veya güçleşmesi, bu davranışın ispat yükü olmayan tarafça yapılması ve engellenen delilin vakıanın ispatı için "olmazsa olmaz" nitelikte olması aranmaktadır. Ayrıca ispat yükümlüsü tarafın bu sürece kusuruyla katkıda bulunmaması ve delili kendi imkânlarıyla temin edemeyecek durumda olması da şarttır. Sübjektif şart açıdan ise "çifte kusur" kriteri benimsenebilir. Taraf hem delili yok etme konusunda kusurlu (kasıt veya ihmal) olmalı hem de bu davranışıyla delilin "ispat

işlevini ortadan kaldırma" kastını da taşıması gerekmektedir. Çalışmamın en radikal sonucu, delillerin engellenmesi durumunda ispat yükünün (veya delil ikame yükünün) yer değiştirmesi gerektiğidir. Türk hukukunda ispat yükü kurallarının maddi hukuk normu olduğu gerekçesiyle bu duruma karşı çıkılsa da; dürüstlük kuralı ve adil yargılanma hakkının korunması için son çare olarak bu yaptırımın hem daha adil hem de hukuka uygun olduğunu savunabilir. Netice olarak bütün çalışmamız neticesinde elde ettiğimiz veriler ve sonuçlar ışığında delillerin engellenmesine yönelik hüküm önerimiz bulunmaktadır; Önerimiz; "Hâkim, iddia edilen vakıaların ispatına yönelik olarak sunulması gereken delillerin karşı tarafça engellendiğini, karartıldığını veya delillerin kasten veya ağır bir ihmal ile manipüle edildiğine yönelik bir kanaate varırsa iddia edilen vakıanın kanıtlanmış sayılıp sayılamayacağına (alternatif olarak: delil ikame yükünün- (ispat yükünün)- yer değiştirmesine) karar verir". Bu düzenleme, yargılamada "fair play" ilkesini sağlayarak adaletin manipülasyon yoluyla perdelenmesinin önüne geçmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Delillerin Engellenmesi, Delillerin Yok Edilmesi, İspat Yükü, İspat Ölçüsü, Deliller.

The Term " Spoliation of Evidence" in the Context of Civil Procedure Law

Abstract

Distinguished participants, in this study, I examine the concept of "spoliation of evidence" (spoliatio of evidence), which holds critical importance in civil procedural law but has not yet been sufficiently analyzed in the Turkish legal system. Spoliation occurs when a party who does not bear the burden of proof makes it impossible or significantly difficult for the opposing party to present evidence through intentional or negligent behavior. My primary motivation is to address the gap where the pursuit of material truth is obscured by one party's manipulation, ensuring that the law provides an effective response to protect the equality of arms. The historical roots of this concept trace back to "furtum tabularum" (document theft or destruction) in Roman law. In the English legal tradition, it was shaped by the principle "omnia praesumuntur contra spoliatorem" (everything should be presumed against the despoiler), famously applied in Armory v. Delamirie. Today, it is extensively applied in German and Swiss systems as "Beweisvereitelung". In these jurisdictions, the doctrine is based on the principle of good faith (BGB § 242) and the court's authority to freely evaluate evidence (ZPO § 286). Practical examples include a person intentionally changing their signature to prevent forensic examination or a physician failing to produce essential medical records. In Turkish law, while spoliation is recognized as a crime (Art. 281 TPC), it lacks a general provision in civil procedure. Current mechanisms in the Code of Civil Procedure (HMK), such as Article 220 regarding document production, often prove insufficient because they are tied to extremely strict conditions that are nearly impossible to meet in practice. Although some scholars suggest filling this gap through the analogous application of HMK Art. 220/3 or general principles like the right to a fair trial, I argue for a more systematic legislative approach. I have identified three categories of conditions for spoliation. Objectively, the presentation of evidence must be

rendered impossible or significantly difficult by the party not bearing the burden, and the obstructed evidence must be "indispensable" for proving the fact. Negatively, the party bearing the burden must not have contributed to the evidence's loss and must have been unable to obtain it earlier by other means. Subjectively, I emphasize the "dual fault" criterion: the party must act with intent or gross negligence regarding the act of destruction while also intending to eliminate the evidentiary function of that specific item. The most significant legal consequence of spoliation is the shifting of the burden of proof (or the burden of substitution of evidence). While this remains controversial in Turkey because burden of proof rules are considered substantive law, I maintain that it is a necessary last resort to protect the right to proof and prevent the rewarding of dishonest behavior.

Keywords: Prevention of Evidence, Spoliation of Evidence, Burden of Proof, Measure of Proof, Evidence.

Makale ID= 265

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6025-7591

Milletlerarası Özel Hukukta Cinsiyet Değiştirme Taleplerine Uygulanacak Hukuk Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Mihri Sinem Bayram Dumludağ

Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Tıp alanında yaşanan gelişmeler kişilerin cinsiyetlerinin değiştirilmesini mümkün kılmaktadır. Kadın cinsinin erkeğe, erkek cinsinin kadına dönüştürülmesi amacıyla yapılan tıbbi müdahaleler cinsiyet değiştirme olarak adlandırılmaktadır. Cinsiyet değiştirme özü itibarıyla tıbbi bir müdahale olsa da hukuki açıdan tartışma yaratacak bir çok meseleyi barındırmaktadır. Bu meselelerden biri de cinsiyet değiştirme taleplerine hangi hukukun uygulanacağı meselesidir. Türk hukukunda cinsiyet değiştirme 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 40. maddesinde yer almaktadır. Söz konusu maddede cinsiyet değişikliği için kişinin şahsen başvuruda bulunmak suretiyle mahkemeden izin alması gerektiği belirtilmiş olmakla birlikte iznin verilmesi için de başvuruda bulunan kişinin bazı şartları taşıması gerektiği ifade edilmiştir. Bu şartlar, istem sahibinin onsekiz yaşını doldurmuş bulunması, evli olmaması; ayrıca transseksüel yapıda olup cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından zorunluluğunu bir eğitim ve araştırma hastanesinden alınacak resmî sağlık kurulu raporuyla belgelemesidir. Yabancı bir kişinin Türk mahkemelerine cinsiyet değiştirme izni almak için başvuruda bulunması durumunda uygulanacak hukukun tespiti gerekmektedir. Zira yabancılık unsuru içeren özel hukuk davalarında Türk hakimi doğrudan Türk hukukunu uygulayamamakta, 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK) hükümleri çerçevesinde uygulanacak hukuk tespit edilmektedir. Cinsiyet değiştirme taleplerine uygulanacak hukuk hakkında MÖHUK'ta bir kanunlar ihtilafı kuralı yer almamaktadır. Ancak doktrinde cinsiyet değişikliği taleplerine, cinsiyet değişikliğinin kişinin şahsi statüsü ile ilgili olması sebebiyle ilgilinin milli hukukunun uygulanması gerektiği kabul görmektedir. Cinsiyet değişikliği şahsi statü ile ilgili olduğu için MÖHUK'un atıfa ilişkin hükmünün dikkate alınacağı da göz ardı edilmemelidir. İlgilinin milli hukukunun kanunlar ihtilafı kurallarının yetkilendirdiği hukukun dikkate alınması halinde Türk kamu düzenine aykırılık teşkil eden bazı durumların ortaya çıkması muhtemeldir. Örneğin, cinsiyet değişikliğine uygulanacak yabancı hukukta ilgilinin evli olmaması şartının aranmaması ihtimalinde, milli hukukun uygulanması durumunda evli bir kişinin cinsiyet değiştirmesi halinde aynı cinsten kişi ile evli olma durumu ortaya çıkmaktadır ki bu durumda Türk hukukunda kabul edilmeyen eşcinsel evlilikleri doğurmaktadır. MÖHUK'un 5. maddesine göre yetkili yabancı hukukunun belirli bir olaya

uygulanan hükmünün Türk kamu düzenine açıkça aykırı olması halinde bu hüküm uygulanmayacak, gerekli görülen hallerde Türk hukuku uygulanacaktır. Her ne kadar MÖHUK'un 5. maddesi ile kamu düzeni korunmaya çalışılsa da cinsiyet değişikliği gibi kamu düzenini doğrudan etkileyebilecek bir konuda MÖHUK'ta açık bir düzenlemenin yapılarak milli hukuka alternatif başka bağlama noktalarının da kabul edilebileceği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet Değiştirme, Uygulanacak Hukuk, Milli Hukuk, Kamu Düzeni, Bağlama Noktası.

An Assessment of the Law Applicable to Gender Reassignment Requests in Private International Law

Abstract

Advances in medicine have made gender reassignment possible. Medical interventions aimed at transforming a female into a male or a male into a female are called gender reassignment. While gender reassignment is essentially a medical procedure, it raises many legal issues. One of these issues is which law should be applied to gender reassignment requests. In Turkish law, gender reassignment is addressed in Article 40 of the Turkish Civil Code (TMK) Law No 4721. This article states that the individual must obtain permission from the court by personally applying, but that the applicant must also meet certain conditions for permission to be granted. These conditions are that the applicant must be at least eighteen years old, not married, and must be transgender and document the necessity of gender reassignment for mental health reasons with an official medical board report from a teaching and research hospital. When a foreign national applies to Turkish courts for permission to change their gender, it is necessary to determine the applicable law. This is because in private law cases involving a foreign element, Turkish judges cannot directly apply Turkish law; instead, the applicable law is determined within the framework of the provisions of Law No. 5718 on International Private Law and Procedural Law (MÖHUK). While MÖHUK does not contain a conflict of laws rule regarding the applicable law for gender reassignment requests, it is generally accepted in legal doctrine that the national law of the individual concerned should apply, given that gender reassignment relates to the individual's personal status. It should also be noted that, since gender reassignment concerns personal status, the MÖHUK's provision regarding reference should be taken into account. If the national law of the individual concerned is considered under the conflict of laws rules, it is likely that certain situations may arise that would be contrary to Turkish public order. For example, if the foreign law applicable to gender reassignment does not require the individual to be unmarried, applying national law could result in a married person undergoing gender reassignment being married to someone of the same sex, leading to same-sex marriages which are not recognized under Turkish law. According to Article 5 of the Private International Law Act, if a provision of the competent foreign law applied to a specific event is clearly contrary to Turkish public order, that provision shall not be applied, and Turkish law shall be applied where deemed necessary. Although Article 5 of the Private International Law Act attempts to protect public order, we believe that in matters directly affecting public

order, such as gender reassignment, a clear provision should be made in the Private International Law Act to allow for alternative connecting points to national law.

Keywords: Gender Reassignment, Applicable Law, National Law, Public Order, Connecting Point.

Makale ID= 147

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5203-8743

Milletlerarası Tahkim Kanunu Çerçevesinde İddia ve Savunmanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesinin Sınırlarının Tespitinde Hakemlerin Rolü

Dr. Öğretim Üyesi Ayşe İpek Sarıöz Büyükalp

Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi, medeni yargılama hukukunun önemli ve tartışmalı konularından bir tanesidir. Bazı farklarla dahi olsa, milli medeni usûl hukukları, iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesini yargılamanın belirli bir aşaması ile sınırlandırmaktadır. Daha çok "yasak" kavramı ile anılan bu sınırlamaların temel amacı, usûl ekonomisi ilkesinin medeni yargılamadaki önemli bir yansıması olan teksif ilkesine uygun olarak, yargılamanın mümkün olduğunca düzenli şekilde ve gerek yargı organını gerekse yargılamanın taraflarını yormadan tamamlanmasıdır. Ancak, milli medeni usûl kanunlarında daha katı ve kesin bir şekilde düzenleniyor olması, iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesinin sınırlandırılmasının medeni usûl hukuku bağlamında yarattığı sorunları tümüyle çözmemektedir. Nitekim, Türk Medeni Usûl Hukuku doktrininde iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi konusunda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 141. Maddesinin öngördüğü kuralın değiştirilebileceği, daha esnek bir yaklaşımın benimsenebileceği yönünde görüşler ileri sürülmektedir. Milletlerarası ticari tahkimde ise iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi konusunda benimsenen kurallar, yasaktan ziyade serbesti üzerine kuruludur. Ancak iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi ya da yeni iddiaların ileri sürülmesine imkân sağlayan bu serbesti, bazı durumlarda gerek hakemleri gerekse tarafları zor durumda bırakmaktadır. Bu nedenle iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi makul ölçülerle sınırlandırılmaktadır. Özellikle, yargılamanın gecikmesine, yargılama masraflarının artmasına yol açan ve hakem kararının geçerliliğini ya da icra edilebilirliğini olumsuz yönde etkileyebilecek bazı taleplerle karşılaşan hakemlerin, bu taleplere ilişkin değerlendirmeyi yaparken ve usulî yetkilerini kullanırken doğru esaslara bağlı kalması büyük önem arz etmektedir. Bu noktada tarafların irade serbestisi göz ardı edilemeyecekse de yargılamanın kendisinin korunması da hakemlerin görevlerinin başında gelmektedir. Zira, her ne kadar tahkim yargılamalarında oyunun kuralları taraflarca belirlense de bu kuralların hükmü, taraf iradesine etki tanıyan devlet hukuklarının usulî kamu düzeni kapsamındaki temel ilke ve esasların çizdiği sınırlara kadardır ve bu sınırlara riayet edilip edilmediği konusunda son söz hakemlere düşmektedir. Milli medeni usûl hukuklarının aksine,

iddia ve savunma hakkının kullanılmasında ve sınırlandırılmasında taraflarca belirlenen kurallara öncelik tanıyan tahkim yargılamalarında, bu sınırlamalar, tarafların istek ve beklentileri ile yargılamanın korunması gerekliliğini karşı karşıya getirebilmektedir. Kanımızca, iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesine ilişkin sorunların, irade serbestisinin üstünlüğü ilkesinin yanında, temel yargılama ilkelerinin bir arada ve dengeli bir şekilde uygulanması yoluyla çözüme ulaştırılması tahkim yargılamalarından beklenen ideal sonuca ulaşmayı sağlayacaktır. Tebliğimizde, milletlerarası ticari tahkimin yargısal niteliğinin, hakemlerin yargılamanın doğasından kaynaklanan birtakım yetkileri ("inherent powers") kullanmasına imkân tanıdığını ortaya koymaya ve hakemlerin takdir haklarını somutlaştıran bu usulî yetkilerin hangi esaslar dahilinde kullanılabileceğini tespit etmeye çalışacağız. Bu bağlamda, milletlerarası ticari tahkimde uygulama alanı bulan, iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesine ilişkin kuralların açıklanmasının ve hakemlerin sahip olduğu usulî yetkilerin teorik temellerinin tartışılmasının, uygulama açısından da faydalı olacağı kanısındayız. Bu kapsamda, temel olarak 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun 10/D/2 hükmünün mehaz UNCITRAL Model Kanunu'nun 23. maddesinin 2. fıkrasını esas alan bazı yabancı milletlerarası tahkim kanunları ile başta ICC olmak üzere bazı kurumsal tahkim kuralları kapsamında mukayeseli bir analiz sunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Milletlerarası Ticari Tahkim, İddia ve Savunmanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesi, Hakemleri Usuli Yetkileri.

The Role of Arbitrators in Determining the Limits of the Amendment to the Claims and Defenses and the Turkish International Arbitration Act

Abstract

The amendment to the claims and defenses is one of the important and controversial issues of civil procedural law. Even with certain differences, national civil procedural laws limit the amendment to the claims and defenses to a specific stage of the proceedings. The main purpose of these limitations, more commonly associated with the concept of "prohibition" is to ensure that the proceedings are terminated as orderly as possible and without exhausting either the judicial authority or the parties, in accordance with the principle of procedural economy in civil procedure. However, the strict and definite provisions of national civil procedure laws prohibiting the late amendments to the claims do not completely solve the problems arising out of the restriction on the right to claims and defenses. In international commercial arbitration, the rules adopted regarding the amendments to the claims and defenses are based on freedom rather than prohibition. However, in some cases this freedom which allows for the amendments to the claims and defenses or the introduction of new claims may appear as a procedural burden. Thus, the amendment to the claims and defenses is reasonably limited. It is crucial that arbitrators act correctly when evaluating these requests and exercising their procedural powers in encountering certain requests that may cause delays in the proceedings, increase litigation costs, and negatively affect the validity or enforceability of the arbitral award. While the party autonomy cannot be disregarded at this point, protecting the arbitration procedure itself is also

among the primary duties of the arbitrators. Although in international commercial arbitration the rules of the game are determined by the parties, the validity of these rules extends only to the limits set by the fundamental principles and tenets of procedural public order within the scope of state law that allow for the effectiveness of the parties' will, and the final word on whether these limits have been observed rests with the arbitrators. Unlike national civil procedural laws, arbitration proceedings, which prioritize the rules determined by the parties in the exercise and limitation of the right to claims and defenses can bring the parties' expectations into conflict with the need to protect the proceedings. In our opinion, resolving issues related to the amendment to the claims and defenses through the balanced application of fundamental procedural principles alongside the principle of the supremacy of party autonomy will ensure the achievement of the expected procedural outcome. In this contribution, we will acknowledge the judicial nature of international commercial arbitration which allows arbitrators to exercise some inherent powers stemming from the nature of the proceedings and attempt to determine some principles under which these procedural powers, which concretize the arbitrators' discretionary powers, can be exercised. In this context, we will present a comparative analysis, primarily based on Article 23, paragraph 2 of UNCITRAL Model Law, as the source for Article 10/D/2 of the International Arbitration Law No. 4686, as well as some foreign international arbitration laws and some institutional arbitration rules, primarily those of the ICC.

Keywords: International Commercial Arbitration, Amendments to the Claims, Procedural Powers of Arbitrators.

Makale ID= 122

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4216-405X

Miras Hukuku Bakımından Dijital Varlıkların Durumu

Prof. Dr. Şebnem Akipek Öcal

TED Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Günümüzde teknoloji alanında yaşanan baş döndürücü gelişim dijitalleşmenin de hızla ilerlemesine yol açmıştır. Kişilerin hem iş hem de özel yaşamlarının önemli bir bölümü dijital ortama taşınmıştır. Bu nedenle sosyal medya hesapları, bulut depolama alanları, çevrim içi oyun hesapları, kripto varlıklar ve çeşitli dijital platformlardaki kullanıcı profilleri, bireylerin ölümünden sonra hukuki açıdan nasıl değerlendirileceği tartışılan yeni bir miras unsuru ortaya çıkarmaktadır. Sonuç olarak "dijital varlıklar" olarak adlandırılan bu değerlerin miras hukukundaki konumu, güncel özel hukuk tartışmalarının önemli başlıklarından biri haline gelmiştir. Klasik miras hukuku öğretisinde tereke, mirasbırakanın ölümü anında sahip olduğu malvarlığı hakları ve borçlarının tamamını ifade etmektedir. Ancak dijital ortamda varlık gösteren birçok unsurun hukuki niteliği açık biçimde belirlenmiş değildir. Özellikle sosyal medya hesapları, e-posta içerikleri veya dijital platform üyelikleri gibi unsurların kişisel nitelikleri ile ekonomik değer taşıyan yönleri arasında bir ayrım yapılması gerekmektedir. Bu durum, söz konusu dijital varlıkların terekeye dâhil olup olmayacağı ve mirasçılara geçip geçmeyeceği sorusunu gündeme getirmektedir. Bir görüşe göre dijital hesaplar, çoğu zaman hizmet sağlayıcı ile kullanıcı arasında kurulan sözleşmesel ilişkinin bir parçası olsa da içerikleri itibarıyla kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar niteliği taşır. Bu nedenle bazı dijital hesapların mirasçılara devri mümkün olmamalıdır. Buna karşılık kripto varlıklar, çevrim içi ticari hesaplar veya dijital gelir sağlayan platform üyelikleri gibi ekonomik değeri açık olan unsurların malvarlığı hakkı niteliği taşıdığı ve bu nedenle terekeye dahil olması gerektiği kabul edilmektedir. Bir başka görüş ise nasıl kişinin mektupları, anı defteri gibi unsurlar bile mirasçılara geçiyorsa, tüm dijital varlıklar için de aynı düşünceden hareket edilmesi ve ayrım olmaksızın tamamının mirasçılara intikali gerekir. Öncelikle bu konunun değerlendirilip açıklığa kavuşturulması zorunludur. Uygulamada ortaya çıkan önemli sorunlardan biri de dijital varlıklara erişim meselesidir. Mirasçılar, çoğu zaman mirasbırakanın dijital hesaplarının şifrelerine veya erişim bilgilerine sahip değildir. Ayrıca platform sağlayıcılarının kullanıcı sözleşmelerinde genellikle hesapların devredilemeyeceğine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Bu durum, mirasçıların terekeye dâhil olabilecek dijital değerlere ulaşmasını güçleştirmektedir. Bazı hukuk sistemlerinde bu sorunun çözümü amacıyla özel düzenlemeler yapılmış ve dijital mirasın yönetimi konusunda mirasçılara belirli yetkiler tanınmıştır. Bu konunun hukukumuz

bakımından da tartışılması gerekir. Türk hukukunda, dijital varlıkların miras hukuku bakımından statüsünü açıkça düzenleyen özel bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle konu, genel miras hukuku ilkeleri ve sözleşme özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmekte; öğretide farklı görüşler ileri sürülmektedir. Özellikle ekonomik değeri bulunan dijital varlıkların terekeye dâhil edilmesi gerektiği yönündeki görüş giderek ağırlık kazanmaktadır. Bununla birlikte kişisel veri, özel hayatın gizliliği ve platform sözleşmeleri gibi unsurların da dikkatle incelenmesi gerekmektedir. Bu tebliğde öncelikle dijital varlık kavramı açıklanacak, ardından söz konusu varlıkların hukuki niteliği miras hukuku bakış açısıyla incelenecektir. Ardından Türk hukukundaki mevcut durum ele alınarak karşılaştırmalı hukuk örnekleri ışığında değerlendirme yapılacaktır. Son olarak dijital varlıkların terekeye dâhil edilmesi, mirasçılara devri ve erişim sorunları bakımından ortaya çıkan hukuki boşluklara ilişkin çözüm önerileri sunulacaktır. Çalışmanın amacı, dijitalleşen dünyada miras hukukunun karşılaştığı yeni sorunları ortaya koymak ve bu alandaki tartışmalara katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Varlıklar, Tereke, Miras Hukuku, Malvarlığı, Mirasın Devri.

The Status of Digital Assets in Terms of Inheritance Law

Abstract

Today rapid developments in the field of technology leads to the swift advancement of digitalization. Most of individuals' professional and private lives has moved into the digital environment. For this reason, social media accounts, cloud storage spaces, online gaming accounts, crypto assets, and user profiles on various digital platforms have given rise to a new element of inheritance, the legal status of which after a person's death is subject to debate. Consequently, the position of these values—referred to as "digital assets"—within inheritance law has become one of the important topics in contemporary private law. In classical inheritance law doctrine, the estate refers to the entirety of the deceased's assets and liabilities at the moment of death. However, the legal nature of many elements existing in the digital environment has not been clearly defined. In particular, it is necessary to distinguish between the personal aspects and the economically valuable aspects of elements: social media accounts, email contents, or digital platform memberships. This situation raises the question of whether such digital assets should be included in the estate and whether they can be transferred to heirs. According to one view, although digital accounts are often part of a contractual relationship between the service provider and the user, their content may constitute rights that are strictly personal. Therefore, some digital accounts should not be transferable to heirs. On the other hand, it is accepted that elements with clear economic value—such as crypto assets, online commercial accounts, or memberships in platforms generating digital income—constitute property rights and should therefore be included in the estate. Another view argues that just as personal items such as letters or diaries are transferred to heirs, the same reasoning should apply to all digital assets, and they should pass to heirs without distinction. Another major problem encountered is the issue of access to digital assets. Heirs often do not possess the passwords or access information for the deceased's digital accounts. Moreover, user agreements of platform

providers generally include provisions stating that accounts are non-transferable. In some legal systems, special regulations have been introduced to address this issue, granting heirs certain powers in managing digital inheritance. In Turkish law, there is no specific provision that explicitly regulates the status of digital assets in terms of inheritance law. Therefore, the issue is evaluated within the framework of general principles of inheritance law and freedom of contract, and various opinions are put forward in legal doctrine. In particular, the view that digital assets with economic value should be included in the estate is gaining increasing acceptance. This presentation will first explain the concept of digital assets and then examine their legal nature from the perspective of inheritance law. Subsequently, the current situation in Turkish law will be addressed and evaluated in light of comparative law examples. Finally, proposals for solutions to legal gaps regarding the inclusion of digital assets in the estate, their transfer to heirs, and access-related issues will be presented.

Keywords: Digital Assets, Estate, Inheritance Law, Property, Transfer of Inheritance.

Makale ID= 60

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009000397882651

Miras Ortaklığının Paylı Hak Sahipliğine Dönüştürülmesi Davasında Haklı Sebep İtirazı

Av. Hafize Öznur Eraslan

Kocaeli Barosu

Özet

Miras ortaklığı; mirasbırakanın geride bıraktığı birden çok mirasçısı arasında kendiliğinden kurulur ve terekedeki tüm hak ve borçları bünyesinde bir bütün olarak barındırır. Miras ortaklığı yapısı gereği, kanunen sınırlı sayıda olan elbirliğiyle hak sahipliği türlerinden biridir ancak diğer elbirliğiyle hak sahipliği görünümlerinden farklı olarak geçici niteliği haizdir. Miras ortaklığında amaç, miras paylaşılana veya paylı hak sahipliğine geçilene dek tereke mallarının dağılmasının önlenmesi ve nihayet mirasçıların bireysel hak sahipliğine geçirilmesidir. Mirasçılar bu amaçla, dilerlerse aralarında anlaşarak miras paylaşımında bulunabilirler veya dilerlerse elbirliğiyle hak sahipliğinden paylı hak sahipliğine geçirilmesine karar verebilirler. Ancak miras ortaklığının oybirliğiyle hareketi esas alan yapısı kimi zaman mirasçıların bu türden tasarruflarda bulunulmasını zorlaştırabilir, bu noktada mirasçıların taleplerini dava yoluyla ileri sürmeleri gerekir. O halde gündeme gelen davalardan biri de TMK m. 644/II hükmünde düzenleme altına alınan elbirliğinin hak sahipliğinden paylı hak sahipliğine dönüştürülmesidir. İlgili maddede paylı mülkiyete dönüştürülmenin terekenin tamamına ilişkin olabileceği gibi bir kısmına ilişkin de olabileceği düzenlenmiştir. Madde metninde açıkça yer verildiği üzere paylı hak sahipliğine dönüştürme için aranan yasal şartlar; mirasçıların tasarrufunda bulunan bir terekenin mevcudiyeti, bir mirasçının elbirliği ortaklığının bir kısmının veya tamamının paylı hak sahipliğine çevrilmesini sulh hakiminden talep etmesi, sulh hakiminin diğer mirasçıları belirleyeceği bir sürede itirazlarını bildirmeye davet etmesi ve bu süre içinde diğer mirasçılardan herhangi birinin elbirliği ortaklığının sürdürülmesine dair haklı sebepli bir itirazda bulunmaması ve paylaşım davası açmamış olmasıdır. Bununla birlikte ilgili maddede haklı sebebin ne olduğuna ilişkin bir saptama yapılmamıştır, uygulamada ise pekçok hususun haklı sebep teşkil ettiğinden bahisle dava açılmaktadır. Çalışmada; öncelikle miras ortaklığının genel yapısından bahsedilecek, akabinde TMK m. 644/II hükmü kapsamlıca ele alınacaktır. Son olarak haklı sebebin ne olduğu, kimler tarafından ileri sürülebildiği gibi hususlar irdelenecek; uygulamada yaygın olarak ileri sürülen itiraz hususlarından mirasçılar arasında miras ortaklığının devamına dair sözleşmenin varlığı, mirasbırakanın elbirliği hak

sahipliğinin bir süre daha devamına dair ölüme bağlı tasarrufunun varlığı, mirasçılar arasında düzenlenmiş paylaşma sözleşmesinin varlığı, paylı hak sahipliğine dönüştürülmesi talep edilen tereke değerleri dışında kalan değerlerinin mirasbırakanın borçlarını karşılamaya yeterli olmaması, talep konusunun aile konutuna dair olması halinde sağ kalan eşin miras payına mahsuben aile konutunun mülkiyetinin kendisine devrini talebi, talep konusunun 5404 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamında tarımsal amaçla işletilmesi ve mirasçılar arasında ceninin bulunması konuları ele alınarak izahta bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Miras Ortaklığı, Elbirliğiyle Hak Sahipliği, Paylı Hak Sahipliği, Haklı Sebep, İtiraz.

Just Cause Objection in the Case of Conversion of Inheritance Partnership into Shared Ownership

Abstract

Joint inheritance automatically arises among multiple heirs upon the death of the deceased and covers all rights and obligations in the estate as a whole. By its nature, the inheritance partnership is a type of joint ownership established by law; however, unlike other forms of joint ownership, it is temporary. In such partnerships, unanimous action among heirs is the fundamental principle. The main purpose of the inheritance partnership is to prevent the distribution of estate assets until the inheritance is divided or joint ownership is converted into shared ownership, ultimately allowing the assets to pass to the individual heirs. For this purpose, heirs may agree among themselves to divide the inheritance or to convert joint ownership into shared ownership. However, the requirement of unanimity may sometimes make such decisions difficult, forcing heirs to pursue their claims through legal proceedings. In such cases, the action for the conversion of joint ownership into shared ownership, regulated under Article 644/II of the Turkish Civil Code, becomes relevant. According to this provision, conversion may apply to the entire estate or to a specific part of it. The article also establishes the general conditions required for such conversion. According to the provision, these conditions include: the existence of an estate under the possession of the heirs; a request by one heir to the civil court of peace for the conversion of all or part of the joint ownership into shared ownership; the judge inviting the other heirs to submit their objections within a specified period; and the absence of any justified objection by the other heirs within that period, provided that no action for partition has been filed. However, the provision does not define what constitutes a justified reason. This study first examines the general structure of joint inheritance and then analyzes Article 644/II of the Turkish Civil Code in detail. It also discusses what may constitute a justified objection and who may assert it. Common objections in practice include agreements among heirs to continue the inheritance partnership, dispositions upon death requiring the continuation of joint ownership for a certain period, distribution agreements between heirs, insufficient estate assets to cover the deceased's debts, claims concerning the family home and the surviving spouse's request for its transfer, agricultural land subject to Law No. 5404, and the existence of a foetus among the heirs.

Keywords: Joint Inheritance, Joint Ownership, Shared Ownership, Just Cause, Objection.

Makale ID= 228

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0000-8582-4268

Miras Yoluyla İntikale Elverişlilik Bakımından Kripto Varlıklar

Dr. Öğretim Üyesi Betül Balcı

Bolu Abant İzzzet Baysal Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kripto varlıklar, blokzinciri teknolojisi kullanılarak dijital ortamda oluşturulan, yalnızca dijital ortamda var olabilen ve şifreleme (kriptografi) adı verilen teknolojiyle güvence altına alınan, kripto paraları da kapsayan varlıklar olup ödeme, alım, satım ya da yatırım aracı olarak kullanılabilmektedir. Kripto varlıkların bu niteliği, söz konusu varlıkların terekeye dahil olması sorununu beraberinde getirmiş; teknoloji ve dijital dünyadaki gelişmelerle birlikte, hukukumuzda da dijital miras kavramı ve özellikle kripto varlıkların miras yoluyla intikali giderek büyüyen bir tartışma zemini kazanmıştır. Mirasın mirasçılar tarafından kazanılması başlıklı TMK m. 599'da ifadesini bulan külli halefiyet ilkesi, mirasbırakanın malvarlığının kanunda özel olarak ayrı tutulmamış tüm unsurlarının tereke kapsamında mirasçılara geçmesini öngörmektedir. Hükümde ifade edilen malvarlığı kavramı, doktrinde de kabul edildiği üzere ekonomik değere sahip, devredilebilir hak ve alacaklar ile maddi/manevi nitelikteki bazı değerleri kapsayacak şekilde geniş yorumlanmaktadır. Bu bağlamda kripto varlıkların, -her ne kadar maddi eşya niteliğini taşımasalar da- blok zinciri teknolojisi üzerinde varlık kazanan ve ekonomik değere sahip dijital malvarlığı unsurları olarak terekeye dahil olmaya elverişli olduğu kabul edilmelidir. Nitekim hukukumuzda da mahkeme içtihatları düzeyinde kripto varlıkların ekonomik değere sahip malvarlığı unsuru olduğu, hacze konu olabileceği ve bu nedenle terekeye dahil edilmesi gerektiği yönünde ifadeler yer almakta; bu yaklaşımın kripto varlıkların miras yoluyla intikale elverişliliğini destekleyici bir içtihat çizgisi oluşturma potansiyeli taşıdığı da görülmektedir. Kanaatimizce de kripto varlıkların ekonomik değere sahip, devredilebilir gayrimaddi malvarlığı unsurları olarak terekeye dahil olması gerektiğinin kabulü ile birlikte, miras hukuku bakımından ortaya çıkan asıl sorun, kripto varlıkların hukuki nitelendirilmesinden çok, miras yoluyla intikale elverişlilik sürecindeki teknik ve usuli zorluklarda kendini göstermektedir. Nitekim İsviçre ve Alman Hukukunda kripto varlıkların miras yoluyla intikaline ilişkin hukuki bir engel bulunmadığı, ancak özellikle özel anahtarların devri, cüzdan ve borsa hesaplarına erişim, kişisel verilerin korunması ve postmortem kişilik hakları gibi alanlarda önemli sorunların devam ettiği kabul edilmektedir. Dolayısıyla çalışmamızda yalnızca kripto varlıkların miras yoluyla intikalinin mümkün olup olmaması değil, ayrıca bu varlıkların hukuken ve fiilen mirasçılara sağlıklı bir şekilde geçebilmesi için gerekli araçların neler olduğu da tartışılacaktır. Çalışmamızda kripto varlıkların miras yoluyla

intikale elverişliliği, öncelikle Türk Miras Hukukunda malvarlığı, tereke kavramları ve külli halefiyet ilkesi çerçevesinde, sonrasında İsviçre ve Alman hukuku başta olmak üzere karşılaştırmalı hukuk verileri ışığında incelenecektir. Çalışma kapsamında kripto varlıkların hukuki niteliği ve bu nitelendirmeye bağlı olarak kripto paraların hem ekonomik değere sahip dijital malvarlığı unsurları olarak hem de tasarruf ve yatırım aracı olarak terekeye dahil olma gerekçeleri ortaya konulacaktır. Ayrıca, mirasın korunması ve kişisel verilen korunması arasındaki denge gözetilerek ölüme bağlı tasarruflarda kripto varlıklara özgü kayıtların kullanılması, dijital miras envanteri oluşturulması, mirasçıların miras bırakanın dijital hesap ve içeriklerine teknik erişimlerinin nasıl sağlanacağı hususları incelenecek ve yapılması gereken asgari düzenleme önerilerine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlıklar, Kripto Para, Mirasın İntikali, Tereke, Külli Halefiyet.

Inheritance Suitability of Crypto Assets

Abstract

Crypto assets are digital values created by means of blockchain technology, existing solely in electronic form and protected through cryptographic techniques, and they comprise, inter alia, crypto-currencies. This development raises the question whether crypto assets form part of the estate within the meaning of Turkish inheritance law. In parallel with technological progress, the notion of digital inheritance and, in particular, the devolution of crypto assets upon death has thus become an increasingly prominent topic in recent academic debate. Article 599 of the Turkish Civil Code, which governs the acquisition of the inheritance by heirs, embodies the principle of universal succession and provides that all components of the deceased's patrimony, except those expressly excluded by statute, pass to the heirs as elements of the estate. The prevailing doctrine interprets "patrimony" broadly so as to cover transferable rights and claims with economic value, together with certain tangible and intangible interests. Against this background, even though crypto assets do not qualify as corporeal things, they can be regarded as digital patrimonial positions recorded on a blockchain and endowed with economic value and are therefore suitable to be included in the estate. Recent discussions of case law in Turkey point in the same direction: decisions concerning digital assets treat them as values belonging to the debtor's patrimony, capable of being subjected to enforcement, which supports their inclusion in the estate and the emergence of a line of reasoning in favour of their inheritability. Once crypto assets are characterised as transferable, intangible patrimonial elements and accepted as falling within the estate, the central question from the standpoint of inheritance law is no longer their abstract capacity to be inherited, but rather the technical and procedural obstacles that arise in practice. These include the transfer of private keys, access to wallets and exchange accounts, the identification and valuation of crypto holdings at the relevant date and the interaction between succession rules, data protection law and post-mortem personality rights. Comparative experience in Swiss and German law confirms that there is no legal bar, in principle, to the succession of crypto assets; in both systems, they are generally treated as inheritable patrimonial positions, while the main difficulties concern access, evidence and

valuation. Building on this, the present study first examines the suitability of crypto assets for devolution under Turkish inheritance law in light of the concepts of patrimony, estate and universal succession, and then incorporates comparative insights from these jurisdictions. It sets out the legal characterisation of crypto assets and the reasons for including them in the estate both as digital patrimonial values with economic worth and as instruments of saving and investment, and finally discusses, with particular regard to the balance between protection of the estate and protection of personal data, the use of crypto-specific clauses in testamentary dispositions, the preparation of a digital inheritance inventory, modalities of heirs' technical access to the deceased's digital accounts and contents, and minimum legislative steps that should be considered.

Keywords: Crypto Assets, Cryptocurrency, Devolution of Inheritance, Estate, Universal Succession.

Makale ID= 277

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5430-6222

Mirasın Paylaşılmasına Hakim İlkelerin Bir İstisnası Olarak Tarım Arazilerinin Miras Yoluyla Geçişinde Uygulanacak Kurallar

Arş. Gör. Dr. Sema Aydın

Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Miras hukukunda mirasın paylaşılmasına hakim genel ilkeler hem mirasbırakan hem de mirasçıları açısından irade özgürlüğü, mirasçılar açısından eşitlik prensibi, paylaşmada aynen paylaşmanın asıl olması, mirasçılar arasında bilgi verme yükümlülüğü ve ayni ikamedir. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda yer alan emredici düzenlemelerde sayılan ilkelerden irade özgürlüğü, eşitlik ilkesi ve aynen paylaşma ilkelerine istisnalar getirilmektedir. Aşağıda en genel hali ile ilkeler ve ilgili ilkelere getirilen istisnalar sayılmaktadır. Öncelikle, irade özgürlüğü sayesinde mirasçılar aralarında anlaşarak, mirası istedikleri zaman, kapsam ve koşulda serbestçe paylaşma imkanına sahiptir. Mirasın paylaşılmasındaki bu irade özgürlüğü mirasçılar arasında söz konusu olduğu kadar, mirasbırakan açısından da geçerlidir. Bu bakımdan mirasbırakan, yaptığı ölüme bağlı tasarruf ile paylaşmanın nasıl ve ne zaman yapılacağına dair arzularını açıklama ve buna uyulmasını bekleme imkanına sahiptir. Mirasçılar arasındaki eşitlik prensibi de atanmış veya yasal mirasçı olup olmamasına bakılmaksızın mirasçıların tereke malları üzerinde aynı haklara sahip olduğunu ifade etmektedir. Bu bakımdan mirasçıların kişisel özellikleri, eşitlik ilkesi gereği dikkate alınmaz ve paylaşma bu kural üzerine yapılır. Konumuz bakımından önem arz eden son ilke ise aynen paylaşma ilkesidir. Bu ilke gereği, terekede yer alan mallar mümkün olduğu ölçüde mirasçılar arasında aynen paylaştırılmalıdır. Diğer bir deyişle terekede yer alan malların satılması ve bedelinin mirasçılara dağıtılması veya bunların başka mallarla değiştirilmesinden ziyade tereke mallarının mirasçılara aynen bırakılması gerekmektedir. Ancak, mirasın paylaşılmasına ilişkin bu kurallar geride birden fazla mirasçının ve terekede tarım arazisinin bulunduğu durumlarda uygulama alanı bulmamaktadır. Bu açıdan öncelikle, (TKAKK) 8/B/II'de irade özgürlüğünün bir istisnasına yer verilmiş ve mirasın açılmasından itibaren bir yıl içinde paylaşmanın yapılması gerektiği düzenlenmiştir. Sözü edilen bir yıllık süre mirasbırakanın ölüme bağlı tasarruf ile daha uzun bir süre öngördüğü hallerde de geçerlidir. Bu açıdan mirasçıların ve mirasbırakanın paylaşma için dilediği bir zamanı öngörme serbestisi ortadan kaldırılmıştır. Eşitlik ilkesine getirilen istisna ise, TKAKK m. 8/C/II'de belirlenen süre içerisinde paylaşımın yapılmaması ve paylaşımın mahkeme yoluyla yapıldığı hallerde ortaya

çıkmaktadır. Bu açıdan, mirasın paylaşılmasında mirasçıların eşit olduğu ve kişisel özelliklerin dikkate alınmaması karşısında mirasçılar arasındaki ehil mirasçının, arazinin kendisine devredilmesini talep hakkı gündeme gelmekte ve eşitlik ilkesi bakımından bir istisna söz konusu olmaktadır. Son olarak, mirasın aynen paylaşma ilkesine TKAKK m. 8/A ile bir istisna getirilmiştir. Kanun, tarım arazilerinin bölünerek küçülmesini ve verimsizleşmesini engelleme amacıyla kural olarak bölünebilir eşya niteliğinde olan tarım arazilerinden "yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğüne" ulaşmış olanların daha fazla bölünmesine izin vermemekte ve bu arazileri bölünemeyen eşya olarak kabul etmektedir. Bu açıdan bölünmenin mümkün olmadığı durumlarda mahkeme tarafından tarım arazisinin satışına karar verilmesi mümkündür. TKAKK ile getirilen düzenlemeler emredici olduğundan mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufla aksini öngörmesi mümkün olmadığı gibi, mirasçıların anlaşarak bu kuralları bertaraf etmesi mümkün değildir. Bu bakımdan ilgili kurallar mirasbırakanın ölüme bağlı tasarruf yapma özgürlüğü kadar mirasçılar arasındaki eşitlik ilkesini de zayıflatmakta bu hali ile uygulamada çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Çalışmamızda, mülkiyet hakkına açık bir müdahale olan ve mirasın paylaşılmasına ilişkin ilkeleri esneten bu kurallar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Mülkiyet Hakkı, Tarım Arazisi, Mirasın Paylaşılması, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, Ehil Mirasçı.

Rules Governing the Transfer of Agricultural Land by Way of Inheritance as an Exception to the Principles Dominating the Partition of Estates

Abstract

The general principles governing the partition of an estate in inheritance law include, from the perspective of both the deceased and the heirs, freedom of disposition; from the perspective of the heirs, the principle of equality; the primacy of in-kind partition; the duty of disclosure among heirs; and real subrogation. The mandatory provisions set forth in Law No. 5403 on Soil Conservation and Land Use introduce exceptions to certain of these principles, particularly freedom of disposition, equality among heirs, and the principle of in-kind partition. First, freedom of disposition allows heirs to agree on the timing, scope, and conditions of partition at their discretion. This freedom also applies to the deceased, who may, through a disposition mortis causa, determine how and when the estate should be divided. However, Article 8/B/II of the Law introduces a limitation by requiring that the partition be completed within one year from the opening of the inheritance. This period applies even where the deceased has provided for a longer duration, thereby restricting both the heirs' and the deceased's freedom to determine the timing of partition. The principle of equality among heirs entails that all heirs, whether statutory or testamentary, have equal rights over the estate, regardless of their personal characteristics. An exception to this principle arises under Article 8/C/II of the Law, particularly where the partition is not completed within the prescribed period and must be carried out through judicial proceedings. In such cases, the "qualified heir" (ehil mirasçı) may request the transfer of the agricultural land, thereby introducing a deviation from the principle of equality. Another significant principle is the primacy of in-kind partition, according to which estate assets

should, as far as possible, be distributed directly among the heirs rather than being sold and converted into money. However, Article 8/A of the Law limits this principle by prohibiting the further division of agricultural land that has reached the threshold of “sufficient income-generating agricultural land size.” Such land is treated as indivisible despite its inherently divisible nature. Where division is not possible, the court may order the sale of the land. Since these provisions are mandatory, neither can the deceased derogate from them through a disposition mortis causa, nor can the heirs circumvent them by agreement. These rules thus constitute a significant interference with the right of property and weaken both freedom of disposition and the principle of equality among heirs, leading to various practical problems. This study examines these rules within the framework of inheritance law principles and evaluates their implications in light of doctrine and judicial practice.

Keywords: Right of Property, Agricultural Land, Partition of Inheritance, Law on Soil Conservation and Land Use, Qualified Heir.

Makale ID= 199

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7250-4097

Mirasın Paylaşılmasında Bütünlük Oluşturan veya Aile Belgeleri ile Özel Anı Değeri Olan Eşyaların Hukuki Durumu

Dr. Öğretim Üyesi Ayça Zorluoğlu Yılmaz

Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Miras bırakan vefat ettiğinde, mirasçıları arasında bir elbirliği ortaklığı oluşur. Türk Medeni Kanunu (TMK) md 640 hükmü uyarınca, mirasçılar arasında oluşan bu ortaklık, mirasın paylaşılmasına kadar devam eder. Mirasçılar, aralarında oybirliği ile anlaşarak bu ortaklığı sona erdirebilirler. Mirasçıların anlaşamaması halinde ise, ortaklık mahkeme kararı ile sona erdirilir. Miras paylaşımından bazı mallar bakımından ise kanunkoyucu özel düzenlemeler kabul etmiştir. Bu mallardan biri de TMK md 653 hükmünde düzenlenen bütünlük oluşturan veya aile belgeleri ile özel anı değeri olan eşyalardır. Bütünlük oluşturan eşyalar; parçalara bölünmesi durumunda bir anlam ifade etmeyen, bir bütün halinde bulunduğunda kullanılabilen veya işlevi artan mallardır. Örneğin; birçok cildi bulunan bir ansiklopedi seti, mobilya takımı, çatal bıçak seti, pul koleksiyonu bu gibi eşyalardandır. TMK md 653/I hükmüne göre, bütünlük oluşturan eşyalar mirasçılardan birinin dahi karşı çıkması halinde birbirlerinden ayrılamazlar. Mirasçılar, oybirliği ile anlaşarak bu eşyaların nasıl paylaşılacağı konusunda karar verebilirler. Eğer mirasçılar anlaşamazlarsa, bu takdirde hâkim bu eşyaların akıbeti hakkında karar vermelidir. Hâkimin satış yerine, bu eşyaları bir mirasçıya özgülemeye yetkili olup olmadığı hususu doktrinde tartışmalıdır. Çalışmamız kapsamında, bu soruna ilişkin bir görüş ileri sürülmeye çalışılacaktır. Bir diğer özellik taşıyan konu ise aile belgeleri ile özel anı değeri olan eşyalardır. Örneğin; miras bırakanın fotoğrafları, mektupları, günlükleri, takdirnameleri, portreler, madalya ve nişanlar bu nitelikte eşyalardır. Mirasçılar bu eşyaların nasıl paylaşılacağı konusunda oybirliği ile anlaşmaya varabilirler. Ancak anlaşmaya varamadıkları hallerde TMK md 653/II hükmü uyarınca bu eşyaların satılması mümkün değildir. Hüküm uyarınca bu halde hâkim; ya yerel adetleri, yerel adet yoksa mirasçıların kişisel durumlarını göz önüne alarak söz konusu eşyanın mirasçının miras payına mahsup edilmesi veya edilmemesi suretiyle özgülenmesine ya da satılmasına karar verecektir. Hüküm fıkrasının ilk cümlesinde bu malların satılamayacağı ifade edilmişken, ikinci cümlesinde satılmasına izin verilmesi hususunun anlamı üzerinde durulmalı ve bu düzenleme ile kanun koyucunun amacı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bu konuyu düzenleyen 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi md 592 hükmünde, bu tür eşyaların mirasçılardan birine özgülenmesi durumunda bunun "mirasçının miras hissesinden mahsup edileceği" ifade edilmişken, 4721 sayılı Kanun hükmünde ise İsviçre

Medeni Kanunu md 613 hükmüne uygun olarak mirasçının "miras payına mahsup edilmek veya edilmemek" şeklinde değiştirilmiştir. Çalışmamız kapsamında hükümde meydana gelen değişiklerin değerlendirilmesinin yanı sıra TMK md 653 hükmü kapsamına giren eşyaların mirasın paylaşımındaki akıbetleri üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Bunların özgülenmesi ve satışı meseleleri üzerinde durulmuş ve özellikle de aile için manevi değer taşıyan eşyanın bir de maddi değer taşıdığı hallerde, bunların paylaşımının nasıl olacağı hususları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mirasın Paylaşılması, Bütünlük Oluşturan Eşya, Aile Belgeleri, Özel Anı Değeri Olan Eşya.

The Legal Status of Items That Belong Together, Family Documents and Objects of Special Sentimental Value in the Division of the Estate

Abstract

When the testator dies, a joint ownership is formed among the heirs. According to Article 640 of the Turkish Civil Code (TCC), this joint ownership among the heirs continues until the estate is divided. The heirs can terminate this joint ownership unanimously. If they cannot agree, the joint ownership is terminated by a court decision. With regard to the division of an estate, the legislature has adopted special provisions for certain types of property. One such category comprises items that belong together, family documents and objects of special sentimental value, as regulated in Article 653 of the TCC. Items that belong together are those which lose their meaning if divided into parts, or which can only be used or whose function is enhanced when kept as a single unit. For example, a multi-volume encyclopaedia set, a furniture set, a cutlery set, or a stamp collection. According to Article 653(I) of the TCC, items belong together cannot be separated from one another if even one of the heirs objects. If the heirs cannot agree on division, then the judge must decide. Whether the judge has the authority to allocate these items to a specific heir rather than selling is a matter of debate. Another category of items comprises family documents and objects of special sentimental value. For example, the testator's photographs, letters, diaries, certificates of commendation, portraits, medals. Where the heirs cannot reach a unanimous agreement, Article 653(II) of the TCC regulates that these items may not be sold. According to this provision, the judge will decide, taking into account local customs, or if there are no local customs, the personal circumstances of the heirs, whether the item in question should be allocated to the heir's share of the estate or not, or to order their sale. Whilst the first sentence of the provision states that these items cannot be sold, the meaning of the second sentence, which permits their sale, must be examined. In Article 592 of the Turkish Civil Code No. 743, it is stated that where such property is allocated to one of the heirs, it would be "offset the heir's portion"; under the provisions of Law No. 4721, in accordance with Article 613 of the Swiss Civil Code, this has been amended to state that the heir's share of the estate may or may not be offset. Our study examines the changes in the provision and also the legal status of items covered by Article 653 of the TCC. The issues of allocation and sale are discussed. In particular, the methods of division are evaluted when items that hold sentimental value for the family also have material value.

Keywords: The Division of the Estate, Items That Belong Together, Family Documents, Objects of Special Sentimental Value.

Makale ID= 73

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9096-8987

Mobbingin Dijital Görünümü: Siber Mobbing

Prof. Dr. F. Burcu Savaş Kutsal

Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Geleneksel iş ilişkileri ve iletişim biçimleri, dijitalleşmenin ve pandemi sürecinin devam eden etkileriyle köklü bir dönüşüm geçirmektedir. Bu dönüşüm sadece işin yapılış şeklini değil, iş ortamlarındaki sosyal etkileşimi ve çatışmaları da etkilemiştir. Bu kapsamda, mobbing de fiziksel sınırların ötesine geçerek dijital alana taşınmıştır. Kavramsal olarak ilk kez ABD'de ortaya atılan olguya ilişkin uluslararası ve ulusal öğretide henüz terim birliği sağlanamamış olup siber mobbing, e-mobbing, internet mobbingi, dijital mobbing, sanal mobbing, çevrim içi mobbing vb. şeklinde farklı ifadeler kullanılmaktadır. Tebliğimizde "siber mobbing" ifadesi tercih edilmiştir. Siber mobbing; henüz genel geçer bir tanıma da kavuşmuş değildir. Kısaca, siber mobbingi "mobbing davranışlarının iletişim ve bilişim teknolojileri aracılığıyla karşılık bulmuş halidir" şeklinde tanımlamak mümkündür. Kişiler arasında etkileşime olanak sağlayan ve mobbing eylemlerine uygun zemin oluşturan her türlü dijital veya sanal ortam potansiyel bir siber mobbing aracı niteliğinde olup bu kapsamda sosyal medya platformları, dijital mesajlaşma uygulamaları, elektronik postalar, sohbet odaları, video portalları, web sayfaları, çağrılar, aramalar, SMS'ler, hatta metaverse örnek verilebilir. Teknoloji ile mobbingin kesişim noktasında yer alan siber mobbingi, geleneksel mobbingden tamamen ayrı bir olgu olarak ele almak ve değerlendirmek mümkün değildir. Zira her ikisi de anayasa ve insan hakları hukuku, borçlar hukuku, medeni hukuk, ceza hukuku, iş hukuku, sosyal güvenlik hukuku gibi birçok hukuk disiplinin kesişim noktasında bulunmakta ve aynı temellere dayanmaktadır. Şöyle ki hem mobbing hem de siber mobbingde 'iş yaşamı ile ilgili olma', 'süreklilik', 'sistematiklik', 'kasıt' şeklinde aynı yapısal unsurlar ve 'fail(ler)'-'mağdur(lar)'-'izleyici(ler)'in teşkil ettiği aynı taraflar söz konusudur. Ayrıca, siber mobbing ile geleneksel mobbingin iç içe geçtiği hibrit durumlar da yaşanabilmektedir. Örneğin, sanal platformda yaşanan bir tartışma ertesi gün işyeri sınırlarına taşınarak devam edebilmekte veya yüz yüze başlayan bir gerilim, sonrasında sosyal medyaya taşınarak devam ettirilebilmektedir. Bununla birlikte, siber mobbingde karşılaşılan davranış biçimlerinin geleneksel mobbingden ayrılan yönleri ve tespitte yaşanabilecek güçlükler bu olguyu bir mobbing türü olarak ayrıca ele almayı gerekli kılmaktadır. Olgular arasında ayrışma yaratan başlıca farklılık; siber mobbingin kendine has üç özelliğinin bulunmasıdır. Bu özellikler; 'anonimlik', 'etki' (yüksek etki alanı, uzun etki süresi, yoğun etki)

ve ‘erişim’ (zaman ve mekândan bağımsızlık) şeklindedir. Tebliğimizde, bu üç özellik ayrı ayrı ele alınacak ve incelenecektir. Bu kapsamda, her bir özelliğin geleneksel mobbing sürecinden farklılık yaratan etki ve sonuçları üzerinde durulacaktır. Böylelikle, onurlu çalışma hakkının dijitalleşen iş yaşamında da korunması için “mobbingin her türüne sıfır tolerans” hedefi doğrultusunda çalışma yaşamı açısından yeni bir sosyal riske dikkat çekilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mobbing, Siber Mobbing, Dijitalleşme, İşyerinde Saygınlık, İnsana Yakışır İş.

The Digital Form of Mobbing: Cyber Mobbing

Abstract

The ongoing effects of digitalization and the pandemic are fundamentally changing the way traditional work relationships and communication methods operate. This has not only transformed the way work is done, but also how people interact and experience conflict in the workplace. In this context, mobbing has moved beyond physical boundaries into the digital realm. Initially conceptualized in the U.S.A., a consensus has not been reached with regards to terminology and thus different terms are used to express the phenomenon, such as cyber mobbing, e-mobbing, internet mobbing, digital mobbing, virtual mobbing and online mobbing. Within the scope our study, we have chosen to use the term “cyber mobbing”. Cyber mobbing has not yet achieved a universally accepted definition. In short, it can be defined as “mobbing behaviors that find expression through communication and information technologies”. Any digital or virtual environment that facilitates interaction between individuals and provides a suitable platform for mobbing can be considered a cyber mobbing tool and as such examples could include social media platforms, digital messaging applications, emails, chat rooms, video portals, web pages, phone calls and text messages, and even the metaverse. As it lies at the intersection of technology and mobbing, cyber mobbing cannot be considered or evaluated as a phenomenon that is distinct from traditional mobbing. This is due to the fact that they both fall within the remit of many legal disciplines, including constitutional and human rights law, contract law, civil law, criminal law, labour law and social security law and they are both based on the same foundations. That is, mobbing and cyber mobbing possess the same structural elements since both are ‘related to the workplace’, ‘continual’, ‘systematic’, and ‘intentional’ and both involve the same parties, which are the ‘perpetrator(s)’, ‘victim(s)’ and ‘observer(s)’. Moreover, situations may also occur in which cyber mobbing and traditional mobbing overlap, which are known as hybrid situations. For example, an online dispute may continue in the workplace the following day, or face-to-face tension may subsequently be carried over to social media platforms. However, differences in behaviors that constitute cyber mobbing from those that correspond to traditional mobbing, and the resulting difficulty experienced in the detection of such a situation, requires cyber mobbing to be treated as a distinct type of mobbing. The main difference between the two types of mobbing is that cyber mobbing has three unique characteristics. These are ‘anonymity’, ‘impact’ (higher impact, long duration and intensity) and ‘access’ (independence from time and place). Our study will address and examine each of these characteristics separately. In this context, the effects and consequences of each characteristic which differentiates cyber mobbing from traditional mobbing will be assessed.

As such, and in line with the goal of “zero tolerance to all forms of mobbing” so as to protect the right to a dignified work in the digital workplace, we shall highlight a new social risk vis-à-vis working life.

Keywords: Mobbing, Cyber Mobbing, Digitalization, Dignity at Work, Decent Work.

Makale ID= 14

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5594-0380

Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Mesuliyet Sigortası Sözleşmelerinde Değer Kaybının Teminat Kapsamından Çıkarılması Zarar Görene Karşı İleri Sürülebilir mi?

Arş. Gör. Tekincan Akif Karaarslan

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özet

Motorlu kara taşıtları ihtiyari mali mesuliyet sigortası (İMMS), motorlu araç işleteninin üçüncü kişilere verdiği zararlar dolayısıyla doğan hukuki sorumluluğunu, zorunlu mali sorumluluk sigortası (ZMSS) teminat limitlerini aşan kısım bakımından belirli bir azami tutar dâhilinde güvence altına alan, yaptırılması kanunen zorunlu olmayan bir sorumluluk sigortasıdır. Bu sigorta türü, bağımsız bir sözleşme olarak akdedilebileceği gibi, uygulamada sıklıkla kasko sigortasına ek teminat (ek kloz) şeklinde de sunulmaktadır. Bu yönüyle İMMS, işletenin malvarlığını koruma amacına hizmet eden tamamlayıcı nitelikte bir sorumluluk sigortasıdır. İMMS, sosyal amaçlı ve zorunlu bir sigorta olan ZMSS'den farklı olarak, esas itibarıyla sözleşme serbestisi ilkesine tâbidir. Taraflar, teminatın kapsamını, limitini ve istisnalarını kural olarak serbestçe belirleyebilirler. Bununla birlikte, motorlu araçların işletilmesinden doğan sorumluluğun kamu düzeniyle yakından ilişkili olması ve zarar gören üçüncü kişilerin korunmasının özel bir önem taşıması nedeniyle, bu serbesti mutlak değildir. Özellikle zarar görene tanınan doğrudan talep hakkı ve emredici hükümlerin varlığı, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecek savunmaları sınırlandırmaktadır. (TTK md. 1472/ TTK md. 1484/TTK md. 1486) Araç değer kaybı, trafik kazası sonucunda hasar gören bir aracın onarılmış olsa dahi ikinci el piyasasında uğradığı objektif değer azalmasını ifade eder. Bu zarar kalemi, cismani zarar veya doğrudan onarım giderlerinden bağımsız olarak, malvarlığında meydana gelen ayrı bir eksilmeyi temsil eder ve işletenin hukuki sorumluluğunun bir görünümünü oluşturur. Nitekim araç değer kaybı, haksız fiil sorumluluğu çerçevesinde talep edilebilen bir zarar kalemi olup, işletenin sorumluluğu kapsamında değerlendirilir. İMMS genel şartlarında araç değer kaybına ilişkin açık bir düzenleme bulunmaması sebebiyle, uygulamada poliçeye eklenen özel şartlarla bu zarar kaleminin teminat kapsamı dışında bırakılması veya belirli bir tutar ya da oranla sınırlandırılması yoluna gidilebilmektedir. Sözleşme özgürlüğü ilkesi çerçevesinde, sigortacı ile sigorta ettiren arasında bu yönde anlaşma yapılması, kural olarak mümkündür ve taraflar arasındaki iç ilişkide geçerlidir. Ne var ki, Karayolları Trafik Kanunu'nun 95/1. maddesi uyarınca, sigorta sözleşmesinden veya sigorta sözleşmesine ilişkin kanun hükümlerinden doğan ve tazminat yükümlülüğünü kaldıran ya da azaltan düzenlemeler zarar görene karşı ileri sürülemez. Öğretide ve yargı içtihadında, bu hükmün yalnızca zorunlu mali sorumluluk

sigortası bakımından değil, İMMS bakımından da uygulanabilir olduğu; sigortacının zarar görene karşı sorumluluğunun sözleşmeden değil, doğrudan kanundan kaynaklandığı kabul edilmektedir. Bu yaklaşım, zarar görenin korunmasını önceliklendiren ve sigorta hukukunun sosyal işlevini vurgulayan bir anlayışın sonucudur. Bu çerçevede, sigortacı ile sigorta ettiren arasında kararlaştırılan ve araç değer kaybını teminat dışı bırakan veya belirli bir limit ile sınırlayan özel şartlar, yalnızca taraflar arasındaki iç ilişkide hüküm doğurur. Başka bir ifadeyle, sigortacı, zarar görene karşı söz konusu sözleşmesel sınırlamaları defi olarak ileri süremez; ancak zarar görene yaptığı ödeme ölçüsünde sigorta ettirene rücu imkânı gündeme gelebilir. Sonuç olarak, araç değer kaybı tazminatının İMMS kapsamında poliçeye eklenen özel şartlarla teminat dışı bırakılması veya sınırlandırılması, sigorta sözleşmesi hukuku bakımından taraflar arasında mümkün görünmektedir. Bununla birlikte, zarar görenin talep hakkının kanundan doğması ve Karayolları Trafik Kanunu'nun 95/1. maddesinin emredici niteliği karşısında, bu tür sözleşmesel kayıtların zarar görene karşı ileri sürülemeyeceği; dolayısıyla üçüncü kişi bakımından sigortacının sorumluluğunu daraltmayacağı kabul edilmelidir. Bu değerlendirme, İMMS'nin sözleşmesel karakteri ile motorlu araç sorumluluğunun kamu düzeni boyutu arasındaki dengeyi ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İhtiyari Mali Mesuliyet Sigortası, Değer Kaybı, Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Zorunlu Sigorta.

Can the Exclusion of Diminution in Value from Coverage in Optional Motor Third-Party Liability Insurance Contracts Be Invoked Against the Injured Party?

Abstract

Voluntary Motor Third-Party Liability Insurance (VMTLI) is a form of liability insurance that provides coverage—within a specified maximum limit—for the legal liability of the motor vehicle operator toward third parties arising from damages caused by the operation of the vehicle, insofar as such damages exceed the coverage limits of the compulsory motor third-party liability insurance. Unlike compulsory insurance, VMTLI is not legally required. It may be concluded as an independent insurance contract; however, in practice it is frequently offered as an additional coverage (an additional clause) within comprehensive motor insurance policies. In this respect, VMTLI constitutes a complementary liability insurance designed to protect the operator's assets. Unlike compulsory motor third-party liability insurance, which serves a social function and is mandatory, VMTLI is, in principle, governed by the principle of freedom of contract. Accordingly, the parties may generally determine the scope, limits, and exclusions of coverage at their discretion. Nevertheless, this contractual freedom is not absolute. Given that liability arising from the operation of motor vehicles is closely related to public order and that the protection of injured third parties is of particular importance, certain limitations apply. In particular, the injured party's right of direct action and the existence of mandatory provisions restrict the defenses that may be asserted against third parties (Turkish Commercial Code arts. 1472, 1484, 1486). Loss of vehicle value refers to the objective depreciation suffered by a

vehicle in the second-hand market following a traffic accident, even if the vehicle has been fully repaired. This type of loss represents a distinct reduction in assets, independent of bodily injury or direct repair costs, and constitutes a manifestation of the operator's legal liability. Indeed, loss of vehicle value may be claimed as a compensable damage within the framework of tort liability and falls within the scope of the operator's liability. Since the general conditions of VMTLI do not contain an explicit provision regarding loss of vehicle value, insurers in practice often exclude this type of damage from coverage through special policy clauses or limit it to a specific amount or percentage. Within the framework of contractual freedom, it is, in principle, permissible for the insurer and the policyholder to agree upon such exclusions or limitations, and these provisions are valid within the internal relationship between the parties. However, pursuant to Article 95/1 of the Highway Traffic Act, contractual provisions or statutory rules relating to the insurance contract that eliminate or reduce the insurer's liability for compensation cannot be invoked against the injured party. Both in legal scholarship and judicial practice, it is accepted that this provision applies not only to compulsory motor third-party liability insurance but also to VMTLI. According to this view, the insurer's liability toward the injured party derives not from the insurance contract but directly from the law. This approach reflects an understanding that prioritizes the protection of injured persons and emphasizes the social function of insurance law. Accordingly, special clauses agreed upon between the insurer and the policyholder that exclude or limit compensation for loss of vehicle value produce legal effects only within the internal relationship between these parties. In other words, the insurer cannot rely on such contractual limitations as a defense against the injured party; however, the insurer may have a right of recourse against the policyholder to the extent of the compensation paid to the injured party. In conclusion, the exclusion or limitation of compensation for loss of vehicle value through special clauses in VMTLI policies appears to be permissible between the contracting parties under insurance contract law. Nevertheless, in light of the statutory nature of the injured party's claim and the mandatory character of Article 95/1 of the Highway Traffic Act, such contractual provisions cannot be invoked against the injured party and therefore cannot restrict the insurer's liability toward third parties. This assessment illustrates the balance between the contractual character of VMTLI and the public-order dimension of liability arising from the operation of motor vehicles.

Keywords: Voluntary Motor Third Party Liability Insurance, Loss of Value (Diminution in Value), Compulsory Motor Third Party Liability Insurance, Compulsory Insurance.

Makale ID= 190

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6184-881X

Münhasıran Otomatik İdari Karar Alma Süreçlerinin Ceza Muhakemesi İlkeleri Bakımından Uygulanabilirliği: AB Yapay Zekâ Tüzüğü ve AIHM İçtihadı Işığında Bir Değerlendirme

Dr. İmge Kuzgun

İzmir Konak Meslek Yüksekokulu

Özet

Günümüzde trafik denetimine, vergi ve kişisel veri ihlali yaptırımları ile sosyal yardım kesintilerine ilişkin kamu idareleri tarafından alınan ve kişiler üzerinde doğrudan hukuki sonuç doğuran kararlar, çoğunlukla münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla algoritmaya dayalı şekilde tesis edilmektedir. Bu çalışma, söz konusu münhasıran otomatik süreç ile ceza muhakemesi ilkeleri arasındaki gerilimini; teorik, mukayeseli hukuk ve uygulamalı alanlarda ele almaktadır. Çalışma AİHM'nin, Engel ve Diğerleri/Hollanda kararında geliştirdiği özerk yorum tekniği kapsamındaki üçlü ölçütü merkeze almaktadır: iç hukuktaki sınıflandırma, suçun niteliği ve yaptırımın ağırlığı. Bu bağlamda AİHM, münhasıran otomatik idari yaptırım kararlarını genellikle AİHS m.6 ve m.7 çerçevesinde değerlendirerek, ceza hukuku güvenceleri kapsamında incelemektedir. Söz konusu değerlendirme kapsamında münhasıran otomatik kararlar bakımından masumiyet karinesinin (AİHS m.6/f.2), silahların eşitliği ilkesinin (AİHS m.6/f.3-b), kanunilik ilkesinin (AİHS m.7) doğrudan uygulanması ve gerekçeli karar hakkının (AİHS m.6/f.1, Anayasa m.141/f.3, CMK m.34) tanınması zorunlu hale gelmektedir. Zira 1982 Anayasası'nın 36. ve 38. maddeleriyle 5237 sayılı TCK' nın temel ilkeleri, söz konusu zorunluluğu iç hukukta pekiştiren niteliktedir. Buna karşın münhasıran otomatik sistem tarafından yapılan tespit, kişiye fiili ispat yükü yaratarak masumiyet karinesini tersine döndürmektedir. Buna bağlı olarak ortaya çıkan sorun, algoritmaya dayalı sonuca kaynaklık eden sistem kodunun, ticari sır sayılması sebebiyle algoritmanın sorgulanmasını ortadan kaldırarak silahların eşitliği ilkesine gölge düşürmesidir. Bir diğer sorun, algoritmada kullanılan derin öğrenme modelleri aracılığıyla oluşturulan "kara kutu" kararlarının gerekçe içermemesi sebebiyle, gerekçeli karar hakkının engellenmesine neden olmasıdır. Son olarak otomatik işleme dayalı sistemde sıklıkla güncellenen parametreler, öngörülebilirliği ortadan kaldırarak kanunilik ilkesinin belirlilik ve öngörülebilirlik unsurlarını ihlal etmektedir. Bahsi geçen sorunlar, MOBESE/EDS sistemlerine dayalı trafik ceza uygulamalarında ya da AİHM'nin Yüksel Yalçınkaya/Türkiye ile Demirhan ve Diğerleri içtihatlarında da görülmektedir. AİHM kararlarında; münhasıran otomatik sisteme dayanan idari karara itiraz hakkının tanınmaması, AİHS m. 6'nın açık ihlali olarak kabul edilmiştir. AB Yapay Zekâ Tüzüğü m.5 kapsamındaki

yasaklar ile Ek III'teki kolluk ve yargı uygulamalarını doğrudan kapsayan hükümlerle ilgili yüksek riskli sistem listesi, ceza muhakemesi güvencelerinin teknolojiye uyarlanmasını temsil etmektedir. Oysa ülkemizde 2025 tarihli Yapay Zekâ Kanun teklifinde; münhasıran otomatik karara itiraz sistemi, şeffaflık yükümlülüğü ve insan denetimi zorunluluğu düzenlenmemektedir. Çalışma üç basamaklı bir reform modeli önermektedir: i) münhasıran otomatik sisteme dayalı kararların bağımsız yargısal denetiminin sağlanması (AİHS m.13, CMK m.134), ii) KVKK m.11/f.1-g'nin GDPR m.22'nin standardında etkin itiraz hakkına dönüştürülmesi iii) Yapay Zekâ Kanun teklifine, AB Yapay Zekâ Tüzüğü m.14 kapsamında insan denetimi yükümlülüğünü kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi. Böylelikle iç hukukumuzda KVKK m.11/f.1-g'de belirtilen itiraz hakkının hukuki içeriği de doldurulmuş olacaktır. Bu model; kişinin, münhasıran otomatik idari kararlar karşısında etkili şekilde hukuki güvence altına alınmasını ve Türk hukukunun AİHM içtihadıyla uyumlu hale getirilmesini hedeflemektedir. Bu çalışmada münhasıran otomatik idari kararların ceza hukuku ilkeleri bakımından denetlenebilir olması gerektiği ve bu alanda etkin korumaların hukuk sistemimizde normatif olarak güçlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Silahların Eşitliği, Masumiyet Karinesi, Kanunilik İlkesi, AB Yapay Zekâ Tüzüğü, Münhasıran Otomatik Karar Alma.

The Applicability of Exclusively Automated Administrative Decision-Making Processes in Light of the Principles of Criminal Procedure: An Assessment in Light of the EU Artificial Intelligence Regulation and the Case Law of the European Court of Human Rights

Abstract

In contemporary legal practice, decisions issued by public authorities in the fields of traffic enforcement, tax and personal data protection sanctions, and social benefit reductions — decisions that produce direct legal consequences for individuals — are increasingly made through exclusively automated systems operating on algorithmic processes. This study examines the tension between such exclusively automated decision-making processes and the principles of criminal procedure, with particular reference to theoretical, comparative law, and applied dimensions. The study focuses on the three-part test developed by the European Court of Human Rights (ECHR) in its decision in Engel and Others v. the Netherlands: the classification under domestic law, the nature of the offense, and the severity of the sanction. In this context, the ECHR generally assesses decisions imposing purely automated administrative sanctions within the framework of Articles 6 and 7 of the European Convention on Human Rights (ECHR), examining them under the safeguards of criminal law. Within the scope of this assessment, regarding purely automatic decisions, the presumption of innocence (ECHR Art. 6(2)), the principle of equality of arms (ECHR Art. 6(3)(b), the principle of legality (ECHR Art. 7), and the right to a reasoned decision (ECHR Art. 6(1), Constitution Art. 141(3), Criminal Procedure Code Art. 34) must be recognized. This is because Articles 36 and 38 of the 1982 Constitution and the fundamental principles of the Turkish Penal Code No. 5237 serve to

reinforce this obligation under domestic law. However, a determination made exclusively by an automated system imposes a burden of proof on the individual, thereby reversing the presumption of innocence. The resulting issue is that the system code underlying the algorithm-based outcome, by being classified as a trade secret, precludes scrutiny of the algorithm, thereby casting a shadow over the principle of equality of arms. Another issue is that the "black box" decisions generated by the deep learning models used in the algorithm do not provide a rationale, thereby obstructing the right to a reasoned decision. Finally, the frequently updated parameters in the automated processing system eliminate predictability, thereby violating the elements of certainty and predictability inherent in the principle of legality. These issues are also evident in traffic penalty applications based on MOBESE/EDS systems, as well as in the European Court of Human Rights (ECHR) rulings in the cases of Yüksel Yalçınkaya v. Turkey and Demirhan and Others. In ECHR decisions, the failure to recognize the right to challenge an administrative decision based solely on an automated system has been deemed a clear violation of Article 6 of the European Convention on Human Rights (ECHR). The list of high-risk systems, which includes the prohibitions under Article 5 of the EU AI Regulation and the provisions in Annex III directly covering law enforcement and judicial applications, represents the adaptation of criminal procedure safeguards to technology. However, in Turkey's proposed Artificial Intelligence Law of 2025, provisions regarding an exclusive system for appealing automated decisions, transparency obligations, and the requirement for human oversight are not included. The study proposes a three-step reform model: i) ensuring independent judicial review of decisions based exclusively on automated systems (ECHR Art. 13, CPC Art. 134), ii) transforming Article 11(1)(g) of the Personal Data Protection Law into an effective right to object in line with the standard of Article 22 of the GDPR, iii) amending the proposed Artificial Intelligence Law to include the obligation of human oversight under Article 14 of the EU Artificial Intelligence Regulation. This will also ensure that the legal substance of the right to object specified in Article 11(1)(g) of the KVKK is fully realized within our domestic law. This model aims to ensure that individuals are effectively protected by legal safeguards against solely automated administrative decisions and to align Turkish law with the case law of the European Court of Human Rights (ECHR). This study concludes that solely automated administrative decisions must be subject to review under criminal law principles and that effective protections in this area must be normatively strengthened within our legal system.

Keywords: Equality of Arms, Presumption of Innocence, Principle of Legality, EU Artificial Intelligence Regulation, Exclusively Automated Decision-Making.

Makale ID= 243

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8369-0187

Mutad Mesken Kavramı ve Avrupa Birliği Hukukunda Uygulanması

Dr. Öğretim Üyesi Elif Ağca

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Milletlerarası Özel Hukukta mutad mesken (habitual residence), bir kişinin belirli bir coğrafi bölge ile gerçek ve istikrarlı bağını tespit etmek için geliştirilmiş bir bağlama noktasıdır. Kavram, özellikle yerleşim yeri (domicile) kavramının ulusal sistemler arasındaki farklı yorumlarından kaynaklanan uyuşmazlıkları aşmayı amaçlar. Avrupa Birliği hukukunda, mutad mesken bağlama noktası aile hukuku (boşanma, mal rejimleri), sözleşmesel ve sözleşme dışı yükümlülükler ile miras hukuku alanlarında uygulanmakta olup, Brüksel II bis, Roma I ve II, Roma III ve Miras Tüzüğü mutad mesken bağlama noktasına yer verilen başlıca düzenlemeler arasındadır. Uygulamada bu bağlama noktasının içeriğinin tespitinde bazı temel sorunlar dikkat çekmektedir. Ne Avrupa Birliği düzenlemelerinde ne de Lahey konvansiyonlarında mutad mesken kavramına yönelik net bir tanım bulunmaktadır; bu durum mahkemeler arasında yorum farklılıklarına yol açmaktadır. Kavrama yönelik geliştirilen ölçütler, hem objektif ölçütlerin (kalış süresi, yaşam düzeni, sosyal bağlar) hem de sübjektif ölçütlerin (kişinin yaşam ve iş merkezi oluşturma niyeti) birlikte değerlendirilmesini gerektirmesine rağmen, uygulamada ölçütler arasında öncelik sıralaması yapıldığı ve ağırlıklarını belirleme konusunda tutarlılık eksikliği olduğu görülmektedir. Özellikle çocukların mutad meskeninin tespitinde kültürel bağları ve vatandaşlığı esas alan ölçütler sınırlı öneme sahip olmasına rağmen, uygulamada hâlâ farklı yaklaşımlar mevcuttur. Bu sorunlar, mutad mesken kavramının hem hukuki kesinliğe hem de esnekliğe ihtiyaç duymasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle çözüm önerileri, doğrudan bu sorunları hedef almalıdır: Standartlaştırılmış kılavuzlar ve yönergeler aracılığıyla hem objektif hem sübjektif ölçütler netleştirilmeli, mahkemeler arası yorum birliği sağlanmalı ve sübjektif ölçüt somut adımlarla (ev alımı/kiralama, eğitim ve sosyal düzenlemeler) desteklenmelidir. Özellikle çocuklar ile ilgili konularda mutad mesken bağlama noktası yorumlanırken yaşam merkezi ve ebeveyn bağları öncelikli ölçüt olarak belirlenmelidir. Nihayetinde mutad meskenin tespiti fiili koşullar ve niyetin birlikte değerlendirilmesiyle yapılmalıdır. Önerilen önlemler ile mevcut hukuki belirsizlikleri azaltılacak, AB düzeyinde uygulamada birlik sağlanacak ve uluslararası özel hukukta daha güvenilir ve öngörülebilir bir çözüm çerçevesi oluşturulacaktır. Böylece, hem miras hem aile hukuku alanlarında uygulamada bütünlük ve adalet tesis edilecektir. Bu bağlamda mutad mesken kavramı öncelikle

tanımlanacak, mutad mesken bağlama noktasının tercih edildiği çeşitli Avrupa Birliği tüzükleri ele alınacak ve nihayetinde Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın çeşitli kararlarında mutad mesken bağlama noktasının belirlenmesinde kullanılan ölçütler, daha iyi uygulama çözüm önerileriyle birlikte değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mutad Mesken, Yerleşim Yeri, Avrupa Birliği Adalet Divanı, Bağlama Noktası.

The Concept of Habitual Residence and Its Application in European Union Law

Abstract

In private international law, habitual residence serves as a connecting factor designed to establish a person's actual and stable link with a specific geographical area. The concept is primarily intended to overcome conflicts arising from differing national interpretations of the notion of domicile. In European Union law, the habitual residence connecting factor is applied in the fields of family law (divorce, matrimonial property regimes), contractual and non-contractual obligations, and succession law. Key regulations that incorporate the habitual residence criterion include Brussels II bis, Rome I and II, Rome III, and the Succession Regulation. In practice, determining the content of this connecting factor presents several fundamental challenges. Neither EU regulations nor Hague Conventions provide a precise definition of habitual residence, resulting in divergent interpretations among courts. The criteria developed for the concept require the consideration of both objective factors (length of stay, lifestyle, social ties) and subjective factors (the person's intention to establish the center of life and work). However, in practice, there is often a lack of consistency regarding the prioritization of these criteria and their relative weight. Particularly in determining the habitual residence of children, criteria based on cultural ties and nationality hold limited importance, yet differing approaches still persist. These challenges stem from the dual need for legal certainty and flexibility inherent in the concept of habitual residence. Consequently, proposed solutions should directly address these issues: both objective and subjective criteria should be clarified through standardized guidelines, judicial consistency should be promoted, and subjective factors should be supported by concrete measures (e.g., property acquisition/rental, education, and social arrangements). In matters concerning children, the center of life and parental ties should be prioritized when interpreting habitual residence. Ultimately, the determination of habitual residence should combine both factual circumstances and intention. Implementing these measures will reduce existing legal uncertainties, ensure uniform application across the EU, and establish a more reliable and predictable framework in private international law. This will promote coherence and fairness in the application of both succession and family law. Within this context, the concept of habitual residence will first be defined, the various EU regulations employing it will be examined, and finally, the criteria used by the Court of Justice of the European Union in determining habitual residence will be analyzed alongside proposed solutions for improved practice.

Keywords: Habitual Residence, Domicile, Court of Justice of the European Union, Connecting Factor.

Makale ID= 105

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5806-1696

Müterafik Kusurun Manevi Tazminata Etkisi

Arş. Gör. Şule Uzun Ünal

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Kişinin manevi tazminat talebinde bulunabilmesi için manevi zararın varlığı aranmaktadır. Manevi zarar kavramsal düzeyde subjektif ve objektif teoriye göre farklılıklar arz eder. Subjektif teoriye göre manevi zarar yalnızca kişilik hakkı ihlali olarak gerçekleşmemekte ayrıca kişide acı ve üzüntü uyandıran, yaşama sevincinin azalması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Objektif teori ise manevi zararı kişilik haklarının ihlali nedeniyle şahıs varlığında meydana gelen objektif eksilme olarak tanımlamaktadır. Çalışmamızda manevi zararın kişiden kişiye değişiklik göstermesi, iç dünyada yaşanan duygu durumlarının net olarak belirlenememesi ve ayırt etme gücünden yoksun kişiler ile tüzel kişiler açısından manevi tazminatın açıklanmasına olanak sağlaması sebebiyle objektif manevi zarar görüşü benimsenmektedir. Müterafik kusur, makul bir kişinin kendi yararına kaçınmak zorunda olduğu özensiz davranış olarak tanımlanır. Zarar görenin üçüncü kişiye karşı bir yükümlülüğü değil, kendi menfaatini koruma külfetini ihlal etmesi olarak ortaya çıkar. Türk Borçlar Kanunu m. 52/1 bağlamında müterafik kusurun söz konusu olduğu durumlarda, olayın özellikleri uyarınca zarar görenin kusurunun dikkate alınması gerekmektedir. Müterafik kusurun yoğunluğu somut olayda sorumluluğun zarar verene atfedilebilirliğini etkileyecek boyuta ulaşabilir. Buna karşılık zarar görenin kusuru bu yoğunluğa ulaşmadığı takdirde tazminatın belirlenmesinde indirim sebebi olarak dikkate alınmalıdır. Özellikle ölüm ve bedensel bütünlüğün ihlali gibi hallerde zarar görenin müterafik kusurunu doğrudan bir red sebebi olarak değerlendirmek manevi tazminatın işleviyle bağdaşmamaktadır. Manevi tazminatta esas mesele, salt malvarlığı değerlerinin eksilmesini rakamsal olarak telafi etmek değildir. Zarar görenin müterafik kusur niteliğindeki davranışının öncelikle miktar aşamasında ele alınmasının nedeni manevi tazminatın fonksiyonudur. Çalışmamızın amacı müterafik kusur çerçevesinde zarar görenin davranışının manevi tazminata etkilerini öğretideki görüşler ve yargı kararları ekseninde değerlendirmektir. Çalışmamızın sonucunda ise zarar görenin müterafik kusuru, manevi tazminat talebinin koşullarından biri olan olayın özellikleri ölçütü kapsamında ele alınacak olup aynı olgunun hem miktarın belirlenmesinde hem de indirim aşamasında uygulanmasından doğabilecek çifte indirim riski ve hâkimin takdir yetkisinin sınırları bakımından eleştirel sonuçlar ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müterafik Kusur, Kişilik Hakkı, Manevi Zarar, Manevi Tazminat.

The Effect of Contributory Fault on Non-Pecuniary Damages

Abstract

For a person to claim non-pecuniary damages, the existence of non-pecuniary harm is required. At the conceptual level, non-pecuniary harm differs according to the subjective and objective theories. Under the subjective theory, non-pecuniary harm does not consist merely of an infringement of personality rights; it also manifests itself as pain, distress and a decrease in the enjoyment of life. The objective theory, by contrast, defines non-pecuniary harm as an objective impairment in the personal sphere resulting from the infringement of personality rights. This study adopts the objective conception of non-pecuniary harm, since non-pecuniary harm varies from person to person, inner emotional states cannot be clearly determined, and this approach make it possible to explain non-pecuniary damages in relation to persons lacking discernment and legal person. Contributory fault is defined as careless conduct that a reasonable person is required to avoid fort he protection of his or her own interest. It does not constitue a duty owed by the injured party to a third person; rather, it appears as the failure to observe the burden of protecting one's own interest. In cases involving contributory fault under Article 52/1 of the Turkish Code of Obligations, the fault of the injured party must be taken into account in light of the circumstances of the case. The intensity of contributory fault may, in a concrete case, reach a level capable of affecting the attribution of liability to the tortfeasor. Conversely, where the injured party's fault does not reach that level, it should be considered as a ground for reduction in determining the amount of compensation. Especially in cases involving death or bodily injury, treating the injured party's contributory fault as a direct ground for rejecting the claim is incompatible with the function of non-pecuniary damages. The essential issue in non-pecuniary damages is not merely the numerical compensation of a loss in pecuniary values. Rather, it is to provide meaningful redress, within the legal order, for an infringement directed at personality values. The reason why conduct amounting to contributory fault should primarily be addressed at the stage of determining the amount is the function of non-pecuniary damages. The aim of this study is to evaluate the effects of the injured party's conduct on non-pecuniary damages within the framework of contributory fault, in light of doctrinal views and judicial decisions. The study concludes that the injured party's contributory fault should be addressed within the criterion of the circumstances of the case, which is one of the conditions relevant to a claim for non-pecuniary damages. It will also critically examine the risk of double reduction that may arise from applying the same fact both in determining the amount of compensation and again at the reduction stage, as well as critical conclusions concerning judicial discretion.

Keywords: Contributory Fault, Personality Rights, Non-Pecuniary Harm, Non-Pecuniary Damages.

Makale ID= 165

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3472-0850

Nefret Söylemi İfade Özgürlüğünün "Kapsamında" mıdır? AİHM ve AYM Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme

Arş. Gör. Osman Can Serttaş

İstanbul Gedik Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu bildiri, nefret söyleminin ifade özgürlüğünün koruma alanı dışında mı bırakılması gerektiği, yoksa ifade özgürlüğü kapsamında kabul edilip yalnızca sınırlama rejimi içinde mi değerlendirilmesi gerektiği sorusunu AİHM ve AYM içtihadı çerçevesinde incelemektedir. Çalışmanın çıkış noktası gerek öğretide gerek uygulamada sıklıkla tekrarlanan "nefret söylemi ifade özgürlüğünün kapsamında değildir" veya "ifade özgürlüğü nefret söylemini korumaz" şeklindeki kategorik kabulün dogmatik bakımdan tartışmalı olmasıdır. Bildiride, bu kabulün özellikle hakkın kötüye kullanılması yasağı ile ifade özgürlüğünün sınırlanması rejimi arasındaki ayrımı belirsizleştirdiği ileri sürülmektedir. AİHM içtihadı, nefret söylemi bakımından yeknesak bir yapı göstermemektedir. Mahkeme bazı kararlarında ilgili ifadeleri AİHS m. 17 kapsamında değerlendirerek "giyotin etkisi"ni uygulayarak başvuruyu doğrudan koruma alanı dışında bırakmakta; bazı kararlarında ise aynı türden ifadeleri m. 10/2 çerçevesinde inceleyerek müdahalenin kanuniliği, meşru amacı ve demokratik toplumda gerekliliği yönünden denetlemektedir. Glimmerveen ve Hagenbeek, Norwood, Pavel Ivanov ve Lenis kararları m. 17 eksenini; Jersild, Gündüz, Feret, Vejdeland, Balsytė-Lideikienė ve Vona kararları ise m. 10/2 eksenini göstermektedir. Bu belirsiz ve tutarsız görünüm, AİHM'in hangi durumda "giyotin etkisi"ni uygulayarak başvuruyu konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez bulunacağı, hangi durumda hakkın sınırlanmasına dair ölçütleri uygulayacağına ilişkin öngörülebilir ve sistematik bir ölçüt ortaya koyamadığını göstermektedir. AİHM son kararlarında "nefret söyleminin en ağır biçimleri"nin ifadelerin 17. madde kapsamında girdiğini ifade etmekle birlikte bu ayrıma ilişkin açık ölçütler bulmak mümkün değildir. AYM içtihadı da benzer bir belirsizliği yansıtmaktadır. AYM, Fetullah Gülen kararında nefret söyleminin ifade özgürlüğünün korumasından yararlanamayacağını belirtmiş; bu bağlamda uluslararası belgelerden, AİHM içtihadından ve Avrupa Konseyi belgelerinden yararlanmıştır. Bununla birlikte Mahkeme nefret söylemini tanımlamaktan kaçınmakta ve kavramı dar yorumlamaktadır. Nitekim LGBTİ bireylere yönelen ağır dışlayıcı ifadeler içeren bazı uyuşmazlıklarda, şiddetin meşrulaştırılmaması ve hedef grubun toplumsal yaşamını fiilen imkânsızlaştıracak yoğunlukta bir dışlama bulunmaması gerekçesiyle nefret söylemi sonucuna ulaşmamıştır. Bu yönüyle AYM'nin, özellikle şiddet unsuruna verdiği ağırlık itibarıyla

AİHM'den kısmen ayrıldığı söylenebilir. Yine AYM'nin AİHM'den farklı olarak hakkın kötüye kullanılması yasağını düzenleyen 14. maddeyi doğrudan uyguladığı bir bireysel başvuru kararı bulunmamaktadır. Bildiri, nefret söyleminin kategorik olarak ifade özgürlüğünün koruma alanı dışında bırakılmasının, bağlam, kamusal tartışmaya katkı, konuşanın konumu, hedef alınan grubun durumu ve müdahalenin ölçülülüğü gibi denetim açısından belirleyici unsurları geri plana ittiğini savunmaktadır. Zira bağlam ve olayın bütünü göz önünde bulundurulduğunda AİHS'e –özellikle ölçülülük ilkesine- aykırı olan müdahaleler 17. maddenin filtresine takılarak kabul edilemez bulunabilir. Özellikle ilk bakışta (prima facia) 17. maddenin uygulanmasını gerektirir gibi görünen başvurular esas denetimine geçilmesi halinde AİHS'e aykırılık saptanacak olmasına rağmen kabul edilebilirlik aşamasını geçemeyecektir. Kamusal tartışmaya katkı sunma ihtimali bulunan bir ifadenin yüzeysel (prima facia) bir değerlendirmeyle 17. maddenin doğrudan etkisine maruz kalmasına izin vermemek gerekmektedir. Bu nedenle daha isabetli yaklaşım, nefret söylemini kural olarak ifade özgürlüğü kapsamında kabul etmek; ancak demokratik toplum düzeninin gerekleri, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması ve ölçülülük ilkesi çerçevesinde sıkı bir denetime tabi tutmaktır. Bildiri, bu yaklaşımın hem AİHS sistematiği hem de temel hak dogmatiği bakımından daha tutarlı ve ifade özgürlüğü bakımından daha güvenceli bir çözüm sunduğu sonucuna ulaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İfade Özgürlüğü, Nefret Söylemi, Ölçülülük, Hakkın Kötüye Kullanılması, Koruma Alanı.

Is Hate Speech Within the "Scope" of Freedom of Expression? An Assessment in Light of the Case Law of the ECtHR and the TCC

Abstract

This paper examines whether hate speech should be excluded from the scope of protection of freedom of expression or, instead, be treated as falling within freedom of expression and assessed under the regime of restrictions on that freedom, in light of the case law of the European Court of Human Rights (ECtHR) and the Turkish Constitutional Court (TCC). Its starting point is that the categorical assumption, often repeated in both scholarship and practice, that hate speech falls outside the scope of freedom of expression is dogmatically contestable. The paper argues that this assumption blurs the distinction between the prohibition of abuse of rights and the regime governing restrictions on freedom of expression. The ECtHR's case law does not display a uniform approach to hate speech. In some cases, the Court examines the expressions at issue under Article 17 of the European Convention on Human Rights (ECHR) and, by applying the "guillotine effect," excludes the application directly from Convention protection. In others, it reviews similar expressions under Article 10 § 2, assessing the legality of the interference, its legitimate aim, and whether it was necessary in a democratic society. This inconsistent picture shows that the ECtHR has not articulated a foreseeable and systematic criterion indicating when it will declare an application inadmissible ratione materiae under Article 17 and when it will instead apply the criteria governing restrictions on rights. Although

in its more recent judgments the Court has suggested that the “gravest forms of hate speech” fall within Article 17, clear criteria for this distinction remain difficult to identify. The TCC’s case law reflects a similar ambiguity. In Fetullah Gülen, the TCC held that hate speech does not benefit from the protection of freedom of expression and relied on international instruments, ECtHR case law, and Council of Europe documents. At the same time, however, it has refrained from defining hate speech and has interpreted the concept narrowly. In certain cases concerning severely exclusionary statements directed at LGBTI individuals, it declined to classify such expressions as hate speech because they did not legitimize violence and did not reach a level of exclusion capable of effectively rendering the target group’s participation in social life impossible. In this respect, the TCC partly departs from the ECtHR, particularly because of the weight it places on violence. The paper argues that categorically excluding hate speech from the scope of freedom of expression pushes into the background factors decisive for rights review, such as context, contribution to public debate, the speaker’s position, the situation of the targeted group, and the proportionality of the interference. It therefore concludes that the more appropriate approach is to regard hate speech, as a rule, as falling within the scope of freedom of expression, while subjecting it to strict scrutiny under the requirements of a democratic society, the protection of the rights and freedoms of others, and the principle of proportionality.

Keywords: Freedom of Expression, Hate Speech, Proportionality, Abuse of Rights, Scope of Protection.

Makale ID= 177

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2750-225X

Ölümcül Otonom Silah Sistemlerinde Anlamlı İnsan Kontrolünün Hukuki Niteliği

Dr. Sümeyra Altıner Coşkun

Ankara Barosu

Özet

Ölümcül otonom silah sistemleri, insan müdahalesi olmaksızın hedef seçebilen ve angajman gerçekleştirebilen sistemler olarak çağdaş uluslararası hukukun en tartışmalı konularından birini oluşturmaktadır. Bu tartışmaların merkezinde yer alan "anlamlı insan kontrolü" kavramı, söz konusu sistemlerin geliştirilmesi ve kullanılması bakımından hangi düzeyde insan müdahalesi ve denetiminin hukuki açıdan gerekli olduğunu belirleme işlevi görmektedir. Bununla birlikte, bu kavramın uluslararası hukukta müstakil ve bağlayıcı bir norm mu yoksa mevcut hukuk kurallarının yorumlanmasını ve uygulanmasını kolaylaştıran bir standart mı olduğu hususu henüz açıklığa kavuşmuş değildir. Bu çalışma, anlamlı insan kontrolünün mevcut uluslararası hukukta bağımsız ve tamamlanmış bir pozitif hukuk kuralı olarak değil; uluslararası insancıl hukuk, uluslararası ceza hukuku ve insan hakları hukukundan türeyen bileşik bir hukuki standart olarak değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Uluslararası insancıl hukuk bakımından temel sorun ayırım, orantılılık ve saldırıda önlem alma ilkelerinin otonom sistemler vasıtasıyla ne ölçüde ve hangi şartlar altında uygulanabileceğidir. Her ne kadar söz konusu ilkeler yeni silah teknolojileri karşısında geçerliliğini korusa da, hedef seçimi ve ölümcül kuvvet kullanımına ilişkin kararın fiilen makineye bırakıldığı durumlarda, bu ilkelerin somut olayda nasıl hayata geçirileceği belirsizleşmektedir. Bu çerçevede anlamlı insan kontrolü, yalnızca insanın karar zincirinde şeklen yer almasını değil; bağlamı değerlendirebilmesini, hukuki sonuçları öngörebilmesini ve gerektiğinde angajmanı sınırlandırabilecek veya durdurabilecek bir konumda bulunmasını gerekli kılmaktadır. Kavramın ikinci boyutu, uluslararası ceza hukuku bağlamında ortaya çıkmaktadır. Otonom sistemlerin yol açabileceği muhtemel hukuk ihlallerinde sorumluluğun komutan, operatör, yazılım geliştiricisi veya üretici arasında dağılması bireysel ceza sorumluluğunun tespitini güçleştirmektedir. Bu nedenle anlamlı insan kontrolü, yalnızca operasyonel güvenlik açısından değil, aynı zamanda hukuki sorumluluğun insan aktör üzerinde korunabilmesi bakımından da işlevsel bir eşik niteliği taşımaktadır. Son olarak, insan yaşamı üzerinde nihai kararın ahlaki fail niteliği bulunmayan sistemlere bırakılması, insan onuru ve yaşam hakkı bakımından da ciddi hukuki sorunlar doğurmaktadır. Bu itibarla çalışma, anlamlı insan kontrolünün günümüz itibarıyla yorumlayıcı bir hukuki standart niteliği taşıdığını; ancak, yakın gelecekte bağlayıcı

uluslararası düzenlemelerin temel unsurlarından biri haline gelme potansiyeline sahip bulunduğunu savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ölümcül Otonom Silah Sistemleri, Anlamlı İnsan Kontrolü, Uluslararası İnsancıl Hukuk, Uluslararası Ceza Hukuku, İnsan Onuru.

The Legal Nature of Meaningful Human Control in Lethal Autonomous Weapon Systems

Abstract

Lethal autonomous weapon systems constitute one of the most contested issues in contemporary international law, as they are capable of selecting targets and carrying out engagements without direct human intervention. At the centre of this debate lies the concept of "meaningful human control", which serves to determine the degree of human involvement and supervision that is legally required in the development and use of such systems. However, it remains unclear whether this concept should be regarded as an autonomous and binding norm of international law or as a standard that facilitates the interpretation and application of existing legal rules. This study argues that meaningful human control should not be understood as a distinct and fully formed positive rule of international law; rather, it should be conceptualized as a composite legal standard derived from international humanitarian law, international criminal law, and international human rights law. From the perspective of international humanitarian law, the principal issue concerns the extent to which the principles of distinction, proportionality, and precautions in attack can be applied through autonomous systems and under what conditions. Although these principles remain applicable regardless of technological developments, their practical implementation becomes uncertain when decisions regarding target selection and the use of lethal force are effectively delegated to a machine. In this respect, meaningful human control requires more than the formal inclusion of a human actor in the decision-making chain; it requires that the human operator be capable of assessing the context, foreseeing the legal consequences of an attack, and, where necessary, limiting or halting the engagement. The second dimension of the concept arises in the context of international criminal law. In cases where autonomous systems give rise to potential legal violations, the diffusion of responsibility among commanders, operators, software developers, and manufacturers complicates the attribution of individual criminal responsibility. Meaningful human control therefore functions not only as an operational safeguard but also as a threshold that helps preserve legal accountability on the part of human actors. Finally, delegating the ultimate decision over human life to systems lacking moral agency raises serious legal concerns in relation to human dignity and the right to life. In this regard, the study concludes that meaningful human control presently operates as an interpretative legal standard, while also possessing the potential to become one of the foundational elements of future binding international regulation.

Keywords: Lethal Autonomous Weapon Systems, Meaningful Human Control, International Humanitarian Law, International Criminal Law, Human Dignity.

Makale ID= 141

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7433-0323

Önleme Araması Sırasında Elde Edilen Delillerin Ceza Muhakemesinde Hükme Esas Alınabilirliği

Dr. Mahmut Gökpınar

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı

Özet

Arama işlemini amacına göre suç işlenmesini önlemek için yapılan "önleme araması" ve bir suç soruşturması ve kovuşturması esnasında yapılan "adli arama" şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Bu itibarla arama hem koruma, hem de bir önleme tedbiridir. Her iki tür arama arasında kimi ortak özellikler bulunmakla birlikte hukuksal nitelikleri, tabi oldukları kanuni düzenlemeler ve kapsamları bakımından önemli farklılıklar da bulunmaktadır. "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 1982 Anayasasının 20. maddesinde 2001 yılında yapılan değişiklikle suç işlenmesinin önlenmesinin, arama kararı verilebilecek haller arasına eklenmesinin bir sonucu olarak 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 9. maddesinde önleme araması düzenlenmiştir. 11 Eylül saldırıları ile birlikte ceza hukukuna giderek artan bir biçimde risk ve tehlike önleme amaçlı başvurulması eğilimine paralel olarak tehlikenin önlenmesi amacı da 2559 sayılı PVSK'da önleme aramasının kapsamında yer almıştır. Böylece Türk hukukunda, suç işledikten sonra delillerin elde edilmesi ve/veya şüpheli ya da sanığın yakalanması için gerçekleştirilen adli aramanın(CMK md. 116 vd.) yanı sıra hâkim kararına dayalı ikinci bir arama türü daha ortaya çıkmıştır. Önleme aramasının hâkim kararı ile gerçekleştirilen bir işlem olarak var olması, bu arama işlemi sırasında bir suça ilişkin delil elde edilmesine ve dahası kolluğun zaman, mekân ve kişi sınırları bakımından daha geniş olan bu arama türünü adli aramaya başvurmadan delil elde etmek için kullanmasına neden olmuştur. Bu durum bir işlem için öngörülen usul kuralına herhangi bir şekilde riayetsizliğin bu sırada elde edilen delilin hiçbir şekilde değerlendirmeye alınmayacağını ifade eden mutlak ret yaklaşımının Türk doktrin ve uygulamasına hâkim olduğu gerçeğiyle birlikte ele alındığında her iki arama türü arasındaki sınırlarının belirlenmesi gereğinin önemini ortaya koymaktadır. Önleme araması sırasında elde edilen delillerin hükme esas alınıp alınmayacağı Yargıtay kararlarına konu olmaktadır. Yargıtay eski tarihli kararlarında önleme araması ile elde edilen delillerle ilgili olarak mutlak ret yaklaşımını benimsemişken özellikle uyuşturucu suçlarına ilişkin yargılamalara ilişkin olarak verdiği kimi kararlarında bazı durumlarda önleme araması ile elde edilen delillerin hükme esas alınmasından yana bir yaklaşım geliştirmiştir. Diğer taraftan mesele hakkaniyete uygun yargılama hakkı kapsamında bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesi kararlarına

da konu olmaktadır. Bu bildiride, önleme araması sırasında elde edilen delillerin hükme esas alınıp alınmayacağının Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararları çerçevesinde ortaya konulması amaçlanmıştır. Önleme aramasının hukuki dayanakları ve niteliği, başvurma koşullarına ilişkin düzenlemeler ele alınarak her iki yüksek mahkemenin konuya ilişkin verdiği kararlar söz konusu çerçevede değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Adli Arama, Önleme Araması, Şüphe, Delil.

The Admissibility of Evidence Obtained During Preventive Searches as a Basis for Judgment in Criminal Proceedings

Abstract

Search measures in Turkish law may be classified according to their purpose as preventive searches, conducted to prevent the commission of crimes, and judicial searches, carried out during criminal investigations or prosecutions. In this sense, search functions both as a preventive and a protective measure. Although these two types of searches share certain common features, they differ significantly in terms of their legal nature, governing legal framework, and scope. Following the 2001 amendment to Article 20 of the 1982 Constitution on the right to privacy, the prevention of crime was introduced as a legitimate ground for issuing search orders. As a result, preventive search was regulated under Article 9 of the Law on the Duties and Powers of the Police (Law No. 2559). In parallel with the growing tendency in criminal law to adopt preventive approaches aimed at addressing risks and dangers—particularly in the aftermath of the September 11 attacks—the prevention of danger was also incorporated into the scope of preventive searches. Consequently, in addition to judicial searches conducted to obtain evidence and/or apprehend suspects after the commission of a crime (Articles 116 et seq. of the Criminal Procedure Code), Turkish law now recognizes a second type of search based on a judicial order. However, the existence of preventive searches as judicially authorized measures has raised important legal concerns. In practice, law enforcement authorities may obtain evidence of a criminal offence during preventive searches or use this broader search power—covering wider limits in terms of time, place, and persons—as an alternative to judicial search. This issue becomes particularly significant in light of the exclusionary rule, which largely dominates Turkish doctrine and practice and holds that evidence obtained in violation of procedural rules cannot be relied upon in criminal proceedings. Therefore, clearly defining the boundaries between preventive search and judicial search is of crucial importance. The admissibility of evidence obtained during preventive searches has been addressed in several decisions of the Court of Cassation. While earlier case law adopted a strict exclusionary approach, particularly in drug-related cases the Court has developed a more flexible approach allowing such evidence to be relied upon under certain circumstances. The issue has also been examined by the Constitutional Court through individual applications within the framework of the right to a fair trial. This paper aims to analyze whether evidence obtained during preventive searches may serve as the basis for criminal convictions in light of the case law of the Constitutional Court and the Court of Cassation. In this context,

the legal basis, nature, and conditions of preventive search will be examined, and the relevant case law of both high courts will be evaluated

Keywords: Judicial Search, Preventive Search, Suspicion, Evidence.

Makale ID= 158

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5177-4661

Osmanlı Aile Hukukunda Kâdının Takdir Yetkisi ve Çözüm Üretme Pratikleri

Arş. Gör. Esma Nur Topcu

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Osmanlı hukuk düzeninde kâdı, aile hukuku ihtilaflarının çözümünde yalnızca normatif kuralların uygulayıcısı değil, aynı zamanda toplumsal düzeni ve aile kurumunu gözeten bir yargı aktörü olarak merkezî bir konuma sahiptir. Hanefî fıkhına dayalı şer'î çerçeve içinde faaliyet gösteren kâdıların, aile içi uyuşmazlıklarda yalnızca normları uygulamakla yetinmeyip, tarafların taleplerine karşılık somut müdahale ve çözüm araçları geliştirdikleri; bu kapsamda kocaya belirli davranışlardan kaçınmasına yönelik yemin verdirme, tarafları hul' yoluyla ayrılmaya yönlendirme, evlilik akdine konulmuş şartları doğrudan icra ederek boşanmayı tanıma ve kocanın irade beyanını gerektiren durumlarda bu iradenin ortaya çıkmasını sağlayacak baskı ve yönlendirme mekanizmalarını devreye sokma gibi yöntemlere başvurdukları, şer'iyye sicillerinin incelenmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu takdir yetkisi, keyfî bir serbestlikten ziyade, normatif sınırlar içinde somut olayın özelliklerine göre çözüm üretme imkânı sunan bir uygulama alanı olarak tezahür etmektedir. Şer'iyye sicillerinde aile hukukuna ilişkin davaların yoğunluğu ve bu davalarda yer alan hükümlerin içerikleri, Osmanlı toplumunda aile kurumunun hem hukuki hem de sosyal bakımdan merkezi bir öneme sahip olduğunu ve bu alandaki ihtilafların mahkeme nezdinde ciddiyetle ele alındığını göstermektedir. Bununla birlikte bu yaklaşımın, aile birliğini mutlak surette korumaya yönelik katı bir tutumdan ziyade, tarafların haklarını belirli bir denge içinde muhafaza eden bir yargısal pratiğe işaret ettiği görülmektedir. Nitekim sicil kayıtları, kadınların aile hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıklarda mahkemeye doğrudan ve etkin biçimde başvurabildiklerini göstermektedir. Kadınlar, nafaka taleplerinden kötü muamele iddialarına, evlilik akdine konulan şartların ihlalinden boşanma taleplerine kadar geniş bir yelpazede bizzat mahkemeye başvurabilmekte, kocalarını dava edebilmekte ve taleplerini doğrudan kâdı huzurunda ileri sürebilmektedir. Şer'iyye sicillerinde kadınların davacı sıfatıyla yüksek oranlarda temsil edilmesi, Osmanlı mahkemelerinin kadınlar açısından erişilebilir ve işlevsel bir hak arama zemini sunduğunu göstermektedir. Bu çerçevede şer‘iyye sicilleri, kâdının şer'î sınırlar içinde kalarak, taraflardan gelen taleplere karşılık somut ve sonuç doğurucu müdahalelerde bulunduğunu göstermektedir. Nitekim, eşe karşı kötü muamele veya sorumsuzca davranışlar gösteren kocaya bunların tekrarı durumuna ilişkin sonuç doğurucu yemin veya şarta bağlı talak verdirilmesi, doğrudan boşanma hükmü verilemeyen durumlarda tarafların muhalaa yoluyla

ayrılığa yönlendirilmesi, boşanmanın kocanın irade beyanına bağlı olduğu bazı vakalarda, kâdının bu iradenin ortaya çıkmasını sağlayacak baskı ve yönlendirme araçlarını devreye sokarak kadının talebinin fiilen karşılandığı görülmektedir. Bu uygulamalar, Osmanlı kâdısının aile birliğini gözeten genel yaklaşımı ile tarafların mağduriyetlerini gidermeye yönelik pratik çözüm üretme kapasitesini birlikte yansıtmaktadır. Dolayısıyla Osmanlı kâdısı, aile hukuku alanında diğer hukuk dallarına kıyasla daha uzlaştırıcı, esnek ve pratik bir yaklaşım sergilemiş; gerektiğinde hukukun metodolojik sınırlarını zorlayarak, ancak şer'î meşruiyet zeminini terk etmeden, somut çözümler geliştirebilmiştir. Bu çalışmada, Osmanlı kâdısının aile hukuku ihtilaflarının çözümündeki bu yaklaşımı, başta şer'iyye sicilleri olmak üzere birincil kaynaklar ile bu kaynaklara dayanan ikincil literatür çerçevesinde, örnek vakalar üzerinden analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Hukuku, Aile Hukuku, Kâdı, Hukukî Takdir Yetkisi.

Judicial Discretion and Problem-Solving Practices of the Qadi in Ottoman Family Law

Abstract

In the Ottoman legal order, the qadi occupied a central position in the resolution of family law disputes, functioning not merely as an executor of normative rules but also as a judicial actor who safeguarded social order and the institution of the family. Operating within a shari'a-based framework grounded in Hanafi jurisprudence, qadis did not limit themselves to the mechanical application of legal norms in intra-familial disputes. Rather, they developed concrete mechanisms of intervention in response to the claims of the parties. These included administering binding oaths to husbands to refrain from certain conduct, directing parties toward divorce through khul', enforcing conditions stipulated in marriage contracts to recognize divorce, and, in cases where divorce depended on the husband’s declaration, activating forms of pressure and guidance to ensure that such a declaration was made. This discretionary authority did not amount to arbitrariness; rather, it represented a domain of practice in which solutions were produced within normative limits in accordance with the specific circumstances of each case. The density of family law disputes in the sharia court records, as well as the content of the rulings they contain, indicate that the family occupied a central place in Ottoman society both legally and socially, and that such disputes were treated with seriousness by the courts. At the same time, this approach does not reflect a rigid commitment to preserving marital unity at all costs, but rather a judicial practice aimed at maintaining a balance between the rights of the parties. The records further show that women were able to apply directly and effectively to the courts in matters arising from family law. They could initiate lawsuits against their husbands and present their claims before the qadi on issues ranging from maintenance to allegations of ill-treatment, from breaches of marital conditions to demands for divorce. The high proportion of women appearing as plaintiffs demonstrates that Ottoman courts provided an accessible and functional arena for the pursuit of legal claims by women. Within this framework, the sharia court records reveal that qadis, while remaining within the bounds of the

shari'a, engaged in concrete and outcome-oriented interventions. In cases of ill-treatment, husbands could be required to take binding oaths or conditional divorce declarations tied to future behavior; where direct judicial divorce was unavailable, parties could be guided toward separation through khulʿ; and in certain cases dependent on the husband's declaration, the qadi could employ forms of pressure to ensure that the wife's claim was effectively realized. These practices illustrate the qadi's capacity to balance the preservation of the family with the need to remedy individual grievances. Accordingly, in the field of family law, the Ottoman qadi adopted a more conciliatory, flexible, and pragmatic approach than in other areas of law, at times stretching methodological boundaries without departing from shari'a legitimacy. This study analyzes this approach through selected case examples, drawing on sharia court records as primary sources alongside the secondary literature.

Keywords: Ottoman Law, Family Law, Qadi, Judicial Discretion.

Makale ID= 149

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8234-0727

Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik ve Sonrası: Dördüncü Kuşak Haklar Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Nagehan Gürbüz Ersoy

Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İçinde yaşadığımız 21. yüzyılda biyoloji, tıp, genetik, nörobilim ve bilişim alanlarında önemli teknolojik gelişmeler gerçekleşmiştir. Bilimsel ve teknolojik atılım, insan onuruna yönelik yeni tehditler ortaya çıkarmış ve bu tehditlerin bertaraf edilebilmesi için yeni hakların formüle edilmesi ihtiyacı gündeme gelmiştir. Bu yeni hakları isimlendirmek için kimi yazarlarca Karel Vasak'ın 1977 yılında ortaya koyduğu Kuşaklar Sınıflandırması kullanılmış ve bu haklar Vasak tarafından ileri sürülen üç kuşak hakkın devamı niteliğinde dördüncü kuşak haklar olarak ele alınmıştır. Vasak sınıflandırmasını yaparken Fransız Devrimi'nin "Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik" sloganından esinlenmiş ve her bir kuşağı Devrim'in bir ilkesi ile simgeleştirmiştir. Buna göre medeni ve siyasi haklar olarak da ele alınabilecek olan birinci kuşak haklar özgürlük ile, ekonomik, sosyal ve kültürel haklar olan ikinci kuşak haklar eşitlik ile, dayanışma hakları olarak da ifade edilen üçüncü kuşak haklar ise kardeşlik ile eşleştirilmiştir. Dördüncü kuşak hakların tam olarak hangi haklara karşılık geldiği ve bu kuşağı hangi değerlerin şekillendirdiği konusunda bir fikir birliği olduğunu söylemek ise zordur. Bazı yazarlar dijital dünyaya odaklanmak suretiyle bilgiye ve bilgi edinimi ve üretimi süreçlerine ilişkin olarak epistemik haklar şeklinde isimlendirilen yeni haklar önerirken; bazı yazarlar genetik ve biyomedikal meselelere yoğunlaşarak insan bedenine ilişkin olarak somatik haklar adı altında kavramsallaştırmalar yapmaktadır. Epistemik hak kategorisinin içerisinde kişisel verilerin korunması hakkı gibi daha aşina olduğumuz haklar bulunmakla birlikte, dijital ortamda yayılan yanlış bilginin veya deepfake gibi teknolojilerle üretilen içeriklerin bireylerin bağımsız karar alma kapasitesini zayıflatmasını önlemek amacıyla oluşturulması önerilen yeni haklar da bu kategoriye dahil edilmektedir. Klonlama, pre-implantasyon genetik tanı, gen düzenleme ve ayıklama gibi biyoteknolojik gelişmelerin insan onuruna ve bir bütün olarak insanlığa yönelttiği yeni risklere karşı geliştirilebilecek haklar ise biyotıbba ilişkin haklar ya da somatik haklar olarak ele alınmaktadır. Bu çalışmanın amaçlarından biri dördüncü kuşak haklar konusundaki bu yaklaşımları değerlendirmek ve bu kuşaktaki hakların içeriğinin belirlenmesine katkı sunmaktır. Çalışmanın bir diğer amacı da özgürlük, eşitlik ve kardeşlikten ilhamla dördüncü kuşak haklar için çeşitli yazarlar tarafından önerilen insan kimliğinin korunması, ihtiyatlılık, özerklik gibi değerleri irdelemektir. Dördüncü kuşak haklar aracılığıyla, bilimsel ve teknolojik

gelişmelerin, bireyin kimliğinin bütünlüğünü ve özerkliğini zedelemesinin önüne geçilmeye çalışıldığı ileri sürülmektedir. Bu hakların, teknolojinin, uygarlığımızı, ekosistemleri veya insan türünü yok etmesi ihtimaline karşı önleyici bir role sahip olduğu ihtiyat ilkesi çerçevesinde dile getirilmektedir. Bildiri, sonuç olarak, söz konusu hakların içeriğinin somutlaştırılması ve dayandıkları değerlerin belirlenmesi çabası çerçevesinde, bu hakların gerçekten yeni haklar olup olmadığı sorusunu da tartışmaya açmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Dördüncü Kuşak Haklar, İnsan Hakları, İnsan Onuru, Biyoteknoloji, Hak Kuşakları.

Freedom, Equality, Fraternity and Beyond: An Evaluation of Fourth Generation Rights

Abstract

In the 21st century we live in, significant technological developments have taken place in the fields of biology, medicine, genetics, neuroscience, and information technologies. Scientific and technological advancements have given rise to new threats to human dignity, and the need to formulate new rights in order to eliminate these threats has come to the fore. In order to name these new rights, some scholars have drawn on Karel Vasak's classification of generations of rights proposed in 1977, and have addressed these rights as fourth generation rights, following the three generations of rights put forward by Vasak. In constructing his classification, Vasak was inspired by the slogan of the French Revolution, "Liberty, Equality, Fraternity", and symbolized each generation with one of these principles. Accordingly, first generation rights, which can also be considered civil and political rights, correspond to liberty; second generation rights, namely economic, social, and cultural rights, correspond to equality; and third generation rights, also referred to as solidarity rights, correspond to fraternity. However, it is difficult to say that there is a consensus on exactly which rights constitute the fourth generation and which values shape this generation. Some scholars, focusing on the digital world, propose new rights related to information, referred to as epistemic rights. Others concentrate on genetic and biomedical issues and develop conceptualizations under the name of somatic rights concerning the human body. While the category of epistemic rights includes more familiar rights such as the right to the protection of personal data, it also encompasses newly proposed rights aimed at preventing the weakening of individuals' capacity for independent decision making due to misinformation spreading in digital environments or content generated through technologies such as deepfakes. On the other hand, rights that can be developed in response to new risks posed by biotechnological advancements, such as cloning, pre implantation genetic diagnosis, gene editing, and selection, are addressed as biomedical or somatic rights. One of the aims of this study is to evaluate these approaches to fourth generation rights and to contribute to determining the content of the rights within this generation. Another aim is to examine the values proposed by various scholars for fourth generation rights, such as the protection of human identity, precaution, and autonomy, drawing inspiration from liberty, equality, and fraternity. It is argued that, through fourth generation rights, efforts are made to prevent scientific and technological developments from undermining the integrity of individual identity and autonomy. These rights are also articulated within the framework of the precautionary principle, which assigns them a preventive role against the possibility that technology may destroy our civilization, ecosystems, or even the human species. In conclusion, this paper aims

to open to discussion the question of whether these rights are truly new rights, within the broader effort to concretize their content and to determine the values upon which they are based.

Keywords: Fourth Generation Rights, Human Rights, Human Dignity, Biotechnology, Generations of Rights.

Makale ID= 167

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6970-651X

Pembe Vergi: Görünmeyen Bir Mali Yükün Hukuki Analizi

Arş. Gör. Dr. Gülseren Aydın

İstanbul Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hukuk ve ekonomi literatüründe "Pembe Vergi" (Pink Tax), cinsiyete dayalı fiyat farklılaştırmasının en somut tezahürüdür. Muadil mal ve hizmetlerin kadınlara yönelik versiyonlarının, erkeklerinkine oranla daha yüksek bedellerle piyasaya sürülmesi, ilk bakışta serbest piyasa ekonomisinin bir pazarlama stratejisi gibi görünse de mali hukuk açısından derin bir adaletsizlik barındırmaktadır. Teknik anlamda devlet tarafından ihdas edilmiş yasal bir vergi olmamasına rağmen, bu fiyat farkı, verginin "cebri olma" ve "karşılıksız olma" unsurlarıyla paradoksal bir uyum sergiler. Kadınların biyolojik ve toplumsal rolleri gereği bu ürünlere erişim zorunluluğu, bu mali yükü ihtiyari bir harcamadan ziyade kaçınılamaz bir külfete dönüştürmekte; devletin bu yüksek matrah üzerinden tahsil ettiği KDV ise durumu kamusal bir "örtülü vergilendirme" sorununa çevirmektedir. Vergi hukukunun temel taşı olan "mali güce göre vergilendirme" ilkesi, bireyin ekonomik kapasitesinin vergilendirilmesini emreder. Ancak mali güç, safi gelir üzerinden değil, zorunlu yaşam giderleri düşüldükten sonra kalan tasarruf yeteneği üzerinden ölçülmelidir. Kadınların menstrüasyon ürünleri gibi biyolojik zorunluluk arz eden ihtiyaçları, vergi tekniği açısından "safilik" ilkesini zedeleyen birer engeldir. Bu ürünlerin yüksek dolaylı vergi oranlarına tabi tutulması, kadının harcanabilir gelirini orantısız şekilde azaltarak vergi hukukunun en temel direği olan "yatay eşitlik" ilkesini fiilen işlemez hale getirmektedir. Anayasa'nın 73. maddesindeki vergi ödevi, 10. maddesindeki kanun önünde eşitlik ilkesiyle birlikte okunduğunda; anayasal bir hak ihlali olarak değerlendirilebilir. Pembe verginin hukuki analizinde "vergi yansıması" teorisi kritik bir öneme sahiptir. Satıcıların belirlediği yüksek fiyat (matrah), beraberinde daha yüksek bir KDV yükü getirmekte ve bu yük nihai tüketici olan kadının üzerinde kalmaktadır. Devlet, piyasadaki bu cinsiyetçi fiyatlamadan kaynaklanan artı değer üzerinden otomatik olarak daha fazla vergi geliri elde ederek, meşruiyetini sorgulanır bir mali çıkar sağlamaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarında vurgulanan "ayrımcılık yasağı" ve "mülkiyet hakkı", devletin sadece doğrudan müdahalelerini değil, aynı zamanda özel hukuk kişilerinin yarattığı eşitsizliklerin vergi sistemi eliyle kurumsallaşmasını önleme (pozitif yükümlülük) ödevini de kapsar. Dolayısıyla, pembe vergi karşısında sessiz kalan bir vergi mevzuatı, dolaylı yoldan mülkiyet hakkına ölçüsüz bir müdahale teşkil etmektedir. Mali adaletsizliği onarmak adına

önerilen hukuki mekanizmalar, vergi sistemini "toplumsal cinsiyete duyarlı" hale getirmeyi amaçlamaktadır. İlk aşamada, kadın hijyen ürünlerinin KDV oranlarının sembolik seviyelere çekilmesi, devletin biyolojik zorunlulukları vergilendirme iradesinden vazgeçtiğinin hukuki kanıtı olacaktır. Daha ileri bir adım olarak, kadın mükelleflerin bu "pembe maliyet" farklarını yıllık gelir vergisi beyannamelerinde "gider" veya "indirim" olarak gösterebilmeleri sağlanmalıdır. Bu, dolaylı vergilerle oluşan sistemik haksızlığın, dolaysız vergiler kanalıyla telafi edilmesi anlamına gelir. Ek olarak harcama verilerinden hareketle (fiş/fatura takibiyle) pembe vergiye konu olan ürünlerdeki fiyat farkı kadar bir tutarın "sosyal vergi iadesi" adı altında iade edilmesi bir sosyal maliye politikası aracı olabilir. Sonuç olarak pembe vergi, vergi hukukunun sadece rakamlar ve oranlardan ibaret olmadığını, aynı zamanda insan hakları ve sosyal adaletin bir parçası olduğunu hatırlatmaktadır. Vergi sisteminin mevcut yapısı toplumsal eşitsizlikleri meşrulaştıran teknik bir perde işlevi görmektedir. Modern vergi hukuku, mükellefin biyolojik ve sosyal gerçekliklerini göz ardı eden statik yapısından sıyrılmalı; mali gücü, bireyin hayatındaki gerçek yükler üzerinden yeniden tanımlamalıdır. Pembe vergi indirimleri ve hukuki onarım mekanizmaları bir imtiyaz değil, Anayasa'da vaat edilen mali adaletin ve hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.

Anahtar Kelimeler: Pembe Vergi, Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, Mali Adalet.

The Pink Tax: A Legal Analysis of An Invisible Financial Burden

Abstract

In legal and economic literature, the "Pink Tax" represents the most concrete manifestation of gender-based price discrimination. While marketing female-oriented versions of equivalent goods at higher prices may appear as a mere market strategy, it harbors a profound injustice from the perspective of fiscal law. Although not a legally tax, this price differential aligns with the "compulsory" and "non-reciprocal" elements of taxation. Due to biological and social roles, a woman's necessity to access these products transforms this burden from discretionary spending into an unavoidable liability. Consequently, the VAT collected over this inflated tax base turns the situation into a matter of "disguised public taxation." The principle of "taxation according to financial capacity" mandates the taxation of an individual's economic power. However, capacity should be measured by the remaining savings potential after deducting mandatory living expenses. Products that are biological necessities, such as menstrual hygiene products, constitute obstacles that undermine the principle of "net income" in tax technique. Subjecting these items to high indirect tax rates disproportionately reduces a woman's disposable income, rendering the principle of "horizontal equity" effectively non-functional. When the tax obligation in Article 73 of the Constitution is interpreted alongside the equality principle in Article 10, this can be characterized as a constitutional rights violation. In the legal analysis of the pink tax, the "tax shifting" theory holds critical importance. The high price determined by sellers carries a higher VAT burden, which ultimately rests on the female consumer. By deriving increased tax revenue from the surplus value generated by this sexist pricing, the state gains a fiscal benefit with questionable legitimacy. The "prohibition of

discrimination” and “right to property” emphasized by the European Court of Human Rights and the Constitutional Court encompass the state's positive obligation to prevent the institutionalization of inequalities created by private entities. Thus, tax legislation that remains silent in the face of the pink tax constitutes a disproportionate interference with the right to property. Legal mechanisms to rectify this injustice aim to make the tax system “gender-responsive.” Reducing VAT rates on female hygiene products to symbolic levels would signal the state's withdrawal from taxing biological necessities. Furthermore, allowing female taxpayers to deduct these “pink costs” in annual income tax returns would help redress systemic inequities through direct taxation. Additionally, a “social tax refund” based on expenditure data could serve as a tool of social fiscal policy. In conclusion, the pink tax serves as a reminder that tax law is an integral part of human rights and social justice. Modern tax law must shed its static nature and redefine financial capacity through the actual biological and social burdens of an individual's life.

Keywords: Pink Tax, Gender Inequality, Fiscal Justice.

Makale ID= 48

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9880-1863

People's Charter (Halkın Şartı) ve Çartist Hareketin Hukuk Felsefesi Açısından Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Selin Özdemir Karaoğlu

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu bildiri, 19. yüzyıl İngiltere'sinde ortaya çıkan Çartist Hareketi ve hareketin temel siyasal metni olan People's Charter'ı (Halkın Şartı) hukuk felsefesi açısından yeniden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çartizm çoğu zaman işçi sınıfının oy hakkı ve parlamenter reform talepleri etrafında şekillenen tarihsel bir hareket olarak ele alınmaktadır. Ancak bu çalışma, People's Charter'ın (Halkın Şartı) yalnızca belirli reform taleplerini sıralayan tarihsel bir belge olarak okunamayacağını ileri sürmektedir. Asıl olarak bu metin, halkın önemli bir bölümünü siyasal karar alma süreçlerinin dışında bırakan hukuk düzeninin adilliğini ve meşruiyetini tartışmaya açmaktadır. Bu bakımdan Çartist Hareket, yalnızca daha fazla temsil talep eden bir siyasal hareket değil, mevcut anayasal düzenin hangi dışlamalar üzerine kurulduğunu görünür kılan normatif bir hareket olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede bildirinin temel iddiası, People's Charter'da (Halkın Şartı) yer alan taleplerin hukuk felsefesi bakımından ele alındığında daha iyi kavranabileceğidir. Genel oy hakkı, gizli oy, eşit seçim çevreleri, milletvekilliği için mülkiyet şartının kaldırılması, milletvekillerine maaş ödenmesi ve parlamenter katılımın önündeki engellerin azaltılması gibi talepler ilk bakışta anayasal ve kurumsal reform önerileri gibi görünmektedir. Oysa bu taleplerin ortak yönü, siyasal topluluğun üyelerinin eşit biçimde tanınmasına yönelik olmalarıdır. Dolayısıyla burada mesele yalnızca temsilin nicel olarak genişletilmesi değildir. Daha derindeki sorun, halkın geniş kesimlerini dışlayan bir hukuk düzeninin hangi ölçüde meşru sayılabileceği sorusudur. Bu nedenle People's Charter (Halkın Şartı), yalnızca oy hakkı mücadelesinin bir belgesi değil, siyasal öznenin kim olduğu, hukukun kimleri siyasal topluluğun tam üyesi olarak kabul ettiği ve bu kabulün hangi gerekçelere dayandığı sorularını gündeme getiren bir metin olarak okunmalıdır. Bildirinin teorik çerçevesini doğal haklar ve toplumsal sözleşme düşüncesi oluşturmaktadır. Doğal haklar yaklaşımı, bireylerin sırf insan olmaları nedeniyle bazı temel haklara sahip olduklarını kabul ederken; toplumsal sözleşme düşüncesi siyasal düzenin meşruiyetini ortak ve kamusal bir sözleşme temelinde aramaktadır. People's Charter (Halkın Şartı) bu teorik arka plan ışığında okunduğunda, Çartist taleplerin yalnızca tarihsel ve pratik ihtiyaçlara verilmiş cevaplar olmadığı, aynı zamanda dışlayıcı bir hukukî ve siyasal düzenin normatif eleştirisini içerdiği görülmektedir. Bu yönüyle metin, var olan hukukî düzen ile adil ve meşru kabul edilebilecek

siyasal düzen arasındaki gerilimi görünür kılmaktadır. Sonuç olarak bu bildiri, People's Charter'ın (Halkın Şartı) yalnızca reform taleplerini sıralayan bir belge olmadığını; siyasal temsilin normatif temellerini, hukukun meşruiyetini ve siyasal topluluğa dâhil olmanın ölçütlerini tartışmaya açan önemli bir metin olduğunu savunmaktadır. Bu yönüyle çalışma, Çartist Hareketi hukuk felsefesi alanında temsil ve meşruiyet tartışmalarına katkı sunan erken bir örnek olarak yeniden konumlandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: People's Charter (Halkın Şartı), Çartist Hareket, Hukuk Felsefesi, Doğal Haklar, Toplumsal Sözleşme, Meşruiyet.

An Evaluation of the People's Charter and the Chartist Movement from the Perspective of Legal Philosophy

Abstract

This paper aims to reassess the Chartist Movement, which emerged in nineteenth-century England, and its principal political text, the People's Charter, from the perspective of legal philosophy. Chartism is often regarded as a historical movement shaped around the working class's demands for suffrage and parliamentary reform. This study, however, argues that the People's Charter cannot be read merely as a historical document listing specific reform demands. Rather, the text calls into question the justice and legitimacy of a legal order that excluded a significant portion of the people from political decision-making processes. In this respect, the Chartist Movement should be understood not simply as a political movement demanding broader representation, but as a normative movement that rendered visible the exclusions upon which the existing constitutional order was founded. Within this framework, the central claim of the paper is that the demands set out in the People's Charter can be more fully understood when examined through the lens of legal philosophy. Demands such as universal suffrage, the secret ballot, equal electoral districts, the abolition of property qualifications for Members of Parliament, the payment of MPs, and the removal of barriers to parliamentary participation may, at first glance, appear to be proposals for constitutional and institutional reform. Yet what unites these demands is their orientation toward the equal recognition of the members of the political community. Accordingly, the issue at stake is not merely the quantitative expansion of representation. At a deeper level, the central question concerns the extent to which a legal order that excludes broad sections of the population may be regarded as legitimate. For this reason, the People's Charter should be read not only as a document of the struggle for suffrage, but also as a text that raises fundamental questions regarding who counts as a political subject, whom the law recognizes as a full member of the political community, and on what grounds such recognition is justified. The theoretical framework of the paper is grounded in the ideas of natural rights and the social contract. While the natural rights tradition maintains that individuals possess certain fundamental rights simply by virtue of being human, social contract theory seeks the legitimacy of political order in a common and public contractual foundation. When read in light of this theoretical background, the demands of the Chartists appear not merely as responses to historical and practical

necessities, but also as a normative critique of an exclusionary legal and political order. In this respect, the text makes visible the tension between the existing legal order and a political order that may be regarded as just and legitimate. In conclusion, this paper argues that the People's Charter was not merely a document enumerating reform demands; rather, it was a significant text that opened up discussion on the normative foundations of political representation, the legitimacy of law, and the criteria for inclusion within the political community. In this sense, the study repositions the Chartist Movement as an early example that contributes to debates on representation and legitimacy within the field of legal philosophy.

Keywords: People's Charter, Chartist Movement, Legal Philosophy, Natural Rights, Social Contract, Legitimacy.

Makale ID= 38

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3168-6581

Postmortem Üreme Yoluyla Doğan Çocuğun Soybağı ve Mirasçılık Durumunun Türk Medeni Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Burak Doğan

Haliç Üniversitesi İşletme Fakültesi

Özet

2218 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanun'un ek birinci maddesinde doğal yollarla çocuk sahibi olunamayan veya tıbbi gereklilik olan hâllerde evli eşler arasında olmak şartıyla üremeye yardımcı usullere başvurulabileceği belirtilmiştir. Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmelik m.20/4'te üreme hücreleri ve gonad dokularının saklanması m.20/5'te ise embriyonun dondurulması düzenlenmiştir. Ayrıca, her iki fıkrada da ölüm halinde alınan hücrelerin imha edileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, Türk Hukuku'nda mevcut mevzuat postmortem üremeye izin vermemektedir. Ancak, Danıştay 17 Nisan 2025 tarihli 2022/1700 Esas ve 2025/2087 sayılı kararında Yönetmelik m. 20/5'te yer alan eşlerden birinin ölümü ibaresini eksik düzenleme gerekçesiyle iptal etmiştir. Dolayısıyla, yapılacak olan düzenlemeyle postmortem üremeye imkân tanınmasının yolu açılmıştır. İptal edilen hüküm yalnızca embriyoya ilişkin olduğundan üreme hücreleri ve gametin ölüm halinde imhasına devam edilecektir. Yapılacak olan düzenlemede karşılaştırmalı hukuk da baz alınarak ölen eşin rızasının aranması, embriyonun saklanmasının belirli süreyle sınırlı kalması ve embriyonun kullanımının eşin evlenmemiş olması şartına bağlanması yerinde olacaktır. Her ne kadar mevcut düzenlemeye göre yasak olsa da her nasılsa postmortem üremenin gerçekleşmesi halinde ölen eş ile çocuk arasında soybağının kurulması babalık hükmüyle mümkündür. Ölümden 300 gün geçtikten sonra doğan çocuk babalık karinesinden yararlanamaz. Ananın, babalık davasıyla birlikte ya da ayrı olarak TMK m. 304'te yer alan mali hakları talep etmesi mümkündür. TMK m. 580'de belirtildiği üzere mirasçı olabilmek için mirasbırakanın ölüm anında mirasa ehil ve sağ olmak gerekmektedir. TMK m. 582 uyarınca ceninin sağ doğum şartıyla mirasçı olması mümkündür. Postmortem üreme halinde ceninin varlığından bahsedilemeyeceğinden postmortem üreme yoluyla doğan çocuğun yasal mirasçı olması mümkün değildir. Ancak, TMK m. 583 uyarınca iradi olarak artmirasçı ya da art vasiyet alacaklısı olarak atanması mümkündür. Danıştay'ın iptal kararı sonucunda Medeni Kanun'da da birtakım değişikliklerin yapılması gerekecektir. Öncelikle soybağına ilişkin düzenlemede babalık karinesinin yeniden düzenlenerek süre tespitinin postmortem üreme halinde ölüm yerine embriyonun kadına yerleştirilmesi olarak değiştirilmesi isabetli olacaktır. Miras hukuku

açısından ise, embriyonun sağ doğmak koşuluyla mirasçı olabileceğine ilişkin ekleme yapılması uygun olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Üreme Hakkı, Soybağı, Babalık Hükmü, Kanuni Mirasçı, İradi Mirasçı.

The Assessment of the Lineage and Inheritance Status of a Child Born Through Postmortem Reproduction Under the Turkish Civil Code

Abstract

Article 1 of the Additional Provisions of Law No. 2218 on the Removal, Storage, Transplantation and Transport of Organs and Tissues stipulates that assisted reproductive techniques may be used between married couples in cases where children cannot be conceived naturally or where there is a medical necessity. Article 20/4 of the Regulation on Assisted Reproductive Treatment Applications and Assisted Reproductive Treatment Centres regulates the storage of reproductive cells and gonadal tissues, while Article 20/5 regulates the freezing of embryos. Furthermore, both paragraphs state that cells obtained after death shall be destroyed. Therefore, current legislation under Turkish law does not permit postmortem reproduction. However, in its decision dated 17 April 2025, Case No. 2022/1700 and Decision No. 2025/2087, the Council of State annulled the phrase ‘death of one of the spouses’ in Article 20/5 of the Regulation on the grounds that it was inadequately regulated. Consequently, the proposed regulation paves the way for allowing postmortem reproduction. As the annulled provision only concerns embryos, the destruction of reproductive cells and gametes in the event of death will continue. In the forthcoming regulation, it would be appropriate to base it on comparative law, requiring the consent of the deceased spouse, limiting the storage of the embryo to a specific period, and making the use of the embryo conditional on the spouse not having remarried. Although prohibited under the current regulations, if postmortem reproduction occurs, it is possible to establish a blood relationship between the deceased spouse and the child through a paternity ruling. A child born more than 300 days after death cannot benefit from the presumption of paternity. The mother may claim the financial rights set out in Article 304 of the Turkish Civil Code (TMK) together with or separately from the paternity suit. As stated in Article 580 of the TMK, in order to be an heir, one must be eligible for inheritance and alive at the time of the testator's death. Pursuant to Article 582 of the TMK, it is possible for the foetus to be an heir on condition of live birth. Since the existence of the foetus cannot be established in cases of post-mortem reproduction, a child born through post-mortem reproduction cannot be a legal heir. However, pursuant to Article 583 of the Turkish Civil Code, the child may be appointed as a voluntary supplementary heir or beneficiary of a supplementary will. As a result of the Council of State's annulment decision, certain amendments will also need to be made to the Civil Code. Firstly, it would be appropriate to amend the provision on parentage by revising the presumption of paternity and changing the time limit in cases of postmortem reproduction from the date of death to the date of implantation of the embryo in the woman. From the perspective of inheritance law, it would be appropriate to add a provision stating that the embryo can be an heir provided that it is born alive.

Keywords: Right to Reproduction, Lineage, Paternity Ruling, Legal Heir, Testamentary Heir.

Makale ID= 291

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1899-2223

Postpartum Dönem Ceza Sorumluluğu İçin Genel Hükümler Yeterli mi? Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Türk Ceza Hukukundaki Normatif Boşluğun Doldurulmasına Yönelik Öneriler

Arş. Gör. Duygu Tüzün Karakoçak

İstanbul Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Perinatal dönemde ortaya çıkan psikiyatrik bozukluklar, özellikle postpartum depresyon ve postpartum psikoz, yalnızca tıbbi bir sorun olmayıp ceza hukuku bakımından da sonuçlar doğuran çok boyutlu olgulardır. Nitekim doğum sonrası dönemde kadınların önemli bir kısmında depresif belirtilerin görüldüğü ve bu durumun hem annenin hem de çocuğun gelişimi üzerinde olumsuz etkiler yarattığı ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, postpartum dönemdeki ruhsal bozuklukların tanımlanmasında DSM-5 kriterleri esas alınarak; doğum sonrası meydana gelen ani hormonal değişimlerin ve nöroendokrin dalgalanmaların bireyin bilişsel fonksiyonları üzerindeki etkileri, güncel nörobiyolojik bulgular ışığında analiz edilmelidir. Bu bilimsel verilerin ceza hukukundaki kusur yeteneği kavramı ile ilişkilendirilerek ruhsal durumların ceza sorumluluğu üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi, sağlık bilimleri ile ceza hukuku arasında disiplinlerarası bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, postpartum depresyon ile postpartum psikoz arasındaki ayrımın ceza sorumluluğu üzerindeki etkileri tartışılmaktadır. Postpartum psikoz; gerçeklik algısında ciddi bozulmalar, hezeyanlar ve halüsinasyonlarla seyreden ve failin fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğini ortadan kaldırabilecek nitelikte ağır bir ruhsal bozukluk olarak değerlendirilmekte; bu yönüyle Türk Ceza Kanunu m. 32/1 kapsamında kusur yeteneğini kaldıran bir hal olarak ele alınmaktadır. Buna karşılık postpartum depresyon, çoğunlukla çökkün duygudurum ve anksiyete belirtileriyle sınırlı olup kural olarak kusur yeteneğini tamamen ortadan kaldırmamakta; ancak belirli durumlarda Türk Ceza Kanunu m. 32/2 kapsamında kusur yeteneğini azaltan bir neden olarak cezada indirim yapılmasını gerektirip gerektirmediği yönünden tartışılmaktadır. Türk ceza hukukunda lohusalık veya postpartum döneme özgü ruhsal durumlar bakımından özel bir düzenleme bulunmamakta olup bu durumlar genel hükümler çerçevesinde, özellikle kusur yeteneğine ilişkin hükümler kapsamında değerlendirilmektedir. Bununla birlikte tarihsel olarak bakıldığında, 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun 453. maddesinde lohusa annenin yeni doğan çocuğunu öldürmesi özel bir suç tipi olarak düzenlenmiş ve bu durumda daha hafif ceza öngörülmüştür. Bu düzenleme, lohusalık halinin failin psikolojik durumu üzerindeki etkisinin kanun koyucu tarafından

doğrudan dikkate alındığını göstermektedir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile birlikte bu özel düzenleme terk edilmiş ve lohusalık hali bağımsız bir suç tipi olmaktan çıkarılarak genel hükümler kapsamında değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede postpartum psikoz gibi ağır ruhsal bozukluklar, ancak failin fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğini etkilediği ölçüde kusur yeteneği bağlamında dikkate alınmaktadır. Bununla birlikte mevcut sistemde postpartum döneme özgü biyolojik ve psikolojik özelliklerin açık ve öngörülebilir bir şekilde normatif düzeyde düzenlenmemiş olması, uygulamada belirsizliklere ve farklı değerlendirmelere yol açmaktadır. Nitekim Yargıtay uygulamasında da postpartum dönemin kusur yeteneği üzerindeki etkisinin yeknesak biçimde değerlendirilmediği görülmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 02.07.2025 tarihli, 2024/322 E., 2025/300 K. sayılı kararında lohusalık psikozunun geçici neden kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş; ancak bu durumun somut olayda failin fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğine etkisinin ayrıca incelenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Karşılaştırmalı hukuk incelendiğinde, bazı ülkelerde infantisid (bebek öldürme) hâlen ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmektedir. Özellikle Birleşik Krallık, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda ve İrlanda'da annenin doğum sonrası dönemde çocuğunu öldürmesi, doğumun etkisiyle bağlantılı zihinsel durum dikkate alınarak daha hafif yaptırımlarla düzenlenmektedir. Bu ülkelerde infantisid, klasik kasten öldürmeden farklı ve daha hafif bir suç tipi olarak kabul edilmekte olup cezalandırmadan ziyade tedavi odaklı bir yaklaşım benimsenmektedir. Buna karşılık birçok Kıta Avrupası ülkesinde benzer durumlar ayrı bir suç tipi olarak değil, cezada indirim veya özel değerlendirme sebebi olarak ele alınmaktadır. Türk hukuku bakımından mevcut durum değerlendirildiğinde, eski kanun döneminde lohusalık haline tanınan özel statünün tamamen terk edilmesiyle birlikte, postpartum dönemin ceza sorumluluğu üzerindeki etkisinin kusuru etkileyen hallerden hangisi kapsamında değerlendirileceğine ilişkin belirsizliğin arttığı ve bu durumun söz konusu etkinin sistematik biçimde dikkate alınmasını güçleştirdiği görülmektedir. Bu çalışmanın temel argümanı, postpartum dönemin ceza sorumluluğu üzerindeki etkisinin mevcut genel hükümlerle yeterince karşılanamadığı ve bu nedenle kusur yeteneğini etkileyen özel bir hal olarak Türk Ceza Kanunu'nda açıkça düzenlenmesi gerektiğidir. Bu kapsamda, lohusalık döneminin kusur yeteneğini etkileyen özel bir hal olarak tanınması ve cezada indirim sebebi olarak açıkça düzenlenmesi önerilmektedir. Sonuç olarak, postpartum ruhsal bozuklukların ceza hukuku bakımından değerlendirilmesi, yalnızca kusur teorisi açısından değil, aynı zamanda ceza adaletinin bireyselleştirilmesi ve insanileştirilmesi bakımından da önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Postpartum Dönem, Lohusalık, Kusur Yeteneği, Ceza Sorumluluğu, İnfantisid.

Are General Provisions Sufficient for Criminal Responsibility in the Postpartum Period? Addressing the Normative Gap in Turkish Criminal Law from a Comparative Perspective

Abstract

Psychiatric disorders arising during the perinatal period, particularly postpartum depression and postpartum psychosis, are not merely medical issues but multidimensional phenomena that also give rise to significant consequences in terms of criminal law. Indeed, it has been demonstrated that a substantial proportion of women experience depressive symptoms in the postnatal period, and that this condition has adverse effects on both the mother's and the child's development. In this context, the identification of mental disorders in the postpartum period should be based on DSM-5 criteria; and the effects of sudden hormonal changes and neuroendocrine fluctuations occurring after childbirth on the individual's cognitive functions should be analyzed in light of current neurobiological findings. Evaluating the impact of these scientific data on criminal responsibility by associating them with the concept of capacity for criminal responsibility in criminal law necessitates an interdisciplinary approach between health sciences and criminal law. Within this framework, the study discusses the effects of the distinction between postpartum depression and postpartum psychosis on criminal responsibility. Postpartum psychosis is considered a severe mental disorder characterized by serious impairments in reality perception, delusions, and hallucinations, and is of such a nature as to eliminate the perpetrator's ability to perceive the legal meaning and consequences of their act or to control their conduct; in this respect, it is addressed as a condition that removes criminal responsibility within the scope of Article 32/1 of the Turkish Penal Code. By contrast, postpartum depression is generally limited to symptoms of depressed mood and anxiety and, as a rule, does not completely eliminate criminal responsibility; however, it is discussed whether, in certain cases, it should be considered a factor reducing criminal responsibility within the scope of Article 32/2 of the Turkish Penal Code and thus require a reduction in punishment. In Turkish criminal law, there is no specific regulation concerning mental conditions unique to the postpartum period; such conditions are evaluated within the framework of general provisions, particularly those relating to criminal responsibility. Nevertheless, from a historical perspective, Article 453 of the repealed Turkish Penal Code No. 765 regulated the killing of a newborn child by a mother in the postpartum period as a distinct offence and provided for a more lenient penalty in such cases. This regulation demonstrates that the legislator directly took into account the effect of the postpartum condition on the psychological state of the perpetrator. With the enactment of the Turkish Penal Code No. 5237, this special regulation was abandoned, and the postpartum condition was removed as an independent offence and began to be assessed within the scope of general provisions. In this context, severe mental disorders such as postpartum psychosis are taken into account only to the extent that they affect the perpetrator's ability to perceive the legal meaning and consequences of their act or to control their conduct, within the framework of criminal responsibility. However, the fact that the biological and psychological characteristics specific to the postpartum period are not explicitly and foreseeably regulated at the normative level in the current system leads to uncertainties and divergent assessments in practice. Indeed, it is observed that in the case law of the Court of Cassation, the effect of the postpartum period on criminal responsibility is not evaluated in a uniform manner. In its decision dated 02.07.2025 (No. 2024/322 E., 2025/300 K.), the Criminal General Assembly of the Court of Cassation stated that puerperal psychosis should be evaluated within the scope of a temporary mental condition; however, it emphasized that this circumstance must also be examined specifically in terms of its effect on the perpetrator's ability to perceive the legal meaning and consequences of their act and to control their conduct in the concrete case. In comparative law, it is observed that in some countries, infanticide (the killing of an infant) is still regulated as a distinct offence. In particular, in the United Kingdom, Canada, Australia, New Zealand, and Ireland, the killing of a child by the mother during the postpartum period is

regulated with more lenient sanctions by taking into account the mental condition associated with the effects of childbirth. In these countries, infanticide is regarded as a separate and less severe offence than intentional homicide, and a treatment-oriented approach is adopted rather than a purely punitive one. By contrast, in many continental European countries, similar situations are addressed not as a separate offence but as grounds for sentence reduction or special consideration. From the perspective of Turkish law, when the current situation is evaluated, it is observed that, with the complete abandonment of the special status previously accorded to the postpartum condition under the former law, the increasing uncertainty as to which of the circumstances affecting criminal responsibility the impact of the postpartum period should fall under makes it difficult to address this effect in a systematic manner. The main argument of this study is that the effect of the postpartum period on criminal responsibility cannot be adequately addressed within the existing general provisions and that, therefore, it should be explicitly regulated in the Turkish Penal Code as a specific condition affecting criminal responsibility. In this regard, it is proposed that the postpartum period be recognized as a specific condition affecting criminal responsibility and be explicitly regulated as a ground for sentence mitigation. In conclusion, the evaluation of postpartum mental disorders in terms of criminal law is important not only from the perspective of the theory of culpability but also in terms of the individualization and humanization of criminal justice.

Keywords: Postpartum Period, Puerperium, Criminal Liability, Criminal Responsibility, Infanticide.

Makale ID= 197

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9872-1409

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı Kapsamında Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sportif Haklı Sebeple Feshi

Dr. Öğretim Üyesi Furkan Özdemir

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hizmet sözleşmesinin bir görünümü olan profesyonel futbolcu sözleşmesinde kulübün borçlarından biri, futbolcunun futbol faaliyetinde bulunmasını sağlamaktır. Ancak bu durum, futbolcunun müsabakalarda yer almaya ilişkin bir talep hakkının bulunduğu anlamına gelmez. Nitekim futbol kulüpleri, sezon içerisinde katılacağı müsabakalarda, başarılı olmayı hedeflemektedir. Söz konusu hedefe ulaşılabilmesi için kulübün müsabakalarda yer alacak futbolcuları serbestçe belirleyebilmesi gerekir. Bu durumun bir sonucu olarak kulübün futbolcuyu müsabakalarda oynatmaması, sözleşmeye aykırılık anlamına gelmeyecek ve kural olarak futbolcu, sözleşmeyi haklı sebeple feshedemeyecektir. Temel kural bu olmakla birlikte bir futbolcunun uzun süre müsabakalarda oynamamasının, ilgili futbolcunun spor kariyerini olumsuz yönde etkileyeceği kuşkusuzdur. Nitekim futbolcuların mesleki kariyerlerinin diğer meslek gruplarına oranla çok daha kısa sürmesi ve gelişimlerinin sürekliliği, onların sahada aktif rol almalarını önemli kılar. Bu noktada kulübün müsabakada görev alacak futbolcuları belirleme serbestisi ile futbolcunun kariyerini devam ettirme menfaati arasındaki dengeyi kurabilecek hukuki mekanizmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın (PFSTT) 28'inci maddesinde, sezon içerisinde kulübünün oynadığı resmi müsabakaların %10'undan daha azında görevlendirilen 23 yaş üstü bir futbolcunun, profesyonel futbolcu sözleşmesini haklı sebeple feshetme hakkına sahip olabileceği düzenlenmiştir. Düzenlemede böyle bir feshin, futbolcunun durumu ve somut olayın şartları göz önünde bulundurularak değerlendirileceği ve futbolcunun, feshi kulübün ilgili sezondaki son müsabakasından itibaren on beş gün içerisinde yapmak zorunda olduğu hüküm altına alınmıştır. Söz konusu düzenleme incelendiğinde, profesyonel bir futbolcunun sözleşmesini sportif haklı sebeple feshedebilmesi için dört şartın bulunduğu görülmektedir. Bu şartlardan ilki, profesyonel futbolcunun 23 yaş üstü bir futbolcu olmasıdır. Talimat'ta yer alan söz konusu yaş şartının, özel bir anlama sahip olduğu söylenebilir. Nitekim aynı Talimat'ın yetiştirme tazminatını düzenleyen 16'ncı maddesinde, futbolcuların eğitimi ve yetiştirilmesinin 12-23 yaşları arasında gerçekleşeceği ifade edilmiştir. Bu hükümden yola çıkıldığında, 23 yaş üstü futbolcuların eğitim ve yetiştirilmelerinin tamamlandığı, dolayısıyla mesleki kariyerlerini

verimli bir şekilde devam ettirebilme menfaatlerine, bu yaştan sonra hukuki bir anlam atfedildiği sonucuna ulaşılabilir. Sportif haklı sebeple sözleşmenin feshedilebilmesinin bir diğer şartı, futbolcunun bir futbol sezonunda, kulübünün oynadığı resmi müsabakaların %10'undan daha azında görev almasıdır. İlgili şart bakımından ortaya çıkan problem, görev alınan müsabakaların belirlenmesinde, müsabaka sayısının mı yoksa müsabakada oyunda görev yapılan sürenin mi dikkate alınacağıdır. Bu fesih hakkının futbolcunun kariyer gelişiminin önündeki riskleri engellemek adına getirilen bir düzenleme olduğu göz önüne alındığında, müsabaka sayısı yerine müsabakada yer alınan sürenin dikkate alınması daha uygun olacaktır. Öğretide hükümde yer alan diğer iki şartın, sportif haklı sebeple fesih bakımından gerekli olmadığı ifade edilmektedir. Ancak bu hususta sportif haklı sebeple fesih hakkının, Talimat ile verilen özel bir hak olduğu dikkate alınmalı ve hükümde yer alan tüm şartların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmelidir. Dolayısıyla resmi müsabakalarda yeterli süreyi alamayan futbolcu, bu hakkını kulübünün son resmi müsabakasından itibaren 15 gün içerisinde kullanmalı ve ilgili futbolcunun kişisel durumu ve somut olayın şartları feshi haklı kılmalıdır. Özetle bu çalışma ile kulübün kadro kurma serbestisi ile futbolcunun kariyer menfaati arasındaki dengeyi kuran ve Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nda düzenlenen sportif haklı sebeple fesih müessesesinin ele alınması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Fesih, Sportif Haklı Sebep, Kadro Kurma Serbestisi, Kariyer Menfaati.

Termination of Professional Footballer Contract for Sporting Just Cause Under the Regulation on the Status and Transfer of Professional Footballers

Abstract

In a professional footballer's contract, which is a form of service contract, one of the club's obligations is to ensure that the footballer engages in football-related activities. However, this does not grant the player a right to demand to play in matches. Indeed football clubs aim for success in competitions, and to achieve this, they must maintain the managerial prerogative to determine which players will take part in matches. Consequently, a club's decision not to field a player does not constitute a breach of contract, and as a rule, the player cannot terminate the contract for just cause based solely on a lack of playing time. Whilst this is the basic rule, it is indisputable that a long period of inactivity adversely affects a footballer's career. Given that professional careers in sports are significantly shorter than in other professions and require continuous development, active participation on the field is vital. At this point, legal mechanisms are necessary to balance the club's managerial freedom with the player's career interest. Article 28 of the Regulation on the Status and Transfer of Professional Footballers (RSTPF) stipulates that a player over the age of 23 who has appeared in fewer than 10% of their club's official matches during a season may have the right to terminate their contract for "sporting just cause." The regulation stipulates that such a termination shall be assessed considering the player's circumstances and the specific circumstances of the case, and that the player must give notice of termination within 15 days of the club's final match of the relevant

season. An examination of the relevant regulation reveals that the termination of a contract by a professional footballer based on sporting just cause is subject to four conditions. First, the player must be over 23 years old. This age limit is significant as Article 16 of the same Regulation states that the training and education of players occur between the ages of 12 and 23, suggesting that after this age, a player's interest in effectively continuing their professional career gains greater legal weight. The second condition is the participation in less than 10% of the club's official matches. Regarding this criteria, considering the objective of preventing risks to career development, it is argued that the actual minutes played should be considered rather than the mere number of matches. While some views in the legal doctrine suggest that certain conditions are not strictly necessary, this study emphasizes that all regulatory requirements—including the 15-day notice period following the last official match and the requirement that individual circumstances justify the termination—must be cumulatively fulfilled. This is because the right to terminate a contract for sporting just cause is a special right granted by the Regulation. In summary, this study aims to examine the legal institution of termination for sporting just cause, which balances the club's freedom to select a squad with the player's career interest, as regulated under the RSTPF.

Keywords: Professional Footballer Contract, Termination, Sporting Just Cause, Freedom of Squad Selection, Career Interest.

Makale ID= 123

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4695-9623

Profesyonel Futbolcuların "Satışı" veya "Kiralanması" Mümkün müdür?

Doç. Dr. Hakkı Mert Doğu

Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 2. maddesinin (c) bendinde transfer; futbolcunun ilk kez profesyonel sözleşme imzalaması, mevcut kulübünden başka bir kulüp ile sözleşme imzalaması veya geçici olarak kulüp değiştirmesi şeklinde ifade edilmektedir. Söz konusu talimatta transfer kavramı doğrudan tanımlanmamış; sadece hangi durumların transfer olarak kabul edileceği belirlenerek transfer çeşitleri ortaya koyulmuştur. Profesyonel futbolcu transferi dendiğinde ilk akla gelen, profesyonel futbolcunun mevcut kulübünden başka bir kulüp ile sözleşme imzalamasıdır. Kamuoyunda "futbolcu satışı" şeklinde isimlendirilen futbolcu transferi çeşidinde, profesyonel futbolcu başka bir kulüple sözleşme imzalamaktadır. Ancak futbolcu transferi için futbolcu satışı ifadesinin kullanılması hatalıdır. Türk Borçlar Kanunu'nun 207. maddesinin birinci fıkrasına göre satış sözleşmesi satıcının, satılanın zilyetlik ve mülkiyetini alıcıya devretme, alıcının ise buna karşılık bir bedel ödeme borcunu üstlendiği sözleşmedir. Malvarlığı değeri bulunmayan ve devredilmesi mümkün olmayan mal ve hakların satış sözleşmesine konu olması mümkün değildir. Bu çerçevede bir insan satış sözleşmesinin konusu olamaz ve profesyonel futbolcunun satışında gerçek anlamda bir satıştan bahsedilemez. Profesyonel futbolcuların transferi ya da kamuoyunda bilinen adıyla futbolcu satışının hukuki niteliği hususunda farklı görüşler vardır. Bu çerçevede futbolcuyu müsabakalarda oynatma hakkının satışı, alacağın devrinin ağır bastığı kendine özgü nitelik taşıyan bir ilişki ve futbolcunun serbest bırakılması görüşleri ileri sürülmektedir. Futbolcu satışı şeklindeki hatalı kullanıma benzer durum, profesyonel futbolcuların transferlerinin bir diğer çeşidini oluşturan geçici transferde de kendisini göstermektedir. Geçici transfer, profesyonel futbolcunun geçici olarak kulüp değiştirmesidir. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 15. maddesinde geçici transfer düzenlenmiştir. Profesyonel futbolcu, ancak kendisi ve ilgili kulüpler arasında akdedilecek finansal koşulları ve geçici transfer süresini içeren yazılı bir sözleşme ile asıl kulübünden başka bir kulübe geçici olarak transfer edilebilir. Uygulamada geçici transfer için, "futbolcu kiralama" ya da "futbolcunun kiraya verilmesi" ifadeleri kullanılmaktadır. Tıpkı futbolcu satışı ifadesinde olduğu gibi futbolcu kiralama ifadesi de hatalı bir kullanımdır. Zira profesyonel futbolcunun, kira sözleşmesine konu olması mümkün değildir. Türk Borçlar Kanunu'nun 299. maddesinin birinci fıkrasına göre kira sözleşmesi, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla

birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir. Tanımda yer alan "şey" ifadesi, taşınır veya taşınmaz eşyayı ifade ettiğinden insanlar kira sözleşmesinin konusunu oluşturmazlar. Geçici transferin hukuki niteliği konusunda doktrinde futbol oynama hakkının kiralanması, çifte iş ilişkisi ve geçici iş ilişkisine benzemekle birlikte kendine özgü yapıya sahip bir ilişki görüşleri vardır.

Anahtar Kelimeler: Transfer, Futbolcunun Satışı, Geçici Transfer, Futbolcunun Kiralanması.

Is It Possible to "Sell" or "Lease" Professional Football Players?

Abstract

Article 2(c) of the Regulations on the Status and Transfers of Professional Footballers defines transfer as a footballer signing a professional contract for the first time, signing a contract with a club other than their current club, or temporarily changing clubs. The regulation does not directly define the concept of transfer; it only specifies which situations are considered transfers, thus outlining the different types of transfers. When professional football player transfers are mentioned, the first thing that comes to mind is a professional football player signing a contract with another club. In this type of transfer, commonly referred to as a "sales of a football player," the professional player signs a contract with another club. However, using the term "sales of a football player" for a transfer is incorrect. According to the first paragraph of Article 207 of the Turkish Code of Obligations, a sales contract is a contract in which the seller undertakes the obligation to transfer the possession and ownership of the sold item to the buyer, and the buyer undertakes the obligation to pay a price in return. Goods and rights that have no tangible value and cannot be transferred cannot be the subject of a sales contract. In this context, a human being cannot be the subject of a sales contract, and in the case of a professional football player's sale, a true sale cannot be said to have taken place. There are differing opinions regarding the legal nature of the transfer of professional football players, or as it is commonly known, the sale of football players. Within this framework, the sale of the right to field the player in matches, the assignment of receivables, and the release of the player are all considered to be unique and specific relationships. A situation similar to the misuse of the term "sales of footballers" also manifests itself in temporary transfers, another type of transfer for professional footballers. A temporary transfer is when a professional footballer temporarily changes clubs. Article 15 of the Regulations on the Status and Transfers of Professional Footballers governs temporary transfers. A professional footballer can only be temporarily transferred from his/her original club to another club through a written contract between himself/herself and the relevant clubs, specifying the financial terms and the duration of the temporary transfer. In practice, the terms "football player loan" or "football player being loaned out" are used for temporary transfers. Just like the expression "selling a football player," the expression "leasing a football player" is also an incorrect usage. This is because a professional football player cannot be the subject of a lease contract. According to the first paragraph of Article 299 of the Turkish Code of Obligations, a lease contract is a contract in which the lessor agrees to allow the lessee to use or benefit from something, and the lessee

agrees to pay the agreed rent in return. Since the word "thing" in the definition refers to movable or immovable property, people cannot be the subject of a lease contract. Regarding the legal nature of temporary transfers, there are differing opinions in legal doctrine that while they resemble the leasing of the right to play football, dual employment relationships, and temporary employment relationships, they possess a unique structure.

Keywords: Transfer, Player Sale, Temporary Transfer, Player Lease.

Makale ID= 213

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3963-2972

Rölativizm Doğal Hukukla Bağdaşır mı? Sofist ve Postmodern Rölativizme Alternatif Olarak Radbruch'un Epistemolojik Rölativizmi

Dr. Öğretim Üyesi Pirali Çağrı Şensoy

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Rölativizm, herkes için geçerli tek bir doğrunun olduğu fikrini reddeden felsefî yaklaşımdır. Bu sebeple rölativizmin doğal hukuk düşüncesiyle bağdaşmaz olduğu düşünülmektedir. Zira doğal hukuk düşüncesi mutlak ve evrensel bir hukukun yahut hiç değilse evrensel geçerliliğe sahip değerlerin mevcudiyeti kabulüne dayanır. Rölativizm ise doğruluğun kişiden kişiye değiştiğini iddia ederek evrensel ve mutlak bilgi imkânını ortadan kaldırmaktadır. Bununla birlikte ismi doğal hukuk düşüncesiyle sıklıkla bir arada anılan bir isim aynı zamanda felsefesinde rölativizme önemli bir yer ayırmıştır. Bu isim Gustav Radbruch'tur. Gerçekten de Radbruch her ne kadar fikrinde dönemsel değişiklikler olduğu iddia edilmekteyse de 21. yy.'daki doğal hukuk rönesansının sembol isimlerinden birisi sayılır. Bu sınıflandırmaya rağmen Radbruch aynı zamanda düşüncesinde rölativizme yer ayırmış, rölativizmi hukuk felsefesinin temel yöntemi olarak tanımlamıştır. Bu iki bağdaşmaz düşüncenin Radbruch'un düşüncesinde bir araya gelişi kafa karıştırıcıdır. Her şeyden önce Radbruch'un Yeni Kantçı düşünceye sahip bir hukuk felsefecisi olduğunu hatırda tutmak gerekir. Bu felsefî müktesebat Radbruch'un klasik anlamda doğal hukukçu düşünürlerden ayrılmasına sebebiyet vermektedir. Klasik doğal hukuk düşüncesinde yürürlükteki hukukun üstünde içerikli bir doğal hukukun mevcudiyeti kabul edilmekteyken Radbruch ve Yeni Kantçı düşünce için böyle bir içerikli doğal hukuk düşüncesi kabul edilmezdir. Radbruch'un ve mensubu olduğu Heidelberg Yeni Kantçılığı'nın hukuk düşüncesi adalet değerine olan yönelimiyle karakter kazanır. Dolayısıyla rölativizmin klasik anlamdaki doğal hukuk düşüncesiyle bağdaşmazlığının Radbruch için geçerli olmadığı düşünülebilir. Fakat bir Heidelberg Yeni Kantçısı olarak Radbruch, aynı zamanda mutlak değerlerin mevcudiyetini savunmaktadır. Böylece klasik doğal hukuk düşüncesinden ayrıldığı gibi, rölativizmi benimseme şekli bakımından da klasik rölativistlerden ayrılmaktadır. Radbruch'un rölativizmini incelemek için iki tür rölativizmi birbirinden ayırmak yerinde olacaktır. Bunlardan bir tanesi ontolojik anlamda mutlak gerçekliği inkâr ederek gerçekliğin rölatifliğini iddia eden ontolojik rölativizmdir. Bu yaklaşımın en tipik ve kadim örneklerinden birini Antik Yunan'da Sofistler arasında görmek mümkündür. Ünlü Sofist Gorgias'a göre gerçeklik yoktur, olsa da bilinemezdir, bilinse de bir başkasına aktarılamazdır. Böylece Gorgias gerçekliğin kişiden kişiye değiştiğini, her bir insanın kendi gerçekliğini kendisinin inşa ettiğini

söyleyerek en radikal rölativistlerden birisi olmuştur. Diğer bir rölativizm türü ise epistemolojik rölativizmdir. Bu tür rölativizm gerçekliğe ilişkin yargıların hakikate uygunluğunun ispatının mümkün olmaması sebebiyle değer yargılarından şüphe duymaktadır. Yani bu tip rölativizmde değerler değil, değer yargıları rölatiftir. Radbruch da böyle bir rölativist anlayışı benimsemektedir. Zira ona göre mutlak ve evrensel değerler mevcuttur. Söz gelimi adalet mutlak olarak geçerli bir değerdir. Fakat değerlere dair bilgimiz kısıtlı ve bu sebeple yargılarımız rölatiftir. Dolayısıyla değer yargılarımız, sözgelimi adalet değerinin içeriği bilimsel olarak kanıtlanamaz. Öyleyse epistemolojik anlamda rölativizmi benimsemek hukuk felsefesi için bir metot olduğu gibi demokrasinin de ön koşuludur. Çünkü demokrasi siyasî görüşlerin bilimsel olarak mutlak bir kesinlikle ispatlanamayacağı veya yok sayılamayacağı kabulüne dayanır; böylece çoğunluğun değer yargılarını dayatmasına karşı azınlıktaki değer yargılarını koruyarak ifâde imkânı tanır. Hukuk felsefesi literatüründe doğal hukukçu olarak konumlandırılan Radbruch'un pozisyonu ile rölativist fikirleri arasındaki gerilim çoğunlukla ihmâl edilmektedir. Bu tebliğde Radbruch'un epistemolojik rölativizmi, ontolojik rölativizmin kadim örneği olan Sofist düşünce ve çağdaş görünümü olan postmodern yaklaşımlara karşı bir alternatif olarak incelenecektir. Bu karşılaştırma aracılığıyla mutlak değerlerin geçerliliğiyle bağdaşan bir rölativizmin imkânı tartışılacak, epistemolojik rölativizmin ontolojik rölativizme kıyasla demokratik diyalog için daha elverişli bir zemin sunduğu savunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gustav Radbruch, Rölativizm, Doğal Hukuk, Epistemolojik Rölativizm, Hukuk Felsefesi.

Is Relativism Compatible with Natural Law? Radbruch's Epistemological Relativism as an Alternative to Sophist and Postmodern Relativism

Abstract

Relativism rejects the idea of a single truth valid for everyone and is therefore often seen as incompatible with natural law, which presupposes absolute and universal values. By holding that truth varies from person to person, it appears to undermine the very possibility of universal knowledge. Yet Gustav Radbruch -often associated with natural law- assigns a central role to relativism within his own philosophy. Although his views are said to have evolved, he remains a key figure in the Renaissance of natural law. At the same time, he treats relativism as the basic method of legal philosophy, giving rise to a genuine theoretical tension between two seemingly opposing positions. Radbruch worked within the Neo-Kantian tradition, which distinguishes him from classical natural law thinkers. Classical natural law posits a substantive law above positive law, a view incompatible with Neo-Kantianism. Radbruch instead grounds legal philosophy in the value of justice. Still, he maintains the existence of absolute values, thereby diverging not only from classical natural law theories but also from traditional forms of relativism. To clarify his position, two types of relativism can be distinguished. The first is ontological relativism, which denies absolute reality and claims that reality itself is relative. Its earliest expression is found among the Greek Sophists. Gorgias, for instance, argued that nothing exists; if it does, it cannot be known; and if known, it cannot be communicated. On this

view, each individual constructs their own reality. The second is epistemological relativism, which questions value judgements on the grounds that their truth cannot be demonstrated. What is relative here is not the values themselves but our judgements about them. This is the position Radbruch adopts. He accepts that absolute values such as justice exist, but holds that our knowledge of them is limited and our judgements therefore relative. Value judgements cannot be scientifically proven. In this sense, epistemological relativism is not only a method of legal philosophy but also a condition of democracy: democracy rests on the recognition that political views can neither be established with certainty nor dismissed outright, thereby safeguarding minority positions against majority dominance. The tension between Radbruch's place in natural law theory and his relativist stance is often overlooked. This paper examines his epistemological relativism as an alternative both to Sophist ontological relativism and to its contemporary postmodern variants. It asks whether relativism can coexist with absolute values and argues that epistemological relativism provides a more productive basis for democratic dialogue than its ontological counterpart.

Keywords: Gustav Radbruch, Relativism, Natural Law, Epistemological Relativism, Philosophy of Law.

Makale ID= 200

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3246-6684

Sadakat Yükümlülüğünün Sınırları Bağlamında Haksız Tahrik: Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararına Eleştirel Bir Yaklaşım (T.08.11.2023, E.2022/1-381, K.2023/576)

Arş. Gör. Dr. Alparslan Dereli

Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Haksız tahrik, failin haksız bir fiilin etkisi altında kalarak suç işlemesi halinde kusurluluk derecesine etki ederek ceza sorumluluğunu azaltan Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 29. maddesinde düzenlen bir kurumdur. Haksız tahrikin uygulama alanı bulabilmesi için tahrik konusu olan fiilin hukuki anlamda haksız olması ve mağdurdan kaynaklı fiilin, fail üzerinde hiddet veya şiddetli elem yaratması gerekmektedir. Bununla birlikte, haksız tahrikin dogmatik yapısı bakımından, tahrik oluşturan fiilin mutlaka faile yönelik olup olmaması gerektiği, fail dışındaki kişilere karşı gerçekleşen eylemlerin tahrik kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususu Türk ceza hukuku öğretisinde tartışmalı konulardan birisidir. Haksız tahrike konu haksız eylemlerden biri sadakat yükümlülüğünün ihlalidir. Sadakat yükümlülüğü, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 185/3'te düzenlenen ve yalnızca evlilik birliğinin tarafları arasında geçerli olan nispi bir yükümlülük niteliğindedir. Sadakat yükümlülüğünün kapsamı ve üçüncü kişiler bakımından doğurabileceği sonuçlar yönüyle, haksız tahrik kurumunun uygulanması açısında ayrıca değerlendirilmesi gereken bir problem alanıdır. Haksız tahrik bakımından sadakat yükümlülüğünün sınırlarına ilişkin, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun yakın tarihte vermiş olduğu bir kararı, çalışmada eleştirel yaklaşımla eleştirilmektedir. Genel Kurul kararına konu somut olayda sanık kayınpeder, damadı ile gelini arasında bir süredir devam eden duygusal ilişkiyi öğrenmiş, bu durumun her iki çocuğunun evliliklerini sona erdirme noktasına getirdiğini, özellikle oğlunun psikolojisinin bozulduğu düşünmüştür. Bunun üzerine gelini ve damadı arasındaki ilişkiyi sonlandırmaya yönelik birtakım girişimlerden sonuç alınmaması ve olaydan önce boşanma davası açılması üzerine sanık kayınpeder, maktul damadının yaşadığı daireye giderek av tüfeğiyle öldürmüştür. Söz konusu olayda sanığın eylemi bakımından haksız tahrik hükmünün uygulanıp uygulanmayacağı uyuşmazlık konusu olmuştur. Genel kurul kararında sanığın damadı ile gelini arasındaki sadakat yükümlülüğünü ihlal eden ilişki nedeniyle sanığın çocuklarının evlilik birliğinin zarar görmesi ve bundan kaynaklı sanıkta yarattığı yoğun öfke ve şiddetli elem yaratmasın gerekçe göstererek TCK m. 29 uyarınca sanığın kasten öldürme eyleminde haksız tahrik hükmünün uygulanması gerektiğini belirterek kararı bozmuştur. Somut olayda maktulün, sanık kayınpederine karşı herhangi bir sadakat yükümlülüğü bulunmamaktadır. Kararın

değerlendirmesinde öğretide mevcut olan tartışmalar da dikkate alınarak, üçüncü kişinin eyleminin doğrudan fail üzerinde yarattığı etkinin bazı hallerde haksız tahrikin konusunu oluşturup oluşturmayacağı sorunu dogmatik açıdan ele alınmaktadır. Bu kapsamda, haksız tahrik kurumunun sınırlarının belirlenmesi bakımından, haksız eylemin failin dışındaki kişilere yönelik olup olmayacağı konusunda öğretideki farklı görüşler iler sürülmüştür. Bir görüşe göre, haksız fiil yalnızca faile değil, onun yakınlarına veya üçüncü kişilere yönelmiş olsa da tahrik sayılabilir. Buna karşılık diğer görüş, fail dışındaki kişilere yönelen eylemlerin ancak somut olayın özelliklerine göre ve haksız tahrikin niteliği dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Kararın temel eleştiri konusu sadakat yükümlülüğünü zımni olarak genişletilmesidir. Sadakat yükümlülüğü, eşler arasındaki nispi nitelikteki bir yükümlülüktür. Bu yükümlülüğün üçüncü kişilere yöneltilmesi veya üçüncü kişilerin davranışlarının bu yükümlülük ihlali bağlamında değerlendirilmesi hem medeni hukuk hem de ceza hukuku sistematiğiyle bağdaşmamaktadır. Yargıtay'ın söz konusu kararda belirttiği üzere eşlerin sadakat yükümlülüğünü ihlal etmesi, haksız eylemin fail dışındaki kişiye karşı gerçekleşmesi yani ailenin diğer fertlerini dolaylı yoldan etkilemesi, haksız tahrikin genişletilmesi bakımından gerekçe teşkil edemez. Aksi halde, haksız tahrik kurumunu subjektif değer yargılarına ve toplumsal ahlak anlayışına aşırı derecede bağımlı hâle getirilmesi, hukuki öngörülebilirliği zedeleyecektir. Çalışmada, sadakat yükümlülüğünün ihlali kapsamında haksız eylemin fail dışındaki bir kişiye yöneltilmesi durumunda, failin buna karşı gösterdiği tepkinin haksız tahrik kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkin tespitler yapılmaktadır. Bu bağlamda sadakat yükümlülüğü, mevcut düzenlemeler göre yalnızca evlilik birliğinin tarafları arasında söz konusudur. Bu nedenle, bu yükümlülüğün fail dışındaki birine karşı ihlali, failin tepki eyleminin haksız tahrik kapsamında değerlendirilmesine yol açmaz. Aksi yöndeki kabul, benzer olaylarda haksız tahrik kurumunun kapsamının belirsizleşmesine yol açar. Sonuç olarak bu çalışma, Yargıtay Ceza Genel Kurul kararının, sadakat yükümlüğünün sınırlarını aşan bir değerlendirmeyle haksız tahrikin uygulama alanını genişlettiği ve bu bağlamda ceza hukukunun temel ilkeleriyle bağdaşmadığı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Haksız Tahrik, Sadakat Yükümlülüğü, Kasten Öldürme, Kusurluluğun Azaltılması, Yargıtay Ceza Genel Kurul Kararı.

Unjust Provocation in the Context of the Limits of the Duty of Fidelity: A Critical Analysis of a Decision of the General Assembly of Criminal Chambers of the Court of Cassation (Date: 08.11.2023, Merits No: 2022/1-381, Decision No: 2023/576)

Abstract

Unjust provocation is regulated under Article 29 of the Turkish Penal Code (TPC) as a ground that reduces criminal liability by affecting the degree of culpability where the offender commits an offence under the influence of an unjust act. For the doctrine of unjust provocation to be applicable, the provoking act must be unlawful in a legal sense, and the act originating from the victim must give rise to anger or severe distress in the offender. One of the unjust acts that may

constitute unjust provocation is the breach of the duty of fidelity. The duty of fidelity, regulated under Article 185/3 of the Turkish Civil Code (TCC), is a relative obligation that applies exclusively between spouses within the marital union. This study critically examines a recent decision of the General Assembly of Criminal Chambers of the Court of Cassation concerning the limits of the duty of fidelity in the context of unjust provocation. In the case at issue, the defendant, who was the father-in-law, learned of an ongoing emotional relationship between his son-in-law (the victim) and his daughter-in-law. He considered that this situation had brought both of his children's marriages to the brink of dissolution and, in particular, had adversely affected his son's psychological well-being. Following unsuccessful attempts to terminate the relationship and the initiation of divorce proceedings shortly before the incident, the defendant went to the victim's residence and killed him with a shotgun. The central legal issue in the case was whether the provision on unjust provocation should be applied to the defendant's conduct. In its decision, the General Assembly held that the relationship between the victim and the daughter-in-law, which violated the duty of fidelity between spouses, caused serious harm to the marriages of the defendant's children and gave rise to intense anger and severe distress in the defendant. On this basis, it concluded that the provision on unjust provocation under Article 29 TPC should be applied to the intentional killing and overturned the lower court's decision. The principal point of criticism directed at the decision concerns the implicit expansion of the scope of the duty of fidelity. The duty of fidelity is a relative obligation existing solely between spouses. Extending this obligation to third parties, or evaluating the conduct of third parties within the framework of a breach of this duty, is incompatible with both civil law and criminal law doctrine. Indeed, in the present case, the victim did not owe any duty of fidelity to the defendant. In assessing the decision, the study also takes into account the ongoing doctrinal debate and examines, from a dogmatic perspective, whether the conduct of a third party that directly affects the offender may, in certain circumstances, fall within the scope of unjust provocation. In this context, differing views have been advanced in the literature as to whether the provoking act must be directed at the offender himself. According to one view, an unjust act may constitute provocation even if it is directed not at the offender but at his relatives or other third persons. By contrast, another view maintains that acts directed at persons other than the offender should be assessed on a case-by-case basis, taking into account the nature of unjust provocation and the specific circumstances of the case. For the application of unjust provocation, the provoking act must originate from the victim and must create a legally relevant unjust impact on the offender. As the Court of Cassation suggested, the violation of the duty of fidelity between spouses and its indirect effects on other family members cannot justify an expansion of the doctrine of unjust provocation. Otherwise, the concept of unjust provocation would become excessively dependent on subjective value judgments and prevailing social morality, thereby undermining legal foreseeability. In conclusion, this study submits that the decision of the General Assembly of Criminal Chambers of the Court of Cassation expands the scope of unjust provocation through an interpretation that exceeds the limits of the duty of fidelity and is, in this respect, incompatible with the fundamental principles of criminal law. Under the current legal framework, the duty of fidelity applies exclusively between spouses. Accordingly, a breach of this duty in relation to a person other than the offender cannot render the offender's reactive conduct subject to the doctrine of unjust provocation. Any contrary approach would lead to uncertainty as to the scope and limits of unjust provocation in comparable cases.

Keywords: Unjust Provocation, Duty of Fidelity, Intentional Homicide, Mitigation of Culpability, Decision of the General Assembly of Criminal Chambers of the Court of Cassation.

Makale ID= 205

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0001-6185-5307

Sağlık Bakanlığı ve Personelinin Kişisel Verilere İlişkin Yükümlülükleri ile İdari Sorumlulukları

Eda Hevesli

Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Günümüzde kişisel veriler, özellikle de hassas veri niteliği kapsamında yer alan sağlık verilerinin gizliliği ve korunması idare için hukuki bir zorunluluğun yanı sıra talep noktasında bireyler için anayasal bir haktır. Bu çalışmada, Sağlık Bakanlığı ve sağlık personelinin kişisel verilere ilişkin yükümlülük ve sorumluluklarının genel çerçevesini ortaya koymak; yargı kararlarında benimsenen tutumu incelemek, uygulamada karşılaşılan belirsizlikleri tespit etmek ve doktrinel tartışmalara yer vermek amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışmada yöntem olarak; başta 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve ilgili mevzuatlara ek olarak Kişisel Verileri Koruma Kurulu kararları, yargı kararları ve doktrin görüşleri değerlendirilerek karşılaştırmalı şekilde analiz edilmiştir Çalışmada, kişisel verilerin yanında sağlık verilerine yönelik bir ihlal söz konusu olduğunda bu ihlali idarenin gerçekleştirmesi halinde 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu uyarınca Sağlık Bakanlığı gibi kamu idarelerine para cezası uygulanamaması nedeniyle veri sahibi olan mağdur açısından hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurabileceği saptanmıştır. Bu durum caydırıcılığı zayıflatarak Sağlık Bakanlığı açısından dolaylı bir korumaya neden olabilecektir. Aynı şekilde idari para cezasının özel hastanelere uygulanması ancak Sağlık Bakanlığına uygulanmaması sebebiyle aynı hukuka aykırı fiile farklı yaptırım uygulanması nedeniyle eşitlik ilkesini de zedelendiği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda çalışmada dijital ortamlarda gerçekleşen kişisel veri ve sağlık verisi ihlallerinde klasik hizmet kusurunun yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmış ve doktrinde "dijital hizmet kusuru" kavramı ile somut bir zarar aranmadan da veri sızıntısı, sistem açıkları halinde veri ihlali durumunda Sağlık Bakanlığının hizmet kusurundan sorumlu olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın odağındaki bir diğer sonuç ise Türk mevzuatında bulunmayan ama Avrupa Birliği mevzuatında yer alan Genel Veri Koruma Tüzüğünde (GDPR) yer alan "orantısız çaba" kavramının bulunmaması da önemli bir eksiklik olduğunun tespitidir. Özellikle Sağlık Bakanlığı tarafından binlerce hasta yakınlarına dair verilerin işlenmesi halinde veri sahiplerine aydınlatma yapılması imkânsızdır. Bu durum Sağlık Bakanlığının aydınlatma yükümlülüğünü tam olarak yerine getirilememesine neden olmakta ve uygulamada belirsizliklere yol açmaktadır. Ayrıca Sağlık Bakanlığında 657 sayılı Devlet Memurları Kanuna

tabi personelin kişisel veri ve sağlık verisi ihlallerinde alabilecekleri disiplin cezalarının ne olacağı noktasında bir açıklık bulunmamaktadır. Hangi ihlal durumlarında hangi disiplin cezalarının verileceği kanunda düzenlenmemesinin yanında yorum farklılıkları nedeniyle aynı hukuka aykırı fiili gerçekleştiren sağlık çalışanlarından bazıları daha ağır disiplin cezalarıyla karşılaşabilmekte ve bu durumun hukuki güvenliği zayıflatarak hakkaniyetsiz uygulamalara yol açabilmektedir. Bu nedenle veri ihlalleri belirtilerek uygulanacak disiplin cezalarının kanunda açıkça düzenlenmesi gerekmektedir. Veri ihlali halinde Sağlık Bakanlığına hükmedilen manevi tazminatların düşük tutulması caydırıcılığı ve hukuki güvenliği etkilemektedir. Aynı şekilde personelin kusuru nedeniyle ödenen tazminatlarda rücunun bağlı bir yetki olmasına rağmen çok az uygulanması da denetim yetersizliğine neden olmaktadır. Kişisel veri ihlallerine ilişkin yargı kararlarının azlığı ve özellikle rücu ile disiplin sorumluluğu konusundaki içtihat eksikliği, uygulamada belirsizliklere yol açmakta ve hukuki güvenliği zayıflatmaktadır. Bu nedenle, net ve sınıflandırılmış düzenlemelerin yapılması, caydırıcı tazminata hükmedilmesi, dijital hizmet kusurunun ön plana çıkarılması, rücu mekanizmalarının uygulanması yaklaşımlarının uygulanabilir hale getirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Sağlık Verisi, Disiplin Sorumluluğu, İdari Sorumluluk, Sağlık Bakanlığı.

Obligations and Administrative Liabilities of the Ministry of Health and Its Personnel Regarding Personal Data

Abstract

Today, personal data, particularly sensitive health data, require protection not only as a legal obligation of the administration but also as a constitutional right of individuals. This research aims to present the general framework of the obligations and administrative liabilities of the Ministry of Health and its personnel regarding personal data, to examine judicial approaches, to identify uncertainties in practical implementation, and to incorporate doctrinal discussions. The research employs a comparative analysis based on the Law No. 6698 on the Protection of Personal Data, the Civil Servants Law No. 657, relevant legislation, decisions of the Personal Data Protection Board, judicial rulings, and doctrinal opinions. The research finds that when personal data violations, particularly concerning health data, are committed by public authorities such as the Ministry of Health, administrative fines cannot be imposed under Law No. 6698, which may lead to inequitable outcomes for the data subjects. This situation weakens deterrence and provides indirect protection for the Ministry of Health. Similarly, administrative fines can be applied to private hospitals but not to the Ministry of Health, resulting in unequal treatment for similar unlawful acts, which undermines the principle of equality. The research also concludes that the traditional concept of service fault is insufficient for addressing data breaches in digital environments. The doctrinal concept of "digital service fault" has emerged, indicating that the Ministry of Health may be held liable for system vulnerabilities and data breaches even in the absence of concrete damage. Another important finding is the absence in Turkish law of the concept of "disproportionate effort," recognized under the European Union's

General Data Protection Regulation (GDPR). In large-scale data processing activities, such as the processing of thousands of patients' relatives' data, fulfilling the obligation to inform all data subjects is practically impossible, creating uncertainties in implementation. Furthermore, there is a lack of clarity regarding disciplinary sanctions applicable to personnel subject to Law No. 657 in cases of personal and health data violations. The absence of explicit regulations and interpretative differences may result in inconsistent and inequitable disciplinary practices, weakening legal certainty. Finally, the low level of non-pecuniary damages awarded in cases of data breaches and the limited application of recourse mechanisms reduce deterrence and oversight. The scarcity of judicial decisions, particularly regarding recourse and disciplinary liability, further contributes to legal uncertainty. Therefore, clearer and classified legal regulations, stronger compensatory measures, recognition of digital service fault, and more effective recourse mechanisms are necessary to strengthen legal certainty and ensure the protection of personal data.

Keywords: Personal Data, Health Data, Disciplinary Liability, Administrative Liability, Ministry of Health.

Makale ID= 203

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000000241240831

Sağlık Turizmi Bağlamında Doğum Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması

Dr. Öğretim Üyesi Ekin Tuna Serdaroğlu

Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sağlık turizminin tarihi çok eskilere dayanmakla birlikte birçok eski medeniyet mineral termal kaynaklarının ve banyoların tedavi edici etkisini kabul etmiş ve bu durum bireylerin tedavi amacıyla seyahat etmelerini teşvik etmiştir. Günümüzde de her geçen yıl daha fazla insan birçok farklı nedenle yurtdışında tıbbi ve sağlık hizmetlerine ilgi duymakta ve çeşitli gerekçelerle yurt dışında sunulan tıbbi ve sağlık hizmetlerinden yararlanmayı tercih etmektedir. Dünya Turizm Örgütü'ne göre sağlık turizmi, bireylerin sağlıklarını korumak veya iyileştirmek amacıyla kaplıca ve benzeri sağlık merkezlerine seyahat etmelerini ifade eden bir turizm türü olarak tanımlanmaktadır . Sağlık turizminin bir kolu olan medikal turizm, yalnızca tedavi edici sağlık hizmetlerini değil, aynı zamanda doğum hizmetlerini de kapsayacak şekilde genişlemiştir. Bu bağlamda doğum turizmi, günümüzde medikal turizmin önemli ve giderek yaygınlaşan bir alt türü hâline gelmiştir. Zira medikal turizm, bireylerin daha iyi şartlarda tedavi görme arzusu, bazı tıbbi uygulamaların kişilerin kendi ülkelerindeki mevzuat tarafından sınırlandırılmış veya yasaklanmış olması (örneğin tüp bebek uygulamaları veya taşıyıcı annelik) gibi nedenler etkili olmaktadır. Ancak doğum turizmi bakımından belirleyici unsur, çoğu zaman doğum yoluyla vatandaşlık kazanılması ile ilgilidir. Nitekim kadınların belirli ülkelerde doğum yapmayı tercih etmelerinin temel gerekçesi, bu ülkelerde doğum yeri esasına dayalı vatandaşlık (ius soli) ilkesinin uygulanıyor olmasıdır. Uluslararası dolaşımın her geçen gün arttığı günümüzde bireylerin sağlık hizmetlerinden yararlanmak ve doğum yapmak amacıyla farklı ülkelere seyahat etmeleri yeni göç olgusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, sağlık hukuku, vatandaşlık hukuku ve milletlerarası özel hukuk alanlarının kesiştiği çok boyutlu hukuki sorunları da beraberinde getirmektedir. Ülke hukuklarında vatandaşlığın kazanılması aslen ve mükteseben olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. Aslen vatandaşlık kazanılması doğumla kazanılan vatandaşlık olup başvurulan iki temel esas ius sanguinis (soybağı esası, kan esası) veya ius soli (doğum yeri esası, toprak esası)'dir. Doğum yeri esasını benimseyen ülkelerde, birey doğduğu anda ve doğumu nedeniyle vatandaşlık kazanmakta; bu özellik, söz konusu ülkeleri de doğum turizmi açısından cazip hâle getirmektedir. Öte yandan, Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nde yer alan hareketlilik özgürlüğü kapsamında bireylerin seyahat etme, sağlık hizmetlerinden yararlanma hakları güvence altına alınmıştır. Bu çerçevede, doğum

turizmi yalnızca vatandaşlık hukuku bakımından değil, aynı zamanda temel hak ve özgürlükler bakımından da değerlendirilmelidir. Bu çalışmada doğum yeri esasına göre vatandaşlık kazanılması ve ilgili mevzuat karşılaştırmalı hukuk bağlamında ele alınacaktır. Sonradan kazanılan vatandaşlık bu çalışmanın doğrudan inceleme alanı dışında kalmakla birlikte, uygulamada sıklıkla karşılaşılan sorunlar bakımından ikamet yoluyla vatandaşlık kazanılması ile arasındaki farklara yeri geldikçe değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık, Sağlık Turizmi, Doğum Yeri İlkesi, Soybağı İlkesi, Doğum.

Acquisition of Nationality by Birth Within the Framework of Medical Tourism

Abstract

The history of health tourism dates back to ancient times, as many early civilizations acknowledged the therapeutic effects of mineral and thermal resources as well as public baths, thereby encouraging travel for medical purposes. In the contemporary era, more individuals are showing interest in accessing medical and healthcare services abroad, and for various reasons prefer to benefit from health services provided in foreign countries. According to the World Tourism Organization, health tourism is defined as a form of tourism in which individuals travel to spas and similar health centers with the aim of maintaining or improving their health. Medical tourism, which is a branch of health tourism has expanded beyond curative treatments to also encompass childbirth-related services. In this context, birth tourism has emerged as a significant and increasingly prevalent subcategory of medical tourism. Medical tourism is often driven by factors such as individuals' desire to receive treatment under more favorable conditions, as well as the fact that certain medical practices are restricted or prohibited under the domestic legislation of their home countries (for example, in vitro fertilization techniques or surrogacy arrangements). However, with respect to birth tourism, the determining factor is most frequently linked to the acquisition of citizenship by birth. Indeed, the primary reason why women prefer to give birth in certain countries is the application of the jus soli (place of birth or territorial principle) in those jurisdictions, whereby citizenship is granted on the basis of place of birth. In an era characterized by steadily increasing international mobility, individuals' travel to foreign countries in order to access healthcare services and give birth has emerged as a new phenomenon situated at the intersection of migration. This development gives rise to multidimensional legal issues that intersect the fields of health law, nationality law, and private international law. In domestic legal systems, the acquisition of nationality is generally classified into two categories: original (by birth) and acquired (subsequent) nationality. Original nationality is acquired at birth and is based on two fundamental principles: jus sanguinis (the principle of descent) and jus soli. In countries that adopt the jus soli principle, individuals acquire nationality at the moment of birth and by virtue of being born within the territory of the state. This characteristic renders such countries particularly attractive destinations for birth tourism. Moreover, within the framework of the freedom of movement enshrined in the Universal Declaration of Human Rights, individuals are guaranteed the right to travel and to

access healthcare services. From this perspective, birth tourism should be assessed not only in terms of nationality law, but also in relation to fundamental rights and freedoms. This study examines the acquisition of nationality based on the place of birth and the relevant legal regulations from a comparative law perspective. While namely nationality obtained after birth falls outside the direct scope of this study, distinctions between birthright citizenship and nationality acquired through residence will be addressed where relevant, particularly in light of practical challenges encountered in legal practice.

Keywords: Nationality, Health Tourism, Ius Soli, Ius Sanguinis, Birth.

Makale ID= 155

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0002-4037-6654

Sahte Belge Düzenleme ve Kullanma Suçlarında Suçun Failinin Tespiti

Tolga Candemir

İzmir Bakırçay Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Devlet yapısı tarihsel süreç içerisinde gelişimler gösterirken, devletin işleyişi ve sürekliliği yönünden temel gelir yapılarından biri vergi kavramıdır. Kamu düzeni bakımından bu vergi sisteminin aksama olmaksızın işlemesi gerekmektedir. Mükellef sıfatına haiz kişiler tarafından kamu otoritesine karşı vergisel yükümlülüklerini yerine getirmeyerek hukuka aykırı yöntemlerle ödememeye yönelik veya az ödemeye yönelik fiiller içerisinde bulunmaları vergi kaçakçılığı olarak nitelendirilmektedir. 213 Sayılı Vergi Usul Kanununda Kaçakçılık Suçları ve Cezalarına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Sahte Belge düzenleme ve kullanma suçları kanunun 359. Maddesinde düzenlenen suç tiplerindendir. Kaçakçılık suçlarının konusu olan fiiller bakımından suç işleme kastı ile hareket eden, suçun faili niteliğindeki kişilerin tespitinin yapılması gerekmektedir. Faile ilişkin tespitlerin yapılması süreçlerinde, suçun şahsiliği ilkesi çerçevesinde çok yönlü ve kapsamlı değerlendirmelerde bulunulması gereklidir. Ceza muhakemesinin amacı olan maddi gerçeğe ulaşmak ve gerçek failin tespit edilmesi konularında uygulamada ciddi zorluklarla ve hukuki ihtilaflarla karşılaşılmaktadır. Ticari işletmeler bu suçların icrası kapsamında kullanılabilmektedir. Karmaşık ticari işlemler ile muvazaalı işlemler gerçek işlemlere benzetilmeye çalışılmaktadır. Görünürdeki işlemin gerçek bir işlem niteliğinde olmadığına ilişkin olan değerlendirmelerin de farklı türdeki araştırma ve denetlemeler ile desteklenmesi gerekmektedir. Temsil yetkisine sahip olan organlardaki kişiler yönünden kast ve iştirak durumlarında kişilerin suçtan kurtulmaya yönelik olan ifadeleri ile de tespit durumları zorlaşmaktadır. Farklı kişiler üzerinden vekalet ilişkileri kullanılarak suç konusu fiiller işlenebilmekte ve gerçek fail gizlenmeye çalışılmaktadır. Farklı mükellefler adına olan belgeler teslim edilebilmekte ve yetkili kişilerin tespit edilememesi durumunda maddi gerçeğin ortaya çıkarılması daha da zorlaşmaktadır. Çalışmamız kapsamında hukukumuzdaki fail olarak sayılan durumlar yönünden görüşler kapsamında bir bölümde değerlendirme yapılmıştır. Yargıtay Ceza Dairelerinin ve Yargıtay Ceza Genel Kurulunun failin tespit edilmesi konusundaki kararları incelenmiştir. Kararlarda çalışmamızın konusu olan suçun failinin tespiti konusundaki araştırma yöntemleri ile soruşturma ve kovuşturma evrelerinde yapılması gerekenler yönünden ayrı bir bölüm halinde değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Vergi Kaçakçılığı, Sahte Belge, Vergi Usul Kanunu, Failin Tespiti, Maddi Gerçek.

Identification of the Perpetrator in the Crimes of Issuing and Using Forged Documents

Abstract

As the state structure has evolved throughout history, the concept of taxation has remained one of the fundamental revenue mechanisms essential for the functioning and continuity of the state. For the sake of public order, it is imperative that this tax system operates without disruption. The acts of individuals possessing the status of taxpayers, who fail to fulfill their tax obligations to the public authority and resort to unlawful methods with the intent to evade or underpay taxes, are characterized as tax evasion. Regulations concerning Tax Evasion Crimes and Penalties are stipulated in the Tax Procedure Law No. 213. The crimes of issuing and using forged documents are among the offenses regulated under Article 359 of the aforementioned law. Regarding the acts that constitute tax evasion crimes, it is necessary to identify the individuals acting with criminal intent who qualify as the perpetrators of the offense. During the process of identifying the perpetrator, multidimensional and comprehensive evaluations must be conducted within the framework of the principle of individual criminal responsibility. In practice, significant difficulties and legal disputes are encountered in reaching the material truth—which is the ultimate objective of criminal procedure—and in identifying the actual perpetrator. Commercial enterprises can be utilized in the execution of these crimes. Through complex commercial operations and sham transactions, attempts are made to simulate genuine transactions. Assessments concluding that an apparent transaction does not qualify as a genuine one must be supported by various types of investigations and audits. In cases involving intent and complicity, the identification process is further complicated by the exculpatory statements of individuals in representative organs who seek to evade criminal liability. The offenses in question can be committed by exploiting proxy relationships involving different individuals, thereby attempting to conceal the real perpetrator. Furthermore, documents issued in the name of different taxpayers may be delivered, and if the authorized individuals cannot be identified, uncovering the material truth becomes increasingly arduous. Within the scope of our study, an evaluation is provided in a dedicated section regarding the statuses recognized as perpetrators in our legal system, in light of various doctrinal opinions. The jurisprudence of the Criminal Chambers of the Court of Cassation and the Penal General Assembly of the Court of Cassation concerning the identification of the perpetrator has been thoroughly examined. Based on these judicial decisions, a separate section offers an evaluation of the investigative methods for identifying the perpetrator of the subject crime, alongside the procedural steps that must be taken during the investigation and prosecution phases.

Keywords: Tax Evasion, Forged Document, Tax Procedure Law, Identification of the Perpetrator, Material Truth.

Makale ID= 179

Sözlü Sunum

ORCID ID: ORCID: 0000-0003-4524-532X

Saklı Pay Kavramı ve Saklı Payın Gerekli Olup Olmadığı Sorunu

Dr. Neslihan Öz Kaşka

Okan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bir kimsenin ölümünden sonra malvarlığı üzerinde ne ölçüde serbestçe tasarruf edebileceği sorusu, miras hukukunun en temel tartışma alanlarından birini oluşturmaktadır. Bu sorun, yalnızca mirasbırakanın iradesinin korunması bakımından değil, aynı zamanda mirasçıların hak ve menfaatlerinin güvence altına alınması açısından da büyük önem taşımaktadır. Bu tartışmanın merkezinde yer alan saklı pay kurumu, mirasbırakanın tasarruf özgürlüğünü sınırlayarak belirli mirasçıları korumayı amaçlamakta ve bireysel irade ile aile dayanışması arasında bir denge kurmaktadır. Türk Medeni Kanunu, kanuni mirasçıların bir bölümünü mirasbırakanın tasarruflarına karşı özel olarak koruma altına almış; bu zorunlu miras paylarını "saklı pay", bu korumadan yararlanan mirasçıları ise "saklı paylı mirasçılar" olarak adlandırmıştır. Saklı paylı mirasçılık kurumunun kaynağı; aile mülkiyetinin korunması, aile içi dayanışmanın sürdürülmesi ve mirasbırakanın yakınlarının ekonomik güvenliğinin sağlanması düşüncelerine dayanmaktadır. Bununla birlikte, modern toplumlarda aile yapısının dönüşmesi, bireysel özgürlüklerin genişlemesi ve sosyal devlet mekanizmalarının güçlenmesi, saklı pay kurumunun gerekliliğini yeniden tartışmaya açmıştır. Nitekim karşılaştırmalı hukukta da bu yönde bir eğilim görülmektedir. İngiliz hukukunda mirasbırakanın tasarruf özgürlüğü geniş ölçüde korunurken; Türk ve İsviçre hukukları geleneksel olarak saklı pay sistemini benimsemiştir. 743 sayılı eski Türk Kanunu Medenisi'nden 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na uzanan süreçte saklı pay oranları mirasbırakan lehine aşamalı olarak daraltılmış; 2007 yılında yapılan değişiklikle kardeşler saklı paylı mirasçı kapsamından tamamen çıkarılmıştır. İsviçre Medeni Kanunu'nda 1 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe giren revizyon ile ana-babanın saklı payı kaldırılmış, altsoyun saklı payı ise azaltılmıştır. Bu gelişmeler, saklı pay kurumunun kapsamının giderek daraltılma eğiliminde olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Öte yandan, saklı payın hukuki niteliği de bu tartışma bakımından önem taşımaktadır. Zira mirasbırakanın saklı paya aykırı tasarrufları kendiliğinden hükümsüz sayılmamakta; bu tasarruflara karşı yalnızca saklı paylı mirasçılara tanınan tenkis davası yoluna başvurulabilmektedir. Bu durum, saklı payın mutlak ve kendiliğinden uygulanan bir kamu düzeni kuralı olmadığını; aksine, korunmasının mirasçının iradesine bırakıldığı görece bir güvence mekanizması niteliği taşıdığını göstermektedir. Bu çerçevede saklı pay kurumu, klasik gerekçelerine rağmen günümüz koşullarında yeniden değerlendirilmesi gereken bir yapı arz etmektedir.

Çalışmamızda; saklı pay kavramı, kurumun gerekliliği sorunu ve kamu düzeniyle ilişkisinin sınırları, tarihsel gelişim ve karşılaştırmalı hukuk perspektifinden ele alınarak saklı payın günümüz miras hukukundaki işlevi değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Saklı Pay, Saklı Paylı Mirasçı, Ölüme Bağlı Tasarruf Serbestisi, Miras Hukuku, Kamu Düzeni.

The Concept of the Statutory Entitlement and the Question of Whether It Is Necessary

Abstract

The question of the extent to which a person may freely dispose of their estate following their death constitutes one of the most fundamental areas of debate in inheritance law. This issue is of great importance not only in terms of protecting the testator's will, but also in terms of safeguarding the rights and interests of the heirs. The concept of the statutory entitlement, which lies at the heart of this debate, aims to protect certain heirs by limiting the testator's freedom of disposition; thereby striking a balance between individual will and family solidarity. The Turkish Civil Code has specifically placed a portion of the statutory heirs under protection against the testator's dispositions; it refers to these mandatory shares of the estate as the "statutory entitlement" and the heirs benefiting from this protection as "heirs with a statutory entitlement". This concept of statutory-entitlement is rooted in the principles of safeguarding family property, maintaining intra-family solidarity, and ensuring the economic security of the testator's close relatives. However, the transformation of family structures in modern societies, the expansion of individual freedoms, and the strengthening of social welfare mechanisms have reignited debate regarding the necessity of the statutory-entitlement institution. Indeed, a similar trend is observed in comparative law. Whilst English law broadly protects the testator's freedom of disposition, Turkish and Swiss law have traditionally adopted the statutory entitlement system. In the transition from the former Turkish Civil Code No. 743 to the Turkish Civil Code No. 4721, the statutory entitlement ratios were gradually reduced in favour of the testator; with the amendment made in 2007, siblings were completely excluded from the scope of heirs entitled to a statutory entitlement. Under the revision of the Swiss Civil Code, which came into force on 1 January 2023, the statutory entitlement of parents has been abolished, whilst that of descendants has been reduced. These developments clearly demonstrate that the scope of the statutory entitlement institution is trending towards gradual reduction. Besides, the legal nature of the statutory entitlement is also significant in this context. This is because dispositions by the testator that contravene the statutory entitlement are not automatically deemed void; instead, only the heirs entitled to a statutory entitlement may bring an action for reduction against such dispositions. This situation demonstrates that the statutory entitlement is not an absolute and automatically applied rule of public policy; rather, it constitutes a relative safeguard mechanism whose protection is left to the heir's discretion. Within this framework, the institution of the statutory entitlement presents a structure that requires reassessment under contemporary conditions, despite its classical justifications. In this study, the concept of the

statutory entitlement, the issue of the institution's necessity, and the limits of its relationship with public policy will be examined from the perspectives of historical development and comparative law, with a view to assessing the function of the statutory entitlement in modern inheritance law.

Keywords: Statutory Entitlement, Heir with a Statutory Entitlement, Freedom of Disposition Upon Death, Inheritance Law, Public Policy.

Makale ID= 183

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0003-0798-847X[1]
0000-0002-4112-0311[2]

Seri Muhakeme Usulünde Mahkemenin Rolüne İlişkin Değerlendirme

Mehmetcan Özkaya[1], Doç. Dr. Ali Tanju Sarıgül[2]

[1]Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi
[2]Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Özet

Seri muhakeme usulü ile birlikte hedeflenen hızlı yargılama, savcılık makamına etkin bir rol verilmesi suretiyle gerçekleşebileceği düşüncesine dayanmakta olup, söz konusu bu durum mahkemenin yalnızca usulü denetim mekanizması olarak pasif bir role sahip olması sonucunu doğurmakta ve çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Mahkemenin inceleme yetkisinin kapsamının usulü denetim ile sınırlı olması, mahkemenin verebileceği karar türlerini sınırlandırdığı gibi mağdurun süreç dışında bırakılması sonucunu da doğurmaktadır. Şüphelinin seri muhakeme usulünü özgür iradesiyle kabul edip etmediğini denetleyen mahkemenin, mağduru dinleyememesi ve esasa ilişkin değerlendirmede bulunamaması, seri muhakemenin kendi içerisinde hızlı sonuçlanmasını sağlamakla birlikte diğer mahkemelerin iş yükünün dolaylı şekilde artmasına sebebiyet verebilecektir. Nitekim, seri muhakemeye ilişkin incelemenin yapıldığı ve sadece şüphelinin dinlendiği duruşmada, mahkemenin yetkisi; talepnamenin kabulü, reddi veya iadesiyle sınırlandırılmıştır. Mahkemenin, sanığın beraat etmesi veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerektiği kanaatine vardığı hallerde dahi doğrudan bu yönde bir hüküm kuramayıp ret kararıyla dosyayı genel yargılamaya sevk etmesi, yargılama makamlarının iş yükünü artırmaktadır. Bu durum, hem usul ekonomisine aykırılık teşkil etmekte hem de makul sürede yargılanma hakkının ihlaline sebebiyet vermektedir. Benzer şekilde, mağduru dinlemeksizin, savcılık tarafından hazırlanan talepname dikkate alınarak çelişmeli yargılama yapılmadan karar verilmesi, mağdurun uğramış olduğu zararı mahkemede dile getirmesine ve zararın telafi edilmesine imkân vermeyeceği gibi mahkeme tarafından verilen kararın klasik bir hüküm olarak kabul edilip edilmeyeceği tartışmasına da neden olabilecektir. Seri muhakeme usulü yalnızca şüphelinin hızlı bir yargılama sürecinden yararlanması anlamına gelmemekte olup, mahkemenin hem esası inceleme hem de mağduru dinleme yetkisine sahip olarak taraflar arasındaki denge ve adaleti sağlamak suretiyle süreci tamamlamasını gerektirmektedir. Nitekim, Fransız seri yargılama uygulamasında mağdurun devam etmekte olan muhakeme süreci hakkında bilgilendirilmesi ve mahkeme tarafından dinlenerek uğramış olduğu zararı aynı seri yargılama sürecinde

giderebilmesi kabul edilmiştir. Aynı mahkemenin mağdurun zararının giderilmesine yönelik talebini de karara bağlayabilmesi, mahkemenin yargılama makamı olarak her iki tarafı dinleyerek daha adil bir sonuca ulaşabilmesini sağlamakta olup, çalışma kapsamında ayrıca inceleme konusu yapılmasını gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Seri Muhakeme Usulü, Mahkemenin İnceleme Yetkisinin Kapsamı, Mağdur, Hükmün Niteliği, Makul Sürede Yargılanma Hakkı.

Evaluation of the Role of the Court in the Serial Trial Procedure

Abstract

The serial trial procedure, aimed at achieving swift adjudication, is predicated on the notion that efficiency is realized by granting an active role to the prosecution; however, this arrangement relegates the court to a passive role as a mere procedural review mechanism, thereby giving rise to various legal complications. The fact that the scope of the court's judicial review is restricted to mere procedural oversight not only constrains the types of judgments the court may render but also results in the exclusion of the victim from the proceedings. While the court's inability to hear the victim or conduct a merit-based review—focusing instead on whether the suspect accepted the serial trial procedure of their own free will—ensures a swift conclusion within its own framework, it may indirectly lead to an increased workload for other courts. Indeed, in the hearing where the serial trial procedure is reviewed and only the suspect is heard, the court's jurisdiction is strictly circumscribed; its authority is exhausted by either the acceptance, rejection, or return of the requisition. Even in cases where the court concludes that the defendant should be acquitted or that there are no grounds for imposing a penalty, its inability to directly render such a judgment—being compelled instead to reject the request and refer the case back to general proceedings—exacerbates the judicial workload. This situation both constitutes a violation of the principle of procedural economy and leads to an infringement of the right to a trial within a reasonable time. Similarly, rendering a decision solely based on the prosecutor's requisition without hearing the victim or conducting an adversarial trial not only deprives the victim of the opportunity to voice their grievances and seek restitution but also fuels the debate over whether such a court order can be qualified as a conventional judgment. The serial trial procedure should not merely serve as a means for the suspect to benefit from a swift trial; rather, it necessitates that the court concludes the process by ensuring balance and equity between the parties, through the exercise of its authority to both examine the substantive merits and hear the victim. Indeed, under the French serial trial procedure, it is established that the victim must be informed of the ongoing proceedings and granted a hearing by the court, thereby enabling them to seek reparation for their damages within the same expedited process. The court's authority to adjudicate the victim's claim for restitution within the same proceedings enables it, as a judicial body, to reach a more equitable outcome by hearing both parties; thus, this matter warrants a separate and detailed analysis within the scope of this study.

Keywords: Serial Trial Procedure, Scope of the Court's Power of Review, Victim, Legal Nature of the Judgment, Right to a Trial Within a Reasonable Time.

Makale ID= 132

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4988-8760

Sermaye Şirketi Ortak ve Yöneticilerinin Şirketin Kredi Sözleşmesinden Doğan Borçlarını Üstlenmeleri veya Bu Borçlara Kefil Olmaları Durumunda Yapılan İşlemlerin Hukuki Niteliğinin Tespiti: Alman Hukuku ve Türk Hukuku Yargı Kararları Işığında Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Gizlem Turan Tiryaki

İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sermaye şirketlerinin ortaklarının ya da yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerinin, özellikle şirketin çektiği krediler için borcun üstlenilmesi sözleşmesi ile şirket borcunu üstlenmeleri ya da şirket borcuna kefil olmaları sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu kapsamda, şirketin borcunu üstlenen veya şirket borcuna kefil olan şirket ortak ve yöneticileri bakımından ilgili sözleşmelerin hukuki niteliğinin tespiti son derece önemlidir. Şirket ortak ve yöneticilerinin, şirket borcunu üstlenmeleri ya da şirket borcuna kefil olmaları amacıyla kredi kuruluşları ile akdettikleri sözleşmeler, şirketin kredi kuruluşları ile akdettiği sözleşmeden bağımsız niteliktedir. Dolayısıyla, şirket ortak ve yöneticilerinin borcun üstlenilmesi ya da kefalet sözleşmesi akdetmeleri durumunda, sayılan sözleşmelerin, ilgili kişiler açısından adi iş mi, ticari iş mi yoksa tüketici işlemi niteliğinde mi olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Bu tespit önemini, özellikle, ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda Türk Ticaret Kanunu (TTK) hükümlerinin mi, Türk Borçlar Kanunu (TBK) hükümlerinin mi yoksa Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) hükümlerinin mi uygulama alanı bulacağı konusu başta olmak üzere görevli mahkemenin tespiti, borçlunun temerrüdü halinde ticari faiz oranlarının mı yoksa adi faize ilişkin oranların mı uygulanacağı gibi pek çok hususta göstermektedir. Alman Hukukunda şirketin akdettiği kredi sözleşmesinden kaynaklanan borcun üstlenilmesi durumunda borcu üstlenen ortak ya da yönetici açısından bu işlemin kural olarak tüketici işlemi niteliğinde sayılması gerektiği ve her ne kadar şirketin akdettiği kredi sözleşmesi ticari nitelikte olsa da şirket borcunu üstlenen ortak ya da yönetici hakkında Tüketici Kredisi Kanunu'ndan kaynaklanan düzenlemelerin uygulama alanı bulacağı ifade edilmiştir. Diğer yandan bazı istisnai durumlarda borcu üstlenen ortak ya da yönetici bakımından da akdedilen sözleşmenin ticari nitelikte olduğu kabul edilmektedir. Şirket borcuna kefil olunması durumunda ise ilgili işlemin tüketici işlemi niteliğinde sayılamayacağı belirtilmiştir. Hukukumuzda ise özellikle adı geçen sözleşmelerin tüketici işlemi sayılıp sayılamayacağı ve dolayısıyla TKHK hükümleri başta olmak üzere tüketiciye yönelik özel düzenlemelerin uygulama alanı bulup bulamayacağı hususunda ayrıntılı değerlendirmeler olmamakla birlikte,

şirket borcunun üstlenilmesinin ticari nitelikte olmadığı yönünde kararlar mevcuttur. Şirket borcunu üstlenme sözleşmesi her ne kadar borcu üstlenen şirket ortağı veya yöneticisi açısından ticari iş niteliğinde olmasa da TTK m. 19/2 uyarınca ticari iş karinesine tabi olacaktır. İlgili işlem, ticari iş karinesine tabi olsa da şirket ortak ya da yöneticisi tüketici kabul edilirse tüketiciye ilişkin özel hükümler, bu kişiler hakkında öncelikli olarak uygulama alanı bulacaktır. Ancak TTK m. 7/1'de düzenlenen ve birden fazla kişinin, içlerinden yalnız biri veya hepsi için ticari nitelikte olan bir iş için, diğer bir kişiye karşı birlikte borç altına girmeleri durumunda, bunların müteselsil borçlu olacaklarına yönelik hükmün borcun üstlenilmesi durumunda uygulanabilmesi söz konusu değildir. Öte taraftan, şirket borcunu üstlenen ortak ya da yönetici bakımından, Alman hukukunda kabul edildiği gibi ilgili işlemin tüketici işlemi niteliğinde kabul edilerek, tüketicinin korunmasına ilişkin hükümlerin hukukumuz bakımından da uygulanabilir olup olmadığına ilişkin kriterler tespit edilecek olmakla birlikte, ilgili husus hukukumuz bakımından tartışmaya açıktır. Diğer yandan, kefalet sözleşmesi ticari iş karinesine tabi olup, şirket borcuna kefil olan şirket ortağı ya da yöneticisi bakımından da ticari iş niteliğindedir. Bu kapsamda TTK m. 7/2 uyarınca şirket borcuna kefil olan ortak veya yöneticiler sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça bu borçtan müteselsilen sorumlu olacaklardır.

Anahtar Kelimeler: Şirket Ortağı, Yönetici, Kredi Sözleşmesi, Borcun Üstlenilmesi, Kefalet Sözleşmesi.

Determining the Legal Nature of Transactions When Partners and Managers of a Corporation Assume or Guarantee the Company's Debts Arising from a Credit Agreement: An Analysis in the Light of German and Turkish Judicial Decisions

Abstract

It is a common occurrence for partners of capital companies, or members of the board of directors and executives, to assume the company's debt through a debt assumption agreement—particularly for loans taken out by the company—or to act as guarantors for the company's debt. In this context, determining the legal nature of the relevant agreements is of utmost importance for company partners and executives who assume the company's debt or act as guarantors for it. The agreements entered into by company partners and executives with credit institutions for the purpose of assuming the company's debt or acting as guarantors for such debt are independent of the agreements the company enters into with credit institutions. Consequently, when company partners and managers assume a debt or enter into a guarantee agreement, it is necessary to determine whether the aforementioned contracts constitute ordinary transactions, commercial transactions, or consumer transactions from the perspective of the relevant parties. This determination is particularly significant in resolving disputes arising from such contracts, as it determines whether the provisions of the Turkish Commercial Code (TCC) or the provisions of the Turkish Code of Obligations (TCO), or the provisions of the Consumer Protection Law (CPL) will apply, as well as the determination of the competent court, and whether commercial interest rates or ordinary interest rates will apply in the event of the

debtor's default. Under German law, it has been stated that when a partner or manager assumes a debt arising from a loan agreement entered into by the company, this transaction must generally be considered a consumer transaction; and although the loan agreement entered into by the company is of a commercial nature, the provisions of the Consumer Credit Act will apply to the partner or manager assuming the company's debt. On the other hand, in certain exceptional cases, the contract entered into is recognized as having a commercial nature from the perspective of the partner or manager assuming the debt. It has been noted that in cases where a guarantee is provided for the company's debt, the relevant transaction cannot be classified as a consumer transaction. In our legal system, while there are no detailed evaluations regarding whether the aforementioned contracts qualify as consumer transactions—and thus whether provisions of the Consumer Credit Law and other special regulations aimed at consumers apply—there are existing rulings holding that the assumption of a company's debt does not have a commercial nature. Although an agreement to assume a company's debt does not constitute a commercial transaction from the perspective of the partner or manager assuming the debt, it will be subject to the presumption of a commercial transaction pursuant to Article 19(2) of the Turkish Commercial Code. Even if the relevant transaction is subject to the presumption of a commercial transaction, if the company partner or manager is deemed a consumer, the special provisions applicable to consumers will take precedence with respect to such persons. However, the provision set forth in Article 7(1) of the Turkish Commercial Code—which states that when two or more persons jointly assume a debt toward another person for a transaction that is of a commercial nature for only one or all of them, they shall be jointly and severally liable—does not apply in the case of debt assumption. On the other hand, regarding a partner or manager assuming a company's debt, while criteria will be established to determine whether the relevant transaction qualifies as a consumer transaction—as recognized under German law—and whether provisions protecting consumers are applicable under our legal system, this matter remains open to debate under our law. Furthermore, a guarantee agreement is subject to the presumption of a commercial transaction, and for a company partner or manager who acts as a guarantor for the company's debt, it also constitutes a commercial transaction. In this context, pursuant to Article 7(2) of the TCC, partners or managers who act as guarantors for the company's debt shall be jointly and severally liable for such debt unless otherwise agreed in the contract.

Keywords: Company Partner, Executive, Loan Agreement, Assumption of Debt, Guarantee Agreement.

Makale ID= 164

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6346-9816

Siber Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin İnsan Hakları Üzerindeki Olası Etkileri

Dr. Öğretim Üyesi Uğur Kaynakçıoğlu

Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

24 Aralık 2024 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 79/243 sayılı kararı ile kabul edilen ve 31 Aralık 2026 tarihine kadar New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde devletlerin imzasına açılan Siber Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla işlenen ve ivmelenerek artış gösteren siber suçlara ilişkin tehditleri önlemede ve bu tehditlerle mücadelede uluslararası iş birliğini güçlendirmeyi amaçlayan ilk küresel ölçekli uluslararası andlaşmadır. Sözleşmenin içeriği incelendiğinde çeşitli suç tiplerini ortaklaştıran bir siber suçlar andlaşması olmasının ötesinde ceza adaletinin dijital boyutunun standartlarını belirleyecek küresel bir andlaşma olarak yorumlanması mümkün görünmektedir. 2026 yılının Mart ayı itibarıyla henüz yürürlüğe girmeyen Sözleşmenin siber suçlarla mücadelenin uluslararası boyutuna çözüm bulmak ve bu konudaki uluslararası eşgüdümü geliştirmek için gerekli bir adım olduğu savunulmakla birlikte içeriği bakımından insan hakları konusunda pek çok endişeyi ve bu endişelere dayalı eleştirileri de beraberinde getirmiştir. Sözleşme hakkındaki bir eleştiri özel hayatın gizliliğine saygı ve kişisel verilerin gizliliğinin korunması açılarından yeterli güvenceleri sağlamadığına yöneliktir. Bir başka eleştiri ise bazı suç tiplerinin geniş ve esnek kapsamlı tanımlanarak kimi yönlerinin muğlak bırakılması nedeniyle devletlerin ulusal hukuklarındaki suç belirleme politikalarının insan hakları standartlarına uygun olarak kısıtlanmadığı düşünülmektedir. Sözleşme hakkındaki diğer bir eleştiri devletlerin soruşturma ve gözetim yetkileri kapsamında devletler arasındaki iş birliğini kolaylaştıran çerçevenin yargı denetimi veya gereklilik ya da orantılılık yönünden yeterli güvencelere yer vermeyen müdahaleci uygulamalara olanak sağlayabileceği üzerinedir. Sözleşme hakkındaki diğer bir eleştiri ise devletler için etkili hesap verilebilirlik mekanizmalarının oluşturulmaması nedeniyle insan hakları standartları çerçevesinde öngörülen güvenlik-özgürlük dengesine uyumu sistematik şekilde izleyen, denetleyen ve gerektiğinde kötüye kullanımı ya da ihlal hallerini tespit ederek yaptırıma bağlayan usullerin eksik görünmesidir. Nitekim siber alanın günlük yaşamın bir parçasını oluşturmadığı bir döneme rastlayan insan hakları standartlarının uluslararasılaşması sürecinde hakların dijitalleşmedeki karşılıklarının yorumlanmasına katkıda bulunan uluslararası denetim mekanizmaları ve yargı organlarının önemli bir rolü olmuştur. Tüm bu eleştiriler göz önüne alındığında Sözleşmenin

siber suçlarla mücadele edilmesi amacıyla uluslararası iş birliğine dayanan bir çerçeve oluşturmak dışında siber alanda devlet kontrolünü önceleyen bir uluslararası yasal çerçeve sağladığı düşünülmektedir. Bu nedenle, Sözleşmenin uygulanmasında devletlerin taraf olduğu uluslararası andlaşmalardan doğan insan hakları konusundaki yükümlülükleri ile ilişkisinin daha derinlikli bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Milletler, Siber Suçlar, İnsan Hakları, Uluslararası Andlaşmalar, Uluslararası İş Birliği.

The Potential Impacts of the United Nations Convention Against Cybercrime on Human Rights

Abstract

The United Nations Convention against Cybercrime, adopted by the United Nations General Assembly Resolution 79/243 on 24 December 2024 and opened for signature by states at the United Nations Headquarters in New York until 31 December 2026, is the first global scale international treaty aimed at strengthening international cooperation in preventing and combating the threats posed by cybercrimes committed through information and communication technologies, which have been increasing at an accelerating rate. Upon examination of its content, it appears possible to interpret the Convention not only as a cybercrime treaty harmonizing various types of crimes, but also as a global treaty that will set the standards for the digital dimension of criminal justice. Although the Convention, which has not yet entered into force as of March 2026, is defended as a necessary step in addressing the international dimension of combating cybercrime and improving international coordination on this issue, its content has also raised many concerns and criticisms based on these concerns regarding human rights. One criticism of the Convention is that it does not provide sufficient safeguards in terms of respect for the right to privacy and the protection of personal data confidentiality. Another criticism is that certain types of crimes are defined in broad and flexible terms, leaving them ambiguous in some aspects, thus it is argued that states' policies on defining crimes in their domestic legal systems are not restricted in line with human rights standards. A further criticism of the Convention is that the framework facilitating cooperation between states within the scope of their investigative and surveillance powers may allow for intrusive practices that lack sufficient safeguards regarding judicial oversight, necessity or proportionality. Another criticism of the Convention is that, due to the absence of effective accountability mechanisms for states, there appears to be a deficiency in the procedures for systematically monitoring, supervising, and, when necessary, identifying and sanctioning abuses or violations of the security-freedom balance envisioned within the framework of human rights standards. Indeed, during the process of internationalizing human rights standards, which coincided with a period when cyberspace had not yet become a part of daily life, international supervisory mechanisms and judicial bodies played a significant role in contributing to the interpretation of how rights should be understood in the context of digitalization. In light of all these criticisms, it is considered that the Convention, beyond establishing a framework for international cooperation to combat cybercrime, provides an international legal framework that prioritizes

state control in cyberspace. Therefore, a more thorough examination is necessary for the relationship between the implementation of the Convention and the human rights obligations arising from the international treaties to which states are parties.

Keywords: United Nations, Cybercrime, Human Rights, International Treaties, International Cooperation.

Makale ID= 181

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0006-1210-1572

Şili'nin Hükümet Sistemi: Yasama ve Yürütme İlişkileri

Av. Güldilşat Bircan

Ankara Barosu

Özet

Amerika Birleşik Devletleri'nin kurulmasına öncülük eden on üç koloninin bağımsızlık felsefesiyle ortaya çıkan ve temellerini anayasa yapıcıların bilinçli teorik tercihlerinden alan başkanlık sistemi, zamanla farklı ülkeler tarafından kendi sosyo-ekonomik ve sosyo-politik iklimlerine uyarlanarak benimsenmiştir. Devletlerin hukuki fonksiyonlarının farklı kurumlara tahsis edildiği sert kuvvetler ayrılığı modelinin tipik bir örneği olan bu sistemde, yasama ve yürütme organları göreve geliş ile görevde kalış biçimleri bakımından birbirlerinden tamamen bağımsızdır. Güney Amerika'nın anayasal ve siyasi istikrarıyla öne çıkan devletlerinden biri olan Şili de bu rejimi, kendi tarihsel dinamikleriyle harmanlayarak son derece özgün bir yapıya kavuşturmuştur. Bu çalışmanın temel amacı, Şili'nin benimsediği söz konusu başkanlık sistemini ele almak ve bilhassa yasama ile yürütme organları arasındaki anayasal etkileşimi, denge ve denetleme mekanizmaları üzerinden detaylıca incelemektir. Çalışmada öncelikle Şili'nin anayasal evrimi tarihsel bir perspektifle sunulmaktadır. Şili'nin 1810 yılında başlayıp 1818'de tamamlanan bağımsızlık mücadelesinin ardından 1833 anayasası ile sağlanan uzun soluklu istikrar dönemi, 1925 anayasası ile çok partili başkanlık sistemine ilk geçiş adımları, 1973 askeri darbesiyle kesintiye uğrayan siyasal serüven ve nihayetinde günümüzde de yürürlükte olan 1980 Anayasası dönemi tarihsel kırılma noktalarıyla aktarılmaktadır. Güncel anayasal mimaride yürütme erki tek başlı bir yapıya sahip olup doğrudan halk tarafından ve geçerli oyların salt çoğunluğuyla seçilen Devlet Başkanı bizzat bu gücün tek sahibidir. Görev süresi dört yıl olarak belirlenen ve arka arkaya ikinci kez seçilme hakkı bulunmayan Başkan hem devletin hem de hükümetin idaresinden üst düzeyde sorumludur. Sistemde Başkan'ın yetkisini paylaşabileceği bir başbakanlık makamı bulunmadığından bakanlar parlamentoya değil, yalnızca Başkan'a karşı doğrudan sorumludur. Anayasa gereği Başkan; yasa tasarıları sunma, kanun hükmünde kararname çıkarma, anayasal olağanüstü hal ilan etme, silahlı kuvvetlere komuta etme ve üst düzey yargı-idare atamalarını gerçekleştirme gibi çok geniş idari, siyasi ve askeri yetkilerle donatılmıştır. Ayrıca olağanüstü kriz dönemlerinde, bütçe kanununda belirtilen oranları aşmamak kaydıyla devletin mali kaynaklarını doğrudan kullanma yetkisine de sahiptir. Yürütmenin bu denli güçlü ve dominant bir donanıma sahip olmasına karşılık Şili Anayasası yasama organı olan iki meclisli Ulusal Kongre'ye sistemin kilit denetim mekanizmalarını bahşetmiştir. Dört yıllığına seçilen Temsilciler Meclisi, yürütme faaliyetlerini

inceleme komisyonları vasıtasıyla soruşturma yetkisine sahipken anayasa ihlali ya da vatana ihanet gibi ağır durumlarda Devlet Başkanı, bakanlar, yüksek yargıçlar ve generaller hakkında resmi suçlama (impeachment) sürecini başlatabilmektedir. Üyeleri sekiz yıllık bir süre için seçilen ve her dört yılda bir yarısı yenilenen Senato ise Temsilciler Meclisi'nin yönelttiği bu anayasal suçlamalarda bir jüri sıfatıyla nihai kararı vermekte, üst düzey savcı ve yargıç atamalarında nihai onay merci olarak görev yapmakta ve yürütmenin uluslararası eylemlerinde anayasal bir fren-denge işlevi görmektedir. Sonuç olarak bu bildiri, Şili'deki başkanlık modelinin yürütme gücünün istikrarını sağlama ve karar alma süreçlerini hızlandırma yönündeki misyonunu yerine getirirken Ulusal Kongre'nin sahip olduğu bu çok katmanlı denetim yetkileri sayesinde de sistemin otoriterleşmesini önleyen ve demokratik işleyişini şeffaflıkla koruyan sağlam bir kuvvetler ayrılığı mekanizması oluşturduğunu gözler önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler: Şili Anayasası, Başkanlık Sistemi, Kuvvetler Ayrılığı, Temsilciler Meclisi, Senato.

The Governmental System of Chile: Relations Between the Legislative and the Executive

Abstract

The presidential system, originating from the independence philosophy of the thirteen colonies and shaped by the theoretical preferences of constitutional framers, has been adopted and adapted by various countries according to their socio-economic and political conditions. Based on a strict separation of powers, this system ensures the institutional independence of the legislative and executive branches in terms of both their formation and tenure. Chile, one of the most politically and constitutionally stable countries in South America, has developed a distinctive version of this system by integrating it with its own historical experience. This study aims to examine the presidential system in Chile and to analyze the constitutional relationship between the legislative and executive branches within the framework of checks and balances. The study first presents Chile's constitutional development from a historical perspective. It highlights the period of stability established by the 1833 Constitution following independence (1810–1818), the transition toward a multi-party presidential system with the 1925 Constitution, the interruption caused by the 1973 military coup, and the era of the 1980 Constitution, which remains in force today. Within the current constitutional framework, executive power is concentrated in a single authority. The President, elected directly by the people through an absolute majority, serves a four-year term without immediate re-election. Holding central responsibility for both the state and the government, the President exercises authority without sharing it with a prime minister, and ministers are accountable directly to the President rather than to parliament. The President is endowed with broad administrative, political, and military powers, including proposing legislation, issuing decrees with the force of law, declaring states of emergency, commanding the armed forces, and making high-level appointments. In extraordinary situations, the President may also utilize state financial

resources within the limits set by the budget law. Despite the strong position of the executive, the Chilean Constitution grants the bicameral National Congress significant oversight mechanisms. The Chamber of Deputies, elected for four years, may investigate executive actions and initiate impeachment proceedings in cases of serious violations. The Senate, elected for eight-year terms with partial renewal every four years, acts as the final decision-making body in these proceedings and plays a key role in approving high-level appointments and overseeing the executive's international actions. In conclusion, the Chilean presidential system ensures executive stability and efficient decision-making while maintaining a robust separation of powers. Through the multi-layered oversight powers of the National Congress, the system effectively prevents authoritarian tendencies and safeguards democratic governance.

Keywords: Chilean Constitution, Presidential System, Separation of Powers, Chamber of Deputies, Senate.

Makale ID= 134

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1118-3087

Şirketler Topluluğu Hukukunda Payların Satın Alınmasında Ayrılma Akçesinin Belirlenmesi: TTK m. 202/II Hükmünün Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Gözde Pişkin

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kanun koyucu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 202/I'de şirketler topluluğu bünyesinde hâkimiyetin kötüye kullanılması hâlinde, şirkette kalmak istemeyen bağlı şirket paysahiplerine, paylarını satarak şirketten ayrılma imkânı; TTK m. 208'deyse hâkim şirkete, şirketin faaliyetlerini engelleyen azınlığın paylarını satın alma hakkı tanınmıştır. Bu hâllerde payların satın alınması, TTK m. 202/II uyarınca gerçekleştirilecektir. İlgili hüküm payların varsa en az borsa değeri, borsa değeri yoksa yahut hakkaniyete aykırıysa, gerçek değeri veya genel kabul gören bir yöntem uyarınca hesaplanmış bir değerle satın alınmasını öngörmektedir. Düzenleme, mevcut haliyle eleştiriye açıktır. Çalışmamızda hüküm, dört temel husus çerçevesinde incelenmiştir. İlk olarak kanun koyucunun "borsa değeri"ni esas alması dikkat çekmektedir. Oysa TTK'da ayrılma akçesinin söz konusu olduğu diğer hâllerde "gerçek değer" esas alınmaktadır. İkinci olarak, hükümde borsa değeri, gerçek değer ve genel kabul gören başka bir değer şeklinde bir sıralama öngörülmek suretiyle borsa değerine öncelik tanındığı görülmektedir. Ancak borsa değeri, her zaman gerçek değeri ifade etmediği gibi çoğu durumda adil değeri de yansıtmayabilir. Nitekim TTK m. 202/II'nin uygulandığı hâllerden biri olan squeeze-out prosedüründe (TTK m. 208) hükmün 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi şirketler bakımından uygulama kabiliyeti bulunmamaktadır. Ayrıca bu gibi durumlarda mehaz düzenlemelerde ayrılma akçesinin "adil bedel" (fair price) üzerinden belirlenmesi öngörülmüştür. Üçüncü olarak, hükümde borsa değeri ve gerçek değere yer verildikten sonra "genel kabul gören bir yönteme göre belirlenecek bir değer"den söz edilmesi kavramsal bir isabetsizliğe işaret etmektedir. Zira borsa değeri ve gerçek değer, değerlemede esas alınan ölçütleri ifade ederken; genel kabul gören yöntemler, bu değerlerin tespitinde başvurulan hesaplama tekniklerine ilişkindir. Dolayısıyla hükümde, değer esasları ile değerleme yöntemlerinin birbirinin alternatifiymiş gibi düzenlendiği görülmektedir. Son olarak, değerlemenin mahkeme kararına en yakın tarihteki veriler esas alınarak yapılmasının öngörülmesi de eleştiriye açıktır. Bu yaklaşım iki açıdan sorunludur. İlk olarak, davanın ikame edildiği andaki maddi ve hukuki duruma göre hükme bağlanacağına ilişkin usul hukuku prensibinden ayrılmayı gerektiren haklı bir sebep bulunmamaktadır. İkinci olarak ise, söz konusu düzenleme, bağlı şirketin kayba uğramasından önce sahip olduğu malvarlığı değerinin

esas alınmasını gerektirmekte olup mevcut düzenleme değerlemede esas alınacak zaman kesiti bakımından isabetli olmayan sonuçlara yol açabilecek niteliktedir. Çalışmada, konuya ilişkin mehaz düzenlemeler ayrıntılı biçimde incelenmiş ve karşılaştırmalı analiz yapılmıştır. Bu çerçevede çalışmanın amacı, TTK m. 202/II hükmünde yapılabilecek değişiklikleri ortaya koymak; uygulamada ortaya çıkabilecek sorunları giderebilecek, TTK'nın ayrılma akçesinin belirlenmesine ilişkin diğer hükümleriyle sistematik uyum sağlayan ve uluslararası standartlarla örtüşen bir düzenleme önerisi getirmektir.

Anahtar Kelimeler: Şirketler Topluluğu, Hâkim Şirket, Ayrılma Akçesi, Ayrılma Akçesinin Belirlenmesi.

Determination of the Appraisal Remedy in the Acquisition of Shares Under Group of Companies Law: An Analysis of Article 202/II of the Turkish Commercial Code

Abstract

The legislator, under Article 202/I of the Turkish Commercial Code No. 6102 (TCC), grants the shareholders of the subsidiary who do not wish to remain in the company, in cases of abuse of control within a group of companies, the right to exit by selling their shares; and under Article 208 TCC, confers upon the controlling company a squeeze-out right to purchase the shares of minority shareholders who obstruct the company's operations. In such cases, the acquisition of shares shall be carried out pursuant to Article 202/II of the TCC. The provision stipulates that the shares shall be purchased at least at their stock market value, if any; in the absence of a stock market value or where it would be inequitable, at their intrinsic value or at a value calculated in accordance with a generally accepted valuation method. The provision is open to criticism in its current form. In our study, it has been analyzed within the framework of four main issues. First, the legislator's emphasis on the "stock market value" is noteworthy. However, in other cases where the appraisal remedy under the TCC is applicable, the "intrinsic value" is taken as the basis. Second, the provision establishes a hierarchy of stock market value, intrinsic value, and another generally accepted value, giving priority to the stock market value. However, the stock market value does not always reflect intrinsic value and may fail to represent the fair value. Indeed, in the squeeze-out procedure (TCC Article 208), Article 202/II cannot apply to companies subject to Capital Markets Law No. 6362. Moreover, the foreign model law, in such cases, determines the appraisal remedy based on the fair price. Third, the provision refers to a value determined according to a generally accepted method after citing the stock market and intrinsic values, which is conceptually inaccurate. Stock market and intrinsic values represent valuation criteria, while generally accepted methods refer to calculation techniques. Finally, the provision's requirement that the valuation be based on data closest to the date of the court decision is also open to criticism. This approach is problematic for two reasons. First, there is no valid reason to depart from the procedural law principle that a case should be adjudicated based on the factual and legal circumstances at the time it is filed. Second, while the provision stipulates that the subsidiary's assets prior to incurring a loss should be taken as the basis, in its current form it may lead to inaccurate outcomes regarding the relevant time frame for the valuation. In the study, the relevant foreign model laws were examined in detail, and a comparative analysis was conducted. Within this framework, the aim of the study

is to identify possible amendments to Article 202/II of the TCC and to propose a provision that can address potential practical issues, ensure consistency with other provisions of the TCC concerning the determination of the appraisal remedy, and align with international standards.

Keywords: Group of Companies, Controlling Company, Appraisal Remedy, Determination of the Appraisal Remedy.

Makale ID= 274

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4000-2468

Siyasi Tanınma Sorununun Gölgesinde Türkiye'den KKTC'ye Kablolu Elektrik Bağlantısının İklim Rejimi ve İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Erdi Şafak

Yakın Doğu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türkiye'den Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'ne deniz altından kabloyla elektrik temin edilmesini öngören anlaşma iki ülke arasında 11 Ekim 2016 tarihinde imzanlanmış olup, proje henüz hayata geçirilememiştir. Projenin gecikmesi KKTC açısından çevrenin korunması başta olmak üzere, insan haklarında da ihlallere yol açmaktadır. Çevrenin korunması, günümüzde yalnızca teknik bir politika alanı değil, doğrudan insan onurunu ve yaşam hakkını ilgilendiren evrensel bir hukuki meseledir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 2022 tarihli kararıyla temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrede yaşama hakkı evrensel bir insan hakkı olarak tanınmıştır. Bu gelişme, çevre hukukunun siyasi tanınma rejimlerinden bağımsız olarak ele alınması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. KKTC elektrik üretiminin büyük ölçüde fuel-oil ve dizel yakıtlara dayanması, bu hakkın fiilen ihlal edilmesine yol açmaktadır. Ada ölçeğinde yüksek emisyonlu üretim, hava kalitesini düşürmekte, halk sağlığını tehdit etmekte ve iklim değişikliğine orantısız katkı sunmaktadır. Bu durumun sürdürülebilir olmadığı bilimsel ve hukuki açıdan tartışmasızdır. KKTC'de elektrik üretimi, düşük verimli ve yüksek karbon yoğunluklu santrallere dayanmaktadır. Bu santrallerden kaynaklanan CO_2, NOx ve partikül madde salımları, yalnızca küresel iklim değişikliğine katkı sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda solunum ve kardiyovasküler hastalık riskini artırmaktadır. Bu tür etkiler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin yerleşik içtihadında "önlenebilir çevresel risk" olarak nitelendirilmektedir. Bu noktada, çevresel zararın önlenebilir olduğu durumlarda yetkili otoritelerin pozitif yükümlülükleri devreye girmektedir. Mevcut fosil yakıt temelli sistemin devamı, çevresel risklerin bilerek sürdürülmesi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda KKTC açısından Türkiye'den deniz altından kablolarla elektirik iletilmesi projesi son derece önemlidir. Türkiye'den KKTC'ye denizaltı kablosuyla elektrik bağlantısı, ada için yalnızca teknik bir altyapı projesi değil, çevresel bir dönüşüm aracıdır. Bu bağlantı sayesinde, fosil yakıtlı santrallerin kullanımı ciddi ölçüde azaltılabilir, yenilenebilir enerji entegrasyonu mümkün hâle gelebilecektir. Bu yönüyle kablolu bağlantı, Paris İklim Anlaşması'nın 2. ve 4. maddelerinde öngörülen emisyon azaltımı ve "en yüksek mümkün çaba" yükümlülüğüyle doğrudan uyumludur. KKTC halkının temiz enerjiye erişiminin siyasi gerekçelerle engellenmesi, ayrımcı ve orantısız bir müdahale niteliği taşımaktadır. Bu çalışmada Türkiye'den KKTC'ye iletilmesi

planlanan elektrik temininin tanınma sorunu bağlamında çevre hukuku ve insan hakları açısından durumu irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: KKTC, Türkiye, Elektrik, Çevre Hukuku, İnsan Hakları.

An Assessment of the Wired Electricity Connection from Türkiye to TRNC in Terms of Climate Regime and Human Rights, in the Shadow of the Political Recognition Issue

Abstract

An agreement envisaging the supply of electricity from Turkey to the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) via an underwater cable was signed between the two countries on October 11, 2016, but the project has not yet been implemented. The delay in the project is leading to violations of human rights, particularly in the area of environmental protection, for the TRNC. Environmental protection is no longer merely a technical policy area; it is a universal legal issue directly concerning human dignity and the right to life. The United Nations General Assembly's 2022 resolution recognized the right to live in a clean, healthy, and sustainable environment as a universal human right. This development clearly demonstrates that environmental law should be addressed independently of political recognition regimes. The fact that electricity production in the TRNC largely relies on fuel oil and diesel fuels effectively violates this right. High-emission production on an island scale reduces air quality, threatens public health, and contributes disproportionately to climate change. It is scientifically and legally undeniable that this situation is unsustainable. Electricity production in the TRNC relies on low-efficiency and high-carbon-intensity power plants. CO_2, NOx, and particulate matter emissions from these power plants not only contribute to global climate change but also increase the risk of respiratory and cardiovascular diseases. Such effects are classified as "preventable environmental risks" in the established case law of the European Court of Human Rights. At this point, the positive obligations of the competent authorities come into play when the environmental damage is preventable. Continuing the current fossil fuel-based system means knowingly perpetuating environmental risks. In this context, the project to transmit electricity from Türkiye to the TRNC via underwater cables is extremely important for the TRNC. Connecting the TRNC with electricity via an underwater cable from Turkey is not only a technical infrastructure project for the island but also a tool for environmental transformation. Thanks to this connection, the use of fossil fuel power plants can be significantly reduced, and the integration of renewable energy can become possible. In this respect, the cable connection is directly compatible with the emission reduction and "highest possible effort" obligations stipulated in Articles 2 and 4 of the Paris Agreement on Climate Change. Preventing the people of the TRNC from accessing clean energy for political reasons constitutes a discriminatory and disproportionate intervention. This study will examine the status of the planned electricity supply from Türkiye to the TRNC in the context of environmental law and human rights, within the framework of the recognition issue.

Keywords: TRNC, Türkiye, Electricity, Environmental Law, Human Rights.

Makale ID= 234

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3287-7168

Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Fiili Çalışmaya Dayalı Olmadığı Anlaşılan Sigortalılık Sürelerinin İptalinde Hak Düşürücü Süre Kavramı ve Bu Bağlamda 5510 Sayılı Kanun'un 96. Maddesi Kapsamında Yersiz Ödeme

Dr. Bahar Kılınç

Hakimler ve Savcılar Kurulu

Özet

Fiili ve gerçek bir çalışmanın varlığı bulunmadığı sürece sigortalılık ilişkisinden söz edilemez. 5510 sayılı Kanun'un 86/9. maddesi, sigortalılık niteliğinin kazanılması için fiili çalışmanın varlığını zorunlu kılmakta olup işyerinin veya çalışmanın sahte olduğunun Kurum tarafından tespit edilmesi durumunda söz konusu bildirimler iptal edilmektedir. Bu bağlamda sigortalının (sahte) bildirimlerinin iptali, sigortalıya bağlanan yaşlılık aylığının iptali, ölüm aylığının iptali, yersiz ödenen aylıkların borç kaydedilmesi, sağlık harcamalarının iadesi gibi birçok hukuki ihtilafı da doğurmaktadır. Kurum tarafından sigortalının (sahte) bildirimlerinin iptali durumunda, iptal edilen çalışmanın ne kadar geçmişe götürülebileceğine dair bir sınırlama bulunmamaktadır. Kurum tarafından çalışmanın fiili olmadığının belirlendiği tarihin ve iptal edilen çalışma tarihinin bu kapsamda bir önemi bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle çalışma tarihine ve Kurum tarafından denetim veya kontrolün yapılacağı tarihe hukuki açıdan süre kısıtlaması getirilmemiştir. 5510 sayılı Kanun'da sigortalının fiili çalışmasının bulunmadığının belirlenmesi durumunda yapılacak iptal işlemine dair açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Söz konusu işlem için 5510 sayılı Kanun'un 59. maddesinde düzenleme yer alsa da ilgili hüküm sahte sigortalılık durumunda açılan davalar için ispata dair bir düzenleme olup hak düşürücü süreye ilişkin belirlemeye yer vermemiştir. Sahte sigortalılığa dayanan davalar hizmet tespiti davaları ile benzer nitelikte olup Kanun'da hizmet tespiti davaları için ayrıca hak düşürücü süre düzenlemesi bulunmaktadır. Hizmet tespiti davalarında Kanun kural olarak dava açma süresini beş yıllık hak düşürücü süre ile sınırlandırmış iken Kurum tarafından sigortalının (sahte) bildirimlerinin iptali durumuna ilişkin herhangi bir hak düşürücü süre düzenlemesine yer vermemiştir. Ne var ki sigortalının çalışmasının fiili olduğunu ispat edebilmesi resmi belge ve yazılı delillerin bulunmaması halinde ancak bordro tanıkları veya iş ilişkisini bilen komşu işyeri çalışanları gibi kişilerin bilgileri ve bunları destekleyen diğer tanık beyanlarına dayanmaktadır. Nitekim bu durumda sigortalının 20-30 yıl öncesine dayalı fiili çalışmasını ispatlaması bir hayli zorlaşmaktadır. Kurumun gerçek çalışmanın varlığı hususunda denetim ve kontrol yetkisi bulunmaktadır. Söz konusu denetim ve kontrol yetkisini kullanması hukuk devleti açısından hiç şüphesiz gereklidir. Ancak bu denetim ve kontrol yetkisinin genelde sigortalıların aylık

bağlanma talepleri esnasında devreye girmesi birçok mağduriyete yol açmaktadır. Bu kapsamda Kurumun fiili çalışmanın bulunup bulunmadığı noktasında şüphesi bulunmakta ise bunun hak düşürücü süreye tabi olarak, bildirimden itibaren on yıllık bir süre şartı ile sınırlandırılması düşünülebilir. Sahte bir çalışmanın korunması mümkün değil ise de Kurumun denetim ve kontrol mekanizmasını daha etkin kullanarak maddi gerçeğe ulaşmasının ancak bu durumda söz konusu olabileceği açıktır. Çalışmanın ve bildirimlerin üzerinden 20-30 yıl geçtikten sonra tanık beyanları ile gerçeklik durumunun ortaya koyulması neredeyse imkânsız bir durum teşkil etmektedir. 5510 sayılı Kanun'un 96. maddesi kapsamında yersiz ödeme kapsamında Kurumun fazla ve yersiz olarak yapıldığı tespit edilen her türlü ödemeyi geri alacağı düzenlenmektedir. Bu alacağın miktarı ise sebepsiz zenginleşmenin iyi niyetle veya kötü niyetle gerçekleşmesine bağlı olarak ödemelerin yapıldığı tarihten geriye dönük şekilde 5 ve 10 yıllık süre ile sınırlandırılmıştır. 5510 sayılı Kanun'un 96. maddesiyle getirilen bu düzenleme, sebepsiz zenginleşmede iade konusuna ilişkin özel bir düzenlemedir. İade kapsamına dair bu şekilde ayrıntılı bir düzenleme yapılıp, Kurum tarafından sigortalının (sahte) bildirimlerinin iptali durumuna ilişkin herhangi bir hak düşürücü süre düzenlemesinin bulunmaması ise uygulamada birçok uyuşmazlığa neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sahte Sigortalılık, Fiili Çalışma, Hak Düşürücü Süre, Kurumun Denetim ve Kontrol Yetkisi.

The Concept of Statute of Limitations in the Cancellation of Insurance Periods Determined by the Social Security Institution Not to Be Based on Actual Employment, and Unjustified Payments Under Article 96 of Law No. 5510 in This Context

Abstract

An insurance relationship cannot be established unless there is actual and genuine employment. Article 86/9 of Law No. 5510 requires the existence of actual employment to acquire insured status, and if the Institution determines that the workplace or employment is fraudulent, the notifications in question are cancelled. In this context, the cancellation of the (fraudulent) notifications of the insured person gives rise to many legal disputes, such as the cancellation of old-age pensions, the cancellation of survivor's pensions, the recording of unjustified payments as debt, and the reimbursement of health expenses. In cases where the Institution cancels the (false) notifications of the insured person, there is no limit on how far back the cancelled employment can be traced. The date on which the Institution determines that the employment did not actually take place and the date of the cancelled employment are not subject to any legal restriction. Law No. 5510 does not contain an explicit regulation regarding the cancellation process to be carried out when it is determined that the insured person did not actually work. Although Article 59 of Law No. 5510 contains a regulation regarding evidence in lawsuits arising from fictitious insurance, this provision does not include a determination regarding the statute of limitations. Lawsuits based on falsified insurance are similar in nature to service determination lawsuits, and the Law also contains a separate statute of limitations for service

determination lawsuits. However, proving the actual employment of the insured, in the absence of official documents and written evidence, relies only on information from payroll witnesses or employees of neighboring businesses who are familiar with the employment relationship, and other supporting witness statements. Indeed, in this situation, proving actual employment dating back 20–30 years becomes quite difficult. The Institution has the authority to audit and verify the existence of actual employment. The exercise of this audit and control authority is undoubtedly necessary for a state governed by the rule of law. In this context, if the Institution has doubts about the existence of actual employment, it may be appropriate to subject such audits to a ten-year statute of limitations from the date of notification. After 20–30 years have passed since the employment and declarations, establishing the truth through witness statements becomes almost impossible. Article 96 of Law No. 5510 stipulates that the Institution shall recover all payments found to be excessive or improper within the scope of unjustified payments. The amount to be recovered is limited to periods of 5 and 10 years retrospectively from the date of payment, depending on whether the unjust enrichment occurred in good faith or bad faith. This regulation introduced by Article 96 of Law No. 5510 is a special regulation concerning the reimbursement of unjust enrichment. The fact that such a detailed regulation regarding reimbursement exists, while there is no statute of limitations for the cancellation of the insured's (fraudulent) declarations by the Institution, leads to many disputes in practice.

Keywords: Fictitious Insurance, Actual Employment, Peremptory Period, Institution's Audit and Inspection Authority.

Makale ID= 296

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2164-0408

Sosyal Güvenlik Mevzuatında Gündemdeki Değişikliklerin Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Zeycan Ünüvar Altınay

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

7577 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 02.04.2026 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilmiş, Cumhurbaşkanlığına 03.04.2026 tarihinde gönderilmiş, henüz yürürlüğe girmemiştir. 7577 sayılı Kanun ile sosyal güvenlik mevzuatında yapılan değişiklikler ele alınmıştır. Değişikliklerden birincisi 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 49. maddesinin birinci fıkrasına, ikinci cümleden sonra eklenmesi öngörülen cümledir. 4447 sayılı Kanun 49. maddesinde "İşsizlik sigortasının gerektirdiği ödemeleri, hizmet ve yönetim giderlerini karşılamak üzere, bu Kanunun 46 ncı maddesi kapsamına giren tüm sigortalılar, işverenler ve Devlet, işsizlik sigortası primi öder. İşsizlik sigortası primi, sigortalının 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 80 ve 82 nci maddelerinde belirtilen prime esas aylık brüt kazançlarından % 1 sigortalı, % 2 işveren ve %1 Devlet payı olarak alınır. "düzenlemesinden sonra gelmek üzere "Devlet payını yarısına kadar arttırmaya veya yarısına kadar indirmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir." cümlesi eklenmektedir. Madde gerekçesinde "İşsizlik Sigortası Fonunun gelirlerinin ve varlıklarının ödeme yükümlülüklerini karşılamaya yeterli olduğu dönemlerde bütçe imkanları göz önünde bulundurularak yarısına kadar düşürülmesine Cumhurbaşkanının yetkili olduğunun düzenlendiği" ifadesine yer verilmektedir. Madde gerekçesi ve yapılan düzenlemenin işsizlik sigortasının finansmanı ve sağlanan yardımlar açısından değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Değişikliklerden ikincisi teklifin 14. maddesi ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun prime esas kazancı düzenleyen 80. maddesinin prime esas kazanca dahil edilmeyen ödemeleri düzenleyen b bendinde yapılan düzenlemedir. Paragraf halinde olan b bendi alt bendlere bölünmektedir. Prime esas kazanca dahil edilmeyen yemek yardımı hesap ve değerleme usulü değiştirilmektedir. Yemek yardımının prime esas kazançtan istisna tutulması usulüne dair 01.01.2025 tarihinde yürürlüğe girmek üzere Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 97/7-a bendinde zaten değişiklik yapılmıştı. Meclis gündeminde olan Kanun teklifinin 14. maddesi ile ise işverence işyerinde veya müştemilatında yemek verilmemek kaydıyla, çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 300 TL kadar olan kısmının prime esas kazanca dahil olmayacağı ve belirtilen tutarın her yıl bir önceki yıla ilişkin yeniden değerleme oranında arttırılacağı düzenlenmektedir. Madde son cümlesinde ise Kurum yönetim kurulunun yeniden değerleme oranı esas alınarak belirlenen tutarı düşürmeye ya da arttırmaya

yetkili olduğu düzenlemesine yer vermiştir. Yemek yardımının prime esas kazanç yönüyle değerlendirilmesi noktasında Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu 1974 tarihinde, yemek parasının yapılan bir iş karşılığı ödenen bir ücret niteliğinde olmadığını, yemek yerine nakdi karşılığının verilmiş olmasının ayni yardım niteliğini değiştirmeyeceğine karar vermiştir. Yemek yardımını kısmen de olsa prime esas kazanca dahil edilmesi çabalarının neticesi olarak neredeyse her yıl farklı bir yemek istisnası hesabı yapılmasının yerinde olmadığı ayni ya da nakdi olmasının önem arz etmeksizin yemek yardımının prime esas kazanca dahil edilmemesi gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışma kapsamında öncelikle işsizlik sigortasının finansmanı konusu yapılan değişikliğin gerekçe ve sonuçları değerlendirilerek; prime esas kazanca dahil edilmeyen menfaatler ve bu kapsamda yemek yardımı istisnasının hesaplanması somutlaştırılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Güvenlik, İşsizlik Sigortası, Prim, Prime Esas Kazanç, Yemek Yardımı İstisnası.

An Analysis of the Currently Proposed Changes to the Social Security Legislation

Abstract

Law No. 7577 on Amendments to Certain Laws was adopted by the General Assembly of the Grand National Assembly of Turkey on April 2, 2026, submitted to the Presidency on April 3, 2026, and has not yet entered into force. Law No. 7577 addresses amendments made to social security legislation. The first amendment concerns the addition of a sentence following the second sentence of the first paragraph of Article 49 of Law No. 4447 on Unemployment Insurance. Article 49 of Law No. 4447 states: “To cover the payments required by unemployment insurance, as well as service and administrative expenses, all insured persons, employers, and the State covered under Article 46 of this Law shall pay unemployment insurance premiums. The unemployment insurance premium is calculated as 1% from the insured’s monthly gross earnings, as specified in Articles 80 and 82 of Law No. 5510 on Social Insurance and General Health Insurance, with 1% paid by the insured, 2% by the employer, and 1% by the State. The following sentence is added: “The President is authorized to increase or decrease the State’s share by up to half.” The rationale for the article states: “It is stipulated that the President is authorized to reduce the State’s share by up to half, taking into account budgetary constraints, during periods when the revenues and assets of the Unemployment Insurance Fund are sufficient to cover payment obligations.” It is considered necessary to evaluate the article’s rationale and the amendment in terms of the financing of unemployment insurance and the benefits provided. The second amendment concerns the revision made to subparagraph (b) of Article 80 of Law No. 5510 on Social Insurance and General Health Insurance—which regulates payments excluded from the taxable income—through Article 14 of the proposal. Subparagraph (b), which was previously a single paragraph, is being divided into subparagraphs. The calculation and valuation methods for meal allowances excluded from the taxable income are being revised. A change had already been made to subparagraph 97/7-a

of the Social Insurance Procedures Regulation regarding the procedure for exempting meal allowances from taxable income, effective as of January 1, 2025. Article 14 of the bill currently on the Parliament's agenda stipulates that, provided the employer does not provide meals at the workplace or its premises, the portion of the daily meal allowance corresponding to the days worked—up to 300 TL—shall not be included in the taxable income, and that this amount shall be increased annually in accordance with the revaluation rate applicable to the previous year. The final sentence of the article stipulates that the Institution's Board of Directors is authorized to reduce or increase the amount determined based on the revaluation rate. Regarding the assessment of meal allowances in terms of taxable income, the Supreme Court's General Assembly for the Unification of Judicial Precedents ruled in 1974 that meal allowances do not constitute wages paid in exchange for work performed, and that providing a cash equivalent in lieu of meals does not alter their nature as in-kind benefits. Given the efforts to include meal allowances—even partially—in taxable income, it is considered inappropriate to calculate a different meal allowance exemption nearly every year; regardless of whether the allowance is in kind or in cash, it should not be included in taxable income. Within the scope of this study, the financing of unemployment insurance will first be addressed, and the rationale and consequences of the changes made will be evaluated; the calculation of the meal allowance exemption will be clarified by focusing on benefits not included in taxable income.

Keywords: Social Security, Unemployment Insurance, Contribution, Premium Based Earnings.

Makale ID= 7

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8444-1799

Sosyal Medya Etkileyicileri Tarafından Üretilen Sosyal Medya İçeriklerinin Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Nurgül Kutlu Doğar

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İnternet kullanımının yaygınlaşması ve sosyal medya platformlarının geniş kitleler tarafından ilgi görmesi, geleneksel tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin değişmesine neden olmuştur. Tüketiciler günümüzde klasik platformlardaki (gazete, televizyon, radyo, dergi) reklamları izlemek yerine kullanmış oldukları sosyal medya platformlarındaki hesapları üzerinden ilgi duydukları marka ve/veya işletmeleri takip etme yolunu seçmektedir. E-ticaret'in gün geçtikçe gelişmesi ile çeşitli marka ve üreticiler ürün veya hizmetlerin daha fazla satış yapılması adına sosyal medya platformlarını kullanmaya başlamıştır. Sosyal medya platformlarında gösterilen reklamlara tüketici ilgisinin zamanla azalmasıyla birlikte marka ve üreticiler tanıtım ve pazarlama faaliyetlerini sosyal medya etkileyicileri aracılığıyla yürütmeye başlamıştır. Reklamverenler, genellikle, sosyal medya hesaplarında yüksek takipçi sayısına sahip etkileyicilerle (influencer-fenomen) anlaşma yaparak belirli bir ürün veya hizmetin tanıtımını yaptırmaktadır. Reklamverenler bu yolla hem sosyal medyanın gücünden hem de sosyal medya etkileyicisinin tüketiciler üzerindeki etkisinden faydalanarak satışlarını arttırmayı hedeflemektedir. Sosyal medya reklamcılığının düşük maliyetli olması da reklam verenlerin bu platformu tercih etmelerinin diğer bir nedenidir. Sosyal medya reklamcılığında etkileyiciler, bir ürün veya hizmetin satışlarını arttırmak için genellikle o ürün veya hizmetle ilgili yaşadıkları deneyim ve tecrübelerini takipçilerine aktarmaktadır. Etkileyici, yaşamış olduğu deneyim ve tecrübelerini takipçileri ile paylaşırken bunu kimi zaman eğlenceli bir şekilde kimi zaman dikkat çekmek suretiyle yapmaktadır. Sosyal medya etkileyicisi, diğer etkileyicilerden farklılaşmak, takipçilerinin ilgisini çekmek ve tanıtımını yaptığı ürün veya hizmetlerin satış miktarını arttırmak adına genellikle yaratıcı sosyal medya içerikleri üretmektedir. Etkileyicilerin kendine has bir üslupla özgün içerikler üretmesi, kendisini takip edenlerle arasında güçlü bir güven ilşkisi oluşmasına ve tanıtımını yaptığı ürünlerin daha fazla satılmasına neden olmaktadır. Etkileyiciler tarafından hazırlanan içeriklerin Fikir ve Sanat Eeserleri Kanunu kapsamında eser olarak nitelendirilip nitelendirilmeyeceği ve hukuken korunması konusunda halen devam eden tartışmalar söz konusudur. Bu çalışmada, etkileyicilerin hatırlı pazarlama kapsamında belirli bir mal veya hizmet satışının arttırılmasına

yönelik üretmiş olduğu içeriklerin Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında olup olmadığı ve sosyal medya etkileyicilerinin eser sahibi sıfatına haiz olup olamayacakları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Etkileyici, Hatırlı Pazarlama, Reklam, Fikir ve Sanat Eeserleri Kanunu.

Evaluation of Social Media Content Produced by Social Media Influencers Within the Scope of the Law on Intellectual and Artistic Works

Abstract

The widespread use of the internet and the interest of social media platforms have led to changes in traditional promotion and marketing activities. Today, instead of watching advertisements on classical platforms (newspapers, television, radio, magazines), consumers choose to follow the brands they are interested in through their accounts on the social media platforms. With the development of the e-commerce, various brands and manufacturers have started to use social media platforms to sell more products or services. As consumer interest in advertisements shown on social media platforms has decreased day by day, brands and manufacturers have begun to carry out their marketing activities through social media influencers. Generally, advertisers make agreements with influencers who have a high number of followers on social media accounts to promote a particular product or service. In this way, advertisers aim to increase their sales by utilizing both the power of social media and the influence of social media influencers on consumers. The low cost of social media advertising is another reason why advertisers prefer this platform. In social media advertising, influencers generally share their experiences with a product or service to their followers in order to increase sales of that product or service. While the influencer shares his experiences and experiences with his followers, he does this sometimes in a fun way and sometimes by attracting attention. Social media influencers generally produce soothing social media content in order to differentiate themselves from other influencers, attract the attention of their followers, and increase the sales amount of the products or services they promote. When influencers produce original content with a unique style, they create a strong relationship of trust with their followers and cause more sales of the products they promote. There are still debates on whether the content prepared by influencers can be considered as a work of art within the scope of the Law on Intellectual and Artistic Works and its legal protection. In this study, it has been examined whether the social media stories produced by influencers within the scope of influencer marketing are within the scope of the Law on Intellectual and Artistic Works and social media influencers can be the owners of this artistic works.

Keywords: Social Media, Influencer, Influencer Marketing, Advertisement, Intellectual and Artistic Works Law.

Makale ID= 18

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7121-1217

Sosyal Medya Hesaplarına İlişkin Fikri Mülkiyet Haklarının Miras Yoluyla İntikali

Doç. Dr. Tuğçem Seçer

Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

Özet

Medyanın dijitalleşmesi, süregelen dijital dönüşümün kaçınılmaz bir sonucudur. Özellikle sosyal medya platformlarının hayatımıza girmesiyle birlikte, analog medya araçlarının kullanımı terk edilmeye başlandı. Gazete, radyo ve televizyon gibi analog medya araçları, insanların yalnızca tek yönlü erişebildiği ve çoğunlukla tüketici konumunda olduğu platformlarken sosyal medya platformları, kullanıcılarına etkileşimli bir rol sunmayı amaçlar. Bu platformlarda kullanıcılar hem içerik tüketicisi hem de üreticisi konumundadır. Dolayısıyla kişiler, sosyal medya platformlarında ürettikleri içerikler üzerinde fikri mülkiyet hakkına sahip olabilir. Haliyle, bu hakların varlığının kabulü halinde miras yoluyla devredilip devredilemeyeceği meselesi, fikri mülkiyet hukuku ve miras hukuku bakımından güncel bir konudur. Kişiler, malvarlıklarını oluşturan tüm unsurları gelecek nesillerine aktarmayı arzular ve planlar. Haliyle fikri mülkiyet hakları, ekonomik değerleri nedeniyle dijital tereke planlamasının temel unsurlarından biri haline gelir. Bu çerçevede, murisin sosyal medya hesapları ve bu platformlardaki üretimleri tereke hesaplamasında dikkate alınmalıdır. Sosyal medya platformlarındaki içeriklerin, fikri mülkiyet haklarına konu olabilecek edebi veya sanatsal eser niteliği taşıması yaygın olmasa da imkânsız değildir. Özellikle metaverse gibi kurgusal evrenlerin yükselişiyle birlikte, dijital ortamdaki fikri mülkiyet haklarının daha da popüler hale gelmesi söz konusudur. Türk hukuku perspektifinden sosyal medya hesaplarındaki fikri mülkiyet haklarına ilişkin iki ana sorundan bahsedilebilir. Birinci sorun, hakların devrine ilişkin yasal düzenleme eksikliğidir. İkincisi ise bu devrin mümkün kılınması halinde üçüncü kişilerin haklarına etkisinin muğlaklığıdır. Türk hukukuna göre, terekenin mirasçılara intikaline ilişkin genel kurala göre malvarlığı haklarının devri mümkün olsa da kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların devredilemeyeceği öngörülür. Bu çerçevede, eser sahibinin ölümü üzerine 5846 sayılı Kanun'dan doğan mali haklar kendiliğinden mirasçılara geçerken manevi haklar miras yoluyla geçemez. Görüleceği üzere sosyal medya içerikleri üzerindeki hakların niteliği de başka bir meseledir. Zira hakların yalnızca klasik bir mülkiyet hakkı değil, aynı zamanda kişilik hakkıyla iç içe geçmiş sui generis bir yapıda olduğu görülür. Öğretideki tartışmalar, dijital varlıkların eşya niteliği taşıyıp taşımadığı noktasında yoğunlaşsa da yargı kararları bu hesapların ekonomik değer taşıyan birer malvarlığı unsuru olarak kabul edilmesi gerektiğine işaret eder. Haliyle bunlar aracılığıyla kazanılan fikri hakların miras hukuku kapsamında mirasçılara devrinin

düzenlenmemesi önemli bir eksikliktir. Öte yandan, sosyal medyadaki içerikler her zaman net bir ekonomik bir değer yaratmayabilir. Buna rağmen muris, hesabının gelecek nesle miras kalmasını arzulayabilir. Bu nedenle açık bir yasal düzenlemenin yapılmasına gereksinim duyulur. İkinci bir sorun ise üçüncü kişilerin haklarıdır. Bu bağlamda üç temel meselenin irdelenmesi zaruridir: özel hayatın gizliliği, haberleşmenin gizliliği ve kişisel verilerin korunması. Ölümden sonra bütünüyle hesabın mirasçılara devredilmesi durumunda, örneğin üçüncü kişilerle yapılan görüşmeler ve yazışmalar ifşa edilmiş olacaktır. Böyle bir durumda haberleşmenin gizliliğinin ihlali söz konusu olabilir. Bu nedenle fikri hakların, hesabın bütününden ayrılması ve ayrıca intikalinin mümkün kılınması düzenlenmelidir. Yine murisin, bazı kaygılarla ölümünden sonra hesabının yok edilmesini istemesi durumunda fikri hakların ayrıca devrinin mümkün olması olası miras uyuşmazlığına bir çözüm sunabilir. Sonuç olarak hukukumuz açısından, çağın kaçınılmaz dijitalleşen yaşam tarzı karşısında henüz dijital mülkiyete ilişkin bir özel bir yasal düzenlemenin bulunmaması karşısında bazı çözümlerin yaratılması gerekir. Türk hukuku bakımından, en azından yasal bir düzenleme yapılana kadar, murisim e-posta hesapları, sosyal medya hesapları ve bunlar üzerindeki fikri hakları, dijital cüzdan hesapları veya benzeri maddi değeri olan dijital varlıkları tereke kapsamında değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Miras Hukuku, Medya Araçları, Fikri Mülkiyet, Dijital Dönüşüm, Sosyal Medya Platformları.

The Intellectual Property Rights on Social Media Accounts as Inheritance

Abstract

The digital transformation has forced media to digitalize. With the introduction of social media platforms, the use of analog media tools has begun to be abandoned. Via analog media tools people can access only in one way as consumer. Unlike analog media, social media platforms offer an interactive role. Here, users are both consumers and content producers. Thus, users have intellectual property rights regarding the content they produce on these platforms. The existence of these rights and whether they can be inherited are current issues that need to be discussed in terms of both intellectual property law and inheritance law. People wish and plan to inherit their property, wealth and assets. In this frame, social media accounts of deceased should also be examined as a place where intellectual property rights come about. It's important to state that contents such as literary or artistic work on social media which can be subjected to intellectual property rights are not common, but it is not impossible either. There are two main issues regarding the intellectual property rights on social media accounts. The first issue is about the lack of legal rules regarding transferring rights. The second is third parties' rights. According to Turkish law, the general rule regarding the transfer of the estate to the heirs is that although the transfer of the property rights is possible, the personal rights are not subject to the transfer. In this frame, upon the death of the author, the financial rights arising from the Law No. 5846 automatically passes to heirs. These rights do not merely represent classic rights of ownership but are structured in a way that is intertwined with personality rights. Although

scholarly debates focus on the nature of the right, judicial decisions indicate that digital accounts must be recognized as elements of assets carrying economic value. Even so deceased may wish to inherit his/her account to the next generation. Lots of social media accounts provide good amount of economic income to their owners. These accounts should be transferred to the heirs in the context of inheritance law. Another issue is third parties' rights. In this context, it is vital to state three points, the right to privacy, right to privacy of communication and protection of personal data. After death, if the account is transferred to the heirs, the conversations with third parties will be public to the heirs. In such a case, violation of the privacy of communication may arise. Furthermore, in cases where the deceased wishes for their account to be deleted after death due to certain concerns, the possibility of transferring intellectual property rights separately could offer a solution to potential inheritance disputes. Consequently, from Turkish law perspective in the face of the inevitably digitized lifestyle of our age, there is no legal regulation regarding digital property yet. Thus, in terms of Turkish law, e-mail accounts and social media accounts, digital wallet accounts or similar digital assets with material value of the deceased are considered within the scope of the estate.

Keywords: Inheritance Law, Media Tools, Intellectual Property, Digital Transformation, Social Media Platforms.

Makale ID= 113

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5479-5051

Sosyal Medya Paylaşımları ve Telif Hakkı: Dijital İçerik Üretimi Bağlamında Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Elif Akıncı

KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Geleneksel telif hukuku, eser sahiplerinin mali ve manevi haklarını korumayı amaçlayan ve eserlerin çoğaltılması veya umuma iletilmesi gibi kullanım biçimlerini izin sistemine bağlayan bir yapıya sahiptir. Buna karşılık, sosyal medya kültürü, mevcut eserlerin yeniden yorumlanması, dönüştürülmesi ve hızlı biçimde dolaşıma sokulması üzerine kuruludur. Bu durum, telif hukukunun klasik kavramlarının dijital iletişim ortamlarında nasıl uygulanacağına ilişkin yeni tartışmaları beraberinde getirmektedir. Dijital iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte Instagram, TikTok, YouTube ve X gibi sosyal medya platformlarında her gün milyonlarca kullanıcı aynı anda hem içerik üreticisi hem de içerik tüketicisi olarak hareket etmektedir. Bu durum, literatürde "kullanıcı üretimli içerik" (user-generated content) olarak adlandırılan yeni bir içerik üretim modelini ortaya çıkarmıştır. Bu modelde kullanıcı yalnızca içerik tüketen değil, aynı zamanda mevcut içerikleri dönüştüren ve yeniden dolaşıma sokan aktif bir özne haline gelmiştir. Üretilen içeriklerin önemli bir bölümü ise tamamen özgün üretimler olmaktan ziyade mevcut eserlerin yeniden kullanılması, dönüştürülmesi veya farklı bağlamlarda yorumlanması yoluyla ortaya çıkmaktadır. Caps ve meme paylaşımları, remix ve reaksiyon videoları, film sahnelerinin veya fotoğrafların yeniden dolaşıma sokulması gibi dijital üretim biçimleri, günümüz internet kültürünün önemli bir parçası haline gelmiştir. Bununla birlikte, bu içeriklerin büyük bir çoğunluğu telif hakkı koruması altındaki eserlerin yeniden kullanımına dayandığından, bu tür sosyal medya paylaşımlarının telif hukuku bakımından hangi sınırlar içinde hukuka uygun sayılacağı sorusu giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu çerçevede çalışmada öncelikle Avrupa Birliği Hukukunda 2019 tarihli Dijital Tek Pazar Direktifi (Digital Single Market Directive) ile çevrimiçi platformlara ilişkin getirilen düzenlemeler incelenecek; özellikle parodi, karikatür ve pastiş gibi kullanıcı üretimli içeriklerin değerlendirilmesinde önemli rol oynayan istisnaların sosyal medya paylaşımlarına nasıl uygulanabileceği ele alınacaktır. Ardından Amerika Birleşik Devletleri'nde telif hakkı sınırlamalarının temelini oluşturan fair use doktrini değerlendirilecek ve bu doktrinin parodi, eleştiri, yorum ve benzeri dönüştürücü kullanım (transformative use) biçimleri bakımından sağladığı esnekliğin sosyal medya içeriklerine nasıl yansıdığı tartışılacaktır. Türk Hukukunda ise söz konusu sosyal medya paylaşımları 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda

düzenlenen istisna ve sınırlamalar çerçevesinde analiz edilecektir. Bu kapsamda özellikle alıntı serbestisi, haber verme amacıyla kullanım ve kişisel kullanım gibi düzenlemelerin sosyal medya ortamında gerçekleştirilen paylaşımlara ne ölçüde uygulanabileceği incelenecek; caps, meme ve benzeri dijital içerik üretim biçimlerinin bu hükümler karşısındaki hukuki konumu tartışılacaktır. Türk Hukukunda istisnaların sınırlı ve amaçla bağlı olarak düzenlenmiş olması, sosyal medya içeriklerinin hukuka uygunluk değerlendirmesinde önemli güçlükler yaratmaktadır. Çalışmada ayrıca sosyal medya paylaşımlarına ilişkin olarak ortaya çıkan güncel yargı kararları ve doktrindeki görüşler değerlendirilerek, telif hukukunun dijital iletişim ortamlarında ortaya çıkan yeni içerik üretim biçimlerine ne ölçüde uyum sağlayabildiği analiz edilecektir. Bu çerçevede çalışma, özellikle dönüştürücü nitelik taşıyan kullanıcı üretimli içeriklerin mevcut hukuki düzenlemeler karşısındaki konumunu ortaya koymayı ve telif hukukunun bu yeni üretim pratikleri bakımından nasıl yorumlanması gerektiğine ilişkin bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Telif Hakkı, Sosyal Medya, Kullanıcı Üretimli İçerik, Dönüştürücü Kullanım, Dijital İçerik.

Social Media Sharing and Copyright: Legal Boundaries in the Age of Digital Content

Abstract

Traditional copyright law is structured around the protection of the economic and moral rights of authors and is based on a system of authorization for uses such as reproduction and public communication. In contrast, social media culture is based on the reinterpretation, transformation, and rapid circulation of existing works. This shift has given rise to new debates concerning how the classical concepts of copyright law should be applied within digital communication environments. With the development of digital communication technologies, millions of users on platforms such as Instagram, TikTok, YouTube, and X simultaneously act as both content producers and content consumers. This phenomenon has led to the emergence of a new model of content creation, commonly referred to in the literature as “user-generated content.” In this model, the user is no longer merely a passive consumer but an active subject who transforms changes and contributes existing content. The majority of this content is not entirely original, but rather based on the reuse, transformation, or reinterpretation of pre-existing works. Memes and caps, remix and reaction videos, and the recirculation of film scenes or photographs have become integral components of contemporary digital culture. However, since a large part of this content relies on works protected by copyright, the question of under what conditions such social media uses may be considered lawful has gained increasing importance. This study first analyzes the legal framework established by the 2019 Digital Single Market Directive under European Union legislation, focusing specifically on exceptions like parody, caricature, and pastiche, which are essential for evaluating user-generated content. It then continues with United States law, analyzing the doctrine of fair use and discussing how its flexibility—particularly in relation to parody, criticism, commentary, and other forms of

transformative use—is reflected in social media practices. Within Turkish law, social media uses are analyzed in light of the exceptions and limitations set out in the Turkish Law No. 5846 on Intellectual and Artistic Works. In this regard, particular emphasis is placed on quotation, news reporting, and private use, and the extent to which these exceptions may apply to social media content is examined. The legal status of digital content forms such as memes and caps is also discussed within this framework. The fact that copyright exceptions under Turkish law are narrowly defined and purpose-specific creates significant challenges in assessing the lawfulness of social media uses. The study further evaluates recent case law and doctrinal discussions concerning social media content, with a view to assessing the extent to which copyright law is capable of adapting to new forms of digital content production. In particular, it aims to determine the legal position of user-generated content with a transformative character and to offer an evaluation of how copyright law should be interpreted in light of these emerging practices.

Keywords: Copyright, Social Media, User-Generated Content, Transformative Use, Digital Content.

Makale ID= 224

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8697-1734

Sözleşme Serbestisi ile Usuli Kesinlik İlkeleri Işığında Milletlerarası Usul Hukukunda Sulh Sözleşmeleri

Dr. Öğretim Üyesi Alper Akgül

Kırıkkale Üniversitesi Fatma Şenses Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

Özet

Sulh sözleşmeleri, tarafların uyuşmazlığı karşılıklı fedakârlıklarla sona erdirdiği ve yargılamaya son veren temel hukuki araçlardan biridir. Bununla birlikte, sulh sözleşmelerinin hem sözleşmesel (maddi hukuk) hem de usuli (yargılamayı sona erdirici) nitelik taşıması, milletlerarası usul hukuku bağlamında karmaşık sorunları beraberinde getirmektedir. Özellikle sınır aşan uyuşmazlıklarda, sulh sözleşmelerinin hukuki niteliğinin belirlenmesi, uygulanacak hukukun tespiti ve sınır aşan etkilerinin değerlendirilmesi, teorik ve pratik açıdan büyük önem taşımaktadır. Milletlerarası usul hukuku bakımından temel meselelerden biri, sulh sözleşmelerinde taraf iradesinin ne ölçüde belirleyici olacağı ile usuli kesinliğin (procedural finality) ne ölçüde korunacağı arasındaki dengedir. Sulh sözleşmesinin sözleşmesel yönü, kural olarak sözleşmeye uygulanacak hukuka (lex causae) tabi iken; yargılamayı sona erdirme ve kesin hüküm benzeri etki doğurma fonksiyonu, lex fori kapsamında değerlendirilmektedir. Bu durum, özellikle yabancı mahkemelerde ya da mahkeme dışında yapılan sulh sözleşmelerinin iç hukukta ileri sürülmesi, kesin hüküm etkisinin tanınıp tanınmayacağı ve yeniden dava açılmasının mümkün olup olmadığı gibi meselelerde belirsizliklere yol açmaktadır. Mahkeme içi ve mahkeme dışı sulh ayrımı da bu bağlamda kritik önemdedir. Mahkeme huzurunda yapılan sulhler çoğu hukuk sisteminde mahkeme kararı niteliği kazanarak tanıma ve tenfiz rejimine tabi olurken, mahkeme dışı sulh sözleşmeleri kural olarak doğrudan icra kabiliyeti taşımamaktadır. Bununla birlikte, Singapur arabuluculuk konvansiyonu gibi uluslararası düzenlemeler, uluslararası ticari sulh anlaşmalarının doğrudan icrasını mümkün kılarak bu alanda önemli bir dönüşüm yaratmıştır. Bu bağlamda konvansiyon sonrasında sulh sözleşmelerine bakış açısının da değiştiği söylenebilecektir. Bu çalışma, sulh sözleşmelerini milletlerarası usul hukuku perspektifinden, taraf iradesi ile usuli kesinlik arasındaki gerilim ekseninde incelemektedir. Özellikle sulh sözleşmelerinin kesin hüküm etkisi, yabancı sulh sözleşmelerinin tanınması ve icrası ile kamu düzeni denetiminin sınırları analiz edilmektedir. Çalışmada, sulh sözleşmelerinin sınır aşan uyuşmazlıklarda etkinliğinin artırılması için, sözleşmesel serbesti ile usuli güvenceler arasında dengeli bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sulh Sözleşmesi, Milletlerarası Usul Hukuku, Medeni Yargılama Hukuku, Taraf İradesi, Usuli Kesinlik, Lex Fori, Lex Causae, Tanıma ve Tenfiz, Kamu Düzeni.

Settlement Agreements in Private International Procedural Law in the Light of the Principles of Contractual Autonomy and Procedural Finality

Abstract

Settlement agreements constitute a fundamental legal mechanism through which parties resolve disputes by mutual concessions and terminate judicial proceedings. However, their dual nature—functioning both as contracts under substantive law and as procedural acts that bring litigation to an end—creates complex challenges within the framework of private international procedural law. In cross-border disputes, determining the legal characterization of settlement agreements, identifying the applicable law, and assessing their transnational effects are of considerable theoretical and practical importance. A central issue in private international procedural law concerns the balance between contractual autonomy and procedural finality. While the contractual dimension of settlement agreements is generally governed by the law applicable to the contract (lex causae), their procedural effects—particularly the termination of proceedings and the potential res judicata effect—are subject to the lex fori. This duality gives rise to significant uncertainties, especially regarding the recognition of settlements concluded before foreign courts, their binding effect, and the admissibility of subsequent proceedings. The distinction between judicial and non-judicial settlements is also of critical importance. Judicial settlements, concluded before a court, are often treated as equivalent to court judgments and are thus subject to recognition and enforcement regimes. In contrast, non-judicial settlements traditionally lack direct enforceability. Nevertheless, recent international developments, particularly the Singapore Convention on Mediation, have introduced mechanisms facilitating the cross-border enforcement of international settlement agreements, thereby reshaping the procedural landscape. This study examines settlement agreements in private international procedural law through the lens of the tension between party autonomy and procedural finality. It focuses on their legal nature, res judicata effects, recognition and enforcement, and the limits imposed by public policy. The study argues that a balanced approach— one that reconciles contractual freedom with procedural safeguards— is essential to enhance the effectiveness and legitimacy of settlement agreements in cross-border disputes.

Keywords: Settlement Agreements, Private International Procedural Law, Civil Procedure Law, Contractual Autonomy, Procedural Finality, Lex Fori, Lex Causae, Recognition and Enforcement, Public Policy.

Makale ID= 201

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0007-3197-531X

Sürekli Gece Çalışmasının İşverenin Yönetim Hakkı, Haklı Nedenle Fesih ve Ayrımcılık Yasağı Bakımından Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Metin Pehlivan

Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Gece çalışması, işin niteliği ve yürütümüne ilişkin ihtiyaçlar doğrultusunda başvurulabilen bir çalışma biçimi olmakla birlikte, çalışma süreleri, dinlenme hakkı, iş sağlığı ve güvenliği ile eşit davranma borcu bakımından özel sınırlamalara tâbidir. Bu çerçevede sürekli gece çalışması, yalnızca işin organizasyonuna ilişkin bir düzenleme olarak değil, işverenin yönetim hakkının sınırları ile işçinin korunması ilkesi arasındaki ilişkinin somutlaştığı çok yönlü bir hukuki mesele olarak değerlendirilmelidir. Bu çalışma, sürekli gece çalışmasının işverenin yönetim hakkı kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini, çalışma koşulları ve haklı nedenle fesih bakımından ortaya çıkardığı sonuçları incelemekte; gece çalışmasının işçiler bakımından farklı biçimlerde uygulanmasının ayrımcılık yasağı bakımından doğurabileceği sonuçları ayrıca ele almaktadır. Çalışmada, gece çalışmasına, çalışma sürelerine, işverenin yönetim hakkına, çalışma koşullarına, haklı nedenle feshe, eşit davranma borcuna ve ayrımcılık yasağına ilişkin mevzuat hükümleri, öğretideki görüşler ve yargı kararları çerçevesinde normatif bir değerlendirme yapılmıştır. Bu kapsamda, sürekli gece çalışmasının iş ilişkisinin devamı, dürüstlük kuralı ve dinlenme hakkı bakımından doğurduğu sonuçlar incelenmiştir. Bunun yanında, dönüşümlü çalışma düzeninden sürekli gece çalışmasına geçişin işverenin yönetim hakkı kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ve işçi aleyhine çalışma koşullarında esaslı değişiklik niteliği taşıyıp taşımadığı üzerinde durulmuştur. Ayrıca gece çalışmasının işçiler bakımından farklı biçimlerde uygulanmasının objektif ve haklı neden ölçütü çerçevesinde nasıl değerlendirileceği ele alınmış; bazı işçiler bakımından dezavantaj yaratan uygulamaların eşit davranma borcu ve ayrımcılık yasağı bakımından doğurabileceği hukuki sonuçlar tartışılmıştır. Sonuç olarak, sürekli gece çalışması her somut olayda doğrudan hukuka aykırı sayılabilecek bir uygulama olarak nitelendirilemese de, işçinin korunmasına ilişkin sınırları aşan, objektif temelden yoksun biçimde sürdürülen veya işçi aleyhine esaslı değişiklik niteliği kazanan uygulamaların işverenin yönetim hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu tür uygulamalar, somut olayın özelliklerine göre işçiye haklı nedenle fesih imkânı tanıyabileceği gibi, eşit davranma borcunun ve ayrımcılık yasağının ihlaline bağlanan hukuki sonuçları da gündeme getirebilir. Bu yönüyle sürekli gece çalışması,

işverenin yönetim hakkının sınırlarını, işçinin korunması ilkesinin görünümünü ve eşit davranma borcunun uygulama alanını belirginleştiren güncel ve özgün bir inceleme konusu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gece Çalışması, Sürekli Gece Çalışması, Yönetim Hakkı, Haklı Nedenle Fesih, Eşit Davranma Borcu.

Permanent Night Work: An Assessment in Light of the Employer's Managerial Prerogative, Termination for Just Cause, and the Prohibition of Discrimination

Abstract

Night work is a form of working arrangement that may be resorted to in line with the nature of the work and the needs arising from its performance; however, it is subject to specific limitations with regard to working time, the right to rest, occupational health and safety, and the duty of equal treatment. In this respect, permanent night work should be regarded not merely as an organizational arrangement concerning the performance of work, but as a multidimensional legal issue in which the relationship between the limits of the employer's managerial prerogative and the principle of employee protection becomes concrete. This study examines whether permanent night work may be regarded as falling within the scope of the employer's managerial prerogative, as well as the implications it gives rise to in terms of working conditions and termination for just cause; it also separately addresses the possible consequences, from the perspective of the prohibition of discrimination, of the application of night work in different ways to different employees. The study offers a normative assessment based on the relevant legislative provisions, doctrinal views, and judicial decisions concerning night work, working time, the employer's managerial prerogative, working conditions, termination for just cause, the duty of equal treatment, and the prohibition of discrimination. Within this framework, the effects of permanent night work on the continuation of the employment relationship, the principle of good faith, and the right to rest are examined. In addition, the study considers whether the transition from a rotating work schedule to permanent night work may be regarded as falling within the scope of the employer's managerial prerogative and whether it constitutes a substantial change in working conditions to the detriment of the employee. It further addresses how the differentiated application of night work among employees should be assessed in light of the criterion of objective and justified reasons, and discusses the legal consequences that practices creating disadvantages for certain employees may give rise to in terms of the duty of equal treatment and the prohibition of discrimination. In conclusion, although permanent night work cannot be characterized as inherently unlawful in every case, practices that exceed the limits imposed by the principle of employee protection, are maintained without an objective basis, or amount to a substantial change detrimental to the employee cannot be regarded as falling within the employer's managerial prerogative. Such practices may, depending on the circumstances of the particular case, entitle the employee to terminate the contract for just cause and may also trigger the legal

consequences attached to violations of the duty of equal treatment and the prohibition of discrimination. In this respect, permanent night work constitutes a current and original field of inquiry that clarifies the limits of the employer's managerial prerogative, the manifestation of the principle of employee protection, and the scope of application of the duty of equal treatment.

Keywords: Night Work, Permanent Night Work, Managerial Prerogative, Termination for Just Cause, Duty of Equal Treatment.

Makale ID= 85

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0005-5592-1098

Tahkim Anlaşmasının Üçüncü Kişilere Teşmili

Aygul Nurmyradova

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Tahkim anlaşmasının üçüncü kişilere teşmili, modern tahkim hukukunun en karmaşık ve üzerine en çok tartışılan konularından biridir. Geleneksel hukuk öğretisinde tahkim, "sözleşmelerin nispiliği" ilkesine dayanır, yani bir tahkim sözleşmesi kural olarak sadece onu imzalayan tarafları bağlar ve sadece onlar üzerinde hukuki sonuç doğurur. Ancak günümüzün küreselleşen ekonomi dünyasında, çok uluslu şirket grupları, karmaşık alt yüklenicilik ilişkileri ve zincirleme sözleşmeler, bu katı kuralın ticari gerçeklerle çatışmasına neden olmuştur. Bu noktada teşmil mekanizması, tahkim iradesinin imza sahibi olmayan üçüncü kişilere hangi şartlar altında yayılacağını belirleyen bir istisna olarak karşımıza çıkar. Bu genişlemenin hukuki dayanağı genellikle dürüstlük kuralı, zımni irade veya hukuki görünüş teorilerine dayandırılır. Teşmilin en sık görüldüğü durumların başında "Şirketler Grubu Doktrini" gelmektedir. Bu doktrine göre, bir grup şirketi sözleşmeyi bizzat imzalamamış olsa dahi, eğer sözleşmenin müzakerelerinde aktif rol oynamışsa, sözleşmenin icrasına doğrudan katılmışsa veya sözleşmenin sona erdirilmesi sürecini yönetmişse, bu şirketin de tahkim iradesine dahil olduğu kabul edilebilir. Burada asıl kriter, dışarıdan bakan makul bir üçüncü kişinin, o şirketi sözleşmenin gerçek bir tarafı gibi algılayıp algılamadığıdır. Bir diğer önemli teşmil hali ise alacağın devri veya sözleşmenin devri durumlarında ortaya çıkar. Sözleşmedeki hak ve borçları devralan yeni taraf, kural olarak o sözleşmenin ayrılmaz bir parçası olan tahkim şartıyla da bağlı hale gelir. Benzer şekilde, "estoppel" yani çelişkili davranma yasağı ilkesi uyarınca, bir sözleşmenin sunduğu haklardan ve avantajlardan faydalanan bir üçüncü kişinin, uyuşmazlık çıktığında "ben imza atmadım" diyerek tahkim itirazında bulunması dürüstlük kuralına aykırı bulunur. Ayrıca temsil ve vekalet ilişkilerinde, temsil olunanın iradesinin temsilci aracılığıyla yansıdığı durumlarda da tahkim şartının kapsamı genişleyebilmektedir. Sunumumuzda tahkim anlaşmasının üçüncü kişilere teşmili, tahkimin rızai niteliği ile ticari hayatın dinamik yapısı arasında hassas bir denge kurma konusunu netleştirmeyi amaçlamaktayız. Hakem heyetleri ve mahkemeler bu genişletmeyi yaparken oldukça dikkatli davranmak zorundadır, çünkü bir kimseyi iradesi dışında tahkime zorlamak, anayasal bır hak olan mahkemeye erişim hakkının ihlali riskini taşır. Bu nedenle her somut olayda tarafların gerçek iradesi, sözleşme sırasındaki

davranışları ve ticari dürüstlük kuralları titizlikle analiz edilmesi gerektiği yönünde somut karar analizleri ile özgün bir değerlendirme yapmayı hedefliyoruz.

Anahtar Kelimeler: Tahkim Anlaşmasının Teşmili, İmza Sahibi Olmayan Üçüncü Kişiler, Sözleşmelerin Nispiliği İlkesi, Şirketler Grubu Doktrini, Tahkimin Rıza Niteliği.

Extension of the Arbitration Agreement to Non-Signatory Third Parties

Abstract

The extension of arbitration agreements to third parties is one of the most complex and highly debated topics in modern arbitration law. Under traditional legal doctrine, arbitration is based on the principle of "privity of contracts" meaning that, as a rule, an arbitration agreement binds only the signatory parties and produces legal consequences solely for them. However, in today's globalized economic landscape, multinational corporate groups, complex subcontracting relationships, and chain contracts have caused this rigid rule to clash with commercial realities. At this point, the mechanism of extension emerges as an exception that determines under which conditions the intent to arbitrate can be expanded to non-signatory third parties. The legal basis for this expansion is generally grounded in the principle of good faith, implied consent, or legal appearance theories (apparent authority). Among the most common instances of extension is the "Group of Companies Doctrine". According to this doctrine, even if a group company has not personally signed the contract, it may be deemed a party to the arbitration agreement if it played an active role in negotiations, participated directly in the performance of the contract, or managed the termination process. The primary criterion here is whether a reasonable third party would perceive that company as a true party to the contract. Another significant instance of extension occurs in cases of assignment of claims or transfer of contracts. The new party who takes over the rights and obligations under a contract becomes, as a rule, bound by the arbitration clause which is an integral part of that contract. Similarly, under the principle of "estoppel" (the prohibition of inconsistent behavior), a third party who benefits from the rights and advantages provided by a contract is found to be in breach of the principle of good faith if they raise an arbitration objection by claiming "I did not sign it" once a dispute arises. Furthermore, in relationships of representation and agency, the scope of the arbitration clause may expand where the principal's intent is reflected through the agent. In our presentation, we aim to clarify the delicate balance between the consensual nature of arbitration and the dynamic structure of commercial life regarding the extension of arbitration agreements to third parties. Arbitral tribunals and courts must act with great caution when applying this expansion, forcing an individual into arbitration against their will carries the risk of violating the right of access to court, which is a constitutional right. Therefore, we aim to provide an original evaluation through concrete case analyses, emphasizing that the true intent of the parties, their conduct during the contract, and the rules of commercial honesty must be meticulously analyzed in each specific case.

Keywords: Extension of Arbitration Agreement, Non-Signatories, Privity of Contracts, Group of Companies Doctrine, Consensual Nature of Arbitration.

Makale ID= 290

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7145-1990

Tahkim ve Yetkili Mahkeme Şartının Birlikte Yer Aldığı Sözleşmelerin Tahkim İradesinin Varlığı ve Geçerliliği Bakımından Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Melis Taşpolat Tuğsavul

Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Dünyada yaşanan gelişmeler, globalleşme hareketleri, ekonomik ilişkilerin farklılaşması ve yoğunlaşması bir uyuşmazlık çözüm yolu olan tahkimin gerek ulusal gerekse uluslararası alanda yaygınlaşmasına ve gelişmesine sebebiyet vermiştir. Türk hukukunda temel olarak uluslararası tahkime ilişkin 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu (MTK), ulusal tahkime ilişkin ise bu Kanun ile paralel hükümler içeren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)' nun ilgili düzenlemeleri mevcuttur. Tahkim sözleşmesinin geçerlilik şartlarını yazılı şekil şartı, tahkim sözleşmesinin konusunun tarafların üzerinde serbestçe tasarruf yetkilerinin bulunduğu uyuşmazlıklardan olması, uyuşmazlığın belirli olması ve tahkim iradesi olarak belirtmek mümkündür. Özellikle yargı kararları kapsamında ele alındığında, bu şartlar arasında yer alan tahkim iradesinin varlığına özel bir anlam yüklendiği, bu iradenin açık ve kesin bir şekilde yansıtılması gerektiği belirtilmektedir. Buna göre Yargıtay'ın çeşitli kararlarında tahkim sözleşmesinin geçerli olması için uyuşmazlığın mutlak olarak hakemde çözümleneceğinin taraflarca kararlaştırılmış olması, aksi halde sözleşmenin hükümsüz sayılacağı vurgulanmaktadır. Zira tarafların tahkim anlaşmasında "uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenememesi durumunda mahkemeye müracaat edileceğini" belirtilmesi hâlinde, Yargıtay'ın yetki sözleşmesi yapıldığına ya da sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıkların tümünün tahkim yoluyla kararlaştırdıktan sonra bir kısmında devlet mahkemelerinin yetkili olduğuna ilişkin kaydın tahkim iradesini mutlak ve kesin olmaktan çıkardığına ve böylece tahkim sözleşmesini geçersiz kıldığına hükmettiğini görülmektedir. Diğer taraftan Yargıtay'ın aksi yönde, tahkim iradesinin varlığını tespit eden ve böylece tahkim sözleşmesini ayakta tutma amacına yönelen daha esnek yorum yaptığı kararları da mevcuttur. Yargıtay'ın bu yöndeki kararlarında, MTK m. 3'te yer alan ve uyuşmazlığın tahkimde çözülmesi durumunda hakem seçimi, hakemin reddi, delillerin toplanması, tahkim süresinin uzatılması gibi bazı durumlarda hangi mahkemenin yer itibariyle yetkili olduğunu belirleyen düzenlemeden yola çıkarak, tahkim sözleşmesinde yer alan ve devlet mahkemelerini yetkilendiren ifadeyi "yetki şartı" olarak değerlendirdiği, bu şekilde tahkim sözleşmesinin geçerli olduğu sonucuna vardığı görülmektedir. Yargıtay'ın bu çözümünün hukuka uygunluğu tartışmaya açıktır. Bununla birlikte, yetkili mahkeme ve tahkim şartının birlikte yer aldığı sözleşmelere ilişkin tahkim

iradesinin varlığını yorumlayan Yargıtay'ın farklı yöndeki kararlarında bir an önce yeknesaklık sağlanması gerektiği kanaatindeyiz. Zira taraf iradelerinin ön planda tutulması, hızlı olması ve gizliliğin korunması gibi sebeplerle tercih edilen tahkimin gelişmesi bakımından "öngörülebilirlik" önemli bir husustur. Tebliğimizde tahkim iradesinin belirlenmesinde tereddüt oluşturabilecek; bir başka ifade ile "patolojik tahkim şartı" türü olarak nitelendirilebilecek olan tahkim ve yetkili mahkeme şartının bir arada yer aldığı sözleşmeler bakımından bir "değerlendirme kıstası" nın tespitine gayret edilecektir. Bu kıstas ortaya konurken, somut olayda devlet mahkemelerini tahkimin üstünde -hakem kararını gözden geçirmek üzere bir üst merci olarak- yetkilendiren "kademeli tahkim sözleşmesi", tahkim ile devlet mahkemelerini alternatif olarak belirleyen "seçimlik tahkim sözleşmeleri" ve yine taraflar aralarındaki hukukî ilişkinin bir kısmının çözümünde tahkim yolunu tercih edip diğer kısmı için mahkemeleri yetkili kılan "kısmî tahkim sözleşmeleri" kavramlarının birbirinden ayırt edilmesi gerekmektedir. Ayrıca tahkimin bir yargılama faaliyeti niteliği taşıdığı, hakem kararlarına karşı sınırlı bir denetim (iptal davaları) olması esasından hareket edilerek konuya ilişkin Alman ve İsviçre hukuk sistemlerindeki yakın tarihli gelişmeler incelenecek ve bu kapsamda bir öneri sunulmaya gayret edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tahkim Sözleşmesinin Geçerliliği, Tahkim İradesi, Yetki Şartı, Patolojik Tahkim Sözleşmesi.

Evaluation of Contracts Containing Both Arbitration and Jurisdiction Clauses in Terms of the Existence and Validity of the Intent to Arbitrate

Abstract

Global developments, movements toward globalization, and the diversification and intensification of economic relations have led to the widespread use and development of arbitration as a dispute resolution method at both national and international levels. In Turkish law, international arbitration is primarily regulated by the International Arbitration Law No. 4686 (IAL), while domestic arbitration is governed by the relevant provisions of the Code of Civil Procedure No. 6100 (CCP), which contains parallel rules. The validity requirements of an arbitration agreement may be listed as the written form requirement, the subject matter consisting of disputes over which the parties may freely dispose, the determinability of the dispute, and the existence of an intention to arbitrate. Particularly in judicial decisions, special importance is attached to the intention to arbitrate, which must be expressed clearly and unequivocally. Accordingly, the Court of Cassation emphasizes that, for an arbitration agreement to be valid, the parties must agree that the dispute will definitively be resolved by arbitration; otherwise, the agreement is deemed invalid. Thus, where the parties stipulate that "in the event the dispute cannot be resolved through arbitration, recourse shall be made to the courts," the Court of Cassation concludes either that a jurisdiction agreement exists or that granting jurisdiction to state courts for certain disputes undermines the absolute and definitive nature of the arbitration intention and renders the arbitration agreement invalid. On the other hand, the Court of Cassation has also adopted a more flexible interpretation in some decisions,

recognizing the existence of the intention to arbitrate and aiming to uphold the arbitration agreement. In these decisions, relying on Article 3 of the IAL, which determines the territorially competent court for issues such as appointment and challenge of arbitrators, collection of evidence, and extension of time, the Court interprets references to state courts as jurisdiction clauses and concludes that the arbitration agreement remains valid. The legal soundness of this approach is debatable. Nevertheless, it is necessary to ensure consistency in the Court's divergent decisions regarding contracts containing both arbitration and jurisdiction clauses. Predictability is essential for the development of arbitration, which is preferred due to party autonomy, efficiency, and confidentiality. This paper aims to establish an evaluation criterion for contracts containing both arbitration and jurisdiction clauses, which may create uncertainty in determining the intention to arbitrate and may be characterized as "pathological arbitration clauses." In doing so, it is important to distinguish between multi-tier arbitration agreements, where state courts are authorized as a superior authority to review arbitral awards; optional arbitration agreements, where arbitration and courts are alternative mechanisms; and partial arbitration agreements, where arbitration is chosen for part of the legal relationship while courts are authorized for the remaining part. Furthermore, considering that arbitration constitutes an adjudicatory activity and that arbitral awards are subject to limited judicial review through annulment actions, recent developments in German and Swiss law will be examined and a proposal will be presented.

Keywords: Validity of the Arbitration Agreement, Intention to Arbitrate, Jurisdiction Clause, Pathological Arbitration Agreement.

Makale ID= 237

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5470-9723[1]
0000-0003-1850-3864[2]

Tahkimde Özet Karar (Summary Disposal) ve Türk Hukukundaki Yeri

Dr. Öğretim Üyesi Bahar Küpe[1], Arş. Gör. Ahmet Sürerdamar[2]

[1]Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
[2]Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Tahkim yargılamasında Anglo-Sakson hukuk sistemlerinde gelişen ve "summary disposal" olarak adlandırılan, açıkça dayanaktan yoksun talep ve savunmaların esasa girilmeksizin erken aşamada reddedilmesine imkân tanıyan usulî mekanizma, son yıllarda giderek artan bir önem kazanmıştır. Özellikle İngiliz tahkim hukukunda kurumsal tahkim kuralları ve uygulama kararları çerçevesinde gelişen bu yöntem, tahkim yargılamasının temel amaçları arasında yer alan hız, etkinlik ve maliyet tasarrufu ilkelerine hizmet eden önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Summary disposal mekanizması, hakem heyetine, taraflardan birinin iddia veya savunmasının açıkça hukuki dayanaktan yoksun olduğu veya başarı şansının bulunmadığı hallerde, kapsamlı bir delil incelemesine ve duruşma sürecine gerek kalmaksızın uyuşmazlığı kısmen veya tamamen sona erdirme yetkisi tanımaktadır. Bu yönüyle söz konusu mekanizma, tahkim yargılamasının gereksiz yere uzamasını önlemeyi ve kötü niyetli ya da dayanaksız başvuruların erken aşamada bertaraf edilmesini amaçlamaktadır. Bununla birlikte, bu tür bir erken müdahalenin tarafların hukuki dinlenilme hakkı ve adil yargılanma güvenceleri üzerindeki olası etkileri doktrinde tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Türk hukuku bakımından ise 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu çerçevesinde "summary disposal"a açıkça karşılık gelen bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak hakemlerin yargılamayı sevk ve idare yetkisi, usul ekonomisi ilkesi ve dürüstlük kuralı çerçevesinde, açıkça dayanaktan yoksun taleplerin erken aşamada değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususu ayrıca değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, hakemlerin böyle bir yetkiyi zımnen kullanmasının mümkün olup olmadığı ve bu uygulamanın sınırlarının nasıl çizileceği, özellikle hukuki dinlenilme hakkı ve eşitlik ilkesi ışığında önem kazanmaktadır. Bu çalışmada, öncelikle İngiliz tahkim hukukunda summary disposal mekanizmasının kavramsal çerçevesi, uygulanma şartları ve pratikteki işleyişi ele alınmakta; ardından Türk hukukundaki mevcut düzenlemeler bu perspektiften analiz edilmektedir. Devamında iki hukuk sistemi karşılaştırmalı olarak incelenmekte, Türk hukukunda bu kuruma benzer bir mekanizmanın bulunmamasından kaynaklanan boşluklar ve uygulamadaki

belirsizlikler ortaya konulmaktadır. Sonuç bölümünde ise, tahkim yargılamasında etkinliğin artırılması ve usul ekonomisinin sağlanması amacıyla, Türk hukukunda "summary disposal" benzeri bir erken ret mekanizmasının açık bir yasal düzenleme ile kabul edilmesinin gerekliliği tartışılmaktadır. Bu çerçevede, söz konusu mekanizmanın uygulanmasına ilişkin usulî güvencelerin belirlenmesi, hakemlerin takdir yetkisinin sınırlandırılması ve tarafların hukuki dinlenilme hakkının korunmasına yönelik öneriler geliştirilmektedir. Böylelikle çalışmanın, Türk hukukunda modern ve etkin yargılama araçlarının geliştirilmesine katkı sunması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tahkim, Summary Disposal, Erken Ret, Usul Ekonomisi, Hukuki Dinlenilme Hakkı.

Summary Disposal in Arbitration and Its Place in Turkish Law

Abstract

The procedural mechanism known as "summary disposal," which has developed within Anglo-Saxon legal systems and allows for the dismissal of manifestly unmeritorious claims and defenses at an early stage without entering into the merits, has gained increasing importance in arbitration proceedings in recent years. Particularly in English arbitration law, this mechanism has evolved through institutional arbitration rules and arbitral practice, and is regarded as an important tool serving the fundamental objectives of arbitration, namely efficiency, expediency, and cost-effectiveness. The summary disposal mechanism empowers arbitral tribunals to dispose of a dispute, in whole or in part, without engaging in a full evidentiary process or conducting a hearing, where a claim or defense is clearly devoid of legal merit or has no reasonable prospect of success. In this respect, the mechanism aims to prevent unnecessary prolongation of arbitral proceedings and to eliminate bad faith or unfounded claims at an early stage. Nevertheless, the potential impact of such early intervention on the parties' right to be heard and the guarantees of due process continues to be a matter of doctrinal debate. From the perspective of Turkish law, there is no explicit provision corresponding to "summary disposal" within the framework of the Code of Civil Procedure No. 6100 and the International Arbitration Law No. 4686. However, the extent to which manifestly unmeritorious claims may be assessed and dismissed at an early stage should be considered in light of the arbitral tribunal's authority to conduct and manage the proceedings, as well as the principles of procedural economy and good faith. In this context, whether arbitral tribunals may exercise such authority implicitly, and how the limits of such practice should be defined, gain particular importance, especially in relation to the right to be heard and the principle of equality of the parties. The paper first examines the conceptual framework, conditions of application, and practical functioning of the summary disposal mechanism in English arbitration law. It then analyzes the existing legal framework in Turkish arbitration from this perspective. Subsequently, a comparative assessment of the two legal systems is conducted, highlighting the gaps and uncertainties arising from the absence of a similar mechanism in Turkish law. In the conclusion, the necessity of introducing a summary disposal-like mechanism into Turkish arbitration law through explicit legislative regulation is discussed in order to enhance efficiency and ensure procedural economy. In this regard, proposals are developed concerning the establishment of procedural safeguards, the delineation of arbitrators' discretionary powers, and the protection of the

parties' right to be heard. Accordingly, the study aims to contribute to the development of modern and efficient adjudicatory tools in Turkish arbitration law.

Keywords: Arbitration, Summary Disposal, Early Dismissal, Procedural Economy, Right to Be Heard.

Makale ID= 187

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1776-2522

Tahkimde Taraf Uzmanı ile Hakem Heyetinin Atadığı Bilirkişi Arasındaki Çelişkinin Giderilmesi

Arş. Gör. Hüseyin Yağızhan Kol

İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Medeni yargılamada bilirkişi raporu ile uzman görüşü arasındaki çelişkinin giderilmesi, Alman Federal Temyiz Mahkemesi'nin 2019 ve 2020 tarihli kararlarında ortaya koyduğu aşamalı prosedür esas alınarak Türk literatüründe incelenmiştir. Buna göre hâkim, önce bilirkişiden ek rapor veya sözlü açıklama istemeli, gerekirse bilirkişi ile uzmanı aynı duruşmada birlikte dinlemeli, bu yollar sonuç vermezse ancak yeni bir bilirkişiye başvurmalıdır. Çelişkinin giderilmesi zorunluluğunun dayanağı hukuki dinlenilme hakkıdır. Aynı sorunun tahkimdeki karşılığı olan taraf uzmanı (party-appointed expert) ile hakem heyetinin atadığı bilirkişi (tribunal-appointed expert) arasındaki çelişki meselesi, milletlerarası tahkim boyutuyla yakın dönem uluslararası literatürde kapsamlı biçimde ele alınmış olmakla birlikte, iç tahkimde HMK hükümlerinin uygulanabilirliği ve çatışmanın giderilmemesinin hakem kararının iptali üzerindeki sonuçları Türk literatüründe henüz sistematik bir incelemeye konu edilmemiştir. Oysa tahkim yargılamasında teknik meseleler sıklıkla belirleyici rol üstlenmekte ve her iki tarafın uzmanının çatışan raporlar sunması pratikte sık karşılaşılan bir durum olmaktadır. HMK m. 431 hakemin bilirkişi atayabileceğini öngörmekle birlikte taraf uzmanının bu yargılama içindeki konumu ve hakem heyetinin atadığı bilirkişi ile çatışması hâlinde uygulanacak prosedür düzenlenmemiştir. Milletlerarası tahkimde ise IBA Evidence Rules 2020'nin madde 5 ve 6'sı taraf uzmanı ile hakem heyetinin atadığı bilirkişi arasında kavramsal bir ayrım kurmakta, 2020 revizyonuyla hakem heyetinin atadığı bilirkişinin uyuşmazlıkları bizzat çözme yetkisi bulunmadığı ve bu yetkinin yalnızca hakem kuruluna ait olduğu netleştirilmiştir. Çatışmanın giderilmesinde uluslararası tahkim pratiğinde başvurulan başlıca mekanizmalar şunlardır: ek rapor ve karşılıklı yazışma, duruşma öncesi uzman toplantısı ve çapraz sorgu. Bunlara ek olarak, Avustralya kökenli eş zamanlı uzman ifadesi (hot-tubbing) usulü, yani karşı taraf uzmanlarının aynı oturumda birlikte ifade vermesi, uluslararası tahkimde giderek ilgi gören ancak henüz yaygınlaşmamış bir mekanizma olarak tartışılmaktadır. Çalışma iki temel husus ele alacaktır. İlk olarak, iç tahkimde HMK hükümlerinin uygulanabilirliği ve hakemin çatışan uzman görüşlerini değerlendirmeksizin karar vermesinin HMK m. 439/2-f kapsamında hukuki dinlenilme hakkının ihlali sayılıp sayılamayacağı ile kararın iptali riskidir. İkinci olarak, milletlerarası tahkimde IBA mekanizmalarının Türk hukuku perspektifinden değerlendirilmesi

ve eş zamanlı uzman ifadesi usulünün Türk tahkim pratiğinde yeridir. Sonuç olarak her iki tahkim türünde de bu alandaki düzenleyici boşluğun hukuki belirsizlik yarattığı ve uluslararası pratiğin sunduğu mekanizmalardan hareketle bir çerçeve önerisinin geliştirilmesinin hem akademik hem pratik bir zorunluluk olduğu savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tahkimde Uzman Görüşü, Hakem Heyetinin Atadığı Bilirkişi, IBA Evidence Rules 2020, İptal Davası.

Resolving the Conflict Between Party-Appointed and Tribunal-Appointed Experts in Arbitration

Abstract

The resolution of conflicts between court-appointed expert reports and party expert opinions in civil litigation has been examined in Turkish scholarship, drawing on the step-by-step procedure articulated in the German Federal Court of Justice's decisions of 2019 and 2020. Under that procedure, the court should first request a supplementary report or oral clarification from the expert, then if necessary hear the expert and the party expert together at the same hearing, and resort to appointing a new expert only as a last measure. The legal basis for the obligation to resolve the conflict is the right to be heard. While the international arbitration dimension of this problem, namely what the arbitral tribunal should do when a party-appointed expert and a tribunal-appointed expert submit conflicting reports, has been comprehensively addressed in recent international scholarship, the applicability of the Code of Civil Procedure in domestic arbitration and the consequences of an arbitral tribunal's failure to evaluate conflicting expert opinions for the purposes of annulment have received no systematic treatment in Turkish legal scholarship. In practice, technical issues frequently play a decisive role in arbitration, and conflicting reports from each party's expert are a common occurrence. While Article 431 of the Code of Civil Procedure provides that an arbitral tribunal may appoint its own expert, it does not address the procedural position of party-appointed experts or the procedure to be followed when they conflict with tribunal-appointed experts. In international arbitration, Articles 5 and 6 of the IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration 2020 establish a conceptual distinction between party-appointed experts and tribunal-appointed experts, and the 2020 revision clarified that the tribunal-appointed expert has no authority to resolve disputes between the parties, that power resting exclusively with the arbitral tribunal. The mechanisms employed in international arbitration practice to manage such conflicts include supplementary reports and written exchanges, pre-hearing expert meetings, and cross-examination. In addition, concurrent expert evidence (hot-tubbing), originating in Australia and involving opposing experts giving evidence simultaneously before the tribunal, is increasingly discussed in the literature as a promising mechanism, though it has not yet become a widespread practice in international arbitration. The study addresses two core issues. The first is the applicability of the Code of Civil Procedure in domestic arbitration and whether an arbitral tribunal's failure to evaluate conflicting expert opinions when reaching its decision may constitute a violation of the right to be heard under Article 439(2)(f) of the Code, thereby giving rise to a ground for annulment. The second is the assessment of IBA mechanisms from a Turkish law perspective in international arbitration and the place of concurrent expert evidence in Turkish arbitral practice. The study concludes that the regulatory gap in both forms

of arbitration creates legal uncertainty and that developing a framework drawing on international practice constitutes both an academic and a practical necessity.

Keywords: Expert Evidence in Arbitration, Tribunal-Appointed Expert, IBA Evidence Rules 2020, Annulment.

Makale ID= 297

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6710-0351

Tapu Kütüğüne "Davalıdır" Kaydı Düşülen Taşınmaz Anonim/Limited Şirkete Sermaye Olarak Getirilebilir mi?

Dr. Öğretim Üyesi Sercan Uçar

Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 342 gereği anonim şirketlere, m. 578 gereği ise limited şirketlere üzerinde "tedbir" bulunan taşınmazların sermaye olarak getirilme olanağı yoktur. Söz konusu düzenlemeler anlamında tedbir teriminin 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 389 vd. hükümlerde düzenlenen ihtiyati tedbirleri de kapsadığı hususunda bir tereddüde yer yoktur. Bu sebeple, üzerinde ihtiyati tedbir bulunan bir taşınmaz, anonim veya limited şirkete sermaye olarak konulamaz. Taşınmazlarda ihtiyati tedbir, tapu kütüğünde yer alan kayıtlarla da ortaya çıkabilir. Söz gelimi, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 1010/1'de düzenlenen çekişmeli hakların korunmasına ilişkin şerh ile m. 1011/1'de düzenlenen geçici tescil şerhinin birer ihtiyati tedbir niteliği taşıdığı kabul edilmektedir. Bu kabul, mezkûr şerhlere konu taşınmazların anonim ve limited şirketlere sermaye olarak getirilememesi sonucunu doğurmaktadır. Tapu kütüğünde yer verilen kayıtların ilgili taşınmazın anonim ve limited şirketlere sermaye olarak getirilmesine etkisi açısından özel olarak irdelenmesinde yarar görülen bir başka kurum, uygulamada rastlanılan "davalıdır" kaydıdır. Uygulamada "davalıdır şerhi" veya "davalıdır beyanı" olarak da anılan bu kayıt, ilgili taşınmazın derdest bir davaya konu olduğuna işaret etmektedir. Söz konusu kayıt -kadastro hukuku mevzuatı bir yana- yasal dayanaktan yoksundur. Bu durum kaydın hukuki niteliğinin ve etkilerinin doktrinde ve yargı kararlarında farklı şekilde değerlendirilmesine yol açmıştır. Esasen bu eksende üç temel yaklaşımdan söz etmek mümkündür. İlk yaklaşım, hukuki dayanaktan yoksun bu kaydın geçersiz olduğu ve hiçbir hukuki sonuç doğurmayacağıdır. İkinci yaklaşım, kaydın bir ihtiyati tedbir niteliği taşıdığı yönündedir. Nihayet üçüncü yaklaşıma ise, Yargıtay 11. HD'nin 19.02.2024 tarih ve E. 2023/6403, K. 2024/1231 sayılı bölge adliye mahkemeleri hukuk dairelerinin kesin nitelikteki kararları arasındaki uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin kararında tesadüf edilmektedir. Anılan kararında yüksek mahkeme, kaydın "ihtiyati tedbir niteliği taşımadığına ancak üçüncü kişilerin iyiniyetini kaldırdığına" hükmetmiştir. Bu tebliğde, TTK m. 342 (ve m. 578'in) ratio legisi ile davalıdır kaydına ilişkin farklı yaklaşımlar bir arada değerlendirilecektir. Nihai olarak, davalıdır kaydına konu taşınmazın anonim ve limited şirketlere sermaye olarak getirilip getirilemeyeceği sorusuna yanıt aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Limited Şirket, Ayni Sermaye, Taşınmaz, Davalıdır Kaydı.

Can an Immovable Subject to an Annotation of the Lawsuit in the Land Register Be Contributed as Capital to a Joint Stock Company or a Limited Liability Company?

Abstract

Pursuant to Article 342 of the Turkish Commercial Code Number 6102 with respect to joint stock companies, and Article 578 with respect to limited liability companies, immovables that are subject to an "measure" cannot be contributed as capital. There is no doubt that, within the meaning of these provisions, the term "measure" also encompasses interim measures regulated under Article 389 et seq. of the Code of Civil Procedure Number 6100. For this reason, an immovable that is subject to an interim measure cannot be contributed as capital to a joint stock company or a limited liability company. Interim measures concerning immovables may also arise through records contained in the land register. For instance, it is accepted that the annotation regarding the protection of disputed rights regulated under Article 1010/1 of the Turkish Civil Code Number 4721, as well as the provisional registration annotation regulated under Article 1011/1, constitute interim measures. This acceptance leads to the conclusion that immovables subject to such annotations cannot be contributed as capital to joint stock companies or limited liability companies. Another institution that deserves particular examination in terms of the effect of records in the land register on the possibility of contributing an immovable as capital to joint stock companies and limited liability companies is the registry of the lawsuit, which is encountered in practice. This record, also referred to in practice as the "annotation of the lawsuit" or "declaration of the lawsuit", indicates that the relevant immovable is subject to a pending lawsuit. Apart from cadastral law regulations, this record lacks a clear legal basis. This situation has led to differing evaluations in doctrine and judicial decisions regarding its legal nature and effects. Essentially, three main approaches can be identified in this regard. The first approach argues that this record, lacking legal basis, is invalid and produces no legal consequences. The second approach considers that the record has the nature of an interim measure. Finally, the third approach is encountered in the decision of the 11th Civil Chamber of the Court of Cassation dated 19.02.2024 and numbered 2023/6403-2024/1231, concerning the resolution of conflicting final decisions of regional courts of justice. In this decision, the high court ruled that the record "does not constitute an interim measure but eliminates the good faith of third parties." In this paper, the ratio legis of Article 342 (and Article 578) of the Turkish Commercial Code and the differing approaches regarding the annotation of the lawsuit will be evaluated together. Ultimately, an answer will be sought to the question of whether an immovable subject to an annotation of the lawsuit may be contributed as capital to a joint stock company or a limited liability company.

Keywords: Joint Stock Company, Limited Liability Company, Capital in Kind, Immovable, Annotation of the Lawsuit.

Makale ID= 45

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1185-4055[1]
0009-0007-1388-6639[2]

Tasarısız Halk Teşebbüsü Yoluyla Çay Kanunu Taslağı: Rize İli Özelinde Yarı Doğrudan Demokrasi Uygulaması

Doç. Dr. Hakan Kolçak[1], Yusuf Turan Hüsrev[2]

[1]Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi
[2]Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Lisans Öğrencisi

Özet

Çay, sudan sonra Dünya'da en çok tüketilen ikinci içecek türüdür. Tüketim odaklı mevzubahis ilginin yanı sıra uzun yıllara sirayet eden tarihinin bulunması ve derin kültürel önemi ile ekonomik ehemmiyeti dolayısıyla çay odaklı farkındalık oluşturma çalışmaları küresel düzlemde karşılık bulmaktadır. Nitekim Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (BMGK), 19.12.2019 tarihli ve 74/241 sayılı BMGK Kararı ile 21 Mayıs gününü Uluslararası Çay Günü olarak kabul etmiştir. Mezkûr karar ile çayın sürdürülebilir üretimi ve tüketimi için kolektif eylemleri teşvik etmek, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları arasında da yer alan yoksulluk ve açlıkla mücadelede çayın önemine vurgu yapmak üzere Birleşmiş Milletler'in uzmanlık kuruluşları arasında yer alan Gıda ve Tarım Örgütü'ne çağrıda bulunulmuştur. Çayın Türkiye Cumhuriyeti özelindeki pozisyonu, uluslararası görünümüyle benzer vaziyettedir. Kişi başı yıllık çay tüketimi yönünden dünyada ilk sırada yer alan Türkiye, çay üretimi bakımından dördüncü sırada bulunmaktadır. Türkiye'de yetişen stratejik tarım ürünlerinden olan çay için yetiştirilme sürecinden tüketime kadar uzanan geniş yelpazede yasal düzenleme ihtiyacı uzun yıllardır tartışılmaktadır. Söz konusu ihtiyaç, Cumhuriyet tarihinin neredeyse tamamında gündemde kalmış; yedi kanun – (i) 06.02.1924 tarihli ve 407 sayılı Kanun, (ii) 27.03.1940 tarihli ve 3788 sayılı Kanun, (iii) 20.05.1942 tarihli ve 4223 sayılı Kanun, (iv) 07.06.1949 tarihli ve 5433 sayılı Kanun, (v) 04.07.1953 tarihli ve 6133 sayılı Kanun, (vi) 06.12.1971 tarihli ve 1497 sayılı Kanun ve (vii) 04.12.1984 tarihli ve 3092 sayılı Kanun – vasıtasıyla çay tarımına ilişkin teşri düzenlemeler yapılmıştır. Not edilen düzenlemeler, çay tarımının Türkiye'deki gelişimine katkıda bulunmuş olsa da bahse konu tarım sektöründeki neredeyse tüm paydaşlar tarafından yeni çay kanununun gerekliliğine ilişkin söylemler geliştirilmektedir. Nitekim bu yöndeki söylemlere yasama organınca da özellikle son yıllarda duyarsız kalınmamış; 2021 yılında iki, 2022 yılında bir ve 2024 yılında iki çay kanunu teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) sunulmuştur. Mevzubahis tekliflerin hiçbiri, bu çalışmanın tamamlandığı tarih itibarıyla gerekli teşri süreçleri tamamlayarak yasalaşmamıştır. Söz konusu tekliflerin bütününe yönelik olarak ilgili tarım sektörünün paydaşları tarafından katılımcı demokrasinin

araçlarıyla hazırlanmadığı gerekçesiyle eleştiriler getirilmektedir. Katılımcı demokrasinin araçlarını işlevsel kılma gayreti içindeki bu çalışma ile ilgili paydaşların bahse konu tekliflere yönelik görüşleri, çay tarımının ülkemizde en yoğun sürdürüldüğü Rize ili özelinde toplanarak nicel yönden analiz edilmiştir. Yeni çay kanununda düzenlenmesi muhtemel tüm hususlar, toplanan görüşler dairesinde – (i) kesinlikle düzenlenmeli, (ii) düzenlenmeli, (iii) düzenlenebilir (iv) düzenlenmemeli ve (v) kesinlikle düzenlenmemeli şeklindeki – beş başlıkta ölçeklendirilerek yasa koyucu erk için önceliklerin tespiti sürecine katkı sunulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda; üretim süreçleri, ruhsatlandırma sistemi, fiyat mekanizması ve teknik standartlar, yeni çay kanununun öncelikli düzenleme alanları olarak tespit edilmiştir. Borsa sistemi, makineli tarım, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün (ÇAYKUR) kurumsal statüsü ile denetim mekanizmaları ise ikincil nitelikteki düzenleme alanları olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çay Kanunu, Katılımcı Demokrasi, Yarı Doğrudan Demokrasi, Tasarısız Halk Teşebbüsü.

Draft Tea Law Via Indirect Popular Initiative: A Model of Semi-Direct Democracy in Rize Province

Abstract

After water, tea is the most widely consumed beverage in the world. In addition to interest in tea as a consumer product, awareness-raising efforts centred on the subject are gaining traction globally due to its long history, deep cultural significance and economic importance. In fact, on 19 December 2019, the United Nations General Assembly (UNGA) passed Resolution 74/241, designating 21 May as International Tea Day. This resolution calls upon the Food and Agriculture Organization of the United Nations to encourage collective action for the sustainable production and consumption of tea, and to emphasise its role in combating poverty and hunger, relating to No Poverty and Zero Hunger, two of the United Nations Sustainable Development Goals. The position of tea within the Republic of Türkiye is similar to its international standing. Türkiye ranks first in the world in terms of annual per capita tea consumption, but fourth in terms of tea production. The need for legal regulation covering the entire spectrum from cultivation to consumption of tea, a strategic agricultural product grown in Türkiye, has been debated for many years. This need has remained on the agenda for almost the entire history of the Republic. Thus seven laws have been enacted to regulate tea cultivation. Although the statutes have contributed to the development of tea cultivation in Türkiye, almost all stakeholders in the sector have been voicing the need for a new tea law. Indeed, the legislature has not remained indifferent to these arguments, especially in recent years. Accordingly two tea law proposals were submitted to the Grand National Assembly of Türkiye in 2021, one in 2022, and two in 2024. None of these proposals had been enacted into law by the date of completion of this study, having completed the necessary legislative processes. Criticism has been levelled at the proposals as a whole on the grounds that they were not prepared using the tools of participatory democracy by stakeholders in the relevant agricultural

sector. The views of stakeholders regarding these proposals, gathered specifically in the province of Rize, where tea cultivation is most intensive, have been quantitatively analysed in the context of this study, seeking to make the tools of participatory democracy functional. All matters likely to be regulated in the new tea law have been scaled into five categories based on the opinions gathered: (i) must definitely be regulated, (ii) should be regulated, (iii) may be regulated, (iv) should not be regulated, and (v) must definitely not be regulated. The aim is to contribute to the process of determining priorities for the legislative authority by referring to indirect popular initiative, which is listed among the tools of semi-direct democracy. In this context, production processes, the licensing system, the pricing mechanism, and technical standards have been identified as the priority areas for regulation in the new tea law. The exchange system, mechanised agriculture, the institutional status of the General Directorate of Tea Enterprises, and control mechanisms have been determined as secondary areas of regulation.

Keywords: Tea Law, Participatory Democracy, Semi-Direct Democracy, Indirect Popular Initiative.

Makale ID= 192

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7554-5043

Taşınmaz Satış Kazancı İstisnasının Kaldırılmasına İlişkin Geçiş Dönemi Hükümlerinin Hukuki Güvenlik İlkesi Bağlamında Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Özge Paşaoğlu

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Taşınmaz satış kazancı istisnası, işletmelerin aktifinde yer alan taşınmazların kanunda gösterilen şartları sağlaması ve bunların satılması halinde elde edilen satış kazancının vergiden istisna edilmesini öngören bir düzenlemedir. Bu düzenlemenin amacı, taşınmazların ekonomik faaliyetlerde daha etkin kullanılmasını sağlamak ve işletmelerin finansal yapılarının güçlendirilmesine katkıda bulunmaktır. Taşınmazlara yönelik bu istisna hükümleri Kurumlar Vergisi Kanunu 5/1-e maddesi ile Katma Değer Vergisi Kanunu 17/4-r maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre işletmenin aktifinde iki tam yıl (730 gün) süreyle kayıtlı bulunan taşınmazların satışından doğan kazançlar kurumlar vergisinden ve katma değer vergisinden istisna edilmiştir. İstisnanın uygulanabilmesi için satış kazancının istisnadan yararlanan kısmının satışın yapıldığı yılı izleyen beşinci yılın sonuna kadar pasifte özel bir fon hesabında tutulması ve sermayeye ilave dışında işletmeden çekilmemesi, ayrıca satış bedelinin satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar tahsil edilmesi şartı öngörülmüştür. Bununla birlikte işletme aktifinde kayıtlı taşınmazların satış kazancına yönelik kurumlar vergisi ve katma değer vergisi istisnası uygulamasına 15/7/2023 tarih 32249 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7456 sayılı Kanun ile son verilmiştir. Kurumlar vergisi yönünden Kanunun 19/1-b maddesi ile "taşınmazların satışından doğan kazançların %50'lik kısmı" ifadesi madde metninden çıkarılmış, böylece taşınmaz satışlarından elde edilen kazançların kurumlar vergisinden istisna edilmesi uygulaması kaldırılarak bu kazançlar vergiye tabi hale getirilmiştir. Katma değer vergisi yönünden ise aynı Kanunun 7 ve 8. maddeleri ile yapılan değişiklikle Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-r maddesinden "taşınmaz" ifadesinin çıkarılması suretiyle taşınmaz teslimlerine ilişkin istisna uygulamasına son verilmiştir. Böylece 15/7/2023 tarihinden itibaren işletmelerin aktifinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançlar hem kurumlar vergisine hem de katma değer vergisine tabi hale gelmiştir. Bunun yanında Kanunun yürürlük tarihinden önce satın alınan ve bu tarihten sonra satılacak taşınmazlar bakımından ortaya çıkabilecek sorunlar öngörülerek Kurumlar Vergisi Kanununa geçici 16. madde, Katma Değer vergisi Kanununa ise Geçici 43. madde eklenerek geçiş dönemi hükümleri düzenlenmiştir. Geçiş döneminde, istisnanın kaldırıldığı tarihten önce kurumların aktifinde yer alan taşınmazlar bakımından hem kurumlar vergisi istisnası hem de katma değer vergisi

istisnası belirli ölçüde muhafaza edilmiştir. Ancak kurumlar vergisi bakımından, daha önce %50 olarak uygulanan istisna oranı geçiş döneminde %25'e indirilmiştir. Taşınmaz satış kazancı istisnası uygulaması, bir taraftan vergi harcaması niteliğindeyken diğer taraftan işletmelerin kendi malvarlıklarını sermayelerine dahil etmek suretiyle otofinansman oluşturmalarına imkan tanımaktadır. Bunun karşılığında ise devlet taşınmaz satış kazançlarından elde edilen vergi gelirinin bir kısmından vazgeçmektedir. Buna karşılık istisna uygulamasının kaldırılması Türk vergi sisteminde taşınmaz satış kazançlarına yönelik maliye politikalarının değiştiğini göstermekte olup bu değişiklik vergi teşviki ve vergi harcaması politikaları bakımından önem taşımaktadır. Bu tebliğde, taşınmaz satış kazancı istisnasının kaldırılması üzerine öngörülen geçiş dönemi uygulamasının hukuki güvenlik ilkesine uygun olup olmadığı incelenmektedir. Bu çerçevede, aktifinde kayıtlı taşınmaz bulunan işletmelerin söz konusu düzenlemeden nasıl etkilendiği ve istisna oranının indirilmesinin doğurduğu sonuçlar hukuki güvenlik ilkesi kapsamında değerlendirilmektedir. Buna göre, geçiş dönemine ilişkin değerlendirmeler öğretideki görüşler, vergi mevzuatı ve yargı kararlarının analizi yöntemiyle değerlendirilerek çeşitli tespitlere ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İstisna, Taşınmaz Satış Kazancı İstisnası, Hukuki Güvenlik, Vergi Harcamaları, Vergi Teşvikleri.

An Evaluation of Transitional Provisions Regarding Abolition of the Immovable Property Sale Gain Exemption in the Context of the Principle of Legal Certainty

Abstract

The immovable property sale gain exemption is a regulation that exempts the sale gain from taxation if the immovable properties included in the assets of enterprises are sold after meeting the conditions specified in the law. The purpose of this regulation is to ensure the effective use of immovable properties in economic activities and to strengthen the financial structures of enterprises. These exemption provisions are regulated in Article 5/1-e of the Corporate Tax Law and Article 17/4-r of the Value Added Tax Law. Accordingly, immovable properties included in the assets for a period of two full years (730 days) were exempt from corporate tax and value added tax. In order for the exemption to be applied, the part of the sale gain must be kept in a special reserve account until the end of the fifth year and must not withdrawn from the enterprise except for the purpose of being added to capital. It is also stipulated that the sale price must be collected by the end of the second calendar year. The corporate tax and value added tax exemption applied to the sale gains of immovable properties was abolished by the Code of number 7456 in 15/7/2023. In terms of corporate tax, the phrase "50 percent of the gains arising from the sale of immovable properties" was removed through Article 19/1-b. In terms of value added tax, amendments were made through Articles 7 and 8 of the Law. Accordingly, the exemption was abolished by removing the phrase "immovable property" from Article 17/4-r. Thus, as of 15/7/2023, immovable properties became subject to corporate tax and value added tax. In addition, it was foreseen that problems might arise in terms of

immovable properties purchased before 15/7/2023, but to be sold after this date. For this reason, transitional provisions were introduced by adding Provisional Article 16 to the Corporate Tax Law and Provisional Article 43 to the Value Added Tax Law. Accordingly, both exemptions were preserved for immovable properties included before 15/7/2023. However, in terms of corporate tax, while 50 percent of the gains obtained from the sale of immovable properties, this rate was reduced to 25 percent. The exemption, on the one hand, provides an advantage by introducing a tax expenditure in favor of the taxpayer, and on the other hand, enables enterprises to create internal financing by including their own assets into their capital. In return, the state waives the tax revenue to be obtained from the immovable property sale gain. The abolition of the exemption shows that the fiscal policies regarding immovable property sale gains have changed. The regulations are important in terms of tax incentives and tax expenditures. This Research examines whether the transitional period is in compliance with the principle of legal certainty. In this context, how enterprises are affected by this regulation and the consequences of the reduction of the exemption rate are examined. Accordingly, the legal consequences related to the transitional period are evaluated, various determinations are reached as a result of these evalutions.

Keywords: Exemption, the Immovable Property Sale Gain Exemption, Legal Certainty, Tax Expenditures, Tax Incentives.

Makale ID= 300

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0008-7317-2002

Tıbbi İhmal İddiasına Dayalı Davalarda Yaşam Hakkının Usul Boyutu: Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında "Etkili Soruşturma" Standardının Analizi ve 4483 Sayılı Kanunun Anayasallık Sorunu

Lemi Keleş

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Yaşam hakkı, hukuk devleti ilkesinin temel güvencelerinden biri olup devlet açısından yalnızca yaşamdan keyfi yoksun bırakmama yükümlülüğü değil, aynı zamanda etkili bir soruşturma ve yargılama mekanizması kurma ödevi de yüklemektedir. Anayasanın 17. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 2. maddesi kapsamında ihdas edilip korunan bu yükümlülük, yaşam hakkının "usul boyutu" olarak kavramsallaştırılmakta ve özellikle tıbbi ihmalden kaynaklanan ölüm vakalarında belirleyici bir fonksiyon görmektedir. Bu çalışma, Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru kararları çerçevesinde geliştirdiği "etkili soruşturma" standardını, Türk hukukuna özgü yapısal sorunlar bağlamında eleştirel olarak incelemektedir. Çalışmanın odağında iki temel hukuki problem yer almaktadır. İlk olarak, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun tıbbi ihmal iddialarına uygulanmasından kaynaklanan yapısal güçlükler analiz edilmektedir. Anayasa Mahkemesinin İlhan Güner Ertosun (B. No: 2021/56334, 25.06.2025) kararında da ortaya koyduğu üzere, kamu hastanelerinde görev yapan hekimler hakkında ceza soruşturması açılabilmesi için idari makamdan izin alınması zorunluluğu bulunmaktadır. Somut olayda soruşturma izninin verilmemesi ve idare mahkemesinin yeterli inceleme yapmaması, yaşam hakkının usul boyutunun ihlali olarak değerlendirilmiştir. Bu durum, izin mekanizmasının etkili soruşturma standardıyla bağdaşabilirliğini tartışmalı hale getirmektedir. İkinci olarak, tıbbi ihmal davalarında bilirkişilik sisteminin etkili soruşturma yükümlülüğünü zayıflatma riski ele alınmaktadır. Anayasa Mahkemesi içtihadına göre devlet, şüpheli ölüm vakalarında sorumluların ivedi ve doğru biçimde tespit edilmesini sağlayacak bağımsız, tarafsız ve yeterli bir soruşturma yürütmekle yükümlüdür. Ancak uygulamada idare mahkemelerinin Adli Tıp Kurumu raporlarına büyük ölçüde hukuken bağımlı hareket etmesi ve bu raporları anayasal ve Sözleşme perspektifinden yeterince denetlememesi, bu yükümlülüğün etkinliğini tartışmaya açmaktadır. Çalışma ayrıca, Anayasa Mahkemesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarını da karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Bilhassa Calvelli ve Ciglio/İtalya, Vo/Fransa ve Lopes de Sousa Fernandes/Portekiz kararları çerçevesinde her iki mahkemenin etkili soruşturmanın unsurları bakımından büyük ölçüde örtüştüğü; ancak ispat yükü ve bilirkişi

delilinin değerlendirilmesinde farklı hukuki yaklaşımlar benimsediği ortaya konulmaktadır. Son olarak, 4483 sayılı Kanunun Anayasanın 17. maddesiyle uyumu tartışılmakta; soruşturma izni sisteminin bağımsız ve etkili soruşturma ölçütlerini karşılayıp karşılamadığı sorgulanmaktadır. Bu kapsamda, idare mahkemelerinin AİHS ve AYM kararlarıyla kabul edilen hukuki standartlara uygun bir yaşam hakkı perspektifini bilirkişi incelemelerine asli düzeyde tatbik etmesi gerektiği savunulmakta; ayrıca tıbbi ihmal kaynaklı ölüm vakalarına özgü bir soruşturma usulünün geliştirilmesi ve bilirkişilik sistemine yönelik reform ihtiyacı ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi İhmal, Yaşam Hakkının Usul Boyutu, Etkili Soruşturma, 4483 Sayılı Kanun, Soruşturma İzni.

The Procedural Aspect of the Right to Life in Cases Based on Allegations of Medical Negligence: An Analysis of the 'effective Investigation' Standard in Light of Constitutional Court Judgments and the Constitutionality Issue of Law No. 4483

Abstract

The right to life imposes on the State not merely a negative obligation to refrain from arbitrary deprivation of life, but also a positive duty to establish effective investigative and judicial mechanisms capable of identifying those responsible for fatal violations violations resulting in death and providing genuine redress. This obligation, enshrined under Article 17 of the Turkish Constitution and Article 2 of the European Convention on Human Rights, is conceptualized as the procedural dimension of the right to life and assumes particular significance in cases of death resulting from medical negligence. This study critically examines the "effective investigation" standard developed by the Constitutional Court of Turkey through individual application proceedings, focusing on two structural challenges specific to Turkish law. The first concerns the application of Law No. 4483 on the Prosecution of Civil Servants to medical negligence cases. As confirmed in by the Constitutional Court in İlhan Güner Ertosun (App. No. 2021/56334, 25 June 2025), criminal investigations against physicians employed in public hospitals require prior authorisation from the relevant administrative authority. In that case, the refusal of such authorisation -combined with the administrative court's failure to conduct a substantive review from a right-to-life perspective- was found to constitute a violation of the procedural dimension of the right to life. This raises serious questions regarding the compatibility of the authorisation mechanism with the independence and effectiveness standards required by both the Constitution and the Convention. The second challenge relates to the expert evidence system. Established Constitutional Court jurisprudence requires investigations into suspected deaths to be independent, impartial, adequate, and prompt. In practice, however, administrative courts tend to treat reports issued by the Council of Forensic Medicine as conclusive, without subjecting them to independent scrutiny through a constitutional and Convention-based lens. This deference undermines the essence of the procedural obligation and risks perpetuating impunity in cases of fatal medical error. The study

further undertakes a comparative analysis of Constitutional Court and European Court of Human Rights jurisprudence. The decisions in Calvelli and Ciglio v. Italy, Vo v. France, and Lopes de Sousa Fernandes v. Portugal reveal substantial convergence regarding the four core elements of an effective investigation -independence, adequacy, promptness, and family participation- while exposing divergent approaches on revealing divergent approaches with respect to the burden of proof and the evidentiary weight afforded to expert reports. Building on this analysis, the study argues that Law No. 4483 raises unresolved compatibility concerns with Article 17 of the Constitution, insofar as the administrative authorisation procedure fails to satisfy the structural independence required by of an effective investigation. It proposes that administrative courts apply a right-to-life perspective prior to and independently of any expert assessment, and calls for the development of a specialised investigative procedure for deaths attributable to medical negligence, alongside structural reform of the forensic expert evidence system.

Keywords: Medical Negligence, Procedural Aspect of the Right to Life, Effective Investigation, Law No. 4483, Statutory Authorization to İnvestigate.

Makale ID= 96

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0009-0949-8101

Ticaret Unvanı ve Alan Adı Kullanımı Yoluyla Marka Hakkına Tecavüz ve Sessiz Kalma Suretiyle Hak Kaybına İlişkin Bir Karar Analizi

Arş. Gör. Yağmur Özkal

Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Marka hakkı, bir şirketin veya işletmenin mal veya hizmetlerinin diğerlerinden ayırt edilmesini sağlayan, ekonomik bir değer taşıyan sınai mülkiyet hakkıdır. 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK) ile marka hakkı sahibine markanın izinsiz kullanımlarını engelleme veya yararlanılmasını önleme yetkisi verilmiştir. Verilen yetki ile marka hakkı sahibi, haksız kullanımları engelleyebilir veya sona erdirebilir hâle gelmiş, böylece marka hakkı korunma altına alınmıştır. Marka hakkının Kanun'un güvencesine girmesi, onun itibar, güvence, ayırt edicilik ve reklam işlevlerinin korunmasını sağlamıştır. Bununla beraber, ticari hayatın gelişmesi, yaygınlaşan ve değişen teknoloji ile dijital ortamların yaygınlaşması sonucunda ticari işaretler farklı sektör ve alanlarda kullanılmaya başlanmıştır. Her ne kadar marka hakkı ile ticaret unvanı veya alan adı gibi işaretler hukuki bakımından farklı nitelikler taşısalar da bazı kullanımlar karıştırılmalarına yol açmaktadır. Ticaret unvanında yer alan ibarenin, sicilde kayıtlı bir marka ile benzerlik taşıması ve kullanım sınırlarını aşacak biçimde reklam, ticari belge veya alan adı olarak kullanılması bu duruma örnek gösterilebilir. Ticaret unvanının bu kapsamda markanın ayırt edicilik ve reklam işlevlerini kapsayacak şekilde kullanılması markasal kullanım oluşturur. Bu tür markasal bir kullanım, özellikle tescilli ve tanınmış bir markanın tanınmışlığından ve alıcı kitlesinden faydalanmak amacıyla yapılıyor ve bilinçli olarak karıştırılma ihtimali yaratılıyorsa marka hakkının ihlal edilmesi sonucunu doğurabilir. Zira marka hakkının ihlali, tescil edilmiş bir marka sahibinin izni bulunmaksızın aynı veya karıştırılabilir benzerlik bulunan işareti aynı mal ve hizmet sektöründe markasal kullanması sonucunda meydana gelmektedir. Bu ihlalin gerçekleşebilmesi için markaya verilen zararın ekonomik olması şartı aranmaz. Markanın itibarından, güvenirliğinden ve tanınmışlığından haksız yararlanılması, marka hakkına tecavüzün oluşması için yeterlidir. Bu kapsamda ticaret unvanının markasal biçimde kullanılması, ticaret unvanı ile marka arasında benzerlik taşıyan veya aynı olan ibarenin ön plana çıkarılarak markanın ayırt ediciliğine zarar verilmesi ile ihlal niteliği kazanır. Karıştırılma riskinin ve bu doğrultuda marka hakkının ihlalinin oluşup oluşmadığının değerlendirilmesi, Yargıtay tarafından markanın tanınmışlık düzeyi, benzerlik oranı ve halk nezdinde karıştırılma ihtimali unsurları üzerinden tespit edilir. Yapılan çalışma ile haksız ticaret unvanı ve alan adı kullanımı yoluyla marka hakkının ihlaline sebep olunması

ve sessiz kalma yoluyla hak kaybına uğranılması kurumlarının Yargıtay'ın verdiği güncel tarihli kararı ışığında incelenmesi hedeflenmektedir. İncelen karar ile marka hakkının korunması ile ticaret unvanının kullanım özgürlüğü arasındaki sınırlar belirlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Marka Hakkı, Ticaret Unvanı, Alan Adı, Sessiz Kalma Yoluyla Hak Kaybına Uğranılması, Marka Hakkına Tecavüz.

An Analysis of a Decision on Trademark Infringement and Loss of Rights Through the Use of Trade Names and Domain Names

Abstract

Trademark rights constitute an industrial property right with economic value that enables a company or business to distinguish its goods or services from those of others. Under the Industrial Property Code No. 6769 (IPC), the trademark owner is granted the authority to prevent unauthorized use of the trademark and to prohibit others from benefiting from it without consent. By virtue of this authority, the trademark owner is entitled to prevent or terminate acts of unfair use, thereby ensuring legal protection of the trademark right. The inclusion of trademark rights within the protection of the law safeguards the functions of reputation, reliability, distinctiveness, and advertising associated with the mark. However, with the development of commercial life, the advancement of technology, and the widespread use of digital environments, commercial signs have increasingly been used across various sectors and fields. Although trademarks, trade names, and domain names differ in their legal nature, certain uses may lead to confusion among them. For instance, a designation included in a trade name may resemble a registered trademark and may be used beyond its legitimate scope in advertisements, commercial documents, or as a domain name. The use of a trade name in a manner that encompasses the distinctive and advertising functions of a trademark constitutes trademark use (use as a mark). Such use may result in trademark infringement, particularly where it aims to benefit from the reputation and customer base of a registered and well-known trademark and intentionally creates a likelihood of confusion. Trademark infringement arises where an identical or confusingly similar sign is used, without the consent of the trademark owner, in relation to the same or similar goods or services. For the establishment of infringement, it is not necessary that the damage caused to the trademark be economic in nature. Unfair advantage taken from the reputation, reliability, or distinctiveness of the trademark is sufficient to constitute infringement. In this context, the use of a trade name in a trademark-like manner—especially by emphasizing an identical or similar element to the registered trademark in a way that undermines its distinctiveness—may amount to infringement. The assessment of the likelihood of confusion and, consequently, trademark infringement is determined by the Court of Cassation based on criteria such as the level of recognition of the trademark, the degree of similarity, and the likelihood of confusion among the relevant public. This study aims to examine the infringement of trademark rights through the unfair use of trade names and domain names, as well as the loss of rights through acquiescence, in light of a recent decision of the

Court of Cassation. The analysis seeks to delineate the boundaries between the protection of trademark rights and the freedom to use trade names.

Keywords: Trademark Rights, Trade Name, Domain Name, Loss of Right by Remaining Silent, Trademark Infringement.

Makale ID= 172

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1903-027X

Trafik Sigortasında Sorumluluğun Yeniden Dağılımı: Sürücüden Sürüş Asistan Sistemlerine Geçiş ve Sigortacının Rücu Hakkına Etkisi

Arş. Gör. Dr. Mustafa Yasir Akteke

Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Otomotiv teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler, özellikle sürücü asistan sistemlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, trafik kazalarının oluşum dinamiklerinde önemli değişikliklere yol açmaktadır. Şerit takip sistemi, adaptif hız sabitleyici ve otomatik acil frenleme gibi sistemler, sürücünün karar alma süreçlerine doğrudan müdahale etmekte; bazı durumlarda ise bu süreçleri kısmen veya tamamen devralmaktadır. Bu gelişmeler, trafik kazalarının meydana gelmesinde insan faktörünün ağırlığını azaltırken, teknik sistemlerin rolünü giderek artırmaktadır. Bu dönüşümün en önemli yansımalarından biri, trafik sigortası hukukunda ortaya çıkmaktadır. Zira zorunlu trafik sigortası, esas itibarıyla sürücünün kusuruna dayalı bir sorumluluk anlayışı üzerine inşa edilmiştir. Ancak sürücü asistan sistemlerinin etkin rol oynadığı kazalarda, zararın meydana gelmesinde belirleyici olan unsurun sürücü mü yoksa sistem mi olduğu hususu belirsizleşmekte; bu durum, sorumluluğun kime atfedileceği ve sigortacının hangi ölçütlere göre sorumlu tutulacağı konusunda tartışmaları beraberinde getirmektedir. Sürücü trafik kurallarına uyma, dikkatli araç kullanma, alkol veya uyuşturucu etkisi altında araç kullanmama ve hız sınırlarına riayet etme gibi temel yükümlülüklere sahiptir. Sürücü asistan sistemleri geliştikçe sürücünün ödevleri azalabilmekte, ancak bu durumun sorumluluğu ne ölçüde etkilediği ayrıca değerlendirilmelidir. Zorunlu trafik sigortasında sigortacının rücu hakkı, temelde sigortalının sorumluluğuna dayalı olarak şekillenmektedir. Mevcut sistemde sigortacı, zarar görene yaptığı ödemeden sonra, belirli hâllerde sigortalıya veya üçüncü kişilere rücu edebilmektedir. Ancak sürücü asistan sistemlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte sorumluluğun sürücüden sisteme doğru kayması, rücu mekanizmasının işleyişini etkilemektedir. Her şeyden önce, mevcut sistemde rücu çoğunlukla sürücünün kusuruna veya sigorta sözleşmesinin ihlâline dayandırılmaktadır. Oysa sürücü asistan sistemlerinin aktif rol oynadığı kazalarda zarar, sürücünün davranışından ziyade sistemsel bir arızadan veya yazılım hatasından kaynaklanabilmektedir. Bu durumda sigortacının sigortalıya yöneltebileceği rücu imkânı daralmakta; buna karşılık üreticiye veya sistem sağlayıcısına yönelme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte mevcut hukuk düzeninde sigortacının doğrudan üreticiye rücu etmesi her zaman açık ve kolay bir yol değildir. Ürün sorumluluğuna ilişkin hükümler, genellikle zarar gören ile üretici arasındaki ilişkiyi düzenlemekte; sigortacının halefiyet yoluyla

üreticiye yönelmesi ise çeşitli ispat ve kapsam sorunlarını beraberinde getirmektedir. Özellikle yazılım hatalarının tespiti, algoritmik karar süreçlerinin şeffaf olmaması ve teknik delillere erişim güçlükleri, rücu hakkının etkin kullanımını zorlaştırmaktadır. Öte yandan, sorumluluğun sürücü ile sistem arasında paylaşıldığı hâllerde rücu hakkının kapsamı daha da karmaşık hâle gelmektedir. Bu tür durumlarda sigortacının, ödediği tazminat oranında kusur dağılımına göre birden fazla kişiye yönelmesi gerekebilir. Ancak kusurun teknik sistem ile insan arasında nasıl paylaştırılacağı hususu henüz netlik kazanmış değildir. Bu belirsizlik, sigortacının rücu hakkını öngörülebilir olmaktan uzaklaştırmaktadır. Normatif açıdan değerlendirildiğinde, sürücü asistan sistemlerinin yaygınlaştığı bir ortamda sigortacının rücu hakkının etkinliğinin korunabilmesi için mevcut yapının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, üreticilere veya sistem sağlayıcılarına yönelik açık rücu imkânlarının tanınması, ispat yükünün belirli ölçüde hafifletilmesi ve teknik inceleme mekanizmalarının güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Sonuç olarak, sorumluluğun sürücüden sisteme doğru kayması, yalnızca kusur ve sorumluluk tartışmalarını değil, aynı zamanda sigortacının rücu hakkının kapsamını da yeniden şekillendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Trafik Sigortası, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Sürücü Desteği, Sürüş Asistanı, Sigortacının Rücu Hakkı.

Redistribution of Liability in Motor Liability Insurance: From Driver to Advanced Driver Assistance Systems and Its Impact on the Insurer's Right of Recourse

Abstract

Rapid advances in automotive technologies, particularly driver assistance systems (e.g., lane keeping assist, adaptive cruise control, automatic emergency braking), are transforming the dynamics of traffic accidents. By intervening in, and sometimes taking over, driving decisions, these systems reduce the role of the human factor while increasing the significance of technical systems. This shift has notable implications for traffic insurance law, which is traditionally based on the driver's fault. When such systems actively contribute to an accident, it becomes unclear whether the driver or the system is the primary cause, raising complex questions of liability and insurer responsibility. Drivers remain subject to core obligations, including compliance with traffic rules, careful driving, sobriety, and adherence to speed limits. Although driver assistance systems may reduce the scope of these responsibilities, their impact on liability remains uncertain. Within compulsory traffic insurance, the insurer's right of recourse depends on the insured's liability. After compensating the injured party, the insurer may seek recourse against the insured or third parties. However, with the increasing role of assistance systems, damage may result from system malfunctions or software errors rather than driver behavior, limiting recourse against the insured and shifting attention toward manufacturers or system providers. Yet, pursuing recourse against manufacturers is not straightforward. Product liability rules primarily govern claims by injured parties, and subrogation by insurers raises evidentiary and procedural challenges. Issues such as identifying software defects, lack of transparency in

algorithmic decision-making, and restricted access to technical data hinder effective recourse. Moreover, where responsibility is shared between driver and system, determining fault allocation complicates recourse claims and creates legal uncertainty. From a normative standpoint, the current framework requires reconsideration to preserve the effectiveness of recourse rights. Clear legal bases for recourse against manufacturers, reduced burdens of proof, and stronger technical assessment mechanisms are essential. Ultimately, the shift from driver to system responsibility reshapes not only fault and liability discussions but also the scope and functionality of insurers' recourse rights.

Keywords: Traffic Insurance, Compulsory Motor Vehicle Liability Insurance, Driver Assistance, Driving Assistant, Insurer's Right of Recourse.

Makale ID= 125

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0005-8239-115X

Türk Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararlarında Yargılama Usulüne İlişkin Olmayan Konuların Adil Yargılanma Hakkı Bakımından Denetimi: İdari Davalar Özelinde Bir İnceleme

Rıdvan Ömer Sakarya

İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Hak arama hürriyetinin güvencesi olan adil yargılanma hakkı, yargılama usulü ve yargılama sürecine ilişkin olarak bireylere güvence sağlayan temel bir hak olup şekli adaleti temin edecek güvenceler içermektedir. Adil yargılanma hakkının konusunu uyuşmazlıkla ilgili yargılamada varılan sonuçtan öte yargılama süreci belirlemektedir. Bu bağlamda yargılama sonucunda taraflar hakkında verilen kararın içeriğinin adil olmadığına yönelik şikâyetler kural olarak adil yargılanma hakkının konusuna girmemektedir. Öte yandan, derece mahkemelerinin usul kurallarının anlamını yitirecek bir biçimde "açıkça keyfi" ya da "adaleti ve sağduyuyu hiçe sayacak şekilde" hukuk kurallarının yorumlaması halinde adil yargılanma hakkı yönünden denetim mümkün hale gelmektedir. Bireysel başvuru kararlarında belirtilen ihtimalde, "yargılamanın sonucuna ilişkin bir durumun bizatihi kendisinin usule ilişkin bir güvenceye dönüştüğünün kabul edilebilir" olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda başvurunun konusu yargılama sonucuna ilişkin olsa da usule ilişkin bir güvence kabul edilerek adil yargılanma hakkı kapsamında denetlenebilmektedir. Örneğin, kanun hükmünde yer alan ibarelerin öngörülebilir olmayan bir biçimde geniş yorumlanması ya da uyuşmazlığa konu maddi olgulara yönelik açık hata ya da ispat edilmesinde kuşku bulunmayan bir delilin açıkça keyfî bir biçimde gözetilmemesi hallerinde adil yargılanma hakkı bakımından denetim yapılmaktadır. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kararlarında yargılama sonucuna ilişkin bir hususun bizatihi kendisinin yargılama usulüne dair bir güvenceye dönüştüğünün kabul edilebilir olduğu halleri tahdidi olmayacak biçimde sıralamıştır. Söz gelimi "somut olayda uygulanan veya uygulanması gereken hukuk kurallarının kabul edilebilir herhangi bir yorumuna dayanılmaması", "delil ile bu delilin ispat aracı olarak kullanıldığı vakıa arasında kurulan bağın kabul edilebilir bir muhakemeye dayanmaması veya mantık dışı bir çıkarıma dayanması", "açıkça yanlış olan olguların hükme esas alınması", "somut olayın açıkça belirli olan koşullarının gözetilmemesi", "belirli bir hususu ispat ettiğinde kuşku bulunmayan bir delilin açıkça keyfî olarak dikkate alınmaması", "maddi olayın tespitinde aksi ispat edilemeyecek ve savunma yapmayı anlamsız kılacak varsayımlara dayanılması" hallerinde adil yargılanma hakkının denetimi yapılabilmektedir. Ancak söz konusu eksikliklerin adil yargılanma hakkı yönünden ihlale neden

olabilmesi için bu eksikliklerin "ayrıca yargılamanın hakkaniyetini zedelediğinin tespit edilmiş olması" aranmaktadır. Bu çalışma kapsamında yukarıda sayılan hususların idari davalarda görünüm biçimi Türk Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kararları üzerinden incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İdari Davalar, Adil Yargılanma Hakkı, Denetim Sınırı, Türk Anayasa Mahkemesi, Bireysel Başvuru.

The Turkish Constitutional Court's Review of Issues Not Related to Procedural Matters in Individual Application Decisions from the Perspective of the Right to a Fair Trial: A Study Focusing on Administrative Cases

Abstract

The right to a fair trial, which serves as a safeguard for the freedom to seek justice, is a fundamental right that provides individuals with guarantees regarding trial procedures and the judicial process, and includes safeguards designed to ensure procedural justice. The scope of the right to a fair trial is defined not by the outcome of the proceedings regarding the dispute, but by the trial process itself. In this context, complaints regarding the unfairness of the content of the decision rendered against the parties as a result of the trial generally do not fall within the scope of the right to a fair trial. On the other hand, review regarding the right to a fair trial becomes possible if lower courts interpret legal rules in a manner that renders procedural rules meaningless—that is, in a "clearly arbitrary" manner or in a way that "disregards justice and common sense." In the scenario outlined in individual application decisions, it is assessed that "it is acceptable to recognize that a circumstance related to the outcome of the trial itself constitutes a procedural safeguard." In this context, even if the subject of the application pertains to the outcome of the trial, it may be reviewed under the right to a fair trial by being recognized as a procedural safeguard. For example, judicial review is conducted with respect to the right to a fair trial in cases where provisions of the law are interpreted in an unreasonably broad manner, or where there is a clear error regarding the factual circumstances at issue in the dispute, or where evidence that is beyond doubt is blatantly disregarded in an arbitrary manner. The Constitutional Court has listed, without limitation, the circumstances under which it is acceptable to consider that a matter pertaining to the outcome of a trial constitutes, in and of itself, a procedural safeguard. For example, "failure to rely on any reasonable interpretation of the legal rules applied or that should have been applied in the specific case," "the connection established between the evidence and the facts for which it was used as proof not being based on reasonable reasoning or being based on an illogical conclusion," "the reliance on facts that are clearly erroneous," "failure to consider the clearly established conditions of the specific case," "failure to consider evidence that unquestionably proves a specific matter in a clearly arbitrary manner," and "reliance on assumptions in determining the factual circumstances that cannot be disproved and render a defense meaningless." However, for these deficiencies to constitute a violation of the right to a fair trial, it must be established that they "also undermine the fairness of the proceedings." Within the scope of this study, the manifestation of the issues

listed above in administrative cases will be examined through the decisions of the Turkish Constitutional Court on individual applications.

Keywords: Administrative Cases, Right to a Fair Trial, Scope of Review, Turkish Constitutional Court, Individual Application.

Makale ID= 299

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1136-7556

Türk Anayasa Mahkemesinin Norm Denetimi Kararlarında Uluslararası Hukuk Kurallarının Kullanılması

Dr. Öğretim Üyesi Volkan Aslan

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk Anayasa Mahkemesi, hukuk devletinin tesisi ve anayasanın üstünlüğü ilkesinin korunması amacıyla kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetlemekle görevli kılınmıştır. Anayasa değişiklikleri bakımından ise Mahkemenin denetim yetkisi sadece şekil şartlarıyla sınırlandırılmıştır. Her ne kadar Mahkeme uzun yıllar boyunca Anayasa'nın ilk üç maddesine aykırı bulduğu anayasa değişikliklerini teklif edilemezlik yasağı üzerinden denetime tabi tutsa da yaklaşık 15 yıldır anayasa değişikliklerinin içeriğine ilişkin bir denetim gerçekleştirmemiştir. Bu bakımdan esas bakımından norm denetimi özellikle kanunlar ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleri bakımından bir anlam ifade etmektedir. Söz konusu norm denetimi faaliyetini yerine getirirken de Mahkeme lafzi yorum yönteminin yanı sıra amaçsal yorum, sistematik yorum gibi yorum yöntemlerine başvurmaktadır. Bu yorum yöntemleri kullanılırken uluslararası hukuk kuralları, anayasal hükümlere anlam kazandırılmasında, kamu gücü kullanan organların görev ve yetkilerinin sınırlarının belirlenmesinde ve temel hakların sınırlarının çizilmesinde ikincil olmakla birlikte önemli bir referans kaynağı teşkil etmektedir. Tebliğin temel odak noktasını, Türk Anayasa Mahkemesinin norm denetimi kararlarında uluslararası hukuk kurallarını –özellikle Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası antlaşmaları ve hukukun genel ilkelerini– gerekçelendirme sürecine dahil etme biçimleri oluşturmaktadır. Bu noktada, Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasına 2004 yılında eklenen hükümle birlikte, temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası antlaşmaların kanunlarla çatışması durumunda antlaşma hükümlerine öncelik tanınması ve 2010 anayasa değişiklikleri ile birlikte bireysel başvurunun kabul edilmesi Mahkemenin verdiği kararlarda uluslararası hukuk kurallarının ve standartlarının yerini çok daha farklı bir yere taşımıştır. Ancak şu husus da belirtilmelidir ki 2012 yılından itibaren uygulanan bireysel başvuru mekanizmasında uluslararası standartların ve özellikle AİHM içtihatlarının yoğun bir şekilde kullanılmasına karşın, norm denetimi kararlarında uluslararası hukuk kurallarına ve uluslararası standartlara atıf yapma eğiliminin daha sınırlı kaldığı gözlemlenmektedir. Tebliğ kapsamında, Anayasa Mahkemesinin norm denetimi kararları sistematik bir incelemeye tabi tutularak; uluslararası hukuk kurallarının kararlardaki kullanım biçimleri analiz edilecektir. Ayrıca, çoğunluk görüşüne muhalif kalan

karşı oylardaki uluslararası hukuk atıflarının Mahkeme içtihadının gelecekteki dönüşüm potansiyeline etkisi üzerinde de durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Anayasa Mahkemesi, Norm Denetimi, Bireysel Başvuru, Uluslararası Hukuk Kuralları.

The Use of International Law in the Norm Review Decisions of the Turkish Constitutional Court

Abstract

The Turkish Constitutional Court has been entrusted with the task of reviewing the constitutionality of statutes, presidential decrees, and the rules of procedure of the Grand National Assembly of Turkey. Such review is made both in form and in substance, in order to ensure the establishment of the rule of law and the preservation of the principle of the supremacy of the Constitution. With regard to constitutional amendments, however, the Court's power of review is limited solely to procedural requirements. In this respect, the constitutional review gains particular significance especially with regard to statutes and presidential decrees. In carrying out this function of constitutional review, the Court resorts not only to the textual interpretation method but also to other methods such as teleological and systematic interpretation. Within the framework of these interpretative methods, international law rules constitute an important source of reference in giving meaning to constitutional provisions, in determining the limits of the powers and duties of organs exercising public authority, and in determining the scope of rights and freedoms. The main focus of the presentation is the manner in which the Turkish Constitutional Court incorporates international law rules into its reasoning in norm review decisions. In this context, with the provision added in 2004 to the last paragraph of Article 90 of the Constitution, which grants priority to international treaties concerning fundamental rights and freedoms in cases of conflict with domestic laws, and with the introduction of individual application procedure following the 2010 constitutional amendments, the role of international legal rules and international standards in the Court's decisions has significantly changed. However, it should also be noted that, despite the extensive use of international standards and especially the case law of the European Court of Human Rights in individual applications, the tendency to refer to international law in norm review decisions remains limited. Within the scope of this paper, the Constitutional Court's norm review decisions will be subjected to a systematic analysis, and the ways in which international law is used in these decisions will be examined. Furthermore, particular attention will be given to the references to international law in dissenting opinions which may lead to potential shifts in the Court's jurisprudence.

Keywords: Turkish Constitutional Court, Norm Review, Individual Applications, International Law.

Makale ID= 95

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0999-0496

Türk Ceza Hukuku Bağlamında Yüz Kızartıcı Suç Kavramı

Dr. Hakan Ayyıldız

Jandarma Genel Komutanlığı

Özet

Türk ceza hukukunda suç genel olarak, "korunan hukuki bir değeri kasten ya da taksirle ihlal eden, icrai ya da ihmali bir hareketle gerçekleştirilebilen, karşılık olarak failin kanun koyucunun belirlediği bir ceza yaptırımına uğradığı, iradi, kanundaki tipe uygun ve hukuka aykırı bir insan fiilidir" şeklinde tanımlanabilir. "Yüz kızartıcı suç" ifadesi mevzuatımızda geniş yer bulan, kendisine önemli hukuki sonuçlar bağlanmış fakat içeriği ve kapsamı tam olarak saptanamamış bir kavramdır. Yüz kızartıcı ifadesi "insanlık onuruna yakışmayan, utandırıcı, küçük düşürücü hareket veya durum" anlamlarına gelmektedir. Yüz kızartıcı suç ifadesi ise ilk bakışta ceza kanunlarında yer alan bir suç türü gibi düşündürse de esasen 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) böyle bir suç tanımlanmamış ya da böyle bir suç kategorisine yer verilmemiştir. Yüz kızartıcı suç kavramı Anayasa'nın 76. maddesinde ve bazı özel kanunlarda tanımı yapılmaksızın düzenlenmiştir. Söz konusu mevzuat incelendiğinde genel olarak bazı suçların tahdidi olarak sayıldığı ve bu sayımın ardından "gibi yüz kızartıcı suçlar" ifadesi kullanılarak yüz kızartıcı suçların Anayasada ya da kanunlarda sayılanlarla sınırlı olmadığı anlayışının ortaya konulduğu ve bu konudaki takdirin kanun koyucuya bırakıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim uygulamada bu hususun çoğunlukla önce idareye sonrasında konunun yargıya taşınması halinde ise mahkemelere bırakıldığı görülmektedir. Yüzün kızarması, utanma, küçük düşme kişiden kişiye ve hatta toplumdan topluma değişiklik gösterebilen durumlardır. Zira kişilerin ve toplumların değer yargıları birbirinden farklı olabilmektedir. Üstelik zaten tanımlaması güç olan yüz kızartıcı suç kavramının "gibi" edatı kullanılarak kapsamının genişletilmeye müsait hale getirilmesi konu hakkındaki sübjektifliği daha da artırmaktadır. Ayrıca yüz kızartıcı suç kavramının söz konusu bu belirsiz hali ve kapsamının kanun koyucu dışındaki makamlar tarafından genişletilebilir olması Türk ceza hukukunun bazı ilkeleri ve benimsediği ceza politikasıyla da çelişmektedir. Zira ceza hukukunun en temel ilkelerinden biri olan ve TCK m. 2'de düzenlenen "suçta ve cezada kanunilik ilkesi" kanunsuz suç ve ceza olmaz anlayışını yansıtmaktadır. Öte yandan ceza hukukunun bir diğer önemli ilkesi olan belirlilik ilkesinde de suçların ve cezaların herkesin anlayabileceği açıklıkta ve belirginlikte olması gerektiği, bu belirlemenin de yasa koyucu tarafından bir kanun ile yapılabileceği vurgulanmaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi 24 Aralık 2025 tarihinde verdiği bir kararla, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 227. Maddesinde yer alan "gibi yüz kızartıcı suçlar" ifadesini belirsizliğe neden

olduğu, keyfiliğe karşı yeterli güvence içermediği, temel hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması gerekliliği ile bağdaşmadığı gerekçeleriyle Anayasaya aykırı bulmuştur. Türk ceza hukukunda suç politikasının temel ilkelerinden biri de hümanizm ilkesidir. Bu ilke özünde suç işleyen kişinin, cezasının infazından sonra yeniden sosyalleştirilip topluma kazandırılmasını amaçlar. Fakat yukarıda sayılan nedenlerle ve yüz kızartıcı suç kavramının mevcut kullanım şekli ile bu ilke de zarar görmektedir. Şüphesiz kavramın bu kullanım şekli idare hukuku, idari yargı ve disiplin hukuku gibi alanlarda da sorun alanları oluşturmaktadır. Fakat bu çalışma, konuya Türk ceza hukuku açısından bir bakış ile sınırlandırılmış olup çalışmada mevzuat taraması ve içtihat incelemesi yapılacak, konu kanunilik ve belirlilik ilkeleri açısından ele alınacak, çalışma kapsamında bazı tespit ve değerlendirmelere yer verilerek mevzuat değişikliği, yeniden düzenleme ve kavrama bakış açısının değiştirilmesi gibi çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yüz Kızartıcı Suç, Kanunilik İlkesi, Belirlilik İlkesi, Hümanizm.

The Concept of Disgraceful Crimes in the Context of Turkish Criminal Law

Abstract

In Turkish criminal law, a crime may generally be defined as a voluntary and unlawful human act that, by act or omission, intentionally or negligently violates a legally protected interest and results in a statutory penal sanction. “Disgraceful crime” is a widely used legislative concept with significant legal consequences, yet its content and scope remain undefined. The expression “disgraceful” denotes acts or situations that are incompatible with human dignity and are shameful or degrading. Although it initially suggests a distinct category of offense, no such crime is defined in the Türk Ceza Kanunu No. 5237 (TCK). The concept of an “disgraceful crime” is regulated in Article 76 of the Constitution and in certain special statutes without being expressly defined. An examination of the relevant legislation shows that certain offenses are listed in a limited manner, followed by the phrase “such as disgraceful crimes,” thereby indicating that disgraceful crimes are not confined to those expressly enumerated in the Constitution or statutes, and that the determination of their scope is left to the legislator. In practice, however, this discretion is largely exercised first by the administration and, where disputes arise, by the courts. Notions such as shame, disgrace, or humiliation are inherently subjective and may vary from person to person and from society to society, as value judgments differ across individuals and communities. Moreover, the already elusive concept of “disgraceful crime” becomes even more indeterminate through the use of the term “such as,” which renders its scope open-ended and further amplifies subjectivity. This ambiguity, together with the possibility of expanding the concept beyond the legislator’s explicit determination, conflicts with certain fundamental principles and the penal policy of Turkish criminal law. Chief among these is the principle of legality (nullum crimen, nulla poena sine lege), enshrined in Article 2 of the Turkish Penal Code, which requires that crimes and penalties be prescribed by law. Similarly, the principle of legal certainty demands that offenses and sanctions be defined with sufficient clarity and precision to be understood by everyone, and that such

definitions be established exclusively by statute. In its decision of 24 December 2025, the Constitutional Court annulled the phrase “such as disgraceful crimes” in Article 227 of the Customs Law No. 4458, on the grounds that it created uncertainty, failed to provide adequate safeguards against arbitrariness, and was incompatible with the requirement that restrictions on fundamental rights and freedoms be prescribed by law. Furthermore, the principle of humanism, a cornerstone of Turkish criminal policy, aims to rehabilitate and reintegrate offenders into society after serving their sentences. The current use of the concept of disgraceful crime undermines this objective. Undoubtedly, this use of the concept creates problems in administrative law, administrative jurisdiction, and disciplinary law. However, this study is limited to Turkish criminal law, examines legislation and case law, addresses legality and certainty, and offers findings and proposals for reform and reinterpretation.

Keywords: Disgraceful Crime, Principle of Legality and Definiteness, Humanism.

Makale ID= 28

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0008-0384-7430

Türk Hukuku ve Uluslararası Özel Hukukta İstinabe Kurumu: Dijital Deliller Işığında Hukuki Çerçeve

Mertcan İnaltun

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Milletlerarası istinabe, birbirlerinden bağımsız şekillerde yargılama yetkileri bulunan ülke mahkemelerinin bazı hukuki uyuşmazlıklar meydana geldiğinde adli iş birliğinde bulunarak somut uyuşmazlıkları nihayete vardırabilmek maksadıyla hukuki yardımlaşma faaliyetlerinde bulunabilmeleridir. Mahkemelerin huzurunda yapılan yargılamalarda zaman zaman bazı delillerin elde edilmesinde, delillere ulaşılabilmesinde başka bir mahkemenin yardımına ihtiyaç duyulabilmektedir. İşbu ihtiyacın karşılanması da devletlerin menfaatine yöneliktir. Bir devlet mahkemesinin başka devlet mahkemelerinden somut uyuşmazlıklar hakkında araştırmalar yaptırabilme talebinde bulunabilmesi milletlerarası istinabenin en genel kullanım alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. İstinabe, milli hukuk ve milletlerarası hukuk kapsamında yürütülen yargılamalarda hukuki yardımlaşmaya dayanan bir sistem olmakla birlikte uygulamada birtakım sorunları da beraberinde getirebilmektedir. İşbu sorun devletlerin farklı hukuk sistemlerini benimsemesidir. Devletlerin farklı hukuk uygulamalarını benimsemesi de delillerin ikame edilmesi, delillerin değerlendirilmesi ve delillerin kayıt altına alınması gibi pek çok alanda hukuki yardımlaşmanın gerçekleşebilmesine engel teşkil etmektedir. Mahkemelerin önüne gelen somut uyuşmazlıkları çözüme kavuşturabilmelerinde delillerin ne derece kıymetli olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Tam da bu sebeple delillerin elde edilmesinde devletlerin müşterek bir çalışma içerisine girmeleri son derece önem arz etmektedir. Bu müşterek çalışmalar milletlerarası istinabe kapsamında düzenlenen sözleşmelerin bizatihi kendisidir. Milletlerarası özel hukuk uyuşmazlıklarında; Konsolosluk İlişkileri Hakkındaki Viyana Sözleşmesi, 1954 ve 1970 tarihli Lahey Sözleşmeleri ile ülkelerin yargılamalarda istinabe işlemlerine yönelik ortak bir zemine ulaştırmaya çalıştıkları görülmektedir. Bahse konu edinilen sözleşmeler ve çok taraflı anlaşmalar istinabe işlemlerinin muhtevasını, başvuruya işlemlerin nasıl yapılacağını, delillerin ikame edilebilmesi süreçlerini, delillerin kullanım ve işlevselliklerini, milletlerarası adli iş birliğinin sınırlarının neler olduğunu yasal bir zemine oturtmaktadır. Ülkemizde de istinabe işlemleri milletlerarası sözleşmelere bağlı kalınarak Adalet Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Fakat gerek milletlerarası düzenlemeler gerek ulusal mevzuatlar somut uyuşmazlıklara suni çözümler getirebilmektedir. Çünkü, ülkelerin adli iş birliğinde bulunabilmeleri yoğun bürokratik işlemlerle gerçekleştirilebilmektedir. Bu

durumda zaman kaybına yol açarak yargılamaların gecikmesine neden olmaktadır. Dijital çağda klasik istinabe usulü yetersiz kalmakta olup, devletlerin adli iş birliğini güçlendirecek dijital yöntemleri geliştirmesi gerekmektedir. Milletlerarası dijital istinabenin etkinliğinin artırılabilmesinde ortak standartların belirlenmeli ve teknik altyapının güçlendirilmelidir. Bu kapsamda, dijital delillerin elde edilmesi, muhafazası ve paylaşılması konusunda kolluk görevlilerine eğitimler veren uluslararası kurumların oluşturulması; bölgesel çapta örgütlenebilen iş birliği sistemleri desteklenmelidir. Muayyen suç tiplerine özgü ortak protokoller hayata geçirilerek yeknesaklaştırılmalıdır. Dijital delillerin transferini sağlayan güvenilir platformlar kurularak devletlerin arasında hızlı ve güvenilir adli iş birlikleri tesis edilmelidir. Sonuç olarak milletlerarası istinabe devletlerin birbirlerinin egemenlik alanını zedelemeden adli iş birliğinin etkin kılınmasını sağlayan yegane kurumdur. Devletlerin adli iş birliği içerisinde bulunması hukuki istikrarı ve güveni tesis etmeye yönelik kuvvetli bir adımdır. Hukukumuzun her daim ehemmiyet arz eden kurumu olan istinabenin günümüz teknoloji çağının gereklerine göre entegre edilmesi elzem olup, günümüzün hukuki ihtiyaçlarını karşılayabilecek kapasiteye çıkartılması gereklidir. Zira çağın gerektirdiği yeterliliğe haiz olamayan klasik istinabeyle devletlerin ortak hukuk standartlarında buluşabilmesi imkansız kalacaktır. Modern istinabe ve ortak uygulamalar vasıtasıyla hukuki yardımlaşmaların geliştirilmesi, hızlandırılması hem ülkemizin hem de diğer ülke devletlerinin hukuki etkileşimlerini artıracak olduğu aşikâr bir gerçektir. Dijital uygulamaların devreye sokulmasıyla istinabe işlemlerinin karmaşıklaşan yapısı bertaraf edilerek devletlerin yargılama işlemlerini ve hukuki hedeflerini gerçekleştirebilmelerine hizmet eden mekanizmalar devreye girebilmiş olacaktır. Doğru modern uygulama adımları ve milletlerarası yardımlaşmayı etkin kılacak stratejik çözümlerle günümüz dijital çağının gerektirdiği vasfa haiz sürdürülebilir hukuki sistemler inşa edilebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Milletlerarası İstinabe, Lex Fori İlkesi, Lahey Sözleşmeleri, Delil Kavramı, Dijital Deliller.

The Institution of Letters Rogatory in Turkish Law and Private International Law: The Legal Framework in Light of Digital Evidence

Abstract

International letters rogatory is the process by which courts in countries with independent jurisdictions cooperate in resolving specific legal disputes through mutual legal assistance. In legal proceedings before courts, it is sometimes necessary to obtain or access certain evidence with the assistance of another court. Meeting this need is in the interest of states. The most common application of international letters rogatory is when a state court can request that other state courts conduct investigations into specific disputes. While letters rogatory are a system based on legal cooperation in proceedings conducted under national and international law, they can also bring about certain problems in practice. This problem stems from the adoption of different legal systems by states. Different legal practices adopted by states hinder legal cooperation in many areas, such as presenting evidence, evaluating evidence, and recording

evidence. It is an undeniable fact that evidence is of paramount importance in resolving concrete disputes brought before courts. For this very reason, it is crucial for states to engage in joint efforts to obtain evidence. These joint efforts are embodied in the conventions established under the scope of international letters rogatory. In private international law disputes, the Vienna Convention on Consular Relations, the Hague Conventions of 1954 and 1970, demonstrate countries' attempts to reach a common ground regarding letters rogatory procedures in litigation. The aforementioned agreements and multilateral treaties provide a legal framework for the content of letters rogatory, how applications are processed, the procedures for substituting evidence, the use and functionality of evidence, and the limits of international judicial cooperation. In our country, letters rogatory are carried out by the Ministry of Justice in accordance with international conventions. However, both international regulations and national legislation can provide artificial solutions to concrete disputes. This is because judicial cooperation between countries can be achieved through extensive bureaucratic procedures. This leads to a loss of time and delays in judicial proceedings. In the digital era, traditional judicial assistance methods are increasingly inadequate, requiring states to adopt digital tools to enhance cooperation. Establishing shared legal standards and strengthening technical infrastructure are essential for effective international digital assistance. This includes creating institutions to train law enforcement in handling digital evidence and supporting regional cooperation frameworks. Standardized protocols for specific crimes and secure platforms for cross-border data exchange can enable faster, more reliable judicial collaboration between states. In conclusion, international requests for judicial assistance are a fundamental tool enabling effective judicial cooperation between states while protecting sovereignty. Strengthening this mechanism is a crucial step towards ensuring legal certainty and stability at the international level. However, integrating technological innovations into existing practices is necessary to meet the demands of the modern age. Developing digital applications and standardized procedures will help eliminate inefficiencies and facilitate more effective legal interaction between states. Ultimately, adopting modern and strategic approaches will contribute to the establishment of sustainable legal systems capable of meeting the requirements of the digital age.

Keywords: International Letters Rogatory, Lex Fori Principle, Hague Conventions, Concept of Evidence, Digital Evidence.

Makale ID= 270

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7682-9614

Türk Hukukunda Çalışan Buluşlarından Kaynaklanan Patent Uyuşmazlıklarında Zorunlu Tahkim Öngören Hükümlerin Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Sami Özgür Memişoğlu

Doğuş Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk hukukunda Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK), patent koruması için yenilik, buluş basamağı ve sanayiye uygulanabilirlik ölçütlerini öngörmektedir. SMK ayrıca, iş ilişkisi kapsamında işyerindeki zorunlu faaliyetin sonucu olarak gerçekleştirilen buluşları "çalışan buluşu" olarak nitelendirmekte ve bu buluşlar üzerinde işverenin tam veya kısmi hak talep edebileceğini düzenlemektedir. İşveren tam hak talebinde bulunduğunda buluş üzerindeki tüm haklar işverene geçmekte; kısmi hak talebinde ise buluş bağımsız buluş niteliğini kazanmakla birlikte işveren lisans hakkına dayalı olarak buluşu kullanabilmektedir. Buna karşılık çalışan, buluşun ekonomik değeri, çalışanın işletmedeki görevi ve işverenin katkısı dikkate alınarak hesaplanacak makul bir bedel talep etme hakkına sahiptir. SMK, bedel tarifesi ile uyuşmazlık hâlinde izlenecek tahkim usulünün belirlenmesini alt norma bırakmış olup bu çerçevede 2017 yılında Çalışan Buluşlarına Dair Yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik'in 24. maddesi, bedele ilişkin uyuşmazlıkların yazılı bir tahkim sözleşmesi aranmaksızın Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun tahkime ilişkin hükümleri uygulanmak suretiyle zorunlu tahkim yoluyla çözüleceğini açıkça hükme bağlamaktadır. Bu çalışma, Yönetmelik ile getirilen zorunlu tahkim rejiminin hukuki meşruiyetini ve pratik sonuçlarını, Danıştay'ın söz konusu hükümlerin iptaline yönelik talebi reddeden kararı ekseninde eleştirel bir bakış açısıyla incelemektedir. Danıştay, Yönetmelik'teki zorunlu tahkim kurallarının SMK ile uyumlu olduğunu ve temel anayasal hakları ihlal etmediğini kabul ederek iptal istemini reddetmiştir. Çalışma bu sonucu dört temel eleştiri ekseni çerçevesinde sorgulamaktadır. Birinci olarak, SMK ile Yönetmelik arasındaki ifade tutarsızlığı ele alınmaktadır. Yönetmelik tahkimi açıkça zorunlu kılmakta iken SMK, tahkimin zorunlu olduğunu veya doğrudan mahkemeye başvuru yolunun kapatıldığını açık bir biçimde düzenlememektedir. Türk hukukunda usul hükümlerinin dar yorumlanması ilkesi göz önünde bulundurulduğunda, bu belirsizliğin alt norm aracılığıyla giderilmesi normlar hiyerarşisi bakımından ciddi endişeler doğurmaktadır. İkinci olarak, adil yargılanma hakkının ihlal riski değerlendirilmektedir. Zorunlu tahkim rejiminde hakem kararlarının yargısal denetimi usule ilişkin sebeplerle sınırlı kalmakta ve esasa yönelik bir inceleme yapılamamaktadır; bu durum, adalete erişim hakkına ilişkin anayasal güvencenin kabul edilemez bir biçimde kısıtlanması sonucunu doğurabilecek niteliktedir. Üçüncü olarak,

Danıştay'ın zorunlu tahkimi onaylayan yaklaşımı ile Yargıtay'ın yerleşik içtihadı arasındaki çelişki vurgulanmaktadır. Yargıtay, çalışanın sözleşmenin zayıf tarafı olarak güçlendirilmiş korumaya ihtiyaç duyduğu gerekçesiyle iş sözleşmelerinde ihtiyari tahkim şartlarını dahi geçersiz saymaktadır. Dördüncü olarak, zorunlu tahkimin çalışanlar açısından pratik dezavantajlarına dikkat çekilmektedir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre adli yardım yalnızca mahkeme yargılamalarında sağlandığından, zorunlu tahkimde çalışan adli yardımdan yararlanamamaktadır. Ayrıca Yönetmelik'in kurumsal tahkim yerine ad hoc tahkimi öngörmesi, öngörülebilir usul kurallarından yoksun bir süreç yaratmakta ve bu durum zayıf taraf olan çalışanın aleyhine sonuçlar doğurmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, çalışan buluşlarına ilişkin uyuşmazlıklarda mevcut hâliyle uygulanan zorunlu tahkim rejiminin normlar hiyerarşisi, anayasal güvenceler, yargısal çerçeve içindeki tutarlılık ve sözleşmenin zayıf tarafının etkin korunması bakımından önemli hukuki eksiklikler taşıdığını ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalışan Buluşları, Zorunlu Tahkim, Sınai Mülkiyet Kanunu, Patent Uyuşmazlıkları, Adil Yargılanma Hakkı.

Evaluation of Legal Provisions Regulating Mandatory Arbitration in Patent Disputes Arising from Employee Inventions Under Turkish Law

Abstract

Under Turkish law, the Industrial Property Law (IPL) establishes the framework for patent protection, requiring that inventions satisfy novelty, inventive step, and industrial applicability. The IPL devotes specific provisions to "employee inventions," defined as inventions made by an employee in the course of the employment relationship as a result of an obligatory activity in the workplace. The employer is entitled to claim either full or partial rights over such inventions, subject to prescribed notification procedures and time limits. In return, the employee acquires the right to demand reasonable remuneration, calculated by reference to the economic value of the invention, the employee's duties, and the employer's contribution. The IPL delegates the determination of the remuneration tariff and the applicable arbitration procedure to a subordinate regulation, the Regulation on Employee Inventions, enacted in 2017. Article 24 of this Regulation explicitly provides that remuneration disputes shall be resolved through mandatory arbitration, applying the Code of Civil Procedure provisions on arbitration without requiring a written arbitration agreement. This paper critically evaluates the legitimacy and practical implications of the mandatory arbitration regime, with particular reference to the Council of State's decision upholding these provisions. The Council of State dismissed the plaintiff's annulment request, holding that the mandatory arbitration rules were consistent with the IPL and did not violate fundamental constitutional rights. The paper challenges this conclusion along four lines of criticism. First, the study examines the inconsistency between the wording of the IPL and the Regulation. While the Regulation explicitly mandates arbitration, the IPL itself does not clearly stipulate that arbitration is compulsory or that direct recourse to the courts is precluded. Given the established principle of narrow interpretation of procedural provisions in Turkish law, resolving this ambiguity through a subordinate regulation

raises serious concerns regarding the hierarchy of norms. Second, the paper addresses the risk of violating the right to a fair trial. Judicial review of arbitral awards is confined to procedural grounds and does not extend to the merits, which may constitute an impermissible restriction on the constitutional guarantee of access to justice. Third, the study highlights the contradiction between the Council of State's endorsement of mandatory arbitration and the established practice of the Court of Cassation, which has consistently held that even voluntary arbitration clauses in employment contracts are impermissible, on the ground that the employee, as the weaker party, requires heightened protection. Fourth, the paper draws attention to the practical disadvantages of mandatory arbitration for employees, including the inability to benefit from legal aid — available only in court proceedings under the Code of Civil Procedure — and the procedural uncertainties inherent in ad hoc arbitration, as opposed to institutional arbitration with foreseeable procedural rules. In conclusion, this study argues that the mandatory arbitration regime for employee invention disputes, as currently configured, suffers from significant legal deficiencies relating to normative hierarchy, constitutional guarantees, coherence within the broader judicial framework, and effective protection of the weaker contractual party.

Keywords: Employee Inventions, Mandatory Arbitration, Industrial Property Law, Patent Disputes, Right to a Fair Trial.

Makale ID= 108

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3238-418X

Türk Hukukunda Hükmün Açıklanmasının Geriye Bırakılması Kurumunun Anayasaya Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Cem Ümit Beyoğlu

Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kurumu; günümüzde Batı Avrupa ülkelerinin çoğunun ceza mevzuatında yer alan bir kurumdur. Özellikle 1950'li yıllardan sonra Kıta Avrupası ceza hukukuna girmiş olan bu uygulama, önce Anglo-Sakson hukukunda ortaya çıkmıştır. Bu kurum, yargılanması tamamlanmış olan sanığın belli bir süre denetim altında tutulması esasına dayanmaktadır. Yargılama aşamasında hâkim, sanığın suçluluğunu ve kusurluluğunu saptamakla beraber cezaya hükmetmeyi geriye bırakmakta ve onu belirli bir süre içinde denetim altında tutmaktadır. Kendisi için öngörülen denetim süresi içinde şartları sağladığı takdirde sanık için bir mahkûmiyet kararı verilmemektedir. Böylece denetim süresini başarıyla geçirmiş olan birey, hükümlü olma süreci dışına çıkarılmaktadır. Kurumun temel amaçları; sanığın toplumda suçlu olarak damgalanmaması ve suça sürüklenen çocukların topluma normal bireyler olarak tekrar kazandırılmasıdır. 2006 yılında 5560 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231'inci maddesine eklenen fıkralarda HAGB kurumu genel anlamda düzen-lenmiştir. Buna karşın kurum, Türk Anayasa Mahkemesi'nin gerek norm denetimi gerekse bireysel başvuru kararlarına konu olmuş, ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin çeşitli kararlarında değerlendirilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, gerek Anayasa Mahkemesi gerek AİHM kararları gerekse doktrin görüşleri ışığında kurumun insan hakları standartlarına uygun şekilde düzenlenmesinin mümkün olup olmayacağının değerlendirilmesi olacaktır. Yaklaşık 20 yıllık bir süre uygulama alanı bulan HAGB kurumunun ihlal ettiği iddia edilen ve bu çerçevede gerek Anayasa Mahkemesi gerek AİHM gerekse doktrin görüşlerinde tartışma konusu olan çeşitli Anayasal ilkeler ve insan hakları standartları söz konusu olmuştur. Söz konusu içtihatlar ve görüşler kapsamında HAGB kurumunun genel anlamda hukuk devleti (hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri), adil yargılanma hakkı (çekişmeli yargılama, iki dereceli yargılanma, etkili başvuru, kendini suçlama ve bu yolda delil göstermeye zorlanmama hakkı, mahkemeye erişim hakkı, hâkimlerin vicdani kanaatlerine göre karar vermesi ve mahkemelerin bağımsızlığı, hak arama özgürlüğü, masumiyet karinesi, gerekçeli karar hakkı, silahların eşitliği ilkesi, savunma için gerekli zaman ve kolaylığa sahip olma, müdafi yardımından yararlanma hakkı) ve çeşitli insan

haklarının maddi ve usul boyutları (yaşam hakkı, öldürme yasağı ve etkili soruşturma yükümlülüğü, işkence, eziyet, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele ve kötü muamele yasakları, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı, mülkiyet hakkı, ifade özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, toplum barışı, bireylerin güven ve huzuru ve kamu yararına dayanma) açısından aykırı yönleri tartışma konusu olmuştur. Çalışma kapsamında bu tartışmalar ele alınacak ve HAGB kurumunun Anayasaya uygun şekilde düzenlenmesine yönelik hukuki reform önerileri sunulmaya gayret edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hükmün Açıklanmasının Geriye Bırakılması, Masumiyet Karinesi, Adil Yargılanma Hakkı, Etkili Başvuru Hakkı, Mahkemeye Erişim Hakkı.

An Evaluation of the Constitutionality of the Concept of Suspension of Pronouncement of the Judgment in Turkish Law

Abstract

The concept of suspension of pronouncement of judgment (SPJ) is a procedure enshrined in criminal legislation of most West European countries today. This concept, which became part of Continental European criminal law particularly after the 1950s, first emerged in Anglo-Saxon law. This concept is based on principle of keeping a defendant, whose trial has been concluded, under probation for a certain period. During trial, judge, whilst determining defendant's guilt and criminal responsibility, defers the imposition of a sentence and places defendant under probation for a certain period. Provided defendant meets the conditions during prescribed probation period, no conviction is issued. Thus, an individual who successfully completes probation period is removed from the process of becoming a convicted offender. The fundamental objectives of the concept are to prevent defendant from being ostracised as a criminal within society and to reintegrate children who have been drawn into crime back into society as normal members. With amendments made by Law No.5560 in 2006, the concept of SPJ was generally regulated in subsections added to Article 231 of Criminal Procedure Code No.5271. Nevertheless, the concept has been the subject of both review of norms and individual application decisions by Turkish Constitutional Court, and has also been assessed in various decisions of European Court of Human Rights. In this context, the primary aim of this study is to evaluate whether it is possible to regulate the concept in accordance with human rights standards, in the light of both decisions of Constitutional Court and ECHR, as well as views within legal doctrine. The concept of SPJ, which has been in practice for approximately 20 years, has been discussed in relation to various constitutional principles and human rights standards that it is alleged to have violated; these have been subject of discussion in Constitutional Court, ECHR and legal doctrine. Within the scope of aforementioned case law and opinions, the concept of SPJ has been alleged to have violated, in general terms, rule of law (principles of legal certainty and predictability), right to due process (adversarial proceedings, two-level jurisdiction, effective remedy, right against self-incrimination and be compelled to provide evidence to that end, right of access to a court, judges deciding according to their personal convictions and independence of judiciary, freedom to seek justice, presumption of

innocence, right to a justified decision, equality of arms principle, right to have sufficient time and resources for defence, and right to legal counsel) and substantive and procedural aspects of a variety of human rights (right to life, prohibition on killing and the obligation to conduct an effective investigation, prohibitions on torture, cruel, inhuman or humiliating treatment, right to freedom and security of person, right to property, freedom of expression, right to assemble and demonstrate, public order, peace and security of individuals, and public interest) have been subject of debate. Within the scope of this study, these issues will be examined and legal reform proposals aimed at regulating the concept of SPJ in accordance with Constitution will be put forward.

Keywords: The Suspension of Pronouncement of Judgment, Presumption of Innocence, Right to Due Process, Right to An Effective Remedy, Right of Access to a Court.

Makale ID= 98

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1350-6468

Türk Hukukunda Kadının Soyadı Meselesi ve Alman Hukuku ile Karşılaştırılması

Dr. Öğretim Üyesi Cihan Avcı Braun

Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk hukuk sisteminde kadının evlilik süresince ve boşanma sonrasında hangi soyadını hangi koşullar altında kullanılabileceği meselesi, uzun süredir tartışılan önemli hukuki sorunlardan biridir. 22.02.2023 tarihli Anayasa Mahkemesi kararıyla yürürlükten kaldırılan TMK m. 187, geleneksel yaklaşım doğrultusunda kadının evlilikle birlikte kural olarak kocasının soyadını alacağını; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabileceğini öngörmekteydi. Bu düzenleme kadına, evlendikten sonra yalnızca kendi soyadını bağımsız olarak kullanma imkânı tanımadığı gibi, kadının soyadının aile soyadı olarak kullanılmasına da olanak tanımadığı için doktrinde cinsiyet temelli ayrımcılık yarattığı gerekçesiyle eleştirilmekteydi. Boşanma hâlinde uygulanan TMK m. 173'e göre, kadın evlenmeden önceki soyadına geri dönmektedir. Ancak kadının, boşandığı eşinin soyadını kullanmakta korunmaya değer bir menfaatinin bulunması ve bu durumun eski eşe zarar vermemesi şartıyla, hâkim kararıyla bu soyadını kullanmaya devam etmesi mümkündür. Ayrıca ilgili düzenleme, şartların değişmesi durumunda eski eşe bu kullanımın kaldırılmasını talep etme hakkı da tanımaktadır. Dolayısıyla evlendiğinde kendi soyadını taşımaktan feragat edip kocasının soyadını alan kadın, boşandığında yıllarca taşıyıp benimsediği ve kimliğinin bir parçası halinde gelen (eski kocasının) soyadını kullanmaya devam etmek isterse, bunun için hukuk mücadelesi vermek durumunda kalmakta ve eski kocanın "koşulların değişmesi" halinde bu soyadının kullanımını engelleyebileceği baskısı altında yaşamaktadır. Kadının evlilik süresince yalnızca kendi soyadını kullanma talebi, uzun yıllar boyunca yargı kararları aracılığıyla korunmaya çalışılmıştır. Yargıtay, kadının soyadına ilişkin davalarda önemli bir içtihat geliştirmiş olmakla birlikte, bu konudaki en önemli gelişmelerden biri, Anayasa Mahkemesi'nin 22.02.2023 tarihli ve E.2022/155, K.2023/38 sayılı kararıdır. Kadın ve erkek arasında soyadı bakımından cinsiyet temelli farklı bir hukuki statü yarattığı ve bu durumun Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle TMK m. 187'nin iptal edilmesiyle, kadınların evlilik sonrasında da evlenmeden önceki soyadlarını kullanabilmelerinin önü açılmıştır. Ancak mülga TMK m. 187 yerine geçen bir hüküm henüz düzenlenmediği için, evlenen kadının kızlık soyadını evlendikten sonra da kullanabilmesi için uygulamada idari başvuruda bulunması ve başvurunun reddi hâlinde yargı yoluna gitmesi gerekmektedir. Alman hukukunda 01.05.2025'te değiştirilmiş haliyle yürürlüğe giren Alman

Medeni Kanunu'nun 1355. paragrafı, evlilik soyadı bakımından cinsiyet eşitliğini sağlamayı ve doğum soyadını evlilik yoluyla edinilen soyadıyla eşitlemeyi amaçlamaktadır. Buna göre Alman hukukunda eşler, herhangi bir eşin soyadını ortak evlilik soyadı olarak seçebilecekleri gibi, her iki eşin soyadının birleşiminden oluşan bir evlilik soyadını seçmekte de serbesttirler. Evlenecek çift, soyadı konusunda herhangi bir düzenleme yapmazsa, evlilikten sonra her iki eşin de kendi soyadını koruması gündeme gelmektedir. Ayrıca TMK m. 173'ten farklı olarak, Alman hukukunda boşanan eş, evlilik soyadını korur. Evlilik soyadının devamı için eş tarafından herhangi bir beyan veya başka bir işlem yapılması gerekmez. Çalışmamızda, mevcut hukuki durum değerlendirerek, gelecekte yapılması beklenen kanuni düzenlemeler için çözüm önerileri ortaya koyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadının Soyadı, Evlilik Soyadı, Boşanan Kadının Soyadı, Kocanın Soyadı, Cinsiyet Eşitliği.

The Issue of a Woman's Surname in Turkish Law and Its Comparison with German Law

Abstract

In the Turkish legal system, the question of which surname a woman may use during marriage and after divorce, and under what conditions, has long been a significant legal issue. Former Article 187 of the Turkish Civil Code, repealed by the Constitutional Court decision on 22 February 2023, reflected the traditional approach, stipulating that a woman would, as a rule, take her husband's surname upon marriage. However, it allowed her to use her previous surname before her husband's surname through a written application to the marriage officer or later to the civil registry. This provision was criticized in legal doctrine as creating gender-based discrimination, as it neither permitted a woman to use her own surname independently after marriage nor allowed her surname to serve as the family surname. According to Article 173 of the Turkish Civil Code, which applies in cases of divorce, a woman generally returns to her pre-marital surname. Nevertheless, if a woman has a legitimate interest in continuing to use her former spouse's surname and this does not harm the former spouse, a court may allow her to retain it. The provision also grants the ex-spouse the right to request termination of this use if circumstances change. Consequently, a woman who has relinquished her own surname upon marriage and adopted her husband's surname may face legal proceedings if she wishes to continue using the surname she has carried for years and integrated into her identity, while living under the potential pressure that her former husband could prevent its use in case of "changed circumstances". For many years, women's demands to use only their own surname during marriage have been protected through judicial decisions. Although the Court of Cassation developed significant case law on surname disputes, one of the most important developments was the Constitutional Court's decision of 22 February 2023 (E.2022/155, K.2023/38). The Court annulled Article 187 on the grounds that it created a gender-based legal distinction between men and women regarding surnames and violated the constitutional principle of equality, thereby enabling women to use their pre-marital surnames independently

after marriage. However, since no new provision has replaced the repealed Article 187, married women must apply administratively and, if rejected, seek judicial remedies to continue using their maiden name. In German law, Paragraph 1355 of the German Civil Code, as amended and effective from 1 May 2025, aims to ensure gender equality in marital surnames and to place the birth surname on an equal footing with the surname acquired through marriage. Under this provision, spouses may choose either partner's surname as the common marital surname or a combination of both surnames. If no arrangement is made, both spouses retain their own surnames after marriage. Unlike Article 173 of the Turkish Civil Code, a divorced spouse in Germany retains the marital surname without any declaration or additional procedure. This study evaluates the current legal situation and proposes solutions for potential future legislative reforms.

Keywords: Women's Surname, Marital Surname, Divorced Woman's Surname, Husband's Surname, Gender Equality.

Makale ID= 138

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8755-8992

Türk Hukukunda Müzakerenin Proaktif İşlevi: Yabancı Unsurlu Uyuşmazlıklarda Hukuk Seçimi, Yetki ve Tahkim Anlaşmaları Bağlamında Bir İnceleme

Arş. Gör. Nedime Tuğçe Yiğit

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kişilerarası ilişkilerde ortaya çıkan uyuşmazlıklar, sosyal hayatın temel gerçeklerinden biridir. Taraflar, menfaatlerine uygun sonuca ulaşmak için zaman ve kaynak harcarken, çözüm çoğu zaman devlet yargısı aracılığıyla sağlanmaktadır. Ancak artan iş yükü, uzun yargılama süreleri ve özellikle yabancı unsurlu uyuşmazlıklarda sürecin uzaması, tarafları mahkeme dışı çözüm yollarına yönlendirmektedir. Bu bağlamda alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri önem kazanmakta; müzakere ise tarafların anlaşmazlıkları dostane şekilde çözmelerine ve olası uyuşmazlıkları önceden yönetmelerine imkân tanıyan temel bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Tarihsel süreçte en temel uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden biri olan müzakere, tarafsız üçüncü kişiye ihtiyaç duyulmaksızın tarafların doğrudan görüşme ve pazarlık yoluyla çözüm üretmelerini sağlar. Müzakere, tarafların hak temelli bir kazanım yerine menfaat temelli bir kazanç elde ettiği ve İngilizcede "win-win" olarak ifade edilen bir yaklaşımı yansıtır. Bu yönüyle yalnızca bir tarafın değil, her iki tarafın da kazançlı olarak masadan ayrılması hedeflenmektedir. Bunun yanında müzakere, henüz somut bir uyuşmazlık ortaya çıkmamış olsa dahi, olası uyuşmazlıkların en kısa sürede ve en az zararla çözümlenmesini sağlamak amacıyla uygulanacak hukuk ile yetkili mahkeme veya tahkim kurulunun belirlenmesi sürecinde de başvurulan bir yöntemdir. Bir başka ifadeyle, günlük hayatta herhangi bir uyuşmazlıkla ilgili olmasa da satım, eser, hizmet veya kira sözleşmeleri öncesinde bu tür müzakereler sıklıkla yapılır. Bunlara hukukî işlem müzakeresi (transactional negotiation) adı verilmektedir. Hukukî işlem veya ilişkinin yabancılık unsuru ihtiva ettiği hâllerde uygulanacak hukukun tespiti için başvurduğumuz 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK) m. 24, 26, 27, 28, 29'da sözleşme ilişkilerinde hukuk seçiminin mümkün olduğunu düzenleyen hükümlerdir. Sözleşme haricinde, haksız fiilden doğan borçlar bakımından MÖHUK m. 34, sebepsiz zenginleşmeden doğan borçlar bakımından MÖHUK m. 39 ile hukuk seçimine izin verilmiştir. MÖHUK m. 47, tarafların yetkili mahkeme konusunda, Milletlerarası Tahkim Kanunu (MTK) m. 4 ise doğmuş veya doğabilecek uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesi konusunda anlaşabileceklerini düzenleyen hükümlerdir. Sayılan tüm bu hükümler, müzakerenin yalnızca bir çözüm aracı olarak değil, aynı zamanda uyuşmazlıkların önlenmesine

hizmet eden stratejik bir araç olarak da algılanmasını gerektiren düzenlemelerdir. Zira sayılan bu hükümlerin tamamında taraflar, üçüncü bir kişinin katılım veya müdahalesine ihtiyaç duymadan, doğmuş ya da doğacak olan uyuşmazlıkları için müzakere etmek mecburiyetindedirler. Bu süreç, doğrudan bir uyuşmazlık çözümü sağlamamakla birlikte, uyuşmazlık çözümünü temelden etkileyen ve sürece önemli ölçüde yön veren bir müzakere ve anlaşma platformu oluşturmaktadır. Nitekim tüm bu seçimlerde tıpkı uzlaşma müzakeresinde olduğu gibi, tarafların karşılıklı menfaatlerinin maksimize edilmeye çalışılması söz konusudur. Bununla birlikte pek çok taraf veya vekili, menfaatlerini maksimize eden hukukî işlem müzakeresi sürecini amatörce yürütmekte ve uyuşmazlık çıktığında, müzakere esnasında yaptıkları seçimlerden pişman olmaktadırlar. Bu nedenle, bu çalışmanın amacı, müzakerenin hukukî işlem müzakeresi yönünün vurgulanmak suretiyle uygulayıcıların uyuşmazlık çözüm sürecinden maksimum menfaatle ayrılmalarını sağlayacak bir mekanizma kurmalarının mümkün olduğunu ortaya koymaktır. Çalışmanın sonucunda, müzakerenin yalnızca alternatif bir uyuşmazlık çözüm yöntemi değil, aynı zamanda uyuşmazlıkların önceden yönetilmesini sağlayan proaktif bir araç olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda müzakerenin hem ekonomik kayıpların önlenmesi hem de uyuşmazlık çözüm süresinin kısaltılması açısından önemli bir işlev üstlenmekte olduğu, Türk hukukunda bu kuruma ilişkin düzenlemelerin kapsamı ve işlevinin hukuk politikaları ve uygulama bakımından değerlendirilmesi ve genişletilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzakere, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Hukuk Seçimi, Yetkili Mahkeme Tayini, Milletlerarası Özel Hukuk.

The Proactive Function of Negotiation in Turkish Law: An Analysis of Choice of Law, Jurisdiction, and Arbitration Agreements in Disputes with Foreign Elements

Abstract

Disputes arising in interpersonal relations constitute one of the fundamental realities of social life. While parties invest time and resources to achieve outcomes aligned with their interests, dispute resolution is most often pursued through state courts. However, increasing caseloads, lengthy proceedings, and particularly the prolonged nature of disputes involving foreign elements have led parties to seek alternative means of dispute resolution. In this context, alternative dispute resolution methods have gained prominence, with negotiation emerging as a fundamental method that enables parties to resolve disputes amicably and to manage potential conflicts proactively. As one of the oldest and most fundamental dispute resolution methods, negotiation allows parties to engage directly in discussions and bargaining without the need for a neutral third party. It reflects an interest-based approach rather than a rights-based outcome, commonly referred to in English as a “win-win” model. In this sense, negotiation aims not at producing a single winner, but at ensuring that both parties leave the table with mutual gains. In addition, negotiation may also be employed in situations where no concrete dispute has yet arisen, particularly in determining the applicable law and the competent court or arbitral

tribunal, with a view to resolving potential disputes in the shortest possible time and with minimal damage. In other words, even in the absence of an existing dispute, such negotiations frequently take place prior to contracts of sale, construction, service, or lease. These are referred to as transactional negotiations. In cases where a legal transaction or relationship contains a foreign element, the determination of the applicable law is governed by the provisions of Law No. 5718 on Private International Law and Procedural Law (PILA). Articles 24, 26, 27, 28, and 29 of PILA allow for the choice of law in contractual relationships. Beyond contractual obligations, Article 34 permits the choice of law for obligations arising from tort, while Article 39 allows such choice for unjust enrichment. Furthermore, Article 47 of PILA enables parties to agree on the competent court, and Article 4 of the International Arbitration Law allows them to agree on arbitration for the resolution of existing or potential disputes. All these provisions demonstrate that negotiation should be understood not only as a dispute resolution tool, but also as a strategic mechanism serving the prevention of disputes. Indeed, in all these cases, parties are required to engage in negotiation, without the involvement of a third party, in order to determine the applicable law, jurisdiction, or dispute resolution method. Although this process does not directly resolve a dispute, it significantly contributes to and fundamentally shapes the future resolution process by providing a crucial bargaining and agreement platform. However, in practice, many parties or their representatives conduct transactional negotiations in a non-professional manner and later regret the choices made during the negotiation process once a dispute arises. Accordingly, the aim of this study is to demonstrate that by emphasizing the transactional dimension of negotiation, it is possible to establish a mechanism that enables practitioners to maximize their benefits in the dispute resolution process. The study concludes that negotiation should be regarded not only as an alternative dispute resolution method but also as a proactive tool for the prior management of disputes. In this regard, negotiation plays a significant role in preventing economic losses and shortening the duration of dispute resolution processes. Therefore, the scope and function of legal regulations concerning negotiation in Turkish law should be evaluated and further developed from the perspective of legal policy and practice.

Keywords: Negotiation, Alternative Dispute Resolution, Choice of Law, Jurisdiction Agreements, Private International Law.

Makale ID= 222

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4616-7047

Türk Hukukunda Ticaret Unvanı ve Marka Haklarının Çatışması: Tescil Engelleri ve Tecavüz Halleri

Av. S. Büşra Yelmen

Özet

Ticari hayatta tacirleri birbirinden ayırt etmeye yarayan ticaret unvanı ile bir işletmenin mal veya hizmetlerini diğer işletmelerinkinden ayıran marka, işlevsel benzerlikleri sebebiyle hukuki düzlemde sıklıkla karşı karşıya gelmektedir. Türk Ticaret Kanunu (TTK) uyarınca her tacirin kullanmakla yükümlü olduğu ticaret unvanı ile Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK) kapsamında korunan marka arasındaki bu kesişim, uygulamada tescil engelleri ve marka hakkına tecavüz iddialarının temelini oluşturmaktadır. Unvan kural olarak bizzat işletme sahibini tanıtırken, markanın temel işlevi mal veya hizmetin kaynağını belirterek onu diğerlerinden ayırt etmektir. Bu bildiri, iki ayırt edici işaretin çatışma alanlarını ve güncel yargı kararları ışığında belirlenen tecavüz şartlarını akademik bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Önceki tarihli bir ticaret unvanının, sonraki marka başvurularına tescil engeli teşkil etmesi, unvanın tescilli olup olmamasına göre farklılık gösterir. "Gerçek hak sahipliği" prensibi çerçevesinde tescilsiz unvanlar SMK m. 6/3 uyarınca korunmaktadır; işaret ticari yaşamda kullanılmış ve korunmaya değer bir hak elde edilmişse marka başvurusuna itiraz edilebilir. Tescilli unvanlar ise SMK m. 6/6 bağlamında nispi ret engeli oluşturmakta ve itiraz üzerine tescili engelleyebilmektedir. Süresi içinde itiraz edilmese dahi, şartları oluştuğunda SMK m. 25/1 kapsamında markanın hükümsüzlüğü talep edilebilir. Ayrıca ticaret unvanı sahibi, tescilli unvanı için TTK m. 52 (ticari dürüstlüğe aykırı kullanım), tescilsiz unvanı için ise TTK m. 54 (haksız rekabet) hükümlerine dayanarak "kümülatif çoklu koruma ilkesi"nden yararlanabilmektedir. Çatışmanın diğer boyutunda, bir işaretin ticaret unvanı olarak kullanılması suretiyle marka hakkına tecavüz edilmesi durumu yer alır. Mülga 556 sayılı KHK döneminde, ihlal için unvanın ürün üzerinde veya reklamlarda öne çıkarılarak "markasal nitelikte kullanım" şekline dönüşmesi şartı aranmaktaydı. Ancak SMK m. 7/3-e düzenlemesi ile bu kapsam genişletilmiştir; markasal kullanım düzeyine ulaşmasa dahi, işaretin ticaret alanında unvan olarak kullanılması marka ihlali sayılabilmektedir. Sonraki tarihli unvanın, markanın işlevlerine zarar vermesi veya iltibas tehlikesi doğurması, unvanın sicilden terkinini gerektirebilmektedir. Yargıtay uygulamaları da, salt tescilin tecavüz oluşturmayacağını, tarafların iştigal alanları, hitap ettikleri tüketici kesimi ve karıştırılma ihtimalinin somut olaya göre değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, her iki kurumun yasal koruma sınırlarının ve ticari dürüstlük kuralının hassasiyetle gözetilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Unvanı, Marka, Karıştırılma İhtimali, Marka Hakkına Tecavüz, Haksız Rekabet, Markasal Kullanım.

The Conflict Between Trade Names and Trademark Rights Under Turkish Law: Grounds for Refusal and Cases of Infringement

Abstract

In commercial life, trade names, which serve to distinguish merchants from one another, and trademarks, which distinguish the goods or services of one enterprise from those of others, frequently conflict on a legal plane due to their functional similarities. This intersection between the trade name, which every merchant is obliged to use pursuant to the Turkish Commercial Code (TCC), and the trademark, protected under the Industrial Property Code (IPC), forms the basis of grounds for refusal of registration and trademark infringement claims in practice. While a trade name, as a rule, identifies the business owner themselves, the essential function of a trademark is to identify the origin of the goods or services, thereby distinguishing them from others. This paper aims to examine the areas of conflict between these two distinctive signs and the conditions of infringement determined in light of recent judicial decisions from an academic perspective. Whether a prior trade name constitutes a ground for refusal for subsequent trademark applications differs depending on whether the trade name is registered or unregistered. Within the framework of the "principle of true right ownership" unregistered trade names are protected under Article 6/3 of the IPC; if the sign has been used in commercial life and a right worthy of protection has been acquired, an opposition can be filed against the trademark application. Registered trade names, on the other hand, constitute a relative ground for refusal within the context of Article 6/6 of the IPC and can prevent registration upon opposition. Even if no opposition is filed within the prescribed period, the invalidation of the trademark may be requested under Article 25/1 of the IPC when the conditions are met. Furthermore, the owner of a trade name can benefit from the "principle of cumulative protection" by relying on the provisions of Article 52 of the TCC for a registered trade name, and Article 54 of the TCC for an unregistered trade name. The other dimension of the conflict involves the infringement of a trademark right through the use of a sign as a trade name. During the era of the repealed Decree-Law No. 556, it was required for the infringement that the trade name be highlighted on the product or in advertisements, transforming into a "use as a trademark." However, this scope has been expanded with the provision of Article 7/3(e) of the IPC; even if it does not reach the level of trademark use, the use of the sign as a trade name in the course of trade can be considered a trademark infringement. The subsequent trade name causing damage to the functions of the trademark or creating a likelihood of confusion may necessitate the cancellation of the trade name from the registry. Yargıtay practices also emphasize that mere registration does not constitute infringement, and that the parties' fields of activity, the target consumer group, and the likelihood of confusion must be evaluated according to the concrete case.In conclusion, the legal protection limits of both institutions and the rule of commercial honesty must be meticulously observed.

Keywords: Trade Name, Trademark, Likelihood of Confusion, Trademark Infringement, Unfair Competition, Use in a Trademark Sense.

MAKALE ID= 254

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3033-0997

Türk İdare Hukukunda Yargısal Denetimin Görünmez Sınırı: Hükümet Tasarrufunun Yeni Yüzü mü, Anayasa M. 125/4'ün Gereği mi?

Doç. Dr. Selman Sacit Boz

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hukuk devleti ilkesi, idarenin tüm eylem ve işlemlerinin yargısal denetime tabi tutulmasını zorunlu kılmaktadır. Ne var ki bu ilke, tarihsel süreç içinde "hükümet tasarrufları" adı verilen anlayışın gölgesinde fiilen zedelenmiştir. Bu teori; yürütme organının hükümet sıfatıyla tesis ettiği bazı işlemlerin hukuki nitelikleri gereği idari yargı denetiminin dışında tutulabileceğini savunmakta, böylece idari işlemin hukukiliğinin tartışılmasını engellemektedir. Söz konusu anlayış, 1924 Anayasası döneminde Danıştay'ın siyasi çekingenliğiyle birlikte uygulama alanı bulmuş; mukabele-i bilmisil kararları, zorunlu iskân işlemleri, vatandaşlıktan çıkarma ve yabancıların sınır dışı edilmesine ilişkin davalara "hükümet tasarrufu" gerekçesiyle bakılmamıştır. Bu çalışma, söz konusu teorinin günümüzde hâlâ varlığını sürdürüp sürdürmediğini, sürdürüyorsa hangi kavramların gölgesinde korunmaya çalışıldığını güncel Danıştay kararları ışığında ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ancak bu sorunun yanıtı göründüğü kadar açık değildir: Teorinin izlerini taşıdığı öne sürülen bazı kararlar, aynı zamanda Anayasa m. 125/4'ün bir gereği olarak da kabul görebilir; zira söz konusu hüküm hem yerindelik denetimi yasağını hem de idarenin takdir yetkisini ortadan kaldıracak biçimde yargı kararı verilemeyeceğini açıkça öngörmektedir. Bu durum, çalışmanın üzerinde durduğu temel tartışmayı oluşturmaktadır. Doktrinde teorinin normatif dayanağını yitirdiğinin göstergesi olarak ağırlıklı biçimde, Anayasa m. 125'teki "idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır" hükmü esas alınmaktadır. Bu çalışmada ise daha güçlü ve doğrudan bir anayasal dayanağın, Anayasa m. 36/2'deki "hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz" hükmü olabileceği tartışılacaktır. Bu hüküm, yargı organlarına davaya bakmaktan imtina edilemeyeceğini emredici biçimde yüklemekte; hangi gerekçeye dayanılırsa dayanılsın yargısal denetimi zorunlu kılmaktadır. İncelenen Danıştay kararlarında hükümet tasarrufu kuramının izlerini görmek mümkündür. Danıştay, hükümet tasarrufu kuramına dayandığı eski tarihli kararlarında davayı görev noktasından ilk inceleme aşamasında reddederken, günümüzde davaya bakmakta ancak başka kavramlar altında davayı esastan reddetmektedir. Bu fark, teorinin yalnızca kavramsal görünümünü değil usul boyutunu da dönüştürdüğünü ortaya koymaktadır. Her iki durumda da yargısal denetimin yapılmaması ise sonucu değişmemektedir. Teorinin işlevsel mirasçısı bugün ağırlıklı olarak "devletin

hükümranlık (egemenlik) hakkı" ile "idarenin takdir yetkisi" olmuştur. Bu dönüşümün somut izleri; yabancıların vatandaşlığa alınması, ikamet izni, sınır dışı edilme, giriş yasağı ve pasaport davalarında, şeref madalyası iptal davalarında ve mütekabiliyete dair uyuşmazlıklarda belirgin biçimde görülmektedir. "Devletin hükümranlık (egemenlik) hakkı", "idarenin takdir yetkisi", "dış politikaya ilişkin işlem" gibi kavramlar aracılığıyla yargısal denetimin kısıtlanması; idarenin hukuka bağlılığı ilkesini zayıflatmakta ve bireyler için öngörülemeyen bir idari alan yaratmaktadır. Ne var ki meselenin bir de öteki yüzü vardır: Aynı kararlar, Anayasa m. 125/4'ün yerindelik denetimi yasağı ve takdir yetkisini ortadan kaldırma yasağı çerçevesinde değerlendirildiğinde, yargısal denetimin anayasal sınırlarına uyumun bir gereği olarak da okunabilir. Çalışma, tam da bu noktada konumlanmakta; söz konusu kararların hükümet tasarrufunun yeni yüzü mü yoksa Anayasa m. 125/4'ün meşru bir gereği mi olduğu tartışmasını Danıştay içtihadı üzerinden yürütmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Hükümet Tasarrufları, Yargı Kısıntısı, Devletin Egemenlik (Hükümranlık) Hakkı, Takdir Yetkisi, Yerindelik Yasağı.

The Invisible Boundary of Judicial Review in Turkish Administrative Law: The New Face of Acts of Government or a Requirement of Art. 125/4 of the Constitution?

Abstract

The rule of law requires that all acts and actions of the administration be subject to judicial review. Yet this principle has, throughout history, been undermined by an understanding known as "acts of government." This theory argues that certain acts performed by the executive in its governmental capacity may, by virtue of their legal nature, be excluded from administrative judicial review, thereby preventing the legality of administrative acts from being questioned. This understanding found application during the 1924 Constitution period alongside the political deference of the Council of State; cases concerning retaliatory measures, compulsory resettlement, deprivation of citizenship, and deportation of foreigners were left unexamined on the grounds of "acts of government." This study aims to reveal, in light of current Council of State decisions, whether the theory still persists today and, if so, under the shadow of which concepts it seeks to be preserved. The answer is not straightforward: decisions alleged to bear traces of the theory may simultaneously be regarded as a requirement of Art. 125/4, which prescribes both the prohibition of expediency review and the prohibition against rendering judicial decisions that would remove the discretionary power of the administration. This constitutes the central debate that the study addresses. In the doctrine, Art. 125 -"judicial recourse shall be available against all acts and actions of the administration"- is relied upon as an indicator that the theory has lost its normative basis. This study argues that a stronger basis may be found in Art. 36/2, stipulating that "no court may refrain from hearing a case within its jurisdiction and competence," imposing upon judicial bodies a mandatory obligation not to refrain from hearing a case and rendering judicial review obligatory regardless of the justification relied upon. Traces of the acts of government doctrine are observable in the

examined Council of State decisions. In its older decisions grounded in this doctrine, the Council of State rejected cases at the preliminary examination stage on jurisdictional grounds; today it hears the cases but rejects them on the merits under different conceptual frameworks. This reveals that the doctrine has transformed not only its conceptual appearance but also its procedural dimension, while the outcome -the absence of effective judicial review- remains unchanged. The functional heirs of the doctrine today are “the sovereign rights of the state” and “the discretionary power of the administration,” whose traces are visible in cases concerning naturalization, residence permits, deportation, entry bans, passport disputes, annulment of state decorations, and reciprocity-related disputes. Restricting judicial review through concepts such as “sovereign rights of the state,” “administrative discretion,” and “acts relating to foreign policy” weakens the principle of legality of administration and creates an unpredictable administrative sphere for individuals. Yet there is another side: the same decisions, evaluated within the framework of Art. 125/4, may equally be read as compliance with the constitutional limits of judicial review. The study examines through Council of State case law whether such decisions represent the new face of acts of government or a legitimate requirement of Art. 125/4.

Keywords: Acts of Government (Actes Du Gouvernement), Judicial Self-Restraint, Sovereign Rights of the State, Discretionary Power, Prohibition of Expediency Review.

Makale ID= 41

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1774-065X

Türk İş ve Sosyal Güvenlik Hukukunda Yarım Çalışma Hakkı ve Yarım Çalışma Ödeneği

Dr. Serkan Demirtaş

Sosyal Güvenlik Kurumu

Özet

Günümüzde birçok ülke çalışma yaşamının esnekleşmesi kapsamında çalışma mevzuatlarında birtakım yeni düzenlemeler yapmaktadır. Yapılan bu düzenlemeler ile çalışanların özellikle de kadınların iş ve özel yaşam dengesi sağlanarak hem işgücüne katılımın hem de doğum oranlarının arttırılması amaçlanmaktadır. Türkiye'de de bu doğrultuda 2016 yılında iki yeni düzenleme hayata geçirilmiştir. Bu düzenlemelerden biri 4857 sayılı İş Kanun'unda yapılan yarım çalışma hakkı, diğeri ise 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanun'unda yapılan yarım çalışma ödeneği düzenlemesidir. Yarım çalışma hakkı ile doğum sonrası çocuğunun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla kadın işçi ile üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istekleri hâlinde altmış gün ile yüz üç yüz altmış gün arasında haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin verilmektedir. Böylelikle doğum yapan kadın ya da evlat edinen kadın ya da erkek işçiler haftalık çalışma süresinin yarısını çalışıp geri kalan diğer yarısında çocukların bakımı ve yetiştirilmesi ile ilgilenebilme imkanına sahip olabilmektedirler. Yarım çalışma hakkından yararlanan işçiler haftalık çalışma süresinin yarısını çalışmadıkları için kendilerine işverenleri tarafından bu süre için herhangi bir ücret ödemesi yapılmamaktadır. Zira işçiler haftalık çalışmadıkları süreler için ücretsiz izinli sayılmaktadırlar. Ücretsiz izinli sayıldıkları için yarım çalışma hakkından yararlanan işçilerin gelirlerinde bir azalış meydana gelmektedir. Bu nedenle yarım çalışma hakkından yararlanan işçilerin yaşamaları muhtemel olan gelir azalışını belli bir ölçüde telafi etmek amacıyla çalışmadıkları ve ücretsiz izinli sayıldıkları süreler için işsizlik sigortası fonundan günlük asgari ücret tutarında yarım çalışma ödeneği ödenmektedir. Ancak işçilerin yarım çalışma ödeneğinden yararlanabilmesi için sadece yarım çalışma hakkından yararlanmaları yeterli olmamaktadır. Yarım çalışma ödeneğinden yararlanmak isteyen işçilerin ayrıca 4447 sayılı Kanuna tabi sigortalı olmaları, adına doğum veya evlat edinme tarihinden önceki son üç yılda en az 600 gün işsizlik sigortası primi bildirilmiş olması, haftalık çalışma süresinin yarısı kadar fiilen çalışılmaları ve doğum ve evlat edinme sonrası analık hâli izninin bittiği tarihten itibaren 30 gün içinde Çalışma ve İş Kurumuna başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Çalışmada, mevzuatta bulunan hükümler doğrultusunda yarım çalışma hakkı ve yarım çalışma ödeneği açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Esnek Çalışma, Doğum ve Evlat Edinme, Yarım Çalışma Hakkı, Yarım Çalışma Ödeneği.

The Right to Part-Time Work and Part-Time Work Allowance in Turkish Labor and Social Security Law

Abstract

Today, many countries are introducing new regulations in their labor legislation as part of efforts to make working life more flexible. These regulations aim to increase both labor force participation and birth rates by ensuring a work-life balance for employees, especially women. In Turkey, two new regulations were implemented in 2016 in line with this approach. One of these regulations is the right to part-time work introduced in the Labor Law No. 4857, and the other is the part-time work allowance regulation introduced in the Unemployment Insurance Law No. 4447. With the right to part-time work, female employees who have given birth, and male or female employees who have adopted a child under the age of three, are granted unpaid leave for half of their weekly working hours for a period of sixty to one hundred and three hundred and sixty days, upon their request, for the purpose of caring for and raising their child. Thus, female or male employees who have given birth or adopted a child can work half of their weekly working hours and dedicate the other half to the care and upbringing of their children. Thus, women who have given birth or women or men who have adopted a child can work half of the weekly working hours and have the opportunity to care for and raise their children during the remaining half. Employees who benefit from the right to work part-time do not receive any payment from their employers for the period they do not work, as they do not work half of the weekly working hours. Therefore, the income of employees who benefit from the right to work part-time decreases. For this reason, in order to compensate to a certain extent for the possible decrease in income of workers benefiting from the right to part-time work, a part-time work allowance equal to the daily minimum wage is paid from the unemployment insurance fund for the periods they do not work and are considered to be on unpaid leave. However, it is not sufficient for workers to only benefit from the right to part-time work in order to benefit from the part-time work allowance. Employees wishing to benefit from the part-time work allowance must also be insured under Law No. 4447, have reported at least 600 days of unemployment insurance premiums in the last three years prior to the date of birth or adoption, they must have actually worked for half of the weekly working hours and must apply to the Labor and Employment Office within 30 days of the end of maternity leave following birth or adoption. This study will explain the right to part-time work and the part-time work allowance in accordance with the provisions of the legislation.

Keywords: Flexible Working, Maternity and Adoption, Right to Part-Time Work, Part-Time Work Allowance.

Makale ID= 313

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7294-6861

Türk Medeni Kanunu'nda Kaynak Kavramı, Kapsamı ve Kaynak Hakkı

Dr. Öğretim Üyesi Ümmühan Kaya

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Arazinin madde itibariyle kapsamını düzenleyen Türk Medeni Kanunu m. 718/II'ye göre, arazi mülkiyetinin kapsamına yapılar, bitkiler ve kaynaklar da dahil olmaktadır. Böylece bir arazi üzerindeki mülkiyet o araziden çıkan kaynakları da kapsamakta, arazinin maliki kimse, kaynağın maliki de o olmaktadır. Nitekim bu hukuki sonuç tüm yönleriyle TMK m. 756/I'de de açık şekilde vurgulanmakta, kaynağın o arazinin bütünleyici parçası olduğu ve arazinin mülkiyetinden bağımsız olarak kaynağın mülkiyetinin devredilemeyeceği öngörülmektedir. Bu sebeple, arazinin mülkiyetine dahil olan kaynak kavramının ve kapsamının belirlenmesi gerekmektedir. Yeraltı suyunun kendiliğinden sürekli olarak yeryüzüne çıkması, kaynak olarak kabul edilmektedir. Yeraltı suları ise arazinin mülkiyetinin kapsamına dahil değildir (TMK m. 756/III). Böylece TMK anlamında kaynaktan bahsedebilmek için yeraltı suyunun doğal yollarla sürekli şekilde yeryüzüne çıkması gerekmekte olup, insan emeği veya makine yardımıyla yapay şekilde arada yeryüzüne çıkarılan su ise doğal kaynak niteliği taşımadığından kaynak kavramının kapsamına dahil olmamaktadır. Özel mülkiyete tabi bir arazide doğal yollarla yeryüzüne çıkan su kaynağı üzerinde malik istediği şekilde tasarrufta bulunabilir. Malik, su kaynağının mülkiyetini arazinin mülkiyetinden bağımsız olarak bir başkasına devredemez. Bununla birlikte, malik isterse kaynaktan çıkan suyu yalnızca kendi ihtiyaçları için kullanabilir yahut bu kaynak üzerinde bir başkasına irtifak hakkı tanıyabilir. Bu irtifak hakkı komşular yararına getirilen taşınmaz mülkiyeti kısıtlamalarından biri olan zorunlu kaynak hakkı şeklinde olabileceği gibi tarafların serbest iradelerine dayanan bir kaynak hakkı da olabilir. Kaynak hakkı, kişiye bağlı olarak kurulabileceği gibi, eşyaya bağlı olarak da kurulabilir. Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde çalışmaları süren Su Kanunu Taslağı ise bu genel esasları değiştirmektedir. Taslağa göre, araziden çıkan doğal kaynaktan elde edilen suyun yalnızca o arazinin ihtiyacı kadar olan kısmı, arazi mülkiyetinin madde itibariyle kapsamına dahil olmakta, buna karşılık ihtiyacı aşacak su genel sular hükmünde kabul edilip devletin hüküm ve tasarrufuna tabi tutulmaktadır. Böylece halihazırda arazi malikinin komşular veya üçüncü kişiler lehine kurabileceği bir irtifak hakkı olan kaynak hakkı Taslak kapsamında anlamını kaybetmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaynak, Kaynak İrtifakı, Yeraltı Suları, Su Kanunu Taslağı.

The Concept of Spring, Its Scope and Spring Rights Under the Turkish Civil Code

Abstract

Pursuant to Article 718/II of the Turkish Civil Code (TCC), which defines the material scope of land ownership; structures, plants, and natural springs are legally regarded as components of land ownership. Accordingly, ownership of a parcel of land extends to the natural springs originating therefrom, with the legal consequence that the proprietor of the land is also the legal owner of such springs. This legal consequence is explicitly emphasized in Article 756/I TCC, which provides that a spring constitutes an integral part of the land and that ownership of the spring cannot be transferred independently from the ownership of the land. In this context, the legal definition and scope of the concept of a spring as a constituent element of land ownership must be clarified. Groundwater that emerges spontaneously and continuously onto the surface is legally recognized as a spring. By contrast, groundwater per se does not fall within the material scope of land ownership (TCC Art. 756(III)) Accordingly; in order to qualify as a spring within the meaning of the TCC, groundwater must naturally and continuously reach the surface. Water that is artificially brought to the surface intermittently through human effort or mechanical means does not possess the characteristics of a natural spring and therefore does not fall within the legal scope of the concept of a spring. The owner of land subject to private ownership is entitled to exercise the powers of use and disposition over a natural spring emerging on such land. However, the ownership of the spring cannot be transferred independently of the ownership of the land. Notwithstanding this restriction, the landowner may, at their discretion, either utilize the water issuing from the spring exclusively for their own needs or establish a servitude over the spring in favor of a third party. Such a servitude may take the form of a compulsory spring right, which constitutes one of the statutory restrictions imposed upon immovable property ownership for the benefit of neighbouring landowners, or it may constitute a spring right established on the basis of the free will of the parties. A spring right may be established either as a personal servitude or as a real servitude attached to a dominant tenement. However, the Draft Water Law currently being prepared by the Ministry of Agriculture and Forestry proposes a significant deviation from these established principles. Under the draft, only the portion of water derived from a natural spring that is necessary to meet the needs of the land from which it originates is considered to fall within the material scope of land ownership. Any surplus water exceeding such needs is to be classified as public water and thereby subjected to the sovereignty and disposition of the State. Consequently, the right to spring, that under the current legal framework constitutes an easement capable of being established by the landowner in favor of neighbouring proprietors or third parties, would within the scope of the proposed Draft, largely be deprived of its legal function and practical relevance.

Keywords: Spring, Spring Easement, Groundwater, Draft Water Law.

Makale ID= 281

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1333-4854

Türk Ticaret Kanunu m. 21/2 Çerçevesinde İtiraz Edilmeyen ve Ticari Deftere Kaydedilen Faturanın Malın Teslimine İlişkin İspat Yüküne Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Oğuz Yolal

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

TTK m. 21/2 uyarınca, faturayı alan taraf teslim tarihinden itibaren sekiz gün içinde itirazını bildirmezse, fatura içeriğini kabul etmiş sayılır. Bununla birlikte, faturaya itiraz edilmemesi tek başına malın fiilen teslim edildiğini kanıtlamaya elverişli değildir; zira fatura içeriğinin kabulü ile teslim olgusunun ispatı, hukuken birbirinden bağımsız iki ayrı meseleyi oluşturmaktadır. Fatura içeriğinde irsaliye numarası ve teslim tarihinin yer alması hâlinde bu bilgileri içeren faturaya itiraz edilmemiş olması, teslim olgusunu da kapsayan örtülü bir kabul niteliği taşıyacaktır. Buna karşılık söz konusu bilgilerin faturada hiç yer almaması durumunda itiraz edilmemesi, yalnızca fiyat, miktar ve taraflar gibi ticari unsurları kapsayan bir kabule işaret edecek; teslime ilişkin herhangi bir hukuki karine doğmayacaktır. Faturanın ticari defterlere kaydedilmesi durumunda ise durum değişmektedir. Zira faturanın her iki tarafın defterlerine işlenmiş olması ile faturaya itiraz edilmemiş olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi, malın teslim edildiğine dair karine teşkile etmektedir. Faturayı ticari defterlerine itirazsız kaydeden tarafın fatura konusu işin yapıldığını kabul etmiş sayılacağı; borcun doğmadığını ya da borcu ödediğini ispat yükünü bizzat üstlenmek zorunda olduğu, bu karinenin doğal bir sonucudur. Bu bakımdan özellikle e-fatura uygulaması önem arz etmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı altyapısı üzerinden iletilen e-faturalar, muhataba ulaşır ulaşmaz sisteme otomatik kaydedilmektedir. Sistem kayıtları faturanın alıcıya iletildiğini tartışmasız biçimde belgelemekte; alıcının faturadan haberdar olmadığı yönündeki savunma bu kayıtlar karşısında hukuki geçerlilik taşımamaktadır. Üstelik pek çok işletmede sisteme düşen e-faturalar, muhasebe yazılımları aracılığıyla otomatik olarak ticari defterlere kaydedilmektedir. Bu durumda faturaya itiraz edilmemiş olma ile ticari defterlere kayıt koşulları, herhangi bir insan müdahalesi olmaksızın eş zamanlı biçimde gerçekleşmekte; teslim karinesinin doğması için aranan her iki koşul otomatik olarak sağlanmaktadır. E-fatura bakımından ayrıca belirleyici olan mesele, e-irsaliye bilgisinin faturada yer alıp almamasıdır. E-irsaliye bilgisini içeren ve reddedilmemiş bir e-faturada teslim karinesi gündeme gelecektir ve ispat yükü tamamen alıcı tarafa geçer. E-irsaliye bilgisi bulunmayan e-faturalarda ise faturanın sisteme düşmüş ve reddedilmemiş olması tek başına teslim karinesi doğurmaz; bu husus uygulamada hukuki belirsizliklere yol açmaktadır.

Sonuç olarak, itiraz edilmeyen ve ticari defterlere kaydedilen fatura, ispat yükünü alıcı tarafa yükleyen bir karine oluşturmaktadır. E-fatura uygulaması bu karinenin daha hızlı ve tartışmaya daha az açık biçimde doğmasına zemin hazırlarken, e-irsaliye bilgisi içermeyen faturalara ilişkin belirsizliğin öğreti ve yargı içtihadı tarafından birlikte giderilmesi hem hukuki güvenlik hem de ticari hayatın gereklilikleri bakımından bir ihtiyaçtır. Güncel öğreti görüşleri ve Yargıtay kararları ile kağıt fatura ile özellikle e-faturaya itiraz edilmemesi ve faturanın ticari defterlere kaydedilmesi değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tacir, Fatura, Faturaya İtiraz, Ticari Defter.

The Effect of Uncontested Invoices Recorded in Commercial Books on the Burden of Proof Regarding Delivery of Goods Under Article 21/2 of the Turkish Commercial Code

Abstract

Under Article 21/2 of the Turkish Commercial Code (TCC), if the party receiving an invoice fails to raise an objection within eight days of receipt, that party is deemed to have accepted the contents of the invoice. However, the mere absence of an objection is not sufficient to prove that the goods were actually delivered, since acceptance of the invoice contents and proof of the act of delivery constitute two legally distinct matters. Where the invoice includes a dispatch note number and delivery date, failure to object will amount to implied acceptance covering the fact of delivery as well. Conversely, where such information is entirely absent, the lack of objection indicates acceptance only of commercial elements such as price, quantity, and the parties involved, and no legal presumption regarding delivery will arise. The situation changes when the invoice is recorded in commercial books. The concurrent fulfilment of two conditions -the invoice being entered in the books of both parties and no objection having been raised- establishes a presumption that the goods were delivered. A party who records an invoice without objection is therefore deemed to have accepted that the underlying transaction was performed, and consequently bears the burden of proving either that the obligation did not arise or that it has been discharged. The e-invoice system is particularly significant in this regard. E-invoices transmitted through the Revenue Administration's infrastructure are automatically recorded the moment they reach the recipient. System records provide indisputable evidence of delivery, rendering legally untenable any defence that the recipient was unaware of the invoice. In many businesses, e-invoices are further automatically entered into commercial books via accounting software. In such cases, both the absence of objection and the recording in commercial books occur simultaneously without human intervention, meaning that both conditions required for the delivery presumption are satisfied automatically. A further determinative issue is whether e-dispatch note information is included in the invoice. Where an e-invoice contains such information and has not been rejected, the delivery presumption applies and the burden of proof shifts entirely to the buyer. Where e-dispatch note information is absent, the mere receipt and non-rejection of the e-invoice does not by itself give rise to a delivery presumption, which creates significant legal uncertainty in practice. In conclusion, an

uncontested invoice recorded in commercial books establishes a presumption that shifts the burden of proof to the buyer. While the e-invoice system enables this presumption to arise more swiftly and with less room for dispute, the ambiguity surrounding invoices lacking e-dispatch note information remains a pressing issue to be resolved jointly by academic scholarship and judicial precedent. This study examines, in light of current scholarly opinion and Court of Cassation decisions, the legal consequences of failing to object to paper invoices and e-invoices alike, as well as the effect of their recording in commercial books.

Keywords: Merchant, Invoice, Objection to Invoice, Commercial Book.

Makale ID= 249

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0007-2405-8089

Türk ve Azerbaycan Tüketici Hukuku'nda Mesafeli Sözleşmelerin Düzenlenmesi

Jalal Aliyev

Dokuz Eylül Üniversitesi, Doktora Öğrencisi

Özet

Günümüzde, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye ve Azerbaycanda da malların satışı veya hizmetlerin sunumu, tarafların karşılıklı katılımı olmaksızın mesafeli sözleşmeler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bahsedilen sözleşme türünün taraflar açısından belirli avantajları vardır. Mesafeli sözleşmelerin kurulması, ticari işletmeler için mağaza ve personel maliyetlerini azaltma ve kısa sürede daha fazla mal satışı (hizmet sunumu) gerçekleştirme açısından çok uygundur. Bu sözleşme türünde satıcılar (sağlayıcılar) ilgili ticari faaliyeti fiziksel iştirak olmadan, sadece iletişim araçları yardımıyla uzaktan gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda, mesafeli sözleşmeler tüketicilerin uzaktan iletişim araçları yardımıyla bulundukları her yerden alışveriş yapmalarına veya hizmet almalarına yardımcı olur ve tüketici evinden, iş yerinden veya uzaktan iletişim araçlarını kullanabileceği herhangi bir koşulda alışveriş yaparak veya hizmet alarak zaman, emek ve paradan tasarruf edebilir. Bahsedilen nedenler, mesafeli sözleşmelerin akdedilmesine olan talebi artırmakta ve bu da onların tarafları olan tüketicilerin haklarının korunmasının önemini ortaya koymaktadır. Türk Hukuku'nda mesafeli sözleşmeler genel hatlarıyla 6502 sayılı 07.11.2013 tarihli Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 48. maddesi ve 27.11.2014 tarihli Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği ile düzenlenmektedir. İnternet ortamında kurulan hangi sözleşmelerin mesafeli sözleşme olarak nitelendirilmesi, bu sözleşme türünün unsurlarının belirlenmesi ve uygulamada oluşabilecek sorunların çözümlenmesi tüketici haklarının korunması açısından geniş öneme sahiptir. Azerbaycan mevzuatında, mesafeli sözleşmelerin düzenlenmesine ilişkin özel bir düzenleme bulunmadığından, bu ilişkiler genel tüketici hukuku kapsamında düzenlenmektedir. Söz konusu mevzuatın içerdiği normlar esas olarak geleneksel, yani yüz yüze yapılan tüketici sözleşmelerini düzenlemeyi amaçladığından, kurulan bir mesafeli sözleşme ilişkisinde tüketici haklarının ihlal edildiği durumlarda bu normların koruyucu işlevi yetersiz kalmaktadır. Bazı durumlarda, mevzuatta öngörülmeyen konuların genel işlem koşullarına dahil edilmemesi ve bu koşulları sunan tarafın tüketiciyle arasında olan hukuk ilişkisinin sorunsuz bir şekilde düzenlenmesine ilgi göstermemesi, tüketicinin olası bir haksız fiil durumunda korunmasız kalmasına ve sonuç olarak maruz kaldığı zararı tazmin etmek için ek maliyetlere maruz kalmasına yol açmaktadır. Bu nedenle, belirtilen sorunları önlemek ve etkili bir tüketici koruma sistemi kurmak için,

mesafeli sözleşmelerin düzenlenmesi son derece önem arz etmektedir. Karşılaştırmalı hukuk açısından tüketici haklarının korunması bağlamında mesafeli sözleşmelerin kavram ve unsurlarının irdelenmesi, internet ortamında kurulan diğer sözleşme türlerinden ayrılması, bu sözleşmelerde satıcının (sağlayıcının) ön bilgilendirme yükümlülüğü ile bağlılığı, uymamasının hukuki sonuçları ve tüketicinin sözleşmeden cayma hakkının incelenmesi araştırmanın konusunu teşkil etmektedir. Araştırmada aynı zamanda bahsi geçen sözleşme türünün Azerbaycan Hukuku'nda düzenlenmesinin önemi açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mesafeli Sözleşmeler, Tüketicinin Korunması, Karşılaştırmalı Hukuk, Tüketici Hukuku, Cayma Hakkı.

Regulation of Distance Contracts in Turkish and Azerbaijani Consumer Law

Abstract

Today, in many countries around the world, including Turkey and Azerbaijan, the sale of goods or the provision of services is carried out through distance contracts without the direct participation of the parties. This type of contract has certain advantages for the parties involved. Establishing distance contracts is very convenient for commercial enterprises in terms of reducing store and personnel costs and achieving greater sales (service provision) in a shorter time. In this type of contract, sellers (providers) conduct the relevant commercial activity remotely, without physical presence, solely through the use of communication tools. At the same time, distance contracts help consumers shop or receive services from anywhere using remote communication tools, saving time, effort, and money by shopping or receiving services from their home, workplace, or any situation where they can use remote communication tools. These reasons increase the demand for concluding distance contracts, highlighting the importance of protecting the rights of consumers who are the parties to these contracts. In Turkish law, distance contracts are generally regulated by Article 48 of the Law No. 6502 on Consumer Protection dated November 7, 2013, and the Regulation on Distance Contracts dated November 27, 2014. Determining which contracts concluded online qualify as distance contracts, identifying the elements of this type of contract, and resolving potential problems in practice are of significant importance for the protection of consumer rights. Since Azerbaijani legislation does not contain specific regulations regarding the arrangement of distance contracts, these relationships are regulated under general consumer law. Because the norms contained in this legislation primarily aim to regulate traditional, face-to-face consumer contracts, their protective function is insufficient in cases where consumer rights are violated in a distance contract relationship. In some cases, the failure to include matters not foreseen in the legislation in general terms and conditions, and the lack of interest from the party offering these conditions in smoothly regulating the legal relationship with the consumer, leaves the consumer unprotected in the event of a potential tort and consequently leads to additional costs to compensate for the damage suffered. Therefore, to prevent the aforementioned problems and establish an effective consumer protection system, the regulation of distance contracts is of paramount importance. This research examines the concept and elements of distance contracts within the context of consumer rights protection from a comparative law perspective, distinguishing them from other types of contracts established online, the seller's (provider's)

obligation to provide prior information, the legal consequences of non-compliance, and the consumer's right to withdraw from the contract. The study also explains the significance of regulating this type of contract under Azerbaijani law.

Keywords: Distance Contracts, Consumer Protection, Comparative Law, Consumer Law, Right of Withdrawal.

Makale ID= 198

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7199-0449

Türk Vergi Yargılamasında Duruşma: Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Arş. Gör. Dr. Gizem Nur Özkaya

Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 1'inci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinde yazılı yargılama usulü uygulanmakta ve inceleme evrak üzerinden yapılmaktadır (İYUK.m.1/2). Bununla birlikte, hâkimin vicdani kanaatinin oluşumu bakımından sözlü tartışma ortamı önemli bir işlev görmektedir. Nitekim yargılama faaliyetinin nihai amacı, taraflara adil yargılanma imkânının tanındığı ve delillerin eksiksiz biçimde değerlendirildiği bir süreç sonunda gerçeği yansıtan, adaleti tesis eden bir karara ulaşmaktır. Bu amaca ulaşmanın etkin bir yöntemi olarak duruşma aracılığıyla davacı, dava konusu işlemin iptalini gerektiren önemli hususları sözlü olarak ortaya koyabilmekte; idare ise işleminin hukuki sebeplerini ve dayanaklarını açıklayarak savunma yapabilmektedir. Buna rağmen vergi yargılamasında duruşma gerek mevzuatta gerekse uygulamada istisnai bir nitelik taşımakta ve çoğu zaman yargılamanın merkezi bir unsuru olarak görülmemektedir. Bu çalışmanın amacı, duruşma müessesesinin hukuki niteliğini ve vergi hukuku bakımından işlevini incelemek, uygulamada ortaya çıkan sorunları adil yargılanma hakkı çerçevesinde değerlendirmek ve çözüm önerileri geliştirmektir. Çalışmada normatif inceleme ve içtihat analizi yöntemleri benimsenmekte; İdari Yargılama Usulü Kanunu ve Vergi Usul Kanunu'ndaki düzenlemeler sistematik biçimde incelenmekte; Danıştay kararları ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararları karşılaştırmalı bir bakış açısıyla adil yargılanma hakkı bağlamında değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda vergi yargılamasında duruşma yapılmasının koşulları, duruşmanın yürütülme biçimi ve duruşma sonrasında ortaya çıkabilecek sorunlar analiz edilmektedir. Çalışmanın bulguları, vergi yargılamasında duruşma müessesesinin mevzuatta sınırlı biçimde düzenlenmesi ve uygulamada çoğu zaman tali bir usul işlemi olarak görülmesi nedeniyle işlevinin zayıfladığını göstermektedir. Duruşmanın parasal sınırlara ve mahkemenin takdirine bağlı olması, tarafların sözlü savunma yapma ve uyuşmazlığı doğrudan tartışma imkânını daraltmaktadır. Bunun yanı sıra tanık dinleme imkânının fiilen kullanılmaması ve duruşma tutanağına ilişkin açık bir düzenlemenin bulunmaması, duruşmanın yargılamaya olan katkısını azaltmaktadır. Duruşmayı yapan hâkim ile karar veren hâkimin farklı olabilmesi ve duruşma sonrasında yeni delillerin değerlendirmeye alınabilmesi ise tarafların bilgisi dışında karar sürecini etkileyebilecek önemli sorunlar doğurmaktadır. Sonuç

olarak, vergi yargılamasında duruşma müessesesinin adil yargılanma hakkının gerekleri doğrultusunda yeniden ele alınması gerekmektedir. Bu kapsamda, parasal sınırlar ile mahkemenin takdir yetkisine ilişkin hükümlerin hak arama özgürlüğü çerçevesinde yeniden düzenlenmesi, duruşmada tanık dinlenmesine ve tutanak tutulmasına ilişkin kanuni eksikliklerin giderilmesi ve duruşmayı yapan hâkimin kararı bizzat vermesini güvence altına alacak mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vergi Yargılaması, Duruşma, Adil Yargılanma Hakkı.

Hearing in Turkish Tax Litigation: Problems and Proposed Solutions

Abstract

Pursuant to Article 1(2) of the Administrative Jurisdiction Procedure Law (Law No. 2577), proceedings before the Council of State, regional administrative courts, administrative courts, and tax courts are conducted in writing, with examinations carried out on the basis of the case file. Nevertheless, oral proceedings serve a significant function in the formation of the judge's conviction. The ultimate aim of adjudication is to reach a decision that reflects the truth and upholds justice through a process in which the parties are afforded a fair trial and the evidence is comprehensively assessed. As an effective means of achieving this aim, hearings enable the claimant to present orally the grounds justifying the annulment of the contested administrative act, while the administrative authority may defend its decision by explaining its legal basis and rationale. Despite this, hearings in tax litigation retain an exceptional character both in legislation and in practice, and are rarely regarded as a central element of the proceedings. This study aims to examine the legal nature and the role of the hearings in tax litigation, to assess the problems encountered in practice within the framework of the right to a fair trial, and to develop proposals for reform. The study adopts normative analysis and case law review as its primary methods. The relevant provisions of the Administrative Jurisdiction Procedure Law and the Tax Procedure Law are examined systematically, while the decisions of the Council of State and the European Court of Human Rights are assessed comparatively in the context of the right to a fair trial. Within this framework, the conditions for holding a hearing, the conduct of proceedings during the hearing, and the problems that may arise following the hearing are analysed. The findings of the study indicate that the hearing institution in tax litigation has been weakened by its limited statutory regulation and its treatment in practice as a secondary procedural step. The requirement that hearings be subject to monetary thresholds and judicial discretion restricts the parties' opportunity to present oral arguments and to contest the dispute directly. Furthermore, the practical non-use of the right to examine witnesses and the absence of an explicit statutory provision governing hearing records diminish the contribution of hearings to the proceedings. The possibility that the judge who conducts the hearing may differ from the judge who delivers the judgment, combined with the admission of new evidence after the hearing, gives rise to significant problems that may influence the decision-making process without the parties' knowledge. In conclusion, the hearing institution in tax litigation must be reconsidered in line with the requirements of the right to a fair trial. To this end, the provisions

governing monetary thresholds and judicial discretion should be revised within the framework of the right of access to justice, the statutory deficiencies concerning witness examination and the keeping of hearing records should be remedied, and appropriate legal mechanisms should be established to guarantee that the judge who conducts the hearing also delivers the judgment.

Keywords: Tax Litigation, Hearing, Right to a Fair Trial.

Makale ID= 269

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9969-7730

Türk-Alman Ceza Kanunları Karşılaştırmalı Olarak "Konut Dokunulmazlığının İhlali Suçu" ile Korunan Hukuksal Yarar ve Bunun Suçun (Maddi) Konusuna Yansımaları

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Emre Yıldız

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Birçok uluslararası düzenlemede korunma altına alınan "konut dokunulmazlığı" hakkı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası' nın Kişinin Haklarını ve Ödevlerini düzenleyen 21. maddesinde düzenlenmiştir. Konut dokunulmazlığı hakkı, özünde "güvence altına alınmış alanlar ve etrafı çevrili özel alanlar içerisinde kimin bulunup bulunamayacağına dair karar verme özgürlüğü"dür. Bir kimsenin son sığınma yeri olarak nitelendirilebilecek olan konut, kişiliğin oluşumu ve gelişimi süreçleriyle yakın bir bağ içerisindedir. Öğretide konut bakımından "kişinin, kişiliğini serbestçe geliştirmesinin önkoşulu olarak kişinin mahrem alanının korunması talebi anlamında ev huzuruna duyulan menfaatten" söz edilmektedir. Bu denli önemi haiz konut kavramının "dokunulmaz" olarak temel haklara konu olması, söz konusu hakkı ihlal eden davranışların son araç (ultima ratio) olan ceza hukuku çerçevesinde ceza yaptırımına tabi tutulmasını gündeme getirmektedir. Bireylerin konut dokunulmazlığı hakkının ihlalini içeren fiiller hemen hemen tüm modern ceza hukuku sistemlerinde suç olarak düzenlenmiştir. Söz konusu fiiller ülkemiz açısından 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) İkinci Kitabının "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının "Hürriyete Karşı Suçlar" başlıklı Yedinci Bölümünde 116. maddede "Konut dokunulmazlığının ihlali" kenar başlığı ile düzenlenmiştir. Alman Ceza Kanunu (StGB) sistematiğinde ise "Özel Hükümler" kısmının "Kamu Düzenine Karşı Suçlar (Straftaten gegen die öffentliche Ordnung)" adlı yedinci bölümünde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Konut dokunulmazlığının ihlali suçunun her iki kanun sistematiğinde farklı bölümlerde düzenlenmiş olması söz konusu suçla korunan hukuki değerin ne olduğu konusunda tartışmaları beraberinde getirmektedir. Ceza hukuku öğretisinde konut dokunulmazlığının ihlali suçunun ceza kanunlarında düzenlenmesinin arkasında birbiri ile yakından ilişkili olan beş ayrı yararın/menfaatin olduğu söylenmektedir. Bunlar: 1. Bir alanı kontrol etme ya da bir alan üzerinde hakimiyet kurma menfaati ["Bölgesellik ("Territorialität")], 2. Güvenlik menfaati, 3. Gizlilik menfaati, 4. Rahatsız edilmeme/müdahalenin engellenmesi menfaati, 5. Önceki belirtilen menfaatlerin karşılanmasından/ giderilmesinden kaynaklanan özgürlük menfaati olarak belirtilebilir. Bu menfaatler arasında çok yönlü bir ilişkinin mevcut olduğu söylenebilecektir. Korunan

menfaatler ve aralarındaki bu çok yönlü ilişki kanun metinlerinde konut dokunulmazlığının ihlali suçunun konusu olarak sayılan "konut", "işyeri", "eklenti" vb. gibi kavramların içeriğinin yorumlanmasında farklılıklara yol açmaktadır. Bu kapsamda TCK m. 116'da suçun (maddi) konusu olarak "konut", "işyeri" ve "eklentileri" kavramlarına yer verilmişken, Alman Ceza Kanunu (StGB) § 123'te "konut", "işyeri", "etrafı çevrili özel alan (befriedetes Besitztum)" ve "kamu hizmetine veya ulaşıma tahsis edilmiş kapalı alanlar" kavramlarına yer verilmiştir. Buna göre, her iki kanun maddesinde belirtilen suçun (maddi) konularının kapsamının aynı olup olmadığı tartışılması gereken bir husustur. Çalışma kapsamında Türk ceza hukuku ve Alman ceza hukuku öğretisinde yer alan değişik görüşler ışığında konut dokunulmazlığının ihlali suçu ile korunan hukuksal yararın ne olduğu, bu suça kanun sistematiğinde hangi bölümde yer verilmesinin yerinde olduğu ve kanun metinlerinde suçun (maddi) konusu kapsamında hangi kavramlara yer verilmesi gerektiği tartışılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konut, Hukuksal Yarar, Suçun Konusu, Konut Dokunulmazlığı.

The Legal Interest Protected by the Offence of "violation of the Inviolability of the Dwelling" in Turkish and German Criminal Law in Comparative Perspective and Its Reflections On the (Material) Subject of the Offence

Abstract

The right to the inviolability of the dwelling, which is protected under numerous international legal arrangements, is enshrined in Article 21 of the Constitution of the Republic of Türkiye, within the section regulating the rights and duties of the individual. At its core, the right to the inviolability of the dwelling is the freedom to determine who may or may not be present within secured areas and enclosed private spaces. In legal doctrine, with regard to the home, understood as the individual's claim to the protection of their private sphere as a prerequisite for the free development of personality. Acts involving the violation of individuals' right to the inviolability of the dwelling are criminalized in nearly all modern criminal law systems. In Turkish law, these acts are regulated under Article 116 of the Turkish Criminal Code (Law No. 5237), within the Second Part of the Second Book entitled 'Offences Against Persons,' specifically in the Seventh Chapter titled 'Offences Against Liberty,' under the heading 'Violation of the Inviolability of the Dwelling.'" Within the systematics of the German Criminal Code (Strafgesetzbuch), the offence is regulated in the Special Part, under the Seventh Chapter titled 'Offences Against Public Order' (Straftaten gegen die öffentliche Ordnung). The fact that the offence of violation of the inviolability of the dwelling is regulated under different sections in the respective legal systems gives rise to debates concerning the nature of the legal interest protected by this offence. In criminal law doctrine, it is asserted that the criminalization of the offence of violation of the inviolability of the dwelling is grounded in five closely interrelated interests. These may be identified as: (1) the interest in controlling or exercising dominion over a space ['territoriality'], (2) the interest in security, (3) the interest in privacy, (4) the interest in non-disturbance or protection against interference, and (5) the interest in freedom arising from the safeguarding or realization of the aforementioned interests. The protected interests and their

multidimensional interrelationship give rise to divergences in the interpretation of concepts such as ‘dwelling,’ ‘workplace,’ and ‘appurtenances,’ which are enumerated in statutory provisions as the material subject of the offence of violation of the inviolability of the dwelling. In this context, while Article 116 of the Turkish Criminal Code (TCC) designates ‘dwelling,’ ‘workplace,’ and their ‘appurtenances’ as the material subject of the offence, § 123 of the German Criminal Code (StGB) refers to ‘dwelling,’ ‘workplace’ ‘enclosed private property’, and ‘closed spaces designated for public service or transportation. Accordingly, whether the scope of the material subject of the offence as defined in these two provisions is identical constitutes a matter requiring examination. Within the scope of this study, in light of the various views advanced in Turkish and German criminal law doctrine, it will be examined what constitutes the legal interest protected by the offence of violation of the inviolability of the dwelling, which placement of this offence within the systematics of the criminal code is most appropriate, and which concepts ought to be included within the material subject of the offence in statutory provisions.

Keywords: Dwelling, Legal Interest, Subject of Offence, Inviolability of Dwelling.

Makale ID= 67

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2682-6770

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kırılganlık Kavramı

Dr. Öğretim Üyesi Eda Yıldız

Yozgat Bozok Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Uluslararası insan hakları hukuku disiplininde "kırılganlık" kavramı, hukuki koruma standartlarının yükseltilmesini gerekçelendiren temel bir sıfat olarak merkezi bir öneme sahiptir. Bu kavram, belirli grupların veya bireylerin yapısal dezavantajları nedeniyle devletin pozitif yükümlülüklerinin artırılması gerektiğini ifade eder. Son on yıla ait Anayasa Mahkemesi (AYM) kararları üzerine yapılan bu inceleme, güç ve zayıflık dinamiklerinin yargısal yoruma nasıl yansıdığını tanımlamayı amaçlamaktadır. Çalışma, hukuk uygulamacılarına öznelerin durumlarını güncel yargısal eğilimlerle uyumlu şekilde tespit etme imkânı sunarken, aynı zamanda AYM'nin bu kavramı kullanma biçimine dair eleştirel bir zemin inşa etmektedir. Yapılan incelemeler sonucunda, AYM'nin içtihatlarında kırılganlık teriminin üç farklı görünüm biçimi sergilediği tespit edilmiştir: 1-Toplumsal ve Özelleşmiş Kırılganlık: Kişilerin toplum içindeki dezavantajlı konumlarından veya maruz kaldıkları sosyo-ekonomik şartlardan kaynaklanan hassasiyetler. 2-Kurumsal Denetim Kaynaklı Kırılganlık: Bireyin idarenin tam kontrolü altında bulunmasından (özellikle mahpusluk veya zorunlu gözetim hali) doğan savunmasızlık durumu. 3-Yapısal ve Demokratik Kırılganlık: Devlet mekanizmasının ve demokratik düzenin, darbe girişimi gibi olağanüstü olaylar neticesinde yaşadığı sarsıntı ve zayıflık hali. AYM'nin bu konudaki yaklaşımı, uluslararası insan hakları mekanizmalarıyla benzerlikler taşısa da içerik bakımından tam bir örtüşme sergilememektedir. Mahkeme, kırılganlığın soyut ve teorik bir tanımını yapmak yerine, kavramı doğrudan olgusal arka plan içerisinde, vaka bazlı değerlendirme yoluna gitmektedir. Uluslararası mahkemelerin aksine AYM; "kadınlar", "çocuklar" veya "engelliler" gibi geniş ve genel normatif kategorileri doğrudan kırılgan kabul etmekten kaçınma eğilimindedir. Bunun yerine kırılganlığı, istisnai durumlarda ortaya çıkan spesifik bir hal olarak tanımlamaktadır. Örneğin mahkeme, bir kişiyi sadece "kadın" olduğu için değil, maruz kaldığı suçtan ötürü yaşadığı mağduriyetin ağırlığı veya somut olaydaki savunmasızlığı nedeniyle kırılgan kabul etmektedir. Benzer şekilde, genel psikolojik rahatsızlıkları değil, hapis hayatının birey üzerinde yarattığı özgün ve ağırlaşmış psikolojik etkileri bir kırılganlık etkeni olarak görmektedir. İncelemenin en dikkat çekici bulgusu, AYM'nin kırılganlığı yalnızca bireylere özgü bir nitelik olarak görmemesidir. Mahkeme, devletin ve demokrasinin de istisnai koşullarda kırılgan bir yapıya bürünebileceğini içtihatlarına yansıtmıştır. Ancak burada kritik bir ayrım mevcuttur: Bireyler söz konusu

olduğunda koruma şemsiyesini genişleten bu kavram, devlet ve demokrasi kırılganlığı bağlamında kullanıldığında, insan hakları koruma rejiminin esnemesine veya zayıflamasına bir gerekçe teşkil edebilmektedir. Özellikle 15 Temmuz Darbe Girişimi odağında bu iki yapının aynı noktadan "kırıldığına" dair yapılan yargısal kabul, AYM'nin kriz dönemlerinde devletin bekasını bireysel hakların önüne koyan bir denge kurduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Eşitlik, Kırılgan Gruplar, Olağanüstü Yönetim Usulleri, İnsan Haklarının Sınırlanması, Anayasa Şikayeti.

The Concept of Vulnerability in the Decisions of the Constitutional Court of the Republic of Türkiye

Abstract

Within the discipline of international human rights law, the concept of "vulnerability" holds central importance as a fundamental attribute justifying the elevation of legal protection standards. This concept indicates that the state's positive obligations must be enhanced due to the structural disadvantages faced by certain groups or individuals. This study, based on the Constitutional Court of the Republic of Türkiye (AYM) decisions from the past decade, aims to identify how the current dynamics of power and vulnerability are reflected in judicial interpretation. It offers legal practitioners the opportunity to assess individual circumstances in line with current judicial trends, while simultaneously establishing a critical framework regarding the AYM's approach. The analysis reveals that the term "vulnerability" manifests in three distinct forms within the AYM's case law: 1-Social and Individual Vulnerability: Sensitivities arising from an individual's disadvantaged position within society or the specific socio-economic conditions to which they are exposed. 2-Vulnerability Arising from Institutional Control: A state of helplessness resulting from an individual being under the full control of the administration, particularly in cases of imprisonment or compulsory state supervision. 3-Structural and Democratic Vulnerability: A state of turmoil and weakness experienced by state mechanisms and the democratic order as a result of extraordinary events, such as coup attempts. While the Constitutional Court's approach bears similarities to international human rights mechanisms, it does not fully align with them in terms of content. Rather than providing an abstract or theoretical definition, the Court adopts a case-by-case assessment, situating the concept directly within its factual context. Unlike many international courts, the AYM tends to avoid directly classifying broad normative categories—such as "women," "children," or "people with disabilities"—as inherently vulnerable. Instead, it defines vulnerability as a specific condition arising in exceptional circumstances. For instance, the Court may not deem a person vulnerable merely because they are a woman, but rather due to the specific severity of the harm suffered or the unique circumstances of the case. Similarly, it views the exacerbated psychological effects of prison life, rather than general psychological disorders, as the primary factor of vulnerability. The most striking finding is that the AYM does not view vulnerability as a quality exclusive to individuals. The Court has reflected in its case law that the state and democracy can also assume a "vulnerable" structure under exceptional circumstances. However, a critical distinction exists: while this concept broadens protection for individuals, when applied to state and democratic fragility, it may serve as a justification for the relaxation or weakening of the human rights protection regime. Particularly regarding the July 15 Coup Attempt, the judicial acceptance that the state and democracy are vulnerable in

the same way demonstrates a balance that prioritizes state survival over individual rights during times of crisis.

Keywords: Equality, Vulnerable Groups, State of Emergency, Restrictions on Fundamental Rights, Constitutional Complaint.

Makale ID= 33

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0887-9350

Uluslararası Akreditif İşlemlerinde Teyit Bankasının Ödeme Taahhüdünden Çekilmesi: Tedarik Ülkesindeki Siyasi Karışıklıklar Bir Meşruiyet Zemini Olabilir mi?

Dr. Nuşen Pelin Dalgıç Atabaş

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

Özet

Uluslararası ticaretin finansmanında akreditif, coğrafi uzaklık ve farklı hukuk sistemlerinden kaynaklanan güven eksikliğini gidermek amacıyla kullanılan, temel satış sözleşmesinden bağımsız (soyut) bir ödeme aracıdır. Bu karmaşık mekanizmada, satıcıya (lehtar) karşı en üst düzey hukuki güvenceyi, amir bankanın yükümlülüğüne kendi bağımsız ödeme taahhüdünü de ekleyen "Teyit Bankası" sunmaktadır. Ancak son yıllarda artan küresel siyasi istikrarsızlıklar, başlangıçta süreci ihbar etmek üzere muhabir banka sıfatıyla hareket eden bankaların, bu sürece teyidini (confirmation) ekleyerek asli borçlu konumuna geçmelerinden sonra; malın tedarik edildiği ülkedeki iç karışıklıkları, bölgesel savaşları veya jeopolitik riskleri gerekçe göstererek akreditif ilişkisinden tek taraflı çekilme eğilimlerini artırmıştır. Bu durum, uluslararası ticaretin öngörülebilirliğini sarsmakta ve akreditif hukukunun en temel direği olan "gayrikabili rücu" (irrevocable) olma niteliğini ciddi şekilde tartışmaya açmaktadır. Bu çalışma, teyit bankasının tek taraflı olarak akreditif ilişkisinden çekilmesi kararlarının hukuki meşruiyetini; Türk Borçlar Kanunu (TBK), Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve Akreditiflere İlişkin Yeknesak Usuller ve Uygulama (UCP 600) kuralları çerçevesinde disiplinlerarası bir bakış açısıyla incelemektedir. Çalışmanın temel sorunsalı; bankanın kendi operasyonel süreçlerini doğrudan imkânsız kılmayan, ancak "ülke riski" olarak tanımlanan dışsal faktörlerin, bankayı gayrikabili rücu taahhüdünden kurtarıp kurtarmayacağı noktasında toplanmaktadır. Analiz kapsamında uyuşmazlık, şu üç temel eksen üzerinden ele alınmaktadır: 1. Basiretli Tacir Kriteri ve Öngörülebilirlik: TTK m.18/II uyarınca bankalar, tüm faaliyetlerinde profesyonel bir güven kurumu olarak "basiretli bir iş adamı" gibi davranma yükümlülüğü altındadır. Bu yükümlülük, teyit bankasının akreditife onay verdiği aşamada, bölgesel siyasi ve ekonomik riskleri öngörmesini zorunlu kılar. Dolayısıyla, sonradan ortaya çıkan bölgesel karışıklıkların birer "beklenmedik olay" olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği, bankanın uzmanlık düzeyi dikkate alınarak tartışılmaktadır. 2. Güven Sorumluluğu ve Ahde Vefa: Bankanın akreditife teyidini eklemesi, lehtar nezdinde hukuki bir "görünüşe güven" yaratır. Bu güvenin, somut bir yasal engel bulunmaksızın, salt bankanın değişen risk iştahı nedeniyle boşa çıkarılması, dürüstlük kuralı (TMK m.2) çerçevesinde analiz edilmektedir. 3. Mücbir Sebep ve Temsil İlişkisinin Sınırları: UCP 600 m.36'daki mücbir sebep tanımının, bankanın ödeme taahhüdünü

ortadan kaldırabilmesi için faaliyetlerini fiziksel olarak imkânsız kılması gerektiği savunulmaktadır. Ayrıca, amir bankanın kendi borcunu ifa etmek üzere görevlendirdiği yardımcı kişinin (teyit bankasının) haksız çekilmesi durumu, TBK m.116 kapsamında değerlendirilmektedir. Burada, teyit bankasının hem amir bankanın temsilcisi konumunda olması hem de lehtara karşı asli borçlu sıfatını haiz olması arasındaki ikili karakterin doğurduğu sorumluluklar irdelenmektedir. Sonuç olarak; teyit bankasının nesnel ve yasal bir imkânsızlık bulunmaksızın, sadece bölgesel karışıklık gibi ticari riskleri gerekçe göstererek çekilmesinin "haksız çekilme" (wrongful dishonor) teşkil ettiği sonucuna varılmaktadır. Bu durumun, basiretli bir tacir gibi davranma ve özen borcuna aykırılık teşkil etmesi nedeniyle; satıcının uğradığı müspet zararlardan, kaçırılan kâr fırsatlarından ve gecikmeden kaynaklanan kur farklarından dolayı bankanın geniş bir tazminat sorumluluğu altında olduğu tezi savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akreditif, Teyit Bankası, Basiretli Tacir, Temsil İlişkisi, Mücbir Sebep.

Unilateral Withdrawal of the Confirming Bank in International Letters of Credit: Can Political Unrest in the Country of Supply Constitute a Legitimate Ground'

Abstract

In the financing of international trade, the Letter of Credit serves as an abstract payment instrument, independent of the underlying sales contract, designed to mitigate the trust deficit arising from geographical distances and differing legal systems. Within this mechanism, the highest level of legal guarantee for the beneficiary is provided by the "Confirming Bank," which adds its own independent payment undertaking to that of the issuing bank. However, escalating global instabilities have led to a trend where banks—initially acting as correspondent banks for notification purposes but subsequently assuming the role of primary debtor by adding their confirmation—unilaterally withdraw from the credit relationship citing internal unrest or geopolitical risks in the supply country. This undermines the predictability of international trade and calls into question the "irrevocable" nature of L/C law. This study examines the legal legitimacy of such withdrawals within the framework of the Turkish Code of Obligations (TCO), the Turkish Commercial Code (TCC), and the UCP 600. The primary research question is whether "country risk"—which does not render the bank's operations impossible—can legally release the bank from its irrevocable undertaking. The analysis is built upon three fundamental grounds: 1. The Prudent Businessman Principle: Under TCC Art.18/II, banks must act as a "prudent businessman." This necessitates that the confirming bank, at the stage of confirmation, conducts rigorous due diligence regarding regional risks. Whether subsequent unrest is an "unexpected event" is discussed by taking the bank's specialized expertise and duty to foresee macro-economic shifts into account. 2. Liability of Reliance and Pacta Sunt Servanda: A bank's confirmation creates a legal "reliance on appearance" for the beneficiary. Frustrating this trust, based merely on a changing risk appetite without a concrete legal impediment, is analysed under the principle of objective good faith (Turkish Civil Code Art.2)

and the prohibition of inconsistent behavior (venire contra factum proprium). 3. Force Majeure and the Limits of Agency: For force majeure under UCP 600 Art.36 to apply, it must render operations physically impossible. Furthermore, the wrongful withdrawal of the auxiliary person (the confirming bank), appointed by the issuing bank, is evaluated under TCO Art.116. Here, the dual character of the confirming bank -acting both as an agent of the issuing bank and as a primary debtor- is scrutinized. In conclusion, this paper asserts that withdrawal based on commercial risks constitutes "wrongful dishonour." Since this breaches the duty of care and the obligation to act as a prudent businessman, the bank bears extensive liability for damages, including positive damages, lost profits, and exchange rate differences.

Keywords: Letter of Credit, Confirming Bank, Prudent Businessman, Agency Relationship, Force Majeure.

Makale ID= 136

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8719-3412

Uluslararası Çocuk Kaçırmalarda Çocuğun Dinlenmesinin İadenin Reddine Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Özüm Demirkol

Ankara Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Uluslararası Çocuk Kaçırmalarda Çocuğun Dinlenmesinin İadenin Reddine Etkisi" isimli konunun literatürdeki eksikliği ve çocukla ilgili yapılan çalışmaların az oluşu; özellikle çocuk kaçırmalarında çocuğun iradesinin iadeye nasıl ve hangi şartlarda etki edeceğinin incelenmesi tebliğ konusunun seçilme amaçları arasındadır. Globalleşen dünyada artık yabancı unsurlu evliliklerin sayısında artış gözlemlenmektedir. Bu evliliklerin çeşitli sebeplerle boşanma ile sonuçlanması beraberinde çocuğun hangi ebeveyn ile hangi ülkede kalacağı sorununu ortaya çıkarmaktadır. Boşanma sonucunda ortak velayete sahip kişilerden birisi veya velayet sahibi olmayan eş çocuğu kendi ülkesine götürmek istemekte, adeta çocuğu kendi yaşadığı veya yaşamak istediği farklı bir ülkeye kaçırmaktadır. Kaçırma olarak anılan husus Türk Ceza Kanunumuzun 234. maddesinde yer alan, "Çocuğun Kaçırılması ve Alıkonulması" suçu ile yine Türk Ceza Kanunu 80/3'te 3 düzenlenen çocuğun insan ticareti amacıyla kullanılması suçunu akla getirebilir. Çocuk kaçırma kavramından anlaşılması gereken, 1980 tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçheleri Hakkında Sözleşme çerçevesinde çocuk üzerinde koruma veya ziyaret hakkına sahip kişinin bu hakkının ihlal edilerek, sözleşmeye taraf bir devletten diğer taraf devlete çocuğun haksız olarak götürülmesi veya götürüldüğü taraf devlet ülkesinde alıkonulmasıdır. Çocuğun aile içinde mutad meskenin değiştirilmesi sonucunda iadesi esas olmakla birlikte kimi durumlarda, çocuğun iadesi yapılmamaktadır. Çocuğun iadesine karar verilmesini engelleyen durumlardan birisi de çocuğun dinlenmesidir. Hukuki dinleme hakkı, ergin kişiler gibi çocukların da usulü hakları arasında yer almaktadır. Türk hukukunda 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 339/3'e göre velayetin kapsamı başlığı altında, çocuğun görüşünün dikkate alınabileceği hususu ele alınmıştır. Buna göre, "ana ve baba, olgunluğu ölçüsünde çocuğa hayatını düzenleme olanağı tanırlar; önemli konularda olabildiğince onun düşüncesini göz önünde tutarlar". Ayrıca Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme uyarınca da çocuğun görüşünün alınması gerektiğinden söz edilmektedir. Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçheleri Hakkında Sözleşme uyarınca on altı yaş altı çocuk konumundadır. Dolayısıyla belirtilen yaşta olan çocuk her ne kadar sınırlı ehliyetsiz olsa da yine de Sözleşme md 13/2 uyarınca; "Yargısal veya idari makam, çocuğun geri gönderilmesine itiraz ettiğini ve görüşlerinin dikkate alınmasının uygun olduğu bir yaş ve

olgunluk derecesine ulaştığını tespit ederse, çocuğun geri gönderilmesi emrini vermeyi reddedebilir." Ancak hükümden açıkça anlaşıldığı üzere çocuğun talebinin tek başına etkili olmadığı sonucuna varılmaktadır. Sözleşme içerisinde çocuğun iradesine başvurma hususunda herhangi bir yaş sınırı konmamıştır. Doktrinde, çocuğun yüksek yararı bağlamında yaş sınırının konmamasının yerinde olduğu savunulmaktadır. Zira, çocuğun beyanda bulunanları anlayabilecek yaşta olması yeterli görülmüştür. Bu anlamda spesifik bir yaş ile sınırlamaya gidilmektense çocuğun idrak kabiliyetine göre dinlenmesi hususunda karar verilmesinin yerinde olduğunu düşünmekteyiz. Bir mahkeme kararında 4 yaşında bir çocuğun dinlenmemesine karar verilmişken, başka bir mahkeme kararında 12 yaşında çocuğun dinlenmesine karar verilmiştir. AYM ise çocuğun olgunlaşmasında yaş kriterini esas almaktadır. Tebliğimizde AİHM Blaga v. Romania kararı ve farklı kararlar ışığında değerlendirmeler yapılacaktır. Çocuğun dinlenmesi hususunda çocuğun hukuka aykırı olarak kaçırma veya alıkoyma eylemlerini gerçekleştiren ebeveynin çocuk üzerinde etkisinin bulunup bulunmadığının da değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna çözüm olarak doktrinde çocuğun görüşünü açıklarken yanında ebeveynin de dinlenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Hakim hiç kimsenin çocuğu etkilemediğinin kanaatine varmalıdır. Burada hakimin takdir yetkisinin büyük bir önem taşıdığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocuğun Dinlenmesi, Uluslararası Çocuk Kaçırma, İade.

The Impact of Listening to Payments in International Child Abduction Cases on Refusal of Restitution

Abstract

This paper examines "The Impact of Hearing the Child on the Refusal of Return in International Child Abduction Proceedings" to address a conspicuous lacuna in contemporary legal literature. Specifically, it aims to delineate the precise legal thresholds under which a child's expressed volition influences the adjudication of return orders, a subject hitherto underexplored in scholarly discourse. Globalization has precipitated a proliferation of transnational matrimonial unions. Their dissolution frequently engenders complex jurisdictional conflicts regarding child custody and domicile. Consequently, custodial or non-custodial parents may unilaterally relocate the child to a foreign jurisdiction. While the nomenclature of "abduction" might erroneously evoke criminal statutes—namely, the offenses of Kidnapping (Article 234) and Human Trafficking (Article 80/3) under the Turkish Penal Code—the paradigm utilized herein is strictly civil. Governed by the 1980 Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction, it denotes the wrongful removal or retention of a child across borders, constituting an infringement of custody rights. Although the Convention establishes a presumptive mandate for the child's prompt repatriation to their habitual residence, exceptional circumventions exist. A cardinal exception precluding repatriation is the judicial hearing of the child. The right to be heard is a fundamental procedural entitlement for minors, analogous to that of adults. Domestically, Article 339/3 of the Turkish Civil Code mandates that parents integrate the child's perspectives into pivotal life decisions, contingent upon their maturity.

Internationally, the UN Convention on the Rights of the Child (UNCRC) reinforces this participatory right. Under the Hague Convention, applicable to minors under sixteen, Article 13(2) empowers adjudicative bodies to refuse a return order if a child objects and demonstrates sufficient age and maturity. Nonetheless, mere dissent is not dispositive. The Convention strategically omits a rigid chronological threshold. Jurisprudential doctrine validates this omission as congruent with the child's best interests, prioritizing the cognitive capacity to comprehend the proceedings over arbitrary age constraints. Consequently, the determination to hear a child must hinge intrinsically on cognitive maturity. Domestic jurisprudence manifests significant divergence herein; whereas the court refrained from hearing a four-year-old child in one case, a separate court established the necessity of hearing a twelve-year-old. Conversely, the Constitutional Court of Turkey (AYM) predominantly relies on chronological age to ascertain maturity. In this paper, we will conduct assessments drawing upon the ECtHR's ruling in Blaga v. Romania, as well as other pertinent case laws. Furthermore, soliciting the child's testimony necessitates a rigorous forensic evaluation of potential undue influence exerted by the abducting parent. To systematically neutralize this risk, legal doctrine prescribes stringent procedural safeguards during the hearing, meticulously scrutinizing the implications of the accompanying parent's presence. The presiding adjudicator must attain absolute certainty that the child’s articulated volition remains unvitiated by external manipulation. In executing this nuanced appraisal, the magistrate's discretionary prerogative is paramount in validating the authenticity of the child's intent and preserving the procedural integrity of the adjudication.

Keywords: Child, Child Surveillance, International Child Abduction, Extradition.

Makale ID= 74

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4428-6763

Uluslararası Göç Hukukunda Kırılgan Grup Olarak "Erkekler"

Arş. Gör. Dr. Yeşim Yıldız

Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kırılganlık kavramı, bazı insanların bir veya daha fazla risk türüne maruz kalmaları sonucunda diğerlerine göre zarara karşı daha duyarlı oldukları varsayımına dayanmaktadır. Uluslararası Göç Örgütü kırılganlığı belirli kişi grupları üzerine odaklamak yerine kırılganlık kavramı üzerinde durmuş ve insan haklarından etkili bir şekilde yararlanamayan, ihlal ve suistimale uğrama riski daha yüksek olan ve bu nedenle daha fazla özen yükümlülüğünü talep etme hakkına sahip olan kişilerin kırılgan göçmenler olduklarını kabul etmiştir. Bu kapsayıcı ve geniş tanım muhakkak muntazamdır. Ancak insan hakları doğrultusunda kırılganlık kavramı kategorileştirilmiş ve kırılganlık kavramı yerine kırılgan gruplar kavramı ön plana çıkmıştır. Uluslararası Hukuk Komisyonu, Uluslararası Hukuk Enstitüsü ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu kırılgan grupları tarif ederken kadınlar, çocuklar, yerinden edilmiş kişiler, yaşlılar, engelli kişiler ve HIV ve diğer zayıflatıcı hastalıklarla yaşayan kişileri bu gruba örnek olarak saymıştır. Yerinden edilmenin ağır sonuçları ve yıkıcı yolculuk göçmenleri eşit olmayan bir doğrultuda etkilemektedir. Göçmenler, farklı ihtiyaçlara sahiptir, farklı kırılganlıklardan muzdariptir, belirli risklerle karşı karşıyadır ve aynı kaynaklara ve hizmetlere erişememektedir. Bu anlamda, herkes belirli bir bağlama yerleştirildiğinde kırılgan olabilmektedir. Söz konusu kırılganlık cinsiyetlerinden bağımsız olarak, daha çok kişisel koşullarına, yerinden edilme durumu ve sonuçlarıyla nasıl başa çıktıklarına bağlı olacaktır. Ancak, mevcut göç incelemelerinde, erkeklerin savunmasızlığı ve bu travmatik olaylarda deneyimledikleri acı büyük ölçüde görünmez kalmıştır. Çünkü insani yardımın bir doğası gereği kategorikleştirme ön plana çıkmaktadır. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve hastalar kırılgan gruplar denildiğinde akla ilk gelenler olmaktadır. Questscope adlı STK'nın Uluslararası Direktörü'nün ifadesinde de belirttiği üzere insani yardım çalışanlarının çoğu, erkeklerin bakımının sağlanması gereken mülteciler olarak zihinlerinde yer etmediklerini belirtmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından gerçekleştirilen Kırılganlık Değerlendirme Çerçevesi Temel İncelemesinde ekonomik refah açısından hane reisinin cinsiyetinin herhangi bir fark oluşturmadığı belirtilmesine rağmen, birçok kuruluş kadınların yönettiği hanelerin erkeklerin yönettiği hanelerden ekonomik olarak daha kırılgan olduğu ve bu nedenle daha fazla mali desteğe ihtiyaç duyduğu varsayımıyla hareket etmektedir. Hatta bu sebeple hem yetişkin bir erkek hem de yetişkin bir kadının bulunduğu hanelerde, ailelerini

hükümet dışı kuruluşlara ve toplum temelli kuruluşlara kaydedenlerin genellikle kadınlar olduğu gözlemlenmiştir. Erkek göçmenler ciddi travmatik ve sıkıntılı olaylar yaşayabilmekte, duygusal yahut fiziksel tacize de maruz kalabilmektedirler. Yüklerinin fark edilmeyişi ise gerek kendi devletlerinde, gerek yolculukları esnasında gerekse onlara kucak açan ev sahibi devlete vardıklarında insani yardımdan mahrum kalmalarına yahut yeterince faydalanamamalarına yol açmaktadır. Bu durum özellikle insani yardım konusunda sömürüye de kapı aralamaktadır. Ancak erkek göçmenlerin deneyimlerini dinlemek, bir erkeğin neden ve nasıl kırılgan olabileceğini kabul etmemize ve göç yolunda herkesin ihtiyaçlarını karşılayabilmesini sağlamamıza yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kırılganlık, Uluslararası Göç Hukuku, Cinsiyet Eşitsizlikleri, İnsani Yardım.

"Men" As a Vulnerable Group in International Immigration Law

Abstract

The concept of vulnerability is based on the assumption that some people are more susceptible to harm than others as a result of exposure to one or more types of risk. Instead of focusing on specific groups of people, the International Organization for Migration has emphasized the concept of vulnerability and recognized vulnerable migrants as individuals who cannot effectively enjoy their human rights, are at higher risk of violations and abuse, and therefore have the right to demand greater due care. This inclusive and broad definition is certainly appropriate. However, in line with human rights, the concept of vulnerability has been categorized, and the concept of vulnerable groups has come to the forefront. The International Law Commission, the International Law Institute, and the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, when defining vulnerable groups, have cited women, children, displaced persons, the elderly, persons with disabilities, and those living with HIV and other debilitating diseases as examples of this group. The severe consequences of displacement and the devastating journey affect migrants unequally. Migrants have different needs, suffer from different vulnerabilities, face specific risks, and do not have access to the same resources and services. In this sense, everyone can be vulnerable when placed in a particular context. This vulnerability, regardless of gender, will depend more on personal circumstances and how they cope with the displacement and its consequences. However, in current migration studies, the vulnerability of men and the suffering they experience in these traumatic events have largely remained invisible. This is because categorization is inherent in the nature of humanitarian aid. Women, children, the elderly, and the sick are the first groups that come to mind when vulnerable groups are mentioned. As the International Director of the NGO Questscope stated, many humanitarian workers do not envision men as refugees who need care. Although the UNHCR's Vulnerability Assessment Framework Basic Review states that the gender of the head of household makes no difference in terms of economic well-being, many organizations operate on the assumption that households headed by women are economically more vulnerable than those headed by men and therefore require more financial support. For this reason, it has

been observed that in households with both an adult male and an adult female, it is generally the women who register their families with non-governmental organizations and community-based institutions. Male migrants may experience serious traumatic and distressing events, and may also be subjected to emotional or physical abuse. The failure to recognize this burden leads to them being deprived of or unable to adequately benefit from humanitarian aid, both in their home countries, during their journey, and upon arrival in the host state that welcomes them. This situation also opens the door to exploitation, especially in the area of humanitarian aid. However, listening to the experiences of male migrants will help us to acknowledge why and how a man can be vulnerable and to ensure that everyone's needs are met on the migration route.

Keywords: Vulnerability, International Migration Law, Gender Inequalities, Humanitarian Aid.

Makale ID= 226

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0003-5375-2062[1]
0000-0001-6195-0964[2]

Uluslararası Havayolu Taşımacılığında Taşıyıcının Manevi Tazminat Sorumluluğu

Fitnat Büşra İlbaş[1], Dr. Öğretim Üyesi Çiçek Özgür[2]

[1]Erciyes Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi
[2]Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Manevi tazminat, kişilik haklarına yönelen hukuka aykırı bir fiil sonucunda ortaya çıkan manevi zararın, fiil ile zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması ve kural olarak zarar verenin kusurlu olması şartları altında giderilmesini sağlayan hukukî müessesedir. Havayolu taşımalarında; yolcunun uçuş esnasında meydana gelen bir kaza sonucu zarara uğraması ve psikolojik sorunlar yaşaması, çifte rezervasyon (overbooking) nedeniyle uçağa kabul edilmemesi, uçuşun gecikmesi sebebiyle yakınının cenazesine yetişememesi gibi hâllerde manevî tazminat talepleri gündeme gelebilmektedir. Uluslararası havayolu taşımacılığı hukukunda yeknesaklığın sağlanması amacıyla, 1929 tarihli Varşova Konvansiyonu ve 1999 tarihli Montreal Konvansiyonu kabul edilmiştir. Varşova Konvansiyonu m. 17'de yolcunun ölümü, yaralanması ve diğer bedensel zararlarından, m. 18'de bagaj ve yükün zıyaı ve hasarından, m. 19'da ise gecikmeden doğan zararlardan taşıyıcının sorumluluğu düzenlenmektedir. Montreal Konvansiyonu'nda da benzer şekilde m. 17/1'de yolcunun ölümü ve bedensel zararlarından, m. 17/2'de bagajın, m. 18'de yükün zıyaı ve hasarından, m. 19'da ise gecikmeden doğan zararlardan taşıyıcının sorumluluğu düzenlenmektedir. Ancak bu maddelerde zarar türü açıkça belirlenmemiş ve manevi tazminat düzenlenmemiştir. Bu durum doktrinde ve uygulamada farklı yaklaşımların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Çalışmanın amacı, uluslararası havayolu taşımacılığında taşıyıcının manevi zararlardan doğan sorumluluğunun kapsamını incelemektir. Bu kapsamda, manevi zararların tazmini konusunda üç temel yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. İlk görüşe göre, Varşova Konvansiyonu m. 17'de yer alan "lésion corporelle" kavramı yalnızca bedensel zararları kapsamakta olup, manevi zararlar bilinçli olarak kapsam dışında tutulmuştur; bu nedenle taşıyıcı bu zararlardan sorumlu tutulamaz. Bu yaklaşım, Montreal Konvansiyonu m. 17'de de benzer şekilde yalnızca ölüm ve bedensel yaralanmanın düzenlenmiş olmasına dayanarak, manevi tazminat taleplerinin ileri sürülemeyeceğini savunmaktadır. İkinci görüş, bedensel veya maddi zarara bağlı manevi zararların tazmin edilebileceğini, ancak bağımsız manevi zararların kapsam dışında kaldığını kabul etmektedir. Üçüncü görüş ise Konvansiyonlarda bu konuda boşluk bulunduğunu ve bunun uyuşmazlığın görüldüğü mahkemenin kanunlar ihtilâfı kuralları kapsamında

doldurulması gerektiğini ileri sürmektedir. Montreal Konvansiyonu m. 21'de öngörülen iki aşamalı sorumluluk sistemi, taşıyıcının belirli bir limite kadar kastı veya ağır kusuru olmaksızın sorumluluğunu kabul etmekte, ancak zarar türüne ilişkin açık bir düzenleme içermemektedir. 29. maddede düzenlenen münhasırlık ilkesi ise tazminat taleplerini Konvansiyon hükümleriyle sınırlayarak ulusal hukuk kaynaklı talepleri oldukça daraltmaktadır. Sonuç olarak, havacılık sektöründeki gelişmelere rağmen Konvansiyonlarda manevi tazminata ilişkin açık bir düzenleme yapılmamış olmasının önemli bir eksiklik olduğu ifade edilebilir. Nitekim manevi zararların tazmini bakımından yeknesaklık sağlanamaması, hukukî belirliliği zayıflatmaktadır. Hem yolcu haklarının korunması hem de hukukî öngörülebilirliğin sağlanması amacıyla, manevi zararların tazmini hususunun, uluslararası düzeyde yeknesak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Havayolu Taşımacılığı, Montreal Konvansiyonu, Varşova Konvansiyonu, Manevi Tazminat, Taşıyıcının Sorumluluğu.

The Carrier's Liability for Non-Pecuniary Damages in International Air Transportation

Abstract

Compensation for non-pecuniary damage constitutes a legal remedy aimed at compensating harm arising from unlawful acts directed against an individual's personal rights, provided that there is an adequate causal link between the act and the damage and, as a rule, fault on the part of the tortfeasor. In the context of air carriage, claims for compensation for non-pecuniary damage may arise in situations such as a passenger suffering harm and consequent psychological distress as a result of an in-flight accident, being denied boarding due to overbooking, or being unable to attend a relative's funeral due to a flight delay. To ensure uniformity in international air transport law, the 1929 Warsaw Convention and the 1999 Montreal Convention were adopted. Under the Warsaw Convention, Article 17 regulates carrier liability for the death or wounding of a passenger or any other bodily injury suffered by a passenger, Article 18 for loss of or damage to baggage and goods, and Article 19 for damage caused by delay. Similarly, the Montreal Convention provides in Article 17(1) for passenger death or bodily injury, in Articles 17(2) and 18 for the loss of and damage to baggage and cargo, and in Article 19 for delay. However, these provisions do not explicitly define the types of recoverable damage, nor do they expressly regulate non-pecuniary damages. This has led to divergent interpretations in doctrine and practice. The aim of this study is to examine the extent of air carrier liability for non-pecuniary damages in international air carriage. In this context, three principal approaches can be identified. According to the first approach, the term "lésion corporelle" in Article 17 of the Warsaw Convention covers only bodily injury, thereby deliberately excluding non-pecuniary damage; accordingly, the carrier is not liable for such harm. This approach is based on the fact that Article 17 of the Montreal Convention similarly regulates only death and bodily injury and argues that claims for non-pecuniary damages cannot be brought. The second approach accepts compensation for non-pecuniary damage only when

it is linked to bodily or material damage, excluding independent claims. The third approach considers the absence of explicit regulation as a legal gap and argues that it should be filled by the law applicable pursuant to conflict-of-laws rules of the forum. Article 21 of the Montreal Convention establishes a two-tier liability system, holding the carrier liable up to a certain limit irrespective of fault, while remaining silent on the types of recoverable damage. The exclusivity principle set out in Article 29 restricts claims for compensation to those brought under the provisions of the Convention, thereby significantly limiting claims based on domestic law. In conclusion, despite the development of the aviation sector, the absence of an explicit regulation on non-pecuniary damages in the Conventions constitutes a significant deficiency. Indeed, the lack of uniformity in the compensation of non-pecuniary harm undermines legal certainty. To ensure passenger rights and legal foreseeability, compensation for non-pecuniary damage should be uniformly regulated at the international level.

Keywords: International Air Transportation, Montreal Convention, Warsaw Convention, Non-Pecuniary Damages, Carrier's Liability.

Makale ID= 278

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0108-5475

Uluslararası Hukukta Savaş Suçları: Tarihsel Gelişim, Normatif Çerçeve ve Uygulama

Dr. Öğretim Üyesi Murat Esmer

Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Rusya'nın Ukrayna'ya karşı 2022 yılında başlattığı askeri operasyon ve Hamas'ın 7 Ekim 2023 tarihinde İsrail'e yönelik saldırılarından sonra İsrail'in Gazze'yi hedef alan kuşatma eylemleri ile havadan ve karadan gerçekleştirdiği askeri operasyonlar, uluslararası hukukun ağır ihlalleri bağlamında savaş suçlarını da uluslararası kamuoyunun gündemine getirmiştir. Silahlı çatışmalar sırasında uluslararası insancıl hukuka göre koruma altında olan kişilerin (sivillerin), malların (sivil yerleşim yerleri, hastaneler) hedef alınması, uluslararası insancıl hukuk tarafından yasaklanan yöntemlere ve araçlara başvurulması söz konusu eylemleri gerçekleştiren kişilerin cezai sorumluluğu meselesini de gündeme getirmektedir. Uluslararası hukuk alanında silahlı çatışmalarda gerçekleştirilen ve savaş suçu oluşturan eylemler nedeniyle bireylerin yargılanmaları ve cezai sorumluluklarının tespit edilmesi hususu ilk kez yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde gündeme gelmiştir. Bu çalışmada savaş suçu kavramının uluslararası hukuk alanındaki tarihsel gelişim süreci, normatif çerçevesi ve uluslararası mahkemelerin savaş suçuna ilişkin düzenlemeleri nasıl yorumladıkları, uyguladıkları üç bölümde ele alınarak irdelenecektir. Çalışmanın ilk bölümünde, 1899 ve 1907 yıllarında gerçekleştirilen Lahey Barış Konferanslarından başlayarak günümüzde Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (UCM) kurulmasıyla sonuçlanan süreçte savaş suçu kavramının tarihsel gelişimi (evrimi) incelenecektir. İkinci bölümde ise II. Dünya Savaşı sonrasında Nürnberg ve Tokyo Uluslararası Askeri Mahkemeleri tarafından gerçekleştirilen yargılamalar, 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri ile bu sözleşmelere ek 1977 tarihli Protokollerde yer verilen savaş suçuna dair düzenlemeler ele alınacaktır. Günümüzde uluslararası hukuk alanında savaş suçlarına ilişkin normatif çerçevenin eksiksiz biçimde ortaya koyulabilmesi için Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi kararlarıyla kurulan Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi (EYUCM) ile Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (RUCM) Statülerinde ve UCM'yi kuran Roma Statüsü'nde yer alan savaş suçlarına dair düzenlemeler de ikinci bölümde irdelenecektir. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise BM Güvenlik Konseyi kararlarıyla kurulan ad hoc mahkemeler ile UCM'nin, savaş suçu işledikleri iddiasıyla önlerine getirilen kişiler hakkında yaptıkları yargılamalar incelenecektir. Bu bağlamda hem uluslararası mahkemelerin savaş suçlarına dair düzenlemeleri nasıl yorumladıkları hem de savaş suçunun unsurları son bölümde ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Böylece çalışma kapsamında bütüncül

biçimde uluslararası hukuk alanında savaş suçlarına dair normatif çerçevenin ve uygulamanın artı-eksi yönleriyle analitik biçimde analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu analiz yapılırken uluslararası sözleşmeler, teamül kuralları, uluslararası mahkeme kararları ve öğretideki görüşler esas alınarak doktrinel (doctrinal) araştırma yöntemi kullanılacaktır. Çalışmanın sonuç kısmında uluslararası insancıl hukukun ağır-ciddi ihlalleri bağlamında savaş suçu işleyen kişilerin cezai sorumluluklarının tespit edilmesinde daimi niteliği haiz UCM'nin kurulmasının kurumsal yönden sağladığı olumlu katkıya vurgu yapılacak; aynı zamanda mevcut normatif çerçevedeki boşlukların ve eksiklerin de altı çizilecektir.

Anahtar Kelimeler: Savaş Suçları, Silahlı Çatışma, Uluslararası Ceza Mahkemesi, Uluslararası İnsancıl Hukuk, 1949 Tarihli Cenevre Sözleşmeleri.

War Crimes in International Law: Historical Development, Normative Framework, and Implementation

Abstract

Russia's military operation against Ukraine, launched in 2022, and Israel's siege of Gaza, along with its military operations conducted by air and land following Hamas's attacks on Israel on October 7, 2023, have brought war crimes—in the context of grave violations of international law—to the forefront of the international public agenda. The targeting of persons (civilians) and property (civilian settlements, hospitals) protected under international humanitarian law during armed conflicts, as well as the use of methods and means prohibited by international humanitarian law, raises the issue of criminal liability for those who carry out such actions. The issue of prosecuting individuals and determining their criminal liability for acts committed during armed conflicts that constitute war crimes first came to the fore in the first quarter of the twentieth century. This study will examine the historical development of the concept of war crimes in international law, its normative framework, and how international courts interpret and apply regulations regarding war crimes across three sections. In the first section of the study, the historical development (evolution) of the concept of war crimes will be examined, beginning with the Hague Peace Conferences of 1899 and 1907 and continuing through the process that culminated in the establishment of the International Criminal Court (ICC) today. The second section will address the trials conducted by the Nuremberg and Tokyo International Military Tribunals following World War II, as well as the provisions regarding war crimes contained in the 1949 Geneva Conventions and the 1977 Additional Protocols to these conventions. To fully outline the normative framework regarding war crimes in the field of international law today, the provisions on war crimes contained in the Statutes of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY) and the International Criminal Tribunal for Rwanda (ICTR)—established by United Nations (UN) Security Council resolutions— and the Rome Statute establishing the ICC will also be examined in the second section. In the third and final section of the study, the trials conducted by the ad hoc tribunals established by UN Security Council resolutions and the ICC regarding individuals brought before them on charges of war crimes will be examined. In this context, the final section will seek to elucidate both how

international courts interpret regulations concerning war crimes and the elements of war crimes. Thus, the study aims to provide a comprehensive, analytical examination of the normative framework and practice regarding war crimes in the field of international law, highlighting both its strengths and weaknesses. In conducting this analysis, a doctrinal research method will be employed, drawing upon international treaties, customary rules, judgments of international courts, and scholarly opinions. In the conclusion of this study, emphasis will be placed on the positive institutional contribution made by the establishment of the ICC -a permanent court- in determining the criminal liability of individuals who commit war crimes in the context of grave violations of international humanitarian law; on the other hand, the gaps and shortcomings in the current normative framework will be highlighted.

Keywords: War Crimes, Armed Conflict, International Criminal Court, International Humanitarian Law, 1949 Geneva Conventions.

Makale ID= 68

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0001-9989-3499

Uluslararası Hukukta ve Türk Hukukunda Kripto Paranın Vergilendirilmesi

Tuğçe Reyhan Sakar

Süleyman Demirel Üniversitesi, Doktora Öğrencisi

Özet

Kripto paralar, merkezi bir otoriteye bağlı olmadan çalışan dijital varlıklardır. Bu durum, söz konusu varlıklara karşı özellikle finansal istikrar ve yatırımcı güvenliği açısından daha tedbirli olunmasına sebep olmuştur. Kripto para piyasalarında gözlemlenen yüksek volatilite, yatırımcılar açısından kısa sürede yüksek kazanç elde etme imkânı sağlamakla birlikte aynı zamanda önemli ve ciddi zarar risklerini de beraberinde getirmektedir. Bunun yanında dolandırıcılık vakaları, siber saldırılar, piyasa manipülasyonu iddiaları, kara para aklama ile düzenleyici boşluklar hem kamu otoritelerinin hem de yatırımcıların kriptovarlıklara genel olarak daha dikkatli ve temkinli yaklaşmasına neden olmaktadır. Devletler, kripto varlıkların hukuki niteliğini farklı şekillerde tanımlamış; bazı ülkeler bu varlıkları menkul kıymet, bazıları emtia, bazıları ise dijital varlık veya gayrimaddi hak kapsamında değerlendirmiştir. Bu farklı sınıflandırmalar vergilendirme rejimlerinin de ülkelere göre çeşitlenmesine yol açmıştır. Nitekim Amerika Birleşik Devletleri'nde kripto varlıklar vergi hukuku bakımından mülk olarak kabul edilmekte ve sermaye kazancı esasına göre vergilendirilmektedir. Almanya'da belirli elde tutma süresinin aşılması hâlinde vergisel istisna uygulanabilmekte, Birleşik Krallık'ta ise kripto kazançları sermaye kazancı kapsamında değerlendirilmektedir. Kanada'da kripto işlemleri çoğunlukla ticari kazanç veya sermaye kazancı ayrımına göre vergilendirilirken, Finlandiya'da kripto varlık gelirleri sermaye geliri olarak kabul edilmektedir. Singapur ve Gürcistan'da belirli şartlar altında bireysel kripto kazançlarının vergilendirilmemesi dikkat çekmektedir. Brezilya ve Çin'de ise daha sıkı raporlama yükümlülükleri ve düzenleyici yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır. Bu farklı uygulamalar, küresel ölçekte uyumlu ve yeknesak bir vergilendirme sisteminin henüz oluşturulamadığını göstermektedir. Türkiye'de kripto varlıkların hukuki statüsüne ilişkin açık ve kapsamlı bir yasal düzenleme bulunmamakta olup mevcut vergi mevzuatı çerçevesinde elde edilen kazançların hangi gelir unsuru kapsamında değerlendirileceği hususu halen öğretide ve uygulamada geniş ölçüde tartışmalıdır. Uygulamada ortaya çıkan bu önemli belirsizlikler hem mükellefler hem de vergi idaresi açısından hukuki öngörülebilirliği azaltmakta ve vergisel yükümlülüklerin doğru şekilde yerine getirilmesini çoğu zaman ciddi biçimde güçleştirmektedir. Bu bildiride kripto varlıkların Türkiye'de ve seçilmiş ülkelerde vergilendirilmesine ilişkin mevcut yaklaşımlar incelenmiş,

hukuki nitelendirme sorunları analiz edilmiş ve farklı ülke uygulamaları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın, bu alana katkı sağlaması ve gelecekte yapılacak akademik çalışmalar ile yasal düzenlemeler için yol gösterici bir kaynak oluşturması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Para, Sanal Para, Kripto Para, Vergilendirme, Uluslararası Hukuk.

Taxation of Crypto Currency in International Law and Turkish Law

Abstract

Cryptocurrencies are digital assets that operate without being tied to a central authority. This situation has led to a more cautious approach toward these assets, particularly in terms of financial stability and investor protection. The high volatility observed in cryptocurrency markets provides investors with the opportunity to achieve substantial gains in a short period, but it also entails significant and serious risks of loss. In addition, fraud cases, cyberattacks, allegations of market manipulation, money laundering, and regulatory gaps have caused both public authorities and investors to generally adopt a more careful and prudent approach toward crypto assets. States have defined the legal nature of crypto assets in different ways. While some countries classify them as securities, others treat them as commodities, digital assets, or intangible rights. These differing classifications have also led to variations in taxation regimes across countries. In the United States, for example, crypto assets are considered property for tax purposes and are taxed based on capital gains. In Germany, a tax exemption may apply if certain holding periods are exceeded, whereas in the United Kingdom, crypto-related gains are generally treated as capital gains. In Canada, crypto transactions are typically taxed depending on whether they are categorized as business income or capital gains, while in Finland, income derived from crypto assets is considered capital income. In Singapore and Georgia, it is noteworthy that individual crypto gains may not be taxed under certain conditions. In contrast, stricter reporting obligations and regulatory approaches stand out in countries such as Brazil and China. These differing practices demonstrate that a globally harmonized and unified taxation system for crypto assets has not yet been established. In Turkey, there is no clear and comprehensive legal regulation regarding the legal status of crypto assets, and the question of under which type of income the gains obtained within the framework of the current tax legislation should be classified remains widely debated both in doctrine and in practice. These significant uncertainties that arise in practice reduce legal predictability for both taxpayers and the tax administration and often seriously complicate the correct fulfillment of tax obligations. This paper examines the current approaches to the taxation of crypto assets in Türkiye and selected countries, analyzes the issues related to their legal classification, and comparatively evaluates the practices adopted in different jurisdictions. The study aims to contribute to the literature in this field and to serve as a guiding reference for future academic research and potential legal regulations.

Keywords: Money, Virtual Currency, Cryptocurrency, Taxation, International Law.

Makale ID= 34

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1699-2820[1]

Uluslararası Koruma Başvurusu ve İdari Yargı Denetimi

Dr. Öğretim Üyesi Hazar Leylanoğlu[1], Erdal Emre Gülhas[2]

[1]Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi
[2]Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Bu çalışma, Türkiye'deki uluslararası koruma statülerinin yasal çerçevesini incelemekte ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamındaki başvuruların idari yargı denetiminin etkinliğini değerlendirmektedir. Çalışmada, mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statülerinin yapısının analiz edilmesi, uluslararası koruma başvurularını düzenleyen idari prosedürlerin değerlendirilmesi ve idari mahkemeler tarafından uygulanan yargısal denetimin kapsamı ile yeterliliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, uygulamada ortaya çıkan yapısal sorunlar tespit edilerek bunlara yönelik normatif çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Bu inceleme, doktrinsel ve normatif bir yöntem temelinde, öncelikle uluslararası koruma kavramını 1951 Cenevre Sözleşmesi ve Türk hukuku bağlamında sistematik ve bütüncül biçimde ele almaktadır. Mülteci ve şartlı mülteci statülerinin coğrafi sınırlama ve zulüm temelli kriterler üzerinden şekillendiği, ikincil koruma statüsünün ise daha geniş ve objektif risk temelli bir güvence sağladığı ortaya konulmuştur. Statüler arasındaki farklar yalnızca tanımsal düzeyde değil, sağlanan haklar bakımından da incelenmiştir. Özellikle geri göndermeme (non-refoulement) ilkesi, ikamet hakkı, yerleşme özgürlüğü ve çalışma hakkı gibi temel haklar bakımından farklı statülerin doğurduğu sonuçlar değerlendirilmiştir. Bu kapsamda bazı sınırlamaların Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklere ilişkin hükümleri ile uyumu tartışılmıştır. Çalışmanın ikinci kısmında uluslararası koruma başvurusu süreci; başvuru, kayıt, mülakat ve karar aşamaları itibarıyla sistematik biçimde analiz edilmiştir. Bu süreçte tesis edilen idari işlemler, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK) kapsamında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat unsurları bakımından ele alınmıştır. Bu doğrultuda, idare mahkemeleri ve Danıştay kararları ışığında somut örnekler değerlendirilmiştir. Yetki devrindeki hukuka aykırılıklar, gerekçe yükümlülüğünün ihlali, risk değerlendirmesinin eksik yapılması ve kamu yararı kavramının geniş yorumlanması gibi hususların idari işlemlerin iptaline yol açabildiği ortaya konulmuştur. Bu çerçevede, uluslararası koruma başvurularının karara bağlanmasında yaşanan gecikmeler, hukuki belirlilik ve güvenlik ilkeleri üzerinde belirgin etkiler doğurmaktadır. Nitekim altı aylık karar süresinin yaptırıma bağlanmamış olması, başvurucular bakımından sürekli bir belirsizlik yaratmaktadır. Bu sebeple çalışma, kararın süresi içinde verilmemesi halinde başvurunun kabul edilmiş sayılmasını öngören kanuni

bir düzenleme önererek normatif bir çözüm sunmaktadır. Tüm bu hususlar değerlendirildiğinde, idari yargının uluslararası koruma alanında önemli ve işlevsel bir denetim mekanizması oluşturduğu kabul edilmekle birlikte, hukuki belirlilik, etkili başvuru hakkı ve anayasal güvencelerin tam anlamıyla temini bakımından mevcut mevzuatın yapısal düzeyde güçlendirilmesine ihtiyaç bulunduğu savunulmaktadır. Bu doğrultuda önerilen düzenlemelerin hayata geçirilmesi, hem idarenin takdir yetkisinin hukuk devleti ilkesi çerçevesinde sınırlandırılmasını sağlayacak hem de başvurucular bakımından hukuki öngörülebilirlik ve usule uygunluk güvencesini pekiştirecektir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Koruma, İdari Yargı Denetimi, 6458 Sayılı Kanun, Non-Refoulement İlkesi, Hukuki Belirlilik.

International Protection Application and Administrative Judicial Review

Abstract

This study examines the legal framework of international protection statuses in Türkiye and evaluates the effectiveness of administrative judicial review of decisions rendered under Law No. 6458 on Foreigners and International Protection. The study aims to analyze the structure of refugee, conditional refugee, and subsidiary protection statuses, evaluate the administrative procedures governing international protection applications, and examine the scope and adequacy of judicial review applied by administrative courts. Furthermore, it identifies structural problems arising in practice and proposes normative solutions. Adopting a doctrinal and normative approach, this study systematically and holistically examines the concept of international protection within the framework of the 1951 Geneva Convention and Turkish law. The analysis demonstrates that refugee and conditional refugee statuses are shaped by geographical limitations and persecution-based criteria, while subsidiary protection status provides a broader and objective risk-based from of protection. The differences between the statuses have been examined not only at the definitional level but also in terms of the rights provided. In particular, the implications of different statuses for fundamental fundamental rights-such as the principle of non-refoulement, the right of residence, freedom of settlement, and the right to work-have been evaluated. In this context, the compatibility of some limitations with the provisions of the Constitution regarding fundamental rights and freedoms has been discussed. In the second part of the study, the international protection application process is systematically analyzed in terms of application, registration, interview, and decision stages, and the procedural guarantees afforded to applicants at each stage are critically assessed. The administrative actions taken during this process have been examined in terms of authority, form, reason, subject matter, and purpose within the scope of the Administrative Procedure Law No. 2577 (İYUK-Turkish Administrative Procedure Law). Accordingly, concrete examples have been evaluated in light of the decisions of administrative courts and the Council of State. The analysis demonstrates that in the delegation of authority, violations of the obligation to provide justification, incomplete risk assessments, and broad interpretation of the concept of public interest can lead to the annulment of administrative actions. In this context, delays in the

resolution of international protection applications significantly undermine the principles of legal certainty and legal security. Indeed, the the failure to comply with the six-month decision period creates constant uncertainty for applicants. Therefore, this study proposes a normative solution: a legal regulation under which an application would be deemed accepted if a decision is not rendered within the prescribed period. Considering all these aspects, while it is acknowledged that administrative justice constitutes an important and functional oversight mechanism in the field of international protection, it is argued that the existing legislation needs to be structurally strengthened to fully ensure legal certainty, the right to an effective remedy, and constitutional guarantees. The implementation of these proposed regulations would limit administrative discretion within the framework of the rule of law and strengthen guarantee of legal predictability and procedural compliance for applicants.

Keywords: International Protection, Administrative Judicial Review, Law No. 6458, Non-Refoulement Principle, Legal Certainty.

Makale ID= 317

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3132-4692

Üniter Devlette Yatay İçtihat Çelişkileri: Bölge Adliye Mahkemeleri Arasındaki İçtihat Farklılaşmasının AIHM Kararları ve ABD "Circuit Split" Sistemi Perspektifinde Analizi

Dr. Öğretim Üyesi Ensar Baki

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bölge adliye mahkemeleri, Türk adli yargı sisteminde 2016 yılında faaliyete geçmiş (istinaf) ve ilk derece mahkemeleri ile Yargıtay arasında bir ara temyiz kademesi olarak yapılandırılmıştır. Hâlihazırda 18 farklı ilde kurulan bu mahkemeler, aynı hiyerarşik düzeyde bulunmalarına karşın aynı veya benzer hukuki sorunlara ilişkin olarak kendi aralarında farklı içtihatlar geliştirebilmektedir. Yargı çevrelerinin farklı coğrafi bölgeleri kapsaması, daireler arasında hiyerarşik bağ bulunmaması ve sistemin nispeten yeni olması bu farklılaşmanın temel nedenleridir. Bu durum, hukuki öngörülebilirliği zedelemekte ve davacıların davanın açıldığı coğrafi konuma bağlı olarak farklı yargısal sonuçlarla karşılaşmasına yol açmaktadır. Çalışmanın amacı, Türkiye'de bölge adliye mahkemeleri arasındaki yatay içtihat farklılıklarını, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki "circuit split" (devre ayrışması) olgusuyla karşılaştırmalı olarak analiz etmek, bu farklılıkların hukuki belirlilik ilkesi ve üniter devlet yapısı bakımından doğurduğu sorunları ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmektir. Çalışmada karşılaştırmalı hukuk yöntemi kullanılmış; AİHM'in konuya ilişkin yerleşik içtihatları ile ABD federal yargı sistemindeki circuit split çözüm mekanizması incelenmiştir. AİHM, ulusal mahkemeler arasındaki içtihat çelişkilerini değerlendirirken üç aşamalı bir test geliştirmiştir. Iordan Iordanov v. Bulgaria (2009) kararında "temel ve uzun süreli farklılıklar" bulunup bulunmadığını; Tudor Tudor v. Romania (2009) kararında iç hukukun bu farklılıkların üstesinden gelmek üzere bir mekanizma öngörüp öngörmediğini; Lupeni Greek Catholic Parish v. Romania (2015) kararında ise bu mekanizmanın uygulanıp uygulanmadığını ve etkisini sorgulamaktadır. Cupara v. Serbia (2016) kararında Mahkeme, aynı yargı çevresindeki farklı mahkemeler arasındaki çelişkilerin "derin ve kalıcı yargısal belirsizlik" yaratarak adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine hükmetmiştir. ABD federal sisteminde farklı devre mahkemeleri (Courts of Appeals), aynı hukuki soruna ilişkin çelişen kararlar verebilmektedir. Bu çelişkilerin çözümünde temel mekanizma Yüksek Mahkeme'nin certiorari (temyiz başvurularını kabul) yetkisidir. Federal sistemde circuit split yapısal bir özellik olarak görülürken, üniter devletlerde aynı düzeydeki mahkemeler arasındaki yatay çelişkiler "tek ve merkezi hukuk düzeni" idealine aykırılık teşkil

etmektedir. Nitekim AİHM Lupeni kararında, aynı yüksek mahkeme içindeki daireler arasındaki çelişkilerin farklı yüksek mahkemeler arasındaki çelişkilere kıyasla daha az toleransla karşılandığını vurgulamıştır. Türk hukuk sisteminde bölge adliye mahkemeleri arasındaki içtihat farklılığının giderilmesi için 5235 sayılı Kanun'un 35. maddesinde bir mekanizma öngörülmüştür. Ancak bu mekanizma, tarafların doğrudan Yargıtay'a başvuramaması ve Başkanlar Kurulu aracılığıyla işlemesi nedeniyle ABD'deki certiorari sistemine kıyasla daha pasif bir yapıya sahiptir. Çalışmanın ulaştığı sonuç, bu pasif yapının AİHM'in Tudor Tudor ve Lupeni kararlarında sorguladığı "mekanizmanın uygulanması ve etkisi" ölçütü açısından sorun teşkil ettiği ve Türkiye'de bölge adliye mahkemeleri arasındaki yatay içtihat farklılıklarının hem hukuki belirlilik ilkesi hem de üniter devlet yapısı bakımından kabul edilemez olduğudur. Çalışma, bu farklılıkların giderilmesi için taraflara Yargıtay'a doğrudan başvuru hakkı tanınması ve Yargıtay'ın içtihat birleştirme işlevinin aktifleştirilmesi gibi çözüm önerileri sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yatay İçtihat Çelişkileri, Üniter Devlet, Devre Ayrışması, Bölge Adliye Mahkemesi, AİHM İçtihatları.

Horizontal Jurisprudential Conflicts in a Unitary State: An Analysis of Jurisprudential Divergences Among Regional Courts of Appeal from the Perspective of ECHR Decisions and the U.S. "Circuit Split" System

Abstract

Regional courts of appeal were established in the Turkish judicial system in 2016 as an intermediate appellate level between first-instance courts and the Court of Cassation. Currently operating in 18 provinces, these courts—despite being at the same hierarchical level—may develop divergent precedents on identical or similar legal issues. This divergence stems from the geographic distribution of judicial districts, the absence of hierarchical ties between chambers, and the system's relative novelty. Such divergence undermines legal predictability and results in plaintiffs facing different judicial outcomes based on where their case is filed. This study aims to analyze horizontal jurisprudential differences among regional courts of appeal in Turkey through a comparative examination of European Court of Human Rights (ECtHR) case law and the U.S. "circuit split" phenomenon, to identify the problems these differences create regarding legal certainty and the unitary state structure, and to propose solutions. The study employs a comparative law methodology, examining the ECtHR's established case law on jurisprudential conflicts and the circuit split resolution mechanism in the U.S. federal judicial system. The ECtHR has developed a three-step test for evaluating jurisprudential conflicts. In Iordan Iordanov v. Bulgaria (2009), it examines whether "profound and long-standing divergences" exist. In Tudor Tudor v. Romania (2009), it asks whether domestic law provides a mechanism to address such divergences. In Lupeni Greek Catholic Parish v. Romania (2015), it assesses whether this mechanism has been applied and its effectiveness. In Cupara v. Serbia (2016), the Court held that conflicts between different courts within the same judicial district create "deep and persistent judicial uncertainty," violating the

right to a fair trial. In the U.S. federal system, different circuit courts of appeals may issue conflicting decisions on the same legal issue. The primary resolution mechanism is the Supreme Court's certiorari jurisdiction. While circuit splits are viewed as a structural feature of the federal system, horizontal conflicts between courts at the same level in unitary states contradict the ideal of a "single and centralized legal order." Indeed, in Lupeni, the ECtHR emphasized that conflicts between chambers of the same supreme court are met with less tolerance than conflicts between different supreme courts. Turkish law provides a mechanism under Article 35 of Law No. 5235 to resolve jurisprudential divergences among regional courts of appeal. However, this mechanism is more passive than the U.S. certiorari system, as parties cannot directly appeal to the Court of Cassation and the process operates through the Council of Presidents. The study concludes that this passive structure fails the "implementation and effectiveness" criterion established by the ECtHR in Tudor Tudor and Lupeni, and that horizontal jurisprudential differences among regional courts of appeal in Turkey are unacceptable both under the principle of legal certainty and within the unitary state structure. The study proposes solutions, including granting parties direct recourse to the Court of Cassation and activating the Court's role in unifying case law.

Keywords: Horizontal Jurisprudential Conflicts, Unitary State, Circuit Split, Regional Courts of Appeal, ECtHR Case Law.

Makale ID= 87

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9465-507X

Unutursun İçin Yana Yana… Orman Yangınlarından Her Yaz Silinen Kurumsal Hafıza

Dr. Öğretim Üyesi Gencer Karabekir Karagenç

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

Özet

Yüzölçümü itibariyle %30'u ormanlık alan statüsüne sahip Türkiye coğrafyası her yıl özellikle Mayıs ve Kasım ayları arası orman yangınlarına sahne olmaktadır. 1937'den itibaren tutulmaya başlayan orman yangın istatistiklerine göre bu tarihten 2025 yılı sonuna kadar 2 milyon hektarın üzerinde ormanlık alan yanmış olup son 10 yıla dair istatistikler göz önünde bulundurulduğunda her yıl 30.000 hektarlık ormanlık alanın yandığı görülecektir. Ormanların kendini yenileyebilmesi için kullandığı doğal bir döngü olarak yangınların çıkması verili bir bilgi olsa da, günümüzde yaşanan vakalar bu olgunun oldukça ötesindedir. Ülkemiz özelinde yaşanan orman yangınlarının %90'ı, yanan ormanlık alanların ise %99'ı insan kaynaklı faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Orman yangınlarının önlenmesine yönelik tedbirlerin alınması, söndürme çalışmalarının koordinasyonu ve sonrasındaki yanan alanların rehabilitasyon süreçlerine ilişkin eylemlerin planlanmasına ilişkin tartışmalar her yıl kendini tekrar edebilen bir şekilde yaşanmaktadır. Konu, yönetsel mahiyeti itibariyle doğrudan idare hukukunun görev alanında bulunmaktadır. Mevzu hukuk bağlamında bir değerlendirme yaptığımızda; 1982 Anayasasının "Ormanların Korunması ve Geliştirilmesi" başlıklı 169. maddesi, ormanların korunması, gözetimi, yeni ormanların yetiştirilmesi bir görev olarak düzenlemiş ve yanan ormanlık alanlarda başka bir faaliyet yapılamayacağını, orman suçları ile alakalı af çıkarılamayacağını da hükme bağlamıştır. Orman yangınlarıyla alakalı temel görev ve yetkiler ise 8.9.1956 tarihli, 6831 sayılı "Orman Kanunu" ile orman idaresine verilmiş olup 15.07.2018 tarihli ve 4 Sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum Ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum Ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ihdas edilen "Orman Genel Müdürlüğü" bünyesindeki "Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesi Başkanlığı" koordinesinde yürütülmektedir. Konuya ilişkin kamuoyundaki tartışmalar arasında yer alan yerel yönetimlere ilişkin ise; "5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu", "5393 sayılı Belediye Kanunu", "5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu" ve "442 sayılı Köy Kanunu"'nda orman yangınlarıyla alakalı bahsi geçen mahalli idarelere doğrudan bir görev verilmediği sadece yangınlarda tali ve ikincil nitelikli olarak ilgili kuruluşlardan destek alınabileceği düzenlenmiştir. Benzer bir tartışmanın öznesi olan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) da orman yangınlarına ilişkin doğrudan bir görevinin olmadığı belirtilmelidir. Mülki idare amirlerinin konuya ilişkin temel

görevleri ise afet durumlarında koordinasyondan ibarettir. Karşılaştırmalı hukuk bağlamında bir değerlendirme yaptığımızda ise; orman yangınlarının yönetimine ilişkin Kara Avrupası örnekleri ile Anglosakson kültürde farklı uygulamaların bulunduğu görülmektedir. Ülkemiz gibi Akdeniz havzasında yer alan Fransa'da, orman yangınlarıyla mücadelede, merkezi planlamanın örgütlediği, yarı-askeri organizasyonların görev yaptığı görülmektedir. Benzer coğrafyada yer alan bir diğer ülke, İspanya'da ise askeri bir örgütlenme vasıtasıyla yangınlara müdahale edilmektedir. Anglosakson kültüre baktığımızda ise ABD özelinde, orman yangınlarına müdahalede 3 katmanlı bir yapı karşımıza çıkmaktadır. Orman yangınlarıyla alakalı; federal düzeyde planlama, eyalet düzeyinde koordinasyon ve yerel düzeyde müdahale sistemi bulunmaktadır. Orman yangınları ile sıklıkla karşılaşılan bir diğer ülke Avustralya'da ise kamu örgütlenmesinin yanında sivil toplum kuruluşları da aktif olarak müdahale çalışmalarına katılmaktadır. Bu çalışma orman yangınlarının önlenmesi ve müdahale çalışmalarına ilişkin yönetsel koordinasyonu normatif manada incelemeye çalışmaktadır. Bu bağlamda öncelikle karşılaştırmalı hukuk bağlamında benzer coğrafyada yer alan ülke örnekleri incelenerek orman yangınlarını afet düzeyinde bir vaka olarak yaşayan ülkelerin yönetim süreçleri anlatılmıştır. Türkiye için, AFAD'ın koordinasyonda çatı kurum olarak öngörüldüğü, operasyonel yetkilerin ise mülki idare teşkilatları ile orman idaresi arasında paylaştırıldığı mevcut sorunları ortadan kaldırmayı amaçlayan alternatif bir model oluşturulmaya çalışılmıştır

Anahtar Kelimeler: Orman Yangınları, Orman Genel Müdürlüğü, Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesi Başkanlığı, Yerel Yönetimler, Afet ve Acil Durum Başkanlığı.

You Will Forget, Even Though Your Heart is Burning… Corporate Memory Erased Every Summer by Forest Fires

Abstract

Turkey, with 30% of its land area classified as forested, experiences forest fires every year, particularly between May and November. According to forest fire statistics, which have been kept since 1937, over 2 million hectares of forest land have burned between that date and the end of 2025. Considering the statistics for the last 10 years, it can be seen that 30,000 hectares of forest land burn each year. While it is a given that fires occur as a natural cycle used by forests to regenerate themselves, the incidents we witness today go far beyond this. In our country, 90% of forest fires and 99% of burned forest areas are caused by human activities. When we evaluate the issue within the context of law; Article 169 of the 1982 Constitution, titled "Protection and Development of Forests," regulates the protection and supervision of forests and the cultivation of new forests as a duty, and also stipulates that no other activity can be carried out in burned forest areas and that no amnesty can be granted for forest crimes. The fundamental duties and powers related to forest fires are given to the forest administration by the "Forest Law" No. 6831 dated September 8, 1956, and are carried out under the coordination of the "Department of Forest Fire Fighting" within the "General Directorate of Forestry," which was established by the Presidential Decree No. 4 dated July 15, 2018, concerning the

Organization of Ministries, Affiliated, Related and Connected Institutions and Organizations and Other Institutions and Organizations. When we make an assessment within the context of comparative law, it is seen that there are different practices in Continental Europe and Anglo-Saxon culture regarding the management of forest fires. In France, located in the Mediterranean basin like our country, it is observed that semi-military organizations, organized by central planning, are involved in combating forest fires. In Spain, another country in a similar geographical location, intervention in fires is carried out through a military organization. Looking at Anglo-Saxon culture, particularly in the US, we see a three-tiered structure for responding to forest fires. This involves federal-level planning, state-level coordination, and a local-level response system. In Australia, another country frequently experiencing forest fires, civil society organizations actively participate in response efforts alongside public institutions. This study tries to examine the administrative coordination regarding forest fire prevention and response efforts in a normative sense. In this context, first of all, in the context of comparative law, examples of countries in similar geography are examined and the management processes of countries that experience forest fires as disaster-level events are explained. An alternative model has been tried to be created for Türkiye, aiming to eliminate the current problems in which AFAD is envisaged as an umbrella institution in coordination and operational powers are shared between the civil administration organizations and the forest administration.

Keywords: Forest Fires, General Directorate of Forestry, Department of Forest Fire Fighting, Local Governments, Disaster and Emergency Management Presidency.

Makale ID= 251

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9648-5051

Üreme Haklarının Kullanımında Fiili İmkansızlık

Av. Rümeysa Gül Ateş

Ankara Barosu; Ankara Üniversitesi, Doktora Öğrencisi

Özet

Üreme hakları, bireylerin bedenleri ve üreme kapasiteleri üzerinde serbestçe karar verebilme, üreme sağlığı hizmetlerine erişebilme ve bu hizmetlerden insan onuruna uygun biçimde yararlanabilme haklarını kapsayan temel insan hakları bütünüdür (Cook, Dickens ve Fathalla, 2003; World Health Organization, 2014). Bu haklar; güvenli kürtaja erişim, gebelik sürecine ilişkin tıbbi bilgilere ulaşma, doğum kontrol yöntemlerinden yararlanma ve üreme sağlığı hizmetlerine ayrımcılığa uğramaksızın erişim gibi unsurları içermektedir. Bununla birlikte, bu hakların normatif düzeyde tanınması, fiilen kullanılabildiği anlamına gelmemektedir. Özellikle kürtaj ve üreme sağlığı hizmetlerine erişim bağlamında sağlık hizmeti sunucularının "vicdani ret" ya da "hasta seçme hakkı" gerekçesiyle hizmet sunmayı reddetmesi, bu hakların pratikte erişilemez hale gelmesine yol açabilmektedir (Fiala ve Arthur, 2017). Bu durum, üreme haklarının kullanımında fiili imkansızlık yaratan yapısal bir soruna işaret etmektedir. Bu çalışma, üreme haklarının kullanımında ortaya çıkan bu fiili imkansızlık halini, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) sistemi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları ışığında incelemeyi amaçlamaktadır. AİHS'te üreme hakları açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte, Mahkeme bu hakları başta özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını düzenleyen 8. madde olmak üzere, belirli durumlarda kötü muamele yasağı (madde 3) ve ayrımcılık yasağı (madde 14) çerçevesinde koruma altına almaktadır (Tysiac v. Poland; R.R. v. Poland; P. and S. v. Poland). Bu bağlamda, üreme hakları AİHM tarafından bağımsız bir hak kategorisi olarak değil, mevcut hakların yorum yoluyla genişletilmesi suretiyle güvence altına alınmaktadır. Mahkeme'nin kürtaja yaklaşımı da bu çerçevede şekillenmektedir. AİHM, kürtajı Sözleşme kapsamında bağımsız bir hak olarak tanımamakta; ancak ulusal hukukta belirli koşullar altında izin verilen kürtaj hizmetlerine erişimin etkili biçimde sağlanmasını devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında değerlendirmektedir (A., B. and C. v. Ireland). Bu doğrultuda Mahkeme, devletlerin yalnızca müdahaleden kaçınmakla yetinemeyeceğini; aynı zamanda hukuken tanınan bir imkanın pratikte kullanılabilir olmasını güvence altına almakla yükümlü olduğunu vurgulamaktadır. Çalışmada, özellikle Tysiac/Polonya, R.R./Polonya ve P. ve S./Polonya kararları üzerinden Mahkeme'nin yaklaşımı analiz edilmektedir. Bu kararlar, üreme sağlığı hizmetlerine erişimin engellenmesi, geciktirilmesi veya belirsiz idari süreçlere tabi

tutulmasının, başta madde 8 olmak üzere Sözleşme hükümlerinin ihlali sonucunu doğurabileceğini göstermektedir. Mahkeme bu içtihatlarında, devletlerin pozitif yükümlülüklerini; (i) hizmetlere etkili erişimin sağlanması, (ii) hizmetin zamanında sunulması, (iii) açık ve öngörülebilir usuli güvencelerin oluşturulması ve (iv) bireylerin haklarını kullanmalarını engelleyen keyfi uygulamaların önlenmesi gibi unsurlar üzerinden somutlaştırmaktadır (Herring, 2014). Bu çerçevede vicdani ret, AİHS kapsamında doğrudan düzenlenmiş bir hak olmamakla birlikte, düşünce, vicdan ve din özgürlüğü (madde 9) bağlamında değerlendirilebilmektedir. Ancak bu hakkın mutlak olmadığı ve özellikle kamu hizmetlerinin sürekliliği ile bireylerin temel haklarına erişimi ortadan kaldıracak şekilde kullanılamayacağı kabul edilmektedir (Council of Europe, 2010). Bu noktada, sağlık hizmeti sunucularının vicdani ret hakkı ile hizmete erişmek isteyen bireylerin üreme hakları arasında bir hak çatışması ortaya çıkmaktadır. Çalışmada karşılaştırmalı hukuk yöntemi kullanılarak Avrupa'daki farklı düzenleme modelleri üzerinden vicdani retin üreme sağlığı hizmetlerine erişim üzerindeki etkisi incelenmiş; İtalya, İsveç, Birleşik Krallık ve Norveç örnekleri, erişim sorunlarının ya geniş vicdani ret uygulamalarıyla derinleştiğini ya da yönlendirme, sınırlama ve kurumsal organizasyon mekanizmalarıyla yönetildiğini göstererek belirleyici unsurun sağlık sisteminin kurumsal tasarımı olduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak çalışma, vicdani ret uygulamalarının yeterli güvencelerle sınırlandırılmadığı durumlarda üreme haklarının kullanımının fiilen imkansız hale geldiğini ve bu durumun özellikle kadınlar açısından dolaylı ayrımcılık yarattığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle devletlerin, üreme haklarını yalnızca normatif düzeyde tanımakla yetinmeyip, bu hakların etkili, erişilebilir ve zamanlı biçimde kullanılabilmesini sağlayacak yapısal önlemleri hayata geçirmesi gerekmektedir. Aksi halde, hukuken tanınan üreme haklarının uygulamada işlevsizleşmesi ve sistematik hak ihlallerinin ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Üreme Hakları, Vicdani Ret, Fiili İmkansızlık, Pozitif Yükümlülük, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM).

De Facto Impossibility in the Exercise of Reproductive Rights

Abstract

Reproductive rights constitute a set of fundamental human rights encompassing individuals' ability to freely decide over their bodies and reproductive capacities, to access reproductive health services, and to benefit from these services in a manner consistent with human dignity (Cook, Dickens and Fathalla, 2003; World Health Organization, 2014). These rights include access to safe abortion, access to medical information regarding pregnancy, access to contraception methods, and non-discriminatory access to reproductive health services. However, the formal recognition of these rights at the normative level does not necessarily mean that they can be effectively exercised in practice. In particular, in the context of access to abortion and reproductive health services, the refusal of healthcare providers to deliver services on the grounds of "conscientious objection" or the "right to choose patients" may render these rights practically inaccessible (Fiala and Arthur, 2017). This situation points to a structural

problem that creates a de facto impossibility in the exercise of reproductive rights. This study aims to examine this de facto impossibility in the exercise of reproductive rights in light of the European Convention on Human Rights (ECHR) system and the case law of the European Court of Human Rights (ECtHR). Although reproductive rights are not explicitly regulated in the ECHR, the Court protects these rights primarily under Article 8 (right to respect for private and family life), and in certain circumstances under Article 3 (prohibition of ill-treatment) and Article 14 (prohibition of discrimination) (Tysiac v. Poland; R.R. v. Poland; P. and S. v. Poland). In this context, reproductive rights are not recognized by the ECtHR as an autonomous category of rights, but are instead protected through the interpretative expansion of existing Convention rights. The Court's approach to abortion is also shaped within this framework. The ECtHR does not recognize abortion as an independent right under the Convention; however, it considers ensuring effective access to abortion services permitted under domestic law as part of the state's positive obligations (A., B. and C. v. Ireland). In this regard, the Court emphasizes that states are not only required to refrain from interference but are also obliged to ensure that legally recognized possibilities are practically accessible. The Court's case law, particularly in Tysiac v. Poland, R.R. v. Poland, and P. and S. v. Poland, demonstrates that the obstruction, delay, or subjection of access to reproductive health services to uncertain administrative procedures may result in violations of the Convention, particularly Article 8. In this jurisprudence, the Court has operationalized states' positive obligations through requirements such as ensuring effective access to services, guaranteeing timeliness, establishing clear and foreseeable procedural safeguards, and preventing arbitrary practices that hinder individuals' exercise of their rights (Herring, 2014). Within this framework, conscientious objection is not directly regulated under the ECHR but may be considered within the scope of freedom of thought, conscience, and religion (Article 9). However, this right is not absolute and cannot be exercised in a manner that undermines the continuity of public services or eliminates individuals' access to fundamental rights (Council of Europe, 2010). At this point, a conflict arises between healthcare providers' right to conscientious objection and individuals' reproductive rights to access services. Using a comparative law method, this study examines the impact of conscientious objection on access to reproductive healthcare through different regulatory models in Europe. The examples of Italy, Sweden, the United Kingdom, and Norway demonstrate that access problems are either exacerbated by broad conscientious objection regimes or managed through referral obligations, limitations, and institutional organization mechanisms, thereby revealing that the determining factor is the institutional design of healthcare systems. In conclusion, the study finds that where conscientious objection practices are not sufficiently limited by safeguards, the exercise of reproductive rights becomes de facto impossible, resulting in indirect discrimination, particularly against women. Therefore, states must go beyond the mere normative recognition of reproductive rights and implement structural measures that ensure their effective, accessible, and timely realization. Otherwise, the practical erosion of legally recognized rights and the emergence of systemic human rights violations become inevitable.

Keywords: Reproductive Rights, Conscientious Objection, de Facto Impossibility, Positive Obligations, European Court of Human Rights (ECtHR).

Makale ID= 24

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7729-6039

Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamalarında Çocuğun Yüksek Yararı İlkesi: Türk ve İsviçre Hukukunda Karşılaştırmalı Bir İnceleme

Doç. Dr. Gamze Turan Başara

Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Çocuğun yüksek yararı, uluslararası hukuk ve anayasa hukuku kapsamında güvence altına alınmış ve herkes tarafından dikkate alınması gereken bir genel hukuk ilkesidir. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 3. maddesinde kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararının temel düşünce olduğu belirtilmektedir. Ebeveyn–çocuk ilişkisine ilişkin hak ve yükümlülüklerin şekillendirilmesinde ve çocuğa ilişkin tüm karar ve uygulamalarda esas alınması gereken bir rehber ilke olarak tasarlanan çocuğun yüksek yararı kavramı, bu niteliği gereği genel ve soyut bir tanıma elverişli değildir. Dolayısıyla söz konusu kavram, her somut olaydaki mevcut koşullar dikkate alınarak içeriğinin belirleneceği dinamik bir kavramdır. Söz konusu ilkenin uygulanma koşulları değerlendirildiğinde, esasen üç temel unsurdan söz edilebilir. Bunlar; adli ve idari tüm süreçlerde çocuğun görüşünün dikkate alınması, hakkında karar alınan durumlarda sürece etkin katılımının sağlanması ve fiziksel, duygusal, sosyal ile entelektüel gelişimini destekleyici koşulların oluşturulmasıdır. Çocuğun yüksek yararı ilkesinin yardımcı üreme yöntemleri bakımından geçerli olması halinde, ilk olarak, çocukların yalnızca ideal yaşam koşulları içerisinde dünyaya gelecekleri durumlarda yapay döllenme yöntemleriyle dünyaya getirilmelerine izin verilmesi beklenmektedir. Burada çocuk için ideal yaşam koşullarından söz edebilmek için ebeveyn adaylarının en azından çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir yaşam sağlayabilecek yeterlilikte görülmeleri gerekmektedir. Çocuğun yüksek yararı ilkesinin üremeye yardımcı yöntemleri bakımından bir diğer etkisi, çocuğun biyolojik kökenine ve soybağına ilişkin belirsizliklere neden olacak üreme yöntemlerine izin verilmemesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Türk hukukunda üremeye yardımcı yöntemler ve tekniklere ilişkin hukuki çerçeve Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmelik (R. G. 20.09.2014, 29135) ile düzenlenmiştir. Ayrıca Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanun'un Ek 1. maddesinde izin verilen üremeye yardımcı tedavi uygulamaları belirtilmiştir. Anılan Yönetmelik'te, üremeye yardımcı tedavi yöntemlerinin, yalnızca eşlerin kendilerine ait üreme hücreleri kullanılarak

uygulanabileceği ilkesi kabul edilmiştir. Bu çerçevede, Türk hukuku bakımından üçüncü kişilere ait gametlerin kullanılması, donör aracılığıyla embriyo elde edilmesi, aday eşlerden elde edilen gamet veya embriyoların başka kişilerde kullanılması ya da aday olmayan kişilerden alınan gamet ve embriyoların aday eşlerde uygulanmasına izin verilmemektedir. Söz konusu yasaklar, doğacak çocuğun biyolojik kökenine ve soybağına ilişkin belirsizliklerin önlenmesi, ileride birden fazla kişi arasında ebeveynlik iddialarının ortaya çıkmasının engellenmesi ve çocuğun aile hukuku bakımından hukuki statüsünün açık ve tartışmasız biçimde belirlenmesi amacına yöneliktir. Yönetmelik'te her ne kadar açıkça "çocuğun yüksek yararı" kavramına yer verilmemiş ise de, üreme yöntemlerine erişimin yalnızca evli eşlerle sınırlandırılması ve soybağına ilişkin belirsizliklerin önlenmesi yoluyla çocuğun menfaatinin dolaylı biçimde korunması amaçlanmaktadır. İsviçre hukukunda üremeye yardımcı tıbbi yöntemlere ilişkin yasal düzenleme, 18.12.1998 tarihli ve 01. 01. 2001 tarihinde yürürlüğe giren Tıbbi Destek Alınması Yoluyla Üreme Hakkında Kanun (Bundesgesetz über die medizinisch unterstützte Fortpflanzung (Fortpflanzungsmedizingesetz, FMedG)) ile yapılmıştır. Anılan Kanun'un tıbbi yardımla üreme yöntemlerine ilişkin ilk maddesi (FMedG m. 3), "Çocuğun Yüksek Yararı" kenar başlığı altında, genel bir davranış kuralı niteliğinde olmak üzere, üreme yöntemlerinin, ancak çocuğun yüksek yararının güvence altına alınması halinde uygulanabileceğini hükme bağlamaktadır. Bu yönüyle İsviçre hukukunda çocuğun yüksek yararı, yalnızca belirli yasaklar ve sınırlamalar yoluyla dolaylı biçimde değil, açıkça ve doğrudan normatif bir temel ilke olarak düzenlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Soybağı, Çocuğun Yüksek Yararı, Yapay Döllenme, Taşıyıcı Annelik, Ebeveynlik.

The Principle of the Best Interest of the Child in Assisted Reproductive Treatments: A Comparative Analysis of Turkish and Swiss Law

Abstract

The best interests of the child constitute a general principle of law that is safeguarded under both international law and constitutional law and must be taken into consideration by all. Article 3 of the Convention on the Rights of the Child provides that, in all actions concerning children—whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts, administrative authorities, or legislative bodies—the best interests of the child shall be a primary consideration. Designed as a guiding principle to be taken as the basis in shaping the rights and obligations arising from the parent–child relationship, as well as in all decisions and practices concerning the child, the concept of the best interests of the child does not lend itself to a general and abstract definition due to its nature Therefore, this concept is dynamic and must be determined in each individual case by considering the existing circumstances. When evaluating the conditions for its implementation, three fundamental elements may essentially be identified: the consideration of the child's views in all judicial and administrative proceedings; the effective participation of the child in processes where decisions concerning them are made; and the establishment of conditions that support the child's physical, emotional,

social, and intellectual development. When the principle of the best interests of the child is applied in the context of assisted reproductive technologies, the expectation arises that children should only be conceived through artificial insemination methods when ideal living conditions can be ensured. To speak of such ideal conditions, prospective parents must be considered capable of providing at least a living environment that can meet the child's fundamental needs. Another implication of the principle in the field of assisted reproduction is the prohibition of reproductive methods that would lead to uncertainties concerning the child's biological origins and filiation In Turkish law, assisted reproductive methods and techniques were initially regulated by the Regulation on Assisted Reproductive Treatment Practices and Centers (Official Gazette, 20.09.2014, 29135). In addition, the assisted reproductive treatments permitted are specified in Additional Article 1 of the Law on the Removal, Preservation, Vaccination and Transplantation of Organs and Tissues. According to the 2014 Regulation, assisted reproductive techniques may be carried out only by using the reproductive cells of the spouses themselves Consequently, Turkish law prohibits the use of third-party gametes, embryo creation through donors, the use of gametes or embryos obtained from candidate couples in other persons, or the application of gametes or embryos obtained from non-candidates persons to candidate couples. These prohibitions aim to prevent uncertainties regarding the child's genetic origin and filiation, to avoid potential disputes arising from multiple parenthood claims, and to ensure that the child's legal status in family law is clearly and unequivocally determined. Although the 2014 Regulation does not explicitly refer to the concept of the "best interests of the child," the limitation of access to assisted reproduction methods to married couples and the prevention of ambiguities concerning filiation indirectly serve to protect the child's welfare. In Swiss law, the legal framework on medically assisted reproduction under the Federal Act on Medically Assisted Reproduction (FMedG), adopted on 18 December 1998 and entered into force since 1 January 2001. The first article of the Act concerning medically assisted reproduction (FMedG Art. 3), under the marginal heading "Well-being of the child," stipulates, as a general rule of conduct, that reproductive methods may only be applied if the best interests of the child are ensured. In this respect, Swiss law recognizes the child's best interests explicitly and directly as a fundamental normative principle, rather than treating it merely as an indirect outcome of prohibitions and limitations.

Keywords: Filiation, Best Interest of the Child, Artificial Insemination, Surrogacy, Parenthood.

Makale ID= 170

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0155-5054

Ürün Sorumluluğunda Sorumluluktan Kurtulma Sebepleri

Doç. Dr. Leyla Müjde Kurt

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Ürün sorumluluğu bakımından aslî sorumlular; imalâtçı ve (ithal edilmiş bir ürün söz konusu olduğunda imalâtçıyla birlikte sorumlu olan) ithalâtçıdır. Bu kişilerin ürün sorumluluğunun şartları gerçekleştiği halde sorumluluktan kurtulmaları ancak Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununda (ÜGTDK) düzenlenen sorumluluktan kurtulma sebeplerinden birini ispat etmeleri durumunda mümkündür. İmalâtçı veya ithalâtçı ÜGTDK m. 21 f. 2'de üç bent halinde sayılan hususlardan birini ispatladığı takdirde onun zarar görene ürün sorumluluğu çerçevesinde tazminat ödeme yükümlülüğü ortadan kalkar (ÜGTDK m. 21 f. 3). Söz konusu kurtuluş kanıtlarından ilki, sorumlu kişinin "ürünü piyasaya kendisinin arz etmediğini" ispatlamasıdır (ÜGTDK m. 21 f. 2/a). İkinci kurtuluş kanıtı, "uygunsuzluğun dağıtıcının veya üçüncü bir tarafın ürüne müdahalesinden veya kullanıcıdan kaynaklandığının" ispatlanmasıdır (ÜGTDK m. 21 f. 2/b). Üçüncü kurtuluş kanıtı ise "üründeki uygunsuzluğun, teknik düzenlemelere veya diğer zorunlu teknik kurallara uygun olarak üretilmesinden kaynaklandığının" ispat edilmesidir (ÜGTDK m. 21 f. 2/c). ÜGTDK ile hem ürün sorumluluğuna ilişkin 85/374/EEC sayılı AB Ürün Sorumluluğu Direktifi hem de ürün güvenliğine ilişkin 2001/95/EC sayılı AB Ürün Güvenliği Direktifi tek bir kanun çatısı altında ve ortak bir terminoloji kullanılarak iç hukukumuza aktarılmaya çalışılmıştır. Bu tercih, ürün sorumluluğu ile ürün güvenliği konularının amaçlarının ve yapılarının farklı olması nedeniyle isabetsiz olmuş ve ÜGTDK'da yer alan ürün sorumluluğu düzenlemelerinin 85/374/EEC sayılı AB Ürün Sorumluluğu Direktifindeki düzenlemelerden önemli ölçüde sapmasına yol açmıştır. Bu durum ürün sorumluluğundan kurtuluş kanıtları konusunda da kendisini göstermektedir. ÜGTDK m. 21 f. 2'de zikredilen üç sorumluluktan kurtulma sebebi, bazı farklılıklar arz etmekle birlikte, 85/374/EEC sayılı AB Ürün Sorumluluğu Direktifi m. 7'de yer alan sorumluluktan kurtulma sebeplerinden üçüne paraleldir. Buna karşılık, söz konusu Direktifte düzenlenmiş olan ürünün kazanç sağlamak amacıyla üretilmemiş veya pazarlanmamış olduğu savunmasına, ara ürün imalâtçısının ileri sürebileceği bazı savunma imkânlarına ve gelişim riski savunmasına ÜGTDK m. 21 f. 2'de yer verilmemiştir. Bu çalışmada, Türk hukukunda ürün sorumluluğunda

sorumlu kişinin ileri sürebileceği sorumluluktan kurtulma sebeplerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda doktrinde ileri sürülen görüşler ve (ÜGTDK'da ürün sorumluluğu alanında yapılan düzenlemenin mevzuatı ilgili AB mevzuatı ile uyumlaştırma amacı göz önünde bulundurularak) ürün sorumluluğu ile ilgili AB mevzuatında yer alan düzenlemeler ışığında varılan sonuçlar açıklanmıştır. ÜGTDK m. 21 f. 2'de yer alan sorumluluktan kurtulma sebeplerine ilişkin düzenlemedeki aksaklıkların yargı uygulamasında düzenlemenin AB Direktifine uygun yorumlanması (amaca uygun yorum) yoluyla çözülebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ürün Sorumluluğu, İmalâtçı, İthalâtçı, Sorumluluktan Kurtulma Sebepleri.

Grounds for Exemption from Liability in Product Liability

Abstract

In terms of product liability, the primary liable parties are the manufacturer and (in the case of an imported product, jointly with the manufacturer) the importer. Even where the conditions for product liability are fulfilled, these persons may be released from liability only if they prove one of the grounds for exemption set out in the Law on Product Safety and Technical Regulations (LPSTR). If the manufacturer or importer proves one of the three circumstances listed in Article 21(2) of the LPSTR, their obligation to compensate the injured party within the framework of product liability is eliminated (LPSTR Art. 21(3)). The first of these defenses is proof that the responsible person "did not place the product on the market" (LPSTR Art. 21(2)(a)). The second is proof that "the non-conformity resulted from an intervention by the distributor or a third party, or from the user" (LPSTR Art. 21(2)(b)). The third is proof that "the non-conformity in the product resulted from its manufacture in compliance with technical regulations or other mandatory technical rules" (LPSTR Art. 21(2)(c)). Through the LPSTR, both the EU Product Liability Directive 85/374/EEC and the EU General Product Safety Directive 2001/95/EC were intended to be transposed into domestic law under a single legislative framework using a common terminology. However, this approach has proven problematic, as the objectives and structures of product liability and product safety differ. As a result, the provisions on product liability in the LPSTR have significantly diverged from those in Directive 85/374/EEC. This divergence is also evident with respect to the grounds for exemption from product liability. The three grounds for exemption listed in Article 21(2) of the LPSTR, although containing certain differences, correspond to three of the grounds for exemption set out in Article 7 of Directive 85/374/EEC. However, the LPSTR does not include certain defenses provided for in the Directive, such as the defense that the product was not manufactured or marketed for economic purposes, certain defenses available to component manufacturers, and the development risks defense. This study aims to examine the grounds for exemption from liability that may be invoked by the liable party in product liability under Turkish law. In this context, the conclusions reached are explained in light of both the opinions put forward in the doctrine and the provisions of EU legislation on product liability (taking into

account that the regulation in the LPSTR aims to harmonize domestic law with relevant EU legislation). It is concluded that the shortcomings in the regulation of the grounds for exemption in Article 21(2) of the LPSTR may be resolved in judicial practice through interpretation in conformity with the purpose of the EU Directive.

Keywords: Product Liability, Manufacturer, Importer, Grounds for Exemption from Liability.

Makale ID= 176

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2605-5857[1]
0009-0008-6632-1823[2]

Uzaktan Çalışma Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

Doç. Dr. Gökhan Şahan[1], Arş. Gör. Ayşenur Kıdam[2]

[1]Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi
[2]Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri ile birlikte çalışma hayatında esnekleşme ihtiyacı artmış ve uzaktan çalışma, alışılmış iş görme şekillerinin yerini almaya başlamıştır. 4857 sayılı İş Kanunu m. 14/4'te ve Uzaktan Çalışma Yönetmeliği kapsamında düzenlenen, genel hizmet sözleşmesinden bazı yönleriyle farklılıkları bulunan uzaktan çalışma sözleşmesi; işçinin iş görme edimini evinde veya teknolojik iletişim araçları vasıtasıyla işyeri dışında yerine getirdiği atipik bir iş sözleşmesidir. Bu çalışma şeklinde klasik hizmet sözleşmelerinin temelini oluşturan zaman ve mekân birliği ortadan kalkmaktadır. Uzaktan çalışma sözleşmesinin hukuki niteliğinin tespitinde en çok tartışılan husus, iş hukukunun temel unsuru olarak kabul edilen bağımlılık unsurudur. İşçinin; işverenin doğrudan gözetimi, denetimi ve emri altında bulunmaması kişisel bağımlılık unsurunun zayıfladığı veya ortadan kalktığı izlenimini yaratsa da hukuki olarak bağımlılık unsuru tamamen ortadan kalkmamakta, sadece şekil değiştirmektedir. Bunun yerine genellikle teknolojik araçlar sayesinde kurulan yeni bir tür bağımlılık unsuru ortaya çıkmaktadır. İşçi, fiziken işyerinde bulunmasa dahi işverenin emir ve talimatlarına uymakla yükümlü olup işverenin yarattığı organizasyonun bir parçası olarak çalışmaya devam etmektedir. Bağımlılık unsuru, işin teknolojik araçlarla görülmesi sebebiyle normalden farklı olarak mekânsal ayrılığa uğramıştır. Bu husus, işverenin işçi üzerindeki yönetim hakkının sınırlarını ve gözetim yükümlülüklerini yeniden belirlemeyi zorunlu hale getirmiştir. Alışılmış işyeri kavramının değişmesi, işverenin işçi üzerindeki denetim yetkisini de etkilediğinden bu durum, işçinin özel hayatının gizliliği ile dinlenme hakkının ihlal edilmesi ihtimalini de beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra işverenin iş sağlığı ve güvenliği standartlarını sağlama, gerekli iş araç gereçlerini karşılama yükümlülüğü bu atipik iş sözleşmesinde de devam etmektedir. Kanun koyucu, Yönetmelik'te ve 4857 sayılı İş Kanunu m. 14'te düzenlenen uzaktan çalışma modelinde ortaya çıkan bu yeni hususların hukuken daha zayıf konumda olan işçi aleyhine sonuç doğurmasını engellemek amacıyla çeşitli koruyucu hükümlere yer vermiştir. Bu çalışmada, uzaktan çalışma sözleşmesinin genel özellikleri ve unsurları, iş ve borçlar hukuku sistematiği çerçevesinde incelenmektedir. Özellikle bağımlılık

unsurunun uzaktan çalışmadaki görünüm biçimleri ele alınarak işverenin hakları ile işçinin korunması ilkesi arasındaki denge değerlendirilmektedir. Amacımız, uzaktan çalışmanın tamamen bağımsız yepyeni bir sözleşme türü olmadığını, aksine iş sözleşmesinin esnekleştirilmiş ve teknolojiye uyarlanmış özel bir alt tipi olduğunu açıklamaktır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Çalışma, Hizmet Sözleşmesi, Atipik İş Sözleşmesi, Bağımlılık Unsuru, Esneklik.

The Legal Nature of the Remote Work Contract

Abstract

With the development of information and communication technologies, the need for flexibility in working life has increased, and remote work has begun to replace traditional forms of work performance. The remote work contract, regulated under Article 14/4 of the Labor Law No. 4857 and the Remote Work Regulation, is an atypical employment contract where the employee performs their duties at home or outside the workplace via technological tools. Consequently, the unity of time and space, which constitutes the foundation of classical employment contracts, disappears. The most debated issue in determining the legal nature of the remote work contract is the element of subordination, the fundamental element of labor law. Although the lack of direct physical supervision and control by the employer creates the impression that personal subordination has weakened, this element does not legally disappear; it merely changes form. Instead, a new type of technological subordination emerges. Even without being physically present at the workplace, the employee remains obliged to comply with the employer's instructions and continues to function as an integral part of the employer's work organization. This spatial separation requires redefining the boundaries of the employer's managerial prerogative and supervision obligations. Since the altered concept of the workplace affects the employer's control mechanisms, it brings a potential risk of violating the employee's privacy and right to rest. Furthermore, the employer's fundamental obligations to ensure occupational health and safety standards and provide necessary work equipment continue in this atypical contract. To prevent these new dynamics from disadvantaging the legally weaker employee, the legislator has included various protective provisions within the relevant regulations and the Labor Law. The purpose of this study is to demonstrate that remote work is not an entirely independent, brand-new type of contract, but rather a flexible, technology-adapted subtype of the standard employment contract. As the research method, the general characteristics and elements of the remote work contract are theoretically examined within the framework of current legislation and labor law doctrine. By specifically addressing the manifestations of the subordination element in remote work, the balance between the employer's rights and employee protection is evaluated. Ultimately, the study concludes that the element of subordination does not disappear but assumes an organizational and technological character, necessitating the strict application of mandatory employee protection rules in this atypical model.

Keywords: Remote Work, General Employment Contract, Atypical Employment Contract, Element of Subordination, Flexibility.

Makale ID= 304

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0003-1798-8713

Uzaktan Kumanda Edilen Gemilerde Taşıyanın Gemiyi Denize Elverişli Halde Bulundurma Sorumluluğu

Birkan Baran

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Deniz ticareti hukuku, tarihsel olarak insan unsurunu esas alan bir sorumluluk anlayışı üzerine inşa edilmiştir. Bu sebeple taşıma faaliyetinden doğan kusur, gözetim ve organizasyon eksiklikleri de büyük ölçüde gemi adamları, kaptan ve taşıyan ekseninde değerlendirilmiştir. Ancak Endüstri 4.0 döneminin bir getirisi olarak dijitalleşme, otomasyon ve yapay zekâ temelli sistemlerin deniz ticareti alanına nüfuz etmesiyle birlikte, geminin sevk ve idaresinin bütünüyle veya belirli ölçülerde gemi dışından yürütüldüğü yeni tip gemi modelleri ortaya çıkmıştır. Bu gelişme, deniz taşımacılığına ilişkin akdedilen uluslararası sözleşmelerin ve özellikle de 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun uzaktan kumanda edilen gemiler bakımından ne ölçüde uygulanabileceği sorusunu gündeme getirmektedir. Bu çalışma ile birlikte, taşıyanın Türk Ticaret Kanunundan doğan en temel sorumluluklarından biri olan gemiyi denize elverişli halde bulundurma sorumluluğunun, uzaktan kumanda edilen gemiler bağlamında incelenmesi hedeflenmektedir. İşbu çalışma kapsamında, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Beşinci Kitabında yer alan deniz ticaretine ilişkin hükümlerin, temelde geleneksel gemi ve mürettebat organizasyonu esas alınarak sevk edilmiş olduğu kabulünden hareket edilmektedir. Bu nedenle, gemide sürekli fiziksel insan varlığının mevcut olmadığı veya son derece sınırlı tutulduğu bir gemi modelinde, denize elverişlilik kavramının hangi ölçütler esas alınarak belirleneceği ve bu kavramın söz konusu model bakımından ne ölçüde uygulanabilir olduğu hususu, müstakil olarak ele alınması gereken bir sorun alanı oluşturmaktadır. Denize elverişlilik kavramının yalnızca geminin gövdesi, makine teçhizatı ve teknik donanımıyla sınırlı olmadığı; uzaktan kumanda sisteminin işlevselliği, yazılımın güvenilirliği ve gerektiğinde müdahalede bulunacak uzaktan operatör yapılanmasının da bu değerlendirmenin ayrılmaz unsurları arasında yer aldığı tartışmasızdır. Bu çerçevede, uzaktan kumanda edilen gemiler bakımından denize elverişlilik, klasik anlamda fiziksel gemi hazırlığının ötesinde, gemi ile kıyıdaki kontrol merkezi arasında tesis edilen teknik ve organizasyonel bütünleşmenin yeterliliği esas alınarak yeniden değerlendirilmelidir. Sonuç olarak, uzaktan kumanda edilen gemilerin deniz ticareti hukukunda

ortaya çıkardığı yapısal dönüşüm, denize elverişlilik kavramının geleneksel içeriğinin yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Zira gemi üzerindeki insan unsurunu esas alan yaklaşım, sevk ve idarenin gemi dışına taşındığı bu yeni model karşısında açıklayıcılığını kısmen yitirmektedir. Bu nedenle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde denize elverişliliğin, yalnızca geminin fiziksel ve teknik yeterliliği üzerinden değil; uzaktan kumanda altyapısı, yazılım güvenliği ve kıyı merkezli sevk ve idarenin bütüncül yeterliliği dikkate alınarak yorumlanması gerekmektedir. Bu yaklaşım, mevcut hukuk kurallarının teknolojik gelişmeler karşısındaki uygulanabilirliğinin ortaya konulmasının yanında, gelecekte yapılacak normatif düzenlemelere de zemin sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Kumanda Edilen Gemi, Kontrol Merkezi, Denize Elverişlilik, Taşıyanın Sorumluluğu, Türk Ticaret Kanunu.

The Carrier's Obligation to Keep the Vessel Seaworthy in Remotely Controlled Ships

Abstract

Maritime law has historically been built upon an understanding of liability premised on the human element. For this reason, fault, supervision, and organizational deficiencies arising from carriage activities have, to a large extent, been assessed through the prism of seafarers, the master, and the carrier. However, as a consequence of the Industry 4.0 process, which began to be implemented in the early 2010s, digitalization, automation, and artificial intelligence-based systems have penetrated the field of maritime commerce, giving rise to new ship models in which the navigation and management of the vessel are carried out wholly or partially from outside the ship. This development raises the question as to the extent to which international conventions concluded in relation to maritime transportation, and in particular the Turkish Commercial Code No. 6102, may be applied to remotely controlled ships. This study aims to examine, in the context of remotely controlled ships, the carrier's obligation to keep the vessel seaworthy, which constitutes one of the most fundamental obligations imposed on the carrier under the Turkish Commercial Code. In addition, this study proceeds on the assumption that the provisions concerning maritime commerce set forth in Book Five of the Turkish Commercial Code No. 6102 were enacted on the basis of a traditional ship and crew organization. Accordingly, in a ship model where the continuous physical presence of human beings on board is absent or limited, determining the criteria upon which seaworthiness is to be assessed and the extent to which this concept remains applicable to such a model constitutes a distinct area of inquiry. It is beyond dispute that the concept of seaworthiness is not confined solely to the hull of the vessel, its machinery, equipment, and technical apparatus; the functionality of the remote-control system, the reliability of the software, and the organizational structure of the remote operators who would intervene when necessary also form integral components of this assessment. Within this framework, seaworthiness in respect of remotely controlled ships must be reassessed not merely on the basis of the vessel's physical preparedness in the classical sense, but by reference to the adequacy of the technical and

organizational integration established between the ship and the shore-based control centre. In conclusion, the structural transformation brought about by remotely controlled ships in maritime law necessitates a reconsideration of the traditional content of the concept of seaworthiness. Indeed, the approach based on the human element on board partially loses its explanatory force in the face of this new model, in which navigation and management are shifted outside the vessel. For this reason, within the framework of the Turkish Commercial Code No. 6102, seaworthiness must be interpreted not only in terms of the vessel's physical and technical adequacy, but also in light of the overall sufficiency of the remote-control infrastructure, software security, and shore-based navigation and management. Such an approach provides a basis not only for demonstrating the applicability of existing legal rules in the face of technological developments, but also for future normative regulations.

Keywords: Remote-Controlled Ship, Control Center, Seaworthiness, Carrier's Liability, Turkish Commercial Code.

Makale ID= 103

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3256-6848

Uzun Süreli Yaşlı Bakım Sigortası ve Türkiye'de Uygulanabilirliği

Dr. Gökben Güler

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Soma Meslek Yüksekokulu

Özet

Dünya genelinde doğurganlık oranlarının düşmesi ve yaşam süresinin uzaması, nüfusun giderek yaşlanmasına yol açmaktadır. Yaşlı nüfusun artması ise sağlık hizmetleri yanında uzun süreli bakım hizmetlerine olan ihtiyacı da önemli ölçüde artırmaktadır. Bu hizmetlerin finansmanı birçok ülkede kamu bütçeleri, sosyal güvenlik sistemleri ve özel sigorta mekanizmaları aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu bağlamda uzun süreli yaşlı bakım sigortası, yaşlı bireylerin bakım ihtiyaçlarının, sürdürülebilir bir finansman modeli ile karşılanmasını amaçlayan önemli bir sosyal politika aracı olarak ortaya çıkmıştır. Uzun süreli bakım sigortası sistemine 1995 yılında Almanya'nın öncülük etmesi sonrasında, bunu 2000 yılında Japonya izlemiş ve Güney Kore, Hollanda gibi diğer ülkeler de kendi modellerini geliştirmiştir. Türkiye'de yaşlı bakım hizmetleri büyük ölçüde aile temelli bakım modeli üzerine kuruludur. Bununla birlikte demografik dönüşüm, kentleşme, kadınların işgücüne katılımının artması ve aile yapısındaki değişimler, geleneksel bakım mekanizmalarının sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Bunun yanında yaşlı bakım hizmetleri sosyal yardım programları ve huzurevi hizmetleri aracılığıyla da sağlanmaktadır. Ancak bu hizmetlerin kapsamı ve finansmanı uzun vadede artan bakım ihtiyacını karşılamada yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle Türkiye'de uzun süreli yaşlı bakım sigortasının oluşturulması, yaşlı bakım hizmetlerinin kurumsal bir yapıya kavuşturulmasını ve sürdürülebilir bir finansman mekanizmasının geliştirilmesini sağlayabilir. Bununla birlikte, söz konusu sistemin Türkiye'de uygulanabilirliği yalnızca sosyo-ekonomik değil, aynı zamanda hukuki bir zemine de dayanmaktadır. Bu bağlamda bakım sigortası sistemi, başta Anayasa'nın sosyal devlet ilkesini düzenleyen 2. maddesi, sosyal güvenlik hakkını güvence altına alan 60. maddesi ve devletin yaşlıları koruma yükümlülüğünü öngören 61. maddesi olmak üzere anayasal dayanaklara oturmaktadır. Ayrıca bu sistemin, mevcut sosyal güvenlik yapısı içerisinde mi yoksa genel bütçe ve sosyal yardım temelli bir modelle mi kurgulanacağı önem taşımaktadır. Bu yönüyle bakım sigortası, yeni bir sigorta kolu olarak düzenlenebileceği gibi mevcut sosyal güvenlik sistemi içinde bütünleşik bir yapı olarak da tasarlanabilir. Ancak bu sistemin uygulanabilirliği açısından Türkiye'nin demografik yapısı, sosyal güvenlik sistemi, kamu maliyesi kapasitesi ve bakım hizmetlerinin mevcut kurumsal altyapısı gibi faktörlerin dikkatle değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında, bakım sigortasının uygulandığı ülke örnekleri incelenerek, söz konusu sistemlerin yapısal özellikleri, finansman

yöntemleri ve uygulama sonuçları anayasal ilkeler, sosyal güvenlik hukuku ve kamu maliyesi çerçevesinde multidisipliner bir yaklaşımla değerlendirilmektedir. Ayrıca bakım sigortası sisteminin Türkiye'de uygulanabilirliği konusunda çeşitli çıkarımlarda bulunulmakta ve Türkiye'de uzun süreli yaşlı bakım sigortası sistemine yönelik olası düzenlemeler hakkında değerlendirmeler yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Güvenlik Sistemi, Yaşlılık, Yaşlı Bakım Hizmetleri, Sürdürülebilir Yaşlı Bakım Sigortası Finansmanı.

Long-Term Elderly Care Insurance and Its Applicability in Turkey

Abstract

Declining fertility rates and increasing life expectancy worldwide are leading to an aging population. This increase in the elderly significantly increases the need for both healthcare and long-term care services. In many countries, these services are financed through public budgets, social security systems, and private insurance mechanisms. In this context, long-term elderly care insurance has emerged as an important social policy tool aimed at meeting the care needs of elderly individuals through a sustainable financing model. Following Germany's pioneering role in long-term care insurance systems in 1995, Japan followed in 2000, and other countries such as South Korea and the Netherlands have developed their own models. In Turkey, elderly care services are largely based on a family-based care model. However, demographic changes, urbanization, increased participation of women in the workforce, and changes in family structure are making the sustainability of traditional care mechanisms more difficult. In addition, elderly care services are also provided through social assistance programs and nursing home services. However, the scope and funding of these services may be insufficient to meet the increasing long-term care needs. Therefore, establishing long-term elderly care insurance in Turkey could provide an institutional structure for elderly care services and develop a sustainable financing mechanisms. However, the applicability of this system in Turkey is based not only on socio-economic grounds but also on legal ones. In this context, the long-term care insurance system rests on constitutional grounds, primarily Article 2 of the Constitution, which regulates the principle of the social state, Article 60, which guarantees the right to social security, and Article 61, which stipulates the state's obligation to protect the elderly. Furthermore, it is important whether this system will be designed within the existing social security structure or as a model based on the general budget and social assistance. In this respect, long-term care insurance can be regulated as a new branch of insurance or designed as an integrated structure within the existing social security system. However, the feasibility of this system requires careful consideration of factors such as Turkey's demographic structure, social security system, public finance capacity, and the existing institutional infrastructure of care services. This study examines examples of countries where long-term care insurance is implemented, and evaluates the structural characteristics, financing methods, and implementation results of these systems within a multidisciplinary approach encompassing constitutional principles, social security law, and public finance. Furthermore, various

inferences are made regarding the feasibility of a long-term care insurance system in Turkey, and assessments are made about possible regulations for a long-term elderly care insurance system in Turkey.

Keywords: Social Security System, Old Age, Elderly Care Services, Sustainable Financing of Elderly Care Insurance.

Makale ID= 169

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3571-5316

Vade Farkı ve Faiz İlişkisi: Vade Farkının Anapara Faizi veya Temerrüt Faizi Niteliğindeki Görünüm Biçimleri ve Bu Hukuki Nitelendirmenin Sonuçları

Arş. Gör. Kardelen Tokabaş

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Uygulamada "vade farkı" ismi altında ödeme yükümlülükleri kararlaştırılmakta, sözleşme ve faturalarda da bu tür düzenlemelere yer verilmektedir. Vade farkı genellikle iki şekilde görünür: İlk olarak, ifa tarihinin ileri bir tarih olarak kararlaştırılması nedeniyle vadeye dek ödenmesi gereken bedel olarak tezahür edebilir. İkinci olarak vade farkı, kararlaştırılan tarihte borcun ifa edilmemesi durumunda, fiili ödeme tarihine kadar geçecek süreye karşılık gelen bedel olarak da karşımıza çıkabilir. Vade farkının hukuki niteliği oldukça tartışmalıdır. Vade farkının hukuki niteliğinin ceza koşulu, tazminat, anapara faizi, temerrüt faizi ve anaparanın bizatihi kendisi olduğu yönünde görüşler mevcuttur. Öğretide daha farklı bir görüş ise, uygulamadaki tipik iki görünüm şeklini birbirinden ayırarak vade farkının hukuki niteliğini değerlendirir. Bu görüş uyarınca, borcun vadesinin gelmesinden itibaren fiili ödeme gününe dek işlemesi kararlaştırılan vade farkı temerrüt faizi niteliğindedir. Ancak bu türün belirli şartlarda ceza koşulu niteliğine bürünebileceği de öğretide ifade edilmektedir. Bedelin ifa zamanının ileri bir tarih olarak kararlaştırıldığı durumlarda vadeye kadar ödenecek olan karşılığın hukuki niteliği konusunda ise bu görüş de kendi içerisinde ayrılmaktadır: Bu bağlamda ilk görüşe göre, bedelin ifa zamanının ileri bir tarih olarak kararlaştırıldığı durumlarda vadeye kadar işleyecek olan vade farkı anapara faizi niteliğindedir. Diğer görüşe göre ise, bedelin ifa zamanının ileri bir tarih olarak kararlaştırıldığı durumlarda vadeye kadar işleyecek olan vade farkı bizatihi asıl alacağın bir kısmını teşkil eder ve anapara niteliğindedir. Kanaatimizce vade farkını tüm görünüm biçimlerini kapsayacak şekilde bir hukuki nitelendirmeye tabi tutmak, vade farkı hukuki bir kavram olmadığından, mümkün değildir. Uygulamadaki tipik iki görünüm biçimini kapsayacak şekilde vade farkını türlere ayırmak ve hukuki nitelendirme yapmak mümkün olsa da yine de tarafların sözleşmelerinde öngördükleri "vade farkı" kaydı ile amaçladıkları farklı olabilir. Bu bağlamda vade farkı kayıtlarına ihtiyatlı yaklaşmak ve her somut olayda tarafların gerçek ortak iradelerini tespit ederek hukuki nitelendirme yapmak önemlidir. Söz konusu tebliğde, öncelikle vade farkının anapara faizi veya temerrüt faizi niteliğinde görünüm arz ettiği durumlar incelenecektir. Devamında ise bu nitelendirmenin sonuçlarına değinilecektir. Zira bir ödeme yükümlülüğünü faiz olarak nitelendirmek, sözleşme ile kararlaştırılabilecek faiz oranına ilişkin sınırlamaların uygulanmasını da beraberinde getirir. Ayrıca taraflar arasındaki sözleşmede vade

farkı kararlaştırılmış ancak miktarı veya oranı belirlenmemişse, 3095 Sayılı Kanun gereği belirleme yapılacaktır. Vade farkı faiz olarak kabul edildiğinde, asıl borç sona erdiğinde saklı tutulmamışsa, daha sonradan vade farkı talep edilemeyecektir. Bunun yanı sıra, bileşik faiz sınırlamaları da söz konusudur. Öngörülen vadeye dek ödenmesi kararlaştırılan vade farkı anapara faizi olarak nitelendirilirse, buna temerrüt faizi işleyebilir. Ancak vade tarihinden fiili ödeme tarihine dek işleyecek olan vade farkı temerrüt faizi niteliğinde değerlendirilirse, bileşik faiz yasağı gündeme gelecektir. Bu durumda da alacaklının, ayrıca bir zararı varsa ancak aşkın zarar olarak talep etme hakkı mevcut olacaktır. Dikkat çekmek gerekir ki, belirli durumlarda vade farkının hukuki niteliğini faizden ayrık tutmak faize ilişkin sınırlamaların dolanılmasına imkân vermek anlamına gelebilir. Vade farkı ile ulaşılmak istenen amaca zaten faiz ile ulaşılabiliyorsa, faize ilişkin emredici düzenlemelere tabi olmamak amacıyla vade farkının öngörüldüğü durumlarda kanuna karşı hilenin söz konusu olabileceği de öğretide ifade edilmektedir. Bu bağlamda kanuna karşı hilenin söz konusu olabileceği hallerin tespiti ve bunun sonuçlarının ele alınması da konumuz bakımından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vade Farkı, Temerrüt Faizi, Anapara Faizi.

Maturity Differential and Interest: Manifestations of Maturity Differential as Interest on Capital or Default Interest and the Consequences of This Legal Characterization

Abstract

In practice, certain payment obligations are established under the designation of “maturity differential” and such provisions are incorporated into contracts and invoices. The maturity differential generally manifests in two forms: Firstly, it may emerge as a consideration payable until the maturity date due to the determination of a future performance date. Secondly, it may appear as an amount corresponding to the period until the actual date of payment in cases where the debt is not discharged on the stipulated due date. The legal nature of the maturity differential is highly contentious. Various scholarly opinions suggest that it may be characterized as a penal clause, damages, interest on capital, default interest, or the capital itself. In our opinion, it is not possible to subject the maturity differential to a single legal characterization that encompasses all its forms, as "maturity differential" is not a formal legal concept. Although it is possible to categorize and characterize it based on its two typical manifestations in practice, the intent of the parties regarding the “maturity differential” clause in their contracts may vary. In this context, it is crucial to approach maturity differential clauses with caution and to determine the legal characterization by identifying the actual and common intention of the parties in each concrete case. In this paper, instances where the maturity differential manifests as interest on capital or default interest will primarily be examined. Subsequently, the consequences of such characterization will be addressed. Indeed, characterizing a payment obligation as “interest” entails the application of statutory limitations regarding the interest rates that may be contractually agreed upon. Furthermore, if a maturity differential is stipulated in the contract but its amount or rate is not specified, it shall be determined pursuant to Law No. 3095. When

the maturity differential is accepted as interest, it cannot be claimed subsequently if it was not reserved upon the discharge of the capital. Moreover, restrictions on compound interest are also applicable. If the maturity differential agreed to be paid until the stipulated maturity is characterized as interest on capital, default interest may accrue upon it. However, if the maturity differential accruing from the date of maturity until the actual payment date is deemed as default interest, the prohibition of compound interest will come into play. In such a case, if the creditor has incurred additional losses, they shall only be entitled to claim them as excess damages. It should be noted that, in certain circumstances, exempting the legal nature of the maturity differential from the rules of interest may allow for the circumvention of statutory interest limitations. It is stated in the doctrine that evasion of the law may be invoked in cases where a maturity differential is stipulated for the purpose of avoiding mandatory interest regulations, provided that the intended objective could already be achieved through interest. In this regard, identifying cases where evasion of the law may occur and analyzing the consequences thereof is of significant importance for our subject matter.

Keywords: Maturity Differential, Interest on Capital, Default Interest.

Makale ID= 245

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6052-5568

Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisinin Hesap Verme Yükümlülüğü: Hukuki Dayanak, Kapsam ve Sınırlar

Arş. Gör. Hatice Nur Aktaş İncel

Eskişehir Osmangazi Üniveristesi Hukuk Fakültesi

Özet

Vasiyeti yerine getirme görevlisi, mirasbırakan tarafından ölüme bağlı tasarrufla atanan; terekenin yönetimi, mirasbırakanın son arzularının yerine getirilmesi, borçların ödenmesi, vasiyetlerin ifası ve paylaşmanın gerçekleştirilmesi amacıyla faaliyet gösteren kimsedir. Türk Medeni Kanunu'nda m. 550-556 hükümlerinde düzenlenen bu kurum, mirasbırakanın iradesi ile terekenin fiili ve hukuki tasfiyesi arasında özel bir işlev üstlenen ölüme bağlı tasarruftur. Vasiyeti yerine getirme görevlisinin görev ve yetkilerini düzenleyen TMK m.552 hükmünde "Mirasbırakan, tasarrufunda aksini öngörmüş veya sınırlı bir görev vermiş olmadıkça vasiyeti yerine getirme görevlisi, mirasbırakanın son arzularının yerine getirilmesi için gerekli bütün işlemleri yapmakla görevli ve yetkilidir."ifadelerine yer verilmiştir. Bu kapsamda görevlerden bazıları ilgili hükümde sayılmıştır. Görevli, gecikmeksizin terekedeki malların, hakların ve borçların listesini düzenlemek, yönetimin gerektirdiği ölçüde tereke malların zilyetliğinin devrini isteme, tereke alacaklarını tahsil etme ve borçlarını ödeme, terekenin paylaşılması için plan hazırlama gibi görev ve yetkilerle donatılmıştır. Hükümden de anlaşılacağı üzere vasiyeti yerine getirme görevlisinin yalnızca işlemleri yerine getiren teknik bir kişi olarak değil, aynı zamanda yürüttüğü faaliyetler bakımından ilgililere karşı açıklık ve denetime açıklık yükümlülüğü taşıyan bir hukuki özne olarak değerlendirilmesini gerekmektedir. Ayrıca TMK m. 556 hükmünde vasiyeti yerine getirme görevlisinin görevini yerine getirirken özen göstermekle yükümlü olduğunu ve ilgililere karşı bir vekil gibi sorumlu bulunduğunu açıkça belirtmektedir. Hükümdeki "vekil gibi sorumluluk" ifadesi, vekâlet hükümlerinin özellikle sorumluluk rejimi bakımından kıyasen uygulanmasını gündeme getirmekte; bu bağlamda TBK m. 508'de düzenlenen hesap verme borcu, vasiyeti yerine getirme görevlisinin ilgililere karşı hesap verme yükümlülüğünün başlıca hukuki dayanağını oluşturmaktadır. Bu noktada vasiyeti yerine getirme görevlisinin hesap verme yükümlülüğünün hukuki dayanağı, kapsamı ve sınırlarının incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada vasiyeti yerine getirme görevlisinin ilgililere karşı hesap verme yükümlülüğünün hukuki dayanağı, bu yükümlülüğün vekâlete ilişkin hükümlerle ne ölçüde açıklanabileceği, hesap verme yükümlülüğü ile bilgi verme yükümlülüğü arasındaki ayrımın hangi esaslara göre kurulması gerektiği, terekeye ilişkin bilgilendirme ödevinin kaynağının ne olduğu, vasiyeti yerine getirme görevlisinin mirasçılar

karşısındaki konumunun bu yükümlülüğün kapsamına nasıl etki ettiği, ayrıca mirasçıların temsilcisi sayılmayan bu kişinin işlem ve gelişmeler hakkında kendiliğinden, düzenli ve eş zamanlı bilgilendirme yapma yükümlülüğünün sınırlarının nasıl belirlenmesi gerektiği sorularına cevap aranacaktır. Bu bağlamda, vasiyeti yerine getirme görevlisinin mirasçıların talimatları ve mirasbırakanın arzuları arasındaki olası menfaat çatışmalarında nasıl hareket etmesi gerektiği, görevlinin bağımsız konumu da dikkate alınarak açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi, Hesap Verme Yükümlülüğü, Bilgi Verme Yükümlülüğü, Terekenin Yönetimi, Miras Hukuku.

The Executor's Duty to Render Account: Legal Basis, Scope and Limits

Abstract

The executor of the will is a person appointed by the testator through a disposition mortis causa and entrusted with the administration of the estate, the implementation of the testator's final wishes, the payment of debts, the execution of legacies, and the completion of the distribution of the estate. Regulated under Articles 550–556 of the Turkish Civil Code, this institution functions as a distinct legal mechanism operating between the testator's intent and the factual and legal settlement of the estate. In this respect, the executor of the will occupies a position that goes beyond the mere performance of technical acts and assumes a legally significant role in the administration and liquidation of the estate. Article 552 of the Turkish Civil Code, which sets out the executor's duties and powers, provides that, unless the testator has stipulated otherwise or assigned only a limited task, the executor is authorized and obliged to carry out all acts necessary to ensure the fulfilment of the testator's final wishes. The provision also envisages several responsibilities, including the prompt preparation of an inventory of the estate's assets, rights, and liabilities; requesting the transfer of possession of estate property where necessary for administration; collecting claims due to the estate; paying estate debts; and drawing up a plan for the distribution of the estate. The breadth of these powers and duties shows that the executor should not be regarded merely as a technical functionary, but rather as a legal actor expected to act in a manner open to scrutiny and accountable to the persons concerned. This conclusion is further reinforced by Article 556 of the Turkish Civil Code, which provides that the executor must exercise due care in the performance of his or her duties and is liable to the interested parties in the same manner as an agent. The reference to liability "as an agent" raises the question of the analogous application of the rules governing mandate, particularly with respect to the executor's liability regime. In this respect, the duty to render account under Article 508 of the Turkish Code of Obligations constitutes the principal legal basis for the executor's duty to account to the interested parties. Against this background, the legal basis, scope, and limits of the executor's duty to render account require closer examination. This study therefore seeks to clarify the legal foundation of that duty, the extent to which it may be explained by reference to the law of mandate, and the criteria for distinguishing the duty to render account from the duty to provide information.

Keywords: Executor, Duty to Render Account, Duty to Provide Information, Administration of the Estate, Inheritance Law.

Makale ID= 283

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0695-4908

Velayet Hakkı Kapsamında Çocuğun Emeğinden Doğan Gelirler Üzerinde Hak Sahipliği

Dr. Öğretim Üyesi Duygu H. Arda Bağce

İstanbul Rumeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Günümüzde çocuklar, sosyal medya, dijital içerik üretimi, spor ve sanat faaliyetleri aracılığıyla ekonomik değer üreten aktörler hâline gelmiştir. Bu gelişme, ebeveynlerin çocuğun emeği üzerinden gelir elde etmesine de imkân tanımaktadır. Televizyon, dijital platformlar ve reklam sektöründe akdedilen sözleşmeler, ebeveynlerin çocuk üzerinden ekonomik menfaat sağlamasını kolaylaştırmakta; bu durum ise çocuğun emeğinden doğan kazançların kime ait olduğu ve nasıl yönetileceği sorusunu güncel bir hukuki sorun hâline getirmektedir. Belirtmek gerekir ki, ebeveynlerin velayet hakkını kullanırken sınırsız bir serbestlik içinde düşünülemez. Nitekim Türk Medeni Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca çocuğun malvarlığının yönetimi velayet hakkı kapsamında ebeveynlere bırakılmakla birlikte, bu yetkinin çocuğun üstün yararı doğrultusunda kullanılması esastır. Bununla birlikte, son dönemde ortaya çıkan sosyo-ekonomik ve teknolojik gelişmeler, mevcut hukuki durumun bu alanda yetersiz kalabileceğini ve daha sıkı koruma mekanizmalarına ihtiyaç duyulabileceğini göstermektedir. Özellikle ebeveynlerin çocuğun emeğinden doğan gelirler üzerindeki tasarruf yetkisinin geniş yorumlanması, çocuğun ekonomik açıdan sömürülmesi riskini beraberinde getirmekte ve velayet hakkının amacını aşan sonuçlar doğurabilmektedir. Zira söz konusu gelirler, yalnızca ekonomik bir değer ifade etmemekte; aynı zamanda çocuğun kişiliği, gelişimi, emeği ve gelecekteki ekonomik bağımsızlığı ile doğrudan ilgilidir. Bu nedenle, bu gelirlerin klasik anlamda malvarlığı unsurlarıyla aynı kategoride değerlendirilmesi eksik kalabilecektir. Bu kapsamda akla gelecek sorular arasında çocuk emeğine ilişkin faaliyetlerin meslek olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği ya da meslekten bağımsız bir kişisel kazanç mı oluşturduğu soruları da olabilir. Ne var ki bu tür soru ve sorunlara çözüm bulmak her zaman kolay olmamakta, somutlaştırılmasına ihtiyaç duyulmakta ve çocuk emeği üzerinden elde edilen gelirlerin çocuğun malvarlığına dahil olup olmadığı meselesinin önemini de arttırmaktadır. Gelirler gerek "çocuk malları" gerekse "çocuğun serbest malları" değerlendirilsin çocukların korunmasına yönelik tedbirlerin mevzuatta yer alması önem taşımaktadır. Karşılaştırmalı hukukta, özellikle çocuk oyuncular ve dijital içerik üreticileri

bakımından geliştirilen koruma mekanizmaları, ebeveynlerin bu gelirler üzerindeki tasarruf yetkisinin sınırlandırılması yönünde önemli örnekler sunmaktadır. Bu kapsamda, çocuğun emeğinden elde edilen gelirlerin belirli bir kısmının çocuk adına korunması, özel hesaplarda tutulması ve ebeveynlerin tasarruf yetkisine sınırlamalar getirilmesi gibi çözümler benimsenmektedir. Bu gelişmeler, sistemin yalnızca ebeveyn takdirine dayalı bir yapı içerisinde sürdürülemeyeceğini de açıkça ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, çocuğun emeğinden doğan gelirlerin doğrudan ebeveyn tasarrufuna bırakılmaması; belirli bir bölümünün çocuk lehine güvence altına alınması, ebeveynlerin tasarruf yetkisinin sınırlandırılması ve gerekli hâllerde yargısal denetime tabi tutulması gerektiği söylenebilir. Sonuç olarak, çocuk odaklı bir yaklaşımın benimsenmesi ve çocuğun ekonomik güvencesinin sağlanarak velayet hakkının gerektiği takdirde bu tür gelirler bakımından dar yorumlanması daha isabetli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Velayet Hakkı, Velayet Hakkının Sınırları, Çocuğun Malları, Çocuğun Emeğinden Doğan Gelirler, Ebeveynin Tasarruf Yetkisi.

Entitlement to Income Derived from a Child's Labor Under the Right of Custody

Abstract

Nowadays, children have become actors who generate economic value through social media, digital content creation, sport and artistic activities. This development also enables parents to generate income from their children's labour. Contracts entered into in the television, digital platforms and advertising sectors facilitate parents' ability to derive financial benefit from their children; this, in turn, raises the question of who owns the proceeds derived from the child's labour and how they should be managed, making it a pressing legal issue. It should be noted that parents cannot be regarded as having unlimited discretion when exercising their parental authority. Indeed, whilst the management of a child's property is entrusted to the parents under the right of parental authority in accordance with the relevant provisions of the Turkish Civil Code, this authority must be exercised in the best interests of the child. However, recent socio-economic and technological developments suggest that the current legal framework may be inadequate in this area and that there may be a need for more robust protection mechanisms. In particular, a broad interpretation of parents' authority to dispose of income derived from a child's labour carries with it the risk of the child's economic exploitation and may lead to outcomes that go beyond the purpose of the right of custody. This is because such income does not merely represent an economic value; it is also directly linked to the child's personality, development, labour and future economic independence. For this reason, classifying such income in the same category as traditional assets may not be entirely accurate. Questions that may arise in this context include whether activities involving child labour should be regarded as a profession, or whether they constitute personal income independent of any profession. However, finding solutions to such questions and issues is not always straightforward; they need to be clarified, and this also highlights the importance of the question of whether income

derived from child labour forms part of the child's estate. Whether such income is classified as "children's property" or "the child's own property", it is important that measures to protect children are enshrined in legislation. In comparative law, the protective mechanisms developed—particularly with regard to child performers and digital content creators—provide significant examples of how parents' authority to dispose of such income is being restricted. In this context, solutions such as setting aside a specific portion of the income derived from the child's work in the child's name, holding it in special accounts, and imposing restrictions on parents' authority to dispose of it are being adopted. These developments also clearly demonstrate that the system cannot be sustained within a framework based solely on parental discretion. In this context, it can be argued that income derived from a child's labour should not be left entirely at the parents' disposal; rather, a specific portion should be safeguarded for the child's benefit, parental discretion should be restricted, and, where necessary, subject to judicial review. Consequently, it would be more appropriate to adopt a child-centred approach and, by ensuring the child's financial security, to interpret the right of custody narrowly in relation to such income where necessary.

Keywords: Custody Rights, Limits of Custody Rights, the Child's Property, Income Derived from the Child's Labor, the Parent's Authority to Dispose of the Child's Property.

Makale ID= 320

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0710-3312

Vergi Hukukunda Tarh ve Tahsil Zamanaşımında Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Prof. Dr. Ümit Süleyman Üstün

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu çalışma kapsamında, vergi hukukunda tarh zamanaşımı (VUK m.114) ile tahsil zamanaşımı (6183 m.102–104) kurumları, hukuki güvenlik ve mülkiyet hakkı ekseninde güncel içtihatla birlikte yeniden ortaya konmaya çalışılacaktır. Zamanaşımı, vergilerin temel ögelerindendir. Vergi hukukunda tarh zamanaşımı, tahsil zamanaşımı, ceza kesme zamanaşımı ve hata düzeltme zamanaşımı bulunmaktadır. Bunlardan tarh ve tahsil zamanaşımları, vergi hukukundaki temel zamanaşımları olarak belirtilebilir. Bu bakımdan zamanaşımını, belirli bir sürenin geçmesi ile idarenin vergiyi tarh ve tebliğ etme yetkisini ya da tahakkuk etmiş vergiyi tahsil etme yetkisini ortadan kaldıran süre olarak tanımlamak mümkündür Vergi hukukunda sürelere ilişkin düzenlemeler, mükellefin ya da idarenin lehine sonuç doğurabilmektedir. Zamanaşımı süreleri, esas itibariyle mükellefin lehine sonuç doğuran sürelerdendir. Zamanaşımını durduran ve kesen süreler ise vergi alacaklısının çıkarını korumaya yöneliktir. Kanunda zamanaşımı süreleri açıkça belirtilmektedir. Ancak uygulamada, tarh ve tahsil zamanaşımı sürelerinin işleyişi, durması ve kesilmesi noktalarında ciddi hukuki ihtilaflar yaşanmaktadır. Özellikle Vergi Usul Kanunu'nun 114. maddesinde yer alan takdir komisyonuna sevk işleminin zamanaşımını durdurması, geçmişte Anayasa Mahkemesi tarafından mülkiyet hakkı ve hukuk güvenliği bağlamında iptal edilmiş olsa da halen kanunî düzenlemelerin sınırları hususunda belirlilik ilkesi kapsamında halen tartışılmaktadır. Bu bildiride; tarh zamanaşımında takdir komisyonuna sevkin süreye etkisi, tahsil zamanaşımını kesen işlemlerin sınırsız döngü oluşturup oluşturmadığı, bu bağlamda zamanaşımını fiilen sınırsız bir hale getirip getirmediği hususları ele alınacaktır. Yargı kararları (Anayasa Mahkemesi kararları, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu kararı ile daire kararları) ışığında muhtemel hak ihlalleri olup olmadığı hususu ele alınacaktır. Çalışmada, vergi idaresinin işlem yapma süresini fiilen sınırsız hale getiren uygulamaların anayasal ilkelerle çelişkisini ortaya koymak ve uygulamadaki sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın ilk kısmında zamanaşımını vergi hukuku için önemine değinilecektir. Daha sonra tarh zamanaşımı incelenecektir. Tarh zamanaşımı ile ilgili olarak verilen Danıştay İçtihadı Birleştirme kararı ele alınacaktır. Diğer bölümde tahsil zamanaşımı konusu işlenecektir. Bu bağlamda zamanaşımını durduran ve kesen sürelerin kişilerin hukuki

güvenlikleri ile ilgisi ortaya konulmaya çalışılacaktır. Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgili bireysel başvuru kararları da incelenecektir. Çalışma çözüm önerilerini içeren sonuç bölümü ile tamamlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarh Zamanaşımı, Tahsil Zamanaşımı, Hukuk Güvenliği, Takdir Komisyonu, Anayasa Mahkemesi.

Legal Issues and Proposed Solutions in Tax Law Assessment and Collection Statute of Limitations

Abstract

Within the scope of this study, the institutions of the statute of limitations for assessment (Article 114 of the VUK (TPL-Tax Procedure Law)) and the statute of limitations for collection (Law No. 6183, Article 102-104) of tax law will be tried to be re-examined together with current jurisprudence on the axis of legal certainty and property rights. Statute of limitations is one of the basic elements of taxes. The tax law includes statutes of limitations for assessment, collection, imposing penalties, and correcting errors. Statutes of limitations for assessment and collection can be considered the fundamental statutes of limitations in tax law. This interruption statute of limitations can be used as a period during which the administration's authority to assess and notify the tax, or to collect the accrued tax, is eliminated by keeping a certain period of time. Regulations regarding deadlines in the tax regime can affect the functioning of the client or the administration. The conditions for the statute of limitations are among the periods that produce the essential information and have consequences. Periods that suspend and interrupt the statute of limitations are aimed at ensuring the separation of the tax creditor. The statute of limitations is clearly stated in the law. However, in practice, there are serious legal disputes regarding the operation, suspension and interruption of the assessment and collection statute of limitations. In particular, the suspension of the statute of limitations for the referral to the appraisal commission in Article 114 of the Tax Procedure Law is still discussed within the scope of the principle of certainty regarding the limits of legal regulations, although it has been annulled by the Constitutional Court in the past in the context of property rights and legal security. In this paper, the impact of referral to the assessment commission on the assessment period, whether the acts interrupting the collection period create an infinite loop, and whether this effectively renders the statute of limitations indefinite will be discussed. In the light of judicial decisions (Constitutional Court decisions, Council of State Jurisprudence Unification Board decision and chamber decisions), the issue of whether there are possible violations of rights will be discussed. In the study, it is aimed to reveal the contradiction of the practices that make the tax administration's processing time actually unlimited with constitutional principles and to offer solutions to the problems in practice. In this context, the first part of the study will address the importance of the statute of limitations for tax law. Then, the statute of limitations for assessment will be examined. The Jurisprudence Unification Board decision regarding the statute of limitations for assessment will be discussed. The next section will deal with the statute of limitations for collection. In this context, an attempt will be made to demonstrate the

relationship between the periods that suspend and interrupt the statute of limitations and the legal security of individuals. The study will conclude with a concluding section containing proposed solutions.

Keywords: Statute of Limitations on Tax Assessment, Statute of Limitations on Tax Collection, Legal Certainty, Assessment Commission, Constitutional Court.

Makale ID= 22

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0004-8120-8272

Vergi Usul Kanunu Kapsamındaki Kaçakçılık Suçlarında Etkin Pişmanlık Düzenlemesinin Hukuki Niteliği, Uygulama Sorunları ve Zincirleme Suç İlişkisi

Eray Şahin

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Vergi ceza hukuku, devletin mali egemenlik gücünü güvence altına alma amacı ile mükelleflerin mülkiyet hakkı ve hürriyeti bağlayıcı cezalar arasındaki hassas dengede şekillenmektedir. Türk hukuk sisteminde, vergi suçlarına yaklaşım uzun yıllar boyunca katı bir cezalandırma politikası üzerine kuruluyken, 7394 sayılı Kanun ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesinde yapılan köklü değişiklikler sisteme yeni bir paradigma getirmiştir. Bu çalışmanın temel amacı; Türk vergi ceza hukukuna yeni entegre edilen ve vergi kaçakçılığı suçlarında uygulanmaya başlanan "etkin pişmanlık" müessesesinin hukuki niteliğini, ceza adalet sistemindeki yerini ve özellikle zincirleme suç hükümleriyle olan etkileşimini kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktır. Çalışmada yöntem olarak; ilgili yasal düzenlemeler (VUK m. 359, TCK m. 43, TCK m. 7) ve doktrindeki tartışmaların ele alındığı normatif analizin yanı sıra, Yargıtay'ın güncel içtihatlarının incelendiği yargı kararları analizi yöntemi benimsenmiştir. Bu çerçevede öncelikle, soruşturma evresinde öngörülen indirim oranları ile kovuşturma evresindeki oranlar arasındaki farklar ve başvuru usulleri detaylandırılmıştır. Etkin pişmanlıktan yararlanabilmek için şart koşulan vergi aslı, gecikme faizi ve gecikme zammının tamamının ödenmesi hususunun, "onarıcı adalet" ilkesiyle uyumu irdelenmiş; düzenlemenin sadece hazine zararını gidermeyi amaçlayan "tahsilat odaklı" bir araç mı, yoksa failin topluma kazandırılmasını hedefleyen "fail odaklı" bir kurum mu olduğu tartışılmıştır. Ayrıca, Anayasa'nın 38. maddesi bağlamında, ödeme şartının hukuki niteliği doktrindeki farklı yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bununla birlikte çalışmanın önemli bir bölümünde, VUK 359. maddedeki değişiklikle vergi suçlarında "zincirleme suç" (Teselsül) hükümlerinin uygulanmasının önünün açılması konusu analiz edilmiştir. Zincirleme suç hükümleri ile etkin pişmanlık kurumunun aynı anda uygulanıp uygulanamayacağı sorunu ve bu durumun derdest davalardaki "lehe kanun" etkisi, yüksek yargı kararları ışığında değerlendirilmiştir. Özellikle aynı fiilden dolayı hem idari para cezası hem de hürriyeti bağlayıcı ceza süreçlerinin işlemesi durumunun "ne bis in idem" (aynı fiilden dolayı iki kez yargılanmama) ilkesi karşısındaki durumu AİHM kararları ekseninde incelenmiştir. Çalışma sonucunda; vergi kaçakçılığı suçlarında etkin pişmanlık müessesesinin, vergi yargısı ile ceza yargısı arasındaki teknik çatışmaları derinleştirme potansiyeli taşımasına rağmen, hürriyeti

bağlayıcı cezaların alternatifi olarak mükellef hakları açısından önemli bir imkân olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, uygulamadaki belirsizliklerin giderilmesi adına hukuki belirlilik ilkesi çerçevesinde yasal ve idari çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Vergi Kaçakçılığı Suçu, Etkin Pişmanlık, Zincirleme Suç, VUK 359, Onarıcı Adalet.

Legal Nature of the Effective Repentance Regulation in Tax Smuggling Crimes Under the Tax Procedure Law, Implementation Problems, and the Relationship with Chain Crimes

Abstract

Tax criminal law is shaped within a delicate balance between the aim of securing the state's fiscal sovereignty and taxpayers' property rights and liberty-binding penalties. While the approach to tax crimes in the Turkish legal system was based on a strict punishment policy for many years, the radical amendments made to Article 359 of the Tax Procedure Law No. 213 with the Law No. 7394 brought a new paradigm to the system. The main purpose of this study is to comprehensively reveal the legal nature of the "effective repentance" institution, which has been newly integrated into Turkish tax criminal law, its place in the criminal justice system, and particularly its interaction with chain crime provisions. As a method, the study adopts a normative analysis of relevant legal regulations (VUK Art. 359, TPC Art. 43, TPC Art. 7) and doctrinal discussions, alongside a case law analysis of current Court of Cassation decisions. In this framework, firstly, the differences between reduction rates envisaged in the investigation phase and those in the prosecution phase are detailed. The condition of paying the entire tax principal, default interest, and late fee to benefit from effective repentance is examined in terms of its alignment with the "restorative justice" principle; and whether the regulation is merely a "collection-oriented" tool or an "offender-oriented" institution is discussed. Furthermore, within the context of Article 38 of the Constitution, the legal nature of the payment condition is evaluated within the framework of different doctrinal approaches. In a significant part of the study, the issue of enabling the application of "chain crime" (Successive Offense) provisions in tax crimes through the amendment in VUK Art. 359 is analyzed. The problem of whether chain crime provisions and effective repentance can be applied simultaneously and the impact of the "principle of the most favorable law" on pending cases are evaluated. Specifically, the status of facing both administrative fines and liberty-binding penalties for the same act is examined in light of ECHR decisions regarding the "non bis in idem" (ne bis in idem) principle. In conclusion, it is determined that although the institution of effective repentance in tax smuggling crimes carries the potential to deepen technical conflicts between the tax judiciary and the criminal judiciary, it represents a significant opportunity for taxpayer rights as an alternative to liberty-binding penalties. In light of the obtained findings, legal and administrative solution proposals are presented within the framework of the principle of legal certainty to eliminate uncertainties in practice.

Keywords: Tax Smuggling, Effective Repentance, Chain Crime, VUK 359, Restorative Justice.

Makale ID= 308

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9775-5589

W.E.B. Du Bois'nın Çift Bilinçlilik Kavramı ve Amerikan Anayasası Eleştirisi

Dr. Öğretim Üyesi Ulaş Karadağ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Harvard Üniversitesi'nden doktora alan ilk Afro-Amerikalı düşünür olan W. E. B. Du Bois modern sosyolojinin kurucu figürlerinden biridir. W.E.B. Du Bois, başlıca eserlerinden olan The Philadelphia Negro ile kentsel sosyolojinin bilimsel temellerini atmış, The Souls of Black Folk eserinde ırka dayalı kimliğin toplumsal ve psikolojik derinliğini ele almıştır. Black Reconstruction in America kitabında ise Amerikan İç Savaşı'nı ırk ve emek arasındaki ilişki temelinde ve sınıfsal bir perspektifle yeniden yorumlamıştır. Düşünürün eserleri ırk, sınıf ve hukuk üçgenindeki yapısal eşitsizlikleri bilimsel bir zemine oturtan çalışmalardır. Du Bois'nın literatüre kazandırdığı çift bilinçlilik kavramı, bireyin kendisini hem kendi gerçekliği içinde hem de ona kültürel-sınıfsal-sosyal önyargılarla bakan hâkim toplumsal yapının gözünden görme zorunluluğunu ifade eder. Du Bois çift bilinçliliğin, aynı anda Amerikalı ve siyah olmanın yarattığı bu gerilimi mülkiyet ve güç ilişkileriyle şekillenen sınıfsal bir yabancılaşma olgusunun kapsamı içinde değerlendirir. Amerikan Anayasasındaki evrensel özgürlük iddiasının, anayasanın (özellikle de ilk halinin) mülk sahibi beyazların çıkarlarını koruyan ve siyahları hukuken dışlayan yapısıyla çeliştiği iyi bilinen bir husustur. Çift bilinçlilik kavramıyla birlikte düşünüldüğünde Anayasanın sunduğu bu yapısal çelişkinin, bireyin hem sistemin bir parçası (yurttaşı) hem de dışlanan ve sömürülen ötekisi olarak konumlandırılması arasındaki gerilimi/uyuşmazlığı, bir başka deyişle Du Bois'nın sözünü ettiği çift bilinçliliği hukuk eliyle kurumsallaştırdığı görülmektedir. Bu doğrultuda, Du Bois'nın analizini yalnızca sosyolojik bir betimleme olarak değil, aynı zamanda bir hukuk sistemi eleştirisi olarak okumak mümkündür. Çift bilinçlilik, kolektif kimliğe de nüfuz eden psikolojik bir bölünme olmanın yanı sıra ilgili hukuk öznesinin kuruluşuna içkin olan bir gerilimdir. Başka bir deyişle, hukuk düzeni bireyi ikiye bölmektedir: bir hak öznesi olarak evrensel bir statüye sahipken, dolayısıyla hukuk tarafından içlenirken; bu statünün fiili kullanımından, hukukun kendisinden, sistematik olarak dışlanır. Dolayısıyla anayasal düzen, bir yandan soyut yurttaşlık kategorisi üzerinden kapsayıcılık iddiasında bulunurken, diğer yandan bu kapsayıcılığı somut düzlemde sınırlayan ırksal ve sınıfsal hiyerarşileri yeniden üretir. Çift bilinçlilik, bu noktada hem bir teşhis hem de eleştirel bir kavram olarak mevcut düzenin dönüştürülmesi gerekliliğine işaret eden bir bilinç biçimini de içinde barındırır. Bu çalışma, ilk olarak Du Bois'nın Amerikan Anayasasına ilişkin dağınık halde bulunan yorum ve eleştirilerini çift bilinçlilik kavramı üzerinden yeniden

okumayı ve sistematize etmeyi, böylece ne tür bir anayasa kavrayışı olduğunu tespit etmeyi amaçlamaktadır. Daha sonra, Du Bois'nın anayasa kavrayışının yalnızca formel eşitlik ilkeleriyle sınırlı kalmayan, aksine maddi eşitliği ve toplumsal dönüşümü hedefleyen kurucu bir siyasal-hukuksal çerçeve olarak nasıl temellendirilebileceği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: W. E. B. Du Bois, Çift Bilinçlilik, Amerikan Anayasası, Irk ve Sınıf, Demokrasi Teorisi.

The Concept of Double Consciousness in W. E. B. Du Bois and His Critique of the United States Constitution

Abstract

W. E. B. Du Bois, the first African American thinker to receive a PhD from Harvard University, is one of the founding figures of modern sociology. In his major work The Philadelphia Negro, he laid the scientific foundations of urban sociology; in The Souls of Black Folk, he examined the social and psychological depth of racial identity; and in Black Reconstruction in America, he reinterpreted the American Civil War on the basis of the relationship between race and labor and from a class perspective. His works place structural inequalities at the intersection of race, class, and law on a scientific footing. The concept of double consciousness, introduced by Du Bois, refers to the necessity for the individual to perceive themselves both within their own reality and through the gaze of the dominant social structure shaped by cultural, class-based, and social prejudices. Du Bois situates the tension of being simultaneously American and Black within the broader framework of alienation shaped by relations of property and power. It is well known that the universalist claim to freedom in the United States Constitution stands in contradiction to its original structure, which protected the interests of propertied whites and legally excluded Black people. When considered together with the concept of double consciousness, this structural contradiction institutionalizes, through law, the tension whereby the individual is positioned both as a member of the system (a citizen) and as its excluded and exploited Other. In this respect, Du Bois's analysis can be read not only as a sociological description but also as a critique of the legal system. Double consciousness is not merely a psychological division penetrating collective identity, but also a tension inherent in the constitution of the legal subject. In other words, the legal order splits the individual: while they possess a universal status as a subject of rights and are thus formally included by law, they are simultaneously and systematically excluded from the actual exercise of this status and from the law itself. Thus, the constitutional order claims inclusivity through the abstract category of citizenship, while in practice reproducing racial and class hierarchies that limit this inclusivity at the concrete level. At this point, double consciousness functions both as a diagnosis and as a critical concept that contains within itself a form of consciousness pointing toward the necessity of transforming the existing order. This study first aims to reinterpret and systematize Du Bois's scattered remarks and critiques concerning the American Constitution through the concept of double consciousness, thereby identifying the kind of constitutional understanding he develops. It then seeks to examine how, in line with Du Bois's constitutional thought, the problem of double consciousness may be overcome, and how this can be grounded as a constitutive

politico-legal framework oriented not merely toward formal equality, but toward substantive equality and social transformation.

Keywords: W. E. B. Du Bois, Double Consciousness, United States Constitution, Race and Class, Democratic Theory.

Makale ID= 82

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9007-1288

Yaban Hayvanlarının Yaşam Alanı Hakları

Dr. Öğretim Üyesi Akasya Kansu Karadağ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Ülkemizde ve dünyada, hayvanların en az insanlar kadar gelişmiş haklara sahip olması gerektiği ve bu hakların hayvanların menfaat, bilinç ya da acı duyma düzeylerine bakılmaksızın tanınması gerektiğine ilişkin tartışmalar giderek hız kazanmaktadır. Bu bağlamda, evcilleştirilmiş hayvanların bazı vatandaşlık benzeri haklara sahip olması gerektiği ve evcil hayvanların lehine olan durumlarda, insanlar aracılığıyla karar alma mekanizmalarına katılımlarının sağlanması gerektiği yönündeki görüşler de gündeme gelmektedir. Buna karşılık, yaban hayvanlarının evcilleştirilerek insan dünyasına dahil edilmemiş olmaları nedeniyle evcil hayvanlara tanınan türden haklara ihtiyaç duymadıkları yönünde yaygın bir düşünce bulunmaktadır. Ancak günümüzde insanlar yalnızca şehirleri değil, doğal yaşam alanlarını da giderek kuşatmaktadır. Bu nedenle, her ne kadar yaban hayvanları çoğu zaman birer hak öznesi olarak görülmeseler de onların yaşama ve barınma gibi temel hakları insanlar tarafından ihlal edilebilmektedir. Yaban hayvanlarının yaşam alanına sahip olma hakkı, bu alanlarda yaşamlarını sürdürme konusundaki güçlü menfaatlerinden kaynaklanır. Pek çok hayvan türünün hayatta kalabilmesi için kendi yaşam alanlarından ayrılmaması gerekir. Bunun yanı sıra beslenme ve yuva kurma gibi temel ihtiyaçların karşılanması bakımından da yaşam alanları hayati bir önem taşır. Hayvan hakları teorisyenlerinin büyük bir kısmına göre, bir hayvanın varlığını sürdürme menfaati, başkalarının onu öldürmeme yükümlülüğünü doğuracak kadar güçlüdür. Bu durumda hiçbir yaban hayvanı, insanın zevki veya çıkarı uğruna kendi yaşam koşullarından mahrum bırakılamaz. Çünkü bütün hayvanlar için kendi yaşamları değerlidir ve bu nedenle varlıklarını sürdürme yönünde güçlü bir çıkara sahiptirler. Dolayısıyla, var olmaya devam etme çıkarından doğan ve yaşam alanının korunmasını ifade eden hak, temel bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaban hayvanlarının yaşam alanlarına ilişkin hakları, bu alanlar üzerindeki mülkiyet hakkı çerçevesinde tartışılabilir. Mülkiyet hakkı kapsamında yaban hayvanları, araziyi kullanma ve başkalarını araziden uzak tutma hakkına sahip olurlar. Ayrıca bu çerçevede hayvanlar, temsilcileri aracılığıyla ve hukuki yolları kullanarak haklarının korunmasını sağlayabilir; hatta yaşam alanlarına yönelik saldırılar nedeniyle tazminat talebinde bulunabilirler. Bu çalışma, literatürde yeni yeni ele alınmaya başlayan ve yoğun biçimde tartışılan yaban hayvanlarının yaşam alanı hakları konusunu farklı görüşler çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hayvan Hakları, Yaban Hayatı, Yabanın Hakları, Yaşam Alanı Hakları, Mülkiyet Hakkı.

Habitat Rights of Wild Animals

Abstract

In our country and around the world, discussions are gaining momentum regarding the idea that animals should have rights as developed as those of humans, and that these rights should be recognized regardless of the animals' level of interest, consciousness, or capacity to feel pain. In this context, views are also emerging that domesticated animals should possess certain rights akin to citizenship, and that in situations favorable to domestic animals, their participation in decision-making mechanisms through human intermediaries should be ensured. In contrast, there is a widespread belief that wild animals do not require the same rights granted to domestic animals, precisely because they have not been domesticated and incorporated into the human world. However, today humans are increasingly encroaching not only on cities but also on natural habitats. Therefore, even though wild animals are often not viewed as subjects of rights, their fundamental rights -such as the right to life and shelter- can be violated by humans. Wild animals' right to a habitat stems from their vital interest in sustaining their lives within those areas. Many animal species must remain within their own habitats to survive. Furthermore, habitats are of vital importance for meeting basic needs such as feeding and nesting. According to the majority of animal rights theorists, an animal's interest in self-preservation is strong enough to impose an obligation on others not to kill it. In this context, no wild animal may be deprived of its natural habitat for the sake of human pleasure or profit. This is because all animals value their own lives and therefore have a strong interest in self-preservation. Consequently, the right arising from the interest in continuing to exist -which entails the protection of one's habitat- emerges as a fundamental right. The rights of wild animals regarding their habitats can be discussed within the framework of property rights over these areas. Under property rights, wild animals have the right to use the land and to keep others off the land. Furthermore, within this framework, animals can ensure the protection of their rights through their representatives and by utilizing legal avenues; they may even seek compensation for damages resulting from attacks on their habitats. This study aims to examine the topic of wildlife habitat rights -a subject that is only recently beginning to be addressed in the literature and is the subject of intense debate- from various perspectives.

Keywords: Animal Rights, Wildlife, Wildlife Rights, Habitat Rights, Property Rights.

Makale ID= 286

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6635-3202

Yabancı Devletlerin Sınır Aşan İtibar Davaları: BGH'nin Fas v. Die Zeit / Süddeutsche Zeitung Kararı Bağlamında Milletlerarası Özel Hukuk Sorunları

Arş. Gör. Seçil Etlioğlu Erçetingöz

Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu çalışma, Alman Federal Mahkemesi'nin (BGH) 24 Şubat 2026 tarihli Fas v. Die Zeit / Süddeutsche Zeitung kararını milletlerarası özel hukuk bakımından incelemeyi amaçlamaktadır. Uyuşmazlık, Fas Krallığı'nın Alman basın kuruluşlarında yayımlanan ve Pegasus casus yazılımının Fas makamlarınca kullanıldığına ilişkin haberler nedeniyle açtığı davadan doğmuştur. BGH yabancı bir devletin Alman özel hukukunda genel kişilik hakkına benzer bir korumaya dayanarak özel kişilere karşı men talebinde bulunamayacağı sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte, karar yalnızca basın özgürlüğü veya kişilik hakkı hukuku bakımından değil, aynı zamanda milletlerarası yetki, uygulanacak hukuk ve yabancı devletlerin özel hukukta ileri sürebileceği taleplerin sınırları bakımından da dikkat çekici sorunlar ortaya koymaktadır. Kararın milletlerarası özel hukuk boyutunda ilk dikkat çeken husus, davacının üçüncü devlet olmasına rağmen uyuşmazlığın Brüksel I bis Tüzüğü kapsamında bir "medeni ve ticari mesele" olarak değerlendirilebilmesidir. Mahkeme, Fas'ın bu davada egemenlik yetkisi kullanmadığını, dolayısıyla talebin acta iure imperii niteliği taşımadığını kabul etmiştir. Buna karşılık uygulanacak hukukun belirlenmesi bakımından BGH'nin daha çekingen bir yaklaşım benimsediği görülmektedir. Mahkeme, uyuşmazlığa Roma II Tüzüğü'nün mü yoksa Alman milletlerarası özel hukuk kurallarının mı uygulanacağını açık biçimde karara bağlamamış; buna rağmen tarafların yargılama boyunca Alman maddi hukukuna dayanmış olmasını zımni hukuk seçimi olarak değerlendirerek Alman hukukuna ulaşmıştır. Öğretide ise, medya yoluyla kişilik hakkı ihlallerinin Roma II m. 1/2(g) kapsamındaki istisna içinde değerlendirilmesi ve bu nedenle Alman milletlerarası özel hukuk kurallarına dönülmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Bu durum, özellikle internet üzerinden gerçekleşen yayınlarda zararın meydana geldiği yerin belirlenmesi ve yabancı hukukun uygulanma ihtimali bakımından ayrı bir önem taşımaktadır. Çalışmada ayrıca, devletin itibarı ile gerçek ve tüzel kişilerin kişilik hakları arasında yapılan ayrımın maddi hukuk ve uluslararası hukuk bakımından anlamı ele alınacaktır. BGH, Alman hukukunda devletler lehine genel kişilik hakkı tanınmadığını, ayrıca somut olayda dayanılan ceza hukuku normlarının da yabancı devlete bu yönde bir talep hakkı sağlamadığını belirtmiştir. Bunun yanında mahkeme, uluslararası teamül hukuku veya genel uluslararası hukuk ilkelerinden devletlere özel kişiler aleyhine bu tür bir talep hakkı veren bir kural

çıkarılamayacağı sonucuna ulaşmıştır. Bu çerçevede bildiride, söz konusu kararın yalnızca yabancı devletlerin sınır aşan itibar iddialarını sınırlayan bir içtihat olarak değil, aynı zamanda çevrim içi yayınlardan doğan itibar uyuşmazlıklarının vasıflandırılması, uygulanacak hukuk ve basın özgürlüğü dengesi bakımından milletlerarası özel hukuk literatürüne katkı sunan önemli bir karar olarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Devletlerin Dava Ehliyeti, Sınır Aşan İtibar Davaları, Milletlerarası Özel Hukuk, Uygulanacak Hukuk, Çevrim İçi Yayınlar.

Cross-Border Defamation Cases Involving Foreign States: Issues of Private International Law in the BGH's Morocco v. Die Zeit/Süddeutsche Zeitung Decision

Abstract

This study examines the German Federal Court of Justice's (BGH) decision of 24 February 2026 in Morocco v. Die Zeit / Süddeutsche Zeitung from a private international law perspective. The dispute arose out of proceedings brought by the Kingdom of Morocco against German media outlets in response to reports alleging that Moroccan authorities had used Pegasus spyware. The BGH held that a foreign state cannot seek injunctive relief against private parties based on a right comparable to the general right of personality under German private law. However, the decision raises important questions not only in relation to press freedom and personality rights, but also with regard to international jurisdiction, the applicable law, and the limits of the claims that foreign states may assert under private law. The first notable private international law aspect of the decision is that, despite the claimant being a third State, the dispute could still be classified as a "civil and commercial matter" within the meaning of the Brussels I bis Regulation. The Court accepted that Morocco had not exercised sovereign authority in the present case and that the claim therefore did not constitute an acta iure imperii. By contrast, the BGH appears to have adopted a more cautious approach with respect to the determination of the applicable law. The Court did not expressly decide whether the dispute was governed by the Rome II Regulation or by German conflict-of-laws rules. Nevertheless, it concluded that German law was applicable by treating the parties' reliance on German substantive law throughout the proceedings as an implied choice of law. In legal scholarship, however, it has been argued that media-related violations of personality rights fall within the exception laid down in Article 1(2)(g) of the Rome II Regulation and should therefore be governed by German private international law rules. This issue is of particular importance in relation to the determination of the place where the harm occurs in online publications and the possible application of foreign law. The study also examines the significance of the distinction between the reputation of a State and the personality rights of natural and legal persons from the perspectives of substantive law and public international law. The BGH stated that German law does not recognise a general right of personality in favour of States and that the criminal law provisions relied upon in the case did not confer such a claim on a foreign State. The Court further concluded that no such right could be derived from customary international law or from general principles of international law. Against this background, the paper argues that the decision should be assessed not merely as a precedent limiting the cross-border reputation claims of foreign States, but also as an important contribution to the private international law

literature on the characterisation of reputation disputes arising from online publications, the applicable law, and the balance with freedom of the press.

Keywords: Legal Standing of Foreign States, Cross-Border Defamation Case, Private International Law, Applicable Law, Online Publications.

Makale ID= 140

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1956-0118

Yabancı Resmi Belgelerin Tasdikine Alternatif Bir Usul: E-Apostil

Doç. Dr. Cemil Güner

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Resmi belgelerin, verildiği menşe ülke dışındaki diğer ülkelerde de resmi belge olarak kabulü ancak belli şartlarda mümkün görülmektedir. Bu çerçevede, verildiği ülkenin yetkili makamları tarafından veya o ülkedeki Türk konsolosluklarınca tasdik edilmesi, resmi belgenin Türkiye'de de resmi belge niteliğini haiz olması bakımından gereklidir. Bununla birlikte, bahsi geçen işlemlere alternatif olmak üzere ve sürecin kolaylaştırılması amacıyla hazırlanan, Türkiye'nin de taraf olduğu Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılmasına İlişkin 1961 Tarihli La Haye Sözleşmesi, öngördüğü apostil şerhi uygulaması ile tasdik işlemine alternatif bir usul getirmiştir. Yabancı resmi belgeler üzerinde belli bir usulde gerçekleştirilen apostil şerhi işlemi ile La Haye Sözleşmesine taraf devlet makamlarınca verilen resmi belgelerin ilave bir işleme gerek duyulmaksızın diğer taraf devletlerde de resmi belge kuvvetine sahip olması sağlanmaktadır. Apostil şerhi sistemiyle uygulamada sağlanan kolaylık, elektronik apostil (e-apostil) usulüyle yeni bir boyut kazanmıştır. Dijital dönüşümün ve teknolojik alanda ortaya çıkan gelişmelerin bir yansıması olarak, karşılaştırmalı hukukta devletlerin birçok resmi belgenin elektronik ortamda oluşturulmasına yönelik düzenlemeler getirmesi, e-apostil sisteminin her geçen gün daha da yaygınlaşmasına sebep olmaktadır. Bu çerçevede, La Haye Sözleşmesine taraf devletlerden bazıları, e-apostil uygulamasıyla elektronik ortamda düzenlenen belirli bazı resmi belgelere taraf devletlerde de aynı etkiyi sağlamaktadırlar. Bu bağlamda halihazırda, Türkiye'de adli sicil kaydı, mahkeme kararı, nüfus kayıt örneği, doğum kayıt örneği, ölüm kayıt örneği ve evlenme kayıt örneği gibi elektronik ortamda hazırlanan belirli belgeler için e-apostil sistemi üzerinden apostil talebinde bulunulabilmesine imkan tanınmıştır. İlave olarak, isim denklik belgesi, diploma, transkript, şirket kuruluş belgesi, iş bitirme belgesi gibi diğer bazı resmi belgelerin de e-apostil sistemine dahil edilmesine yönelik çalışmaların sürdürüldüğü bilinmektedir. Dijitalleşen dünyada e-apostil usulüyle resmi belgelere, verildiği ülke dışında da belli şartlarda aynı etkinin teşmili zamandan, masraftan ve emekten tasarruf sağlayacağı gibi, çevrimiçi erişebilirlik ve elektronik depolama yönleriyle klasik apostil şerhi uygulamasına ilave bazı avantajlar getirmektedir. Ancak e-apostil usulünün La Haye Sözleşmesinde düzenlenmemiş olması, buna bağlı olarak konunun taraf devletlerin inisiyatifine bırakılması, yeknesaklıktan uzak uygulamaların ortaya çıkmasına zemin

hazırlayabilmektedir. Bu handikabın giderilmesi için La Haye Sözleşmesine ek bir protokol ile münhasıran e-apostil usulüne ilişkin düzenlemeler getirilmesi, taraf devletler bakımından yeknesaklık sağlanmasına, dolayısıyla uygulama farklılıklarından kaynaklanan sorunların bertaraf edilmesine ideal bir çözüm olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Resmi Belge, Apostil, Dijital Dönüşüm, E-Apostil.

An Alternative Procedure to the Legalisation of Foreign Public Documents: E-Apostille

Abstract

The recognition of public documents as a public document in countries other than their country of origin is considered possible under certain conditions. In this context, for a public document to be recognized as such in Türkiye, it is required that it be certified either by the competent authorities of the origin state or by Turkish consulates in that country. However, the Hague Convention Abolishing the Requirement of Legalisation for Foreign Public Documents, which was prepared with the aim of facilitating the aforementioned procedures, has introduced an alternative method of certification through the apostille system. By means of an apostille issued in accordance with a prescribed form on a foreign public document, such documents may be recognized in other state parties of the Convention, including Türkiye, without the need for any additional formality. The convenience achieved in practice through the apostille system has acquired a new dimension with the introduction of the electronic apostille (e-apostille) procedure. In this regard, in Türkiye, apostille requests may currently be submitted via the e-apostille system for certain documents prepared in electronic form, such as criminal records, court decisions, population registry extracts, birth certificates, death certificates, and marriage certificates. In an increasingly digitalized world, extending the legal effect of public documents beyond the origin state through the e-apostille method not only provides savings in time, cost, and labor, but also offers additional advantages over the traditional apostille system in terms of online accessibility and electronic storage. However, the fact that the e-apostille procedure is not regulated under the Convention may give rise to non-uniform practices, as it remains an institution left to the discretion of the state parties. In order to eliminate this drawback, the regulation of specific provisions exclusively governing the e-apostille procedure through an additional protocol to the Convention would constitute an ideal solution.

Keywords: Public Document, Apostille, Digital Transformation, E-Apostille.

Makale ID= 11

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0003-8237-0354

Yabancı Unsurlu Kefalet Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk

Batuhan Albayrak

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada kefalet sözleşmelerinde yabancılık unsurunun varlığı halinde kefilin asıl borçluya başvuru hakkının vasıflandırılması ve bu konuda ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar bakımından uygulanacak hukukun tespiti sorunu incelenmiştir. Doğası gereği üçlü bir ilişki içeren kefalet sözleşmelerinde, her ne kadar asıl borç ilişkisinin borçlusu kefalet sözleşmesinin tarafı olmasa da, kefalet sözleşmesi bakımından meydana gelecek her durum doğrudan veya dolaylı olarak asıl borçluyu da etkileyecektir. Kefil ile borçlu arasındaki ilişki bakımından da özellikle kefilin alacaklıya ödeme yapmakla ona halef olup borçluya başvurabilme imkanının kanunlar ihtilafı hukuku bağlamında vasıflandırılması önem arz etmektedir. Çalışma kapsamında öncelikle Türk hukukunda kefil ile borçlu arasındaki ilişki nezdinde öğreti ve uygulamada yapılan değerlendirmeler ortaya konularak kefilin borçluya başvurma imkanı halefiyet ve rücu hakkı ekseninde ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. Söz konusu müessesenin bu ikili yapısı göz önünde tutulduğunda milletlerarası özel hukuk bakımından kefilin, alacaklıya ne ölçüde ve ne şekilde halef olacağı meselesinin kefalet sözleşmesinin esasına ilişkin sorunları ifade ettiği ve dolayısıyla bu kapsamda vasıflandırılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Öte yandan özellikle Avrupa hukuku metinlerinde ve karşılaştırmalı hukukta konuya ilişkin ayrıntılı düzenlemelere bakıldığında, kefalet sözleşmesinin esasına uygulanacak hukukun yanında asıl borç ilişkisine uygulanacak hukukun da kefilin alacaklının haklarına kanun gereği halef olması bakımından tümüyle dışlanmaması gerektiği işbu çalışma kapsamında vurgulanmıştır. Çalışmada kefilin alacaklıya halef olup borçluya başvuru imkanına sahip olmasından farklı olarak, yine Türk hukukunda kabul gördüğü üzere, kefil ile borçlu arasındaki iç ilişkiye dayanılarak bir rücu hakkının doğabileceği ileri sürülmüştür. Bu bakımdan kefil ile borçlu arasındaki ilişkinin hukuki niteliği özellikle; vekalet, vekaletsiz iş görme, sebepsiz zenginleşme veya bağışlama gibi sözleşme ve hukuki ilişkiler çerçevesinde irdelenmek istenmiştir. Çeşitli ihtimaller göz önünde tutularak kefil ile borçlu arasındaki ilişkinin bu şekilde vasıflandırılabilme imkanı üzerinde durulmuştur. Daha sonra kefalet sözleşmesinin esasına uygulanacak hukukun yanında kefil ile borçlu arasındaki söz konusu ilişkilere uygulanacak hukukun MÖHUK içerisinde yer alan bağlama kuralları ile tespiti yapılmıştır. Böylelikle kefalet sözleşmesine hakim olan yabancı hukukta, kefilin borçluya başvuru imkanının hiç olmaması ya da bu imkanın kısıtlı olması gibi hallerde, kefilin borçlu ile aralarındaki iç ilişkiye dayanarak alacaklıya yapmış

olduğu ödemeler bakımından, borçluya karşı rücu hakkına sahip olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 5718 sayılı MÖHUK kapsamında özellikle vekaletsiz iş görmeye uygulanacak hukuk ya da alacağın kanuni devrine uygulanacak hukuk gibi konularda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmemiş olmasının yaratacağı problemlere de işbu çalışma kapsamında dikkat çekilmeye çalışılmış, MÖHUK içerisine, konu ile ilgili Avrupa Birliği hukukunda ve karşılaştırmalı hukukta yer alan düzenlemelerle uyumlu hükümlerin eklenmesine ihtiyaç duyulduğunun altı çizilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kefalet Sözleşmeleri, Uygulanacak Hukuk, Yabancılık Unsuru, Vasıflandırma.

Applicable Law to Suretyship Contracts with Foreign Element

Abstract

This study examines the steps involved in determining the applicable law in suretyship contracts with foreign elements. First, the definition of a suretyship contract is provided, and the ways in which foreign elements may arise are analyzed in light of scholarly opinions. It is concluded that foreign elements in suretyship contracts may originate from the parties involved, the contract itself, or the underlying debt relationship. The study discusses the law applicable to capacity in suretyship contracts within the framework of Article 9 of the Turkish Code on Private International and Procedural Law (MÖHUK), emphasizing the principle of transactional security and the rules of renvoi. Regarding the law applicable to form, the LRA principle under Article 7 of MÖHUK is explained, and specific aspects of suretyship contracts are evaluated. In terms of substantive law, a distinction is made based on whether the parties have chosen the applicable law, and Article 24 of MÖHUK is analyzed within the context of objective connecting rules. The study further examines issues such as spousal or third-party consent, the guarantor's liability limit, and joint or several suretyship s in terms of form, capacity, and substance. Additionally, the law applicable to the internal relationship between the guarantor and the debtor is evaluated, and the right of recourse is analyzed based on international private law regulations. Finally, the study explores public policy intervention and overriding mandatory rules in private international law, analyzing Articles 5, 6, and 31 of MÖHUK. It is concluded that the limitations introduced by Article 583 of the Turkish Code of Obligations (TBK) and Decree No. 32 on the Protection of the Value of the Turkish Currency (TPKKHK) constitute overriding mandatory provisions. This study systematically examines the key issues and potential solutions related to determining the applicable law in suretyship contracts with foreign elements.

Keywords: Contract of Surety, Applicable Law, Foreign Element, Classification.

Makale ID= 184

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0000-1630-8286

Yapay Zeka Tarafından Oluşturulan Görsel ve Metinlerin Marka Olarak Tescil Edilebilirliğinin Marka Hukuku Bakımından Değerlendirmesi

Av. Şevval Kuru

Muğla Barosu

Özet

Hızla gelişen teknolojiyle birlikte ditijal gelişmelerin ulaştığı son aşama üretken yapay zeka (Generative Al) sistemidir. Üretken yapay zeka ile otonom algoritmalar vasıtasıyla karmaşık veri setlerini işleyerek özgün görsel kompozisyonlar, logolar ve semantik bütünlüğe sahip sloganlar oluşturabilme kapasitesine erişmiştir. Bu teknolojik gelişme hak sahipliği konusunda belirsizliğe yol açmıştır.6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK) 'nda bir işaretin marka olarak değerlendirilebilmesi için bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması gerektiği düzenlenmiştir. Klasik öğreti, bir işaretin tescil edilebilirliğini münhasıran insan yaratıcılığına ve fikri çabaya dayandırmaktadır. Ancak yapay zeka tarafından ortaya çıkarılan logo, amblem ve slogan gibi çıktıların hukuki statüsünü ve tescil edilebilirliğini tartışmalı hale getirmiştir. Bu çalışmada, yapay zeka tarafından oluşturulan görsel ve metinsel unsurların SMK hükümleri dairesinde marka olarak tescil edilip edilemeyeceğini ve bu süreçte karşılaşılan engellerin incelemeyi amaçlamaktadır. Marka tescilinin kurucu unsurlarından olan ayırt edicilik kriterinin, bir öznesi bulunmayan algoritmik çıktılarda hukuken nasıl tasnif edileceği tartışmalıdır. İnsan dokunuşunun (human touch) bulunmadığı gerekçesiyle tescil talebi reddedilen işaretlerin kamu malı (public domain) statüsüne düşme riski, yapay zekanın mevcut veri setlerinden beslenerek üretim yapmasının SMK m. 6 uyarınca önceki tarihli markalarla karıştırılma ihtimali ve marka hakkına tecavüz riski ve bu durumun Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 54 vd. hükümleri uyarınca düzenlenen haksız rekabet teşkil edip etmeyeceği değerlendirilecektir. Marka hukuku ile yalnızca yaratıcılığın korunması amaçlanmaz ayrıca marka hakkına sahip olan kişinin piyasadaki emeği ve yatırımları da korunur bu sebeple yapay zeka tarafından oluşturulan görsel ve metinler işletmeci veya kullanıcı adına tescil edilmelidir. Ayrıca yapay zeka tarafından söz konusu görsel veya metnin oluşturabilmesi için yapay zekaya komut verilmesi gerekir. Sistemi yönlendiren kişinin talimatları ve seçimleri ile görsel veya metin oluşturabilir. Bu komutlar yaratıcılık ve fikri çaba olarak da değerlendirilebilir. Çünkü komut veren kişi olmadan bu

işlemlerin tek başına yapay zeka tarafından yapılması mümkün olmadığı için kanaatimizce SMK'nın aradığı yaratıcılık ve fikri çaba şartları sağlanmaktadır. Yapay zekanın mevcut hukuki düzenlemelerde bir hukuki kişiliği yoktur. Bu sebeple de yapay zeka adına tescil yapılması mümkün değildir. Ancak tescil sürecine yapay zeka menşeli yeni bir kategori getirilerek sürecin daha şeffaf ilerlemesi sağlanabilir. Örneğin marka başvurusu sırasında tescil işletmeci veya kullanıcı adına yapılırken ayrıca yapay zekanın kullanıldığı, yapay zeka tarafından oluşturulduğu belirtilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Marka Tescili, Sınai Mülkiyet Kanunu, Haksız Rekabet, Ayırt Edicilik.

Evaluation of the Registrability of Visuals and Texts Generated by Artificial Intelligence from the Perspective of Trademark Law

Abstract

The latest stage reached by digital developments along with rapidly advancing technology is the Generative Artificial Intelligence (Generative AI) system. Through autonomous algorithms, generative AI has achieved the capacity to process complex datasets and create original visual compositions, logos, and semantically coherent slogans within seconds. This technological advancement has led to uncertainty regarding the ownership of rights. In the Industrial Property Code No. 6769 (IPC), it is regulated that for a sign to be considered a trademark, it must enable the goods or services of one undertaking to be distinguished from the goods or services of other undertakings and must be capable of being represented on the register in a manner that allows the subject matter of the protection provided to the trademark owner to be clearly and precisely understood. Classical doctrine bases the registrability of a sign exclusively on human creativity and intellectual effort. However, the legal status and registrability of outputs such as logos, emblems, and slogans generated by artificial intelligence have become controversial. This study aims to examine whether visual and textual elements generated by artificial intelligence can be registered as trademarks within the framework of the provisions of the IPC and the obstacles encountered in this process. It is contentious how the criterion of distinctiveness, which is one of the constitutive elements of trademark registration, is to be legally classified in algorithmic outputs that lack a human subject. The study evaluates the risk of signs being relegated to the public domain when registration requests are rejected on the grounds of a lack of "human touch," as well as the likelihood of confusion with prior trademarks and the risk of trademark infringement under Article 6 of the IPC due to artificial intelligence generating outputs by feeding on existing datasets. Furthermore, whether this situation constitutes unfair competition as regulated under Article 54 et seq. of the Turkish Commercial Code (TCC) will be assessed. Trademark law does not only aim to protect creativity; it also protects the labor and investments of the person who owns the trademark rights in the market. For this reason, visuals and texts generated by artificial intelligence should be registered in the name of the operator or the user. Additionally, in order for the visual or text in question to be generated by artificial intelligence, a command must be given to the artificial intelligence. Visuals or texts can be created through

the instructions and choices of the person directing the system. These commands can also be evaluated as creativity and intellectual effort. Since it is not possible for these processes to be performed by artificial intelligence alone without the person giving the command, it is our opinion that the requirements of creativity and intellectual effort sought by the IPC are met. Artificial intelligence has no legal personality under current legal regulations. Therefore, it is not possible to register a trademark in the name of artificial intelligence. However, by introducing a new category of artificial intelligence origin into the registration process, the process can be made to proceed more transparently. For example, while the registration is made in the name of the operator or user during the trademark application, it can also be stated that artificial intelligence was used and that it was generated by artificial intelligence.

Keywords: Artificial Intelligence, Trademark Registration, Industrial Property Code, Unfair Competition, Distinctiveness.

Makale ID= 70

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6678-2506

Yapay Zeka Temelli Sosyal Politika Uygulamalarında "Dijital Dışlanma" Riski ve Hukuki Çözüm Önerileri

Dr. Öğretim Üyesi Emin Gitmez

İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Geleneksel sosyal devlet anlayışı, dijital dönüşüm süreciyle birlikte yerini hızlıca algoritmik sosyal devlete bırakmaktadır. Günümüzde sosyal yardımların tahsisi, muhtaçlık tespiti, refah programlarındaki sahtekarlıkların tespiti ve kamu hizmetlerine erişim süreçlerinde yapay zeka ve otomatik karar verme sistemlerinin kullanımı; bürokratik verimlilik, nesnellik ve hız vaat etse de beraberinde ciddi bir "dijital dışlanma" riskini getirmektedir. Bir başka deyişle, bireylerin veya toplumsal grupların internet, akıllı cihazlar, e-devlet hizmetleri ve benzeri dijital teknolojilere erişememesi, bu teknolojileri kullanma becerisine sahip olmaması veya bu süreçlerin dışında bırakılması kişilerin temel vatandaşlık haklarından mahrum kalmasına sebebiyet vermektedir. Dijital dışlanma, sadece alt gelir gruplarının teknolojiye erişim eksikliği olarak değil; aynı zamanda algoritmaların "kara kutu" doğası gereği bireylerin hak arama hürriyetinden ve idari şeffaflıktan mahrum kalması olarak tezahür etmektedir. Hollanda'daki SyRI skandalı ve Avustralya'daki Robodebt vakası gibi küresel örnekler, sosyal politika araçlarının denetimsiz algoritmalar elinde birer gözetim ve dışlama enstrümanına dönüşebileceğini ortaya koymuştur. Hollanda'daki SyRI kararında mahkeme Devletin, düşük gelirli bölgelerde yaşayanların verilerini birleştirerek dolandırıcılık riski puanlaması yapmasının şeffaflık içermediğini, Avustralya'daki Robodebt vakasında ise yapay zekanın vergi kayıtlarından otomatik borç çıkarmasının gerçeklikle örtüşmediği ortaya konulmuştur. Bu çalışma, YZ temelli sosyal politika uygulamalarının yarattığı hukuki ve etik riskleri "insan onuru, hukuki belirlilik ve sosyal hukuk devleti" ilkeleri ışığında analiz etmektedir. Çalışma kapsamında, idarenin takdir yetkisini algoritmaya devretmesinin anayasal sınırları tartışılmakta ve özellikle hassas grupların sosyo-ekonomik verilerinin işlenmesinde veri adaleti kavramı üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın sonuç bölümünde, dijital dışlanmayı önlemek adına; karar süreçlerinin insan denetimine açık tutulması, blockchain tabanlı kayıt sistemleri aracılığıyla algoritmik kararların izlenebilirliğinin sağlanması ve bireylere algoritmik kararlara karşı gerekçeli itiraz hakkının tanınması gibi somut hukuki çözüm önerileri sunulmaktadır. Bu bağlamda sosyal yardım sistemlerinde kullanılan bir yapay zeka aracı, yayına alınmadan önce sosyal adalet ve insan hakları testinden geçirilmelidir. Nihai kararın bir yapay zeka aracına bırakılması her zaman için bir yanlışlığı beraberinde getirebilir. Bu nedenle bir kamu

görevlisinin dosyayı fiziksel olarak incelemesini talep etme hakkı yasal güvenceye alınmalıdır. Son olarak başvurusu yapay zeka aracı tarafından reddedilen bir kararın ayrımcı olmadığının ispatının Devlet tarafından ortaya konulması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Politika, Yapay Zekâ, Dijital Dışlanma, İnsan Onuru, Algoritmik Şeffaflık.

"Digital Exclusion" Risk in Artificial Intelligence-Based Social Policy Applications and Legal Solution Proposals

Abstract

Traditional welfare state understanding is rapidly leaving its place to the algorithmic welfare state along with the digital transformation process. Today, the use of artificial intelligence and automated decision-making systems in processes such as the allocation of social assistance, poverty assessment, detection of fraud in welfare programs, and access to public services promises bureaucratic efficiency, objectivity, and speed; however, it also brings a serious risk of "digital exclusion." In other words, the inability of individuals or social groups to access digital technologies such as the internet, smart devices, and e-government services, or their lack of skills to use these technologies, or their exclusion from these processes, results in the deprivation of their fundamental citizenship rights. Digital exclusion manifests not only as a lack of access to technology for lower-income groups but also as individuals being deprived of their right to seek legal remedies and administrative transparency due to the "black box" nature of algorithms. Global examples, such as the SyRI scandal in the Netherlands and the Robodebt case in Australia, have demonstrated that social policy tools can transform into instruments of surveillance and exclusion in the hands of unsupervised algorithms. In the SyRI decision in the Netherlands, the court revealed that the State's merging of data from residents in low-income areas to conduct fraud risk scoring lacked transparency while in the Robodebt case in Australia, it was shown that the automatic debt issuance by artificial intelligence from tax records did not align with reality. This study analyzes the legal and ethical risks created by AI-based social policy applications in light of the principles of "human dignity, legal certainty, and the social constitutional state." Within the scope of the study, the constitutional limits of the administration delegating its discretionary power to algorithms are discussed, and the concept of data justice is emphasized, particularly in the processing of socio-economic data of vulnerable groups. In the conclusion section of the study, in order to prevent digital exclusion, concrete legal policy recommendations are presented, such as keeping decision-making processes open to human supervision, ensuring the traceability of algorithmic decisions through blockchain-based recording systems, and granting individuals the right to reasoned objection against algorithmic decisions. In this context, an artificial intelligence tool used in social assistance systems must undergo a social justice and human rights test before being deployed. Leaving the final decision solely to an artificial intelligence tool may always entail errors. For this reason, the right to request a physical review of the file by a public official should be legally

guaranteed. Finally, the burden of proof must lie with the State to demonstrate that a decision rejected by an AI tool is not discriminatory.

Keywords: Social Policy, Artificial Intelligence, Digital Exclusion, Human Dignity, Algorithmic Transparency.

Makale ID= 212

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4823-4952

Yardım Nafakası Talebinin Bir Koşulu Olarak "Yoksulluğa Düşme" Kavramı

Dr. Eylül Can Köse

İstanbul Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 364-366. maddelerinde, aile hukukuna ilişkin ve kanundan doğan borçlardan biri olarak, altsoy, üstsoy ve kardeşlerin birbirlerine karşı yardım nafakası yükümlülüğü düzenlenmiştir. Yardım nafakası, eşlerin birbirlerine ve anne-babanın çocuklarına karşı olan bakım yükümlülüklerinden farklı olarak ve bunlara başvurulamadığı durumlarda istenebilen bir nafaka türüdür. Kendisinden yardım nafakası talep edilen altsoy ve üstsoyun ödeme gücünün bulunması; kardeşlerin ise ayrıca refah içinde bulunması aranmaktadır. Nafaka talebinde bulunan kişi bakımından ise, davalı tarafa bakılmaksızın, "yardım edilmediği takdirde yoksulluğa düşecek olma" şartı bulunmaktadır (TMK m. 364/I). Söz konusu yoksulluğa düşme hâli ise kanunda tarif edilmemiştir. Bu çalışmada, Yargıtay kararlarından da faydalanılarak, TMK m. 364 anlamında yoksulluğa düşme kavramı incelenecektir. Yargıtay kararlarında, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 7.6.1998 tarihli ve 1998/656-688 sayılı kararında ifade edilen, "Yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür (eğitim) gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanların yoksul kabul edilmesi gerektiği" şeklindeki tanımlamanın genel olarak benimsendiği görülmektedir. Buna ek olarak, Yargıtay yoksulluk hâlinin tespiti bakımından başka birtakım kriterleri de göz önünde bulundurmaktadır. Öncelikle, bir kişinin yoksulluk hâlinin kabulü için hiçbir gelirinin bulunmaması gibi bir koşul aranmamaktadır. Örneğin, aldığı yaşlılık maaşından başka bir geliri olmayan hasta ve yaşlı bir kişi, söz konusu maaş kendisini yoksulluktan kurtarmaya yetmiyorsa, nafaka talebinde bulunabilecektir. Öte yandan, hiçbir geliri bulunmayan kişilerin sırf bu sebeple yardım nafakası talep edebilmesi doğrudan kabul edilmemekte; kişinin yaşı ve fiziksel durumu bakımından çalışabilecek durumda olup olmadığı da değerlendirilmektedir. Çalışıp gelir elde edecek yaşta ve sağlıklı olmasına rağmen çalışmayan kişilerin nafaka talepleri genellikle reddedilmektedir. Bununla birlikte, davacının çalışabilecek yaşta ve sağlıkta olmasına rağmen, ülkenin ekonomik koşullarına göre iş bulmasının oldukça güç olduğu gözetilerek, yardım nafakasına hükmedilen kararlara da rastlanmaktadır. Kanunda "davacının geçinmesi için gerekli" miktarın nafaka olarak talep edilebileceği belirtilmiştir. O hâlde, geçinmek için gerekli geliri sağlayamayan

kişilerin yoksulluk hâlinde bulunduğu söylenebilir. Bu durumda, bir kişinin beslenme, barınma, giyinme, sağlık gibi temel ihtiyaçlarını karşılayacak geliri yoksa, o kişinin yoksulluk hâli içinde bulunduğu kabul edilecektir. Eklemek gerekir ki yoksulluk hâlinin tespitinde kişinin mevcut malvarlığı da göz önünde bulundurulmaktadır. Paraya çevrilebilecek nitelikte malvarlığı bulunan kişinin nafaka talep edebilmesi için öncelikle malvarlığını tüketmiş olması beklenmekte; fakat bu beklentinin hakkaniyete uygun olması gerekmektedir. Son olarak, bir kişinin eski hayat standartlarının düşmesi, onun yoksulluğa düşeceği anlamına gelmez. Dolayısıyla yardım nafaka talepleri, kişinin eski hayat standartlarına kavuşması için gereken miktar değil, temel ihtiyaçlarını giderebileceği miktarın tespit edilmesi üzerinden değerlendirilecektir. Özetle, yardım nafakası talebi bakımından araştırılması gereken, kişinin yaşı, sağlığı, eğitim durumu, ülkenin ekonomik koşullarında iş bulma imkânı, mevcut gelirinin onu yoksulluktan kurtaracak düzeyde olup olmadığı, paraya çevrilecek malvarlığı olup olmadığı gibi hususlardır. Her somut olayda, kişinin insanlık onuruna yaraşır şartlarda yaşayabilmesi için gereken en düşük miktar tespit edilmeli; kişinin bu miktarı karşılayacak geliri veya malvarlığı yoksa, karşı tarafın ödeme gücü ölçüsünde yardım nafakasına hükmedilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yardım Nafakası, Yoksulluk, Yoksulluğa Düşme, Nafaka Hukuku, Aile Hukuku.

The Concept of ‘Falling into Poverty’ as a Condition for a Claim for Maintenance Support

Abstract

Articles 364–366 of the Turkish Civil Code No. 4721 regulate the obligation of descendants, ascendants, and siblings to provide maintenance support to one another as one of the statutory obligations arising from family law. Maintenance support is a type of alimony that may be claimed when the maintenance obligations of spouses towards one another and of parents towards their children do not apply, and when recourse to such obligations is not possible. As for the person claiming maintenance, the condition that they would ‘fall into poverty if not assisted’ applies, regardless of the defendant’s circumstances (Article 364/I). However, the specific circumstances constituting such a ‘fall into poverty’ are not defined in the law. In this study, drawing on decisions of the Court of Cassation, the concept of falling into poverty within the meaning of Article 364 will be examined. In Supreme Court decisions, the definition stated in the decision of the Supreme Court General Assembly of Civil Law (7 June 1998,1998/656-688), namely that “those who do not have an income sufficient to cover essential and necessary expenses such as food, clothing, housing, health, transport, culture (education)”, is generally accepted. In addition, the Court of Cassation takes into account several other criteria when determining a state of poverty. Firstly, the absence of any income is not a prerequisite for recognising a person’s state of poverty. On the other hand, the mere fact that a person has no income does not automatically entitle them to claim maintenance; an assessment is also made as to whether the person is capable of working, taking into account their age and physical

condition. However, there are also cases where maintenance is awarded, taking into account that, despite the claimant being of working age and in good health, finding employment is particularly difficult given the country's economic conditions. The law states that the amount "necessary for the claimant's subsistence" may be claimed as maintenance. Therefore, individuals who cannot secure the necessary income to support themselves are in a state of poverty. In such cases, if a person lacks the income to meet basic needs such as food, shelter, clothing, and healthcare, it will be accepted that they are in a state of poverty. It should be added that, in determining a state of poverty, the individual's current assets are also taken into account. A person possessing assets that can be converted into cash is expected to have exhausted those assets before claiming maintenance; however, this expectation must be consistent with fairness. Finally, a decline in a person's former standard of living does not necessarily mean they have fallen into poverty. In summary, in each specific case, the minimum amount necessary for the individual to live in conditions befitting human dignity must be determined; if the individual lacks the income or assets to cover this amount, maintenance support must be awarded in proportion to the other party's ability to pay.

Keywords: Maintenance Support, Poverty, Falling into Poverty, Alimony Law, Family Law.

Makale ID= 114

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2712-5474

Yargıtay Kararları Işığında Çocukların Cinsel İstismarı Suçunda Haksızlık Hatası

Arş. Gör. Ünal Gençtürk

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Çocukların cinsel istismarı suçu, TCK m. 103'te düzenlenmiştir. Bu suçla, mağdurun sağlıklı bir şekilde cinsel gelişiminin korunması amaçlandığı söylenebilecektir. Bu suçun maddi unsurları arasında mağdurun yaşı özellikle önem arz etmektedir. Zira 15 yaşını tamamlamamış çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış istismar olarak kabul edilir ve bu yaş grubundaki çocukların rızası hukuken geçerli değildir. Ancak çeşitli nedenlerle Türkiye'de 15 yaşından küçük çocukların aileleri tarafından gayri resmî törenlerle evlendirildikleri örnekler mevcuttur. Bu gibi durumlar ailenin yaşadığı bölgedeki geleneksel yapı veya fiili gerçekleştiren ailenin yabancı uyruklu olması ve belirtilen yaşta evlenmenin hukuka uygun olduğunu düşünmeleri nedenleriyle meydana gelebilmektedir. Böyle bir durumda kişilerin gerçekleştirdikleri fiillerin haksızlık oluşturduğuna dair bir bilince sahip olmamaları, TCK m. 30/4 kapsamında haksızlık hatasını gündeme getirmektedir. Gerçekleştirmiş olduğu fiil nedeniyle failin cezalandırılabilmesi için tipik haksızlığın meydana gelmiş olması yeterli değildir. Ayrıca failin bu fiilden dolayı kınanabilir yani kusurlu olması da gerekmektedir. Haksızlık hatası (TCK m. 30/4) failin gerçekleştirmiş olduğu fiilin hukuk düzeni tarafından yasaklandığını, yani bir haksızlık teşkil ettiğini bilmemesidir. Bu bağlamda haksızlık hatası failin kastı etkilemez ancak bu hatanın kaçınılmaz olması durumunda failin kusurluluğunu ortadan kalkacaktır ve fail hakkında ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilecektir (CMK m. 223/3-d). Bu kapsamda haksızlık hatasına ilişkin kaçınılmazlığın belirlenmesinde failin eğitim durumu, zihinsel gelişimi, bilgi düzeyi, yetiştiği sosyal ve kültürel çevre dikkate alınmalıdır. Yargıtay kararlarına bakıldığında, çocuk yaşta gayri resmi evliliklerin söz konusu olduğu olaylarda farklı değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir. Bu kapsamda Yargıtay'ın haksızlık hatasına ilişkin yaklaşımının henüz tam olarak netleştiği söylenemeyecektir. Yargıtay bir kararında Suriye uyruklu sanığın 15 yaşından küçük bir çocukla evlendiği olayda haksızlık hatasına ilişkin değerlendirmede bulunmuştur. Ancak Yargıtay diğer bazı kararlarında, ailelerin rızasıyla gerçekleşen gayri resmi evliliklerde ebeveynler bakımından bir haksızlık hatası söz konusu olmasına rağmen, ebeveynlerin "suç işleme kastı bulunmadığı" gerekçesiyle bu kişiler hakkında beraat kararı verilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Yine Yargıtay, 15 yaşından küçük bir çocukla evlenen Suriye uyruklu bir sanığa ilişkin vermiş olduğu kararında, sanık hakkında

beraat kararı verilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Ancak bu kararların doğru olmadığı söylenebilecektir. Bu kapsamda kırsal kesimlerde küçük yaşta çocukların aile rızasıyla ve düğünle gayri resmi bir şekilde evlendirilmesi olaylarında ve yabancı uyruklu kişilerin kendi ülkelerinde küçük yaşta evliliklerin yasal olması nedeniyle Türkiye'de de bu tür fiillerin hukuk uygun olduğunu düşündükleri durumlarda bu kişilerin gerçekleştirdikleri fiillerin haksızlık teşkil ettiğini bilmemeleri haksızlık hatası kapsamında değerlendirilmelidir. Bu noktada haksızlık hatası, failin kastını ortadan kaldırmamaktadır. Haksızlık hatasının kaçınılmaz olması durumunda fail hakkında beraat kararı değil, kusuru bulunmadığından dolayı ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmelidir. Bu çerçevede Yargıtay kararları ışığında çocukların cinsel istismarı suçunda haksızlık hatasını incelemeyi hedefleyen bu çalışma, Yargıtay kararlarındaki sorunlu noktaları ve bu konuda öğretide yapılan eleştirileri ortaya koymayı ve belirtilen hususları bütüncül olarak ele almayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocukların Cinsel İstismarı Suçu, Haksızlık Hatası, Kusur, Beraat, Ceza Verilmesine Yer Olmadığı Kararı.

Mistake of Law in the Crime of Sexual Abuse of Children in the Light of Court of Cassation Decisions

Abstract

Sexual abuse of children is a crime regulated under Article 103 of the Turkish Penal Code (TPC). This crime aims to protect the victim's healthy sexual development. Among the material elements of this crime, the age of the victim is of particular importance. This is because any sexual behavior against children who have not completed the age of 15 is considered abuse, and the consent of children in this age group is not legally valid. However, for various reasons, there are cases in Turkey where children under the age of 15 are married off by their families in unofficial ceremonies. This may be due to the traditional structure of the region in which the family lives, or because the family performing the act is of foreign nationality and believes that marriage at this age is lawful. In such a case, the fact that the individuals do not have the awareness that the acts they perform constitute a wrong brings the mistake of law into question within the scope of TPC Art. 30/4. For a perpetrator to be punished for an act, it is not sufficient for a typical wrong to have occurred. Furthermore, the perpetrator must be blameworthy, i.e., at fault, for this act. A mistake of law (TPC Art. 30/4) occurs when the perpetrator does not know that the act they performed is prohibited by the legal order, i.e., that it constitutes a wrong. In this context, a mistake of law does not affect the perpetrator's intent. However, if this mistake is unavoidable, the perpetrator's culpability will be eliminated, and a decision of no need to inflict punishment will be rendered (TPPC Art. 223/3-d). When examining the decisions of the Court of Cassation, it is observed that different evaluations are made in such cases involving unofficial marriages at a young age. In this regard, it cannot be said that the Court of Cassation's approach to mistake of law has been fully clarified yet. In one decision, the Court of Cassation evaluated the mistake of law in a case where a Syrian national defendant married a child under the age of 15. However, in some of its other decisions, the Court of Cassation has held that in

informal marriages conducted with the consent of the families, although there may be a mistake of law on the part of the parents, acquittal should be granted on the grounds that the parents lacked criminal intent. Similarly, in a decision regarding a Syrian national defendant who married a child under the age of 15, the Court of Cassation ruled that an acquittal should be granted. In this framework, this study, which aims to examine the mistake of law in the crime of sexual abuse of children in the light of Court of Cassation decisions, intends to reveal the problematic points in the Court's rulings and the criticisms made in legal doctrine, handling the specified issues holistically.

Keywords: Crime of Sexual Abuse of Children, Mistake of Law, Fault, Acquittal, Decision of No Need to Inflict Punishment.

Makale ID= 88

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3060-5142

Yeni Nesil Psikolojik Taciz Olarak "Siber Mobbing" ve İş Hukukundaki Yeri

Dr. Öğretim Üyesi Serkan Taylan Karaç

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Dijitalleşmenin çalışma hayatının tüm katmanlarına nüfuz etmesi ve COVID-19 salgınının uzaktan çalışmayı daha yaygın bir istihdam modeli olarak çalışma yaşamına yerleştirmesiyle birlikte işyerinde psikolojik taciz (mobbing), yeni ve çok daha erişilebilir bir zemin olan siber ortama taşınmıştır. Temel mahiyeti itibariyle mobbing, eşit konumdaki çalışanlar ya da hiyerarşik olarak üst konumdaki kişiler tarafından hedef alınan çalışan veya çalışanlara yönelik olarak sistematik, sürekli, düşmanca ve etik dışı iletişim yoluyla uygulanan psikolojik yıpratma eylemlerinin bütünü olarak tanımlanabilir. Anlık mesajlaşma uygulamaları, e-posta, video konferans platformları ve sosyal medya gibi bilgi ve iletişim teknolojisi araçları vasıtasıyla gerçekleştirilen bahsedilen türdeki eylemler ise “siber mobbing” ya da “e-mobbing” olarak adlandırılmakta ve geleneksel mobbingden yapısal olarak ayrışmaktadır. Kesintisiz erişilebilirlik, anonim olma potansiyeli, kitlesel yayılım kapasitesi ve kalıcı dijital iz bırakma gibi özgün nitelikleriyle siber mobbing, hem mağdur hem de hukuki boyutuyla geleneksel mobbingden daha karmaşık bir olgu hâline gelmektedir. Türk iş hukuku öğretisinde ve yargı uygulamasında mobbing, ağırlıklı olarak 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 417 ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 24-25 çerçevesinde ele alınmaktadır. TBK m. 417/1 hükmü, işverene işçilerin işyerinde psikolojik tacize uğramamaları ve tacize uğrayanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğünü açıkça öngörmektedir. Ne var ki bu hükümde siber mobbinge özgü bir düzenleme yer almamaktadır. Bu eksiklik, siber araçlar vasıtasıyla gerçekleştirilen taciz eylemlerinin mevcut normatif çerçeve kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, değerlendirilebilirse bunun hangi koşullarla mümkün olduğu ve özellikle işverenin sanal çalışma ortamındaki yükümlülüklerinin sınırlarının ne olduğu konularında öğretide görüş ayrılıklarına yol açmaktadır. Bir kesim, siber mobbingin TBK m.417 kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunurken; diğer bir kesim, siber mobbingin ispat olanakları ve işveren yükümlülüğünün sınırları bakımından geleneksel mobbingden farklılaştığını ve bu nedenle özel bir yasal düzenlemenin zorunlu olduğunu ileri sürmektedir. Öte yandan, 6 Mart 2025 tarihli ve 32833 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan “İş Yerlerinde Psikolojik Tacizin (Mobbing) Önlenmesi” ile ilgili 2025/3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, bu alandaki düzenleyici boşluğa ilişkin farkındalığın arttığına işaret etmektedir. Bu

çalışma, siber mobbingin kavramsal çerçevesini, hukuki niteliğini ve unsurlarını ortaya koymayı, mevcut Türk iş hukuku düzenlemelerinin siber mobbinge karşı ne ölçüde etkin olduğunu değerlendirmeyi, dijital delillerin ispat sorunlarını irdelemeyi ve Alman hukukundaki yasal çerçeve ile çözüm yaklaşımlarını karşılaştırmalı bir perspektifle sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siber Mobbing, E-Mobbing, Psikolojik Taciz, İş Hukuku, Dijital Dönüşüm.

"Cyber Mobbing" As a New Generation of Psychological Harassment and Its Place in Labour Law

Abstract

With the penetration of digitalization into all layers of working life and the COVID-19 pandemic establishing remote work as a more widespread employment model, psychological harassment in the workplace (mobbing) has moved to the cyber environment, a new and much more accessible domain. Mobbing can be defined as the entirety of acts of psychological abuse applied through systematic, continuous, hostile, and unethical communication directed at targeted employees by their peers or hierarchically superior individuals. When carried out through information and communication technology tools such as instant messaging applications, e-mail, video conferencing platforms, and social media, these actions are termed “cyber mobbing” or “e-mobbing”, structurally diverging from traditional mobbing. With unique characteristics such as uninterrupted accessibility, the potential for anonymity, mass dissemination capacity, and permanent digital footprints, cyber mobbing is becoming a more complex phenomenon than its traditional counterpart in terms of both the victim's experience and its legal dimensions. In Turkish labor law doctrine and case law, mobbing is primarily addressed within the framework of Article 417 of the Turkish Code of Obligations (TBK) No. 6098 and Articles 24-25 of the Turkish Civil Code (TMK) No. 4721. The provision of TBK Art. 417 (1) explicitly prescribes the employer's obligation to take the necessary measures to ensure that employees are not subjected to psychological harassment in the workplace and that victims do not suffer further harm. However, there is no specific regulation for cyber mobbing within this provision. This gap leads to doctrinal divergences regarding whether harassment carried out through cyber tools can be evaluated within the current normative framework, under what conditions this might be possible, and, crucially, the limits of the employer's obligations in the virtual working environment. While some scholars argue that cyber mobbing should be evaluated within the scope of TBK Art. 417, others assert that it differs from traditional mobbing regarding means of proof and the limits of employer liability, thus making a specific legal regulation mandatory. Furthermore, Presidential Circular No. 2025/3 on the “Prevention of Psychological Harassment (Mobbing) in Workplaces” published in Resmî Gazete (Official Gazette) dated March 6, 2025 (No. 32833), indicates an increasing awareness of the regulatory gap in this area. This study aims to reveal the conceptual framework, legal nature, and elements of cyber mobbing, evaluate the effectiveness of current Turkish labor law regulations in

addressing it, examine the related evidentiary issues, and present the legal framework and solution approaches in German law from a comparative perspective.

Keywords: Cyber Mobbing, E-Mobbing, Psychological Harassment, Labour Law, Digital Transformation.

Makale ID= 288

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5387-5498

Yönetim Kurulunun Bilgi Sistemleri Yönetimine İlişkin Yükümlülükleri ve VII-128.10 Sayılı Tebliğ'in Getirdiği Yenilikler

Arş. Gör. Burak Işık

Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bilgi sistemleri yönetimi, birçok disiplini ilgilendiren stratejik bir faaliyet olarak nitelendirilebilir. Hakeza faaliyetin hukuki düzlemdeki iz düşümü de çok boyutludur ve bu çok boyutluluk, etkisini şirketler hukuku penceresinden yapılan değerlendirmelerde de gösterir. Fiilî ihtiyaçlar, hemen her anonim şirkette farklı ölçek ve kapsamda da olsa, bilgi yönetim sistemlerinin kullanılmasını gerektirmekle birlikte bilgi sistemleri yönetimi kapsamında mütalaa edilmesi mümkün olan yükümlülüklerin tespiti ve şirket yönetim organizasyonunda paylaştırılması, şirketin tabi olduğu yasal çerçeveye göre değişiklik gösterir. Meselenin kurumsal yönetim, risk yönetimi ve uyum (compliance) perspektiflerinden ayrı ayrı ele alınmasında yarar vardır. Yönetim kurulunun bilgi sistemleri yönetimine ilişkin yükümlülükleri bakımından, belirli şirketlere yönelik ayrıksı düzenlemelerin mevcudiyeti sebebiyle, bir ayrım yapılması gerekir. Zira Sermaye Piyasası Kurulunun (SPK) VII-128.10 sayılı Bilgi Sistemleri Yönetimine İlişkin Usul ve Esaslar Tebliği, bilgi sistemlerinin yönetimine ilişkin detaylı düzenlemeler içerir ve Tebliğ'in 2. maddesinde sayılan şirketler bakımından birtakım yükümlülükler öngörür. Faaliyetin asgari içeriğinin doğrudan Tebliğ ile belirlendiği bu şirketler, yönetim kurulunun bilgi sistemleri yönetimine ilişkin yükümlülükleri bağlamında yapılan ayrımda ilk grubu oluşturur ve bu şirketler bakımından bilgi sistemlerinin yönetimi meselesi, bu yönüyle bir uyum faaliyeti olarak nitelendirilebilir. Diğer taraftan Tebliğ'e tabi olmayan anonim şirketler bakımından durum görece daha karmaşıktır. Zira bilgi sistemleri yönetimine ilişkin açık düzenlemelerin eksikliği, tek başına ve her koşulda, bilgi sistemleri yönetimine ilişkin yükümlülüklerin namevcutluğuna denk görülemez: Tebliğ'e tabi olmayan şirketler bakımından bilgi sistemlerinin yönetimi, dar anlamıyla bir uyum faaliyeti olmamakla birlikte, bir kurumsal yönetim ve risk yönetimi faaliyetidir ve ilgililerin yükümlülükleri de 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) hükümleri çerçevesinde tespit edilmek gerekir. Bu doğrultuda TTK 369 ve TTK 375'i merkeze alan bir yaklaşımla tekil şirket düzeyinde saptamalar yapılması zorunludur. VII-128.10 sayılı Tebliğ, bu şirketler bakımından bir referans noktası ve "iyi uygulama seti" olarak görülebilir. VII-128.10 sayılı Tebliğ, ayrıca şirketin "genel risk yönetimi yükümlülüğünün" somutlaştırılmasıyla ilişkilendirilebilir. Zira bu

bağlamda salt TTK perspektifinden yapılan değerlendirmeler neticesinde ulaşılan oldukça genel ve soyut tespitlerin somutlaştırılması, çoğu durumda güçtür. Ancak VII-128.9 sayılı Bilgi Sistemleri Yönetimi Tebliği'ne nazaran daha detaylı ve kapsamlı düzenlemeler getiren VII-128.10 sayılı Tebliğ'in "riskin regülasyonu" bağlamında farklı bir yaklaşımı yansıttığı öne sürülebilir. Bu yaklaşıma, banka mevzuatındaki düzenlemeler müstesna, Türk hukukunda nadiren rastlanır. Bu bakış açısıyla Tebliğ'in getirdiği bazı düzenlemeler; kurumsal yönetim, risk ve uyum [governance, risk and compliance (GRC)] çerçevesinde daha geniş bir alana teşmil edilebilir. Zira Tebliğ'de "üst yönetimin" yükümlülükleri daha somut ve ölçülebilir hâle getirilir ve bu kapsamda bilgi sistemleri stratejisinin oluşturulması ve gözetimi, bilgi güvenliği politikalarının düzenli olarak gözden geçirilmesi, bilgi sistemlerine ilişkin risk yönetimi süreçlerinin etkin şekilde işletilmesi ve bilgi sistemleri kontrollerinin yeterliliğinin sağlanması gibi hususların "üst yönetimin" sorumluluk alanında yer aldığı ifade edilir. Bu yaklaşım, diğer operasyonlar için de belirli oranlarda caridir. Ancak Tebliğ ile getirilen düzenlemelerin TTK hükümlerine uygunluğu ve yerindeliği ayrıca tahlil edilmelidir. Çalışmanın amacı, yönetim kurulunun bilgi sistemleri yönetimine ilişkin yükümlülüklerini bu bakış açısıyla tespit etmek ve VII-128.10 sayılı Tebliğ'in bu bağlamda getirdiği yenilikleri incelemektir. Bu kapsamda Tebliğ'de yer alan somut düzenlemelerin genel çerçevesi ortaya koyulacak ve TTK'nin ilgili hükümleri ile etkileşimi ve sonuçları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Kurulu, Üst Yönetim, Bilgi Sistemi, Risk Yönetimi, Uyum.

The Board of Directors' Duties Regarding Information Systems Management and the Developments Introduced by Communiqué No. VII-128.10

Abstract

Information systems management constitutes a strategic and multi-disciplinary function with correspondingly complex legal dimensions. This complexity is also reflected in analyses undertaken from a company law perspective. While the use of information systems has become practically indispensable for companies limited by shares, albeit at varying levels of scale and sophistication, the identification of the duties falling within this field and their allocation within the management structure depend on the applicable legal framework. The issue should be assessed from corporate governance, risk management, and compliance perspectives. A distinction must be drawn regarding the board of directors' duties due to the existence of specific regulatory regimes applicable to certain companies. In particular, the Communiqué of the Capital Markets Board (CMB) No. VII-128.10 on the Procedures and Principles Regarding Information Systems Management establishes detailed rules regulating information systems management and imposes specific obligations on the companies listed in Article 2 thereof. For these entities, the minimum substantive content of information systems management is directly prescribed by secondary legislation, and the function may therefore be characterised, to that extent, as a matter of compliance. The position of companies falling outside the scope of the Communiqué is comparatively more complex. The absence of explicit regulatory provisions cannot be interpreted as indicating that legal duties do not exist in this area. Rather, for such

companies, information systems management, although not a matter of compliance in the strict sense, constitutes an integral component of corporate governance and risk management. The relevant duties must therefore be derived from and assessed within the framework of the Turkish Commercial Code No. 6102 (TCC), in particular Articles 369 and 375, and must be evaluated on a company-specific basis. In this context, Communiqué No. VII-128.10 may serve as a reference point and a "set of best practices". The Communiqué may further be regarded as contributing to the concretisation of the company's overarching obligation to manage risk. Assessments based solely on the TCC tend to produce general and abstract conclusions, the practical implementation of which may prove challenging. By contrast, Communiqué No. VII-128.10 introduces a more detailed and structured regulatory approach, reflecting a distinct model of risk regulation that is relatively uncommon in Turkish law outside the banking sector. From this perspective, certain of its provisions may be extrapolated to a broader governance, risk, and compliance (GRC) framework. In particular, the Communiqué renders the duties of "senior management" more concrete and measurable, encompassing responsibilities such as the formulation and oversight of information systems strategy, the regular review of information security policies, the effective operation of risk management processes relating to information systems, and the establishment and maintenance of adequate internal controls. While this approach may, to some extent, be extended to other operational domains, the compatibility and appropriateness of these regulatory choices considering the TCC require separate and careful assessment. The study identifies the board's duties in information systems management, examines developments under Communiqué No. VII-128.10, and analyses their framework, interaction with, and implications for the TCC.

Keywords: Board of Directors, Senior Management, Information Systems, Risk Management, Compliance.

Makale ID= 21

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0501-7912

Zina Sebebine Dayalı Boşanma Davasında İspat

Arş. Gör. Hasan Ali Güçlü

Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Zina, Türk Medeni Kanunu'nun 161. maddesinde düzenlenen ve evlilik birliğini temelinden sarsan özel bir boşanma sebebidir. Zina davasında en önemli unsur, iddia edilen fiilin hukuka uygun delillerle ispat edilmesidir. Çünkü zina, eşlerin kişilik haklarını doğrudan etkileyen ve ağır sonuçlar doğuran bir iddia olup, mahkemeler bu konuda son derece titiz davranmaktadır. Zina iddiasını ileri süren eş, genel ispat kuralları gereğince iddiasını ispatla yükümlüdür. Ancak zina fiilinin çoğunlukla gizli şekilde gerçekleşmesi nedeniyle ispatı zordur. Bu nedenle Yargıtay uygulamasında, zinanın mutlaka fiilen cinsel ilişki şeklinde ispatlanması aranmaz. Cinsel ilişkinin varlığını güçlü şekilde düşündüren davranış ve olguların, hayatın olağan akışına uygun biçimde ortaya konulması yeterli kabul edilmektedir. Zina davasında kullanılabilecek deliller arasında tanık beyanları, otel ve konaklama kayıtları, seyahat belgeleri, telefon görüşme dökümleri, mesajlaşmalar, sosyal medya yazışmaları, fotoğraf ve video kayıtları yer alır. Günümüzde özellikle dijital deliller ve sosyal medya içerikleri sıkça başvurulan ispat araçlarıdır. Ancak tüm bu delillerin hukuka uygun yollarla elde edilmiş olması zorunludur. Özel hayatın gizliliğini ihlal eden, gizlice kaydedilen ses ve görüntüler kural olarak mahkeme tarafından dikkate alınmaz. Tanık beyanları zina davalarında tek başına çoğu zaman yeterli görülmez. Tanıkların zinayı bizzat görmeleri nadir olduğundan, davalı eşin üçüncü bir kişiyle sürekli ve gizli şekilde görüşmesi, aynı evde veya otelde kalması gibi olguların tanık anlatımlarıyla desteklenmesi önem taşır. Bu tür deliller birlikte değerlendirildiğinde zina karinesi oluşabilir. Zina davasında süreler de büyük önem arz eder. Zina fiilini öğrenen eş, öğrenmeden itibaren altı ay içinde ve her hâlükârda fiilin üzerinden beş yıl geçmeden dava açmalıdır. Bu süreler hak düşürücü niteliktedir. Ayrıca zinayı affeden eşin, daha sonra zina sebebine dayanarak boşanma davası açması mümkün değildir. Sonuç olarak zina davasında ispat, kesin ve tek delile dayanmaz. Hukuka uygun şekilde elde edilmiş delillerin bir bütün hâlinde değerlendirilmesiyle mahkeme vicdani kanaate ulaşır ve buna göre karar verir.

Anahtar Kelimeler: İspat, Delil, Zina, Tanık, Hak Düşürücü Süre.

Proof in a Divorce Case Based on Adultery

Abstract

Adultery is regulated under Article 161 of the Turkish Civil Code as a special ground for divorce that fundamentally undermines the marital union. In adultery cases, the essential issue is proving the alleged act with lawful evidence. Since adultery directly affects the personal rights of spouses and leads to serious legal consequences, courts examine such claims with particular caution. Under general rules of proof, the spouse alleging adultery bears the burden of proving the claim. Because adultery is usually committed in secrecy, it is not always possible to prove it through direct and conclusive evidence. For this reason, according to the established case law of the Turkish Court of Cassation, it is not required to prove adultery by demonstrating an actual sexual relationship. Instead, it is sufficient to present facts and behaviors that strongly indicate the existence of a sexual relationship, provided that these indications are consistent with the ordinary course of life. Evidence that may be used in adultery cases includes witness statements, hotel and accommodation records, travel documents, phone call logs, text messages, social media correspondence, and photographs or video recordings. Today, digital evidence and social media content are frequently relied upon as means of proof. However, all evidence must be obtained in a lawful manner. Evidence obtained by violating the right to privacy, such as secretly recorded audio or video, is generally not taken into consideration by the courts. Time limits are also crucial in adultery cases. The spouse who learns of the act must file a lawsuit within six months from the date of learning and, in any event, within five years from the occurrence of the act. These periods are of a forfeiture nature. Moreover, a spouse who has forgiven the act of adultery cannot later rely on it as a ground for divorce.

Keywords: Proof, Evidence, Adultery, Witness, Forfeiture Period.

Makale ID= 126

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4112-0311[1]
0009-0002-2514-0846[2]

Zincirleme Suçta "Bir Suç İşleme Kararı"

Doç. Dr. Ali Tanju Sarıgül[1], Gül Sena Aslantaş Kaya[2]

[1]Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi
[2]Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Türk Ceza Hukuku sistemine hâkim olan gerçek içtima kuralı, "kaç fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza vardır" ilkesi ile izah edilmektedir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 43. maddesinde düzenlenen zincirleme suç kurumu ise bu genel kuralın yasal istisnasını oluşturmaktadır. Zincirleme suçun oluşabilmesi için kanunda öngörülen; aynı kişiye karşı, aynı suçun, değişik zamanlarda, birden fazla kez işlenmesi şeklindeki objektif unsurların yanı sıra, sübjektif bir unsur olan "bir suç işleme kararı"nın varlığı zorunludur. Öğretide ve yargı kararlarında bu sübjektif unsurun tespiti; gerçek içtima ile zincirleme suç arasındaki sınırın belirlenmesinde merkezi bir rol oynamasına rağmen, kavramın muhtevası üzerindeki belirsizlikler, ceza sorumluluğunun sınırları açısından ciddi tartışmalara yol açmaktadır. Türk içtima öğretisinde, "bir suç işleme kararı" kavramının kapsamı üzerine ileri sürülen teoriler, iki temel eksende toplanmaktadır. İlk yaklaşım olan "Plan Teorisi", failin henüz ilk suçu işlemeden önce, gerçekleştirmeyi hedeflediği suçların icra vasıtalarını, yerini ve zamanını kapsayan somut bir suç taslağını zihninde oluşturmuş olmasını şart koşmaktadır. Bu teori, teselsülün varlığı için katı bir ön hazırlık ve şematik bir kurgu arayarak zincirleme suçun uygulama alanını daraltmaktadır. Karşıt görüş olan "Tasavvur Teorisi" ise failin gerçekleştireceği suçları genel hatlarıyla zihninde canlandırmasını ve eylemler arasında bir niyet birliği bulunmasını yeterli görmektedir. Bu yaklaşıma göre, suçların sayısının veya zamanının başlangıçta kesin olarak belirlenmiş olması gerekmemekte; eylemleri birbirine bağlayan psikolojik bir köprünün varlığı sübjektif unsurun gerçekleşmesi için yeterli kabul edilmektedir. Teorik düzlemdeki bu ayrışma, yargı pratiğinde "bir suç işleme kararı"nın ispatı noktasında metodolojik zorlukları beraberinde getirmektedir. Yargıtay'ın güncel kararlarında, failin iç dünyasına ait bu kararın tespiti yapılırken çoğu zaman teorik yaklaşımlardan ziyade; "zaman yakınlığı", "mağdurun aynılığı" ve "motif birliği" gibi dışsal ve mekanik ölçütlere başvurulduğu görülmektedir. Ancak sadece iki eylem arasında geçen sürenin kısalığına veya suçların benzerliğine dayanarak karar birliğinin varlığını kabul etmek, kurumun sübjektif doğasıyla çelişebilmekte ve "kusur ilkesi" çerçevesinde tartışmalı sonuçlar doğurabilmektedir. Çalışmanın amacı, Türk Ceza Kanunu'nda

açık bir tanımı bulunmayan "bir suç işleme kararı" kavramının, öğretideki Plan ve Tasavvur teorileri ışığında ve Yargıtay kararları çerçevesinde analiz edilmesidir. Bu kapsamda, teorik tartışmaların yargı pratiğindeki yansımaları incelenerek failin niyetindeki birliğin, ceza muhakemesi hukuku ilkeleri uyarınca hangi objektif delillerle desteklenmesi gerektiği hususu tartışmaya açılacaktır. Sonuç olarak çalışma, "bir suç işleme kararı"nın ispatında sadece kronolojik verilere dayanan yaklaşımlar yerine, failin kişiliğini ve somut olayın özelliklerini merkeze alan bir değerlendirme modelinin gerekliliğini vurgulamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Suçların İçtimaı, Zincirleme Suç, Sübjektif Unsur, Plan Teorisi, Tasavvur Teorisi.

"A Single Criminal Intent" in Successive Offenses

Abstract

The principle of actual joinder (concurrence of offenses), which dominates the Turkish Criminal Law system, is explained by the rule: "as many acts as there are, as many crimes there are; as many crimes as there are, as many punishments there are." The institution of successive offenses (chain of crimes), regulated under Article 43 of the Turkish Criminal Code No. 5237, constitutes the fundamental legal exception to this general rule. For a successive offense to occur, in addition to the objective elements prescribed by law—namely, committing the same crime more than once against the same person at different times—the existence of a subjective element, the "decision to commit a crime," is mandatory. Although the determination of this subjective element plays a central role in doctrine and judicial decisions regarding the demarcation between actual joinder and successive offenses, uncertainties concerning the content of this concept lead to serious debates regarding the boundaries of criminal liability. In the Turkish doctrine of joinder of offenses, theories put forward on the scope of the "decision to commit a crime" are gathered around two main axes. The first approach, the "Plan Theory," stipulates that the perpetrator must have formed a concrete criminal draft in their mind, covering the execution means, place, and time of the crimes they intended to commit even before committing the first crime. This theory narrows the application area of successive offenses by seeking a rigid preliminary preparation and a schematic construction for the existence of succession. On the other hand, the "Visualization (Tasavvur) Theory" deems it sufficient for the perpetrator to visualize the crimes to be committed in general terms and for there to be a unity of intent between the acts. According to this approach, the number or timing of the crimes does not need to be precisely determined at the outset; the presence of a psychological bridge connecting the acts is considered sufficient for the realization of the subjective element. This divergence on the theoretical level brings along methodological difficulties in the proof of the "decision to commit a crime" in judicial practice. In the current decisions of the Court of Cassation, it is observed that while determining this decision belonging to the inner world of the perpetrator, external and mechanical criteria such as "temporal proximity," "identity of the victim," and "unity of motive" are often resorted to rather than theoretical approaches. However, accepting the existence of a unity of decision based solely on the shortness of the time elapsed

between two acts or the similarity of the crimes may contradict the subjective nature of the institution and lead to controversial results within the framework of the "principle of culpability." The aim of this study is to analyze the concept of the "decision to commit a crime," which does not have a clear definition in the Turkish Criminal Code, in light of the Plan and Visualization theories in the doctrine and within the framework of the Court of Cassation decisions. In this context, the reflections of theoretical debates on judicial practice will be examined, and the issue of which objective evidence should support the unity in the perpetrator's intent in accordance with the principles of criminal procedure law will be opened for discussion. Consequently, the study aims to emphasize the necessity of an evaluation model that focuses on the personality of the perpetrator and the characteristics of the concrete case, rather than approaches based solely on chronological data in proving the "decision to commit a crime."

Keywords: Joinder of Offenses, Successive Offenses, Subjective Element, Plan Theory, Visualization Theory.

Makale ID= 182

Poster Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6184-6056

Askıda Hükümsüzlük Yaptırımının Özel Hukukun Sosyo-Ekonomik Eleştirisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Ertuğrul Doğan Erzengin

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Askıda hükümsüzlük, klasik özel hukuk öğretisinde, bir hukuki işlemin geçerliliğinin belirli bir irade açıklamasına, onaya veya tamamlayıcı bir unsura bağlandığı durumlarda ortaya çıkan geçici ve ara nitelikte bir geçersizlik yaptırımı olarak tanımlanmaktadır. Askıda hükümsüz hukuki işlem, askı hali esnasında ne tamamen geçerli ne de kesin hükümsüzdür. Hukuki işlemin akıbeti gelecekte gerçekleşecek bir tamamlayıcı unsura bağlı olarak askıdadır. Özellikle sınırlı ehliyetsizlerin gerçekleştirdiği işlemler, temsil yetkisinin aşılması suretiyle yapılan sözleşmeler ve bazı şekil eksiklikleri bu kurumun tipik uygulama alanlarını oluşturur. Bu yönüyle askıda hükümsüzlük, belirli unsurları noksan olan işlemi doğrudan kesin hükümsüzlük yaptırımına tabi tutmak yerine, korunmaya değer menfaatler arasında daha esnek bir denge kurmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte, askıda hükümsüzlük kurumunun yalnızca teknik bir geçerlilik kategorisi olarak ele alınması yetersizdir. Zira bu kurum, özel hukukun hangi menfaatleri önceliklendirdiğini ve hangi tarafları daha fazla risk altına soktuğunu ortaya koyan yapısal bir işlev de görmektedir. İlk bakışta zayıf tarafı koruma amacına hizmet ettiği düşünülen bu mekanizma, uygulamada çoğu zaman karşı taraf açısından belirsizlik yaratmakta ve hukuki işlemin nihai kaderine ilişkin öngörülebilirliği azaltmaktadır. Bu durum ise ekonomik ilişkilerde risk dağılımını daha karmaşık hale getirmekte ve taraflar arasındaki güven ilişkisini zedeleyebilmektedir. Bu çalışmada askıda hükümsüzlük yaptırımı, klasik dogmatik çerçevenin ötesine geçilerek, özel hukukun sosyo-ekonomik işlevi bağlamında eleştirel bir perspektifle incelenecektir. Bu bağlamda özellikle şu sorulara odaklanılmaktadır: Askıda hükümsüzlük yaptırımında askı döneminde oluşan belirsizliğin taraflar üzerindeki etkisi hangi prensipler ekseninde ele alınmalı ve bu dönemde taraflar açısından oluşturulan korumanın sınırı ne olmalı ve risk paylaşımı ne şekilde yapılmalıdır? Askı döneminde zayıf tarafın etkin biçimde korunması ile sözleşmesel güvenliğin zayıflaması arasındaki denge çağımız ekonomik ilişkilerinde nasıl sağlanmalıdır? Askıda hükümsüzlük yaptırımının tarafların menfaatlerini koruma amacı ile işlem güvenliği arasında kurduğu dengenin, modern ekonomik ilişkiler bakımından ne derece işlevsel olduğu değerlendirilmesi gereken bir husustur. Askıda hükümsüzlük yaptırımı bazı durumlarda zayıf taraf lehine işleyen bir mekanizma olarak görünse de, bu kurumun sistematik biçimde belirsizlik üretmesi, piyasa aktörleri açısından ek

maliyetler doğurmakta ve işlem güvenliğini zayıflatmaktadır. Özellikle hızlı ve güvene dayalı işlem ilişkilerinin önem kazandığı günümüz ekonomik düzeninde, bu tür belirsizliklerin maliyetleri daha da görünür hale gelmektedir. Bu çerçevede, Alman ve İsviçre hukukundaki düzenlemeler ile Türk hukukundaki uygulama karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir. Özellikle işlemin geçerliliğinin onaya bağlandığı haller üzerinden askıda hükümsüzlük yarattığı belirsiz dönemin, taraf menfaatlerinin adil şekilde korunması açısından değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Nihayetinde bu yaptırımın mevcut haliyle korunup korunmaması gerektiği, yeniden yorumlanmasının gerekip gerekmediği veya belirli alanlarda sınırlandırılmasının daha uygun olup olmayacağı hususları tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Askıda Hükümsüzlük, Hukuki İşlemin Geçersizliği, Kesin Hükümsüzlük, Tamamlayıcı Unsur, Zayıf Tarafın Korunması İlkesi.

An Evaluation of the Sanction of Suspended Invalidity Within the Context of the Socio-Economic Critique of Private Law

Abstract

Suspended invalidity is defined, in classical private law doctrine, as a temporary and intermediate sanction of invalidity that arises in cases where the validity of a legal transaction is made dependent upon a particular declaration of intent, approval, or a complementary element. A legal transaction subject to suspended invalidity is, during the period of suspension, neither fully valid nor absolutely null. The fate of the legal transaction remains in abeyance, depending on a complementary element that will occur in the future. In particular, transactions carried out by persons with limited capacity, contracts concluded through the exceeding of authority of representation, and certain defects of form constitute the typical fields of application of this institution. In this respect, suspended invalidity aims to establish a more flexible balance between interests worthy of protection, rather than subjecting a transaction lacking certain elements directly to the sanction of absolute nullity. However, it is insufficient to consider the institution of suspended invalidity merely as a technical category of validity. Indeed, this institution also performs a structural function that reveals which interests private law prioritizes and which parties it exposes to greater risk. Although this mechanism appears, at first glance, to serve the purpose of protecting the weaker party, in practice it often creates uncertainty for the counterparty and reduces predictability regarding the ultimate fate of the legal transaction. This situation renders the distribution of risk in economic relations more complex and may undermine the relationship of trust between the parties. In this study, the sanction of suspended invalidity will be examined from a critical perspective in the context of the socio-economic function of private law, going beyond the classical dogmatic framework. In this context, particular attention will be given to the following questions: Within the framework of which principles should the effects of the uncertainty arising during the period of suspension on the parties be addressed in the sanction of suspended invalidity, and what should be the limits of the protection afforded to the parties during this period, and how should the allocation of risk be structured? How should the balance between the effective protection of the

weaker party during the period of suspension and the weakening of contractual security be established in contemporary economic relations? The extent to which the balance established by the sanction of suspended invalidity between its purpose of protecting the parties' interests and transaction security is functional in the context of modern economic relations is an issue that requires evaluation. Although the sanction of suspended invalidity may appear, in certain cases, as a mechanism operating in favor of the weaker party, the fact that this institution systematically generates uncertainty imposes additional costs on market actors and weakens transaction security. Particularly in today's economic order, where rapid and trust-based transactional relationships have gained importance, the costs of such uncertainties become even more visible. Within this framework, the regulations in German and Swiss law and the practice in Turkish law will be analyzed comparatively.

Keywords: Suspended Invalidity, Invalidity of Legal Transactions, Absolute Nullity, Complementary Element, Principle of Protection of the Weaker Party.

Makale ID= 65

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3915-8062

Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenin Doğrudan Sigortacıya Karşı Açacağı Davada Görevli Mahkemenin Tespiti Sorunu

Dr. Öğretim Üyesi Firdevs Arslan

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sorumluluk sigortası, sigorta ettirenin kendisi veya bir başkasının (sigortalının) üçüncü kişilerin uğradığı zarardan ortaya çıkan sorumluluğu dolayısıyla malvarlığının pasifindeki artışı ihtimalini önlemek üzere prim karşılığında sigortalısına sigorta teminatı sağlayan zarar sigortasıdır. Bu anlamda sorumluluk sigortasında sigortacı, sigortalıya sorumluluk hukuku esaslarına göre haklı olarak tazminat taleplerini ödemek veya haksız olarak tazminat taleplerine karşı savunmayı üstlenmek şeklinde sigorta teminatı sağlar. Sorumluluk sigortası sigorta sözleşmesine taraf olmayan üçüncü kişi konumundaki zarar görene, zarar veren sigortalının sorumluluk sigortacısına başvurarak, uğradığı zararın giderilmesi konusunda doğrudan talep ve dava hakkı tanımaktadır. Sorumluluk sigortasında zarar görene doğrudan dava açma hakkı bakımından görevli mahkeme, öncelikle sigorta sözleşmesinin ya da sözleşme dışı kişilerinin taraf sıfatının ve sorumluluk sigortasının hukuki niteliğinin belirlenmesi sonucu tespit edilebilecek bir husustur. Nitekim sigorta sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların her ne kadar TTK m. 4/I-a uyarınca mutlak ticari dava niteliğinde olup, asliye ticaret mahkemesinde görülmesi gerektiği ileri sürülse de, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) m. 3/1-l bendi gereği taraf sıfatına uygun olduğu takdirde TKHK kapsamında olması gereklidir. Bu nedenle TKHK m.83/2 hükmü uyarınca, sigorta sözleşmeleri TTK'da düzenlenen bir husus olarak mutlak ticari dava olsa da, uyuşmazlığın bir tarafının tüketici diğer tarafının ise sağlayıcı sıfatını taşıması durumunda aralarındaki tüketici işlemi nedeniyle tüketici mahkemeleri görevli kabul edilmelidir. Ancak sigorta ettirenin ticari veya mesleki amaçla yaptırdığı sigortalarda tüketici mevzuatının uygulanması söz konusu olmayacaktır. Zarar görenin sigortacıya karşı açacağı davada görevli mahkemenin belirlenmesinde ise zarar görenin taraf sıfatının belirlenmesi ve zarar gören ve sigortacı arasındaki sözleşme ilişkisinin varlığı önemlidir. Sigorta korumasından faydalanması mümkün olan bütün şahıslar sigorta tüketicileri olarak kabul edildiği takdirde, karşı tarafta ise TKHK m. 3/1-d bendi uyarınca mal sağlama dışında hizmet olarak sigortacılık faaliyeti sunan sağlayıcı sıfatına sahip sigortacı bulunduğunda taraf sıfatına uygunluk ortaya çıkmaktadır. Ancak TKHK m. 3/1-l bendi gereği tüketici ve sağlayıcı arasında bir tüketici işleminin varlığı da gereklidir. Zarar gören ve sigortacı arasında bir hukuki işlemin olup olmadığı ise, doğrudan dava hakkının hukuki niteliğinin belirlenmesiyle tespit

edilebilir. Bu noktada ise sorumluluk sigortasının zarar gören bakımından üçüncü kişi lehine sözleşme niteliğinin tartışılması gereklidir. TBK m. 129 hükmünde, kendi adına sözleşme yapan kişinin sözleşmeye bir üçüncü kişi yararına edim yükümlülüğü koydurması söz konusudur ve üçüncü kişi bir alacaklı sıfatını kazanmamaktadır. Tarafların veya kanun koyucunun iradesi ile zarar gören yalnızca sözleşmeden doğan edimi talep hakkını kazanmaktadır. Sorumluluk sigortasının zarar gören bakımından bir üçüncü kişi yararına sözleşme olduğu kabul edildiğinde TKHK devreye girecektir. Dolayısıyla tüketici işlemlerine ilişkin uyuşmazlık olması gereği tüketici mahkemeleri görevli olacaktır. Sorumluluk sigortası bir üçüncü kişi lehine sözleşme olarak kabul edilmezse, ancak zarar gören ile sigortalı arasında bir tüketici işleminin bulunması durumunda tüketici mahkemelerinin görev alanından bahsedilebilecektir. Bu çalışmada, zarar görene sağlanan doğrudan dava hakkının hukuki niteliği hakkında doktrinde ileri sürülen görüşler ve yargı kararları çerçevesinde değerlendirmeler yapılacak ve görevli mahkeme tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta Hukuku, Sorumluluk Sigortası, Türk Ticaret Kanunu, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Tüketici Mahkemeleri.

Issue of Determining the Competent Court in a Claim Brought by the Injured Party Directly Against the Insurer in Liability Insurance

Abstract

Liability insurance is a type of indemnity insurance that, in exchange for a premium, protects the insured against potential increases in liabilities arising from their own or another person's responsibility for damage suffered by third parties. Under liability insurance, the insurer protects the insured by either paying legitimate claims in line with liability law or defending against unjustified claims. Liability insurance allows the injured party, who is not a party to the insurance contract, to bring a direct claim against the insurer of the liable insured for the compensation of the damage suffered. The determination of the competent court for such direct actions depends on the legal nature of liability insurance and the legal position of the injured third party within the contractual relationship.Indeed, although it is argued that disputes arising from insurance contracts are, pursuant to Article 4/I-a of the Turkish Commercial Code, of exclusively commercial nature and must therefore be heard by the Commercial Court of First Instance, they must fall within the scope of the Consumer Protection Law pursuant to Article 3/1-l thereof, provided that the parties' status is appropriate. Therefore, pursuant to Article 83(2) of the Turkish Code of Obligations, although insurance contracts are considered purely commercial disputes as matter governed by the Turkish Commercial Code,where one party to the dispute is a consumer and the other is a supplier, the consumer courts must be deemed to have jurisdiction due to consumer transaction between them. However, the application of consumer legislation will not apply to insurance policies taken out by the policyholder for commercial or professional purposes. In determining the competent court for a claim brought by the injured party against the insurer, it is necessary to consider the injured party's procedural status and whether a contractual relationship exists between the injured party and the insurer.

If persons benefiting from insurance coverage are regarded as consumers and the insurer acts as a provider of insurance services under Article 3(1)(d) of the Consumer Protection Law, the parties' legal statuses are established. However, Article 3/1-l of the Law also requires the existence of a consumer transaction. Whether such a relationship exists between the injured party and the insurer depends on the legal nature of the direct right of action, which requires examining liability insurance as a contract for the benefit of a third party. Article 129 of the Turkish Civil Code allows a person to assume an obligation in favour of a third party without granting that party creditor status. If liability insurance is treated as a contract for the benefit of a third party, disputes fall within the scope of the Consumer Protection Act and the jurisdiction of consumer courts. If it is not regarded as such, consumer courts will only be competent where a consumer relationship exists between the injured party and the insured. This study examines the legal nature of the injured party's direct right of action in light of doctrinal opinions and case law and aims to identify the competent court.

Keywords: Insurance Law, Liability Insurance, the Turkish Commercial Code, the Consumer Protection Act, Consumer Courts.

Makale ID= 3

Sözlü Sunum

Navigating Energy Investment Arbitration in the Wake of the ICJ Advisory Opinion on Climate Change

Vassiliki Koumpli

Hellenic Institute of International and Foreign Law, Uzman

Özet

The International Court of Justice's Advisory Opinion of 23 July 2025 on Climate Change represents a decisive turning point in the evolution of international law. By identifying climate change as an "existential threat" and grounding State obligations in the 1.5°C temperature threshold, the Court recast climate mitigation from a matter of policy discretion into a binding legal duty. This presentation examines the far reaching implications of this new legal landscape for energy investment arbitration – a field long characterized by tension between the protection of carbon intensive investments and the imperative of an accelerated energy transition. The presentation will show how the ICJ's authoritative findings now equip States with an unprecedented defensive "shield" in the face of so called "Greenlash" claims. By affirming that the continued support of fossil fuel activities may itself constitute an internationally wrongful act, the Opinion fundamentally reshapes the contours of "legitimate expectations" under the Fair and Equitable Treatment standard. In parallel, the Court's explicit articulation of the human rights–climate nexus strengthens the State's reliance on the Police Powers doctrine, offering arbitral tribunals a principled basis for treating transition related measures as necessary, proportionate, and non compensable exercises of sovereign regulatory authority. Building on developments since the 2025 ruling, the presentation argues that the Opinion can serve as a catalyst for dismantling the "regulatory chill" that has historically constrained ambitious climate action. It contends that the ICJ's reasoning now operates as a mandatory interpretive framework, requiring investment tribunals to reconcile investor protection with the overarching international obligation to safeguard the planetary climate system. In doing so, the Opinion not only redefines the balance between private capital and public interest but also signals a profound recalibration of the normative foundations of investment law in the era of climate emergency.

Anahtar Kelimeler: ICJ Advisory Opinion, Energy Investment Arbitration, State Responsibility, Regulatory Chill, Energy Transition.